

TE VAGY A TANÚ!

UKRAJNÁTÓL AUSCHWITZIG

ELŐSZAVÁT ÍRTA :
NAGYBACZOM NAGY VILMOS
SZKV. VEZÉREZREDES.
NY. HONV. MINISZTER

SZERKESZTETTÉK :
PÓR DEZSŐ
ÉS
ZSADÁNYI OSZKÁR

Minden jog« a fordítás Joga is
fenntartva.

Kiadásért felelős: Hámori Béla

SZIKRA IRODALMI ÉS LAPKIADÓVÁLLALAT, NYOMDAI RT.
Felelős vezető: Nedeczky László.

Ajánljuk

e könyvet a szabadságszerető orosz dolgozóknak, akik kint Ukrajnában és Oroszországban jó szót és kenyeret adtak a munkaszolgálatos bajtársainknak és elküldték hősfiaikat Horthy Magyarországaiba, hogy vérük áldozásával felszabadítsák a magyar népet a fasizmus rabságából.

Írták:

Antal Gábor

Barát Endre

Demeter Imre

dr. Frenkel Lajos

Gáspár László

Palásti László

Pór Dezső

Radnóti Miklós

Rónai Ernő

Sásdi Sándor

Sós Endre

Tabi Ervin

Zsadányi Oszkár

Zsolt Béla

AZ illusztrációk (deportációs) „Daily Mall“,
(budapestiek) „Mafir“ felvételei.

„És megfogták a fenevad, és ő vele együtt a hamis próféta ki a csodákat tette ő elől... a melyekkel elhitette azokat, a ktk a fenevad bélyegét felvették, és a kik imádták annak képét: ők ketten elevenen a kénkővel égő tüzes tóba vettetének.“

ELŐSZÓ

Írta: nagybaczoni Nagy Vilmos

szkv. vezérezredes, ny. honvédelmi miniszter

Ha arra a sok szenvedésre és megpróbáltatásra gondolok, melyet a munkaszolgálatos baj társaknak el kellett szenvedniük, nem akarom elhinni, hogy miképpen süllyedhetett az ember annyira, hogy ezt a szégyenfoltot olyan sokan szó nélkül elnézték. Hogy nem akadtak Magyarországon a „zsidó törvények”⁴⁴ megalkotása idején olyan államférfiak, politikusok, akik előre látták volna, hogy milyen súlyos és embertelen következményei lesznek ezeknek a törvényeknek. Én, mint honvédelmi miniszter a nemzeti életnek csak egy részénél éreztettem befolyásomat, de ott is olyan dolgokat láttam és olyan intézkedéseket kellett tennem, amelyek rendes körülmények között elképzelhetetlenek volnának. Hadd legyek tehát én is tanúja annak, hogy mi történt a munkaszolgálat cégére alatt. Hadd legyek tanúja annak is, hogy ha történtek is súlyos kilengések, ha sok is az áldozat, melyet a munkaszolgálat követelt, ezért nem a magyar nemzet a felelős! S hogy voltak olyan vezetők is, akik tettek valamit e sok szenvedés enyhítésére.

Amikor a honvédelmi tárca elfogadása mellett kellett döntenem, egy igen magasállású katona sok szerencsét kívánt bátorságomhoz és megjegyezte, hogy nagyon nehéz és súlyos terhet veszek magamra. Sok nehéz kérdés elintézése vár reám a miniszteri székben és ezek között a legtöbb nehézséget a „zsidó kérdés” fogja okozni. Tud-

tam, hogy igazat mond. Tudtam, hogy ezen a téren a honvédségnél nagyon elvadult állapotok vannak» mert az akkori államfő kihallgatásom alkalmával maga is rámutatott sok bajra. De mégis hittem, hogy szívós munkával és katonás következetességgel csak megbirkózom e nehézségekkel, rendet teremtek e téren is. Odavezetem a honvédséget, hogy ezt a súlyos kérdést is az emberiség keretein belül: becsületesen és jóindulattal kezeljék.

Már néhány napi miniszteri működés után láttam, hogy a legnehezebb és legrendezetlenebb kérdések egyike tényleg a munkaszolgálatosok kérdése» amely az 1942. XIV. tc. és az azt megelőző „zsidótörvények“ és önkényesen kiadott rendeletek következtében olyan állapotban volt, hogy annak rendezése már nagy nehézségekbe ütközött. Az első és legnagyobb nehézség az volt, hogy e törvények és rendeletek folyamánként a honvédségben olyan közhangulat keletkezett, amely minden olyan intézkedést, amely munkaszolgálatosok helyzetének javítására és általában ezek helyzetének rendezésére törekedett, a legnagyobb ellenszenvvel fogadott. A végrehajtó szervek és különösen azok a tartalékos parancsnokok, akik a központi ellenőrzéstől távol, magukra hagyatva, önállóan dolgoztak az ország, vagy a harctér egyik vagy másik messzefekvő területén, azt hitték, hogy nekik mint teljhatalmú uraknak minden megengedett a gondjaikra bízott munkaszolgálatosokkal szemben. Ezek az antiszemita s nyilas jelszavaktól fertőzött» alacsony erkölcsi szinten álló emberek azt hitték, hogy „hazafias kötelességet“⁴ teljesítenek akkor, amikor a munkaszolgálatosok, vagy a büntetőszázadokba beosztott ártatlan emberek sorsát a legkegyetlenebb eszközökkel nehezítik meg és pusztítják őket. Mert akadtak olyan bevonulási központ parancsnokok is, akik a bucsuzáskor azt a kívánságukat fejezték ki az elvonulásra készen álló alakulat előtt, hogy remélik, hogy ezekből az emberekből senki sem fog visszatérni az elindulás helyére ...

Ezeknek az eseményeknek hatásaképpen érlelődött meg bennem az az elhatározás, hogy a nagy nyilvánosság előtt, a parlamentben is kifejezést adok annak felfogásomnak, hogy miképpen óhajtom kezelni és végrehajtani ezt a törvényt. Nyíltan megmondtam, hogy én a törvényt úgy értelmezem, hogy ember és ember között nincsen

különbség. Akármit is követelnek egyes politikai pártokén a törvényt csak az igazság és az emberiség szerint hajtom végre. A munkaszolgálat nem megalázás, hanem épen olyan honvédelmi szolgálat, mint a fegyveres katonai szolgálat. Ebből kifolyólag senkit semmiféle hátrány nem érhet. Ezeknek az elveknek kell érvényt szerezni minden alárendeltemnél a honvédségen belül.

A „SAS'-behívások rendszere a legnagyobb és a leggyakoribb visszaélésekre adott alkalmat és módot. Ha valakinek haragosa volt, vagy valakinek üzletére, munkakörére fájt egy másiknak a foga, elment a bevonulási központba, vagy névtelen feljelentést küldött oda és ez elég volt arra, hogy sok ártatlan embert korra való tekintet nélkül valamely munkásalakulattal a harcra kiküldjenek. Még szerencsés volt az, akinek alakulata az ország területén maradt, mert annak hozzátartozói megtudták esetleg tenni a szükséges lépéseket a törvénytelenül behívott leszereltetése iránt.

A kivételezettektől eltekintve, a volt tisztek is, mint kézimunkások dolgoztak a tábori munkásszázadokban. Nem voltak tekintettel a szakképzettségre, sem a korra. Az orvos, a gyógyszerész, a mérnök, de a többi szellemi vagy szakmunkás is csak lapáttal, ásóval és csákánnyal a kezében teljesített honvédelmi szolgálatot.

Rendeletek szabályozták a szolgálatkezelést a századoknál. A munkaszolgálatosok helyzete itt a legszomorubb volt. Egyik legsúlyosabb hatású intézkedése volt az akkori honvédelmi miniszternek, amely kimondta, hogy a munkaszolgálatban nincsen felváltás. Azokat, akik kimentek a harcra, felváltani nem lehet. Tehát éveken át ott kell maradniuk és semmi kilátásuk sincsen arra, hogy valaha is felváltsák őket. Ez azt jelentette, hogy az Ukrajnában dolgozó munkaszolgálatosok a háború végéig nem láthatják viszont hazájukat és hozzátartozóikat. Ezek ott pusztulhatnak el a végtelen orosz mezőkön, de haza nem hozhatók, holott a harcos alakulatok legénysége szabadságot kaphatott és hat hónap eltelte után számolhatott azzal, hogy fel fogják váltani és haza kerül. Ez volt a hírhedt 5.000/1. om. számú rendelet, melynek ezt a pontját hivatalbalépésem után rövidesen töröltetem. De megszüntettem a SAS behívási rendszert is, mert az tapasztaltam, hogy ezzel is lehetőség nyílt arra,

hogy a bevonulókat megszarolják. Ugyanazt az embert pénzért több ízben is leszerelték és újra behívták. A behívottaknak kora és száma nem volt korlátozva. Ezen csak úgy lehetett segíteni, hogy évfolyamonkénti bevonulást rendeltek el. Így kerültek szolgálatba azok a munkaszolgálatkötelesek, akik 32 évnél fiatalabbak voltak. Ugyanekkor elrendeltem az idősebb évfolyamok leszerelését.

A brutális bánásmódról nap-nap után kaptam jelentéseket. Egyik-másik helyen a megvadult keretlegénység, de sajnos a tartalékos tiszt-parancsnokok is olyan brutális és embertelen bánásmódot vezettek be a szolgálat kezelésébe, hogy azt még a jóérzésű magyar katonák is megsokalták és nekem bejelentették.

A verések, a túlfeszített munka és a rossz táplálkozás következtében sok munkaszolgálatos meghalt. Súlyos, a honvédség hírnevére szégyenteljes visszaélések is fordultak elő. Nagy méreteket öltött a munkaszolgálatosok és hozzátartozók megszarolása, de másrészt tág tere volt a megvesztegetéseknek is. Ezt az állapotot gyakori ellenőrzéssel, a keretlegénység kioktatásával, fegyelmi fenytéssel, szükség esetén bűnvádi eljárás elrendelésével kellett megszüntetnem.

Íme, néhány kirívóbb eset:

1108/59. tábori munkásszázadnál Gyimesfelsőlőkon, Sülelmeden és Újvidéken a tartalékos zászlósparancsnok az alárendelt munkaszolgálatosok ellátásáról, kíméléséről és munkaképességük fenntartásáról kellően nem gondoskodott. Azokat a hideg időjárás ellenére huzamosabb éjjeli tartózkodásra is nyitott pajtákból és csűrökben helyezte el. Az eltetvesedést elrühösödést, fagyást az általános legyengülést orvosi beavatkozás mellőzésével elősegítette, alárendeltjeit a legkülönbözőbb módon rendszeresen és feltűnő durvasággal bántalmazta és másokkal bántalmaztatta. E sanyargatások következtében századának 8 munkaszolgálatosa meghalt. A századhoz beosztott legénység a bántalmazásokban méltó versenytársa volt a századparancsnoknak.

Mindezek megtorlására a VIII. hadtest parancsnoka által a hadbírói eljárást megindítottam és a vétkeket megfelelően súlyos börtönbüntetéssel sújtattam!

Sárospatakon a tartalékos főhadnagy-századparancs-

nok gyakran leittasodott, ilyenkor bántalmazta és sa-nyargatta a munkaszolgálatosokat. Disznóólba zárta őket, ott kapták meg ennivalójukat. Egyik munkaszolgálatossal, aki egy liberális újságot olvasott, az újságot megetette, ez ellen szintén hadbírói vizsgálatot rendeltettem el a VIII. hadtestparancsnokság ügyésznél.

A XIII. közérdekű munkaszolgálatos zászlóaljnál Berecken embertelenül bántak az alárendelt munkaszol-gálatosokkal. Két tisztes két munkaszolgálatost úgy meg-vert, hogy kórházba kellett szállítani őket, ahol mind-kertten meghaltak. Itt megtörtént az is» hogy a keretle-génység a munkaszolgálatosoktól kölcsönkért órát, töltő-tollat, amit többé nem adtak nekik vissza.

Ezek ellen a IX. hadtestparancsnokságnál indult meg a bűnvádi eljárás.

A székesfehérvári honvéd törvényszék a 102. és a 102/6. beosztott négy honvédet 1, illetve 2 havi súlyosbí-tott fogházra ítélte azért, mert Komáromban a munka-szolgálatosokat tetteleg bántalmazták.

Háromszigeten a műszaki tábor parancsnokságához vezényelt kisegítő munkaszolgálatosokat foglyokként ke-zelték, lealacsonyító szavakkal illették és tetteleg is bán-talmazták őket. Nem gondoskodtak megfelelő elhelyezé-sükről és arra kényszerítették őket- hogy Duna-vízet igyanak. Ez a század fehér karszalagos, keresztyén szá-jad volt.

Az I. hadtestparancsnokságot arra utasítottam, hogy a munkaszolgálatos századot vonja el a tábortól és a bűn-vádi eljárást indítsa meg a vétkesek ellen.

Hosszasan folytathatnám még az eáetek felsorolását, melyek arról tanúskodnának, hogy milyen állapotokat teremtettek az embertelen parancsnokok. Ezeknek a ke-gyetlenkedéseknek alapját mindazok a törvények képez-ték, melyeket az akkori parlament szavazott meg!

Hivatalos vizsgálat állapította meg, hogy több mun-kásalakulatnál a betegeket nem engedték kórházba. Súlyos tüdő- és szívbajosok, gyomorfekélyesek, esskórosok ott kínlódtak a táborokban és nem akadt parancsnok, aki rendet teremtett volna és akiben felébredt volna az ember. A kiadott és érvényben volt rendeletek szerint a zsidókat vagy a nem zsidó munkaszolgálatosokat sem-miféle kedvezményben részesíteni nem volt szabad.

A túlzó eszmék által megfertőzött vezetők pedig még az emberséges bánásmódot is kedvezménynek minősítették. Behívtak bosszúból, vagy haszonlesésből olyan embereket is, akiknek semmi hasznát nem lehetett a munkásalakulatoknál venni, mert öregek és munkaképtelenek voltak.

Ebbe a darázsfaszekbe mégis bele kellett nyúlnom, ha nem akartam magam is bűnpártolóvá süllyedni. Érvényt kellett szereznem a Szolgálati Szabályzat határozványainak, melyek egyformán köteleztek mindenrendű és rangú katonát, akár munkaszolgálatos, akár fegyverrel szolgáló katona volt.

Kiadtam ezért az 1942. évi XIV. tc.-hez a végrehajtási utasítást.

Rendeztem a kivételezettséget.

Szabályoztam a munkaszolgálatosok hozzátartozóinak hadisegélyét.

A visszaélések meggátlása céljából megszüntettem az egyéni behívásokat és az évfolyamonkénti bevonulásokat rendelttem el.

A századok belső szolgálatkezelésére is szigorú intézkedéseket adtam ki, melyekkel az eddig érvényben levő embertelen rendeleteket hatályon kívül helyeztem.

Miután magam mindenütt nem lehettem jelen és a visszaélésekről csak akkor szereztem tudomást, ha a munkaszolgálatosok hozzátartozói felkerestek panaszokkal, rendeleteim végrehajtásának ellenőrzésével a harctéren Tanító Béla vezérőrnagyot, a háterszági alakulatoknál pedig Röder Jenő vezérőrnagyot bíztam meg. Ezeknek az ellenőrző tábormokoknak megjelenése mindig komoly figyelmeztetést jelentett a munkásalakulatok parancsnokai számára, de megnyugvást a munkaszolgálatosoknak is, mert érezhették, hogy nincsenek elhagyatva és védtelenül kiszolgáltatva a hatalmukkal visszaélő parancsnokoknak, vagy az embertelen keretlegénységnek.

Az én befolyásom azonban a munkaszolgálatosok sorsára nem tartott annyi ideig, hogy intézkedéseimnek maradandó hatása lehetett volna. Az a kilenc hónap, ameddig, mint miniszter működhettem, nem tudta véglegesen átformálni a honvédség gondolkozásmódját, de annyit mégis elértem, hogy a munkaszolgálatosoknak az a kegyetlen sanyargatása, amely 1942. őszeig akadálytala-

nul folyt, megtorpant és a sok szenvedésben bizonyos enyhülés állott be. A parancsnokságok pedig, ahova munkaszolgálatosok voltak beosztva, felfigyeltek és sok helyen már ők is pártfogásukba és védelmükbe vették az eddig üldözötteket. Mert nemcsak a rossz, hanem a jó példa is ragadós. Tudok olyan parancsnokokról, akik éppen a munkaszolgálatba való behívással és az oda való elrejtéssel ezeket mentették meg az idegenbe elhurcolástól és talán a biztos haláltól.

Legyen ez a könyv örök figyelmeztető minden rendű és rangú vezető, politikus, vagy végrehajtó szerv számára, hogy mi a következménye annak, ha felelősségérzet nélkül, a következményekkel nem törődve, felszítjuk a tömeg gonosz indulatait. Itt láthatjuk, hogy hova vezet az, ha törvénybe iktatunk olyan rendelkezéseket, amelyek nem a közjót szolgálják, hanem csak arra voltak alkalmasak, hogy az emberszeretet és az erkölcs teljes figyelmen kívül hagyásával pusztulását okozták több mint 600.000 ártatlan magyar honfitársunknak.

Budapest, 1946 november hó.

TABI ERVIN:

Így kezdődött . . .

Sötéten gomolygó szürke felhők borítják az eget. Egyszerre meghasad a felhőréteg s a szűk nyíláson, fehéren izzó aranysugár villan keresztül, az örökké égő nap éltető sugara.

Eltűnő árnyként, hirtelen villanással, egy gyorsan mozgó test suhanó szárnyalását látjuk. Megjelent a sötét égbolt fénylő kis szektorában, a levegő vad gyilkos kalóza, az örvösnyakú kőszáli sas. Kering a magasban, karmai előre merednek, kidülledő szemei merev mozdulatlanságban lesik a prédát.

Most hirtelen lecsap, majd újra magasba lendül, vergődő áldozatával néhány kört ír le, eltűnik, hogy rövid idő után új prédát keressen a fénylő sáv alatt.

A sas enni akar; a bestia kölykeinek viszi az élelmet. Ez a munkája, feladata és rendeltetése, — máskülönben elpusztul

— Ne bántsuk őt! — minden, ami állati benne, minden, ami gyilkos és kegyetlen, létfenntartó életösztön, — semmi egyéb!

Fordítsuk vissza néhány esztendővel az idő kerekét.

A kalendárium 1939-et mutat.

Hitler és gyilkos csürhéje, elkezdte ámokfutását a civilizált világ ellen. Európa népei, a rettegés hipnotikus bűvöletében néztek a bestiális hulló meredt szemébe.

Tétova rebbenéssel figyelte a világ, „blitz-Krieg“ látszólag ellenállhatatlan és legyőzhetetlen erejét. A pseudo elasticitás szemfényvesztő villanásai mindenkit megtévesztettek akkor.

Megindult a legszörnyűségesebb falanszter jelenet, melyet valaha látott a világ.

A kis népek egymásután estek áldozatul és vergődtek a vadállat karmai között, majd egymásután tűntek el feneketlen bendőjében. A látszat arra mutatott, hogy ez a fantasztikus *lochnessi-szörny*, felfalja a világot-

Ausztria, Lengyelország, Hollandia, Norvégia, Franciaország elfogyasztása után a vadállat étvágya mérhetetlenül megnőtt.

Európa térképe terített asztalnak látszott, s a főhelyen a germán imperializmus pöffeszkedett

A csizma is az asztalra kíváncszott. Korzika párducának korcs utánzója is helyet kért, s a teuton rablóvezér, fanyalogva mutatott az asztal alsó sarkára.

Jelentkezett! gyorsan a harmadik jómadár is ..

A felkelő nap országának ferdeszemű és agyú mániákusa, „Isten fia“, szintén részt akart venni az ünnepi lakomán.

Megszületett a „tengely“, mely robbanó erejű, félelmetes harcikocsinak látszott, s a végén derült ki, hogy nem volt egyéb, mint egy rozszant tricikli.

„*Panta rhei...*“ — Heraklitos szerint, minden változik!

Szerző nem ír történelmet, egyrészt nem érez rá elhivatottságot, másrészt hiányzanak még a megfelelő történelmi távlatok.

Egyik élményét meséli el csupán a sok közül, melyet a civilizáció eme gyilkos merénylőinek jóvoltából átélt.

Magyarországon 1939-ben sorozták először az elmaradt 1901—1904-es évfolyamokat. Ez a négy korosztály az első háborúból fiatalsága miatt kimaradt, később pedig nem került katonai kiképzésre, — kiöregedett belőle.

Ebben az esztendőben tehát behívtak bennünket s bár akkor még nem volt a felekezeti és faji megkülönböztetés olyan erős, a későbbi borzalmak már előre vetették fenyegető, sötét árnyékukat!

Gépkocsizó voltam! 1940 tavaszán, behívtak az akkor már „felszabadult“ Kassára, kiképzésre.

A rendszer akkori urai ezeknek a behívásoknak túlnyomó részét visszavonták. Zsidóra már akkor sem volt szüksége a magyar honvédségnek.

A Mária Terézia laktanyában kellett jelentkeznem, ahol behívómat elvették és hazaküldtek azzal, hogy majd újabb értesítést kapok.

Elmúlt a nyár, az öregek nagyrészét hazaengedték, — lassan belementünk az őszbe. Azt hittük, hogy ebben az esztendőben nem kerül már sor reánk, a jövőre majd csak vége lesz ennek az esztelen világfelfordulásnak.

Nem így történt! Szeptember elején hirtelen megindult a SAS behívók áradata. Megkaptam én is. Monorra kellett bevonulnom.

Az utolsó napok búcsúzkodással teltek el!

Hangsúlyoznom kell, hogy ez az első munkaszolgálatos esztendő, a következő évek borzalmaihoz viszonyítva gyerekjáték volt, mégis számításba kell venni azt, hogy ez a négy korosztály nem volt soha katona, jóformán lakóhelyét sem hagyta el életében, ezenfelül főként olyan nyárspolgárokból állott, akik életük java-részét leélve, rendszert építettek ki maguknak és munkájuk eredményeként beleágyazódtak a középosztály meleg kényelmességébe.

Számításba kell venni azt a körülményt is, hogy az Anschluss után, közvetlen szomszédságba kerültünk Hitler gyilkos hordáival s az osztrák és német zsidóság szomorú sorsáról elég nyomorúságos híreket hallottunk.

A bizonytalanság réme ülte meg a lelkeket. A magyar rendszer akkori urairól minden gonoszsgot és rosszaságot fel tudunk tetelezni. A következmények, sajnos, bennünket igazoltak.

Halálra szántan. reménytelenül indultunk el azzal a hittel, illetve elképzeléssel, hogy végleg kiszakítottak otthonunkból és szeretteinket nem látjuk többé viszont.

Ma nem tudom, örüljek-e annak, hogy ez a feltevés nem vált beteljesedéssé. Sok fájdalmas csalódást, gyötrelmet, halálfélelmet, számtalan menekülés borzalmaát és igen sok — utolsó óra — kínjait takarították meg azok, akik ebben az esztendőben, Isten kegyelméből, egy jobb világba költöztek.

Szeptember közepén indultam Monorra. Felszerelésem nem volt tökéletes, főként meleg ruhaneműekben voltak hiányosságom. Ennek dacára teherhordó öszvérként cipeltem dagadtra tömött hátizsákomat, melynek szokatlan súlya alatt, majd a derekam törött el.

A nyugati pályaudvar környéke, már hemzsegett a bevonuló bajtársak ezreitől.

Ezen a hajnalon, a villamosok zsúfoltak voltak, alig lehetett felpréselődni rájuk. Legtöbb munkaszolgálatos bajtárs családostól vonult ki az állomásra.

A behívójegy lepecsételése után, reggel hét óra felé engedtek az induló szerelvényhez, elfoglaltuk helyeinket, néhány perces várakozás után, síró és zokogó asszonyok, apák, anyák és gyermekek sorfala közt, kigördültünk az akkor még üvegkupolás várócsarnok falai közül.

A vonaton kedvetlen, szótalan és mogorva társaság utazott. A 18—20 éves fiatalok hoztak némi jókedvet és bizakodást közénk.

Lassan megindult a beszélgetés, az ügyeskedők tervezgetése és az előzetes helyezkedés — könyökölés.

Egyesek már itt tudnivalót, hogyan lehet jobb beosztást, könnyebb szolgálatot kiverekedni.

Fatalista voltam eddigi életemben, soha nem tolakodtam és bizonyos gúnyos maliciával figyeltem a csörtétők és talpnyalók mesterkedéseit.

Itt sem voltam más! Tudtam, hogy felesleges az izgalom, változtatni az eseményeken úgy sem lehet. Nekem volt igazam!

Rövid egyórás utazás után érkezünk Monorra.

Az »állomáson néhány keretlegény és altiszt fogadott bennünket.

Kaszárnya-hangulat!

Akkor még szokatlan és durva szavak hökkentettek meg.

Az iparos körben volt az elosztó, négyes sorokban ide tereltek az embereket, ahol délután négy óráig álltunk az udvaron, míg végre századokba osztottak és szálláshelyünkre irányítottak.

A vasúti ügyeskedők itt próbálták meg először jól helyezkedni.

Olyan hírek terjedtek el ugyanis, hogy lesznek századok, melyek honi munkát, sőt olyanok is, melyek pesti szolgálatot kapnak, — érthető, hogy ez a lehetőség erősen izgatta a tősgyökeres pesti társaság fantáziáját.

Én szívesebben mentem volna vidékre, nem akartam, hogy barátaim, ismerőseim, ebben a helyzetben találkozzanak velem a főváros utcáin. Akkor még szegénylősebb voltam, mint ma!

A legvigasztalanabbnak egy erdélyi utazás látszott.

Ha előre tudtuk volna, hogy az erdélyi magyarok milyen szeretettel fogadnak majd bennünket, ha ismertük volna Istennek ezt a csodálatos tündérkertjét, valószínűleg azért harcoltunk volna, hogy oda kerülhessünk.

Hosszú, várakozással teljes hetek következtek. Fegyver nélküli kiképzést kaptunk.

Megtanultunk sorakozni, jární, különböző vonalakba fejlődni, újonnan tanult nótákra masírozni.

A monori erdők mellett levő harasztos volt a gyakorlóterünk. Ekkor még zsidó tisztjeink voltak, századonként nyolc zászlós, két hadnagy, akik közül az egyik volt csak zsidó és egy Thuránszky nevű főhadnagy, a századparanésnökünk. A keret többi tagjai, a g. h. és a szolgálatvezető őrmesterek is keresztények voltak.

A kiképzés tetszett. Játéknak tartottuk mi öreg fiúk, akik ilyenfajta játékot sohasem játszottunk! Nagy igyekezettel tanultunk, nem volt semmi baj velünk!

Teltek a hetek s lassan az a hír terjedt el, hogy haza küldenek bennünket, mert sehol nem kellünk, senki nem igényelt munkásszázadot. Még az árterületeken is elegendő ember dolgozott már, így ez a remény nem látszott lehetetlennek.

Közben látogatásra is kaptunk engedélyt.

Jöttek az asszonyok, volt ölelkezés, csókolódzás és sírás. Ezeket a leszerelési híreket főként a jólétesült pesti feleségek terjesztették és alaposan megbolondították vele bennünket.

Mit tagadjam, jól esett volna a koszos és agyontaposott földre terített szalma helyett ismét ágyban feküdni. Jól esett volna az *értelmetlen időlopás* helyett, megszokott munkahelyükön tevékenykedni. Ami velünk történt, nem tekinthettük másnak, mint a zsidóság megaláztatásának és az ország szellemi és a gazdasági életéből való kikapcsolásának. *Nem is volt egyéb!*

Szabad óráinkban, saját körünkön belül, igyekeztünk kultúr-igényeinket kielégíteni. Ez tudomásom szerint minden századnál egyformán így volt.

Mi a Monori Katolikus Legényegylet nagytermében voltunk elszállásolva. Itt zongora volt és a terem végén színpad. Saját szerzeményű színdarabokat, tréfás jeleneteket, egyfelvonásosokat adtunk elő. Voltak kiváló muzsikusaink, szavalóink, sőt néhány hivatásos

bajtársam *Bartos Miklós* nevét rövidesen egész Monor megismerte. Esti hangversenyeinket nemcsak saját tisztikarunk, hanem szívesen látott vendégekként, a többi századok tisztjei is sűrűn látogatták.

A harmadik hét utolsó napjaiban kaptuk a hírt, hogy századunkat mégis Erdélybe viszik, ahonnan igénylés érkezett.

Az utolsó órákban még egy látogatásra kaptunk engedélyt-

Az asszonyok Pesten előbb tudtak utazásunkról, mint magunk. Megindult az áradat Monor felé. Néhány óra választott el bennünket az indulástól. A befutó asszonykaraván megdöbbenve tapasztalta a monori parancsnokság kegyetlen intézkedését. A látogatási engedélyt megvonták.?

A század utazásra készülődött!

Csomagoltuk holmijainkat, mosakodtunk és tisztálkodtunk, míg kívül az utcán az asszonyok százai járkáltak idegesen fel és alá. Sikertelenül!

Késő este volt a bevaggonirozás.

Zárt négyes sorokban meneteltünk az állomás felé. Az utca két oldalán és az oszlop mögött, sirdogáló asszonyok kísérték bennünket.

Tisztjeink közül a négy öregebb zászlóst leszerelték, azok meghatottan búcsúztak el tőlünk. Az utolsó orvosi viziten néhány komoly beteg baj társunkat is hazaküldték. azok is boldogan tértek vissza családjuk körébe.

Az indulás vigasztalan hangulata még ma is sokszor kísért, bár újra ismétlem, ma semmiért nem adnám azt az élményt, melyet Erdély látása és megismerése jelentett számomra.

Hosszú utazás kezdődött! Rengeteg kitérő és kerülő közbeiktatásával, egyes állomásokon többórás, sőt napos ácsorgótokkal érkeztünk első erdélyi állomásunkra *Nagyvárad-ra*.

Célunk — itt már megtudtuk — a román határ, annak is legdélkeletibb partja: az Ojtozi-szoros volt.

A sors különös kegyelme kísért utunkon.

Egész szokatlanul enyhe időjárás enyhítette azt a fájdalmas nosztalgiát, mely minduntalan az elhagyott otthon képeit varázsolta elénk. A napfényben tündöklő ismeretlen tájak, a percről-percre változó, élénk rohanó panorámák tündéri szépsége, majd később a messzeségből kibontakozó Erdélyi Havasok hófödte csúcsai, megvigasztalták a szépre és fenségesre annyira fogékony, többnyire intellektuellekből álló csoport tagjainak lelkét.

Tetvezés a nap minden órájában *Belsen*

Hámvak esantok a krematóriumban

Buchen

k és holtak egy vackon

Nordhausen

Életbenmaradt!

Balsen

Az életbenmaradottak a hó'lak cipőivel fűtenek

izkama után

Dachau

Minél távolabb kerültünk Monortól, annál inkább enyhült a feszültség, lazult a fegyelem a tisztikar és a legénység között. Kolozsváron például már engedélyt kaptunk arra, hogy a várost megtekinthessük. Ez alkalommal járhattunk először kísérő nélkül az utcán. Nem volt semmi hiba. Jól megtanultuk a leckét! A szembejövő tiszteket előírasosan üdvözlöttük s azok fogadták és viszonzták a köszöntést.

Itt még lehetett csokoládét kapni, az angolszászok Európa-blokádja következtében és már különleges csemegének számított akkor. A tehetősebbek vásároltak is néhány táblával. Vettünk képeslapokat és itt kóstoltuk meg először a román *Plugar* cigarettát. Hasonlított a magyar Symphoniához.

A szerelvény egy külső holtvágányon közvetlenül a Szamos partján állott. Három század minden embere délután a Szamosban fürdött.

Enyhe nyári éjszaka volt. A legénység kiszállt a vagonokból: pokrócait a töltés mellé rakta és a szabadban töltöttük az éjszakát. Másnap délfelé indultunk tovább-

A vonat lassan fürta magát előre. A zsidó újév előtti napot és éjszakát Szászrégenben töltöttük. Ezt senki közülünk soha életében nem fogja elfelejteni! A szászrégeni zsidóság valahogy tudomást szerzett érkezésünkről. Kint álltunk a kocsik mellett borotválkoztunk, beszélgettünk, mikor hírt kaptunk arról, hogy másnap délig kell vesztegelnünk az egyre fokozódó magyar csapatszállítások miatt.

Délután Öt óra lehetett, midőn a város felől hosszú sorokban, kosaraikat, dobozokat és ládákat cipelve eljöttek hozzánk zsidó testvéreink és elhozták ételeik javát a családjaiktól elszakított, közéjük érkező zsidó férfiaknak. Olyan mennyiségű ennivalót hoztak, nyilván saját szájuktól vonták meg a falatot, hogy minden ember jóllakott az újév előestéjén szokásos ételekből.

Megható ' volt a szeretetnek és a sorsközösségnek ilyen mérvű megnyilatkozása. A keresztény tiszték és a keretlegénység is jóindulattal nézte ezt a precessziót.

Később be kellett tiltani az ételhordást, mert az egyre gyarapodó mennyiségű ételmezt már nem tudtuk volna elfogyasztani s az elromlott, vagy kárbavesztett volna.

Indulás előtt megtanultuk a rosszemlékű Erdélyi indulót. Ezt azután minden állomáson szajkómódra zengedeztük.

Az utazás ötödik napján érkeztünk *Bereck-re*. Itt vagoniroztunk ki s a kisváros girbe-görbe utcáin meneteltünk szálláshelyünk felé. Wagner főtörzsőrmester g- h.-s altisztünk volt a szálláscsináló, aki néhány nappal előbb érkezett ide és erdélyi parasztházakban helyezett el bennünket.

Bereckre már egyedül a mi századunk érkezett. A másik kettő előbb megvált tőlünk. Másfelé mentek-

Kíváncsian vártuk, milyen feladat vár itt reánk. Mit kell elvégeznünk, mi teszi indokoltá azt, hogy dolgozó, hasznos munkát végző és az ország erőfeszítéseiben résztvevő magyar állampolgárok tízezeit szakítják el munkájuktól és családjuktól.

Sokáig kellett várnunk, míg ezt megtudtuk, sőt, ha őszinték akarunk lenni — még ma sem tudjuk!

Nyolc-tíz napot töltöttünk tétlenségben, míg végre Sósmező jelentkezett ötven emberért. Itt ugyanis határvadászok voltak, akik laktanyaépítkezéshez kértek segítséget.

Előzőleg még meg kell említenem, hogy megérkezésünk után azonnal megkezdtük kultúrestjeink rendezését. Ezeken a Berecken állomásozó katonai alakulatok parancsnokságának teljes tisztikara, Bereck lakossága és a falu intelligenciája, élükön a berecki katolikus plébánossal, teljes számban megjelentek.

Itt találkoztam *Pór Dezső* baj társammal, aki a katonai parancsnokság megbízásából és utasítására igen fontos kultúrmissziót teljesített, a visszafoglalt és már megszállott erdélyi területeken.

Feladata nagyjából az volt, hogy a több évtizede elszakított és kisebbségben élő erdélyi magyarsággal ismertesse az ez idő alatt az anyaországban történt nevezetes kultúreseményeket.

Megbízatása annál is inkább érdekes, mert úgy látszik az akkori rendszer urai nem találtak erre a célra alkalmasabb egyént, mint éppen egy zsidót.

Egyik berecki hangversenyünk után a falu plébánosa megköszönte parancsokunknak azt az élményt, amelyben része volt. Szavait soha nem fogom elfelejtem, de azt hiszem, bajtársaim közül senki sem, aki hallotta! Ezeket mondotta:

„Az elszakított magyarság évtizedeken át szomjazta és vérző szívvel nélkülözte a magyar szót és .magyar kultúrát.

Most eljöttetek közénk, elhoztátok mindazt, ami leikeinknek oly; nagyon hiányzott. Köszönöm nektek, zsidó testvéreim, édes gyermekeim, hogy szomorúságotokban s a mienkhez hasonlatosnak látszó elnyomatásokban, igaz magyarok maradtatok s tiszta művészetekkel balzsamot csepegtettek a fájón sajtó, most már végre gyógyítható és gyógyuló magyar sebekre, magyar szívekre.

A Mindenható Isten végtelen irgalma legyen veletek és kísérjen vissza benneteket otthonaitokba! Az erdélyi magyarok sohasem voltak ellenségeitek és soha nem is lesznek azok!“ Megkezdődött a század szétbontása.

A legfiatalabb és legkajtonásabb zászlósnak kapott megbízást, hogy az első ojtózi-különítmény 50 emberét kiválogassa és vezesse. Érthető, hogy nem túlságosan tolakodtunk e közé az első 50 ember köié.

A század, az elmúlt 6 hét alatt lassan mégis összemelegedett, csoportok alakultak, bajtársi fogadalmak, estek s mindannyian attól tartottunk, hogy elszakítanak barátainktól. Ennek dacára ön-

kéntes jelentkezésre szólítottak fel bennünket s a kalandosabb szellemű muszosokból ki is alakult egy válogatott új szakasz. Ez a társaság volt munkabírási és kezdeményező erő szempontjából a század elit gárdája!

Előzetes utasításokat kaptunk minden elképzelhető helyzetre, ismeretlen feladat elvégzésére küldöttek bennünket; helyt kellett állnunk és becsületet kellett szerezni a törzsnek.

Másnap hajnalban négy órakor indultunk Ojtoz felé. Állt az egész század, megjelent *Thuránszky* századparancsnokunk és meg-
ható beszédben búcsúzott tőlünk. Elmaradhatott volna!

Az elvonuló különítmény amúgy sem volt derűre hangolt, a hideg sötét hajnal szurokfeketén ült a kedélyünkre, a búcsúbeszéd kenetteljes szólamai és frázisai nem voltak egyebek, mint elszomorító és kedvetlenítő közhelyek. De azért ezen is túlestünk. Az első komoly gyalogló teljesítmény állt előttünk.

Hivatásos vezetőt kaptunk, miután meg akartuk rövidíteni az útat és a hegyeken keresztül szándékoztunk Ojtozba jutni. így 16—18 km-re taksáltuk az útat.

Elindultunk! Szabályos menetütemben haladtunk az első dombokig. Itt kezdődtek a bajok. Volt közöttünk néhány olyan bajtárs, aki boldogabb állampolgári életében sokait turisztikázott. Ezek jól bírták a terepet!

A többiek lihegték, verejtékeztek a túlméretezett felszerelés súlya alatt. Az első néhány km. után egy halkán csergedező forrás mellett letáboroztunk. Elővettük a kény ér zsákokat, kényelmesen letelepedtünk és nekiálltunk reggelizni.

Ojtozig kétszer álltunk meg, s ennek dacára négy óra alatt megtettük a 18 kilométeres utat.

Az ojtozi fűrésztelep vezetője és katonai parancsnoka nem fogadott el bennünket, tovább irányítottak azonnal Sósmezőre. Ez újabb 14 kilométer gyaloglást jelentett számunkra. Nem álltunk meg egy percre sem, azonnal indultunk tovább.

A társaság lehangolódott, erősen fáradtak voltak az emberek. Volt közöttünk egy *Kolliner* nevű bajtárs, talán a legnehezebb ember volt az egész században. Ojtoz és Sósmező között a félúton néhány perces pihenő közben fogadást ajánlott, hogy a szakaszból bárkivel hajlandó versenyt futni, s ha nem sikerül legyőzni az illetőt, fizet két liter pálinkát. Nem kell mondanom, hogy a száz kilós fiú a leggyorsabb könnyűsúlyúakat játszva maga mögött hagyta.

Sósmezőre dél felé érkeztünk!

Lejelentkeztünk a határvadász parancsnokságon s a kiköltözött románok üres házaiban loptunk elhelyezkedést. A falu különben még tele volt románokkal.

Lezárt ablakok mögül nézegettek ki az utcára, néhány bátrabb, vagy talán kíváncsibb, kint állt a kapu előtt. Szűrös szemükből csak úgy áradt a gyűlölet felénk.

Minden éjjel támadástól tartottunk. El voltunk késeülve arra, hogy ez a fanatikus és joggal elkeseredett had, bármely percben, nem törődve a tengely döntésével, áttöri a sorompót, legyilkolja a határőröket és nekünk ront.

Fegyverünk nem volt, ásókkal és csákányokkal dolgoztunk, de elhatároztuk, hogy olcsón nem adjuk az életünket. A visszamaradó magyar kereskedők állandóan hozták a rémhíreket. Egy éjszaka két zászlósunk keltett fel bennünket azzal, hogy a határ román oldalán erős mozgolódást vettek észre. Valószínűleg ma éjszakára tervezik a vasgárdisták a magyarok megrohanását.

Gyorsan felöltöztünk, őrzőkat indítottunk a határ felé és felkeltettük a magyar katonai parancsnokot is. A honvéd¹ legénység ágyú nélkül, néhány puskával velünk együtt örködött egész reggelig, de a várt támadás elmaradt.

Ettől kezdve nem törődtünk többé a nyugtalanító rémhírekkel.

Megkezdjük „fontos” munkánkat is. Tankcsapdákat, meredélyeket és sáncokat ástunk a határvonalon. A munka gyorsan ment, szép idő volt és a fiuk pihenten, jókedvvel dolgoztak.

Egy héttel később századunk Berecken tétlenkedő maradéka is utánunk jött és innen vittek szét bennünket 10—15-ös csoportokban.

Kaldbucs, Szaláncpatak, Kishavas. Ojtoz, Putnavölgye és a környező kisebb határvadász őrállomások kértek embereket.

A Kishavasra küldött csoport tagjai néhány pap után visszajöttek és rémségeket meséltek élményeikről. Térdig érő hóban másztak fel a közel 2000 méteres hegyre, odafenn viharos szélben, fedél nélkül aludtak a pusztaság földön, mázsás fatörzseket cipeltek közvetlenül a mély szakadékok szélén, síkos talajon. Havas eső verte őket, tüzet rakni nem lehetett, ennivalójuk elfogyott és a dermesztő hideg éjszakákban aludni sem tudtak a szabadban.

Maguk a határvadászok elégték meg a fáradságukat és nélkülözéseket és néhány nap múlva az egész társaságot visszahozták Sósmezőre.

Ettől kezdve Kishavasra naponta fel kellett mászni és este visszajöttek a szállásra aludni. Ez még talán az előbbinél is rosszabb volt.

Én *Putnavölgyére* kerültem hannincad magammal. Ez a határvadász őrállomás a hegyekben két csúcs között feküdt, mintegy 1600 méternyi magasban. Egy utászszakasz ötven embere és egy határvadászszakasz ugyancsak ötven embere tanyázott itt és egy vadász kunyhót kellett építenünk.

A barakot, amelyben laktunk, éjjelente farkascsoordák futkároztak körül, reggel körmeik nyomai ott virított a frissen esett hóban.

Éhesek voltak a bestiák, másként nem merészkedtek volna

emberlakta hely közelébe. Egy bizonyos: ha valakinek éjjel valami dolga akadt egyedül és puskás kíséret nélkül nem volt tanácsos a közelben lévő latrinára kimenni.

A barak közelében egy hatalmas kecske-akol terpeszkedett. Tele volt kecskékkal s egy öreg erdélyi székely kecskepásztor vigyázott rájuk.

Az apónak volt vagy hat kutyája, három hatalmas szelindek, két duplanagyságú farkaskutya és egy komondor.

A hat állat, bár különböző fajtájúak voltak, szoros fegyverbarátságban éltek. Éjszakánként vad csatazaj hangjai szűrődtek be a barakba. A hat kutya marakodott a farkasokkal. Kérdegettük az öreg kecskepásztort, nem félti-e a kutyáit?

— Ezeket-e? Az ördög sem bírna velük, nem egy csorda farkas — mondotta —, elkergetik ezek a farkasokat, csak néha akad közöttük egy-kettő, amelyik bolondabb, vagy éhesebb a többinél és megvárja ezeket a vad istennyilákat. Annak se szeretnék a bőrébe lenni!

Parancsnokunk, az utáskülönítmény vezetője, egy Smányi. nevű szakaszvezető volt. Szegeden született, onnan jött közénk, fiatalabb volt nálunk és jóindulatúan kezelt bennünket.

Nagyon szerette a muzsikát és a művészeteket. Különös szerencse folytán volt közöttünk egy kávéházi jazzdobos, Ligetinek hívták, akinek remek, meleg mikrofonhangja volt és régi magyar nótát tudott énekelni. Én hegedültem, kor először Hubay: Zefirjét játszottam, nem volt nem amikor estéknént a barak harmadik emeletén (ugyanis egymás fölött három sorban feküdtünk) feltelepedtünk a szaki mellé és elkezdtük, szemben a duruzsoló kályhával, utászok és muszosok együtt sirdogáltak a régi magyar hallgatók hangjai mellett.

Az utászok között sok felvidéki volt, akik jóformán magyarul sem tudtak. Akadt közöttük néhány beöltözött zsidó katona is.

Melegen összebarátkoztam az egyik utáskatonával, aki a század legjobb lövője volt, ő gondoskodott arról, hogy bővében legyünk vadhúsnak.

Másnap elkezdődött a munka! A fiúk hozzáláltak a határ vadász örház megépítéséhez. A fa kitermelésétől és faragásától kezdve mindent magunk csináltunk. Természetesen az utászok irányították a munkát, ők is építették, azonban közülünk az ügyesebbek — néhány építész is volt köztünk — hamarosan hasznosították tudásukat!

Én, Zsebe János utászbarátommal, a szaki engedélyével vadászni mentem. Először megkérdezték, tudok-e a puskával bálni; persze hogy tudtam, bár soha életemben nem volt még kezemben lőfegyver. Később az erdőben kaptam Zsebétől leckét. Hamarosan megtanultam

Gyönyörű volt a téli erdő. A bokrok, növények bozótszerűen nőttek be az ösvényeket, alig tudtunk rajtuk keresztüljönni. A teleppel ellenkező irányban mentünk, hegynek fel néhány kilométert. Zsebe szerint sok a vad. Hát lássuk!

De én nyúlra, vagy madárra nem lövök. Csak olyan fenevadra, mely meg is támadja az embert: farkasra, vaddisznóra vagy medvére. A növényevőkkel semmi bajom. Ennivalónk van, szórakozásból pedig nem ölök.

— Lesz itt pajtás, ne félj, még medve is — mondta Zsebe — majd meglátod.

Óvatosan csúsztunk-másztunk a bokrok között. János szimatolgatott és nézegetett jobbra-balra.

Izgatottan szorongattam a fegyvert. János kissé hátrább maradt, szintén lövésre kész puskával a kezében! Csak belém ne Jöjjön véletlenül, hátulról.

Egyszer csak, úgy 60—70 méterre tőlünk a bokrok közül előcsörtetett egy szarvas. Karcsú, világosbarna teste sebesen rohant át egy tisztáson, majd pillanatok alatt eltűnt egy dombhajlat mögött. Vártuk, hogy a másik felén előbukkan, de sokáig nem jött. Aztán egyszerre előtűnt agancsának felső ága, majd lassú léptekkel megindult lefelé a lejtőn. János felkapta a puskát, villámgyorsan lőtt, a szarvas pedig vad szökellésekkel iramodott tova.

— Meglöttem — kiabált a fiú —, egész biztos eltaláltam!

A szarvas egyelőre nem volt sehol. Végigkutattuk az egész környéket utána. Nehéz munka volt. Végre egy 30 méteres szakadék fenekén megpillantottuk, ahová sebesülten belezuhant. Már délutánra járt az idő s lehattunk a tábortól 8—10 kilométerre.

— Valamelyikünknek haza kell menni emberekért — mondotta Tísebe —? te nem tudod az utat, én megyek. addig menj le a szakadékba, vigyázz a szarvasra), nehogy megegyék a farkasok, míg visszajövünk.

Választhattam: itt maradok-e őrszemnek, egyedül a farkasok között, vagy visszamegyek a táborba, amelyről azt sem tudtam a sok tekergés után, merre keressem.

Maradtam!

Lemásztam a szakadékba és úgy este 8 óra felé felkapaszkodtam egy fára, jó magasra, nehogy véletlenül engem is megegyenek a bestiák. Azért vigyáztam, gondoltam, ha jönnek a farkasok, néhányat közéjük durrantok, úgy se tudnak fára mászni.

Soha ilyen lassan még nem telt az idő. Semmit nem láttam, de annál többet hallottam. Még olyan zörejeket is, melyeket soha észre se vettem volna. Szuroksötét volt, lehet, hogy a szarvast már meg is ették.

Végre úgy 11 óra felé távolról pislákoló fényeket láttam ledni. Jöttek a fiúk. Mikor már jó közel voltak, lemásztam a fáról, gyufát gyújtottam és megnéztem, hogy megvan-e még a szarvas.

Szerencsém volt! A farkasok nem kaptak, szimatot s én oda-álltam a szarvas mellé és vártam a szállító-különítményt.

Pár perc alatt megérkeztek, 3 utász és 6 munkaszolgálatos. Kellett a sok ember, mert ahogy később megmértük, az állat közel két mázsát nyomott.

Kivágtunk két fiatal sudár facsemetét, lefaragtuk az ágait, félméter távolságban egymástól fadarabokkal összeszegeztük őket s erre fektettük az összekötözött szarvas tetemét. Elöl négyen befogták magukat a szánkóba, hátul is négyen-öten tolták, míg nagynehezen felcipeltük a meredély tetejére.

Nehéz utazás volt ez ezzel a szarvassal hazáig: hegyen-völgyön keresztül cipeltük, lefelé alig tudtuk a súly miatt megállni, rohanni kellett, mert a hatalmas test majd levert a lábunkról. Felfelé pedig szakadtunk bele, oly nehéz volt a dög.

Reggel négy óra felé értünk a táborba, ötkor ébresztő. Alig tudtam kissé rendbehozni magam, már fel kellett kelni, — pedig le sem feküdtem.

Kellett neked vadászat?

De sebaj, néhány napig megint van vadhús a konyhán, ör vendeztem, úgyis fogytán volt már!

Egy életre megutáltam a szarvaspecsenyét, heteken át azt ettük, vagy néha egy-egy kecskét.

Most kezdődött az igazi munka! Alaposan meg kellett fogni a dolog nehezebbik végét.

Az őrház építése még csak ment volna valahogy» bár a hatalmas faóriások kidöntése, hazacipelése, lekopasztása és kifaragása nem csupán erőt, hanem komoly szaktudást igénylő feladat.

Előttünk ismeretlen célból elkezdtük azonban a havas egyik hegyoldalát kivájni és elhordani a helyéből. Hogy ez mi a fenének kellett, még ma sem tudom. Azt hiszem rézsut akartak építtetni velünk a román tankok ellen. Arra persze senkisé sem gondolt, hogy közel kétezer méter magasságú hegyek gyalog is alig járható ösvé* nyein nem szokott megfordulni harcikocsi.

Az ébresztő ettől kezdve félőtkor volt, délben tartottunk egyórás ebédszünetet és este hatkor, már sötétben fejeztük be a munkát. Nem nagyon volt kedvünk Smányi szakaszvezetőnek esténként énekelgetni.

A munka minden erőfeszítésünk ellenére még sem 'ialadt előre. A felvidéki utászfíúk, akik speciális művészei a faház-építésnek, nagy kedvvel és irammal dolgoztak, nekünk pedig a vezetőség ígéretét tolmásolták: A század egyes csoportjai, különféle helyeken őrházakat építenek s ha ezeket befejezzük, megyünk vissza Monorra leszerelni.

Még mindig tartott a szép idő. A barak mögött folyt a Putna. Ez egy három-négy méter széles térdigérő vizű kis patakocska. Ennél

fenségesebb ivóvizet életeimben sehol ne mittam. Kristálytszta, jég-hideg, nem melegszik még a legforróbb nyárban sem.

Minden délben lecsíptünk ebédidőnkől egy félórát és a novemberi hideg dacára meztelenül fürödtünk és mosakodtunk a dermesztő vizű patakban, az utászok és határvadászok nagy gaudiumára.

Hat hétig tartott az eszeveszett iram, mégsem tudtuk a házat teljesen megépíteni. Az utolsó héten azután székely szakmunkások jöttek, akik egy hét alatt befejezték az egészet. Szép nagy ház lett belőle, előszobával, konyhával, egy hatalmas nagy munkateremmel és beépített téglakéményekkel. A kéményekhez való téglát román területről, egy elhagyott román ház falaiból loptuk, Zsebe János meg én. Lovaskocsival mentünk, a fuvaros ottmaradt a kocsinál, mi ketten átléptük a román-magyar határt és „életünk kockáztatásával“ két kocsira rakományra való téglát zsákmányoltunk. Zsebe kőműves volt s akkor úgy frissiben bontottunk szét egy házat. A cél szentesíti az eszközt.

Az itt töltött hat hét alatt egyetlen-egyszer sem láttunk idegen|. *Nőt* még kevésbé. Villanyvilágításunk nem volt, olajmécses és gyertya enyhítette az esti sötétséget.

A hosszú barak belsejében (csak a gyertyák mellett volt némi kis fény, ezeket meg körülültük és nagyban folyt a kártyázás. Nem volt sok pénzem, hamar kiestem a játzók közül, már harmadik-negyedik napon egy árva garason sem maradt. Kártyázás helyett a század orvossal, aki közülünk való munkaszolgálatos volt (én voltam a helyettese) és Ligetivel fent ültünk a szakaszvezető fekhelyén és művészetről beszélgettünk.

Az orvos egyik reggel a szaki engedélyével egy tizedessel elment bevásárolni. Másnap délre vártuk csak Vissza. Ezen az estén volt az emlékezetes erdélyi földrengés, mely rengeteg házat döntött össze, sok kárt okozott, de csodálatosképen egyetlen emberélet sem veszett el. Nekem sok bajom volt vele.

Majdnem tizenegy óra volt aznap este, mikor lefeküdtünk. Alig aludtunk egy keveset, hirtelen erős morajlásra és rázkódásra ébredtünk fel.

A kályhaügyeletes is elaludt, úgylátszik ő is fáradt volt. Világosság nem égett az egész barakban s az emberek a hirtelen rémületben semmit nem találtak a helyén. A földrengés első fázisa körülbelül négy percig tartott, egyenletes erővel rázta a barakot, mintha a gerendákat és szálfákat valami hatalmas erejű kéz próbálta volna összetördelni.

A barak legalsó végén végre felpislogott az első gyertyaláng. Egy utász a harmadik emeletről egy ugrással leugrott a földszintre, olyan szerencsétlenül, hogy meztelen talpával egy ottálló üveget tört össze, melynek cserepei majdnem ketté vágta a lábát. De így sérülten is bukdácsolva rohant az ajtó felé, östönösen a szabadba akart menekülni.

Sikerült időben elkapni őt, szerencséjére! Odakünn a szokottnál is vadabban üvöltöttek a farkasok. Úgy látszik ők is meg voltak rémülve, vagy talán ékesebbek voltak, mint máskor. A fiúnak» ha kijutott volna a szabadba, talán az alsóruháit sem találtuk volna meg reggelre.

Az első lökés után összeszedtük magunkat, világosságot gyűjtöttünk, felélesztettük a kályha tüzet és körülnéztünk, milyen kárt okozott a földrengés. Alig tértünk kissé magunkhoz az ijedelemből, már jött is a második hullám. Erős vészes morgással kezdődött és az előbbinél is vadabb, erősebb lökések rázkódtatták meg a földet.

Ez szerencsére rövidebb volt, mint az előző, csak két percig tartott, mindenestre elvette kedvünket a további alvástól. Reggelig senki sem húnyta le a szemét.

A faépület szögeit gerendái kitűnően állták a sarat. Néhol a tömítés kiesett ezt másnap pótoltuk, egyéb baj nem történt.

Az utász talpát erős tampon kötéssel láttam el, előzőleg jól kimostam a sebet, fertőtlenítettem, ultraseptillel behintettem, majd egy morfín injekcióval próbáltam az erős fájdalmat csökkenteni.

Az orvos és a tizedes két napig nem jöttek haza, eleget remegtem, hogy az utásznak valami baja ne történjék. Nagy volt a felelősség. De szerencsésen megúsztam, a seb már a második napon forradni kezdett s miután in nem volt elvágva, a fiú rövidesen járnai is tudott.

A hatodik hét vége felé, december elején voltunk már, megkaptuk a parancsot, hogy a musz.-részleget kísérik vissza a törzshöz Sósmezőre.

Közben hírt kaptunk arról, hogy századparancsnokunk Thuránszky főhadnagy, leesett egy kocsiról és eltörte a lábát. Kórházban fekszik, egyelőre Kézdivásárhelyen. Már a helyettese is megérkezett, Szatmáry hadnagy, aki magával hozta Monor egyik leghirhedtebb embemyuzóját és zsidófalóját, a „Hangyás“ Virág zászlóst.

Ennek a csirkefogónak hőstetteiről már akkor regéket zengett az egész ország. Ismertté tette nevét már 1940-ben. Méltó elődje volt Murainak, Thomanóczynak és társainak.

A különbség csupán annyi volt, hogy meg kellett küzdenie az egyenruhás és fegyveres zsidó tisztnek erélyes ellenállásával. Néha sikerült — néha nem. A szerencsénk az volt, hogy fiatal tisztjeink igen karakán legények voltak és nem nagyon ijedtek meg az árnyékuktól. Egyszer provokálták Virág urat, aki ijedten és bölcsen retirál. Ettől a perctől kezdve még gyilkosabb szemekkel pislogott felénk s ahol baj nélkül tehetett, úgy ártott, 'ahogy leheltett.

Őkelme nagyon jól érezte itt magát, szeretőket hozatott maga után, a legjobb falatokat magának és ringyóinak vitette be, külön lovat tartott és a Hangya kis tisztviselője megalkuvó, alá-

zatos pondró élete után cezaromániás örüllté változott, aki itt élte ki eddig ednyomott hatalmi ösztöneit.

Szatmáry hadnagy gerinctelen, nagy kövér puhány ember volt Virág zászlós le terrorizálta. Ugyanekkor vált meg tőlünk Wagner főtörzsőrmester, akinek a helyébe egy kövér monori hentes szakaszvezető került.

Vége volt a pontos és majdnem kifogástalan ellátásnak. Sokan nem szerették Wagnert, ment hangoskodó, durva és katonás volt Egy azonban bizonyos: a feladatát jól végezte, a keze tiszta maradt s a legénységnek fáradságot nem ismerve, mindent megszerzett, ami járt. Néha még annál is többet.

Virág úr annyira jól érezte magát, hogy a december első napjaira szóló indulási parancsot eldugta és leszerelés helyett még két hétig ott tartotta a századot és tőle telhetően meg is kínoztta a fiúkat.

Új feladatokat eszelt ki, hogy megnyujthassa az erdélyi szép napokat. Az utászok táviró és telefonállomásokat szereltek a Havasok különböző őrállomásai között. A szükséges anyagokat, többek között nehéz, 25 kilós dróttekerceket lovak és öszvérek vitték az egyes állomásokra.

— Minek kínozni az állatokat, nem igaz? Itt vannak a zsidók, majd ők felhordják az anyagot a hegyek közé...

Ettől a perctől kezdve csoportonként jártunk a nehéz terhekkel fel a havasokba. A lovak és öszvérek ezalatt az istállóknban ropogtatták az abrakot.

Olyan helyekre is el kellett mennünk, ahol semmi szükség sem volt anyagra, de azért leraktuk, ott éjszakáztunk, mert a távolságok miatt egy ilyen kirándulás csak odafelé nyolc-tíz órát vett igénybe — másnap reggel tértünk vissza a táborba.

A szükségtelen anyagért másnap újra visszamentünk.

Mindenki tudott arról, hogy az utazási parancs a leszerelésre már megérkezett, hiszen századimokunk, Gerő Sándor — a Ludas Matyi tehetséges rajzolója — saját szemével látta és olvasta.

Ennek az időhúzásnak az okait is tisztán láttuk.

Nem tehattünk azonban semmit ellene, csak zsidó zászlósaink fűrták állandóan a tehetetlen és semmivel nem törődő századparancsnokokat — Szathmáry hadnagyot.

Figyemeztették, hogy az államkincstrának rengeteg pénzébe kerül egy munkásszárad napi eltartása és zsoldja. Ijesztgették, hogy nem fog tudni elszámolni a felesleges idővel, melyet Virág úr telhetetlensége és ki nem élt hatalmi vágyai miatt töltünk itt Végre mégis elérkezet az indulás napja. Nem lehetett tovább húzni az időt A monori parancsnokságról megérkezett a második és a harmadik sürgöny is, melyben azonnali indulásra kaptunk parancsot.

Tudomásom szerint ez a század volt a legutolsó leszerelő század az országban — Virág úr jóvoltából.

Sajnos, ez a figura nyomtalanul eltűnt azóta» bár a következő években elkövetett fokozottabb „jócselekedetei“ miatt szeretők volna őt is Muray mellett látni.

Olyan utazás kezdődött hazafelé, amely megrongált idegeinket alaposan kikészítette.

Fűtetlen vagonokban, farkasordító hidegben — a tél most kezdte igazán kitombolni ma^át —, majdnem minden élelem nélkül, kilenc napig tartott az utazás Monorig.

Sajómagyaroson három napot töltöttünk várakozással a század között. En őt baj társammal egy szász család konyhájában feküdtem a földön. Itt aludt a házigazda is egész családjával, beteg anyjával, apjával, feleségével és gyerekeivel. A gyerekek között egy tizenhétéves leány is volt, aki gondtalan, vagy talán közbűbös nemtörődőséggel vetkőzött, mosakodott és öltözködött előttünk.

A fiúk eltompult fásultsággal nézték a fiatal, jóalakú leányt. Mindegyiknek már odahaza jártak a gondolatai. Feleség, gyerek és szülők vártak reánk. Ha maga a habokból kikelt milói Vénusz állt volna előttünk, azt sem néztük volna unottabban. Pedig négy hónapja, jóformán nőt sem láttunk.

Nem volt velünk aranyos parancsnokhelyettesünk, Gaál hadnagy, aki MÁV-főtiszt létere idefelé is tudott számunkra vagonokat szerezni. Nem volt már mellettünk a durvahangú, morc , és katonás Wagner főtörzsőrmester, aki mindig gondoskodott arról, hogy a századnak meg legyen mindene.

összeálltunk, nagy gyűjtést rendeztünk, kályhákat vásároltunk és komoly pénzcsekével elintéztük a sajómagyarosi állomásfőnöknél, hogy háromnapos álldogálás után összeállítottak számunkra egy rövid szerelvényt, melyet azután az átvonuló személyvonathoz csatoltak.

Kályhavasárlás közben nyolcán a fiúk közül — köztük én is — összeakadtunk Virág zászlóssal, aki felírta nevünket, hogy majd Monoron ellátja a bajunkat. Megtiltotta ugyanis, hogy kályhákat vásároljunk, gondolta, nem ártana, ha néhány zsidó hazáig megfagyna az úton.

December 21-én érkeztünk Monorra. A fiúk közül sokan már teljesen lethargikus állapotban.

Itt régi körletünkben töltöttük az éjszakát. Monor már teljesen üres volt, az összes századok befutottak és leszereltek, a miénk volt az utolsó.

A katonai parancsnokság már csak ránk várt. A késedelemért, biztos tudomásom szerint, alaposan lekapták Szathmáry hadnagyot, akire Virág úr minden felelősséget bölcsen áthárított. De azért ő is kivehette részét a fejmosásból, mert dühödten járt

fel s alá és bosszúból elővette azt a lajstromot, melyet Sajómagyaroson írt össze a nyolcas kályha vásárló különítményéről. Letárgyaltatta ügyünket, s akkor midőn többi bajtársaink másnap reggel megkapták leszerelési igazolványukat és zsold könyvüket, a mienket visszatartották.

A déli vonattal a század többi emberei szabad emberekként utaztak vissza Pestre.

El lehet képzelni, mit éreztünk mi nyolcán, köztünk Bartos Miklós is, aki teljesen összetört és rongy-csomóként esett össze. Alig tudtam életet önteni beléje. Én voltam ugyanis ennek a hátramaradt csoportnak a vezetője.

Elhatároztam, hogy bánmi történjen is velünk, nem fogok könyörögni azért, hogy büntetésünket elengedjék. A fiúk is hozzájárultak ehhez, minden-mindegy alapon!

Részeg százados eljött hozzánk, feszes vigyázzban álltunk előtte; sajnálkozva nézett ránk.

Tőle hallottuk, hogy „nagy bűnünkért“ két hetet kell tovább szolgálnunk.

Senki egy hangot nem szólt, még Bartos sem, akibe időközben egy félliter pálinkát töltöttünk s így kissé magához tért.

A százados köszönt és kiment.

Közben megérkezett Virág úr és elindított bennünket a parancsnokság felé, ahol takarítanunk kellett volna.

Az utcán Részeg százados várt bennünket. Jelentést kért tőlem, hogy hova megyünk. Mondtam a parancsot!

— Menjenek vissza és engedélyem nélkül senki ne mozduljon el a körletből. Maguk felett én rendelkezem, semmilyen parancsot senkitől el nem fogadhat, ezért magát teszem felelőssé.

Merev tisztelgés, halk parancs a fordulásra s már indultunk is vissza a körletbe.

Néhány lépés után szembejött velünk Virág zászlós. Bömbölni kezdett:

— Hova mennek? Nem értették a parancsot?!

Nem volt időm válaszolni, mert megjelent mögöttünk Részeg százados, aki stentori hangon ordított a begyulladt zászlósra:

— Itt, ezen a helyen én parancsolok, ön az embereket már leadta, most már én rendelkezem felettük. Tessék a szobámban megvárni engem, néhány szavam még úgyis volna a zászlós úrhoz!

Új élet költözött belénk. Hát mégis akad valaki, aki emberként kezel bennünket? Kezdtünk reménykedni, hogy nem lesz a kéthetes pótszolgálatból semmi.

Megtudtuk, hogy délután négy órakor és este hét órakor még egy vonat indul Pest felé.

Négy óra előtt nem jött hozzánk senki. Újabb háromórás várakozás volt előttünk. Hat órakor már kezdtünk megbolondulni. Még egy éjszakát ilyen bizonytalanságban, nem tudom, hogyan

vészeltünk volna át. Folytonosan arra gondoltunk, hogy többi bajtársaink már régen odahaza vannak, ledobták magukról a *megrongyolt munkaruhát*, megfürödtek s talán ott ülnek a jó meleg szobában, terített asztalnál, rég látott szeretteik körében.

Ezek a víziók nem voltak túlságosan megnyugtatók. Szégyenlem leírni: irigykedtünk kissé! Nyomorúságunkban elfeledkeztünk az együtt töltött hónapok alatt kifejlődött bajtársias érzéseinkről. Szerettünk volna mi is hazamenni.

Este hat óra felé újra visszajött Részeg százados. A sor me-reven állt előtte; megtettem az előírást jelentést.

Szó nélkül végighallgatta, majd szomorúan közölte velünk, hogy nem mehetünk haza — és közben egyre nézett bennünket.

Egy hanggal, mozdulattal vagy grimasszal sem árultuk el, hogy milyen szörnyű érzések viharoztak bennünk erre a hírre.

A százados jó ember volt. Elmosolyogta magát, háta mögül elővette a kezét és felém nyújtott egy csomó zsoldkönyvet és le-szerelési parancsot. Majd rám rivallt:

— Vigye ezt a társaságot a vasútra. Nem tudok kísérőt adni, de ha valami zavart csinálnak az úton, itt fognak megöregedni Monoron. Ha nagyon sietnek, még elérhetik a hétérás vonatot. Isten velük!

Elment! Mi néhány percig meghatott csendben bámultunk utána. Nem fogjuk őt sem elfelejteni soha. Ismétlem: jó ember volt!

Megnéztem az órám; félhét volt. Még elegendő időnk van, hogy fegyelmzetten. kapkodás és sietség nélkül elérjük a vonatot.

De nem bírtam már a fiúkkal; valami felszabadult örjőnő öröm vadította és tette fékezhetlenné őket. Sírtak és nevettek, kiabáltak és énekeltek, rohantak, mint az örültek az állomás felé.

Felszálltunk a vonatra, énekeltünk, — most már civilek voltunk — és hazaérkeztünk. De ez már egy másik történet!

Az erdélyi kirándulás befejeződött és ezzel egyidejűleg elkezdődött életünk legbizonytalanabb periódusa. Mindig valami rossz-szat vártunk és mindig valami rosszabb következett.

Ez a négy esztendő, melybe belesűrűsödött a magyar zsidóság végzetes kálváriája, Magyarország ezeréves történelmének is legsötétebb korszaka volt.

Most akarjuk Jóvátenni a bűnöket, feledtetni a múlt keserű-ségeit és apró, pislákoló fényekkel megvilágosítani a sötéthez szokott elméket.

Az elpusztult százazrek életét azonban senki nem tudja visszaadni.

Egy feladat vár itt minden emberre: építeni a jövőt és szeretettel balszamoto hinteni a fájó sebekre.

Lehet, hogy sikerülni fog.

Én remélem!

ZSADÁNYI OSZKÁR:

Te vagy a tanú!

Te vagy a tanú, végtelen orosz föld
És Te vagy a tanú» áldott orosz nép,
Hogy éhezve, fázva, senkit nem bántva,
Ott jártunk köztetek, ott haltunk köztetek.

Rongyfedte testünk, korbács verte hátunk,
Gyilkos gyűlölet volt a bérünk,
Jó szó nélkül, remény nélkül*
Amerre mentünk, hullt a hóba vérünk*

Sokan mentünk, vissza kevesen jöttünk,
Meri sok volt a könny, sok a jaj
És olcsó, könnyű a halál.
Sok volt a vén s mindig kevés a kenyér.

Kiev, Konotop, Kamka, Dorosits, Don,
Halott bajtársak, feküdjetek csendben*
Nem gyűlöletvirág fakad sírotokon.
Nem ellenséges föld takarja álmotok.

Te vagy a tanú, végtelen orosz föld,
És Te vagy a tanú, áldott orosz nép,
Hogy éhezve, fázva, senkit nem bántva,
Ott jártunk köztetek, ott haltunk köztetek.

ZSOLT BÉLA:

Hajnalban már innen is, onnan is lőttek, de még nem látunk sem orosz, sem magyart. S már csak harmadmagammal vándorogtam: Roderral a borbélyal és Wezlerrel, aki otthon bádogos és padlásfosztogató volt. A borbély gyerekképű, gyenge, madár-csontú, de bátor, a betörő a legerősebb a században, vakmerő, vállalkozószellemű és találékony. Ezek ketten azért maradtak velem, mert a nehéz hónapok során megszerettek, vigyázni akartak rám, aki rozoga s tizenhat évvel öregebb voltam. A borbély azért ragaszkodott hozzám, mert otthon munkaközben politizáló és vitatkozó borbély volt s már otthon is olvasóm és politikai hívem. S hacsak lehetett, bejött a körletembe, faggatott szellemi dolgokról, könyvekről, ismert emberek intimitásairól. A betörő azért került hozzám közelebb, mert megérezte hogy nincsenek vele szemben előítéleteim, hogy ellenszenv és kíváncsiság nélkül érintkezem vele. Egyébként áldozatkész, lovagias baj társ volt s nemcsak megrögzött, de meggyőződéses bűnöző is. Egyszer felajánlottam neki, hogyha hazajutunk, beteszem egy munkaadóhoz, aki majd segíteni fogja, hogy visszataláljon a tisztességes mesterségéhez. „Nézd, — mondta —, hiába is ígérném, hogy megpróbálom, úgysem tartanám meg. Nemcsak a könnyű pénzkeresésről van szó, — de nem tudod elképzelni, milyen csodálatos izgalom, amikor az ember a sötétben előveszi az álkulcsot a zsebéből.“

Ezekkel vergődtem-vackolódtam a vihartól üvöltő, üveg-szilánkokkal serétező szürkületben. Jobbról-balról karonfogtak, támogattak. S menetközben még meg is etettek; a betörőnek tele volt a zsebe hólétől elázott cukrozott kávékonzervvel, amit lelopott egy tréncocsiról. Ezt tömte a szájamba. A borbélynál volt egy százas doboz ízetlen, szépnevű német cigaretta, de rágyújtani persze nem tudtam, csak szopogattam, amíg a hótól elázott és elmálott. Közben megint veszettül rákezdett a hó, olyan sűrűn, hogy keve-

sebbet lehetett tőle látni, mint éjszaka, pedig már reggeledet!. Csak fűrtük magunkat a fehér sötétségbe, pillanatonként homlokkal neki a fának. A szüntelenül és példátlan gyorsasággal ereszkedő, milliórétű hófüggöny fallá tömörödött előttünk. Már nem bírtam, de ezek csak toltak előre.

Aztán mégsem tudtunk tovább menni, mert a ciklonban most már nem lehetett tájékozódni. Harminc lépésre valami barakk-féle körvonalait láttuk — amikor elkecmeregtünk odáig, kiderült, hogy szabályosan összerakott ölfa-rakás — biztbs ezt is zsidó kényszer-munkások termelték és rakták össze. Most hát e farakás tövében akartuk megvárni, amíg a ciklon el csendesedik. Az ütközől dübörgését közben hol erősebben, hol gyengébben, hol közelebről, hol távolabbról hallottuk — a csatazaj jobbról és balról végigkísért bennünket az erdő két szélén. Maga a csata tulajdonképpen nem jutott el az erdő belsejébe, csak a patullok fésülték időnkéntl végig rendszertelenül, vagy a tankok adtak le vaktában szalvékat, miközben az országúton továbbrohantak. Golyó sistergett a fejünk felett, aknarepeszek tördelték az ágakat — de nem féltünk, csak attól hogy a hó végül egészen ellep bennünket, befalaz — mert már derékig ért a farakás széltől védett oldalán is. De a betörő, hogy tartsa bennem a lelket, oroszul énekelni kezdte a Katjusát, a borbély pedig cinegehangon tercelt neki.

S mint a filmben — hirtelen pisztolylovés s nyomában katoná támolgott ki a fák közül. A szél olyan vad volt, hogy szinte vitte a katonát, mint az újságpapírt. Magyar katona volt, sapkája hátratulva, homloka bekötve véres, szennyes kendővel. Kabátja egyetlen darab jég, szakálla és bajusza összefüggő, összefagyott hó-tömb. A szél odakente a farakáshoz — egyet zökkent, csapkodta magát és káromkodott.

— Hogy az a hét sebből vérző Krisztus! — s emlegette mind a szenteket. Aztán leereszkedő s még mindig fenyegető hangon: — Kik vagytok?

A betörő pökhendin felelt:

— Zsidók vagyunk!

— Lógtok, úgye? — folytatta felettesi korholással és megvetéssel. Aztán hengegve: Mihajlovkából jövök, min't szakaszvezető, én vezetem a századot. A legénység ottmaradt, de végkép. Én voltam a századparancsnok, amíg volt század! — és megint hosszan káromkodott.

— Hová lettek a tisztek, szakaszvezető úr? — kérdezte ártatlanul a borbély.

— Autóval ellógtak, már az elején! De én Manlicherrel négy óráig tartottam a vasúti átjárót kétszáz géppisztoly ellen. Akkor is, amikor a homlokom már vérezt és a bakancsomat felszakította az aknaszilánk! — s a hóbasüppedt bakancsainkat szemlélte. Aztán élesen felütötte a fejét és parancsolóan ezt kérdezte:

Ilyen volt a náci-gályarabok fekhelye
Buchenwald

Még a táplálkozáshoz sincs ereje
Belsen

Egy tömegsír a sok közül

Belsen

Annyit verték, hogy megvakult

A náci-brutalitás nyomai
Mittelglütbach

— Na, melyiktek cseréli el velem a bakancsát?

Keményen szembenéztünk vele. Hallgattunk.

— Na, egy-kettő! — és felemelte a pisztolyt. — Ide a bakancsal, zsidók! A honvéd harcol, lefagy a lába, megdöglik! Ti meg extrabakancsban korzóztok, mint a Dunaparton!

A betörő már rá is vetette magát, lecsapta a kezét s kicsavarta belőle a pisztolyt.

— Hallja-e szaki bácsi — mondta a betörő csöndesen, rábeszélően. — Ne ugráljon itt, mert úgy beleeresztek egy golyót, hogy el se búcsúzhat a szentjeitől, akiket emleget! Ennek a mókának vége van! Ha még egyet mukkan, öt perc alatt úgy eltemeti a hó, hogy a ruszki varjak sem találják meg tavasszal!

— A fegyver most nálunk van — kezdte magyarázni a borbély is gyenge cinegehangján. — Mindig az parancsol szaki bácsi, akinél a fegyver van. Maguk azért voltak velünk olyan nagy urak, mert maguknál volt a fegyver! Most fordítva van a dolog. Azt hiszem, ezentúl mindig fordítva lesz. Az oroszok megverték magukat, szaki bácsi és most szokja meg, hogy ezentúl nem¹ lehet tőlünk elvenni, amit akarnak. A bakancsot se zab ráihat ja le a lábunkról, csak azért, mert zsidók vagyunk.

A szakaszvezető mégis nekidurálta magát:

— Kezetekben vagyok, zsidók — harsogta szónokiasan—, de székely ember vagyok. Vagy kijutok az erdőből, vagy sem. De ha kijutok, fán fogtok lógni egymásmellett.

A betörő most egészen közel ment hozzá s az orra alatt hadonászott a pisztollyal:

— Tudja mit, szaki bácsi? Mi majd gondoskodunk róla, hogy ne tudjon kijutni az erdőből. Majd itt marad ükökre. Maga rabolni akart a baj társaktól!

— Bajtársaktól? Kinek vagy te bajtársa? — csúfolódott.

A betörő most felkapta a pisztolyt, láttam, löni akar.

— Ne lőjj! — szóltam rá csendesesen.

A betörő kicsit hátralépett. A szakaszvezető keményen nézeti a pisztolycsöbe-

— Nem félek tőled, zsidó! A rusziktól sem félttem, az Istentől sem félek. Hát még tőletek, piszkosoktól! Lőjj, ha mersz!

— Merek én! — kurjantotta felforralva a betörő. — Hogyne mernék! Azt hiszed, félek lepuffantani egy ilyen kuttyát? — s már lőtt is s el is találta volna, ha a borbély az utolsó pillanatban fel nem löki a kezét. A golyó elsurrant a feje felett.

A lövés után pillanatig lihegve, csendben álltunk.

A borbély ekkor gyerekhangján kibékítően megszólalt:

— Nézze csak, szaki bácsi, ne veszekedjünk itt az erdőben! Innen úgyse lehet kijutni soha, úgyis itt) dögünk meg együtt. A varjak tavasszal majd meg se nézik, hogy maga székely, mi meg zsidók. Vagy pedig — ami szintén lehet — utolérnek bennünket a

ruszkik. S mi aztán elmondjuk nekik, hogy maga most le akarta zabrálni a lábunkról a bakancsot — látja azt a fát, szakai bácsi? —, ide kötik fel, erre a fára! De hogy lássa, jó fiúk vagyunk, van egy ajánlatom. Bakancsot azt nem adunk! De van nekem a hátizsákomban egy jókora zsákdarab, amit oroszoktól kaptam, hogy bekössem vele a lábam, ha a bakancsom elrongyolódik. Ezt odaadom magának, bugyolálja bele a rosszbakancsos lábát. Aztán szenti a béke!

A szakas-zvezető rövid gondolkodás után ezt mondta:

— Na, hadd látom azt a zsákot!

A borbély keservesen kikotorta a zsákdarabot a hátzsidójából. A szakaszvezető nekidőlt egy kiugró fahasábnak s kötözgetni kezdte a lábát. S miközben pólyálta a zsákkal a bakancsot, ezt mondta:

— Hanem, ha azt hiszitek, hogy bennünket megverték, akkor nagyon csalódtok. Nekünk itt az volt a feladatunk, hogy félrevezessük az oroszokat. Hitessük el velük hogy itt nagy csapatok vannak, hogy ne merjenek idő előtt támadni. El is értük, hiszen látjátok, mostanáig nem is mertek támadni. S most, hogy támadtak, már nem is akartuk védeni ezt a szakaszt, hiszen rendes fegyverünk sem volt. Ha a hadvezetőség azt akarta volna, hogy tartsuk a frontot, adott volna rendes fegyvert is. De minden így volt megbeszélve. Mi most visszamegyünk innen tervszerűen egészen a Desznáig. Ott azán majd elkapjuk őket.

— A tiszték is tervszerűen szöktek meg? — kérdezte a borbély-

— A tiszték? — legyintett megvetően a szakaszvezető. — Tanítók, jegyzők, nem katonák. Egész nyáron ittak, nőztek és kugliztak. De ti azt nem tudhatjátok, hogy ezeknek itt semmi szavuk. Itt csak a németek dirigálnak. Beszéltem egy némettel, azt mondta: nektek most innen paslizni kell, ez a taktika! Hadd higgyék az oroszok, hogy erősek, hadd bizakodjanak el! Aztán majd jönnek a friss német és magyar hadak és a rusekik belefutnak a nyitott késbe. Ezért szaladunk mi most, értitek? S a német azt is elmondta nekem, hogy mi lesz tavasszal. Leningrádnál kilencmillió friss német katona van összegyűjtve, Kievnél meg négyszázezer magyar — de nem ilyen vacakok, mint ezek, nem öreg népfelkelők, meg oláh, tót, ruszin, meg zsidó. Csupa fiatal alföldi és székely sorkatona. Leningrádnál aztán kiemelik a frontot a sarkából és jövünk vissza, egyelőre, Sztálingrádig.

És még benfentesebben, még szakavatottabban magyarázta tovább az új sztratégiát. Láta megszökni a tisztjeit, látta szálíg elhullani századát, a feje véres volt, a lába megfagyott a felhasadt bakancsban, nem volt falait kenere, szál cigarettája, mert mindenét elszórta futás közben — de még mindig hitte, hogy ezzel a kétségbeesett, vak, magános futásával az erdőben, tulajdonképpen kelepcébe csalja az oroszokat! Nem fanatizmusból hittel, mert ezt

az útonálló székely parasztkatonát nem valamilyen eszme, nem a fasizmus vagy a nacionalizmus szállta meg, csak a németek verhetetlenségében hitt gyerekesen, mint mi az indiánok hősiességében s azt hitte, hogy még ebben az egyénileg elbukott állapotában a kétségtelen siker, a biztos győzelem részese. Ez adott neki fölényt, gögöt, sőt bátorságot is ebben az átmenetinek hitt rossz pozícióban. Hülyéknek, itájékozatlanoknak, h[^]zaáruolóknak tartott bennünket, mert nem hittük el, hogy ez a verés, amit itt kapunk, csak színlelés, félrevezetés, hogy tulajdonképpen mi akarjuk így s csak azért van az egész, mert a németek úgy játszanak a ruszikkal, mint apa gyermekével. Ez volt a legfantasztikusabb ebben a háborúban: — hogy a magyar parasztkatonával is el tudták hitetni a német sebezhetetlenségét. Az első világháborúban még az történt az ezredemmel, hogy amikor 1914 augusztus 6-án a galíciai Janovnál szétverték, a bakák a nagy zűrzavarban felültek mindenféle járműre, kocsikra, szekerekre, vonatokra és meg sem álltak a kisalföldi falujukig, ahol átöltöztek civilnek, mert azt hitték, vége a háborúnak. A maguk részéről befejezték. De most mégiscsak úgy futottunk, ahogyan megvert hadsereg talán még sohasem — nem hiszem, hogy az inzurgensek szégyenletesebben futottak volna, mint ezek a rosszul felfegyverzett, rosszul kiképzett, tisztjeiktől az első pillanatban cserbenhagyott, jórészt idősebb évjáratú népfelkelők, akiket csak partizánvadászatra szántak s most belecseppentek a főfrontba. S mégis, futás közben, miközben eldobálták, rossz fegyverüket és kevés ennivalójukat, sőt sokan felsőkabátjukat is — elhitték, barátom, hogy velük most csak játszatják a megvert hadsereget» hogy ravaszul hátra csalogatják az oroszokat s jaj lesz nekik, ha majd a németék .

— Ezek akkor sem tudták elképzelni, hogy ebben a háborúban megverhetik őket, amikor már régen megverték őket. Itt van például régebbi találkozásom magával, Hány Jánossal. Még ástuk a sírt Seredina Budán — s azon a napon is[^] amikor az orosz repülőktől ledobott röpcédulákból megtudtuk, hogy a németek elrendelték a nemzeti gyászt Sztálingrád miatt, Kovács bácsi nyírfakápolnájában ültünk a tűz körül s latolgattuk az eshetőségeket. A tisztafejű tihanyi tejeskocsis elmondta, hogy a tisztek ugyan titkolják, hogy mi történt Sztálingrádnál, a legénységet pedig nem is nagyon érdekli, de ők, ketten a századimokkal, aki pesti ember, kiokoskodták a főhadnagy újságjából, hogy Sztálingrádnál csakugyan baj van. Miközben így tárgyalunk, nyílik a nyírfakápolna ajtaja és belép rajta egy két méter magas, Hitler-bajszos [^]prószemű szakiaszvezető.

— Adjon Isten, testvérek! — köszön barátságosan — Susiemkáról jöttem be a postáért, de csak egykor osztják a hadosztályon. Kicsit leülhetek a tűzhöz?

— Leülhet — felelt nem nagyon barátságosan Kovács bácsi.

Mert azért nem örült, hogy velünk közös .társaságban rajtakapják.

A szakaszvezető letelepedett. Ismerkedett, melegegett kicsit, aztán rákezdte:

— Hát azt tudják-e, hogy Sztálingrád végre elesett? — kérdezte.

Kovács bácsi óvatosan hümmögte:

— Honnan tudja?

— A tiszt urak mondták. De magam is hallottam a rádióban. S tudják-e, hogyan esett el?

— Nem tudjuk! — mormogta Kovács bácsi ravasz közönnyel.

— Hát ltudják — mesélte —, a németek már ott álltak a város szélén három hónapja, nem tudtak se előre, se hátra. Ha bementek egy darabot, kinyomták őket, mert alávaló erdős-dombos a terep. Most aztán, hogy Hitler Budán találkozott Horthyval, odavetettek három magyar hadoszályt, ezek aztán egy hét alatt úgy megnyomták a ruszkat, hogy már bent is vagyunk. Mert azért ebben a háborúban is, mint a múlt háborúban, mindig mi rántjuk ki őket a sz ... ból.

— Lehet, hogy így volt — dörmögte Kovács bácsi és rántott egyet a vállán.

— Biztos így volt! Magam hallottam szórul-szóra a rádióban.

— Ez még milliószor rokonszenvesebb, mint ez a székelly szakaszvezető az erdőben — ennek a hiszékeny hencegésnek legalább hagyománya van az irodalmunkban és a nevelésünkben. Botond, Kinizsi Pál, Toíldl. Miklós meg a többiek. Garai Háy Jánosa. Jókaiban is olvastuk, hogy egy magyar huszár hogy szalasztó meg egy török vagy osztrák ezredet. S az egész negyvennyolcas mondakör tele van ilyen csodatettekkel. S még az első világháborúból magunk is hoztunk haza, pusztá ellenszenvből a németek iránt, ilyen meséket, hogy mindig a magyar csapatok mentették meg az elveszett szituációkat. Hogy három magyar hadosztály, vagy akár három magyar huszár elfoglalta Sztálingrádot — ez még rendjén van, ez a régi szabályos, magyar monda, a régi nagyzási hóbort s amellet legalább némétiellenes éle volt! De a székelly szakaszvezető már nem a magyar vitézségtől várt csodat, ezt már Göbbels bővölte meg — ahogyan végeredményben az egész országot —, mert az országot most is azt hiszi, hogy még tervszerűen engedjük be a németeket, Jassyig, Kolozsvárig, aztán Váradig. Ezek az idioták még mindig azt hiszik, hogy ravasz trükk most is az egész, aztán majd elkapják az oroszokat valahol — ezért merik azt csinálni velünk itt a gettóban! — Szóval, hogy folytatam: vagy másfél óráig lapultunk még a farakás mögött a szakaszvezetővel, aki még azt is magyarázta nekünk, hogy ha vége a háborúnak, miért kell bennünket, zsidókat, egy szálíg kiirtani. Azért, mert mi mutattuk meg az oroszoknak és az angoloknak is, hova

kell ledobni a német és magyar városokra a bombát a repülőről. Hogy hol vannak a keresztény templomok és a kiseddóvók — „mert ti magvát akarjátok szakasztani a keresztényeknek, na, ismerjétek be, most, hogy egyformái bajban vagyunk!” S még azért is ki kell irtani bennünket — magyarázta tovább, „mert a tisztek megmondták nekik, hogy eddig ezen a fronton nem volt egyetlen támadás sem anélkül, hogy előző nap át ne szökött volna az oroszokhoz egy sárgakarszalagos. Az vitte át a ruszkiakra a terveket!”

— Honnan tudta az a zsidó a terveket? — kérdezte kíváncsiskodva a borbély.

— Tudtok ti mindent, amit akartok! Hisz éppen ez a baj veletek, hogy mindent tudtok. Azért nem lehet veletek élni. Egy keresztény egész életében tanul, veszködik és nem jut semmire. Ti csak jöttök, körülnéztek, szimatoltok és máris helyben vagytok.

A hóesés csillapodott, a szél lassult, megfordult. A hátunk mögül, a hófüggönyön áttűzött a nap. Az ágyúdörgés is közelebb jött. Most már el lehetett indulni.

A' szakaszvezető rangöntudattal néhány lépéssel előrement. Azt mondja nekem félhangon a betörő:

— Ha most ezt élve hagyjuk, biztosan átad bennünket a tábori csendőrnek! Vagy maga lő le. Mégis csak jobb lenne kicsinálni!

— Nem lehet kicsinálni — tiltakoztam.

A borbély is megijedt a betörő aggodalomtól, de tőle várta az állásfoglalást. Pillanatokra én is meginogtam — a baj társaimra gondoltam, a hatvanéves szabadkőműves egri ügyvédre, akit a főispán szintén kioipeltetett Ukrajnába. Az unokáit rázták le az öléből, vagonba rakták s itt* Soszkan, a kórházbarakkban azért pusztult el, mert a parancsnok nem engedte, hogy használja azt az inzult, amit ai család külön miniszteri engedéllyel utánaküldött tábori postán. S a fiatal fiúkra gondoltam, akiket a századparancsnok, Fazekas hadnagy — civilben kultúrmérnök — negyvenöt fokos tifuszoslázal kifektetett a óra, majd ott a hőmérő. Az

aknától széttépett, megfagyott, éhenhalt, hülyére vert „csontbrigádra“ gondoltam, ahogyan a szomszédos, majdnem teljesen elpusztult zsidó századot nevezték. S a százharmincöt magyar halottra gondoltam, akit eltemettünk a szeredinabudai hősök temetőjében — javarészt földtelen, pénztelen katonák, elfogott, erőszakkal kicipelt parasztszerepekre és kisemberekre, akiknek koporsóján részvétlenül ültünk, krumplit sütve, mielőtt elástuk őket! És még valami jutott az eszembe: 1921-ben éppen Berlinben voltam, amikor megtudtam, hogy Bonn-ban lesz a nagyjelentőségű szocialista kongresszus, amelyen arról fognak határozni, hogy a német párt melyik internacionáléhoz csatlakozik. Abban az időben mindenütt ott akartam lenni, ahol a világ sorsa eldőlni — fiatal voltam, akkor még azt hittem hogy valahol, valamikor egyáltalában eldőlni a világ sorsa.

A vonaton másnap reggel elutaztam Bonnba. A kongresszust a városi színházban tartották, a zenekar helyét befedték deszkával s ott ültek valamennyien a német szocializmus nagy alakjai, akiknek kéktáblás könyveit gyerekkoromban faltam» akiket tiszteltem, de bevallom, a forradalom óta egyre szkeptikusabban. Ott volt a szakállas Scheidemann, a kocsmárosképű Ottó Braun, Hermáim Müller és ott volt majestozusan, őszén és mosolygósán Zetkin Klára is. A vita lázas és dübörgő volt látszólag, pillanatonként öltre, majd nem vérre ment. S amikor ebben a reggeltől késő délutánig tartó versenyben — amely izgalmasabb volt, mint egy motorbicikli rekordverseny egy szűkreszabott versenypályán — a lendület mégis csak kezdett lankadni a testi fáradtságtól és az éhségtől — senki sem hagyta el ebédidőben a színháztermet — a függöny mögül, váratlanul kilépett egy bársonykabátos, hátrafésült őszhajú, kecskeszakállas, cvikkeres, zömök férfi és tipikusan orosz németséggel beszélni kezdett:

— Elvtársak, jöttem határokon keresztül, hamis útlevéllal, hogy idejében figyelmeztesselek benneteket!

Elméleti és politikai érvek helyett előbb elmondott egy történetet. A forradalom alatt — mesélte — emberi és talán férfigyengédségből megmentette Leningrádban a nép dühétől egy tábornok feleségét és leányát. A tábornok valahol még a felbomlott fronton kallódott, a magános hölgyek rémültek és kedvesek voltak s ő szánalomból és heveny szerelemből ebújtatta őket, sőt később segített nekik átszökni is Finnországba. Ugyanez a tábornok foglalta vissza átmenetileg félév múlva a Vörös Hadseregtől azt a kis litván falut, amelyben a szakállas úrnak a családja élt. S mikor a Vörös Hadsereg megint visszaszerezte a falut, a szónok megtudta, hogy a tábornok a családját egy szálíg kiirtotta. A zömök szakállas ember égnek tárt karokkal így rimánkodott:

— Genossen! Nischt gut sein zu dér Bourgeoisie!

S csak akkor tért át a politikai argumentumokra. S miközben bizonyított és támadott, a mesterien felépített beszédben mindig a maga helyén, visszatért a könyörgő figyelmeztetés:

— Genossen! Nischt gut sein zu dér Bourgeoisie!

Jajongó hangja ma is a fülemben van. Hozzánk, akiket a dicsőséges, de naív és asszonyos francia forradalom humanista-liberális-szocialista XIX. század erre a védtelenséget jelentő nagylelkűségre és igazságosságra nevelt — az egész nemzedékhez — amely valójában ki van szolgáltatva a politikai és társadalmi szentimentalizmus szöke bestiájának, — rimánkodnia kellett az orosz szónoknak, akiről ma sem tudom, hogy ki volt, hogy mi is legyünk rosszak azokhoz, akik hozzánk rosszak. S tudtunk-e azóta is igazán rosszak lenni? Ha tudtunk volna, nem lennénk itt. Az győz, aki először ló! — mondta nekem Párizsban egy mexikói forradalmár.

— De mi még visszalőni sem tudunk! S ha mindezt túl élnők s ha a mi kezünkbe kerülne a fegyver, ahogyan a kezünkbe került az erdőben a szakaszvezető revolvéré, — azt hiszi, akkor másképp lenne? Ugyanilyen rémülten akadályozzuk meg, ha valaki a revolvért a gyilkosra felemeli. Felütjük a kezét, ahogyan a borbély felütötte. Nem, egyszerűen nem tudtam volna beletörődni, hogy az én hozzájárulásommal, felelősségemmel, eltökélten megöljenek egy embert! Ezért nem vállalkoznék rá sohasem» hogy a politikában olyan szerepem legyen, ahol életről-halálról döntenek, vagy ahol a hatalom attól függ, hogy el kell intézni azokat, akik veszélyeztetik. Tudom, az oroszoknak volt igaza Bonnban: „Nicht gut sein!“ — de én akkor az erdőben azt mondtam a betörőnek:

— Ne bánts! Majd megpróbálunk lemaradni róla. Idegen hadosztályhoz tartozik, talán soha többé nem találkozunk vele...

S csak mentünk tovább, elől a szakaszvezető, mögötte néhány lépéssel mi hárman. S már úgy festhettünk messziről, mint akik gépiesen, engedelmesen követik a parancsnokot...

ANTAL GÁBOR:

Útközben.

Alár jóval túl Körösmezőn, közvetlenül a Tatár-hágó alatt, a század egy órás pihenőt kapott. Deutsch Pali, akit az egész század Malvinnak nevezett, mert ő volt az, aki mindig félt, hogy most jön a veszedelem, hogy éhen fogunk halni, hogy meghalunk, hogy Borba visznek bennünket, a félelmetes hírű, távoli rézbányába, szóval, hogy „most jön a kanyar“, úgy dőlt a földre, mint egy zsák. Le se vette magáról kacatjait.

— Víz az nuku! — jelentette ki két perc múlva Kacska, a Füredi Gyurka, ő volt a legfürgébb a bandából, négyünk közöskaján élő bandájából, akik az V/3-as munkásszázad „keretén belül“ — és sajnos, keretével együtt — tegnap délután indultunk el Tiszaborkútról a hágón túlra. Szóval Ukrajna felé!...

— Nem baj! — mondta Tomi — még van egy kis hó az ütmen tén, a bokrokon. Együnk havat.

— Fagylalozás? Fagylalozás?

Magony szakaszvezető úr, a rossebutászok dísze így csillogtatta szellemességét, mikor meglátta, hogy szánkbakapariuk a bokrokra tapadó vékonyka havat. De aztán továbbment, békénhagyott, mert a pihenőt a lobogós rendelte el és Magony József nem szeretett beleszólni a hatalom dolgába.

A hatalom különben zászlósi egyenruhát és egy eredeti Kodak-fényképezőgépet viselt, mellyel időnként lekattintott egy festői tájrészletet. Idáig nagyon tetszett neki az egész „túra“, könnyedén és peckesen járt, holmija az előreküldött G. H.-kocsin volt. Egész biztos, hogy még életében nem volt ilyen szép helyen, hiszen a nyolcvanpengős kezdő tanítói fizetéséből nem is nagyon ugrálhatott a havas fenyvesek közé. Most azonban már dühös volt és Nagyörvezető asszisztenciájával feltört lábát tapogatta.

Mi lejjebb fekszünk, a szerpentinül mentén, nyelvünkkel széjjelkenjük ajkunkon a havat és mindenfélére gondolunk. „Nyolcvanhét!“ — ez áll belevésve egy kilométerköbe a fejem

fölött, de honnan nyolcvanhét, mettől-meddig nyolcvanhét és miért nyolcvanhét? A kövön egy szürke oldalzsák lóg, a Tomié, ebben van a kincstárunk. Van benne még egy negyedkilós máj-pástétom, de nem bontjuk fel. Goli Pista, a szakács még hajnalbán megmondta, hogy a G. H.-kocsi fenn a hágón bevár minket és akkor lesz komizosztás. Más pedig már nincs, mert amióta a szürkeruhás németek bejöttek Borkutra és beköltöztek Rézmovicsék, a fekete Esztiék — (ennél az Esztinél jöttünk össze időnként, zenekedvelők és Beethovenról beszélgettünk) — meg a Blaszberger bácsiék (itt viszont halat lehetett vacsorázni csekély két pengőért) és a többi zsidó savanyútejzagú házába, nem lehetett már semmit sem beszerezni. A borkúti zsidókat Kőrösmezőre vitték, bennünket pedig egy a falutól távoleső, majdnem tetőtlen bagolyvárba, melyet állandóan fegyveres őrség vett körül. Itt éltünk egy hétig, összebújva és szalmával tömtük be a lukakat, de hiába.

— Mondd, Kacsá, hát tulajdonképpen hol vannak a kőrösmezei zsidók? — kérdezem most a fűvön fekvő, miközben a nap lassan-lassan feljön az égre és belehunyorog a szemembe. Mert csak most jut eszembe, hogy Kőrösmezőn se láttunk egy zsidót sem. Átmentünk a városon és senki sem jött elénk, hogy kezünkbe nyomjon egy barcheszt, egy almát, vagy marék diót. És ez csak most jut eszembe.

— Onnan is elvitték őket — feleli Kacsá, majdnem közönyösen. — Amikor átmentünk, megálltam megigazítani a cipőmet, akkor hallottam, hogy a mozis, tudjátok, az a nagybajszú azzal dicsekedett a Vékásnak:

— Na, kiskomám, elpucolták a rohadt zsidókat. Nem kellett ide semmi ceremónia, ripsz-ropisz és elvitték őket. Hát elvitték őket. Biztos, a borkútiakkal együtt — tette még hozzá.

Egymásra nézünk Tomival, akivel elindulás óta azt játszunk, hogy mi nem vagyunk menetelő, fáradt, feltörtlábú és bizonytalanságtól remegő munkaszolgálatosok, hanem előkelő idegenek, akik pusztán kíváncsiságból vesznek részt ezen az exotikus kiránduláson, vagy legfeljebb azért, hogy beszámoljanak róla a Brit Királyi Természettudományi Társaság évkönyvében. Lehet-e még játszani? — ezt kérdezzük egymástól hangtalanul. Mellettünk nyöszörgés hallatszik, Vékás belerúgott¹ a kis Frankba:

— Na tetvesek, most más világ lesz! Most nem fogtok korózni többet...

A fiúk nagyrésze havat rágcsál, de a hó nem oltja a szomját» ezért hát mindenki dühös. Grünberg, a tömzsi borbély, zsíroskenyeret eszik és a Márikámat fűtyüli. Frank szipog. Lehet-e még játszani?

— Hogy érzi magát, signor? — kérdi végül Tomi.

— Ah, bene, bene, molto bene.

Most fűtyülés hallatszik, vége a pihenőnek. A fűtyülés Ma-

róthy bácsi feladata, aki onnan kapta a nevét hogy reggel, mikor ébresztő után nem ébred fel elég gyorsan valaki, arra rásóz és azt kiabálja: „Maróthy bácsi nem viccel, hanem üt!“ A kitűnő „bácsidnak különben egyik foga centiméterekre kiáll a szájából, ezzel olyan, mint egy vicsorgó farkas.

Elindulunk. A kis Frank előreiskol, nehogy Vékás közelében legyen. Most Malvin nyöszörög. Alig megyünk kétszáz métert, sántítani kezd és sír, hogy ő ezt nem bírja tovább. De még kétszázat, sőt többet is megtesz, mikor Maróthy bácsi odalép mellé és* egy kopottzöld katonaládát nyom a kezébe. Maróthy bácsi régi és lelkes utálója Malvinnak és amóta — még lenn, Kabolban — megtudta, hogy Jágert hord az inge alatt, „különös emberinek nevezi, akinek „»mindent szabad“. Most hát megint Malvinnal „szúrt ki“, amikor rászólt:

— Na, ne törjük mán össze a szegény borbél talicskáját, vigyed, különös ember!

A láda eddig -ugyanis Grünberg talicskáján volt, Grünberg holmijával együtt. A borbély ezt a talicskáját már a riadó után lopta valahonnan és miután ő a keret kedvence, megengedték neki, hogy ezen tolja a holmiját. Néha még Vékás meg a lóképű Beke, fel is váltották.

A láda azonban most Malvin kezében van, akinek a hátát amúgy is rettenetesen nyomja a rosszul megkötött, felesleges terhekkel teli zsák és a beléje csavart télikabát Malvin mondani akar valamit Maróthy bácsinak, biztos azt hogy ez méltánytalanság — mert ezt szokta mondani —, de ettől az elementáris csapástól, melyet ez a kopott, rosszfogású láda jelent, teljesen meg-némult. Reszkető szájszájellel, elengedett, bamba tekintettel megáll hát az úton.

— Vinni kellene valamelyikünknek. Talán felváltva ----- sűgja nekem Tomi.

— Viszem én — dadogom, mert engem, Isten tudja miért, még valamennyire elbír a vicsorgófogú.

De Maróthy bácsink már lendíti is felém a botját:

— Csak ne ajánlkozz, te ne ajánlkozz! Majd akkor ajánlkozz, ha szíjat akarok hasítani zsidóhátból. Ezt vigye csak a különös ember!

A különös ember, szegény Malvin barátunk, azonban csak áll és áll az úton és egyszerre sírni kezd, mint egy pólyás.

A közönyös fenyőfák között egyre hangosabban és elviselhetetlenebbül harsan fel Malvin jajveszékélése. De mit lehet tenni? Már tizenkettő és ha kettőre nem vagyunk fenn a hágó tetején, nem kapunk kenyeret.

Tomi előttem baktat, zöld lódenjében és fekete hátizsákjával, még mindig megőrizte a kaboli Tomit, akivel esténként költőkről vitatkoztam. Kosztolányi Dezső jut eszembe, a szabadság, a

hősök, a forradalom, meg Tomi papája, a finom zombori körorvos és amaitőr botanikus akiről annyit beszélgettünk.

Hátranézek, még látom, hogy Malvin ledobja a völgybe a hátizsákját, a kabátot felhúzza és lassan, félcentit cammogva, megindul Maróthy bácsi ládájával.

— Malvin eldobta a zsákját — közlöm Tomival.

— Nagyon okosan tette, úgyis annyi felesleges holmi volt benne. Legfontosabb az élet, nem a holmi.

Malvin most megint megáll. Már legalább száz méterre van tőlünk. Maróthy bácsi Malvin hátára csap a bottal:

— Na kisasszony» kényeskedünk?

— Malvin megint sír! — mondja nekem Tomi.

— Ez Malvin, — mondom én.

És megyünk tovább.

II.

Tetvesek először Delatynban lettünk, ahol egy kis parasztházban ugyan találtunk szalmát — akkor már több mint egy hete feküdtünk a kemény és pusztá földön! — de a szalma tele volt lótrágyával és mint felkeléskor észrevettük, tetüvel is.

— Jé, tényleg ilyen orsóalakú? — kérdezte Kacsa, nem annyira rémülten, inkább érdeklődéssel. Ingünkben, főleg a hasa dákok táján ott bújtak a szürke, kis férgek.

— Pattogtassuk szét a tetveket! — javasolta Tomi. (Általában az ötletek tőle származtak.)

Pattogtassuk hát a tetveket, mint a bánatos, kis majomanyák az Allatkertben. Nekem Rimbaud verse jutott eszembe, a >,Tetvévésző nők“.

Meg is súgtam ezt az előttem állónak a hajnali sorban, mikor a feketekávéra várakoztunk Goli Pista kondérja előtt:

— No, mi Rimbaud hősök lettünk ezzel a tetvévészéssel..

De pechem van, mert az előttem álló, nem más, mint Grünberg, a borbély.

— Ne hülyéskedj, ilyen falmelléki dolgokkal. Rimba? Mi az, hogy Rimba? És én különben sem vagyok tetves, mert ha akarod tudnb én az Orbánékkal aludtam egy padláson.

Grünberg morgó hangjából mérhetetlen fölény és öntudat sugárzik. Az Orbánékkal aludt; talán még egy örvezető is akadt a hálótársak között:

Egészen le vagyok forrázva, szinte már bocsánatot akarok kérni, de még arra sincs időm, mert Grünberg újra felmordul:

— Eriggy innen, mert ha beletetvezel engem, hát nem élsz többet..

A Grünberg Kabolban csicskásom volt, sajnáltam ezt a de-réknak látszó és árva maramarosi fiút, de persze kényelmes is vol-

tam és Anyuka azért mindig el tudott juttatni valami pénzt Adtam hát neki heti tíz pengőt, ezért elmosta a csajkám, puccolta a bak-kancsot, meg néha a munkában is segített. Amikor Anyuka lejött Kabolba és hozott a Grünbergnek egy pullovert, utána három napig, mindig ő rántotta ki a sárból a talicskát. De mi volt a kaboli munka? Ha sár is volt de nem voltak utászok, nem fagyott oda a kezünk a talicskához, meg a téglához, nem álltunk térdig az undorító gödör-vízben és nem építettünk szükséghidat a Pruth felett. És most, mikor egyik nap menetelünk, másik nap kínlódunk, mint a barom, a Grünbergr, ahelyett, hogy segítene, még gúnyolódik velem és egyszer, mikor tegnapelőtt Dóránál meglógtam a fahordás elől, beárult a Randovics örvezetőnek ...

— Nem hallod, eriggy már, tetves!.. .

Mit feleljek? Ha itt lenne Tomi, ő jól megmondaná ennek a gonoszul mosolygónak, amit megérdemel. De Tomi és Kacska ott gomolyognak valahol a szürkeség mélyén, mely már egészen elnyelte szegény Malvint, akit Tatarownál aknára kergetett Maróthy bácsi. Egyedül vagyok ezen a világon, nemcsak Grünberggel szemben, hanem az egész világgal szemben. Egyedül vagyok, mint a lélek ... a halállal szemben.

— Utoljára mondom, eriggy tetves! ...

— Ki tetves? — hallom, szinte félálomban Vékás hangját is. Vékás híres arról, hogy sohasem mosakszik és már messziről bűzlik, mint egy döglött patkány. — Csak nem az újságos tetves?

„Újságosának engem nevez a keret. Vékás rólam beszél.

— Nem vagyok tetves — kiabálom hirtelen. — Ti vagytok tetvesek, ti vagytok tetvesek! — üvöltöm a lassú-lassú derengésbe...

Aznap szeget kellett szednem a fűrésztelepen, dé mezítláb.

III.

Jó néhány napba tellett, míg megszoktam, hogy már egyáltalán nincs cipőm. A cipőt még a borkúti sziklamászás tette tönkre és a patak-ugróversenyek, melyeket a lobogós rendezett. Éppen akkora vártam az új cipőt, amikor elindultunk. Sztaniszlauba érve, már jóformán mezítláb jártam, csak a felsőbőrt csavartam a lábam köré. De mégis úgy éreztem, hogy van valami a lábamon és még ez a bőrdarab is megnyugtatott, hogy nem vagyok mezítlábas, mint a hülye Füzési, meg a gyámoltalan, nyomorult kis Frank, akik idegbeteg dervisekként keringtek maguk körül. Sztaniszlauba érve azonban fel kellett hagynom ezzel az öncsalással. A bőrdarabok, majdnem egyszerre, lemaradtak lábaimról és poros sebektől véres lábaim minden cafrang és függelék nélkül taposták a hol kavicsos, hol saras utat.

— Bár itt lenne Malvin, nála volt egy tartalék-félcipő —

szánakozott rajtam Kacsá. (Az ő bakkancsát is csak spárga és rézdarabok tartották össze.)

— Ugyan, hiszen eldobta az egész cókmojkját.

— És pláne, most valami tábori kórházba vitték...

A G. H.-kocsi most mellénk ért. A hadnagy, Hódmezővásárhely városának derék végrehajtója, napernyővel a kezében ült a bakon. Vállán messzilátótasak lógott, de mi jól tudtuk, hogy abban cukorkát tart az öreg.

— Na Gábrrielé, már te is ilyen sportember lettél?

Járás közben vigyázz-ba merevedek:

— Igenis, alázatosan.

— Na ez derék. Végül' már olyan kemény lesz a talpad, mint a vásárhelyi legények...

— Igenis, alázatosan.

A G. H.-kocsi elrobog, magamra maradok a menettel és a talpammal. Kicsit gondolkozni kezdek. Miért is mondtam például most, hogy „igenis, alázatosan“? — Az Istenért, fiuk ne siessetek! — Hát nem látod, hogy a lobogós beintett? — De fiuk, mezítláb vagyok? — Sietni, sietni! — Fiuk!... Mi van, megbolondultak ezek, mindenki a lábfejemre akar lépni, vigyázzatok, azt a követ, azt a sziklát, azt a hegyet ne borítsátok a lábfejemre, azért mert a talpam olyan vastag, azért ezt nem szabad ...

— Kösd ezt a rongyot a talpadra — szól egy hang.

— Igenis alázatosan! motyogom.

IV.

A halott német bakancsa éppen jó nekem. Kapca ugyan nem fér bele, de így is nagyszerű. Odaadom a marmaládót a katonának, aki a sírt őrizte és visszaosonok a körletbe.

Bent a „szobánkéban éppen Magony tart vizitet.

— Na megjöttünk, fiatalúr és méghozzá cipőben? — fogad. Nem is hittem volna, hogy ennyi cipője van zsidóságodnak! Éjszaka kivonulunk a hídhöz...

Éjjel hát én is ott vagyok a hídnál, az ügyeletesekkel, akiket maga Magony szokott összeszedgetni. Néha még éjjel is szokott érkezni valami fontos autó vagy szekér, kell tehát néhány ember, akik felhúzzák a meredélyen a járószerszámot.

Jön egy szekér, a farában kis lámpa lóg. Hó-rukk! — Gergely Kari vezényel és a szekér már fenn is van* Én hátul' tolom Kacsával. Egyszerre érzem, a rudak között, hogy komisz van a takaró alatt. Odaviszem a Kacsá kezét is.

— Hova dobjuk? — kérdezi Kacsá. (Nem kell ehhez sok beszéd.)

— Le a földre. Majd visszajövünk erte — súgom Kacsának.

Kacska kinyújtja a kefcét, a komisz már a földön van. Neki-feszítük hasunkat a szekérnek, Kacska még ordít is: — Ne kíméld! — Izzgulunk, hogy a kocsis nem gyanakszik-e, de az el van foglalva a lovakkal és nem törődik velem, hogy mi van a komiszával. Végre a szekér fenn van az úton, a kocsis, — fiatal, kerekfejű legény — megállítja a lovakat. Pihen egyet.

— Bibsik vagytok ? — kérdezi.

— Azok hát! — feleli Kacska.

— Nahát akkor biztos nem kaptok kalácsot. A kocsi végibe van egy komisz, aki ad egy pipára való dohányt, az megeheti. Nekem van elég, a tábori pékségre igyekszem.

Gergely előkotorja a dohányt: — Tessék oktató úr!

— Na vedd ki, koma, a kenyérlékét...

Gergely keresi a kenyeret, de persze nem talál semmit.

— Hogy a fenébe, hárszen én tettem oda! — káromkodik a kocsis.

— Megették az egerek! — kuncog valaki a sötétben.

Elsomfordálunk Kacsával, hogy megkeressük a földre dobott komiszt.

De az nincs sehhol.

V.

Jóformán még soha sem utaztam életemben. Kisgimnazista koromban megígérték, hogy ha jól tanulok, majd érettségi után elmehetek Olaszországba. De még mielőtt leérettségiztem volna» kitört a háború és a sors egyelőre csak tartozik nekem a kékegű Itáliával és most már valószínűleg tartozni is fog örökre. A fjordokra is el kellett volna menni, Amerikába, melyről egyszer azt álmodtam, hogy ott vagyok már és utána napokig alig lézengtem megúnt és szürke európai tájon. Egyáltalán utazni kellett volna, vonaton, hajón vagy repülőgépbe ülni, egy kis kofferral, semmi mással. Minden, ami életemnek része, amihez csak közöm volt és van, úgyis eltűnik, elutazik előlem, a legszebb és legtökéletesebb életforma maga az utazás. Utazni, barátim, sétálni céltalanul, ez az élet. .

— Hová megyünk tulajdonképpen? Mikuli csín felé? . . .

A kérdező nekidőlt a hátamnak és most felriasztott félszen-dergéséből. Honnan tudjam, hogy hova megyünk, ki tudhatja ezt ebben a piszkos és zötyögő vagonban, melyben negyvenen vagyunk belepréslődve, mint a heringek. — Hagyjál békén, barátom, menj más tájak felé, nolli tangere circulos meos...

— Ez megőrült! — konstatálja Túrós és elhelyezi lábait a hasamon. Nem méltatom feleletre, semmi mást nem akarok most, csak egy kis rumos feketét, amilyent tegnap kaptunk, valamelyik állomáson.

Megint megáll a vonat. A zökkenéstől egy hátizsák leesik a szögéről, valakinek a fejére. A keresztvasakat leengedik, a külvilág hideg és sűrű. Lassankint lemászunk és nagyot nyújtózkodunk a levegőn. A papírdarabbal, amit zsebkendő helyett használok, kitöröm a szememet. Aztán kézdörzsölés következik és topogás. Ez megindítja a vérkeringést: felfrissít; így kell védeni az egészséget. Mit is felejtettem, amit még meg kell csinálni? Ja persze, az izé.. -

Hátul, a sín párok mögött kis bódéféle. A bódé előtt két öreg honvéd melepszik egy kis tűznél. Elsurranok előttük. A bódé mögött kis földhányás, leguggolok és megbontom a spárgát a nadrágomon...

— Halt! Wer bist du? — rivall rám hirtelen valaki.

Felnézek: egy feketeruhás, halálfejes német katona áll előttem.

— Nu! Wer bist du, Kéri? — sürget a német.

Halványan felrémlik bennem, József Attila három szava: „szükségét végző vadállat...” Visszarántom a spárgát derekamon, de nem tudok felegyesedni. A németnek vékony, barna bajusza van. jobbarcán undorító forradás.

Most belémrűg, hogy végigterülök a földön. „Ki kellene rántani a kést és beleszórni ebbe a vadállatba, gondolom, miközben végighuppanok a földön és kezem, melyet az előbb gondosan és lelkiismeretesen letisztítottam, most újra saras és piszkos lesz. De aztán felvillan bennem: „Te vagy a vadállat, a szükségét végző, tehetetlen vadállat. „És tizedpillanatra látom a Költőt, amint végigterül a síneken a Mozdony végigrobog gyenge és fehér testén.

— Bist du stumm, Kéri?

Zsebembe nyúlok, megmarkolom a kést. Akármilyen történik velem, nem liagyom magam. A német látja rajtam a sárga szallagot, tudja» hogy Saujud vagyok, akit egyszerűen ki lehet végezni, aki vogelfrei. Vagy én, vagy ő!... Lassan, óvatosan kezdem kinyitni a kést. Tyű, de nehezen jön . . . Na most, végre nyitva van... Most...

A német lehajol az arcomba: — Na, gib' eine Zigarette.

Feltápaszkodom. A jakó zsebéből előkaparom a „National-t, amit még Jaromezeban kaptam egy romántól. A német vigyorogva szalutál és elmegy. Meredten bámulok utána. A nyitott késhegy a vékony zsebszöveten keresztül a hasamat böködi.

BARÁT ENDRE:

Visszavonulás.

A távoli orosz tundrák felől vijjogva jött a szél. Elébünk vágott, keresztezte az utunkat, közben telefújta sokszor kötésig érő hóval. Tizennégy, vagy tizenöt kilométer lehetett a távolság Sztarij-Oszkolig, délben indultunk el, s öreg este lett, mire beértünk a régi szállásig. Ez az útszakasz már kóstolót adott abból, ami reánk várt. A századtörzs már felkészült az útra» a házakból mindenki kiköltözött, s egy iskolában vártak az indulási parancsra. A parancs nem jött, a csapatok egymásután hagyták el Sztarij-Oszkolt, míg Borbás zászlós remegve gondolt arra, mi lesz, ha itt felejtik a századot. Este féltízkor útnak indultunk. 1943 január tizenhetet írtak. A hátizsákom alaposan meg volt terhelve, sokáig tanakodtam rajta, hogy mivel könnyíthetném, végül is csupán esőköpenyemet tettem ki belőle. Rossz bakancsomat hosszas tétovázás után benne hagytam. Rajtam a nemezcsizma volt. Sokan szánkókat szereztek maguknak és arra rakták a szerelvényeket. Felálltunk az úton, elég jó erőben volt mindenki, öt beteg, járóképtelenek, egy házban maradtak, ők nem vállalták a menetet és Borbás hagyta őket.

— Úgyis kinyírják őket a németek... — mondotta.

Pár perccel indulás előtt sántikálva szaladt ki a betegek szállásából a hosszú Róth. Ez újpesti villanszerelő volt, különös, hallgatag legény. Csúnya fekélye volt a lábszárán. Az utolsó percben meggondolta a dolgot:

— Nem akarom, hogy itt hagyjanak! — kiáltotta és besorakozott.

— Gondold meg, erőltetett menet lesz, — intette Lipcsei.

— Itt akartok hagyni? — mondta sötéten Róth.

Ha Várnagy még a századnál lett volna, talán feltették volna egy kocsira. (Ez a Várnagy a hadapródunk volt s jó ember.) így azonban erről szó sem lehetett. A kocsik mind magasan megrakva

A pusztulás állomásai
Buchenwald és Nordhausen

Roncsok *Buchenwald*

Mártírok erdeje
Belsen

A fényképező.

Ialálra korbácsolták és meszesgödörbe dobták őket
Gotha

Még pár pillanatig éltek a felszabadulás után
Mittelglutbach

nem hazudik!

Elevenen égették el
Belsen

A tábor orvosa és „betegei“
Belsen

Temetetlen női halottak Belsen

a századnak remek felszerelése volt, — no meg a szajré... —
dünyögte Angelus.

Tizenegy órára elértük a város másik szélét, s ott a németek megállítottak. Nem lett volna szabad még elindulni. Hosszas vita következett ezután, oly heves, hogy a német tiszt revolvért is rántod. Borbást azonban a rettegés, hogy elkapják az oroszok, erőszakossá tette. Ragaszkodott hozzá, hogy elmenjen a századdal. A németek végül is úgy egyeztek bele, hogy amerre elhaladunk, végig az úton meg kell tisztítanunk a hófuvásos részeket. Ez ellen már nem volt kifogása a zászlósnak.

— Kiosztani a lapátokat!

Eddig örültünk, hogy megfedkeztek a' lapátokról, melyek az egyik kocsi rakományát képezték. Éppen elég nehéz volt a hátizsák, most még a lapát is... Kezdetől fogva úgy követett bennünket, mint az átok. Most ismét kiosztották. Csupán a csicskások, a mesterek és a kocsisok nem kaptak. Amikor már a kezünkben volt, Borbás is kijelentette:

Amúgy is nehéz a rakomány, ha végeztek a munkával, a lapátot mindenki viszi tovább. Nem olyan nehéz az... Kijelentem, hogy aki elhagyja, vagy eldobja, azt úgy tekintjük, mint aki a fegyverét hagyta volna el. Értem? Aki pedig elhagyja a fegyverét, azt agyon kell löni!

Azután huszas csoportokban le kellett szakadoznunk. Mind-egyik csoport kapott egy-egy útszakaszt, melyet meg kellett tisztítani a megtorlódtól. A vastag kesztyűben nehéz volt a lapáttal dolgozni, nehéz volt megmarkolni a nyelet. Az útról is minduntalan félre kellett állni. Német lovas alakulatok, magyar tüzérség, tréningoszlopok, s rendezetlen, szakadozottan vonuló, megtépázott egységek vonultak végeláthatatlan menetben a havias országúton. Világos, holdas este volt, vakított a hó. A csoportunkkal lemaradt vörös Strampek egy negyedóra múlva már idegeskedni kezdett:

— Fene egye meg, nem tudjuk beérni a századot. Csak úgy nagyjából szórjátok azt az istenverte havat.

Úgy, ahogy elhánytuk a fehér torlaszokat, aztán mentünk tovább. A másik szakasz, melyet most beértünk, még korántsem végzett. Ott Garas volt a felügyelő s az szigorúan tartotta magát a parancshoz. Tisztára takarította a befűvott útrészt, de az egyik oldalon volt még egy-egy nagy halom hó, amit el kellett hányni. Garas ott tartott bennünket is. Strampek morgott, hogy hagyjuk az egészet a fenébe, mert lemaradunk, de Garast nem tudta meggyőzni. A gépkocsik, szekerek, szánok végtelen sora kígyózott el előttünk. Az egyik kocsiról leszólt egy őrmester:

— Hé, adjanak csak egy szíjat.

Az egyik lónak elszakadt a tartószíja. Meg kellett állni. De nem tudtunk szíjjal szolgálni. Honnét is adhattunk volna. Ekkor az őrmester leugrott a szekérről és nekiment az egyik lapátosnak:

— Zsidó, add ide a nadrágszíjjadat!

Az csak állt, ijedelmében felelni sem tudott. Az őrmester fellökte és rátaposott; közben előkapta revolverét. Szegény, erre ész nélkül szedte le magáról a szíjját.

— Az anyátok úristenit, meg fogtok döglenni mind! — rikoltotta.

Így kezdődött. Ettől fogva sűrű egymásutánban tapasztaltuk azt az érthetetlen ellenszenvet és gyűlöletet, mely végigkísért a hosszú, kínos úton. Mindenért bennünket okoltak. Mi voltunk a hibásak azért, mert zsúfoltak voltak a házak; mert nem gondoskodott senki az ellátásról... Mert az oroszok kérlelhetetlen kitartással nyomultak előre. Mi voltunk az okai annak is, hogy oly kibírhatalan volt a hideg... Mindezért bennünket tettek felelőssé.

Éjfél már régen elmúlt, mire a századot erőltetett, majdnem futásszerű meneteléssel elértük. Borbás lóháton haladt az élen. A megrakott kocsik tetején a keret tagjai helyezkedtek el. A kocsisor után a század ... Az első sorokban levők rendületlen kitartással igyekeztek előre, meggömyedve hátizsákjaik súlya alatt, de nem engedtek egy lépést sem utánuk jövőknek; egyrészt azért, mert néha meg lehetett kapaszkodni a saroglyába, másrészt, mert veszedelemmel járt a menet végén haladni. Mire felzárkóztunk, olyan kimerültség nyűgözte a testünket, hogy azt hittük, még tíz percig sem tudunk tovább haladni. Azonban még hosszú ideig vánszorogtunk előre, egészen másnap délutánig...

Az utat most már tisztára separték a jeges, északi szelek, a hóesés elállt szerencsére, így nem kellett több hólapátoló csoportnak lemaradni. Már alig bírtam a lábaimat rakosgatni. Ezért, amint beértem társaimat, felküzdöttem magamat a menet élére, a kocsik mögé, azonban az itt haladók görcsösen ragaszkodtak szerzett előjogaikhoz. Nem engedtek a saroglyához. Ismét lezülöttem a sof végére. Ide már nem hallatszott a kerekek csikorgó küszködése a havas úton. A fiúk némán birkóztak a jeges széllel, gépiesen emelgették a lábukat s mentek.

Lassan világosodott. Távoli dördülések csapódtak felénk Mintha utánunk vágta volna még dördülő ütemét a véres tánc, a haláltánc dala. Sebesültek botorkáltak mellettünk. Elhagytuk őket, mert lépteik lassabbak voltak a mienkénél is. Pedig már akkor lelassított az egész század. A zászlós ugyan ingerületlen biztatta a kocsisokat, s az utánuk vánszorgó népet, de nem tehetett semmit. Láta, hogyan nem megy jobban. És akkor még nem mert arra gondolni, hogy le hagyja a századot.

Menni, menni. Egyik falut a másik után hagytuk el, mind egyiknél reménykedtünk, hogy megállunk pihenni, — nem lehetett. Pedig ebben az időben még lett volna hely. Borbás azonban még gondolni sem mert a megállásra. Tovább, tovább!

Ez a nap is lejár lassan, menetközben próbálok enni valamit,

nagynehezen előszedek egy kis kenyeret harapdálom, majd bele-török a fogam, — kővé van fagyva.

Egy kis csoport, velem együtt, lassan leszakad a század testéről. Ez fokozatosan történik, először néhány lépéssel maradunk csak hátra, de a távolság egyre nő. Kétszer érem utói az utolsó sorban lépkedőket és kétszer maradok le ismét. Harmadszor már nem bírok felzárkózni. Azzal vigasztalom magamat, hogy ez még nem baj, ez a nyolc-tíz méter, legalább szabadon menetelhetek, nem zavarnak a szomszédok, s hogy innét, a háttérből szemmel-tarthatom őket... De tudom, hogy mindez önáltatás. Tudom azt is, hogy a századhoz ragaszkodni kell, mert a magánosán, vagy kis csoportban csellengőket különböző bajok érik. Kifoszthatják, meg-verhetik, meg is ölhetik. Nem akarok elmaradni. Itt mennek tíz lépéssel előttem, nem hagyhatnak itt. Nem. És mégis. Lassan, alig észrevehetően, de egyre növekszik a távolság.. Többen vagyunk így, egy Eisdorfer nevű sovány bajtárs, bajusza tele van jégcsappal, már alig vonszolja magát. És még vagy hatan, nem emlékszem rájuk, csak annyit tudok, hogy a doktor is közöttük van, doktor Molnár, aki hangosan nyög. A hátizsák már elviselhetetlenül nehéz. A vállszíjak mintha egyre keskenyebbé válnának, már úgy érzem, mintha két vékony drótszál vágódna bele a váltamba. Le kellene szedni, ki kellene belőle dobálni egy csomó kesztyűt De ahhoz le kellene húzni a kesztyűt, levenni a zsákot, megállni, lehajolni, kibogozni a zsinórt, belenyúlni, — mindez lehetetlen. A hideg egyre élesebb.

Valaki jajgatva segítséget kér. Le kellett guggolnia az út mentén és a nadrágját képtelen felhúzni többé. Kezei, melyekről pár percre lehúzta a kesztyűt, már nem engedelmeskednek neki. Szinte szemmel láthatóan nőtt meg a kézfeje, ujjai megdagadtak, mint felfújtt úszóhólyagok. Egymásután mennek el mellette azok, akikkel hosszú hónapok óta együtt ette a keserűség kenyerét. A bajtársak közül a legtöbb meg sem látja szerencsétlenségét. Aki pedig észreveszi, hogy milyen bajba jutott, résztvevően tekint rá egy pillanara, s megy az is tovább. A nyomorult két lefagyott keze tehetetlenül lóg, meztelen ülepénél fogva is megragadta a fagy, s lassan lehúzza a hóba. Még sír, még kiabál utánunk, de egyre halkabban. Nem nézünk hátra. Megfordulni is fáradságos.

Amott jobbról, az út szélén, két munkaszolgálatos holtteste. Az egyik féltérdén áll, fejét hátraveti, nyakán golyóütötte lyuk. A másikat is agyonlőtték. A szemébe ment a golyó. Másik szeme nyitva maradt. Kék szeme van, riadt csodálkozás fagyott meg benne. Mindketten olyanok, mint a viaszfigurák, mint a plasztikon bábui, nem is hatnak természetesen, valahogy úgy tűnik, hogy túlzottak. Az egyiknek a karján, amint felemelte, felcsúszott a kabát, meg az ing. Fedetlenül maradt karja sima és merev, mintha porcellánból lenne. Halott társán, úgylátszik, jó bakancs lehetett, mert lehúz-

ták róla, s lába most óriásira dagadt a fagytól, mint az elephan-tiázisban szenvedőké. Valami mintha megfordította volna a fejemet, amint elhaladtam mellettük. Vissza kellett nézni reájuk. Mintha intettek volna: „állj meg, maradj itt mellettünk, maradj le, dőlj le mellénk... Nekünk már nem fáj semmi, nem éget a fagy, nem gyötör a hátzszak. Maradj le, dőlj le. ..“ így suttogott utánam a két borzalmas szobor, s a puha hó is körülöttük, mely alig volt véres egy kis körzetben, a hó is hívott puhán, pihentetően... De én mentem tovább. Odább lovak, még meleg, párolgó hullája. Az imént lótték agyon őket, fejük összeér, mintha összedugdák volna az utolsó rémületben, döglődésükben. Aztán megint csak lovak, lovak, keresztben az úton. Jó, hogy nem jön most alakulat, biztosan kényszerítenének arra, hogy segítsünk félrehúzni. Lépeggünk csak gyorsan, be ne éjjenek bennünket. Hiába, a mi menetelésünk már nem gyorsulhat. Egyre lassabban vánszorgunk. A század már alig látható. Néhány perc múlva már el is tűnik az úthajlatban. Négyen bandukolnak, vagy öten, nem is tudom. Újabb holttestek. Ezek nem munkaszolgálatosak. Oroszok. Őket is agyonlőtték.

Megyünk tovább a végtelen úton. A hideg egyre elviselhetlenebbé válik. Hirtelen, mintha kinyitottak volna valami rop-pant zsákot, havas szél csap keresztül az úton. Jobbról vág a szél, s felfokozza a fagyot, mint fúvó ember a láng erejét amelytől olvad az acél. A doktor haladt mellettem, sovány teste libegett a szélben, fekete kabátjában, mint gyászhirdető zászló. Már bukda-csol, feje a mellére bukik, nem lát, nem hall, csak megy előre, s nyöszörög, mint a kisgyerek. Másik oldalon Eisdorfer fehérzúzr-marás bajúszát látom. Ő sokkal frissebb és kitartóbb, mint mi. Ő az, aki figyelmeztet:

— Te, vigyázz, az orrod!

— Mi az, mit akarsz?!

— Az orrod lefagy. Már egészen fehér.

Fehér, hát aztán. Nem érzek semmit. Csak a jobboldalon, amerről a szél fúj, mintha kissé megfeszülne a bőr, de nem fáj egy csepet sem.

Szólok a doktornak:

— Mi van velem Molnár, mi van az orrommal? Mondd, mi ez? De nem felel, ő el van foglalva a saját bajával, talán nem is hallotta a hangomat. Tovább lépegetek. Azt már tudom, hogy ilyenkor hóval kell dörzsölni a fagyott részt. De most nem érek rá. Valamit csinálni kell a hátzszakkal, mert leszakad a vállam. Amott megint egy halott. Felborult szánkó fekszik mellette. Egyszerre mindannyian ugyanarra gondolunk. Letérünk az útról, a halott mellé. Ez is munkaszolgálatos, arccal borult a hóba, a kabátját lehúzták a testéről, felszerelése is eltűnt, csak a kifosztott szánkó maradt mellette. Azt pedig mi vittük el. Neki már úgy sem kell, — mondotta valaki, s ezt mintha mindannyiunk helyett mondta volna

ki. Jó, hogy nem láttuk az arcát, a szemét, lehet, hogy akkor nem vittük voma el a szánkót. De nem sokáig tépelődünk rajta. Leráztuk vállunkról a szákokat. Nem nagyon tért a kis szánkóra öt ember holmija; nem volt erőnk veszekedni. Valahogyan mégis elhelyezte mindenki a magáét. Húzni kezdtük, de rövid volt a kötél, s nem férhettünk hozzá, csak ketten. Kettőnek meg nehéz volt.

— Meg kell toldani a kötelet... — szóltam.

De senki sem akarta elvégezni ezt a feladatot. Le kellett volna húzni a kesztyűt. Pár percig álltunk a szánkó körül. Molnár doktor levette a saját zsákját és elindult vele, siránkozva, hogy miattunk teljesen lemaradt a századtól. Ki törődött vele?

— Oldjátok meg azt a görcsöt! Akkor hosszabb lesz... — ezt megint valaki más mondotta.

— Ne tanácsolgass, hanem csináld . . .

— Tudod, hogy nekem seb van a kezemen . . .

Végre Eisdorfer káromkodva nekilátott. Foggal és körömmel próbálta kibontani a göböt. Restelltem, hogy én is csak másra várok, ahelyett, hogy magam is segítenék, meg türelmetlen is voltam már:

— Eredj innét! — és félretoltam. Aztán lerántottam a kesztyűmet. Hiába. Én sem tudtam a kötéllel boldogulni. A görcs kemény volt, mint a kő. A többiek kétségbeesetten topogtak körülöttem. A szél iszonyúan fújt. Egyikünk felkiáltott:

— Megfagyunk! Induljunk hát el!

Ketten megragadták a kötelet és húzták. Mi mentünk utánuk. Kesztyűmet felhúztam. Éppen ideje volt már. A kezem megdermedt, ujjaim merevek voltak, mint a bot. Ekkor valaki rám szólt:

— Te, az istenit az orrodnak, mi van az orroddal?

— Mi az? Hagyjál . . .

Nem értem rá törődni azzal, hogy mi van az orrommal. A hátizsákom, amely a többiek tetején volt, egyszerre csak leesett a szánkóról. Akik húzták a kötelet, csak mentek tovább.

— Hé, álljatok meg! — kiáltottam utánuk, azaz csak akartam kiáltani. Már ahhoz sem volt erőm. Meg sem hallották talán. Nagy kinnal lehajoltam érte. Nem hagyom ott. Az enyém. Még görcsösen ragaszkodtam a holmimhoz. Mire felemelkedtem vele, a szánkó már vagy tizenöt lépésnyire csúszott. Nehézkesen, lassan vontatták, de rendületlenül. Csak néztem utána és éreztem, hogy az a néhány lépésnyi távolság számomra már elérhetetlenné teszi. Vége. Nem várnak meg és én nem tudom őket utolérni. Eisdorfer tétozva tekintett reám és a szánkóra. Még odaszólt nekem:

— Igyekezz utánunk. Nem jó egyedül lemaradni... És hozzá tette még, egészen halkan, s mintha sajnált is volna, meg utált is volna már ebben a szóban:

— Vigyázz! Egészen fekete már az orrod. Dörzsöld.

Aztán egészen egyedül maradtam. Néhány lépésnyire halad-

tak tőlem, de már nem tartoztam közük, nem tartoztam sehová, egyedül voltam, mint a megátkozott. Az orrod egészen fekete! — hallottam még az intést és hirtelen vad kétségbeesés fogott el. Hiszen én még vissza akarok menni az emberek közé, az életbe

Nagy kínnal lehúztam a kesztyűmet megmerevedett kezemről, lehajoltam, havat kaptam fel és vad erővel dörzsölni kezdtem az orromat. Mintha lángot markoltam volna, égette, csípte, marta a kezemet a hó. De nem törődtem semmivel. Az orrod már egészen fekete! Dörzsölni, dörzsölni, dörzsölni!... Csak így tudom megmenteni. Mi lesz, ha egészen elfagy? Le fog rothadni, le fog esni! Még önmaguknak sem fogják bevallani, de valójában rémülettel szemlélik majd az enyéim csúfságomat és nyomorúságomat. Lehajtottam a fejemet, a szél zúgott és füttyült körülöttem, a hideg belém kapott, fogam hangosan összeverődött, a halál órájának ketyegését hallottam már a fülemben. A négy ember, aki velem volt, már messze járt, a szárad még messzebb, — itt hagytak egyedül... Még egyszer lehajoltam, hogy friss havat vegyek fel és azzal folytassam a dörzsölést. És akkor észre vettem, hogy a kezem piros a vértől. Már felsebzett a fagy, v érzem, s mégsem fáj, nem érzek semmit.

Ekkor leszegett fejjel futni kezdtem, mint a bika haláltusájában, utolsó erejét összeszedve, futottam, pedig ez már a lehetetlenség volt, 4 csoda. Talán tíz lépést futhattam, nem többet. Ismét egy halott feküdt az út szélén, s rsám vigyorgott. Vigyorgott, meri szét volt löve az arca, s ajkait elvitte egy golyó. Gyerünk tovább. Szaladni nem lehet, nem ám. Csak lépegszünk, lassan, okosan. Ki kell tartaná a legközelebbi faluig. Miért vigyorgott rám az az ember? Igen, az már nem él és az ajka hiányzik. De nem kell gondolni semmire. Nekem le fog esni az orrom. Megint odanyultam. Most már nem lett véres a kezem. Hanem valami mást tapasztaltam. Hiszen én elfeledtem felhúzni a kesztyűt. Le fognak fagyni a kezeim. A kikötések nem ártottak neki és most... A két kesztyű a nyakamba akasztott spárgán himbálózott. Megpróbáltam felhúzni őket. De az ujjaim meggömbülve meredeztek előre, mint a ragadozó karmai. Nem tudtam már kiegyenesíteni őket. Így fog maradni a két kezem? Mit tegyek? Felemeltem, közel a szememhez, mert alig láttam már, esteledett, s a szél keverte a havat és bevonta a szemüvegemet, homályossá tette, úgy, hogy alig láttam már valamit. Erővel kényszeríttem az ujjaimat arra, hogy ki egyenesedjenek, de nem sikerült. Ekkor beleharaptam mutatóujjam, tövébe. Nem éreztem fájdalmat. Mit tegyek? Segítsetek rajtam! Kicsoda, ki törődik velem? Irtózatossághoz elhagyatottságomban az Istent akartam szólítani, vagy az anyámat talán? De nem volt már hangom. Menni kell, mégis, menni. És eszembe jutott valami. A kesztyűt nem bírom felhúzni, de bedughatom szerencsétlen kezeimet a kabátom két szárnya alá; kínos keservesen gomboltam ki egy gombot. Nem éreztem a szőrme érintését. Mintha fadarabokat

melengetnék. Megyek tovább. A lábam még visz, az nem fagyott le, a váluiki jó melegen tartja. Csak szörnyen nehéz benne a járás. És én már több, mint húsz órája, hogy úton vagyok.

Az út már teljesen kihalt. Esteledik. Homály borul a riadt tájra. A visszavonuló alakulatok mind elszállásoltak már. Közel, távol nem látok életet. Menni kell tovább. A hátizsák szíjját már nem is érzem; mintha teljesen átvágta volna a váltamat. A lábaim ólomsúlyúak, combomban vascsapdarfogakkal rág az izomláz.

Egyszerre eléjő a falu. Nem érzek sem örömet, sem meglepetést. Mintha természetes lenne, hogy közvetlenül összeroskadásom előtt emberlakta házak jelenjenek meg előttem. Az én lábaim azok, melyek idáig elhoztak? Azt hittem, itt találok a századot. De továbbmentek. Molnár doktort találtam a faluszélén, hangosan sírt, nem bírt már továbbmenni és nem mert lemaradni. Ezt mondotta nekem, nem tudom miért:

— Ti mind hősök vagytok. De én egy gyáva kutya vagyok

— Menjünk be valahová feleltem, de ő nem csatlakozott hozzám:

— Azt mondták, hogy agyonlőnek, ha külön megyek és tovább húzta csontvázsovány testét.

Én már nem féltem a lemaradástól, az agyonlövetéstől. Nem, én csak egy tükröt szerettem volna szerezni, hogy belepillanthassak, hogy megnézhessem benne az orromat. Meg van-e? Sorravettem a házakat. Kopogni nem tudtam, lábaimmal rúgtam az ajtókat, a nemezciszma hegye tompa hangot adott a faajtón.

A falu tele volt már honvédekkel. Nem eresztettek be sehová; a legtöbb háznál már nem is volt hely. Álltak odabenn az emberek. Hiszen én is állhattam volna mellettük. De nem engedtek be. Néhol ki sem nyitották az ajtót. Ahol meg kinyitották, már az első helyiségből kitudskoltak. „Ez kamraféle, nem lehet fűteni.“ Én már ezzel is megelégedtem volna, de a legtöbb háznál már az is tele volt katonával. Hosszú órákig vánszorogtam a házak között, sehol nem akartak befogadni. Oroszokat nem is láttam, már .-z ajtóban magyar katonák kiáltottak rám, s tudskoltak kifelé.

Volt, aki csak becsapta az ajtót egyetlen szó nélkül. Volt, aki leszidott, amiért háborgatni merészeltem őket, némelyik meg ordított, és zsidózott erősen. Eleinte kértem, könyörögtem, de azután már nem volt érdemes beszélni sem. Megérthették már szó nélkül is, hogy mit akarok. Már eljutottam a falu végére. Egy helyen végre orosz asszony nyitotta ki az ajtót, a halk, tompa kopogtatásra, mellyel bebocsátást kértem. Sajnálkozva intett és sűgva mondta:

— Zgyész nyimci jeszt Itt német van.

Itt nem állottak elém, itt nem lökdöstek kifelé, hát mentem

befelé. Egyetlen német katona ült odabenn a meleg kemence mellett. Végignézett rajtam s megkérdezte németül:

— Zsidó, ügye?

— Igen, suttogtam, mint a bűnömet.

Meglepetésemre nem volt durva. Csak ezt mondta, kurtán: — Nem maradhat itt Mindjárt jön a tiszta, az övé ez a kvártély. Még magyar katonát sem engedhetek be, hát még egy zsidót.

Lassan fordultam meg. Az áldott melegeből még egy perc is nagyszerű ajándéknak tűnt fel előttem.

— Igenis, akkor megyek.

De még nem mentem. Nem rúgott belém, hát nem mentem. Kivettem kabátom alól a kezeimet, mozgatni próbáltam, csak csuklóban hajlott. Az öreg néni mellémlépett, megfogott, dörzsölni kezdte a kezemet.

— Lefagyott — mondtam sírva. A német is megnézte.

— Öt percig maradhat — szólt, — de nem tovább.

Ujjaimba lassan fájdalmasan tért vissza az élet, a vér. Nem fagyott hát le mégsem a kezem. Ki tudtam már egyenesíteni. Felhúzhattam, a kesztyűimet. Ám ujjaim hegyében lüktetett a kín. A német intet. Mennem kellett. Még visszanéztem, a kemence szájából kivörösülő tűzre, a barátságos, tiszta, meleg szobára, melyben megtűrték néhány percig. Mikor kiléptem az ajtón, hogy kétségbe esetten próbálkozzam másutt, valami meleget éreztem egyik kabátzsebem körül. A kis öregasszony három szem sültkrumplit dugott a zsebembe.

— Isten áldjon meg . mondtam, de ő már nem hallhatta meg. Tudtam, hogy nem hallhatja, de ki kellett mondanom az Isten nevét, akit akkor már megtagadtam, akiben nem hittem, s elmondtam újra és újra, míg a falu utolsó házcsoportja felé bukdácsoltam. Itt is csalódás ért. Két ház volt már talán csak hátra, melyekhez nem kopogtam. Én nem is akartam már. Egy szalmar górét pillantottam meg, mely a hold sápadt világánál úgy tűnt fel, mint valami hatalmas, borzas fő; közelebb vonszoltam magamat. Verem volt alatta, melynek nyitva volt az ajtaja. Hiába, va lahol le kell hajtanom a fejemet. Aludni kell, mert eldőlök. Odabent, mintha nem lett volna olyan nagyon hideg. Tapogattam magam körül a sötétben. Egyszerre kívülről egy hang:

— Hé, az anyád úristenit, nem jössz ki onnét? !

Remegve bújtam elő. Egy magyar katona állt a bejáratnál. Az egyik ház ablakából pillanthatott meg. Az utolsó szikrányi erő, ami még élt bennem, lázadásra ösztökélt:

— Hát még ide sem akarnak beengedni? Nem bánom, lőjjenek agyon, én ide bemegyek! Hogy gyűlöltem ebben a pillanatban ezt a gonoszt, aki még innét is kiüldöz, — s akkor ő r\m ordított:

— Te marha, hát meg akarsz fagyni? Mit gondolsz, ott fűtenek talán? ... Gyere ki onnét, mert belédrúgok.

Megnéztem. Zömök, széles ember volt, kemény vonásokkal. Mit akarhat tőlem?

— Megfagynál ott, szerencsétlen, amint elalszol, csonttá fagyol. Gyere no. Zsidó vagy, ugye?

Ezen az éjszakán ő volt a második, aki ezt megkérde tőlem. Nem is feleltem.

Aztán még ezt mondta:

— Gyere no be a házba. Itt megalhatsz. Lesz majd egy guggolányi helyed . .

S hogy még akkor se mozdultam, megfogott a karomnál, s vezetett.

— No gyere pajtás!

Azt mondta: pajtás.

És én bementem vele a melegre.

ZSADÁNYI OSZKÁR:

Szegedtől—Ukrajnáig.

1939-ben „vitéz“ Bartha Károly honvédelmi miniszter rendele-
adott ki, amellyel megszervezte a közérdekű munkas-
szolgálatot. A rendelet így szólt:

„Mindenkinek ki kell vennie részét a honvédelemből, aki
nem szolgálhatja fegyverrel hazáját, annak munkaszerszámokkal
kell harcolni a munka harcterén.*⁴

A voronyezsi és doni katasztrófa előkészítője, a legbalkeze-
sebb magyar honvédelmi miniszter ezzel a rendelettel megindí-
totta a magyar zsidóság fiatalságának megsemmisítő hadjáratát.
Mert legyünk tisztában azzal, hogy a szépen megfogalmazott, ostya-
papírba csomagolt rendelet tulajdonképpen nem volt más, mint
tervszerűen előkészített és ördögi precizitással végrehajtott meg-
semmisítő hadjárat azok ellen, akik a fennálló törvények értelmé-
ben zsidónak voltak tekintendők.

1939 augusztusában kezdődik a magyar munkaszolgálat
megszervezése és az 1939. év második te. 230. §-a alapján a fegy-
veres szolgálatra alkalmatlan hadköteleseket közérdekű munkaszol-
gálatra kötelezték. Ez volt; a kiinduló pontja annak a munkaszolga-
latnak, amely 1939-ben még nem volt egyenlő a rabszolgasággal,
ami még abban az időben sokak számára sportnak tűnhetett fel és
ami 1940-ben, amikor ezek a századok megalakultak, még úgy folyt
le, hogy a századok élén, mint helyettes századparancsnokok,
zsidó emléklapos tisztek állottak.

1940-ben még így volt, de Bartha miniszter úr nem elégedett
meg ennyivel. Neki nem volt elég az, hogy a munkaszolgálatra be-
hívott ember dolgozzon, neki az is fontos volt, hogy lehetőleg minél
előbb, de ha másként nem megy, lassan, de biztosan elpusztuljon.

1941—42-ben már a munkaszolgálat azt jelentette, hogy az illető
elvesztette minden jogát nemcsak polgári, hanem emberi értelemben
is. Ekkor már nem arról volt szó, hogy néhány hónapra valaki be-

vonuljon és dolgozzon, hanem a behívás bizonytalan időre szól és kimenetele legtöbbször egy volt: halál, kinszenvedés, rokkantság.

1941—42-ben a zsidó emléklapos tiszték, épp úgy, sárga karzalaggal bandukoltak Ukrajna hóval borított úttalan-utain, mint azok, akik még a múlt esztendőkből alattuk szolgáltak.

1941 nyarán vitték ki az első munkásszázadokat Ukrajnába és utána napról-napra mentek a tömött vagonok, vitték Budapest és a magyar vidék 20—48 év közötti zsidóságát'. Akik kimentek, tömött hátizsákkal és nehéz szívvel mentek, akik elvéve visszajöttek, rongyosan, tetvesen, kifosztottan és betegen tértek haza a magyar hadifogságból.

MAGYAR HADIFOGSÁGBAN

Mert ahogy Zsolt Béla író és sorstársam, akivel hosszú heteken át Sztaridorogiban egymás mellett feküdtem, az ukrán parasztszoba földjén, mondotta, ez a munkaszolgálat nem volt más, mint magyar hadifogságban lenni. Hadifogságban lenni anélkül, hogy védenének bennünket a nemzetközi hadifogoly szabályok, hogy valaki képviselné érdekünket és hogy valaki ellen mi fegyverrel támadtunk volna.

Fegyver nélkül és minden ellenségeskedés nélkül vitték ki bennünket Ukrajnába és Oroszországba és most két évi távlatúién le merem írni, hogy nekünk néni volt más ellenfelünk, mint a Horthy tiszti betyárok és a Horthy szellemben nevelkedett keretzsiványok. Két év távlatából lehiggadtan és talán sokat felejtve, még mindig vissza kell térnem a „Mindenkinek, szolgája“ bevezetésére és most sem tudok mást mondani, mint akkor, amikor még vállamon éreztem az ostorcsapások be nem hegedt sebeit, hogy »»aki e sorokat rója, nem más, egyszerű, szürke közkatonája ennek a halálra ítélt és halálba kergetett munkaszolgálatos hadseregnek. Aki együtt rótt a sok ezer és nehezen fogyó kilométereket és állta a kegyetlen verést és még annál is kegyetlenebb éhséget Húsát marcangolták a tetvek, amelyek majdnem olyan könyörtelenek voltak, mint az aranygalléros kultüremberek s még csak annyit mond: sok volt a könny és sok volt a vér és nagyon kevés a kenyér“.

Igen, most sem tudok mást mondani, mind ezt. Talán a két év távlatából még könyörtelenebből látom, hogy ami itt történt, amit Bartha úr és társai kezdtek, amiért egynéhány kisebb-nagyobb betyár azóta a Népbíróság előtt lakolt, az több volt mint tömeggyilkosság, több mint egyszerű halálbakergetés hatvan és egynéhány ezer fiatalembefeiek, ez a német import tökéletes magyar kiadása volt

Igen, most két év távlatából nézve az eseményeket, minden szentimentalizmus nélkül, felelősségem teljes tudatában, le merem

írni, hogy kár szörnyülködni Dachau és Buchenwald gázkamráin, az „SS“-legények kutyakorbácsain és furkósbotjain, mert higyjék el a magyar tiszturak — néhány kivétel közöttük is akadt — és a magyar keretlegények egy jottányit sem maradtak a német „SS“-legények mögött. És higyjék el azt is, hogy Dachau, Auschwitz és Buchenwald gázkrematóriumai semmivel sem voltak kegyetlenebbek, mint a magyar munkaszolgálatos századparancsnokok kikötései, fáraküldései, negyvenkétfokos hidegben jeges vízzel való leöntözései és ha az emberi nem szégyenének tekintjük a német „SS“-et, akkor semmivel sem kell más jelzöt keresni azokra, akik Ukrajna és Oroszország táboraiiban közel félszázezer embert irtottak ki. Mert kiirtották. Még akkor is ők gyilkoltak, amikor a tífusz végzett az emberekkel, mert fenn a honvédelmi minisztériumban gondoskodtak arról, hogy a munkaszolgálatos ne csak élelemben szenvedjen hiányt, hanem nélkülözze a váltó fehérneműt, hiányt szenvedjen a szappanban, hogy rmit a puskatus és ütlegelés nem tud elvégezni, azt elvégezze a tetű, a piszok és a flektífusz.

Egy éven át tartott Ukrajnában és Oroszországban a magyar munkaszolgálatosokkal való állatnál is borzalmasabb bánásmód és a doni és voronyezsi katasztrófának kellett bekövetkeznie, hogy vitéz Bartha Károly honvédelmi miniszter végre elmenjen. 1942. őszén végre olyan ember került a magyar honvédelmi miniszteri székbe, aki a farkasok között is ember tudott maradni. Ez az ember nagybacsoni Nagy Vilmos vezérezredes volt. Nagybacsoni Nagy Vilmos személyét az akkori irányadó körök ellenszenvvel fogadták, talán azért, mert magyar volt. Abban az időben ugyanis nemcsak zsidónak nem volt ebben az országban jó lenni, hanem bűnnek számított az is, ha valaki történetesen nem sváb eredetű. Nagybacsoni Nagy Vilmos magyar volt a szó nemes és valódi értelmében. Nem azok a „magyarok“ sorába tartozott, akik ünnepi szónoklatokkal bizonygatták magyarságukat és közben zsebrevágták a német márkát, hogy egy kicsit árulják ez a jobb sorsra érdemes szerencsétlen országot.

Az új honvédelmi miniszter első teendői sorába tartozott az, hogy véget vessen, vagy legalább is gátat igyekezzen vetni annak a szörnyűségnek, amit munkaszolgálatnak neveztek.

Ekkor mondotta el a honvédelmi miniszter a Felsőházban az alábbi beszédet:

„Megváltoztattam a kiségitő munkaszolgálat rendszerét és miután a honvédelmi kötelezettség nem lehet az állampolgárra büntetés, megszüntetem azokat a jelenségeket, amelyek alkalmasak lehetnek arra, hogy a szolgálatot bárki is büntetésnek tekintse. A nemzet javainak lehető megőrzése érdekében intézkedtem aziránt is, hogy mindenki, aki a honvédségre nézve értékes, vagy katonai szolgálatra felhasználható szakis-

gálatos életével, akkor egy-egy gyilkosságért még 3 hónapot sem kapott. Mindenesetre olcsón úszta meg az alezredes úr.

És folytathatjuk a sort.

PETSCHAUER ATTILA MEGÖLÉSE.

Itt van a szekszárdi halálszárad, ahol 3 századból alig egynéhány ember tért haza. Vagy vegyük Petschauer Attila, a magyar vívósport világhírű dicsőségének esetét

Petschauer Attilát kiskabátban, felöltő nélkül hurcolták el munkaszolgálatra. Amikor Nagykátán tiltakozott az ellen, hogy őt, aki olimpiikon-mentességet élvez, kivigyék a harctérre, akkor Murai úr vállonveregette és így szólt:

Pont ilyen emberekre van ott kint szükség.

Petschauer Attilát bizonyára olimpiai érdemeire való tekintettel különleges elbánásban részesítették, Beosztották a 101/28. századba, abba a századba, amelynek 214 főnyi legénységéből mindössze 24-en jöttek vissza. Petschauer Attila szintén nem tért vissza. A közel 50 fokos hidegben, amikor lázas beteg volt már, parancsot kapott, hogy vetközzék mezítelenre majd kiültették az egyik vasbeton bunker tetejére és forró vízzel öntötték le. Ezt a kúrát még Petschauer Attila szervezete sem bírta ki. A víz ráfagyott a testére és amikor társai egy pár óra múlva leverték róla a jégpáncélt, mindkét lába lefagyott. Később egy orosz tábornok, amikor elfoglalta azt a részt, ahol Petschauer Attila is volt és megtudta, hogy a haldokló beteg kicsoda, repülőgépen hozatott a frontra egy moszkvai egyetemi tanárt, hogy próbáljon segíteni Petschauer Attilán. Sajnos, a Horthy tisztibetyárok olyan tökéletes munkát végeztek, hogy azon már a szovjet tudós sem tudott segíteni. Így halt meg Petschauer Attila, aki azt hitte, hogy azzal, hogy megnyeri Magyarország részére az olimpiai világbajnokságot, legalább azt az érdemet kiérdemelte, hogy egyenlő rangú polgára legyen ennek az országnak. Tévedett.

Az ukrajnai hóhérok sorában külön kell megemlékezni még dr. Hammer Ferenc pénzügyi titkár főhadnagyról, akit mindenütt, ahol munkaszolgálatosok megfordultak, a „doni hóhér” néven tiszteltek. Hammer a 101/29. század munkásszárad parancsnoka volt. A 774 főből álló századból sikerült 185 embert elpusztítania, heten pedig megőrültek. Hammer úr specialitásai közé tartozott többek között, hogy 32 fokos hidegben fegyelmező gyakorlatokat tartott 12—20 órségre állított ki embereket és munkaszolgálatosokat arra kényszerített, hogy a dermesztő hidegben fára másszának és ott negyedóránként hajnalig kukorékoljanak. De bestialitása még nem merült ki ennél, megtette még azt is, hogy vermet ásatott, deszkákkal betemette és ide záratott be két-három napra egy-egy munkaszolgálatost. A vermeket azután személgödömök használták és latrinának és az ürüléket a bezárt szerencsétlenekre

zúdították. Ólmos, hideg esőben kesztyű nélkül, magasra tartott kezekkel kellett a tópartra futni a munkaszolgálatosoknak, hogy ott vesszőt tépjenek és akinek teljesítményével nem volt megelégedve, azt ruhástól a tó jeges vizébe dobták. Egy ilyen vesszőfutásnál három ember halt meg.

Íme a főhadnagy úr portréja ...

Nem kevésbé szadista volt Seik Imre Henrik tartalékos zászlós, ny. bankigazgató, a 101/310. munkásszárad parancsnoka, aki a doni visszavonulás után azt a néhány szerencsétlen emberét, aki kibírta az állandó kutyakorbácsolást, az „SS“-ek kezére juttatta. Száradából mindössze 22 ember menekült meg. Kötéláltali halált kapott. Fiam István főhadnagy munkaszolgálatosait saját kezével lőtte agyon, 205 emberből 15-en maradtak életben, Dzubai Jenő tartalékos főhadnagy, a 109/6. század parancsnoka, azzal szórakozott, hogy azt a munkaszolgálatost, aki 40 fokos hidegben, hogy meg ne fagyjon, tüzet mert rakni, rádobatta a tűzrakásra. Farkasdi Zoltán rajztanár, tartalékos hadnagy, a 101/399. század parancsnoka, embereit éhezette, s a keretlegénységet arra utasította hogy minél több embert verjenek agyon. A keretlegénység természetesen a főhadnagy parancsát szószerint vette és igyekezett a századparancsnok megbecsülését kiérdemelni.

Talán részletesebben foglalkozom, hiszen szemtanúja voltam azoknak a borzalmaknak, amit a 109/26. szentendrei század két vezetője elkövetett. Szászvári György tartalékos hadnagy, századparancsnok és Demény zászlós századparancsnokhelyettes vitték ki ezt a századot Szentendréről és még a határ átlépése előtt megkezdtek a vagonokban a keretlegénységgel együtt a munkaszolgálatosok kifosztását. Ezt később annyira vitték, hogy még a takarójukat is ellopták, meleg téli ruháikat eladták és élelmezésüket egyszerűen elsikkasztották.

A két tiszttel együtt részt vett ezekben a rablásokban, különösen az élelmiszerelvonásokban Hamza Béla vételező honvéd és Bokros Imre gh.-s őrvezető. Már olyan szemtelen volt ezeknek a rablása, hogy Konotopban az ott állomásozó Szia parancsnoka, Seprényi Gyula tartalékos főhadnagy fülébe jutott. Seprényi Gyula véletlenül olyan ember volt, aki nem tartotta összeegyeztethetőnek a magyar tiszti kardbojttal azt, hogy kiszolgáltattott embereket meglopjanak és éheztessenek. Ezért átment saját felelősségére a csozakai tábori bírósághoz, s ott ő maga feljelentést tett a századparancsnok, a helyettes, s a velük cimboráié keretlegénység ellen. Seprényi főhadnagy feljelentésének meg is lett az eredménye, mert még az akkori fasiszta hadbíróóság is elítélte a kincstári élelmezést ellopó hadnagyot, zászlóst és keretlegénységet. Szászvári hadnagy bűneiért már nem lakolhatott, mert valahol Oroszországban meghalt. Demény zászlós, ha jól tudjuk, életfogytiglani fegyházát kapott, Bokros őrvezető 12 évi kényszermun-

kát és Hamza Béla a demokrácia nagyobb dicsőségére a budapesti V. ker. rendőrségen alezredesi rangban szolgált mindaddig, amíg e sorok írója fel nem hívta erre a belügyminiszter figyelmét. Népbírótság elé azonban még máig sem került. A 109/26. százánál még szerepelt egy századparancsnok, Rózsa Mihály tartalékos főhadnagy, akit Miltényi Ferenc, a kievi hóhér, az ottani vonatosztag parancsnoka küldött a század nyakára, mert az alezredes úr nem tartotta Összeegyeztethetőnek azt, hogy egy zsidó munkásszázad büntetlenül kitörhesse a századparancsnok és a keretlegénység nyakát. Rózsa Mihály válogatott keretlegényeivel valóságos büntető századdá alakította át a századot, napirenden voltak a verések, kikötések, korbácsolások és agyonverések. 18 ember lelte halálát Rózsa Mihály főhadnagy büntető rendelkezései következtében és szomorúan kell megállapítani, hogy ebben nem kis része volt ^fr. Gazdag Gyula zsidó munkaszázad vezetőnek, aki hogy magának jobb józiciót, nagyobb falat kenyeret biztosítson, nem átalította sajátkezüleg is verni bajtársa. Dr. Gazdag Gyula, aki jelenleg a postaigazgatóság tanácsosa, mindezeideig nem került a Népbírótság elé. Pedig nekünk az a felfogásunk, hogy minden fasiszta pribéknek bűnhődnie kell, még akkor is, ha történetesen zsidónak született. Sőt Gazdag Gyulát bűnösebbnek tartom, ha nem is ölt embert. A keretlegénynél egy mentő körülményt találok mindig. Kora gyermekége óta mást nem hallott, mint „üsd a zsidót“. Hát egyszer olyan hatalomhoz jutott, hogy tényleg üthette, tehát ütötte, de Gazdag Gyula szintén az üldözöttek sorából származik és mégis kezét emelt azokra, akik rosszabb beosztásban helyette is dolgoztak. Ezért nem tartom és nem tartják a század életbenmaradt tagjai sem rendbenlevő dolognak azt, hogy Gazdag Gyula úr büntetlenül élvezhesse ázt a szabadságot, ami neki nem járhat.

Ha már a 109/26. század ügyeivel foglalkozunk, a tárgyilagosság kedvéért meg kell emlékeznünk mégegyszer Seprényi Gyula tartalékos főhadnagyról, aki olyan emberséget mutatott velünk szemben, amilyent kevésnél találtunk. Ha volt tiszt, aki nem a felszabadulás után bizonyította be azt, hogy ő tényleg demokratikus érzésű, hanem akkor, amikor ezért a kiállításért még kockáztatni kellett, akkor Seprényi Gyula volt az.

És itt volt az utolsó századparancsnok, Török János és helyettese, Dezséry zászlós. Ez a két fiatal tiszt saját életük kockáztatásával, szabotálva Szálasiék parancsait, négy héten keresztül a század megmaradt zömével (nagy része a századparancsnokok elnézéséből már rég megszökött) együtt bújdosott egy budapesti gyár bunkerjében és amikor már nagyon veszélyes volt a helyzetük, ahelyett, hogy a századot a parancs szerint nyugatra vitték volna, Török János hadnagy sorakoztatta a század megmaradt tagjait és bevitte sértetlenül a gettóba. Török János íme százszázalékban bebizonyította, hogy ő akkor is ki mert állni a demokráciért, amikor

ezért golyó járt Nézzük meg, vájjon Török Jánosból mi lett? A demokratikus rendőrségen főhadnagyi rangban állást kapott és ha volt ember, aki erre az állásra rászolgált, akkor Török János az volt Természetesen szintén a demokrácia nagyobb „dicsőségére“ a B-lista folyamán elsőnek Török János vesztette el állását.

NAGYKÁTA!

A nagykatái századok talán a legtöbbet szenveditek az összes munkaszolgálatos századok közül. Elég, ha idézzük a „Sárga könyv“-ben is szereplő dr. Fineás Sámuel Budapest VI., Kazár-u-8. sz. alatti lakos ukrainai tapasztalatairól felvett jegyzőkönyv egy fejezetét. Íme a volt munkaszolgálatos ezeket mondotta:

„1942 áprilisában vittek ki Nagykátáról Ukrajnába. Gommelbe érkezve, a tábori csendőrség gumibottal várt reánk és súlyos ütlegek között kifosztottak bennünket. Rjescicsától Krotojákiig gyalogmenetben tettük meg az utat csákánnyal vállunkon. Az út júliustól augusztus elejéig tartott. A menetközben nem kaphattunk vizet sem és aki lemaradt, azt a bennünket követő lovas tábori csendőrök legázolták. A vízellátásra jellemző, hogy egy karórát kellett egy kulacs vízért fizetni. (A mi századunknál ez lehetetlen lett volna, mert a karórát első nap ellopták tőlünk.) Az osztrogosi halálerdőben történt hogy a szekszárdi utászok rengeteg zsidót végeztek ki munkaközben, olyan módon, hogy az agyonéhezett emberekkel külön-külön mázsás fákat cipeltettek és aki nem bírta» mert nem is bírhatta, azt halálra rugdosták. A század orvosát arra kényszerítették, hogy hamis bizonyítványt állítson ki ezek elpusztulásáról.

Az egyik századnál történt a Don mellett hogy Torma tüzérhadnagy utasítására 1942 novemberében, amikor már 40 fokos hideg volt, a lázas betegeket kirakatta a bunkerből azzal, hogy orvosi vizsgáló bizottság érkezik a betegek megvizsgálására. Ezután vízzel leöntözték őket és mindannyian megfagytak. Ugyancsak ennél a századnál történt» hogy egy dr. Szabó Ödön nevű zsidó orvost lapáttal verettek agyon, mert gyógyszert kért a betegek részére. Egy Guttmann nevű fiút a keret egyik tagja Novosztokolnál arra kért, hogy adja át neki bőrkabátját. Mivel erre nem volt hajlandó» agyonlőtte.

Az 1942 januárjában való hatalmas orosz támadás folytán bennünket is visszafelé hajtottak. Mi voltunk azok, akiket egyaránt lövöldöztek és legtöbben vagy így, vagy a fagy következtében pusztultak el. Szumiban a visszavonuláskor elszedték a bakancsokat, ruhákat, majd ilyen állapotban adták át a németek az ukrán milícianak, akik kivégezték őket. Néhányan társaim közül csak úgy menekülhettek meg, hogy kikerültük Szumit.

Rengeteg embert pusztított még el a kiütéses tífisz is. Magam is, mint kiütéses tífuszos beteg a dorositsi kórházba kerül-

tem, ahol 800 zsidó beteg feküdt egy pajtában. Nemcsak a betegség, gyógyszerhiány, de az éhhalál is pusztította a betegeket. Krumplihéjat összeszedni hasoncsúszva kívánszorongtunk a szemébe 39 fokos lázzal is, hogy csillapítsuk örületig kínzó éhségünket. Erről a táborról hallottam később, hogy 1943 május 6-án a betegekre gyűjtötték a pajtát, míg a kimenekülőket gépfegyverrel lövöldözték agyon!

1943 június 9-én Korosztben voltam. Itt egy dr. Eigner nevű századorvos 3 zsidót agyonlövetett, mert lázas beteg létükre sapkában aludtak. Nevezettet sikerült kerülő úton feljelenteni, mire hadbíróági ítélettel frontvonalba küldték.

1943 decemberében Brodnicára kerültem, ahol századparancsnokom, egy Szalay nevű főhadnagy, ki különben a fővárosi Elektromos Művek tisztviselője, kijelentette, hogy a zsidókkal vért kell izzasztani, hadd dögöljenek meg, egynek sem szabad hazakerülni. Ez az ember kétkilométeres úton hordatta a fát az emberekkel a legkeményebb hidegben, de a szánok használatiét nem engedélyezte, holott ebből több volt a körzetben. Ugyancsak az ő módszeréhez tartozott: éjjelenként végzett motozást a munkaszolgálatosoknál, hogy nincs-e náluk vásárolt ennivaló. Akinél ilyen talált azt kiköltette. Különben szavajárása volt: azért jött ki Ukrajnába, hogy meggazdagodjon. Ez pedig sikerült neki. (Szalay főhadnagyról egyébként e cikk szerzője önmaga is tapasztalta azt, hogy nálánál vérengzőbb tiszt kevés akadt. Saját szemem előtt lőtt agyon két munkaszolgálatost a Varsóba vezető útvonalon.)

A századokban napirenden volt a pofozás. Parancsra kölcsönösen ütni kellett egymást. 1942. év telén többen megőrültek, akiket végül agyonlőttek az erdőben.

A doni fegyelmezés egyik neme volt az is, hogy a legnagyobb téli hidegben kiállították az embert az udvarra és ott vízfecskendővel lelocsolták. Ez természetesen biztos halál volt. Sokszázan így vesztették el életüket. A kínzások közé tartozott az éjszakai fáramásztatás 40 fokos hidegben. A szerencsétlennek kukorékolnia kellett, amíg csak holtan le nem zuhant a földre. Egy társamat azért a bűnéért verték agyon, mert a háta túlságosan szőrös volt. „Ilyen nem élhet az emberek között“, hangozott az ítélet, s addig ütötték lapáttal, míg csak élet volt benne. Tudok egy századról, ahol vesszőfutás közben — a keret sorfala között — vertek halálra embereket. A keret egyébként azt vallotta, hogy ők csak akkor mehetnek haza, ha már az utolsó zsidó is elpusztult a századból. Az egyik századból a kísérő keretlegény futást vezényelt, amire sortűzet adott utánuk, mert hogy „szökni akartak“.

Lassan már mi sem tartottuk emberekné magunkat, úgy bevődött lelkünkbe az a tudat, hogy nincs is jogunk az élethez. Ez volt a szenvedések között a legborzasztóbb. Akit azután elfogott ez a kór, az már alig érezte a fenyítést, a szidalmakat.

Fokozatosan elhalt bennünk a honvágy is. Otthonunk meseszerű álmokképpé változott, rágondolni egyértelmű volt az öngyilkos képzelődéssel. Megölték önérzetünket is. Egy alkalommal — Kurzban — 1000 munkaszolgálati előtt Geecsó századparancsnok arról tartott előadást, hogy a mi anyánk, minden zsidó anya egy k.... Gyűlölet, tetű, éhség, golyózápor vette körül életünket — A kéz ásott löszert hordott, vagy aknát szedett mindenki. A láb pedig ment, amerre hajtották, vagy megfagyott, vagy az egyik pillanatban véres ronccsá vált, az is mindegy volt, mindegy..

Íme, egy volt munkaszolgálatos jegyzőkönyve. Nincsenek nagy szavak, nem író írása, egy tanúé, aki véletlenül megmaradt.

Talán ez a jegyzőkönyv többet beszél, mint amit én, akinek mégis foglalkozása az írás, feljegyeztem az ukrainai és oroszországi munkaszolgálatról.

Pedig Isten a tanúm, hogy nem tettem hozzá semmit és nem vettem el belőle semmit. Száraz tényeket sorakoztattam egymás mellé és ezek a száraz tények mégis vádolnak, mert ezek a tények maguk kell, hogy fellázzítsák azokat, akik lélekben is elítélik azt, amit Magyarországon a munkaszolgálatosokkal elkövettek.

KIK A BŰNÖSÖK ...

Ami most következik, az sem kitalálás, az sem a költő fantáziája, hanem mind megtörtént eset. Néhány fejezet abból, ami Ukrajnában a Don mellett, Oroszországban és Lengyelországban történt. Néhány epizód, ami csak kiegészíti a képet, azt a képet, amit örökre kell, hogy szegy el jen ez az ország és amiért bűnös mindenki Bűnös az is, aki tényleg nem vett részt benne, bűnös a közömbös, aki hallgatással, nemtörődomséggel hagyta, hogy az ország polgárságának egy részét kihurcolják az ukrainai magyar hadifogságba. De bűnös, mert tárgyilagos igyekszem lenni, a magyar zsidóság nagyrésze is. Igen, ezt el kell már egyszer mondanom, le kell már írnom, hogy mi sem vagyunk mentesek a vád alól.

Mi, a szenvedők, magunk is elősegítettük ezt az úgynevezett munkaszolgálatot, mint ahogy magunk is hozzájárultunk, ahhoz, hogy megindultak a halálvonatok a német gázkamrák felé. Igen, ez így van, ezen szépíteni nem lehet, ezt nem szabad elkendőzni, mert ez a történelmi igazság. A magyar zsidóság nagyrésze, különösen a tehetősebb, gazdagabb zsidóság, már évtizedek óta ugyanazon az úton haladt, mint amilyen úton menetelt a magyar fasizmus. A zsidó ügyvéd, a zsidó bankár, a zsidó kapitalista, a zsidó földbirtokos semmivel sem volt jobb, semmivel sem volt más, mint a keresztény ügyvéd, a keresztény bankár, a keresztény kapitalista és a keresztény földbirtokos. A tehetős zsidó „asszimilálódott”⁴, mit úgy igyekezett véghezvinni, hogy nem a magyar néphez próbált asszimilálódni, hanem ahhoz a kisebb klikkhez, amely a magyar nép nevében kormányzott, közvéleményt irányított. A szegedi gon-

dolat szószólói, majmolói lettek és hasravágódtak akkor, amikor a svábból jött Gömbös nagykegyesen „revideálta“ álláspontját Mentek Horthy zászlaja után, feledték a siófoki, orgoványi, a Britannia pincebéli gyilkosságokat, azt hitték, hogy azzal, hogy néhány gazdag zsidó megvásárolta magának jó pénzért a kormányfőtanácsosi ki nevezést, már ők is a szegedi gondolat jegyesei lettek. Horthynak tapsoltak és nem gondoltak arra, hogy az a Horthy, aki Siófokon, Kecskeméten, Orgoványban és Izsákon zsidókat ölt és öletett az. ha újból alkalma adódik rá, újból megteszi azt. A MÉP-re szavaztak és boldogok voltak, ha az egyik kerületben valamilyen tisztséget kaptak. Ügy dörgölöztek a hatalomhoz, mintha maguk is darutollasan jöttek volna a világra. Az már azután a magyar zsidóság tragédiája, hogy Horthy és klikkje, amikor ez a kényszerű ballaszt, a magyar zsidóság feleslegessé vált, egyszerűen kidobta a hajójából. Útjára engedte őket és egy könnycseppet sem hullajtott azért, mert a zsidóság nagyrésze elpusztult.

Ezért nem tudom én menteni a magyar zsidóság egy részét a felelősség alól, azt a magyar zsidóságot, amelynek Ukrajna útjain kellett ráeszmélni arra, hogy hazug volt az út, amelyen jártak és önmagukat is becsapták azzal, amikor nem a magyar nép, a magyar munkásság mellé állottak. Ez természetesen nem menti azt az irtózatot felelősséget, ami Horthyékra hárul a munkaszolgálatos ügyekkel kapcsolatban. Nem menti és nem mentheti semmi, mint ahogy ők felelősek mindazért, ami Ukrajna és Oroszország után következett.

Pedig túl Ukrajnán, túl a Donon, túl Auschwitzon és túl Dachauon, még mindig vannak egyes zsidók, akik nem tanultak a leckén. Még mindig vannak olyan botorok, akik Horthyt és Kállayt menteni igyekeznek és akik az egész számlát a nyilasok és a nemietek nyakába akarják varrni. Hát nem, ilyen könnyen nem alku szunk. Ez nemcsak a németek, nemcsak a nyilasok bűne, ez a magyar fasiszta kormányzat bűne, azé a magyar fasiszta kormányzaté, amely épp oly alávaló, akár Horthy szignálta, akár Szálasi volt a cégvezető. Hogy ezek a tévelygők magukra eszméljenek, csak két idézetet közlök itt: az egyiket Lukács Béla, a MÉP elnöke 1942 március 29-én mondotta:

„Szükséges, hogy a zsidókat munkatáborba küldjük. E téren most tovább megyünk egy lépéssel.“

Másik idézetet Kállay Miklós miniszterelnök 1942 október 22-iki beszédéből vesszük ki:

„A zsidók behívása, besorozása, munkábaállítása a harc ténen küzdő honvédek szolgálatának megkönnyítésére minél gyorsabban, minél nagyobb tempóban történjék. Minden hadköteles korban levő zsidót, tekintet nélkül alkalmosságára, rendszeresen be kell hívni munkaszolgálatra/⁴

Íme két nyilatkozat, amit nem nyilasok mondtak el Lu-

kács Béla, a MÉP elnöke kijelentette, hogy tovább kell mennie egy lépessel, Kállay miniszterelnök ezt már úgy fogalmazta meg, hogy minden zsidót alkalmatosságára való tekintet nélkül be kell hívni. Tehát a bénákat, a tüdővészeseket, a vérbajosokat, a hülyéket, hiszen egy a cél, hogy megsemmisítsék őket.

Íme, ez a két nyilatkozat és bizonyítéka annak, hogy ami történt, az Horthyék tudtával és beleegyezésével történt.

Ha a felelősség alól valakit egyáltalában menteni lehet, akkor egyedül az a magyar nép mentesül, illetőleg kevésbé felelős, amely politikailag teljesen iskolázatlan volt és amely 25 esztendő fasiszmusban és annak propagandájában teljesen elvesztette mértékadását és tárgyilagos szemléletét.

Ezt kell közvetőleg elmondani, mielőtt néhány epizóddal, néhány tollvonással hozzájárulunk ahhoz a képhez, ami a magyar munkaszolgálatos sorsa volt Ukrajnában, Oroszországban és Lengyelországban.

Az itt következő kis epizódok, talán nem annyira borzalmosak, nem annyira vérlázítóak és mégis sokait mondanak:

ZSOLT BÉLA HAZAHÍVÁSA

Az ukrajnai munkaszolgálatosok sorában különleges helyzete volt Zsolt Bélának, a kiváló publicistának, a Haladás jelenlegi főszerkesztőjének. Zsolt Béla különleges helyzete abból állott, hogy a Horthy-tisztek különleges brutalitással bántak vele, mert neki a zsidósága mellett azt sem tudták megbocsátani, hogy ő amellett az európai újságírás egyik kiemelkedő egyénisége. Két tartalékos tiszt, mindkettő újságíró, Szilágyi István, jelenleg a „Hírlap” munkatársa és Szabó István, a „Népszava” jelenlegi szerkesztője voltak azok, akik Zsolt Bélán segíteni akartak és Kievdben a haditudósító századhoz kikérték munkára. A két tiszt Zsolt Bélát barátként fogadta és mindent megtett, hogy feledtessék vele a munkaszolgálat keserveit. Természetesen ez néhány magasabbrangú katonatisztnak, mint elsősorban Miltényi Ferenc alezredesnek, szemmet szúrt és büntetésből Zsolt Bélát áthelyezte a 101/10-es, maji 11-es nagykúta századokhoz, ahol élet és halál ura, dr. Toronyi Károly főhadnagy volt.

A többszázszoros gyilkos Toronyi a zsidókon kívül a legjobban az újságírókat gyűlölte és természetesen ez a gyűlölet még fokozódott akkor, ha az újságíró történetesen még zsidó is volt, így megtett mindent, hogy Zsolt Béla napjait megkeserítse és lehetőleg teljesen tönkre tegye, a halálba kergesse az író.

Ekkor már Csataj volt a honvédelmi miniszter, tehát azt mégsem mertte megtenni Toronyi, hogy a Bartha-féle recept szerint igyekezett az író halálát elősegíteni.

Közben Budapesten Zsolt Béla barátai megmozdultak az

író érdekében, és beadványt intéztek Csatay Lajoshoz, amelyben kérték, hogy Zsolt Bélát mentse fel a további szolgálat alól.

Csatay eleget is tett a kérésnek és távmondatban utasította a isztaradugi zászlóaljparancsnokságot hogy Zsolt Béla munkaszolgálatost azonnal indítsák haza.

Toronyi főhadnagy erre pokoli tervet eszelt ki. Leszedte a vonatról a már hazaindulásra kész írot és azzal a váddal, hogy ő kijelentette, hazaérkezése után, ha megváltozik a helyzet, keresztény koponyákkal fogja a pesti utcákat kiköveztetni, lefogatta Zsolt Bélát. A lefogás körülményei úgy zajlottak le, hogy egy Pálinkás János nevű profi birkozóbajnok vezetésével a keretlegénység többi tagja úgy megverte Zsolt Bélát, hogy az élet és halál közti állapotban a tábori kórházba kellett szállítani.

Felgyógyulása után visszakerült a századhoz, ahova ugyanakkor helyeztek engem is büntetésből és heteken át ott volt Toronyi fennhatósága alatt.

Végül Budapesten Csataynak szemet szúrt, hogy táviratára elintéztést nem kapott és egy csendőrszázadost küldött repülőgépen Zsolt Béláért, akit így sikerült hazahozni Ukrajnából, ahol Toronyi és társai szabotálták a magyar honvédelmi minisztérium mindazon intézkedését, amelyek munkaszolgálatosok érdekében történtek. Mert ebben az időben, nagybaconi Nagy Vilmos óta, már enyhítő rendelkezések jöttek a munkaszolgálatosok érdekében, sajnos, ilyenkor látszott, hogy a magyar tisztikar nagyrésze mennyire nyilas-érzelmű volt, mert ezzel ők egyáltalában nem törődtek és továbbra sem szűntek meg a munkaszolgálatosokkal való kegyetlenkedések és a többi szörnyűségek.

ÚJVIDÉK ÉS KIEV

A legoroszbabb orosz városban, Kiebben sokszor elnéztem a piszkos-sárgán hömpölygő Dnyepert. Ott álltam a parton, néztem a hullámokat és akaratlanul a Dunára gondoltam, nem Strauss kék Dunájára, hanem arra a Dunára, ami Újvidéknél folyik.

A Duna és a Dnyeper hullámai soha nem találkoznak. Száz és száz kilométer távolságban folyik a két folyó és bennem minden földrajzi tudományt meghazudtolva, /mégis összetalálkozott a két folyó.

Összetalálkozott, eggyé vált abban, hogy mindkét folyó hullámai ezer és ezer mártír zsidó holttestét fogadták magukba, hogy itt is, Kiebben, ott is Újvidéken, véresek lettek a sárga hullámok.

Kiebben a Dnyeper partján állva, arra kellett gondolnom, hogy valahol Újvidéken megisméltődött az, amit itt, a német SS-ek rendeztek. Mert Kiebben a német bevonuláskor hetvenezer zsidó élt és ezt a hetvenezer embert, aggot, gyereket, anyát és csecsszopót egyaránt a német felsőbbrendű gondolat jegyében belegyilkolták a Dnyeper habjaiba.

És Újvidéken néhány hónapra rá, kísérteties hasonlósággal megisméltódott a kievi borzalom. Ott nem hetvenezret, csak háromezer embert öltek a Duna habjaiba, óh, nem azért, mert Grassi és Zöldi hóhérjai kevésbé lettek volna embertelenebbek, mint a német SS-pribékek, hanem csupán amiatt, mert Újvidéken nem állott hetvenezer zsidó rendelkezésre.

És ahogy elnéztem Kiebben a békésen folydogáló Dnyepert, önkéntelenül egy 1941-es pesti kávéházi jelenet ötlött az agyamba.

Ott ültem az egyik körúti kávéházban és társaságunkban egy idősebb úriasszony, akit az akkori fogalmak szerint „őskereszténynek” számított Később bejött a kávéházba egy huszonöt év körüli, feltűnően szép fekete asszony, mindkét kezével vezetve egy-egy édes, fehérbundás kis pöttömnyi hölgyecskét. A két kicsi kisasszonyka, az egyik hároméves, a másik kétéves, a nagymamát jöttek meglátogatni és egymás aprócska szájából kapkodták ki a szavakat, hogy elmesélik a nagymamának, hogy mit láttak a bábszínházban.

„és szegény Pijoskát megette a cuna fajtasz báci” fejezte be előadását a törpe Duse Eleonóra.

Olyan szép, üdítő volt ez a két kis nőpalánta a füstös körúti kávéházban, mintha a mesék birodalmából szöktek volna meg. Amikor elmentek, megtudtam, hogy az asszony három évvel ezelőtt férjhez ment egy újvidéki tisztviselőhöz, akinek kedvéért áttért a zsidó vallásra és akivel most, ha van földi boldogság, a legnagyobb boldogságban élnek Újvidéken.

Azóta elmúlt egy hét és közben riadt hírek keringtek Budapesten az újvidéki szörnyűségekről. Suttogva, félő szájjal adták át egymásnak a híreket, amelyek először ezer, később mind több ezer halotról beszéltek. Most utólag bevallom, engem akkoriban ezek a hírek, amelyek számokról szóltak, nem tudtak eléggé felrázni. Akkor még nem láttam a gettó halottait, lemeztelenítve, egymásradobva, talán még fel sem tudtam fogni, hogy mit jelent a valóságban háromezer halott.

Aztán, mondom, elmúlt egy hét és én ismét bent ültem a kávéházban, ott volt a társaság, csak a nagymama hiányzott. Megkérdeztem, hol van és mit csinál a két kis unokája.

Ekkor elmondották, hogy a fiatalasszony, aki Krisztus imádatában nőtt fel és aki szerelme kedvéért tért át a zsidó vallásra, a két kis aranyhajú csöppsel másnap leutazott Újvidékre és valahol a Duna mélyén hevernek mindhárman.

Ekkor éreztem át a maga szörnyűségében az újvidéki rémtettet és szónélkül, kábán, utálkozva mindenkitől és főleg magamtól, kifordultam a kávéházból, beültem egy zugkorcsmába és addig töltöttem magamba a rossz és keserű konyakot, míg ájult részegséggel nem tudtam feledni a két megölt tündér hangját, amint mondják:

„szegény Pijoskát megette a fajtasz.“

És töltöttem magamba az italt, hogy mindent felejtsek és légióként azt, hogy nem zulukaffer országban, hanem Horthyék Magyarországaiban kell élnem.

SZENT BORBÁLA ÉJSZAKÁJA

Kiebben kezdtük az oroszországi munkaszolgálatot. Itt történt az első bemutatkozása a tábori csendőrségnek, ez a bemutatkozás a század nagy részének azt jelentette, hogy 8 napon túl gyógyuló sebeket kaptak. És itt történt a munkaszolgálat legemlékezetesebb epizódja, amit soha, ebben az életben el nem tudunk felejtetni és ami talán a legélesebb portrét festi azokról az urakról, akiket Horthy-tiszteknek szokás nevezni.

Szent Borbála a tűzerek védőszentje. Ezt a napot, mint mindig, ezidén is megünnepelték a magyar tűzerek. Kiebben is nagy előkészületek folytak a védőszent napjának megünnepelésére.

A tűzértisztek étkezőjét nagy gonddal feldíszítették, a falakat girlandokkal ékesítették, a teríték mellé ötletes rajzokat tettek, — Kassowitz Félix, az ismert festő-rajzoló és kitűnő társa Roxi, a másik kiváló karrikaturista.

A tűzértisztek gavallérosan fizettek.

Aznap az Éloban éppen rengeteg munka volt. Több vágón lőszert kellett kihordani. A nehéz ládákat ki a vagonból, fel a teherautókra, onnan megint lerakni és azután be a raktárba. Nem volt könnyű munka. Így érthető, hogy hazajövet, gyorsan bekaptuk a vacsorát és igyekeztünk fáradt testünket a szalmán megpihentetni. Még 8 óra sem lehetett, de már mindenki aludt.

Talán 2—3 órát aludhattam, amikor egy kéz erélyesen megrázott:

„Gyorsan öltözzön föl!“

Rettenetesen fáradt voltam az egésznapos kíméletlen hajszától és alig vettem tudomást a korai ébresztőről, erre egy erőteljes rúgás mindjárt felébresztett.

— Na mi az? — dörmögtem, s Csiszár szakaszvezetőt láttam fölém hajolni.

— Egy-kettő, fel!

— Hova?

— Ne kérdezzen semmit, csak gyorsan és csendesen öltözzön.

— Katonaszáznál voltam, tudtam, hogy nem tanácsos sokat kérdezni, felvettem a ruhámat, sebtiben befűztem bakancsomat és tizedmagammal elindultunk, egy ismeretlen honvéd vezetett, őt is megkérdeztük, hogy hova megyünk, de nem is felelt.

Az udvaron teljes sötétség fogadott. Az égbolt felé köd-takaró vette el a kilátást, a csillagfény sem szakította meg a sötétséget.

Mi pedig csak mentünk némám bizonytalanul a mogorva, szótlán katona után.

— Végre a hátsó udvar végén, az emeletes épület előtt megállt a katona.

— Ide menjenek be — szólt.

— Beléptünk a nyitott ajtón, egy keskeny lépcsőt láttunk magunk előtt.

— Fel a lépcsőn, aztán kettesével megállni az ajtó előtt — hallatszott az újabb vezényszó.

Elindultunk, kissé szorongva, valami meghatározhatatlan rossz előérzettel, de a parancsnak engedelmeskedve, mégis csak

Többszörös akasztó fa
Buchenwald

mentünk.

Amikor felértünk a lépcsőn, kivilágított kis előszobaféle tárult szemünk elé. A szobában fiatal, szőke hadnagy, két markos tisztiszolga segítségével újfajta társasjátékkal szórakozott.

— A hadnagy előtt egy munkaszolgálatos állt.

— Mi a foglalkozása? — hangzott a szőke hadnagy első kérdése.

— Kifutó — válaszolt remegve a vézna, alacsony Fuhrmann Gyula.

— Kifutó, azanyád — hördült fel a hadnagy — és hol laksz?

— A Nagy templom-utcában.

— Halottatok? Zsidó a Nagytemplom-utcában! — ordított most már magából kikelten a hadnagy és ököllel arcába sújtott az előtte álló szerencsétlen munkaszolgálatosnak, azután két tisztiszolgájának kiadta a parancsot:

— Üssétek.

Parancs, az parancs! A két csicskás nekiesett az ijedtségtől amúgy is félholt Fuhrmannak és egy perc alatt véresre verték.

A hadnagy közben röhögve nézte a jelenetet, majd mikor megelégette a mulatságot, megszólalt:

„Hagyjatok fel minden reménnyel,
ti, akik beléptek *.Belsen*

— Vigyétek el, jöhet a következő.

Az újabb áldozat már a mi csoportunkból lépett elő. Módos László, a Chinoin-gyár vegyésze volt.

— Hogy hívnak — szólt hozzá a hadnagy.

Módos megmondta a nevét.

— Zsidónak, magyar név! — ordított a tiszt és máris zuhogtak az ütések.

És így ment ez egymás után. Az egyiket azért verték meg, mert magyar neve volt, a másikat meg azért, mert zsidóhangzású névre hallgatott.

A hadnagy úr, a fess, szőke gyerek szórakozott.

Egymásután léptek be az előszobába a munkaszolgálatosok. Pattogtak a kérdések, csapkodtak a pofonok, a rúgások és közben csak a hadnagy úr széles röhögése hallatszott.

Mert a hadnagy úr szórakozott.

Többszörös akasztófa
Buchenwald

„Hagyjatok fel minden reménnyel,
ti, akik beléptek...”

Belsen

Angol géppisztolyok között

temetik el áldozataikat *Belsen*

Így „pihennek“ a XX. század rabszolgái
Buchenwald

Halottaság a táborban
Belsen

Most Jung László volt a soron. Kisportolt, jóalakú, szélesvállú és nyílt tekintetű fiú volt, aki még itt a munkatáborban is átmentett valamit, egykori jó kiállításából.

A hadnagy úr észrevehetően felélénkült, mint akire most új izgalmak várnak.

— De kiöltöztél! Otthon bizonyosan legalább cégvezető voltál, mi?

Jung, a pesti forradalmár, aki egy rádiócég kifizetésű alkalmazottja volt, felvette a feléje dobott kesztyűt.

— Tévedés, hadnagy úr, bankigazgató vagyok.

— Bankigazgató? Azanyád, ezért megdöglesz, — ugrott neki a hadnagy.

Ebben a pillanatban belépett a szobába egy idősebb német tiszt.

— Hörst hier Kammerad, der ist ein Jude — mutatott rá áldozatára a hadnagy.

A német tiszt unottan vállat vont.

De a hadnagyot nem egykönnyen lehetett lerázni.

— Ez egy zsidó, üsd pofon, bajtárs, — nógatta a tisztet. A német undorral legyintett.

— Üsd pofon.

— Hagyjuk ezt — háritotta el magától a kétes dicsőséget, a német tiszt.

— Nó, az én kedvemért üsd pofon, könyörgött egyre a hadnagy.

A német még mindig hallgatott.

Jung meg ott állt kettőjük között, s látszott az arcán, hogy már nagyon szeretne túl lenni az egész ügyön. Azzal ugyanistisz-tában volt, hogy akármi is lesz a vita vége, a pofonokat ő kapja.

Végül, amikor már látta, hogy a vita nagyon elhúzódik, felhasználta a pillanatot, amikor már a hadnagy másfelé nézett és intett a német tisztnek, hogy üsse pofon.

A német egy pillanatig meglepődve nézett rá, azután, mint aki megérti az ügyet, könnyedén pofönvágta Jungot és utána, mint aki kellemetlen kötelességen van túl, szó nélkül megfordult s visszament szobájába.

A hadnagy úgylátszik megsejtett valamit és dühében teljes erővel pofönvágta a vigyázzban álló Jungot.

És így jöttek egymásután a delikvensek, már csak két ember állott előttem, szinte éreztem a pofonok szelét, amikor ismét nyílt az ajtó s egy főhadnagy lépett a szobába.

— Jancsi, megőrültél, mit csinálsz?

— Kicsit pofozom a zsidókat.

— Elég legyen. Maguk menjenek haza, fordult felénk.

Nekünk sem kellett kétszer mondani. Megfordultunk és a vaksötét udvaron rohantunk vissza a körletbe.

Bent a körletben már ébren várt az egész század. Akkor derült ki, hogy a szőke hadnagy Szent Borbála napját azzal ünnepelte, hogy hatvanhét zsidót vert véresre. Mindenesetre sportteljesítménynek ez szép rekord.

Amikor a futástól és félórás várakozástól kifáradva lerogytam fekvőhelyemre, akkor eszméltem rá, hogy miért volt oly ismerős a szőke hadnagy.

Kertész János kaposvári kalapkereskedő volt a zsidók pofozásával új sportrekordot elért fiatalember.

Egyízben én is megismerkedtem vele, de akkor még csak egyszerű kalapkereskedő volt és nem árulta el a ma éjszaka megnyilvánult különös hajlamát. Akkor még csak kalapokat árult, zsidóknak is. Akkor még ilyenkor mondott:

— Ez a kalap 10 évvel fiatalítja Grün urat...

— Kohn úr, remélem, máskor is lesz szerencsém...

Ezóta hadnagy úr lett belőle és antiszemita. És zsidópofozó világrekorder.

De úgy látszik, hogy ezzel is lehet karriert csinálni. Amint később értesültem, Kertész úr elvette Miltényi alezredes úr leányát. Az alezredes úr úgylátszik így vélekedett:

Aki a zsidókat nem szereti, az rossz ember nem lehet.

Mi, sajnos, csak elkésve tudtuk meg a hymenhírt, így ezideig nem volt alkalmunk az ifjú párt nászajándékkal meglepni. Az ifjú pár ugyanis még nem tért vissza. De mint a többi nyugatotok, reméljük, ők is visszajönnek. És akkor, ami késik, nem múlik.

A nászajándék megsz. .

Jung úr tervezi, Jung, aki a pofonokat kapta s a többi hatvanhét lesz a kivitelező, a többi 67, akik szintén a pofonokat kapták. .

ffigyje el, hadnagy úr, szép nászajándék lesz.

Mert az ilyen sportrekordot illik jutalmazni.

No de azért nem kell megijedni, még NŐT is van a világon...

Egyet azonban ígérünk: Mi nem leszünk olyan kegyetlen jutalmazok, mint Önök, kert ész jánosok voltak. Mert mi, legalább is egy részünk könnyen felejt.

JAVÍTOTT BEDEAUX-RENDSZER

Hogy annak, aki e sorokat olvassa és történetesen nem volt munkaszolgálatos, némi fogalma legyen, milyen munkát és milyen rendszeres teljesítményt fejtettünk ki, arra legyen szabad elmondanunk a következőt:

A hadosztály rendelésére 64 szánt kellett leszállítanunk.

Fát hordtunk a körletbe. Egy négy tagból álló részlegben dolgoztam. Két-két ember egy-egy, másfél-kétfélszáz fatörzset cipelt Vihettük volna szánkón is, hiszen az ácsrészt már hat szánkót eszkábált össze a körletben, remek, széles talpakkal, me-

lyek úgy csúsztak a havon, hogy egy pöttömnyi gyerek is játszi könnyedséggel húzhatta volna a négymázsás terhet, de a parancs úgy szólt:

— A zsidók vigyék csak a vállukon a fát. A szánkókat kímélni kell!

A szánkókat igen, a zsidókat nem. Majdnem kilométeres távolságból cipeltük a nehéz farönköket, napokon át reggeltől estig, nem egyszer megállás nélkül, mert záros határidőn belül hatvan-négy szánkónak kellett készen állnia. Hogy a szánkókért hetekig senki sem jelentkezett a határidő után, az más lapra tartozik. A kijelölt munkarészelek mindenesetre megcsinálták. Hogy közben ebédidőnket elsikkasztották és mindennap túlóráztunk, ami azt jelentő, hogy volt nap, amikor egyfolytában 15 órát is dolgoztunk, ezzel már mi se törődtünk volna, ha legalább ebédet kapunk. Mert nemcsak ebédidőnket, — ebédünket is elsikkasztották. Így egész napi ételmezésünk mindössze egy keserű feketéből és egy félmerőkanálnyi zsírtalan rántottlevesből állott. Ez a két lötyy tartotta bennünk a lelket egy teljes héten át.

Ez még mind nem lett volna nagy baj, ha nem hajszolnak bennünket oly embertelenül. A keret „utasításba kapta“, hogy a különböző részlegeknek mennyit kell teljesíteniük naponta. A mi előírt teljesítményünket úgy szabták meg, hogy egy-egy fordulóra 30 perc esett. Tehát félóra alatt két kilométert kellett megtennünk, ami kényelmesen teljesíthető lett volna, ha ebből egy kilométert nem egy mázsa terheléssel kellett volna megcsinálnunk. És még hozzá helyenként térdig süppedő hóban, rendkívül kényelmetlen fogású, kerek farönkökkel, melyek minduntalan legurultak váltunkról és aztán percekig vesződhettünk, míg újra kikapartuk a hóból és ismét elindulhattunk, hogy száz lépéssel később megint elveszítsük akaratumkat a rönk felett.

Ezt a sziszifuszi munkát végeztük egy álló héten át — egy félliter mennyiségű meleg vízzel és huszonöt deka dohos, penészes kenyérral a gyomrunkban.

Az első nap délutánján, amikor megtudtuk, hogy „ebédidő pedig nincs“, gondoltam egy nagyot és merészet és odaálltam őrvezetőnk elé:

— Úrvezető úr, alázatosan jelentem nem jöhetnének ki az ácsok a fűrészelő részleghez, hogy ott csinálják meg a szánkókat? Sok kilométert és vesződséget takarítanánk meg, mi pedig segítenénk a fűrészelőknak. A kész szánkókat egy-kettőre hazatolnánk és az egész munkával sokkal gyorsabban elkészülnénk.

Az őrvezető — csodák csodája — végighallgatott. Arra nemigen volt példa ugyanis, hogy valaki kérdést mert volna feltenni a teljhatalmú oktató uraknak. Még tanácsot is adni!? Hat ez több a soknál! Meg is kaptam a magamét.

— Nézd a zsidót, még tanácsot mer adni nekem. Hát mire

valók vagytok? Nem arra, hogy dolgozzatok, míg meggebedtek? Tíz feküdj!

Levágtam a „tíz feküdj“-öt a hóba. Levágtam? Enyhe túlzás. Hiszen a rönkcipeléstől alig éreztem már tagjaimat. Mint egy liszteszsák, úgy zuhantam le tízszer egymásután a negyedméteres hóba. A frissen esett porhó ruhám legrejtettebb zugába is behatolt, úgy-hogy mire jelentettem, hogy a parancsot teljesítettem, csuromvizes lettem.

— Most pedig szedd az irhát, míg jó vagyok hozzád, — ordított rám a nagyúr.

Még rogyant lábakkal is szedtem nedves irhát, nehogy ismét jó lehessen hozzám a jóságos őrvezér. „Tíz feküdj“-jel megtévezve, eiste féltizenegyig robotoltam, mert csak akkorra végzett részlegünk a ránk kiszabott fordulókcal.

Másnap reggel hat órákor már ismét starthoz álltunk. Az első napra kitűzött tíz szán elkészült ugyan, de tudtuk, ha csak segítséget nem kapunk és nem könnyítik meg valamiképpen a munkát, öt nap alatt képtelenség még ötvennégy darabot elkészíteni. Még akkor sem, ha megfeszülünk. Pedig megfeszültünk. A különböző részlegekből már az első nap kidőlt öt ember, ezeket mindjárt pótolták is a hóseprő csoportból, de minthogy a havat a gyengékkel és gyengélkedőkkel separtették, a következő nap ezek is rendre összecsuclottak.

Nagy könnyítésszámba ment, amikor megengedték, hogy a különböző részlegek időnkint más munkát végezzenek. Így kétórai rönkhordás után két óráig fűrészelhettünk vagy a kéreghántoló csoportban dolgozhattunk, ami mindenestre jóval könnyebb munka volt, mint esetlen, de minduntalan leeső fafűrészeket cipelni. Még a fűrészelés is könnyebb volt, mert ezt is helyben végezhattük. A rönkhordásnak volt egy látszólagos előnye: hogy visszamenet nem vittünk terhet, viszont úgy siettünk, mintha tatár hajtana. Pedig még a keret sem hajtott. Egyszerűen nem törődtek velünk. Kiadták a munkát és kész! Ha elkészülünk vele, délután két órára: ám legyen! Őket csak a darabszám érdekelte: tíz szán naponkint! Voltak közöttünk famunkások is, asztalosok, ácsok, de szerintük tíz szán még az esetben is tiszteletreméltó teljesítmény lett volna, ha nem kilométerről hordjuk a rönköket, hanem a már hántolt fafűrészeket a helyszínen ácsolják és gyalulják összeépítésre készen-

Sweeting system! — mondják az amerikaiak az ilyen izzasztó munkamódszerre. De ilyen könyörtelenül még a gályarabokat sem izzasztották. És nekünk nem is volt mit kiizzadnunk. Azt a kis feketekávénak csúfolt lötytyöt? Már az első két órában legyöngyözött rólunk. Ezért minduntalan havat ettünk, hogy vízvesztésünket valamiképpen pótoljuk. Úgy legeltük a havat, mint a füvet.

Volt idő, amikor kígyót-békát kiáltottak Bedeauxra, a munkaracionalizálási módszerek egyik kiemelkedő nagyságára. Nem tud-

ták néki megbocsátani, hogy a teljesíthető átlagos munka megállapításának még azt a pár percnyi időt is számításba vette, melyet a kis és nagy szükségletek elintézése igénybe vesz. Ahova a király is gyalog jár, oda nekünk repülőgépen kellett volna mennünk, de már a további egy-két percre nem futotta volna időnkből.

A mi Bedeauxink zseniálisabban oldották meg a kérdést. Egyszerűen nem adtak enni nekünk, tehát nem is kellett számításba venniük a legmeghittebb, legremetébb emberi egyedüllét perceit.

Még csoda, hogy nem pókhálósodtunk be ott, ahol nem fészkel az agy.

A munkaszolgálatosok tetemeikkel trágyázták Ukrajna zsiros, fekete földjét.

Ukrajnában és Oroszországban jártunk. Bármennyire is tiltottak bennünket, hogy szóba álljunk az oroszokkal, természetesen ezt minden lehető alkalommal megszegettük. Így alkalmunk volt megismerkedni az orosz néppel és itt mindjárt meg kell mondanom, hogy soha olyan jószívű, emberséges néppel nem ismerkedtem meg, mint amilyen az egyszerű paraszt és a munkás. Amilyen komisz és kegyetlen volt velünk szemben a magyar tisztikar és a keretlegénység, olyan emberi, emberséges bánásmódot tanúsított a németektől kifosztott, kiuzsorázott orosz nép. Megosztotta velünk falatjaikat, jó szót, simogatást, biztatást adtak és az, hogy a munkaszolgálatosok egyrésze megmenekült, az egyrészt az orosz népnek köszönhető.

Hogy milyen volt az orosz nép, hogy mennyire bízott és mennyire hitt a jövőben, százszor és- százszor volt alkalmunk meggyőződni róla. Hiába volt a német terror, hiába a hazug német hírverés, az orosz nép tudta, hogy minden múltó és őket nem lehet megverni.

És még egyet alkalmam volt megismerni, hogy mennyire nem igaz az a német hazugság, amely azt propagálta, hogy elmaradt és tanulatlan az orosz lakosság. Hiába írták a magyar bérszónokok a füzetes regényeket és a színes tudósításokat, az orosz lakosság elmaradottságáról, ez nem igaz.

Hogy mennyire nem igaz, erre legyen szabad a következő epizódot elmondani:

MIT TUD A MAGYAROKRÓL NATALIA SZMIRNOVA?

Egy zimankós téli napon kissé ismét kultúrembernek éreztem magam.

Századparancsnokunknak tojáskonyakra fáj a foga. A géhá raktárában azonban egyetlen tojás sem volt, csak tojáspor. Hogy félreértés ne essék, a gyengébbek kedvéért sietve megjegyzem, hogy a tojást nem munkaszolgálatosoknak találták fel. Emlékszem, kiskoromban mindig csalánkiütés kaptam a tojástól. Itt ez a veszély nem fenyegetett.

Tojáspor nem jó konyakba! — jelentette ki századparancsnokunk.

— Hadnagy úr, alázatosan jelentem, — csapta össze bokáját a géhás — egy félórán belül lesz tojás.

Egy félórán belül ugyan nem volt de úgy két óra múlva igen.

Mínthogy éppen én sepertem a raktár előtt a havat, a géhás engem szalasztott el a közeli tanyára tojásért. Kezembe nyomott öt darab tízdekás szappant.

— Hozzon ezért ötven darab tojást! A parasztok szívesen cserélnek tojást szappanért. Futólépés!

Nekiiramodtam.

— Aztán meg ne találjon lógni, mert lógni fog, — kiáltotta utánam.

Öt perc múlva már ott is voltam a huszonöt-harminc házból álló kolhoz-tanyán. Éppen be akartam lépni az egyik ház udvarára, amikor a szomszéd házból egy gyermekkórust hallok felcsendülni, önkéntelenül is odaoldalogtam. Egy tanyai iskola volt. Bizonyára énekóra van!

Hallgatom egy-két percig a friss dalt, aztán beléptem a házba.

Vagy két tucat tíz éven aluli gyerek énekelt. Tanítónőjük egy kopott pianinón kísérte a kórust.

— Zdrasztvugye! — köszönök.

A gyerekek hirtelen abbahagyják az éneklést, tanítónőjük feláll.

Nehezen értjük csak meg egymást, mert nem ő töri a németet és franciát, hanem én. Natalia Szmimova — mert később megtudtam a nevét — majdnem folyékonyan beszélt mindkét nyelvet. Németül és franciául! Egy ukrán tanyai iskola tanítónője! Talán angolul is tud?

— Do you speak English? — veszem elő majdnem egész angol nyelvtudásomat, mert nagy nyelvtelhetség igazán nem vagyok.

— Oh, yes! — mondja az amerikai filméről ismert hiteles kiejtéssel. — I speak a little only, but I should like to learn it thoroughly. It is very difficult to learn a language from a book.

Valamikor tanulni kezdtem az angolt s így megértem, hogy csak kevéssé beszél angolul, viszont szeretné jól megtanulni, de nagyon nehéz könyvből elsajátítani egy nyelvet.

Mindezt cnyan kiejtéssel mondta el, hogy Greta Garba se jobban. Elvégre elég amerika filmet láttam.

Maradjunk csak a franciánál és németnél! Ami biztos, az biztos! Ezzel csak elvergődünk majd valahogyan.

Hát tojás, az nincs.

— Milyen hülye ötteteid vannak! — olvasom ki kedves, elnéző mosolyából csodálkozását. — Pont egy iskolában akarsz tojást vásárolni?

De mivel már előzőleg értésére adtam, hogy magyar vagyok, hát tojás helyett elénekeltet a lurkókkal egy Kodály-dalt

— Így mondta:

— Kodáli!

Kodály egy ukrán tanyai iskolában! Meleg hullám jár át. Ha Ányos Lacit énekeltek volna, akkor is nagyon meghatódom. De Kodályt Nem mintha nagyon értenék a muzsikához, bár nagyon szeretem a zenét, de tudom, hogy Bartók és Kodály ásták ki a magyar népdal legdrágább kincseit, a magyar muzsika ős, de német és nyugateurópai befolyások miatt már majdnem elszikessedett televényéből

Megszégyenül ten állok Natalia Szmimova ukrán tanítónő előtt. Szégyenkezem, mert arra kell gondolnom, hogy milyen viszolygva fogadták még nemrég is Magyarországon az igazi magyar muzsika feltárt kincseit és a két magyar zseni ősi dallamoktól megújódott muzsikáját, hát még akkor, amikor arról volt szó, hogy iskolai énekórákon is felcsendüljenek ezek a „barbár“ dallamok! Német szellemű zenekultúránk és közoktatásügyünk'előtt természetesen barbárnak tűnt az ősi magyar dallamvonal. Szégyenkezek, hogy én is áldozata vagyok ennek a szellemi gyámkodásnak, ennek a zenei imperializmusnak, mely már gyermekkoromban botfűlűvé tett az igazi magyar muzsika iránt. Szégyent érzek, hogy Ukrajnába kellett jönnöm, hogy egy ukrán tanítónő fedezze fel számomra is az igazi magyar népdalt, mely egészen új világot nyitott meg bennem. Ugyanakkor azonban csodálkozás tölt el, hogy az orosz közoktatás milyen biztos és gyors kézzel tapint rá az igazi értékre.

— Mit tud még a magyar zenéről? — kérdem Natalia Szmirnovát. — Milyen magyar muzsikuskokat és zeneműveket ismer még?

— Franz Liszt majdnem minden művét — mondja csillogó szemmel.

Még jó, hogy Lisztet magyarnak ismeri, pedig a németek mindent elkövettek, hogy németnek tartsák.

— Bartóktól is sok kompozíciót hallottam — folytatja. — Nagy muzsikus! Kodályt meg egyenesen imádom. A marosszéki táncokat A galántai táncokat és a Háryt nem győzöm eleget hallgatni. De mit tud ön az orosz muzsikáról?

A kérdés zavarba hoz. Várjunk csak! Igen, megvan!

— Csajkovszki! — dadogom.

Elismerő fejbólintás.

— És? ... — faggat tovább.

Csajkovszkinál megállt a tudományom.

— Sztravinszky? ... — segít ki zavaromból.

— Igen, róla is hallottam.

— Prokofiev? Skriabin? Muszorgszky? ... Riznszky-Koraakov?

— Igen, igen, Muszorgszkytól és Rimszky-Korzakovtól sok mindent hallottam.

— Sostakovics, a legnagyobb élő orosz szimfonikus?

Nagyon a sarokba szorított. Be kellett hát vallanom:

— Tudja, kedves Natalia, én csak olyan kocamuzsikus vagyok. Nagyon szeretem a cigányzenét és az operetteket, de a nehéz muzsika távol áll tőlem.

— Hiszen a cigányzene és az operettek is szépek, hat szépek!... — nyugtatott meg.

Aztán az irodalomra tereltem a szót. Itt is meglepő tájékozottságot árult el. A magyarok közül Aranyt, Petőfit, Jókait és Adyt ismeri. Petőfinél hosszasabban elidőzik.

— „Egy gondolat bánt engemet“, „Szeptember végén“ és a Reszket a bokor“ a legszebb versei.

Csak hosszabb nyomozás után tudtam megállapítani, hogy ezekről a versekről van szó, mert hiszen németül mondta el a költemények tartalmát.

Ezután Natalia vizsgáztatott orosz irodalomból. Itt szerencsére nem mondtam csődöt. Nem is takarékoskodott elismerésével.

— Kit ismer még a magyarok közül? — faggatom tovább. — Poitikus, államférfi, tudós vagy akárki?

— Mindenekelőtt: Dózsa György, Rákóczi Kossuth. Ezek nagy magyarok voltak. A maiak közül sokat olvastam Horthyról aki azonban fasiszta.

Hirtelen megszeppent.

— De nem politizálok — tette gyorsan hozzá, mint aki megbánta, hogy a fasiszta szót kiejtette száján.

Nagynehezen megértettem vele, hogy tőlem akár a kereszt^ vizet is leszedheti fasiszta honfitársamról, hiszen én éppúgy áldozatuk vagyok, mint ő. De már csak ennyit mondott:

— Nagy ember még Rákosi Mátyás és Szentgyörgyi, aki valami vitaminért Nobel-díjat kapott.

Be szívesen eltöltöttem volna még egy-két órát Natalia Szmimova társaságában! De az idő veszedelmesen eljárt a délután felett. S miután útbaigazított, hogy hol kaphatok tojást, még búcsúzóul eljátszotta Kodály Marosszéki táncait.

Csak akkor vettem észre, amikor az ajtóhoz kikísért hogy féllába hiányzik. Megrezsent, sajnálkozó pillantásomra megjegyezte:

— Német bomba!

Kezemmel mintegy vigasztalásképpen megsimogattam arcát. Egy könnycsepp gurult végig rajta.

Harminhét tojást vittem és két pofont kaptam.

Két pofont kaptam a dühös géhástól. De megérte a Natalia Szmimovával való találkozás.

SÍRÁSAS KIEVBEN

Kievi tartózkodásunk alkalmával a sok rossz, a sok verés és még több éhezés közepette is volt alkalmunk megfigyelni, hogy milyen hősök, mennyire elszántak a szabadságukért' küzdő partizánok.

Egyik nap hirtelen berendeltek sírásásra.

Aznap épp fürdőbe készültünk. Amióta eljöttem hazulról, nem volt alkalmam fürödni. Ide s tova már egy hónapja elindultunk, így érthető, hogy úgy készültem erre a régvárt fürdőre, mint szúzlány a nászéjszakájára. Már kezünkben volt a törülköző, szappan, amikor egy őrmester belépett a szobánkba és leszámolt 8 embert, köztük, sajnos, engem is.

Na, Isten veled fürdő, jó melegvíz, tisztaság, — káromkodtam magamban, s az őrmester parancsára kezembe ragadtam egy csákányt és hetedmagammal elindultunk.

Ezúttal nem kellett messzire menni. Ott az őrmester kimért egy kétméteres helyet és parancsot adott, hogy ássunk gyorsan egy májsifélméteres gödröt, mert a kivégzés mindjárt megtörténik.

Elkezdtek a keserves, nehéz munkát. A föld mélyen lefagyott és a csákány alatt úgy szikrázott, mintha gránit lenne.

Négyesével felváltva dolgoztunk, a vad decemberi szél be-surrant a ruhánk alá és ránkfagyasztotta az izzadságot. Végre elértük a puhább földréteget, ahova már nem hatolt le a fagy, s ahol könnyebb volt már a munka. Már az utolsó kapavágásokat csináltuk, amikor az őrmester, két embert elhívott. Én lemásztam a gödörbe és a még megmaradt földet dobáltam ki, amikor az udvar végéről éles vezényszó hallatszott:

— Vigyázz, tűz!

— Utána szempillantásra 6 puskalövés hangja csattant. Lent a gödörben kísérletes hatása volt a sortűznek, önkéntelenül a régi közmondás ötlött agyamba: „aki másnak vermet ási, maga esik bele“. Egy pillanatra olyan érzésem volt, mintha engem lőttek volna agyon és magamnak ástam volna a sírgödröt S ez nem is volt olyan rossz érzés. Annyira utáltam már ezt az életet, a mindennapi meddő és hülye robotot, a folytonos megaláztatást, hogy a halál gondolata egyáltalában nem ijesztett meg.

Kint egyáltalában úgy voltunk, mintha folytonos ütközetben lettünk volna. Ütközetben, ahol ezer halál les ránk. Igaz, abban is élünk, csak az volt számunkra a szomorú, hogy a. mi ellenségeink saját honfitársaink voltak, akik félrevezetve, elámítva ránkuszítva, kegyetlenebből támadtak, mintha ellenségek lennének. Abban az időben az ő szemünkben azok is voltunk. Ellenség, aki fegyvertelen és teljesen kiszolgáltatott, ellenség, akit még a nemzetközi hadijog sem véd- Ellenség, akinek számára nincs kegyelem. Ellenség, akit saját honfitársai ítélték halálra.

Alig hangzott el a sortűz, a két munkaszolgálatos már hozta is a halottat. Fiatall 22—24 éves rutén szakaszvezető volt. Csak arra emlékszem, hogy szőke haja izzad tan hullott gyerekarcára és homlokán alvadt vércsik piroslott.

A temetéssel nem nagy ceremóniát csináltak. Két vékony deszkán feküdt a halott és a munkaszolgálatosok, az őrmester parancsára, mint rongycsomagot bedobták a sírgödörbe.

Aztán gyors iramban rádobtuk a kihányt földet és 10 perc múlva már csak egy kis dombocska mutatott, hogy itt a föld alatt egy halott szakaszvezető alussza örök álmát.

A szakaszvezetőt hazaárulás miatt végezték ki. Hazaárulás szerintem is a legcsúnyább bűnök egyike, de vajjon ez a rutén, magyarul nem tudó szakaszvezető, mit értett a haza fogalma alatt. Vajjon Magyarország, ahová a hitleri önkény csatolta faluját, vagy Oroszország volt a hazája, ahova nyelv és szláv gondolat közösségi érzése kötötte? Nem tudtam, hogy a gyors honvédtörvényszéki tárgyalás milyen bizonyítékot talált ellene, nem tudtam, hogy a Kárpátok lejtőjén egy eldugott kis faluban ki fogja megsíratni, csak annyit tudtam róla, amit a két munkaszolgálatos, akik a kivégzésnél jelen voltak, mesélt, hogy bátran, felemelt fővel, mosolygós arccal állt a puskacsövek elé és hogy a szabadságért halt meg. Ezért úgy éreztem, el kell búcsúztatnom, amikor végleg eltávozik erről a világról, hol golyó járt azért, mert valaki nem azok ellen harcolt, akik ellen a parancs küldi, hanem azok mellé állt, akik mellé a szíve húzza. Egy pillanatra megálltam a munkában és hitetlen hittel elmondtam a sír felett a régi imádságot:

„Miatyánk ki vagy a mennyekben..“

Talán a szakaszvezető és ott fent az Úristen, aki az utolsó években behunyt szemmel aludt, megbocsátja, hogy felszentelt pap helyett egy sárgaszalagos munkaszolgálatos küldi az utolsó útra az örök s nemzetek fölött lebegő imát:

„... és bocsásd meg bűneinket, mint ahogy mi is megbocsátjuk ...“

Ezek a kisl kiragadott epizódok talán sokban hozzájárulnak ahhoz a képhez, amit az ukrainai és oroszországi munkaszolgálatról érdemes feljegyezni.

Most két év távlatára után, még mindig látom, hogy nem véletlen, nem német jirányzat okozta, hanem szükségszerű törvényszerűség volt az, amely bennünket ide a halálmezőkre kikergetett.

Mint ahogy már előljáróban is megemlítettem, egy huszonötével fasizmus minden célzatos, politikai félreveltsége csak ilyen tömeggyilkosságban csúcsosodhatott ki.

Most kétesztendő távlatából nézve az ügyet, sok mindent megérték és másként látok. Most már tudom, hogy a tábori csendörök is felsőbb parancsra cselekedtek és hogy talán közöttük is

akadt emberséges gondolkodású, ha ritkán is, akár a fehér holló. És tudom azt is, hogy a felelősséget főleg azoknak kell viselni, akik a felbujtók voltak.

KIK A FÖBÜNÖSÖK

A felbujtók, a parancskiadók felelősek elsősorban ezekért a fosztogatásokért, a csendőröklök ütéseikért, a csizmás lábak rúgásaiért. Igen, a főbünösöket a honvédelmi minisztériumban, a kormányzói palotában, a parlamentben és a magyar közélet többi fórumán kell keresni. Valahonnan jött a kérlelhetetlen parancs, hogy az ukrajnai munkaszolgálatosoknak nem elég a hontalanság, a sokszor baromi munkával való gyötrés, hanem azokat ki kell irtatni.

És még egyet tudok.

Azt, hogy az urak Magyarországa nem jelenti ezt az országot. Nekünk nem szabad abba a hibába esni, hogy azért, amit a fasiszta kormányok, élén Horthyval és annak fattyúhajtásával Szálasival velünk, magyar zsidósággal tettek, meggy ülöi j ük az országot, a népet. Ezért én soha nem is éreztem haragot, vagy gyűlöletet a magyar nép ellen, hiszen magamat is közéjük tartozónak tartottam és tartom.

A magyar népet gyűlölni sem akkor, sem most nem tudom. A nép, a magyar nép, a sok milliós nincstelen, örökké más földjét túró, más jószágát hizlaló és más vagyonát ön verejtékével gyarapító nép ártatlan ebben a sok szörnyűségben, amit nevében tettek. Talán még akkor is ártatlan volt benne, ha az ököl az ő kérges keze volt, ha a fegyver ravaszát az ő ujjja húzta meg.

A főbünösök az uszítók voltak!

Az uszítók, a németbérencek, akik a zsidókérdést is levezető csatornának tekintették, akiknek a zsidókérdés csak arra volt jó, hogy ezzel a szerencsétlen félrevezetett nép szemét az őt érdeklő és őt érintő súlyos problémáktól elvonja. Nekik a zsidókérdés nagyszerű szolgálatot tett arra, hogy ne kelljen az évtizedek óta húzódó földbirtokreformmal és a munkások éhbérével foglalkozni. Az uszítók a zsidókérdést nagyszerűen felhasználták arra is, hogy a magyar nép ne eszméljen reá, hogy egy számára idegen, értelmetlen és véres áldozatokat jelentő háborúért áldozzák fel.

Ukrajnában és Oroszországban mi munkaszolgálatosok sokat szenvedtünk azoktól, akiket épp úgy kidobtak meghalni, hősi halált dögölni, mint bennünket. Hiszen a magyar honvédség nagyrésze épp olyan kisémmizett, nincstelenekből állott, mirff az első zsidó munkásszázadok legénysége. A kovácsjánosok, nagy-istvánok kint voltak, a kohnmórokat és weiszignácokat kivitték, az Eszterházyak otthon maradtak és otthon maradtak Horthy házi zsidói is. A milliomosok, gyártulajdonosok egyelőre épp úgy otthon maradtak, minthogy nem jöttek hazát védeni az 1000 holdas

földbirtokosok, a dús káptalani birtokok haszonélvezői, a főpapok sem. Pedig ez a haza a kovács Jánosoknak, nagyistvánoknak, csak tbc.-t termelő zsellérlakást, prostitúcióba és alkoholba fulladt olcsó örömeket és átkoplalt hétköznapokat adott, míg az otthonmaradottnak a százszobás kastélyt, a kaviáros és pezsgős vacsorákat a rivierai utazásokat, az ezer színben pompázó életet szórták.

Az otthonmaradottak tovább keresték a háborúban még dúsabban ömlő pénzt, gyarapították vagyonukat, növelték bank' betétjüket és mert a hazafiság kötelez, sokszor emeli az üzleti hitelt, nagykegyesen hírlapilag nyugtázva 100 ezer pengőt adományoztak az értékű küzdő honvédeink hozzátartozói javára. De kimenni a frontna, vérbe feküdni, megtetvesedni, a géppuskák és páncélos ágyúk szüntelen hangorkánjától félig meghülyülni és megsiketülni, a 45 fokos hidegben megfagyni esi esetleg megdicsőülve meggebedni, azt nem. Oda csak menjenek továbbra is a kovács Jánosok és nagypisták és hogy a zsidókérdésnek is eleget tegyenek a kohnizidorok és a lefkovitsok. A zsidó kapitalistával — zsidótörvény ide, zsidótörvény oda, — majd ők szépen továbbra is megkötik a jó zsíros üzleteket, mert a pénznek szaga nincsen.

És otthonmaradtak a melldőngetők is. A Talpra magyar-t szavalok, otthon maradtak az uszítok, a rajnissferencek, a milotaiak, az oláhgyörgyök, akik bértollukat zsidó vérben áztatják és a könnyen guruló német márkákért már nemcsak a zsidóságot hanem az egész Magyarországot is kiárúsították a német sógornak.

Ezek mind otthonmaradtak. Csak mi mentünk ki, mi szegény nincstelen polgárai az országnak, akik egyik voltunk a kizsákmányoltsággal, a kiszolgáltatással, akár keresztények, akár zsidók voltunk.

Sajnos az uszítok nem tévesAettek célt. A kovács Jánosok és nagyistvánok csak azt hallották unos-untalan, hogy mindenért a zsidók felelősek és sok vérnek kellett elfolynia, míg rájöttek, hogy nem a zsidók, hanem a kizsákmányoló nagytőke az ellenség. Ez a nagytőke pedig akkor is ellenség, ha képviselője keresztény, templomba jár ájtatoskodni, vagy ha zsidó. Sok szenvedésen kellett nekik és nekünk is átmennünk, mire erre ráeszméltek. Sok kovácsjános és nagyistván neve szerepelt addig a Pro Patria-rovatokban, s mert az uszító hangverseny termékeny és elkeseredett fülekre talált, sok kohnizidomak kellett a megcsalt, elbűtitott és félrevezetett Kovácsok és Nagyok ökleitől elpusztulniok.

És még rájöttem arra is, mint ahogy már említettem egyszer, hogy ezt megérdemeltük mi magunk is. Igen megérdemeltém én is, Te is, njindnyájian, akik ott jártunk Ukrajna úttalan-utain, mert mindnyájan csak a magunk krajcáros életét éltünk és nem törődünk azzal, hogy beteg és korhadt világban vagyunk. Nem törődünk a milliók nyomorával, vagy ha törődünk is. hamar

lecsitítottuk kopogtató lelkiismeretünket: „nem reánk tartozik“ Legfeljebb azzal igyekeztünk lelkiismeretünket megnyugtatni, hogy alamizsna fejében pár pengőket dobtunk a jótékonysági perselybe. Süketek, vakok és önzésünkben bolondok voltunk, negyed és félmegoldásokkal kísérleteztünk, beléptünk a liberális, demokrata pártba, fizettük a filléres tagdíjakat és azt hittük, hogy ezzel mindent megoldottunk.

Mert ez kényelmesebb volt. Mert belefulladtunk az 1—2 szobás lakások áporodott polgári jólétiébe, mert nem eszméltünk rá, hogy ez a beteg és rothadó társadalom megérett a pusztulásra. Nem eszméltünk rá — vagy aki mégis megérezte, az bedugaszolta a fülét, — hogy robbantani és pusztítani kellene ezt a kapitalista berendezkedést, — hogy a romokból elkezdhessük építeni a jövő társadalmát. Nem láttuk, vagy nem akartuk látni, hogy ez a halálraítélt és néhány ezer kiváltságos jólétét milliók nyomorára és éhségére alapított társadalmának csúfolt valami, előbb-utóbb borzalmas szélsőségbe zuhan. Nem jöttünk rá, hogy ütött az utolsó óra és csak egy ilyen Hitler-féle demagógnak kell jönni, hogy ez a rohanás a szélsőségbe bennünket is elsodorjon.

S ezért most, amikor Hitlert már megölték, de továbbra él a szellem, mely Kunmadarason Miskolcon ismét gyilkol, kiáltom a volt munkaszolgálatosoknak, hogy vigyázzanak. Ne elégedjenek meg a polgári jóléttel, a mindennapos csip-csup üzletekkel, dobjanak félre mindent, ha kell és álljanak azok mellé, akik tényleg a fasizmus ellen harcolnak. Ha kell, éhezve, kínlódva, együtt haladni a munkássággal, a munkáspártokkal és nem megalkudni ismét félmegoldásokkal, hogy soha többé ebben az országban fasizmus ne legyen, amit akkor is ki kell irtani, ha Szálasinak, vagy Horthynak, vagy egy újabb reakciós népbolondító nevének neveznek. Soha többé fasizmus és soha többé munkaszolgálat. Ez azonban csak akkor lehetséges, ha mi, mindnyájan, akik kint jártunk Ukrajnában, becsülettel kivesszük részünket az ország újjáépítésében és a magyar demokrácia megteremtésében. Annak a magyar demokráciának, amely még csak most fog eljönni.

A VOLT MUNKASZOLGÁLATOSOK ÚTJA A MAGYAR DEMOKRÁCIÁBAN

Az eljövendő és kibontakozó, talán most még gyermekcipőben járó, de mindinkább izmosodó demokrácia az a zálog, amely irányt és biztosítékot nyújt arra, hogy ebben az országban kipusztul, semmivé válik a fasizmus minden csökevénye. Mert ma, ha Hitlert meg is ölték, de eszméje még ott él az elbutított és félrevezetett lelkekben és ezt az eszmét táplálják a letúnt korszak volt katonatisztjei, a politikai megbízhatatlanság miatt bélistázottak és az internálótáborokból frissiben kiszabadult tegnapi nyilasok.

És ez az eszme él még sok olyan lelkében is, akinek zsebében, már ott díszleg az óvatosságból kiváltott pártigazolvány, amely ugyan párttaggá léptette elő, de nem változtatott meggyőződésén és lelkiségén.

Mint ahogy a dunai hidakat is fel kellett építeni, ugyanúgy fel kell építeni a rombadólt lelkeket is. Ez a munka nem könnyű. Huszonöt év fasizmusát, egy negyedszázad elbutított és félrevezetett propagandáját kell a magyar munkáspártok vezetőinek helyrehozni. Mert higyjék el, baj társaim, tudom és érzem, hogy ez a munka csak a két munkáspárt vezetőin nyugszik. Mint ahogy a demokrácia pillérei is ők és mint ahogy nélkülük lassan, de biztosan a tegnapi horthyizmus karjaiba zuhanna ez az ország.

Most pedig azokhoz szólok, akik fitymálva és vállvonogatva mondják és hangoztatják, hogy nekünk ehhez semmi közünk. Nem, bajtársak, illetőleg tegnapi bajtársak. Mert akik ezt hangoztatják, azok ma már nékem és a többieknek, akik felismerték helyüket és odaálltak közkatonának a magyar munkásmozgalom menetoszlopába, már nem bajtársak. Igenis van közünk. -Nekünk, akik megjártuk Ukrajnát, akiken végigvert a horthy-betyárok kutya-korbácsa, egyszer már tanulnunk kell. Tanulnunk és okulnunk a jelenből, hogy még egyszer ne tévedjünk, még egyszer ne kótyavetyéljük el aprópénzért, polgári jólétért; a jövőt.

Tudom, hogy vannak sokan, akik azt mondják, hogy el vesztítve hozzátartozójukat, megrendült lélekkel nem tudnak ebben az országban, ebben a légkörben élni tovább, vagy legalábbis úgy érzik, hogy ez az atmoszféra elviselhetetlen, úgy érzik, hogy hiába minden szenvedés és hiába minden botor beszéd, ebből az országból, a több mint huszonöt esztendőn keresztül a lélekbevésődő antiszemitizmust kiirtani nem lehet. Ezeknek így felelek: „Aki el akar menni, aki úgy érzi, hogy nem tud többé ezen a földön harmonikusan élni, találja meg a helyét, mi azon leszünk, hogy szeretettel segítsük elő távozását. Mi búcsút fogunk venni tőlük szeretettel, elválnak, segítjük őket a hazájukba, a szent földre. Hogyha az öregeinktől kell búcsúznunk, úgy fogunk tőlük búcsúzni, mint ahogy gyermek búcsúzik az apától és az anyától, akit talán soha nem fog látni többé, meg fogjuk fűjni a helyet, ahová leülnek, a szeretet pihéjével fogjuk becsomagolni őket, hogyha megérkeznek arra a helyre, ahol be akarják majd fejezni gyötrelmes földi életüket.“ Ezt üzenem nekik, az elmenőknek!

Azokhoz azonban, akik itt akarnak maradni és hiszem, hogy a magyar zsidóság nagyobb része igenis itt marad, üzenem a következőket:

Elég volt a tegnapi félmegoldásokból, most az építés, a munka ideje következett el. Aki itt akar maradni, az egyenlő módon, sőt ha kell hatványozottabb mértékben vegye ki részét az újjáépítés-

ből, álljon be közkatonaként a munkáspártok soraiba és küzdjön azért, hogy ebben az országban soha többé fasizmus, soha többé horthyzmus ne lehessen.

Ez az egyetlen út a magyar demokráciában a volt munkaszolgálatosok számára.

Mert aki túl Ukrajnán, túl a deportáláson sem okult és nem tanult, aki ma is más útra lép, az nekünk többé nem baj társunk. Azoknak én sem mondhatok mást, mint Pór Dezső: „A tegnap üldözöttjei közül pedig azok, akik a pokol tornácáról' vissza jövet, egyéni mohóságukkal akadályozzák¹ az építés haladó munkáját — bajtársi, könnyű szívvel kívánom nekik — kerüljenek pellengérrre. S ha ez sernl elég: akasztófára!“

Mert, ahogy már egyszer mondtam, ezek nekünk már nem bajtársaink. És azok sem, akik még mindig inkább választják a fél- és negyedmegoldásokat és titokban szimpatizálnak a tegnap letűnt uraival. Ezek szerintem, ha ezerszer is megjárták Ukrajnát és Dachaut, épp oly fasiszták, mint azok, akik kiküldték őket.

A fasizmus maradványaival pedig végezni kell. Irtani őket, akkor is, ha keresztények, akkor is, ha budhisták és éppúgy, ha történetesen zsidók.

(Forrásmunkák: Sárga könyv, Lévai Jenő könyvei, napilapok cikkei.)

Dr. FRENKEL LAJOS:

Vagónrakók és vagónlakók

1944 november vége felé, a 101/341. kmsz. 50 emberét Pestre irányították egy keretember vezetése mellett. Pesten akkor a bombázások már javában folytak s a keret embere, egy szakaszvezető, kiadta a parancsot: menjen mindenki ahová tud, de r^ggel nyolckor jelentkezzünk egy megbeszél helyen.

A különítménynek csak a fele jelentkezett reggel, a többi eltűnt. Elnyelte a föld, vagy a Duna vize.

Sehol nem akartak befogadni. Megtagadott a Fiúárvaház katonai vezetője, a Benczur-utcai védett házak felügyelője is. A keretember itt azután sorsunkra hagyott bennünket. Néhányan itt maradtak, a többiek pedig a félig már agyonbombázott Fiúárvaházban vonták meg magukat. A katonák itt vígan lakmároztak, folyt a zsír és a bor, miközben reánk — kiéhezettekre gúnyos kárörömmel pislogtak.

Az ital kezdte éreztetni hatását. A légkör egyre elviselhetlenebbé vált. Egy váratlan percben, mintha a pokol ördögei szabadultak volna el, egy hórihorgas, állati külsejű tiszt a levegőbe lőtt. Ez volt a jeladás! Szűnni nem akaró lövöldözés kezdődött. Tüzek villantak a sötétben. A rémület lidérce nehezedett mindenkire. Kezdődött a roham a védtelenek ellen!

A gyáva had tobzódása nem ismert határt. Puskatussal terelték az embereket emeletről-emeletre, szobáról-szobára. Innen a szűk udvarra, majd a Vilma királynő-útra. Itt kellett sorakoznunk. Csattantak a pofonok az ütlegelésekből bőven jutott mindenkinek. A lövöldözés folytatódott.

Az öregebbek veszni hagyták pótolhatatlan felszerelésüket^ Az éhes, kapzsi banda erre várt! Elemelték a könnyen hozzáférhető holmikat, minden érték a keret embereinek hátizsákjába vándorolt.

Ezután a fegyveres had felsorakozott, közrevett bennünket és a gyászos menet elindult.

Megeredt az eső. Éjfél volt, midőn az Albrecht-laktanyához értünk. Koromsötét volt itt minden csak a becsapódó bombák tüze és a Sztálin-gyertyák fénye világított.

Csodálatos: Ez a siralmasan összevert, agyonkínzott csapat, nem félt a bombázástól.

A tisztek és a keret hős emberei pillanatok alatt eltűntek a láthatárról.

A szirénák a légitámadás végét jelezték. A részeg, gyáva had előbújt az óvóhelyekről és kutyakorbácsokkal, nádpálcákkal felszerelve nekünk rontott. Ütöttek, ahol értek. Ez volt a „büntetés“, amiért „iderendeltük az oroszokat^{4*}”.

Később egy folyosón jelöltek ki számunkra éjjeli szállást. Evésről, ivásról szó sem volt. Sokan ébren töltötték az éjszakát.

Reggel korán kitereltek az udvarra, többórás ácsorgás után sorba állítottak, felvették — nem tudom hányadszor — adatainkat és irtózatossá kerülővel Kőbányára, onnan pedig a gyűjtőfogház udvarára vittek bennünket a fegyencek közé. Útközben bámészkodó, j árókelők röheje kísért.

A gyűjtőfogházban cellákba zártak, de előbb elszedték megmaradt érték tárgyainkat. Innen jártunk ki napokig a közeli erdőbe fakitermelésre.

A távolban dörögtek az ágyúk. Háromnapi munka után riadót fújtak. Ekkor már csaknem bezárult a kör. Az utak mindenütt magasan el voltak torlaszolva. Gyors csomagolás után sorakozó a holtfáradtan, éhesen — mert a menázsit kiöntötték — indultunk ismét az Albrecht-laktanyába.

Itt már nagyon ügyeltek ránk, a gyűrűből mégis megszöktek néhányan, akik helyett a bámészkodó tömegből emeltek ki pótlást.

December első hete! Ezt nem fogjuk soha elfelejteni. Gyorsított menetben vittek a Józsefvárosi pályaudvarhoz. A hatalmas térség hamarosan megtelt. Úgy tereltek bennünket, mint a Vágóhídi barmokat. Végnélkül szerelvény tárult elénk. A pályaudvar minden talpalatnyi helyét csendőrök, rendőrök és keretemberek tartották megszállva.

A terelés nem ment símán. Mindenki hallott már a bevagónirozásról. Tudtuk jól, hogy ez mit jelent. De a felfegyverzett haddal szemben nem lehetett ellenállásra gondolni sem. Nyomtak bennünket előre. A vagonok nyelték az embereket. Amelyik megtelt, azt azonnal leplombálták.

Csoportommal egy kis francia vagonba kerültem nyolcvanad magammal. Kosz, piszok, bűzös rongyok és töméntelen lóganéj fogadott minket. Percek alatt megtelt a kocsis és már is» leszegezték.

Igyekeztem csendet teremteni, majd mint régi hadosztályorvosfőnökhelyettes átvettem a parancsnokságot. Mérőszalaggal felmértem a vagon és felosztottuk a helyet. A lóürüléket a szélekre kapartuk körmeinkkel, erre raktuk a hátizsákokat. Legrosszabbul

azok jártak, akik a kocsi aj tájainál jutottak helyhez. A vágón, ajtajai nem zártak rendesen, itlt volt aránylag a legtöbb rész a kegyetlenül hideg szél idefűjt legerősebben. Folyékony szükségleteinket is itt lehetett csak elvégezni.

A lezárt kocsiiban alig jutottunk friss levegőhöz. Jelentkezett a légszomj. Egy szívbjajos, meg egy asztmás már hörögni kezdett. Ülést parancsoltam s hallgatásra kénbem szerencsétlen bajtársaimat, hogy csökkentett mozgással megakadályozzam a levegő romlását. Gyógyszerünk még volt.

Közben elindult a szerelvény. Nehéz sóhajok hallatszottak. Könnybe borult szemmel néztük egymást. Hozzá tartozóinkról semmit nem tudtunk. Lehorgasztott fővel néztünk magunk elé. Lassan el-eltűntek az ismerős tájak.

Egy vonatkísérő honvéd bekiabált hozzánk:

— No zsidók, út a boldogság felé!...

A szenvedés, a bizonytalanság, a jövőtől való félelem néhányat közülünk búskomorra tett. Ezek apathikusan viselkedtek: félálmukból fel-felriadtak és esztelenül nézegettek körül.

Besötétedett, a vidék ismeretlen lett, a tájékozódás lehetlenné vált. A vágón lakói egyre idegesebbek lettek és kezdetét vették a veszekedések, torzalkodások. A csititgató letorkolták és a sötétségben minden bevezetés nélkül elcsattant az első pofon. Sohase lehetett megállapítani, ki adta és ki kapta.

Annak ellenére, hogy a fáradság és lehangoltság rajtam is erőt vett, kérlelni kezdtem baj társaimat, majd csendet kértem és mesélni kezdtem. Régi élményeimet elevenítettem fel, elmondtam egy-két anekdotát, orvosi furcsaságot, megtörtént és kitalált eseményeket és igyekeztem társaimat megnyugtatni. Volt mindenkéhez néhány jó szavam. Szóhoz jutottak azután mások is. Féléjszakát beszélgettünk így át.

Az éhség és a szomjúság azonban egyre jobban gyötört bennünket. Megmaradt eledelünkkel mindenki takarékoskodott. Vizünk alig volt.

Néhányan a sötétben csomagjaikat bontogatták. A zajra felfigyeltem. Mindenre gondoltam, csak arra nem, hogy ezek orv-táplálkozók. Jókora konzervdobozokat bontogattak s miután tartalmát elfogyasztották, tartalék bütykösükből bőségesen kortyolgattak. El akarták rejteni az áruló dobozt, mire csendesen megszólaltam, hogy ne tegyék ezt, a csaknem kilós dobozok később kitűnő szolgálatot tehetnek, pótolhatjuk vele az éjjeli edényeket.

Így lett! A dobozok kézről-kézre jártak, majd az ablaknál ülők loccsantották ki tartalmát.

A ködös reggeli fénynél, már láttunk mélyebben ülő szemeket, megnyúlt orrokat, ijesztően beesett arcokat. Az aggodalmas, rémült tekintetéről beszélni sem érdemes.

A vágón lakóin csakhamar olthatatlan szomjúság vett erőt.

Egy korty vízért lelki üdvösségüket adták volna oda. Félőrületen a kintől, kezdték döngetni a vágón falát. Kintről puskatussal válasz öltak. Remek koncertben volt részünk. Végre egy kíséző katona — kár, hogy a nevét nem mondta meg — felkúszott a szeges ablakhoz és érdeklődött a nyugtalanság oka felől. Majd hajlandónak mutatkozott egy kulacs vizet hozni, csekély 100 pengő ellenében. „Nagylelkű“ ajánlatát néhányan igénybe vették, mert már elepedtek egy korty vízért. Mocskos, piszkos esővíz volt, amit adott, de 100 pengőért nem hozhatott frissen pezsgő ásványvizet. Nem kívánhattuk tőle, hogy ráfizessen a boltra. Később emelni kezdte az árat. Elsikkadtak kezén a még elrejtett öngyújtók, kések, emlékláncok, egyszerű órák, ezüst cigarettatárcák és egyéb tárgyak. Ő ezeket azzal hálálta meg, hogy semmit nem hozott, hanem eltűnt a láthatárról. Utódja is hajlandónak mutatkozott, gyűrűk és láncok ellenében szívességi szolgálatokra. Drámai percek következtek... Utolsó értékeinkért azzal fizetett, hogy undorral hajította el üres edényeinket, míg ő odakünn kéjesen szürcsölte a jószagú pálinkát, melyet útravalónak hozott magával.

Kirabolva, kizsákmányolva, hangtalan kétségbeeséssel meredtünk egymásra. Sírás fojtogatta torkunkat, de könny nem jött a szemünkbe.

Ökölbe szorult kezünk, lassan, tehetetlenül esett le. Ilyen embertelenségre nem számított egyikőnk sem.

A szerelvény újból megindult, még ismeretlenebb tájak felé. Mennél kevesebbet mozogjunk, — adtam ki a parancsot. — Tartalékerőnkéből futja még!

A nappalokat alvással töltöttük. A nagyobb állomások mellett gyorsan száguldottunk el, a kisebbeknél mellékvágányra toltak bennünket és órák hosszú során át várakoztunk. Ilyenkor elszoruló szívvel bámultuk a dübörgő, németekkel megrakott vonatokat Nagy dínom-dánomtól volt hangos minden kocsi, kihallatszott a jókedv. Jól fűtött kocsikban utaztak a nácik.

Az őrjítő bizonytalanság egyre jobban kezdett kínozni bennünket. Hiába volt szép szó, hiába parancsoltam csendet, egyeseken a téboly kezdeti jelenségei törtek ki... Nehéz percek voltak ezek, s mivel ez a nyavalya ragályos, még a legnyugodtabbak idegeit is kikezdte. Egymást ütlegelték, rugdalták és pofozták az emberek, sokan ruháikat tépték le testükről. Ez volt a vágón-betegség. A jajveszékélések hangja egybevegült a vonat egyhangú zakatolásával. A kimerültek félájultan terültek el egymás testén.

Megmaradt gyógyszerkincsünk rohamosan fogyott. A fájdalomcsillapítók és a „huzat elleni“ szerek, nagy kelendőségnek örvendtek. A sérülteket külön kellett rakni — ez sem ment valami simán.

Végre az egyik határmenti állomás közelében, nyílt pályán megállt a vonat. Étél gőze csapta meg orrunkat. Mi ez? Halluciná-

ció áldozatai vagyunk? Nem! Valóban ennivalót osztottak. A mi kocsink a „gyalázatos“ viselkedése miatt nem kapott enni.. Nem használt, a sírás és a könnyörgés. Büntető vagonnak minősítettek bennünket, ennek pedig nem jár semmi!

Vízről, mosakodásról, tisztálkodásról sem lehetett szó. Fájó nosztalgiával néztük, hogy egyesek a töltés felé szaladgálnak» mások még azon túl is elmerészkednek, gyorsan leengedik nadrágjukat (férfiak, nők vegyesen) és igyekeznek megszabadulni felesleges terheiktől. Ha azonban néhány percnél tovább maradtak, a keretlegények korbácsai kezdtek működni. Sokan dolgvégezetlenül jöttek vissza.

Az utazás folytatódott tovább. Valószínűleg a vezetőség sem tudta még, mi történjen velünk. Néha visszatolattak pár állomással, máskor meg robogtunk előre. Mindenütt kihalt, vigasztalan tájak, letarolt rétek; szomorú, lombtalan fák hajtották föld felé esőtől ázott ágait. Oly egyhangú volt körülöttünk minden, oly desperált volt mindenki hogy halálos életuntság ült az arcokon.

De a remény utolsó kis halvány sugara ott pislákol még szívünkben. Ez adott erőt, hogy lebeszéljük társainkat egy-egy meggondolatlan lépésről. Sokaknak zsebében könnyen hozzáférhető helyen pihent a méreggel telt doboz vagy szelence. Nálam 50 gramm laminál volt arra az eshetőségre, ha már a vég elkerülhetetlennek látszik. Sokszor szorongattam kezemben ezt a biztosan ható hatalmas mennyiségű mérget, de még nem volt lelkeröm elhatározni magamat. Ezért másokat is lebeszéltem. Talán nincs még minden elveszve?

*

Egy hét telt el a vagonban. Kezdünk lassan beletörődni vigasztalan sorsunkba, midőn egy-egy állomás mellett feltűnedeztek a sárga csillagokkal és karszalagokkal lépkedő munkaszolgálatosok. Gömyedten botorkáltak, mint a hajszott vadak. Elszorult szívünkől feltört a keserűség, midőn a kisleányok között baktató fiatal nők és öreg asszonyok kisírt szeme, bánatos tekintete szegeződött felénk. Cafatokban lógott rajtuk a ruha, lábaik meztelenek voltak. Teremtő Isten! — Minden érzés kihalt már ezekből ai dűvadakból? — Ez lenne a krisztusi szeretet? — Ezt prédikálta a Megváltó? — Lehet-e, szabad-e ezeknek így imádkozni: „bocsásd meg a mi vétkeinket“? Meg lehet ezt bocsátani?

Leverten ültünk. Mintha hirtelen kiszívták volna a levegőt a kocsiból. Mindenki levegő után kapkodott.

Szegény kis feleségem jutott eszembe. Súlyos veseműtéten esett keresztül még ki sem lábolt belőle. Gyalog vitték őt is az országúton Hegyeshalom felé. Istenem, mit szenvedhetett... És a családom? Róluk sem hallottam semmit. Elfordultam, hogy ne lássák könnyeimet, — sohasem jó, ha egy orvost sími látnak!

Egy újságíró bajtárs, a vitaminproblémával kapcsolatban tett fel kérdéseket, hogy a figyelmet elterelje. Magyarázni kezdtem!

Estére már mindenki vitaminhiányról panaszkodott. Másnap egymásután jöttek elém vakaródzó bajtársaim, akik a hiányzó vitaminnal igyekeztek magukat megnyugtatni -. Sajnos, nem ez volt a baj! A 'társaság megrühösödött, sokan még tetvesek is voltak.

Más már nem is hiányzott!... féltem a pániktól s ezért nem világosítottam fel őket Néhány tapasztaltabb, Oroszországot megjárta baj társat nehezen tudtam megnyugtatni. Jelentést nem mertem tenni, de nem is volt kinek. Ha megtudják, megijednek a flecktifusztól a s talán az egész társaságot kiirtják. Hallottunk eledelet erről a modern gyógyításról, melyet a Krisztus utáni XX. század eme vadállatai követtek el tehetetlen és beteg emberekkel. Vállaltam a felelősséget és viselem a következményeket e sorokért is. De az eddig történt hajmeresztő gázságokért kit terhel a felelősség? Ki fogja ezekért az embertelenségekért a hátát tartani? Lehet-e egyszer bírák elé állítani ezeket a brigantikát?

A kilencedik napon már feltűnően legyengültek az emberek! Az éhhalál küszöbén állottunk. Éveket öregedtünk. Voltak, akik teljesen megöszültek. Ijedt, tágult szemek meredtek a semmibe. Azt hittük — éhen , akarnak elpusztítani bennünket. Minden jel erre mutatott.

A sötétben egyszerre különféle fényjeleket láttunk. Vona-tunk végnélküli szerelvények közé futott, lassított majd csikoro-gva megállt.

Német vezényszavak pattogtak, feltépték kocsink ajtaját s midőn megláttak bennünket, rosszallóan csóválták a fejüket. Négy embert levezényeltek közülünk két-két pokróccal, kik rövidesen négyszögletes formájú német kenyerekkel tértek vissza. A fiúk majdnem megőrültek. Mindenki megkapta a saját egykilós kenyér-adagját. Könnyes szemmel szorítottuk magunkhoz a komiszkenye-ret, öleltük, bámultuk, tapogattuk. Sírva, majdnem rágatlanul i nyeltük a falatokat. Sokan csuklani kezdtek. Teremtő Isten! — Most meg margarint és sajtot osztogattak. Mi történt velünk? Ki-ütött a béke?... Svéd, vagy svájci szeretetsomagok lennének ezek? — Mindenki sírt!

A keserűség elszállt a szívekből. Már kezdett gyanús lenni a dolog. Most megint mi történt. — Levezényeltek bennünket a kocsiból és forró, meleg ételt kezdtek osztogatni. Akinek csajkája volt, mint az örült rohant az ételért. Egyesek összeálltak és közös evésre rendezkedtek be. Még repeta is volt. Mi történt, az Isten szerelméért? ..., Embernek kezdenek számítani bennünket is? — A gözölgő, jóízű, sárgaborsós burist úgy kebeleztük be, mintha a világ legdrágább és legjobb eledele lenne. Az is volt! Ilyen jót,

finomat és pompásat még odahaza sem ettem soha. (Igaz, nem is csináltak!)

Ez minden várakozást felülmúlt. A jó meleg átjárta az ember testét. Egyesek lenyalták kanalaikat, kikaparták csajkáikat.

A négy dolgozó csakhamar színültig telt vizesvedrekkkel tért vissza. Hát ez észbontó!... Mi történt a vezetőséggel?

Vesztettül ittuk a vizet és utána tartalékoltunk. Megtelt kulacsok lógtak a kiálló szegekről. Szinte himbálództak örömükben.

Ez a nap jól telt el. A naptár pénteket mutatott. A mai nappal rehabilitáltuk hagyományos rossz hírét és megbocsátottuk eddigi bűneit.

Az igazság kedvéért meg kell állapítanom, hogy azok, akik rólunk gondoskodtak, németek voltak. Gyűlöletesek szemünkben, embertelen gazságaikért a történelem ítélőszéke fogja egyszer kimondani a verdiktet, de le kell írnom: ezt a németek cselekedtek!

Mindenki visszatért a vagonba. Előzőleg megengedték hogy szükségleteinket elvégezzük majd lelakatolták kocsinkat. Füttyült a vonat és elindult. Német vezetés alá kerültünk.

A vonat pedig ment, egyre ment, ismeretlen célja felé!

*

Még egy napot töltöttünk a vagonban. Eddigi nyomottságunk kissé alább hagyott. Másnap kaptunk reggelit és ebédet is. Életemben még sohasem ettem margarint! — Most reszkettem érte! — Tartalékoltunk is. Innivalónk is volt. A sötét jövő gondolata aggasztott bennünket. Furcsa ellentét; féltünk a német összeomlástól, mely végzetes fordulatot hozhat helyzetünkben.

Másnap hajnalban nyílt pályán megállt a vonat. Itt kiraktak bennünket, később tudtuk meg, hogy Kőszegre érkeztünk. Németországon keresztül vissza honi földre. A betegek és sérültek a vagonban maradtak. Többé soha nem találkoztunk velük; nyomtalanul eltűntek! Német tiszték és legénység vigyázott ránk. A járatosabbak felismerték egyenruháikról és jelzéseikről, hogy a Todt-szervezet emberei. Aránylag udvariasan bántak velünk s a régebbiek megvizsgálták bennünket: nincs ok félelemre, valószínűleg honi munkára osztanak be s aki elvégzi a munkát, annak nem lesz bántódása.

A német tiszték fel és alá jártak; nagyon ügyeltek a rendre. Később külön választották az orvosokat. Rengeteg hamis „orvos“ jelentkezett. Professzori szemüvegük mögül sunyi tekintettel nézettek az igaziakra. Sokan közülök nemcsak orvosi táskát, hanem egész sebészi felszerelést szorongattak a hónuk alatt. Weiler dr. kartársam erélyes fellépése hamarosan rendet teremtett ebben a káoszban s az ártalmas sarlatánokat kipucolta sorainkból.

Légítamadást jeleztek a szirénák. Egykedvűen álltunk, senki sem félt. A német tiszték is nyugodtan táplálkoztak, míg fejük

fölött megjelentek az angol bombázók. Sokan úgy beszélgettek a munkaszolgálatosok közül, hogy bal karjukat a szága karszalaggal fölfelé mutogatták. Még a németek is mosolyogtak. Naivitásunk fölött vitázni kezdtek.

A déli harangszó elmúlt, az ebéd elmaradt. Több csoportba osztva, kilométeres sorokban indítottak útnak bennünket. Lassan magunk mögött hagytuk Kőszeg határát. Az utánunk bámészkodók tömege is csendesen lemaradt mögöttünk. Az út egyre rosszabb lett. Sáros utakon bukdácsoltunk előre, néhányan elcsúsztak s pár kiló sárral nehezebben tápáskodtak fel. A sváb legények röhögtek. Hátizsákomat már alig bírtam cipelni. Pokrócom és a bele csavart holmik szinte érzéketlenné tették kezeimet. Éreztem, hogy nem bírom sokáig. A réten dolgozott egy magyar különítmény. Az egyik honvédhez léptem és csomagomat melléje ejtettem. Vérzett a szívem, de meg kellett válnom tőle. Akkor már inkább magyarnak adom. Voltak olyanok is, akik mindenüket elhajították.

Estefelé értünk Bozsisókra. Én egy szérűben álló kocsi kerekei alatt húztam meg magam. Ruhástól dőltem le; az álom egy-kettőre erőt vett rajtam.

Bozsókon 10—12 napot töltöttünk. Szomszédságunkban már az osztrák hegyek ködös ormai látszottak. Sáncot ástunk. — Mi orvosok is. Hazatérőben női csoportokkal és idősebb korosztálybeliekkel találkoztunk. Orvosi munkánk is bőven akadt; főleg női betegeteket kezeltünk, legtöbbször feltört lábakkal, gennyesedé sebekkel, fagyott újakkal került hozzánk. Szomorú látvány volt. Fialat fegyveres diáklevették kísérték őket hozzánk. Itt már halottakról is kaptunk hírt, akiket egy szál ingben hántolták él valahol a domboldalon.

A szomszéd csoportokkal este a sötétben megpróbáltunk érintkezést találni. A német örök szemet húnytak, mert a sváb gazdák, akik jól kerestek rajtunk, megkérték őket. Kosztot kétszer kapitunk napjában, de keveset. A földből félig fagyott marharépat és rothadó krumplit szedegettünk és azt ettük meg. Néhányan távolabbi helyekre is elmerészkedtek, amíg egyik kolozsvári bajtársunkat az egyik felügyelő agyon nem lőtte. A hideg hegyi levegő átjárta tagjainkat. Az árkokban sem tudtuk meghúzni magunkat, mert állandóan tele voltak vízzel.

Egyre többen betegedtek meg bélhurutban. A megfázás, a víz, a nyers és fagyott marharépa és a különböző zsiradékok okozták a bajt. Opiumkészletem elfogyott. Főtt krumpli volt az egyetlen gyógyszerünk. Szabad óráinkban inspiciálni jártunk a szomszédos tanyákra is, ahol jó néhány haláleset fordult már elő. A szomszéd község plébánosa sokat segített rajtunk. Végigjárta a tanyai gazdákat (disznóölés ideje volt éppen) és szalonnát, húst és zsiradékot szerzett a számunkra. Úgylátszik, még nem vészett ki mindenkiből az emberi érzés. Azt is megtudtuk, hogy nemcsak lelmi-

szereket, hanem áldását is küldte ezekben a vérzivataros időkben, nekünk szenvedőknek. Néhányan megszöktek és nekivágtak a haza vezető bizonytalan útnak.

Rövidesen a bozsóki kastély udvarán levő hombárba kerülünk. Jó pár ezer ember volt itt. Eldurvult minden. Az emberek egymást károsították meg. Itt főztek számunkra s a szakácsok pocakosra híznak. Számoltuk a napokat és felkészültünk az eshetőségekre. Az ember számítását azonban mindig keresztül húzza valami. Így történt ez Páger Antal és Kiss Ferenc művész urakkal is, akik menekülés közben átrobogtak Bozsókon. ők sem gondoltak arra, hogy egyszer itt a falu végén még találkoznak velünk. Átvonuló honvédek szétvert alakulatairól hemzsegett a környék. Ők is siralmas állapotban voltak.

Egy késő délután ismét sorbaállítottak bennünket — kapkodás volt ez már — és végnélküli oszlopban újra útnak indítottak. Kőszegre mentünk a téglagyárba. Olyan borzalmakat láttunk itt, melyeket alig lehet leírni. Egy óra alatt rengeteg ütleget és rúgást kaptunk ezen a nyomortanyán. Főleg a szerencsétlen nőket ütötték. Korbácsokkal, husángokkal, puskatussal verték őket, ahol csak érték. Sírás, hörgés, jajveszékélés hangzott mindenfelől. Ez volt a legszörnyűbb, amit eddig láttam. Fojtó dögbűz áradt mindenünnen. Borzalmasan eltorzult arcokat, kidült szemeket láttam. A halál szele süvített végig ezen az épületen. Egyesek élettelenül terültek el. Mintha a pokol ördögei szabadultak volna el! Nincs toll, amely ezt leírni tudná! Nincs festő, aki ezt megörökíthetné. Soha, de soha nem bírom ezt a képet elfelejteni.

Eddig még nem átkozódtam, de ha van Isten az égbefci és ezt a töméntelen gázságot megtorlatlanul hagyja, megtagadom, mégha egész életemen át is tüzes ostorral sújtana!

Újból vagóniroztak bennünket. Lezárták a kocsikat, füttyült a mozdony és már vittek is tovább. Ezen az éjszakán le sem hánytam a szemem. Arra gondoltam, hogy minden bajunkat a németeknek köszönhetjük. Annak a nemzetnek, mely szupremációjával kimagaslott a népek sorából. És most látnom kellett, hogy mennyire süllyedt egy történelmi elhivatottságú nemzet, mennyire lealjasodtak fiai, akik ártatlanok millióin töltik ki bosszújukat.

Nézzük a múltat: a fáraók gazzettei, Babilónia feldúlása, Ninive lakóinak lemészárolása, az asszírok, médek, perzsák öldöklése, a peloponnézusi háború rémségei, Caesar és cohorsainak embertelenségei, Néró örületes cirkuszi játéakai, Vespasianus légióinak szörnyű megtorlásai, Timur Lénk és Batu khán gyászos emléke, a Szent Bertalan éji vérfürdő, Peru, Bolívia spanyol hódítóinak irtó hadjárata, Kitchener lord megtorló bosszúhadjárata Szudánban, sőt az első modern világháború többmilliós pusztítása is eltörpül ezek előtt a rémségek előtt. A múltból sokat megértettem: az állam tekintélye forgott kockán, szöszegőket kellett megbüntetni,

vétkeket kipellengérezni, a lázadókat és lázítókat elnyomni. De ártatlanokat meggyilkolni s előbb embertelen kegyetlenséggel megkínózni, csupán azért, mert más vallásúak és ragaszkodtak őseik hitéhez és hagyományaihoz — ezt nem tudtam megérteni. Ezek az emberek nem vétettek a fennálló rendszer ellen, nem lázítottak és nem lázongtak, adófizető polgárai voltak hazájuknak, betartották a törvényt. Kiirtották és elsöpörték őket. A történelem ítélkezik majd felettük.

A vágón lakóin túlbeteges érzékenykedés vett erőt. Újult erővel kezdődött a marakodás. Sokan magukban beszéltek, sóhajtoztak, artikulátlan hangokat hallattak. Nem volt a napnak egy nyugodt órája sem. A sérültek száma egyre nőtt. Tele volt mindenki gennyes bőrbajokkal.

Karácsony előtt vagoníroztak be és 1945 január 4-én értünk Félixdorfba. Ez a hatórás utazás 11 napig tartott. Időnként megállt a vonat és a halottakat — természetesen kifosztva — kihajították az úttestre. Helyettük a következő állomásokon elalélt, beteg és tehetetlen nőket dobáltak be hozzánk. Ezek rendszerint rövidesen szántén méghaltak.

Félixdorfban kiraktak bennünket. Sok ismerőst és orvoskollégát találtam, akik azóta mind elpusztultak. Itt egy kétemeletes épületben közel háromezer embert helyeztek el. Az udvar jobb sarkában egy szemétdombon hullák feküdtek, mert hullakamra nem volt. A bejárat baloldalán a mindenható német Oberschaarfürher lakosztálya volt. Kosztot Wienerneustadtból hoztak teherautókon.

A kolosszális tömeg le-fel hullámzott. Málháinkat az első napon a falak mentén raktuk le, míg el nem helyeztek bennünket. Egy Kovács Tibor nevű parancsnokhelyettest találtunk itt, akinek a Benczur-utcai védett házak és a lichtenwörtnői táborral kapcsolatos dolgairól már kiszivárgott' néhány kellemetlen hír. A Gestapóval való kapcsolatait is ismertük. Egyesek a svábhegyi dolgairól is regéket beszéltek. Az Ober- és Unterschaarfürherrel baráti viszonyban volt. A láger lakóitól elszedett arany- és értéktárgyakkal bonyolított le előnyös üzleteket. Jól élt! Nem panaszkodhatott! Ő volt itt a „Császár“. Gutmann doktorral azonnal összekaptak. Szerencsére jött egy német altiszt és jó kondícióban lévő fiatalokat keresett önkéntes gyári munkára. Sokan jelentkezünk. Én is! Mire rám került a sor, betelt a létszám. így maradtam le. Sajnáltam, mert sok barátom volt az elmenők között. Sohse láttam többé őket. Légiveszélyt jelzett a sziréna. Az épületbe tereltek bennünket, nagyon sokan az udvaron maradtak. Kovács Tibor a németekkel futott az óvóhelyre. Másnap az udvaron maradt betegek minid kőkeményre fagytak. Az első nap több mint száz halottunk volt.

Nem egészen három hónap alatt a tábor 2600 embere, 60 kivételével egyszázalig elpusztult. Naponta 30—80 halottunk volt,

akiket meztelenül, végtisztesség nélkül, felismerhetetlenül vonszoltak egy üres telekre, ahonnan oszlásnak indult tetemüket csak tavasszal hurcolták el teherautókon. Csupasz, csonttá aszott holttestek ezrei heverték egyrakáson. A borzalom minden képzeletet felülmúlt! Éhség, bélhurut, fagyás és flekrtáfusz végzett a szerencsétlenekkel. Ez azonban már egy másik fejezethez tartozik!

1945 április 2-án ért hozzánk egy orosz kerékpáros járőr. Mi, megmaradtak, őrjöngve, sírva hálálkodtunk a felszabadítóknak. Reszket a kezem, hull a könnyem, míg e sorokat írom. Majdnem tébolyult aggyal, gömyedten, lethargikusan éltük meg a felszabadulás csodáját.

Legyen örök memento a félixdorfi tömegsírban nyugvó szerencsétlen baj társak sorsa. Emlékük egész életünkön kísérni fog. Nem lehet, de nem is tudjuk őket elfelejteni. Csak testük pihen ott de lelkük és emlékük él és bírák után kiabál. Ha van még IGAZSÁG a földön és ISTEN az égben.

Kísérje áldás életét azoknak, akik néha jó szóval és jó cselekedettel segítettek a szenvedőkön és letörölték egy-egy könnyüket, de síron túl is gyötörje lelkifurdalás azokat, akik elvetemültségükben bánatot és örökké sajkó sebeket ütöttek.

A leghírhedtebb nác koncentrációs- és kényszermunkatáborok Németországban. A nácik több mint száz ilyen tábort létesítettek az uralniuk alatt álló területeken.

SÁSDI SÁNDOR:

Waldlagerban történt.

A keskeny ablakra nedvesen tapadt a decemberi éjszaka setétje. Találgattam: hány óra lehet? Odakünn zúgott a bajor fenyves, a szél recsegett az ágakat, a tetőről szabályos időközben hullott pokrócunkra a vastag vízcsepp. Ketten feküdtünk a keskeny ágyon, alattunk kevés szalma és a vékony takaró alatt, de sokszor álmodtam a hazai Dunáról, apám bekecséről, amely hűséges társam volt munkaszolgálatos koromban. Az ágy nemcsak keskeny volt, de rövid is, úgy, hogy lábamat ki se bírtam nyújtani, amellet Solti szünet nélkül vakaródzott, könyöke hozzá-hozzá ért kézfejemhez, amelyet tegnap vágtak fel ollóval. A vastag papír-kötszer alatt lüktetett, égett, szúrt a seb, lábfejem jéghideg volt, körmeim már feketedni kezdtek a fagyástól, tudtam, hogy úgy járok, mint Landler Imre, akinek valamennyi körme leesett. Összeértettem két lábfejemet, de ez se használt, hüvelykujjamat, mintha éles késsel vagdosnák, dehát ez semmi a kézfájásomhoz képest. Biztosan rosszul tisztította ki az orvos, genny maradt benne, az lükteft Istenem, mennyit szenvedek, add meg, hogy ne érjem a reggelt...

Rajtakaptam magamat, hogy hazudok, nem is igaz, hogy kívánom a halált, szeretnék egyszer még hazajutni, belefeküdni a saját ágyamba, nagy falás húst enni, fogkefével szájat mosni. És különben se akarok éppen most meghalni, amikor két napi schonungot kaptam, amikor két napig nem kell semmit se dolgozni. Appel után visszafekhetem az ágyra a többiek a Hauptbaustellén lesznek, négy-öt, ha akarom, több ágyról is elvehetem a pokrócot, a lábamat vastagon beburkolhatom, az is lehet, hogy krumplit is lopok és ha fához jutok, begyújtok a kályhában, ropogósra megsütöm és héjastól megeszem a krumplit. A kályhát bádoghordóból csinálták, a nedves fa alig ég benne, de mégis melléje ülök majd, fagyott lábamat oda tartom a lánghoz, addig tartom, amíg egészen átmelegszik, mint otthon, amikor esős időben értem haza, anyám már nyújtotta komótcipőmet és oda tette a kisszéket a

kályha mellé. Barna cserépből rakott, magas volt az a kályha, a külső ajtaja réz, a belső csillagmintás vas, a komótcipóm teveször. Dachauban vették el tőlem, amikor apám bekecsét és azóta nedves bakkancsban járok. Ez a bakkancs az egyetlen, ami még hazai holmi rajtam. Szeretnem kellene, hiszen együtt vásároltuk a nővéremmel, azt mondta, kapcsos jobb volna, mert nem kellene vesződnöm a fűzésével, viszont ennek a talpa erősnek látszott és Vámos bácsi, a kereskedő is ezt ajánlotta. Idekint, Németországban lett ellenségem a bakkancs. A hazai nedvességnek ellentállt, itt átázott a novemberi esőzésnél és azóta nem szárad ki. A kabátom alatt cementpapírost hoztam a munkahelyről, abba csavarom lábamat, de egy-kettőben átázik a papíros is, foszlányokban rátapad bőrömrre, hogy a nedvesség minél gyorsabban behatoljon a pórusokba. Lehet, hogy úgy teszek, mint Schwarcz Miki és elcserélem a bakkancsomat fatalpura, ráadásul még két adag levest és két adag kenyeret is kaphatok a Blokaltestertől.

Próbálom lábujjaimat mozgatni, de merevek, szinte halottak. A pokróc alá nyúlok, ép kezemet rászorítom hideg lábfejemre, sokáig tartanám így, de Solti felébred és rámkiabált:

— Ne emelgeds a pokrócot, ne engesd rám a hideget...

Felül, vakaródzik, aztán visszaesik feje az alájagyúrt nadrágra, a vízcsepp megállíthatatlanul hull a tetőről, egy állandóan a térdem tájékára, tudom, hogy amelyik utána következik, a Solti felé eső részre pottyan, de ezenkívül suttyomban, észrevétlenül is megindul egy-egy csepp, mert reggelig csaknem mindenütt vizes a takarónk.

— Jaj, a kezem, — védekezem Solti könyökének újabb rohama ellen, oldalba is bököm, ő csak horkol, úgy érzem, mindjárt én is aludni fogok, de akkor beletép a valószínűtlen, furcsa éjbe a durva kiáltás*

— Aufstehen ...

Felgyullad a villany, legtöbbször azzal ébrednek, hogy: „Jaj!“, olyan is akad, aki úgy néz maga elé, mintha mélységbe látna, mély sirba, amelybe mindjárt le kell szállnia. Solti az álmát kezdi mesélni, amíg keresztül mászik rajtam, aztán a sapkáját keresi, minden reggel keres valamit, amit az utolsó pillanatban talál meg, mindenki kapkod, én egy kézzel próbálom felhúzni vizes baikkancsomat, de sehogysen boldogulok vele. Segítség kellene, de mindenki magával van elfoglalva, rám se hederítenek, szegény Solti kiváltképp ideges, mert a sapkája még mindig nem került elő és emiatt kikötés jár. öt perc múlva hozzák a reggelit, utánna rohanás az Appelpplatzra... jaj és nem tudom befűzni a bakkancsomat, persze, örülhetek annak is, hogy fel tudtam húzni; annyi baj legyen, hogy rálépek a fűzőjére, sietek a csajkámmal, nagykeservesen oda-furakodok, ahol az ízetlen feketét osztják, túlfotró, meg se ihatom, már rohanok az Appelpplatzra, vigyázok, hogy fájós kezemhez hozzá

ne érjenek, Reisfeld Kálmán megsajnál, vezet a sötétben, elkerüli a kiálló fagyökereiket, én az égre nézek, csodálkozom, hogy milyen sok a csillag rajta, neheztelő pillantást vetek a holdra, amelynek hideg ezüstje nem világít, inkább csak dermeszt... Látszik már az Appellplatz négy ívlámpája, Kálmán elengedi a vállamat és sóhajt:

— Bárcsak már este lenne

Blau Ferit ketten támogatják, meghajlottan jár, alig von-szolja magát. Láttam őt tegnap az orvosnál, amikor a kezemet fel-vágták. Gyomorbadát panaszolta, de az orvos ráförmedt, hogy takarodjon, hascsikarás miatt nem mentesíthetnek senkit a munka alól és ha még egyszer ilyesmivel gyengélkedőre jön, jelentik az orvos-caponak. Blau Feri csak annyit felelt: „Igen, kérem.“ Most ketten támogatják, éppen melléje érek, kérdezni akarom: „Hogy vagy, Feri?“, amikor összeesik. „Gyere“, — húz magával Kálmár, de én még visszanezdek, látom, hogy a deszkára fektetik, amelyről a halottakat dobják a gödörbe. Blaunak két fia volt, otthon sokszor találkoztam vele a templomban, jobb kezével a kisebb, ballal a nagyobbik fiát vezette, látszott, hogy büszke a két szép fiúra, felvetette fejét, de aztán eszébe juthatott valami intésféle, mert gyorsan meghajolt az oltár felé, a két gyerekének súgott valamit, azok is meghajoltak, utána mindjárt felnéztek a karzatra, ahol a szőke hajú édesanyjuk ült.

— Gyurit csat a gépek érdeklik, minden autónak a márkáját messziről megállapítja, azt hiszem, mérnök lesz belőle, — mondta egyszer Blau. amikor a cementes zsákot hordtuk a Hauptbaustellén, mást is mondott, a felesége háziasszonyi képességeit dicsérte, különböző terveiről beszélt, bizonyos északi utazásról is, de hát abból a finnországi kirándulásból nem lesz már semmi sem.

Az Appellplatz végére állok, a schonungosok közé. Csak a nagyon betegeket mentik fel egy-két napra a munka alól. Tegnap még irigykedve néztem errefelé, most idegenkedve lépek be a sorba, a bokáig érő sárba, a jajgatok, az ödémások, csontvázsoványak közé» akiknek arca ijesztően sápadt az ívlámpák fényében, némelyiknek a szemöldökén teltek mászkálnak, de rá se hederít, oda se nyúl, már nem vakaródnak, csak áll reszkető térddel, hajnali négykor, ott áll a többi nyomorékkal, aki még tud és akar vakaródnak és káromkodni is. görögül, lengyelül, németül, vagy magyarul. Olyan is akad, aki egyetlen szót mond ki, talán nem is Isten nevét, inkább egy városét, utolsó szóként ejti ki, mert valamilyen formában búcsúzni kell, mielőtt elhallgat és mielőtt lefekszik a sárba, hogy egyik bajtársa az ingét, a másik a cipőjét lopja le kihűlő testéről.

— Elvinni... elvinni... — ordítja a Oberschaarfürher, mert a halottak zavarják a létszámmegállapításban, úgyse stimmel a számolás, minden hajnalban újra kezdi, megint újra, míg a hajnal-

ból reggel lesz» mi pedig csak állunk; befűzetlen bakancsomban átázott már a cementpapiros, komótcipómre gondolkodom mániákusan, az otthoni kályha is eszembe jut megint, a csillagmintás vasajtájú kályha, közben látom, hogy Reymond, az orvos-capó, az újpesti fiút pofozza, mert ideszökött a betegek közé, a gyerek sír, Reymond belevág az arcába, hogy megered a vére. Akkor ér oda a szőke, kurtapipás todtista. Megfogja a fiú állát. lehajol hozzá:

— Tudsz kedveskedni nekem? Akkor beviszlek dolgozni a Holzhofba. Akarod?

A tizenhatéves fiú gondolkodik, látható gyűlölettel néz a szőke német zsoké-arcába, aztán bólint, alig észrevehetőleg bólint, hogy tud kedveskedni, mert hiszen a könnyebb beosztásért mindenre érdemes vállalkozni.

—Arbeitskommado, zu mier' — kiáltja a Lagerführer, ami azt jelenti, hogy vége az Appelnek, elmehetünk. Megyünk is, persze a halottakat kivéve, a halottak egyelőre ottmaradnak, alvókként, vagy nyitott szemmel, ég felé vetett fejjel, mintha azt várnák, hogy a szűrkeség mögül előbújjon a nap.

Siettem a 15-ös Blockba, sok pokrócot szedtem össze, vastagon bebugyoláltam a lábamat, de semmi se használt: fáztam. A fenyők jajongtak, a vízcsepp egyre hullott a tetőről. Tudtam, hogy Fein, aki az asztalosműhelyben dolgozik, a szalma alá dugta a kapcarongyért elcsesért krumpliját. Ha felkelnék, három-négy szemmet is ellophatnék, tüzet raknék, megsütném. De csak fekszem, nem gondolkodom semmire, lesem, mikor esik térdem tájékára a vízcsepp.

— Schonungosok, az Appelplatzra! — kiáltja valaki németül, ugyanezt a kiáltást hallom a többi Block tájékaról is, még egy percig alábújok a sok pokróc alá, de már tudom, hogy csalódtam, nem lesz nyugságom ma sem.

Kilépek a hasadozott ajtón és látom, hogy a betegek, a sánták, a nyomorultak mennek a tér felé.

Mindenkinek az arca ijedt. A testi fájdalmat nem érzi senki se, elfeledkeztek róla, arról beszélnek, hogy megjött a zöldszínű autó, amely három héttel ezelőtt papíringben vitte el a munkakép-teleneket. Van, aki két szemével látta bekanyarodni a kapun az autót, mások cáfolják, hogy Münchenből kávékonzervet szállított a teherkocsi. Reitzes, a lengyel is úgy véli, Transportba osztanak be bennünket. Az ő véleménye mérvadó, mert négy éve él Lágerban, sok mindent látott, sok mindent tud. Auschwitzban a „kanadások^{1*} között dolgozott, a gettókból deportáltaktól elszedett holmikat szor-tírozta, volt olyan nap, hogy másfél kiló csokoládét megevett, két üveg likőrt megivott. Később más beosztást kapott, erről nem szeret beszélni, de egyszer elmondta nekem, hogy a tulajdon öccsét látta gázkamrába menni. „Fürödni fogsz, Jankel!“ — kiáltotta akkor neki, úgy, hogy nevetni is próbált és Jankel meglegedetten

mutogatta a szappanét, hogy azt is kapott már és kéri, várja meg őt, siet vissza a zuhany alól. Reitzes száraz szemmel mesélte mindent, ami nem csoda, hiszen sok más mindent is átélt, kicsiből is tud következtetni a nagyra és amikor látja közeledni a bőrsapkás Lagerführert, megkönnyebbülten sóhajt:

— Nincs baj, munkára osztják be azokat, akik valamelyest bírják.

A többszörös gyilkos bőrsapkás előtt kell ellépdelnünk. Félek tőle. Amikor sorakozunk, mindig úgy állok, olyan picikére összehúzódva» hogy észre ne vegyen. Most rámnéz, vastag botjával a kezem felé bök.

— Mi ez? Meddig akarsz még lógni? Ez munkatábor, aki enni akar, az dolgozzon, ha nem bírja, gebedjen meg.

Megszepenne csendesen felelek hogy sohasem voltam még beteg, tegnap este vágta fel a kezemet.

Egyetlen rántással lehasítja a papírkötszert, a fájdalomtól kiáltani szeretnék, de csak állok, levett sapkával, alázatosan és úgy nézem kezemet, mint egy idegen testrészt. Genny és vér szivárog a tizenkétfélméteres vágásból, körötte kékeszöld a bőrfelület, az ujjaim dagadtak. Mindez nem számít.

— Arbeitsfähig — jelenti ki a bőrsapkás vadállat, mutatja, hogy álljak a többi, munkára kijelöltek közé, de elmenőben rávág a váltamra, aztán belémrúg, úgy, hogy elesek. Reitzes felemel, a fülembe súgja:

— Nem számít, semmivel ne törődj.

Neki a két keze dagadt, de hiába mutatta gyulladással, üvegesen fénylő karjait, ödémától puffadt arcát, aminthogy a többiek is hiába tárták fel elgennyedt tagjaikat, a vereslő keléseket, a rúgások, ütések nyomán keletkezett sérüléseket úgy mutogatták, olyan szemérmetlen túlzással, mint aki a másokban nemi ingert akar felkelteni és csakugyan, a Lagerführerek minden egyes alkalommal volt egy olyan, vájkálásra beidegzett mozdulata, amely erotikái hevületet árult el. Arca olyan volt, mint egy ablakon beleső, vásott kamaszé, hangjában azonban a gyilkos, rossz ösztöne gőzölgött-vereslett. Ordított, ütött, rúgott, szaggatta a kötéseket és moadogatta: „Arbeitsfähig . Arbeitsfähig ..“

Nemrég zenekart szervezett, kihirdette, hogy aki valamilyen hangszerezen tud játszani, jelentkezzen a Blockältesteméi. Boldogan írták fel nevüket a hegedülni, harmonikázni tudók és szombaton este már jazz-band mellett mulatott a szélesvállú, szeplősarcú Lagerparancsnok. A zenészek egész nap dolgoztak, féléjszakán át. néha hajnalig is, játszaniok kellett és nem csoda, ha Ritter, a szakzofonos, tíz nap múlva meghalt, a rákövetkező héten a prímhegedűs tette le örökre hangszerét, de hát akadt helyettük másik, mert akkoriban még mindenki azt remélte Waldlagerben, hogy életbiztosítás a zenekarban működni. A Lagerführer sikerült ötletnek tar-

totta a jazz-band megalakítását és valószínűleg ilyesféle ötletnek szánta azt is, hogy kivonultatja a beteget, a nyomorékokat, összhangolásról harsonázott és arról, hogy ő majd megmutatja, vezetése mellett milyen kitűnően működik a kripli-osztag.

Négyes sorba állított bennünket, az országút túlsó oldalára mutatott az erdő kiirtott részére és azt mondta:

— Futólépésben előre!

Aki nem bírta a futást, aki elesett, azt vastag kampós botjával ütni kezdte, rugdosta, de, ha az se használt, bosszúsan legyintett, mint, aki átázott gyufával akart rágyújtani és sajnálattal látja hogy nem tud tüzet csíholni. Bizonyos, hogy, aki az ő rúgásaira nem kelt fel, az már alig számított az élők sorába-

Az irtásnál Reitzerst és engem különállított.

— Pihenhettek, reátok később kerül sor.

A többiek hatalmas farönkölt görgettek a szekér felé. Nehéz munka volt, mert ha a ragadós sáron keresztüljutottak terhükkel, hátra volt a java; a szekérre felemelni a rönköt. Némán, csendben dolgoztak, csak a tüdők szagotot lihegése hallatszott, néha egy „jáj“ néhia/ egy „nem bírom“ is, de közben hullott az üftleg, a hírhedt vastag bot fejeken, váltakon koppant, aki kiáltott, többet kapott, aki némán tűrt, annak a szemébe nézett a Lagerführer, leeresztette botját, talán mondani is akart valamit, de csak kiköpött, minha a nyál keserűvé vál volna szájában. Ment odébb, olyat keregett, aki még nem ismerte természetét, percekig verhette, mert nem hagyta abba a jajveszékést.

A napból annyi látszott csak, hogy megállapíthattam, dél régen elmúlt. Akkor megtelt a szekér. Vastag, tapadós köd csúszott lefelé a fák gyantától csillanó törzsén, valahol egy madár szólalt meg, nem fütyülőn, éppen csak úgy, mintha hangját próbálná, amikor a kampós bot felénk mutatott;

— Ti ketten következtek, hazahúzzátok a szekeret.

Raitzes a két kezét mutatta, félve felemeltem én is a magamét, a tépett, átvért kötéssel, de a Lagerführer csak nevetett, olyan furcsán nevetett, mint amikor sajátkezűleg felakasztotta a szökevény görögöt.

— Nincs szükség kézre! Aki ökör, anélkül is tud szekeret húzni.

Odalökött a kocsi mellé, amelyen rendszerint a halottakat szokták a temetőhelyre szállítani. Nem tudtam, mi történik velem. Olyasfélét éreztem, hogy nyakamat beszprítja a járomba, állam a vastag fához szorult, istállószagbt éreztem és amikor lehunytam szememet, olyan volt, mintha kisgyerek volnék, új játékot eszelt ki a Ferkó kocsisunk, olyat, amelyet eddig még soha sem játszottunk ... „Istállószag“ — mondtam ki hangosan és még közelebb tettem orromat ahhoz a helyhez, ahol az ökör nyaka kikoptatta a járom fáját. Egyszer apám ott ült a Hattyú alatt, megmosta a tehén

tőgyét és akkor azt mondta, próbáljam meg a fejést. Rángattam a Hattyú tőgyét, de nem jött tej belőle... Éppen ilyen szagot éreztem akkor... Még mindig lehunyva tartom szemeimet, a durva kéz testemen babrál, derekam köré kötélfélét hurkol, a madár megint megszólal a fán, de ugyanakkor hallom a bórsapkás hangját is, Reitzesre kiabál:

— Pár kell az ökör mellé, gyere csak szépen, hadd fogjalak be téged is.

Nagyon messziről a közúzó lármája hallatszott és a fenyők zizegették vízcesepp től súlyos ágaikat.

Hátranéztem. A Lagerführer egész feje nevetett. Ült a farakás tetején, a szekéren, nem látszott belőle más, csak hasadt, nagy szája, sok, fehér foga és ostort tartó, felemelt keze, a keze is nevetett, úgy nevetett, hogy az ujjak táncoltak a nád nyelén.

— Gyű, ökreim, induljatok ...

Az ostor suttyant, mi nem néztünk egymásra, de, mintha egész életünkben ezt csináltuk volna, nekifeszültünk és elkezdtük húzni a kocsit. Derékkel, nyakkal, egész testtel húztuk, a kerék darabig fordult is, aztán elakadt. Bajtársaink mellénk ódalogtak, segíteni akartak, de a fertelmes kocsis nyakuk közé csordíftt ostorával;

— Az ördög vigyen benneteket! Nincs segítség, ti már megtettétek a magatokét, az ökrökön a sor.

Reitzes zsidóul mondta ki Isten nevét, biztosan arra gondolt, így jobban meghallgatja, én is ilyent élet gondoltam, utána mondtam engedelmesen, pedig akkor már tudtam, Isten nem tehet semmit, amikor egyik ember a másiknak vesztére törekszik.

A beteg lengyel megfogta-dagadt kezével az enyémet és tudtam, arra kér, próbáljunk meg együttesen mindent, tegyük össze erőnket, megmaradt kevéske erőnket. Azt is tudtam, hogy anyámat kivégezték, hogy halott és hogy néz engem valahonnan nagyon magadból, ilyenfélét suttogva;

— Szegény fiam. . .

Akkor már megint forgott a kerék, zörgött a szekér, de az ostorcsapások mégis hullottak reánk, fejemen, arcomon éreztem és hallottam Reitzes csendes szavát:

— Hunyd be a szemedet, hogy ütés ne érje.

Reggel üres feketét ittam, fáradt voltam, lázas, éhes és a kézfejem sajgott a fájdalomtól. Már látszott a Läger drótkerítése, az ör jókedvűen lekiáltott valamit emeletes posztjáról és amikor a kapuhoz értünk, a Hauptschaarführer hangos nevetéssel csapkodta össze két kezét, beszólt az irodába, sokan futottak ki, egyenruhások, mások is és mindenki nevetett, csak Grün bácsi, a „portás⁰ nézett szomorúan, amikor kitérta a két kapuszármát. Abban a percben éreztem, hogy csuklómon ellankad Reitzes kézszorítása. Rámnézett. Láttam már haldoklót és születőt, de soha senkit nem láttam még így nézni. Megcsókolt, a tekintete, meg is simogatott, mondott is

valamit, talán üzenetfélét valakinek, vagy biztatást az én számomra, de az is lehet, hogy megint „Elochim“-ot említette, Istent, azon a nyelven, ahogy imádkozni szokott hozzá Lwowban, a Zolkiewska-ulicában lévő templomban.

Az ostor csattogott, Reitzes a fejét rázta, mint, aki megtagad valamit, amiben egy életen át hitt. Szemét le nem vette rólam és inkább szomorúan, mint megrettenve mondta.

— Meghalok.

— Ne halj meg — sikoltotta az én tekintetem és biztatta is, hogy nem muszáj erőlködni, bírom és magam is, ő ne húzza a terhet.

Próbáltam, akartam is bírni, de Reitzes rángatta, húzogatta fejét, amíg ki nem szabadította a járomból. Leesett a sárba, furcsán esett oda, mert a derekára hurkolt kötél felső testét fenntartotta. Olyan volt, mint groteszk pózban egy akrobata. Le kellett hajolnom, mert a rúddal magához rántott, fülem a szájához ért és akkor tisztán hallottam a szavakat, amelyeket nem vádlón ejtett ki, de megint csak azzal a szomorúsággal, mint azt, hogy „meghalok.“;

— Éli, éli, elhagyta engemet.

Körülállták a szekeret, a Hauptscharführer heccelődően mondta:

— Lusta kocsisnak csökönyös az ökre.

Több se kellett a Lagerföhremek, odaugrott, rugdosta Reutzest és amikor látta, hogy az nem használ, úgy legyintett, mint aki egy játszmat, vagy egy fogadást elveszített;

— Akkor hát gebedj meg!

Hanyat fektette a lengyelt, a vastag botot rátette torkára és két végére rálépett.

Le is hunyhattam volna szememet, de mindent látni akartam, tudnom kellett minden részletet, hogy egyszer felmondhassam folyékonyan, tárgyilagosan, mint tanúvallomást a nagy perben.

Porcant valami, úgy, mint, amikor egy furcsa gépet hirtelen megállítanak.

Nyakam még a járomba szorult, de nem okozott már fájdalmat, éhséget se éreztem, a lábam megfagyottságát, a kezem sajgását se, Reitzest néztem, a lengyel Reitzest, aki úgy mosolygott, mint amikor odakiáltotta Auschwitzban az öccsének:

— Fürödni fogsz, Janke!

RÓNAI ERNŐ:

Moll

Bajorországban a dachauai körzetben, Landsberg és Kaufering között terül el a Moll erdő. És itt ezalatt az erdő alatt több négyzetkilométernyi területen — tíz emelet mélységben épült Németország legnagyobb hadiüzeme. A munka nagyon sürgős volt. A nácik érezték, hogy a nyakukon van már a hurok, mert a sorozatos angol-amerikai bombázások már valamennyi földiektől gyártelepüket elpusztították.

A gigantikus nagy munkához, rengeteg munkáskéz kellett, amire természetesen legalkalmasabbak a szerencsétlen deportáltak voltak. A környező Koncentrációs Lágerek állandóan ontották magukból az emberanyagot, ami azonban állandóan kiegészítésre szorult. Olyan örületes munkatempót követeltek a kihízott O. T. emberek, hogy azt néhány hétnél tovább éhező emberek nem bírták ki.

Így lett a Moll erdő a deportáltak nagy temetője, ahol tízezerrel pusztultak el azok, akiket tragikus sorsuk oda juttatott.

Kegyetlenül vernek bennünket a kapók, mert nem stimmel nekik a létszám és hiányoznak egyesek a jegyzékbe felvett éjjeli siktások közül. Trágár káromkodások, pofozások közepette indulunk útnak a Mollba kijelölt kapók vezetésével.

Most bekéne fejeznem ezt a könyvet és egy új könyv írásába kellene kezdek, amelynek címe volna a „Moll!”

Ha zeneszerző volnék egy különleges gyászindulót szereznék, amiben benne volna az emberi szenvedés minden fájdalma és kétségbeesése, egyszóval megírnám az emberi szenvedés szimfóniáját.

Mint a vágóhídra hurcolt barmok, úgy érezzük magunkat, amikor kilépünk a láger kapuján. Díszmenetben kell elvonulnunk a bejáratnál álló hájas SS. Arbeitsdienstführer előtt Bamba, luesze: tekintetét belénk vágja és mint egy ugrásra kész mészáros kutya előre rogyant váltakkal bámul ránk mélyenülő sötét sze-

meivel. Egy századnyi SS. katona vár már ránk a kapubejárat előtt. A kapók álljt vezényelnek. Az őrség, amelyik körülvesz bennünket, éles golyókra tölti fegyvereit előttünk. Utána megadják a jelt az indulásra. Teljesen körülfgognak bennünket és kézben tartott fegyverrel haladnak, egy nagy kört alkotva körülöttünk, úgy hogy ha valamelyik közülünk egérré változna még akkor sem tudna megszökni.

Mindenütt a vasúti sínek mentén haladunk. A fagyott, havas, hepe-hupás talajon nehéz a járás, de különösen nehéz az ötös sorokat megtartani.

— Ránn... ránn .. ! · Loós ... Aufgéhñ . . ! zu fűn ve . ! halljuk ismét a szörnyű vezényszavakat.

De hova is szökne meg innen valaki, ebben a borzalmas német birodalomban, ahol nem található magának egyetlen kis zúgot sem a szökevény. Sehhol sem érezhetné magát biztonságban, sehhol sem találna egy megértő, segítő emberi lényt, aki segítségére lenne. Még a végtelennek látszó fenyőerdők sem jelentenének számára biztonságot, mert állandóan járnak keresztül-kasul az SS-pribekek idomított vérebei. Mert amit már az SS. katonák nem tudnak elvégezni, azt a munkát az idomított vérebeikre bízzák. Sok lágerben ezekkel a kiéhezett vérebekekkel végeztették el a kivégzéseket.

Minden igyekezetünkkel azon vagyunk, hogy megtartsuk a sorokat, de hiába ez teljes lehetetlenség. Egyik a másik után csúszik el a síkos meredek úton, de senki sem segíthet felemelni őket, mert, aki egy lépéssel is lemarad nyomban verést kap a közelében menetelő SS.-től. Kis vasutas házak mellett megyünk el, melyek kéményeiből vékony fűstszalag száll felfelé. A függönyös ablakok mögül kíváncsi fejek kandikálnak felénk. Boldog, szabad emberek, akiknek megvan a mindennapi betevő falatjuk, meleg szobájuk, tisztálkodhatnak és rendes fehér ágyakban alszanak.

Vonatok robognak el mellettünk a nyílt pályán, zsúfolásig megrakva utasokkal. Irtózatoss erejű légorkán marad utánuk, majd lesodor bennünket a töltésről.

Körülbelül három kilométert teszünk meg a vasúti töltés mellett s utunkat most már egy sűrű fenyves-erdőben folytatjuk, melyben széles beton műút vezet a Moll-telepre. Kanyargós erdei úton itt is megteszünk vagy három kilométert, amíg megérkezünk a munka-elosztó állomásra. Az utak mentén mindenütt titkos jelzésű táblák láthatók, és elrejtett katonai bunkerek.

A munka-elosztó helyen az O. T. „Organization Todt” szervezet emberei várnak már bennünket. Mind kihízott, kegyetlen, szadista kinézésű emberek, akik úgy lesnek ránk és úgy mustrálgatnak bennünket, mint a mészáros kutyák a levágásra hozott barmokra.

A kísérő SS. őrség elvonul és csak felállított őrszemek maradnak az utak mentén. Parancsuk van arra, hogy ha deportáltakat látnak az erdőben bárhol is mászkálni, azonnal tüzeljenek rájuk. Rengeteg szerencsétlen deportált esett már áldozatul ezeknek a martalócoknak, olyanok, akik gyanútlanul mentek be az erdő fái közé szükségüket elvégezni.

Minden Todtista kap egy munkáscsonortot és viszi magával munkaihelyére. Én a legnagyobb csoporttal a Cement-Haliba kerülök, ami a legrettenetesebb hely mind között. Ez a Cement-Hali egy kilométer hosszú raktárépület, melyben emeletmagasságban állnak felrakva a cement zsákok. A raktárépület mindkét oldalán vasúti sínek húzódnak, melyeken egész cement vonatok várnak kirakásra. Ezeket az ötvenkilós cementzsákokat kell hordani futólépésben a nagy raktárépület közepén beépített futószalaghoz. Éles görbe késekkel fel kell hasítani a zsákokat és beönteni tartalmukat a futószalag lyukacsos rostélyaiba. Ez a futószalag szállítja fel a cementet a gépházba, ahol a keverés utáni masszát sűrített levegővel felnyomják az épülő vasbeton tetőre. Áthatolatlan vastag fehér porfelhőben úszik az egész Cement-Hali, úgy hogy alig lehet látni. Ebben a szörnyű porban, dermesztő hidegben kell dolgoznunk tizenégy, tizenhat órát egyfolytában. Már az első órai munka¹ után érzem hogyan nehező el a lélegzésem. Köhögési rohamok kínoznak szüntelenül, ami néha fuldoklásá fokozódik. Végső kétségbeesésemben egy ötletem támad, amit aztán többen utánam csinálnak. Lehasítok az ingem aljából egy jókora darabot és egy darab spárgával az orrom elé kötöm. Sokat nem használ ez sem, de valamit mindenesetre felfog a sűrű cementporból. Szemünk, fülünk, arcunk tele van már vastag fehér porral s a számban is érzem a cement kellemetlen fanyar ízét.

A hidegtől meggémberedett ujjaimmal alig bírom megfogni a nehéz ötvenkilós cementzsákokat. A munkavezető Todtistákat hatóránként váltják, nem csoda hát, hogy fűgék és követelőzők velünk szemben. Folyton ordítóznak és nincsenek megelégedve a munkatempónkkal. Durván lökdösnek, gyorsabb munkára serkentenek minket s a legyöngült szervezetű deportáltaknak nem sok kell, hogy el vágódjanak a bokáig érő lekvárszerű cementporban. Aki nehezen kettlí fel, lábbal rúgdossák, amíg ott nem marad mozdulatlanul. Aki menet közben elejti a cementzsákját és ennek következtében felhasad, lapáttal verik és ráfognak, hogy szabottálásból csinálta. Dühös harapós kutyák módjára csaholnak állandóan körülöttünk és nincsenek tekintettel semmire sem. Ha valaki gyöngye, vagy beteg, az őket nem érdekli, futólépést követelnek mindenkitől munkaközben.

— A munka sürgős, hadászati érdek, s aki nem bírja a tempót az dögöljön meg! — mondják rekedt, undok hangjukon.

A hajnali órákban a kimerültségtől majdnem összeroskadok

és lopva egy-egy percre ráülünk az alacsonyabban rakott cementzsákokra. Jaj annak, akit pihenésen rajtacsíp valamelyik Todtista. Mint egy veszett kutya, ront felé, ráncigálni kezdi, ledobja a cementporba, lábbal sugdossa, amíg fel nem tápázkodik. S mikor már fent van a szerencsétlen, kiveszi a lapátot a kezéből és azzal üti, ahol éri.

Ezen az első éjjelen egyszeriben megértettem mit jelent a »MOLL«, amiről oly sok borzalmat hallottunk. Most már megértem, hogyan pusztulhatott el eddig több, mint húszezer deportált, ebben a dögletes levegőben, ilyen szörnyű hajsza mellett.

Gépiesen végzem a munkát, minden erőmet megfeszítve. De érzem, hogy erőm már fogytán van és azzal is tisztában vagyok, hogy ezt a munkát néhány napnál tovább nem fogom bírni. Figyelem baj társaimat és azt látom, hogy egytől-egyig mindegyik rettenetesen kínlódik, ahogy nyögve, meggörnyedve cipelik a súlyos cemeni zsákokat.

Megállás nélkül folyik a munka, és csupán éjfélkor kapunk egy fé óra szünetet. Mint a letaglózott állatok roskadunk le az üres, poros cementzsákokra és birkák módjára összebújva melegítjük egymást és didergünk a nyitott, húzatos Cement-Haliban. Az épület bizonyos részein pincyszerű lejáratok vezetnek a Todtisták melegedőjébe. Ezek dupla ajtókkal ellátott fűtött, világos helyiségek, ahova nem hatol be a nagy Hall cement pora és hidege. Kényelmes fekvőhelyeken pihennek a Todtista hóhérok és isszák a meleg rumos teákat egymásután. Jaj annak a nyomorult deportálnak, ha merészkedik a felső és alsó ajtó közé a lépcsőkre, ahol már szintén kellemesen langyos a levegő. És dacára a szörnyű veréseknek, mindig akadnak elszánt Heftlingek, akik kockáztatnak mindent és behúzódnak ezekbe a pincelejáratokba, hogy megmelegítsék a hidegtől meggémberedett tagjaikat. Olyan riadtan lesnek ezek a szerencsétlenek odalent a pincegádorban, mintha egy oroszlankeztrecben volnának, ahol nem tudni, melyik pillanatban rohan rájuk a fenevad, hogy szétmancsolja őket. Arra kell nagyon ügyelniük, hogy abban a pillanatban kint legyenek, mikor megszólal a szünet, vagy a légi veszély végét jelentő sziréna. Ha sikerül idejében kibújniuk, akkor meg vannak mentve. Ha nem, elveszett emberek. Legtöbb baj akkor szokott történni, mikor hosszabb légiriadó van és ilyenkor a Todtisták lefekszenek aludni. A halálosan fáradt deportáltak is elbóbiskolnak a lépcsőkön és nem tudnak idejében magukhoz térni a légi veszély lefújása után. Elmondani nem lehet azt a szadista gonoszságot, ahogyan összeverik azokat, akiket elkapnak a lépcsőkön. Veszett ordítózásiktól csak úgy visszhangzik az egész Cement-Hali.

A kilométer hosszú épület mindkét oldalán vasúti vagonok állnak végeláthatatlan hosszú sorban. Egyik cement szerelvény a másik után érkezik és a kirakásuk a lehető leggyorsabban kell, hogy

végbemenjen. A kirakodás úgy történik, hogy két ember bemászik a vagonba és a zsákok tetejéről adogatják le egyenként a zsákokat. A zsákhordók ott állnak a vagonok ajtajai előtt háttal fordulva és két karjukkal kapták el a rájuk csúsztatott cementzsákokat. Ez a rácsúsztatás természetesen nem a leggyöngédebb módon megy végbe, mert néha rázuhan az ember nyakára, fejére. Gyakran megesik az is, hogy sok cementzsák már el van szakadva és ilyenkor a zsák' hordóknak a nyaka közé zúdul az undok, tapadós cementpor, ami a zsákban van. Már pedig ez mindenkivel megesik. Tele lesz mindenünk cementporral, hajunk, nyakunk, ingünk, egész testünk és lélegezzük be és szívjuk a tüdőnkre tizennégy órán keresztül. A cementpor annyira beleszi magát mindenünkbe» hogy annak letakar! tására teljesen képtelenek vagyunk. Vízrel nem jön le a testünkről, sőt még jobban rátapad. Ruháinkat órákig kellene kefélni, hogy valamennyire is megtisztítsuk a vastagon rátapadt portól. De ehhez sem időnk, sem erőnk, sem kefének nincsen. Ha aztán hazafelé esőt kapunk, akkor a sok cementpor úgy ráfagy a ruhánkra, hogy még késsel sem lehet lekaparni róla.

De van még rosszabb valami is a zsákhordásnál. Vannak ugyanis vagonok, amelyekben nem zsákolt, hanem porcement van. Ezt a cementport kétkerekű vaskocsikon, úgy nevezett japonereken kell kihordani. A cementpor belapátolása olyan rettenetes nagy porral jár, hogy a szószoros értelmében folyton úgy érzi magát az ember, hogy megfullad. Egyszerűen nem kap levegőt. És ilyen kimondhatatlan szenvedések közepette kell gyors ütemben lapátolni szakadatlan és cipelni a roppant súlyú vaskocsikat.

Teljesen letargikus közömbösséggel végezzük a munkát és azt várjuk, mikor fordulunk már fel, mikor lesz vége ennek a tenger sok szenvedésnek. Már sem az ordítózásuk, sem pedig a verés nem izgat bennünket, inkább azon imádkozunk, hogy minél hamarabb végezen velünk a „MOLL“.

Egy örökkévalóságnak tűnő éjszaka után végre kezd ismét világosodni. Kialszanak a telep ívlámpái és fokozatosan változik át az egész világ körülöttünk.

Reggel hétkor megszólalnak a szirénák, vége az éjjeli munkának. Szinte el sem akarjuk hinni, hogy vége is lehet ennek a borzalomnak és hogy még élve távozzunk innen. Ez az egy éjjel elég volt ahhoz, hogy számot vessünk mindenről önmagunknak. Aggastyánokká rokkánva, támolyogva sorakozunk, a hazainduláshoz. Az úton ugyanaz az őrség kísér bennünket, ugyanazzal a goromba, durva bánásmóddal. Úgy kell meneteljünk, mint a standbeli katonáknak, mit érdekli ezeket a hóhérokat az, hogy halálosan fáradtak és kimerültek vagyunk és már nem is akarunk tovább élni ennyi szenvedés közepette.

Odahaza a Lägerban a magyar kapók kezei közé adnak a német árja kapók. Gonoszságban szadista gyáva kegyetlenségben

talán még túltesznek a német kapókon is. Spéter úr, egy volt kolozs-vári részletügynök és briganti társai vesznek kezelésbe. Apellt csináltatnak velünk sok veréssel és ordítózással a bűzös és mocskos W. C. előtt. Miránk türkheimiakra érthetetlen módon különösen pikkelnek és állandóan azt hangoztatják, hogy megtanítanak itt bennünket rendre és tisztaságra, meg munkára.

— A bindámat — értsd a kapó szalagot — nem fogom ezekér a ganajokért elveszteni hagyni, inkább meg fogtok döglenni valamennyien, vegyétek tudomásul! — mondja Spéter úr üvöltve.

Már a reggelit is elengednék, csak bemehetnénk a barak-jainkba. De előbb még vagy egy órát kell sorban álljunk a konyha előtt és más egyéb megbeszélések miatt. Mikor végül erőnk utolsó pislogásával bejutunk barakjainkba, úgy óraiunk le nedves, kemény földön lévő fekhelyeinkre, mintha soha többé felkelni nem tudnánk onnan. A levest meg sem esszük, hanem úgy nyúlunk el valamennyien nyomorúságos vackainkon, ruhástól vastagon befedve a fehér cement porral. Kivétel nélkül mind fel vagyunk fázva úgy, hogy folytonosan ki kell szaladgálnunk szükségünk elvégzésére. Pihenésünk alig van. A vékonyfalú, repedésekkel teli, kis fabarakok olyan szellősek, nyirkos hidegek, hogy majd megvesz bennünket az Isten hidege. Az ujjnyi vastag, bolhákkal teli, rothadt szalma úgyszólván semmit sem számít, hogy alattunk van. Ha az ember egy kicsit mozgolódik a helyén, máris a csupasz földön találja magát. Csak bajt és bosszúságot okoz ez a kevés szalma, ami a földön van. Reggel a pokrócokat úgy kell ráfektetni, hogy egyetlen szál ki ne látszon alóla. Mert a láger vérebei, Spéter úr és társai, akiknek egyéb dolguk úgy sincs, csak azt lesik, hogy találnak valahol egy szál szalmát kikandikálni a bűzös, rongyos pokrócok alól, vagy valami kis gyűródést rajtuk. Ha keresnek persze, hogy találnak hibákat mert már ezek a szerencsétlen halálra gyötört emberek nem tudják kifogástalanul megcsinálni fekhelyeiket. Ilyenkor aztán elemükben vannak, üvöltenek, ahogy csak a torkukon kifér.

— Nyomorult, csürhe banda! Majd megtanítom én ezt a türkheimi ganéjnépséget rendre, fegyelemre!

Mindig találnak ki valamit, hogy elviselhetlenné tegyék az életünket és elvegyék azt a pár órai pihenőnket, ami a Mollból hazajövettel és munkába indulás között van. Ha már nincs, akkor a légiriadók alatt — már pedig ez naponta többször van — kizavarnak mindenkit a fabódékból és beterelenek a bűzös, mocskos, tetves földbarakkokba, ők féltik a mi életünket, ők a mi életünk vérszopói. Nincs az a szó, ami kifejezhetné azt a mérhetetlen mocskot, az állati sorban élő ember ilyen mélyre sülyedését, mint ami ezekben a földbarakkokban látha/tó.

Ha valaki komoly beteg, láza van, vagy súlyos fagysebe, amivel képtelen lábra állni, az kap néhány napi sóhningot. Ez azt jelenti, hogy be kell költözzön valamelyik földbarakkba, az úgy-

nevezett sóhning-barakkba. A Revierbe egyáltalán nincs hely, úgy, hogy ezekbe a barakkokba rakják be a betegeket. Vannak ödémások, akiknek óriásira fel van fúvódva a feje, lábaik dagadtak, ezeknél a szív már nem működik rendesen, és úgyszólván mind halálra vannak ítélve. Nem szabadna folyadékot fogyasztaniok, de másit nem kapunk enni, mint leveseket naponta. Rengeteg a diarrés beteg, ezeknek a legnagyobb része már csontvázzá van lesoványodva. Tízpercenként kell szaladniok. Vannak továbbá rühesek, grippések és a szó szoros értelmében már oszlásnak indult fagyásos betegek. Egymás hegyin-hátán fekszenek ezek a szerencsétlenek és ócska lavórokba, evőcsajkába végzik el szükségletüket. Orrfacsaró bűz csapja meg a belépő orrát és olyan piszok, amilyent elképzelni nem lehet. Mint egy nagy pöcegödör, olyan egy ilyen barakk, tele oszlásnak indult félholtakkal. Mindennap három-négy halottiét visznek ki minden barakkból. Egy nagy szekérre rakják. Amire a szekér a barakksor végére ér, már tele van az egymásra rakott hullákkal.

Istenem! Mivé lesz az ember! így kelljen befejezni az életét ennyi sokezer rendes családapának, férjnek, testvérnek, távol mindenkitől, még állatokhoz sem méltó szemétdombon...

Egy nap a feneketlen sárban az Innerdienstesek nem bírták húzni a szekeret és Spéter úr elfogott néhány unhat az udvaron és a szekérhez küldött. Ahogy lépésben toltuk a szekeret, egyenként végignézttem a szekeren lévő halottakat. Volt ezekben az arcokban valami, ami szinte hasonlóvá tette őket egymáshoz. A közös tragikus szenvedéseik nyomták arcukra közös bélyegüket. Csontvázzá aszalódott testük valósággal gyerekteteknek néztek ki és csak az őszbe csavarodott hajak mutatták, hogy idősebb korosztályokhoz tartoztak. Még jó is, hogy nem láthatja őket otthon hagyott családtagjaik közül senki sem, mert ezerszeres fájdalom volna nekik így látni ezeket, akiért aggódtak és akiket annyira szerettek.

Csak a nagy nyugalom, ami előmlött rajtuk, nyugtatott meg engem kissé. Mintha mondták volna: — „Nekünk már jó, mi túl vagyunk már mindenen. Nekünk már nem parancsol többé Hitler, és nem bánthatnak bennünket az aljas pribékjei. Mi már odaát vagyunk, ahova nekik is el kell majd jönniük. Most már csak nyugalomra vágyunk és aludni szeretnénk negyvenezer évig egyfolytában és elfelejteni mindent, ami ezen a földön osztályrészül jutott nekünk.

És különös, már nem is irtóztam tőlük, és egészen megbarátkoztam cnár azzal a gondolattal, hogy holnap talán már én is az ő sorsukra jutok. Vége lesz egyszerre mindennek, nem lesz többé szenvedés, vágyakozás, — ez a borzalmas jelen

Ezekbe a bűzös földbarakkokba kell bemennünk minden egyes légiriadó alkalmával. Aki közülünk a nehéz éjjeli munka után le mer vetközni, kénytelen úgy, amint van, hiányos öltözetben szaladni végig az udvaron. A legnagyobb büntetés számomra az a

néhány óra, amit ezekben a földbarakkokban kell eltöltenünk a légítámadások alatt. Látni azt a sok haldokló szerencsétlent és beszívni azt a dögletes levegőt. Leülni sem mer az ember, mert csak úgy hemzseg rajtuk a sok tetű. Nem mondom,, nekünk is van, de olyan tömeg, mint ezeken mászkál, az egyenesen elképesztő.

Ha valaki beteg és orvosi vizsgálatra jelentkezik, egész napja rá megy az ácsorgásra. Százával állnak a vastag hólatyokban az ambulancia előtt, ahol sorszámokat osztogatnak. Még így is csak nagy tolakodás árán képes bejutni az ember. Egyetlen nyomorúságos szobából áll az ambulancia, ahol két fiatal orvos vizsgálja a betegeket. Itt is rettentő bűz és mocsok van és a gennyes, véres vattákat, gézeket a földre dobálják. A legcsúnyább sebeket is papírvattával és gézzel kötik be és vagy flastrommal ragasztják le. Schonungot csak az kaphat, aki kétséget kizáróan tudja bizonyítani, hogy járóképtelen. A súlyosabb betegek schonungot kapnak, a kevésbé súlyosak pedig Innemdienstet, vagyis belső láger-munkát. Ez azt jelenti, hogy nem kell kivonulnia a Mollba. Ehelyett udvartakarítás, klozettepucolás, kenyér- és vízfordást és favágást, halotthordást végeznek.

A mi transzportunk után néhány napra, legnagyobb meglepetésünkre, elhozták az összes foglyokat Türkheimből. Kivételit csak a görög és lengyel kapók képeztek. Kell a sok munkáspótlás a Mollba, mert nagyon sürgős a munka a náciknak és sok deportált pusztul el naponta. Még a betegeket a Revierből is elhozták. A legnagyobb csodálkozásomra, kiket nem látok, mint Zolit és Turchányit. Még nekik sem kegyelmeztek meg és őket is bevagonirozták.

Egyik reggel, mikor éppen jövünk az éjjeli munkáról, összetalálkozunk a nappali csoporttal, amint jön velünk szemben. A menetelők között ott látom Zolit és Turchányit is, amint beteg, fájós lábukkal sántikálva, jönnek és integetnek felém. Csak éppen annyi időm van, hogy visszaintegessek nekik, máris eltűnnek a szemem elől. Az utolsó sorokban menők átkiáltanak hozzánk:

— Milyen a munka itt, fiúk? Miért vagytok olyan piszkosak?

— Ne kérdezzetek semmit, majd meglátjátok ti is, mi van itt. Bizonyára mi most úgy nézünk ki az ő szemükben, mint mikor én megláttam Elek doktorékat. Igen, most már mi is bekerültünk és bennünket is meg fog enni könyörtelenül a Moll!

Már a második napon három halottunk van. Nem bírták a munkatempót s mindháromat szívbénulás ölte meg. Kettő kint a Mollban lett rosszul, dülöngélve hordták a zsákokat, a Todtisták verni kezdték lapáttal és földre teperiék őket. Szimuláns disznóknak nevezték. Az egyik arccal esett bele a vastag cementporba, nem volt ereje feltápáskodni és néhány perc alatt, borzalmas kínlás közben megfulladt a szemünk láttára. A másik kettő útköz-

ben, hazafelé lett rosszul. Az egyik, akinek a nevére már nem emlékezem, menetközben összeesett és szörnyet halt. Közvetlen mellettem menetelt egy Grünmann nevű felsőmagyarországi utazó. Együtt dolgoztam vele többször a Vingemann-csoportban Türkhemben. Idősebb, vézna termetű ember volt, aki dacár[^] gyöngye fizikumának, igyekezett mindig rendesen elvégezni a ráeső munkát. Mikor hazafelé jöttünk a Mollból és azt a futólépésszerű, gyors iramot diktálták megint az SS-őrök, többször belém fogódzott, útközben a szívét fájlalta. Minduntalan le-lemaradozott, úgyhogy a kapók meg a német katonák állandóan ütlegették. Egyszer csak hangosan felordított és elvágódott. Ott maradt a sáros, lucskos úttesten. A menet nem állhatott meg, a foglyok átléptek rajta, többen rá is léptek vigyázatlanságból. A csoport végén lévőeknek kellett felszedni és hordágyra fektetve, vállon cipelni be a Lägerba. Mire beértek, már halott volt. Sohasem fogom elfelejteni azt a könyörgő tekintetet, ahogyan rámnézett és engedélyt kért tőlem arra, hogy belém karolhasson. Rémület volt a szemében és szemei kidülledtek, mintha kiakartak volna esni a helyükből és levegő után kapkodott. Aztán egyre gyorsabban kezdett lélegzetű egy velőtrázó sikoltásban összeesett. Így fejezte be életét egy tisztességes családapa, aki odahaza is nehéz, szorgalmas munkával tudta csak eltartani négytagú családját.

ő már befejezte és túl van mindenen. S mi, akik ezt végignéztük, összeszorított fogakkal meneteltünk tovább és várjuk a pillanatot, mikor kerül ránk a sor.

Én már betegen kezdtem a munkát a Mollban. Még a fertőtlenítésnél megfáztam és erős diarrét kaptam. Párszor megpróbálkoztam azzal, hogy az ambulanciám menjek valami orvosságért, de egy óránál tovább nem bírtam az ácsorgást, mert a fáradtságtól majdnem összeestem. Otthagytam inkább az egészséget, mert különben nem marad időm arra, hogy valamennyire is kipihenjem magam. Kénytelen vagyok betegen menni a munkahelyre. Eleinte csak görcseim vannak később azonban négyszer-ötször is ki kell szaladjak munkaközben. Ez a szám azonban egyre fokozódik és a hetedik napon már nyolcszor-tízszer is ki kell mennem. Az első időkből még csak kienged a Todtista munkavezető, de később, mikor már majdnem minden órában ki kell szaladnom, nem akar engedni.

— Ha beteg vagy, maradj otthon! Ide nekem beteg embereket ne adjanak — ordítja dühösért Aki beteg, az a Revierbe kerül, nekem ne mondd hogy nem így van. Te biztosan szimuláns vagy és csak azért szaladgálsz ki, hogy minél többet pihenjél munka közben. Többet nem engedlek kimenni, nem törődöm veled, csinálj a nadrágodba.

Kétségbeejtő a helyzetem. Szenvedéseim határtalanok. Már alig bírom visszatartani magam. Utána megyek a Todtistának, kö-

nyörögve kérem, engedjen ki kérezkodás nélkül, mert állandó ingerem van.

— Atkozott zsidó szimulánsok vagytok, — ordít rám. — Hogy mertek ilyesmit még kérni is? Hát mit gondoltok, hogy be tudjátok még mindig csapni a németeket, ti nyomorult világcsalók! Takarodj innen, mert mindjárt átadlak az S. S.-eknek, azok majd ellátják a bajodat. Megmondtam már, itt nincs beteg, aki beteg, azt nem engedik ki munkára. Persze, lógni szeretnének, nem akartok nekünk dolgozni, büdös kommunisták?... De mi átlátunk a ti aljas szándékaitokon. Bennünket nem vezettek félre... Itt dolgoznotok kell, előbb dolgoznotok, aztán megdögölhettek... Arra pedig mi vigyázunk, hogy valóban dolgozzatok és ne szabotáljatok.

És én rettentő kínok között cipelem a súlyos cementzsákokat és csak azt lesem, mikor megy távolabb valahova a Todtista, már rohanok is a kapuhoz, leugrom a magas töltésről és már annyi időm sincs, hogy a latrináig szaladjak. Mindjárt az erdő szélén le kell kuporodjak. A hideg, jeges éjjeli szél keresztül fúj rajtam ami még csak súlyosbítja a bajt. A görcsök még csak fokozódnak, pillanatra sem szűnnek meg. Alig hogy felmászok a párkányra, már is úgy érzem, hogy vissza kell azonnal fordulnom. Kimondhatatlanul szenvedek és összekuporodva mászom fel a raktár kiálló párkányára. Alig van annyi erő a karjaimban, hogy feltudjak kapaszkodni és csak hosszas és többszöri kísérletezés után sikerül feljutnom. Óvatosan bedugom a fejem a kapun, nehogy beleszaladjak az én munkafelügyelőmbe. Amigó Józsi jön velem szemben és odasúgja nekem, hogy már keresett a Todtista.

Szemei zöld szikrákat szórnak s a kezében lévő lapáttal egymásután többször a fejemre sújt.

Hirtelen melegség önt el, érzem, nem bírom már visszatartani magam. Megsemmisülten a szégyentől, még önmagam előtt is, — a nadrágba csinállok. Csípős fájdalmat érzek a végbelemnél s a nedves nadrágban a járás kimondhatatlan szenvedés számomra. A komisz hidegben percek alatt megfagy rajtam a vizes ruha és úgy vág, mintha vaslemezről készült volna.

Egy pillanatra megálltam gépiesen. A Todtista után néztem, éppen átment a másik részleghez és ott ordított a munkásokkal.

— Hát ezt nem lehet kibírni! Ezt az állattá aljasodást én nem bírom ki! A nadrágomba rondítva, dolgozzam én ezeknek a kutyáknak!.. . Inkább most mindjárt Jöjjenek agyon! Még mindig jobb, mint így élni tovább. Lesz ami lesz! Én megszököm innen. Csak hús kilométer ide Türkheim, még az éjjel ott lehetek.

Kisomfordálok a raktárkapun és az egyik üres vagon ütközőjén lemászom a sínekre. 'A vágányok mentén nincsenek ívlámpák ezen a részen, úgy, hogy minden feltűnés nélkül bejuthatok az erdőbe. Kivágott fatörzsek között bukdácsolok egy darabig, aztán megállók és leeresztem a nadrágomat. Friss fenyőgalyakat török le

a fákról és azzal takarítom le magamat, amennyire már lehet. A hideg szélben pillanatok alatt átfázik még jobban a hasam és egy véget érni nem akaró csikarás és inger újból leguggolásra kényszerít. Még a sötétben is megállapítom, hogy véres az ürülékem és tisztában voltam azzal, hogy ez már vérhas és most már menthetetlenül végem. Egyre beljebb kerülök az erdőbe és távolodom a munkahelyüinktől. A Moll zakatolása már gyengébb, csak az iránynyal nem vagyok tisztában. Bukdácsolva, lassan haladok előre, minden lépésnél szenvedek, mint egy kutya. Az erdő lejteni kezd és egy vasúti sínt pillanatok meg az erdő szélén. Hangokat hallok a közelben. Az SS-patrul megy a sínek mentén és hangosan beszélgetnek. Ha egy perccel hamarabb érkezem az erdő szélére, éppen a karjukba szaladok bele. Hirtelen lehasalok a földre és lélekzet visszafojtva várok, míg eltűnnek ai szemem elől.

Nem tudom hirtelenében, mitévő legyek. Nem vagyok képes megállapítani a helyes irányt, merre mehetnék. Kijönni az erdőből nem merek és tanácstalanul állok egyhelyben jó darabig. Erre már teljes csend van, csak a szél zúg félelmetesen.

Számot vetek magamban, menjek-e tovább, vagy pedig halasszam egy más alkalomra, amikor jobban előkészülhetek az útra. Ha észre vesz az SS-őr, menthetetlenül végem van. Sírni szeretnék tehetetlenségemben és mégis kénytelen vagyok visszafordulni innen. Nem tudom mennyi időt tölthettem az erdőben, egy órát, de lehet, hogy még többet is? Mi lesz, ha észre vesz a Todtista, hogy engedély nélkül otthagytam munkahelyemet.

Ilyen nyomorultnak, ilyen szerencsétlennek még talán sohasem éreztem magam. Óvatosan kilépek az erdőből és mindjárt a raktár előtt álló vagonok alá rejtőzöm. Onnan figyelem a munkát és a fiúkat, nem látok-e ismerőst valahol a közelben? Megörülök, mikor meglátom Amigát, Gordont és Léderert, amint egy Japánért tolnak ki az egyik vagonból. Füttyentek nekik. Először nem tudják, honnan jön a hang. Előbújok a vágón alól és az ütköző mellé állva, odaszólok a fiúknak:

— Halló, fiúk... én vagyok itt, Rónai. . . nézzétek meg, nem keres-e engem az a vörösképű, sebhelyes Todtista? Itt bevárlak benneteket, amíg visszajöttök.

Jó tíz percre telt, amíg Amigó újra megjelent a vagon előtt.

— Halló, Rónaikám! Nincs ott most a Todtista, azt mondják a fiúk, már azt a csapatot leváltották. Nemrég volt a váltás.

Fellélegzek! Amigó segít felmászni a raktárpárkányra és megindulok az én munkacsoportom felé. Mikor belépek a Cement Hallba egyenesen szembe jön velem a sebhelyes arcú Todtista. Mint egy vadállat úgy ront nekem, megragadja a torkomat és fojtogatni kezd.

— Hol voltál te rohadt zsidó, nem megtiltottam neked, hogy

elhagyd a munkahelyedet. Na most elintézlek. Jössz velem azonnal az S. S. őrségre.

Azzal megragadja a karom és tuszkol maga előtt végig a Cement Halion. A fiúk, kik nem tudták az előzményeket, kíváncsian kérdegetik, hogy mi történt velem, Nem szóltam nekik semmit sem, mit is mondhattam volna? Elmenőben hallottam, amint egyik a másiknak odasúgta, viszik szegény Rónait az őrségre.

A raktárlépcsőkön valósággal legurít olyat lök rajtam, hogy térdreesve zuhanok le a lépcsőkről. Nem tudok felkelni mindjárt az esés után, mert olyan fájdalmam van a térdemben, hogy mozdulni sem bírok. Csak amikor odaér a Todtista és belém rúg újból csak akkor tápáskodom fel nagynehezen.

Az S. S. őrszobában a kályha körül ülnek az örök. Mikor meglátnak a Todtistával, gyilkos szemeket meresztenek rám.

— Mit csinált ez a nyomorult zsidó?

— Tílalom ellenére otthagya a munkahelyét és bement az erdőbe egy órát pihenni.

Wá-ás ...? Was hat er gemacht. . ?

Egy fiatal, húsz év körüli Hitler Jugend alak felugrik a helyéről és teljes erejével arcomba sújt öklével.

— Du Schwein Jude...! Willst du nicht arbeiten.

A többiek még biztatják, hogy ott lóg a falon a korbács avval agyusztálja meg ezt a ronda zsidót.

Soha életemben nem tudtam elképzelni, milyen csípős fájdalmat okoz a vékony szíjából álló bőrkorbács. Amint végigzuhogott a hátamon, fejemen, minden ütésnél azt hittem, kihat utána mindjárt a vér. Pillanatok alatt ismét a földön voltam és zuhogott rám az ostor csapása. Talán csupa szórakozásból agyonverték volna, ha meg nem szólalnak a szirénák és nem szalad az egész őrség le a biztos bunkerekbe. Egyszerűen kilöttek a barakból és megparancsolták, hogy azonnal menjek vissza a munkahelyemre. Ha még egyszer meg merem ezt tenni, végleg el fognak intézni. Az egész telepen egyszerre kialudtak a villany lámpák. Koromsötét lett egyszerre körülöttem a világ. Rettenetes kínlódással botorkáltam vissza a Cement Hallba. A sínek között, a váltókba megbotlok, majdnem eltörtem lábam. Valahogyan mégis felbotorkálok és a sötétben leülök a nagyterembe, üres cementzsákokra. Már vannak ott többen, szorosán egymáshoz bújva töltjük az időt a légiriadó alatt. A hidegtől vacogok és úgy próbálok segíteni magamon, hogy üres cementzsákot húzok rá a lábaimra. Az orrom megvan dagadva, az vérzik is, mert ragadós nedvesség csöpög belőle. Zsebkendőm nincs, csak a dagadt kezem fejével törölhetem meg a kabátom cementporos ujjával. A riadó a mi nagy örömünkre másfél óráig tart, úgy hogy mindenki alszik addig. Alvás közben folyton helyezkedünk és belefúrjuk magunkat a mocskos cementzsákokba De még így is kimondhatatlanul jó csöndben,

pihenve feküdni, nem látni semmit ebből a szomorú életből, nem látni a Todtisták gonosz szadista tekintetét, nem látni szenvedő bajtársaink felismerhetetlenségig elváltozott, minden emberi formájából kivetkőzött bánatos arcát. Olyan jó ez a mozdulatlan félhalál, ami eltünteti egyidőre azt a mérhetetlen nagy különbséget, ami a rabszolgatartók és a rabszolgák között van. A bombák nem messze tőlünk robbannak, megreszkettetik a földet alattunk. Mi nem félünk a bombáktól, de a kihízott Todtistáink annál jobban. A viláért elő nem bújnának bunkereikből, ilyenkor elnémulnak, megszűnnek ordítóásaik. Szűkülnek odalenn a rókalyukakban, talán még imádkoznak is Istenhez, nyomorult bűnös életükért...

De a riadónak egyszer vége van, megszólalnak újból a szirénák, kigyúlnak a vakító ívlámpák, és kezdődik újból előről minden..

A riadó után megyek vissza munkahelyemre. A Todtista már keresett.

— Hol van az a disznó szimuláns? — ordította.

— Most ne menj oda Rónaikám, mert képes agyonverni téged, mondja Amigó féltő szeretettel.

Egy pillanatra meghökkenek, nem tudom mitévő legyek? Ha odamegyek, összever, ha kint maradok, még rosszabb lesz! Mégis odamegyek, mást nem tehetek. El vagyok szánva mindenre. Mikor meglát a Todtista, megint mint egy megvadult bika úgy ront nekem, ökleivel kezdi verni a fejemet, arcomat, ahol éri.

Hát mégis lementéi az én engedelmem nélkül te disznó szimuláns! Hiába ordítom neki, hogy komoly beteg vagyok, oda se hallgat, csak üt, ahol ér. Végső kétségbeesésemben lerántom a nadrágomat és megmutatom neki az alsónadrágomat. Csak most láttam én is, hogy merő egy vér az egész. Ez hat Most már el' hiszi, hogy beteg vagyok és mint aki jól végezte a dolgát, tovább megy, mintha semmi sem történt volna, >

Később visszajön és int nekem, hogy menjek vele. Áthelyez máshova, a zsákok kiürítését kell végeznem. Kimondhatatlan szenvedés így dolgozni, betegen, ebben a hidegben és rettenetes porban. A gyöngeségtől és a hidegtől reszket a kezem és az éles görbe késsel véletlenül belehasítok ia jobb kezembe. Mindenem véres lesz egyszeriben és nincs zsebkendőm, amivel beköthetném a kezem. Megint lehasítok egy darabot a mocskos ingemből és azzal kötözöm be valahogy. Munkaközben azonban folyton leesik a kötés és tele megy a seb cementporral. Már alig bírom kézbevenni a cementzsákot, meg a kést. Ebből biztosan vérmérgezés lesz, gondolom magamban és tehetetlenül kell bevárnom, míg ez bekövetik. Még csak éppen ez hiányzott nekem. Napról-napra nagyobb lesz a sebfelület és megindul a gennyesedési folyamat. A hidegtől kékeslila, dagadt a kezem és kínszenvedést okoz bármi is, amit a kezemmel kell csinálnjak. El lehet képzelni, micsoda tantaluszi kí-

nokat szenvedek a nehéz cementzsákok hordása közben. Halálosan kimerült, mosdatlan, beretvátlan, piszkos, sebesültkező vagyok, mindkét lábam több helyen fel van törve, állandóan fázom, csúnyán köhögök és tíz napja van súlyos diarrém. Érzem, hogy már csak emberroncs vagyok és úgy vonzoló magam, mint egy beteg állat. Nagyon vágyom egy álomnélküli, hosszú alvásra a megváltó halál után. Állati szenvedés számunkra az is, hogy soha, sehol egyetlen percre nem melegedhetünk fel, nincs egy nyomorult kis zug, ahol nyugodtan álomra hajhatnánk fejünket Szerencsétlen, agyonhajszolt vadak vagyunk, nincs menekvés, nincs kegyelem számunkra. A napok örökkévalóságnak tűnnek, mintha végük sohasem lenne. Állandó kábulatban vagyok, már nem tudom tisztán érzékelni a dolgokat. Csak néha egy-egy pillanatra világosodik meg előttem és döbbenek rá a szörnyű valóságra.

Most már három nagy seb van a kezemen, kettő a jobb-kezem fejn, egy meg a baltenyéren. A sebek mind nyitottak és gennyesek, nincs mivel bekössem, nincs mivel megtisztítom. Mindkét kezem lilaszínű és vastagra dagadt. Valamennyi ujjamszéle a fagyástól ki van repedve, úgy, hogy fogni velük egyáltalán nem tudok. Legalább egy órába kerül, míg lebírom vetni és újból felhúzni a bakancsaimat. Miután az ujjaimat nem tudom fogásra használni, a két dagadt kezemfejét szorítom össze és azzal próbálom a bakkancsfűzőket összefogni. Egyízben rájöttem arra is, hogy fogaimmal is tudok segíteni a befűzésnél.

A sebeim olyan förtelmes csúnyák már, hogy végül mégis elhatározom magam arra, hogy megpróbálkozok jelentkezni maródi vizitre. Órákat kell ácsorogni és elvesztegetni a drága, kevés pihenőidőből. De meg kell tegyem, mert érzem nem bírom már a sok szenvedést kint a Mollban. A könnyeim kicsordulnak a fájdalomtól, míg megtudok markolni egy ötvenkilós cementzsákot és cipelni legyöngült szervezettel órákon keresztül. A veréseket, amiket a Todtistáktól kapok, már fel se veszem, a pofonokat, hátbavágásokat, rúgásokat szó nélkül tűröm. Nem is érzek különösebb fájdalmat utánuk.

Végre-valahára bejutok az ambulanciára. Sohningot most sem kapok, sebeimet kitakarítják és papírflastromokkal leragasztják. A diarrém ellen valami barna pirulákat kapok. A két fiatal Heftling-orvos, dr. Bernát és Lengyel gépiesen, egykedvűen végzi a munkáját. Nem is csodálom, mert végeláthatatlan sorokban állnak a deportált páriák, rothadó, bűzös fagysebeikkel, amikhez képest az én sebeim egészen eltörpülnek.

Noha belátom, hogy vannak nálam sokkal rosszabb kondíciójú deportáltak is, akik inkább jogosultak lennének sohningra, mégsem nyugszom bele az elutasításba. Ha már vártam ennyit, már megvárom odakint dr. Heller Läger-főorvosit, — egy kolozsvári nőorvos —, megpróbálok vele is beszélni. Ahogy már az udva-

ron többször elmentem mellette, ismerősnek tűnt fel nekem. Az az érzésem, hogy mi már találkoztunk valahol. Ezerkilencszáz-harminckilencben ugyanis erdélyi körúton voltam könyveimmel és alighanem akkor kerültem össze vele valahol. Hosszú időn keresztül lesek rá a hideg, lucskos udvaron, míg sikerül végül is elfogynom, éppen akkor, amikor kijön egyik sohnung barakkból.

Bocsánat, főorvos úr, azt hiszem mi Kolozsváron már egyszer találkoztunk. Megmondom a nevem és a könyveim címeit.

Hát hogyan emlékeznék rád, hiszen akkoriban együtt voltunk egy társaságban. Hát persze hogy emlékszem a Krasznajárszakra. Kitűnő könyv volt, nekem és az összes ismerőseimnek is nagyon tetszett. Örülök, hogy most találkozhattam itt veled. Parancsolj, kérlek, mivel szolgálhatok?

Aniint megyünk az udvaron, bemutat egy pár kolozsvári bajtársnak és dicsérni kezdi a könyveimet előttük. Bevisz az ambulanciára és az orvosok figyelmét is felhívja a könyveimre és melegen ajánlja neki majd egyszer odahaza elolvasásra.

Folyton ő beszél és nem hagyja, hogy elmondjam neki panaszaimat. De énnekem már elegendő van a sok dicséretéből és udvariatlanul bár, de közbeszóllok és előrukkolok a panaszaikkal. Elmondom rettenetes helyzetemet a diarréval, elmondom, mennyi verést kapok azért a Todtistáktól, mert gyakran ki kell menjek. Megmutatom fagyott sebes kezeimet, kirepedt ujjaimat és kérem, adasson néhány nap sohnungot mert testileg-lelkileg teljesen össze vagyok törve.

— Ne haragudj öregem, de ez teljesein lehetetlen. Több mint négyszáz schonungosom van, amiért a Rapport-Führer le akarja harapni a fejemet, ő ugyanis nem ismer beteg embert. Csak élő és holt Heftlingeeket. Aki nem bír dolgozni, arra a német birodalomnak nincsen szüksége, azok nem érdemlik meg az ennyit. Mi nem érünk rá arra, hogy beteg emberekkel bajlódjunk, mondja mindig a Rapport-Führer. Azokat rövid úton szoktuk elintézni. Ezek, azt hiszem, neked sem újdonságok? Ezeket csak azért mondom, hogy lásd a mi helyzetünket is, orvosokét. Nem mondom, majd ha egy pár shonungos meggyógyul akkor lehet a dolgról beszélni. De ne vedd rossz néven, kérlek, ti türkheimiak még csak néhány napja, hogy a Mollba jártok és már majdnem mind beteget akartok jelenteni. Hát hogyan gondoljátok ezt? Mit szólnátok ahhoz, ha már egy esztendeje járnátok ki a Mollba, úgy mint ezek a szegény litván zsidók. Igaz, hogy alaposan megfogyatkoztak, de úgy tűnnek a szenvedéseket, ahogyan ezek tűrik, és úgy dolgozni, ahogyan ezek dől goznak, a magyar zsidók nem tudnak!

— Ti nem tudjátok, mennyire meg van kötve az én kezem is. A Lager-Führer egyszerűen előírja nekem, hány betegem lehet naponta és összesen, és ezt a határt nem szabad semmi körülmények között sem átlépni. Mikor naponta jelentjük neki a létszámot és

a halottakat, mindig kevesli az utóbbiakat. Ez neki semmi, ami nem is csoda, hiszen ő Auschwitzról került ide hozzánk, ahol, amint tudjuk, sokkal radikálisabban intéztek el az ilyesmiket.

Megköszöntem a szíves felvilágosításokat és keserű szájjal búcsúztam el nagy tisztelőmtől, Heller doktortól. Beláttam, hogy minden hiába és semmi kilátásom sincs arra, hogy sorsom jobbra fordulhasson. Úgylátszik, elhagyott most már mindenki, még az Isten is. Eddig valahogy, ha úgy végiggondoltam, eddigi életemet, azt láttam, hogy válságos óráimban, gyermekkoromban, később a harc téren, minden veszedelmes helyzetben, orosz fogságom válságos óráiban, mikor már egy hajszál választott el a haláltól — az utolsó pillanatban mindig megjött a segítség. Megérkezett ilyenkor az én mentőangyalom és kézenfogva elvezetett a veszedelmek színteréről. De most érzem, innen nincs menekvés, itt még az angyaloknak sincs hatalmuk, ezek között a barbárok között.

Az is fáj nagyon, hogy teljesen el vagyok zárva a kisfiámtól, mivel az egyes láger zárlat alatt van és szigorúan tilos a kijövetel onnan. írni kéne neki, hátha tudna egy kis ennivalót, meg kötszert küldeni nekem. De hogyan és mikor írjak nekik? Sem írószerem, sem papírom. A kezem is dagadt, képtelen volnék írni. Aztán ki vihetne át a levelet az egyes Lágerbe, mindez olyan körülményes dolog. És én olyan fáradt, életúnt, olyan halálosan kimerült vagyok. Csak lefekhetnek valahova és aludni tudnék, hogy ne gondolkozzam, mert már attól félek, hogy a sok szenvedéstől eszemet vesztem.

Majd egyszer valakivel íratni fogok a fiamnak, talán majd ő is érdeklődik utánam, hiszen tudják Landsbergben az egyes lágerben is, hogy türkheimiek jöttek dolgozni helyettük a Mollba. A sok ácsorgás az ambulancián, meg Heller doktorra való várakozásom majdnem minden pihenőidőmet elrabolta. Kimerültén roskadok le a fekhelyemre és megpróbálok egy kicsit még aludni. Ahogy végigdülök úgy piszkosan, vastagon cementporral a ruhámon, érzem, mint megy ki a fáradtság tagjaimból. Látom magam még behúnyt szemmel is, mi lett belőlem, milyen sors jutott osztályrészül. A szívem úgy ver, majd kiugrik a helyéről. A két sebes kezem lüktet, még egyre gyűl a sok piszoktól. A két lábam vérhólyagosan, feltörve pálík a rongyos bakancsokban s mosdatlan arcomon úgy feszül a bőr, mintha valami idegen álarc volna rajtam. Kétségbeesett vad., kusza gondolatok cikáznak keresztül agyamon, míg észrevétlenül karjaiba vesz az álom és elfeledteti tragikus sorsomat.

Ordítózásra riadok fel. Sorakozót kiabál Spéter kapó, hangja végigbömböl a barakkok között. Első pillanatban nem is tudom, hogy hol vagyok — az utóbbi időkben ez gyakran történik meg velem. Hallom a szörnyű, belémnyilaló ordítózást, de nem tudom még felfogni az értelmét. Igen, sorakozó, mondom magamban,

megint indulunk a Mollba éjjeli munkára és csak holnap délelőtt jöhetünk haza. Megint cipelni kell a nehéz cementzsákokat dagadt, fájós kezemmel. Verést fogok megint kapni és ez így lesz és addig nem lesz vége, amíg egyszer fel nem fordulok én is. Az ismételt, fenyegető ortútozásra önkéntelenül is összerázkódom, de mintha megbénultak volna a tagjaim, moccanni sem bírok a helyemről. Mint egy kivénült beteg ló felemelem a fejem és megpróbálok felállni, de visszaesők, nincs annyi erőm, hogy feltápáskodjak. Már mindenki kiment a barakkunkból és én még mindig a helyemen fekszem s most e percben őszintén és nagyon vágyom a halálra.

Édes jó Istenem, tedd meg velem, hogy vége legyen ennek a szenvedésnek!

Nem tudom miként történhetett meg, de úglátszik érthetetlen módon újra elaludtam, mert egyszer csak egy rúgást érzek a lábamon. Egyik kapó áll előttem, üvölt, ahogy csak a torkán kifér és kurta botjával ütni kezd, ahol csak ér. A súlyos ütlegek hatása alatt magamhoz térek, valahogy mégis feltápáskodom és elvánszorgok a csoportom végére. Hiába mondtam a kapónak, hogy rosszul vagyok, még miikor már a sorban állok is ad egy rúgást búcsúzóul a vesémbe.

Már indulunk is ki a Mollba. El nem mondhatom, le nem tudom írni azt, milyen kinszenvedés volt nekem ez az út ki a Mollba és odakint a szakadatlan munka reggelig. Talán még sohasem volt ilyen hosszú az éjszaka, mint most, azt hittem, már sohasem fog megvirradni. Útközben a litvánok azt beszélték, hogy a jövő héten nappalosok leszünk, mert az éjjel telt le a két hetünk és a váltások kéthetenként történnek. Holnap, vasárnap pihenőnapunk lesz és hétfő reggel kezdődik az új munkabeosztás.

Úgy ruhástól, reggeli nélkül roskadok le fekvőhelyemre, hogy az álmok világába meneküljek. Félálomba hallom, amint kiabálják odakint:

Ötven ember jelentkezzen önként munkára. Az egyes lágerbe lövészárkokat kell ásni a láger körül. Minden jelentkező dupla ebédet kap a munkáért!

Én mindenesetre jelentkezem — határozom el magamban, akármilyen halálosan fáradt is vagyok, mert hátha most alkalom nyílik arra, hogy a fiammal találkozzam, az egyes lágerben.

Egy-kettőre megvan a kívánt létszám, én is éppen csak hogy bejutok a csoportba, máris indulunk. Belekarolok a mellettem lévő bajtársamba, mert alig állok a lábamon, olyan gyenge vagyok. Így is alig bírok menni a fagyott, síkos úton. Megint ez az örült tempó, amit diktálnak a kíséző katonák. A tudóm zihál és olyan erős szívdobogásom van, hogy mikor megérkezünk az egyes lágerhez és megállunk a főkapu előtt, összeesem. Többen segítségemre sietnek a fiúk közül; egy darab deszkát szereznek és arra ültetnek.

A kapu előtt vámunk kell, mert hoznak számunkra szerszámokat, ásókat, lapátokat, csákányokat. A kapuban idegen litván zsidókat látok. Megkérem őket, szóljanak be a fiamnak, hogy okvetlen jöjjön ide a kapuhoz, mert itt van az apja. Sajnos, mire megviszi a hírt a fiamnak, már megkapjuk a szerszámokat és elvonulunk a láger mögé, a kijelölt munkahelyünkre. Német kopók várnak már bennünket és kimérik minden egyes ember részére a felásandó földdarabot. Két méter hosszú, egy méter széles és másfél méter mély árkot kell ásunk.

Az első pillanatban azt sem tudom, hogyan kezdjek a munkához. Már magának a csákánynak felemelése is megerőltetésembe kerül, hát még mikor belevágom a fagyott földbe és csákányozni próbálok. Minden egyes ütésnél az agyamba érzek egy nyilalást és a szívem zakatol eszeveszetten. Alig néhány csákányütés után meg kell, hogy álljak, mert nincs erőm tovább dolgozni. Hogy milyen kimondhatatlan kínszenvedés számomra ez a földmunka, azt most nem részletezem. A szerszámok minduntalan kihullanak a kezemből és lábaim is rogyadoznak, mintha fel akarnák mondani végkép a szolgálatot. Nem tudom hányszor rogytam le az árok fenekére, amit keservesen ástam ki erőm kétségbeesett végső megfeszítésével, csak azt tudom, hogy én állok a munkával a legrosszabbul mind között. Az erősebb és egészségesebb fizikumú baj társaim már készen is vannak, amikor én még az árok felénél sem tartok.

Éppen egy kis erőgyűjtő pihenőt tartok, mikor egy irtózatos ütet kapok a fejemre. A mi volt Arbeitdienstführerünk áll melletttem, Helmer Oberschallführer, kezében egy vékony gumibottal — azzal suitott a fejemre.

— Du Faltier du Schweinkerl — ordítja felém, hát *így* kell dolgozni egy Heftlingnek? A többiek már mind készen vannak majdnem és te még a felét sem csináltad meg a kijelölt munkának.

Egy pár pillanatig mozdulatlanul állok előtte, farkasszemet nézek vele s egy szó sem jön ki a számon. Csak mikor újból rám akar vágni gumibotjával, mutatom meg neki kezeimet. Lila, dagadt, sebekkel borított kezeim megszelídítik ezt a vadállatot. Belátja, hogy ilyen kezekkel nem lehet rendes munkát végezni. Odahívja a kapónkat és leszidja, miért hoztak el egy ilyen embert, aki nem tud rendesen dolgozni.

Mielőtt a kapó felelne rá én szólok közbe és megmondom, miért jelentkeztem erre a munkára.

— Dér kleine Gábor ist dein Sohn? — kérdi most már enyhébb hangon és odaint egy olyan bajtársat, aki már készen van a munkájával, hogy segítsen nekem az ásásnál.

A segítséggel most már hamarosan elkészülök én is és utána nemsokára lefűjják a munkát az egész vonalon. Megyünk vissza a Lager-kapuhoz leadni a szerszámokat. Most már kétoldalról támo-

gatnak és velem együtt örül mindenki, mikor a kapu előtt megpillantom a fiamat.

— Mi van veled, apu? Borzasztó, hogy nézel ki?

— Nagyon beteg vagyok, kis fiam, csak azért jelentkeztem erre a munkára, hogy téged lássalak!

— Mikor szóltak nekem a litvánok, azonnal szaladtam ide a kapuhoz, de ti nem voltatok akkorra már itt. Azóta várok rád, nem mertem el sem mozdulni innen, mert félttem, hogy éppen akkor jötök vissza, mikor én nem leszek itt. Itt van, apu, egy levél, ezt add át Bergmann őberkapónak, aki a munkabeosztást csinálja odakint a Mollban. Ez a Bergmann nekem régi Jó ismerősöm, valamikor együtt laktam vele és sokat segítettem őt ennilalóval. Biztosan segíteni fog rajtad és valami könnyebb beosztást fog adni neked odakint a Mollban. Itt van egy kis ennilaló, apu, kenyér, saít, egy doboz szardínia, fogyaszd el egészséggel.

Csak éppen annyi időm van, hogy megcsókoljam és átvegyem a csomagot, meg a levelet tőle, máris indulunk vissza a hármás lágerbe.

— Nem tudom, látlak-e még valaha, kis fiam, nagyon betegnek érzem magam. — Könny lepi el szemeimet, mikor az út hajlásánál eltűnik szemem elől.

Alig bírom vonszolni magamat, olyan halálosan fáradt vagyok, amilyen talán még sohasem voltam.

Buchenwaldi jelenet

PÓR DEZSŐ:

DAL A TŰZPIROS VIRÁGRÓL

Ki tudja, miért, ki tudja, kósza-meddig
a mindig ismeretlen egyszervoltnak
megszülettek baljós csecsemők
induláskor is már élő holtak,
sárga foltnak.

Hiába teremtett, mindegy, hogy alkotott
az emberöltők vak bölcsőjétől.
Nem segített Jézus, sem Jehova
és ötezer éve viszi gazdátlan bánatát
a Sehova!

Míg tegnap, az emberség jegyében
kimondták hályogos szemek ítéletét.
Már nincs hazája, otthon se várja
nem tengetheti itt életét
halotti énekét-

„Hep-hep“ — rikolt a gyűlölet
véres karommá görbültek kezek.
A hordóvá törpült szószék
Pilátus örök kézmosása
ide vezet.

Ès elindult hatszázezer magyar
Auschwitz, Birkenau a végső út.
Nem volt szánalom, sehol egy falat
és kigyultak a tűzpiros virágok
a germán ég alatt.

Anyák, gyermekek holtteste gyűlt ki
Ábel sorsa ismétlődött meg itt.
Füstté vált a jóság legendája
és az Embert köpték fehér arcul
tegnap megint.

Ahányszor éj dermed a lélek nappalára
s a jó a rosszal kezd harcos vitát,
térdre hull a késő-meaculpa,
az égre rajzolódik hatszázezer máglya:
a tűzpiros virág ...!

DEMETER IMRE:

Ti akartátok, nem én!

Sopron, 1945 február.

Ülök a pályaudvar mellett egy megfagyott hóbuckán. A szerelvényt most állítják össze a sínen, estére talán már el is indulhatunk. Végre eljutottam eddig! Jó lesz nem látni ezeket a röhögő, gúnyolódó arcokat, a fess tisztecskéket, fényesre tisztított bilgerli csizmájukkal, karjukon az Arpádsávós karszalaggal. Elég volt belőlük, ez nem az én hazám. Ha a harminchónapos kényszermunka nem tört meg, ha nem tudta kiölni belőlem érzéseimet, hát a soproni üdülés megtette azt. A téglagyári kemence-szállás (már hallottam egyet s más a pesti téglagyárakról), a diákmenzának készült és deportálóhellyé változott félig kész épület, puskatus és korbács megtette a magáét.

Jó tanítványok a mi nyilasaink. Megrendezték nekük ezt a komédiát, amúgy németmódra. Sopron előtt, deportálás előtt megmutatták a környéki táborokat, lássátok, ezt csináltuk mi, ez várátok odakint. Kényszermunka és koplalás, hideg tömegsír

Elöttem járókelők mennek, sietnek a dolguk után. Nézem őket, lesek kosaraikba, próbálom kilesni táskájuk titkait. Kenyér van benne, szalonna talán? Tegnap dél óta nem tettem. Fischer úr, a sváb őrmester, kiöntötte a kondérokából a feketekávé, ellopta a kenyeret. „Inkább igya a magyar föld, mint ezek a бүdös zsidók“, mondta kajánul Fischer úr, aki könyvelő volt a König kalapgyárban, kulizott, körmölt, számolt, most ezer halálraítelt korlátlan ura.

Fiatal pár megy el előttem. Karjuk egymásba fonódik, arcuk felénk néz, gúnyos mosoly rángatózik ajkukon. Valami megjegyzést tesznek, láthatólag tetszik nekik, kitör belőlük a nevetés. Nem haragszom rájuk. Szeretném őket leköpní, úgy istenigazában.

A következő egy úriasszony. Lelassít előttünk. Körülnéz. Hirtelen benyúl táskájába, megmarkol egy csomó cigarettát, nagyon gyors mozdulattal ledobja elénk a hóba. Sietve tovább megy. Arcáról sugárzik a szánalom.

Négy-öt fiú ugrik a zsákmányra. Marakodnak. Én nem mozdulok. Megőrülök egy szippantásért. De ülve maradok. Nem kell. Inkább röhögjetek gúnyosan, tegyetek ránk pimasz megjegyzéseket, csak ne szánjatok meg. Nem kell a szájalmatok.

Valaki hozzám szól:

— Tiéd a vége.

Szeretném azt mondani, tartsd meg magadnak, nekem nem kell a könyöradomány, de nem bírom. Mohón szívom le a néhány szippantást. Könnyű parfümös íze van, békebeli Memphis. Olyan szalonszaga van, valami kávéházszerű szaga van, Pest jut az eszembe, ahol már szabad a levegő... Csonkig szívom a csikket. Már a körömre ég, amikor elkéri valaki más. Megérem a pénzemet. Nekem is csak a szám jár, ne akarjak különbséget lenni a többinél.

Lesem a következő embert. Talán? ... Hátha kenyér is lesz... vagy valami más. Mi lenne, ha mondjuk, egy lábas tészta hozna valaki és nekem adná? Vagy egy darabka húst, hidegen, éppen hogy az ízét éreznem a számban?

Munkáskülsejű férfi jön, kis táskát visz a kezében. Elénk ér. Fejét elfordítja, ránk se néz, gyors léptekkel siet tovább, minél előbb túllegyen a csoporton. Maga a megtettesült szegényen ...

Valamennyi között ez volt a legemberibb. A gúny olcsó. A szájalom, az alamizsna is olcsó dolog. A szegénykezés legalább emberi. Többet ért nekem, mint egy lábas mákóstészta ...

Alkonyodik. A csoport elején sípszó hangzik, ordítózás. Ugy látszik indulunk. Felveszem szerelvényemet (pokróc és egy rozszant aktatáska), beállók a sorba. Ami most jön, arról már hallottunk mesélni. Szurony, rugdosás, vagónbaterelés. Nem érdemes szót vesztegetni rájuk ...

Bent ülünk összezsúfolva a vagonban. Csak már kifutnánk a pályaudvarról! Mindegy, hogy mi jön. Ezekből elég volt. Rendben van, ha meg kell dögleni, hát dögöljünk meg. Valahol messze, ismeretlen helyen, verjen agyon bennünket egy idegen hóhér, de azok, akiket a véreinknek hittünk hosszú évekig... Ne Petőfi, Ady, Babits vérei legyenek a gyilkosaink...

Petőfi, Ady és Babits? Dehát mi közük van nekik ezekhez? Vájjon ha Petőfi tudta volna ezt, megírta volna a „Nemzeti daf-t? Vagy Ady az „Én nem vagyok magyar?“-t. És Babits kívánt volna ezeknek bort, búzát és békességet? Nem, ezeknek nem.

A vonat sípol, tolat. Végre kifut az állomásról. A végekről futunk ki, a magyar végekről, melynél „nincs szebb dolog a föld felett“. Röhej. Mi közöm nekem ezekhez?

A magyar keret még velünk van. Állítólag a határig kísérnek. Na, még néhány óra.. és mehetünk megdögleni Németországba ...

Már negyedórja jövünk. Sopron felől berregés, tompa dörejek hallatszanak... Bombázás! Hát csak zúzzátok porrá, kő

kövön ne maradjon az árulás városából, amely hűség városának csúfolta magát... Ady Endre, az őrzők nem nagyon vigyáztak a strázsán!

Jó lenne egy darab kenyér. Csak egy falat is elég lenne. Nem baj, holnap már német kenyeret eszünk, ha eszünk.

A keret tökrészeg. Hallom, hogy a hátam megett a perrónon, az őrség részegen nyekereg valami szellemes gúny dalt:

„Adócsaló, fajgyalázó, rémhírterjesztő, rémhírterjesztő,
De rémhírterjesztő“

Szép búcsú nemde? Hol is volt ez, valami színdarabban. Persze, meg van. Lucifer mondja Adámnak az Ember tragédiájában. El kellett volna hozni magammal. Azt hiszem már félig őrült vagyok. Nincs egy darab kenyérem, éhes vagyok, vágóhídra visznek és nekem könyvek után fáj a fejem. Nem szeretnék halál előtt megbolondulni- Elszunnyadok.

Szentgotthárd, határállomás. A vonat megáll. A lökéstől felébredek. Kívülről német hangok hallatszanak, magyar káromkodások. Most biztosan számlálás lesz. De ettől eltekintenek. Ugy látszik, már nem is számítunk. Valaki dörömböl az ajtón.

— Nem vagytok magyarok, kutyák!

A magyar keret mondta, nem én. Ti akartátok. Ti csináltatok belőlünk ellenséget, amikor lealj ásítottátok a sárga földig. Amikor vagonba raktátok családunkat. Amikor megtapostátok a csecsemőinkéit. Amikor letepertétek asszonyainkat, szerelmeinket. Amikor végigvertétek a puskatussal. Amikor lehúztátok rólunk az utolsó, a jegygyűrűnkét. Amikor szalagot tettetek a karunkra.

Ti akartátok, nem én!

A szerelvény lassan elindul. Átléptük az országhatárt. Próbálom összeszedni gondolataimat. Mit hagyok itt? A házat, amelyben születtem. Az anyám sírkövét. Az apámat, ha él... A szeretőimet, akik megcsaltak. A szerelmemet, aki sohasem szeretett. A novelláimat, a cikkeimet, amik már nincsenek. Az iskolát, ahol először kommunista-zsidóztak le. A Körutat, ahol most hullák és romok hevernek. Itthagynom a szabadságot, ami akkor született, amikor én átléptem az országhatárt.

És itthagynom az ifjúságomat, amit még el sem kezdtem élni. Adyt és Petőfit. Az irodalmi lexikont. A bőrkötéses Dantémet, bibliapapíron. Karinthyt, Kosztolányit.

Magamat. Itthagynom magamat.

És azt mondom hangosan a bajtársaim felé:

„Most már németföldön járunk. Mit érzek, akarjátok-e tudni? Megkönnyebbülést. Nem a hazámat hagytam el. A gyilkosaimat. A keretlegényeket. A nyilasszalagos hetyke tisztet. A

kitartásélj enszálásit. Balfot, Hidegséget, Sopronkőhidát Nem a hazám, semmi közöm hozzá. Boldog vagyok, dögöljenek meg.“

Ezt mondtam hangosan. És belül visszafordultam kelet felé. És belül azt mondtam:

— Hazudtam nektek, bajtársaim. Én otthagytam a harmadik emeleten a lakást, ahonnét mindennap lenéztem a Lónyai-uJbcára. Az íróasztalomat, amin írtam. A mappámat. Az aragoni íróasztalkészletet. A kerámia állólámpát. A képeket a falon. Az aszfaltot. A szemetest, aki felébresztett reggelenként. A szőke doktorkisasszonyt, aki minden reggel kilenckor sietett a klinikára. A nyolcvannyolcas villamost. A kisfröccsöt a sarki vendéglőben. Az espresszóban a feketét. A „Népszavát“, reggelenként. Az utcseprőt. Az órát a Nemzetinél, tudjátok, ott, ahol a hatos... hiszen ti is otthagytátok ezeket, bajtársaim. Az otthonomat hagytam ott, a szeretteimet, mindenek ellenére, bocsássatok meg nékem, kedves, dögölni készülő bajtársaim ...

Én ezt szerettem volna mondani. Bár e magyar keret, a határállomáson mégegyszer, utoljára, igyekezett a honvágyat kiégetni valamennyiünkéből. Braunt, a sánta nyomorékot véresre verték, meg is halt nemsokára utána.

Virrad. Osztrák hegyek havas csúcsai bontakoznak ki a reggeli ködből. Ez hát már Hitler hazája. Fásultak vagyunk. Nem tördünk azzal, hova megyünk. A vágón rácsai mögül nézzük a német napfelkeltét. Majd csak megérkezünk valahova, ahol majd kiszállhatunk, ahol majd szépen csendben agyonvernek. Hallotunk mi a gázkamrákról is. Zseniális találmány. Egész úri halálnem. Azt mondják a szakértők, nem fáj. Szegény Braun, akit halálraverték az éjszaka, még szenvedett is ráadásul.

Német állomás. „Fehring“. A vonat megáll. Semmi különöset nem érzek. Egészen addig, amíg emberi hangok nem ütnek meg a fülemet. Emberi hangok és minden kocsinak egy ruháskosárban kenyér, kolbász, margarin. Ezek gúnyolódnak velünk? Igaz, ezek osztrákok. Biztosan ők is únják. Látják, hogy rövidesen vége lesz, akarnak valami jó pontot szerezni. Lehet, hogy csak hizlalni akarnak, mint Jancsit és Juliskát. Mindegy. Eszem. Nem, zabálok, habzsolom a félkiló kenyeret, a margarinnal és kolbásszal. Most már mindegy, legalább jóllaktam. Még ha le engednének feküdni valami meleg istállóba friss szalmára, akkor igazán boldog lehetnék.

Orvosi vizsga következik, majd csoportokra osztanak. Senki se tudja, hova visznek. Lényeges az egyáltalán?

Háromszázfőnyi csoportba kerültem, havas hegyen megyünk keresztül. Azt mondják, így közelebb. Sok időt megspórolunk. Holnap már munkába is állhatunk. Munka lesz? Hiszen akkor rendben van. A németek, amíg dolgozik az ember, adnak enni neki.

Kis faluba érkezünk. Rögtön ételmezt osztat ki egy potrohos osztrák SA tiszt. Ez egész jól kezdődik. A honvágy kezd kialudni

bennünk? Már majd nem, hogy dicsérjük a németeket. Az SA tiszt beszédet intéz hozzánk. így kezdi: „Ungarn!“ Mellettem valaki megragadja a karomat

— Hallod? Azt mondta „magyarok“! Nem büdös zsidózott le bennünket... És sajtot adott, meg kenyeret, hát nem szép tőle...?

Tréfás kedvemben vagyok. Elcelődni kezdek a bajtársammal.

— Mondd, öregem, tanultál te latint?

Sértődötten csattan fel a hangja.

— *Sub auspicium* jogi doktor vagyok, ha nem haragszol.

— Az más. Szóval: Timeo Danaos et dona ferentes ...

— Jó, jó, azért mégis szép tőlük...

Lelkendezéséből aztán Kizökkenti a tiszt következő mondata.

— Sind zwischen ihnen Juden auch?

Erre a *sub auspicium* doktor hangja kissé lecsöndesült. Azután elindulunk a szállásunkra ...

(Ez a hat hét itt a havas osztrák faluban egyhangú, nem érdekes, ötkor felkelni, munka estig, szállás jó, szalma van, éjjel meleg helyen álmodhatunk arról, hogy Pesten, akik élnek, már élhetnek, koszt tűrhető, minden rendben volna, itt be lehetne várni az oroszokat, ha nem kellene március 28-án elindulni Nyugat felé. Mauthausen felé.)

Via Mauthausen, 1945. április.

Radnóti Miklós bori versei

A munkaszolgálatban nemcsak tízezzrel haltak meg az emberek, hanem a magyar irodalom is nagy veszteséget szenvedett. Munkaszolgálat alatt halt meg az európai hírű, kiváló esszéista Szerb Antal és itt pusztult el a magyar költészet egyik legizmosabb tehetsége, Radnóti Miklós, akinek minden sora, minden szava a magyar költészetet gazdagította.

Kegyeletos emlékezést rovunk le, amikor e könyv hasábjain Radnóti Miklós bori verseiből kettőt itt bemutatunk.

ERŐLTETETT MENET.

Bolond, ki földre rogyván fölkel és újra lépked
s vándorló fájdalomként mozdít bokát és térdet,
de mégis útnak indul, mint akit szárny emel,
s hiába hívja árok, maradni úgyse mer,
s ha kérdezed, miért nem? még visszaszól talán,
hogy várja őt az asszony, s egy bölcsőbb, szép halál.
Pedig bolond a jámbor, mert ott az otthonok
fölött régóta már csak a perzselt szél forog,
hanyattfeküdt a házfal, eltört a szilvafa,
és félelemtől bolyhos a honi éjszaka.
Ő, hogyha hinni tudnám: nemcsak szívemben hordom
mindazt, mit érdemes még, s van visszatérni otthon;
ha volna még! s mint egykor a régi hús verandán
a béke méhe zöngene, míg hül a szilvalekvár,
s nyárvégi csönd napozna az álmos kerteken,
a lomb között 'gyümölcsök ringnának nesztelen
és Fanni várna szökén a rőt sövény előtt
s árnyékot írna lassan a lassú délelőtt,
de hisz lehet talán még! a hold ma oly kerek!

Ne menj tovább, barátom, kiálts rám! s fölkelek!

1944 szept. 15. Bor.

Radnóti Miklós.

LEVÉL A HITVESHEZ

A mélyben néma, hallgató virágok,
 üvölt a csönd fülemben s felkiáltok,
 de nem felelhet senki rá a távol,
 a háborúba ájult Szerbiából
 s te messze vagy. Hangod befonja álmom,
 s szívemben nappal újra megtalálom, —
 hát hallgatok, míg zsong körém felállván
 sok hűvös érintésű büszke páfrny.

Mikor láthatlak újra, nem tudom már,
 ki biztos voltál, súlyos, mint a zsoldár,
 s szép, mint a fény és oly szép, mint az árnyék,
 s kihez vakon, némán is eltalálnék,
 most bujdokolsz a tájban és szememre
 belülről lebbensz, így vetít az elme;
 valóság voltál, álom lettél újra,
 kamaszkorom kútjába visszahullva.

féltékenyen vallatlak, hogy szeretsz-e?
 s hogy ifjúságom csúcán, majdan, egyszer,
 a hitvesem leszel, — remélem újra
 s az éber lét útjára visszahullva
 tudom, hogy az vagy. Hitvesem s barátom, —
 csak messze vagy. Túl három vad határon.
 S már őszül is. Az ősz is ittfelejt még?
 A csókjainkról élesebb az emlék;

csodákban hittem s napjuk elfeledtem*
 bombázó rajok húznak el felettem;
 szemed kékjét csodáltam épp az égen,
 de elborult s a bombák fönt a gépben
 zuhanni vágytak* Ellenükre élek,
 s fogoly vagyok. Mindent, amit remélek
 fölmértem s mégis eltalálok hozzád;
 megjártam érted én a lélek hosszát, —

s országok útjait; bíbor parázson,
 ha kell zuhanó lángok közt varázslóm
 majd át magam, de mégis visszatérek;
 ha kell szívós leszek, mint fán a kéreg,
 s a folytonos veszélyben, bajban élő
 vad férfiak fegyvert s hatalmat érő
 nyugalma nyugtat s mint egy hűvös hullám:
 a kétszerkettő józansága hull rám.

PALÁSTI LÁSZLÓ:

Mi történt Borban és a cservenkai halálúton ?

Több mint két éve van annak, hogy a szerbiai Bor községben 3600 munkaszolgálatos indult hazafelé Magyarországra. Kéthetes gyaloglás után Cservenkára ér a menet. Ott meggyilkoltak több, mint ötszáz embert. Akik életbenmaradtak, azokat tovább hajtották az SS-gyilkosok Baja felé és amíg eljutott a halálmenet Bajáig, újabb ezer halottja volt Hitler vérszomjas sváb pribékei gyilkossági lázának.

Közben ötszáz kényszermunkást Mohács felé hajtottak. Ezeknek egyrésze Németországba került. Ebből az ötszáz emberből alig tíz került élve haza. A szomorú mérleg szerint Bajára 1500 rongyos, félholt, hálálfélelemtől remegő munkaszolgálatos érkezett meg. Néhányan megszöktek, a többieket Németországba vitték. Talán ötvennek sikerült élve visszatérnie a német pokolból.

A szomorú statisztika adatai szerint 100—150 bori munkaszolgálatos maradt életben, az úgynevezett első lépcsőből. A második menet, a második lépcső 2400 emberből állott, szerencsésebb körülmények között indult útnak. Őket nyomban felszabadították a partizánok és mindössze 50 halottjuk volt.

Mindez statisztika... Minden tömegveszteség statisztika. Ha egy ember meghal, az tragédia, ha ezer ember meghal, az már statisztikai adat.

Nékem azonban, aki egy szám voltam a hatezer személyes bori különítményben, nem statisztika volt Bor és a halálmenet. Én végigéltem a bori borzalmakat és csodával határos módon életben maradtam Cservenka után és Baja előtt is.

Azóta cikkekben, könyvben, előadásokban ismertettem mindazt, ami Borban és Bor után történt. Azt tapasztaltam, hogy még ma sem ismeri a hozzátartozók serege a bori eseményeket.

Kezdjük azon, hogy Budapesten még ma sem tudják, hogy Bor az „Bor“ és nem „Bori“. Bort Bornak hívják, mint az italt. Ez

a kis falu Nistől északkeletre, Zajecsár mellett fekszik. A falu mellett van a híres bori rézbánya, amelyet egy francia társaság finanszírozott és amelyet a németek egyik legnagyobb nyersanyag telepükké alakítottak át. Kényszermunkásokra azért volt szükség, hogy a rezet kibányásszák és a munkaszolgálatosok másik csoportját azért vitték Borba, hogy a Bort Belgráddal összekötő keskeny-vágányú vasutat megépítsék.

Mi, hatezer zsidók és volt zsidók meg is építettük. A sárga- és fehércarszalagos munkaszolgálatosok bravúros munkát végeztünk.

Hatezrünk közül háromezren az úgynevezett Berlin-lágerben dolgoztak. Háromezren pedig a községtől és a bányától 10—20 kilométerre lévő táborokban. Tizenkét ilyen tábor volt. Bregenz, Innsbruck, Vorarlberg, Westfallen, Heidenau, stb. Minden tábor valamilyen német városról vagy vidékről volt elnevezve. Tekintettel arra, hogy egyes táborok sok kilométer távolra voltak egymástól, *egy-egy* láger 3—4—500 főnyi lakója nem ismerte a többi táborok lakóit. Ez az oka annak, hogy ha egy-egy életbenmaradt bori kényszermunkást megkérdez valamelyik vissza nem tért baj társ hozzátartozója, hogy ismerte-e X. Y.-t, legtöbbször azt a választ kell adni, hogy nem. Legfeljebb akkor, ha vele egy táborban volt.

Maga Bor nem is volt olyan borzalmas. Dolgoztunk és ha a hivatalos koszt nem is volt valamilyen jó, pótolni lehetett az enni-valót. Harminchat halottja volt Bornak. Ezek részben betegségben, haltak meg, részben pedig a fogda lakói voltak és Marányi Ede, Bor parancsnoka kivégeztette őket.

Huszonkettőn voltak a krumpliveremben. Ez volt a fogda. Amikor elindult az első menet Cservenka felé, Marányi a fogda liakóit kivégeztette. Nem akarta, hogy ezek a félholt emberek, akik a krumpliverem sötétjében valamennyien gyógyíthatatlan betegséget szereztek, hogy ezek a csontvázak a menetbe kerüljenek és esetleg Magyarországra kerülve, megborzadjanak az illetékesek azon, hogy milyen világ lehetett Marányi börtönében, ahol lassú halálra ítélték a foglyokat.

Szeptember 17-én kiadták a parancsot, hogy vissza visznek Magyarországra bennünket. Tíz napig tartott a gyalogút Belgrádig.

Belgrádból megállás nélküli menetben a zimonyi szigetre mentünk, a kiállítási területre ahol az egyes nemzetek volt pavilonjaiban helyeztek el bennünket. Baljóslatú hely, ide gyűjtötték össze kivégzésük előtt a szerbiai zsidókat.

Én, aki Cservenka alatt és után véletlenül életben maradtam, két évvel később, mint a Szabadság kiküldött munkatársa, Újvidékre utaztam, Szombathelyi, Czeidner, Grassy és a többi újvidéki tömeggyilkos főtárgyalására. Újvidékről autóbusszon átrándultam Belgrádba. És az autóbusz a zimonyi sziget mellett vitt el. Leírha-

tatlan érzés volt szabad emberként áthaladni azon a helyen, ahol...

De folytatom ...

Itt éltünk négy napig. Naponta egyszer kaptunk enni és indulás előtt is csak húsz deka kenyeret, öt deka kolbászt és öt deka lekvárt. Ennek kellett volna elégnek lenni Magyarorszáig. Tíz napig... de akkor még nem tudtunk arról, hogy közben éhezni is fogunk.

Hajnalban indultunk ismét Belgrád felé. A városon újra átrohantunk a kompig. Átkerültünk a pancsovai oldalra, a szerb Bánátba. Kiderült, hogy a keret a partizánok miatt nem meri vállalni a rövidebb utat, ezért hatalmas kerülővel megyünk Titelen át Újvidék felé.

Szerb Bánát! Sváb falvak, német katonák, akik gépfegyverrel kísérték bennünket az úton. Opovóban, a pihenő után, a hajnali ködben négy bajtársunk lemaradt azzal a céllal, hogy mint Szerbiában, itt is jó falatokhoz jussanak. Este szándékoztak csatlakozni a menethez.

Mind a négyüket agyonlőtték a D. M. emberei, / ezek a sváb helyi rendőrök.

Titelig huszonhét halottunk volt. A feketeruhás sváb hóhérok könyörtelenül lepuffantották a lemaradókat. Néhány lépéssel a magyar föld, Titel előtt...

Ekkor már vagy négyszáz kilométert gyalogoltunk. És biztosak voltunk abban, hogy vagonokhoz jutunk. A MÁV feltétlenül ad kocsikat. Hazajutunk! Legalább egyheti szabadságra, hogy rongyaink helyett ruhát öltünk, tisztálkodjunk. Abban is reménykedtünk, hogy „Nagyvárad“ térségéből Pest felé törnek előre az oroszok és a finnek, a románok és a bolgárok mintájára, mi is kiugrunk a háborúból.

A titeli hídon el akartuk énekelni a magyar Himnuszt de a keret puskatussal szorította belénk a szót. Futólépésben zavartak át bennünket a hídon. Nem tudtunk örülni a magyar pénzügyőrnek, a kakastollas csendőröknek, a magyar cégtábláknak, mert zavartak, hajtottak bennünket a téglagyárba. Itt jutottunk fedél alá a zuhogó esőben.

Alig helyezkedtünk el, Katz szakaszvezető vezényletével még vagy ezer embert hajtott oda puskatussal a keret. Hiába kiáltottuk, hogy nincs hely, a fekvőket puskatussal verték fel helyükről. Nem lehetett feküdni, ülni sem, állni kellett reggelig, étlen-szomjan ... Reggel indultunk tovább. Vánszorogtunk sebes lábakkal, kékre dagadt puskatusfóttokkal, éhesen, szomjasan. Szent Istvánfalván másfél óráig ácsorogtunk. És itt kezdtünk átalakulni koldus-csapattá.

A kiéhezett háromezerhatszáz ember már nem félt a puskatustól. Mindenki hozzáédződött az ütlegekhez. Berohantunk a pa-

1526

Hidegörsen, Fertőráko-
son és Ilosa-majjorban
megölt magyar bajtár-
sunk temetése

ZSIDÓNEGYED.
KERESZTÉNYEKNEK
TILOS BEMENNI.

Így kezdődött!

Nyilas gyilkosok áldozatai a budapesti gettóban
(A felvételek a felszabadítás utáni napon készültek)

így végződött!

Százezrek gyilkosai
Belsen. Landsberg és Esterwegen

A tábor SS-némberei **Belsen**

Tetemrehívják a német nőket *Soltac*

rasztházakba és térdenállva könyörögtünk kenyérért, vízért. Kapunk. De akit elcsípett a keret, alaposan elverték. Nem baj. Enni kellett. Ha messze voltak egymástól a falvak, elviselhetetlen szomjunkat az útszéli pocsolya vizéből oltottuk. Vigyáztuk, hogy ne zavarjuk fel az iszapot. Mohón ittunk és megfeledkeztünk a tifusz-veszélyről.

Így értünk el Újvidékig. Erős őrizet mellett, egy bombatalálatot kapott kaszinóépületbe kerültünk. A többieket más középületekben helyezték el. Két napig voltunk Újvidéken bezárva és ezidő alatt egyetlen darabka kenyeret kaptunk. Akinek még volt órája, gyűrűje, az kapott a kerettől egy kétkilós kenyeret.

Újvidéken sokan megszöktek. Vagy ötvenen. A szerbiai szökevényekkel együtt összesen vagy kétszáz szerencsés bajtársunk szökött meg. Ezek mind életben maradtak...

Kitűnt, hogy Újvidéken sincs vonat. Akadt, de nem a mi számunkra. Négyszázötven kilométerrel a lábunkban, tovább gyalogoltunk Zombor—Baja felé. Hol volt már Rauscher kínos tisztasága, Dénes udvarias, halk modora. Rauscher felére fogyott le, Dénes éhségében úgy káromkodott, mint egy matróz. A gonoszkodó Pető sem nem élt, sem nem halt, Baseli korlátlanul kiélhette pesszimizmusát.

— Nem jutok el élve Bajáig — dörmögte. És igaza volt.

Biedermann, az elviselhetetlen ügyeletes, lemaradt. Lelőtték, vagy ügyesen megszökött? Nem lehetett tudni. A „lusta“ Kovács megmaradt lustának. A pihenés után ott maradt az árokban, úgy kellett kiráncigálni. Baseli most is veszekedett. Ha valaki véletlenül hozzáért, rügött és ordított. De most is mindenki mindent ráhagyott. Csak az örökké vidám Heller és Huszti bírták idegekkel és izmokkal. Huszti teniszbajnok volt és most is sokat köszönhetett a sportnak. A kondíció mentette meg. Nem is annyira most Újvidék, hanem inkább később, Cservenka után.

Ujverbászig nem volt semmi baj. A menet koldult és így némi élelemhez jutott. Már megengedték a kukoricalopást is. Szegény Wintergrün hiába halt meg egy cső kukorica miatt Szerbiában. Ettük a nyers kukoricát, a földből kiszedett marharépát és ittuk az iszapos vizet.

Így értünk el Cservenkáig.

Barátságos falu, MÁV állomással, bakterrel, m. kir. postával, téglagyárral és cukorgyárral. Mi a téglagyárba kerültünk. Akkor még nem tudtuk, hogy nem sokkal később Budapesten is a téglagyárba visz ezreket a szenvedés útja.

A cservenkai téglagyárban jó férőhelyünk volt. Egészen jól éreztük magunkat. Aki nagyobb kenyeret tudott magának koldulni, az most zoknit is kaphatott érte cserébe.

Így telt el egy fél nap. Délután Dénes jött a hírrel:

— Mi van a magyar kerettel?

— Mi lenne vele?

— Eltűnt.

— Ne beszélj bolondokat!

— De beszélek! A magyar keret eltűnt.

— Akkor ülünk fel a vonatra és menjünk Pestre, — mondotta nyugodtan Huszti.

— Jó ötlet, — állapította meg Dénes. — Nincs keret, nincs őrizet, szabadok vagyunk.

— De itt vannak a németek, — mondta valaki dühösen. — Elzavarták a magyar tisztet, a keretet is és átvették a hatalmat az SS-legények. A helyi Volksbund emberei. Mindegyiknél géppisztoly van.

Fehérre sápadtunk.

Csak nem fogjuk visszasírní Katzot és Pál zászlósit.

Dr. Glasner megnyugtatta az aggódókat.

— Nem lesz semmi baj. Ezek nem bántanak senkit. Lehet, hogy a keret vonatért ment.

De senki sem nyugodott meg. Valami volt a levegőben. Valami nyomasztó. A halál közelsége. És a halál nem is volt olyan messze Este kezdődött. Megjelent Tálás hadapród.

— Na, úgy-e, nem zavarták el a keretet! — diadalmaskodott Glaser.

Tálás mellett két német ment. Vigyáztak ránk.

— Jehovások, hozzám! — ordította Tálás.

Odaszólt az egyik mellette álló németnek:

— Ezek a Jehovások mind tiszta árják.

Jöttek a Jehovások. Ez a hajdúmegeyi szekta tiszta árja származása ellenére is inkább vállalta a zsidók sorsát, semhogy ősei hitét megtagadva és vallásuk parancsával szembe szegülve, fegyvert fogjon. így kerültek Szerbiába és így jöttek velünk együtt Cservenkáig.

Most külön csoportba állottak.

Tálás körülnézett.

— Hol van Kádár doktor?

— Parancs! — ordította Kádár.

— Álljon a Jehovások közé.

Magasabbik német erélyesen tiltakozott

— Ez zsidó! Ez nem állhat ide!

Tálás nem válaszolt, a másik német visszazavarta Kádárt.

Tálás odasúgta a Jehovásoknak:

— Most ne komédiázzatok. Az életetekről van szó. Ásni fogtok, de nem sáncot. Nem hadimunkát végeztek. Ha kész vagytok, mehettek Zombor felé. Elintéztem a németekkel! Indíts!

A Jehovások elmentek.

Tálas ismét rendelkezett.

— Ötven erős ember kell. Ki jelentkezők?

— Percek alatt együtt állt ötven ember. Tálas egyet visszalódított.

— Te nem vagy elég erős. Jöjjön Herschkovits, a szakács.

Herschkovits Vorarlberg táborban Tálas bizalmasa volt. Minden ügyéről tudott, alaposan árthatott volna a hadapródnak, ha akar.

Elindult az ötven „erős“ ember.

A többiek tovább kuporogtak a téglaegetőkben. Mindannyian éreztük, hogy baj van, nagy baj.

Negyedóra múlva visszajöttek. Pető és Huszti egyszerre támadtak rá a holsápadt Herschkovitsra.

— Mi történt?

— Visszazavartak bennünket. Még nincs együtt a kivégző osztag. Megvárják, amíg egészen sötét lesz.

— Megbolondultál?

— Édes öregem, semmi értelme, hogy áltassuk magunkat. Ma éjjel meghalunk . . .

Este tíz órakor kezdődött a kivégzés. A téglarakarokból puskatussal és botokkal kizavartak bennünket. Az első udvarban a téglaegető kemencébe hajtották a tömeget. Mint a heringek a pléhdobozban, úgy szorongtunk egymás hegyén-hátán a koromsötét he-lyiségben.

És vártuk a véget. Most már mindenki tudta, mi következik. A Jehovások már megásták a tömegsírokat, kezdődhetik a gyilkosság. Meg is kezdődött. Húszasával vittek bennünket kivégezni. Az első húszas csoport sorsa hamar beteljesedett. Alig cipelték el őket, máris felhangzottak a géppisztolyok, ötven másodperc alatt megszűnt húsz ember élni. Húsz reménykedő ember, akik azt hitték, hogy pár nap múlva már magukhoz ölelhetik feleségüket, anyjukat, gyermekeiket. Magyar területen, SS golyóktól találva, buktak véresen a bácskai földre. Meghalt húsz ember, nem volt semmi bűnük, csak az, hogy zsidónak születtek. Vagy nem is ők, hanem az apjuk, a nagyapjuk.

Meghalt Kovács is, Voralberg lustája. Voltak, akik megérezték, hogy az első kemence a legveszélyesebb. Ezek átverekedték magukat a második és a harmadik kemencébe. Dénes intett Kovácsnak is, hogy próbáljanak átmászni a harmadikba, de Kovács ehhez is lusta volt.

— Mindegy, ott is sorra kerülünk...

Teljes apátiába süllyedt, talán már várta is, hogy vége legyen mindennek. Az egyik golyó homlokába fűrődött, a másik a mellébe. összecsukszott, mint egy bicska. Kezében fényképet szorongatott. Fiatal, szőke nő nézett a képről a halottra. Szörnyű volt ez a búcsú a vőlegény és a menyasszony között.

Alig gyilkolták meg az első húszat, már vitték a másik csoportot is. A téglagyár domboldala másfél perc múlva negyven halottra tekintett le. És jöttek a többi huszas csoportok. Meghalt a „gonosz“ Pető, aki nem volt rossz ember, csak kajánul élvezte inasok meg-
rökönyödését, ha valami csípőset mondott. Két kisgyermeket hagyott hátra. És meghalt Homoki is. Négy golyót „pazaroltak“ rá nációk.

Egyetlen óra leforgása alatt ötszázhusz ember halt meg.

Már a harmadik kemencénél tartottak. Mellettünk már alig volt halálraítélt.

Engel odafordult hozzám:

— Még két percünk van.

— Elbúcsúztál mindenkitől? — kérdeztem.

— Igen. Behunytam a szemem és megcsókoztam a feleségem. Szegény talán már nem él. Két hónapja hurcolták el a németek Párkányánáról.

— Én is elkészültem.

— Talán még történhetik csoda.

— Most az utolsó percben?

— Igen, már hallottam ilyen esetekről.

Abbamaradt a gyors párbeszéd. Jöttek az SS-hóhérok értünk, a megmaradt huszonegyért. Ebben a hármaskemencében már nem volt több áldozat. A többi halálraítélt a téglagyár más raktáraiban várta sorsa beteljesedését.

Fenyő bújít el a legtávolabbi sarokba. De nem használt. Zseblámpával rávilágítottak és puska tussal verték ki a sarokból. Négy SS-katona között mentünk huszonegyen a domboldal felé. Ott tíz pribék várt bennünket. A reflektorfényben megpillantottuk bajtársaink testét a földön. Még egy fél perc és mi is ott fekszünk a kedves, jó fiúk mellett, ólommal a testünkben.

Odazavartak bennünket a huUahegy mellé. De nem volt elég hely a keresztben heverő holttestek miatt a vesztőhelyen. Egy SS-legény kiadta a parancsot:

— Hányán vannak? Huszonegyen? Tíz álljon oda!

Tíz odaállt.

Ropogott a géppisztoly. Tizen lebuktak.

Az SS-rohamvezető most nekünk intett

— Álljatok eléjük.

Eléjük álltunk. Engel Béla megölelt és vártuk a halált. De a gépfegyver néma volt. Két másik SS-legény tárgyalt a rohamvezetővel. Rólunk volt szó.

Parancs jött, hogy abba kell hagyni a kivégzéseket.

Talán megtörtént a csoda?

Összenéztünk a pirkadó hajnalban Engellel. Legyintett:

— Legfeljebb meghosszabbítják kínlásunkat, — suttogta remegve — és igaza volt.

A hajnal megmentett bennünket. Egy órára, egy napra, vagy talán hosszabb időre? Talán megadja nekünk az ég, hogy megérjük Hitler végső bukását és láthatjuk azokat, akiket szeretünk?

Ismét a puskatus. Visszazavartak bennünket a kemencébe. Egyre világosabb lett. Oh, áldott fény, életet adó hajnal! Megmentette tizenegyünk életét és talán a többiekét is, akik a hátsó téglavermekben kuporogtak.

Amikor a halálfélelemtől remegve visszatértünk a kemencéhez, már útrakészen állt a ménéit. Az életbenmaradtak menete. Miniket is benyomtak a tömegbe.

Már tudtuk is, mi történt. A mi három kemencénkből ötszázhuszonkilenc embert végeztek ki. Tizenegyen maradtunk meg. Ismeretlen helyre elhurcoltak ötszáz bajtársat. Körülbelül kétezerháromszáz ember indult el Zombor felé. Hosszú kígyóvonalban húzódtott nyugati irányban a halálmenet. . .

Alig tettünk meg Cservenka főutcáján száz métert, eldőrdült az első géppisztoly. Völgyes bajtársunk volt az első áldozat. Elesett, sírva akart feltápaszkodni, de az SS-legény gyorsabb volt.

Szegény jó Völgyes nem szenvedett. Egy pillanat tizedrésze alatt megölték a gyilkos golyók.

Mire a falu határába értünk, már húsz halottunk volt. És attól kezdve tíz-húsz méterenként feküdtek a halottak, hazafelé igyekvő bajtársaink élettelen testeit. Akik egy perccel előbb még éltek, reménykedtek, most halottak voltak. . .

Aki kilépett a sorból, aki nem bírta a tíz kilométeres gyaloglás után elrendelt futólépést, aki elesett, vagy lepihent, az a következő pillanatban halott volt. És lelőtték, könyörtelen, hidegvérű gonosszággal azt is, aki egyszerűen nem tetszett nekik. Kiráncigálták a sorból, puskatussal fejbeverték. Az áldozat vergődött és már kattogott is a géppisztoly.

Így ment ez tovább Bajáig. Háromezerhatszázán indultunk el Borból és ezerötszázán érkeztünk Bajára. Kétezer halottunk volt. Kétezer fiatal kényszermunkás, gyermekek, férjek, apák hullottak el Hitler vérgőzös pribékjeinek, gyilkosságainak nyomán a bácskai pokolban.

Bajáról tíz szerencsés szökevény kivételével valamennyi bajtársunkat Németországba vitték, ötvenen-hatvanan kerültek vissza élve. A szomorú statisztika így azt mutatja, hogy háromezerhatszáz „elsőlépcsős“ bori munkaszolgálatosból körülbelül százan vagyunk csak életben.

Borban most is nagy munka folyik. Jól fizetett szakmunkások és jólöltözött SS-legények dolgoznak a rézbánya kiaknázásán.

A vasút, amelyet mi magyar kényszermunkások építettünk, már működik. A sínek, amelyeket mi szereltünk fel, a viaduktok, amelyeknek helyét mi robbantottuk, verejtékes munkáról beszélhetnének. Azok pedig, akik a bácskai SS-hóhérok tömeggyilkosságait túléltek, másról beszélhetnek ...

A szerb nép szívéből...

Sohasem fogjuk elfelejteni, hogy hófehér kenyérrel, meleg lejjel, mézédesszőlővel tápláltak bennünket az úton, nem törődve azzal, hogy állattá lett keretlegényeink őket is puskatussal verték el tőlünk. Állták a puskatust, nem törődtek az ütlegekkel és boldogok voltak, hogy mégis kezünkbe nyomhatták az ennivalót.

A jugoszláv nép megérdemelte a feltámadást! És megérdemli, hogy Tito építő munkája nyomán még nagyobb nemzeté fejlődjék.

SÓS ENDRE:

Gályarabok.

I.

Halad, halad,
halad a gálya,
hajtja, hajtja
a tenger árja,
hajtja, hajtja
a vitorlája,
hajtja, hajtja
árnál jobban,
hajtja, hajtja
szélnél jobban
gályarabok
bús lapátja.

A gálya mélyén
nincs napsugár,
a gálya mélyén
fény nem ugrál,
a gálya mélyén
nincs holdkaréj,
a gálya mélyén
gyászos az éj.
Sötétben evez
a sokszáz rab,
sötétbe fullad
a rab bánat*

A gályapadon
nincs tél, nincs nyár,
a gályapadon
ott a halál,
a gályapadon
üvölt, harap,
a gályapadon
embervadat
tép a vadabb
vad: a halál.

a döghalál.
a vashalál.
az éhhalál,
a rabhalál.

és viszi azt,
akit talál.

II.

Lenn, a mélyben
a szem: az rab,
a száj: az rab.
a kéz: az rab,
a láb: az rab, —
látni, szólni,
ütni, rúgni,
jaj, nem lehet
és nem szabad. —
csak szenvedni
lehet sokat
s emelni a
lapátokat
és túrni a
korbácsokat
s túrni, túrni
a vádakat, rút
rágalmakat, — —

vádaktól reng
a gályapad
s a régihez
új vád tapad.

De a lélek:
lehet szabad,
a lélek: az
még szárnyalhat,
áttörve a
gályafalat.

III.

Ha a lélek
nem alszik el,
s telve marad
tüzes hittel,
ha a lélek
szabad marad, —
a rabból is
lehet szabad!

szabad ember!
szabad! szabad!

GÁSPÁR LÁSZLÓ:

Szabó Dezső tanúsága.

Szabó Dezső körül ismét fellángolt a harc. A legszenvedelmesebb magyar pamfletista, aki irodalomba ojtott publicisztikával és vezércikkeket harsogó regényalakjaival vagy homályos ösztönlényeivel mindig a magyar sorskérdések politikai síkján példázta irodalmi küldetésének egyedülvaló célját: a magyar nép politikai, társadalmi, gazdasági és szellemi felszabadítását, — haló poraiban nem kisebb vitákat kavart fel, mint vulkánikus kitörésektől mozgalmas életében.

Itt nem lehet célunk kijelölni helyét az egyetemes magyar irodalomban, megállapítani rangját, felmérni nyomasztó írói egyéniségének súlyát, nyomon követni írói rádióaktivitásának jótékony vagy ártalmas kisugárzásait, kormos üvegen keresztül vizsgálni vakítóan fényeskedő stílusának, ennek a romantikus — barokk, dinamikus — drámai szó- és képáradatnak belső tartalmát, — itt csupán az írói eszközökkel ható politikai látnok nagyságára kívánunk fényt vetni.

Szabó Dezső írói rangja felől megoszolhatnak a vélemények, szemére vethetik, hogy az első világháború végén és az elbukott két forradalmat követő reakciós felvonulásban szellemi zászlóhordozója, sőt előfutára volt a nyilas örületbe torkolló ellenforradalmi korszaknak, elmarasztalhatjuk a magyar nép összetétele felett szemethunyó romantikus fajvédelmi gondolataiért, melyek egy egész magyar nemzedék tisztánlátását megzavarták, — de senki sem vonhatja kétségbe, hogy látva az ellenforradalom útját, elsőnek kapaszkodott meg azon a veszedelmes lejtőn, melynek alján a magyar történelem legalja — 1944 március 19 és 1944 október 15 — várta az országot.

Szabó Dezső, akit az ifjúság a vállára emelt, irtózáttal döbent rá e magas piederstáljáról, hogy az út, melyen elindult, egyre meredekebb lejtőn vezet és a lejtő végén feneketlen mélység

tátong. És a húszas évek másolik felében, feláldozva roppant népszerűségét, szinte máról-holnapra hátat fordított tegnapi politikai barátainak és térdencsúszva kúszott a lejtőn felfelé, hogy magasabb ponton és szilárdabb talajon állva, mint a meredélyen rohanó ifjúság vállain, tekinthesse át az egész láthatárt. Canossajárásában csaknem magáfamaradt. Az ifjúság tovább rohant és megsiketülve az ellenforradalom puffogó szólamaitól, már nem hallotta a meaculpázó Szabó Dezső új váteszi hangját.

Szabó Dezső egyedül maradt az ormon, mert azokhoz, akik már előtte felemelték tiltakozó szavukat a kereszténynek nevezett kurzus intézményessé vált jogtiprásai ellen, még nem talált és nem is keresett kapcsolatot. Igaz, a munkásság és a haladó értelmiség sem ölelte volna mindjárt keblére, mert egocentrikus, túlfűtött, melldőngető és hangulatoknak engedelmeskedő egyéniségében semmiképpen sem látta őszinte megtérése kezességét.

Szabó Dezső előbb csak dohogva és passzivitásba vonulva, de később ismét bombasztikusán hangzó stílusának nagyzenekari hangszerelésével adott kifejezést feleszmélésének. De gazdag, áradó nyelve, minden szókimondása ellenére is, csak arra volt jó, hogy a gondolat tiszta dallamát túlharsogja és csak személyes hántást láttasson „pálfordulásában“.

Metamorfózisában akkor nem is láttak többet, mint írói extravaganciát, ellenzéki viszkétiéget, szeszélyes állhatatlanságot, minden áron való különvéleményesdit. Pedig halálosan komoly veszélyekre hívta fel a nemzet figyelmét. De ki figyelt fel rá, amikor kiszállva hallgatásának koporsójából, ilyen öntömjenező szavakkal próbálta felrázni a nemzet lelkiismeretét?

„Hogy koporsóm fedele megnyílik egy percre: csak egy kötelességem lehet: folytatni a századokon át nekem gyűlt történelmi feladatot. Ha csak egy kiáltással is tudok többet hátrahagyni a nagy orgyilkosság ellen: talán ez' a kiáltás is erő és igazolás lehet a holnap felébredtjeinek. De lesz-e ilyen ébredés?

Nem tudom. Az én hitem holtan fekszik a piszkos napok tiprása alatt. Az én harcomat nem riadó, hanem egy mindenből kiszálló egyetemes circumdederunt mozdítja. Én az ezeréves magyar Waterloo Cambrone-ja vagyok, aki minden elzúzott remény s szétszórt hullák fölött odakiáltja a halálnak az élet dacát.

Nem vontam vissza semmit, nem bántam meg semmit: érintetlenül, ősi fejedelemséggel az vagyok, aki voltam. Minden tanításomnak, minden mozdulatomnak irtózatosságot hoztak a szemetes napok. Ma az én magyarságom fölött¹ nem ítékezhetik senki, mert ma én vagyok a magyarság egyetemes, történelmi kifejezője, én vagyok a jövő ítélete. Ha én cirógatom a magyart, az nekem nem bölcs üzlet, hanem kitagadtatásom az életből. És ha belerúgok, az az én legégetőbb fájdalom. És ha elmegyek innen, az azt

jelenti, hogy világgá kell hordozni a sír szélére maszlagok baj sebeit. Ha pedig a magyar álarcú idegen orgyilkosok gaz uszítással Ítéletet merészkednek szemtelenkedni az én örökkévaló magyarságom védelme ellen, arra sem méltatom őket, hogy megvetésemet arcátlan arcukba köpjem.“

L

Milyen veszélyek eszméltették jobbik énjére Szabó Dezsőt? Hitler feltűnedező csillaga és az Anschluss elvi jelentkezése. Pedig még csak az 1931-et írunk: Hitlert még csaknem két esztendő választja el a hatalom birtoklásától és az Anschluss gondolatát még csak kísérleti léggömbként eregetik fel a nagynémet álmok kergetői.

Szabó Dezső feltápszkodik hallgatásának kcfporsójában és világgá-nemzetté kiáltja, hogy „ha a világ bármely nemzete elé olyan életbevágó probléma toppanna, mint amilyen nekünk az Anschluss és általában viszonyunk a németiséghez: az illető nemzet minden életösztone felriadna a kérdés megvitatásához.“

De nem riad fel... Pedig Szabó Dezső eget-földet megmozgatott. „*Vivos voco, mortuos plango, fulgura frango!*“ — kondítja meg a vészharangot a *A németiség útja* című tanulmányának már mindjárt a mottójában is.

Az ifjúsághoz appellál: „A nemzet minden rétege s leghangosabban ifjúsága erős szellemi harcban termelné ki a szükséges történelmi feladatot.“

És kerekén kimondja, hogy „Magyarországon az 1867 óta lepráskodó politikai rendszer a demokratikus egyenlőségnek sajátos nemét teremtette meg: az általános, nyílt városok —, községek — és fejekeként! kadaverizálást és ez a végzetes folyamat napjainkban teljes következményére jutott.“ 1931-ben!

„Íme, — harsogja — az élet-halálos Anschluss-probléma felveri a magyarság új európai elhelyezkedésének minden kérdését. És a jól elkészített magyar hullá már nem tud feltámadásba vonaglania az élet új lehetőségei előtt. Sajtó és egyes bölcstörtetők félszegen botorkálják azokat a véleményeket» melyeket a nagyszerűen megszervezett németiség ügyes sáfárai tervszerűen szétpatkánymérgeztek. A „magyar“ ifjúság, betokolva a német sipka ízléstelen fertelmébe, okos sváb tanárainak lelki hóna alatt sör-, bor- és málnaszörppárhaj okát vív és elrángja a bursensaftok egyéb baromi hülyeségeit. És nagyon magyarnak, Balambérosan turáninak, egy link Hadúr külön ünnepi sütetű vakarcsainak érzi magát. Maga a magyarság nagy tömege, — a termők, a dolgozók, a kenyeret és vért adók elitéit milliói — fásultan tántorogva a végtelen nyomorúság mindennapjai közt, nem kérdi, ki, hol és hogyan fogja továbbra is csapraütni.“

Szabó Dezső már akkor meglátta, hogy Németország, ha el is vesztette az első világháborút, a német egységnek, a német uranü vágnak roppant lázával csap végig Ausztria, Magyarország, Csehszlovákia, Románia, Jugoszlávia és a többi keleti államok németiségén. De legnagyobb nyeresége mégis az volt, hogy „az a faj, mely rokonalanságában eddig a legáthatatlanabb lelki akadály volt a germán hódításnak: a magyarság, mely már a német imperializmus szerves részévé kapcsolatot be... És akkor ez a faj, elvesztve a német étvágyért fiainak százezreit, vére, munkája, szenvedése földjének kétharmadát, elvesztve megmaradt fiainak holnapját és az élet minden javát: beleölelkezik az őt elemésztő gyilkos akaratra s füléig szélesedő révülettel bögi az égre lemészárolt fiai halálénekét: a Wacht am Rheint!“

Persze, akkor nem kívánhatjuk, — tárja szét karjait lemondással Szabó Dezső — hogy a világ megértse e példátlan arányú tömegöngyilkosság örületét. Nem kívánhatjuk, hogy segítségünkre siessenek.“ A világ egészsége mégis sokkal nagyobb, hogysen az angol, a francia vagy bármely más nép megértse ezt a morbus hungaricust. Ha mi nem tudjuk meglátni a betegség okait, ha mi nem tudjuk beidegezni a gyógyulás folyamatait: a halál holnap átlépi a már megérintett küszöböt.“

Pedig Szabó Dezső nem állott egyedül rádöbbenésével. Legjobb kortársai már jóval előtte felismerték a felszín alatt sűrűsödő pángermán veszélyt, de uralkodóosztályaink elaltatták a nemzeti tömegek tompa sejtését. Pedig az első világháború után „a pángermánizmus lázába egyesült németiségre ráfázott a meghökkenés: hátha az idegen dinasztiától és Ausztriától elszabadult magyarság most természetes fejlődéssel rátalál egy saját élettörvényeihez, saját organikus céljaihoz való öntudatra?“

És itt Szabó Dezső bizonyos joggal hivatkozott önmagára, amikor megállapította, hogy ez a megszeppenés nem volt megokolatlan: »Az elsodort falu mint halálos vészre kondított harang és mint új életre hívó kürt szólott a lelkekben. Megmutatta a magyar sebek minden tanulságát, új történelmi látást adott s új öntudatot mozdított fel egy sajátcélú magyar élet megépítésére. A magyar parasztság, ráébredve jogaira és hogy a nagy megpróbáltatásokban csak ő bizonyult történelmi osztálynak és nemzetfenntartó elemnek: mind hangosabban követelte részét a történelemcsinálásban.“

II.

Csak az időpontban tévedett Szabó Dezső, mert nem a tanácsköztársaság bukása után „fázott rá a németiségre a meghökkenés“, hanem 1918 végén, az őszirózsás forradalom idején. Akkor

valóban veszni látták reményüket a nagynémet álmok megszállottjai. A tanácsköztársaság bukását követő kurzus azonban ismét felvillanyozta a pángermanizmus meghökkent szálláscsinálóit: a majdani Führer majdani magyarországi ötödik hadosztópát, hiszen a reakció győzelmét a legsajátabb diadaluknak tekintették.

1918 végén és a fehér terror ellenére 1919 után is „minden veszély megvolt, hogy itt egy szélesen emberi és sajátos dús természettel magyar fejlődés indul meg. És ekkor mutatta meg magát a német szolidaritás, a német ravaszság, a makacs német uralmi vágy roppant ereje. Mindenikük arra a pontra áll, ahol állania kell, azokat a szavakat és gesztusokat tornázza ki magából, melyek céljaiknak a legalkalmasabbak.“

Szabó Dezső a nemzeti élet és a társadalmi jelenségek ütéren tartotta kezét és már 1931-ben felismerte, hogy „három olyan szenvedély van a nagy viharokon átment lelkekben, amelyek mögé bújva s amelyeket ügyesen kihasználva szétlophatják a magyarság öncélú megújulásának minden lehetőségét s megépíthetik hatalmukat a ledöfött ország fölött. Az első: a háború és a két forradalom jelenségeitől felvert antiszemitizmus. A második: az ország szétdarabolásának fájdalma. A harmadik: azok az indulatok, melyek a királyság körül marakodtak.

A feladat világos volt: ébren tartani, egyetemes, mindent betöltő lázzá fokozni ezeket a szenvedélyeket, hogy lármájukkal a magyarság minden figyelmét elvegyék a múlt kiáltó tanulságaitól, saját céljaitól, életérdekeinek megszervezésétől és a szükséges védelmek megépítésétől.

És voltak antiszemiták, ezer szájjal, mindenütt ott kiabálva, minden szem előtt lobogva. Duzzadó eulenspiegeli humorral, mint rettenetes vádakot emlegették fel a zsidó hódítás eszközeit akkor, mikor sunyi összefogásban ugyanazokat az eszközöket alkalmazták a saját hódításukra. A magyar hazafiság legfőbb jegyévé tették ezt az antiszemitizmust, hogy a nem antiszemita magyar értékek ellen vad uszítást kezdhessenek. A századok sörétől, zsíros káposztájáról roppantra dagadt humorral csürdöngölöztek magyar fajvédelmet és a magyar palik könnyekre hatódott, hogy a magyar korcsma borjúvesést, borjúpörköltet, borjúszegyet, borjúfejet, szívet és lábat zabáló vendégei milyen szép borjúi aj védelmet ropnak a lakomájukhoz.“

III.

„És már meg is indult a rendszeres honfoglalás. A kurzus elején felhemzsegők nyílt és még inkább a titkos szervezkedésekben elfoglalják az irányítást, az akaratindítást, a pénzzel és emberrel való rendelkezés minden hatalmi pontját. És ez nem kicsi

dolog: hiszen ezekben az összeállításokban osztatnak szét a közéleti szerepek, az állások, minden hatalmak, befolyások és javaik. Hogy különösen a titkos szervezésekben mily könnyű a dolguk, kiáltó példa rá» hogy ez az intelligenciájú réteg csinálta meg a kozmosz leghülyébb puccskísérletét: a frankhamisításig jutott puccstervet. Egész bizonyos, hogy a pingvinek között nem lehetett volna hívet toborozni egy ilyen szellemi nivójú terv számára. És most, hogy már drótjaik végére kötötték az új mozgás minden marionettjét, kész a hódítás egységes stratégiája:

1. Elfoglalni a gazdasági élet minden hatalmi és irányító pontját. És minden mozzanatában olyan gazdasági politikát csinálni, hogy a végső nyomorúságban vergődő magyarság agyára mint gépkalapács csapjon le a mindennapi kényszerítés: csak úgy szabadulhat meg nyomorától, ha beleegyesül a német ség na-<y testébe.

2. Elfoglalni a külföldi képviselőt, a diplomácia lehetőleg minden helyét. Hogy mindenütt ott legyen a német fül, a német szem, a német akarat. Nehogy valahol olyan történhessék, mely bármily csekély vonatkozásban is elfüggetleníti a magyarságot a német céloktól.

3. Elfoglalni a lélekformálás, a jövő-kialakítás, tehát a közoktatás és kulturális élet minden hatalmi helyét. Mert a legfőbb, a legégetőbb feladat: olyan középosztályt teremteni, mely német bcidegzésű látásával, német életeélú ideológiájával alkalmas lesz a nagy beolvasztás megvalósítására.

4. Elfoglalni az egyház minden hatalmi és nagy ja vadalmazású helyét. Hogy német hitoktató, német hitszónok, német szerzetes, német apáca vigyen a lelkekbe egy német akaratú, német ideológiájú kereszténységet.

5. Elfoglalni a hadsereg, a folyamórség, a csendórség, a rendórség, a testnevelés lehetőleg sok irányító helyét. Hogy minden izom, fegyver és fizikai erő a német látás, a német életakarat irányításában legyen.

6. Elfoglalni az igazságszolgáltatás minden fokán és terén minél több helyet. Hogy a német vér, a német ideg, az egész ösztönstudattalan és tudatos német organizmus szűrjön szerves igazságokat, melyek védelem és hódítás a német ség számára.

7. Elfoglalni a municipiumok, a városi és községi hatóságok vezetését, hogy a magyar élet irányítása» minden részletében kezükben legyen. Itt, ha a magyarság többségben van, még történnek nagy magyarkodó mondatok. De ahol ők kerülnek többségbe, első dolguk kioltani a magyar nyelvet, ezt az ezer éven át annyi fájdalommal őrzött drága lángot: egész életünket, jövőnk egyetlen biztosítékát.“

IV.

És „így nyeli magába a német boa constrictor a magyar paripát“:

Először is: „nagyon hazafiak, rettentően magyarok“, de van egy rétegük, mely pángermánul áll a magyarsággal szemben. „Ez a réteg a mumus szerepét kapta, a közös taktikában.“ Aztán ott van a nemes középutat vallók rétege. Ez mosolygó képet vágva, „hű polgára az ungarisches Vaterlandnak és a jó fiúk, a kegyes Ábel előnyét hozza a közös küzdelembe.“ Végül a harmadik réteg: a túl-hazafiak, túlmagyarok rétege.“ És itt kitör a keserűség Szabó Dezsőből: „Százezrei vannak a németnyelvű magyaroknak, akik megbízhatók, jobb magyarok, mint a magyamyelvűek. Hiszen ezek már azért is alkalmasabbak a magyarságra, mert olyan nyelven magyarok, melyet a világon százmilliónál is több ember megért.“

„A másik, pompásan bevált kárbolos kendőjük: a kereszténységük, a katolicizmusuk. Becsületes ember nem fogja félreérteni: — teszi hozzá Szabó Dezső — én a kereszténységet, a katolicizmust nem akarom érinteni. Arról a sajátos kereszténységről és katolicizmusról beszélek, mely hódításuk ösztönös formája a nagyrészen kálvinista magyarság ellen. És amely hadiálarcnak is alkalmasabb, mert meg lehet vele osztani a magyarságot önmaga ellen, a kálvinista magyarság segítségével szorítva ki a kálvinista magyarságot. Ugyanakkor ezek a katolikus magyarok sem járnak jobban. Mert amint ők a jobbmagyarok, ők a megbízhatóbb keresztények és jobbkatolikusok.

Antiszemitizmusuk nemcsak a közös lepényt evők féltékenysége és a figyelem ügyes elterelése náluk. Mögötte van a bölcs számítás: izolálni a magyarságot a zsidósággal szemben is. Hogy a zsidóság is az elnyelő Németországban lássa fejlődése egyetlen Lehetőségét. (Még Szabó Dezső látnoki szeme sem tudta akkor elképzelni Auschwitz, Majdanek, Mauthausen, Treblinka és a hitlen örület fantazmagóriás bestialitását.)

Az antiszemitizmussal szemben fel kell említenem egy mókájukat, mely mutatja, hogy a lehetőségek mily korlátlanok a magyar poli hiszékenységével szemben. A múlt szokásaival ellentétben egyszerre hallatlanul megnehezítették, majdnem lehetetlenné tették az idegen nevek magyárosítását. Az érv az volt, hogy csak büntetlen előéletű, megbízható jellemű ember kaphatja meg a magyar nevet. Mert nem lehet kitenni a magyarságot annak, hogy a külföldön mindenféle magyar név alá bujt csirkefogó kompromittálhassa. A maszlagot pontosan beantiszemitázták, hogy könnyebben lenyelhető legyen. Ennél puffadtabb hülyeséget még a szegény magyar tányérjára sem tálaltak.“

V.

Szabó Dezső, aki Budapest ostroma alatt a Rákóczi-téren lelte halálát és „dízsírhelyes kihantolásáig“ ott kezdte el örök álmát, hallgatásának koporsójából nyilatkozott meg imígyen, kerek másfél évtizeddel halála előtt.

S ha már fenti próféciáit is végzetesen igazolták a Magyarországra zúdult történelmi események, mit szóljunk ahhoz a kísértetiesen bekövetkezett jóslatához, hogy: „Azon a címen, hogy iparunk és kereskedelmünk jelentős része zsidó kézen van, az ügyes német saját magunkkal fogja halálra gáizoltatni saját iparunkat és kereskedelmünket a német ipar és kereskedelem útja elől?“

A huszas évek legvégén aztán békejobbot nyújtott a magyar zsidóságnak is és előbb hallgatólagosan, majd a szélesebb nyilvánosság előtt is elégtételt nyújtott „a magyar nemzet zsidó elemeinek“, elismerve ezzel, hogy a nyelvében, szokásaiban és magyar eszményeiben élő honi zsidóság is integráns része a magyar nemzetnek.

Szava azonban, sajnos, pusztába kiáltó szó maradt, de próféciáit és tanúságát még ma is sokan megszívlelhetik.

PÓR DEZSŐ:

Budapest: 1944.

Fz a történet sem nem holmi oknyomozás, sem más nagyképű történetírás. E sorok: elbeszélése annak, hogy — körvonalakban — mi történt Budapesten, amikor a náci-szenny kiöntött. Világosan, félreérthetetlenül és azzal a drasztikummal, amely a német kultúrát Bismarck óta szüntelenül »jellemzi«. Lehet, hogy lesznek kevesen, akik „glorifikációt“ várnak az igazság helyett. Még kevesebben lesznek olyanok is, akik azt hiszik, hogy két alkotó esztendő elég elfeledni az emberalatti aljasságok, szennyek és apolitikus rövidlátás borzalmait. Remélem: egy emberöltő is kevés . . .

A hatéves Rettenettől megőrzött pár piros vércsepp melegével köszöntjük azokat, akik jószándékkal közelednek felénk és kezükre nem tapad háromnegyedmillió testvérünk ártatlan vére! De semmiféle összetakolt biztonságban ne érezzék magukat védve azok a gazok* akik résztvettek az emberiség történelmének és a magyarság szégyenlapjainak e fejezetében!

¡Rokoni jószóval fordulok azokhoz a sok-sok munkáshoz és józan paraszthoz, akik mellénkálltak és a vidéki „gettók“ falain bedobott kenyérfalatokkal a csendőrök puskatusát zúdították ösztövére nyakukba. És ugyanilyen kéznyujtással süvegelem meg a sokkal kevesebb számú papot is, akik nem feledkeztek meg a Lélek szolgálatáról, ha ez kockázattal is járt. A nagyszabású „közömbös“ azonban ne kérjen részt a főhajtás igazságszolgáltatásából, hanem: — szégyelje magát.

A tegnap üldözöttjei közül pedig azok, akik a poklok tornácáról visszajövet, egyéni mohóságukkal akadályozzák az építés haladó munkáját: — bajtársi, könnyű szívvel kívánom nekik — kerüljenek pellengére. S ha ez sem elég: akasztófára.

Szólnom kell még a kevesek csahos hadáról is. Akik „sokalják“ az üldözöttek visszatértét. Akik a neo-antiszemitizmus nadragulyáját elvetették, abban a hiszemben, hogy: itt jobban elbújhat-

A nácik „ellenségei” Belsen

így fekszenek hetekig temetetlenül
a nácik legártatlanabb áldozatai
Belsen

Bűn! (Legyilkolt csecsemők a budapesti gettóban)

Bűnhődés!

Endre és Szálasi
elnyerik méltó büntetésüket

Talán akad valami használható tárgy a *halotton* ..
Belsen

Schwabmunchen

Rájmgyűjtötták ia barakkokat

nak tegnapi vétkeik elől. Ezek, hadd higgyék, hogy nem ismerünk köntösükre. Előbb építenünk kell, ahogy munkatársaink teszik: eljegyezve magukat a szűkös hétköznapiok völegényeiként. Várhatunk még, a leszámolásukkal.

De majd rájuk is sor kerül.

1944 március 19. Már délelőtt izgatott hangyaboly a város. Hiteles és tódított hírek villódzanak szájról-szájra, de még senki sem tud pozitívumot. Délután, az Üllői-utón a Ferencváros—Újpest futballmérkőzés. Húszezer ember állja körül a sporteseményt. Ekkor válik köztudomásúvá, hogy „húséges szövetségeink“ a németek: megszállták országunkat! A belső összefüggéseket ismerőknek nem is volt meglepetés. Németország Európa közepén domborodó nagy has — nem nézhette a szomszédságában meghúzódó kis nemzet viszonylagos függetlenségét. S minthogy a „guruló márka“ akkor már évek óta permetezte a „történelmi osztályok“ és lakájaik, a köztisztviselő társadalom számos, legtöbbször svábszármazású csatornáit, a német élettér előtomácát akarták a vérzivatar színhelyévé tenni. Erre a „nemes“ célra viszont kitűnően megfelelt az a Magyarország, amely a feudális rabszolgatartás évszázadában börtönnel és csendőrséggel tenyésztette ki a szolgálalküségét. Az a Magyarország, amelynek Kossuth Lajos óta jóformán nem volt egyetlen népézésű politikusa sem!

Ezen a délutánon riadtszemű emberek bújtak össze a futballpályán. Nem grófok és nem bankárok voltak ezek, hanem kétkezi kisemberek. Akiknek ez az ország soha nem adott mást, mint verítéket és rend őrkar dlapot; mégis valami névtelen fájdalom szorította össze szívüket, hazájuk függetlenségének elvesztésekor.

Már vasárnap este megszállták a budapesti pályaudvarokat a Gestapo pribékei és az „ötödik hadoszlop“ régen itt bujkáló sakáljai Csapatostól szedték le a vonatokról nemcsak a zsidókat, hanem — pontos listák alapján! — a baloldali gondolkozású embereket, főként az ismert szociáldemokratákat és az illegációs kommunistákat is.

Rövid idő múlva behatoltak a Pesti Zsidó Hitközség síputeai székházába és parancsaikra elkezdődtek szakmák és vagyoni helyzetek szerint az üldözöttek összeszedései s „elszállásolásuk“ a Rökk Szilárd-utcai rabbiszemináriumba.

Majd egyszer, a kellő évtizedek történelmi távlatában felmerülhet ez a kérdés is, hogy sem ekkor, sem a rossz hírű „Zsidó Tanács“ működése folyamán: miért nem volt e nád-parancsoknak egyetlenegy vértanújuk sem? Miért engedelmeskedtek a vezetők e parancsoknak szolgálai módon s miért nem akadt legalább egy egész férfi soraikban, aki: nyíltan megtagadta volna e barbár parancsok teljesítését?

A „sárga csillag“ felvarrása és az összeköltözések elrendelése

mindig sűrűbb viharfelhőket vont össze a nyájként tömörült üldözöttek egén. Az összeköltöztetések során újra akadt egy „szorgalmas“ zsidó: Müller úr — civilben zugbankár — a zsidó Lakáshivatal vezetője: „vállalkozott“ arra, hogy amit a magyar nácik is hosszabb időre kontempláltak, ő az összeköltöztetést megoldja napok alatt. Tehetséges ember lévén, állta is szavát. (Nem tudok róla, hogy ezt a tehetséges urat, a felszabadulás után: felelősségre vonták volna!)

Ekkor már megkezdődött a 18—48, majd nemsokára a 16—65 életévük közötti zsidószármazásúak behívása munkaszolgálatra. E jogcím mögötti lényeg pedig az volt, hogy: evakuálják a „keresztény és magyar“ közéletet. Jobban, mint eddig, 1939—1944 között. Még jobban ...

Lassan nyár lett. De ez a nyári napsütés fényt csak a jól-helyezkedetteknek hozott. A vidéki deportálások már javában peregtek. A pesti zsidóság kiskaliberű vezetői: szomorúan keveset tettek a vidéki halálraszántakéit! Csak akkor kezdtek „sietni“, amikor Nagybudapest határához ért a modern inkvizíció, a deportálások sorozata.

Ekkor már élt és domborított az egyik legundorítóbb szörny Ferenczi csendőralezredes. Aki egyik oldalon nagy pénzeket vágott zsebre a pesti zsidó milliókból, az érem másik oldalán viszont szorgalmazta a pestiek deportálását. Ennek a hullőlelkű baromnak a kezelésénél ugyan sehogy sem vált láthatóvá a „hatezeréves kultúra“.

A Zsidó Tanács, amely összetételénél fogva a Stem Samu-féle vagyoni cenzus minden visszasságát tükrözte, a feladata magaslátán — guggolt! Az akkor már megalakult ú. n. Ruhagyújtó munkásszázad tagjai jobbára a hitközségi tisztviselőkből és a kerületi, valóban ruhagyújtó régi munkaerőkből álltak. (Később sok vezénylés történt, nem mindig szociális szempontok szem előtt tartásával.) Ez a munkaszolgálatos század e nyár folyamán a kínok-kínját állta végig. Ugyanis: naponta legalább tíz-húsz — bocsánat — latrina-hír került le a századudvarra a Zsidó Tanács harmadikemeleti „magasságából“. Idegfeszült hetek és hónapok voltak ezek. Amikor egyszer, türelmük fogytán, vagy tizenöt musz. felkerekedett és felment „elszámolni“, néhány nagytekintetű tanácstaggal. Ezek a jó hírszolgálatlaltal rendelkező urak azonban a másik oldalon megléptek. Alapos pár pofont takarítva meg az előrelátásukkal.

A Zsidó Tanács legtöbb tagja: csillagmentességgel és prima „fleknikkel“ rendelkezett, persze a Gestapo jóvoltából. Míg a tömeg, a „népség és katonaság“: csak pár jóindulatú keretlegény kíséretében mehetett néha az utcára.

A román kiugrás után, az ősz némi enyhülést hozott a halálra-ítéltek pesti dzsungelében. Minden épeszű ember várta, hogy a román és finn példát mi magyarok is követjük. De hány épeszű ember volt a kormányzaton ...?

Megint egy szomorú vasárnap: 1944 október 15. Kora délután a delíriumos tengerész proklamációja s rövid örömmámor után: ijesztő kiábrándulás.

Horthy úr, teljesen légüres térben, minden előkészület nélkül, vaktöltéssel próbált kilépni a magakereste háborúból. Nem azért, mert megelégedte negyedmillió magyar baka Don-i pusztulását, azért sem, mert megsokalta háromnegyedmillió magyar állampolgár állati megsemmisítését. Nem. Hanem, mert délelőtt a fiát elfogta a Gestapo. Volt valami sorsszerűség abban, ahogy ez a kor¹ mányzói trónszék, amely Izsák, Orgovány, Kecskemét gyilkos mocsarából nőtt ki, egymás után vesztette el vérségi kapcsolatait...

Október 16-án azután a nyilas indulatok túláradtak a megmaradt kevés emberieség zsilipjein. Semmiféle „ellenállás“ nem volt, ami komolyan mondható. Csak egy népszínházutcai zsidó ház lövöldözött a nyilasokra, ezt is — német Tigris-páncélosokkal — hamar vérbefojtottak.

Hosszú karavánok indultak el az óbudai téglagyár, majd a németországi „Vernichtungs-lagerek“ felé. Kiderült, hogy sokkal több nyilas van Pesten, mint amennyiről a korábbi években tudtunk!

„Védett“ házak keletkeztek. Soha annyi milliomos házmeister nem szaladgált a feljelentők között, mint ezekben a hetekben... Életükért remegő aggastyánok, asszonyok és gyermekek könyörögtek egy falat kenyérért a mindenható házparancsnokoknak. Sokszor hiába. Megkezdődtek a hírhedt Dunapart-r-kísérések. A nyílt utcákon ropogtak a géppisztolyok. Sok egyéni „számlát“ egyenlített ki az emberállatok véres indulata. Kiöntött a kloaka és szennye a felhőkig ért .

Még júliusban egy meghívás jött. Kabók Lajos, a nagyemlékű Vasas-főtitkár hivatott a Magdolna-utcai székházba.

Akkor már csak két kis szobát hagyott meg a Gestapo, a többit lepecsételte. Kabók, Szeder Ferenc, Malasits Géza, Karácsony és Hegyi Imre fogadtak. Hegyi később lement a foyerbe vigyázni, hogy ne zavarják a tanácskozást.

Kabók az őt jellemző rövidséggel felvázolta a várható helyzetet és utasítást adott egy hírszerző, lehetőleg katonai csoport megszervezésére. Hosszabb beszélgetés folyt, amelybe Szeder Ferenc és Malasits Géza is beleszólt. Mintegy két óra múlva elmentem azzal, hogy másodnaponként referálok s összekötőként Hegyi került mellém.

November elejére több mint húsz olyan megbízható tiszt volt együtt, akik szolgálati beosztásaik folytán alapos informáltságot biztosítottak Kabóknak és vezérkarának. Főtitkárunk fanatikusan hitt abban, hogy a szervezett munkásság végre is lerázza béklyóit. Egy későbbre időzített terve az volt, hogy a csepeli és

újpesti munkásság élére hozzánk tartozó tisztet állít és a közeledő orosz haderővel érintkezésbe lépve, fegyveresen szegül ellen az egyre tűrhetetlenebb terrornak és gyilkolás! járványnak.

November 6-án éjjel tizenegy órakor a Vasas sporttelepének klubházában, a Béke-utcában, katona- és rendőrtisztjeink között megjelent Kabók Lajos. Nagyon lehangolt volt. Kérdésemre elmondta, hogy ötezer fegyver rendelkezésére bocsátását ígérték neki s ez most elhalasztódott. Referátumom után, szokása szerint a hadihelyzetet fejtegette. Lelkesedéssel beszélt a szovjet csapatok feltartóztatathatlan közeledéséről.

— Nagyon hamar itt lesznek — mondotta — és leszámolunk ezekkel — bestiákkal! Az orosz népielek jámbor. Nekünk kell az 1919 óta esedékes nagytakarítást elvégeznünk, csak aztán beszélhetünk a szocializmus komoly, építő munkájáról. Tíz esztendő alatt ezer év mulasztásait kell pótolnunk, elvtársak. Higyjétek el, bennem egy szikrája sem él a bosszúnak. De mocsárra nem lehet házat építeni. Addig kell leásni, amíg szilárd talajt nem találunk!

— Lajos Bátyánk, mi a parancsod számunkra?

— Most következnek a legkritikusabb idők, fiúk. Most vigyázzatok a legjobban. Nem szabad könnyelmű kalandba bocsátkoznunk. Ezek a banditák állig felfegyverezettek. Minden mozdulatot vérbe fojtának. Sohasem ontanám ki hiába akár csak egy csepp vérért is munkástársaimnak! Amíg én nem mondom: nem lehet öntevékeny senki sem. Kellő időben szólok, amikor a mai tervek helyébe kézzelfogható realitásokat iktathatunk. Vigyázzunk a munkáskezekre, mert nagyon nagy szükség lesz rájuk a háború utáni újjáépítésnél.

Kértem, hogy ne menjenek be többet a Magdolna-utcai Vasas székházba, mert ez a Gestapo csapdája csupán. Feddő hangon válaszolt:

— Valószínűleg az. De mi vagyunk az utolsó, még valahogy működő szakszervezet. Helyünkön kell maradnunk, megfigyelt telefonnal, spiclikkel körülvetten, folytonos kockázatban is. Amíg mi az őrhelyünkön állunk, áll a szervezett munkásság utolsó bástyája!

Elnémultunk a kötelesség e nagy emberi példája előtt. De szívünkben egyre nőtt a szorongás, hiszen Kabók Lajost nem mi, hanem az egész munkásosztály sem volna képes pótolni, ha ...

Még néhányszor felkerestem hírekért és megbeszélésekre a munkaszolgálatom akkori színhelyén, a Síp-utcában. Ez a ház volt a legalkalmasabb ilyen találkozásokra, mert a délelőttöként sok ezer ott megforduló ember között nem tűnhetett fel néhány látogató, élükön egy rövidrenyírt, fehérhajú férfi. Egy nagyon egész ember és nagyon talpig férfi...

Nemsokára, egy reggel, a Magdolna-utcában rájuk törtek a csendőrök. Kabókot, Karácsonyt, Hegyit elhurcolták. Szeder és Malasits véletlen szerencséjével elbújdoshattak.

Hegyt sikerült egy Sopronba utazó ügyvéd útján Kőhidáról visszahozatni Budapestre. Innen Karácsony első napján vitték vissza, egy nappal Budapest ostromának megkezdése előtt. Így menekült meg. Mert az első transzport minden tagja elpusztult, míg ő sok viszontagság után, 1945 nyarán hazatért a németországi egyik halál táborból.

Kabók Lajost, hír szerint, a Dunaparton gyilkolták le. Az a nyilas golyó, amely ezt a nemes életet kioltotta: nem lehetett tudatában a veszteségnek, amelyet okozott. A magyar munkásmozgalom aranylapjairól főként magasodott Kabók Lajos feledhetetlen alakja évszázadokra példát mutat a dolgozó ifjúságnak! Azok alatt a hónapok alatt, míg Mellette élhettünk: jobb, különb emberekké lettünk. Tanított, korholt, bátorított, egyszerű szavai világosságot sugároztak, szelíd mosolya pedig mindig tompította energikus tekintetét. Ha egyszer a MUNKÁST öntik szoborba: csak Kabók Lajos alakjáról mintázhatják.

Testét valahol ringatják a Duna közömbös hullámai. Lelke azonban ma is közöttünk jár! Mindenütt ott van, ott lesz, ahol kevés a kenyér és sok a veríték ...

Szándékosan nem említem azok nevét, akik bármilyen feladatokat oldottak is meg, de az üldözöttek egyre fogyó táborából származtak. Véleményem szerint: pusztá kötelességüket teljesítették az emberiség e legszomorúbb viharában!

Azokról beszélek névszer int csak, akik nem tartoztak közénk „származásilag“, de a Humánium parancsát vállalták. Nem voltak sokan, de voltak elegenden. Közülük is kivált két katonatiszt: Bóth Raymund alezredes és Ocskay László századparancsnok.

Bóth alezredes a Honv. Minisztérium egyik főtisztviselője volt s már 1943-ban Szentkirályszabadján, amikor egy korrump táborparancsnokot váltott le, megmutatta, hogy igazságos; egyenes ember, a kor uralkodó antiszemita terheltsége nélkül. Koldus-szegény a fizetéséből élő, nagybeteg ember volta dacára a munkaszolgálatos vezénylések egyik főkoriefusa lévén bár, soha egy fillér sem tapadt kezeihez!

Ocskay László, a történelmi család sarja: nem is volt deklaráltan filozemita. Ember volt. Azzal a mély meggyőződéssel, hogy ha a sors embereket adott rendelkezésére, ezekért az emberekért: felelősséggel tartozik. Elsősorban — önmagának. Valószínű, hogy ha eszkimókat parancsnokolt volna, azokat védte volna ilyen emberfeletti harcossággal és apai szívvel. Minden politikai „rezonra“ tekintet, vagy kacsintás nélkül!

Ennek a két igaz férfinak az összehozása döntötte el kétezer-kettőszáz üldözött nő és férfi sorsa. És nem is volt nehéz őket összehoznom. Mert: mindketten addig is sokat segítettek üldözötteken, csak nem olyan „intézményesen“, mint azután.

Bóth alezredes szerezte meg az abonyi utcai gimnáziumot s Ocskay odatelephette a 101/359. k. m. sz. századot, azok hozzátartozóit a bekérezkedőket, több, mint kétezer embert. A nyilasok számos alkalommal próbálkoztak betörni az egyetlen, valóban jnegvécelett házba. Egy ízben nagyon kritikus volt a helyzet. A keret honvédei beengedték a nyilasokat az udvarra s ezek már kezdték leterelgetni a monstruózus ház ijedt lakóit az udvarra, hogy ezer és ezer más ház mintájára, elhurcolják őket. Ekkor öcskay századparancsnok értesítette Weber német' századost, aki perceken belül autójával az Abonyi-utcában termett és sajátlábúlag rugdosta ki a meghunyászkodó nyilasokat. Ettől a perctől fogva tíz német baka egy őrmester vezetésével „örizte“ a házat. Nem is tette be a bakancsát egyetlen gyilkos nyilas sem.

Közben: két vöröskeresztes autóval munkásszolgálatosok jártak ki a Gettóba. Hordták, amíg lehetett, kenyeret és a józsefvárosi pályaudvarról lopott gyógyszereket, a naponta szaporodó haldoklók-nak. Másik csoport viszont őrséget állt a ház kapui előtt. Nagy derűltésemre szolgált az, amikor egyszer, látogatásomkor, bajtársaim jelentették, hogy a szomszédban tanyázó néhány „Kiska“-katona: Symphonia- és élelmiszer-adományok árán bekérezkedett s a munkaszolgálatosok vették őket „védő-örizetbe“

Az állandó belövések és repülőbombák bizony áldozatokat is követeltek. A század sebesült lovai szolgáltak táplálékul. Nem volt könnyű kétezerkétszáz ember napi kétszeri étkezését biztosítani. Tumultuózus jelenetek játszódtak le a kondérok körül s sok volt az öncélú, mással nem törődő egyén. Azok azonban, akik a rendet és a beszerzést, az egyre pislálolóbb élet vékony mécsesét ápolták, megérdemlik az e helyre tömörült üldözöttek minden háláját.

Nem hiszem, hogy hosszúéletű volna e hála. Miért ahogy nő az időbeli távolság: úgy szaporodnak a „hősök“» akik önmaguknak követelik az Abonyi-utcai ház valóban nem hétköznapi sikereit. Dehát: kávéházi Konrádok nemcsak a kávéházakban vannak ...

1945 január 14-én délelőtt tíz órakor egy román pufók arca tűnt elő a kerítés mögül. Majd eltűnt. Pár perc múlva: néhány szovjetkatona jött be az udvarra. Felszabadultak .

*

Közben megnehezültek az idők a Kabók Lajos által áirván hagyott csoport felett is. Most már szó sem lehetett a Kabók-féle nagyvonalú tervek végrehajtásáról. Kisebb csoportokra szakadozva, végezték csupán egyéni, mentő munkájukat.

. . .1943 őszén, a csepeli Munkásotthon nagytermében mintegy százhusz vasmunkás volt együtt. A háború kimenetelét latolgatták. Egyhangúan úgy látták, hogy a németek máris elvesztették a háborút. Hegyi Imre prepozíciójára, bezártuk az ajtót és szavalóestet rögtönöztünk. Gailovich Tibor Ady-verseket szavalt. Én. a következő, előző napon megírt versemet mondtam el:

GERMÁNIA

Ha vak vagy, durva, ostoba
s mégis karrierhez jutsz
nem kell ehhez semmi más
csak öblös hang s a kis bajusz.

Ha hóhér véres kötele
s lármadob után ha futsz
olcsó érvényesülés
az öblös hang s a kis bajusz.

Pribék-Európa földjén
száz gyilkosság itt a rang
Mindenki a szolgád most
te bajusz, te öblös hang!

Anyánk holttestét leköpték
halott gyermekünkön hant
Könnyüket sem túri meg
a kis bajusz, az öblös hang.

Csak hordozd bárgyún sorsodat
polgár! Süket vészharang
míg otthonodat perzseli
a kis bajusz, az öblös hang.

így múlnak évek tétován
mert sorsodon nem tanulsz,
így lett naggyá tegnap még
az öblös hang s a kis bajusz!

De vörös hajnal int feléd
jön a Fény, ha nem vakulsz.
Százszor legyen átkozott
az öblös hang s a kis bajusz!

.... Elpusztít e mánia:
Germánia Germánia .. !

Háromszor kellett elismételni e kis verset. S jellemző a szervezet munkások hovátartozóságára az, hogy: soha senki fel nem jelentett a száznál több ember közül. Sőt tucatszámra kezdték leírni s másnap már egész Csepelt elárasztották a „Germánja“ soraival.

Ebből a versből kértek néhány száz darabot 1944 októberében. Lesokszorosítottuk és kiküldtük.

Csepelre az is jellemző, hogy novemberben a nyilasok Nyugatvonalra hívták fel a munkásságot. Agresszíven nemet mondtak. Másnap a nyilasok nagy számban vonultak ki Csepelre, állig felfegyverzetten. Újabb felszólításukra ismét: nem, volt a válasz. Ekkor a munkástömeg közé lőttek. Több halott volt, köztük asszonyok és gyerek is. Harmadnap reggel a csepeli munkásság „válaszolt“ a nyilasoknak: nyolc nyilas feküdt szabályosan egymás mellett a Dunaparton. Halva. Többet nem bántották a munkásokat...

1944 december. A poklok pokla. A város körül dörögtek már az ágyúk. Az utcákon lesóványodott emberek álltak sorba kevés kenyérükért. A dunaparti házakból pedig ezrével hurcolták el a csillaggal jelölteket, jobbára öregeket és apró gyermekeket. Egyik részüket vaggónokban a gázkamrák felé, másrészüket pedig estelelte a vízpartra. Ropogtak a géppisztolyok és a hullák százai úsztak a vízen... halott szemek a vérszínű éjjeli felhők felé meredtek.

A bevonulási plakátok már naponta jelentek meg. Korosztályok és foglalkozási ágak, felmentettek és kiszuperáltak, egyformán kötelesek voltak jelentkezni. A „felkoncolási rendelet“ gyakorlatilag azt jelentette, hogy bármelyik 14 éves gőzösagyú nyilas suhancnak joga volt a nyílt utcán lelőni bárkit, aki nem tetszett, vagy a kabátja tetszett. Éltek is ezzel a példátlan joggal s az utcák megteltek halottakkal. Nyilas járőrök fésülték végig az utcákat s percenként „nadrágvizitet“ tartottak. Ha egy zsidót találtak, azonnal, a kapu alatt agyonlőtték.

Már az óév vége felé közeledett, amikor Karácsony estéjén a szovjethadsereg körülzárta Budapestet. Még mindig meneteltek a halálraszántak az utcákon a gettó felé. Bizony, sok gusztustalan látvány pergett le a szemlélő előtt. Egyik nagyobb menet a szűk Dobutván bandukolt. Két oldalt nyilasokkal kísérvé. A járdákon a „nézők“ részben gúnyolták e szerencsétleneket, sokan pedig odakiáltottak nekik, ahogy szegényes motyóikat vonszolták:

— Adják ide, maguknak már úgysem kell!

A Liszt Ferenc-téren vánszorgott egy másik menet.. A járdákon álló tömeg közül, közelemben, hajlotthátú, ősz ember megszólalt:

— Szegények! Ezek is emberek, nekik is volt édesanyjuk..

— Nem tetszik? — ordított rá egy nyilas suhanc és közvetlenül közléről belelőtt. Az öregúr hátraesett és többet nem moz-

dult. És mi, a jelenlévő többtucat férfi: nem téptük szét pusztakézzel ezt a gálád gyilkost...

Az ostrom kezdetekor megjelentek az orosz repülők is. Csodálatos pontossággal célozva, dobták le bombáikat. Meg kell állapítani, hogy ha olyan űrméretű bombákkal operáltak volna, mint Németországban, akkor ma Budapesten egyetlen ház sem állna.

Rövidesen megszűnt a villany- s sokhelyütt a vízszolgáltatás is. A lakosság végleg levonult a pincékbe és a vakondok életére rendezkedett be.

A Deák Ferenc-utca tizenöt alatt volt egy különálló papírraktár. Itt bújt meg négy antifasiszta olasz katona, akik megszöktek a németektől. A ház úrnője olasz származású, „vad“ kommunista volt, aki szentül hitt a németek vereségében, évek óta. Ő rejtegette a négy olasz fiút. Ugyancsak itt talált egyideig menedéket Orbán László és felesége is és más üldözöttek.

A háziúr egy nyomdász-munkásszázad parancsnoka volt. A nyomdászok valamennyien szervezett munkások, szociáldemokraták és kommunisták. Sokszor tanácskoztunk, mit lehetne tenni. Az egész századnak összesen két-három öreg pisztolya volt. Pár tölténnyel.. - Ellenben „raktárra“ gyártották a kimaradási engedélyeket, mindig négy-hat napra kiállítva s ilyenformán védettek voltak az egyre erőszakosabb igazoltatásoktól.

Január elején kigyult az Adria-palota s a Deák Ferenc-utca majd mindegyik épülete. A szemközti házból hozzánk menekültek: dr. Babits professzorék, Péter Gáborné és csak sokára ismertem fel a korom alatt Gobbi Hilda mosolygó arcát. Azon az éjszakán reggelig beszélgettünk és találgattuk, hogy a tovarisok mikor szabadítanak fel. Elmeséltük nekik is a Szilveszter éjszakán történt kis epizódot:

A házban lakott egy Demény Miklós nevű úr. Nagyon nagyér volt. A Kémelhárítónál ellenőr. A légóátjárón gyakran meglátogatott bennünket, aminek érthető okokból nem örültünk. Különösen én voltam gyanús Demény úrnak amin — utólag — nem is csodálkozom. Végre, kártyanyereségek árán belenyugodott, hogy „a faluban a legárjább én vagyok ..

Szilveszter éjszakáján előkerült pár üveg bor. Emelkedett a nangulat s ürültek a poharak. Demény úr alaposan elázott Anynyira, hogy pont éjfélkor, amikor felköszöntöm után rákezdtünk a „Fel, fel, ti rabjai a földnek!“ kezdetű, nem éppen Szalását dicsőítő dalra: harsányan velünk énekelte. Másnap, Időzanodottan, ránk-támadt és felelősségre vont. Mi még erélyesebben letorkoltuk, de a gyanúja nem ült el. A Felszabadulás óta nem láttam Demény urat. Bizonyára valahol, a legdemokratikusabb féltéglával döngeti keblét. Talán még képviselő is lett az istenadta, ha a Katonapolitikai rendőrség nem csökkentette karrierje sebességét...

Az állandósult tűzvészek miatt házőrséget szerveztünk. Két-óránként két-két férfi vödörrel és lapáttal. Hosszú „gyakorlatom“ rangra emelt. Főlapátos lettem, lévén több, mint két esztendei munkaszolgálatom. Január 16-án éjjel megint szolgálatban voltam. Az oroszok valahol az Opera körül lehettek. Álltam a jeges kapu előtt, csikorgó hidegben. Egyszerre csak a szél hangfoszlányokat hoz felém: „Hiába menekülsz, hiába futsz!“ Karády-sanzon. Elkapom a társam karját s kérdezem, hogy hallja-e ő is. Nem válaszol, csak mutat a homlokára, hogy örült vagyok-e. Berohanok a pincébe és lihegem, hogy mit hallottam. Ugyanazok a sajnálkozó vállvonogatások. Két férfit valósággal kivonszoltam a kapu elé. Csend. Dühösen rámtámadtak, hogy otthagytam velük a meleg szobát. Egyszerre ismét felcsendül a lemez. Akkortól még elviselhetetlenebb volt a várakozásunk. Az idő ólomlábon járt. Vizünk, élelmünk elfogyott. Havat ettünk és a ház lakóinak óvóhelyéről beszivárgó rémhírek sem használtak hangulatunknak. Ennek a háznak a lakói kicsiben az egész város keresztmetszetét adták: Az egyik részük még mindig a goebbelsi ostoba propaganda hatása alatt, az oroszokat holmi embernyúzóknak képzeltek. Egy másik csoport pedig szívszorongva várta vissza a beígért német felmentő sereget, mert: félt a jogos Jelelősségrevonástól! A legkisebb csoport, amely ideológiailag a demokráciában nőtt fel, nem mert nyilatkozni.

1945 január 18-án délelőtt féltízkor berohant a pincébe az egyik olasz fiú:

— Itt jönni! Itt vanni! Ruszki!

A következő percben egy alacsony, dereshajú orosz kapitány jött be hozzánk, mögötte négy katonával. Mindnyájukon az ismert „paplan“-kabát volt, kezükben géppisztoly. Rcxssz németiséggel megkérdezte:

— Ki tud oroszul? — Senki sem felelt.

— Ki szervezett munkás?

Előléptem. Kezet nyújtott. Kérdéseire el kellett mondanom, hogy kik a pince lakói. Az olasz fiúkat alaposan szemügyre vette. Előkerült egy — az utolsó — üveg bor. Töltöttem. Mosolyogva rázta fejét. Az én poharamat a számhoz tolta. Amikor ittam, elvette és ő is ivott belőle. Láthatta az arcomon, hogy bánt a bizalmatlansága. Törve, elmagyarázta, hogy egy fasiszta városban elővigyázatosnak kell lenni.

Pár percig beszélgettünk. Felállt. Azt mondta, mennie kell. Még ma nem lesz egy náci sem Pesten, azaz Budapest balpartján. Kiléptünk az ajtón. Belém karolt. Erősítette, hogy visszajön. Ahogy átmentünk a raktári udvaron, megmagyarázhatatlan rossz érzés vett erőt rajtam. Elbúcsúztam tőle. A házból sokan kísérték, bár hesegette őket. Ahogy kiért a kapu elé, egy Budáról jövő akna vágott a

ház elé. Sok sebesült, köztük az egyik olasz fiú és az orosz kapitány.

Visszahoztuk a szobába. Megfogtam a kezét. Háború! — mo-tyogta, mint aki ezt mondja: katonasors.

Négyfelé szaladtunk orvosért. Gyógyszerünk sem volt. Papír-kötszerrel kötöttük át. Egymás mellé fektettük a fiatal olasz kato-nát és a dereshajú orosz tisztet. A világnak egészen más tájékaról indultak el, hogy a balsors e kis szobában összehozza őket...

Jött egy orvosnő. Kötszere neki sem volt. Súlyosnak ítélte mindkét sebesülést. A harcoló oroszokat is értesítették, hogy segít-senek. Ígérték, hogy elviszik a tisztjüket.

Este lett. Kétóránként váltottuk egymást az ápolásban. Nem sokat tehattünk a két haldoklóért. Egy kis víz és az átvézett papír-kötszer kicserélése, ennyi volt a segítségünk.

Egész éjjel tartott a haláltusa. Sokszor megtörültem az orosz bajtárs veritékes homlokát. Ismeretlen értelmű szavakat görgettek ajkai. Néha megismert és visszaszorította kezemet.

Reggeledet!. Egy pillanara felvillantak sokat látott szemei. Mintha mondani is akart volna valamit. Azután örök dermedtségbe nyújtózott. Nemsokára meghalt az olasz fiú is.

Kora délelőtt elvitték az oroszok a kapitány bajtársukat. Harc volt akkor ebben a megkergült városban. Csatatér. Nem lehe-tett a sok halottat az őket megillető formában eltemetni.

Egész nap az én kapitányomon gondolkoztam. Háromezer kilométerről indult el, hogy engem felszabadítson. Valószínűleg egy meleg családi fészket hagyott árván. Hogy nekünk: újra megbecsü-lést, munkát, szépséget és jövőt teremtsen. Miért tette? Miért nem ügyeskedett ki magának egy veszélytelen helyet? Miért áldozta fel otthonát, kényelmét, energiáját s mikor mindez nem volt elég: az életét is? Mi hajtotta őt a Nagyorosz hómezőkön át, üszkőn, rom-halmazon, éhségen, fagyon keresztül felénk? Rongyos-felénk, akik még csak egy darab barna kenyeret sem adhattunk cserébe mind-ezért? Mi volt az a Hajtóerő ebben a kist dereshajú orosz kapitány-ban, ami az átlagember önös páncélját áttörte s a mi, meg sem szolgált életünket nyújtotta át cserébe az ő érdemes életéért? Egyszerre megvilágosodott előttem a sok nagy Tanítómestertől három évtizeden át tanultak igazi értelme: a SZOCIALIZMUS... !

Túl a szkolasztikus meghatározásokon, érthetővé vált a Mozgalom mártírjainak utolsó mosolya..., felismertem, hogy az emberalatti és az emberfeletti gigászi harcában mi táplálja a neves és névtelen hőstetteket.

Az emberiség vérgőzös horizontjára felröppent az új Vallás: a Szocializmus! Amely a jutalmat és büntetést nem túlvilágra halasztja és a lélek megfoghatatlansága helyett: az értelem pillé-reire építi világát, az anya véréből izmos csecsemő első mozdú-

latétól a haldokló utolsó jajszaváig! És ezt a rövid akkordot próbálja elviselhetővé tenni; nekem, neked, neki, nekünk, mindnyájunknak. Anélkül, hogy fenyegetne. És mindig csak ad.

Hosszú volt ez az éjszaka. Az orosz kapitányt már a fagyott földbe helyezték. De szelleme még mindig ott időzött velem egy kis szobában, amely a legigazultabb templommá nemesült. És megértettem, hogy egy: stafétabotot adott át az egyik dolgozó a másiknak. Az Eszme mindig hótiszta stafétabotját. Amelyet át kell adnom majd egyszer nekem is...

*

Nagyon tágak, szétfolyóak a körvonalak, amelyekkel jellemezni próbáltam Budapestet: 1944-ben. Inkább villám-portrék e vonalak, mint nagyképű történelem. Egy borzalom-film mozaikjai, nem is eléggé kifejezőek s még kevésbé pontosak. A szemléltre törekedtem, a felsorolás helyett. Egy-egy akkord ebben az eszeveszett symphónia konfantasiában!

S a genny, az embersalak kiömlésének mocsoktetején, mégis voltak derűs színfoltok is. Egy-egy hóvirág a bűzös mocsáron:

1944 november végén, élelmiszert és melegruhát vittem egyik emberemnek, Péter Imrének, aki a Vilmos császár-úton egy gépraktárban rejtőzött. Ahogy eljövök tőle, harsány ordítás a járdán: „Igazolványt!” Vagy tíz fegyveres nyilas vett körül egy járdát és terelte be a járókelőket a kapu alá. Nadrágvizit! A régen bevált agresszivitás után, alig hogy pár lépést teszek, kiáltozás az előbb elhagyott kapu alól. Visszamegyek. Egy hatvanéven felüli öregúr motyog valamit, kigombolt nadrággal s addig már vagy húsz pofont kapott a „testvérektől”.

— Zsidót fogtunk! — ujjongott kérdésekre a járőrvezető. Egy elsőháborús öreg főhadnagy csillag nélkül kimerészkedett az utcára s most elcsípték. Már a félarca vérzett az ütlegektől.

— Testvér! — léptem oda a vezetőhöz. — Én éppen a nyilasközpontba megyek, a Városház-utca 14. alá. Gera testvérhez. (Ezt a nevet aznap olvastam az újságban.) Odaviszem ezt az öreg zsidót. Remekül fog szórakozni s maga kitüntetést kap.

— Megtenné, testvér? — kérdezte a bambakülsejű ifjú. — Mi egy óra múlva bevonulunk, várjon ott meg.

Átvettem az öreget. Elindult a menet. Elől az öreg, utána én, előretartott pisztollyal. Végig a Vilmos császár-úton. A Deák-térnél odaléptem az öreg mellé és a fülébe súgtam:

— Tűnjön el, én nem vagyok nyilas.

— Mit mond? — sikoltotta éles fejhangon az öreg. Nyilván süket volt.

— Tűnjön el, ahova akar!

— Nem megyek! — ordította torkaszakadtából.

— Az istenért, miért nem megy? — kérdeztem most már ijedten.

— Mert a következő sarkon megint elfognának. Akkor inkább ilyen rendes nyilasnál vagyok, mint maga! — Mindez a párbeszéd az öreg részéről maximális hangerősséggel történt. Beláttam, hogy igaz van.

— Hol lakik? — ordítottam most már én is.

— A Hollán-utcában — válaszolta.

Visszafordultunk. Az életem leghosszabb útja volt ez. A hideg veríték végigcsorgott a hátamon, amire az öreget hazakísérem. Végre eltűnt egy kapu alatt. Bementem a Club-kávéházba és három dupla rumot ittam erre a „hőstetre“.

Még nincs vége e kis történetnek.

1945 májusában, a felszabadulás után hónapokkal, az Andrássy-úton megyek a dolgom után. Egyszerre egy éles, rikácsoló fejhang dermeszti meg bennem a vért.

— Nyilas úr! — Megfordultam. Az én öregem.

— Nyilas úr, jöjjön ide! — üvöltötte. — Már kisebb csoport vett körül s holmi népitélet borzongatta meg fantáziámat. Oda mentem.

— Nyilas úr, maga rendes volt hozzám. — Kezet nyújtott. A körülállók sötét pillantásai nem sok jót ígértek.

— Amiért rendes nyilas volt, nem jelentem fel magát! — harsonázta.

Nehéz másodpercek után kijutottam a csoportosulásból.

... És ekkor talákoztam először az emberi hálával. Az öregúr megtartotta ígéretét:

Nem jelentett fel...

Néhány órával a felszabadulásunk után, végigmentem a Gettón. Halott, halott hátán. Vagy elején. Mindegy.

A Kazinczy-fürdő területén többszáz halott egymásrahalmozva. Emeletmagasságnyira. Kimarjulttagú gyermekek, szétdobott karral fekvő fiatalok és alázatosan a Föld felé hajló békéit öregek, egymás mellett. Egy-egy Kiszmet mind. Kiszmet, amelyben ma már csak a költők és bolondok hisznek...

Valaha mindegyiket ama názáreti Ács Fia váltotta meg, tekintet nélkül a felekezeti hovatartozásukra? öértük is Anya vérezett... De ki törődött ezzel 1944-ben? Nagyon kevesen ...

A Dob-utca és Klauzál-tér sarkán egy saroküzlet. Színültig tele legyilkoltakkal. Ma? Valószínűleg a békés kereskedelmi élet kiárusítója. Tegnap? A náci-szenny rikoltószavú amphorája... Ki a bűnös? Könnyű a felelet: az 1920—1944. évek pedagógusai és a NÉP nyakán élő vezetők! A „történelmi“ osztályok megfigetettjei. Akiknek mindegy volt a „hogyan“, csak a „miből“ volt fontos!

Ez a szemétnép: egy négerkirályt is kiszolgált volna, ha biztosíthatta volna rongy-luxusait!...

Jóhiszemű emberek is beleestek ama hibába, hogy feltették

ez ostoba kérdést: az induló Demokrácia az üldözöttek rezervoárjához nyúlt a Felszabaduláskor? Hova nyúlt volna? A kétesekhez? Vagy: a túlnyomórészben ismert fasisztákhoz? Na, ügye... Ennyit a még ma is tartó „rendőrtiszt“-komplexumhoz...

Ami pedig az új ismeretéseket illeti: jólidegzett legyen a talpán az, aki egy ismeretség első percében nem meditált ama jogos kérdésen, hogy az új ismerős: nem éppen az anyja, vagy testvére gyilkosa?

A társadalmi megbékélés eszméjét hordozza sok-sok jószándékú. Kérdezem és joggal: a kézfogáshoz vajjon nem két kéz kell?

Faulhaber bíborosok bizony' nagyon kevesen voltak pribék-Európában! Alig ismerünk igazi férfiakat, akik inkább választották az üldözést, de kiálltak a Humánium Íratlan tanaiért. Bottal kergethetem, akkor is eszemben keringenek egy fiatal jogásznak, az „Actio Katolica“ ügyészének 1944 karácsonykor mondott szavai.

Dr. Mihalsik Lajos rendőrtiszttel vacsoráztunk. Ez a bajtárs fiatal házas volt. Pár nap előtt vett el egy zsidólányt, keresztény papírokkal, katolikus templomban ...

Az ügyész — vallásos, buzgó, modemül művelt européer — egy kirohanásomra ezt felelte:

— Sok mindenben igazad van! Óriási hibák történtek. Talán a katolicizmusnak újra le kell mennie a katakombákba, mint kétezer esztendő előtt. De onnan feljőve, megtisztultan, újra elfoglalja az őt megillető erkölcsi magaslatot...!

*

Még a legbigottabb hívők sem mernek a modern idők csodáira hivatkozni manapság.

Én hiszek a csodákban. De bevallom, csak az EMBER jóságának csodáiban hiszek. Egy ilyen emberi csodát mondok el. Halottam. Utánajártam. Valóban így történt:

Kertész Imre Pál, a jónevű gazdasági szakember sem volt képes a „nagyamáját“ jól kiválasztani. Megnehezültek az idők felette, Szálasi bűnuralma bekövetkezte után. Szinte naponként máshol aludtak fiatal feleségével, de érezte: hiába szerzett az első háború alatt kivételezett kitüntetések, ezek sem védik meg a bajtól. Már-már az idegei teherbíróképességének határán járt, amikor egyik délelőttön, az utcákat róva, a földön egy ajánlott levél vevényét találta meg. A vevényre ez volt írva: Dr. Streda Rezső érseki tanácsosnak, Bangha Béla-u. 15. II. 22.

Kertész végső kétségbeesésében odarohant egy utcai telefonhoz, kikereste a címet és felhívta a címzettet.

— Dr. Streda úr?

— Az beszél.

— Kérem, uram, egy emberélet megmentéséről van szó. Bővebbet most nem mondhatok. Méltóztassék mielőbb eljönni ide és ide; kérni szeretnék öntől valamit.

— Nem jöhetne ön hozzám? — hangzott a kérdés.

— Nem, kérem, mert én zsidó vagyok és nem közlekedhetem szabadon.

— Félóra múlva ott vagyok, — volt a válasz röviden és kattant a telefonkagyló.

Kertész érthető izgalommal járkált fel s alá a megjelölt utcán. Félóra múlva egy öreg papbácsi, lila cingulussal sétált arrafelé. Kertész vakmerően megszólította.

— Dr. Streda főtisztelendő úr?

— Az vagyok, fiam.

— Bocsásson meg, uram, e számomra sorsdöntő kérdésben nem tárgyalhatunk az utcán. Nem méltóztatna felfáradni hozzám? Csillagos lakás ... — tette hozzá bocsánatkérően.

— Miért nem? — Gyerünk, — hangzott a válasz.

Perceken belül Kertész átköltöztetett lakása egyetlen szobájában ültek. Kertész: a vízbefulók utolsó reménységével kezdte mesélni sorsukat. Elmondta, hogy ő a feleségét imádja. Hogy ha nem is ugyanazon felekezeti oltáránál, de az Istienne esküdött, hogy a feleségét megőrzi baj, veszély és a várható gyalázat ellen is Esedezik a Főtisztelendő úrhoz, hogy ha ő nem is menekül meg, de a feleségét vegye védelmébe.

Az ősz főpap szó nélkül hallgatta végig Kertész zaklatott szavait. Szemeit a földre szegezte, míg Kertész beszélt. A szerencsétlen ember már-már attól félt, hogy minden könnyörgése puszta kiáltott szó volt. Amikor az érseki tanácsos arcára emelte szeméit és halk szívszaván megszólalt.

— Én most előre megyek a gazdasszonyomat utasítom, hogy önagsága szobáját hozza rendbe. Egy óra múlva várom a feleségét.

Felállt és meghajolva, távozott.

Egy óra múlva a zsidóasszony elment dr. Stredához és hónapokig, mint családtag, ott talált biztos menedéket. Nagyon szűkén éltek, de az élelem fele mindig Kertésznéé volt.

A Felszabadulás utáni napon Kertész kitámolygott a Gettóból és felkereste feleségét. A ház pincéjében dr. Streda iránt érdeklődött.

— Én vagyok — lépett elő a pince homályából a főpap.

— Megvan a felesége, Kertész úr. Hiánytalanul... — mosolygott jóságosan. Másodperceken belül Kertésznéé találkozott ...

— Főtisztei endő' úr — dadogta Kertész homályos szemekkel. — Hogyan köszönjem meg az ön emberi jóságát?

— Édes fiam, — súgott a felelet — nekem maguk a veszély óráiban lettek a barátaim. Holmi hálanyilatkozatokkal ne akarjanak elveszteni! Nézze, milyen szépek a téli felhők és milyen hideg az az idő...

Kertész is felnézett az ezüstszürke téli égre. A siető felhők

egy jóságos öregember lelki emelkedettségének verőfényét tükrözték ott is vissza.

Íme, nemcsak Kun-páterek voltak tehát.

*

... Az Idő óriása néhány évszakot rázott az emberiség országújára. Két nyár, két tél következett a borzalmakra. De a feledés egészséges fátylát öncélú pókok szaggatták szerte időnként. A sebek még vérérnek és — különösen az idősebb megmaradt generáció — sírjába viszi a gyász örökre elszáradt faleveleit.

A Demokrácia a magyar történelemben eddig még nem ismert méretű örökséget: romhalmazt, pusztulást, szegénységet, kínt és egyéb negatívumot „kapott“ az indulásához. Mohács, a Mohi-pusztá ehhez képest pazar majális volt. De a kérges munkás- és parasztkézek nem válogattak a munkában. Elkezdtek dolgozni condraikban és az öntudatos veríték hidakat, vasutakat, közműveket, életet varázsolt elő a ránkhagyott semmiből.

De valahol elhibáztuk. A: számonkérésnél!

Íme, újra szervezkedik a politikai alvilág. Megint felütötte fertőző fejét a fasizmus gennye, piszka. A Demokrácia rosszulértelmezett elnézése jóvoltából. Börtön és kancsuka helyett méltányos igazolóbizotíságokat találtak a tegnap tetvei, ahelyett, hogy kártokozó múltjukat kíméletlenül eltiporta volna a dolgozók bakancsa! Már újra sorakozóban vannak a reakció felbátorodott legényei és véres kezüket legfeljebb demokratikus pártigazolványok mögé rejtik. A legtöbb papi szószék ismét szembehelyezkedik az egész világ haladásával. Az ezerholdak elvesztése feletti gyűlöletüket a misztikumok sztanioljába burkolják. A levanteoktatók pedig tovább bújtogatják az amúgy is gyökértelen ifjúságot a középosztály soraiban. Azt az ifjúságot, amelyet a Demokrácia is kissé magárahagyott.

Az értékes, haladó értelmiség nagyrésze viszont ma is tétován áll. Tanácstalanul. Mert frázisokat hall, gusztustalan jelenségeket lát és nem tudja, hová tartozik. Ahelyett, hogy valamelyik párt kézenfogta volna őket és kijelölte volna lét érdekű helyüket a Haladás magyar napja alatt!

A tegnap üldözöttjei pedig: értetlenül botorkálnak túlnyomó tömegükben a ködös holnap országúján. Ijesztő tünetek nyilvánulnak meg ismét ellenük. Sokan az otthonukat nem kapták vissza, sokan a pár hold földjüket és a visszakövetelt holmik megteremtették a tolvajok szolidáris antiszemizmusát. - -

Egy súlyos szellemi fertőzés terjed újabban.: A „megbékélés“ ostoba jelszava. Ugyanis:

A tegnapban mellénk állottak, a kockázatokat vállalók iránt őszinte tiszteletet és hálát érzünk, örülünk, ha megszoríthatjuk becsületes kezüket. A közömbösökkel szemben nincsenek érzéseink. De ne kívánják, hogy értékeljük őket. Hát akkor kikkel akarnak

„megbékéltetni“ a csirkeagyú frázisgyárosok? Csak nem az anyáink, testvéreink gyermekeink gyilkosaival? Élesen visszautasítjuk ezt a lelketlen, bárgyú javaslatot! Igenis: harcolunk a gyilkosokkal, amíg bennünk, vagy bennük élet lebeg!... Vagy-vagy Ez nem politikum, nem gazdasági elégtétel, hanem a fenevadak iránti egyetemes emberi kötelezettség kérdése. Nem alkuszunk.

Nekünk ugyanúgy fájnak a Szocializmus ezernyi vértanúi, mint a százezernyi legyilkolt baj társaink. És hozhat bármilyen politikai meggondolás bármilyen amnesztiát: számunkra holtig parancs marad a gyilkosok felkutatása és törvénykézreadása! A mi ráadás-éveinknek nincs fontosabb feladatuk.

Pár nappal a Felszabadulás után, az egyik téren megyek át, amikor egy hatalmas alakú orosz katona integet. Odamentem hozzá. Hibás magyarsággal kikérdez. Amikor megtudja, hogy munkaszolgálatos voltam, kézenragad és a tér egyik sarkába vezet. Egy hóhalom tetején kitért karokkal feküdt egy holttest. Fagyott teste, megtört szemei leírhatatlan szenvedésről tanúskodtak.

— Bajtársad — mondta csendesen az orosz katona. — Én kárpátaljai vagyok, ezért beszélem nyelveteket. Gyere, temessük el. — Pár perc múlva két lapátot hozott valahonnan. A fagyott föld szinte nyögött munkánk alatt. A kitért karú bajtárs testét behelyeztük a verembe s az orosz katona ajkain felcsendült az ötezeréves imádság gyászszóhaja: Jiszgádál...

Amikor megköszöntem segítségét, legyintett és ezt mondta:

— Mi visszaadtuk a szabadságotokat. De magatoknak kell megőriznetek. Ha kell, tíz körömmel is. Ez a mártír a tanú — mutatott a sír felé — hogy az embereket nem választhatja el egymástól sem a nyelv, sem a származás különbözősége, ha a világosság felé akarnak haladni.

Azóta sok hónap telt el. De minden éjszakán visszajár az emlék:

Egy havas mezőn fekszik egy keresztalakú holttest és egy izmos kar mutat feléje:

... te vagy a Tanú.. .

1946. Karácsonyán.

ZSADÁNYI OSZKÁR;

A vidéki zsidóság tragédiája*

A magyar zsidóság irtózatos veszteséglistáján külön fejezetet kíván az a zsidóság, amely Budapesten kívül az ország vidéki városaiban és községeiben élt. Ez a múlt időben való élés itt a szó szoros értelemben véve múlt időt jelent, mert a vidéki zsidóság közel 85%-a már a valóságban tényleg nem él. Amit Horthyék elkezdtek, azt kitűnően befejezték Sztójayék és irtózatos felelősségüket semmivel sem enyhíti az, hogy a deportáló vonatok német parancsra indultak el.

Ma, két év távlatából már megállapíthatjuk, hogy ami a vidéki magyar zsidóság zömével történt, az nemcsak az akkori felelős magyar kormányzati tényezők jóváhagyásával találkozott, hanem azt ezek elősegítették és sokszor a német parancson túlmenően hajtották végre.

A magyar vidéki városok polgárosodása történetében mindig jelentős szerepe volt a kulturált vidéki zsidóságnak. Az értelmiségi és kereskedői pályán működő zsidók rányomták bélyegüket a vidéki városok arculatára. Előmozdították kulturális fejlődésüket, előljártak abban is, hogy a vidéki városok európaibb, nyugatibb színvonalra emelkedjenek, áldoztak az irodalomért, a színházért és mindenért ami szebbé tette a vidéki életet.

A magyarosodás terén is sokat köszönhet a vidék az ott élt zsidóságnak, amely ellentétben a svábságához mereven ragaszkodó német bevándoroltaikkal, mindenütt a magyar kultúrát, a magyar szót hirdette és azt, hogy Sopronban és Pécsen a sváb beütés elhalványodott, laz nem kis mértékben az ott élt zsidóság érdeme.

Mindez azonban nem gátolta Sztójayékat abban, hogy terv-

* Forrásmunkák alapján.

szerűen és kíméletlenül ne vállalkozzanak a vidéki zsidóság megsemmisítésére és kiirtására.

Kállay sok bűne mellett, mégis tartotta valahogy a magyar zsidóság életét és nem bocsátkozott olyan kalandba, aminek a vége több százezer magyar zsidó életének megölése. Kállay csak a magyar zsidóság ifjúságának megsemmisítésére vállalkozott, akkor, amikor tízezrével küldötte ki Ukrajnába és Borba a munkaszolgálatos hadseregeket. Talán ő maga sem gondolta, hogy amit ő munkaszolgálatnak nevez, azt Bartha és társai megsemmisítő hadjáratnak értelmeznek. De lehet, sőt valószínű, hogy Kállay sem állt volna meg az első lépésnél, ha a német hadiszerecnese nem fordult volna meg.

1944. március 19-én jöttek be a németek ebbe az országba* ahol már ezt megelőzően hónapok és évek óta, minden német parancsszóra ment. A német bevonulás után azonnal megalakult a legszégyenteljesebb magyar Quisling Sztójay Sztójanoyics áruló, bábkormány. Hogy mennyire aljas és mennyire söpredék kormány volt ez, tarra jellemző, hogy ebben a kormányban kapott szerepet mint a zsidó ügyek államtitkára a delériumos volt gödöllői szolgabíró, Endre a vitéz.

Endre, a vitéz

Amikor Sztójay Endre Lászlót kinevezte a zsidó ügyek teljhatalmú urává, tudta, hogy ezzel megpecsételte a magyar zsidóság és a magyar baloldali emberek sorsát.

Endre László még gödöllői kiskirály korában bebizonyította, szabálytalanságai és törvénytelenégei számtalan példájával, hogy predesztinált arra, amire még e gyülevész hadból is kevesen vállalkoztak volna.. Ő, akit Horthy Miklós vitézzé ültetett, volt az, aki túltett a bűnügyi krónika minden eddig ismert tömeggyilkosán és egymaga több százezer ember: csecsemő, leány, gyermek, anya, férfi és nő gyilkosa lett. Lehet, hogy a Horthy-rendszer e jövődől szolgálataiért tisztelte meg a vitézi címmel. Talán látták benne a tehetséges tanítványt, aki túltesz mesterén és elhomályosítja Orgovány és Siófok véres emlékét. Ha Horthyknak ez volt a szándékuk, amikor ezt az alkoholista szolgabíróv vitézzé avatták, akkor meg kell állapítanunk, hogy Endre tehetséges tanítványnak bizonyult. Igaz, hogy kitűnő mesterektől sajátította el a tömeges kivégzések receptjét.

Ez az Endre, íá vitéz volt az, aki élet és halál ura' lett Sztójay ék alatt a magyar zsidóság felett. Illetőleg csak halál ura, mert Endre intézkedései nyomán élet nem született és nem maradt meg. Ahányszor tollát tintába mártotta, ezrek és tízezrek halálos ítéletét pecsételte meg.

Endre hitványságát és aljasságát bebizonyította azzal, ahogy

a népbírósi tárgyaláson viselkedett. Ekkor a hős vitéz bizonyítványt adott ki önmagáról, hogy még kapcabetyámak is utolsó. Sírt, hazudott, letagadta a 300.000 halottat az égből, megesküdt, hogy ő mindig zsidóbiarát volt és talán még azt is előhozta, hogy zsidókat bujtatott. Ebben igaza is volt, 300.000 embert bujtatott a gázkamrába. Igen, ilyen volt Endre a vitéz, ama siófoki vitézek sorából.

Endre mellett a másik pribéknek Bakó Lászlónak, a kiebrudalt csendőrtisztnek volt nagy szerepe a magyar vidéki zsidóság tervszerű kiirtásában. Amit ez a két -gyilkos fenevad elhatározott, azt a síma modorú, úri panamista, a harmadik vitéz, Jaross Andor jóváhagyta. Ő talán csak annyiban különbözött ettől a kettőtől, hogy először megzsarolta, kifosztotta a gazdag zsidóságot és csak azután irtotta őket ki. Ez a triumvirátus vitte véghez azt a tömeggyilkosságot, amihez fogható még nem volt és amit elősegített a hozzájuk méltó kisebb zsidók légiója. Ebben a sisere hadban nagy szerepet játszott Berenczy László csendőrezredes» aki kegyetlen szadizmussal és tökéletes embertelenséggel hajtotta végre azokat a parancsokat, amiket gazdái kiadtak.

Horthyék bűnössége.

Hogy mennyire kegyetlenül és embertelenül hajtották végre a magyar zsidóság deportálását, arra a legjellemzőbb és a magyarságra mindig szégyenteljes bizonyíték az, hogy a szentimentalizmussal és emberiséggel nem vádolható németek is helytelenítették a felesleges magyar kegyetlenkedéseket. Így Nagyváradon filmfelvételeket készítettek azokról a jelenetekről, amikor a magyar csendőrök puskatussal, bikacsökkel, szuronyheggyel ütöttek, vágták, gyilkolták az amúgyis halálraítélt deportálandó sereget. Ez a dokumentumfilm, amit a németek a külföldi semleges országokban levetítettek, örök időkre kell hogy szóljon Horthyék bűnössége mellett, mert állítom, hogy Sztójayék soha nem tudták volna ezt a deportálást így végrehajtani, ha nem állt volna mögöttük egy 25 éven át tervszerűen kitenyészett csendőrhadsereg, egy olyan csendőrhadsereg, amely egy negyedszázadon keresztül kommunistákon, szociáldemokratákon és védtelen kisemmizett» kényük-kedvükre kiszolgáltató magyar parasztságon keresztül nem tanulta volna meg azt, hogy az a jó csendőr» akinek sem lelke, sem szíve nincs és nem jött volna rá arra, hogy minden kegyetlenkedés után előléptetés és csillaghullás jön.

1944. április—májusában állították fel a vidéki városokban a gettókat. Amikor még Budapesten, ha csillagosan is, de szabadon járhattak az üldözöttek, akkor már a vidéki városokban ácsolták a gettó kerítéseit és kimérték a szűk helyet, ahová bezsúfolhatják a magyar polgárság jelentős rétegét.

A siófoki konferencia.

Talán nem véletlen, hogy Endre László, Bakó László és Ferenczy alezredes pont Siófokot választotta a dunántúli gettók felállításának megbeszélésére összehozott konferencia színhelyévé. Mondom, talán nem véletlen, hogy ép ezt a helyet választották a nagy tanácskozás színhelyévé, lehet, hogy arra gondoltak, hogy köztük jár a tenger nélküli ellentengernagy, a másik vitéz, Horthy Miklós véreskezű szelleme és amikor fröccsözés közben megtárgyalták a magyar vidék zsidóságának gettóba való zárását, akkor önkéntelenül a nagy előd példája lebegett szemük előtt és visszaidézték a múltat, visszaidézték 1919-et. amikor Horthy Miklós, ha kicsinyben is, de ugyanazt követte el, amire most, ők nagyüzemszerűen vállalkoztak. Talán ez a példa lebegett szemük előtt, talán látták, felidéztek maguk előtt az 1919-es Horthyt, aki Siófokon embert ölt és kínozott és aki ezzel szalonképessé tette egy negyedszázadon keresztül a gyilkosságot az urak Magyarországon.

És bizonyára még egyre gondoltak, hogy ők tulajdonképpen nem csinálnak mást, mint folytatják azt, amit 1941-ben a negyedik vitéz, Keresztes-Fischer Ferenc elkezdett, aki a felvidéki zsidóság nagy [részét deportáltatta Lengyelországba.

Mert a magyar deportálások első fejezete 1941-ben kezdődött, amikor ezrével hurcolták el a magyar állampolgársági bizonyítvánnyal nem rendelkező zsidókat. Ezek a szerencsétlenek már 1941-ben halálra lettek ítélve és Kamenec-Podolsk nevű városban kb. 8—10 ezer Magyarországról deportált zsidó lelte mártírhálát.

Amikor a siófoki konferencia összeült tulajdonképpen már megkezdődött a magyar vidék zsidótlanítása. Endréék és Bakyéék parancsára ekkor már a legtöbb helyen elő volt készítve a gettó tervezete» sőt egyes helyeken már fel is állították. Endréék úgy látszik bokros elfoglaltságuk közepette egy kis üdülésre mentek le Siófokra, hogy közben megtárgyalják a dunántúli gettók felállítását. Ebből a célból Siófokra rendelték a dunántúli közigazgatási vezetőket, akik természetesen örömmel siettek a konferenciára» hisz olyan ügyről volt szó» amely nekik is kedves vesszőparipájuk volt. Ezen a tanácskozáson vett részt többek között dr. Esztergán Lajos, Pécs város polgármestere» akinek múltja is garantálta azt, hogy készséges és odaadó kiszolgálója lesz Endrééknek. A pécsi gettó és különösen a gettó feloszlata utáni gyűjtőtábor elrendezése és az oda bezsúfolt állati körülmények között tengődő üldözöttekkel való bánásmód» azoknak romlott, az emberi étkezésre alkalmatlan hurkával és kolbással való ellátása bizonyítja, hogy dr. Esztergár Lajos, Gömbös Gyula pécsi helytartója, az Ex egyik vezére nem hiába járt Siófokon, a leckét alaposan megtanulta.

De menjünk sorjában.

A deportálási menetrend

Az itt következő fejezetben igyekszem dióhéjban ismertetni azokat a borzalmakat amelyek a német megszállás alatt a magyar vidéki zsidóságra háramlottak. Ebben a fejezetben a legtöbb adatot Lévai Jenő kitűnő könyvéből, a *^Fekete könyv* című doikui-ment-írásból használtam fel, remélve, hogy a szerző ezt utólag megbocsájtja e sorok írójának, aki ugyanazt a célt kívánja szolgálni, mint Lévai Jenő: *megismertetni a közvéleménnyel a való tényállást.*

Amikor a német csizmák átlépték a magyar határt, a magyar zsidóság száma hozzávetőleges számítás szerint 750.000 volt. Ehhez hozzászámíthatjuk még a fajvédelmi törvény folytán a zsidóknak tekintendőket amellyel az üldözöttek száma — szintén hozzávetőleges számítással — meghaladta a 850.000-t.

A német hadsereg bevonulásakor a magyar zsidóság legtöbbje már tudta sorsát. Még a legvérmesebbek, a legderülátóbbak is, akik az utolsó percig is vakon bíztak Horthyban, érezték, hogy az önámításnak vége. Ez nem volt nehéz, hisz előttük lebegett a szomszédos államok zsidóságának sorsa, tudtak már az osztrák-német zsidók kiirtásáról, nem volt titok előttük a szlovákiai zsidóság megsemmisítése és eleget hallottak a jugoszláviai zsidóság kiirtásáról is. De így volt mindenütt, ahol a német csizma betette a lábát, ez történt Romániában, Franciaországban, Belgiumban, Dániában, ahol legfeljebb annyiban volt kedvezőbb a zsidóság helyzete, hogy itt a lakosság és a helyi hatóságok, eltekintve a mindenütt felbukkanó árulóktól, szabotálták a német parancsot.

Ezzel szemben Magyarországon más volt a helyzet. Itt a széles népréteg különösen az ú. n. keresztény középosztály, a közhivatalnoki kar már annyira meg volt fertőzve a német fajvédelmi ideológiával, hogy itt a zsidóság kiirtása, illetőleg elhurcolása alig találkozott ellenhatással!

A legfelsőbb helyen, Horthy Miklósnál kezdődött a beleegyezés, itt hangzott el először az a kitétel, amely irányt szabott az elkövetkezendő rémségeknak.

Horthy Miklós 1944. április 28-án Ravasz László, református püspöknek ezeket mondta:

„Néhány százezer zsidó megy csak ki az országból munkaszolgálatra, nem lesz semmi bajuk, hajuk szála sem görbül meg. Éppen olyan bánásmódban lesz részük, mint a kint dolgozó sok százezer magyar munkásnak.“

Amikor Horthy ezt mondta, nyilván tudta, hogy hazudik, mert hazudott. Szégyenkezés és szemérem nélkül. Ő nagyon jól tudta, mint ahogy mindenki tudta, hogy az aggokkal, a 90 éves tehetetlen betegekkel, a 2 és 3 hetes csecsemőkkel, az örültek-

házi szellemi nyomorékjaival, a bénákkal munkáit végeztetni nem lehet. Tudták, hogy a németek nem szanatóriumba viszik ezeket, hanem azokba a megsemmisítő táborokba, amelyekről az orosz és angol rádió naponta számoltak be.

Horthyra egyébként jellemző a következő kijelentése is, amelyet a volt kormányzó egy ízben állítólag Bakynak mondott:

„Régi szegedi tisztem voltál Baky, tudom, hogy hű vagy hozzám, teljes mértékben bízom benned, ezért neveztelek ki ezekben a nehéz időkben belügyi államtitkárrá. Ma a legjobb magyarokra van szükségem.. utálok a kommunista és galíciai zsidókat, ki velük az országból, ki, ki! De te is belátod Baky, hogy itt is vannak ugyanolyan jó magyarok a zsidók közül, mint te, meg én. Például itt van a kis Chorin és Vida. Hát ezek csak jó magyarok? Az ilyeneket csak nem engedhetem. A többit azt csak vigyék!”

Hát ez volt Horthy zsidó-barátsága. Chorint, a kapitalista kényurát, aki, hogy a maga életét mentse, átjátszotta a németek kezére a magyar nehézipart és Vida Jenőt, a MÁK munkásnyuzó vezérért épp oly jó magyarnak tartotta, mint sajátmagát, vagy Baky Lászlót. Őket igyekezett menteni, az ő életük fáj nekik, de a többszázezer nincstelen, dolgozó magyar állampolgár sorsa őt nem aggasztotta. Azokat nem tartotta olyan jó magyaroknak, mint sajátmagát, Baky Lászlót, Chorinét és Vidát. Igaza volt. Ezek tényleg más magyarok voltak. Sőt, csakis ezek voltak magyarok.

De hogy mennyire felelős Horthy a magyar zsidóság deportálásáért, arra legyen szabad közölnöm a Magyar Távirati Iroda április 11-én kelt következő híret: „A Kormányzó Úr Öföméltósága a Belügyminiszter előterjesztésére dr. vitéz Endre Lászlót, Pest vármegye alispánját, a Belügyminisztériumba államtitkárrá nevezte ki.

A kinevezés nem véletlenül érte Endre személyét. Ezt alátámasztja a kinevezés kommunikációjához fűzött félhivatalos magyarázat:

„Vitéz Endre László a magyar fajvédelem megalkuvást nem ismerő harcos egyénisége, akinek főleg a zsidókérdés technikai részének megoldása lesz a feladata. Az elmúlt 20 esztendő működésének kifejtése során fajvédő gondolkodásmódjáról és cselekvési készségéről egyaránt számos esetben bizonyosságot tett. Már a gödöllői járás főszolgabírójaként megmutatta kiváló szakképzettségét a közígazgatás terén. Később igen nagy többséggel Pest vármegye alispánjává választották, itt is változatlan eréllyel, a fajvédő gondolat megvalósulásáért harcolt és kemény kézzel szerzett érvényt elgondolásainak.”

Hát a kemény kézzel, azzal nem volt baj. Ha ezt akarták Horthyék, mint ahogy ezt akarták, akkor jól választottak.

Vidéki gettók

Kárpátalján kezdődött a zsidók kényszerhelykijelölése és központosítása, ahogy ezt ékes magyarsággal a hivatalos szervek elnevezték. Ekkor futottak be Budapestre az első jelentések a kárpátaljai középkort visszaidéző gettók felállításáról. Ezek a gettók a helyi hatóságok és a felsőbb parancsok utasításai alapján úgy lettek felállítva, hogy a legmegrögzöttebb bűnöző, aki életének nagyrésztét fegyházban töltötte, az is visszariadt volna látásukra.

De nem ált meg Kárpátalján a gettók felállításának menetrendje. Alapos tervszerűséggel indult meg a magyar vidék zsidólanítása.

Kassa

„Szigor és erély mellett, gyűlölködés nélkül, keresztény lélekkel végezzük kötelességünket.“

vitéz Endre László nyilatkozata.

A volt gödöllői kiskirály, a Sztójay-kormány belügyi államtitkára 1944. április 24-én Eichmannal és Wisliceny-vel utazott Kassára. Kíséretükben volt többek között Ferenczy László cs. alezredes, annak helyettese, dr. Lulay Leó tartalékos százados, Zöldy és még több hasonló „kiváló⁴⁴ úr. Kassán abban az időben Pohl Sándor volt a polgár mester, míg a hadtestparancsnok az újvidéki tömeggyilkos, Feketehalmy Czeydner Ferenc altábornagy. Ebben a városban már 15.000 zsidó két téglagyár területén volt összepréselve és várták a semmi jóval nem biztató jövőjüket. Megérkezésük után a díszes társaság megbeszélése alapján a kassai rendőr-ség hírhedt vezetője a következő rendeletet adta ki:

„Április 28-án 18 óra után Kassa város területén — a téglagyári tábor kivételével — zsidó személy nem tartózkodhat. Kivételt képeznek azok, akiket a lakásuk szerint illetékes rendőr, vagy csendőrrjárőr, ugyanezen a napon további intézkedésig meghagyott és külön névjegyzékbe foglalt. Minden más zsidó jelentkezni tartozik ugyanezen a napon 17—19 óra között a téglagyár átvevő bizottsága előtt, azokat a zsidókat, akiket ez időpont után a hatóság a város területén talál, azonnal letartóztatja és internálja. Ismételten szigorúan figyelmezteti a rendőrkapitány a város lakosságát, hogy aki zsidó személyt, vagy vagyont a fenti időpont után a lakásában, vagy bárhol rejteget, azt letartóztatja és internálja!“

Ez a rendelet volt Endre László vidéki kiszállásának első eredménye, és ez tükrözi híven vissza azt a kereszténységet, amelyet Endre László és a többi gyilkos hirdetett és ami nem volt más, mint megcsúfolása annak a kereszténységnek, amiért egykoron a názáretbeli Jézus keresztre feszítettetett.

Hogy Kassán eredményes volt a gyilkosok helyszíni szem-

léje» arra utal az a jelentés, amely a budapesti Zsidó Tanácshoz futott be: „Az utolsó deportáló szerelvény is elhagyta az országot és a föltevés az, hogy a zsidókat Szlovákián keresztül Lengyelországba szállítják. Bizalmas értesülés szerint állítólag egy Auschwitz nevű gyűjtőtáborban koncentrálják őket.“

Ungvár, Sátoraljaújhely

Kassáról a gyilkosok különítménye Sátoraljaújhelyre ment, ahol a ronyvaparti cigánytelepet jelölték ki a gettó színhelyéül. Itt Sárospatakról és a környékező községekből már mintegy 13.000 zsidót telepítettek le és a helyzetre jellemző, hogy az ott lakó cigányok küldöttsegileg kérték, hogy vigyék őket máshová, mert nem bírnak élni a zsidók mellett, mert nem bírják idegekkel az állandó sírást jajgatást hallani.

Ungváron sem volt jobb a helyzet és a Borsod megyei főispánnak Endre utasítást adott, hogy a mintegy 20.000 lelket számoló gettót helyezték a téglagyárba, mert — szerinte — ez az ideális megoldása a gettónak. Endre szemleútja végén az Uj-Magyarország-ba a következő nyilatkozatot adta:

„Oly intézkedéseket foganatosítottunk, amelyek — és erről körutamon is alkalmam volt meggyőződni — mindig emberséges eszközökkel és az erkölcsi tényezőknek figyelemben tartásával történtek. A zsidóságnak az elkülönítése legfeljebb csak átmenetileg okolhat idegességet, valójában nem éri őket sérelem. Egymás között élhetnek, egy tömbben, a gettó határai között, saját faji és népi törvények alapján .. Lehetővé tettük nekik a szezámolajjal való főzést, ami elősegíti, hogy ne vétsenek egyik fontos vallási parancsuk ellen. Humánusan, mindenféle goromba fellépést kerülve hajtották végre a kitelepítést. Utasítást adtam hogy életbiztonságukra szigorúan ügyeljenek/

íme, ilyen cinikus, hazug nyilatkozatot mert tenni Endre és emögött nem maradt semmiben sem ez a kijelentése, amelyet Nyíregyházán és Szatmárnémetiben mondott:

„Elvárom a tisztviselő kartól és általában a közreműködő egyénektől, hogy ezen, talán csak a következő nemzedék által értékelt munkában becsületesen működik közre. Az eltávolításnál a zsidókhoz nyúlni nem szabad, mert ütésük, vagy rugdosásuk nem méltó a magyar emberhez/”

Az azonban, úgy látszik, Endre szerint is méltó a magyar emberhez, legalábbis ahhoz a magyar emberhez, amit ők képviseltek és amihez a magyar népnek köze soha nem volt, hogy női motozókat alkalmazzanak és nőket testi motozás alá vegyenek. És az is méltó az ilyen magyar emberekhez, hogy ivóvíz nélkül 80—90 embert zsúfoljanak egy-egy marhavagónba, kitevé őket, hogy érkezésük előtt egyrészüket meghaljon.

Kolozsvár, Nagyvárad

Erdélyben is ugyanaz a helyzet. Kolozsvárott a zsidó gettó helyéül a kajántói-úti téglagyár területét jelölték ki. Ide a város és megye területéről 12.000 deportálandót zsúfoltak össze. Mindenesetre a kolozsvári városi vezetőség humánusabb volt, mint a pécsi, merít megengedte, hogy személyenként 50 kgr. súlyú csomagot és két hétre szóló élelmet vigyenek be. Ezzel szemben Pécsen a csendőrség parancsára még 5 dkgr. kenyeret sem vihettek magukkal és dr. Esztergár Lajos, a város felelős polgármestere 6000 polgár érdekében nem tartotta szükségesnek, hogy ez ellen egy szóval is protestöljön. Kolozsvárott az erdélyi magyarság, természetesen ez alatt nem az utolsó években ideszakadt jövevényeket értjük, hanem az őslakókat, utálkozva fordult el a magyar kormány intézkedésétől és minden alkalmat megragadott, hogy a zsidóság sorsán, ha mással nem, mint együttérzésével, enyhítsen. Itt kell köszönetét mondanunk a kolozsvári hadtest főhadbiztosának, Máday Ágoston ezredesnek, aki saját inteniájára, húst, zsírt, burgonyát küldetett a téglagyárba zsúfolt üldözöttek számára, kitéve macát annak, hogy ha ez Endréék tudomására jut, őt hadbírótság elé állítják. Mindenesetre Máday bebizonyította, hogy vannak még olyan magyar tisztek is, akik nem üvöltöttek együtt a farkasokkal.

Nagyváradon még rosszabb volt a helyzet- Itt 35.000 embert zsúfoltak össze és ezeknek a szerencsétleneknek sorsát még megnehezítette, hogy ideérkezett vitéz Péterffy Jenő cs. ezredes különítménye, amely több mint 10.000 zsidót véres verések közepette hallgatott ki, hogy megtudják, hová rejtették vagyonukat. A kínzások következtében kicsikart vallomások alapján vagy 2000 nagyváradai keresztény polgár ellen indult eljárás „zsidó vagyon rejtegetés“ címén.

Jaross Andor jellemzésére közöljük beszédének egy részét, annak a beszédnek, amit Nagyváradon mondott el:

„Én ma egy új Nagyváradot láttam kitárulni a májusi napfényben. Láttam, hogy itt van az új nacionalista Nagyvárad, amelyben nincsenek zsidók az utcákon. Meggyőződtem e városban a zsidók megfelelő szeparálásáról. Nagyvárad megoldotta ezt a problémát és megnyugvással látom, hogy a megoldás megfelel a kor követelményeinek. A zsidó probléma azonban ezzel nincs lezárva. A nemzet vérkeringéséből el kell távolítani minden fertőző anyagot és a fertőzés minden lehetőségét. E tekintetben a kormány még egy lépéssel tovább megy.“

íme, Jaross Andor meg volt elégedve a zsidóság szeparálásával és bejelentette, hogy a kormány tovább megy egy lépéssel. Ma már tudjuk, hogy ez a lépés miit jelentett és hová vezetett. Ma már tudjuk, hogy ez a lépés többszázezer magyar zsidó elgázosítására és megölésére vezetett.

Szeged

De nemcsak a Felvidéken, nemcsak Erdélyben, hanem az ú. n. anyaországban is folyt a gettóba való szállítás- Szegeden Takács Sándor főispán és Tóth Béla rendőrfőkapitányhelyettes büszkén jelentette, hogy 8.600 személyt sikerült a dorozsmai sertés-hizlalda aklaiba beszorítani.

Debrecen, Nyíregyháza

Az ősi cívisvárosban is rettentő a zsidóság helyzete. Állati sorsban, majdnem egymásra hányva vannak bezsúfolva.

Nyíregyházán 10.759 személyt szorítottak össze 123 házban. A lakóházak területe 9665 négyzetméter, tehát egy emberre, egy négyzetméter sem jut.

Szentes

Csongrád vármegye székhelyén ez történt. Szó szerint közöljük azt, amit a szentesi izraelita hitközség velünk közölt.

150 éves a szentesi hitközség és chevra. Az 1852. évi kon-scripció népes családokat jegyez fel. A századforduló után évtizedenkint 10 százalékkal apadt a szentesi zsidóság lélekszáma, aminek nem az elköltözködés, hanem szinte kizárólag az egyke az oka. A gettózáskor mintegy 450 lelket számlált a hitközség, melyből akkor már 80 munkaszolgálatos volt távol. Felszabadulás után 200 főt tesz ki a visszatértek száma. Az orosz frontról 6 munkaszolgálatos tért vissza» az ausztriai deportálásból nagyobbrészt visszatértek, de a szegedi gettóból Auschwitzba szállított transzport túlnyomórésze odaveszett. A szentesi zsidóság asszimiláns szellemű volt. Szentes társadalmi és kulturális életében a vezető körökkel együttműködtek a zsidók. Az első zsidótörvények kezdeti idején aztán a keresztény társadalmi egyesületek, különösen a Turul bajtársi egyesület propagandája folytán egyszerre megszakadt 'az érintkezés zsidók és nemzsidók között. A propaganda aztán gazdasági térre is átcsapott és a helyi lap féktelen úszítása nyomán Szentes, amely a keresztény-zsidó együttműködés egyik legszebb példája volt, :a zsidótörvények alatt a legszélsőségesebb antiszemita fészek lett. Naponta jelentek meg uszító cikkek, éjszakánként beverték a zsidók ablakait, a templom és iskola kerítését lerombolták, ablakait beverték és a nyilas iroda a Stürmerből vett képekkel terjesztette a mótelyt. A tisztviselőtársadalom és az inte^llektuellek jórésze, a katonatisztek, a levanteoktatók szelleme általánossá vált. A szentesi Turul átirattal követelte a gettó azonnali felállítását és kijelölte a helyét is, a pályaudvar környékét, mint írja, mert az van leginkább kitéve a légitámadások veszélyének. Egymásután internálják a hit-

község vezető tagjait koholt hazugságok alapján. Március 19-e után a hatóságok lelkesen ünnepelték a Sztójay-kormányt és vármegyei gyűléseken a szentesi egyházak lelkészei lazító antiszemita beszédekben, mint egyetlen jó magyar politikát dicsőítették a német-barátságot és a németeket ünnepelték. Kegyetlen vizsgálat után rakták vagonba a hatóságok 1944 június 16-án a szentesi zsidóságot és a város társadalmának teljes részvétlensége mellett küldték Szegeden át Auschwitzba a gyermekeket, öreg, mozdulni nem tudó betegeket A zsidók házai szabad prédává lettek» a hatóságok egymásután utalták a nemzeti vagyont képező zsidó lakásokat.

Hatvan

Az itteni helyzetre csak egy mondatot írunk le. Itt uralkodott Zöldy százados, az újvidéki hóhér, ez mindent megmond.

Balassagyarmat

Balassagyarmaton, ahogy hozzánk írt levélben az izr. hitközség közli a tényállás az alábbi:

A ' balassagyarmati aut. orth. Izr. hitközség Magyarország legrégebb hitközségei közé tartozik és a hitközség tagjai között számos olyan család akadt, akik mielőtt a hitközség és az egyes családok okmányait a nyilasok, németek és a háborús cselekmények el nem pusztították 250—300 éves eredeti zsidó és családjukra vonatkozó okmányokkal rendelkeztek. (Felsenburg család, Bárok család stb.)

A hitközség régi temetőjében 200 évesnél régebb sírkő nem ritkaság. A hitközség temploma, mely közel 100 esztendővel ezelőtt épült az ország egyik legszebb építészeti remeke volt, keleti stílusban épült, 4000 személy befogadására volt alkalmas és komoly műemlék gyanánt szerepelt. Sajnos a német csapatok élelmiszer raktárnak használták és kivonulásuk előtt felrobbantották.

A hitközség 1944 előtt több mint 2200 lelket számlált. A hitközség főabbija az európai hírű Deutsch család mindenkori legöregebb férfi tagja volt 4 vagy 5 generációt visszamenően és az ortodox közeletben igen előkelő helyet foglalt el az utolsó főbbi édesapja néhai Deutsch József, az utolsó főbbi Deutsch Dávid pedig Reich Koppéi halála után a legesélyesebb jelöltje volt az akkori felsőháznak. Sajnos az egymást követő zsidó törvények már megfosztották a zsidóságot a felsőházi képvisellettől és így Deutsch Dávid már nem képviselhette az ortodoxiát a magyar törvényhozásban.

A balassagyarmati hitközség utolsó elnöke Weisz Oszkár 1942-ben az alsóbb közigazgatási hatóságok intézkedése folytán internáló táborba került és bár az akkori belügyminiszter öt

nemcsak felmentette, hanem az egyik interpellációra adott válaszában a képviselőház előtt is rehabilitálta, az internáló táborból történt kiszabadulása után nem kívánt a közéletben szerepelni és nem vállalta tovább a hitközség elnökséget, őt később 48 éves kora és szívbaja ellenére büntető századdal Ukrajnába vitték, onnan hazakerült, de 1944 március 19-ét követő napokban megint internálták, majd Auschwitzba vitték.

Nagyjában a balassagyarmati zsidóság egészen 1940 — 1942-ig tökéletes harmóniában élt a város keresztény lakosságával társadalmi elhelyezkedésüknek megfelelően együtt éltek a város többi lakóival.

Így» pl. a Balassagyarmaton gyakorló 14 zsidó ügyvéd, 2 kórházi főorvos, 8 egyéb gyakorló orvos, 1936-ig tényleges szolgálatot teljesítő törvényszéki bírák és egyéb közhivatalnokok, nem ritkán főiskolai végzettséggel, de nagyszámban középiskolai végzettséggel rendelkező kereskedők a város és Nógrád vármegye közéletében előkelő szerepet töltöttek be

Weisz Oszkár lemondása után Lázár Mihály gyáros vállalta a hitközségi elnökséget, aki 1944 május havában a felsőbb utasításra megalakult zsidótanács elnöke lett.

1944 május 10-én fejeződött be Balassagyarmat és a balassagyarmati járás zsidóságának gettósítása olyan körülmények között, hogy összesen 2 utca és egy utcának páros oldalán összesen mintegy 100 házban a mellékhelyiségeket is beszámolva 350 helységben 2220 balassagyarmati zsidó nyert elhelyezést, míg a járás zsidósága ennél rosszabb körülmények között szállásoltatott el. Volt olyan 5X5 méteres szoba, amelyben korra, nemre, egészségi állapotra való tekintet nélkül 18 embert kellett elhelyezni a pusztá földön. A gettónak ivóvíze nem volt; élelmiszert beszállítani csak éjszaka a jóindulatú rendőrlégénység szemhunyása mellett lehetett. Amikor a rendőrséget a csendőrség váltotta fel ez a lehetőség is megszűnt és a gettóban elhelyezett tömeg konzerv élelmezésre volt utalva.

1944 május utolsó harmadában érkeztek meg Hain pribékjei, akik éjjel és nappal gramofon zene mellett verték félholtra a hitközség jómódú tagjait, azok feleségeit és ilyen válogatott kínzásokkal kényszerítették őket elrejtett és elásott vagyonuk beszállítására. A 70 éven felüli Mühlród Mór (Bércéi) a közel 80 éves Strausz Emil épp úgy nem kerülhette el a pofonokat, korbács és bot ütéseket, mirit a hadviselt dr. Hajdú Ferenc, aki sérüléseibe meghalt, vagy a munkaszolgálatra behívott hitközségi tagok feleségei.

1944 június 2-án csendőrök pofonjai között és mindenkin kivétel nélkül lefolytatott testi motozás után szállították el a gettót a várostól 5 km-re lévő Nyirjes pusztai táborba, ahol dohánypajtá-

ban helyezték el a gettó munkaszolgálatra be nem hívott összes tagjait. A gettózás ideje alatt ugyanis, 16—48 évig minden többé kevésbé egészséges férfit katonai munkaszolgálatra vitték el, úgyhogy a nyirjesi táborban már csak asszonyok, betegek, gyermekek és öregek kerültek. Számszerint mintegy 2100-an.

A munkaszolgálatra behívott cca 300 férfi közül, mintegy 120-an hazakerültek.

A nyirjesi gettóban nagyrészt dohánypajtában, kistrészt istállóban és szabad ég alatt elhelyezett, mintegy 2100 ember június 10-én vagonirozták és vitték Auschwitzba belakolt marhavagónokban, úgyhogy egy-egy vagonban egészségesek, betegek, öregek, gyerekek, asszonyok, férfiak vegyesen, átlag 70-en lettek bepréselve. Minden vagonban egy vödör vizet és egy üres vödört (a szükségletek elvégzésére) engedélyezett a csendőrség. Kassán, amikor minden vagonról jelentést kellett tenni, nem volt már egy olyan vagon sem, ahol útközben megőrült vagy meghalt ember nem lett volna. Ezek természetesen a vagonban maradtak tovább is.

Június 13-án érkezett meg a balassagyarmati gettó Auschwitzba, ahol az 50 éven felüli nők, terhes és gyermekes anyák, 14 éven aluli gyerekek, 60 éven felüli férfiak és az összes betegek még aznap gázkamrába kerültek.

Munkára kerültek 400—450 nő és cca. 160 férfi.

Ezekből hazakerült többé kevésbé betegen a felszabadulás után cca. 60 nő, 1 férfi, 1 18 éves fiú Balassagyarmatra, 2 férfi vidékre és cca. 2 nő vidékre. A többiek a különböző koncentrációs lágerekben haltak meg, részben éhhalállal, részben agyonverésben.

Az egyetlen hazajött férfi dr. Czilczer György a hitközség jelenlegi elnöke és a volt zsidótanács tagja, aki pl. Auschwitzban édesanyját, édesapját, feleségét és gyermekét vesztette el és aki, mint deportációs vonat első vagonjának parancsnoka személyesen adta át Auschwitzba a Gestapónak útközben megőrült nagynénjét.

A hitközség jelenlegi képe elképzelhetetlenül szomorú, s mégis a hazatértek újból és előről kezdik a munkát. Egyetlen hitközségi épületet sem találtak épségben. Egyetlen rituális intézmény sem vészelt át a háborút, a hitközség felbecsülhetetlen értékű templomi kincsei többszáz éves okmánytára, több ezer kötegből álló könyvtára mind romokban hevert és ma 2 imaházban naponta istentiszteletet tartanak reggel és este.

Gyermek összesen 6 van a városban, ezek közül 4 Szlovákiában bújdosott a nyilas idők alatt, 2 azóta került Balassagyarmatra.

A deportált zsidóság vesztesége Balassagyarmaton cca 96%, amit feljavít a munkaszolgálatból hazatért férfiak száma és ezeknek figyelembevételével is a gyarmati zsidóság vesztesége cca 90%.

Kaposvár

Élelem nélkül vannak összezsúfolva a kaposvári üldözöttek és már a gettóban megkezdik az éhezést

Pécs

Ennél a városnál engedtessek meg e sorok írójának, hogy kissé hosszasan időzzön, tekintve, hogy itt nem szorul rá Lévai Jenő és mások által összegyűjtött és ismertetett adatokra, hanem saját tapasztalatai alapján számolhat be arról, ami Pécsen történt. A dunántúli egyetemi városban, mint mindenütt, itt is megkezdtek az üldözöttek gettóba való tömörítését Pécs és környékének a zsidóságát, több mint 6000 embert először az állomással szemközti házakba zsúfolták össze, gondolva arra, hogy ha a repülő az állomást bombázza, pusztuljon a zsidóság is. Innen később a Lakics-laktanya lóistállóiba tömörítettek össze a szerencsétleneket, nem engedve meg, hogy egy gramm élelmet, egy aszpirint vigyenek magukkal. A város polgármestere dr. Esztergár Lajos megbízta dr. Lajos József városi közellátási tanácsnokot, hogy ő gondoskodjon az ideszállítottak élelmezéséről. A tanácsnok úr 22 fokos melegben romlott, az emberi táplálkozásra alkalmatlan hurkát és kolbászt adott e szerencsétleneknek és ugyanezt a kitűnő ellátást kapták a csecsszopós gyermekek és a betegek is. A gettó parancsnoka Németh László rendőrfogalmazó és Szabó Károly csendőrfőhadnagy, illetve akkor még csendőrfőhadnagy volt. Amit ez a két ember művelt, azt toll leírni képtelen.

A felszabadulás után egy évvel került népbírósi tárgyalásra a Lakics-laktanya ügye. A polgármester, a volt Ex vezér, akit Teleky Géza gróf volt kultuszministerünk kinevezett és Keresztury Dezső meghagyott demokratikus egyetemünk tanárává, a népbírósi tárgyalásán azzal védekezett, hogy ő, mint polgármester, nem foglalkozhatott mindennel, azért voltak a referensek, tehát ha hiba történt, azért ők felelősek. Dr. Lajos József közellátási tanácsnok viszont azzal hátrította el magáról a felelősséget, hogy örült, hogy egyáltalában tudott élelmet szerezni a zsidóságnak. Németh László rendőrfogalmazó nem tért vissza, Szabó Károly csendőrfőhadnagy azzal védekezett, hogy ő később Budapesten mennyi jót tett a zsidókért.

A pécsi népbírósi dr. Esztergár Lajost és dr. Lajos Józsefet felmentette, Szabó Károlyt szabadlábon hagyva, egyévi börtönbüntetésre ítélte.

Íme, így végződött 6000 pécsi polgár kiirtása és ezért a népbírósi ítéet szerint ezideig senki sem ült egy napot sem. E sorok írójának mégis az a véleménye, hogy valaki felelős mindezért. Felelős a polgármester, aki a demokrácia megcsúfolására mégmin-

dig egyetemi tanár lehet Magyarországon és felelős a közellátási tanácsnok, akinek tudnia kellett volna, hogy 22 fokos melegben még a friss hurka is egy órán belül elromlik.

És szeretné e sorok írója, ha ezek az urak, akik vígan élvezik azt a szabadságot, ami nem jár nekik, végre sajtópert indítanának e cikk miatt, szeretné, hisz a sajtópereket ma még Magyarországon ugyanaz a bíróság tárgyalja, amelynek tagjai — tisztelet a kivételnek — néhány évvel ezelőtt a kommunista perekben hoztak kegyetlen ítéleteket és így megvan a reménye arra, hogy sajtó útján elkövetett rágalmazásért el is fogják ítélni. *Így legalább a 6000 pécsi halottért valaki mégis fogházba kerül. Ha már nem a tettesek, legalább az újságíró.*

Szikszó

Vázsonyi József szikszói lakos írja:

Nem az 1944. év vérengzéseinek borzalmaikat akarom felidézni, hanem az év borzalmainak előzményeit, amelyek már 1942 évben történtek meg, amikor még az államhatalom alattomos módon érvényesítette brutális módszereit az esztelen, embertelen és céltalan eszme érdekében. 1942. év nyarán történt, amikor még nagyon kevesen tudták az országban, vagy ha esetleg tudták is, úgy nem szabad volt azt tudni, hogy Abaúj vármegyében, Kassához közel Hidasnémeti községben a határvadász laktanyában kínzótábor volt felállítva, amelynek pribékjei a kassai kémelhárító különítmény csoportjának tagjaiból statuálódtak és a kassai kémelhárítók akkori vezetője, névszerint Szilvási alezredes irányítása alatt működött.

A tábor lakói és áldozatai főleg a szlovákiából átszökött és elfogott szerencsétlen üldözött zsidók, valamint olyan magyar zsidók, akik ezeket az üldözötteket iratokkal támogatták, végül olyan magyar zsidók, akik különféle egyszerű bűnügyekkel, kihágásokkal voltak „gyanúsítva“, de a kémelhárító osztály csoportja az igazságszolgáltatás akkori szellemétől áthatva, úgy vélte, hogy a zsidók származásuk révén az ügy kinyomozása érdekében kizárólag a hidasnémeti kínzótábor -illetékes. A táborban úgy a férfiak, mint a nők egyforma kínzásban részesültek, mivel azok lakói és áldozatai mind egyaránt egyforma származásúak voltak és így természetesen tartották azt, hogy a nemiszerv kínzásától a talpverésig és hasonló kínzások ne maradjanak el senkinél, aki oda bekerült. Ha nem is láhattuk szemmel egymás kinszenvedéseit, mivel úgy volt megszervezve a kínzókamra, hogy általában csak egy ember volt karmaik között. Ennek dacára volt szerencsénk tudomást szerezni a fülünkkel az eseményekről a másik szerencsétlen jajveszékélésé következtében. Az őrséget a gönci csendőrség, de főleg a különítmény pribékjei szolgáltatták.

Magam részéről, mint a kínzótábor egyik lakója és áldozata, csak annyit, hogy 1942. év július végétől október hó 2-ig voltam karmaik között, mivel hozzátartozóim kerültek volna az ő „gyanúsításukba“, ezt én megelőztem és a gyanúsítást magamra vállalva, engem vittek el a hidasnémeti kínzótáborba. Hat héten keresztül nem múlt egy nap sem, hogy órákon át egyfolytában kínzó módszereiket ki ne próbálták volna rajtam. Majd aztán 1942. év október hó 3-án, amikor már kitombolták magukat, kezet fogtak velem és azt mondták, hogy ilyen kemény fiúval még nem találkoztak, megdicsértek és azzal bocsátottak el, hogy ami történt, az maradjon titokban és egy szót sem szólni erről senkinek. Különös gyorsszabadulásomnak az volt az értelme, hogy, mint tényleges musz szolgálatra 1942. év október hó 5-re Kőszegre hívtak be. Ez nálam különös szerencse volt, mert onnan legnagyobb részben a hírhedt kassai Milánkovicshoz lettek irányítva és rövid idő alatt büntetőszázaddal kerültek ki a frontra, jó minősítéssel a halálba. Ismerőseim közül pl. Kovács Sándor, Fleismann Jenő, Rubin Ernő kerültek ki onnan büntetőszázadba és azóta sem lehetett róluk hallani.

Nem sokan maradtak meg a kínzótábor áldozatai közül, csupán néhányan, mert a legtöbbje büntetőszázadba került. Az életben maradtak közül tudomásom szerint jelenleg is élnek Berger Miklós Miskolc, Fleisman Imre Szikszó, Rubin Jenő Miskolc. Liebermann Rezső Kassa. Megmaradt még ezenkívül Hidasnémeti községben a határvadász laktanya, a bűncselekmény élő színhelye és megmaradtak az élő tanuk, Hidasnémet község lakossága, akik már abban az időben tudták, hogy mit jelent a kínzótábor lakójának lenni. Ők hallották a jajveszékeléseket és tudják már ma, hogy az emberi jogok legcsúnyább bepiszkítását ma már Magyarországon, a demokrácia győzelmével nyugodtan nyilvánosságra lehet hozni.

És folytathatnánk a sort, előhozhatnánk Miskolc, Kisvárdá, Pápa, Győr, Székesfehérvár, Losonc, Kiskőrös, Zalaegerszeg, Baja, Nagykanizsa, Veszprém stb. magyar városok és falvak adatait, de sajnos, a helyzetkép mindenhol egyforma, az ott élő zsidókra mindenütt egy sors várt: a gettó és a deportálás.

Endre jelentése

Hogy ez hogy történt, arra legyen szabad a minisztertanács által 1944 június 21-én Endre László jelentéséből néhány részletet közölni. íme:

„Az ország területének zsidóktól való megtisztítása f. évi május hó 3-án megkezdődött és a mai napig folyamatban van. A vonatkozó kormányrendeletek értelmében az ország egész területén a megkülönböztető jelzés viselésére kötelezett zsidóság részére elkülönített helyek (gettók) jelöltettek ki és ezen elkülönített

helyekre a zsidóság összeköltöztetése — Budapest kivételével — f. évi május hó 31-ig befejezést nyert...

... A gettóban való tömörítés elrendelése után a zsidóság mindent elkövetett, hogy onnan szabaduljon. Minden összekötést, befolyást, anyagi erejét igyekezett latba vetni, hogy innen) meneküljön. Közbiztonsági szerveim valóságos okmány hamisító gyárat lepleztek le, ahol zsidók részére gyártottak hamis okmányokat. A zsidóság mentésében sajnós, — ezt őszintén meg kell mondani, — első helyen állanak a keresztény hitfelekezet minden rendű és rangú lelkészei.

... Az Igazságügyminiszter úr rendelkezése alapján letartóztatási, valamint javítóintézetekből a sárga csillag viselésére kötelezett zsidók ismét beszállítatnak. Elmeógyógyintézetek, kórházak, szanatóriumok, üdülők és más egyéb, a zsidók megbúvására alkalmas helyek is kiürítetnek.

A táborokba való szállításoknál és az elszállításoknál általában az az elv, hogy az a keresztény szellemnek megfelelő emberes és humánus módon történjék. Ahol bármilyen visszaélést tapasztaltam, a legtűzetesebb kivizsgálást és a legkeményebb megtorlást tettem folyamatba, elrendeltem ú. n. „üldítő“ szolgálat megszervezését, amely a pályaudvaron és kilépő határállomásokon az elszállítandó zsidóságnak a lehetőség szerinti kényelmet van hivatva biztosítani.

Mintha évezredes lidércnyomástól szabadult volna fel a megtisztított ország rész, még a levegő is megváltozott. A vállalkozási kedv, dacára a megmutatkozott tökehiánynak, igen élénk. Az ipar és kereskedelem feszült érdeklődéssel várja, hogy a lefoglalt zsidó üzemek és üzletek árukészlete az ország gazdasági vérkeringésébe mielőbb bekapcsolódjék.“

Ennyit közlünk Endre László majdnem minden szavában hazug és cinikus jelentéséből, amelynek talán csak egy mondata igaz, hogy az ipar és kereskedelem feszült érdeklődéssel várja a lefoglalt zsidó üzemek és üzletek árukészleteit.

Igen, ez igaz. A Baross Szövetség vezetősége soha nem várt alkalmat ragadott meg, hogy ezzel sajátmagának és tagjainak olcsó kiárusítást rendezzen. Ilyen hatóságilag engedélyezett szabadrablás még nem volt és reméljük, ebben az országban nem is lesz.

A magyar zsidóság veszteséglistája.

Az a szörnyű veszteség, ami a magyar zsidóság sorait majdnem teljes mértékben kiirtotta, még ma is csak hozzávetőleges becslések alapján állapítható meg.

Az 1941 január 31-én megtartott magyar népszámlálás hiva-

talos adatai szerint a 14.683.323 lakosból 725.007 az izraelita vallású, ebből vidékre esik 548.554 és 184.483 budapesti.

A második zsidótörvény értelmében zsidóknak tekintendő személyek száma e népszámlálás alapján 23.885, budapesti 14.240, vidéki 9645. Ez a szám azonban teljesen téves, mivel a népszámlálásnál nagyon kevesen vallották be zsidó származásukat. Kovács Alajos a hírhedt antiszemita statisztikus adatai szerint a zsidóknak tekintendő nem izraelita vallásúak száma 62.350 Budapesten, míg vidéken 57.650.

így kb. 825.000-re lehet a német megszálláskor életben maradt, illetve Magyarországon élt zsidók számát megjelölni. Ebből azonban le kell számítanunk a több mint 40.000 munkaszolgálatos és 20.000, 1941-ben állampolgársági okmány nélkül Galíciába deportáltak számát. De le kell még számítanunk az Újvidéken megölt 1000 és a Borban legyilkolt 2000 embert is.

A vidéken a deportációra került zsidóság száma:	
Ferenczy hivatalos adatai alapján	434.351
Külön vasúti deportációk Kistarcsáról . .	4.000
Délvidéki hadműveleti területéről való	
első deportáció során	21.700
Sárvárról külön transport	1.000
	461.051

Ebből mintegy 7500 budapesti volt, tehát a vidéki zsidóság kerekén 453.5000 számmal szerepel a 2. számú veszteséglistán.

A vidéken a deportáció után maradt — az Endre László jelentése szerint — katonai behívó útján mentesült 80.000 munkaszolgálatos (valójában csak 69.000, ennek is nagyrészt kiirtották) a vidéki 578.000 zsidó fajú egyén veszteséglistája így alakult

Az első veszteségi listából	48.000
A másodikból	453.500
A szomszéd államokba menekült	3.000
Muszos deportálások	53.500

558.000

A vidéki zsidóság veszteségaránya tehát közel 97% volt a felszabaduláskor.

A mai, azóta már a munkaszolgálatból és deportálásból viszatért zsidók adatait véve, megállapíthatjuk» hogy a vidék vesztesége kerekén 82%-os. A külföldön elpusztult 261.000, vágyik a deportáltak 74%-a. Az itthoni veszteségeket beszámítva, elpusztult 288.000, vagyis a mai magyar területre vonatkozva, az átlagos összveszteség 60%-os

A felelősség kérdése.

Két év távlatára még nagyon megnehezíti ennek a kérdésnek tárgyalását. Mindenesetre megállapíthatjuk, hogy az akkori fasiszta és nyilas kormányzati tényezőkhöz kívül szolgamódra meghunyászkodó vidéki közigazgatási szervek és a közömbös polgárság nagy része is felelős. De nem menthetjük a felelősség alól az ú. n. budapesti Zsidó Tanácsot sem, amely csak nagyon keveset tett a vidéki zsidóság érdekében. Lehet, hogy az akkori viszonyok között ez amúgyis kilátástalan lett volna. Lehet, hogy a bátor fellépők életüket is kockáztatták volna, de mennyivel szebb, mennyivel emberibb cselekedett volna, ha ez tényleg így történik. Igaz, hogy ehhez hősiességre lett volna szükség, vagy legalább is egész emberekre, de, sajnos, a budapesti Zsidó Tanács tagjainak nagy része a zsidó kapitalisták soraiból rekrutálódott és ezeknek minden ellenállási hősiességük kimerült abban, hogy saját anyagi javaikat megmentse.

A maradék vidéki zsidóság helyzete.

A felszabadulás utáni napokban a vidéki városok majdnem azt a képet mutatták, amit a ponyvaregényeket gyártó osztrák regényíró, Bettauer Hugó „Város zsidó nélkül“ című regényében megrajzolt. Később lassan, szórványosan visszatért néhány, családját elvesztett ember a munkaszolgálatból, aztán jöttek a deportált kísértetek, akik nem sokat akartak, csak egy meleg zúgot és talán elrabolt vagyonuk néhány töredékét. És mert emberek, akik nem szórhatnak állandóan hamut a fejükre, akik új életet akarnak kezdeni, elkezdtek dolgozni, ki műhelyben, ki üzletben, amit tegnap a szomszéd Baross-tag fosztott ki és ahová néztek, ahová léptek, gyűlölködő arcot, megvető tekintetet találtak. Mert az ember sokat tud bocsátani, csak egyet nem, a saját gonoszságának, a saját hitványságának tanúinak nem tud megbocsátani.

A visszajöttek pedig tanúk. Tanúk a nagy perben, ami még nem fejeződött be és így visszatérteknek legfőként azt nem tudják megbocsátani, hogy élni mertek és vissza mertek jönni.

Ezért szomorú a vidéki magyar zsidóság maradékának helyzete mindaddig, míg a fasiszta csökevényét ki nem irtjuk az emberek leikéből.

És ehhez a harchoz, mert harc ez, egy 25 éves árny elleni harc, szükséges az itt élő és itt maradni akaró zsidóság segítése is, annak a zsidóságnak, amely tanult Auschwitzből, tanult a gettóból és megtanulta, hogy ebben az országban fasiszta többet ne lehessen.

Adatok a magyar zsidóság veszteségeiből

Te vagy a tanú!

Nevek és számok, száraz adatok sorakoznak egymásután. Nevek és számok, amelyek mögött egykor élők voltak.

Nevek, akik valahol Auschwitzban, valahol Ukrajnában haltak mártírhalt, számok, amik szárazon, ridegen jelentik a tényt, hogy ebből és ebből a családból hányan nem tértek vissza. Száraz adathalmaz az, ami e lapokon itt következik s mégis többet mond, mint a legmegrázóbb drámai költemény. Ezrek, tízezrek és százezrek fel nem fogható irtózatosságot vonul végig ezeken a hasábozon, a magyar nép, a magyar polgárság egyrészének tragédiája. Pár ezer adatot ragadtunk ki a magyar zsidóság gigantikus véraldozataiból és azok, akik eddig süket fülekkel és hunyt szemekkel haladtak el a magyar zsidóság mártírsorsánál, figyeljenek fel, olvassák e sorokat, nem megrázó erejű riport, nem a költő fantáziája szólal meg, hanem a magyar zsidó családok maradékai mondják el, hogy mit veszítettek.

Tudjuk, hogy mások is, mindenki veszített ebben a háborúban, tudjuk, hogy nemcsak a zsidóság családjában vannak halottak, de ilyen irtózatosságot senkinek nincs.

És még egyet ne felejtessenek azok, akik e sorokat olvassák, hogy ezeket a halottakat nem ellenség, legalábbis nem a kikiáltott ellenség ölte meg. Ezek a halottak a magyar fasizmus és a német náciizmus halottai, a Horthy tiszturak és azok neveltjeinek, a gyilkos, zsvány keretlegények és a német semmivel sem bitangabb SS legények áldozatai.

Ezek a tanúk, akik visszajöttek a százezer halál útvesztőiből, mondják el, hogy mit veszítettek és min mentek keresztül. A krónikás, aki e fekete krónikát rója, szándékosan kerülte a nagy szakakat, úgy állította be ezeket a sorokat, mint ahogy a könyvelő a veszteség oldaladatait sorakoztatja egymásután.

A „Te vagy a tanú“ adattára legyen örökre szóló mementó magyarnak, németnek, angolnak, franciának kereszténynek és budhistának, gazdagnak és szegénynek, hogy soha többé ezen a Földön ne legyen fajgyűlölet, ne legyenek gázkamrák és ne legyenek olyan tanok, amiknek az az eredménye, hogy gyermekeket, asszonyokat, lányokat, aggokat, bénákat ölnek rakásra.

Most pedig átadjuk a szót a „Te vagy a tanú“ ezer és ezer tanújának, akik vádbeszédet mondanak, csak tényeket. Arról viszont nem ők tehetnek, ha ezek a tények jobban vádolnak, mint a leghatásosabb ügyészi vádbeszéd. (Zs. O.)

Abeles Andorné tisztviselő. Győr
Ausehwitzban volt deportálva és
Chemnitzenben szabadult fel. Szüleit és
férjét veszítette el.

A bel esz Ignác bőrkereskedő, Vác. A
101/7. századdal teljesített munkaszol-
gálatot és 1944-ben Vágfarkasdon a nyil-
asok elhurcolták az egész századot,
csak ketten menekültek meg. Szülei.
Mesége, 2 gyermeke, 3 húga és 12
nagybátyja haltak meg.

Abelesz Vilmos, magán tisztviselő,
Vác. Erdélyben, Ukrajnában a 109/6.
században, majd 1944-ben Hóiba ke-
rült, ahol Tito csapatai felszabadították.
Szüleit, 4 leánytestvérét, fivérét.
2 sógorát és 13 gyermeket veszített el
a családból.

Ackersmann László kereskedő, Kalo-
csa. 1944. nov. 27-én vonult be Fertő-
rákosra, majd Mathausenbe és Dün-
kirchenbe deportálták, ahol 1945. máj.
4-én szabadult fel. Szüleit veszítette el
Németországban. Bátyja orosz fogság-
ban van.

Aczél Béla dr. italnagykereskedő.
Szentés. A 705/1. században az Ojtozi-
szononban szolgált, s 1944. akt. 23-án
Sztarmárnémetiben szabadult fel. Szü-
leit veszítette el. A felesége is deportá-
lásban volt.

Aczél Gyula lát szerész és drogista
Kaoosvár. A 104/4. századdal, az or-
szágban és Galiciában teljesített szol-
gálatot és 1944. decemberben Kárpát-
alján szabadult fel. Szüleit, öccsét és
teljes családját elvesztette.

Adelberg Tibor nádszövő, Soroksár,
A 107/13. és 107/302. századdal Ukraj-
nában szolgálj majd deportálták és
Regensburgban szabadult fel. Anyja és
öccse nem tértek vissza.

Adler András kereskedő, Isaszeg. A
9/4. századdal teljesített az ország több
részében munkaszolgálatot, majd a de-
portálásból Gunskitchenben szabadult

fed. Szüleit, apai nagyszüleit és több
rokonért elvesztette.

Adler Andor kereskedő, Kis várd a
Szüleit és 5 testvérét 1944-ben depor-
tálták, akik közül szülei és két húga
vesztek el. ő maga Budán, a Nem-
zetközi Vöröskereszt otthonban volt,
köziben résztveft az ellenáll láisi mozi,
galomban.

Adler Imre szücsmester, Budapest.
Az 5/2. századdal a Kárpátokban és
Lengyelországban volt munkaszol-
gálatos és Beregszászon szabadult fel.
Apja Hidegségen, A. Sándor Hör-
schingben, A. Ibolya Bergen-Belsen-
ben halt meg és több rokonát elvesz-
tette. Felesége végig bujkálással vé-
szelte át a nyilas időket, elvesztette
atyját, aki Balfon halt meg.

Adler Jenő kereskedő, Mezőladány*
A 108/5., 1. és 6. századokkal teljesi-
tett munkaszolgálatot, a deportálásból
1945. június 30-án szabadult fel. Két
testvérét, azok feleségét és 12 gyer-
meküket veszítette el. — A. Andor ke-
li eskedő az 1/4 és 8/3. századokkal
volt munkaszolgálatos és 1945. április
30-án szabadult fel. Felesége is depor-
tálva volt.

Adler József kereskedő, Pápa. 1044
jún.-ban vonult be a 103/304. k. m. sz.-
hoz, amellyel 1944. dec. 2-án orosz
fogságba került. Innen 1945. ápr.-ban
szabadult meg. A deportálás követke-
zőtében anyját, öccsét, 2 nővérét, 2 só-
gorát, sógornőjét és azok 9 gyermekét
vesztette el. Felesége: Schwartz Irén
Auschwitzban, Trattenauban volt de-
portálva, ahonnan 1945. máj. 5-én sza-
badult fel. ő is szüleit és hozzátarto-
zóit veszítette el.

Adler József kárpitos, Budapest.
A 101/13. századdal 1944. október 6-ig
volt munkaszolgálatos, ekkor megsző-
kött. Feleségét, gyermekét és testvé-

reit deportálták, testvérei nem értek vissza.

Adler József mészáros. Tornyospálca. A 11/6. századdal teljesített szolgálatot és 1945. május 5-én szabadult fel. Szüleit, öt testvérét, egy sógorát, két gyermekkel veszítette el.

Adler Károly kereskedő, Vésztő. A 106/8. században 22 hónapot részben Ukrajnában teljesített szolgálatot és 1944. október 10-én szabadult fel. Feleségének szüleit és összes rokonait elvesztette.

Adler László vendéglős, Mezőkövesd. A 107/308. században teljesített munkaszolgálatot és Ukrajnában is járt. Felszabadtása Günskirchenben történt. Szüleit, feleségét, 2 gyermekét, testvérét és húgát veszítette el.

Adler Márkus tejipari üzemvezető. Sátoraljújhely. A 108/33. században Ruszánzkóban és Kolozsváron teljesített munkaszolgálatot és 1945. decemberében szabadult fel. Édesanyját, teljes családját elvesztette.

Adler Miklós pék, PestszenterzsébeL. 1944. nov. 20-án kezdte a munkaszolgálatot. Elvesztette feleségét, 2 gyermekét, 2 unokáját és több közeli hozzátartozóját. — Glatz Nándor 1944. jún. 1-én deportálták. Elvesztette feleségét és testvérét.

Adler Miklós Tamás női szabómester, Mohács. A 104/7. századdal teljesített 7 hónapig munkaszolgálatot, majd megszökött és 1944. nov. 29. szabadult fel. Szülei és nővére nem tértek vissza.

Adler Mór kereskedő. Szeged. Egy évig volt Ausztriába deportálva és 1945. ápr. végén szabadult fel. Feleségét, gyermekét, 1 unokáját szintén deportálták, fia, Lajos meghalt.

Adler Mór Győző kereskedő. Székesfehérvár. A 106/18. századdal Ukrajnában és Lengyelországban teljesített munkaszolgálatot és Békéscsabán szabadult fel. Elvesztette feleségét és két éves kisfiát.

Adler Pál borkereskedő, Győr. A 102/4. századdal Erdélyben teljesített EJZ-szolgálatot, (majd Budapesten felszabadult). Fiát, bátyját, apósát, sógornőjét veszítette el a deportálásban.

Adler Samu kereskedő, Várpalota. Két évig teljesített munkaszolgálatot az ország különböző részein, majd Kópázán felszabadult, itt orosz fogságba esett, ahonnan 1945. szeptemberében jött haza. Szüleit és húgát veszítette el.

Adler Sándor kereskedő, Karcag. A 117 VÉP-pel egy évig volt munkaszol-

gálatos és Budapesten jan. 14-én szabadult fel. Feleségét, liát, anyósát, apósát, testvéreit veszítette el. Egyik nővérét és sógorát a nyilasok ölték meg.

Adler Sándor fakereskedő, Budapest. A 101/77. és 305. századokkal teljesített honi és oroszországi munkaszolgálatot, majd Budapesten szabadult fel. Miklós fivérét és családját veszítette el.

Adler Sándor kereskedő, Budapest. A 109/32. századdal orosz, lengyel és bukoviniai munkaszolgálatot teljesített és Újpesten szabadult fel.

Adler Vilmos aranyműves, Budapest. 1940-ben 7 hétig Nagykatán szolgált. 1944. október 20-án a nyilasok frontszolgálatra hurcolták el, december 26-án orosz fogságba esett, ahonnan február 23-án érkezett haza. Fia Imre Günskirchenben halt mártírhalált és 8 közvetlen hozzátartozóját veszítette még el.

Adorján Sándorné nagyfi rafikos, Zirc. Előbb internáltak, majd börtönbe zárták, Budapesten szabadult fel. Elvesztette férjét, A. Sándor zeneszerzőt, fiát és fivérét akik mindhárom eltűntek.

Alexander Ödön dr. néppügyész, Sátoraljújhely. A 108/38. századdal, majd a 122. VÉP-pel teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból 1945. május 4-én Günskirchenben szabadult fel. Elvesztette édesanyját, 3 fivérét családostul és 1 húgiát; valamint annak családját.

Alfandári Győző fémhíműkészítő, Budapest. A 109/3. századdal volt Ukrajnában, ahol 1943. január 14-én orosz fogságba esett. Felesége részéről annak fivérét, Braun Bélát, Ukrajnában veszítette el.

Alföldi József kereskedő, Székesfehérvár. A 102/14. századdal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Anyját, feleségét, gyermekét másfél éves korában elhurcolták, közülük csak felesége tért vissza.

Alföldi Miksa kereskedő, Csongrád. 1940-tól kezdve a szegedi Légo-századnál teljesített munkaszolgálatot és 1944. dec. 1-én szabadult fel. Feleségét, gyermekét és feleségének családját elvesztette.

Almást György gazdász, Cegléd. 1940. júniustól 1942. április 15-ig teljesített munkaszolgálatot a szegedi V. Előnál. Járt Ukrajnában, Lengyelországban 9 hónapig. 1944. november 9-én szabadult fel Sopronban. Szü-

leit, 2 fivérét, 2 nagynéniét, 2 nagybátyját és azok gyermekeit vesztek meg.

Almási Istvánná kereskedő, Budapest. Férjét a nyilasok elhurcolták és megölték. Egész családját elvesztette.

Almási László, Kecskemét. A 106/5. századdal Oroszországban 15 hónapig Lengyelországban 8 hónapig és összesen 47 hónapig teljesített munkaszolgálatot, majd Ercsiben szabadult fel. Ezt megelőzően megszökött és a felszabadulásig bujkált. Szülei mártírhálalt haltak.

Alt Béla kereskedő. Budapest. A 101/8. és más századokkal teljesített munkaszolgálatot és 1944. december 24-én Istenmezőn szabadult fel. Sógorát, nővérét veszítette el.

Alt Béla kereskedő. Budapest. A hács. Több éven át teljesített munkaszolgálatot a 104/2. századdal, amellyel Ausztriába, deportáltak, ahol az oroszok szabadították fel. Édesanyját veszítette el, felesége Budapesten vésszelte át a nyilas időket

Altér Oszkár kávéháztulajdonos, Budapest. A 101/305. századdal húsz hónapig volt munkaszolgálatos az országban. Ukrajnában és Budapesten szabadult fel. Elvesztette három sógorát és egy bátyját, ő a deportálás elől úgy menekült meg, hogy a Józsefvárosi pályaudvarról a század bevaggonirozásánál megszökött és bujkált.

Altmann Adolf bércseplő, Vésztő. A 202/204. századdal teljesített szolgálatot és 1944 december 26-án Nyergesújfalun szabadult fel. Elvesztette édesanyját; feleségét és fivérét. — A. Miklós bádgos a 101/203. században szolgált Csepelen. 1945 február 13-án szabadult fel. Feleségét és két fiát veszítette el.

Altman Andor tűzzomáincozó, Sasalom. A 109/3. századdal 3 évig, teljesített munkaszolgálatot és 1945 április 20-án szabadult fel. Elvesztette szüleit, 3 öccsét, nagybátyját és nagynénjét Ausztriában tizedmagával agyonakarták löni, de az SS-orvos nem találta elég mélynek a gödrot s míg azt mélyebbre ásták, megszökött a barakból.

Altman Bertalan grafikus, Budapest, 1944. április 16. teljesített munkaszolgálatot, 1945 április 1-én szabadult fel. Édesanyja keresztény, apját deportálták és Kőszegről írt utójára.

Húga gettóban, majd a Vöröskereszt-

nél volt Altman Jenő kereskedő. Nagykovács. A 701/2. századdal az ország több részében szolgált és 1944. dec. 20-án Szegedre szabadult fel. Szüleit, 2 testvérét, azok családját és kisgyermekét veszítette el. — A László kereskedő a 101/41. századdal volt munkaszolgálatos és Baján szabadult fel.

Altman Jenő kereskedő, Szerencs. A 8/3. századdal teljesített Budapestén szolgálatot és 1944 dec. 30-án Óbudán szabadult fel. Szüleit, 4 testvérét, feleségét, tíz hónapos gyermekét 2 sógorát, 6 gyermekkel veszítette el.

Altmann László üveges, Berettyóújfalu. A 106/8. századdal Debrecenben teljesített munkaszolgálatot és Békéscsabán szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, gyermekét. Jelenlegi felesége szintén deportálva volt Béciben és Mauthausenben.

Altmann Leó szállodatulajdonos, Sárospatak. Több éven át volt munkaszolgálatos, majd deportáltak, s 1945 május 8-án. Theresienstadtban szabadult fel.

Altman Sándorné kereskedő. Nyíregyháza. Egy évig volt deportálásban és 1945. április 29-én szabadították fel. Anyját, férjét, fiát veszítette el. Családjának több tagját elvesztette.

Altman ter Salamon zsidóéír, Budapest. A 101/41. és 9. századokkal honi munkaszolgálatot teljesített és Budapesten szabadult fel. Fiát, két húgát két gyermekkel, egy sógorát és sógornőjét deportáltak, közülük csak fia tért vissza.

Andai (Deutsch) Andor kereskedő, Győr. A székesfehérvári Előnével teljesített szolgálatot és Budapesten szabadult fel. Szülei, felesége, gyermeke, két testvére, két sógora, egy sógornője három gyermekkel a náci áldozata lett.

Angyal Lajosné; Győr. Egy évig volt deportálva és Kaunitzban szabadult fel. Anyját és a férjét elvesztette.

Anita! Marton nyug. állampénzt, főigazgató, Budapest. A gettóban szabadult fel. Feleségét 1944. dec. 4-én Bergen-Belsenbe hurcolták, ahol felszabadult. — János fia orosz fogságban tűnt el. A. Imre belügyminiszeri előadó a jászladányi századdal több helyütt szolgált és Beregszászon szabadult fel.

Apor Elemér vegyész mérnök, Budapest. A nyilas időket védett háznál vésszelte át. Két fia: Oszkár és György a

munkaszolgálatból még nem tértek vissza.

Apor Károly kesztyűs m., Budapest. A 109/13. században több helyütt szolgált és Budapesten szabadult fel. Elvesztette bátyját és sógorát. Felesége védett házban vészelte át az időt, elvesztett? édesanyját és három testvérét.

Aradi István kőműves, Örkény. A 107/17. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1945. jan. 8-án szabadult fel Anyját, 2 nővérét deportálták, bátyja elveszett.

Aranovits Márk és Mózes kereskedők, Balassagyarmat. A. Márk mint munkaszolgálatos teljesített szolgálatot, húzamosabb ideig volt Ukrajnában. Öccse Mór-Mózes szintén muszos volt és a Donnál is szolgált. Veszteségük: szüleik. 2 huguk, 1 öccsük. A. Mózes felesége szintén Auschwitzban lelte halálát.

Arató István dr. borkereskedő, Heves. A 120 VÉP-peh teljesített munkaszolgálatot az ország különböző részeiben, majd Gunkirchenben szabadult fel. Elvesztette feleségét, 2 testvérét és nővérének férjét, valamint gyermekét.

Arányi Álfrejc bóm agy kereskedő. Kecskemét. 1940-től több éven át teljesített munkaszolgálatot, majd Csepelen megszökött és a felszab^uduliáféjg a Margitszigeten bujdosott 1940-ben ellenállási mozgalomban vett részt, emiatt letartóztatták és rendőri felügyelet alá helyezték. Édesapja mártírhalt.

Arányi Arthur vendéglős, Budapest. Négy hétig Pestszentimrén teljesített munkaszolgálatot és jan. 18-án szabadult fel. Két sógornője meghalt.

Arda. i Sándor gépkocsivezető, Budapest. A 101. VÉP-nél teljesített szolgálatot, majd 1944 májusában megszökött, a svéd követséghez került. Később a földalatti mozgalommal került összeköti elébe és a svéd követség kocsijával Gyórból. Hegyeshalomból, hamis papírokkal deportált transportokat hozott haza. 1941. december 23-án bevágásra a Gestapo lefogta, a Svábhegyre vitték, borzalmasan megkínózták, majd aiz Andrassy-úti nyilasházba került Kun-páterek kezébe, ahol még jobban megverték és 1944. december 31-én éjjeli ki vitték az Operaház elé 11 ed magával és sorban kivégezték okét Őt két golyó találta és súlyosan megsebesülve, sikerült megszöknie, egy pincébe bújva, ahol másnap egy rendőr

találta meg és vitte a Wesselényi-utcai kórházba. 2 testvérét vesztette el.

Armuth Ferenc kereskedő, Kaposvár. 1942. máj.-tői teljesített munkaszolgálatot a 104/1, és 104/3. századokkal az országiban. Édesanyját, 3 nőtestvérét* 2 sógorát, 2 leánykáját, feleségét deportálták. Egész családját elvesztette. 1944. nov.-ben szabadult fel Latörccapusztán.

Aszódi Lipót kereskedő, Kecskemét. A 705,X századdal teljesített munkaszolgálatot és 1944 okt 23-án szabadult fel. Apját, anyját, fivérét, annak családját, nővérét és annak családját és 72 hozzátartozóját vesztette el.

Aszódi Sándor mateosoz fuvarozó, Debrecen. A 106/8. századdal teljesített szolgálatot. járt a Donnál, ahonnan a visszavonuláskor Kievig gyalog jött vissza. A dorosicsi halálkerházban is volt. 1945 januárban Tornáulján megföskött, az oroszok srzabadítottjálk fel Szolgálatá alatt összesen hétezer kilométert gyalogolt.

Asztalos Barnabás kereskedő. Beⁿnettyóújfalu. A 101/36. századdal iSztaniszlauban teljesített munkaszolgálatot, majd a deportálásból Becsben szabadult fel. Elvesztette szüleit, testvérét. sógorát és összes hozzátartozóit.

Auerbach Pál Antal fuvarozó, Budapest. A 101/14 századdal több helyütt szolgált, majd Fertőrákosról megszökött és a felszabadulásig Pesten bujgált. Vidéki rokonságának legtöbb tagja a deportálásban elpusztult.

Ausländer Sándor vaskereskedő, Budapest. A 101/309. századdal több öven teljesített munkaszolgálatot a pesti fel^u szabadulásig. Szüleit, nővérét, annak férjét és 6 gyermekét Auschwitzban ölték meg.

Ausdh Emil kereskedő, Makó. 1940-tői megszakítóóickjal több éven át volt munkaszolgálatom és 1945 áprilisában, Ausztriában szabadult fel. Szüleit, feleségét, 4 gyermekét deportálták, ő maga, mint muszns, Ukrajnában tünt el.

Ausch Páll gabonakereskedő, Budapest. A kritikus időketl kereszény papírokkal! élte át családjával! Seödligeten és 1944. dec. 25-én szabadult fel. Elvesztette anyját, bátyját, annak feleségét és kislányát.

Ausländer László szikvízgyártó, Kistelek. Csillaghegyen volt munkasE/olga^{la}los és 1945. jan. 15-én szabadult fel Elvesztette szüleit, öccsét és nagyszüleit.

Auspitz László borkereskedő, Nyíregyháza. A 108/7., 13., 18. és 109/24 századokkal honi és ukrainai munkaszolgálatot teljesített, majd Mauthausen-be deportálták, ahol 1945. május 6-án szabadították el. Feleségét, édesanyját, testvéreit és a család 30 tagját vesztette el.

Auspitz József állatkereskedő, Nyírbátor. 1941-től 1945. ápr. 15-ig teljesített munkaszolgálatot a 108/134. századdal Kassán és Miskolcon, valamint Oroszországban. Édesapját, 3 testvérét, 1 sógorát, 2 unokatestvérét deportálták, 1 fivére Oroszországban van. Édesapját, 1 testvérét, 1 sógorát, annak 2 gyermekét elvesztette.

Aoszlánder Ignác tanító, Karcag. 18 hónapig volt munkaszolgálatos a 106/16. századdal és Ungváron szabadult fel. Szüleit, 4 testvérét és azok családját vesztette el.

Abrahám Mózes dr. ügyvéd, Budapest. A 101/39. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd megszökött és Budán 1945. febr. 12-én szabadult fel. Fiát, Pétert a Gestapo hurcolta el» testvére, Léb Sándomé Budapesten, halt meg! férjét a városnajori kórházban ölték meg.

Acs Aurél építőmester, Budapest. A nyilas időkét végigbujkálta családjával együtt, öccsének fiát, A. Györgyöt, aki a deportálás elől megszökött, Budapesten elfogták és azóta eltűnt. Elvesztette nővérét egész családjával, akiket Belgrádba hurcoltak és azóta semmi hír nincs róluk.

Adáxn István kereskedő, Békéscsaba. Budapesten 9 hónapig volt munkaszolgálatos, majd megszökött. Testvére, sógora sógornője, testvére gyermekei és számos rokonsága nem tért vissza a deportálásból.

Adám István dr. ügyvéd Kiskunbálas. 1944. jún. 28-án hurcolták el 1945. április 4-én Badenban szabadult fel. Családjából nem tértek vissza: fivérei és több rokona. Feleségei is deportálásban volt.

Adler Emil kereskedő, Székesfehérvár. A 102/4. századdal Ukrajnában 18 hónapig teljesített munkaszolgálatot, a többi időt az országban töltötte és 1944. októberben szabadult fel. Elvesztette feleségét és két gyermekét.

Adler József kereskedő, Rákoskeresztúr. Négy évig a IX/L kmsz.-szel teljesített munkaszolgálatot, részben Ukrajnában. Egész családját él vesztette.

Adler Miklós szücsmester, Székes-

fehérvár. A 102/4. századdal teljesített munkaszolgálatot Ukrajnában és Lengyelországban és Békéscsabán szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, négyéves kislát, négy' testvérét és azok két gyermekét. Agad László drogista, Budapest. A 101/87. és 89. századokkal honi munka, szolgálatot teljesített és 1945. nov.-ben szabadult fel.

Dr. Agoston Pál ügyész, Makkok.

Akos György magkereskedő, Szeged. Két és fél évig különböző századoknál teljesített munkaszolgálatot, majd 1944. okt. 10-én a Vörös Hadsereghez szökött át és ott teljesített munkaszolgálatot. Elvesztette: anyját, apósát, anyósát, sógorát, fivérét, nagybátyját, nagynénjét, unoka - öccsét 4 btyját és 3 nagybtyját, valamint még 2 rokonát. Felesége is deportálásban volt.

Aron Miklós timármester, Debrecen. Az 5/2-es századdal Hódmezővásárhelyen teljesített munkaszolgálatot. 1944. decemberében Pécssett szabadult fel. Szülei és 3 testvére mártírhalált haltak.

Arvád Endre Dániel cégvezető, Budapest. A 209/1., 109/29. és 101/43. századokkal Ukrajnában és Erdélyben teljesített munkaszolgálatot és 1944. okt. 21-én szabadult fel. Btyját deportálták.

Arvai József kereskedő, Kistelek. Borban teljesített munkaszolgálatot majd deportálták. Szüleit, feleségét és több rokonát hurcolták el.

Arvaj Tibor ékszerész, Budapest. 1940. okt.-től mint tényleges három hónapi munkaszolgálatot teljesített, majd ismét munkaszolgálatos volt és Budapesten szabadult fel. Családjából nagybtyját, Tillemann Sebestyén és dr. Kenolc Miksa veszték el.

Babos Sándor termény kereskedő, Abaujszántó. Elvesztette édesapját, 4 testvérét; 2 nővérét.

Bacbrach Zoltán kereskedő, Pápa. A 101/42. századdal Ukrajnában, majd Ausztriában volt munkaszolgálatos és 1945. áprilisában szabadult fel Bácsban. Szüleit és testvérét vesztette el.

Back László lómészárosmester, Pest-szentlőrinc. A 101/34. században az országban és Romániában teljesített munkaszolgálatot és Kiskáilon szabadult fel. Édesanyját és családjának 10 tagját vesztette el.

Bajomi Ernő magántisztviselő, Debrecen. Mint munkaszolgálatos több éven át teljesített munkaszolgálatot, majd 1944. dec. 9-én felszabadult. Elvesztette

apját és családjából 62 közül négyen tértek vissza. Egyik fivére orosz fogsoly.

Bakonyi Andor kereskedő, Győr. 1940-től 1945 május 10-ig megszakításokkal munkaszolgálatot teljesített nagyrészt a fronton. Reisenben szabadult fel. Szüleit, feleségét, 4 gyermekét, bátyját, 4 sógornóját, 3 gyermekkel és közeli hozzátartozóját, mintegy 44 személyt veszített el.

Balassa Ignác m.-tiszviselő Budapest. A 101/31. századdal volt munkaszolgálaton az országban és Oroszországban és 1943 januárjában orosz hadműveleti területen eltűnt. Testvére, B. Lívia is elveszett. 1944. dec. U-én, Nagyeenken.

Baján Endre rádióműszerész, Rákospalota. A 101/66. század kötelékében Galiciában és Lengyelországban teljesített szolgálatot és Mezőterebesben szabadult fel. Elvesztette feleségét, gyermekét, bátyját és feleségét, annak 2 gyermekével és sógorát.

Dr. Balányi László szállítmányozási vállalkozó. Miskolc.

Balázs László gazdálkodó, Heves. 1944. jún.-ban mint munkaszolgálatos Vácra került, majd Isaszegen és Kispesten teljesített szolgálatot és Budapestben szabadult fel. Elvesztette nővérét, annak férjét és fiát.

Balázs Lajos magánzó, Budapest. Sánccsásra vitték Pést környékére, majd bujkált a felszabadulásig. Leányát a deportálásban, annak férjét mint muszost Oroszországban vesztette el. Fia visszatért a deportálásból, ahová mint politikai foglyot a Gestapo vitte el.

Balázs Vilmos tisztv., Nagykanizsa. 1944. ápr. 29-én került ki Auschwitzba és 1945. jan. 21-én szabadították fel. Feleségét, gyermekét, anyját, húgát, bátyját, öccsét és családja több tagját vesztette el. Második felesége szintén deportálva volt, ő férjét, 2 gyermeket és húgát hagyta a német haláltáborokban.

Balkányi Ferenc vendéglős, Balkány. A 101/324. századdal az ország különböző részein teljesített munkaszolgálatot, majd 1944 dec. 7-én orosz fogságba esett. Szüleit, öccsének feleségét és annak 2 gyermekét vesztette el. Felesége is deportálva volt.

Bállá Andor gyárigazgató, Budapest. A 101/309. századdal Monoron szolgált és Budapestben szabadult fel. Nővérét, annak férjét, nagybátyját vesztették

Baracs Lajos bankigazgató, Nyíregyháza. Egy évig volt deportálva Strasshofban és 1945. máj. 9-én szabadult fel. Felesége szintén deportálva volt, elvesztette édesapját és testvéreit.

Barber Tibor kereskedő, Budapest. 1940-től hont és oroszországi munkaszolgálatot teljesített és 1945. április 6-án szökés útján szabadult. Elvesztette családjából Glantz Edithet, fivérét, Raab Istvánt és 4 éves kisfiát.

Barcs Sándor tisztviselő, Budapest. Kőszegen volt munkaszolgálatos, majd a nyilas idők alatt bujkált és Pesten Szabadulni fel. Elvesztette leányát és unokáját.

Barna (Braun) Gyula kereskedő, Budapest. 1944. máj. 12-től szept.-ig teljesített szolgálatot és jan. 18-án szabadult fel. Fia, Gyula 1942. okt.-tól honi és lengyelországi munkaszolgálaton volt, László fia is munkaszolgálatot teljesített.

Barna István kereskedő, Pécs.

Dr. Barna László orvos, Debrecen. A 6/3. századdal Budapesten és Erdélyben teljesített szolgálatot, majd Budapesten szabadult el. Szülei nem tértek vissza a deportálásból.

Barta Ferenc kereskedő, Szombathely. 1940-től kezdve több éven át teljesített munkaszolgálatot utójára Borban volt és 1944. okt. 1-én szabadult fel. Elvesztette anyját, feleségét, 2 gyermekét, testvérét és anyósát.

Barta István kereskedő, Mohács. Több éven át volt munkaszolgálatos, majd Pétervásárról megszökött. Szüleit, nővérét és feleségét elhurcolták és egyikük sem tért vissza.

Bartók Lajos kereskedő, Köröshadány. A 101/332. századdal teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból 1945-ben szabadult fel. Fia mártírhálalt halt. Felesége szintén deportálva volt 2 másik gyermekével, de azok visszatértek.

Bass Frigyes malomtul. Sárovar. 1940. aug.-ban vonult be először munka szolgálatra, majd 1943. jún. 1-én a 109/31. századdal Ukrajnába vitték. 1945. febr.-ban deportálták és máj. 5-én Günskirchenben szabadult fel. Szüleit a dep.-ban, Öccsét az orosz fronton, mint musz.-ost vesztette el. Felesége: Fischer Eva szintén megjárta a német haláltáborot és 1945. jan. 10. Dómban szabadult fel. ő szüleit és nagyanyját vesztette el.

Bauer Antal lakberendező, Kecskémét. A 113. VÉP-pet az ország több

részében szolgált és Balassagyarmaton szabadult fel. Szülei mártírhalált haltak-

Bauer Árpád, fakereskedő, Rákoscsaba. 1944. nov.-tól teljesített munkaszolgálatot. 1945. jan 18-án szabadult fel. Feleségét és leányát elvesztette.

Bauer Árpád ve yiparos, Budapest. A 107/1. századdal teljesített munkaszolgálatot két éven át és Budapesten szabadult fel. Felesége mártírhalált halt.

Bauer Ernő magánhivatalnok, Pest-szenterzsébet. Egy évig volt deportálásban és Becsben szabadult fel. Családjának 30 tagját, köztük testvéreit, azok feleségeit és gyermekeiket vesztette el.

Bauer Géza György kereskedő, Budapest. A 101/3. századdal Gödöllőn és Nagykátán teljesített munkaszolgálatot és Budán szabadult fel. Elvesztette feleségét és 4 testvérét. Már 1942-ben letartóztatták, majd 1943. jún.-ban újból letartóztatták és tíz hónapig fogóságban tartották. Innen elflútták Nagykatára, feleségét hamis vád alapján az ügyészségre vitték, ahol megkínózták és elhurcolták. A németek bejövételénél a toloncházba vitték, innen sikerült megszöknie. Elfogták, a Svábhegyre vitték, majd megint a tataháza került, újból megszökött és a felszabadulásig bujkált.

Bauer Géza kereskedő, Sümeg. 1941-ben került Délvidékre, mint műszó®, majd 1943-ban Muraközben és 1944-ben Zirc mellett a VÉP-nél dolgozott. Innen Budapestre ment, ahol az oroszok szabadították fel. 1945. apr.-ban tért haza, Sümegire. Feleségét, 3 gyermekét Auschwitzban vesztette el. Edesanyját, valamint fivérét családjával és 2 gyermekével deportálták, s onnan nem tértek visáza. B. Lajos szintén deportálva lett, feleségével, 2 fiával és kisleányával és egyik sem tért haza.

Bauer Iлона háztb., Kecskemét. 1944. jún. 27-én hurcolták Auschwitzba, és 1945. máj. 1-én szabadult fel. Edesanyját, nagybátyját és annak feleségét Auschwitzban ölték meg.

Bauer Istvánná dr. háztartásbeli, Mátyásföld. 1944. március 20-án Kistarcsára, onnan Sárvarra, majd Németországba deportáltak. Elvesztette férjét és fiát, Istvánt Családjának még több tagja deportálva volt.

Bauer László mészáros, Pécs. A 112-es VÉP-el 1940—45-ig teljesített szolgálá-

tot, feleségét, 3 gyermekét, testvérét, rokonait vesztette el.

Bauer László kereskedő, Túrje. A 103/4-es és 6-os. majd a 109-es VÉP-nél eljesített szolgálót, később deportálták és Gunskirchenben szabadult fel. Szüleit, nagyanyját, 2 testvérét vesztette el.

Bauer Sándor kereskedő, Mohács. Nagykátai, gödöllői majd mohácsi kiég.-n él teljesített szolgálót, majd Beregszászon az oroszok felszabadították. Szüleit és feleségét vesztette el, öccse, István Ukrajnában fagy halált halt.

Banm Jenő kereskedő, Üjfehértó. A 11/10. századdal teljesített munkaszolgálatot Kárpátalján és 1944. nov. 1-én szabadult fel. Egy ízben egy SS-katonára agyon akarta löni, de a lövés elől elfutott. Anyját és 1 hűgát¹ vesztette el.

Baumia Izidor kereskedő, Salgótarján. 1940-től megszakításokkal munkaszolgálatot teljesített, majd a gettóval Budapestre hurcolták, ahol búj fosott és a felszabadulás 1945. jan. 18-án érte. Felesége, leánya szintén vele volt. Edesanyja, húga Auschwitzban haltak mártírhalált

Baumann Vilmosáé háztartásbeli, Sashalom. Auschwitzban volt deportálva és 1945. máj. 4-én¹ szabadították fel. Szüleit. 2 testvérét és sógornőjét vesztette el.

Báder Béla kereskedő, Nagykanizsa. Több évig volt muszos a 103/1 -es századdal Ukrajnában, Galiciában és Szlovákiában. Később deportáltak, Gunskirchenben szabadult fel. Elvesztette szüleit, nővérét, 2 fivérét, sógorait, sógornőit és testvéreit 3 gyermekkel. —

B Jenő kereskedő. Muszos volt Galiciában és az országban, majd deportálva, Gunskirchenben szabadult fel. Szüleit, fivéreit, nővéreit és családja számos tagját vesztette el. — Horváth Istvánná szül. B.- Rózsai, szintén deportálva volt, szüleit s családja Számos tagját vesztette el. — Ország Livi a deportálásból felszabadult, édesatyját és fivéreit ölték meg.

Báder György kereskedő, Mohács. Több évig volt munkaszolgálatos a 104/1. századnál és Mohácson szabadult fel. Edesanyját Auschwitzban öltéle meg a németek.

Bálint Aladár vegyiparom, Budapest. A 101/17. századdal teljesített éveken át munka szolgálót és 1944. nov. 8-án, Füzesabonyban szabadult fel. Fivére,

Nándor és feleségének 2 sógora pusztultak el.

Bán Edit dr. orvos. Vésztő. 1944. jún. 20-tól 1945. ápr. 3-án történt felszabadulásig deportálva volt Ausztriában. Edesanyját és 26 rokonát elvesztette.

Bán (Boskovitz) László keresk., Budapest. A 101/1. és 41-es munkaszáziókkal teljesítet! munkaszolgálatot, a nyilasok elhurcolták, védlevéllel sikerült megszöknie és keresztény papírokkal bujkált a felszabadulásig a feleségével együtt. Gyermeké a svéd menhelyen érte meg a felszabadulást.

Bánhidi Jenő cipőkereskedő Pest-szenterzsébet 18 hónapig volt munkaszolgálatos. Szüleit, testvérét, családjának 12 tagját hurcolták el, akik közül 1 tért vissza.

Bánhidi (Braun) Nándor szabász, Rákospalota. A 701/1. századdal Ukrajnában és a Kárpátokban volt és visszatérve szökés útján szabadult fel. Családjából 2 testvére nem tért vissza.

Bánki György textilmérnök, Szarvas. A 102/8. századdal 1940—45-ig teljesített szolgálatot. 1944. dec. 8-án deportálták és 1945. ápr. 28-án, szökés útján lért haza. Szüleit, feleségét, gyermekét, testvérét és annak gyermekét deportálták. Ezek közül szülei, húga, sógora és azok gyermekei nem tértek vissza.

Bányai György magántisztviselő, Győr. A 102/14., 6. és 9-es századokkal teljesített munkaszolgálatot mindvégig Mátysföldön, ahol fel is szabadult. Feleségét, gyermekét, öccsét veszttette el.

Bányai (Belez) Móríczy ny. takarékpénztári cégjegyző, Szentgottháld. 1944. máj. 11-től a 107-es VEP-nél és a 701/8-as századnál teljesített munkaszolgálatot. majd a deportálás elől megszökött Budapestre, ahol a gettóba, vjtték és ott szabadult fel. Feleségét, fiát, edesanyját, hűgát és minden rokonát kivétel nélkül elvesztette.

Bányász Gyula kereskedő, Püspökladány. A 101/19. századdal Budapesten teljesített szolgálatot étsj 1945. máj. 5-én szabadult fel a deportálásból. Elvesztette öccsét, Weisz Lászlót és családjá számos tagját.

Bánkúti Miklós kereskedő, Budapest. A 109/8 századdal 18. hónapig volt Ukrajnában muszos és 1945. jan. 4-én szabadult fel. Fia a bori táborban szolgált, 5 testvérét, sógorát és uncaöccsét deportálták. 2 testvére nem tért vissza.

Bános László kereskedő. Nyírbátor.

A 3 01/203. századdal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Szülei mártírhalált szenvedtek.

Bányász Gyula fakereskedő, Budapest. A Nemzetközi Vöröskereszt gyermek otthonának volt a vezetője, így felmentették, majd a gettóba vili'ék, ahol felszabadult. Egy testvérét, sógorát és azok gyermekét veszttette el. 2 fia mint muszos szolgáltak.

Bárány Ernő kereskedő, Bonyhád. A 248/3. századdal, majd a 104/4. kmsz-szel az ország különböző részeiben és Ukrajnában teljesített szolgálatot, 1944. okt. 26-án Munkács meQlett szabadult fel. Anyja, felesége, gyermeke, testvére, sógorai 2 gyermekkel, öcse, apósa és anyósa mind elpusztultak.

Bárány Mihály ruhakereskedő, Nyíregyháza. A 9-ile zászlóalj 6. századánál 5 évig volt munkaszolgálatos és Ukrajnában járt. 1944-ben orosz fogságba esett, majd 1945-ben az új orosz hadseregbe jelentkezett szxlgálatra, s úgy jött haza. Szüleit» 5 testvérét, nagyszüleit veszttette el.

Bárány Vilmos kereskedő, Dombóvár. A 4². századdal honi, ukrajnai és németországi munkaszolgálatot teljesített és 1945. máj. 4-én Guniskirchenben szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, 9 éves fiát, testvérét kislányával és felesége szüleit. Jelenlegi felesége deportálva volt, elvesztette szüleit és bátyját aki mint muszos orosz fogságba jött hazai és 1945. febr. 5-én ott szerzett betegségében halt meg.

Bárd Lajos kereskedő, Nyíregyháza. A 3. századdal több éven át teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és 1945. jan. 27-én szabadult fel. Feleségét és testvéreit megöfliték. Második felesége szintén deportálásban veit, szüleit és 1 testvérét veszttette el.

Bárdi Kálmán vésnökmes'er, Budapest. 1940-ben hat hónapig, majd 1944-ben ismét munkaszolgálatos volt és Budapesten szabadult fel. Fia, B. Tamás, megjárta Auschwitzot

Bárdi Zoltán keresk. alkalm., Budapest. Vácon teljesített munkaszolgálatot és Budán szabadult fel. Elvesztette 6 testvérét, sógorát és 3 gyermeküket — B. Miklós kereskedő. A 101/12. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd Budán felszabadult, öccsét veszttette el.

Bárdos Ervin szállodai gondnok, korcsmáros, Kalocsa. A 9/3. és 4. századdal összesen 49 hónapig teljesített munka-

szolgálatot Erdélyben és az ország területén. A deportálásból 1945. máj. 8-tn Hiitteidorfban szabadult fel. EL veszetté édesanyját, 2 nagybátyját; 2 nagynénjét és unokahúgát.

Bárdos Pál cipészmeister, Pécs. Három évig volt muszos majd leszerelték, mert öccse hősi halált halt. Felesége és Miklós fia az Auschwitzból, a deportálásból nem tért vissza Szülei, Öccse, Klein Mómé és leánya szintén elvesztek.

Beck György kereskedő, Tápiószőlő. Megszakításokkal másfél évig volt munkaszolgálatom a 7/5. századnál Jugoszláviában. 1944. júl. 10-én deportáltak. Felesége és család járnak több tagja Auschwitzban lelte halálát, leánya visszatért.

Beck József malomUisztviselő, Búj. A 108/304. századdal teljesített szolgálatot és a deportálásból 1945. máj. 3-án szabadult fel. EL Vesztette szüleit, 1 hiviáj ?s deportálva volt.

Beck Mihály kereskedő, Cegléd. A 101/27. -zúzáddá! teljesített munka szolgálatot több éven át és Ukrajnában 27 hónapig volt. 1944. júl. 29-éni orosz fogságba esett és mint a demokratikus hadsereg tagja térte vissza. Szülei Auschwitzban mártírtialáCIt haltak.

Beck Sári kereskedő, Kisvárdá A nyilas idöket Budapesten vészelte át és jan. 18-án szabadult fel. ELvesztette fi verétt, B. Kálmánt és annak feleségét

Beer Adolf szobafestő- és mázólo mester, Budapest. Fiávj] együtt munkaszolgálaton volt, majd megszöktek. Leánya keresztény papirokkal bujkált, felesége és többi gyermeke a gettóban szabadultak fel. Bátyját és annak feleségét a nyilasok agyonlötték. Felesége szüleit, annak Erzsébet leányát, férjével, Inén leányát férjével és Miklós fiával. Aranka leányát, valamint annak? Kató leányát, továbbá Andor és Ernő fiát vesztette el.

Beer Jenő tisztv., Budapest. Vácot vonult be és a budapesti ELÖ-nál teljesített szolgálatot, majd felszabadult (Sógorát), Kovács Antalt el vettette», feledése bujkálással vészelte át a nyi •as idöket.

Beer Sándor, vakereskedő, Sashalom A-481/46. és 48. századdal éveken át fi', vérevel, B. Zoltánnal teljesített szolgálatot, majd 1944. oktL 15-én megszöktek és R mátyásföldi bunkerekben éltek. Azután Pestszent erzsébetin hamis iratokkal bujkáltak a nyilasok elöl. ELvesztette feleségét, gyermekét, testvé-

rét és sógornőjét

Beér János műegytemi hallgató, Budapest 107/23. századdal! teljesített

munkaszolgálatot, fél éven át, majd megszökött. 1945. jan. 18-án szabadult fel. ELvesztette nagyanyját, 3 nagynén- iét és közeli hozzátartozóinak mintegy 100 tagját.

Bein István kereskedő. Dombóvár. A 104/8. századdal honi és oroszországi munkaszolgálatot teljesített és 1945. márc. 31-én Harkán szabadult fel. Szülei és húga a nácik áldozata lett, öcs- ebe Oroszországban, Voronyezsnéi tünt el.

Bein József kereskedő, Budapesti. 1940-ben három hétig Egreskátán Szol- gált. A nyilasidöket a gettóban vészelte át. ELvesztette öccsét, annak feleségét Ujpestről, nővérét, annak leányát, fér- jét és unokáját. Pécsről.

Belegrád Miksa néhai kereskedő, Bu- dapest. A 101/5. századdal Oroszország bán teljesített munkaszolgálatot és 1943. jan.-ban halt meg. 4 testvérét de- portálták. özvegye családjából elvesz- tek: bátyja, sógora és sógornője.

Bencze Józef dr. thj. városi orvos, Szombathely. 1944. máj. 12-től 1945 •máj. 1-ig Auschwjtz, Dachban, Mühl Dorf hal ált óboraiban szenvedett. ELvesztette feleségét. Fia visszatért a deportálás bú.

Benedek Béla papírfeldolgozó, Buda- pest. Honi és ukrainai munkaszolga- latot téliesített 1942. máj -tói 1945. jan. 9-ig, amikor Kispesten felszabadult.

Benedek Jenő kereskedő, Szombat- hely. A 103/304. századdal több helyütt teljesítelt szolgálatot és Nétmetkéren szjabadult fel Négy fivérét, feleségét, gyermekét, összesen 11 hozzátartozóját ölték meg.

Benedek Lásfeló igazgató, Nagyköros. Családjának minden tagját elvesztette, ő maga a németek bevonulása óta buj- dosott. egészen a felszabadulásig.

Bender Sándor kereskedő, Zalalövö. 1942. okt. 5-én vonult be munkaszolga- latra és 1944. nov. 1-én szabadult fel Ungváron. Szüleit, 4 nővérét 6 gyer- mekkel és 3 sógorát vesztette el.

Benjámín István fakereskedő, Békés, csaba. 1943. febr.-tól a 106/17-es k. m. sz.-nél teljesített szolgálatot, majd 1944. febr. 4-én Németországba vitték, ahol a felszabadításig volt. Feleségét és 3. testvérét deportálták. Csak 1 sógor- nője tért vissza. Három fivérét a nyila- sok végezték ki Debrecenben.

Benke Árpád keresk., Budapest Kőszegen és másutt volt muszos a pesti i elszabadulásig. Több rokonát vesz-tette el.

Benkő Gábor könyvkötő, Budapest 1944. ápr. 17-től Jolsván teljesített mun-ka szolgálatot hét hónapon keresztül és Budapesten szabadult fel. Családjából Szalai Istvánt deportálták.

Benkő Imre rum- és liikőrgyáros, Pécs. A 104/309-es kmsz.-szel volt munka-szolgálaton és 1944. nov. 29-én Pécsen szabadult fel. Szüleit, feleségét, nővé-rét és annak családját veszítette el.

Benkő Sándor gumijav., Budapest. A 109/10. században Lengyelországban tel-jesített munkaszolgálatot, majd fog-ságba esett, ahonnan 1945 nov 7-én tért vissza. Szülei és sógorai mártírhalált szenvedtek.

Beregi Imre fuvarozási vállalkozó, Üjpest A 102/207. századdal teljesített munkaszolgálatot, a deportálásból 1945. máj. 4-én szabadult. Elvesztette szüleit, feleségét, leányát és 2 testvérét.

Berényi Imre gyári¹ tisztviselő, Paks. 1940-ben vonult be munkaszolgálatra a 104/303. kmsz.-h3z. Innen megszökve, Budapesten a svájci követség házába volt a felszabadulásig. Apját és fele-ségét veszítette el a deportációban.

Berényi József kereskedő, Kispest. A őo as kiég--el teljesített munkaszolga-latot, majd deportálták és Siegen döriban az oroszok szabadították fel. Szüleit, feleségét, két és fél éves kisfiányát, 2 nővérét és férjeiket, valamint egy fél-éves kisleányt veszített el.

Berényi Jenő főgász, Szeghalom A 109/17. századdal teljesített munkaszol-gálatot és 1945-ben szabadult fel. Ro-konait veszítette el.

Berger Ernő dr. fogorvos, Szombathely. A 4/2. századdal teljesített mun-kaszolgálatot és 1945. márc. 31-én Csaj-kán szabadult fel. Elvesztette anyját, testvérét, 3 gyermekkel és férjével együtt, Imre fivérét, aki mint muszos Flossenburiban és Miksa fivérét, aki ugyancsak minit muszos ugyanott pusztult el.

Berger Ernő hentes és mészáros, Kisvárdia. 16 hónapig volt munkaszolga-latos Tiszaborkúton a 181/3. századnál. 1944. május 28-án deportálták Au-schwitzba. 1945. ápr.-ban szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, 2 gyer-mekét, 1 fivérét, feleségével és 3 gyer-n-ekével. 1 öccsét feleségével és 2 gyer-mekével.

Berger Ferenc gazdálkodó, Csenger. 1942. okt.-tól 1944 dec.-ig a 108/66. és 106/11. századdal részben Ukrajnában teljesített munkaszolga¹ gála¹ tót és 1944. dec-ben szabadult fel. Anyját, felesé-gét, 2 testvérét, 2 sógorát, 2 sógornőjét és gyermekeit deportálták, 1 sógora fogságban van, többiek elvesztek.

Berger Ferenc kalaposmester, Salgó-tarján. Mint munkaszolga¹los 24 hó-napig teljesített szolgálatot Ukrajnában és Galiciában. Majd deportálták, az oroszok szabadították fel. 3 testvérét Auschwitzban ölték meg.

Berger Ferenc kereskedő, Törökszent-miklós. 1940—44-ig teljesített munka-szolgálatot és Nógrádverőcén 1944. dec. 17-én szabadult fel. Feleségét és András fiát Auschwitzben veszítette el. Bátyja: B. László szintén deportálva voílt, de visszajött, öccse: B. Miklós muszos volt, annak felesége a deportációból nem tért vissza. Bátyja: dr. B. Ernő csa-ládjával együtt Nagyváradról, nővére: B. Margit férjével és kislányával együtt ugyanonnan került deportálásra. Só-gora és fia: Gábor, visszatért.

Berger Ferencné özv., varrónő, Buda-pest. Internálásból Budapestre szökött, ahol jan 18-án szabadult fel. Férje mint musz 1942-ben tűnt el. Bátyját, sógorait, valamint több családtagját veszítette el.

Berger Gábor szücsmester, Budapest A 101/91 században több helyütt tel-jesített munka szolgálatot és Budapesten szabadult fel. Edesanyja a gettóban szerzett betegsége következtében halt meg.

Berger Gábor fogtechnikus, Győr. A 101/203. századdal honi munkaszolga-latot teljesített és Urkúton szabadult fel. Szülei, nővére és öccse veszték el

Berger Imre kereskedő, Dunaföldvár. A 104/3(13-as századdal teljesített éve-ken keresztül szolgálatot, majd orosz fogságba került. A munkaszolgálat alatt századparancsnoka Szekeres, újpesti gyógyszerész volt, aki nagyon embersé-gesen bánt velük. Felesége, anyósa, nő-vérei, sógorai és azok gyermekei vesz-tek el.

Berger Imre kosárfonó, Tét. 1940-től 1944 végéig teljesített megszakítások-kal munkaszolgálatot a 106/7. század-dal Ukrajnában. 1944 októberben sza-badult fel Bécsben. Elvesztette szüleit, fivérét, Sándort, minit munkaszolga-latot, sógorát, mint muszosrt, húgát, an-nak férjét, Farkas Sándort

Berger Jenő bádogos, Budapest. A 110/1. századdal; az ország különböző részeiben volt muszos és Budapesten szabadult! fel. Feleségét, hat gyermekeit, testvérét férjével és annak 4 gyermekével ölték meg.

Berger Jenő fakereskedő, Pécel. A 109/17. és 21. kmsz. kötelékében az ország több részében volt munkaszolgálatos, majd a deportálásból 1945. május 3-án Mauthausenben szabadították fel. Éátját és öccsét veszette el, bátyja Voronyezsiéi orosz fogságba került, azóta nincs hír róla, öccse pedig eltűnt.

Berger László szabómester, Nagykanizsa. A 103/5-ös és a 109-es VEP-pel teljesített Oroszországban szolgálatot, majd Mauthausenba hurcolták és 1945. május 4-én Gunkirchenben szabadult fel. Feleségét, kisleányát, atyját és öccsét veszette el.

Berger Lajos bádogos, Nagykálló. A 108/67. és 13. századokkal teljesített munkaszolgálatot és 1947 október 17-én szabadult fel. Elvesztette szüleit és két öccse a Donnál tűnt el. — B. Mór a Donnán teljesített szolgálatot és 1945 január 1-én szabadult fel.

Berger Lajos kereskedő, Nyíregyháza. A 101/39. századdal volt munkaszolgálatos. 1945. jan. 18-án szabadult fel. Anyját, 7 testvérét és számos rokonát veszette el.

Berger Lajos kereskedő, Szombathely. A 103/4. századdal teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból Gunkirchenben szabadult fel. Elvesztette feleségét, szüleit, négy gyermekét, öt testvérét, akik mint muszosok pusztultak el. Egész családjából Jenő fivérének felesége és gyermekei és Samu fivérének felesége tértek vissza.

Berger László okl. gazda, Kaposvár. A 104/1. századdal Oroszországban és Lengyelországban teljesített szolgálatot és 1945-ben Dachauban szabadult fel. Édesanyja mártírhalált szenvedett.

Berger Miklós kötszövő, Győr. A II/1. és II/3. vasúti- és hidászszertárnál teljesített munkaszolgálatot és 1944 december 20-án szabadult fel. Elvesztette apját, öccsét és nagyanyját, édesanyja visszatért a deportálásból. — B. Gszkámé Auschwitzban volt deportálva és 1945 áprilisában szabadult fel. Elvesztette anyját, férjét és két bátyját.

Berger Pál kereskedő, Kalocsa. A 2/4 századdal volt munkaszolgálatban több éven keresztül. 1944-ben Püspocsabán végignézte a nők deportálását és közben 3 férfit és 4 nőt sikerült megszök-

tetnie. Később megszökött, majd a svéd követségre menekült család javai együtt. 1945. jan. 17-én végre sikerült felszabadulnia.

Berger Rezső malombérlő, Cigánd. A 108/311. századdal Kárpátalján teljesített szolgálatot 1945 februárig. Édesanyját, két testvérét, két sógorát, két sógornőjét, négy nagybátyjával együtt megölték.

Berger Sándor kereskedő, Győr. A 222/2., 102/11. és 104. VEP-el az ország több részében volt munkaszolgálatos és a deportációból Gunkirchenben szabadították fel. Felesége mártírhalált halt.

Berger Zsigmond kereskedő, Debrecen. Volt muszos is, majd a debreceni gettóba került, innen kiszökött és hamis papirokkal a felszabadulásig bujdosott 7 testvére, édesanyja, sógorad és gyermekei Auschwitzban mártírhalált haltak.

Borgida Tibor fodrász. Ózd. A 107/302. században teljesített munkaszolgálatot, majd 1945 május 10-én Theresienstadtban szabadult fel. Szüleit, bátyját, sógornőjét és még két fivéréi veszette el.

Bergl József kereskedő, Kiskunhalas. 1944. jún.-ban a szegedi gettóiból vitték a német haláltáborba, ahol az oroszok szabadították fel és 1945. ápr. 19-én tért haza. Édesanyja és felesége volt még deportálva, 2 fia muszos volt, István fia Borban szenvedett és elveszett, György fiát az oroszok szabadították fel. Felesége családjából 5-en veszték el.

Bergmann Hugó férfi ruhaszabó, Balassagyarmat. A 301/7. században és a 107/21. kmsz.-ben teljesített munkaszolgálatot, majd a deportálásból az amerikaiak szabadították fel. Feleségét, 2 gyermekét, bátyját, sógornőjét, gyermekét ölték meg.

Bergmajin József kávéháztulagdonos. Budapest. Négy évet töltött munkaszolgálatban a 101/1. és 701/302. századokkal és Budapesten szabadult fel. Elvesztette anyját, sógorát és unokaöccsét.

Berkoyics Endréné ecetgyáros, Gyöngyös. A gettóval hurcolták Auschwitzba, majd Drezdából megszökött és később felszabadult. Elvesztette nővérét, apóséit, sógornőjét, sógorait, azoknak gyermekeit, családjának mintegy 12 tagját.

Berkovics István kereskedő, Kiskovárd. 1941 májusától 1944-ig a 108/8

századnál szolgált Miskolcon és Gáli diában. Szülei, 4 testvére, 1 sógora, 15 unokatestvére mártírhaltak

Berkovits Izidor kereskedő, Salgótarján. 14 havi munkaszolgálatot teljesített, majd Eberau'oa deportálták, ahonnan megszökött és keresztény iratokkal bujdosott. Fiát a németek ölték meg.

Berkovits Lajos gazdálkodó, Tiszalök. A 8/4., 111/305. kmsz.-el Kassán, Erdélyben és Sátoraljaújhelyen volt munkaszolgálatos, az 1944. nov. 21-i felszabadulásáig. Szülei és fivére mártírhautáflit haltak.

Berkovits Koppéi kereskedő, Budapest. Több ízben., megszakításokkal teljesített munkaszolgálatot, majd védett házba kerülfi és a felszabadítás a gettóban érte. Három leánytestvérét veszttete el.

Berkovits Miklós kereskedő, Sárvár. 1940. aug-ban kezdte munkaszolgálatát a 103/301. k. m. sz.-nél, ahol több megszakítással 1945. jan. 28-án történt felszabadulásáig teljesített szolgálatot. Feleségét, 5 gyermekét, atyját, nővérét 1 gyermekkel deportálták, akik közül senki nem tért vissza, öccse, mint munkaszolgálatom Ukrajnában veszett el.

Berkovits Pál órásmester, Bácsalmás. 1944. jún.-ban deportálták BergenBelsenbe, majd Teresienstadtba került, ahol 1945. máj.-ban felszabadult. Szüleit, hugját és számos hozzátartozóját deportálták és azok ott is veszttek el.

Berkovits Tibor bőrkereskedő, Sátoraljaújhely. A 101/96. század kötelékében, Várpalotán teljesített munkaszolgálatot és 1945. jan. 18-án szabadult fel. Edesanyja mártírhalt szenvedett.

Berliner Manó kávéháztulajdonos, Budapest A 101/22. századdal 3 évig volt muszoss megjárta Bort; és Oroszországot és 1944 szeptember 28-án szabadult fők Elvesztette bátyját, két nővérét és két sógorát.

Bemát Arnold malomtulajdonos, Nagykáta. A 101/325. század kötelékében kb. 3 évig teljesített munkaszolgálatot ég Nagykátáni 1944 novemberében szabadult fel. Edesanyját, 2 öccsét, fivérét, hugát a deportálásban, apját a budapesti gettóban vesztette el.

Bernáth Sándor bútorkereskedő, Debrecen. 1942-től teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és Bécsben szabadult fel. Vele volt családja is, akik visszakérték. 4 unokatestvérét Budapesten a nyilasok megölték.

Bernstein Józsefné dr. Özvegy, cipőüzem tulajdonos, Újpest. Férjét a nyilasok megölték, szüleit, bátyját és annak feleségét deportálták. Ő msga bujkálással menekült meg a deportálás elől.

Berta Zsigmond kereskedő, Békéscsaba. A 117. VÉP-nél 1941-től megszakítással 1945-ig teljesített szolgálatot A felszabadulás Budapesten érte. Szüleit, testvéreit, feleségét, gyermekét elhurcolták és azok nem tértek vissza.

Bettelheim Ignác férfiszabó, Ráckeve. Először 1940-ben, majd 1944-ben teljesített munkaszolgálatot, majd deportáltak és 1945. máj. 4-én. Gunskirchenben szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét gyermekét, 2 testvérét, 3 sógorát, sógornőjét 2 gyermekkel.

Bettelheim Jenő kereskedő, Budapest. 28 hónapig munkaszol galáit os, két hónapig deportált volt, 1945 január 16-án szabadult el. Felesége, kisfia szülei, nővére, ennek férje, kislánya; húga férjével, (kisfiával és kislányával, bátyja feleségével és kislányával deportálva voltak és nem tértek vissza.

Békési Bertalan kereskedő, Sátoraljaújhely. A 101/18. századdal honi és oroszországi munkaszolgalatot teljesített és Budapesten szabadult fel. Szüleit, 2 testvérét és azok gyermekeit vesztette el.

Békés József kereskedő, Dunavecse. A 107/28. és 109/9. századokkal Oroszországban teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette edesanyját, feleségét és testvérét.

Békés (Breier) Sándor fényképészsegéd, Budapest Fertőrákoson és Ausztriában teljesített munkaszolgálatait és 1945 áprilisában szabaditól ák fel. Szüleit, feleségét, testvéreit deportálták, több rokonát elvesztette.

Bézei Antal Györgyné özv., kereskedő, Budapest Férjét és leányát a nyilasok a Rökk Szilárd-utcából Kiistarsára internáltak, majd Szentgyörgy-pusztára sáncásásra osztották be. Férjét a nyilasok halálra kínozták. Elvesztette két bátyját, dr. Fodor Leó főorvost és F. Hugót, családtagjaikkal együtt, sógorát Zimmermann Anna nevelőnőjüket hűségéért és ragaszkodásáért a pestvidéki törvényszékre hurcolták és ott halálra kínozták.

Bézei Dezső kereskedő, Budapest. 18 hónapig volit munka szolgálatos és 1945 május 4-én szabadult a deportálásból. Elvesztette feleségét, gyerme-

két, édesanyját, három testvérét és azok hozzátartozóit.

Bérez Istvánná bútorkereskedő, Budapest A deportálás elől megszökött, és Budapesten szabadult fel. Férje mint muszos került Németországba és nem tért vissza. Ugyancsak elvesztette férje nővérét is.

Bienenstock Imre néhai vésnök, Budapest. A 100/42. gödöllői századdal Ukrajnába hurcolták, ahol elpusztult. Ugyancsak elveszett Öccse is. Felesége Lichtenbergben szabadult fel.

Bibei Árpád, Budapest. A 101/13 és 39. századokkal Lengyel országban teljesítette munikiaszolgálatot és 1945 februárban Kópházán szabadult fel. Elvesztette szüleit és két fivérét.

Bihari József sajtógyáros, Budapest, Vácott és Budapesten teljesített munkaszolgálatot, majd a deportálásból 1945. április 10-én Bécseben szabadult fel. Édesatyja mártírhalálát halt. — B Sándomé háztartásbeli. Az óbudai téglagyárból, mánt védett sikerült megmenekülnie. Elvesztette férjét és sógoróját.

Bihari József kereskedő, Budapest, A 201/2., 10>1/2. és 324. századokkal teljesített munkaszolgálatot, majd megszökött és a budapesti gettóban szabadult fel. Elvesztette szüleit és feleségének szüleit. Fja a 101/47. századdal szolgált, majd megszökött. Ő maga négyziben szökött meg a deportálás elől.

Bihari Ödön Mateosz fuvarozó, Debrecén. Mint kivételezett muszos vonult be a 771. századhoz, 1944 október 19-én megszökött és utána néhány nap múlva az oroszok felszabadították. Apját deportálták és anyja, aki ösikeresztény volt önként vele ment. Bécsben apja kórházba került; majd Linzbe vittek, ahova anyja is követte, itt megszöktek és gyalog jöttek haza. Hazatérésük után atyja a deportációban szerzett betegsége következtében meghalt.

Bílsik Sándor tisztviselő, Budapest 1940-től teljesítette munkaszolgálatot részben Oroszországban, majd deportálták, ahol 1945 május 4-én szabadult fel. Elvesztette fiát, édesanyját.

Binder Sándor kereskedő, Kistelek. A 105/301 századdal teljesített munkaszolgálatot és 1944. okt. 8-án szabadították fel. Felesége mártírhalált halt.

Bing Béla okL mérnök, Budapest. A 107/15. századdal Ukrajnáért megjárta és Budapesten szabadult fel. Veje, Stein Emil muszos volt. Elvesztette

szüleit és családjának 33 tagját. Őt 1944 október 27-én a nyilasok elfogták és borzalmasan összeverték, majd két nap múlva kidobták a házból mindenéből kifosztva.

Biringer Oszkár berautós, Kapuvár A 103/107. századdal Lengyelországban teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és 1945 május 6-án szabadult fel. Elvesztette apját, fivérét, feleségét három gyermekkel és családjának számos tagját.

Birnbaum Béla kereskedő, Sátoraljaújhely. Több éven át teljesített megskitásokkal munkaszolgálatot és a deportációból 1945. áprilisában szabadult fel. Feleségét és édesanyját ölték meg.

Bíró Dezső kereskedő, Szekszárd. A ty04. kisegítő munkásvezetői teljesített szolgálatot és 1944 dec. 2-án szabadult fel. Feleségét, testvérét, anyósát, sógorát veszítette el.

Bíró József korcsmáros, Bánhida, A 102/201. századdal teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból 1945. április 8-án szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét és gyermekét.

Bíró Sándor JOI NT vezető, Keszthely. 1940—1945-ig volt munkaszolgálatos, közben 6 hónapig orosz fogságban is volt. Elvesztette feleségét, 2 leányát, hűgát, fivérét és sógorát

Bíró Vilmos gyógyszerész Kispeszt. A 257/5. századdal teljesített éveken át munkaszolgálatot, részben Ukrajnában, 1942. novemberében a vezérkar hivatalos jelentése szerint eltűnt Oroszországban. Felesége deportálva volt, elvesztette szüleit, fiát és több rokonát

Blancz Vilmos könyvkereskedő, Pécs. A 104/1 századdal teljesített munkaszolgálatot és közben az SA. kezei aliait négy hónapig kínlódott. Édesanyját, nyugát és öccsét veszítette el.

Blau Aladár bányafelügy. Sajókaza A 107/314. századdal Lavocsneban és másutt szolgált és 1945 januárjában szabadult fel. Feleségét, leányát, sógorait, sógornőit, több rokonát és azok gyermekeit végezték ki.

Blau Benő kereskedő, Szombathely A 103/3. századdal honi és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített és Beregszászon szabadult fel. Elvesztette édesanyját és két testvérét.

Blau Béla nyomdász és papírkereskedő, Mátészalka. 1942 november 25-től 1944 október 15-ig teljesített munkaszolgálatot a 108/3. századnál Miskolcon és Lengyel országban. Elvesztette

tette édesanyját, 1 testvérét, nagyanyját

Blau Béla oki. szeszgyárvezető, Nagydobos. A 108/104. és 109/8.

az országban és Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot és Teresienstadtban szabadult fel. Édesanyját és hűgát vesztette el.

Blau Ernő órás, Eger. A 107/5. századdal Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette feleségét, kislányát, szüleit, 1 nőtestvérét, 2 fivérét és 3 kisgyermekét.

Blau Ernő kefekészítő, Tiszafüred. Több éven át volt munkaszolgálatos, majd orosz fogságba esett, Kassán szabadult fel. Szülei, 3 testvére és azok gyermekei nem tértek vissza.

Blau Gyula kereskedő, Kecskemét. Előbb munkaszolgálatos volt, majd a Gestapo elől Budapestre szökött és a végén a budai hegyekben bujkált. A hó eltemetne és eszméletlen állapotban egy orosz katonára talált meg. Nővérét és annak férjét, valamint feleségét deportálták, közülük felesége tért vissza. Ugyancsak elvesztette szüleit, nővérét kislányával.

Blau Imre kereskedő, Újpest. A 101/319. századdal több éven át munkaszolgálatot teljesített és Kápolnánnyéken az oroszok szabadították fel. Feleségét, fiát, 2 hűgát és azok 3 gyermekét, valamint férjét deportálták, közülük csak a felesége tért vissza.

Blau Jenő órás és ékszerész, Mátészalkai. A 108/2. századdal az ország különböző részeiben volt munkaszolgálatos, majd megjárja Auschwitzet és 1945 május 3-án szabadult fel. Feleségét és két gyermekét megölték.

Blau Klára varrónő, női szabó, Gyöngyösi. 1944. jún. 12-én Auschwitzba deportálják. Édesanyját, 2 nővérét, 3 sógornőjét, 1 gyermeket Auschwitzban elvesztett 3 fivére és sógora muszosok voltak és nem tértek vissza.

Blau László kereskedő, Szombathely. A 103/1. és 109. VEP-pel teljesített munkaszolgálatot és Gunskirchenben szabadult fel. Elvesztette feleségét és öt éves kislányát.

Blau Livia háztartásbeli, Alberti-Irsa 1944 júliusától 1945 május 8-ig deportálva volt. Anyját, nagyanyját, nagynénijét és unokatestvérét deportálták.

Blau Mátyás vaskereskedő, Mátészalka. A 108/1. századdal teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból

1945 május 5-én szabadult fel. Szüleit, feleségét és gyermekét megölték a németek.

Blau Mátyás géplakatos, vasestergályos, Mátészalka. A 102. Gk. századnál teljesített szolgálatot éveken át, nagyrészt Oroszországban és Pápan szabadult fel. Két nőtestvérét és két bátyját vesztette el.

Blau Miksa kereskedő, Hajduszovát. 1939-től 1945 márciusig teljesített munkaszolgálatot részben Ukrajnában, Szüleit és testvéreit vesztette el. Felesége 1945 január 21-én Haltenuuban szabadult fel. Elvesztette édesanyját és testvérét.

Blau Sándor kereskedő, Paks. A 404/2-es századdal Ukrajnában és Lengyelországban volt. Atyját, feleségét, 5 gyermekét, 3 testvérét vesztette el.

Blau Zsigmond nagykereskedő, Szombathely. A 3/5. erdélyi századdal Köszegen és Lengyelországban teljesített munkaszolgálatot és Sachendöruban szabadult fel. Elvesztette édesanyját, feleségét, két gyermekét és két testvérét, jelenlegi felesége visszatért a deportálásból és szüleit vesztette el.

Blau Zsigmond szabómester, Győr. A 2/1. századdal az ország területén volt munkaszolgálatos és a deportálásból Gunskirchenben szabadult fel. Szüleit, 2 öccsét, nővérét, sógorát és azok gyermekeit vesztette el. Felesége szintén deportálásban volt, szüleit és hűgát megölték.

Blau Zoltán József kereskedő, Sárospatak. A 108/101. századdal Erdélyben szolgált, szüleit, feleségét, 3 fiát, teljes családját elvesztette.

Blayer Mór kereskedő, Balassagyarmat. 1940-ben már muszos volt, majd orosz fogságba esett Ukrajnában, ahol 1 évig volt. Édesanyját, 2 hűgát Auschwitzban ölték meg.

Blechner Ferenc hentes- és mészáros-mester, Győr. A 110/15. századdal Oroszországban teljesített munkaszolgálatot, ahol 1944. márc. 15-én fogságba esett és 1945. jan. 10-én szabadult fel. Apját, feleségét, 2 testvérét és sógorát vesztette el.

Bleib Hermán kereskedő, Debrecen. A 307/312. században teljesített munkaszolgálatot és a lengyelországi fronton megsebesült, jelenleg 50%-os rokkant. 1944. okt. 23-án szabadult fel. Vesztette: felesége, 3 gyermeke, 2 testvére és azok családtagjai.

Bleier Adolf kereskedő, Kál. A 107/307. század kötelékében teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból

kaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette édesanyját, feleségét, 3 hűgát és számos rokonát

Bleier Béla szabómester, Hajdusámson, A 100/64. századdal 3 és fél évig volt munkaszolgálatos, megjárta Ukrajnát és a deportálást és 1945 május 19-én szabadult fel. Szüleit, nyolc férfi és három leánytestvérét vesztette el

Bleier Gyula malomtisztviselő, Cegléd. A 105/301. századnál teljesített munkaszolgálatot és Szegeden szabadult fel. Szüleit, 3 testvérét, családjának mintegy 12 tagját vesztette el.

Bleier Imre kereskedő, Kiskunfélegyháza. Három évig volt munkaszolgálatos, majd 1944. nov.-ben] megszökött és Budapesten szabadították fel az oroszok. Szüledit, feleségét és 8 gyermekét, valamint 2 férfi testvérét. Auschwitzba deportálták, ahonnan nem tértek vissza.

Bleier István autószerelő, Makó. Hosszabb ideig volt munkaszolgálatos és Budapesten szabadult fel. Két nővérét, két sógorát, azoknak gyermekeit vesztette el, egy kisleányát Budapesten agyonlőtték

Bleier Károly inalmotiszttviselő, Sentes. A 113-ais VÉP-pel 4 éven át kisebb megszakításokkal munkaszolgálatot teljesített, majd deportálták és Gunkirchenben' szabadult fel. 2 nővére nem tért vissza.

Bleicher Andor autófuvarozó, Kaposvár. Három évig teljesített munkaszolgálatot a 104/4. századdal az országban és Galiciában. 1945 február 17-én Hollóházán szabadult fel. Elvesztette édesanyját, négy nagynénjét három unokatestvérét. Felesége is deportálva volt.

Blum Endre fogtechnikus, Nyíregyháza. A 108/66. és 22. századdal Ukrajnában és a Dunántúlon szolgált. 1944 decemberében] szabadult fel. Elvesztette apját, gyermekét, 4 testvérét, több rokonát. Felesége is deportálásban volt.

Blumberger Ferenc mailombérlő, Sárospatak. A 108/34. századdal honi és ler gyei országi munkaszolgálatot teljesített és 1944. oki. 15-én szabadult fel. Édesanyja és nővére mártírhalt szenvedtek.

Blumentfeld László kereskedő, Sátoraljújhely. A 108/9. és 58. századokkal teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és 1945. máj. 9-én szabadult fel. Szüleit, feleségét, gyermekét el-

vesztette. — Dr. B. Ernő kereskedő szintén muszos volt a 108/7. században.

Blum Ernő kereskedő, Debrecen. Több éven át a 106/6. századdal teljesített munkaszolgálatot Debrecenben 1944 jan. 9-én vitték országhatáron túlra. 1945. márc. 29-én szabadult fel. Családjából deportáltak édesanyját és 3 hűgát, kik nem jöttek vissza.

Blum István kereskedő, Soltvadkert. 1942. jún.-tól 1943. dec. végéig Ukrajnában volt munkaszolgálatos a 101/3. századdal. 1944. máj. 1-én Auschwitzba hurcolták és 1945. apr. 26-án szabadult fel. Édesapját, nevelőanyját, hűgát, felesége részéről édesanyját hűgát és kisleányát vesztette el.

Blum József fakereskedő, Budapest. Két évig volt munkaszolgálatos a 7/2 századdal., Két hűgát vesztette el

Blum Sándor szabómester, Budapest. A 101/94. századdal teljesített munkaszolgálatot és január 13-án szabadult fel. Elvesztette szüleit? hat testvérét és családjának 150 tágját, ő 75%-os hadirokkant, az egyik szemét iflektí fusz által vesztette el

Blum Simon dr. főorvos, Budapest. Mint koronfelüli és kivételezett nem került deportálásra. Elvesztette 90 éves apját, 9 testvérét és 39 közeli hozzátartozóját.

Blum Zoltán tisztviselő? Budapest Felsőgöd. Tizenöt hónapot töltött deportálásban és 1945 február 10-én szabadult fel. Elvesztette testvérét, B. Tlonát és sógorát. Anyja visszatett a deportálásból.

Blumenfeld Izidor raktári segédmunkás, Budapest. Munkaszolgálatról vitték el a nyilasok és eltűnt. Családjá a gettóban vészelté át az ostromot.

Blumenfeld Pál kereskedő, Hajdúböszörmény. A 106/8. századdal Fehéroroszországban teljesített szolgálatot 1944 október 6-án történt felszabadulásáig. 1943 február 14-én a németek erőszakkal 550 műszolt elvittek Ck sendocrfi lágerbe, ahonnan három hónapi éhezés után Nagyaccuni Nagy Vilmos honvédelmi miniszter szabadítottá ki őket. Elvesztette szüleit, három testvérét? Őt sógorát, egész családjukkal. Feiesége és kifizia szintén deportálva voltak.

Blumenschedn Géza kereskedő, Budapest. A 109/14. századdal Lengyelországban! teljesített munkaszolgálatot

és 1944 októberében szabadult fel. Felesége visszatért a deportálásból.

Blunenschein Lajos kereskedő, Zalaegerszeg. 1940-tól 1944-ig több helyen teljesített muszt, majd Németországba vitték, ahol Gunski ellenben szabadult fel. Felesége és kisleánya Auschwitzion haltak meg édesanyjával együtt Családjából Weltner József felesége, B. Aranka és 2 gyermeke szintén nem tértek vissza.

Blunenthal Jenő kávéháztulajdonos, Budapest. 1942-ben vonult be Monoir munkaszolgálatra, a deportálás elől hamis papirokkal bujdosott a felszabadulásig. Sógort és két unókahugát vesztette el, fia is deportálva volt.

Blumenthal Lajos vaskereskedő, Budapest. Gödöllőre vonult be, majd a nyilasok áthurcolták Pécelre és ott 1944 október 28-án agyonlőtték.

Bogdány Ferenc édatkereskedő, Pásztó. A nyilasok alatt Budapesten elfogták, majd Todt-szervezetben dolgozott és az oroszok szabadították fel. Feleségét Auschwitzban vesztette el.

Bogenglück Zoltán vaskereskedő, Salgótarján. A 103/5. században Jólsván és Ukrajnában teljesítet munkaszolgálatot és a Donnál is szenvedett. 1944 decemberében n, németekhez került és Theresienstadtban <az oroszok szabadították fel. Atyját, nagybátyját Auschwitzban ölték meg.

Bogler Hermann kereskedő, Nyíregyháza. A 2/3. századdal két évig volt munkaszolgálatos és 1944. okt. 28-án Ungváron szabadult fel. Atyját, testvérét vesztette el.

Bognár Pál tisztviselő, Budapest. A 108/33. században teljesített munkaszolgálatot részben Oroszországban és Budapesten szabadult fel. Elvesztette édesanyját, nővérét, bátyját és unoka nővérét, valamint több rokonát.

Bogner Emánuel kereskedő, Újpest. Budapesten volt munkaszolgálatos? majd deportálták. Feleségét, leányát, unokáját, nevelt leányát és nevelt fiát, valamint több rokonát! vesztette el.

Bokor Endre cementárugyár tulajdonos, Keszthely. Több évig volt munkaszolgálatos, majd deportálták és végül az amerikaiak szabadították fel. Feleségét, 2 gyermekét, apósát a németek ölték meg, fivére mint munkaszolgálatos tűnt el.

Bolgár Sándor szabómester, Baja. Erdélyben teljesített munkaszolgálatot és Sopronban 1945 márciusban szabadult fel. Szüleit megölték.

Bonyhardi György szabó, Zalaiszentgrót. Jugoszláviában, Lengyelországban, Ukrajnában és az ország területén teljesített munkaszolgálatot s 1944. dec. 19-én deportálták. Gunstairchenten szabadult fel. Szüleit, öccsét hurcolták öl, rázok nem jöttek vissza. Bátyját a Donnál ölték meg. Felesége szintén deportálva volt, ő is szüleit és öccsét vesztette el

Bonyhádi László hadnagy, Szómba hely. 1942 október 4-től 1943 november 20-ig munkaszolgálatot teljesített, a III/2. századnál. 1943 november 20-án Ungváron szabadult fel. Szüleit, öccsét, hűgát deportálták, szülei nem tértek viaszai. — B. György kereskedő. A 3;4 kmsz-nál teljesített szolgálatot és a deportálásból 1945 május 4-én szabadult fél. Szülei mártírhalált haltak.

Bordás Gábor gyógyszerész, Pestúj hely. Több század kötelekében, Délvidéken és az orosz fronton teljesített szolgálatot és Budapesten szabadult fel. Szüleit, öccsét, nagybátyját és családját vesztette el.

Borek Zoltán szabómester, Nagyhalász. A 101/348. századdal Budapesten teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és 1945 májusában szabadult fel. Szüleit és négy testvérét elvesztette.

Borhegyi László bornagykereskedő, Kiskunhalas, 1940-től 1944. decemberéig megszakításokkal munkaszolgálatot teljesített és januárban szabadult fel. Felesége is deportálásban volt, de visszatért Családjából többen Auschwitzban s más német haláltáborokban pusztultak el.

Baronkay Béla cipész, Rákospalota. Az 5/1. élelmezési fióknál teljesített munkaszolgálatot és Kecskeméten 1944. okt 31-én szabadult fel. Anyját, nővérét a deportációban, annak férjét pedig mint munkaszolgálatost vesztette el.

Boros István gyógyszerész, Gyöngyös. Három éven át volt munkaszolgálatos és Budapesten szabadult fél. Szülei, bátyja mártírhalált haltak.

Borsa László kereskedő. Győr. A 102/14. századdal Ukrajnában szenvedte végig a munkaszolgálatosok életét, majd Mauthausenben szabadult fél. Szülei mártírhalált haltak.

Boros László magántisztviselő, Győr. A 102/14. századdal volt munkaszolgálatos és Budapesten szabadult fel. Elvesztette anyját és feleségét.

Boschán Imre magátólviselő, Budapest. 1940-tól 1943 augusztusáig munkaszolgálatos volt, részben Ukrajnában, ekkor megszökött és az oroszokkal harcolt tovább. Elvesztette öccsét, nagyanyját, nagybátyját a feleségével, uuokanóvérei férjével és gyermekével.

Boskovitz Ernő kereskedő, Monor. A felldőöldötetésieüü alatt családjával együtt Budapesten bujkált, s a Vörös Kereszt védeJme alatt álló egyik kórházban volt Húga és sógora, valamint több rokona Auschwitzban elveszett.

Boskovitz Imre néh., tisztviselő, Budapest. 1944 október 5-én Maglódra vonult be, majd később valószínűleg Nyugatra hurcolták, ahol nyoma veszett. Felesége részéről elveszett sógora, Thieben Richard, aki Buchenwaldban halt mártírhalált

Boskovitz József szabómester, Kaposvár. 1943 januárjától 1945 májusáig a 101/65. szítadnál teljesített munkaszolgálatot. 1945 május 4-ön szabadult fel Guinskirchenben. Szüleit, feleségét, 13 éves kislányát elvesztette. Eigy húga is deportálva volt.

Böhm Andor kereskedő, Péca

Böhm András szabómester, Naigykandza. A 103/4-es századdal Lengyelországban ég 1944. dec. 3-án szabadult fel. Anyját, atyját, 3 öccsét, 1 btyját vesztette el.

Bohm Endre kereskedő, Devecser. A 3/2. és egyéb századokkal több helyütt teljesített szolgálatot, majd deportáltak és 1945. április 6-én Grieselsiteinben felszabadult és utána, nov. 13-án Leningrádban volt. Edesanyját, hógát, öccsét és nagybtyját ölték meg. Felesége szintén deportálásban volt, elveszítette nagyanyját, nagybtyját és egy nővérét.

Böhm Erzsébet kereskedő, Nyíregyháza. Deportálásban volt, ahonnan 1945. szeptember 6-án Auschwitzban szabadult fel. Anyját és fivérét vesztette el. 2 nővére visszatért.

Böhm Ignác gyógyszerész, Budapest. Feleségével és 2 gyermekével együtt védtt házban volt, előzőleg munkaszolgálatait teljesített. 2 btyját a nyilasok agyonlötték, családjukat feleségükkel és 3 gyermekkel, valamint anyósát Auschwitzban vesztette el.

Böhm József gazdálkodó, Nagykanizsa. 1940. okt. kezdve éveken át a 109-es VEP-nél teljesített munkaszolgálatot. majd deportáltak és GunsJdrchénben szabadult fel. Nagynénjét és unokaöccsát vesztette el.

Böhm Rudolf kereskedő, Veszprém A 701/16. és 701/13 kmsz. kötedékében Lengyelországban volt és 1945. január 10-én Rákospalotán szabadították fel. Anyját, testvérét, sógorát egy gyermekkel vesztette el. Felesége Rákospalotán szabadult fel.

Böhm Sándor bádogos- és szerelőmester, Aszód. 28 hónapig teljesített szolgálatot a 201. századdal Szabadkán. 1944 novemberében szabadult fel. Elvesztette feleségét és két fiát.

Böhm Sándor lakatosmester, Pest-szenterzsébet. Két évig volt munkaszolgálatos, majd deportáltak, s 1945. május 5-én szabadult fel. Szüleit, nővérét és családjának több tagját vesztette el.

Brach Dezső gazdálkodó, Budapest. A 107/304. századdal teljesített munka- * szolgálatot. 1944 július 12-én 65 bajtársával berakták a gettó-szerelvénybe, amely másnap indult el, majd délben Miskolcra érkezett, amikor a munka szolgálatosokat valakinek a parancsára kivaggonirozták és így megmen.ették az életüket. Budapestem szabadult fel 4 testvérét, 4 sógornójét 6 gyermekkel vesztette el.

Brah Lipót kereskedő, Sátorlajújhely. A 108/10., 42-es és 63-as századokkal teljesített munkaszolgálatait ég 1945. jan. 18-án Budapesten szabadult fel. Szüleit, feleségét, 4 gyermekét, 3 testvérét és azok gyermekeit vesztette el, mártírhalált haltak. Második felesége szintén deportálásban volt, s 1945. május 5-én szabadult fel.

Brand Nándor kereskedő, Miskolc. A 107/16. századdal az orosz felszabadításig teljesített szolgálatot. Elveszi ettp szüleit, hógát, annak hatéves kisfiát, sógorát és annak másféléves fiát.

Brandi Imre cipőfelsőrészkesztő mester, Tapolca. 1940—45-ig a 107-es VEP-nél teljesített szolgálatot az ország területén. 1945. jan. 18-án szabadult fel. Szüleit, feleségét, gyermekét, testvérét és rokonságának nagyrészét vesztette el.

Brandl József kereskedő, Nagykanizsa. A 107-es VEP -el az ország területén 18 hónapig, teljesített szolgálatot. Később deportáltak és Gunskirchenben szabadult fel. Feleségét, fiát és öccsét vesztette el.

Brandl József tisztviselő, Szombat hely. A 101/5., 100/3. és 103/6. századokkal az ország különböző részeim teljesített munkaszolgálatot, majd orosz fogságba esett, ahonnan 1945 szeptem

ber 7-én tért vissza. Elvesztette anyját, feleségét, gyermekét, bátyját.

Braun Adolf kereskedő Tornyospálca. A 108/26. századdal Erdélyben volt munkaszolgálatos és a deportálásból 1944 áprilisában! szabadult fel. Feleségét, 3 gyermekét, két testvérét deportálták, csak felesége tért vissza.

Braun Aladár dr. kárpitoskellékereskedő, Budapest. A 111/3. század dal honi és jugoszlávai munkaszolgálatot teljesített és Gunkskirch enben szabadult fel. Elvesztette szüleit és öt testvérét.

Braun Aladár kereskedő, Nagysimonyi. 1940. aug.-tól teljesített munkaszol gálatot, összesen 20 hónapig, majd de portáltak és Günskirchenben szabadult fel. Anyját, bátyját és húgát vesztette el.

Braun Aladár szücsmester. 2 évig teljesített munkaszolgálatot» nagy részit Borban és ugyanott szabadult! fel. Szü leit, testvérét, annak gyermekeit, anyó sát, apósát, 1 sógorát és közeli család tagjaiból 77 embert vesztett el.

Braun Abrahám szabómester, Pest szentimre. A borii munkásszázadban teljesített szolgálatot és 1944 novem ber 8-án szabadi tolták fel. Feleségét és fiát elhurcolták, egyikük se tért vissza

Braun Emil malomtulajdonos, Bé késcsaba. 1944. máj. 8-án 106/301. szá zaddal teljesített munkaszolgálatot Szolnokon, majd Soroksáron, Dunai földváron és Székesfehérváron. Ut közben megszökött és Aba községben szabadították fel ez oroszok. Szüleit Auschwitzben vettette el. Fivére, B. László Oroszországban tűnt el. Másik fivére» B. Imre Ausztriából nem tért vissza, húgát, B. Magdát az amerikaiak Magdeburgban szabadították fel.

Braun Ferenc írógépműszerész, Sas halom. A 101/46. századdal kisebb megszakitásokkal teljesített munka szolgálatait éveken át, majd deportál ták és 1945. április 12-én szabadult fel. Elvesztette feleségét, 2 lányát, fiát, 2 öccsét, sógorát és 2 sógornőjét, ő maiga a deportálásban háromszor sebesült.

Braun Henrik kereskedő, Budapest A 101/15. századdal teljesített szolgáin tót, majd 1943 december 29-én meg szökött és a felszabadulásig bujkált. Elvesztette apját, hat testvérét, három sógorát, két sógornőjét, tizenhat gyer mekkel. Lipót és Jenő bátyja mint munkaszolgálatosok orosz fogságban haltak meg.

Braun Imre gazdálkodó, Debrecen. 1944-ben deportáltak és a következő

évben szabadult fel. Szülei és három testvére mártírhalt haltaik.

Braun János kereskedő, Budapest. 1940-tól megszakitásokkal munkaszol gálatot teljesített majd deportáltak és Mauthausent megjárva, 1945 június 5-én szabadult fel.

Braun Jenő bádogos- és szerelőmes ter, Budapest. Több helyütt teljesített munkaszolgálatot és 1944 november 5-én megszökött és a felszabadulásig bujkált. Felesége részéről elvesztette annak 85 éves édesanyját, bátyja fele ségét két gyermekkel és számos roko nát.

Braun Jenő kereskedő, Pestszent erzsébet. A 109/22. századdal teljesített szolgálatot és 1945. jan. 8-án szabadult fel. Anyját vesztette el. ő maga 1944. okt. 15-től szökésiben volt és egy gyár ban befalazva 3 hónapot töltött fele ségével és 2 testvérével.

Braun József bádogos. Ózd. 1944 jú lius 13-án Sárvárra deportáltak és in nen Auschwitzba vitték. Itt szabadult fel 1945-ben. Felesége, édesanyja, gyermekei, testvérei deportálva lettek, közülük Klára és Ilona gyermekei és 4 testvére visszatért. A többiek mind elvesztek.

Braun József fogtechnikai láb, Bu dapest Előbb Esztergijoon-táborban, majd Budapesten teljesített munkaszol gálatot, végül Mauthausenba deportáltak és Gunkskirchenben szabadulj fel, Cdesatyját védett házból hurcolták el azótaj nincs hír nőfla. 18 éves Öccsét sáncmunkára vitték el és azóta nem tért vissza. 24 éves öccse Oroszország ból tért haza, elvitték Dachaubá, on nan is visszatért, de az ott szerzett betegsége következtében meghalt.

Braun Károly kereskedő, Budapest, A 101/12. századdal, honi, oroszországi, lengyelországi és romániai munkaszol gálatát teljesített és 1945 április 27-én szabadult a deportálásból. Több roko nát vesztette el. — B. Pál kereskedő 1940-től teljesített munkaszol gála/tot és 1945 május 6-án szabadult fel a de portálásból.

Braun Leó kereskedő, Bonyhád. A 4/1. és 4. században Lembergben tel je sített szolgálatot. 1944. október 26-án szerelt le. Szüleit és 6 testvérét vesz tette el. Felesége szintén munkatábor baini volt.

Braun Mihály bádogosmester, Fehér gyarmat. A 108/3 századdal volt mun kaszolgálatos és a deportálásból 1945 májusában szabadult fel. Anyját, fe-

leségét, egy fiát, két sógorát, két sógornőjét hat gyermekkel vesztette el.

Braun Miksa villanyszerelő, Debrecen. Több megszakítással volt munkaszolgálatos és Budapesten szabadult fel. Elvesztette feleségét, gyermekét, nővérét, 2 sógorát, sógornőjét és ezek kisfiát. Egyik öccse mint muszos Ukrajnában halt meg.

Braun Samu kereskedő, Sümeg. 1940-ben kezdte munka szolgálatát, majd később a Délvidéken és Muraközben, ezt követően több helyen teljesített szolgálatot. Volt Mauthausenben és Gunkirchenben, ahol az amerikaiak szabadították fel. Felesége is megjárta a német haláltáborokat és az oroszok segítségével Berdicséből tért haza. Kisleányuk, Éva, a felszabadulás után Bergen-Belsenben halt meg, Ibolya visszatért. özv. B. Jakabné, Gizella, Lajos, utóbbi mint muszos, szintén Auschwitzba kerültek, ahol meghaltak. Nem tért vissza családjából többek között még Schwartz Mór és testvére, Ilona és azok kisleánya.

Braun Sándor keresk., Budapest. Mint muszos vonult be, majd deportálták és Mauthausenben halt mártírhalt.

Braun Vilmos nyomdaigazgató, Budapest. A 96/2. századdal volt munkaszolgálatos 1945 jan. 18-ig. Vejét a nyilasok ölték meg. Gulyás Vilmos rokona, mint muszos hadifogságban van.

Braun Zsigmond kereskedő, Debrecen. A 108/15. századdal az ország különböző rémiedben volt munkaszolgálatos. Édesanyját, testvérét férjével és gyermekével vesztette el.

Braun Zsigmond nagykereskedő, Budapest. 1940-ben kezdte munkaszolgálatát és több éven át megszakításokkal a deportálással folytatta, 1945 május 8-án Theresienstadtban szabadult fel. 6 testvére halt mártírhalt.

Breier József nyomdatulajdonos, Budapest. Unokatestvére. Darvas Sándor, mint »muszos Borban veszett el, feleségének 3 testvére is muszolosok voltak, akik közül Gyulai Vilmos Sopronbámfalván pusztult el.

Breier Tibor műszerész Eger. 21 hónapig volt munkaszolgálatos és deportálásban, végül Magdeburgban szabadult fel. Elvesztette szüleit, testvéreit és rokonságának 90%-át. Felesége visztért.

Breiner Árpád kereskedő, Moson. Több éven át teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták Auschwitzba

és 1945 máj. 4-én Ebensee-ben szabadult fel. Elvesztette feleségét, 2 gyermekét, 6 testvérét és családjának mintegy 54 tagját.

Breiner György egyet., halig., Szentgotthárd. A 103/305.-OS k. m. sz.-szel teljesített; munkaszolgálatot és 1044. nov. 10-én Újszászon szabadult fel. Szüleit és 2 bátyját vesztette el.

Breiner Károly kereskedő, Nagysimonyi. 1940. aug-tól megszakításokkal 1944. nov. 7-ig munkaszolgálatot teljesített, ekkor deportálták. 1945 május 7-én szabadult fel. Édesanyját, feleségét, 3 testvérét, sógorait és a családból 113 gyermeket vesztett el.

Breiner Miklósi szeszfőzdéi tisztviselő, Heves. Az A. 158. kieg.-nel teljesített szolgálatot Ukrajnában és Fehéroroszországban. Majd deportálták és 1945 áprilisban szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, két éves kisfiát és István öccsét, áld Győrben bomba áttétl halt meg.

Breiner Oszkár bádögösmester, Sárosvár. 1940. aug.-ban vonult be a 103/4-es századhoz, amellyel később Borbá hurcolták. 1944. október-ben deportálták, s 1945. máj. 7-én szabadult fel. Felesége: Vogel Margit szintén deportálva volt, 1945. máj. 8-án Merzdorffban szabadult fel. ő anyját, 2 testvérét, 2 gyermekét és 4 sógornőjét 3 gyermekkel vesztette el.

Breitner Ákos aranyműves, Budapest. 1942-től 1945 februárban történt felszabadulásáig munkaszolgálatot teljesített a 109/20. századdal Borszáken. Bátyjának feleségét deportálták.

Breitner Emánuel vaskereskedő, Budapest. 1944. okt. 20-án hurcolták Buchenwaldba és 1945 ápr. 11-én szabadult fel. 2 gyermekét, nővérét, fivérét szintén Buchenwaldba hurcolták el.

Breitner Hugó oki. iparművész, Budapest. A 101/354. csepeli századdal teljesített munkaszolgálatot, majd megszökött és illegálisan a felszabadulásig bujdosott. Apósát, anyósát és annak családját vesztette el.

Breitner Róbert szücsmester, Budapest. 1940-től a felszabadulásig megszakításokkal munkaszolgálatot teljesített, a deportálás elől megszökött. Édesanyját, apját és közeli hozzátartozóinak több tagját vesztette el.

Breuer Dávid kántor, Bonyhád. Éveket töltött mint munkaszolgálatos különböző századoknál, majd 1945. jan. 18-án szabadult fel. Feleségét, 2 gyer-

mekét, 4 nőtestvérét, 4 sógorát és azok 16 gyermekét veszette el.

Breuer Gyula kereskedő, Pápa. 1944. máj. 25-én vitték a gettóba, majd onnan Budapestre a Columbus-utcai táborba feleségével együtt, öccsét, sógorát és hozzátartozóit veszette el.

Breuer Imre keresk., Budapest. Jászladyban teljesített munkaszolgálatot és Borban szabadult fel. Elvesztette családjából B. József feteisgét, leányát, HalájÉZ Jenőt és feleségét 3 gyermekkel és családja több tagját.

Breuer József férfisزابó, Kisújszállás. 1944. júniusában deportálták és a következő év áprilisában szabadították fel. 25 hozzátartozóját veszette el.

Breuer László kereskedő. Mezőberény. Hat hónapig Borban volt muszos, ahol a szerb partizánok szabadították fel. Utána 3 hétiig a partizánokkal harcolt, majd 1945. júl. 25-én tért haza. Szülei és rokonságának kb. 25 tagja nem tért vissza a deportációból.

Breuer Sándor cipőkereskedő. Eger. 1942. november 5-től 1945. januárig teljesített munkaszolgálatot Galiciában és Ukrajnában. Kétszer sebesült. Feleségét, gyermekét, édesanyját, 4 leánytestvérét, bátyját mint muszost, sógor-nőjét 3 gyermekkel, hűgát 2 gyermekkel, anyósát 3 gyermekkel veszette el.

Breuer Sándor mozitulajdono. Újfehértó. A gépkocsizó osztaggal Ukrajnában és Oroszországban teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból 1945. május 5-én Mauthausenben szabadult fel. Szüleit, 3 testvérét veszette el. Jelenleg az újfehértói JOINT elnöke. Felesége is deportálva volt, elvesztette édesanyját.

Breuer Zoltán kalapossegéd, Pápa. 1943. jún. 16 án vonult be a 103/1-es századhoz s 1945. febr. 20-án deportálták. Még ugyanez év máj. 8-án Geisdorfban szabadult fel. Szü'caít, nővérét és annak 2 gyermekét veszette el.

Brick Ernő kereskedő, Bonyhád. Brieger Jenő vaskereskedő» Nyíregyháza. Egy évig volt munkaszolgálatos, felszabadulása 1945. jan. 16-án történt. Szüleit és 3 testvérét ölték meg a náci.

Brook Andor kályha gyáros. Budapest. A nyilas idöket spanyol védett házban véssreflte át. Elvesztette nővérét férjével, bátyját feleségével és hűgát fiával.

Brucker Géza kereskedő. Pécs. 1942. máj. 26-án vonult be a 104/1. sz. k. m. sz.-hoz, amellyel a Kárpátokban teljesített szolgálatot 1945. jan. 12-én sze-

relt le Teljes családját elveszítette, feleségét, leányát, atyját a német haláltáborokban. fivéréit munkaszolgálatban.

Bruckner Béla kereskedő, Nagysimonyi. 1943 okt 4-től a 103/4-es századdal az ország területén teljesített szolgálatot. majd ki vitték Németországba, 1945. máj. 4-én szabadult fel. Anyját, 2 öccsét és családjának számos tagját deportálták, közülük csak 1 öccse tért vissza. Felesége szintén deportálva volt, atyját, öccsét és rokonságát! veszítette el

Brunner István János gyémántköszörüs, Budapest, 3 évig volt muszos, majd résztvett az ellenállási mozgalomban és 1944 nov. 26-án nyilasok meggyilkolták.

Brunner Jenő kereskedő, Mezőcsát. 1942 májustól 1943 szeptemberig Ukrajnában, 1944 májusig Lengyelországban volt munkaszolgálatos, 1944-ben deportálták Mauthausenbe. 1945 máj. 4-én szabadult fel Gunskirchenben. Családjából deportálva voltak: felesége, 3 gyermeke, 13 testvére. Ezek közül csak felesége és 4 testvére tértek •vissza.

Brunners Ignác kereskedő, Budapest. Több éven át Budapesten teljesített munka szolgálata tót. Szülei az auschwitzi haláltáborokban veszték el.

Brust Imre kereskedő, Székesfehérvár. A 101/506. sz. Gk. szeróval az óbudai hajógyárban teljesített szolgálatot, majd deportálták és 1945 május 8-án szabadult fel. Édesanyját és családját veszítette el.

Brust Tibor műszerészmeister, Budapest. 1940-től megszakításokkal volt muszos és Budapesten szabadult fal. Sögorát, dr. Kovács Imre orvost veszítette el.

Bruszt Andor festő, Polgár. 1944. jún. 4-én deportálták Auschwitzban és a következő év május 3-án szabaduM fel. Szüleit, két fivérét elvesztette.

Brüder Lászlóné üzl. vez, Újpest. Férjét, valamint 4. unokatestvérét veszítette el a deportálás következtében Családjából még édesatyja, édesanyja, testvére és unokahuga volt deportálásban.

Briill Ferenc kereskedő, Békéscsaba 1940-ben vonult be munkaszolgálatra, majd 1942-ben Oroszországba vitték, ahol két ízben volt és kb. 31 hónapi frontszolgálatot teljesített A budapesti gettóban szabadították fel az oroszok,

elvesztette feleségét, Singer Szerénát, leányát, szüleit és öccsét.

Brüll Jenő kereskedő, Pécs. 1940-től végig munkaszolgálatot teljesített és Oroszországban 20 hónapig volt. 1945. márc.-ban tért haza, öccse, mint muszós került Gunkirschenbe, ahonnan visszatért. Anyja Auschwitzban vesztett el.

Brüll József kereskedő, Pécs.

Brüller Sándor szabómester, Csillaghegy. A 101/11. századdal Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot és 1945. május 5-én szabadult fel. Szüleit és öccsét vesztette el.

Brüll S. Mór bútorkereskedő, Budapest. Keresztény papirokkal búj kálit és végül a Szondy-u teában idegen név alatt leányával és fiával lakott. Fia tüdőbeteg létere mint munkaszolgálatos teljesített szolgálatot Amikor el akarták vinni a menetszámaiddal, nagybacont Nagy Vilmos személyesen járt közben, neki köszönheti, hogy életben maradt. Öccsét feleségével együtt agyonlőtték, -elvesztette még nővérenek férjét, sógorát, és unokahúgának férjét. Nővére a gettóban halt meg.

Buchbinder Sámuel tollkereskedő, Orosháza. Munkaszolgálatot 1943 okt. 14-től 1944. dec.-ig teljesített és annak egy részét Oroszországban szenvedte végig. A deportálás következtében atyját és 1 fivérét vesztette el.

Buchler Mária tisztviselőnő, Kiskunhalas. 1944. júl. 12-én deportálták és Becsben 1945. április 12-én szabadult fel. Testvérei, sógornője és fivére pusztultak el. Sógora Voronyezsinél hallt hősi halált.

Buchwald Tivadar kereskedő, Szeged. Egy évig volt deportálva, majd 1945. jún.-ban felszabadult, feleségét, leányát és vejét is deportálták, akik közül veje nem tért vissza.

Budai György aranyműves s., Budapest. 111305. századdal honi és oroszországi munkaszolgálat után deportálták ép Gunkirchenben szabadult fel. Sógorát vesztette el.

Budai György tisztviselő, Budapest. A 103. századdal honi és oroszországi munkaszolgálatot teljesített és Budapesten szabadult fel. Elvesztette feleségét, fiát, anyját, bátyját. Jelenlegi felesége is munkaszolgálatos volt, elvesztette édesanyját.

Budai Sándor vendéglős, Szekszárd. A 104/303. VÉP-pel az ország több részében dolgozott, majd orosz fogságba kerül és 1945. jún. 2-án tért haza.

Felesége, fia és sógornője veszték el-beánya hazatért Auschwitzból.

Budai Pál kereskedő, Budapest. A 101/11., 24. és 102. kgk.-nál teljesített szolgálatot és a deportálásból 1945 júl. 3-án szabadult Szüleit és 27 asiaflád; tagját vesztette el.

Buchhalter Tibor szerelési vállalk., Budapest A 101/3. és 23. századokkal Oroszországban teljesített szolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette apját és sógorát, Gróf Pált, aki mint musz. Szálasi alatt meghalt. Másik sógora, Zöldi György, oroszországi munkaszolgálat alatt tűnt el.

Bunsziau Ferenc igazgató, Kecskemét 3 hónapig volt 1940-ben mujcaszolgájHaltos és Budapesten szabadult fel. Édesanyját, 2 fiútestvérét, 2 sógornőjét és családja több tagját vesztette el.

Burger Ferenc bőrdandós, Kaposvár. 3 évig teljesített munkaszolgálatot a 4/1 marcali századdal Ukrajnában. Teresienstadtbn szabadult fél 1945 máj. 1-én. Elvesztette szüleit, feleségét, három testvérét. Még két testvére is deportálva volt, de visszatértek.

Büchler Béla kereskedő, Kaposvár. 1942 májustól 1945-ig szolgálatot teljesített a 104 2- századdal az országban. 1945 januárban határon túlra vitték. 1945 április 9-én szabadult fel. Feleségét, 3 nővérét deportálták, csak felesége tért vissza.

Büchler Jenő gyógyszerész, Balassagyarmat. 1944-ben vonult be munkaszolgálatra a 107/309. századhoz. Később deportáltak és Gunkirchenben szabadult fel. Elvesztette édesanyját, 2 leányfest vérért deportációban, öccsét Ukrajnában.

Büchler Viktor molnármester, Dombóvár. A munkaszolgálat és deportálás elől sikerült megmenekülnie.

Cefkovits Imre kereskedő, Jánosbalom. A 102/204. századdal f iával együtt teljesített szolgálatot. 1944 okt. 10-én megszökött és Párkányánán várta be az oroszokat. Fia ugyanakkor Nyergesújfalun szabadult fel. Szüleit, feleségét, nővérét és fivérét elvesztette.

Celter Leó kártolómester, Budapest. A 101142. századdal Lengyelországban és Ukrajnában teljesített szolgálatot. Édesanyját, bátyjának fiát, nagynénjét, nagybátyját és számtalan hozzátartozóját jfi végezték.

Cukor Sándor mérnök, Budapest. Fiát C. Pétert, édesanyját, 2 testvérét, 1

mekét; 4 nőtestvérét, 4 sógorát és azok 16 gyermekét veszette el.

Breuer Gyula kereskedő, Pápa. 1944. máj. 25-én vitték a gettóba, majd onnan Budapestre a Columbus-utcai táborba feleségével együtt, öccsét, sógorát és hozzátartozóit veszette el.

Breuer Imre keresk., Budapest. Jászladányban teljesített munkaszolgálatot és Borban szabadult fel. Elvesztette családjából B. József feleségét, leányát, Halázt Jenőt és feleségét 3 gyermekkel és családjá több tagját.

Breuer József férfiszábo, Kisújszállás. 1944. júniusában, deportáltak és a következő év áprilisában szabadították fel. 25 hozzátartozóját veszette el.

Breuer László kereskedő, Mezőberény. Hat hónapig Borban volt muszos, ahol a szerb partizánok szabadították fel. Utána 3 hétig a partizánokkal harcolt, majd 1945. júl. 25-én (ért haza. Szülei és rokonságának kb. 25 tagja nem tért vissza a deportációból.

Breuer Sándor cipőkereskedő. Eger. 1942. november 5-től 1945. januárig teljesített munkaszolgálatot Galiciában és Ukrajnában. Kétszer sebesült. Feleségét, gyermekét, édesanyját, 4 leánytestvérét, bátyját mint muszost, sógor-nőjét 3 gyermekkel, hűgát 2 gyermekkel, anyósát 3 gyermekkel veszette el.

Breuer Sándor moztulajdonos. Újfenértl. A gépkocsizó osztaggal Ukrajnában és Oroszországban teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból 1945. május 5-én Mauthausenben szabadult fel. Szüleit, 3 testvérét veszette el. Jelenleg az újfehértói JOINT elnöke. Felesége is deportálva volt, elvesztette édesanyját.

Breuer Zoltán kalapossegéd, Pápa. 1943. jún. 16-án vonult be a 103/1-es századhoz s 1945. febr. 20-án deportáltak. Még ugyanez év máj. 8-án Gedsdóriban szabadult fel. SzüW, nővérét és annak 2 gyermekét veszette el.

Brick Emő kereskedő, Bonyhád. Brieger Jenő vaskereskedő, Nyíregyháza. Egy évig volt munkaszolgálatos, felszabadulása 1945. jan. 16-án történt. Szüleit és 3 testvérét ölték meg a náci.

Brnck Andor kápyhagyáros, Budapest. A nyilas időkét spanyol védett házban vészelté át. Elvesztette nővérét férjével, bátyját feleségével és hűgát fiával.

Brucker Géza kereskedő. Pécs. 1942. máj. 26-án vonult be a 104/1. sz. k. m. sz.-hoz, amellyel a Kárpátiakban telje-

sített szolgálatot 1945. jan. 12-én szelret le Teljes családját elveszítette, feleségét, leányát, atyját a német haláltáborokban, fivérét munkaszolgálatban.

Bruckner Béla kereskedő, Nagyszimonyi. 1943. okt. 4-től a 103/4-es század dal az ország területén teljesített szolgálatot. majd kivitték Németországba, 1945. máj. 4-én szabadult fel. Anyját, 2 ccscét és csdájának számos tagját deportáltak, közülük csak 1 öccse tért vissza. Felesége szintén deportálva volt, atyját, öccsét és rokonságát veszette el.

Brunner István János gy mámtköszőrüs, Budapest. 3 évig volt muszos, majd résztvett az ellenállási mozgalomban és 1944. nov. 26-án nyilasok meggyilkolták.

Brunner Jenő kereskedő, Mezőcsát. 1942. májustól 1943. szeptemberig Ukrajnában, 1944. májusig Lengyelországban volt munkaszolgálatos, 1944-ben deportáltak Mauthausenbe. 1945. máj. 4-én szabadult fel. Gunskirchenben. Családjából deportálva voltak: felesége, 3 gyermeke, 13 testvére. Ezek közül csak felesége és 4 testvére tértek •vissza.

Brunners Ignác kereskedő, Budapest. Több éven át Budapesten teljesített munkaszolgálatot. Szülei az auschwitzi halál táborokban veszték el.

Brust Imre kereskedő, Székesfehérvár. A 101/506. sz. Gk. szeróval az óbudai hajógyárban teljesített szolgálatot. majd deportáltak és 1945. május 8-án szabadult fel. Édesanyját és csatádjáát veszítette el.

Brust Tibor műszerészmesfer, Budapest. 1940-től megszakításokkal volt muszos és Budapesten (szabadult fel. Sógort, dr. Kovács Imre orvost veszette el.

Bruszt Andor festő, Polgár. 1944. jún. 4-én deportáltak Auschwitzban és a következő év május 8-án szabadult fel. Szüleit, két fivérét elvesztette.

Brüder Lászlóné üzl. vez, Újpest. Férjét, valamint 4. unokatestvérét veszette el a deportálás következtében Ctea-iódjából még édesatyja, édesanyja, testvére és unokahuga volt deportálásban.

Brüll Ferenc kereskedő, Békéscsaba. 1940-ben vonult be munkaszolgálatra, majd 1942-ben Oroszországba vitték, ahol két ízben volt és kb. 31 hónapi frontszolgálatot teljesített. A budapesti gettóban szabadították fél az oroszok.

elvesztette feleségét, Singer Szerénát, 1 leányát, szüleit és Öccsét.

Brüll Jenő kereskedő, Pécs. 1940-től végig munkaszolgálatot teljesített és Oroszországban 20 hónapig¹ volt. 1945. márc.-ban tért haza, öccse, mint mustos került. Gunksixschenbe, ahonnan visszatért. Anyja Auschwitzban vészelt el.

Brüll József kereskedő, Pécs.

Brüller Sándor szabómester, Csillaghegy. A 101/11. századdal Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot és 1945. május 5-én szabadult fel. Szüleit és öccsét vesztette el.

Brüll S. Mór bútorkereskedő, Budapest. Keresztény papirokkal bújkált és végül a Szondy-utcában idegen név alatt leányával és fiával lakott. Fia tüdőbeteg (létére mint munkaszolgálatos teljesített szolgálatot Amikor el akarták vinni a menetszámaiddal, nagy, bacont Nagy Vilmos személyesen járt közben, neki köszönheti, hogy édetben maradt. öccsét feleségével együtt afeyonlöttélc, elvesztette még nővérenek férjét, sógorát, és unokahüganak férjét. Nővére a gettóban halt meg.

Buchbinder Sámuel tollkereskedő, Orosháza. Munkaszolgálatot 1943 okt. 14-től 1944. dec.-ig teljesített és annak egy részét Oroszországban szenvedte végig. A deportálás következtében atyját és 1 fivérét vesztette el.

Buchler Mária tisztviselő, Kiskunhalas. 1944. júl. 12-én deportálták és Becsben 1945. április 12-én szabadult fel. Testvérei, sógornője és fivére pusztultak el. Sógora Voronyezsnél hallt hősi halált

Buchwald Tivadar kereskedő, Szeged. Egy évig volt deportálva, majd 1945. jún -ban felszabadult, feleségei, leányát és vejét is deportálták, akik közül veje nem tért vissza.

Budai György aranyműves s., Budapest. 111305. századdal honi és oroszországi munkaszolgálat után deportáltak és Gunkirchenben szabadult fel. Sógorát vesztette el.

Budai György tisztviselő, Budapest. A 103. századdal honi és oroszországi munkaszolgálatot teljesített és Budapesten szabadult fel. Elvesztette feleségét, fiát, anyját, bátyját. Jelenlegi felesége is munkaszolgálatos volt, elvesztette édesanyját.

Budai Sándor vendéglős, Szekszárd. A 104/303. VÉP-pel az ország több részében dolgozott, majd orosz [fogságba] kexültl és 1945. jún. 2-án tért haza.

Félesége, fia és sógornője veszték e(L Leánya hazatért Auschwitzból.

Budai Pál kereskedő, Budapest. A 101/11., 24. és 102. kgk.-nál teljesített szolgálatot és a deportálásból 1945 júl. 3-án sz/abadult Szüleit és 27 osiadádr tagját vesztette el.

Buchhalter Tibor szerelési vállalk., Budapest A 101/3. és 28. századokkal Oroszországban teljesített szolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette apját és sógorát, Gróf Pált, aki mint musz. Szálasi alatt meghalt. Másik sógora, Zöldi György, oroszországi munkaszolgálat alatt tűnt el.

BuDsziu Ferenc igazgató, Kecskemét. 3 hónapig volt 1940-ben munjca szolgálatos és Budapesten szabadult fel. Édesanyját, 2 fiútestvérét, 2 sógornőjét és családja több tagját vesztette el-

Burger Ferenc bőrdöcs, Kaposvár. 3 évig teljesített munkaszolgálatot a 4/1. marcali századdal Ukrajnában. Teresienstadtbm szabadult fel! 1945 máj. 1-én. Elvesztette szüleit, feleségét, három testvérét. Még két testvére is deportálva volt, de visszatértek.

Büchler Béla kereskedő, Kaposvár. 1942 májustól 1945-ig szolgálatot teljesített a 104 2- századdal az országban. 1945 januárban határon túlra vitték. 1945 április 9-én szabadult fel. Feleségét, 3 nővérét deportálták, csak felesége tért vissza.

Büchler Jenő gyógyszerész, Balassagyarmat. 1944-ben vonult be munkaszolgálatra a 107/309. századhoz. Később deportáltak és Gunkirchenben szabadult fel. Elvesztette édesanyját, 2 leánytestvérét deportádoiban, öccsét Ukrajnában.

Büchler Viktor molnármeslter, Dombóvár. A munkaszolgálat és deportálás elől sikerült megmenekülnie.

Cefkovits Imre kereskedő, Jánoshalom. A 102'204- századdal fiával együtt teljesített szolgálatot. 1944 okt. 10-én megszökött és Párkányánán várta be az oroszokat. Fia ugyanakkor Nyergesújfalun szabadult fel. Szüleit, feleségét, nővérét és fivérét elvesztette.

Celtor Leó kár tolm ester. Budapest A 101 42. századdal Lengyelországban és Ukrajnában teljesített szolgálatot. Édesanyját, bátyjának fiát, nagynénit, nagybátyját és számtalan hozzátartozóját végezték.

Cukor Sándor mérnök, Budapest. Fiát C. Pétert, édesanyját, 2 testvérét 1

nagynénjét veszette el. — C. Erzsébetet a nyilasok a KISOK-pályára hívták be. onnan megszökött. Családjából Engel Jenő, Erzsébet és József haltak meg. Delej Lajos rokonát még mindig keresi.

Csapó György kereskedő, Cegléd. A 101/5. századdal teljesített munkaszolgálatot. majd Fertőrákosról Németországba vitték és Gunkirchenben szabadult fel. Édesanyját, nővérét, sógorát 2 gyermekkel veszette el.

Csenger Leó gazdálkodó, hitközségi elnök, Debrecen. Előbb mint rendes katona, majd mint muszos teljesített szolgálatot 1940 végéig. 1944-ben a Gestapo fogságába került mint tús, innen hurcolták el Auschwitzba, ahol az oroszok jfedszabadították. Édesanyja Béosben, testvérei Auschwitzban haltak mártírhalált.

Cserépfalvi Elza dr. orvos, Eger. Ausztriába deportálták és 1945 április 25-én szabadult fel. Szülei mártírhalált haltak.

Csernyei József cipőgyári vállalatvezető, Szeged. 1940-től megszakításokkal éveken át munkaszolgálatot teljesített és 1944 dec. 7-én szabadult fel.

Csillag Bélái kereskedő. Karcag. A 101/308. fertőrákos: századdal teljesített szolgálatot és 1945 ápr. 4-én szabadult fel. Családjá deportálásban volt.

Csillag Endre dr. kórházi c. főorvos, Cegléd. A 101/1. nagykátai századdal teljesített szolgálatot nagyrészt Ukrajnában. majd Buchenwaldba hurcolták és Jessenben szabadult fefi. Feleségén és édesanyján kívül családjának mintegy 28 tagja veszett el.

Csillag Ernő kereskedő, Zalaszentgrót- 1940 aug. 17-én vonult be Köszegre. majd végig muszt teljesített és megjárta a német haláltáborokat is. Felesége szintén deportálva volt, atyja, nevelőanyja és családjának számos tagja veszett el.

Csillag István autószerelő, Nyíregyháza. Két évig volt munkaszolgálatos, 1944 nov. 1-én szabadult fel. Anyját és 2 testvérét veszette el.

Csillag János dr. orvos, Vésztő. A 106/306. századdal teljesített szolgálatot és a deportálásból 1945 máj. 4-én szabadult fel. Feleségét és gyermekeit veszette el.

Csillag Lajos kereskedő, Eger. A 107/387. századdal teljesített munkáságé - Latot és Budapesten szabadult fel. Feleségét, édesanyját, leányát, fiát, test-

véreit és azok családtagjait, összesen 32 személyt veszített el.

Csillag Mihály magánzó, Nyíregyháza, Auschwitzba deportáltak és 1945 áprilisában felszabadult. Feleségét, 2 fiát, 2 unokáját, 1 menyét, 7 testvérét a családjaikkal és 6 sógorát ölték meg.

Csillag Pál rendőrnymozó főhadnagy, Győr. 1942-ben 4 hónapig internálták, majd 1945-ben Abaujzántón a 68. bevonulási központban teljesített szolgálatot. Elvesztette szüleit, Erzsí és Alajos testvéreit, sógorát és annak fiát.

Csillag Lászlóné htb., Budapest. Férjével együtt hamis papírokkal bujkált a felszabadulásig. Férje fivérét családjával, 3 gyermekével deportáltak és nem tértek vissza. Ernő fivére szintén 8 éves fiával elveszett, valamint sógora és férjének nővére és azok 3 gyermeke.

Csillag Mór kereskedő, Hajduszovát. A 102/306. századdal volt munka szolgálatos és Hajdúnánáson szabadult fel. Elvesztette feleségét, 5 gyermekét, szüleit, testvéreit és rokonait

Csillag Salamon kereskedő, Berettyóújfalu. 1944 júniusban hurcolták el Auschwitzba és 1945 máj. 1-én szabadult fel. Felesége mártírhalált halt.

Csonka György, Szeged.
Csonka Kálmán bőrkereskedő, Gyöngyös. A 107/23. századdal teljesített honi és lengyelországi munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette édesanyját és bátyja kivételével Összes rokonát.

Czeizler László földműves, ónód. A 107A4- századdal éveken át munkaszolgálatot teljesített és 1944 őszén a honi Visszavonulót 1*9 végigcsinálva szabadult fel. Elvesztette apját, Miklós fivérét és Erzsébet Húgát.

Czeizler Pál kereskedő, Újpest. Három éven át teljesített munkaszolgálatot a 13/1. századdal. Közben deportáltak, 1945 májusában szabadult fel. Elvesztette apját, 2 nővérét. 5 gyermekét. Fivére visszatért.

Cziffer Dávid cipészmeister, Budapest. A második szabaddal hosszú éveket töltött munkaszolgálaton, majd 1944 akt. 19-én ismét elcipeltek, sálcására és november 22-én mint idősebbet a gettóba vitték. A gettóból november végén kivitték a Józsefvárosi pu-ra, ahonnan azonban vagonhiány miatt az ő deportálására már nem került sor. 2 ikerfia. Béla Oskinóban 1942 dec-23-én halt meg. és ugyanott halt meg. Andre fia is 1943 január 10-én. László

fia a vagonírozásból szökött meg és súlyosan sebesülve menekült meg.

Cziffer Lajos kereskedő, Bánhfida. Közel öt évig volt munkaszolgálatos és a deportálásból 1945 áprilisban szabadult fel. Szüleit és 7 testvérét ölték meg.

Czitrom Hermáim cipészmeister, Budapest. Munkaszolgálatot teljesített a Gestapónál, majd Budapesten szabadult fel. Elvesztette nővérét és több rokonát és testvéreit.

Czilczér György dr. ügyvéd, az IZT. hitközség elnöke, Balassagyarmat. 1 évig volt deportálásban és Ebensee-ben 1945 máj. 6-án szabadult fel. Szüleit, feleségét és gyermekét vesztette el.

Czin Lili varrónő, Nyiregyháza. Egy évig volt deportálásban és 1945 ápr. 15-én szabadt ült fel. Szüleit és két testvérét megölték. >

Czukur Márton kereskedő, Budapest. 1942 ápr. 13-án vitték ki Oroszországba, ahol 1943 november 21-én halt meg. Felesége Ravensbrückben szabadult fel. fiát a nyilasok, amikor a munkaszolgálatból megszökött, elfogták és a nyilas házba vitték. Két bátyja, valamint édesanyja és családjának nagy többsége meghalt.

Dach Géza dr. ügyvéd, Budapest. Pécsi-en végzett sáncmunkát a felszabadulásig, elvesztette kórh. főorvos öccsét. annak 16 éves fiát és majdnem teljes vidéki rokonságát.

Dachs Zsiginbnd sapkakészítő, Budapest. A 101/332. szájjal volt munkaszolgálatos és Guns kirchenben szabadult fel. Leányát és sógornőjét deportálták, sógornője nem tért vissza.

Dancz László kereskedő, Heves. 1944. májusában deportálták, a gettóba, majd november 1-én megszökött. Elvesztette édesanyját, feleségét és egyik leányán kívül az egész családját.

Dancz pád bornagykereskedő, Eger. A XXI. kmsz. zászlóaljnál teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Édesapját, huglát és még 10 rokonát vesztette el.

Dinég István szüősmester, Székesfehérvár. Több éven át volt munkaszolgálatos és a budapesti gettóban szabadult fel. Elvesztette szüleit, hűgát, feleségét, kisfiányát (Ágnes, három hetes) és sógornőjét családjával.

Danczinger Miklós kereskedő, Budapest. A 101/10. szájjal végigjárta az oroszországi munkaszolgálatokat kálváriáját és Budapesten szabadult fel.

Apját, 2 fivérét, 2 mostohafivérét és feleségének 2 fivérét vesztette el.

Danczinger Zoltán bortermelő, Sárospatak. A 108/305. szájjal az ország több részében teljesített munkaszolgálatot 23 hónapig. Gun kirchenben szabadult fel a deportálásból. Felesége, gyermeke és 6 testvére mártírhalált haltak.

Danczinger Árpád szikvízkészítő, Ózd. A 107/12. szájjal az ország több részében volt munkaszolgálatos és Budapesten szabadult fel. Feleségét, szüleit és Malvin nővérét vesztette el.

Danczinger Mór mérnök, Dombrád. A 122. VEP-pel honi, lengyelországi és ausztriai munkaszolgálatot teljesített éig 1945 máj. 11-én szabadult fel. Elvesztette anyját, feleségét, 3 gyermekét és 4 testvérét.

Danczinger Zoltán kártyos, Ózd. A 107/306- kmsz kötelekben teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból Guns kirchenben szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, 3 gyermekét és nővérét.

Danczinger Zsi gmond bortermelő, Sárospatak. A 101/96. és 26. szájjal teljesített) éveken át munkaszolgálatot, majd deportáltak és 1945. máj. 1-én szabadult fel. Szüleit, feleségét, 3 gyermekét és 6 testvérét vesztette el.

Daniberg Jenő kereskedő, Pubnok. A 104/1. szájjal honi és ukrainai munkaszolgálatot teljesített és 1944 dec. 25-én szabadult. Elvesztette édesanyját, 2 bátyját, 1 hűgát.

Darányi (Deutsch) Ernő kereskedő, Budapest. 1940-ben volt Erdélyben munkaszolgálatos, majd az ellenállási mozgalomban veit részt és több bajtársát megmentette. Részvételét a Honvédelmi Minisztérium által kiadott írás igazolja. Elvesztette apját, nővérét, fivérét, annak feleségét, leányát, fiát és családjának mintegy 63 tagját.

Darvas Andor rt. ig., Pécs. Két és fél évig volt muszos Oroszországban és itthon. Feleségét és 12 éves kisleányát vesztette el a német haláltáborokbain.

Davidovits Lajos sűtőmester, Petít-szentimre A 110/3 szájjal teljesített munkaszolgálatot. Elvesztette szüleit és 9 testvérét, valamint családjának mintegy 15 tagját.

Dausch Andor kereskedő, Békéscsaba. 1940-ben vitték el a nagyváradi gettóból, kikérve a haGtest által Debrecenbe. 1944. dec. 9-én tért, haza az orosz felszabadítás után. Felesége: Nagy Klára és Éva gyermeke, valamint édes-

anyja a deportációból nem tért vissza. Öccsét, D. Sándort szintén Németországban, Józsefet az orosz hadifogságban veszítette el.

Davidovits Miksa asztalos, Nyíregyháza. A 11/5. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1945. május 12-én szabadult fel. Szüleit és 2 testvérét megölték. Budapesten a gettóban egy nyilas katonát agyonlőtt, mert a parancsr-jokságra akarta vinni.

Davidovics Sándor pék, Kiskőrös. A 482. klg. büntetőszázaddal 3 évig teljesített munkaszolgálatot, közben deportáltak és 1945. áprilisában szabadult fel. Ukrajnában a század parancsnoka legválogatottabb kínzásokkal gyötörte őket és úgy korbácsolják őket, hogy azt még a németek is megsokalták. Családját teljesen elvesztette.

Dán Dezső közeli, korm. megbízott, Budapest. A 101/39., 32. és 30. századokkal Lengyel- és Oroszországban teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvezítette testvéreit és több rokonát, ő maga úgy menekült meg, hogy 1944-ben a Zöldi-féle deportáló vonatból ugrott ki és megszökött.

Dániel Ödön cipőfelsőrészkesztő, Tolna. 1942. októbertől Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot, később deportáltak és 1945. máj. 4-én Guns kirchenben szabadult fel. Szüleit, feleségét, fiát és hűgát ölték meg a németek. Második felesége szintén deportálva volt; szüleit, 4 testvérét veszítette el.

Dános Lajosné Stühmer lerakatvez., Szeged. Egy évig volt deportálva Ausztriában, 1945. máj. 8-án szabadult fel. Szüleit, férjét, gyermekei és rokonságát deportáltak. Fivére a dorosicsi haláltáborban halt meg.

Dávid Sándor malomtulajdonos, Püspökladány. A 111. VÉP kötelékében 1 évig volt munkaszolgálatos. majd Budapestisten felszabadult.

Defrin Adolfné kereskedő, Budapest. Férje muszos volt és 1945. jan. 18-án szabadult fel. Két nővére visszatért a deportálástól.

Defrin Izsó kereskedő, Budapest. 1940-től éveken át honi és oroszországi muszos volt és Budapesten szabadult fel.

Deményi Deutsch Ferenc kereskedő, Felsőgalla. A 102/4. századdal Erdélyben teljesített szolgálatot és Karintiában Klagenfurtban szabadult fel. Szüleit, feleségét, két gyermekét az auschwitz-i gázkamrákban veszítette el.

Demjén György textiltechnikus, Bu-

dapest. A 109/3il. századdal 3 évig volt munkaszolgálatos részben Oroszországban, a deportállás elől Fertőrákosról megszökött és Pesten szabadult fel. Elvesztette bátyját, sógorát, unokatestvéreit.

Deutsch Andor kereskedő, Nagykanizsa. Lengyelországban volt muszos és 1944. okt. 28-án szabadult fel. Édesanyja a deportálásban elveszett.

Deutsch Béla nyersbörkereskedő, Kállócsa. 1942–45-ig az 5. f. z. kmsz.-nél teljesített munkaszolgálatot, majd Hitlen poriba deportáltak, ahol a tábor 1800 lakosa közül 316-an maradtak életben. Feleségét, kislányát és 1 testvérét veszítette el.

Deutsch Elemér szociális titkár., Gyöngyös. A 107/314. századdal Bukovinában szolgált, majd Tiszaúj lakom felszabadult. Felesége nem tért vissza.

Deutsch Ernő kereskedő, Mezőtúr. 1944. júl. 15-én deportáltak és Rastenbergben 1945. máj. 1-én az oroszok szabadították fel. Feleségét, 2 gyermekét, 5 testvérét és családjait, valamint rokonságának számos tagját veszítette el.

Deutsch Jakab borkereskedő., Soltvadkert. Egy évig volt munka szol gála - tos a deportációban. Nagyanyját, édesanyját és 3 gyermekét veszítette el.

Deutsch László lakatosmester, Pest-szen.terzsébet. A 101. közösített századdal teljesített munkas plgálatot és a deportálásból 1945. márc. 29-én szabadították fel. Feleségét, leányát, vejét veszti ite el.

Deutsch Manó kereskedő, Keszthely. Kőszegen, Erdélyben, majd Kópházán teljesített munkaszolgálatot, ahonnan a deportálás elől sikerült megszöknie és orosz fogságba esni'e. Felesége és 8 gyermeke kerültek deportálásra, közülük csak Magda lánya maradt életben. Atyját, fivérét, annak feleségét és 2 gyermekét szintén mgölték a nációk.

Deutsch Nándor kereskedő, Celldömölk. 1942-től a 103/2-es századnál teljesített Len gyei országban szolgálatot, majd 1944. márc.-től decemberig politikai fogoly volt. Utána deportáltak és Guns kirchenben szabadult fel. Szüleit, feleségét, gyermekét, 5 testvérét és csailádját veszítette el. Zoltán bátyja sírját ő maga ásta meg Kópházán és Jenő bátyját, akivel 30 hónapig együtt szolgált. Mauthausenben egyedül vitte a krematóriumba.

Deutsch Nándor borkereskedő, Győr. A 101/504. századdal teljesített szolgál-

latot pesti felszabadulásaiig. Anyját, btyját, feleségével és kisleányával deportálták, közülük csak a btyja tért vissza.

Deutsch Oszkár kereskedő, Eger. Több éven át megszakításokkal munkaszolgálatot teljesített a 107/312. század kötelékében és Budapesten szabadult fel. 2 fivérét mint munkaszolgálatost veszttette el.

Deutsch Béla cipészmaster, Baja 1944 ápr. 1-én a német SS-műhelybe osztották be és ezáltal családja is mentességet kapott. Végiment az SS. osztaggal majd Felbachha került, ahol 1945 ápr. 1-én az oroszok felszabadították. Fia, mint muszos. orosz hadifogságba esett.

Deutsch Ernő kereskedő, Mór. Erdélyben volt munkaszolgálatos, majd deportálták és 1945 ápr. 30-án, amikor Dachauba akarták szállítani, felszabadult. Elvesztette édesapját, három testvérét, fedeségét, leányát és 18 éves fiát.

Deutsch Ernő borkereskedő, Mosonmagyaróvár. A f'sizmus alatt több ízben volt letartóztatva és a felszabadulásig bujdosott. Apósa, Fischer Ede, bántalmazás és nélkülözés miatt halt meg.

Deutsch Ferenc kereskedő, Budapest Nyolc hónapig teljesített munkaszolgálatot az a/II. századdal Erdélyben, Dunántúlon és Budapesten. Itt szabadult fel 1945 jan. 18-án. Feleségét, kisleányát, három testvérét. 8 sógorát, 8 sógornőjét és ezek családjait elvesztette.

Deutsch Ferenc gazdálkodó, Nyíracsaád. A 108/86 -századdal Oroszországban volt munkaszolgálatos és 1945-ben szökés útján szabadult fel. Elvesztette szüleit, 2 leány testvérét, 1 btyját.

Deutsch Géza kávész, Budapest. Kél évig volt muszos és 1945 jan. 16-án szabadult fel. Menyhért fia a deportálásból nem tért vissza, fivére mint muszos jelenleg is orosz fogságban van, 1 sógorát Lipótmezőn a nyilasok lötték agyon.

Deutech György kereskedő, Kapuvár. A 103/305. századdal 1944. dec. 22-ig teljesített szolgálatot. Elvesztette anyját, btyját feleségével, hűgát férjével.

Deutsch Gyuláné kereskedő, Kaposvár. 1944. jón. 5-én deportálták és 1945. ápr. 30-án szabadult fel. Elvesztette első férjét, leányát és szüleit — Helfer Zoltánná, hűga, vele együtt

volt deportálva, férje mint musz halt meg. Kisfiát is megölték a nácik.

Deutsch István magántisztviselő, Budapest. Nyolc hónapig teljesített munkaszolgálatot a 101. századdal Csepelen és Dunántúlon. Leányát deportálták, anyósát és sógornőjét elvesztette.

Deutsch István szikvízgyáros. Budapest; A 101/310. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd a deportálásból Günskirchenben szabadították fel. Anyját és 5 testvérét veszttette el.

Deutsch István kereskedő, bördízműves, Budapest. 1943. ápr.-tóli teljesített munkaszolgálatot a 109/32. századdal Harkán és Lengyelországban és 1945. febr. 23-án Harkán végelgyengülésben megtelt. Felesége elvesztette még öccsét, sógorát, három unokatestvérét, anyósát és egy sógornőjét.

Deutsch Károly köztisztviselő, Győr. A 104. VEP-pel teljesített szolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette anyját, 2 testvérét, feleségét, valamint egyik btyját, akit a nyilasok halálra kínoztak Budapesten.

Deutsch Pál kereskedő. Kistelek. A 165/2. században Oroszországban volt munkaiszolgálatos és 1945. jan. 18-án szabadult fel. Anyját, sógornőjét és annak fiát hurcolták el, sógornője és fia elvesztek.

Deutsch Pál hentes és mészáros. Újpest. A 8/6 és 6/6. században a Donnal teljesítette/t munkaszolgálatot és Unigváron szabadult fel. Edesanyja mártirha'lált halt.

Deutsch Samu kereskedő, Nyiregyháza. Több éven át volt munkaszolgálatos, majd 1945. jan. 18-án felszabadul. Családjából deportálják a fiát, leányát, nővérét és anyósát, anyósa nem jött vissza.

Deutsch Sándor magántisztv., Siófok. 1944. ápr. 4-én deportálták, a nagykanizsai nyilas táborból vitték el btyját, feleségét, gyermekét, édesanyját, akik közül senki nem tért vissza.

Deutsch Sándor kereskedő, Tamási. A 104/I. századdal éveken át volt az ország területén, orosz fogságba esett és Temesváron 1945 jún. 7-én szabadult fel. Szüleit, nagyanyját, btyját és annak feleségét és családja több tagját veszttette el.

Deutsch Simon bankár, Eger. A 107/312. orvos és memők-századdal teljesített szolgálatot és 1944. dec. 1-én a Bükkben szabadult fél. Elvesztette 3 testvérét és 14 családtagját.

Deutsch Márton néh. pékmester, Budapest. Ukrajnában volt muszos és onnan nem tért vissza. Családjából még meghaltak apja, 2 nővére, egyiknek 4 gyermeke, Sándor fivére, valamint Erzsébet húga.

Deutsch Miklós sörügynök, Budapest 1944 okt. 23-tól 1945. apr. 13-án történt felszabadulásáig (Fallersleben) teljesített munkaszolgálatot Apját és 2 nagynénjét veszítette el.

Deutsch Miklós kereskedő, Kaposvár. Több mint fél évig volt munkaszolgálatos a 104/301. századnál. 1944. dec. 1-én szabadult fel Pécsett. Nővére deportálva volt.

Deutsch Miklós magkereskedő, Szombathely. A 103/3. századdal több éven át volt munkaszolgálatos és a német deportálásból 1945. máj.-ban szabadult fel. Szüleit, feleségét; 3 testvérét, azok családjait és 2 unokaöccsét veszítette el.

Deutsch Nándor kereskedő, Albert-Írsa. Négy évi teljesített munkaszolgálatot a 109/36. századnál. Egy testvérét elvesztette, felesége, édesapja és többi testvérei visszatértek a deportálásból.

Deutsch Sámuel kereskedő, Budapest. A 109/19. században több éven át teljesített munkaszolgálatot, deportáltak és 1945. apr. havában szabadult fel. Elvesztette aposát, anyósát. Feleségét Budapesten gyilkolták meg a nyilasok.

Deutsch Zoltán kereskedő, Mór. Több évig volt munkaszolgálatos, majd deportáltak. Elvesztette feleségét és Agnes kislányát.

Dezsőházi Dezső kereskedő, Kistelek. Több éven át volt munkaszolgálatos, nagyrészt Szegeden. 1944. okt. 15-én szabadult fel. Szüleit, öccsét, húgát veszítette el.

Dékány József malom-üzemvezető, Tiszaszentimre. A 701/16. századdal Budapesten teljesített munkaszolgálatot és 1945. jún. 25-én szabadult fel a deportálásból. Édesanyja mártírhalt szenvedett*

Dénes Endre dr. rt. igazgató, Budapest. 1940-től teljesített megszakításokkal munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette családjából dr. D Györgyöt és feleségének több rokonát.

Dénes György építész, Budapest. A 101/39. és más századokkal több helyütt teljesített szolgálatot és 1945. januárjában szabadult fel. Apja mártírhalt.

Dénes György dr. ügyvéd, Vasvár. A 103/11. századdal honi és ukrajnai munkaszolgálatot teljesített és Beregszászon szabadult fel. Elvesztette szüleit és feleségét.

Dénes Sándor kereskedő, Orosháza. 1944. jún.-ban deportáltak Bécsbe, ahol az oroszok szabadították fel és 1945. máj. 20-án tért haza. Fia, D. György, mint muszos lett deportálva. Feleségét, leányát és unokáját is deportáltak, ezek mind el is veszték. Leánya férje, mint muszos halt meg. Családjának majdnem minden tagja elveszett.

Déri Dezső keresk., Budapest. 1944. május 5-én egy ellenállás mozgalomból kifolyólag internáltak, majd 1944. okt. 9-én megszökött. Anyját és öccsét Auschwitzban ölték meg.

Dévai László fogtechnikus, Kecskemét. 1940-től több ízben teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból Guns kirchenben szabadult fel. Édesanyja mártírhalt.

Dévai (Danzinger) Miklós cipőfelső-részkészítő és bőrkereskedő, Miskolc. Előbb munkaszolgálatos volt, majd Erzséből megszökött és Budapesten a felszabadulásig bujdosott. Elvesztette testvérét, férjével és gyermekével, nagybátyját, nagynénjét és családjának mintegy 16 tagját.

Dévényi (Deutsch) Adolf kárpitos, Budapest A 101/1., 13 és 147/49. századokkal teljesített szolgálatot és a depói tálasból 1945. máj. 4-én szabadult fel. Felesége mártírhalt szenvedett.

Dévényi Andor bádógos-szerelő. Budapest. A 109/36. századtól 1945. jan. 22-én megszökött. Családja védett házban bujkált. 2 sógorát veszítette el, valamint anyósának öt testvérét és feleségének öccsét. A családból kb. 35 fő hiányzik.

Dévényi Endre arany- és ezüstműves, Budapest. 1943. okt. 4-én vonult be és 1945. jan. 23-án orosz fogságba esett, ahonnan aug. 1-én érkezett haza. Édesanyját, annak testvérét és családját, valamint feleségének 11 hozzátartozóját veszítette el a deportációban.

Dévényi (Diamant), Jenő ipőfelső-részkészítő mester, Újpest. Hét hónapig munkaszolgálatot teljesített a 137/105. századdal. 1944. dec.-ben deportáltak. Felesége, fia, leánya, testvére, sógornője, öccse 3 gyermekkel deportálva volt és nem tértek vissza. Másik fia orosz fogságba esett, ő sem tért haza.

Dlaimair Andor textiltechnikus, Győr A 102/17. századdal több helyütt

teljesített szolgálatot és Auschwitzban szabadult fel. Szülei mártírhaltak.

Diamant Béla kereskedő, Makó. A szegedi légószázadnál teljesített 15 hónapig munkaszolgálatot, majd Bajára szökött és a felszabaduláskor tért vissza Szegedre. Apját, 2 fivérét (műszó*sok), azok családját és bátyja családját veszttette el.

Diamant Béla kereskedő, Nagyhalász. A 11/5. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1944. okt.-ban szabadult fél. Elvesztette anyját, 8 testvérét, 1 sógorát, 3 sógornőjét és 12 gyermeküket. — D. Emil kereskedő, Ukrajnában teljesített» a 108/6. századdal munkaszolgálatot, majd orosz fogságba került, ahonnan 1945. szept.-ben tért haza.

Diamant Ignác dr. gyakorlóügyvéd, Gyöngyös. 1942. máj-tól kezdve teljesített munkaszolgálatot egészen a felszabadításig. 5 testvérét részben mint munkaszolgálatosok és azoknak feleségeit és gyermekeit, összesen 13 személyt vesztett el családjából.

Diamant József kereskedő, Szekszárd. Mint politikai deportáltat hurcolták Mauthausenbe, ahol 1945. májusában szabadult fel. Feleségét, gyermekét és 17 hozzátartozóját vesztette el.

Dick Jenő szállítmányozó, Budapest. A 701/305. századdal Budapesten és Pétfürdőn volt munkaszolgálatos és Budapesten szabadult fel. Családjának minJegy 15 tagját vesztette el.

Ditrői Irén kereskedő, Budapest. A deportálás elől Budapestre szökött. Rokonságából négyen haltak mártírhaltak.

Dobál (Deutsch) Béla dr. szakorvos, Győr. Egy évig volt deportálva és 1945. ápr. 30-án szabadult fel. Elvesztette anyját, feleségét, leányát, nővérét.

Dobó Imre berautós, Szikszó. A 108/37. századdal 1940. óta teljesített tpiunkaszolgálatot többszöri megszakítással úgy az országban, mint Ukrajnában. A visszavonulás alkalmával századiától Vértesacsánál megszökött az oroszokhoz 1944 decemberében és mint orosz utász 4 hónapig teljesített szolgálatot Családjából szüleit, nagyszüleit és feleségét deportálták, kik közül csfK felesége tért vissza.

Dobó Pálné kereskedő, Budapest

Domány Emil illatszertár túl., Miskolc. 1944. máj. 28-án a gettóból vonult be, majd megszökött, elfogták és a hadbírószági elé állították. Később deportálták és ott szabadult fel. Elvesztette édesanyját, nővérét, bátyját,

sógornőjét és unokaöccsét.

Dóczy Sándor épületanyagkereskedő, Pécs. Három évig volt munkaszolgálatos, -majd orosz fog&ágba esett és 1945. aug. 20-án a bajai táborból jött haza. Edesanyját és öccsét veszttette el.

Donáth Lajos kereskedő, Budapest. 1944 okt. 18-tól nov. 14g teljesített munkaszolgálatot a sáncépítő századdal Pécelen. Szüleit elvesztette.

DonáJLh Miksa kereskedő, Tét. A 102/4. és 107/13. századokkal Ukrajnában volt munkaszolgálatos, majd deportáltak és Gunkirchenben szabadult fel. Elvesztette apját, hóvérét, sógorát, bátyját feleségével és azoknak összesen 9 gyermekét, öccse, Vilmos mint muszos, Németországban halt meg. Felesége szintén deportálva volt és Teo ejslienstadtban szabadult fel. Elvesztette szüleit, nagyapját, nagyanyját és Magda húgát. — D. Jenő kereskedő, a-102/5. századdal Lengyelországban volt munkaszolgálatos és Miskolcon szabadult fel. Feleségét és 3 gyermekét veszttette el. Második felesége szintén deportálva volt. Elvesztette 5 testvérét, 2 sógorát, és Judit nevű kisleányát.

Donáth Sálamon, kereskedő, Bonyhád. A 4/2, 36/4. századokkal Ukrajnában volt éveken át, felszabadult 1944. december 1-én. Apját, 3 testvérét vesztette el, felesége szintén volt Auschwitzban.

Donner László kereskedő, Kistelek. A 105/4. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1945. májusában szabadult fel a deportálásból. Felesége mártírhaltak halt.

Dornfeld Lázár szabómester, Budapest. 1945. jan. 18-án szabadult fel a budapesti gettóból. 3 fia, Andor, Imre és Sándor Oroszországban, illetve Andor Németországban eltűntek. Fivérét és annak feleségét, szintén elvesztette.

Dózsa Andor kereskedő, Makó. Mint munka szolga latos 17 hónapig szolgált, majd 1944. okt. 8-án megszökött. Elvesztette anyját, 1 testvérét, annak leányát, sógorát, valamint feleségét.

Dózsa (Deutsch) Dezső fuvaros, Budapest. A 25. századdal teljesített munkaszolgálatot és jan. 3-án szabadult fel. Férjét Nagycenken a nyilasok kivégezték. Fiát deportálták.

Dózsa Inire néhai kereskedő, Szombathely. 1940-ben kezdte munkaszolgálatát. máj 1 deportáltak és Gunkirchenben 1945. júl havában haft mártírhaltak Edesanyja, nővére és annak fia, sógora és fivére pusztultak el.

árnak feleségét, valamint sógorát és

Drach László kereskedő, Budapest A 109/31. századdal honi és oroszországi munkaszolgálat után Budapesten szabadult fel. Apját és sógorát vesztette el, felesége visszatért a deportálásból és ő nagyszüleit vesztette el.

Drach József kereskedő, Győr. A 105/15. századdal orosz- és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített, majd fogságba esett, a felszabadulás után hat hónap múlva szabadult fel. Elvesztette anyját, 5 testvérét, 3 sógornőjét, 2 sógorát, 8 gyermekkel. Felesége deportálva volt, elvesztette szüleit, bátyja pedig az orosz fronton mint muszosztúnt el — D. Imre asztalos, munkaszolgálatos volt és Gunkirchenben szabadult fel. Elvesztette anyját, feleségét, gyermekét és több rokonát.

Drach Sári tisztviselő, Győr. Auschwitzba volt deportálva, majd Parnitzban szabadult fel. Elvesztette testvéreit, azok családtagjait és számos rokonát.

Drechsler Rezső banktisztviselő, Gyöngyös. A 107/307. századdal teljesített szolgálatot felszabadításáig. Felesége Auschwitzban halt meg.

Dreissiger László dr. sebészorvos, Szombathely. Több évig volt munkaszó Iglál a tos Erdélyben és Ukrajnában, és Hitzendorfban szabadult fel. Szülei a deportálásban, Imre fivére mint muszosz 1942. júl.-ban Nagykanizsa mellett halt meg.

Dreissiger Vilmos cipafelsőreszkészítő. Budapest A 109/15. századdal teljesített több évig szolgálatot és 1945. jan. 17-én szabadult fel. Szüleit» bátyját, Imrét, valamint Zoltán bátyját, annak feleségét és leányát, Vilmos fivérének feleségét, édesanyját és 4 nővérét deportálták, közülük csak Zoltán fivére tért vissza.

Dringler Ferenc kereskedő, Kaposvár. Egy évig volt munkaszolgálatos a 104/302. századnál az országban. 1944. nov.-ben deportálták Mühldorfba, 1945. ápr.-ban szabadult fel. KaufesdnbenL Szülei és Andor nevű 16 éves fia nem tértek vissza, felesége és 14 éves Edit lánya is deportálva voltak.

Droth András kereskedő, Czd. A 107/11. századdal teljesített munkaszolgálatot két éven ált és az esztergomi táborban szabadult fel. Szüleit vesztette el. Felesége szintén deportálva volt és ő szüleit és fivérét vesztette el.

Drucker Tibor magántisztviselő, Budapest A 106/11 századdal több évenü

át teljesített munkaszolgálatot nagyrészt Ukrajnában. 1944. október 15-én átment az orosz csapatokhoz

Ducks Sándor bőrkereskedő. 1940-től 1945-ig a 104. kmsz.-szel teljesített szolgálatot. Elvesztette édesapját, feleségét, gyermekét és bátyját.

Dukász László asztalosmester, Tata. A 104. VEP-nél teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból 1945. máj. 6-án Gráznál szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, gyermekét, 5 testvérét és majdnem teljes családját.

Dukesz Ferenc néhai, óras és ékszerész, Szombathely. 1944. júl. 4-én deportálták és a német haláltáborban életét vesztette. Testvérét és felesége részéről annak édesanyját, testvérét és gyermekét is megölték. Felesége Wurzenbeni 1945. ápr. 25-én szabadult fel.

Duschnitz Berthold gazdálkodó Gyöngyös. A 107/314. századdal Galibában szolgált, majd orosz fogságba esett és onnan szabadult. Elvesztette Auschwitzban feleségét, 3 testvérét, Elemér fia 1942. szept.-ben a Donnál pusztult el.

Eckstein Sándor bőrkereskedő, Gyöngyös. A 107/307. sz.-izaddal volt munkaszolgálaton és Budapesten szabadult* fel. Szüleit, feleségét, 3 gyermekét, testvéreit, összesen 20 személyt vesztett el. — E. Jenő óras, Ukrajnában volt munkaszolgálatos, majd fogságba esett, elvesztette feleségét és számos hozzátartozóját.

Egri Jenő óras, Győr. A 102/14. századdal az országban teljesített szolgálatot és Mátyásföldön szabadult fel. Feleségét, 2 kisleányát, anyját, nővérét ölték meg.

Ehrenfeld Sándor kereskedő, Eger. A 107/14. érf 21. század kötelékében teljesített szolgálatot és ai deportációból Günskirchenben szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, gyermekét, 2 testvérét és 2 fivérét, kik munkaszolgálatospk voltak.

Eichler Adolf kereskedő, Eger. 1942-től a felszabadulásig a 107/11. századdal volt és Lengyelországban is volt. Szüleit, feleségét, gyermekeit és 8 testvérét ölték meg.

Einczig Mik a kereskedő, Nyíregyháza. A 103/11. és 105/4. századokkal Körösmezőn szolgált és 1945. jan. 27-én szabadult fel. Szüleit, feleségét, 3 testvérét, 3 sógornőjét vesztette el, csupán egy leánya tért vissza.

Einborn Manó kereskedő. Sátoraljaújhely. Az 5/1., 8/3 századokkal Galiciában volt munkaszolgálat os és a de

portálásból Gunstörchenben szabadult fel. Teljes családjait deportálták, nagy-nénjét, nagybácsiját és unokatestvéreit is elvesztette el.

Einspruch Jenő üvegkereskedő, Sátoraljaújhely. A 108/23 és 27. századdal az országban és Lengyelországban volt munkaszolgálatos és 1945. december 3-án szabadult fel. Szülei és 5 testvére mártírhaltal haltak.

Eisenberg Béla borkereskedő, Nyíregyháza. Két évig volt munkaszolgálatos, majd deportálták és 1945. május 3-án szabadították fel. Apját, nővérét, éccsét, bátyját és sógorát, valamint két sógornőjét elvesztette.

Eisenberg Endre orvostanhallg., Békéscsaba. Budapesten teljesített munkaszolgálatot, majd a nyilas éra alatt a vadászatcai védeft házban volt, ahol a felszabadulás érte. Szüleit és testvéreit vesztette el. Felesége Auschwitzben volt deportálva és 1945. máj. 3-án szabadult fel. Szülei és húga nem tértek vissza.

Eisenberger Hermann borkereskedő, Sátoraljaújhely. A 108/34. századdal az országban és Lengyelországban teljesített munkaszolgálatot és Husrtton szabadult fel. Szüleit, hűgát és annak 3 gyermekét vesztette el. — E. Benjamin borkereskedő a 108/48. századdal szolgált, feleségét és 3 gyermekét vesztette el.

Eisenberger Sámuel gazdálkodó, Sátoraljaújhely. A 106/8. századdal Ukrajnában szolgált és 1944. okt. 6-án szabadult fel. Atyját és 4 testvérét vesztette el.

Eisler Dezső mézárós. Vác. A 109/5. és 109/6. századdal 1940-től teljesített munkaszolgálatot. Volt Erdélyben, Ukrajnában, majd 1940-ben Németországba hurcolták s végül Teresdanstadtban szabadult fel. Felesége, testvérei és családja 25 tagja pusztult el Auschwitzban.

Eisler Mihály órás, Mezőkövesd. A 107/1., 107/4. és 106/8. századokkal Oroszországban és másutt teljesített munkaszolgálatot, majd fogságba esett, ahonnan 1945. okt.-ben jött haza. Edesanyját, 3 hűgát bátyját családostul feszítette el.

Eiüsnér János kereskedő, Bonyhád. A 4/2. és 108/2. századdal Ukrajnában és Lengyelországban volt és 1945 febr. 22-én szabadult fel. Legborzalmasabb élménye az 1945 április 7-én a Pre. bischl-hágón az osztrák Volkshirmok 256 bajtársát kivégezték. Családjának minden tagját elvesztette.

Eiszdörfer Dávid kereskedő, Sátoraljaújhely. Egy évig voít deportálásban és Ebensee-ben szabadult fel. Szüleit, 3 testvérét vesztette el. Felesége szintén deportálásban volt. Szüleit és 7 testvérét vesztette el.

Elfer Árpád kereskedő, Balassagyarmat. A 107/7. században teljesített munkaszolgálatot, majd Ukrajnába is kikerült, később pedig Galíciába. 1944. október 25-én Beregszásznál szabadult fel. Edesanyját, 2 nővérét, unokahugát Auschwitzban ölték meg. Felesége deportálva volt Auschwitzban, majd egy másik táborba került, ahol 6 hónapig volt, innen megszökött és KoCmó községbe lában lefagyva, teljesen magára hagyva került és az oroszok 5 nap múlva/ szabadították félk — E. Gáspár munkaszolgálatos volt Ukrajnában, 1944. dec. 31-én szökött meg.

Elkán Andor kereskedő, Kalocsa. Előbb munka szolgálatos volt 1940-ben, majd 1944-ben deportáltak és 1945. április 15-én szabadult fel. Edesapját, feleségét, Péter fiát és sógorát ölték meg a német haláltáborokban.

Engel Jenőné. kereskedő, Tokaj. A gettóval deportáltak és 1945. jan. 20-án szabadult fel. Férjét és két fiát elhurcolták, férje nem tért vissza.

Engel József asztalosmester, Kiskunhalas. A 101. kmsz.-szel Sztaniszlauban teljesített szolgálatot és 1944 nov. 21-én megszökött. Edesanyját, sógornőjét, nővérét, felesége szüleit, annak 2 leánytestvérét és munka szolgálatos fi'érét vesztette el.

Engel József és Ernő borkereskedők, Szerencs. A 122-es VEP-nél teljesítettek szolgálatot és 1945. május 7 n szabadultak fel. Teljes családjukat elvesztették.

Engländer László vaskereskedő, Tokaj. A 101/204. századdal volt munkaszolgálatos®, majd deportáltak és Gunkirchemben szabadult fel. Edesanyja mártírhaltal halt, felesége deportált volt.

Erdős Andor dr. cégvezető, Budapest. Több munkásszázadban teljesített munkaszolgálatot, köztük a 199-es akna-szedő századnál is. Volt Ukrajnában és Fehéroroszországban és 1945. jan. 18-áni a budapesti gettóban szabadult fel. Hűga férte mint munkaszolgálatos Oroszországban tünt el.

Erdős Imre cukorgvári irodafőnök, Szerencs. A 101/13. században és más századokban is szolgált, Budapesten szabadult fel. Edesatyja mártírhaltal halt

Erdős Nándor sütőmester, Szekszárd. 1944. máj. 30-án a gettóval Mauthausenbe szállították, ahol 1945. máj. 5-én szabadult fel. Feleségét, 17 éves unokáját, vejét és családja 45 tagját vesztette el.

Erdős Pál tisztviselő, Balassagyarmat. A 107/309. században teljesített munkaszolgálatot, majd orosz fogságba került, ahonnan 1945 novemberében jött vissza. Felesége és édesanyja meghaltak.

Eberstark Béla szabómester, Forróencs. 1934-ben deportálták, mint állampolgárságnélkülit, 193 bcn a lengyel hadsereg katonája lett, majd ugyanazon évben német fogságba) került. 1942 nov. 12. Krakó környékén a földalatti illegális mozgalomban vett részt a felszabadulásig. Elvesztette szüleit, feleségét, párhómapos Eszter kislányát és 7 testvérét.

Ecker Adolf kereskedelmi alkalmazott, Budapest. A 101/353. századdal Pétfürdőn teljesített szolgálatot, majd a deportálásból 1945. máj. 1-én szabadult. Feleségét, fivérét, annak feleségét 3 gyermekkel, sógornőjét 2 gyermekkel deportálták, csak felesége tért vissza.

Ecker György kereskedő. Miskolc. Rimaszombaton és a Kárpátokban teljesített munkaszolgálatot és 1944 okt. 27-én Ungváron szabadult fel. Apját 00 éves korábanj vitték mint muszost Ukrajnába és 1945, febr. 10-én halt meg. Elvesztette még anyját, nővérét és annak nyolcéves kislányát.

Ecker Nándor kereskedő, Kfiszvárd. Öt évig teljesített munkaszolgálatot a 108/1., 108/3. és 109/27. századoknál az országban és Ukrajnában. Ukrajnából visszatérve, a budapesti gettóban volt, ahol 1945. jan. 18-án «zabadiit fel. Feleségét és 2 fiát, fivérét, annak feleségét és 3 leányát deportálták, valamint sógorát, 2 sógornőjét, akik nem tértek vissza.

Eckmann Miklós lakatosmester, Győr. A 102/6. századdal volt munkaszolgálatos és Budapesten szabadult fel. Elvesztette apját, gyermekét és nővérét a deportálásban, míg felesége és édesanyja a győri bombázásnál vesztették életüket. Második felesége deportálva volt, elvesztette férjét és öccsét.

Edelmann László nadrágtartóüzem tulajdonos, Budapest. A 101/301. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1945. jan. 18-án szabadult fel. — E. Ar-

thur a 101/2. századdal honi munkaszolgálatot teljesített. Elvesztették szüleit, bátyjukat, aki 1942-ben Oroszországban tűnt el, utóbbi feleségét és sógorát.

Edelstein Dezső fűszerkei eskedő, Budapest. A 109/15. századdal honi és romániai munkaszolgálatot teljesített és 1945 jan. 13-án szabadult fel. Apja mártírhalált halt. Felesége visszatért a deportálásból.

Edelstein László kereskedő, Miskolc. 103/6. századdal teljesített szolgálatot az ország; különböző részeiben, majd a visszavonuláskor átszökött' az oroszokhoz és 13 havi fogság után betegen tért hazai. Elvesztette édesanyját, feleségét, 9 éves fiát, 3 testvérét és családjának még számos tagját elvesztette.

Edelstein Sámuel szücsmester, Budapest. A 101/197. századdal Lengyelországban járt és a deportálásból Guns kircheben szabadult fel. Bátyja mint muszos, a. Donnál tűnt el.

Ehrenfeld Jenő terménykereskedő, Nyírbátor. 1940-től 1945 máj. 4-én történt felszabadulásáig a 8/3. és más századokkal teljesített szolgálatot. Közben] deportáltak Mauthausenbe. 8 testvérét, 5 sógorát és 30 unokatestvérét deportálták, 1 öccse és 1 unokaröccse kivételével mind meghaltak.

Ehrenfeld Kálmán kereskedő, Nyírbátor. Négy éven át teljesített munkaszolgálatot a 108/28., 21. és 301. századokkal az országban és Oroszországban. 1944 dec. 24-én szabadult fel. Édesanyját, feleségét, gyermekét és húgát deportálták, egyikük sem tért vissza.

Ehrenthal Arminné özv., baromfiárus, Budapest. A nyilas időket a gettóban vészelte át, fiát, húgát, annak férjét és fiát és 9 családtagját deportálták, fia kivételével mind elvesztek.

Ehrenthal Zoltán kereskedő, Budapest., A 10H/310. {századdal két évig megszakításokkal teljesített munkaszolgálatot, majd 1944. okt. 19-én megszökött és a felszabadulásig búj kálit.

Ehrfeld Gizella kalaposnő, Makóú 1944. jún. 17-én deportáltak és 1945/ápr. 12-én szabadult fel. Csalódj áinafc több tagját köztük nővérét 3 gyermekkel és szüleit vesztette el.

Ehrnstein Sámuel kereskedő, Csenger. A 101/324 századdal több helyütt vout munka szolgálatos, majd Mauthausenba hurcolták eFL, ahol megölték. 2 testvére is elpusztult.

Eidlisz Jenő kereskedő, ör. A 107/16. századdal Sianszkiban volt munkaszolgálatos és 1945. febr.-ban szabadult fel. Apját, feleségét, 1 gyermekét és 3 testvérét megölték.

Eichel Miksa tbsztv., Budapest. Ész-tői gom-tábor bán, majd Erdélyben végül Budapesten teljesített szolgálatot és a deportálásból 1945. május 8-án felszabadították. Feleségét 4 gyermekkel Auschwitzba hurcolták. 1 húga és felesége egész családja elpusztult.

Einzag Győző, a Nemzeti Segély titkára, Kisvárdá. Tizenhárom hónapig teljesített munkaszolgálatát a 208/9. századdal Szentendrén és Ukrajnában. 1945. jan. 18-án szabadult fel. Elvesztette anyját, 4 sógorát, 14 unoka testvérét.

EEsenberger József bércséplő, Tornyospálca. A 62/1. századdal több éven át volt munkaszolgálatos az 1945. jan. 1-én történt felszabadulásáig. Szülei és 1 testvére mártírhalált haltak.

Eisienstádtter Leó kereskedő, Budapest. Elvesztette bátyja 2 fiát, leányát, unokáját, nővérét, annak 2 fiát, 2 vejét és 2 leányát, valamint 7 gyermeküket és feleségét. Felesége részéről 1 nővére halt meg Auschwitzban.

Eisler Hugó magán tisztviselő, Budapest. A 253. századdal honi munkaszolgálaton volt és Budapesten szabadult fel. Feleségét és leányát, valamint összes vidéki testvéreit és azok családtagjait deportálták, közülük csak felesége és leánya tértek vissza.

Elek Ottó kereskedő, Szombathely. A 103/4. századdal teljesített munkaszolgálatot és Beregszászon szabadult fel. Szüleit, áldott állapotban lévő feleségét veszítette el. Tibor öccse mint muszos, Voronyezsinél tűnt el. Húga visszatért a deportálásból.

Elfér Miklós kereskedő, Szeged. 1944. jún.-ban deportálták és 1945. máj.-ban szabadult fel. Elvesztette szüleit, nagybátyját és annak feleségét, valamint több rokonát és azok gyermekeit.

Elkán Tibor textílnagykereskedő, Budapest. 1940-től kezdve több éven át munkaszolgálatot teljesített, majd deportálták és Gunkürchenben szabadult fel. Edesapját, hógát, sógornőjét Auschwitzban ölték meg, bátyja vüszszatért.

Endrei Ármin dr. fogorvos Makó. 1944. jún. 16-án hurcolták el és 1945. apr.-ban Ausztriában szabadult fel. Felesége és leánya szintén deportálás-

ban voltak. Jelenleg a makói izr. hitközség elnöke.

Endrei Sándor ékszerész, Budapest. A 4/4. századdal honi és galíciai munkaszolgálatot teljesített 18 hónapig és Ungváron szabadult fel. Elvesztette 2 nagyszülőjét, 3 nagybátyját és 4 nagynénit, ő maga 1944. szept. 8-án a Tomyai-hágónál térdlővést kapott és még ma is rokkant jobblábas.

Éndródi Imre néhai, Budapest. A 101/338. századnál teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták, ahol mártírhalált halt. Feleségének fivére ugyanott halt meg. E. Miklós mint muszos Oroszországban, Béla a visszavonuláskor halt meg. Családjának még számos tagja, mint a férj, minit az özvegy részéről elvesztett.

Engel Andor kereskedő, Nagyhalász. A 11/5. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1945. márc. 31-én szabadult fel a deportálásból. Szüleit megölték.

Engel A. és fia kereskedők, Pécs. Engel Gyula kereskedő, Miskolc. 1940. óta teljesített munkaszolgálatot és 1945-ben Bécsben szabadult fel. Elvesztette szüleit, 2 leánytestvérét, unokaöccsét, fivérét, akik mind Auschwitzban haltak meg. Sógora minit muszos pusztult el.

Enged Józsefné özv., szücsmester, Budapest. Elvesztette férjét, fiát és férjének családját.

Engel Lajos főpincér, Baja 1944. máj. 28-án deportálták és Teresiensiad'tban szabadult fel. Elvesztette anyját, nővérét, bátyját, gyermekeikkel, családjának tizenkét tagját. Felesége is deportálva volt.

Engel László* Importeur, Budapest. Kilenc hónapig volt a bori rézbányában muszos, majd 1944. október 5-én Szenttamáson megszökött, feljött Budapestre és a fel szabadulásig idegen okmányokkal bujkált. 2 unokafivérét és sógorát veszítette el.

Engel László kereskedő, Fehérgyarmat. A 108/10. századdal 1944. okt. 21-én történt fel szabaduló sóig munka szolgálatot teljesített. Anyját, 2 testvérét, sógornőjét 2 gyermekkel elvesztette.

Engel Sándor kereskedő, Budapest. A 109/40. századdal teljesített szolgálatot, de deportálták, ahonnan 1945. máj. 2-án Lübeckben szabadult fel. Edesapja Fertőrákoson halt meg. — E. Arnold ékszerész, honi és németországi munkaszolgálatot teljesített és 1945. máj.-ban Mautfrausenben szabadult fel.

Engel Sándor fatermelő, Miskolc. Több éven át a 108/10. századdal teljesített munkaszolgálatot és megjárta a doni halálkatlant, ahonnan gyalog vándorzogott vissza. Lába elfagyott, majd Damicára került. A felszabaduláskor mint szökevény a Mátrában bujkált. Elvesztette szüleit feleségét és kislányát.

Engel Sándor gazdálkodó, Nagyhalász. 1044. máj. 7-én deportálták és 1945. máj. 22-én szabadult fel. Szüleit és 1 leány testvérét elveszte! te, felesége szintén deportálásban volt. Elvesztette szüleit 1 testvérét.

Engermann Jenő lakatos, Győr. A 702/12. és 701/12. századdal Lengyelországban volt munkaszolgálatos és Csapon szabadult fel. Elvesztette anyját, testvérét, sógorát és azok 1 gyermekét.

Engländer Albert kereskedő, Budapest. Három hétig Alsónémedin a 16. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd megszökött) és Budán szabadult fel. Elvesztette öccsét, 2 vejét és sógorát.

Engländer Andor sütőmester, Budapest. A 111. VÉP-pel több helyütt szolgált, majd deportálták. Vidéki rokonait kiirtották.

Englender Sándor fakereskedő, Ózd. 103/8. században több éven át volt munkaszolgálatos. Mátyásföldön és Budapesten szabadult fel. Elvesztette szüleit, öccsét és bátyját.

Erdély István oki. építésmérnök, Budapest. 1944. okt. 20-tól dec. 1-ig volt munkaszolgálatos, ekkor megszökött és a felszabadulásig bujkált. György fia 1944. dec. 25-én az oroszokhoz ment át, azóta semmi hír sincs róla. Nevelt fiai, Szenes László és Ferenc Németországban tüntek el, dr. Sz. Is'ván muszos volt és Mauthausenben szabadult fel. Sógornői Bergen-Belsenben tüntek el.

Erdélyi Endre kereskedő, Budapest A 101/13. és VI/1. századdal teljesített munkaszolgálatot éveken át és Pesten szabadult fel. Apósát, testvérét, sógorát és több rokonát vesztette el. Adorján Péter sógora Ukrajnában volt, majd deportálni akarták» megszökött, a nyilasok letartóztatták és kivégezték. Családjából még elvesztette Vajda Árpádot és feleségét* nővéreit.

Erdős Aladár hírlapíró, Sopron. Elvesztette öccsét és annak feleségét valamint nővérét.

Erdős Árpád kereskedő, Budapest A 101/311. századdal Zomborban telje-

sített munkaszolgálatot és 1945. jan. 16-án szabadult fel. 2 Öccsét vesztette el.

Erdős (Bass) Béla kereskedő, Szombathely. A 103/2. kmsz-szel és a 107. VÉP-pel teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Feleségét, 3 fiát vesztette el.

Erdős Hermán szücsmester, Budapest. A 109/27. századdal Oroszországban teljesített munkaszolgálatot és Beregszászon szabadult fel. Feleségét, sógorát, sógornőjét, apósát deportálták, csak a felesége tért vissza. Emő fivére mint muszos Oroszországban tűnt el.

Erdős Lajos kereskedő, Tét. A 103/2. századdal Ukrajnában volt munkaszolgálatos, majd 1944 jún.-ban orosz fogságba esett, ahonnan 1945 aug.-ban tért vissza. Elvesztette nővérét, sógorát, két sógornőjét és azok gyermekét

Erdős László tisztviselő, Budapest. Aj 101/42. századdal Galíciában volt munkaszolgálatos és Galíciában szabadult fel. Húgát elvesztette a deportálásban.

Erdős Pál kereskedő, Miskolc. 1944. áprilisától teljesített szolgálatot Jolsván aj 102/210. századnál. 1941-ben Ukrajnában volt sorkatona. Járt Mosonmagyaróváron, onnan elvitték és bányában dolgozott. 1944 december közepén Budapesten az Albrecht akatnyába került, onnan az Aréna-úti zsidótemplomba, a gettóba, majd Budára vitték, ahonnan megszökött. Budán szabadult feffl. Elvesztette édesanyját, fivérét, miint muszost, feleségét, 2 gyermekét.

Erdős Rezső kereskedő, Budapest, •terdős Tibor kereskedő, Ózd. A 107/302 századdal több helyütt volt munkaszolgálatos és Gyöngyösön szabadult fel. Édesanyját és 3 testvérét vesztette el. Felesége és kislfia szintén deportálva voltak.

Erdős Tihámér t százados, papírnagykereskedő, Budapest. A 701/2- századdal honi és oroszországi munkaszolgálatot, valamint ka'ónai szolgálatot teljesített, majd deportálták és Terésienstadban szabadult fel. Nagybátyja mártírhalt.

Erdős Zoltán kereskedő, Szombathely. A 103/3. századdal volt munkaszolgálatos és a deportálásból Günskirchenben szabadult fel. Feleségét, 3 fiát, 2 húgát és 2 sógorát, valamint édesanyját megölték a náciak. Jelenlegi felesége visszatért a deportálásból» el-

vesztette anyját és fivérét, aki mint muszos Harkán tűnt el.

Erős István kereskedő, Miskolc. 1942. május 5-én vonult be munkaszolgálatra, majd Ukrajnába hurcolták, ahonnan 1943. december 30-án tért vissza, utána Jolsvára vitték, majd Csepelre vezényelték. Innen megszőkott és a felszabadulásig bujkált — E. Gábor. Jolsvára vonult be, majd magyarországi hadműveleti területre került, megszőkott és szintén Budapesten szabadult fel. Elvesztették édesanyjukat és 2 leánytestvérüket.

Essenfeld Zoltán műszerész, Budapest. A 202/55. századdal honi és oroszországi munkaszolgálatot teljesített és 1945. május 3-án szabadult fel a deportálásból. Miksa fivérét Oroszországban 1943. január 13-én vesztette el és ezenkívül még családjának több közeli hozzátartozója is elveszett.

Etler József rádiótechnikus, Budapest. A 103/5. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1945. április 17-én szabadult fel a deportálásból. Elvesztette szüleit, két nővérét férjével, feleségét, két fiát és egy unokahúgát.

Eber Béla bőrkereskedő, Budapest. A 101/336. századdal másfél évig többhelyütt teljesített szolgálatot és Buchenwaldban szabadult fel. Elvesztette feleségét, sógornőjét, 3 nagynénjét, 3 nagybátyját és négy unoka testvérét. Felszabadulása előtt 1945. januárban Ordrugban a munkahelyéről megszőkott, elfogták és csaknem teljesen agyonverték.

Fabinyi Sándor dr. orvos, Tolcsva. A 108/21. századdal belföldön és Oroszországban a brianszki körzetben teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és Auschwitzban szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, annak szüleit és testvéreit.

Fabriczky Pál kereskedő, Budapest. A 109/*33. századdal honi és oroszországi munkaszolgálatot teljesített és 1945. ápr. 5-én Balfon szabadult fel. Elvesztette feleségét, annak húgát és két és fél éves kisfiát.

Fali Károly kereskedő, Kaposvár. Kisebbségi megszakításokkal négy évig teljesített munkaszolgálatot a 101/3. századdal. 1944. nov. 6-án a Tatárhágónál szabadult fel. Felesége, 3 fia és egész családja mártírhalált haltak.

Dr. Faludi Béla orvos, Eger. A 9038. kmsz. orvosa volt és 1945. márciusában szabadult fel. Anyját, Leányát és öcsét vesztette el.

Faludi György gyári cégvezető, Nyírbátor. 35 hónapig a 108/62. századdal teljesített munkaszolgálatot. Nagyanyját és nagynénjét vesztette el.

Faludi Jenő kárpitos és bújorkereskedő, Miskolc. Több éven át teljesített munkaszolgálatot nagyrészt Ukrajnában, és 1944. májban a gettóval újabb hadműveleti századhoz osztották be, de megszőkott és Budapesten érte a felszabadulás. Elvesztette két bátyját, akik mint muszosok lettek halálukat, családjuknak mintegy 10 tagja vesztette el.

Falus (Friedmann) D. Mihály kereskedő, Budapest. A 109/22. században a budapesti felszabadításig teljesített munkaszolgálatot. 6 testvérét, illetve sógorát vitték a deportálásba, azonkívül 3 an nem tértek vissza.

Faragó István nyomdász, Kiszepesi. A 101/17. századdal Lengyelországban teljesített szolgálatot, majd deportálták és Gunskirohenben szabadult fel. Anyját, feleségét* 16 hónapos fiát vesztette el. Bátyja orosz fogságban van.

Faragó Sándor műasztalosmester, Nyíregyháza. A 108/13., 76. és 106/6. századokkal Kárpátalján, Lengyelországban és Romániában teljesített munkaszolgálatot és 1945. februárjában szabadult fel. 2 testvérét, szüleit, sógorát és annak 3 gyermekét megölték.

Faragó András kereskedő. Fehérgyarmat. A 108/303. századdal teljesített szolgálatot és 1945. jan. 18-án szabadult fel. Szüleit, húgát és számos rokonát vesztette el.

Faragó Antalné fodrász, Budapest. 1944. nov. 10-én deportálták és 1945. ápr. 2-án szabadult fel. Férje 1943. jan. 17-én Oroszországban tűnt el. Elvesztette fivérét, aki eltűnt és férjének szüleit, valamint 2 testvérét, akik a deportációban haltak meg.

Faragó György asztalosmester, Budapest. A 104/7. és 4-es századokkal teljesített munkaszolgálatot és 1944. december 26-án szabadult fel. 7-tagú családját kiirtották.

Faragó Gyula kereskedő, a Szoc. Dem. Párt közp. titkára, statisztikai és térképészeti vez. Budapest. A 91/12. kmsz-szel és a gépkocsi tanostállyal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette sógornőjét, 2 unokahúgát, menyasszonyát, 3 nagybátyját, 4 nagynénjét, 18 unoka-testvérét.

Faragó Gyulámé sz. Kertész Mária háztartásbeli, Kecskemét. 1944. jún. 27-én deportálták Auschwitzba és 1945. máj. 8-án szabadult fel. Édesanyját, nővérét, kisleányát, 2 bátyját Dachau-ban vesztette el.

Farkas Adolf kereskedő, Fehérgyarmat. 1944. jún. 6-án deportálták és 1945. máj. 6-án szabadult fel. Apját, mostohaanyját, 4 testvérét és 1 mostohatestvérét vesztette el. — F. Menyhért kereskedő, srintén deportálva volt és 1945. máj. 6-án szabadult fel.

Farkas Endre molnár, Özd. A 11/1. században teljesített szolgálatot, majd Németországba hurcolták és Gunkirchenben szabadult fel. Szüleit, 2 testvérét és 10 rokonát vesztette el.

Farkas Géza kereskedő, Békés. 1940—1942-ig teljesített munkaszolgálatot, amikor Oroszországba vitték a 107/11 kmsz-el. 1944 júliusában jött vissza és az egész századdal átment az oroszokhoz Dorognál. 1945 január 27-én ért Budapestre. Szülei a deportácóban haltak meg, 2 fivérét, mint munkaszolgálatost Dunántúlon lötték le.

Farkas György magántisztviselő, Békéscsaba. Kójlenc hónapot töltött mint műszó sí és 1944 decemberében szabadult fel. Szüleit, 3 testvérét, akik közül 2 fivére muszos volt, deportálták, 2 bátyja nem tért vissza. — F. Miklós laboráns. Muszos volt, majd átszökött az oroszokhoz, akiknek sorában harcolt és megsebesült. Közben elfogták és a Passaui kórházban volt. Grácban szabadult fel.

Farkas Ignác bőrkereskedő, Celldömölk. Közel 4 évig volt munkaszolgálatos, majd deportálták és 1945 áprilisában Kópházán szabadult fel. Feleségét, fiát, atyját, húgát és öccsét vesztette el.

Farkas Eliás fűszeres, Demecser. A 108/26. századdal 1945. jún. 9-én történt felszabadulásáig teljesített munkaszolgálatot, illetve 1944. dec. óta fogóságban volt. Elvesztette szüleit, feleségét, 4 gyermekét és 5 testvérét.

Farkas József baramfiakereskedő, Kunmadaras. 1944. máj. 16-án deportálták és 1945. ápr. 16-án Hengersdorfban szabadult fel. Anyja mártírhalált szenvedett.

Farkas Károly órás, Makó. Több éven át volt munkaszolgálatos, majd Németországba hurcolták és Mittenwaldben szabadult fel. Feleségét, 4 gyermekét deportálták és azok visszatértek.

Farkas Lajos kereskedő, Debrecen. A 109/17. századdal Lengyelországban teljesített két évig munkaszolgálatot és 1944. nov. 16-án Munkácsön szabadult fel. Felesége Budapesten volt munkaszolgálatos, majd megszökött. Elvesztette bátyját, sógorát és unokaöccsét, szülei is deportálva voltak.

Farkas Menyhért kereskedő, Mán dök. A 108/10. századdal Romániában és Bácskában volt munkaszolgálatos és 1944. okt. 21-én szabadult fel. Szüleit és 1 testvérét vesztette el. — F. Sándor kereskedő több évig volt munkaszolgálatos, 1945. ápr. 7-én szabadult fel.

Farkas Miklós kereskedő, Budapest. 1944. okt. 22-én kezdte munkaszolgálatát és jan. 18-án szabadult fel. Csáqád-jából deportálták sógornőjét, annak Miklós öccsét, Farkas Pál. mint muszos eltűnt.

Farkas Sándor kereskedő, Hejőcsaba. A 101/210. században több helyütt szolgált és Budapesten szabadult fel. Édesanyja, felesége, két gyermeke, testvére és annak fia, valamint sógora pusztult el.

Farkas Sándor kereskedő, Szeghalom. A 106/11. és 109/7. századdal teljesített szolgálatot és a deportálásból 1945. ápr. 5-én szabadult fel. Elvesztette feleségét és fivérét.

Farkas Vilmos cipészmeister, Derecske. A 16/16. századdal Lengyelországban volt munkaszolgálatos és 1944. okt. 27-én szabadult fel. Feleségét, szüleit és testvéreit vesztette el.

Farkas Zsigmond borügynök, Bétaszék. Fiát mint muszt vitték el és 1942 óta nem adott magáról életjelt.

Farkas Jenőné özv. kereskedő, Pest-czenterzsábet 10 hónapig volt deportált és 1945. ápr. 20-án Oranienburgban szabadult fel. Anyját, férjét, 1 leányát és nagynénit vesztette el. Egy fia munkaszolgálatos volt, de hazatért. Férje szintén munkaszolgálatos volt és Fertőrákoson halt meg.

Farkas József bőrkereskedő, Nyíregyháza. A 108/55. századdal Orosz- és Lengyelországban volt munkaszolgálatos és 1945. januárjában szerelt le. Elvesztette édesanyját, 3 testvérét, sógornőjét és menyasszonyát.

Farkas Lajos kereskedő, Isaszeg. A 109/18. századdal Bukovinában teljesített munkaszolgálatot és Ungváron szabadult fel. Elvesztette anyját, feleségét, két testvérét és azok családját.

Farkas László kereskedő, Debrecen. 1943-ban megszőkött Nagyváradra, majd Aradon a németek elfogták és internálótáborba került egészen a vörös hadsereg felszabadításáig. Szüleit, hűgát, 3 öccsét és egész rokonságát vesztette el.

Farkas László kereskedő, Mohács. Több ízben teljesített munkaszolgálatot éveken át és az oroszok szabadították fel. Atyját Budapestről hurcolták el és azóta nem tért vissza.

Farkas Sándor borkereskedő Győr. A II/2. győri századiban az ország területén volt munkaszolgálatos, majd deportálták és 1945 május 5-én Günskirchenben szabadult fel. Elvesztette szüleit, hűgát, a feleségét és leányát, valamint anyósát.

Farkas Sándor váll. igazgató, Gyula. 1944. december 6-án Budapesten egy védett házból hurcolták el a nyilasok és a Dunába dobták, ahonnan kimentek és a gettóba került. Feleségét, kisleányát, Bergen-Belsenben vesztette el.

Farkas Vilmos kereskedő, Pápa. 1942 október 5-én vonult be a II/2. kmsz-hez, amellyel 1945. február 4-ig teljesített szolgálatot az ország határain belül. Ekkor deportálták és ugyanaz év; május 25-én Günskirchenben szabadították fel. Szüleit vesztette el.

Fazekas Andor tartalékos százados, nagykereskedő, Debrecen. A 106. munkaiászázzal az ország több részében teljesített szolgálatot és 1944 októberében szabadult fel. Szüleit és testvérét elvesztette.

Fazekas Ferenc fatermelő, Salgótarján. A 103/14. századhoz vonult be, majd a 119-es VEP-hez került. A fi gettóval Kiskunlacházára idttek, végül a budapesti gettóba került. Feleségét, két gyermekét, apósát, testvéreit Auschwitzban végezték ki.

Fazekas Péter kereskedő, Nagyatád. Muszos volt a 102/202-as századdal, majd 1945 január 16-án szabadult fel. Szüleit, öccsét, annak feleségét és fiát ölték meg a németek.

Fábián Géza házfelügyelő, Budapest. A 101/357. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd megszőkött és a felszabadulásig bujkált. 2 fivére szántén munkaszolgálatot teljesített.

Fábián Ignác pékmester, Berettyóújfalú. A 106/6. századdal 1944. dec. 1-ig teljesített munkaszolgálatot. Anyját és testvéreit megölték.

Fábián Sándor műszerész, Szekszárd.

Hűsz hónapig volt munkaszolgálatos a 104/303. kmsz-el. Majd orosz, fogságba került, ahol 3 hónapig volt. Feleségét és Marika leányát, valamint apósát vesztette el.

Fábri László dr. ügyvéd, Nagyatád. A 701/41. századdal teljesített munkaszolgálatot éveken keresztül, majd deportálták és 1945. április 5-én szabadult fel. Edesanyját, 2 nővérét és sógorát vesztette el.

Fecher Ernő bútorkereskedő, ózd. 1940-től a felszabadulásig a 119. VEP-pel szolgált. Feleségét, kisfiát, testvéreit és azok 3 gyermekét, 15 rokonát, valamint felesége rokonságát deportálták, közülük csak a felesége tért vissza.

Fehér Imre malomtulajdonos, Szigetvár. Galíciában volt éveken át munkaszolgálatos és 1944. szeptember 20-án szabadult fel. Ezt megelőzően a Marcit-korú ti fogházban letartóztatásban volt és ott nagyon megkínózták. Szüleit, hűgát és sógorát vesztette el.

Fehér Miklós fakereskedő, Pécs. 10 hónapig volt munkaszolgálatos. Szüleit, 3 fivérét, sógornőjét, hűgát, anyósát vesztette el.

Fehér Máttyás autófuvarozó, Szeged. 1940-ben kezdte munka szolgálatát és 1944. decz. 12-én szabadult fel. Elvesztette btyját, nővérét és öccsét. Anyja is deportálásban volt.

Fehér Mihály cukrászmester, Budapest. A 101/312. századdal teljesített szolgálatot és Rákoshegyen szabadult fel. Anyját nővérét és öccsét, valamint anyósát vesztette el, közülük csak a nő, Acs Lászlóné tért vissza.

Fehér Pál fűtéstechnikus, Budapest*. A 209/15., 109/34., 101/71. századokkal honi és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített és 1945. márc. 31-én szabadult fel. 2 nővére és Teréz nővérének férje Bergen-Belsenben haltak meg.

Fehérházi Gyula kereskedő, Gönc. A 8/3., 101/1-, 118/49. és 107/13. századokkal teljesített munkaszolgálatot részben az ország területén, részben Ukrajnában. Budapesten szabadult fel. Elvesztette szüleit és 3 testvérét.

Feier Zoltán kereskedő, Debrecen. Mint muszos Ukrajnában teljesített szolgálatot, majd a deportálásból Günskirchenben szabadult fel. Elvesztette edesanyját, 6 testvérét. 4 unokatestvérét, sógorát és sógornőjét.

Feigelstock Ernő kereskedő, Moson. A 102/16. századdal honi munkaszolgálatot

tot teljesített és a deportálásból Siegendorfban szabadult fel. Felesége és 1 gyermeke mártírhálált halt.

Feigelstock Jenő kereskedő, Mosonmagyaróvár. Közel öt évig teljesített munkaszolgálatot a 102/1. századdal és Grazban szabadult fel.

Feigelstock Zsigmond vaskereskedő, Mosonmagyaróvár. A 105. VEP-el teljesített szolgálatot az országt érü létéen és 1945. máj. 4-én szabadult fel Günskirchenben. Elvesztette anyját, bátyját, feleségét, sógornőjét, apósát és anyósát.

Feigeistok Izidor kereskedő. Celldömölk, 1941. okt.-tól teljesített munkaszolgálatot a 103/305-ös k. -m. sz.-nél 1945. jan. 18-án Budapestien szabadult fel. Feleségét, gyermekét, testvérét, sógorát, sógornőjét és 4 gyermeket vesztett el. Második felesége szintén deportálva volt Szüleit 2 fivérét, sógornőjét sógorát és azok, 1 kisleányát vesztette el.

Fém Lajos bőrkereskedő, Dombóvár. Szekszárdon teljesített sz olgálatot, majd orosz fogságba került és 1945. ápr. 1-én szabadult fel. Elvesztette édesapját, 2 fivérét feleségét és fiverei családját.

Fein László lakjatosmester, Kaposvár. A 4/2., 107/4 és 101. gk.-oszlopnál honi és oroszországi munkaszolgálta tót teljesített és 1945. jan. 4-én szabadult fel. Elvesztette feleségét, nyolcéves kislányát és 2 nővérét.

Fein Simon aranyműves, Budapest A 101/337. században megszakításokkal éveken át teljesített munkaszolgálatot Megjárta Mauthausent és Günskirchenben szabadult fel. Szülei mártírhálált haltak.

Fein Gyula kereskedő, Pécs. 1943. nov. havában vonult be munkaszolgálatra, ahonnan 1945. máj. 1-én szerelt le. Urkuton, Veszprém megyében teljesített szolgálatot. A német gázkamrákban feleségét, szüleit, három sógornőjét gyermekeivel vesztette el.

Fein Mihály kereskedő. Dombóvár. A 104/303-as k. m. sz.-szel teljesített muszt, közel 4 évig. Feleségét, 4 gyermekét vesztette el a német haláltábo-nokban.

Feiner Oszkár munkás, Szegvár. Erdélyben és Günskirchenben teljesített munkaszolgálatot és ugyanott szabadult fel. Feleségét és fiát deportálták, felesége nem tért vissza.

Fekete (Schwarcz) Márkus gépkocsivezető, Tolna. A 101/325-ös században teljesített munkaszolgálatot, majd orosz fogságba esett, ahonnan 1945. augusztus 20-án jött haza. Feleségét, testvérét, sógorát egy gyermekkel vesztette el.

Fekete Vilmos redőnygyáros, Budapest. Elvesztette bátyját, annak feleségét, nővérét, annak férjét, leányát és vejét.

Felberbaum Ferenc géplakatos, Nyírmada. Az 5/2. kmsz-szel Lengyelországban teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és 1945. jún.-ban szabadult fel. Szülei és húga mártírhálált haltak.

Felberbaum Jakab kereskedő, Kecskemét. Több éven át volt munkaszolgálatos kisebb megszakításokkal, majd Auschwitzba deportálták, ahol 1945-ben szabadult fel. Feleségét, 2 gyermekét, szüleit és 2 testvérét elvesztette.

Felbert Ferenc gazdálkodó. Gyöngyös. 1944. máj. 8-tól a felszabadulásig a 107/317. századnál Kiskunlacházán teljesített szolgálatot 86 éves édesanyját megölték. Elvesztette unokatestvérét és ennek 4 hozzátartozóját. Budapestien szabadult fel jan. 18-án.

Feldheim Ferenc kereskedő, Budapest. 1940-től 1944. dec.-ig megszakításokkal különböző helyeken teljesített munkaszolgálatot. Deportálták és 1945. ápr. 11-én szabadult fel Buchenwaldban. Édesapját és 8 testvérét deportálták, 4 testvére és édesapja, valamint családjának 13 tagja mártírhálált halt.

Feldmann Ferenc kereskedő, Apagy. A 11/6. kmsz. és 122. VEP kötelékében több helyütt szolgált és a deportálásból Günskirchenben szabadult fel. Szüleit, 4 hozzátartozóját vesztette el.

Feldmann János villanyszerelőmester, Budapest. A 109/33. századdal több éven át volt munkaszolgálatos és Budapestien szabadult fel. Elvesztette nővérét, feleségének szüleit, testvéreit és azoknak öt gyerekét. Továbbá több közeli hozzátartozóját családjukkal együtt.

Feldmann Tibor kereskedő, Budapest. A 109/20. századdal Esztergomban és Erdélyben teljesített munkaszolgálatot; majd Budafokon megszökött és Angyalföldön egy lebombázott ház padlásán a felszabadulásig bujkált. Elvesztette apósát és két sógorát.

Feldheim András kereskedő, Debrecen Édesapjával együtt¹ a Gestapo internálta, majd deportálták, és Günskirchenben szabadult fel. Édesatyja ott szerzett hastífuszban a felszabadulás után 20 napra meghalt.

Feldmann Géza gyógyszerész, Tolcs-va. A hatvani hadkiegészítőnél teljesített munkaszolgálatot majd deportálták és 1945. jan. 27-én szabadult fel. Edesanyját, fivérét, feleségével, saját feleségét és 1 gyermekét veszítette el.

Feldmann Gézáé háztartásbeli, Nyíregyháza. Nyíregyházán teljesített munkaszolgálatot és 1944. okt. 23-án szabadult fel. Férjét és 1 fiát veszítette el.

Feldmann Lajos kereskedő, Nyíregyháza. A 198/13 századdal majd 5 évig teljesített munkaszolgálatot. 1944 év végén Beregszászon szabadult fel. Elvesztette feleségét, gyermekét és 1 est-véreit.

Feldmann Oszkár rendőralhadnagy, Veszprém. A 103/314. kmsz. kötelékében volt munkaszolgálatos és 1944. december 3-án Németkéren szabadult fel. Feleségét, 3 gyermekét, apását, anyósát és családja számos tagját ölték meg.

Feldmann Samu kereskedő, Bonyhád. A 104/2. századdal teljesített munkaszolgálatot az ország területén. Majd elhurcolták és 1945. máj. 2-án szabadult fel. Anyját, és testvéreit veszítette el. Felesége szintén volt Auschwitzben. — F. Lázár kereskedő Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot Anyját és testvéreit veszítette el.

Feldmann Sándor tisztviselő, Rákospalota. A 101/302. századdal éveken át volt munkaszolgálatos és Újpesten szabadult fel. Anyja és felesége nem tértek vissza.

Feledi Jenő gépi hurkoló, Soroksár. A 109/24. századdal Ukrajnában, Oroszországban és Lengyelországban teljesített munkaszolgálatot, majd Nagyszőlősön szabadult fel. Anyját és hűgát a deportációban, öccsét, mint muszos az orosz fronton veszítette el.

Felhős (Fischhof) Imre nyomdász, Kispeszt. Zomborban és a Bükkben teljesített szolgálatot és 1944. december 1-én Bonyhádon szabadult fel. Családjából deportálták szüleit, öccse munkaszolga-lájtos volt.

Fellner Sándor szabó m. Zalaegerszeg Előbb muszos volt, majd a községi téglagyárba deportálták, közben megszökött és Zalaegerszegen a Gestapo fog-ságában 7 hétig volt. Mauthausenbe és Günskirchenbe vitték, ahol felszaba-dult Edesanyja, fivére és felesége, var 1 amint fia, továbbá nővére és annak leánya Auschwitzból nem tértek haza.

Felsenburg Pál szeszgyáros, Balassa-gyarmat. A 107/310. század kötelékében teljesített munkaszolgálatot, majd orosz

fogságba esett, ahonnan 1945. szept. 15-én került haza. Családjá, — amely igen régi —, minden tagja elpusztult. Felesége, 2 leánya, apósa, sógora; só-gornője, mindannyian Auschwitzban lelték halálukat.

Fenákel Lajosné kereskedelmi alkal-mazott, Szeged, 1 évig volt deportálás-ban. Férje nem tért vissza, kisleánya is deportálva volt.

Fenyő Sándor dr. ügyvéd, Budapest. A pesti gettóban volt feleségével együtt a felszabadulásig, öccsét, dr. F. Lász-lót Nagyváradról deportálták, feleségé-nek öccsét mint munkaszoghálatost de-portálták, valamint ai-nak feleségét is és 2 gyermekét. Sógornőjének szüleit is elvitték és közülük senki sem tért vissza.

Fenyő László kereskedő, Szarvas 1944. jún.-ban vitték el Cseh-Morva országba, ahol 15 hónapig sınıylódott a deportációban. Feleségét és 2 gyerme-két elhurcolták, valamint elvesztette számos rokonát. Testvérenek férjét a nyilasok agyonverték.

Fenyves György Gábor magátiszt-viselő, Budapest A 109/7. századdal vé-gigjárta Ukrajnát, majd orosz fog'ságba esett, ahonnan betegtransporttal tért vissza. Feleségét és feleségének családjából 7 tagot deportáltak.

Fenyvesi Béla kereskedő, Budapest. 1944. okt. 20-tól nov. 21-ig volt munka-szolgálatos, majd védett házba és ké-sőbb a gettóba került, ahol felszaba-dult. Leányát, annak férjét veszítette el. József fia muszos volt Oroszország-ban, utoljára 1943. jan. 5-én adott élet-jelt magáról. Felesége családjából an-nak testvérét, sógornőjét és unokáját, valamint több családtagját veszítette el.

Fenyvesi György kereskedősegéd, Budapest. A 101/301. századdal Jászbe-rényben szolgált, majd a deportálás-ból 1945. ápr. 13-án szabadult fel. —F. Tibort is deportálták és még nem ér-kezett hír róla.

Fenyves (Fleischer) Ferenc szállító, Mohács. Éveken át volt munkaszolga-latos és Lengyelországban is szolgált, ahol az oroszok szabadították fel. Aty-ját a mohácsi gettóval deportálták, 2 fivére muszos volt.

Fenyves György dr. droguista, Nagy-körös. A 113-as VEP-el az ország több részében teljesített munkaszolgálatot és Kisorosziiban szabadult fel. Edesanyját, öccsét, 6 nagybátyját és nagynénjét ve-l szítette el.

Ferenci Ferenc szücs&mester, Tolcsva. 1944. jún.-ában Budapestre hurcolták és ott szabadult fel. Szüleit. 3 testvérét megölték. -- Friedmanin Jenő gazdálkodó munkaszolgálatos¹ volt, majd deportáltak és Mauthausenben szabadult fel. — F. Aranka deportálásból Buchbergben szabadult fel — F. Miklós Ukrajnában volt munkaszolgálatos.

Ferencz Ernő, Baja. 1944. máj. 28-án határon túlra vitték Feleségét, szüleit és Összes rokonát elvesztette.

Ferner József vaskereskedő, Vasvár. A 111/2. századdal több éven át teljesített! munkaszolgálatot, majd deportáltak és 1945. márc. 24-én szökés útján szabadult fel. Elvesztette feleségét, egyik leányát, 4 testvérét és azok családtagjait.

Fesztinger Imre fogász, Budapest. A 101/68., 109/42. 32. és 101/4. századokkal az országban és Borban teljesített szolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette nővérét, annak gyermekeit és felesége családjának mintegy 10—12 tagját.

Fettmann Jenő cipész, Szakoly. 1944 máj.-ban deportáltak Auadhwitzbe és 1945. jún. 28-án szabadult fel. Apját és 8 testvérét veszítette el. — F. Miklós kereskedő, a 108/11. századdal Oroszországban volt munkaszolgálatos és 1945. ápr.-ban szabadult fel.

Feaerstein Jenő kereskedő, Török-szentmiklós. A 106/302. századdal volt munkaszolgálatos és deportált, majd 1945. júl. 2-án felszabadult. Feleségét és kén gyermekét is elhurcolták.

Féder Oszkár dpókereskedő, Pest-szenterzaébet A 101/105 században teljesített munkaszolgálatot és 1944 dec. 27-én szabadult fel. Feleségét, 1 gyermekét, apósát, anyósát, két sógorát veszítette el.

Fényes Sándor felügyelő, Budapest. A 701/11. századdal Magyarországon teljesített munkaszolgálatot. Sógora mártírhalált halt. Felesége fivérét veszítette el, aki Oroszországban tűnt el és utójára Alexejevskáiból irt

Fisch Adolf magánzó. Budapest. A gettóban szabadult fel. Elvesztette hűgát, leányát, vejét, unokáját, menyét és unokaöccse, valamint annak feleségét.

Fisch Ignác dr. ügyvéd. Sárospatak. A 282/57. honi munkásszázaddal, majd a 8/2 élelmezési raktárnál teljesített szolgálatot, utána deportáltak és 1945. ápr. 10-én Hannoverben szabadult fel.

Feleségét, gyermekét és 5 testvérét veszítette el.

Fischer, Aladár tisztv. Pápa. A 103/301. VÉP-nél teljesített szolgálatot és 1944 dec. 9-én Németkéren szabadult fel. A deportációban felesége, sógornője, nővére, sógora és két húga halt meg.

Fischer Antal cinkografus, Rákospalota. A 109/33. században Lengyelországban teljesített szolgálatot és a deportálásból Gunkirdhenben szabadult fel. Feleségét, gyermekét, testvérét, sógorát gyermekeivel; szüleit; 3 sógorát és 1 sógornőjét veszítette el.

Ffecher Anitai cipésmester, Ujfehértó. A 108/11, 108/7, 108/52 és 102/1 századokkal Osztrogovban, Lengyelországban és másutt teljesített munkaszolgálatot, majd a deportálásból Grácliban szabadult fel. Elvesztette apját, feleségét, 2 gyermekét, 3 fivérét 6 gyermekkel; 2 nővérét 9 gyermekkel, ő magái megszökött Székesfehérváron, kértőbb azonban kénytelen volt önként jelentkezni!. Halálra ítélték, szemét bekötoítették, azonban a kivégzés pillanatában az elbujtató aisszony elébe ugrott és kérte a századost, hogy előbb őt végezzék ki, mert ez 4 gyermek apja. A százados erre kivégzés helyett pofonvágtá és így megmenekült a haláltól.

Fischer Béla arar yműves, Budapest. Több lzbén éveken át teljesített munkaszolgálatot részben az országban. résziben Bukovinában és Budapesten szabadult fel.

Fischer Béla kereskedő, Budapest. A 109/37. századdal telj esi te üt munkaszolgálatot és a deportálásból Gunkirchenben szabadult fel. Elvesztette édesanyját, 3 testvérét, 2 sógorát és ezek 5 gyermekét.

Fischer Béla bútorkereskedő, Keskemét 1942-tőü 1943 jan. 13-ig teljesített munkaszolgálatot akkor átszökött az oroszokhoz. 1945. szept.-ben tért haza. Elvesztette édesanyját és testvéreit.

Fischer Dezső kereskedő. Komárom. Négy évig, kisebb megszakításokkal a 104. VÉP-et teljesített munkaszolgálatot. Anyját, feleségét, leányát és testvérét deportáltak csak testvére tért haza.

Fischer Fülöp kereskedő, Szombathely. A 103/302. századdal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette anyósát, testvéreit és azok családtagjait.

Fischer Ármin vendéglős, Baliatonboglár. Húsz hónapig volt musaos a 107/5-ös mohácsi századnál, feleségét, testvéreit és több rokonát deportálták. Bátyját és annak családját Kassára vitték el.

Fischer Dezső kereskedő, Salgótarján. A 107/16. század kötelékében teljesített szolgálatot két éven át. 1944 decemberében az oroszok szabadították fel.

Fischer Ferenc kereskedő, Nagykanizsa. Több éven át volt muszos és 1944 dec. 10-én szabadult fel. Feleségét, 2 gyermekét, öccsét, bátyját és anyósát veszítette el. Második felesége szintén deportálva volt és szüleit és bátyját várja hiába.

Fischer Gyöngy nyomdász, pestszenterzsébet. A munkaszolgálatot végig szabotálta, majd a felszabadulása után azonnal komoly építő munkáiba kezdett. Szüleit deportálták.

Fischer Gyula likörgyáros, Eger. Dk rajnában 19 hónapot töltött a 10/7 századdal 1945. fián« 18. ánj Budapesten szabadult fel. Felesége, amíg ő munkaszolgálatos volt, öngyilkos lett, édesanyját 77 éves korában deportálták. Elvesztette még két leányát és fivérét, aki munkaszolgálatos volt.

Fischer Hermán cipész, Rákospalota. 3 évig volt munkaszolgálatos, majd deportálták és Bergen-Belsenben szabadult fel. — F. Ervin számszámlakatos a 102/207. században teljesített munkaszolgálatot. Felesége deportálva volt. Elvesztette szüleit és 2 testvérét. — F. Mózes cipész a 109/32. századdal teljesített Lengyelországban és Erdélyben munkaszolgálatot, majd deportálták és Günskirchenben szabadult fél. Anyja, 3 nőtestvére és azoknak 3 gyermeke nem tért vissza.

Fischer István kereskedő, Szigetvár. A 403/2. majd más századokkal éveken át teljesített munkaszolgálatot és 1944. dec. 6-án szabadult fel. Szüleit, feleségét, fiát, két testvérét veszítette el. Családjának még több tagját is elvesztette. Jelenlegi felesége szántén deportálásban voüft, ő is elvesztette szüleit» sógorát és családjá több tagját.

Fischer Jenő szabómester, Nyíregyháza. A 108/72 századdal Oroszországban volt munka zolgálatos éfc 1945. május 10-én: szabadult fel. Szüleit, két testvérét, két sógorát 2 gyermekkel elvesztette, öccse F. Imre deportálva volt Maitfhausenben.

Fischer Miklós dr. orvos, Eger. A 120. VÉP-pel teljesített munkaszolga-

latot, majd deportálták és Güntörchenben szabadították fel. Anyja, felesége, 8 testvére nem tértek vissza.

Fischer Oszkár likörgyáros, Eger. Több éven át volt munkaszolgálatos, Ukrajnában megsebesült, majd továbbjzolgájt az orosz felszabadításig. Feleségén kívül majdnem teljes családját elvesztette.

Fischer Sándor nyomdász Pesterzsébet A 101/13 századdal Lengyelországban teljesített szolgálatot, majd Budapesten szabadult fel. Szüleit Auschwitzban ölték meg.

Fischer György kereskedő, Kiszvárd. A 101/207. századdal az ország különböző részeiben volt munkaszolgálatos és 1945. máj. 4-én szabadult fel. Szüleit és családjának számos tagját veszítette el.

Fischer Gyula lókereskedő. A 106/102. századdal teljesített munkaszolgálatot. Felesége és fia visszatértek a deportálásból, bátyja!, F. Jenő, Vilmos és Albert elvesztek. 2 öccse, Rezső és Sándor szintén mártírhaltak. — F. László kereskedő Közel három évig volt munkaszolgálatos édesanyját és öccsét veszítette el.

Fischer Hermáim bádgosmester, Rudabányaw A 107/14. századdal éveken át teljesített munkaszolgálatot, majd a deportálásból Bécsnél szökés útján 1945. ápr. 4-én szabadult fel. Feleségét, 2 gyermekét és 2 testvérét veszítette el.

Fischer János kereskedő, Cegléd 1944. jún. 2-án a Gestapo vitette el és felszabadulása 1945 «májusban történt» Családjából feleségét és leányát deportálták, felesége Auschwitzban meghalt. Családjának még tíz tagját deportálták-

Fischer Jenő bádgos, Csepreg. A 103/5. századdal Erdélyben teljesített munkaszolgálatot, majd Székesfehérváron szabadult fel. Elvesztette édesanyját. testvéreit, családjából összesen Emma és Mariska jött vissza-

Fischer Lajos ezüstműves, Budapest. A mtmkagznlgálatot sikerült átvészelnie. Elvesztette édesapját, akit Auschwitzba deportáltak- A család vesztesége kb. 200 fő.

Fischer Lajos kereskedő, Budapest. A 101/7. században végigjárta Ukrajnát és a Dont, majd Budapesten szabadult fel. Elvesztette szüleit, anyósát, sógorát, feleségével és gyermekével, Béla Öccsét, aki orosz fogságban tűnt el, feleségét és 2 gyermekkel, valamint több családtagját.

Miklós fia még nem tért vissza Németországból Vidéki családját teljesen elvesztette.

Flesch Oszkár droguista, Csongrád. Több éven át teljesített munkaszolgálatot különböző századoknál és 1944. okt. 11-én szabadult fel. Felesége, egy leánya, 2 testvére mártírhalált haltak.

Florenthál Ernő faipari tisztviselő, Arló. A 11/1. századdal Erdélyben és Felvidéken volt munkaszolgálatos, majd a deportációból Hifllerslebenben szabadult fel. Anyját és 1 nővérét vesztette el.

Fodor Béla bórdíszmű áru-kereskedő, Budapest. 1944. okt.-tól a felszabadulásig teljesített munkaszolgálatot. Végül, Várkonyi Györgyöt 1945. jún. 15-én ölték meg a deportálásban és emellett több közeli hozzátartozóját, húgát, testvérét vesztette el.

Fodor Dezső kereskedő, Pécs.

Fodor Imre dolgozók konyhája vezetője, Szeged. A 105/301. légo századdal teljesített szolgálatot és 1944. okt. 10-én szabadult fel. Elvesztette édesanyját, húgát és több rokonát.

Fodor Imre építész.. Újpest¹. 3 évig volt munkaszolgálatos a 103/330. századdal és 1945. máj. 4-én. Günskirchenben szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, gyermekét, fivérét, annak feleségét¹ és gyermekét

Fodor István Kereskedő. Siófok. 1942-ben vonult be a váci kiegészítő, majd Ukrajnába vitték, ahonnan vissza térve Kiskünlacházán megszökött és az oroszokhoz ment át Itt 8 hónapig a pékségben dolgozott, majd hazatért. Anyját, húgait és Frida húga kisfiát vesztette el a deportálásban.

Fodor László magántisztviselő, Karcag. 24 hónapot teljesített munkaszolgálatot a 106/306. századdal. Elvesztette szüleit. Felesége és fia is deportálásban volt.

Fodor István vendéglős, Budapest. 7 hónapi munkaszolgálatot teljesített a 109/32. századdal, később megszökött. Feleségét és annak húgát deportálták. Húga nem tért vissza.

Fodor László dr. főorvos, Baja. A 105/3. századdal a Don mellett teljesített szolgálatot és részt vett az egész visszavonulásban. Budapesten okt. 20-án a nyilasok elvitték, majd Hegyeshalomnál svéd segítséggel visszavert és egy gyermekmenhely orvosa lett a felszabadulásig. Elvesztette édesanyját és fivérét, aki¹ Oroszországban tűnt el.

Fogarasi Ferenc gyógyszerész, Nagykánya. A 101/10-es századdal Ukrajnában töltötte a munkaszolgálatot és 1944. dec. 4-én deportálták. 1945. ápr. 8-án Teresienstadtban szabadult fel. Atyja nem tért vissza a deportálásból

Fogéi Jenő kereskedő, Újfehértó. A 108/10 századdal Erdélyben és Bácskában volt munkaszolgálatos és 1944. novemberében szabadult fel. Elvesztette négy testvérét, feleségét, két gyermekét, három sógorát, egy sógornőjét Második felesége szántén deportálásban volt és Mauthausenben szabadult fel. Elvesztette szüleit és egy testvérét. Két testvére Oroszországban munkaszolgálatos volt.

Fogéi Sándor kereskedő, Tököl. A 108/6 és 10. századokkal! Bácskában, Erdélyben ési Kárpátalján volt munkaszolgálatos és 1944. okt. 20-án Nagyállón szerezte Let Apja, húga, öccse német haláltáborokban veszték el.

Fogéi Tivadar bőrkereskedő, Keszthely. Először 1940-ben, majd 1942-től teljesített munkaszolgálatot, később deportálták és az amerikaiak szabadították fel. Szülei nem tértek vissza, valamint családja több tagja sem. Felesége szintén deportálva volt, de hazatért

Fogoly Imre nagykereskedő, Debrecen. Munkaszolgálatot teljesített, majd deportálták és Günskirchenben szabadult fel. Elveiszette szüleit, öccsét Ukrajnában. szüleit SS katonák lötték agyon.

Foltényi Imre mérnök, műszaki kereskedő. Eger. A 107/5. és 308. századokkal! Ukrajnában, Magyarországon és Ausztriában teljesített szolgálatot Szüleit, feleségét, fiait, anyósait, apósát; nővérét és számos rokonát vesztette el.

Fónagy György kereskedő. Siófok. A 711/101-es kecskeméti századdal teljesített 6 hónapig munkaszolgálatot és 1945. január 13-án Budapesten szabadult fel. Szüleit deportálták, édesanyja még nem tért vissza.

Fonyó Sándor kereskedő, Szolnok. 1944. ápr. 25-én internálta a német Gestapo, majd Strasshofi¹ át Bergen-Belsenbe vitték s később Teresienstadtban szabadították fel az oroszok. Feleségét, leányát, és annak gyermekét Auschwitzba deportálták s közülük egy sem tért vissza. Vége: Halász József, mint muEzoz veszett el.

Forgács Ferenc rendőrszázados, Gödöllő. A 109/10. századdal az ország több részében teljesített munkaszolgá-

látott majd Gödöllőn megszökött feleségét gyermekét, anyósát, 4 testvérét 4 gyermekkel, két sógómjét; két sógorát vesztette el. Második felesége első lérijét szintén elvesztette. Első férje muszos volt és állítólag Budhenwaildiban verték agyon.

Forral (Fein) József kereskedő, Dombovár. Rövid megszakításokkal 4 évet töltött munkaszolgálatban. Feleségét deportálták és ott vesztett ed. Fia, Zoltán, vele együtt szolgált, mint muszos

Forró Béla kereskedő, Miskolc. A 13/3. gyalogezrednél teljesített szolgálatot, majd a 107/311. musz. századhoz került és végig az első vonalban dolgozott. A visszavonuláskor a kórházból megszökött és Budapesten érte a felszabadítás. Apósát, anyósát és 3 sógornójét Auschwitzban ölték meg.

Forró László illatszerész, Miskolc. Több éven át teljesített munkaszolgálatot nagyrészt Ukrajnáiban, majd 1944 ben feleségével ijával elhurcolták Jolsvára. majd a keleti harctérre, asonnan mint beteg került vissza és érte a felszabadulás. Elvesztette feleségét, 17 éves fiát és több rokonát

Fóti László kereskedő, Budapest. A 101/4., 63. és 108/15. századdal teljesített munkaszolgálatot aiz országban, Borban és 1945. máj. 8-éh szabadult a deportálásból. Húgát elvesztette.

Földes Géza gazdálkodó. kereskedő, Győr, A 702/1. századdal Lengyelországban volt munkaszolgálatos, majd 1944 októberében fogságba esett és 1945. február 9-én Debrecenben szabadult fel. Szüleit, feleségét, kisfiát, anyósét és sógorát vesztette el. Második felesége 1941-től volt deportálva, elvesztette édesapját, aki szintén vele együtt volt deportálva politikai okokból.

Földes (Weisz) Miksa iparos, Budapest Az 51-es századdal teljesített munkaszolgálatot, majd az oroszok felszabadították Budapesten. Feleségét, fiát, húgát és édesanyját elhurcolták Auschwitzba. ahonnan csak a fia és a húga tért vissza.

Földes Sándor oki. gépészmérnök, Hódmezővásárhely. 1942. nov 25-én a 105/4-es, majd a 109/6-os k. m. sz.-nél kezdte munkaszolgálatát, amellyel 1944. jan. 1-én Oroszországba vitték. Ugyanaz év végén Mauthausenbe deportálták. Feleségét, gyermekeit, sógorát és egész családját elhurcolták és vesztésege 20 hozzátartozója.

Földes Béla gyógyszerész, Kunmadaras. 1944. jún. 25-én deportáltak és 1945. apr. 3-án szökött meg és a bécsi

pályaudvaron bujkált, majd egy ismeretlen nő átadta lakáskulcsait és ott rejtőzött az oroszok bejöveteiüig. Fia munkaszolgálatos volt és végigcsinálta az EifinerzJ haiLálmarsot. Elvesztette anyját 2 testvérét és azok gyermekeit-

Földes György kajaposmester, Budapest A 101/6. századiban teljesített szolgálatot, majd megszökött és Budapesten szabadult fel. Elvesztette apósát és anyósát.

Földes Imre magántisztviselő. Szombathely. A 101/506. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1945. maréban had tilt. fel. Elvesztette szüleit és bátyján kívül teljes családját.

Földes László dr. kereskedő, Budapest. Férjét 1944. nov-ben svéd védlevéllel, apját, anyját, 2 testvérét és azok 2 gyermekét deportáltak és közülük csak férje tért vissza, ő maga Budapesten védett házban, majd a gettóban vészelté át az időket gyermekévei együtt

Földes László gépkereskedő, Mátészalka. 1941-ben hat hónapig. 1942-től 1944. okt-ig teljesített munkaszolgálatot a 108/48. századnál Erdélyben. 1944. okt ben szabadult fel. Elvesztette szüleit

Földényi Gyula viHLanyüztulajdos. Budapest. Fivéréd Imre és Mihály, valamint Lápót családjukkal deportálva lettek, közülük Mihály és Lipót nem tért vissza.

Földényi József tisztviselő, Budapest. 1943. apr-tól 1944. febr-ig munkaszolgálatot teljesített századdal az ország területén. Unokabátyját és mintegy harminc főnyi rokonságát deportálták.

Földi (Feigelstock) Miklós ékszerész, Szombathely. A 103/3. és 101/51* századdal az országban és Lengyelországban teljesített szolgálatot és Gunskirchenben szabadult fel. Édesanyját a náci ölték meg. Jenő fivére, mint muszos 1943. jan -bán Starioszkolnál túnt el.

Frank Béla kereskedő, Heves. A 107/10. századdal Ukrajnáiban és a Donnál teljesített szolgálatot és 1944. nov. 17-én Hevesben szabadult fel. Elvesztette édesanyját, 2 fivérét és nővérét, 2 másik nővére visszatért.

Frank József aranyműves, Budapest A 101/23* századdal a budapesti felszabadulásig teljesített szolgálatot. Elvesztette édesanyját, bátyját, sógornójét és annak kislányát.

Frank Zoltán kereskedő, Kaba. A 100/302. századdal fél évig volt munkaszolgálatos és 1944 okt. 30-án szabadult fel. Feleségét és leányát deportálták, felesége nem tért vissza.

Frank Zoltán kereskedő, Mezőcsát, A 123. VÉI el, valamint a 108/10. századdal az ország különböző részeiben volt éveken át munkaszolgálatos, majd deportálták és Gunskirchenben szabadult fel. Szüleit, testvéreit Auschwitzban vesztette el. Húga, Teréz, visszatért, kisleánya) neki is elpusztult. Aladár fivére mint muszos halt meg. Jelenlegi felesége is deportálva volt, Teresienstadtban szabadult fel. Elvesztette szüleit és két testvérét.

Frankel Ernő Budapest. A 101/315. jászberényi századdal teljesített munkaszolgálatot, 1944 november 12-én szabadult fel. 4 unokatestvérét vesztette el.

Franki Árpád könyvkötő. Budapest. A 101/34. századdal teljesített Lengyelországban munkaszolgálatot és a visszavonulásnál 1944 november 24-én megszökött. Elvesztette feleségét, édesapját és 2 öccsét.

Franki Lajos Andor bőrkereskedő, Budapest-

Frankl Pál kereskedelmi alkalmazott, Vecség. A 101/25. századdal Erdélyben, a Délvidéken és az országban teljesített munkaszolgálatot és a budapesti gettóban szabadult fel. Feleségét vesztette el. Családjának még több tagját deportálták.

Frankl István kereskedő, Győr, A 2/5 századdal Erdélyben és Komáromi szolgált, majd deportálják és 1945 április 13-án Becsben szabadult fel. Szüleit és két testvérét vesztette el. Felesége is átesett a deportáció borzalmain, szülei mártírhalált haltak

Frankl Ferenc kereskedő, Esztergom. A 109/13. századdal közel 5 évig teljesítette munkaszolgálatot és Budapesten 1945. jan. 18-án szabadult fel. Szüleit, feleségét, gyermekét és nővérét vesztette el. Második felesége színién deportálva volt. Elvesztette első férjét és szüleit.

Frankl József bőrkereskedő, Jánosháza. Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot, majd orosz hadifogságban volt 1945. okt. 20-án szabadult fel. Atyját, 2 testi véréit és 2 sógornőjét vesztette el. Családjából Fleischmann Ernőné szintén deportálva volt, férjét Lengyelországban a határvadászok lőtték agyon.

Frankl Tibor dr. orvos, Kistelek. A 105/1 században, a Don-káinyárnál volt, majd 1945. máj. 8-án szabadult fel a deportálásból. Szüleit, hűgát vesztette el, felesége és leánya is deportálva voltak.

Frankéi Béla kereskedő, Pécs. Munkaszolgálatban 3 évet töltött a 104/2 századdal és Lengyelországban is járt. Szüleit, feleségét, gyermekét, öccsét, nagybátyját és nagynénit vesztette el.

Frankfurter Ferenc kereskedő, Pécs. Harminc hónapot töltött munkaszolgálatban, mint a 104/2 kmsz tagja. Az ország határán volt századával. A deportáció következtében szüleit és nővérét vesztette el.

Frankfurt Imre gyárimunkás, Ózd. A 107/5. századdal több éven át kisebb megszakításokkal teljesített munkaszolgálatot, majd a deportálás borzalmait is végigélvezte egészen felszabadulásáig. Szüleit, apósát és testvérét elvesztette, feleségét is deportált volt.

Frankfurter Simon bőrkereskedő, Forróencs. 1940-től 1945 febr. 14-ig teljesített munkaszolgálatot, amikor Lignicben szabadult fel. Elvesztette fiát, 7 testvérét, felesége részéről szüleit, 5 testvérét.

Franzos Izrael kereskedő, Bonyhád. 1944. ápr. 30-án deportálták s megjárta a német halál-táborokat, majd Teresienstadtban szabadult föl. 6 testvérét és 9 feleségüket 12 gyermekkel vesztette el családjából.

Freireich Henrik baromfikereskedő, Debrecen. 1944 iún. 12-én deportálták és 1945 szept. 28-án tért vissza*. Elvesztette feleségét, 2 menyét, 2 unokáját, 3 testvérét, családjukkal együtt.

Freireich Zoltán bairomfikereskedő, Debrecen. A 101/11. és egyéb századokban teljesített honi és egyéb szolgálatot, majd átment a partiánokhoz és az orosz hadsereggel 1945 máj. 10-én felszabadult. Elvesztette anyját, feleségét és gyermekét. 1944 aug. 20-tól kezdve a lengyel felkelő hadseregben szolgált, majd decemberben a németek elfogták, átadták a magyar katonaságnak, ahol az újonnan előkészített felkelést végre akarták hajtani, de ismételten edfogták a németek és FLossenburghai deportálták.

Freisinger Sándor kereskedő, Makó. 1944 máj. 25-én hurcolták el és Borban szabadult fel. Feleségét, kislányát és családjának több tagját vesztette el. — F. Tibor munkaszolgálatos volt,

megsebesült és mint 25%-os hadirokkant orosz fogságba került, ahonnan hazatért. Sógora, Hermann Oszkár, mint muszos tűnt el.

Frenkel Jenő hentes és mészáros, Budapest-Nagykátán és Oroszországban teljesített munkaszolgálatot, majd az oroszokhoz szökött 1944 októberében. Felesége részéről annak édesanyját és öccsét hurcolták el.

Frenkel Endréné kereskedő Makó. 1944 májusban internáltak. Június végén Teresienstadtba vitték, ahol felszabadult. Férje mártírhalált halt. Elvesztek szülei és több rokona is. 2 fivére, B. Dezső és Jenő, mint műszosok tűntek el.

Frenkel Ignác szabómester, Újpest. 1944 májustól a felszabadulásig munkaszolgálatos volt a 101/319. századnál. 3 bátyja, 4 nővére nem tértek vissza a deportálásból. Ferenc öccsét a nyilasok a kórházból elhurcolták és agyonlőtték.

Frenkel Márton kereskedő. Békéscsaba. Egy évig határvadász volt, 3 évig gépkocsizó, majd 1 és fél évig munkaszolgálatos, utána megszökött és a felszabadulásig bujdosott. Szüleit, öccsét, bátyja feleségét 6 gyermekkel deportálták, s közülük egy sem tért vissza. Ignác bátyját a nyilasok az utolsó napon agyonlőtték.

Frenkel Vilmos kereskedő, Békéscsaba. A 106/11-es századnál két évet *eljesített munkaszolgálatot az ország belterületén, majd 1944. okt. 15-én megszökött és 1945. jan. 12-én Budapesten szabadult fel. Szüleit, testvéreit, sógornőjét 6 gyermekkel veszi tette el.

Fränk László és Pál vaskereskedők, Balassagyarmat. Ukrajnában teljesítettek munkaszolgálatot és Lengyelországban ifi voltak. 1944. okt. 1-én F. László megszökött az oroszokhoz és a felszabadulási Beregszáson, illetve Csapon érte őket. Szüleiket veszítették el.

Fränkel József bőrkereskedő, Budapest A 222/77. századdal Nagykatáról Oroszországba ment és ott eltűnt Csat, ládjából testvéreit, azoknak gyermekeit deportálták, felesége öccse, Reiner Béla, Oroszországban mint muszos tűnt el.

Fränkel Ernő kereskedő, Nagyecsed. A 108/24. és 108/48. századokkal több helyütt teljesített munkaszolgálatot és Tiszaújlakon szabadult fel. 5 testvére mártírhalált halt.

Freund Lajos kereskedő, Dunapataj. 1944 májusában feleségével együtt a

kalócsai gettóba hurcolták, onnan a szegedi téglagyárba, majd a német hálláta borokba. 1945 áprilisában szabadult fel. Elvesztette icleségét, 4 testvérét és azok gyermekeit.

Ereund Fülöp tisztviselő, Bonyhád. A 104/4 és a IV. gépkocsizó osztálynál, valamint a 101/3 kmsz-nél teljesített munkaszolgálatot és 1945. jan. 13-án szabadult fel. Apja, felesége, kisleánya, testvérei, sógorai és apósa a náci áldozata lett.

Freund Károly magán tisztviselő, Budapest. A 104/303 századdal volt munkaszolgálatos és 1945. január 18-án szabadult fel, ezt megelőzően 1944 dec. 31-én átélte a Vadász-utca 29-es nyilas vérengzés borzalmait. Szülei í, nővérét, sógorát, sógornőjét, testvérét, azok 3 gyermekét és számos közeli rokonát veszítette el.

Freund Lajos malombérlő Göfrcsöny. A 102/208-as századdal teljesített munkaszolgálatot. Apját és 5 testvérét veszítette ed.

Freund Sándor olajgyáros, Bonyhád. 1942. okt. 22-től a 4/2. századdal Ukrajnában dolgozott, később orosz fogságba került, ahonnan 1945. nov. 15-én tért haza. Apját, feleségét, 2 gyermekét, 2 nővérét, 2 sógorát 1 gyermekkel veszítette el.

Frey Endre okleveles gépészmérnök, Budapest. 1. kmsz- zlj.-vai és a 108/213. századdal Sztaniszlauban és mársutt teljesített munkaszolgálatot, majd megszökött, elhurcolták a Margitkörtúti és a debreceni fogházba. Innen a fogház kiürítésénél Pécsre vitték, ahonnan Budapestre szökött és a gettóban szabadult fel. Egész családját kiirtották.

Friebert Jenő, lókereskedő, Pápa. Több éven át volt munkaszolgálatos a 103/1 és 10/15 századnál. 1942-ben Ukrajnába vitték ki és 1945-ben szabadult fel. Anyját, feleségét és gyermekét veszítette el.

Friebert Imre gépi hurkoló, Budapest. A 101/206. és 701/39. századokkal Komákomban teljesített munkaszolgálatot, majd a deportálásából 1945 ápr. 1-én szabadult fel. Edesapját és sógorát veszítette el.

Fried Béla kereskedő, Budapest. Tizenhat hónapig teljesített munkaszolgálatot a 101/4. századdal. 1944 októberben deportálták. 1945 áprilisban szabadult fel. Szüleit és 2 testvérét deportálták, csak 1 testvére tért haza.

Fried Ernő kereskedő, Paszab. A 108/7. századdal megjárta Ukrajnát és a deportációt és 1945 május 1-én szabadult fel. Szüléd, 2 testvére mártírhaltak*

Fried Ignác likőrüzem tulajdonos, Budapest. 1944 május 2-án deportálták, feleségével és gyermekével és mindketten elvesztek. Fried Béla 1943 novemberében mint muszos halt meg, édesatyjuk, F. Adolf, Auschwitzban vesztette el Uumann Salamon feleségével és fiával, valamint annak feleségével és 2 gyermekével, továbbá UHmann Jenőné 2 gyermekével szintén elpusztult.

Fried László gyakornok, Nyírmada. A 110/Á., 7/2. századokkal teljesített éveken át munkaszolgálatot Lengyelországban és Németországban és 1945 május 4-én szabadították fel. Anyja és nővére veszték el. — F. Vera háztartásbeli deportálva volt. Elvesztette szüleit és 3 testvérét. — F. László gazdálkodó több éven át teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel.

Fried László kereskedő, Ózd. 107/3. és 302. századdal volt munkaszolgálatos és a deportációból Theresienstadtban szabadult fel. Megjárta Ukrajnát is. Anyját, nővérét, bátyját vesztette el.

Fried Mihály tisztító, Budapest. A 101/344. századdal Budapesten teljesített szolgálatot és a Vöröskereszt-kórházban szabadult fel. Szülei, András fia és annak gyermekei is mártírhaltak szenvedtek.

Fried Ignác malomtulajdonos, Kisvárd. Három hónapig volt munkaszolgálatos a 110/67. századdal az országban. Budapesten szabadult fel 1945 j.án. 18-án. Elvesztette feleségét, 1 gyermekét, szüleit, 4 testvérét, 16 unokatestvérét, akiket Auschwitzban deportáltak. — F. Miksa malomtulajdonos egy évig volt munkaszolgálatos a 107/18. századnál az ország területén. 1945 április 3-án szabadult fel. Felesége vissatért a deportálásból.

Fried Imre kereskedő, Kisvárd. A 108/>19. századdal teljesített munkai szolgálatot, majd a deportálásból 1945 júl. 5-én szabadult fel. Szüleit, feleségét, 2 testvérét, 3 sógorát, 4 sógornőjét vesztette el.

Fried Jenő vendéglős, Budapest. Több éven át teljesített munkaszolgálatot és végül Borban szabadult fel. Elvesz-

tette öccsét és húgát. Szülei is deportálva voltak. A Joint-konyhát ő hozta fel Szegedről és ő szervezte meg Budapesten.

Fried Aliz varrónő, Pestszenterzsébet. 10 hónapig volt deportálásban és 1945. máj. 8-án szabadították fel. Édesanyját és öccsét megölték. Édesapja munkaszolgálatos volt. Fertőrákoson flektífusszal lemaradt a vonatról és a fel szabadulás ott érte. Nővére szintén deportálásban volt.

Fried Andor kereskedő. Nyíregyháza. A 108/2 és 108-as kmsz-szel teljesített ez ország több részében munkaszolgálatot, a deportálásból Guns kirchenben szabadult fel. Édesanyját, fivérét, sógornőjét, nagybátyját és 3 kishúgát vesztette el.

Fried Béla lártszerőzsmester, Győr. A 105/16. századdal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Apja mártírhaltak halt. Felesége is volt munkaszolgálatos, majd deportáltak és édesanyját vesztette el.

Fried László képerkeztető, Balassagyarmat. A 107/12 században Ukrajnában munkaszolgálatot teljesített, majd deportáltak s 1945. májusában szabadult fel. Édesanyja leánytesvére Auschv/itzból nem tért vissza.

Fried László igazgató, Pécs. A 104/7-es századdal másfél évig volt munkaszolgálatos és 1944. december elsején Taszáron szabadult fel. Édesanyját, leányát nővérét és fivérét vesztette el.

Fried Lászlóné, szül.: Fábian Klára „Joint“ tisztviselő, Rákospalota. 1 évig volt deportálásban 1945. jan. 26-án Króna lengyelországi táborban szabadult fel. Elvesztette édesanyját és férjét, aki 1943 januárjában orosz fogságba került és azóta nincs hír róla.

Fried Miklós kereskedő, Nyíregyháza. A 108-as klisvárdai századdal teljesített Erdélyben munkaszolgálatot és 1945 január 5-én szabadult fel. Elvesztette anyját, 2 gyermekét, 1 testvérét, 5 sógorát, 2 sógornőjét 10 gyermekkel. Felesége is deportálva volt — F. Arnold kereskedő, Oroszországban teljesített munkaszolgálatot és 1945. jan. 18-án szabadult fel. Szüleit, feleségét, 4 testvérét, 3 sógorát 6 gyermekkel, anyósát, apósát vesztette el. Korosztelben öccse munkaszolgálatos volt s egy másik bajtársával együtt agyonlőtték.

Fried Mór kereskedő, Nyíregyháza. 106/3 században Debrecenben szolgált és 1944 szept. 16-án felszabadult. Any-

ját, 3 testvérét, két gyermekét, 5 sógorát, 1 öccsét; húgát gyermekével és férjével vesztette el. A felesége viszszerült.

Fried Tibor műszerész; Eger Két évig volt munkaszolgálatos a jolsvai törzsszázadnál, majd Budapesten felszabadult 4 testvérét és szüleit deportálták és utóbbiak nem tértek vissza.

Fried Mihály magántisztviselő, Törökszentmiklós. 1944 jún. 25-én hurcolták el és felszabadulása 1945 ápr. 23-án történt. Bátyja Lobauban halt meg.

Fried Mór pékmester, Budapest. Az ország területén teljesített munkaszolgálatot, majd a felszabadulásig bujkált: Nővérét, 6 gyermekkel és azok családtagjaival, 17 személlyel deportálták. Családjából dr. VogeI Ibolya a meghurcoltatások miatt öngyilkos lett.

Fried Samu kereskedő, őzd. 1942-től 1944-ig teljesített munkaszolgálatot kisebb megszakításokkal az ország területén, 1944 áprilisban deportálták, felszabadulása 1945 május 26-án történt Szombathelyen. Elvesztette családjának mintegy 9 tagját, F. László és F. Miklós kivételével.

Fried Viktor faterkeskedő, Budapest. Fiai: F. Sándor Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot és Sátoraljaújhelyien agyonütöttek, I zászoló ugyanott halt meg, sógora, és annak fiai a deportálásban pusztultak el.

Fried Vilmosáé, kárpitos neje, Budapest. Férje 1942 július 3-án vonult be és Cserevénkán végezték ki. Anyját, fivéreit szintén megsemmisítették. Ungár Erzsébet a budapesti gettóban szabadult fel, családjával együtt. Családjának nagyrésze a deportálásban pusztult el.

Fried Vilmos lakatos. Barcs. 1940. okt. 20-án vonult be munkaszolgálatra és megszakításokkal 1944. okt.-ig. Atyját, 3 nővérét, bátyját és családja több tagját vesztette el.

Friedfeld István, szabómester, Keszthely. 1943. április 27-én vonult be Kőszegre, ahonnan az orosz frontra vitték. Visszatérésük után deportálták, megjárta Mauthausent és Günskirohent, ahol felszabadították. Felesége és két gyermeke Auschwitzban haltak meg, fivére mint muszov Oroszországba került, ahol eltűnt.

Friedlander László kereskedő Debrecen. 1942. nov. 25-től a 106/6. századdal teljesített munkaszolgálatot Debrecenben és Püspökladányban. 1944. dec. 4-én Bergin-Belsenbe vitték, hol 1945.

máj. 5-én szabadult fel A családból deportáltak feleségét, annak szüleit és összes hozzátartozóit, akik közül csak felesége tért vissza.

Friedländer Sámuel kereskedő, Tiszalök. A 108/10 és 85 századokkal az országban, Erdélyben és Felvidéken teljesített szolgálatot és Budapesten szabadult fel. Anyját és 3 testvérét ölték meg.

Friedländer Herman kereskedő, Vásárosnamény. A beregszászi gettóval hurcolták Auschwitzba és 1945 április 30-án szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét. 8 testvérét és több rokonát.

Friedländer Miksa kisbirtokos, Kemece. A 102/3. sz. 107/12. századdal honi munkaszolgálatot teljesített és 1944 okt. 26-án szabadult (fel. Szülei és 2 testvére mártírhalált szenvedtek.

Friedländer Mór borkereskedő, Debrecen. Mint muszov Budapestre szállították, majd a debreceni téglagyárgyári gettóból megszökött Budapestre, ahol a felszabadulásig bujdosott. Elvesztette leányát, 4 unokáját, 2 testvérét és azok családját Fia, István, mint muszov teljesített szolgálatot.

Friedländer Sándorné kereskedő. Budapest. Férje Jászberényben teljesített munkaszolgálatot 1944 jún. 12-én határon túlra vitték. Férjét, szüleit és 60 hozzátartozóját vesztette el.

Friedmann Adolf kereskedő, Szikszó. Ő maga munkaszolgálatot nem teljesített és a deportálás alól is került megmenekülnie. Bujkált és 1944 december havában I notán szabadult fel. 88 éves édesanyját Auschwitzban vesztette el.

Friedmann Antal kereskedő, Berettyóújfalu. A 106/302. századdal az 1944 nov. 1-én bekövetkezett felszabadulásáig teljesített szolgálatot. Szülei, testvére, felesége és gyermekei a náci áldozatai lettek.

Friedman Antal hentes és mészáros. Kisvárd. Őt és fél évig teljesített munka szolgálatot a 108/68. századnál az ország területén és Ukrajnában. 1944 decemberben Mauthausenbe deportálták, ahol 1945 máj. 4-én szabadult fel. Szüleit 9 testvérét deportálták. Anyja és 6 testvére mártírhalált haltak.

Friedmann Bemát kereskedő, Kisvárd. A 101/13. századdal teljesített munkaszolgálatot éveken át és 1945 májusban szabadult fel a deportálásból. Elvesztette szüleit, feleségét, 2 gyermekét, apósát és 5 testvérét.

Friedmann Emil papímagykereskedő, Budapest. A 101/304. századdal éveken át volt munkaszolgálatos, majd a 101/2. században 19 hónapot Ukrajnában töltött és Günskirchenben szabadult fel. Edesanyját Auschwitzban, öccsét a munka szolgálatban vesztette el.

Friedmann Endre villanyszerelő, Hejőcsaba, A 107/14. századdal volt munkaszolgálatos és 1945. április 1-én Harkán szabadult fel. Elvesztette szüleit, nővérét, annak kisfiát, 2 bátyja valószínűleg Oroszországban pusztult el, felesége is deportálva volt és elvesztette apját, 3 nővérét. 3 gyermekét és sógorát.

Friedmann Ernő kereskedő, Kisvárd. Mint munkaszolgálatos járt Erdélyben és Ukrajnában. Négy évig orosz fogságban volt. Felszabadulása 1944. nov. 26-án történt. Elvesztette szüleit, feleségét, 1 bátyját, 1 nővérét. — F. József és F. László szintén munkaszolgálatosak voltak Erdélyben és Ukrajnában és orosz fogságban voltak.

Friedmann Ferenc szabómester, Budapest. A 26. századdal Budafokon és másutt teljesített munkaszolgálatot, majd Budapesten felszabadult. Elvesztette szüleit 3 asszonytestvérét és azok 5 gyermekét, anyósát és feleségének 2 asszonytestvérét.

Friedmann Ferenc kereskedő, Budapest. A 101/313. századdal teljesített szolgálatot és Budapesten szabadult fel. Szülei a gettóban haltak meg, fiát és négy testvérét Auschwitzban vesztette el.

Friedmann Ferenc kereskedő, Szendrő. 1940-ben teljesített munkaszolgálatot, majd 1944-ben ismét behívták a 104/321. századhoz. Deportáltak. Günskirchenben szabadult fel. Feleségét, 3 gyermekét és 2 testvérét vesztette el.

Friedman Gyula kereskedő, Mátészalka. A 106/6., 101/34. és 106/8. századokkal Galiciában, az országban és Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot és 1944. okt. 6-án szerelt le. Apját, 3 testvérét családjukkal együtt vesztette el.

Friedman Gyula tisztviselő, Mezőcsát. 1942. máj. 8-tól 1945. szept. 4-ig a 7/1. századdal teljesített munkaszolgálatot Ukrajnában és Lengyelországban. Elvesztette fivérét, annak feleségét, fiát és leányát. Deportálva voltak még Malvin nővére, Szerén testvére és családjának még számos tagja, akik szintén nem tértek vissza.

Friedman Ármin órás. Dombóvár. Muszos volt, majd deportáltak, a felszabadulás Günskirchenben érte. Edesanyját, nővérét, öccsét és családjának majdnem minden tagját elvesztene. Ő maga olyan századdal volt, ahol 220 főből összesen 12-en tértek vissza.

Friedman Armin korcsmárosa, Eger. A 107/312. századdal több éven át megszakításokkal teljesített munkaszolgálatot, majd a deportálásból Bécsben szabadult fel. Egész családját deportálták. Felesége 2 gyermekkel, 2 testvére nem tért vissza.

Friedmann Ármin szabómester, Újpest. A 109/22. századdal éveken át munkaszolgálatot teljesített, majd deportáltak. Elvesztette feleségét, apját öccsét, annak feleségét és 2 gyermekét.

Friedmann Ernő kereskedő, Békéscsaba. 1942. okt.-ben vonult be munkaszolgálatra, majd később Mauthausenbe és Günskirchenbe deportáltak, ahol 1945. május 4-én szabadult fel. Feleségét és 2 gyermekét, valamint szüleit és 2 testvérét deportáltak. 2 hűgán kívül senki nem tért vissza családjából.

Friedmann Ernő JOINT tisztviselő, Sátoraljaújhely. A 282/9. és 108/62. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1944. október 20-án szabadult fel. Elvesztette edesanyját, kisöccsét, fivére Oroszországban tűnt el mint munkaszolgálatos.

Friedmann Imre nyomdász, Várpalota. 1940-től 1945. február 5-ig teljesített munkaszolgálatot az ország különböző részeiben, majd deportáltak és felszabadulásakor orosz fogságba esett. Szüleit, hűgát 1 gyermekkel, nővérét 2 gyermekkel és feleségét vesztette el. Második felesége is deportálva volt, szüleit, testvérét és családja több tagját pusztították el.

Friedmann István nagykereskedő, Nyíregyháza. Az 1/2. vasúti és hadászati századoknál teljesített munkaszolgálatot és 1945. jan. 17-én felszabadult. Anyját és rokonait vesztette el.

Friedmann Jakab kereskedő, Sárvár. 1940. aug.-tól dec.-ig, majd 1941. okt.-tól 109/VÉP századnál teljesített szolgálatot és ennek nagy részét Ukrajnában szenvedte végig. Később Günskirchenbe deportálták, ahol 1945. máj. 4-én szabadult fel. Sí üdét, hűgát és öccsét vesztette el. Felesége: Kohn Berta, 1945. ápr. 13-án Waldenburgban szabadult fel. Ő, szüleit és 6 testvérét vesztette el.

Friedman Jakab kereskedő, Budapest A 101/97. századdal honi és ukrainai munkaszolgálatot teljesített és Gunskirchenben szabadult fel. Elvesztette nővérét, két gyermekével és férjével.

Friedman Jenő fakereskedő, Nyíregyháza. A 108/101. és 108/10. században az ország több részében teljesített szolgálatot, s 1944. akt. végén szabadult fel. Feleségét, gyermekét, apját és testvéreit elvesztette. — F. Imre műszerész a 108/10. és 106/304 században) volt munkaszolgálatos. Feleségét és gyermekét veszítette el.

Friedmann Jenő kereskedő, Szikszó. A 7/2. és 107/317. századokkal honi és lengyelországi, valamint ukrainai munkaszolgálatot teljesített 1942. óta és 1944. október havában szabadult fel. Szüleit, feleségét és 2 testvérét deportálták Auschwitzba, s Ernő kivételével ott veszték el.

Friedmann Jenőné háztb., Vésztő. 1944. júl. 15-én deportálták őt a következő év júl. 17-én szabadult fel. Édesanyját, 2 gyermekét, sógornőjét, annak gyermekét elhurcolták, férje két és fél éve eltűnt és a családnak 52 tagja hiányzik.

Friedmann József festékkereskedő, Budapest A 101/303. századdal több évig volt munkaszolgálatos a pesti fel szabadulásiig. Lajos és Mór fivérei mártírhaltak.

Friedmann József kereskedő, Budapest. Több éven át volt munkaszolgálatos hosszabb megszakításokkal és 1944 dec.-ben megszökött. Szüleit és három testvérét Auschwitzban ölték meg, négy bátyja Oroszországban halt meg. Felesége bujdosott a nyilasok elől.

Friedman József kereskedő, Eger. A 107/5. századdal több éven át teljesített munkaszolgálatot, majd Mauthausenban szabadult fel. Szüleit, feleségét, gyermekét és 1 fivérét, mint munkaszolgálatost veszítette el.

Friedmann Lajos kereskedő, Csenger. A 108/303. századdal 1945. febr.-ig teljesítette szolgálatot. Szüleit és 1 testvérét veszítette el.

Friedman László kereskedő, Jánoshalma. Az 5/2. századnál teljesített Galíciában munkaszolgálatot és 1944. okt. 29-én szabadult fel. Édesapját veszítette el.

Friedmann László villanyszereiő, Rákospalota. A 102/3 és 109/20. századdal több évig volt munkaszolgálatos és Esztergomban szabadult fel. Elvesztette apját, feleségét, fiát, 2 fivérét azok feleségét és gyermekét.

Friedman László ásványolajkereskedő, Mátészalka. A 108/33. és 87. századdal honi és ukrainai munkaszolgálatot teljesített, majd) Bananjovicsiban orosz fogságba esett és 1945. dec. havában szabadult fel. Szüleit, feleségét, 3 gyermekét és fivérét deportálták. Közülük csak felesége tért vissza.

Friedman Márton pékmester, Szikszó. A 108/40. században 1940. óta megszakításokkal teljesített munkaszolgálatot az országban, valamint Ukrajnában és 1915. március havában szabadult fel. 2 testvérét; 1 sógorát és azok 6 éves kisleányát veszítette el.

Friedmann Miklós szabómester, Kisvárd a. 1942. okt. 5-től 1945. febr. 1-ig teljesített a 2/4. századnál munkaszolgálatot Bánhidán és Sopronban. 1945. febr. 1-én Mauthausenba deportálták.

1945. máj. 6-án szabadult fel. Szüleit, feleségét, 1 bátyját, 1 nővérét deportálták, akik közül csak felesége tért vissza;

Friedmann Miksa borkereskedő, Csepel. A 101/350. századdal több éven át teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és Teresienstadban mint 50 százalékos rokkant szerelt le. Feleségét, fiát és családjának számos tagját ölték meg,

Friedmann Mór hentes és mészáros, Kisváran. öt és fél évig teljesített munkaszolgálatért a különleges büntető századnál. 1944-ben deportálták. Elvesztette anyját és testvéreit.

Friedmann Nándor férfisزابó, Tamási. 1940 augusztustól a 101/303. századdal az ország területén dolgozott, majd orosz fogságba esett, ahonnan súlyos betegen tért haza. Szüleit, 2 testvérét, sógorát, sógornőjét 2 gyermekkel veszítette el. Felesége szintén deportálva volt és édesanyját veszítette el.

Friedmann Sámuel kovácmester, Kemece. A 108/13. századdal Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot és 1944. nov. 6-án szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, két gyermekét és három testvérét. Jelenlegi felesége, deportálva volt és teljes családját elvesztette.

Friedmann Sándor kereskedő, Budapest. A 101/62. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és 1945. május 4-én Klagénfurtban szabadult fel. Szüleit, fivérét a deportálás-

baix, 2 fivérét, mint muszost 1942-ben elvesztette el. Felesége kisleányával a védett házban vészelte át az üldözést, lést, elvesztette 2 fivérét, 1 asszonyt, testvérét 3 gyermekkel és 1 kislány hűgát

Friedmann Sándor szabómester, Kisvárdá. 1943 ápr. 27.től 1944 július 24-ig teljesített munkaszolgálatot a 108/20. századnál. Járt a Bácskában és Ukrajnában. 1945. szept. 1-én szabadult fel. Szüleit, hűgát, öccsét és feleségét deportálták, akik közül csak felesége és öccse tértek vissza.

Friedmann Sándor Miskolc, 1945 január 29.én indult a felsősziléziai Schwintochlowitz város melletti láger, bói, kb. 2500 baj társával együtt öt napos vagonutazás után érkeztek meg Mauthasenbe. A vagonban 85-en voltak és már a második napon 4 halottjuk volt. Vagonjukban az örök útközben megőrültek, a szuronnal szurkálták össze. Febr. 5én este érkeztek meg erősen lecsökkentett létszámmal Mauthausenbe. A 8 km.-es úton, amit az állomástól a lágerig hegynék kellett megtenni, sokan kidőltek. Ezeket vagy agyonlőtték, vagy a lágerből lejövő SS teherautók gázoltak halátlra. A fürdés után 450 embernek — köztük neki is — nem jutott ruha, s így a meleg fürdő után teljesen mezítelenül állottak estétől reggelig Alig egynéhányan éltek át ezt az éjszakát. Két hét után egy kisebb transporttal kerültek Gusen I -be, ez még Mauthausennél fis rossz, szabb volt.

Friedmann Zoltán kereskedő, Kisvárdá. 1940 szept.-től 1944 nov.-ig a 108/8. századdal Miskolcon és Lengyelországban teljesített munkaszolgálatot 1944 okt. 3-án huszadmagával átszökött Beregszászon a partizánokhoz. A határon csatlakoztak és 1944. okt. 30.ig együtt harcoltak velük. Szülei, felesége, két gyermeke, 2 testvére, 1 sógora mártírhalált haltak.

Frigenbaum Sándor fűszerkereskedő, pestezenterzsebet. A 101/606. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1945. jan. 9-én az oroszok felszabadították. 2 öccsét vesztette el. Felszabadulása előtt a nyilasok elfogták, de Csepelről megszökött és a felszabadulásig bujkált.

Frigyesi (Friedman) Imre órásmester, Rákospalota. A 105/8. és 115. VEP-pel munkaszolgálatot teljesített és Budapesten szabadult fel Felesége, fia és apja mártírhalált haltak.

Friedrich János üzemtulajdonos. A

102-es helyreállító oszlopnál teljesített éveken át munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel Elvesztette édesapját, két testvérét, azok 3 gyermekét, sógorát és Basch Lajost, aki Ukrajnában halt meg.

Friedrich Jenő kereskedő, Nagykálló. Egy évig volt munkaszolgálatos a 108/304. századdal 1944 nov.-ben deportáltak, 1945 májusban szabadult fel Günskirchenben. Szüleid négy testvérét, nagyszüleit, nagybátyját és nagynénjeit, valamint azok gyermekeit deportáltak, egy testvérén kívül mindenkit elvesztett.

Friedrich Sándor kereskedő. Heves. A 107/16., majd 107/21. századokkal teljesített munkaszolgálatot, majd Siankában is szolgált. 1944 május 28-án a 107/307. századdal Kiskunlacházára, majd az Albrecht-laktanyáiba, és onnan a budapesti gettóba vitték. Apját, feleségét, kisfiát, bátyját vesztette el Utóbbi Borban pusztult el

Frierhaber László szabómester, Budapest. Mint hontalan 3 évig volt intémaívá egy büntető századdal, amely lyel végigjárta Ukrajnát, majd deportáltak és 1945 ápr. 20-án szabadult fel Bergenbelsenben. Fiát a nyilasok végezték ki, 2 öccse, mint muszosok veszttek el és több rokonát is elvesztette.

Frisch Elza szabónő, Budapest, 1944 okt 16.án az óbudai téglagyárba viték, ahonnan mint védett menekült meg Elvesztette testvéreit, unokatestvéreit és azok családtagjait

Friss Ferenc hentes és mészáros. Hajdusámson. A 106/8. századdal Oroszországban volt munkaszolgálatos és 1944 dec. 15-én Fótton szabadult fel. Elvesztette feleségét, 5 gyermekét és 4 testvérét

Frisch Salamon kereskedő, Békéscsaba. 1944. máj. 16-án viték el mint munkaszolgálatost, közben a csendőrök Nagyváradon elfogták és az ottani gettóba zárták, ahonnan Hajduhadházára hurcolták. Később Debrecenbe romeltakarításra viték, majd Szolnokra és onnan Beregszászra, ahod 1944. okt 15-én az oroszok szabadították fel. Feleségét és 7 gyermekét deportálták, 1 fia tért vissza. A család többi tagja elveszett. Szülei is elvesztek, öccsét F. Abrahámot Debrecenben lőtték agyon» másik fivérét, F. Mátyást Szolnak és Hatvan között gyilkolták me® és többi testvére a deportálásból nem tért vissza. Egyik fivére, F. Móze«, mint muszos került haza.

Frisch Simon kereskedő, Békéscsaba. 1944. jún. 26-án deportálták Auschwitz-ié, majd meg járta a többi német haláltábor is, és 1945. máj. 2-án szabadult fel. Édesanyját és öccsét szintén deportálták, akik nem tértek vissza. Atyja műszó® volt és a nyilasok lőték agyon. Egy fivére orosz hadifogságban van.

Frischer Lajos magántisztviselő, Békéscsaba. 18 hónapig volt munkaszolgálatos a 106/302-es századnál, majd 1945. febr. 14-én. Mauthausenbe vitték és onnan Günskirchenbe került, ahol a felszabadulás érte. 2 gyermekét, anyját, 2 testvérét és több rokonát veszítette el. Felesége a deportálásból Terese enstetdban szabadult fel. 2 fivérét és rokonait veszítette el.

Frischmarin György kereskedő, Tiszafüred. Több éven át teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és Bergen-Belsenben szabadult fel. Szüleit, feleségét, nővérét és húgát is elhurcolták. Közülük csak felesége tért vissza.

Frommer Ernő kereskedő, Miskolc, A 11/5. századdal teljesített szolgálatot és 1944 dec. 3-án Miskolcon szabadult fel. Elvesztette szüleit, akik Auschwitziban pusztultak el, öccsét, aki Sopronban faiván halt meg.

Frommer Gyula autójavítói Gyöngyös. 1940. júnu-tól szept. 14-ig, majd 1944. máj. 16-tól dec 3-ig teljesített munkaszolgálatot a 107/311. századnál Jolsván. Galíciában és Bukovinában. 1944. jún.-ban határon túlra vitték. Csalá újából deportálták édesanyját. 2 nővérét 2 gyermekkel, akik nem tértek vissza.

Frommer Ibolya háztartásbeli, Újfehértó. Egy évig volt deportálásban és 1945. május 8-án szabadult fel. Szüleit, 2 testvérét ölték meg.

Frommer Lajos szabómester, Újfehértó. A 10V305. századdal teljesített munkaszolgálatot Hajmádkéren, majd deportálták és Günskirchenben szabadult fel. Elvesztette szüleit, 2 testvérét, nagyanyját és 3 nagybátyját.

Frühauf Károly vegyeskeres., Budapest. 1944 okt. 9-én bevonult munkaszolgálatra és védett századba került fiával együtt, majd leszerelték és védett házba költöztek családjukkal együtt. Később a Teleky-térre, majd a gettóba kerültek. Január 3-án feljelentésre az egész család elvitték, később visszakerültek ismét a gettóba és január 18-án szabadultak fel. Öccse vezett el.

Fuchs András kereskedő, Győr. A

102/8., 4., 18., 202/6. századokkal az országban teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból Günskirchenben szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, kisfiát, 1 nővérét, bátyját és a család egyik gyermekét.

Fuchs Béla asztalosmester, Pécs. 1940-ben vonult be munkaszolgálatra és megSEÚ'kítás nélkül a felszabadításig teljesített szolgálatot. Szüleit, feleségét deportálták, szülei nem tértek v'ssza.

Fuchs Béla kereskedő, Pécs.

Fuchs Ferenc dr. ügyvéd, Barcs. 1941-júl.-tól szept.-ig teljesített munkaszolgálatot. 1944. szept. 1-én deportálták és 1945. jún. 1-én szabadult fel.

Fuchs Géza R. T. igazgató, Budapest, örszentmiklóson és Sajószentpéteren volt munkaszolgálatos és 1945. jan. H-én szabadult fel. Elvesztette apósát, húgát, férjét és leányát, valamint unokaöccsét. Felesége visszatért a deportálásból.

Fuchs Jenő kereskedő, Bonyhád. A 104/4. századdal Budapesten és Lengyelországban volt »munkaszolgálatos, 1944 okt. 26-án szerelt le. Anyját, 3 leánytestvérét és azok 9 gyermekét elvesztette.

Fuchs Jenőné ékszerész, Budapest. Alsógödön teljesített munkaszolgálatot és 1945. jan. 18-án szabadult fel. Férje még nem tért vissza és elvesztette Kertész Lajost és Lipót családjából.

Fuchs József raktárnok, Budapest. 1942 okt. 21-én Oroszországba ment munka szolgálatra és ott eltűnt. Felesége és gyermeke a gettóban vészelték át a nyilas idót.

Fuchs József kereskedő, Sásd. A nyilasok alatt Budapesten svéd házban volt, ahonnan a nyilasok elhurcolták a gettóba. 1945. jan. 16-án szabadult fel. Fivére F. Andor tartalékos százados, valamint felesége és 18 éves leánya deportálva volt.

Fuchs Károly fakereskedő, Szigetvár. Fiával együtt vitték munkaszolgálatra Gödöllőre. 1945. jan. 18-án a gettóban szabadult fel. A deportálás következtében családja számos tagját veszítette el.

Fuchs Sándor terménykereskedő, Szikszó. ő maga munkaszolgálatot nem teljesített és a deportálás alól is sike, rült bujdosnia és 1945. január havában Budán szabadult fel. Feleségét, édes anyját és 5 testvérét Auschwitzba deportálták, valamint egyik testvérenek gyermekét is. Közülük, csak felesége

tért vissza, aki 1945 május 9-én Breslán szabadult fel.

Fuchs Zoltán kereskedő, Bonyhád. A 104/4. század kötelékében volt munkaszolgálatos és 1945. jan. 18-án szerelt le. Felesége is deportálva volt Anyját, 3 leánytestvérét 9 gyermekkel vesz-tette el. — F. Dezső munkaszolgálatos volt, elvesztette feleségét 2 gyermekkel és édesanyját

Futó Pál cukorkakészítő, Budapest A 701/13. századdal honi és lengyel, országai munkaszolgálatot teljesített és 1944 nov. 29-én szabadult fel. Elvesztette apját, aki a gettóban halt meg.

Führer Izidor, szeszőzdéi igazgató, Kecskemét. Hat hónapig volt munkaszolgálatos az I. kiég. parancsnokság-nál és 1945 jan -ban szabadult fel. El-vesztette fivérét, hűgát és sógorát

Fülep Miklós gyárigazgató, Cinkota. A 101/16. századdal teljesített munka-szolgálatot és Sopronban szabadult fel. Feleségét deportálták. 2 öccsét, mint munkaszolgálatosokat vesz-tette el. Fe-lesége szüleit és testvérét siratja.

Fülöp György szabó, írása, 1942. jún.-tól 1945 máj. 4-ig teljesített munkaszol-gálatot a 101/65. századdal. 1944 nov. 28-án Mauthausenbe hurcolták, Guns-kirchenben szabadult fel. Édesanyját, 4 férfi és 3 nőtestvérét, apósát, anyósát, felesége testvéreit elvesztette.

Fülöp Gyula kereskedő, Budapest 1940-től kezdve többször teljesített munkaszolgálatot és Auschwitzban »szabadult fel. Adolf bátyját feleségével és 2 gyermekével, Armin fivérét ifliával vesz-tette el,

Fülöp Imre vendéglős, Debrecen, A 106/8. és 108/93. századokkal teljesített szolgálatot, utóbbi büntetőszázad volt Leszerelése után a Gestapo elhurcolta Budapestre a Sváb-hegyre, majd meg-járta Kistarcsát. A nyilas éra alatt ha-mis iratokkal dolgozott egész a felsza-badulásig. Elvesztette szüleit, 2 leány-testvérét, 2 muszos fivérét, 2 sógornőjét és 2 unok a testvérét.

Fülöp Ernő kereskedő. Debrecen. A 106/8. századdal, mint muszos teljesi-tett szolgálatot és a Donnál is volt. 1944. nov-ben 'szabadult fel. Szüleit, feleségét, gyermekét, fivérét, annak feleségét 2 gyermekkel, nővérét 1 gyer-mekkel vesz-tett el- Családjából Össze-sen két öccse jött haza.

Fülöp Kálmán Endre pék, Gyöngyös. A 107/311. századdal teljesített szolgál-tat és 1944. végén Lengyelországba vitték, majd Budapesten felszabadult

Szüleit, bátyját, 2 unokatestvérét el-vesztette.

Fülöp László nyersbőrkereskedő-Nyiregyháza. A 122/2. századdal telje-sített szolgálatot és 1945. ápr-ban sza-badult fel. Feleségét, 3 gyermekét és-9 testvérét vesz-tette el.

Fülöp Miklós gazdálkodó, Biharke-iesz túr. A 108/11. századdal Oroszor-szágban teljesített munkaszolgálatot és-1944 nov. 1-én szabadult fel. Elvesztette szüleit és 6 testvérét.

Fülöp Sándor György dr. járási fő-jegyző, Gyöngyös. A 107/311. kmsznél teljesített szolgálatot, majd bujdosott és Budapesten szabadult fel. Feleségét, szüleit, testvéreit, apósát és sógornőjét vesz-tette el.

Fülöp Sándor vezérigazgató, Buda-pest. A nyilas időket átvészelve, Buda-pestben szabadult fel.

Fülöp Sándor vízvezeték-szerelő, Deb-recen. 1942-től teljesített munkaszol-gálatot és Budapestien szabadult fel. Régi baloldali ember, aki többször ült meg-győződése miatt börtönben és a nyi-lasok alatt az ellenállási mozgalom-ban tevékenyen részt vett. A gettóba sikerült bevinnie a zsidó gyermekeket és sok gyermeket így mentett meg. Két sógorát veszítette el.

Füredi Béla gyárigazgató, Budapest. 3 évet töltött megszakítóikkal munka-szolgálatban, legutóbb a 101/71. századdal. 1944 okt. 26án szabadult iel és századával 80 vagon löszert mentett meg a Vörös Hadsereg ré-szére. Sógora, dr. Bárdos Miklós, Vo-ronyezs-nél tünt el, Giárdos Béla Cser-venkánál tünt el.

Füredi (Klein) Fülöp, Kecskemét. A 113L VÉP-pel teljesített munkaszol-gálatot és Seegendorfbán szabadult fel. Apját, bátyját, sógornőjét, valamint feleségének teljes családját, 2 testvé-rén kívül, elvesztette.

Füredi Ede fűszerkereskedő, Sátor-aljaújhely. A 107/11. századdal az or-szágban és Lengyel országban volt munkEiazolgálatos. 1944 dec. 4-én sza-badították fel. Édesanyját, apját, nő-vérét és 2 öccsét vesz-tette el.

Füredi István JOINT vezető. Nyír-egyháza. A 109/18- századdal Erdélyben és Lengyelországban teljesített munka-szolgálatot és Ungváron szabadult fel. Édesanyja mártírhalált halt.

Füredi József cipész, Budapest. A 101/211. századdal Domonyban szolgált és Budapesten szabadult fel. öccsét, F. Oszkárt, két nagyszülőjét és 29 tagú rokonságát vesz-tette el.

Füredi Oszkár építészmérnök, Sopron. A Gestapo elől egy bányász bujtatta, majd később elfogták a nyilasok, előbb a brennbergi nyilasházban kínozták meg, majd a sopronkőhidai fegyházba vitték, ahol véstörvényszék felé állították. Később átvitték a Soproni katonái törvényszékhez és 1945 márc. 24. körül a soproni véstörvény szélérei megszökött és így érte a felszabaddulás. Edesanyja mártírhálalt szenvedett

Fürchtgott Ferenc kereskedő; Taksony. A 101/10. századdal 44 hónapig teljesített szolgálatot és a deportálásból 1945 ápr. 10-én szabadult fel. Szüleit, testvérét anyósát, apósát elvesztette.

Fürst Gusztáv, néhad, korcsmáros, Budapest 1941-ben volt muszos, majd az ott szerzett betegségében 1945-ben halt meg. Vidéki és pesti rokonainak nagyrészt deportálták.

Fürst Jenő iparos, Budapest. Több éven át megszakításokkal különböző helyeken munkaszolgálatot teljesített, majd deportálták és 1945 júniusban szabadult fel. Felesége és 3 testvére mártírhálalt haltak, valamint elvesztette feleségének hűgát és annak férjét. Második felesége férjét vesztette el, valamint héthónapos kisfiát, aki a gettóban éhenhalt. Edesapját Da.chauban ölték meg.

Fürstner Sándor gyárigazgató, Pápa, Lengyelországban teljesített munkaszolgálatot a 103 11. századdal és Hárkán szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, gyermekeit és Ernő fivérét.

Füredi Jenő férfiszabó, Körmen. A 107-es VÉP-pel Zircen teljesített szolgálatot. 1945 márc.-ban szabadult fel. Feleségét, 7 éves kisfiát, öccsét vesztette el.

Füredi József cipésmester, Békéscsaba. 1940-ben vonult be munkaszolgálatra, majd 1941—42-ig Oroszországban 11 hónapot szenvedett, 1944. októberben tért haza és Alsónémediben 15-én megszökött. Utána az oroszok szabadították fel u. ott és 1944. nov-ben tért haza. Felesége: Pollák Gizella, valamint 3 gyermeke László, Éva és Judit, továbbá szülei pusztultak el Németországban. Bátyját F. Lászlót a nyilasok hurcolták el és a Dunaparton ölték meg. Bátyja feleségét Ausztriába vitték s ott halt meg, 3 árvája éQ. Nővére szintén deportálva volt és Kató leányával együtt tért haza. Húga és annak fia Budapesten szabadult fel. Fürst Andor fakereskedő, Rákospa-

lota. A 109/6. és 105/4. századokkal Lengyelországban teljesített munkaszolgálatot és Kópházán szabadult fel. Szülei és bátyja nem tértek vissza.

Fürst István igazgató, Győr. A 102/4. századdal több éven át megszakításokkal munkaszolgálatot teljesített és Budapesten szabadult fel. Anyját, feleségét, leányát, nővérét, 2 öccsét vesztette el.

Fürst Pál szikvízgyártó üzl. túl., Zalaegerszeg. A 103/303-as századdal teljesített szolgálatot az ország területén, majd Németországba hurcolták és Günskirchenben szabadult fel. Anyja és bátyja nem tértek vissza Németországból.

Fürst Sándor festelek ereskedő, Győr. Kunmadarason teljesített szolgálatot, majd a deportálásból Gunskirchenben szabadult fél. Felesége és leánya elvesztett. Második felesége a deportálásból 1945. áprilisban szabadult fel. Egész családját elvesztette.

Fürst Sándor kötszövömmester. Újpest. A 101/341. századdal munkaszolgálatot teljesített, majd deportálták és 1945. ápr. 13-án Magdeburg mellett szabadult fel. Szüleit, feleségét, öccsét hűgát, 2 gyermekével és férjével deportálták, közülük csak öccse és felesége tértek vissza.

Fürst Sándor kereskedő, Verpelét. A 107/3. századdal több éven át teljesített munkaszolgálatot Ukrajnában és Budapesten szabadult fel. 2 testvérét, 2 unokatestvérét, sógornóját és családjának 12 tagját vesztette el. Felesége és két gyermeke is deportálva volt.

Fürst László rt. igazgató, Debrecen A 106/306. századdal 10 hónap volt munkaszolgálatban Szolnokon. Debrecenben, Hajdúnánáson és Hajduhadházán. Családjából F- Mátyást deportálták, ki nem is tért vissza A felszabaddulás Debrecenben 1944 október 19-én érte.

Fürst Sándor fuvarozó Marcali. 1942 márciustól 1943 novemberig mint munkaszolgálatos volt a 4/2. századnál. Sachendorfbán szabadult fel 1944 áprilisban. Elvesztette szüleit, öccsét, hűgát, nagynénjét, unokabátyját.

Fürst Sándor órás és ékszerész, Székesfehérvár. 1944-ben deportálták és 1945 ápr. 13-án szabadult fel. Elveffittette feleségét gyermekét és több rokonát

Fürth Andor nyersbőrkereskedő, Miskolc. Előbb munkaszolgálatos volt,

majd deportálták és Sachendorfban szabadították fel az oroszok. Elvesztette anyját és bátyját.

Fürth Jenő kereskedő, Miskolc. A 107/318. századdal teljesített szolgálatot, majd deportálták és Gunskirchenben szabadult M. Elvesztette szüleit, 6 testvérét, feleségét. 7 gyermekét (Feleségét áldott állapotban hurcolták el és nyolcadik gyermekét Auschwitzban hoztai a világra.

Füzes László kereskedő, Veszprém. A 103/305. kmsz. kötelékében éveken át volt munkaszolgálatos, majd deportálták és Sachendorfban szabadították fel. Szüleit a deportációban, öccsét az orosz fronton ölték meg.

Füzes Jenő kereskedő, Budapest. A 101/16-honi századdal munkaszolgálatot teljesített, 1945 március 31-én szabadult fel. 3 testvére mártírhalált halt.

Füzi Sándor vendéglős, Budapest, A 701/11. századdal 2 évig honi munkaszolgálatot teljesített, Budapesten szabadult fel.

Galambos István szövetkezeti vezető, Nyíregyháza. Közel 5 éven át teljesített munkaszolgálatot. 1945 jan. 18-án szabadult fel. Szüleit, testvérét, 7 unokatestvérét vesztette el. A felesége visszatért.

Galandauer Manó borkereskedő. Bonyhád. A 48/3. és 104/1. századdal szolgált éveken keresztül és 1945 máj. 14-én szabadult fel. Szüleit, feleségét, 3 gyermekét, bátyját és annak feleségét 8 gyermekkel vesztette el. — G. József kereskedő Galíciában és Sopronban volt munkaszolgálatos. Feleségét vesztette el. — G. Jenő kereskedő 107/4. századnál szolgált. Szüleit vesztette el.

Galitzenstein Andor kereskedő, Nagyatád. A 101/48-as és 111/303-as k. m. sz.-szel teljesített szolgálatot és Sátoraljaiújhelyen szabadult fel. Szüleit megölték Németországban

Gara Dezső dr. orvos. Gyöngyös A 101,115. századdal szolgált Lengyelországban és 45 februárjában szabadult fel. Elvesztette testvérét, anyósát sógorait, sógornőit és mostohatestvéreit.

Gara Nándor dr. ügyvéd, Eger. A munkaszolgálat és deportálás elől hamis okiratok segítségével sikerült megmenekülnie. Fia és 21 rokona vezett el. Lányai visszatért.

Garai Gábor kereskedő. Nagykőrös. A 202/2. századdal Marcaliban és Ukrajnában teljesített munka szolgálatot. majd 1944 dec. 6-án szabadult fel.

szökés által. Két nővérét, sógorát vesztette el. Felesége Auschwitzban volt deportálásban, elvesztette szüleit, 4 testvérét.

Garamvölgyi András autószerelő, Nagykanizsa. A 103/301-es k. m. sz.-szel teljesített szolgálatot, majd Dachaubá vitték, ahol később felszabadult. Szüleit és bátyját is deportálták. bátyja nem tért vissza.

Galambos Károly hentes és mészáros, Kiskőrös. 1944 júliusban deportálták Dachaubá és 1945 ápr. 28-án szabadult fel. Felesége mártírhalált halt.

Gálét Emil kereskedő, Kisvárdá. A 5/4. századdal teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból 1945 április 11-én szabadult fel. Szüleit, 3 testvérét, 1 sógorát és azok 7 gyermekét vesztette el.

Gálét Sándor kereskedő, Nyírbátor. 194Q-tól 1943-ig teljesített munkaszolgálatot a 108/11. századdal. 1944-beiv deportálták Auschwitzba. 1945 májusban szabadult fel. Elvesztette szüleit, 3 testvérét, 2 sógornőjét, 4 unokatestvérét.

Gállá (Grünbaum) Andor szövetkezeti igazgató. Nyinacsád. A 101/39. századdal több helyütt volt munkaszolgálatos, 1944 nov. 14-én szabadult fel. Elvesztette szüleit, 2 testvérét. Felesége is deportálva volt.

Gallai (Grünfeld) Róbert kereskedő. Pásztó. A 107/304. századdal 1940-től megszakításokkal éveken át volt munkaszolgálatos, részben Ukrajnában, egészen Voronyezsig. A hatvani gettóból 'megszökött és 1944 okt. 29-én» Tatán felszabadult. Vesztésege 4 fivére, 3 nővére és azok családtagjai.

Ganz Endre kereskedő, Kiskőrös. A 105/2. századdal és a 13. könnyű hadosztállyal teljesített szolgálatot, majd orosz fogságba került ahonnan 1945. novemberben került vissza. Szüleit és 3 nővérét deportálták, de visszatértek.

Ganz Sándor szőv. ügyv., Budapest A 101/34. századdal Oroszországban volt munka szolgálatos és Budapesten szabadult fel. Anyját, unokatestvérét, nagybátyját, nagynénjét és azok egész családját deportálták, közülük csak édesanyja tért vissza.

Gara Andor kereskedő, Budapest. A 101/67. században a pesti felszabadulásig honi munkabólgálatot teljesített. Sógora. Weisz Miklós, a deportálásból nem tért vissza.

Garaj Ernő mechanikai üzem tül., Budapest. 1940-ben 3 hónapig Nagykátán volt muszos, mint a múlt világ-

háborús 75%-as hadirokkantja. 6 öcs-egét, mint muszost deportálták, semmi hír nincs róluk. Egyik öccsét a nyilasok gyilkolták meg Pesten, felesége előtt, 2 sógorát a nyilasok ütötték agyon. Családjából még 5 gyermek veszett el.

Garai György kereskedő, Budapest. 1944. május 30-án vonult be és aug. 27-én deportálták. Mauthausen megjárva szabadult fel. Anyját, apját agyonlőtték és családja több tagját vesztette el, részben deportálás, részben munkaszolgálatban.

Garai Sándor villanytelepi vezető, Vásárosnamény. A 108/14. századdal több helyütt teljesített munkaszolgálatot éig 1945. jan. 14-én szabadult fel. Szülei mártírhalált haltak.

Garzó Ernő szücsmesiter, Cegléd. A 105/3. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1945. jan. 1-én szabadult fel. Járt Szerbiában. Galiciában, majd megszökött éig Tokajban bujdosott. Szüleit és hűgát vesztette el.

Gábor Andor autó javítóüzem tulajdonos, Budapest. Csepelen teljesített »munkaszolgálatot és 1945. máj. 7-én szabadult fel a deportálásból. 4 sógorát vesztette el. — G. Zsigmond több éven át volt munkaszolgálatos és a deportálásból 1945. Amáj. 7-én szabadult.

Gábor György ügynök, Budapest. A 109/8. és 21. századdal megjárta Ukrajnát és a deportálást, ahol 1945. máj. 4-én szabadult fel. Apósát vesztette el.

Gábor József kereskedő. Fehérgyarmat. A 106/M0. századdal 52 hónapig volt munkaszolgálatos Ukrajnában és Németországban. 1944. szept. 27-én szökés után szabadult meg. Szüleit és 3 nőtestvérét vesztette el.

Gábor Sándor vaskereskedő, Ujflehértó. A 108/12. századdal teljesített munkaszolgálatot éveken át, majd 1945. jan. 4-én szabadult fel. Feleségét, két sógorát ölték meg. Szülei is deportálásban voltak. (Második fideeége szintén deportálásban volt.)

Gábori Tibor kereskedő, Eger. 1943. októbertől kezdve a felszabadulásig Rimaszombaton és Lengyelországban teljesített szolgálatot. Szüleit, feleségét és leánytestvéreit deportálták, felesége visszatért.

Gábori Tibor kereskedő, Budapest. 1944. ápr. 5-én a Hain-csoport elfogta, hogy szervezkedés helyiségében éig átadták a Svábhegyen a Gestapónak

Megjárta a Pestvidéki fogházai, a Kis-tarcsai internálótábor, ahonnan végül elengedték. Később muszost lett, majd a gettóban szabadult fel. Édesanyja és húga deportálva volt, édesanyja 28 kg-ra lefogyva került haza rettenetes állapotban.

Gál István kereskedő, Baja. Két évig teljesített munkaszolgálatot a 101. helyreállító századdal Lengyelországban. A deportálás elől megszökött.

Gál Istvánná sz. Markovits Katalin, Budapest. 1944. júl. 3-án a Weisz Manfréd gyárból deportáltak és 1945. márc. 10-én szabadult fel, hűgával együtt. Elvesztették szüleit, nagybátyjukat, nagynénjüket, akit a Stefánia-útról a nyilasok ismeretlen helyre hurcoltak el.

Gál Lászlóné háztartb., Albert-Irsa. Tizenegy hónapig volt deportálva, 1945. jún. 3-án szabadult fel. Elvesztette szüleit és férjét, anyósa és sógornője visszatért.

Gál Sándor textilkereskedő, Budapest. A 109/7. századdal megjárta Ukrajnát és Budapesten szabadult fel. Apósát és sógorait vesztette el.

Gál Sándor és József kereskedők, Fehérgyarmat. A 108/101- és 2. századdal Erdélyben és Dunántúlon teljesítettek munkaszolgálatot és 1945. máj. 4-én szabadultak fel. Elvesztették Részanyjukat, 4 testvérüket, 1 sógornőjüket.

Gál Tibor építési vállalkozó, Budapest. Előbb mint autós katona, majd mint munkaszolgálatos teljesített szolgálatot. 1944. okt. 14-én megszökött és a felszabadulásig Budapest környékén bujkált. Anyját, 2 testvérét, feleségének testvérét vesztette el. Családjából Deutsch Dezsőt Borban lőtték agyon, József és Antal Oroszországban haltak meg.

Gálos Ede üzletvezető, Budapest. A 701/303. századdal teljesített munkaszolgálatot a felszabadulásig. Bátyját, négytagú családjával, hűgának fiát, vesztette el, utóbbit Kiskunhalason lőtték agyon.

Gálos Endre kereskedő, Nyiracsád. A 101/10. századdal Ukrajnában volt éveken át munkaszolgálatos és 1945. jan. 18-án szabadult fel. Anyja mártírhalált szenvedett.

Gárdonyi -Andor rt. igazgató, Budapest. 1944. okt. 15-én Ferry-hegyre internálták és jan. 18-án szabadult fel. Elvesztette 2 sógorát, akik mint munkaszolgálatosok haltak meg. Ő a svéd védett háznak volt a parancsnoka a

Jókai-utcában, 1944. nov. 4-én megszökött Ferry-hegyről és az Aréna-útra a gyűjtőállomásra ment.

Gárdos István kereskedő, Budapest. A ruhagyűjtő századdal több helyütt teljesített szolgálatot, majd 1944. dec. 7-én szökött meg a deportálás elől és Budapesten szabadult fel. Ezt megelőzően az Abonyi-utcai század egy részével nagy munkát fejtett ki az odaözönlött üldözöttek megsegítésében. Felesége 1944. karácsonykor bombatámadás következtében pusztult el.

Gárdos István kereskedő, Budapest. A 101/359. századdal Budapesten és Diósgyőrön szolgált, majd 1945. jan. 16-án szabadult fel.

Gárdosi (Grósz) Aladár kér. alkalmazott, Budapest. 1940-től több helyütt munka szolgálatot teljesített, majd deportáltak. 1945. máj. 5-én szabadult fel Günsfldrchenben. Felesége és fia» Auschwitzban volt deportálva, az ott szerzett betegségben meghaltak. 4 testvére deportálva volt, közülük 1 meghalt, férjét pedig Budapesten meggyilkolták.

Gárner Sándor rt. igazgató, Szeged A 105/301 századdal Szegeden és Baján volt munkaszolgálatos és 1944 okt. 21-én szabadult fel. Feleségét, gyermekét, édesanyját és testvéreit hurcolták el. Családjának számos tagját deportáltak

Gáspár Erna gyógyszerész, Jánosháza. 1944 jún. 1-én deportáltak és Tereienstsdban 1945 máj. 9-én szabadult fel. Édesanyját és öccsét vesztette el a deportálásban.

Gáti (Goldstfein) Ernői kereskedő, Budapest. Előbb katona volt, majd műszög lett és 1944. okt. 20-án sáncsásra vitték el. A gettóban szabadult fel. Elvesztette vejét, testvérét, valamint a család több tagját.

Gáti Béla kereskedő, Eger. A 107/312. századdal éviiken át teljesített munkaszolgálatot az országban, Galiciában, majd Ausztriában és Bécsben szabadult fel. Elvesztette édesanyját, feleségét, kisleányát, húgát. 2 muszos öccsét és ezek hozzátartozóit.

Gáti László mnlomtiszviselő, Pécs. 55 hónapig volt munkaszolgálatos a 4/2-es századdal, nagyrészt az orosz fronton. Itt megszökött a partizánokhoz és 1945 május 18-án szabadult el. Egy testvérén kívül teljes családját, összesen 12 személyt veszített el.

Gáti (Grüner) Sándor sütőmester, Újpest. A 101/319-es századdal, majd a II. honv. gyalogezrednél teljesített

szolgálatot. 1944 szeptember elején megszökött és hamis iratokkal Budapesten bujdosott. A vadász-utcai védett házba napi 100—120 kg. kenyeret juttatott, ezt úgy tudta kérésziül vinni, hogy belépett a XIII. kér. nyúaspártba és így segített szenvedő társain. Feleségét, gyermekét, testvérét veszítette el.

Gartner Károly mészáros és hentes, Edelény. 1941-től kezdve megszakításokkal munka szolgálatos volt és 16 hónapot töltött Ukrajnában. 1945. máj. 1-én szabadult fel. Ezt megelőzően 1944. ápr. 23-án internáltak. Testvérei és családjának nagy része deportálva volt, közülük G. Jenő és felesége, G. Ferencivé és G. Károly tértek csak vissza.

Geiger László kereskedő, Győr. A 201/5. kmsz.-szel teljesített munkaszolgálatot és 1945. jan. 18-án szabadult fel. Elvesztette szüleit, húgát és mintegy 32 rokonát.

Geiger Samu dr. ügyvéd, Budapest. Fját, Tamást deportáltak, valamint nővérét, dr. Márkus Móniét férjével, leányával, annak férjével és unokájával és mindnyájukat kivégezték. Elvesztette még másik nővérét annak leányát és fivérét, aki a gettóban halt meg. Harmadik nővérét családjával együtt szintén deportáltak, de ők visszatértek.

Geigner Béla kereskedő, Szeged 1940-ben voft munkaszolgálatos, majd deportáltak és 1945. ápr. 15-én szabadult fel. Családjából G. Ferenc halt meg.

Geiringer János dr. gyógyszerész, Baja. 1944. jún-ban deportáltak és 1944. jún. 16-án Ausztriában meghalt. Feleségét, leányát annak férjét deportáltak, felesége nem tért vissza.

Geist Miksa kereskedő, Vasvár. Budapesten az utolsó percben megszökött a deportálás elől a Józsefvárosra pályaudvaron és a fel szabadulásig bujkált. Elvesztette feleségét. 5 nővérét és azok családtagjait, összesen 8 gyermeket. Felesége részéről szüleit és 3 testvérét

Gelb Imre fuvaros, Sárospatak. A 108/31. kassai században teljesített szolgálatot, máj 1 deportáltak és Günskiirchenben szabadult fel. Anyját, nagynénit és családjának 6 tagját veszítette el.

Gelb Zoltán vaskereskedő, Sárospatak. A 705/1. századdal belföldön és Romániában volt munkaszolgálatos és 1944 november 18-án Désen szabadult fel. Feleségét, fiát, 4 testvérét, anyósát, apósát, megölték.

Gelb Béla, szabómester, Budapest. A 107/7. századdal honi és ukrainai szolgálat után deportáltak és Gunskirchenben szabadult föl. Elvesztette apját, feleségét, fiát, 4 testvérét és azok teljes családjait összesen négyen tértek vissza-

Gelb Sándorné özv., magánzó, Budapest. Elvesztette férjét, bátyját, unoka-húgát és több rokonát. Férje; mint munkaszolgálatos Ukrajnában az oreli áttörésnél tűnt el.

Gelberger Sándor kútfűrómester, Nyiregyháza. A 106/8. századdal Debrecenben szolgált, majd az orosz fronton is volt, később deportáltak és 1945. márciusában szabadult fel. Feleségét, gyermekét, anyját és 2 fivérét, vadiamint 1 húgát ölték meg.

Gellért József né szül. Markovits Rózi fényképészmester, Sátoraljaújhegy. Auschwitzban volt deportálásban és 1945. május 8-án szabadították fel. Férje mint rmm, szülei mint deportáltak veszttek el.

Geller László kereskedő, Budapest. A 101/301. században teljesített munkaszolgálatot, majd letartóztatták és 6 hónapig a Margit-kórházban volt vizsgálati fogoly. Út/áha tárgyalás nélkül ismét munka szolgálatra vezényelték, azután megszökött és a felszabadulásig bujkált. Elvesztette apját, húgát, 2 gyermekkel, ajtók Auschwitzban pusztultak el.

Gellert Miklós bádogosmester Budapest. A 10V67. századdal teljesített szolgálatot éveken át megszakításokkal és 1944. nov. 28-án Ausztrilába deportáltak. 3 testvérét. Sógorát, húgát és annak férjét vesztette el.

Gellert Miksa kereskedő, Vésztő. 1940-ben teljesített rövid munkaszolgálatot, majd 1944 jún. ban deportáltak s 1945. máj-ban Teresienstadtban szabadult fel. Elvesztette feleségét, fiát, vejét.

Gél I is Ervin kereskedő, Sopron. A 103/107. századdal volt munkaszolgálatos és 1944. okt-ben szabadult fel Szüleit 1 nővérét és öccsét vesztette el.

Gelmann Pál kereskedő, Budapest. A 10932. századdal Oroszországban és Lengyelországban teljesített szolgálatot és a deportálásból Teresienstadtban szabadult fel. 2 nagynénje, anyósa, apósa és több rokona veszttek el.

Gellman Sándor fogász, Szerencs. Több évig volt munkaszolgálatos, résztben Oroszországban, majd 9 hónapig orosz fogságban. 1944 december 21-én

szabadult fel. Szüleit, feleségét, leánytestvérét, apósát, anyósát 7 gyerekkel deportáltak és csak felesége és 3 sógor-nője tért vissza.

Gerber József kereskedő, Kistelek. Szegeden volt munkafizigálatos több megszakítással és 1944 oki. 20-án szabadult fel. Feleségét, fiait fivérét, húr. coitiák eL

Gerber Henrik szőnyegjavító, Budapest Honi és ukrainai muszos volt és 1945-ben szabadult fel szökés útján. Nővérét és annak fiát a deportálásban ölték meg.

Gerben Lajos cipőgyáros, Budapest. Mint katonai kivételezett, itthon volt, cipőgyárát vezette. A felszabadulás után gyára újra működött. — Groaszman Sándor munkaszolgálatos, orosz fogságba esett eltűnt. Hivatalos értesítés njncs.

Gerendái Erzsébet varrónő, Újpest. Egy évig volt deportálva 1945 májua 4-én szabadult fel. Elvesztette apját, anyját, testvérét, annak leányát. Sógora Lőrinc József és Gerendái György mint muszosok, nem tértek vissza.

Gerendást Jenő férfi szabómester, Vitika. A 108/13. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1945. máj. 4-én szabadult fel. Szülei és 3 testvére mártírhalált haltak.

Gergely András dr. textilgyári gyapjúdiszponetns. Budapest. A 101/602. századdal volt néhány hónapig munkaszolgálatos. a deportálás elől megszökött Húga elveszett.

Gergely István órás és ékszerész. Győr A kunmadaras! századdal az ország területén volt munkaszollgálatofl. majd Gunskirchenben szabadult fel a deportálásból. Elvesztette fűleit és testvérét. Felesége deportálva volt, anyja nem tért vissza.

Gergely Nándor ptp. főtanácsos, izr. hitközség elnöke. Kispeszt. A 103/4. századdal teljesített éveken át munka zoL gálalbt, majd deportáltak és Waldlage. ban szabadult fel. Feleségét, két gyermekét, húgait vesztette el.

Gergely Miklós aranyműves, ékszerész, Budapest. A 101/42. századba Esztergomban, majd Borban teljesített szolgálatot és a partizánok szabadították fel 1944. szept. 3-án. Családjának több tagját vesztette eL

Gergely Pál kereskedő, Budapest. 1940-től 1944. akt. 25-én történt felszabadulásáig munkaLszoflgálatot teljesített a 101/1. 2. 3. és 328. lázadókkal, résztben Ukrajnában, öccse mint muszos

1942. akt-tői teljesített szolgálatot és eltűnt

Gergely Sándor dr. orvos, Kispest A gettóval deportáltak és Auschwitzban 1945. április 27-én az oroszok szabadították fel. Feleségét, fiát, leányát, férjével együtt szintén elhurcolták, de mind visszatértek.

Gergely Simon háziiparos, Budapest. 1940-ben Nagykátára/ vonult be, majd több helyütt teljesített munkaszolgálatot. 1944. okt. 20-án a nyilasok Gyálpusztára vitték, megszökött és Budapesten szabadult fel. Elvesztette édesanyját húgát, fivérét, annak feleségét.

Gergely Vince gabonakereskedő, Budapest. A nyilasidőket a svéd követségen vészelte át. Családját 1944. nov. 15-én vitték a nyilasok a Radetzky-laktanyába. Elvesztette nővérét férjével, leányával, fiával és vejével, öccsét feleségével és két kis lányával.

Gerhardt Károly ezüstműves, Budapest. Másfél évig volt muszos Ukrajnában és szökés útján szabadult fel.

Gerle Jenő fogász, hátlécözs. elnök, Balkány. A 122. VÉP-pel teljesített szolgálatot és 1945. jan. 10-én szabadult fel. Elvesztette feleségét, gyermekét, 2 testvérét és azok 7 gyermekét.

Gerő Béla kereskedő, özd. A 107/302. században teljesített munkaszolgálatot. Budapesten szabadult fel. Feleségét, fiát, édesanyját, 2 fivérét és 4 leány testvérét mind elvesztette.

Gerő Félix kereskedő, Budapest. Rákócsházán teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette 2 testvérét. Béla feleségét és fiát, sógorát és annak feleségét.

Gerő Miksáné Özv., kereskedő, Kőrösladány. 1944. jún. 10-én deportálták és 1945. ápr. 19-én szabadult fel. A deportálásban meghalt leánya és 2 unokája, férje pedig³² ottszerzett szívbajában hazatérése után halt meg.

Gerstmajun Péter tisztviselő, Szombathely. A 102/201. századdal volt munkaszolgálatos és a deportálásból 1945. máj. 4-én szabadult fel. Szüleit és testvéreit veszítette el.

Gertner Béla lakatosmester, Eger. A 101/312. századdal több éven át teljesített munkaszolgálatot és Kaposváron szabadult fel. Elvesztette édesapját, feleségét, 3 gyermekét. 1 unokáját, 2 testvérét, sógornőjét, sógorát és azok családjait.

Gervai Ferenc kereskedő, Budapest. A 109/20. és más századokkal teljesített munkaszolgálatot 28 hónapon át és

Budapest felszabadulásakor szerelt le. Elvesztette felesége anyját, húgát, annak gyermekeit, sógorát és bátyját.

Gervai Pál fatermelő, Sárospatak. Két évig volt munkaszolgálatos a 11/6. században, szüleit, nővérét, sógorát és unokahúgát veszítette el.

Gestettner Lajos gyáros, Újpest. Hárosszigetan és Budafokon volt munkaszolgálatos; majd Budapesten felszabadult. Feleségét 8 gyermekkel deportálták, valamint 3 nővérét és azoknak gyermekeit és több rokonát.

Gestettner Nándor kereskedő, Győr. A deportálás és munkaszolgálat előtt végig bujdosott Budapesten egészen a felszabadulásig. Szüleit, 5 testvérét deportálták, közülük csak Judit nővére tért vissza.

Gescheit Sándor kereskedő, Salgótarján. Munkaszolgálatos volt a 11/4. századdal és 1944. okt. 1B-án az oroszok szabadították fel. Nagyszüleit, nagybátyját Auschwnttiban ölték meg.

Geszti (Gunszt) Imre gyógyszerész, Törökszentmiklós. A 106/2. századdal 3 hónapig teljesített munkaszolgálatot 1944. okt. 24-ig. Több rokonát veszítette el.

Gettler István gyógyszerész, Gydn_gyös. A 107/4. századdal Oroszországban a Don partján is volt és 1944-ben szökött meg, öccsét G. Endrét mint munkaszolgálatost veszítette el. Felesége és annak szülei, valamint Ibolya leányuk is deportálásban voltak.

Gewütz Márkus kereskedő, Szombathely. A 101/3. századdal teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból Terésienstadtban szabadult fel. Apját, feleségét, 4 éves fiát, a deportá dióban veszítette el, Vilmos fivérét a Dunaparton lőtték agyon.

Glancz Imre szabómester, Székesfehérvár. A 304/3. századdal teljesített munka szolgálata tót és 1945. nyarán szabadult fel. Elvesztette szüleit, 5 testvérét, feleségét és 3 gyermekét.

Glanck Máttyás kereskedő, Várpalota. A 103/305. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1944. decemberében Pátka községben szabadult fel. Feleségét, leányát, apósát, anyósát, bátyját, 2 nővérét, sógorát 1 gyermekkel veszítette el.

Glatstein Lajos fuvaros, Nyíregyháza. A 11/7. századdal Tokajiban teljesített munkaszolgálatot és 1945. jan. 14-én szabadult fel. Apját, 2 húgát, 1 bátyját pedig mint muszost veszítette el.

Glattstein Bertalan gazdálkodó, Mezőcsát. A 107/8. és 106/8. századokkal több éven át volt munkaszolgálatos és a Donnál is szenvedett. Feleségét, kislányát, édesanyját, nővérét, sógorát, 4 fiával és 3 testvérét deportálták. Feleségének családját is deportálták.

Glautstein Miklós vaskereskedő, Mezőcsát. 1942-től 1945-ig teljesített munkaszolgálatot a 7/1- száznál Ukrajnában és Lengyelországban. Családjából deportálták feleségét, 2 gyermekét, 6 testvérét, édesanyját, alak közül senki sem tért vissza. 1944. dec. 3-án szabadult fel Szegeden. — G. Andor vaskereskedő, 1942-től 1943 okt-ig volt munkaszolgálatos Ukrajnában. 1944 ápr-ban deportálták. Bajorországban szabadult fel 1945 máj-ban. Elvesztette feleségét és 4 gyermekét.

Glattstein Tibor bányagazgató, Edelény. A 107/321. százzal volt műnloaszolgálatos és Budapesten szabadult fel. Szüléd és 3 húga mártírhalált haltak. — G. Sámuel a 107/321. százzal volt munkaszolgálatos. Családjának számos tagja veszett el. — G. Andor szintén munkaszolgálatos volt.

Gleichmann Emil cipőkereskedő, Püspökladány. A 106/11. százzal megjárta Ukrajnát és 1944. okt- 15-én az oroszok szabadították fel. Elvesztette feleségét, két kis fiát, apját és 5 testvérét.

Glied Sándor szappanfőzőmester, Szekszárd. A 104/1. marcali százzal Ukrajnában és Lengyel országban szenvedett, majd deportálták és Dachauban szabadult fel. Szüleit, feleségét és 1 gyermekét hiába várta vissza.

Glück Andor kereskedő, Miskolc. A 107/6. százzal teljesített szolgálatot, mint kivételezett, majd átkerült a 16/10. honvédezeredhez, mint távirász. Később újból -munkaszolgálatos lett, majd megszökött és a budapesti svájci követségen bujdosott a fel szabadulásig. Elvesztette szüleit, feleségét, leányát, 3 testvérét és családjának mintegy 41 tagját.

Glück Andor kereskedő, Isaszeg. A 109/36. százzal teljesített szolgálatot és 1944. dec. 29-én Székesfehérváron szabadult fel. Elvesztette feleségét, 2 apró gyermekét, 2 fiútestvérét, azok feleségeit, valamint 2 nőtestvérét, valamint férjeiket is.

Glück Bemát kereskedő, Sátoraljaújhely. Két évig volt munkaszolgálatos, közben megjárta Mautthausent és 1945. máj. 5-én szabadították fel. Édesanyja és 5 testvére deportálásban volt. —

G. Adél kereskedő 1 évig volt deportálásban, 1945 januárjában szabadult fel. Glück Béla pékmeister, Mátészalka A 108/72. és 19. századdal Kassán és Ukrajnában teljesített szolgálatot, majd Sachendorfba deportálták, 1945 május 4-én szabadult fel. Szülei és 3 testvére mártírhalált haltak.

Glück Ernő kereskedő, Szendrő. A 107/21. százzal teljesített munkaszolgálatot és 1945 május 5-én Guns-kirchenben szabadult fel. Elvesztette feleségét, 3 gyermekét, 5 testvérét és azok családjait, G. Zoltán orosz hadifogságban van.

Glück Imre bélyegkereskedő, Budapest. Az 57/101. és 26. sáncos százzal teljesített szolgálatot a budapesti fel szabadulásig. Felszabadulása szökés útján történt. — Glück Pál bélyegkeresk., a 701/38. és 101/375. századokkal teljesített szolgálatot és Fertőrákoson szabadult fel. Elvesztették unokaöccsüket, Szalad Andor és György muszosokat, unokahugukat, Erényi Lilit és özv. Fleischer Róbertné.

Glück Imre kereskedő Rakamaz. A 108/10., 15. és 26. századokkal a Kárpátokban és a Gyimesi-szorosban teljesített munkaszolgálatot és Csapon szabadult fel. Édesanyja, felesége és gyermeke meghaltak.

Glück Jenő kereskedő, Cigánd. 1944. április 27-én deportálták és 1945 januárban szabadult fel. Elvesztette anyját, testvérét, sógorát és annak fiát.

Glück J. Jenő tisztviselő, Heves. A 107/4. és 317. századokai honi és ukrajnai munkaszolgálatot teljesített, 1944 novemberben Beregszászon szabadult fel. Elvesztette anyját, két fivérét, nagyanyját, sógorát, annak feleségét és 2 gyermekét. Felesége a Wesselényi-utcai vöröskereszt kórházban mint okl ápolónő teljesített mindvégig szolgálatot.

Glück Lajos bútorkereskedő, Budapest. A 101/305. százzal Obudán volt munkaszolgálatos és Budapesten szabadult fel. Anyja és öccse mártírhalált halt.

Glück László ecetgyáros, Szikszó. Az ország különböző részeiben, a Kárpátokban, s Lengyelországban is teljesített munkaszolgálatot a 11/3. században 1943 október 4. óta, majd 1945 január havában Egerben szabadult fel. Szüleit, feleségét és 3 testvérét deportálták, kik közül csak Zoltán fivére jött vissza. Második felesége elvesztette első férjét, aki mint muszos a Donnál tűnt el és szüleit is.

Glück Lipót szabómester, Budapest. A gettóban volt feleségével és január 17-én szabadult fel. 2 fiát deportálták, leányát Kópházáról elvitték, azóta eltűnt. Elpusztult még 3 testvére és sógora, valamint feleségének szülei és fivére is.

Glück Miklós kereskedő, Kisvárd. Két évig teljesített munkaszolgálatot a 11/4. századnál a Kárpátokban. 1945 januárban szabadult fel. Elvesztette szüleit és 2 testvérét.

Glück Miksa fakereskedő. Demecser. A 105/2. századdal megjárta, Oroszországot és 1944 október 20-án szabadult fel. Feleségét, 2 gyermekét és 2 testvérét veszítette el.

Glück Tibor kereskedő, Tokaj. Több éven át teljesített munkaszolgálatot Közegen, Galiciában, Kárpátalján és Ungvárott szabadult fel. Szüleit, 2 testvérét deportálták, 1 testvére tért vissza. — G. Mór kereskedő Ukrajnában is teljesített munkaszolgálatot és Beregszáson szabadult fel.

Glück Samu kereskedő, Budapest. A 101/340. században 14 Mfnnapig teljesített szolgálatot és 1944 november 2-án megszökött, majd Budapesten felszabadult. Testvérét, Glück Selmant Kassáról hurcolták Auschwitzba, mind ötet, mind 72 hozzátartozóját elvesztette.

Glückücb Tibor kereskedő, Hajdúnánás. A 121. VÉP-pel teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból 1945 május 4-én szabadult fel. Szülei Auschwitzban mártírhalált haltak.

Gold Nándor kereskedő, Sárospatak. 1940-től teljesített munkaszolgálatot, ezt megelőzően katona volt Lengyelországban is volt munkaszolgálatos. 1944.) dec. havában szabadult fel. Feleségét, bátyját és nővérét deportálták, bátyját elvesztette. Az ő édesanyját, 2 leánytestvérét és azok 2 gyermekét veszítette el.

Gold Árpád kereskedő, Budapest. 1944 május 15-től teljesített munkaszolgálatot a felszabadulásig.

Gold Jenő órás, Kecskemét. A 105/301. szegedi századdal teljesített munkaszolgálatot és ugyanott szabadult fel. Apja a deportálásban mártírhalált halt.

Goldberger Mór gyümölcskereskedő, Nyíregyháza. A 108/13. és 72-es századokkal honi és oroszországi munkaszolgálatot teljesített, majd 1944. októberében felszabadult. Elvesztette anyját, feleségét és 3 gyermekét.

Goldberger Sámuel kereskedő, Oros. A 108/27. századdal teljesített szolgálá-

tot, majd a deportálásból 1945 júniusában szabadult. Apját, 4 testvérét, sógornőjét, sógorát 2 gyermekkel elvesztette. — G. József kereskedő, a 108/27. század kötelékében volt munkaszolgálatos, majd deportálták és felszabadult.

Goldberger Zoltán kereskedő, Sárospatak. A 108/67. század kötelékében volt munkaszolgálatos és deportációjából 1945. máj. 7-én szabadították fel Edesanyját, öccsét és húgát megölték.

Goldberger Kálmán gazdálkodó, Nyírbogát. 32 hónapig teljesített munkaszolgálatot a 101/71. századdal Budapesten és Oroszországban. 1944 november 21-én szabadult fel. Szüleit, feleségét, gyermekét elvesztette, 2 testvére is deportálva volt. — G. Benjámín 13 hónapig volt muszos. — G. Simon 36 hónapig volt muszos.

Goldberger Károly dr. orvos, Törökszentmiklós. A felszabadulásig rövid ideig munkaszolgálatos volt. Elvesztette anyját és 3 testvérét; családjakkal együtt.

Goldberger Sándor bankigazgató, Budapest. A 701/23. századdal több helyütt teljesített munkaszolgálatot és Budán szabadult fel. Elvesztette feleségét, nővérét, 1 sógorát és 20 közeli hozzátartozóját.

Goldberger Sándor szabómester, Érd. A 102/16. századdal teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból 1945 április 1-én szabadult fel. Testvérét étnagyszüleit megölték.

Goldberger Tibor kereskedő, Vaja. 1944 április 18-án deportálták és 1945 július 10-én szabadult fel a német pokolból. Szüleit és 2 testvérét ölték meg.

Goldhammer Miklós kereskedő, Rutinok. A 107/21. századnál teljesített munkaszolgálatot részben Lengyelországban. 1944 december 13-án szabadult fel. Edesanyja«, felesége és gyermekei mártírhalált haltak. Jelenlegi felesége is deportálva volt. Családja nagyrészt ő is elvesztette.

GoldbanAer Tibor, magánalkalmazott, Kecskemét. Több éven át teljesített munkaszolgálatot, majd deportált és 1945 május 1-én szabadult fel Münchenben. Elvesztette szüleit, valamint feleségének nővérét és húgát. Felesége is deportálva volt.

Goldfinger József szállodás, Eger. 1944. októberében deportálták, majd megszökött és a felszabadulás Budapesten érte. Felesége, nővére, 3 leánytestvére, sógornője és a család 6 gyermektagja veszett el.

Goldfischer Sándor asztalosmester. Újpest A 101/4. és 109/33. századdal volt munkaszolgálatos és Budapesten szabadult fel. Apját, feleségét, kisleányát Auschwitzban ölték meg.

Goldmann Ferenc kereskedő, Kisváran- 1940-től 1944-ig megszakításokkal teljesített munkaszolgálatot a 106/6. századnál Debrecenben és Ukrajnában. 1944 október 7-én szabadult fel. Szüleit, 2 testvérét, mint műszolokat, 2 sógorát 1 unokaöccsét deportálták, akik közül csak 1 öccse és nővére tértek vissza.

Goldmann György malomtulajdonos, Dombrád. A 108/11. századdal országban teljesített szolgálatot, majd fogságba esett, ahonnan 1945 decemberben tért vissza. Elvesztette anyját, 2 fivérét, azok feleségét és gyermekeit.

Goldmann István tisztviselő, Szombathely. A 3/4. századdal volt munkaszolgálatos és a deportálásból Gunkirchenben szabadult fe. Szülei már-tírhaltak.

Goldmann Jenő gabonakereskedő, Hajdúböszörmény. 1940-től részbeni megszakításokkal felszabadulásáig munkaszolgálatot teljesített. Szüleit, feleségét, 4 gyermekét elvesztette.

Goldmann László bórkereskedő, Debrecen. 1943-ban vohult be a 116. VEP-hez, amellyel az ország több részében teljesített szolgálatot és a deportálásból 1945 ápr. 2-án szereit le. Elvesztette feleségét, 2 gyermekét, szüleit, 4 testvérét, sógorait, azok gyermekeit. Jelenlegi felesége is deportálva volt és elvesztette édesanyját, 2 testvérét, sógornőjét és egész családját.

Goldmann Sándor szabómester, Kisvárdav 1942 jún.-tól 1944 decemberig teljesített munkaszolgálatot a 109/36. századnál Pesten és Diósgyőrben. 1944 dec. 8-án szabadult fel. Elvesztette szüleit, testvérét, 2 sógorát, 1 unokaöccsét. Bátyja és nővére visszatértek a deportálásból.

Goldreich Mihály kereskedő, Budapest. A 111/103. századdal teljesített munkaszolgálatot 2 éven át és 1945 jan. 14-én szabadult fel. Szüleit és Rudolf fivérét veszttette el.

Goldring Imre szappanfőző, Bonyhád. A 248/3. és> egyéb századokkal teljesített éveken át munkaszolgálatot és 1945. márc. 31-én szabadult fel. Köbben deportálva volt. Szüleit, feleségét, 9 gyermekét, nővérét, sógorát 4 gyermekkel hurcolták el, valamint 4 testvérét. Felesége visszatért a deportálásból, ő is elvesztette szüleit, nővérét, sógorát és azok gyermekeit.

Goldschmied József ádJatkereskedő, Sárvar. 1940. máj.-ban vonult be először szolgálatra a 12-ik, maód a 1U3/3ÜÖ. kmsz.-hez, ahonnan később a 701/4. és 701/2-es sz. századhoz osztották be.

1944. dec. 20-án szabadult fel. Feleségét, 3 gyermekét, édesanyját, öccsét, apósát és anyósát veszttette el. Húga szintén deportálva volt és 1945. máj. 8-án Lipcseben szabadult fel.

Goldschmid Miklós kereskedő, Kapuvár. A gettóval deportáltak Auschwitzba. Elvesztette nagyszüleit, édesanyját, 7 nagynénjét, 4 bátyját és 13 unoka-testvérét.

Goldschmid Sándor kereskedő, Győr. A 102/4. századdal szolgált és Párkányban szabadult fel. Elvesztette apját, feleségét, 2 gyermekét, 2 testvérét, 3 sógornőjét 3 gyermekkel. Második felesége is deportálva volt, elvesztette anyját és első férjét.

Goldsmann Dezső kereskedő, úzd. A 107/301. században szolgált, majd Jolsvárol megszökött és Budapesten szabadult fel. Feleségét, 1 gyermekét, szüleit, 2 férfi és 2 nőtestvérét Ölték meg a náci.

Goldsmann József kereskedő, Ózd. A 107/321. században honi és oroszországi munkaszolgálatot teljesített és Budapesten szabadult fel. Szüleit, 2 bátyját, 1 nőtestvérét és azok hozzátartozóit, kb. 18 személyt veszttet el. Felesége is deportálva volt, elvesztette szüleit, 3 fivérét és nővéreinek 6 éves kisleányát.

Goldsmann László zsidóbar, Budapest. A 101/23. és 40. századdal teljesített munkaszolgálatot Ukrajnában és Romániában 2 és fél évig. Elvesztette 2 nővérét, egyiknek fiát és férjét. Fiát, leányát, feleségét, 3 nővérét és egy sógorát deportálták.

Goldstein Aladár gazdálkodó, Gyüre. A 108/91. századdal Erdélyben teljesített munkaszolgálatot és 1944 nov. 1-én szabadult fel. Elvesztette apját, 8 testvérét, 1 sógorát, 2 unokaöccse!

Goldstein Ernő mateosz fuvarozó, Debrecen. A 6. ELO-val teljesített szolgálatot éveken keresztül, majd a deportálásból Buchenwaldban szabadult fel 1945 ápr. 12-én. Utána flektifuszt kapott és júl. 14-én 35 kg.-os testsúllyal tért haza. Anyja Auschwitzban apja Debrecen környékén halt meg, ahol egy SS végezte ki. Egy muszos öccse Ukrajnában veszett el.

Goldstein Jenő szabómester, Hajdúnánás. Több éven át volt munkaszolgálatos, majd deportálták és 1945. máj.

3-án szabadult fel. Felesége, 3 testvére és több családtagja vesztett el.

Goldstein József gyümölcskertész, Csenjger. 1944 ápr.-tól a felszabadulásig deportálva volt Auschwitzban. Szüleit, nagyszüleit, 6 nagybátyját, azok családját elvesztette. G. Klára hazatért a deportálásból.

Goldstein Lenke varrónő, Budapest. Kápolnásnyéken teljesített szolgálatot, itt szabadul fel 1944 dec. 20-án. Szüleit és 4 testvérét deportálták, csak 1 testvére jött vissza.

Goldstein Dezső műköszőrüs, Nyíregyháza. A 108/8. századdal az ország több részében volt munkaszolgálatos, majd Mauthausenbe deportálták és 1945 máj. 5-én szabadult fel. Feleségét, 2 gyermekét, sógornőjét vesztette el.

Goldstein Márton termény- és burgonyakereskedő, Vaja 1944. ápr. 17-től 1945 szept. 15-ig deportálták Auschwitzba. Feleségét és 1 leányát elvesztette, még 5 gyermeke volt deportálva.

Goldstein Menyhért asztalosmester, Nagyhalász. 1944-ben deportálták, ezt megelőzően éveken át munkaszolgálatos volt. 1945-ben szabadult fel. Elvesztette apját, feleségét, 3 gyermekét, 5 sógornőjét, 3 sógorát, 4 testvérét, azok gyermekeit.

Goldstein Miklós fuvaros. Nyíregyháza. A deportálásból 1945. január 27-én szabadult, elvesztette szüleit, 5 testvérét és családjának több mint 50 tagját

Goldstein Péter droguista, Kisvárd. 1940-től 1944. dec.-ig a 109/16- és 108/10. századoknál szolgált Erdélyben. Elvesztette édesapját, nővérét, sógorát, azok gyermekét, 1 kislányát, apósát, anyósát

Goldstein Sámuel kereskedő, Debrecen. Auschwitzban volt deportálásban és ott 1945. február havában szabadult fel. Szüleit, és testvéreit vesztette el. Felesége Bécsben volt deportálva, testvéreit ő is elvesztette.

Goldstein Sándor fakereskedő, Budapest A 108/10. kmsz. kötelékében teljesített munkaszolgálatot Erdélyben és az ország területén és a deportálásból Theresienstadtban szabadult fel. Elvesztette fiát, anyját, 7 testvérét, 7 sógorát.

Goldstein Sándor vaskereskedő, Nyírbátor. 4 éven át teljesített munkaszolgálatot a 108/12. és 16. századokkal Ukrajnában és Bácskában. 1944. dec. 20-án szabadult fel. Szüleit és öccsét elvesztette, három testvérét hazatért.

Goldstein Tibor villanyszerelő, Karcag. A 109/10. századdal közel öt évig

teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Egész családját elvesztette a deportálásban.

Goldstein Zoltán vattakészítő, Nyíregyháza. A 156. századdal teljesített munkaszolgálatot. 1945. jan. 18-án szabadult fel. Feleségét, 3 testvérét és 5 gyermeket vesztett el.

Goldstein Zoltán vendéglős, Gönc. A 108/14. századdal az ország különböző részeiben teljesített munka szolgálatot. Majd deportálták és Buchenwaldban szabadult fel. Elvesztette szüleit, Artur fivére, mint muszost, Oroszországban volt, Imre fivérével együtt szabadult fel.

Goldstein Zoltán néhai kereskedő, Putnok. Többbizben volt munka szolgálatos, majd Sárvarra internálták, ahol

1944. ápr. 8-án meghalt. Elvesztette édesapját, testvéreit és azok családjait, özvegye bátyját vesztette el, aki mjnt muszos, 1944-ben Hidegségen halt meg

Gombó Károly kereskedő, Makó. Hat hónapig volt munkaszolgálatos Szegeден és ugyanott szabadult fel. Feleségét és 3 gyermekét deportálták és azok szerencsésen visszatértek.

Gombó Mózes kereskedő, Makó. 9 hónapig volt munkaszolgálatos és Szegeден szabadult fel. Feleségét és 4 gyermekét Auschwitzban ölték meg.

Gonda Béla kenyérgyáros, Budapest. Több éven át volt muszos és 1945 jan. 10-én szabadult fel. Fivére orosz fogoly, huga visszatért a deportálásból.

Gonda (Kriger) Béla kereskedő, Kispeszt A 101/35. századdal több éven át Oroszországban és Borban teljesített munkaszolgálatot. Feleségét, kisleányát, bátyját deportálták, a bátyja nem tért vissza.

Gonda György rendőrnagy alhgy., Nagyatád. Több évig volt muszos, majd Németországba vitték századával együtt, ahol 1945 ápr. 1-én szabadították fel. Atyját és nagyanyját hiába várta vissza.

Gonda István kötőüzemtulajdonos. Budapest. A 101/336. századdal teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból 1945. máj. 2-án Schwerinben szabadult fel. Sógornőjét és több rokonát vesztette el.

Gondéi Mihály vaskereskedő, Budapest. A 101/210. század kötelékében honi munkaszolgálatot teljesített és Budapesten szabadult fel. Bátyját, öccsét, húgát, sógorát és több rokonát vesztette ed.

Gonda Miklós takarékpénztári cégjegyző, Bonyhád. A 104/7. és 4. század-

dal az ország területén éveken át volt munkaszolgálatos és 1944. oki. 26-án szabadult fel. Anyját, feleségét, hűgét, apósát, anyósét ölték meg a náciak.

Gondos Sándor nadrágtartóózem-tulajdonos, Budapest. A 101/12. században Szentkirályszabadján volt munka szolgálato. Fivérét Günskirchenben vesztette el. ő lengyelországi munkaszolgalat után 1944. nov. 20-án szabadult fel.

Gosztonyi Tibor kereskedő, Budapest. A 101/332. századdal honi szolgálato teljesített és Budapesten szabadult fel. Feleségét és fiát deportálták, fia nem tért vissza.

Gótai Gyula fatenmelő, Salgótarján. Több évig teljesített munkaszolgalato, majd 1944 szeptemberében megszökött századától és az orosz felszabadításig a

Bükk-hegységben bujkált. Szülei és öccse a deportálásban mártírhalált szenvedtek.

Gottdiener Jenő gazdálkodó, Sátoraljaújhely. E gy évig volt munkaszolgalaftos, s 1945. február 10-én szabadult fel. Feleségét, 2 gyermekét ölték meg.

Gottfried Ernő fuvaros, özd. A 108/8. századdal Ukrajnában teljesített szolgálato, majd 1944 decemberében át-szökött a partizánokhoz. Édesanyját, feleségét, hűgát vesztette el. öccse Zoltán muszos volt.

Gottlieb Andor villamossági kereskedő, Budapest 1944-ben teljesített munkaszolgalato több helyütt a felszabadulásig. Fivére, Lajos, Zsigmond és annak családja, nagybátyja, nagynénje, elvesztek. Utóbbiakat a nyilasok gyilkolták le.

Gottlieb Béla kereskedő, Kisvárda. A 4 1. és 2/3. századokká] az országban és Lengyelországban teljesített munkaszolgalato és 1945 elején' Kaposváron szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét. 4 testvérét és nagyszüleit.

Gottlieb József kereskedő, Budapest. A 109/29. századdal Ukrajnában teljesített munkaszolgalato, majd deportálták. Elvesztette apját. 3 testvérét, felesége visszatért. — G- Gyula egyetemi hallgató 13 hónapig volt munka szolgálato a 6/2. századdal és Budapesten szabadult fel. Apjának 3 testvérét vesztette ed.

I Gottlieb László kereskedő, Budapest. A 101/2. században került ki Oroszországba, ahol fogságba esett. A családjának 6 tagját sikerült a budapesti gettóban megmenteni.

Gotteamann Lajos bor- és szesz-nagykereskedő, Pécsi 1944. júl. 4-én a pécsi gettóval deportálták Auschwitzba, ahol feleségét, kisleányát, apósát, anyósát és sógorát vesztette el. Teljesen egyedül, betegein tért haza.

Gottlieb Miklós kereskedő, Kiakünnfélegyháza. Munkaszolgalato volt a 105/6-os és ia 114. VÉP-nél 1042-től 1945 februárjáig. Ekkor Mauthausenbe hurcolták, majd Günskirchenben szabadult fel. Édesanyja, hűga és sógora 2 gyermekkel, valamint családjának számos tagja vesztett el a deportációban.

Gottlieb Pál fogász, Siklós. Három évig volt munkaszolgalato a 104/1. század kötelekében. Később megszökött és 1945 novemberében szabadult fel. Édesanyját, feleségét, gyermekét deportálták.

Gottlieb Sándor tisztviselő, Kecskemét. 2 évig teljesített munkaszolgalato az országban. Anyját, hűgait és apósát ölték meg.

Gottreich Sándor ingkészítő, Budapest. Az 506. csépelj századdal teljesített éveken át szolgálato és Budapesten szabadult fel. Anyját, öccseit, hűgát, feleségének fivérét, annak feleségét és fiát, valamint feleségének első férjét és több rokonát vesztette el.

Gózon Gyula színművész, Budapest. Bár a magyar színművészet egyik legnagyobb kiválósalga, a fasizmus alatt nem engedték játszani. Elvesztette testvérét és majdnem összes rokonait.

Gödörös (Goldner) Elemér bútorkereskedő, Budapest A 101/314. századdal munkaszolgalato után deportálták és Günskirchenben szabadult fel. Testvérét és annak feleségét deportálták, sógornője nem tért vissza.

Gömöri Simon vendéglős, Budapest. 1944. okt. 20-tól a felszabadulásig teljesített munkaszolgalato. Fiát, mint muszos vesztette el.

Gömöri Ernő kereskedő, Debrecen. A 106/8. századdal munkaszolgalato teljesített és a Donnál is volt 1944 végén szabadult fel. Elvesztette édesanyját, apját, öccsét, testvérét, sógorát, feleségét és gyermekeit.

Gömöri Sándor szeszkereskedő, Balassagyarmat. A 6/60-as, majd a 107/122. kmsz.-nél teljesített szolgálato Lengyelországban, Ukrajnában majd Magyaróvra került, onnan Budára, s 1945. február 12-én szabadult fel. Elvesztette első feleségét, édesatyját, 3 nővérét, btyját családjával, apósát és 6 testvérét.

Görög József kereskedő, Budapest és Budapesten szabadult fel. Elvesztette A 13/2. sajátoddal megjárta Lengyelországot és a deportálásból Teretően-Bftadtban szabadult fel. Családjából Gróf Ella háztartásbeli, Budapest Friebrt Zoltánt mint muaost vesz- 1944. máj-ban Auschwitzba deportálták, 1945. máj. 15-én szabadult fél. Szüleit és bátyját elvesztette.

Gözl Ferenc gép és műszaki kereskedő. Szombathely. Több éven át volt munkaszolgálatos, majd a deportálásból 1945. máj- 1-én szabadult fel. Felesége és leánya is deportálva voltak, több testvérét, azok gyermekeit és számos rokonát vesztette el, mind saját, mind felesége részéről.

Gratzer Pál kereskedő, Kecskemét. 1940-től az 5/3. századdal teljesített szolgálatot nagyobb megszakításokkal Hódmezővásárhelyen és Galiciában.

Gróf Gáspár dr. ügyvédj elölt, Győr. A 102/4. és 7. századokkal az országban volt munkaszolgálatos és Győrött szabadult fel. Anyja mártírhalt szenvedett.

Gróf Imre kereskedő. Pásztó. A 107/311. szátoddal teljesített munkaszolgálatot és 1945. jan. 14-én szabadult fel. Feleségét, húgát, öccsét, deportálták közülük csak felesége tért vissza.

Gróf Mihály kereskedő, Mosonmagyaróvár. A 102/203. századdal az ország területén teljesített szolgálatot és Urkuton szabadult fel. 3 testvére veszett el.

Gróf Zoltán kereskedő; Karcag. Egy évig volt deportálva, 1945. május végén szabadult fel. Edesanyját, bátyját, családjával együtt vesztette el. Felesége is deportálva volt.

Gross Dávid kereskedő. Szombathely 1944 áprilisban deportálták és 1945-ben Terésienstadtban szabadult fel. Feleségét, leányát, testvéreit, sógorait és anyósát deportálták, közülük testvérei nem tértek vissza.

Gross Erzsébet szőlőbirtokos, Pásztó. A hatvani gettóval Auschwitzba deportálták, majd 1945 május 1-én Tüztinben szabadult fel. Elvesztette húgát és családjának több tagját.

Gross László kereskedő, Rakamaz. A 109/2. századdal a Dontól Budapestiig teljesített szolgálatot és ott szabadult fel. Szüleit, 4 testvérét deportálták, szülei nem tértek vissza.

Grosz Aladár újságárus, Budapest. 1940-től 1944. okt. 1-ig munkaszolgálatot teljesített a 101/2. századdal Borban és Ukrajnában. 1945. febr-ban szabadult fel. Szüleit elvesztette, 2 bátyja visszatért a deportálásból.

Grosz Amold kifűző tulajdonos, Budapest, 1940-től kisebb megszakadásokkal a 101/341. századdal teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból 1945 május 8-án szabadult fel.

Grósz Bertalan kereskedő. Orosháza. 1944. ápr.-tól volt deportálásban. A fel- „ szabadulás után visszatért, családjából nővérét, G. Lilit deportálták férjével együtt, akik nem tértek vissza.

Grosz Béla kereskedő, Kisvárdia. 1940-től 1944 végéig teljesített munkaszolgálatot a 108/52. századnál Lengyel

Edesapját a Gestapó vitette el és a felszabadulás utóin Breslauban halt meg. Edesanyja Auschwitzban halt mártírhalt.

Grausz Simon pékmester, Gyömöre. Az ország területén teljesített munka - szolgálatot és 1944. okt. 15-én megszőkött, majd 1945. mérc. 26-ig, a felszabadulásig bujkált. Elvesztette apját, feleségét, 5 gyermekét és 3 bátyját, valamint nővérét, 3 gyermekkel, másik nővére 2 gyermekikéi és húga is elvesztett- Ignác bátyja Oroszországban tűnt el. Második felesége szintén deportálva volt. Elvesztette apját, húgát és 1 bátyja orosz fogságban tűnt el.

Gráf Zoltán dr. orvces, Budapest. 1 és % évig volt deportált és 1945. ápr. 13-áh szabadult fel. Feleségét és fivérét is deportálták, fivére nem tért vissza.

Greger Jenő kereskedő, Balmazújváros. 1944. jún. 16-án deportálták és 1945. máj. 2-án szabadult a német pokoliból. Elvesztette feleségét, fiát, leányát, unokáját és 2 muszos fiát.

Greisman Ferencné és Schwünmer József né háztartásbeliek, Nyíregyháza. Együtt voltak deportálva Auschiwtzban, ahol 1945. marj. 9-én szabadultak fel. Elvesztették szüleiket, férjeiket, G. Ferencné 1 fiát és 2 testvérüket.

Griesz Imre kereskedő. Paks. A 104/3. sz. kmsz.-nél teljesített éveken át munkaszolgálatot. Anyját, nagyanyját, unokaöccsét és családjának több tagját vesztette el. Ő maga orosz fogolytáborban is volt. Felesége szintén muszos volt, majd megszökött a száadtól, a felszabadulásig bujdostott. Szüleit, öccsét és rokonságát vesztette el.

Grie@z Miklós kereskedő, Budapest. Több ízben teljesített munkaszolgálatot

országban és Ukrajnában. Elvesztette szüleit, 2 nővérét és fivérét.

Grosz Ferenc kereskedő, Berettyóújfalú. A 106/302. kmsz.-szel közel öt évig teljesített munkaszolgálatot és Hajdúnánáson szabadult fel. Anyja és 4 testvére mártírhálalt halt.

Grosz Ferenc kereskedő, Budapest A 109, '10-es századdal honi és lengyel - országai munkaszolgálaton volt és Munkácson 1944 október 26-án szabadult fel. Apját, 2 fivérét, azok feleségeit és 2 gyermekét veszítette el.

Grosz Ferenc kereskedő, Makó. 1944 jún. 27-én deportáltak. Férjét mint úszost vitték el. orosz fog-ágba került, azóta semmi hír nincs róla.

Grosz Elemér kereskedő, Kecskemét A 115. VEP-pel teljesített munkaszolgálatot 14 hónapon keresztül, majd 1944-ben, mint a svejci követség tisztviselője kijárt a védett házakhoz az üldözöttek megsegítésére. Századát sikerült Komáromból követség! men-levéllel és miniszteri engedéllyel visszahoznia és a teljes századot megmentette.

Grosz József cipésmester, Polgár. A 108/2 századdal Szerbiában, Lengyel- és Oroszországban volt munkaszolga- atos, majd Idhurcclták Mauthausenben, ahol 1945 májusában szabadult fel. Szü- leit, fivérét, nővérét Auschwitzban veszítette el, felesége visszatért.

Grosz Béláné szül Goldstetn Katalin háztartb., Újfehértó. Auschwitzban volt deportálásban és 1945. április 4-én sza- badították fel. Szüleit, 2 testvérét el- veszítette

Grosz Dezsőne festékkereskedői Gyöngyös Deportálva volt és Par- Echni'zhan szabadult fel, férje muszos volt, fiával együtt, leányát és őket is deportálták, férje nem tért vissza,

Grosz Ferenc kereskedő. Székesfe- hérvár. A 106. VEP-pel téliesített munk-i olgáuatót és a deportálásból 1945 ánr. 1-én szabadult fel. Elvez- tette feleségét és több hozzátartozóját. — V. Klára deportálva volt, elvesz- tette édesaroiát húgát és fivérét, aki 1944-b'n tünt el.

Grosz Géza légyfogyógyáros, Vaja. A 32. és 36. századokkal teljesített mun- kaszofligálatot és »» deportálásból 1945 jún. 8-án szabadult fel. Feleségét és 2 gyermekét gyászolja-

Grosz Gyula mérnök, Czd. 1940-ben volt munkaszolgálatos, majd 1944-ben öt is deportáltak és Therésientstadtban szabadult fel. Családja majdnem min-

den tagja. József, Rozid és annak 2 gyermeke kivételével elveszett.

Grosz Henrik bútorkereskedő, Buda- pest. A 101/18. századdal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten sza- badult fel. öccse, Károly, Ukrajnában mint muszos tünt el.

Grosz Imre oki. mérnök, Zalaeger- szeg. A 101/7-es VEP-nél teljesített hosszabb munkaszolgálatot. Szü'eit, húgát 2 gyermekkel és férjével vesz- tette el. — G. Fer-nc magán tisztviselő hosszabb ideig volt muszos. Szüleit, bugát, sógornőjét veszítette el. — G. Lovas Lajos magántisztviselő. Több ízben teljesített munka szolgálatot El- veszítette 88 éves anyját és családjá- nak nagy részét veszítette el.

Grosz József dr. ügyvéd, Hajdúszo- boszló. Egy évig volt deportálásban és 1945 május 15-én szabadult fel. El- veszítette édesanyját, testvérét és szá- jmos rokonát. — Grosz Sándor dr. ügyvéd Oroszországban a Don kanyar- nál teljesített munkaszolgálatot és 1944 dec 18-án Foton szabadult fel. — Grosz Gyula dr. ügyvéd Szolnokon és Debrecenben volt munkaszolgálaton.

Grosz József kántor, Karcag. A get- tóval együtt deportálták és 1945 »má- jusában szabadult fel. Családjából el- veszett két fia és azok feleségen.

Grosz Károly kereskedő, Újpest A 109/35?. századdal több helyütt telj- sített munkaszolgálatot. Budapesten Szabadult fel Feleségét, két gyerme- két, anyósát, egy húgát két gyermek- kel, két sógorát veszítte el.

Grosz Lajos gyógyszerész, Kiskun- halas. 1944 jún 20-tól okt 20-ig a 105/301. légo századnál teljesített szol- gálatot és ekkor Baján szabadult fel. Apját, sógorát, unokahugát, unoka- öccsét. továbbá édesanyját és 7 test- véröccsét veszítette el-

Grosz Lajos kereskedő. Pestszen'er- zsébet. Több ízben volt muszos és 1945 januárban szabadult fel Budapesten.

Grosz László férfiszabó, Csenger. Négy évig volt munkaszolgalftalos a 106, 6'4. és 2 századokkal. Szüleit feleségét, annak szüleit elvesztette, testvére és sógora hazatért.

Grosz László terménykereskedő. Nagyhalász. A 108/44. századdal éve- ken át volt munkaszolgaUatos és 1944 máj. 1-én szabadult fel, ezután átment a partizánokhoz, akikkel több vállal- kozásban vett részt. Anyját és 6 test- vérét veszítette el.

Grosz László kereskedő, Putnok. A 107/23. századnál az ország különböző részeiben volt munkaszolgálatos és Budapesten szabadult fel. Elvesztette szüleit, 2 testvérét, akik közül Imre Voronyezsnél túnt el, valamint nagybátyját és 5 családtagját.

Grosz László kereskedő, Vaja. 1941. októbertől 1945 márciusig volt munkaszolgálatos a 8/3., 12/2., 108/43. és 107/13. századakkal teljesített munkaszolgálatot Magyarországon, Ukrajnában, Lengyelországban és Romániában. Szüleit, 4 testvérét, 3 sógorát 10 gyermekkel elvesztette, 3 testvére visszatart.

Grosz Manó szikvízgyártó, Fadd. A 104/33-as századdal az ország területén szolgált, majd orosz fogságba került. Feleségét, 3 leányát, 3 unokáját, anyósát, 3 vőjét, akik muszosok voltak, vesztette el.

Grosz Malva fogászati m., Budapest. A Rófkai Szilárd és Magdolna-utcai gyűjtőtáborban volt internálva. Elvesztette bátyját és nővérét.

Grosz Miklós kereskedő, Orosháza. 1940/M5-ig egyhuzamban mint muszos teljesített szolgálatot Ukrajnában. Lengyelországban és Délvidéken. 1944 decemberben Kassáról deportálták és Eben se eben szabadult fel.

Grosz Mór és Menyhért iparosok, Sátoraljaújhely. A 108/7. századdal teljesítettek munkaszolgálatot, majd deportálták őket s 1945 ápr. 30-án Mitalwaldban szabadultak fel. Elvesztették 2 nővérüket, sógoraikat, testvéreiket gyermekeiket és feleségeiket.

Grosz Miklós cipőfelsőrészkészítő Debrecen. A 122. VÉP-pel volt munkaszolgálatos és a deportálásból 1945 máj. 5-én szabadult fel. Édesanyját, feleségét, gyermekét, öccsét vesztette el.

Grosz Nándor kereskedő, Szikszó. A kassai 108/8. századdal Lengyelországban teljesített munkaszolgálatot és 1945 április 1-én szabadult fel. Szüleit és több testvérét, valamint azok 4 gyermekét elvesztette.

Grosz Rezső kereskedő, Budapest. 1944 júl. 13-án deportálták Auschwitzban és ugyanott szabadult fel. Felleségét, nővérét és sógorát mint muszost ugyancsak elhurcolták, öccse Ukrajnában szolgált és visszatért.

Grosz Sándor gazdálkodó, Mezőberény. 1940/45. jan. 1-ig több megszakítással volt muszos és a felszabadulás Budán szökésben érte. Atyját 85 éves korában, húgát, rokonait, anyósát, fe-

leségének 3 húgát hurcolták el és közülük senki sem tért vissza. Fiát, Györgyöt, a nyilasok gyilkolták meg.

Grosz Ödön szabómester, Budapest. 1940-ben négy hónapot, 1942-től 1944-ig teljesített munkaszolgálatot a 109/35. századdal /Erdélyben és Kárpátokban. 1944 nov. 9-én megszökött, 1945 jan. 18-én szabadult fel Budapesten. Nővérét és húgát deportálták. Két öccse mint muszos jártaik Ukrajnában.

Grosz Vilmos mészkereskedő, Forróencs. A 2. század. 51., 100. és 65. századokkal több helyütt teljesített szolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette feleségét, 4 gyermekét, testvérét, annak feleségét és unokáját. Sámuel fivérét, feleségét és leányát és 4 unokáját. Berta nővérét férjével, 5 gyermekkel. A családból összesen ketten tértek haza.

Groszberg Mózes kereskedő, Miskolc. A 107/2. századdal teljesített szolgálatot, majd orosz fogságba esett, ahonnan 1945 aug. 20-án tért vissza. Elvesztette édesanyját, bátyját, sógorát, sógornőjét, valamint azok gyermekeit.

Groszberger Henrik kereskedő, Hajduböszörmény. A 6. századdal teljesített munkaszolgálatot az oroszok felszabadításáig. Szüleit a deportációban vesztette el, Adolf bátyja mint muszos túnt el. Felesége is deportálásban volt.

Grossmann Bertalan hentes- és mézszáros. Alsózsolca. 1940-től kezdve teljesített munkaszolgálatot, majd 1944-ben deportálták és Münchenben szabadult fel. — G. József előbb tényleges katona volt, majd munkaszolgálatos lett és Budán szabadult fel. Testvérei: Dezső, Hona és Margit, valamint azok gyermekei elvesztek.

Groszman Ignác kereskedő és gazdálkodó. Baktalórántháza. A 108/101 századdal teljesített munkaszolgálatot és 1945 dec. 1-én szabadult fel. Anyját és 3 testvérét vesztette el.

Grossman Lajos kereskedő, Vaja. A 1108/4., 49. és 95. századok?! 1944 nov. 1-ig teljesített munkaszolgálatot. Elvesztette szüleit, 5 testvérét, 2 sógorát és 4 unoka testvérét.

Grossmann Albin gazdálkodó. Csengeter. A 12/2. zlj-al teljesített szolgálatot 1944 októberben történt fel szabadulásig. Szüleit és 5 testvérét elvesztette.

Groszmann Ernő ny. tisztviselő, Pestszenterzsébet. Több ízben teljesített munkaszolgálatot, majd a nyilasok elhurcolták, megmenekült és bujdosott.

1945 január 9-én szabadult fel. Endre fia mártírhalált halt.

Grosszmann László molnár, Salgótarján. Több éven át volt munkaszolgálatos, a deportálásból az orosz csapatok 1945 május 8-án szabadították fel. Feleségét, két gyermekét Auschwitzban gázosították el.

Groszmann Artúr kereskedő, Eger. A 109/18. szentendrei századdal több éven át teljesített munkaszolgálatot, majd 1945 jún. 5-én felszabadult. Elhurcolták szüleit, feleségét, két gyermekét, csak felesége tért vissza.

Groszman Imre kereskedő, Nyíregyháza. 4 évig volt munkaszolgálatos a 108/8., 66. és 64-es századokban és 1944 december végén szabadult fel. Édesanyja, testvére, felesége deportálásban voltak. Édesanyja mártírhalált halt.

Groszman Sándor gépészmérnök, Budapest. Deportálásban volt és 1945 lápr. 13-án a Magdeburg mellett szabadult fel. Családjából deportáltak, megölték G. Ferencet. G. Terézt, Kunvári Lászlót, K. Pált és Weisz Károlyt.

Groszmann Zsigmond kereskedő, Kaposvár. Előbb Erdélyben volt katoná, majd muszos lett és megjárta Galíciát és Lengyelországot. 1944 dec. 15-én megszökött Miskolcra. Felesége, gyermeke, valamint szülei veszték el Németországban. Öccse: G. Lajos muszos, szökés útján az oroszokhoz ment át.

Grüli Albert kereskedő, Kiskőrös. 1944 máj. 15-én vonult be munkaszolgálatra, majd deportáltak és 1945 ápr. 10-én szabadult. Feleségét, leányát és 3 testvérét elvesztette.

Grün Armin kereskedő, ózd. A 108/8. századdal két évig volt munkaszolgálatos, majd 1944 április 8-án Ukrajnába átszökött az oroszokhoz és azokkal harcolva jött haza. Elvesztette édesanyját, feleségét és teljes családját. Sógortól Lipsitz Mórt, annak feleségét, 4 gyermekkel 1941-ben Lengyelországba deportáltak. 1 gyermeke viszatért.

Grün Andor kereskedő, Nyíregyháza. A 108/33» századdal Oroszországban volt munka szolga latos, majd Auschwitzba hurcolták és Bergen-Belsenben szabadult fel. Anyósát, 2 unokahugát, 1 sógorát vesztette el. Felesége is deportálásban volt.

Grün Dezső magántisztviselő, Fehérgyarmat. A 261/4. és több más századdal honi munkaszolgálatot teljesített 59 hóapígg, a deportálásból 1945 május-

ban; szabadult fel. Szülei és 3 testvére meghaltak.

Grün Ferenc pincér, Budapest. A 101/313. századdal volt muszos és Budapesten szabadult fel.

Grün László kereskedő. Hódmezővásárhely. Munkaszolgálatát 1940-ben kezdte, majd 1942-ben ismét muszos lett és Erdélyben a szegedi E. 1. ol-val dolgozott. Adáról deportáltak és 1945 ápr. lóán tért haza gyalog. Felesége, fia és apósa Teresienstadtban voltak deportálva. Felesége öccse: Graf László, Hidegség környékén mint muszos haít meg.

Grünbaum Ernő malom tulajdonos, Bácsalmás, 1943 /45-ig volt munkaszolgálatos a 103/3. századnál Kőszegen, majd Budapesten. Budán 1945 febr. 28-án szabadították fel az oroszok Szüleit, nővérét és számos rokonát deportáltak, akik közül csak nővére men' akült meg a német haláltáborokból.

Grünbaum Ernő tollkereskedő, Karcag. 1944 június 26-án hurcolták el családját, akik közül 14-et vesztett el. A 106/302. század kötelékében teljesített szolgálatot.

Grünbaum Ferenc gépészmérnök, Sopron. A 103/307. századdal az ország különböző részein teljesített munkaszolgálatot, majd 1944 augusztusban megszökött és később beállt a 101/301. légo századhoz és 1945 jan. 17-én Budapesten felszabadult. Feleségét és 2 gyermekét Auschwitzban vesztette el.

Grünbaum Imre mézárós« Barcika. A 107/11. századdal honi és lengyelországi munkaszolgálat után 1945 máj. 10-én szabadult fel. Szüleit, 2 testvérét, 1 sógorát, testvérének gyermekét, apósát, anyósát és több rokonát vesztette el.

Grünbaum Imre JOINT vezető, Pest-Bzntentlőrinc. Több ízben teljesített munkaszolgálatot és Borban szabadult fel. 2 testvére. 1 kisleánya, sógora, öccse és 2 fia vesztett el.

Grünbaum Kálmán kereskedő, Jász alsószentgyörgy. A 9/1. és a 3. zászlóaljjal teljesített munkaszolgálatot Vácott és Esztergomban és Budapesten szabadult fel. Szüleit, 4 testvérét, 2 sógorát, 4 gyermekkel vesztette el.

Grünbaum Lajos szabómester. Mezőkövesd. A 107/307. század kötelékében több éven át teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Szüleit, két öccsét és hűgát vesztette el. Felesége 5 gyermekkel szintén deportálva volt. — G. Oszkár szabó mu-

szos és deportált volt Édesanyját, 5 leányát és 9 éves kisfiát deportálták, testvérét, 2 nagyapját és 3 nagybátyját vesztette el.

Grünbaum Nándor műszerész Budapest. A 109/26. századdal bkrainaoan és Oroszországban teljesített munkaszolgálatot és 1945 jan. 13-án szabadult fel. 16 közvetlen vérrokonát vesztette el.

Grünbaum Sámuel cipészmeister, Budapest. Mindhárom fia Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot és közülük 2 mártírhalált halt.

Grünbdatt József kereskedő, Nagykálló. A 108/85. századdal három évig teljesített munka szolgálatot és a deportálásból 1945 ápr. 1-én szabadult fel. Felesége és 3 gyermeke mártírhalált haltak.

Griablatt Mátyás kereskedő, Budapest. A 109/9. századdal U rajnao-Ji és honi munkaszolgálatot teljesített, majd Budapesten felszabadult. Nővérét, annak férjét és még egy sógorát vesztette el.

Grünberg Albert kereskedő, Budapest. A 101/333. századdal Erdélyben szolgált és a deportálásból 1945 ápr. 13-án Ivliigdeburgnál szabadították fel. 4 testvérét, és a családnak mintegy 30 tegját vesztette el.

Grünberger Adolf nyom drJtulaj dón cs, Balassagyarmat. A 107/310. századdal teljesített munkaszolgálatot, később orosz fogságba került s 1945 szeptenu bér 8-án tért haza. Elvesztette feleségét, szüleit és testvéreit Veje 1942 óta mint munkaszolgálatos orosz fogságban van.

Grünberger Ernő kereskedő, Forróencs. A 108/33. századdal teljesített munka szolgálatot Lengyelországban» és Oroszországban. Elvesztette szüleit, feleségét, 5 testvérét, feleségének édesanyját és 2 testvérét.

Grünfeld Béla izr. hitközség elnöke, Pásztó.

Grünfeld Andor kereskedő, Polgár. A 4/2. századdal honli és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített és 1945 április 8-án Selmecebálnyan szabadult fel. Atyját négy testvérét elv -H He.

Grünfeld Jakab étkezde tulajdonos, Budapest. Több éven át munkaiszolgálatos volt az ország különböző részeiben, majd deportálták, s 1945 ápr. 30-án szabadult fel. Felszabadulása előtt, amikor 1700 embert legéppuskáztak: súlyosan megsebesült Családjá a pesti gettóban vészelté át az időket.

Grünfeld Jenő kereskedő Körösladány. Tíz hónapig volt deportálva és

leányát és 9 éves kisfiát deportálták, vejet a Donnál gyilkolták meg

Grünfeld József, borkereskedő, Kecskemét. 1940-től megszakításokkal évenként át volt munkaszolgálatos, majd Németországba vitték, ahol felszabadult. Szüleit és családjának 32 tagját vesztette el.

Grünfeld Mártonné özv. htb. Budapest. Elvesztette leányát, fiát mint muszost és bátyja feleségét, akit a deportálásban gázzal öltek meg. Családjának 7 tagja vesztette el.

Grünfeld Mór kereskedő, Budapest. Több ízben teljesített munkaszolgálatot éveken át és Budapesten szabadult fel. Szüleit és testvérét deportálták, valamint feleségét is elhurcolták. Szülei nem tértek vissza. Testvére mint rokkant jött haza.

Grünfeld Rezső autószerelő, Cegléd. A 115. VÉP-pel teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Feleségét, tízéves gyermekét és 10 hozzátartozóját vesztette el.

Grünfeld Sándor kereskedő, Nagykálló. A 108/12. századdal a Délvidéken, Erdélyben teljesített szolgálatot, majd Mauthausenbe hurcolták és 1945 máj. 6-án szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, gyermekét és hűgát.

Grünberger Hajnal varrónő, Esztergom. Egy évig volt deportálva Auschwitzban és egyéb haláltáborokban. Elvesztette szüleit, két fivérét és sógor-nőjét.

Grünblatt Hermán kereskedő, Debrecen. A 106/16. századdal teljesített munkaszolgálatot, volt az orosz fronton is és 1945 febr. 9-én Budán felszabadult. Felesége, 2 gyermeke. 2 testvére és azok 3 gyermeke Auschwitzban mártírhalált haltak.

Grünfeld Ernő kereskedő, Nyíregyháza. A 104/76. sarkaddal Oroszországban vdlit munkaszolga latosa ahonnan nem tért vissza, özvegye elvesztette 2 testvérét, 2 sógorát s több rokonát

Grünfeld Gábor szföv. tisztviselő, Sashalom. Munka szol gála tót tel jesített és 1945 október 20-án szabadult fel. Családjából deportáltak feleségét, 2 fiát és testvérét. Testvére nem jött vissza.

Grünfeld Jenő kereskedő, Nyíregyháza. 108/53. és 98-as századokkal honi és ukrainai munkaszolgálatot teljesített és 1945. januárjában szabadult fel. 4 testvérét vesztette el.

Grünfeld József fogtechnikus. Nyíregyháza. A 6/1- századdal volt munka-

szolgálatos, majd deportált. Günskirchenben szabadult fel. Szüleit, 2 bátyját, 1 sógorát, nagypját, nagyanyját elvesztette, 4 húga visszatért.

Grünfeld Károly .-uhakereskedő, Nyíregyháza A 108/6. századdal az ország több részében szolgált, majd 1944 dec. 18-án leszerelt. Feleségét és testvéreit megölték.

Grüniel Miklós férfitruhaszabó, Tiszaiak. A 2/2., 4/3-, 41. és 101/4. századokkal honi és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített, az 1944 nov. 10-én bekövetkezett felszabadulásáig. Szüleit és 3 testvérét elvesztette.

Grünfeld Miksa lókereskedő, Nemeszaiók. A 103/11. századdal Ukrajnában teljesített szolgálatot, majd román fogságba került és Bukarestben szabadították fel. Elvesztette édesanyját, feleségét és 4 testvérét.

Grünfeld Rezső kereskedő, Pápa. A 107 3. század kötelékében Ukrajnában teljesített szolgálatot és 1944 dec 25-én deportáltak. Mjittenwaldban 1945 máj. 1-én szabadult fel. Szüleit, hógát a németek ölték meg, két fivére mint műszolok haltak meg.

Grüngold Pál üzletvezető. Győr. A 101/206. századdal Erdélyben és Urkutban teljesített szolgálatot és ugyanott szabadult fel. Anyját, hógát, feleségét és 14 rokonát hurcolták el, közülük csak a felesége tért vissza, ő szintén elvesztette édesanyját.

Grünhut Dezső kereskedő, Dunapataj. Előbb munka szolgálatot teljesített, majd deportáltak. Elvesztette feleségét, leányát, 2 bányját családtagjaik, kai együtt, összesen 11 főt.

Grünhut Ernő kereskedő, Püspökkladány. A 101/35. századdal megjárta Ukrajnát, a deportálásból Mühldorfban szabadult fel. Elvesztette édesanyját, feleségét, gyermekét és 3 testvérét.

Grünhut Ferenc fuvaros, Nagykörös. Mint az elmúlt 1919-es katonai forradalom volt résztvevőit, bebörtönözték és 1945 jan. 7-én szabadult ki a börtönből, majd a gettóba került, ahol 17-én felszabadult. Feleség? Auschwitzban. fia Borban volt deportálva, de mindkettő hazatért. Fia megszőkött és Tito hadseregében mint partizán harcolt, ahonnan kitüntetéssel jött haza és Palesztinába vándorolt ki. Ő maga felszabadulása után saját erejéből konyhát állított fel, ahol a hazafelé utazó zsidókat élelmezte és szállásolta el.

Grünhut József gazdálkodó, Nagykörös. A 105,304. századdal Hódmezővásárhelyen és Nagykörösön szolgált és a deportálásból 1945 május 2-án szabadult fel. Szüleit, két testvérét és azok családtagjait vesztette el.

Grünhut Rezső szabó. Paks. A 104' 5-ös századdal több megszakítással 1940'44. nov 27-ig teljesített szolgálatot és ekkor Pécsen szabadult fel. Szüleit, feleségét, gyermekét és nővérét 3 gyermekkel vesztette el.

Grünstein Lajosné üzemtulajdonos, Budapest. Férjét mint muszost 4 testvérével együtt családjaikkal deportálták, közülük csak 1 fivér? került vissza-

Grünstein Miksa kereskedő, Budapest. 1940-től megszakításokkal év: ken át munkairzolgálatos volt és Budapesten szabadult fel. Családjából szüleit, testvéreit deportáltak és 10 hozzátartozóiát vesztette el.

Grünstein Miksa pék, Szerencs. A 108'15 és 58. századokkal teljesített szolgálatot, majd deportáltak és 1945 febr. 10-én szabadult fel. Szüleit, feleségét, testvérét, sógorát, sógornőit és azok gyermekeit vesztette el. Második felesége is depor áüva volt, Neustdtban szabadult fel. Szüleit, sógornőjét, anmk 4 gyermekét, testvérét 2 gyermekkel vesztette el. — G. József, pék. Honi és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített, elvesztette szüleit, 3 testvérét sógorát és sógornőjét.

GrünMein Salamon szabómester. Budapest-1944 októberében a nyilasok munkaszolgálatra vitték és 1945 jan. 18-án szabadult fel a gettóban. Két fia mint muszos Oroszországban tünt el.

Grünwald Béla dr. kereskedő, Sátoraljaújhely. A 122-es VÉP-pel az országban teljesített munkaszolgálatot és 1944. dec. 29-én szabadult fel. 3 testvérét a deportációban, 1 öcsét mint munk a szolgálatost vesztette el.

Grünwald Béláné bútorkereskedő. Budapest. Férje <a 101/5. századdal Oroszországban teljesített munkaszolgálatot és nem tért vissza. Sógora, annak felesége és leánya¹ szintén deportálva voltak, sógona> elveszett.

Grünwald Hugó asztalosmester, Pápa. 30 hónapig volt munka szolgálatos a 103/11. századdal és Lengyelországban teljesített szolgálatot. Beregszászon szabadult fel. A deportáció következtében szüleit vesztette el. Bátyja mint muszos Ukrajnában pusztult el. Fele-

sége visszatért a deportációból. édesanyját vésztette el

Grünwald Imre textilkerekedő, Mezőberény. Hat nőnapig volt munkaszolgálatban, majd 1941. ápr. 2-án a Gestapó elvitte a budapesti toloncházba, ahonnan, a nagykanizsai internálótáboron keresztül Auschwitzba került. Innen 1945 jan. 20-án az oroszok közelétek hírére megszökött. Feleségét, 12 éves leányát, 4 éves fiát, fivérét, annak felségét és 3 gyermekét hurcolták el. Közödük senki nem tért vissza. G. Ferenc fivére mint muszos halt meg.

Grünwald Jenő kereskedő, Győr. A 104. VEP-pel Zircen és Bánhdán szolgált, majd Teresienstadtban szabadult fel. Elvesztette fivérét és hógát

Grünwald József kárpitos, Budapest. A 101/71. századdal honi és galíciai munkaszolgálatot teljesített és 1944 okt. 26-án szökés által felszabadult. Két nővérét, 1 fivérét vésztette el.

Grünwald László kereskedő, Szombathely. A 104/603. századdal Budapesten szolgált és ott is szabadult fel. Elvesztette szüleit és György fivérét.

Grunwald Márton bádogos, Nyíregyháza. A 108/63 században mintegy 4 évig teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból 1945. máj. 4-én szabadították fel. Szülei mártírhalált haltak. — G. Miklós vaskereskedő a 108/64. században volt munkaszolgálatos, majd Hamburgba deportálták és 1945 május 1-én szabadították fel.

Grünwald Mayer kereskedő, Pátroha. A 27. és 18. századdal honi és oroszországi munkaszolgálat után megjárva Auschwitzot. 1945 ápfiliséban szabadult fel. Szülei és 3 testvére mártírhalált haltak.

Grünwald Zoltán ékszerész. Balassagyarm. A 102/210. század kötelékében volt munkaszolgálatos, majd Auschwitzba-deportálták, közben megszökött és a felszabadulás Budán érte. A felszabadukia előtt a nyilasok ismét elfogták és az utolsó pillanatban sikerült megszöknie. Szüleit, 3 btyját, azok feleségét. szüleit Auschwitzban ölték meg.

Grünwald Zsigmondné nagykereskedő, Kiskunhalas.

Grunzvíg Fülöp órásmester, Győr. Az urkúti bányában szenvedte végig a munkaszolgálatot és 1945. jan. 18-án Budapesten szabadult fel. Elvesztette aóját, feleségét, gyermekét, 6 testvérét, sógorát és több rokonát. Második felesége is deportálásban volt, a szüleit vésztette el.

Guth Ferenc kereskedő, Isaszeg. Deportálva volt és 1945. április 14-en szabadult fel. Feleségét és 2 nővérét vésztette el.

Guttenberg Dezső kereskedő, Siófok. Mint muszos szabadult fel 1944. dec.

2-án. Felesége, 3 gyermeke, unokája Auschwitzban veszték el. Sch'lesinger Lászlót, mint anuszost, agyonlőtte egy nadnagy. Btyja és cseládjának majdnem minden tagja elveszett. Második felesége: Vámos Lászlónó hadiözvegy, 2 gyermekével és anyjával a budapesti Vöröskeresztben volt. Tamás fia meghalt édesanyjával együtt. 1 fia megmenekült. Neki is egész családja meghalt.

Gutfreund Antal kereskedő, Salgótarján. A 107/9. századhoz vonult be 1944 májusában és Fertőrákoson adták át a németeknek. Güniskirchenben az «amerikaiak szabadították fel. Elvesztette feleségét, gyermekét, anyósát, testvérét.

Gulyás István műszaki tisztviselő. Budapest. Az 5/2. századdal több helyütt teljesített munka szolgálatot és 1944 nov. 9-én szabadult fel. Anyja és testvére visszatértek a deportálásból.

Gurálynik Ferenc kereskedő, Budapest. A 101/312. századi több helyütt teljesített szolgálatot és Kaposváron szabadult fel. Felerége a deportálásban mártírhalált halt, kánya visszatért.

Guszmann Vilmos vendéglős, Szeged. Újvidékről mint politikai elítélte a Csillagbörtönbe szállították, majd büntetőszázadhoz került ér 1944 októberben szabadult fel. 2 unokaöccsét vésztette el.

Guttman Aladár kereskedő, Bonyhád. A 101/3. és 104/3. századdal teljesített munkaszolgálatot több éven át 1945 február 13-án szabadult fel. Szüleit, hógát, sógornőjét és annak két fiát vésztette el.

Guttman Anna orvostanhallgató. Budapest. A 16704. századdal deportálták ér 1945 jan. 16-án a iabaduJt fel. Szülei a német hadi táborban pusztultak el.

Guttman Béla seprű gyáros, Miskolc. A 101/207. századdal Horthy-területen és Csepelen teljesített szolgálatot, tót, majd onnan megökött és a felszabadulásig btykét öccse mindvégig vele szolgált. Elvesztette szüleit, akik Auschwitzban mártírhalált haltak.

Guttman Ferenc kereskedő. Budapest. A 109/4. századdal hadművelési területen Oroszországban 29 hónapot.

hátszágban 19 hónapot, Magyaror-
szágon 4 hónapot és a deportálásban
14 hónapot teljesített szolgálatot és
1945 május 9-én szabadult fel. Két
testvérét veszttette el. — G. Pál keresk.
aki a 101/4. századdal teljesített szol-
gálatot és Gunstörchenben szabadult
fel. Elvesztette 2 bátyját és összes
rokonát.

Guttman Fülöp órás, Putnok. A
107/3. századdal teljesített munkaszol-
gálatot nagyrészt Ukrajnában. A de-
portálásból 1945 május 4-én szabadult
fel. Elvesztette szüleit, feleségét, fiát,
Dénest, húgát és majdnem teljes csalá-
dját.

Guttman Györgyné háztartásbeli.
Szeged. Férjét veszttette el. ő nem volt
deportálva.

Guúman Henrik kereskedő, Makó
Több éven át volt megszakításokkal
munkaszolgálatos és Kecskeméten sza-
badult fel. Szüleit, feleségét fiát, hú-
gát 7 gyermekkel, nővérét és számos
hozzátartozóját veszttette el. Feleségé-
nek is egész családja kipusztult.

Guttman Ignác magánzó, Abauj-
szántó A 107/ 317. jolsvai századdal
teljesítet munkaszolgálatot és Buda-
pesten szabadult fel. 2 testvérét, sógo-
rát, annak kisfiát, egy kisöccsét, vala-
mint családjának minden tagját el-
vesztette.

Guttman Illés vendéglős. Budapest.
Három évig teljesített munkaszolga-
latot a 101. századdal Oroszországban.
Egész családját deportálták, bátyját,
abját és sógorát családjával együtt
elvesztette.

Guttman Imre bádogos és szerelő.
Pécs?. Tizenegy hónapot volt a 101 /203.
sz. kmsz.-szel. Édesanyját, öccsét, sógor-
nőjét, húgát és számos rokonát vesz-
ttette el.

Giittman Imre ékszerész. Budapest.
A 101/12. századdal az ország külön-
bezn részeiben volt munkaszolgálatos
és Budanesten szabadult fél. Bátyját
és 2 húgát deportálták, családjának
mintegy 35 tagját veszttette el.

Gutfni'n Jenő kereskedő Nagy-
káilló. Öt éven át teljesített munka-
szolgálatot a 101 1. é? 5á3. századdal.
1944-b-n deoportálták. 1945 mátusban
szabadult fel. Elvesztette szüleit, 5
testvérét, feleségét.

Guttman Jenő kereskedő, Mohács.
Több ízben teljesítetL munkaszolgálatot,
eeés.zer a felszabadít. cág. Feleségét,
és családjának számos tagját
vesztette el

Guttman Lejus fuvaros. Újpest. A
101/17. századdal teljesített munkaszol-
gálatot és 1944. okt. 20-án me zckött
az oroszokhoz. Szüleit, nővérét és báty-
ját veszttette el.

Guttman Lóran/Iné kereskedő, Kec-
kemét. 1944 jun. 28-án hurcolták
Auschwitzba és 1945 'máj. 8-án szaba-
dult fel. Elvesztette férjét, testvéreit.,
leánya. Gáti Györgyné, visszatért a
deportálásból. Veje, G. György, mun-
kaszolgálatos volt és Budapesten szar-
badult fefl. Edesatyját veszttette el.

GuCtmann Mrcell kereskedő/ Bony-
húd. A 101/3 , majd más századokkal
eveken át teljesített szolgálatot, később
deportáltak és 1945. máj. 8-án szaba-
dult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, 2
fiát, 2 sógornőjét 2 fiávaJ. apósát és
anyósát.

Guttman Sándor órássegéd, Buda-
pest. A 101/323. századd?l teljesített
munkaszolgálatot, majd deportáltak é3
Gunskirchenben 1945 máj. 4-én szaba-
dult fel. Szülei a gettóban, bátyja és
családja Auschwitzban pusztultak el.
3 nővérét deportáltak.

Guttman Sándor borügynök, Sátor-
aljaújhely. Több éven át volt munka-
szolgálatos, a 108/19. századnál, majd
orccz fogságba került, ahonnan még
nem tért vissza

Guttman Sándorc szül. Lipschllz
Róza fűzőkészítő, Sátoraljaújhely. De-
portálásban volt? s München mellett
szabadult fel. Szüleit, 3 gyermekét. 2
testvérét veszttette el.

Guttman Sándor órásmester, Sze-
rencs. A 10/21. századdal volt munka-
szolgálatban és 1944. nov. 20-án Sta-
nislauban szabadult fel. Szüleit, 3 test-
vérét. 5 gyermekét veszttette el. Fele-
sége ist deportálva volt, ő az apját vesz-
ttette el.

Guttman Zsigmond rabbi. Szegha-
lom. 1944 jun. 19-én deportáltak és
1945 apr. 20-án szabadult fel Franzen-
dorfbán. Elvesztette fiát, 2 öccsét, azok
feleségeit és családjait.

Günczler Ernő kereskedő, ErdŐbénye.
A 106/11. és 154. századokkal Breszli-
tovszkban teljesített szolgálatot, majd
deportáltak és Sacshendorfban szaba-
dult fel. Édesapját, feleségé ti, 5 éves
kisleányát vesz-ette el. Günczler Kató
kereske lő. Auschwitzban volt depor-
tálva, f izüieit és 1 húgát veszttette el.

Günsbergcr László kereskedő, Pécs.
1940-től 1945-ig teljesített munkaszolga-
latot, melynek nagy részét Lengyelor-
szágban töltötte. A deportálásban aty-

ját, anyját, Imre bátyját veszítette el, Zoltán öccsét, mint hadirokkantat a felszabadulás előtt egy héttel a nyilasok lottók agyon. Sógornője és annak leánya szintén nem tértek vissza a deportálásból.

Gyémánt Nándor kereskedő, Gyöngyös. 107/321. századdal teljesített több éven át munkaszolgálatot, majd deportálták és Dachauban szabadult fel. Elvesztette 2 asszonytestvérét férjükkal és gyermekükkel, valamint férfitestvérét és családját. Felesége és gyermeke is deportálva voltak.

Gyémánt Tivadar kereskedő, Budapest. A 101/16. századdal honi munkaszolgálatot teljesített 1942-től kezdve és Budapesten szabadult fel. Feleségét és 2 fiát Bergen-Belsenben ölték meg.

Gyopár Éva zongoraművésznő, Budapest. 1944 ápr. 13-tól júl. 9-ig munkaszolgálatot teljesített, amikor megszökött és hamis iratokkal bújdosott a felszabadulásig. Elvesztette nagyszüleit, 2 nagybátyját, 2 unokatestvérét és sógorát. Anyját és nővérét is deportálták.

Gyöngyösi Miksa kereskedő, Győr. 1944. december 31-én feleségével együtt vitték a gettóba és járt 19-én szabadult fel. Elvesztette fiát, Róbertot, nővérét, fivérét, feleségét és fiát, öccsét, anyját s több rokonát is.

György András kereskedő, Budapest. 1942 okt.-ben volt munkaszolgálatos, majd 1944 okt 23-án a Gestapo vitte el, Komáromban megszökött és Budapesten a fel szabadulásig bujkált. Elvesztette szüleit és unokatestvérét.

György (Schwartz) Sándor fakereskedő, Miskolc. A 107/2. századdal teljesített Ukrajnában munkiszolgálatot 21 hónapig, majd Budapesten felszabadult. Elvesztette anyját, húgát 3 gyermekkel.

Gyulai Miklós gyári képviselő, Budapest. A gödöllői kleg.-nél teljesített munkaszolgálatot, Csömörön, mint népmozgalmi musz. Később a nyilasok alatt több helyütt sánccásánál volt, majd többedmagával megszökött, elfogták és a szemináriumba vitték, onnan a Gestapóhoz, majd a Városmajori nyilasházba és végül a téglagyárba. Itt megszökött, újból elfogták és deportálták. 1945 ápr. 13-án szabadult fel. Fivéréi, sógorát családjával és közeli rokonságának 20—30 tagját veszítette el.

Haán Zsigmond kefekötőmester, Budapest. Több éven át teljesített megszakításokkal munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel 2 fivérét, fiát

és családjának még 3 tagját veszítette el. Fia mint muszos, orosz területen tűnt el.

Haás Ernő kereskedő, Pápa. A 103/5. századdal az ország területén több éven át teljesített szolgálatot és 1945 április 1-én szabadult fel. Apját és 2 testvérét ölték meg. Huga visszatért a deportációból.

Haas Ferencné kereskedő, Pes'szent-erzsébet. Férje több ízben volt munkaszolgálatos és 1944 november 29-én deportálták. Családjukból elvesztették Haas Zoltánt, Dr. H. Ernőt, Lánc Jenőmét és összes gyermekeit.

Haas Miklós sütőmeít st, Kaba A 106/21. századdal Ukrajnában dolgozott és Ungváron szabadult fel. Szüleit és testvérét veszítette el.

Haas Miksa Jenő kalaposmesler, BLU lapest. Máramaroszigeten volt muszos 1940-ben, Budapesten szjaoaduit fel. 2 húgát, 2 sógorát és 3 unokiöecsU veszítette el.

Haas Ricbárd tisztv., Budapest. A 101/326. században teljesített mtmk¹-szolgálatot és Budapesten szabadult fel.

Haasz Andor kereskedő, Budapest. Több éven át megszakításokkal volt muszos és a pesti gettóban feleségével együtt szabadult fel. Fiát és felesége 2 fivérét azok családjukkal, valamint több rokonát veszítette ed.

Haas Jenő váll, cégvezető, Budapest. A 101/310. században teljesített munkaszolgálatot, majd betegen leszerelt. Innen elvitték feleségével a Radetzky-laktanyába, ahol súlyosan bántalmazták, végül sikerült bejutniok a Hitközség épületébe és innen védett házba. Megjárta mégegyszer a Teleky-teret is, majd felesége hamis keresztény papírokkal megmenekült és ő a gettóból szabadult fel.

Haász Jenő magánzó, Budapest. Az dsrtrom alatt bombatalalat következtében elvesztette feleségét és leányát. Veje és öccse mint mustosok pusztultak el. Családjának mintegy 10 tagja veszett el Auschwitziban. Elvesztette továbbá nyíregyházi rokonságát ős (7—8 személy), balassagyarmati családjából 3—4 tagot és még számos rokonát.

Hacker Iván dr. ügyvéd, Szombathely. A 231/5. és 103/2. századdal éven át honi, majd németországi munkaszolgálatot teljesített és 1945 április 30-án Dachauban szabadult fel. Apósát, anyósát, sógorát veszítette ed, felesége visszakért a deportálásból.

Hacker József nyers terménykereskedő Szombathely. 1944 mlájju-ban vonult be munkaszolgálatra, majd a deportálás elől megszökött és Budapesten szabadult fel. Elvesztette feleségét, testvéreit, unotoanővéreit és azok osaládtagjait.

Hahn Imre fűrészüzem túl., Dombóvár. A 104/2-es k. m. sz.-szel 3 évet szolgált, melynek negyrészét Oroszországban töltötte. A felszabadulás Günskirschenben érte. A deportálásban szüleit vesztette el. öccse: Miklós, a szekszárdi haláltáborban vesztette életét.

Hajdú Béla. dr. orvos, Gyöngyös. 1942/1943. évben munkaszolgálatot teljesített, majd ismét bevonult és Budapesten a Gettóban a kórházban működött. Feleségét, 8 testvérét, unokaöccsét a deportációban, fiát mint munkaszolgálatost, Königsbergben vesztette el.

Hajdú István dr. fogorvos, Budapest. A 101/71. századdal honi és lengyelországi munkaszolgálatos volt es Kopházán szabadult fel. Anyja a pesti gettóban/ halt miL¹.

Hajdú Sándoré dr. kereskedő, Mohács. Férjét Budapestről hurcolták el Auschwitzbe, ahonnan nem tért haza. Fivéré, Ehrenfeld Gézát teljes családjával együtt elhurcolták senki nem tért vissza.

Hajnal Miklós gyógyszerész, Makó. 1945 május 25-én deportálták. Feleségét, 2 gyermekét és családjának több tagját vesztette el

Hajós Pál kereskedő, Szeged. 16 hónapig volt muszos a 101/12., 201/10., 101/24. sz. k. m. sz.-nél. Az ország határán belül több helyen szolgált és végül Kápolnásnyékeh érte a felszabadítás. Fia is muszos volt, öccsét deportálták és nem tértek vissza.

Hajós Zsigmond kereskedő, Budapest. A 109/51. gödöllői századdal teljesített munkaszolgálatot, 1944 december 25-én szabadult fel. Elvesztette testvérét, sógornőjét 3 gyermekkel, 4 nagybátyját, 5 unokatestvérét.

Halász Géza cukrász, Budapest 1944. október 20-án elvitték munkaszolgálatra, majd november 13-án svájci védlevéllel megszabadult. Felesége a svájci vöröskereszt kórházban volt. István fia Oroszországban halt meg. Leánya és annak férje deportálva lettek, és április 29-én a vagonban holtan érkeztek meg.

Halász Hugó kereskedő, Budapest.

Több éven át volt munkaszolgálatos az ország területén. Erdélyben és végül Borban. Budapesten szabadult fel. Szüleit és családjának 35 tagját vesztette el. — H. Tibor kereskedő, a 101/62. és 12. századokkal honi és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített. Fentiekén kívül feleségét is elvesztette.

Halász Ignác kereskedő, Bonyhád. Gettóval deportáltak s 1945 jan. 18-án szabadult fel. Elvesztette feleségét, fiát, 3 sógorát, 2 öccsét és 3 sógornőjét.

Haló sz István tisztviselő, egyetemi hallgató. Budapest. A 101/301. kmsz — szel teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból 1945 májusban szabadult fel. Nagybátyját és minden vidéki rokonát elvesztette.

Halász István bútorkereskedő, Budapest. A 101/16. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1945. január 17-én szabadult fel. György öccsét Cser/enkán végezték ki. — H. Péter magánliszt¹-viselő, a 101/2?. századnál két évig volt munkaszolgálatos.. 1944. októberig.

Halász Jenő dr. orvos, Budapest. Az orvod belügyi kirendel tségné-l teljesített szolgálatot, a felszabadulásig. Fia, Andor muszos volt, aki 1944. november havában Albertfalváról megszökött..

Halász (Weiszmaim) Jenő gazdálkodó, Nagyhalász. 1940-től 1945. január 7-én történt felszabadulásáig munkaszolgálatot teljesített a 122. VEP-nél Kiiivárdán és Huszton. Anyját, 1 testvérét. férjével, 1 gyermekkel elvesztette. — H Dezső gazdálkodó, négy évig volt munkaszolgálatos, a 108/52. századdal Fehér-Oroszországban. — H. Andor gazdálkodó, szintén munkaszolgálatos volt Oroszországban a 7/1 századdal.

Halász József főkantör Nagykanizsa. Ukrajnában, Fehéroroszországban és Lengyelországban volt mint muszos, majd deportálták és Günskirschenben szabadult fel. Feleségét, fiát, szüleit. 3 testvérét és a család több tagját vesztette el.

Halász Sándor hirdetőiroda tulajdonos. Budapest Több éven óit megszakításokkal honi munkaszolgálatot teljesített majd megszökött és befalazva várta a felszabadítást. Testvérenek férjét éa fiát vesztette el

Halász Tibor textiltechnikus, Mohács. Magyarországon és Lengyelországban teljesített éveken át munkaszolgálatot. Az oroszok szabadították fel. Szülei a budapesti Gettóból, fivére Maiuthausenből került haza.

Hálbrohr Imre gazdálkodó, Apostag A nyilasok előtt feleségével együtt keresztény iratokkal bujkált. Fia Pál a 109/26 százzal Oroszországban volt munkaszolgálatosi, György fia is munkaszolgálatot teljesített, Sándor fiát Borba hurcolták, ahonnan nem tért vissza. Családjának még számos tagját veszítette el.

Halbrohr Zoltán gazdálkodó, Dunapataj Munkaszolgálatot éveken át megszakításokkal teljesített, majd deportálták és 1945. júniusában szabadult fel. Magda bugát internálták, majd deportálták. Anyja, Jolán húga és családjának 17 tagja halt mártírhalált.

Halmai Imre színművész, Budapest. A 101/16 százzal Erdélyben, Nagykatán teljesített munkaszolgálatot és Gunskirchenben szabadult fel. Apja H. Vilmos, aki ismert színész volt, elpusztult a deportálásban.

Halmos Alfréd szöv. igazg., Budapest. A 101/29., 4/4. és 101/27. századokkal másfél évet töltött Oroszországban, majd a deportálásból Gümkirchenben szabadult fel Edit hűgát szintén deportálták.

Halmos Ernő dr. rendőrszázados. Szikszó. A 247/5, 107/7, 3/6 századokkal Ukrajnában, Galiciában és az országban teljesített munkaszolgálatot és Harkán szabadult fel Elvesztette édesanyját 4 testvérét, azok családtagjait és feleséget. Imre fivére kivételével teljes családja elpusztult. Jelenlegi felesége is deportálva volt, szüleit elvesztette.

Handley Jenő kereskedő, Szombathely. A 103 2. és 1. századokkal teljesített munkaszolgálatot éu 1945. május 1-cn szabadult fel a deponálásból. Elvesztette feleségét, fiát és testvérét.

Hamburg Miklós né, Nagykanizsa. Deportálták Auschwitzba, síhol 1945 ápr. 15-én szabadult fel. Férjét fiát, szüleit, sógornőjét, 3 sógorát, anyósát, apósát veszítette el.

Hamburger Dezső gazdálkodó. Zalaszentgrót. A 109-es VEP-nél teljesített munkaszolgálatot, Jugoszláviában és Csehországban, orosz fogságba esett, ahonnan megszökött. Szüleit, feleségét, 9 éves gyermekét, nagy ménjét a n-eme teknél veszítette el. Bátyját és annak, 2 fiát nyilasok lökték le.

Hamburger Ferencc, Zala szentgrót. Deportálva volt és 1945 ápr. 23-án szabadult fel. Atyját, 2 nővérét, anyósát, apósát, 2 sógorát, sógornőjét és 2 gyermeket a családból veszített el. Férjét és 2 fiát a Nyilasok lökték le.

Hamermann Imre kereskedő, Sátoraljaújhely. Egy évig volt deportálásban és 1945 május 1-án felszabadult. Szüleit és közeli rokonságából 75-öt veszített el.

Haraszi (Hilf) Andor ece' gyáros, Békéscsaba. 1940—1944-ig teljesített munkaszolgálatot, majd 1944 dec.-ben orosz fogságba került Nyergesujfclunál. Innen 1945 jan.-ban tért haza. Felesége, sógora, a deportálásból nem tért vissza, fia, H. Sándor szintén munkaszolgálatos volt és 1945 áprilisban tért hrza, leánya H. Erzsébet deportálásból jött meg.

Harmat Imre dr. orvos, Sárbogár cl. A 103/3-aa százzal több helyütt teljesített szolgálatot, majd Auschwitzba deportálták és 1945 ápr. 15-én Bergen-Belsenben szabadult fel. Feleségét, 2 gyermekét, atyját és muszos bátyját veszítette el.

Harnik István bőrgyári igazgató, Pécs. 10 ihónapdg' Voflt munkaszolgálatban, majd a deportálás elől megszökött és Budapesten 1945 jen. 7-én szabadult fel. Fiát és édesanyját veszítette el a deportációban.

Hartenstein Imre technikus, Budapest 1943. augusztus 1-től. mint poétikai fogoly szenvedett a Konti-utcai börtönben, majd 1944. november 29-én a komáromi Csillag erődbe vitték, onnan deportálták és 1945 május 1-én. Schwe. rinben szabadult fel. Szüleit elvesztette.

Hartmann József mészáros, Kisvárdá. 42 hónapig volt munkaszolgálatos Bácskában és Ukrajnában a 108/li9. és 109/26 századokkal Orosházán szabadult fel 1944. október 9-én. Szüleit. 2 fivérét, 1 nővérét, feleségét, 1 gyermekét, fivérét, feleségével és gyermekév?!, másik fivérét gyermekével, nővérét férjével és 4 gyermekével deportálták Auschwitzba, senki sem tért vissza.

Hartman László nőiszabósegéd, Hejőcsaba. A 111/3. százzal volt munkaszolgálatos, majd Dachiauban és Buchen.waldba deportálták és 1945. április 29-én szabadult fel. Szülcót. nagyszüleit és családjának mintegy 20 tagját veszítette el.

Hartman László hentes és mészáros m., Nyirmada A 8/2. Elónál teljesített/ szol galáit ot és a depó? talléishói 1945. április 15-én szabadult fel. Szüleit, feleséfét, gyermekeit, testvérét, anyósát el. veszítette

Hartman Miksa kereskedelmi ügynök. Budapest. A 2103. százzal nyolc hónapig volt munkaszolgálatos és 1945.

január 18-án szabadult fel. Elvesztette anyját, gyermekét. 2 húgát, 3 öccsét, 3 sógorát, gyermekeikkel, sógornőjét, testvéreit és azok gyermekeit.

Harsányi Gyula magkeresk., Budapest A 701/17 század kötelékében több helyütt szolgált és a pesii gettóban, mint 100 százalékos rokkant szabadult fel. Apját, nagyapját, testvéreit és mintegy 50 tagú Nagyvárad és Kolozsvár: családját elvesztette.

Harsányi Kamilla magánzó Budapest. 1944. november⁴ 10-én deportálták Burgetnlandba, ahonnan 1945. április 15-én tért vissza. Családjából még özv. Horváth Sándomét is deportálnák. Elvesztette családjából Harsányi Bélát, aki muszop volt.

Harsányi Károly kereskedő, Kecskemét. A 109/2 <3. századdal Szentendrére vonult be, majd végigjárta Ukrajnát és Budapesten szabadult fel. 2 nővérét és 4 testvérét deportálták, kelten elvesztek.

Harsányi Miklós fuvaros. Nyíregyháza. A 701/28- és 108/24. századokkal Szőregen és Jászberényben volt munkaszolgálatos, maiid 1944 dec. 16-án megszököve, 4 munkaszolgálatos társával katonai egyenruhába öltözve a tiut&ijutcai iskolából egy 54 tagú zsidó csoportot, kiket a Dunapartra szándékoztak kivinni, a Wahrman-utca végén 01 kísérő 8 nyilas banditát léfegyverették és baj társai kát mind megmentették. Mind az 54-et elhelyezték egy menza-épület pincéjében és a felszabadulásig ellátásukról gondoskodtak. 1944 novemberben feleségét mint készütségparancsnok a vagonból egy másik nővel együtt kimentette. Családjából eUvesztette húgát, 2 bátyját, 2 sógornőjét s több rokonát.

Harsányi Miklós fuvaros, Újpest. A 109/23. századdal iz orosz fronton teljesített munkaszolgálatot. Kétszer megsebesült és megrokkant. Apját anyját, feleségét deportálták, szülei nem tértek vissza.

Hartenstein György órásmester, Kispes. A 101/34. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd deportáltak és Auschwitzban szabadult fel. Ukrajnában a dörösitsi kórházban volt besorozva.

Harimaan Hermán kereskedő, Rákospalota A 109/19. századdal több éven át volt munkaszolgálatos. Elvesztette feleségét, 2 gyermekét, 8 testvérét, 4 sógorát és azok 14 gyermekét. Második felesége szintén végigszenvedte a deportálást. Elvesztette szüleit, első

férjét, mint munkaszolgálatos, 2 nővérét és sógorát.

Hartman Jenő kereskedő, Nyíregyháza A 108,24. és 120/48. századokkal teljesített éveken át munkaszolgálatot. Elvesztette GZ édesanyját, két testvérét, nővérét 2 gyermekével, feleségét és 1 gyermekét.

Hartslein László mezőgazdagyárvezető, Eger- A 107/320. századdal teljesített munkaszolgálatot. Anyját, feleségét, 2 gyermekét veszítette el.

Hatvani Izr. Közösség adatai: A munka szolgálat és deportálás előtti állapot: 453 lélek. Munkaszolgálatra bevonulás 1940-ben 150 férfi; deportáltak: Hatvan és közvetlen környékéről 450; visszatértek száma 87 fő. Jelenlegi létszám: 62.

Havas Dezső kereskedő Békéscsaba. 1942 októbertől 1944 okt. U-ig a 106/11-es munkaszázadnál és ebből majdnem az egész időt Ukrajnában töltötte. Szüleit és testvéreit deportálták, szülei és 2 testvére nem tért vissza.

Havas Imre szabósegéd, Budapest. 1940-től teljesített munkaszolgálatot részben Oroszországban és deportáltak. Felesége bujkálással vészelte át a nyilas idöket. Mind ő, mind felesége 2—2 testvérét veszítette el.

Havas Miklós ékszerész, Budapest. Feleségével együtt Szlovákiában bujkált he mis papírokkal és ugyanott szabadult fel 1945. április 1-én. Elvesztette bátyját, öccsét és családjának mintegy 20 tagját.

Háber Mária varrónő, Budapest. 1944. november 9 én deportáltak és nővérével Máthé Bálnával együtt 1945. május 1-én szabadult fel. Bátyjuk Emil Hollandiába lett deportálva, majd megszökött Lengyelországba és 4 éven át, mint koldus bujkált.

Háhn József oki. gazda, Dombóvár. A 101/50. és 52. századokkal, valamint 109. gépkocsi oszloppal teljesített szolgálatot, 1945. február 9-én szabadult fel. Elvesztette feleségét, 2 kislányát és szüleit

Uecht Ferenc kereskedő, Baja 1940-ben kezdte munkaszolgálatát, majd 1942-ben a Donhoz vitték ki, ahonnan októberben tért haza. Hosszú ideig volt orosz hadifogságban. Született t, testvérét a bajai gettóból deportáltak, ahonnan nem tértek vissza. Fivére szintén deportálva volt, előzőleg mint muszes teljesített szolgálatot.

Hecht E. István bazárárúkeresk. Budapest. A 101/327 és más századokkal

Erdélyben szolgált, majd megszökött és 1944. október 6-án szabadult fel. Elvesztette édesanyját, feleségének szüleit és 4 testvérét

HecM Ignácné özv. háztb., Budapest Férje két évig volt munkaszolgálatos Oroszországban, majd deportálták és Soprocibánf alván meghalt. Fia 1942-ben Oroszországban tűnt el, leánya és fiának felesége is meghalt. Másik leánya a Vöröskereszt kórházban vészelte át az időket.

Heffner Pál néhai kereskedő, Budapest. 1944. május 16-án vonult be és 1945. április elején halt mártírhalált.

Hegedűs György vaskeresk., Budapest. A 9/2. századdal teljesített munkaszolgálatot éveken át megszakításokkal és Budapesten szabadult f?-i. Elvesztette felesége nagybátyját. Frted Dezsőt, aki nem tért vissza a deportálástól. — H. Ernő vaskeresk. A Ferencvárosi gázgyári századhoz vonult be, ott teljesített szolgálatot a felszabadulásig. Elvesztette testvérét, annak leányát, fiát Györgyöt, a deportálásban és Elemiár fiát a nyilasok Budapesten ölték meg.

Hegedűs Vince köztisztviselő, Budapest. A Fiumei-úti századdal teljesített munkaszolgálatot és Börzsönyben szabadult fel! 1944. december 20-án. Elvesztette édesanyját, anyósát és feleségének több rokonát.

Hegyí András kereskedő, Balassagyarmat. A nyilasoknál mint nyilas főszakács működött, majd Buda ostrománál megszökött és a rendőrség politikai osztályra került, ahol „volt kosztosait”, a nyilas gárda számos tagját elfogta. Hazatérése után mint rendőrszázados teljesített szolgálatot, majd kereskedő lett, öccsét agyonlőtték, felesége, 2 éves kisleánya, nővére és még több családtagja Auschwitzban haltak meg.

Hegyí Károly városi tisztviselő, Eger Jászberényben és Borban teljesített munkaszolgálatot és 1945. húsvétján szabadult fel. Anyja, felesége és gyermeke Auschwitzban haltak meg.

Helmarni Béla autószerelő, Budapest. Csillagot nem viselt, emiatt internálták. Horthy ligeten dolgozott műhelyben. A műhelyt áthelyezték Kőbányára, ekkor megszökött és bujkált. Elfogták, a Mar. git-körútna került, december 20-án levelet küldött, azóta nincs hír róla. A család többi tagja vegyes házasság miatt nem szenvedett bántalmazást.

Hetanann Sámuel kereskedő, Budapest. A 101/311. századdal Jugoszláviában teljesített munkaszolgálatot és 1944. november 30-án szabadult fel.

Heimlich István kereskedő. Kisvárdá. A 108/20. századdal honi és oroszországi munkaszolgálatot teljesített, majd Auschwitz után Ebensee-ben szabadult fel. Elvesztette szüleit, nagyszüleit és 3 testvérét.

Heimlich László fűszerkereskedő, Sárospatak. A 11/6. századdal teljesített szolgálatot és 1944. dec. 20-án felszabadult. Szülei »mártírhalált haltak.

Heimovits József kereskedő», Budapest. A 101/313. századdal Zomborban szolgált és 1945. január 15-én szabadult fel. Családjának minden tagját elvesztette.

Heisler Anna, tisztviselő, Cegléd. 1944. júniusában deportálták és 1945. április 1-én Leinsfeldben szabadult fel. Édesanyját, nagyanyját, húgát deportálták, húga visszatért. — H. László mint muszos orosz fogságba került. H. Miklós szintén muszos volt és Budapesten a Dunaparton megsebesült.

Heisler László szabómester, Budapest. A 101/19. századdal volt munkaszolgálatos és Budapesten szabadult fel. Felesége, fivére, továbbá Klein Sándor és György veszteik el családjukból.

Heisler Nándor cipész, Eger. A 107/16. századdal teljesített közel 2 évig munkaszolgálatot. Elvesztette szüleit, 1 gyermekét, 6 testvérét, akik előbb muszosok voltak, majd deportálva lettek. Felesége, 1 gyermeke hazajött.

Heizler Fülöp pincér, Sátorlajúhely. 1942-ben vonult be munkaszolgálatra aztán Borba hurcolták» majd 1 évig a rézbányában dolgozott és 1944. decemberben szabadult fel. Elvitték édesanyját, öccsét, 2 bátyját és azok családját. Közülük 1 bátyja tért vissza.

Heisz Izidor nyomdász, Balkány. A 108/4. századdal teljesített szodigiálatot és a deportálásból 1945-ben szabadult fel. Elvesztette feleségét, 2 gyermekét és 3 testvérét. Jelenlegi felesége is deportálva volt, elvesztette első férjét, szüleit és 4 testvérét

Hell Sándomé gyáros és nagykereskedő, Budapest. Férje a gettóban halt meg, László és István fiai munkaszolgálatban veszteik el Aladár, Dezső és Miklós fivérei Ausztriában veszteik el. Tibor fia visszatért a munkaszolgálatból.

Heller Hermann kereskedő, Budapest. 1944. április 25-én tűnt el és azóta sem-

mi hír róla. Felesége védett házban, Budapestben szabadult fel.

Ifjeller György jogakadémiai hallgató, Eger. 1944 máj. 25-én vonult be, majd októberben megszökött és Budapestben szabadult fel. Édesapját, 2 öccsét és nagyanyját vesztette el.

Heller Jenő feregirtó vállalkozó, Budapest- Az ország különböző részeiben volt munkaszolgálatos a. 101/1. 12. és 24. századokkal Elvesztette anyját és 5 testvérét.

Heller József kút szói ész, Debrecen. A 105/10. századdal teljesített munkaszolgálatot nagyrészt Ukrajnában. A felszabadítás a budapesti gettóban érte. Elvesztette szüleit, öccsét, nővérét és teljes családját.

Heller Lajos asztalos, Gyöngyös. A 107/317. századdal teljesített munkaszolgálatot részben Ukrajnában. Feleségét, fiát, 2 testvérét vesztette el, leánya visszatért a deportálásból.

Heller Márton dr. orvos Kispest. Egy évig volt deportáltban és Auschwitzban szabadult fel. nővérét, annak férjét és fiát deportálták és visszajöttek.

Heller Miklós szövőmester, Soroksár. A 101/2. századdal Oroszországban hó-, napokig volt munkaszolgálatos, -majd Auschwitzba került, ahol felszabadult. Feleségét, fiát, bátyját és nővérét vesztette el.

Heller Mór keresk. ügynök, Hatvan. A 107 14. századdal teljesített munkaszolgálatot Jolsván és 1945 májusában szabadult fel. Feleségét és leányát hiába várja vissza.

HeUschein Antal kereskedő, Budapest. A 101/328. századdal több éven át volt munkaszolgálatos és 1944. októberben megszökött, csatlakozott a szlovák partizánokhoz, majd az oroszokhoz került és 1945. április 29-én szerelt le az orosz városparamcsnokságün. Egy orosz kintetés és a Szabadságrend tulajdonosa. Elvesztette szüleit, 2 nővérét, azok családtagjait, felesége szüleit, 3 nővérét és családtagjait.

Heltai László kereskedő, Gyúr. 1940-1941 a felszabadulásig kisebb megszakításokkal a komáromi II. kmisz. zászlóalj nál teljesített munkaszolgálatot 1945 március 17-én felszabadult Komáromban- Felesége mártírhalált szenvedett.

Herbst Ferenc tisztviselő, Nyíregyháza. A 108/50. századdal volt munkaszolgálatos és 1945 jan. 15-én szabadult fel. Anyját, feleségét, testvéreit, 30 tagú családját teljesen elvesztette.

Hercz György kereskedő, Makó. A 109/6. századdal teljesített munkaszolgálatot Ukrajnában és Lengyelországban. 1944 novemberben Szlovákiába vitték és 1945 márciusban Kópházán szabadult fel. Édesanyját Auschwitzban, Árpád öccsét Ukrajnában vesztette el. Ezenkívül családjának több tagját ölték meg.

Hercz György kereskedő, Rákcs/Isret. Több mint négy évig teljesített munkaszolgálatot Oroszországban a IV/4. és 111/305. századokkal. 1945 febr. 24-én szabadult fel. Szülei mártírhalált haltak.

Hercz László fűszerkereskedő. A 105/301. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1944 október havában Baján szabadult fel. Teljes családját elvesztette Auschwitzban.

Hercz László kereskedő, Szeged. A 253/3. és 105 61. századokkal teljesített munkaszolgálatot ,míjd Buchemwaldba deportálták és Theresienrtadtban szabadult fel. Fcfelesége és gyermeke is deportálásban voltak. Anyja mártírhalált halt

Hercz Manó kereslrsdő, Szolnok. 1942. okt. 5-én vitték ki Oroszországba, ahonnan 1944 dec. 26-án tért vissza Szolnokra. Előzőleg az ungvári orosz hadikórházban volt, ahonnan sebesülten elengedték. Nővére Auschwitzban halt meg. Fivére munfoiEzolgUatefl volt.

Hercz Miklós kereskedő, Körösladány. Ukrajnában és Németországban teljesített munkaszolgálatot és 1945. május 8-án szabadult fel. Teljes családját elvesztette, 1 leánytestvérén, Éván kívül.

Herz Sándor kereskedő, Nagykőrös. A 105/31- századdal volt 2 évig munkaszolgálatos. majd 7 hónapot deportálásban töltött és 1945. máj. 4-én szabadult fed. Szülei mártírhalált haltak.

Herczeg Endre kft. vezető, Budapest. A 101/31. században Ukrajnát, a Dont és Bort járta meg és 1944 októberében szabadult fel.

Herczeg Jenő vendéglős, Rákocscsaba. Több mint két évig volt munkaszolgálatos különböző századokkal az országban és Lengyelországban. 1944 júliusban Sztaniszlounál átszökött az oroszokhoz. Szüleit, feleségét, nővérét deportálták, feleségén kívül mindenkit elvesztett.

Herczeg Pál rendőymozóhadnagy, Veszprém. A 10312. bori különítménnyel teljesített munkaszolgálatot és Borban

szabadult fel. Anyját, nővérét és gyermekét veszítette el.

Herczeg S. Sándor földbirtokos. Budapest. 1944 november 20-án elvitték Budapestről és Pilisecabáról jött róla az utolsó hír. H. László muszos a VEP századdal tünt eb H. Aranka Hoffer Miksáné valamint unokája, Herczeg Éva szintén eltűnt. A család legtöbb tagja Auschwitzban pusztult el.

Herczeg Tamás jogász, Budapest. A 107/301. századdal teljesített szolgálatot Diósgyőr és Miskolcon, majd Gyöngyösön felszabadult. A nyilasok agyon akarták löni, de a századparancsnokság útján sikerült megmenekülnie. Szüleit és bátyját Auschwitzban ölték meg.

Herczeg Aladár gyáros, Budapest.

Herczeg Aladár cipőgyáros, Kispest.

Herczeg Armin gabonaszakértő, Budapest. 1944. jún. 20.-tól 1945. jan. 17-ig teljesített munkaszolgálatot. Elvesztette fivérért. Budapesten szabadult fel.

Herczeg György dr. cipőüzemtulajdonos, Budapest. A 101/42. és 701/1. századokkal több helyütt teljesített szolgálatot és a pesti gettóban szabadult fel. Elvesztette sógorát és 2 unokabátyját.

Herczeg György borkereskedő, Budapest. Több éven át volt munkaszolgálatos részben Oroszországban és Jugoszláviában, majd Budapesten felszabadult. Szüleit Auschwitzban ölték meg.

Herczeg István kereskedő, Tab. Három évet töltött munkaszolgálatban és deportálásban a 104-es századdal. Volt Oroszországban, Ukrajnában, Lengyelországban és végül Teresienstadtban Családjából édesatyját és feleségét deportálták, atya elveszett.

Herczeg Miklós lúdiókereskedő, Rákospadota. A 200/21. századhoz vonult be, majd másutt is szolgált és Ukrajnában is volt. 1945. márc. 30-án szabadult fel. Anyját, húgát és annak gyermekét megölték.

Herczeg Oszkár hentes és mészáros. Rákospalota. A 106. VEP-peQ több évig volt munkaszolgálatos, majd Günskirchenben szabadult fel a deportálásból. Szüleit, feleségét, nővérét, annak férjét gyermekét és rokonságát vesztette el.

Herczeg Pál kereskedő, Budapest. A 201/3. századdal az ország különböző részeiben és Ausztriában volt munkaszolgálatos és Gráoban szabadult fel.

Herczfeld István magántisztv., Ced-dömölk. 1940-től teljesített munkaszolgálatot Magyarországon és Lengyelországban, 1945-ben Harkán szabadult fel. Feleségét, 2 leányát a deportálásban, 1 öccsét munkaszolgálatban, sógorát, mint muszost Voronyezsnél vesztette el.

Hermann Béla' kereskedő. Győr. Az orosz fronton volt munkaszolgálatos, több éven át, majd fogságba esett és 1945. aug. 20-án tért onnan vissza. Anyját megölték a náciak. Felesége vé gígszenvedte a deportálás borzalma it, elvesztette anyját és nővérét.

Herrman Frigyes gyárigazgató, Budapest A 101'314. századdal Ferryhegyen teljesített munkaszolgálatot és Szekesfehérvárott szabadult fel. Elvesztette 2 testvérét és feleségének 2 testvérét.

Hermán Gyula kereskedő, Tiszafüred A 101/316. századdal több éven át munkaszolgálatot teljesített. Elvesztette 3 testvérét, azok gyermekeit, (sógorait és sógornőjét.

Herrmann Isi.ván üzemvez, Budapest. A 109/26. századdal végigjárta Ukrajnát és Budapesten szabadult fel.

Hermáim Jakab kereskedő, Bonyhád. A 4/4. században teljesített munkaszolgálatot és 1945 január 1-én szabadult fel. 2 nővérét, sógorát és azok 3 gyermekét vesztette el.

Hermán László tisztviselő, Budapest. Az 5/2. 105/32. és 5/4. századokkal Nagyváradon és Ausztriában teljesített szolgálatot és Hitzendorfban szabadult fel. Édesapja mártírhalált halt.

Hermáim László olaj títő és darálómalomtulajdonos, Bűdseentmihály. A 108/10. és egyéb századokkal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadították fel. Feleségét, 2 gyermekét, szüleit és 2 testvérét megölték.

Hermán Ma jer kereskedő, Bonyhád. A 101/41. századhoz vonult be és a Kárpátokban és Erdélyben teljesített szolgálatot. Később deportáltak és 1945. máj. 11-én szabadult fel. Fiát és leányát vesztette el. — H. Lázár keresőke dó a 104/4. századdal Ukrajnában szolgált. 2 nővérét, sógorát 3 gyermekkel vesztette el.

Hennann Sándor szabómester. Kisvárd. A 108/21- századdal az orosz fronton és másutt teljesített szolgálatot és a deportációból 1945 május 4-én szabadították fel. Szüleit, feleségét, 2 gyermekét, 3 testvérét vesztette el. — H. Zoltán két éven át teljesített mun-

kaszolgálatot és a deportációból szabadult fel.

Hermán Sándor ifakereskedő, Bonyhád. A 104/7. századdal teljesített munkaszolgálatot éveken át. Szül/eit, feleségét 4 gyermekkel deportálták, felesége visszatért, ő apját veszítette el.

Hermann Zoltán fatermelő, Bonyhád. Munkaszolgálatos volt, majd 1945. jan. 18-án szabadult fel. Szüleit, 3 testvérét 8 gyermekkel és egy sógoral veszítette el. Felesége is elvesztette szüleit és 2 testvérét.

Hermán Zoltán fatermelő, Bonyhád. A 101/210. kmsz-al volt munkaszolgálatos. Szüleit, nővérét, »sógorát és azok 4 gyermekét veszítette el.

Hermann Zságoond ládagyáros, Gyöngyös. A 107/314. századdal Jolsván és Galíciában teljesített szolgálatot, majd kikerült Fehéroroszországba is. Szüleit, testvéreit és egész családját megölték.

Herzberger Imre magántisztviselő. Győr. A 109,22. századdal honi munkaszolgálatot teljesített és Budapesten szabadult fel. Anyja mártírhalált halt.

Herzbeiger Károly tisztviselő, Győr. A győri élelmíráktámál volt munkaszolgálatos, -majd Siegendorfban szabadult fel a/ deportálásból. Anyja mártírhalált halt.

Herzfeld Armin tisztvüiTelő. Kiskunhalas. 1944 július 12-én hűrcolták el és 1945. máj. 8-án Teresáenstadtban szabadult fel. Elvesztette testvérét és, annak feleségét, valamint fiát, nőtestvérét és számos rokonát. Felesége és gyermekei is deportálva voltak.

Herrnstein László szikvízgyáros, Sümeg. 1943. ápr-ban vonult be a 101/204-es századhoz. Több helyütt szolgált, majd védett századba került. Itt a századdal' együtt a nyilasok elfogták és a TeLeky-tér 10. az. házba hurcolták, ahonnan 1 hét múlva Buchenwaldba vitték. Innen Magdeburgba került, ahonnan megszökött, majd az amerikaiak felszabadították és később az oroszok hazahozták. Felesége szintén deportálva volt. Szüleit, valamint nővérét és. annak kisfiát Auschwitzban veszítették el. öccsét szántén deportálták, de hazatért. Több családtagja elveszett.

Herrnstein Mihály kereskedő, Nagyka rúzsza. A gettóval vitték el deportálásba és 1945. jan. 19-én szabadult fel. Feleségét megölték a haláltáborban.

Hersch Ernő kereskedő, Debrecen. A munkatáborból megszökött, majd az oroszok felszabadították. Elvesztette

szüleit és összes rokonait. Felesége is deportálásban volt.

Herschkó Adolf borkereskedő, Debrecen. A 106/6. századdal Hajdúnánáson teljesített munkaszolgálatot. 1945 januárban szabadult fel. Szüleit és Etel testvérét veszítette el.

Herschkovits Armin keresk.. Buda-pest. 1943 augusztus havában került Borba, innen 1944 szeptemberében indultak, ahol 1500 emberből 17-en menekültek meg mert a többi kivégezték. Felesége gyermekeivel keresztény papírokkal bujkált. így menekültek meg. Ez Szöllössy rendőrtörzsőrmesternek köszönhető, aki pusztán emberségből vállalkozott erre.

Herschkazits Jenő bányamunkás, Szuhakálló. A 107/321. századdal munkaszolgálatot teljesített és 1945. ápr. 29-én Dachauban szerelt le. Szüleit, 3 testvérét, nagynénjét, nagybátyját ölték meg.

HerskovEs Gezané illatszertáros, Nyíregyháza. 1 évig volt deportálásban és május 8-án szabadult fel. Férjét 1944. május 10 és 12 között szökés kísérlek? miatt a csendőrök agyonverték. Testvéreit is elvesztette.

Herskovits Ignác kereskedő, Debrecen. A 106/11. századdal volt munkaszolgálatos az ország több részében és 1944. nov-ben az oroszok szabadították fel. 7 testvérét, azok családtagjait és 35 hozzátartozóját veszítette el.

Herskovits Jenő férfiszabó, Karcag. Ukrajnában volt éveken át munkaszolgálatos, majd 1944 október 2U-án> felszabadult. Egész családját deportálták, 8 testvérét veszítette el.

Herskovits Sándor kereskedő, Debrecen. A 106/302. századdal Zomborban teljesített munkaszolgálatot- Debrecenben a fogházban érte a felszabadulás 1944. okt. 19-én. Családjából deportáltak édesanyját és 7 testvérét, akik közül édesanyja és 5 testvére nem tért vissza.

Herskovits Ödön kereskedő, Nagyatád. Több éven át teljesített munkaszolgálatot Galíciában, Bukovinában és Lengyelországban. 1944. szept. 13-án Szabadult fel, majd utána eh orosz hadseregben mint tolmács teljesített szolgálatot. Szüleit és hűgát veszítette el a német haláltéborokban.

Herstik Frigyes kereskedő. Salgótarján. Előbb munkaszolgálatos volt, majd megszökött Budapestre, ahol mint ny. csendőrtiszt bujkált. A felszabadulás

Budapesten élte. Szüleit, nővérét, húgát és a család számos tagját megölték.

Hetényi Dezső kereskedő, Pécs. Több évig volt muszos, majd Németországba vitték, ahol 1945. máj. 2-án szabadult fel. Családja minden tagját kivétel nélkül elvesztette.

Heienyi (Herczfeld) Imié gazdálkádó, Tápaiósfűly. Nyolc hónapig teljesített munkaszolgálatot a 101/307. századdal Jászberényben. A budapesti gettóból szabadult fel. Édesanyja, nagyszülei meghaltak, deportálva voltak még unokatestvérei, nagynénjei és nagybátyja!

Heumann László dr. orvos. Szombathely. A 4. ö. kmstz -ZEI Mohácson teljesített szolgálatot és Pécssett szabadult fte! 2 nővérét veszttete el.

Héber József borkereskedő, Gyöngy ös. Közél öt évig volt munkaszolgálatos megszakitásokkal, majd megszökött, Budapesten felszabadult. Szüleit, 2 testvérét, ezeknek 3 gyermeké?, családjának mintegy 15 tagját veszttete el.

Héthelyi Pál szállító. Gyula. 1942-ben vonult be a 706/1. századhoz, amelynek kötelékében Sármaségon és Kisbersibán teljesített szolgálatot, 1944. okt. 16-án szökött meg majd az oroszai felszabadították és 1944. okt. 25-én tért haza. Szüleit depor álták, Éva húga nem tért vissza. Öccse, H. Gyula szintén muszos volt.

Hidas József borkereskedő, Debrecen. Egész családjával együtt deportálták Bécsebe, »ahonnan vissza jöttek. Elvesztette sógorát, nagynénjét és családjának 12 tagját.

Hidvégi László kereskedő, Mohács. Először 1940-ben, majd 1943-ban a 104/3. kmsz-al teljesített szolgálatot, majd orosz fogságba esett. Feleségét, szüleit, nővéreit és azok gyermekeit, anyósát és nagyanyját ölték meg a németek.

Hilvert Miksa szabómetster, Budapest. 1944 május 3-án intemáltákr feleségével együtt, majd feleségét később deportálták Auschwitzba, ahol elégették. öt védettbég alapján szabadonbocsátották majd a nyilasok elfogták és Nagytéténybe került, végül Budiárpesztben szabadult fel. Pál és György fia mint muszosok Oroszországban szolgáltak és visszatértek. Sógora a deportálásban elpusztult.

Himmel István gazdálkádó. Gyulaháza. A 209/19., 109/13. századokkal Erdélyben és Borban teljesített szolgálatot és ugyanott szabadult fel ok-

tóber 25-én. Szüleit, 3 testvérét, 2 sógorát és két nővérét veszttete el

Hírsük István dr. vegyi üzem tulajd., Budapest. 1944 október 16-án vonult be, majd a Zrínyi-utcai portugál követségre került és fedszabadult-

Hirsch Denes kereskedő, Eger. A 107/307. századdal szolgált több éven át, Budapesten felszabadult. Feleségéi, édesanyját és öccsét elvesztette.

Hirsch Ernő borkereskedő, Debrecen. A 106/303. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1944. dec. 17-én szabadult fel. Elvesztette feleségét, 3 gyermekét, 5 testvérét, sógorát és sógornőjét és azok gyermekeit.

Hirsch Ernő kereskedő, Sárvár. 1940. aug-ban 103/305. sz. kmsz-hoz vonult be, amellyel megszakitásokkal 1944. dec. 1-ig teljesített szolgálatot. Ekkor deportálták és 1945. ápr. 22-én szabadult fel. Családjából közel 50 személyt veszttet el.

Hirsch Imre, Sándor és Jenő Békéfcsabai H. Imre Khstarcsáról került Auschwitzba, ahol a felszabadulás érte. Édesanyját, feleségét, 2 gyermekét veszttete el. H. Sándor 5 hónapig volt muszos, Beregszászon szabadult fel, édesanyját, feleségét veszttete el, 1 gyermeke a deportálásból visszatért. H. Jenő szintén muszos volt, a felszabadulás Budapest környékén érte, felesége és édesanyja halt meg a deportálásban. gyermeke visszatért.

Hirsch József szüics- cs kalaposmester, Pécs. A 101/319- kmsz.-nál teljesített szolgálatot és az oroszok által Kápolnai nyéken szabadult fel. Feleségét, fiát, fivérét és egész családját elpusztították.

Hirsch József cipészüzem tulajdonos, Budapest. A 701/22. században több helyütt teljesített éveken át munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Fia, Tibor Jászberénybe vonult be mint muszos, majd Budapesten szolgált és megszökött.

Hirsch József m tisztviselő, Budapest. 1940-től a felszabad ulátiig munka szolgálatot teljesített a 201/2. és 146. századdal. 1944 október 23-án szabadult fel Borban. Feleségét, 3 gyermekét, fivérét, és annak családját elvesztette-

Hirsch Péter műsze ész. Budapest. A 101/360. századdal Nagykatán és Jászberényben szolgált és Budapesten szabadult fel. Testvérét, özv. Judovits Imrén ét. valamint másik testvérét, három fiává! veszttet? el.

Hirschfeld József kereskedő, Bemyhád A 104/8. században honi és lengyel-

országi munkaszolgálatot teljesített és Kópházán 1945 március 31-én szabadult fel. Családjának minden tagját elvesztette.

Hirschler Imre magántisztviselő, Kunszentmiklós. Az óbudai gázgyárban teljesített szolgálatot, majd onnan deportáltak és Gunkirchenben szabadult fel. 2 nővérét veszítette el. Felesége is deportálva volt.

Hirschl Gyula pék. Kistelek. Több éven át megszakításteokka! munkaszolgálatot teljesített, majd megjárta Auschwitzot. 1945. máj. 27-én szabadult fel. Feleségét, gyermekeit, testvéreit hurcolták el. Egyik rokon, Jettiinek Sándor Borból nem tért vissza.

Hirschler István bórkereskedő, Szentgotthárd. A 103/305-ös községi munkásszá'zaddz/1 teljesített szolgálatot. Szüleit és 2 testvérét veszítette el a deportácódban.

Hiirth Győző Kornél rt. igazgató, Szeged. A 101/31. századdal éveken át munkaiszolgálatos volt és 1944 október 24-én szabadult fel. Apósát és anyósát veszítette el, felesége és fia is deportálásban voltak.

Hirtenstein Arnold OMTK tisztv., Zalaszentgrót. A 103/301-es századdal teljesített évekig szolgálatot és Kóp házán szabadult fel. Feleségét, kisleányát, «apját, anyósát, nővérét 3 sógorát, sógornőjét és ezek 2 gyermekét veszítette el. Egyik öccse az orosz fronton, mint muszos haft meg.

Hochhäuser József kereskedő, Hódmezővásárhely. A 204. kmstz-el 1944. máj. 15-től 1945. jan. 4-ig Csillaghegy, Nyergesújfalun teljesített szolgálatot, 2 fiát deportáltak, egyik fia Borból nem tért vissza.

Hochhäuser György kereskedő, Pásztó A 11. Kmsz-szel teljesített munkaszolgálatot, majd iái deportálásból Teresienstadtban szabadult fel. Elvesztette szüleit. 2 fivérét, László fivérét, mint muszost Oroszországban és 2 nagynénit.

Hódi György kereskedő, Budapest. A 101/360. századdal több ízben teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel.

Hochberger Sándor kereskedő, Újpest. A 101/350. századdal az ózdi vasgyárban teljesített munkaszolgálatot. Feleségét, leányát, apját, anyját és számos rokonát veszítette el.

Hofbauer Imre szabó m., Budapest Szentkirályszabadján teljesített több éven át munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. 18 éves György fiát Kiskunhalason ölték meg. — H. Béla szabó m. a 104/4., 7. és 1. századokkal teljesített szolgálatot. Bicskén szabadult fel. Felesége: 2 gyermekét veszítette el.

Hoffbreich Sándor, Budapest. A 101/6. századdal Ukrajnában is teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel.

Hoffer György kereskedő. Nagykőrös. A 105/301. századdal 5 hónapig teljesített szolgálatot, majd 1944. okt. 9-én megszökött és Szegeden felszabadult. Édesanyját és nagyszüleit a deportációban, apját mint munkaszolgálatait veszítette el.

Hoffer Imre kereskedő, Budapest. A 109/17. századdal megjárta Lengyelországot és 1944 október 22-én Vereckénél szabadult fel. Húgát, akit Szlovákiába deportáltak, vesztette el.

Hoffer József gépészmérnök, Budapest. 1938-tól kezdve teljesített szolgálatot. Megjárta Bort is és Budán szabadult fel. öccse, László, mint muszos, Oroszorszálgba(n) /esett el. Édesanyját és húgát, valamint annak lányát és húgának férjét továbbá apósát és anyósát deportáltak, közülük o=ak unokiahúga tért vissza.

Hoffer Mihály mérnök, Budapest. 1944 október 20-án a nyilasok Gödöllőre hurcolták sáncásásra, majd 9 nap múlva megszökött. Elvesztette testvéreinek gyermekeit, unokáit és gyermekei egy részét részben munkaszolgálatban, részben deportálásban, számszerint 7 személyt.

Hoffmazzm Andor sofőr, Budapest, Erdélyben és 'Oroszországban teljesített szolgálatot, majd deportáltak eis 1945 május 4-én szabadult Miauthausenben. Felesége is visszatért a deportálásból. Elvesztette öccsét Borban és felesége nővérét, cLi felszabadulása után halt meg.

Hoffmann Ernő kereskedő, Cegléd. A 102/209. századdal teljesített munkaszolgálatot és Nyergesújfalun szabadult fel. Feleségét, leányát, testvérét veszítette el. — H. András munkaszolgálatos volt. Lengyelországban majd megszökött

Hoffmann Imre kereskedő, Pécs.

Hoffmann Endre dr. orvos, Salgótarján. A honvédségnél szolgálta le tényleges idejét, majd 1940-ben munkaszolgálatos lett. Több évig teljesített munkaszolgálatot, majd a deportálás

elől a határról visszazsökött Budapestre és svájci védett szadnál kapott beosztást. Később mégis bevagonirozták a századot, ismét megsökött és Budapesten szabadult fel. Szülei, nővére, sógora és kisgyermekük Auschwitzban lették mártírhálójukat.

Hoffmann Gezáné özv. kereskedő, Nyiregyháza. 1944. márc-tól 1945. jan. 18-ig teljesített munkaszolgálatot közben Újpesten hamis papírokkal bujkált. Családjából elvesztette 4 nagynénit, 6 nagybácsiját és 15 unokatestvérét.

Hoffman Márton villanyszerelő, Újpest. A 198/8. századdal Gödöllőn volt munkaszolgálatos, majd Auschwitzba hurcolták és 1945. júli. 12-én szabadult fel. Feleségét, fiát, apósait, anyját és számos rokonát veszítette el.

Hoffmann Sándor kereskedő, Csorna. Több évig volt munkaszolgálatos a 103/11. századdal Oroszországban, ahonnan gyalog jött haza és Harkára vitték. Elvesztette szüleit, feleségét, kisfiát, 3 sógorát 7 kisgyermekkel.

Hoffmann Sándor műszerész, Pápa. 1940 aug-ban vonult be a 103/1. kikösz-hez, amellyel az ország területén dolgozott. 1944 jún.-ban Auschwitzba deportálták, ahonnan 1945. máj. 7-én szabadult meg. Vesztesége: szülei, 2 fivére, anyósa, apósa és sógorai. Felesége: Sz. Hoffmann Edit, 1944 jón-ban került Auschwitzba, 1945. máj-ban Tnatteniauban szabadult fel.

Hoffmann Sándor kereskedő, Pápa. Az ország határon belül 3 és fél évig volt munkaszolgálatos a 102/12 komsz-nál, 1944. dec-1-én deportálták és 1945. máj. 8-án Teresienstadtban szabadult fel. Feleségét, gyermekeit, szüleit és 8 testvérét veszítette el.

Hoffmann Sándor borkereskedő, Sárvár. A 107. VEP-nél és a 701-es SZÖL-zadnál 1940 aug.-tól 1945 január 18-ig több részletben teljesített szolgálatot. Ekkor Budapesten felszabadult. Közben a németek feleségét, édesanyját, 2 gyermekét, fivérét, sógornőjét 2 gyermekkel elhurcolták, csak felesége: Schiller Rózi tért haza, ő 4 testvérét, 2 sógornőjét, 1 sógorát 8 gyermekkel veszítette el.

Hoffmann Pálné fakereskedő, Budapest. Férje egy évig volt m úszás az ország területén, 1945 január 1-én kivégezték. Családjából elveszett még húga. Fischer Irma.

Holczer Endre egyetemi hallgató, Győr. A 101/202. századdal Budapesten szolgált és ugyanott szabadult fel.

Szülei, nagypapja, 2 testvére, sógornője 1 gyermekkel meghaltak.

Holczer György vadkereskedő, Vác. A 196. századdal teljesített munkaszolgálatot éveken át 1945. jan. 25-én szabadult fel Javomoban. Édesanyját és két nővérét veszítette el, valamint azok gyermekeit, felesége és sógora a deportálásból visszatért.

Holczer Gyula utiaóó, Budapest. Hat-hónapig volt sánck munkán feleségével együtt és Komáromban szabadult fel. Fia a 217/5. szájad tagja vált és orosz fogságba esett. Elvesztette testvérét, annak feleségét, 2 leányát, öccse feleségét.

Holczer Imre fakitermelő. Nagykanizsa. A 103/11-es századdal Lengyelországban volt muszói, szüleit, feleségét és 2 gyermekét veszítette el.

Holczer Jenő autószerelő, Jánosháza. A 102/213-es komsz-nél teljesített munkaszolgálatot, majd deportáltak és Günskirchenben szabadult fel. Szüleit elvesztette a deportálásban.

Holzer József Jenő könyvnyomdász, Budapest. A 401/1 századdal éveken át volt muszos majd 1944 november 4-én megsökött eh a felszabadulásig bujkált. 2 sógorát és több rokonát (40—50) veszítette el.

Holczer Magda tisztviselő, Budapest. 1944 november 23-án Mauthausenbe hurcolták és Günskirchenben szabadult fel. Szüleit és Miklós fivérét mint muszost. továbbá 6 testvérét veszítette el.

Holländer Dezső tollkereskedő, Gyula. A 106/303-as debreceni szájadnál 8 hónapot töltött munkaszolgálatban és Nógrádverőcén szabadult fel. Feleségét, fiát, édesanyját deportáltak és azok mind elvesztek.

Holländer Ignác dr. ügyvéd, Kiskunhalas. 1944 június 17-én deportáltak és a következő év május 7-én szabadult fel. Fivérét Németországban veszítette el. Adolf fivérének mind a 3 gyermeke Auschwitzban halt meg. Felesége, leánya, annak férje és 4 hetes kisgyermekük visszatért.

Holländer Ödön kárpitos, Bonyhád. Nővérét, sógorát, 2 unokaöccsét, 2 sógornőjét veszítette el. Felesége vesztesége: szülei, húga, 3 fivére, sógornője.

Hollós István cukorkakereskedő, Budapest. 1942-ben teljesített munkaszolgálatot a 101/88. századdal Aszódon. Onnan Ukrajnába vitték. 1944 szeptemberben bevagonirozták, a Dunán-

túlön megszökött és a felszabadulásig Budapesten bújkált. Felesége a gettóban 1945 január 18-án szabadult fel. Hollós Richárd dr. nőorvos, Sopron Munkiszolgálatos és deportált volt.

Halpert Jenő malom tisztviselő, Baktaflórántháza. A 106/301. századdal volt munkaszolgálatos 1944 decemberig. Sógornőjét 1 gyermekkel vesztette el. Szüleit, feleségét, 2 gyermekét és bátyját is elhurcolták.

Holtzer László fakereskedő, Nagykanizsa. A 103/14-es és a 107-es Vép-pel teljesített munkaszolgálatot az ország területén éveiken át. Atyját, feleségét, gyermekét, testvéreit és azok gyermekét ölték meg.

Honenváld Lajos cipész Kaposvár. A 104/3. és 8. századokkal az országban és Galíciában teljesített munkaszolgálatot. 1944 december 10-én szabadították fel. Elvesztette szülei; feleségét kislányát, 2 hűgát, öccse mint muszos 1942-bn tűnt el.

Hónig Albert háztulajd., Budapest. Feleségével együtt a védett házban, majd a gettóban volt. Leányát, dr. Schwetz Elemémét Auschwitzban vette d, veje, Mdezer Tibor Budapesten tűnt el.

Hónig Istvánná háztartb., Budapest 1944 november 10-én deportálták és 1945-ben szabadult fel. Elvesztette anyját és apósát anyósát és családjának mintegy 56 tagját Férje mint muszos lett deportálva és a német haláltáborban lelta halálát.

Hont (Horovitz) László oki. gépészmérnök, Budapest. A 101/6. és 10. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1944 február 10-én átszökött az oroszokhoz.

Honti Sándor vendéglős, Dömsöd. Borban teljesített szolgálatot és 1944 november 10-én szabadult fed. Családjából elvesztek Hirschler Dánielné, Erzsébet és Ilona.

Homoródi Andor frafikos, Dunairaszti. 1944 június 26-án vitték deportálásba, megjárta a német haláltáborokait és 1945 májusában szabadult fel. Egy ízben megszökött Mühlendorfból rajtakapták és 80 botfűresre ítélték. Édesapját és ödcset vesztette eh

Homoródj Elemémé dr sz. Elbogen Antónia háztartásbeli, Dunaharaszti. Egy évig volt deportálásban és 1945 május 8-án szabadult fel. Férjét és fiát vesztette el, leánya Bergenauban az elektromos kamrában volt és 150 ember közül hárman menekültek meg

Hónig Hennán korcsmáros, Budapest A németeknél teljesített munkaszolgálatot és 1945 január 18-án szabadult fel. Családjából elvesztek Wednstein Lajos sógora, annak felesége, valamint unokahúga, akik a Nagyatádi Szabó-u. 43. sz. védett házban voltak és a nyilasok 1945 január 2-án elhurcolták, majd a Dunaparton megölték őket. Unokaöccse, W. Ervin, mint muszos a Felvidéken veszett el. Varga László unokaöccsét, mint műszóét deportálták és mlndeziideig nem adott életjelt magáról.

Korányi László lakaitosmester, Újpest. A 101. VEP-el teljesített munkaszolgálatot, elvesztette feleségét, 2 gyermekét apósát, sógorát, sógornőjét és unokatestvérét.

Hornstein Jakab kereskedő, Nyíregyháza. A 108/1., 14., 98. és 110/45. századakkal több helyütt teljesített szolgálatot és 1944 október 29-én szerelt le. Anyját, feleségét, 2 testvérét, 8 sógorát és a csailád 60 gyermektagját deportálták, közülük agak a feleségeiért vissza. Felszabadulása előtt megszökött a keretlegénység sortűzet adott le rá, de sikerült megmenekülnie.

Horovitz Lajos szobaiestömester, Fonyód. A 104/1-es és 104/4-es k. m. szel 3 évig volt muszos. A deportálásban édesanyját vesztette el, felesége szüleit és hűgát vesztette el. — H. Béla szobafestő előbb muszos volt és Oroszországban 14 hónapig szenvedett, majd Mauthausent is megjárta. Feleségét és iúat vesztette et.

Horovitz Sándor gazdálkodó, Eger. A 107/305. századdal teljesített munkaszolgálatot és Kópházán szabadult fel. Feleségét és 2 gyermekét, édesanyját, 2 testvérét és több hozzátartozóját vesztette el.

Horn Andor magántisztviselő, Budapest. A 101/337. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd 1945 március 30-án a soproni téglagyárban szabadult fel. Elvesztette Mihály és Tibor fivérét.

Horner Tibor nadrágtartókészítő, Budapest. A honvédségnél teljesített szolgálatot, majd megszökött Édesapját a nyilasok agyonlőtték. Felesége moszóhaapja a gettóban halt meg, öccse Oroszországban tűnt el és elvesztette Igorét és 2 nagybátyját Utóbbiakat Budapesten lötték agyon.

Horovitz Adolf kereskedő, Hajduszováta. Négy évig volt munk a szolgálatos a 106/303. házaddal és 1944 de-

cember 9-én szabadult fel. Feleségét, 4 gyermekét és több rokonát veszítette el.

Horovitz Andor gyümölcsker., Budapest. A 101/68. században megjárta a bori haláltábor és végigcsinálta a gyilkos visszavonulást majd azután deportálták és Gunkirchenben szabadult fel. Felesége is visszatért a deportálásból.

Horovitz Ernő kereskedő, Debrecen. A debreceni gettóban családjával együtt deportálták Bécsbe. Itt egy betongyárban dolgozott, ahol egy ízben rászakadt a tető és így súlyos sérüléssel kórházba került. Az oroszok szabadították fel családjával együtt. 5 testvérét családjával! Auschwitzban végezték ki.

Horovitz Ferenc kereskedő, Derecske. Előbb munkaszolgálatos volt a 103/303. századdal és 1944 december 9-én szabadult fel. Anyját és testvérét veszítette el.

Horovitz József villanyszerelő, Balvány. A 108/34. századdal a miskolci Előnál teljesített szolgálatot, majd a deportálásból 1945 május 2-án szabadult fel. Anyja mártírhalt. — H. Ignác bádigos feleségét és fiát veszítette el a deportálásban.

Horovitz Sándor villanyszerelő, Budapest. A 101/343. századdal honi szolgálhat után a deportálásból Gunkirchenben szabadult fel. Két testvére mártírhalt.

Horvai (Heller) József Ervin, joghallgató. orvosi műszerkereskedő, Budapest. A XIII/3. kmsz. zlj -ai Erdélyben, Lengyelországban és Ukrajnában teljesített szolgálatot, majd deportáltak és Gunkirchenben szabadult fel. Nagyszüleit, s felesége egész családját elvesztette. Apja Nagykátán volt munkaszolgálatos.

Horváth Ferenc kereskedő, Kistelek. Floiisdorfban volt deportálásban és 1945 április 20-án szabadították fel. Feleségét, anyját és fiát vitték el, fia nem tért vissza.

Horváth Lajos terménykereskedő, Budapest. Két hónapig Soroksáron munkaszolgálatos volt és meghalt. Családjából elveszett még Bauech A Ladámé szül. H. Olga. Bézei István. H. Oszkár életben van.

Horváth Pál cégvez., Budapest. Megszakításokkal többször teljesített munkaszolgálatot a pesti felszabadulásig. Elvesztette feleségét, húgát férjével és gyermekével együtt.

Hölzel Lajosné, dohánytözsés, Budapest. László fia a 10/1. századdal Hódmezővásárhelyen teljesített munfloaszolgálatot, orosz fogságban van. György fiát 1944 novemberben deportálták Németországba, előzőleg Nagybanján teljesített munka szolgálatot. Bátyja, Weinberger Hugó állítólag Ausztriában éhenhalt.

Honig Emil termény kereskedő, Mátészalka. A 108/12. és 19. századokkal az országban, Oroszországban és Ukrajnában volt munkaszolgálatos és 1944. okt. 29-én Nyíregyházán szabadult fel. Szüleit, feleségét, fiát, 3 fiú és egy leány testvérét veszítette el.

Huber Zoltán asztalos, Budapest. A 272/33. századdal végigjárta Oroszországot és Ukrajnát és Budapesten szabadult fel. Szülei és 2 testvére vesztett el.

Honig Zoltán kereskedő, Nyíregyháza. A munkaszolgálat és deportálás elől Budapesten hamis iratokkal bujkált végig. Szüleit, 4 testvérét elvesztette.

Huber Márten kereskedő, Túrje. A 103/303-GE századdal az ország területén szolgálhat, majd deportáltak és Gunkirschenben szabadult fel. Szüleit, feleségét 2 gyermekkel bátyját, sógornőjét 3 gyermekkel, húgát, férjét és gyermekét veszítette el. Második felesége szintén deportálva volt.

Huppert Lajos mérnök, Gyöngyös. Az orvos-mérnöki századdal több éven át teljesített munkaszolgálatot és a Blikkben szabadult fel. Feleségét és édesanyját Auschwitzban veszítette el.

Hustáci Sándor miniszteri biztos, Sárospatak. A 108/40. munkásszázaddal Sárospatakon teljesített szolgálatot, majd deportáltak és 1945 január 10-én szabadult fel. Édesanyját, testvérét és annak 2 gyermekét veszítette el. — Felesége szintén deportálva volt és Birkenauban szabadult fel. Elvesztette szüleit, 3 bátyját, sógornőjét és annak gyermekét.

Huszár Jenőné háztartásbeli, Budapest. Férje a 101/318. században több helyütt teljesített szolgálatot és nem tért vissza. Elvesztette még nővérét, és annak fiát, valamint férjének 2 nővérét. Fia, H. István szintén eltűnt.

Iczkovits Arnold nyomdász, Miskolc. 1931-től 96 hónapot szolgált mint katona 1942 május 6-án Hevesre vonult be munkaszolgálatosnak. Járt Kirevben, Ukrajnában több helyen. 1943 szeptemberében leváltották, haza.

jött Miskolcra, gettóba vitték feleségével és 2 kis gyermekével. Bevonult Jolsvára, majd Lengyelországba került az első vonalba. Járt Mauthausenben, Gunskirchenben szabadították fel az amerikai csapatok. Elvesztette feleségét, 2 gyermekét, szüleit és 4 testvérét.

Iczkovits József kereskedő, Vaja. A 11/3. kmsz. kötelékében teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból 1945 május 4-én szabadult fel. Szülei és 4 testvére mártírhalált szenvedtek. Felesége is deportálva volt, elvesztette apját és 1 testvérét.

Illés György rádiókereskedő, Eger. Több évig veit munkaszolgálatos majd megszökött és bujkált. Szüleit, nővérét, ennek kisfiát és több közeli rokonát deportálták, akuk nem tértek vissza.

Ilkovits Árpád méh. vendéglős, Budapest. Mint muszos Ukrajnában 1943 januárjában halt meg. Családjának 28 tagja veszett el, míg feleségének családjából 15-en nem tértek vissza.

Ilkovics I. Jakab vendéglős, Budapest. A péceli sáncásásra vitték munkaszolgálatra. Családjából testvéreit deportálták. Elvesztette 2 vejét és testvéreit. Budapesten szabadult fel.

Ilkovits Miklós cipész Fehérgyarmat. A 108/19. és 16. századokkal Ukrajnában, Lengyel- és Oroszországban teljesített munkaszolgálatot és 1945 november 28-án szökött meg. Szüleit, feleségét, 2 gyermekét, testvérét elvesztette.

Ilovsky Pál kereskedő, Balassagyarmat. 1940-től teljesített munkaszolgálatot. Fehér Oroszországban is volt, ahol 950 személyből hárman tértek vissza. 1945. január 18-án szabadult fel, majd orosz fogságba került Edesanyját elvesztette.

Indig Kii re műszerész, Eger. A 109/5. századdal Kárpátalján és Rimaszombaton teljesített szolgálatot és a deportálásból Günskirchenben szabadult fel. Szüléit, 2 nővérét elvesztette, felesége visszatért.

Indig Mihály műszerész, Eger. A 107/1. századdal teljesített munkaszolgálatot Felvidéken és Ukrajnában. Majd deportálták és 1945 január 24-én szabadult fel. Feleségét, 2 gyermekét, szüleit és 2 nővérét veszítette el.

Imhof Imre konfekcióüzem túl.. Budapest. A 101/13. században teljesített munkaszolgálatot, majd a deportálásból Theresienstadtban szabadult fel. Elvesztette 2 unokaöccsét mint

muszost és nővérének vejét, annak feleségét és kislányát Auschwitzba hurcolták.

Immerglück Árpád sofőr, Pestszentimre. A 105/107. századdal teljesített munkaszolgálatot, de mindeztideig nem tért vissza. Felesége még apósát is elvesztette.

Imre (Berger) László kereskedő. Bi-harkeresztes. A 106/1. századdal Oroszországban teljesített munkaszolgálatot és 1945 februárjában szabadult fel. Anyja mártírhalált halt.

Iritz Károly keresk. alkalm, Budapest. Erdélyben és Budapesten teljesített munkaszolgálatot és 1945 március 30-án szökés útján szabadult fel. Edesanyja mártírhalált halt.

Irsai Tamás György dr. közkór. orvos, Sátoraljaújhely. Egy évig volt munkaszolgálatos, majd a kórház kérésére leszel élték. Később a gettóval Auschwitzba deportáltak. Járt Buchenwaldban is. Nagyszüleid, édesapját. 2 nagybátyját, nagynenjeit ölték meg.

Issmann Ferenc szücsmester, Budapest. A 101/31. századdal Monorról Oroszországba ment és ott végigjárta a munkaszolgálatos élet kálváriáját

Ivánka (Neuberger) Rezső dr. közjegyző, Kúnszentmárton. 17 hónapig volt munkaszolgálatban és deportációban. Elvesztette feleségét, anyját, 2 testvérét és több rokonát.

Iványi Imre kereskedő, Nyíregyháza. A 101/15. századdal az ország több l öszében és Turján szolgált. 1944 nov. 8-án Szerethnél szolgált. Szüleit, nővérét deportálták, apját, fiát elvesztette. Jelenlegi felesége elvesztette szüleit, testvéreit, fivérét, sógornőjét. Ezeket mind Ukrajnába vitték és közülük senki sem tért vissza.

Iványi István magánzó, Gyom a. 1944 júniusában deportálták Gyomárol a szolnoki gyűjtőtáboron át Ausztriába és Bécs környékén dolgozott ahol az oroszok szabadították fel. 1945 április 29-én tért haza. Családjából 4-en mint munkaszolgálatosok veszték el idehaza és Oroszországban.

Izsák Zoltán festékkereskedő, Cegléd. Az 5/1. századnál teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Szüleit és leány test vérét veszítette el.

Jakab Endre dr. orvos, Debrecen. 1944. jún 2-án vonult be munkaszolgálatra és 13-án deportálták. Feleségét,

gyermekét és fivérét deportálták, akik közül felesége és fia nem tértek vissza. 1945- máj. 2-án szabadult fel

Jakab Márton kereskedő, Nyiradony. 1942-tól 1945. januárban történt felszabadulásáig a 108/7. és 13. századokkal teljesített munkaszolgálatot az országban és Oroszországban. Édesanyja felesége, gyermeke, 3 testvére mártírhalált haltak. — J. Mártonné egy évig volt deportálva, elvesztette anyját, 2 bátyját, 1 nővérét. Apja és még 4 testvére hazatért.

Jakobovits Géza bádigos szerelő, Budapest A 101/67. 4. és 104/2. századdal több helyütt szolgált és Guns kirchenben szabadult fel. Elvesztette anyját, testvérét, 2 nagybátyját¹, nagynénjét és 7 unokatestvérét.

Jakobovits Endre kereskedő, rabbi, Gyöngyös. 1944. május végén 8 napig volt a Svábhegyen- Szülei, 3 férfi és 2 nőtestvére, azok feleségei, ill. férjei, valamint azok összesen 11 gyermeke deportálva voltak. 1 nővérén kívül mindenkit elvesztett. Romániában szabadult fel 1944. augusztus 23-án.

Jakobovits Lajos kereskedő, Pestszent lőrinc. Két hétig volt munka szolgálatos és Ahányánál szabadult fel. 6 testvérét és azok családját deportálták. 1945. október 15-én a nyilasok elfogták és megverték.

Jakobovits Vilmos sü tömés bér, Budapest. A 101/3. és 14. századdal 1945. májusában szabadult fel Maithausenben. Felesége is deportálva volt.

Jakobovits Zoltán kereskedő, Vásárosnamény A 107/11. századdal részben Ukrajnában teljesített szolgálatot és 1944. decemberben Sátoraljaújhelyen szabadult fel. Apját, 2 hűgát, 2 öccsét vesztette el. Felesége is deportálva volt. — J. József 1 évig volt deportálva Németországban.

Jászinger Vilmos szabó m., Budapest. Sánccásáson dolgozott, majd családjával a gettóban szabadult fel. György fia 1944-től nünti tényleges musz teljesített szolgálatot és semmi hír sincs róla. Utolsó táboriszáma C. 252.

Jávor László kereskedő, Budapest. Több helyütt teljesített szolgálatot és Lengyelországban is volt, végül Budapesten szabadult fel A 105/4. és 15. századoknál szolgált. Imre és Aladár fivérei mint muszosok tüntek d

Jávor Pál dr. ügyvéd, Heves. A 107/7. és 120. VÉP-pel honi és oroszországi, iru?jd ausztriai munk a szolgálatot teljesi-

tett és 1945. május 4-én Guns kirchenben szabadult fel. Elvesztette anyját, feleségét, fiát, testvérét, anyósát¹, 2 sógorát, sógornőjét és unokatestvéreit.

Jetiinek Arthur gépészmérnök, Budapest. 1944 októberétől december 24-ig teljesített munkaszolgálatot, akkor megszökött és a felszabadulásig bujkált. Fia, dr. J. Mihály orvos mint muszos a nyilasok kezébe került, akik kivégezték. Nővérének férjét, fiát Mauthausenben ölték meg.

Jellinek Hermán György nagykereskedő, Budapest. A 101/311. századdal több éven át teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. 3 testvérét és 14 hozzátartozóját vesztette el.

Jelinek László ékszerész, Gyöngyös. A 107/320. századdal Jolsván teljesített szolgálatot, majd deportálták és 1945. április 13-án Hillerslőbnsn szabadították fel Apósát, kislányát vesztette el Auschwitzban. Felesége visszatért

Jelinek László lakatész mester, Újpest. Közel 5 évig volt munkaszolgálatos. Családjából elvesztette feleségét, fiát, testvéreit és számos rokonát. Haasz Artúrt, feleségét és kislányát a csendőrok Nagysármán községben gyilkolták meg.

Jellinek Tibor kereskedő, Budapest. A 101/16. és 72. századokkal honi, lengyelországi és szlovákiai munkaszolgálatot teljesített és 1945. április 1-én szabadult fel. Apja a deportálásban halt mártírhalált.

Johann Kálmán állampénztári főtanácsos, Heves. A 107/311. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd 1944. október 29-én megszökött és december 15-én szabadult fel. 2 testvérét vesztette el.

Jónás Imre kereskedő, Budapest. 1944. május 23-tól 1945. január 19-én. történt felszabadulásáig munkaszolgálatot teljesített a 301/55. századdal. Feleségét elvesztette, fia deportálva volt

Jónás Sándor kereskedő, Budapest. A 101/70. századdal Oroszországban és Erdélyben teljesített szolgálatot majd fogságba esett, ahonnan 1945. november 29-én jött haza, öccse, István Ukrajnában volt munkaszolgálatos, majd Németországba deportálták, ahol elpusztult. Szülei a felszabadulásig bujkáltak, felesége is. Zoltán bátyja Voronyezsnél halt meg. Béta bátyja orosz fogságban van, László öccse Oroszországban eltűnt.

Jónás 2 Miklós férfiszabó, Hajdúhadház. A 106/10. századdal Ukrajnában teljesített szolgálatot és Romániában szabadult fel. Szüleit és 3 testvérét veszti, te el.

Jordán Tibor kereskedő, ózd. A 107/11. században teljesített munkaszolgálatot részben Lengyelországban és Esztergomban szabadult fel. Édesanyját és 14 rokonát veszti el.

Józsa Sándor textil kereskedő, Nyíregyháza. A 108/20. században volt munkaszolgálatos s 1945. május 4-én szabadult fel a deportálásból. Apját, 4 testvérével elvesztette.

Jung Alfréd cukrász, Szeged. A 109/6. században Ukrajnában volt munkaszolgálatos, 1944., december 12-én szabadult fel. Anyja, 2 húga és öccse mártírhalált haltak.

Jong Izsó rádió- és műszerészkereskedő, Szigetvár. 1940-ben két hónapig munkaszolgálatot teljesített. Szüleit, 2 húgát, sógorát 1 gyermekkel veszti el.

Junger Ella háztartásbeli Nyíregyháza. 1944 májusában deportálták s a következő év május 6-án szabadult fel. Szüleit és testvéröccsét megölték.

Junger Mihály dr. ügyvéd, Pécs. 1942-ben vonult be a 104/4. sz. k. m. sz.-hez, amellyel Lengyelországban és a Kárpátokban teljesített munkaszolgálatot 1944 október 27-én szabadult fel. Szüleit és 2 testvérbátyját veszti el.

Junger Tibor órás, ózd. A 111/7. századdal vitték ki Ukrajnába, ahol 18 hónapot töltött. Elvesztette szüleit, Ilona húgát, ő maga 1945 május 9-én Theresienstadtban szabadult fel. — J. Sándor órás a 103/312. században szolgált Ukrajnában. — Jó Gyula órás ugyanabban a században teljesített szolgálatot majd Buchenwaldban szabadult fel.

Jungermann Zsigmond, magántisztviselő. Esztergom. Az orosz fronton teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták, és 1945 április 11-én szabadult fel. Feleségét, gyermekét, édesapját, húgát veszti el.

Jungreis Miklós kereskedő, Pásztó. 1940-ben kezdte a munkaszolgálatot, majd 1944 június 26-án a hatvani gettóba került, innen ismét munkaszolgálatra vitték és később deportálták. 1945 májusában Guns kirchenben szabadult fel. Felesége, leánya, bátyja és annak fia vesztek el.

Justus György olajgyár tulajdonos, Pécs.

JuSETus János vállalkozó, Budapest. 48 hónapot töltött munkaszolgálatban Budapesten és Romániában. Budapesten, 1945. január 18-án szabadult fel. A családból szüleit deportálták és nem is tértek vissza.

Kacender József kereskedő, Kiskunfélegyháza. 1943. augusztus 2-án vonult be Hódmezővásárhelyre, majd a Délvidéken és Szatmáremetin a 701/2-es k. m. sz.-el teljesített szolgálatot és 1944. december 23-án Börgöndön szabadult fel. Deportálták feleségét, 3 gyermekét, atyját, húgát, 2 testvérét, 2 sógornőjét, 1 sógorát és annak 2 gyermeke. Egy öccse és 1 gyermeke tért haza, a többi mind elveszett.

Kacz Benó gazdálkodó, Csenger. 1940-től 1944. novemberben ióitén felszabadulásáig az ország tef (Hetén teljesített munkaszolgálatot. Elvesztette anyját, fiát, 4 testvérét, azok családját. Fiát mint muszos Budapestre a 9/4. századdal 1944-ben vitték Pestre.

Kahán Béláné háztartásbeli, Nyíregyháza. Hamis inatok segítségével kikerült a deportálás elől elbujdosnia és 1945 febr. 13-án felszabadult. Anyját, testvérét, sógornőjét 2 gyermekkel megölték. A férje visszatért.

Kahán Jenő borbizományos, Gyöngyös. A 107/304. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és Büchenwaldban szabadították fel. Feleségét, gyermekét, anyját, 6 testvérét és ezek 11 gyermekét ölték meg.

Kahán Jenő kereskedő, Budapest. A 109/36. századdal Gödöllőn, Budapesten és Diósgyőrött szolgált, majd Budapesten szabadult fel. — Kahán Miklós keresk. ugyanott teljesített szolgálatot.

Kaff Lipót kereskedő, Bonyhád. A 104/1. századdal a Kárpátokban. 1945. január 5-én szabadult fel. Szüleit, feleségét és 4 gyermekét ölték meg a németek.

Kain Mátyas kereskedő, Nagyecsed. A 108/74. századdal honi és ukrainai munka szolgálatot teljesített és három évig volt orosz fogságban, ahonnan 1945 októberben tért haza. Szüleit, feleségét és gyermekét deportálták, közüük csak gyermeke tért vissza. Öccsét Vinicában ölték meg.

Kainer Károly villany szerelő, Nagyatád. A 112-es VEP-pél teljesített munkaszolgálatot, majd Németországba vitték, ahol 1945 ápr. 1-én szabadult fel.

Szüleit, húgát, nagynénjét hiába várta vissza.

Kaiser Ervin ma lom tisztviselő Kaposvár. 1942 júliustól 1943 május 27-én történt felszabadulásáig a 104/3- százzal teljesített szolgálatot Erdélyben és több helyütt az országban. Feleségét, kislányát deportálták. Bátyja nem tért vissza.

Kaiser fivérek kereskedők, Pécs városad. A péti században szolgáltak másfél évig, majd Németországba deportálták őket, ahol 1945 áprilisában szabadultak ifeL. Szüleiket, feleségüket és két gyermeket yeszítették el.

Kaichier Aron kereskedő, Földes. A 106/302. századdal Budapest felszabadításáig teljesített munkaszolgálatot. Elvesztette szüleit, feleségét, gyermekeit és testvéreit. — K. László soffőr a 106/14. század kötelékében teljesített munkaszolgálatot részben Oroszországban és 1944 november 1-én szabadult fel. Anyját és testvéreit deportálták, anyja visszatért.

KaLla Sámuel hentesmester, Nyírmada. 1944 áprilisában deportálták és 1945 szeptemberében tért vissza. Elvesztette atyját feleségét, fiát, 2 leányt és 5 testvérét.

Kallós Aladár kér., Budapest. Több éven át teljesített munkaszolgálatot nagyobb megszakításokkal és Budapesten szabadult fel. Elvesztette testvérét és annak kisfiát, valamint több rokonát.

Kallós Ödön igazgató. Budapest. A 109/8. századdal Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel.

Kalmár Miklós fakor, Budapest. 18 hónapig teljesített munkaszolgálatot az országban és Erdélyben és Budapesten szabadult fel. Nagyanyját és egy sógorát veszttette el.

Kalmár Nándor műszaki kér., Budapest 1940-ben 3 hónapig Gödöllőn volt muszos. 1944 október 20-án a nyilasok hurcolták el frontszolgálatra, nov. 18-án megszökött és a felszabadulásig bujkált. Elvesztett 2 bátyjának 2—2 fia sógora, nyíregyházi unokatestvérei, összesen 8-an Nagyállórol, Budapestről, Sajószentpéterről is több rokona.

Kallós Ernő né dr. sz. Pécsi Margit de. fogorvosnő. Kiskunhalas. Szegeden át Auschwitzba hurcolták, ahonnan 1945 április 13-án megszökött é? 1945 május 7-én szabadult fel. Családjából meghaltak: férje, azonkívül sógora és

felesége, Braun Sándor és felesége és több rokona.

Kallós György Shell fiókvezető, Debrecen. A 106/8. századdal teljesített szolgálatot, a Donkanyarnál is volt, ahol a század 80°/o-a pusztult el. Innen flektifuslszal került haza 35 kg súllyal.

1944 júniusban deportálták családjával együtt. Frankfurtban szabadult fel, 1945 ápr- 13-<án. Bátyja és sógora mártírhált haltak.

Kallós Márton kereskedő. Gyöngyös. A 107/314- századdal Jouisván, majd Ukrajnában teljesített szolgálatot egészen a Donig. 1944 decemberében Miskolcon szabadult fel. Feleségét és gyermekét veszttette el.

Kandel Sándor kér., Budapest. A 3/3. századdal Kőszegen és Lengyelországban szolgált és 1945 április 1-én szabadult fel. Elvesztette apját és bátyját. Ö maga 100<°/o-os hadirokkant' mindkét lábát elvesztette Lengyel - országban fagyás következtében. Innen megszökött és félévig a kassai börtönben volt, majd a Margit-köruton és 1945 április 28-án amputálni kellett mindkét lábát.

Kánizsai Sándor festékkereskedő, Budapest. Munkaszol gálalós volt négy hónapon keresztül, majd felszabadult. Elvesztette húgát, annak férjét 2 gyermekkel, 2 fivérét, 2 sógornőjét és azok családját.

Kantzler Endre dr. kórházi főorvos. Csepel. A 101/302- századdal több éven át teQjeisített munkasoiigáhatot, miaiijd deportáltak és Günskrirchenben szabadult fel. Édesanyja mártírháliált szenvedett.

Kapuvári izr. közösség adatai: Deportálás és munkaszolgálat előtt a lélekszám 540 volt. Ebből 65-en tértek viősaai a többi részben a deportálásban, részben munkaszolgálatban pusztult el.

Karcagi izr. hitközség adatai: Az ország egyik legrégebb települése volt és lélekszátna a második világháború előtt 1050. Az internálás, bevonulások, munkaszolgálatos veszteségek és a deportálás után a lélekszám egy harmadára csökkent. A válasza jöttek vagyonút úgyszólván teljes egészében elhurcolták a nyilasok és azok cinkostórsai.

Kardos Ferenc kereskedő Kaposvár. 1944 májustól 1945 január 18-án történt felszabadulásáig a 104/7. századdal szolgált az országban. Elvesztette édesapját- Édesanyja és húga is deportálva voltak.

Kardos Gábor cipész m., Miskolc. A nyilas uralom alatt századával Leányfálon volt amikor parancsot kapott arra, hogy elvezényelték a Nagybátony-Ujlaki téglagyárba. Bajtársával és egy honvéddel mentek, közben tévedésből a hasonló nevű Nagybátonyba vezette őket a honvéd. Közben az oroszok már Balassagyarmatot is elérték és így a nagy zűrzavarban maguk a németek vitték át őket a Duna másik oldalára Vácra, ahol december 9-én az oroszok felszabadították. Elvesztette édesanyját, 2 nőtestvérét és Hermina nővérének 4 gyermekét valamint Zoltán öccsét.

Kardos György kereskedő, Szigetvár. A 102/213. századdal és 104./3-as k m. sz.-szel teljesített éveken át munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Szüleit és hűgát veszttete el.

Kardos Gyula fogtechnikus, Budapest. A 101/95. századdal Ukrajnában teljesített szolgálatot és 1945 február 5-én szabadult fel Fivérét, unokaöccsét és majdnem teljes családját elveszthette.

Kardos Imre gyár.. Budapest. A 101-/33. századdal teljesített munkaszolgálatot. két évig Ukrajnában volt, majd deportálták és 1945 május 4-én szabadult fel. Több hozzátartozóját elvesztette.

Kardos József cementárugyáros, Kaposvár. Megszakítással öt éven át teljesített munkaszolgálatot a 104/8. századdal az országban, Erdélyben, Délvidéken, Galíciában. 1944 december 20-tól 1945 március 31-ig deportálva volt. 1945 március 31-én szabadult fel. Édesanyját, feleségét, fivérét annak családját, egy hűgát deportálták, öccse, felesége és hűga kivételével minden hozzátartozóját elvesztette.

Kardos József kereskedő. Mezőtúr. 1944 jún. 15-én deportálták Ausztriába, ahol az orosz csapatok szabadították fel. Innen 1945 ápr. végén tért haza. Felesége r Diamant Ilona, Bergen-Belsenben halt meg. Fia: K. Pál. mint munkaszolgálatos 1943-ban orosz fog'aájgba került, azóta nem 'adott élet jelt magáról.

Kardos László kereskedő, Mezőkövesd. A 107/321.. századdal Oroszországban is teljesített szolgálatot és 1945 december 3-án szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, testvérét és azok hozzátartozóit.

Kardos Sándor autófuvarozó. Gyöngyös. A helyi gettóval hurcolták

Auschwitzba és Ebenseebe szabadult fel. Szüleit, feleségét, fiát és leányát veszttete el.

Kardos Ottó kér., Rudabánya. A 107/321. századdal Hejőcsabán teljesített munkaszolgálatot, majd a deportálásból 1945 május 4-én szabadult fel. Elvesztette anyját, bátyját és 1 leánytestvérét.

Kariunkéi Mór malom tulajdonos. Nyíregyháza. A 108/14, szabaddal Kár papáján, Bácskában és Erdélyben volt munkaszolgálatos, majd deportálták és Dachauban szabadult fél. Szüleit. 6 testvérét, sógorát és 11 gyermeket veszttet el.

Karpelesz György cukrász Budapest. A 101/66. és a 101. századnál teljesített munkaszolgálatot, majd a deportálásból Gunkirchenben szabadult fel. Elvesztette fivérét feleségével és 4 gyermekével.

Karpelesz József bútorkereskedő és kárpitos, Kaposvár. 1942 májustól 1945 májusig a 104/2. század kötelékében teljesített szolgálatot, amikor Mühl-dorfban felszabadult. Testvéreit, azok családját és összes rokonságát deportálták. senki sem tért vissza.

Kastner Rezső kér., Budapest. Csepelen teljesített szolgálatot a 701/1. és 25. századoknál és Budapesten szabadult fel. Fia József honi és németországi munkaszolgálat után megsebesült és Budapesten a gettóban szabadult fel.

Kastriner Gyula kereskedő, Győr. A 108/16. századdal! Oroszországban volt munka szolgálatos, msjd Siegen-dorfba hurcolták és Mauthausenben szabadult fel. Szülei, nővére, rnsnk 1 gyermeke, nagyszülei vesztet el.

Kastriner Károly magántisztviselő, Győr. A 101/16. izáziaddal az ország több részében volt munkaszolgálatos és a deportálásból Gunkirchenben szabadították fel. Szüleit. nővérét, annak gyermekét a nációk ölték meg.

Kaszás Endre sokszorosító, Székszörd. A 248/4., majd má' századokkal teljesített éveken keresztül munkaszolgálatot. Féleségét. 2 gyermekét, édesanyját, 2 sógornőjét, anyósát és nagyanyját ölték meg a nációk.

Kaszás Sándor kereskedő, Tapolca. Harmincnégy hónapot töltött mint muszos a 103/3. századnál. Később deportáltak és 1945 júniusban szabadult fel. Feleségét, édesanyját, apósát, anyósát, sógornőjét vitték deportációba. közülük csak felesége tért vissza.

Katona Ferenc gyárigazgató, Sopron. A 102/204. századdal Nyergesújfalun teljesített szolgálatot és ugyanott szabadult fel 33 oroszok által. Elvesztette feleségét, kislányát, fiát, öccsét, annak feleségét, húgát 2 leányával és férjével (musz) és sógor-nőjét.

Dr. Katona Ferenc kórházi főorvos, Mátészalka. Mint katona kivételezett volt, de 1944 április 19-én mégis deportálták és 1945 május 8-án szabadult fel. Elvesztette feleségét, 2 kislányát, fivérét, nővérét. Második felesége, sz. Gárdonyi Margit elvesztette első férjét, néhai Weisz Artúrt akit a nyilasok végeztek ki.

Katona György műsaaki kereskedő, Győr. A 702/1. századdal Lengyelországban, Erdélyben és az országban teljesített munkaszolgálatot és Miskolcon szabadult fel. Feleségét, gyermekét, 2 testvérét veszttette el.

Katona Jenő kereskedő, Kaposvár. 1944. június 5-től 1945. április 12-ig deportálva volt Auschwitzban Buchenwaldban szabadult fel. Szüleit, testvérét deportálták. Elvesztette édesapját, nagyszüleit.

Katona Pál gabona-bizományos, Törcikszentmiklós. 1944. június 25-én deportáltak és a következő év április 6-án szabadult fel. Edesanyját, feleségét és fiát hurcolták el.

Katona Sándomé kereskedő, Kaposvár. 1944. június 5-től 1945. július 10-ig deportálva volt Auschwitzban és Berlinben. Itt szabadult fel. Szüleit, férjét, 4 testvérét deportálták, csak 2 testvére tért haza.

Katz Andorné kereskedő, Debrecen. A debreceni gettóval került férjével és családjával együtt deportálásra. Férje munkaszolgálatos volt, de beszökött hozzájuk, hogy együtt kerüljenek a deportálásba. Férjét egyízben feljelentették a táborparancsnokságon, hogy az oroszok mellett beszél s ezért úgy megverték, hogy 3 nap mulvai meghalt. Másnapra szabadultak fel. Elvesztette még édesapját és Összes többi rokonait.

Katz Armin malomtulajdonos, Nagyecsed. A 108/25. századdal honi, Lengyelországi és ukrainai munkaszolgálatot teljesített, majd orosz fogságba esett és 1945. decemberben tért vissza. Elvesztette szüleit, feleségét, 5 gyermekét, 4 testvérét.

Katz Árpád szabómester, Budapest A 109/35. és 101/61. századokkal teljesített honi munkaszolgálatot, majd a deportálásból Gunskirchenben szabadult fel. 4

testvérét veszttette el, valamint feleségét, gyermekét és édesanyját. Második felesége» szintén deportálva volt, elvesztette első férjét és apját.

Katz Ernő terménykereskedő, Újfehértó. A 122-es VEP-nél teljesített munkaszolgálatot és 1944 dec. 28-án szabadult fel. Feleségét, 3 gyermekét, anyját, nővérét, 2 sógorát és 1 sógor-nőjét veszttette el.

Katz Jakabné szül. Adler Piroska, Budapest. Férje muszos volt a 101/303. századnál és 1944 nov. 28-án vitték el Budapestről és állítólag Félixedorfbn halt meg. Elvesztette szüleit és húgát. Családjának kb. 120 tagja veszttet el.

Katz Jenő textuinagykereskedő, Debrecen«. A 106/8. századdal a Don ka nyárnál teljesített szolgálatot és 1945 januárban szabadult fel. Szüleit, testvérét gyermekével, nagyanyját Auschwitzban veszttette el.

Katz József néhai, gazdálkodó Bököny. 1944 máj. 2-án a nyíregyházi gettóval Auschwitzba deportálták, ahol megölték. Felesége szintén deportálva volt és 1945 ápr. 26-án szabadult fel. Férje részéről annak öccsét, feleségét 2 gyermekkel, míg felesége édesanyját, 2 testvérét és azok 3 gyermekét veszttette el.

Katz József kereskedő, Nagyecsed. A 108/20. századdal Erdélyben, Bácskában és Ukrajnában volt munkaszolgálatos, majd Auschwitzba hurcolták és 1945 jún. 8-án szabadult fel. Szülei és testvébe mártírhálált haltak.

Katz Lajosné özv. háztartásbeli, Nyíregyház?». 1944 máj. 21-én hurcolták Auschwitzba és következő év jún. 24-én szabadult fel. Apósát, anyósát, 2 gyermekét, 1 sógorát, 1 sógor-nőjét 2 gyermekkel elhurcolták, akik közül mindössze 1 gyermek jött vissza.

Katz Lázár tisztv., Cellduanölk. Több évig volt munkaszolgálatos aj 109-es VEP-nél. 4 gyermekét, szüleit, húgát 8 gyermekkel veszttette el. Felesége szintén deportálva volt, szüleit, nagyszüleit és 2 öccsét veszttette el.

Katz Sándor kereskedő, Debrecen. A 106/3. század?! több éven át teljesített munkaszolgálatot nagyobb megszakításokkal. 1944 díc.-ben orosz fogságba esett. Testvérét, kislányát, 2 öccsét. Ukrajnában veszttette el. Két testvére a deportálásból szerencsések! hazajött.

Katz Sándor kereskedő, Eger. Éveken át teljesített munkaszolgálatot és Ungváron szabadult fel. Édesanyját és 4 testvérét veszttette el. — K. György kereskedő munkaszolgálatos volt és

1945 jan. 18-án szabadult fel. — K. Salamon kereskedő előbb internálták, majd deportálták és 1945 ápr. 15-én szabadult fel. Feleségét és 4 gyermekét ölték meg.

Kaufmann Amold magántisztviselő, Sátoraljaújhely. A 282/10., 108/14., 67/81 századokkal az országban és Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot és 1944 okt. 27-én szabadult fel. Elvesztette nővérét, annak gyermekeit, 2 hűgát.

Kaufmann Abrahám kereskedő, Mátészalka A 108/21 századdal honi és oroszországi munkaszolgálatot teljesített, majd deportálták és 1945. májusában szabadult fel. Elhurcolták szüleit, feleségét, 3 gyermekét, 6 testvérét, akik közül csak felesége tért vissza.

Kaufman Abrahám bórkereskedő, Mátészalka- A 102, VÉP-pel teljesített szolgálatot és 1945. májusában szabadult fel a deportálásból. Elvesztette feleségét, 3 gyermekét; 2 testvérét, sógorait, 8 gyermekkel.

Kaafman Árpád ezüstműves, Budapest Több éven át teljesített munkaszolgálatot, majd 1944. december 14-én megszökött és a felszabadulásig bujkált. Felesége deportálva volt és az 1945-április 2-án szabadult. Egyik bátyjától Parisból semmi hír nincs. Felesége bánya orosz fogságban van.

Kaufman Gyula terménybizományos, Felsőzsatea. 1940-től több részletben teljesített szolgálatot részben Lavocsnin és Budapesten szabadult fel. Elvesztette édesapját, feleségét, leányát, fiát, hűgát/ annak férjét és gyermekét. Kaufmann Jenő terménykereskedő, Pápa. 1944 máj.-ban hurcolták gettóba, ahonnan Budaipestre a Columbus-utcai táborba került. Majdnem egész családját feleségével együtt deportálták, 2 testvérét és azok 3 gyermekét vesztette el. 1945 jan. 18-án szabadult fel.

Kaufman Lajos kertész, Csenger. Négy évig teljesített munkaszolgálatot a 108/56 64. és 13 századokkal. 5 testvérét feleségükkel és gyermekükkel elvesztette.

Kaufmann Tibor pipagyáros, Pápa. 1944 júl. 4-én családjával együtt deportálták és 1945 ápr. 5-én szabadult fel. Szülei, húga és öccse pusztult el. Felesége, Politzer Mária deportálva volt és Terestienstadtban szabadult fel.

Kazár Imre kőr.. Budapest. A 301 századdal több éven át volt muszos és 1944. június 28-án Rákoskeresztúron szabadult fel.

Kádár József kereskedő, Nyíregy-

háza. A 108/27. századdal az országban és Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot és 1944 októberében szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, 3 testvérét, 4 sógornőjét. Felszabadulása előtt szökése alatt elfogták, már majdnem agyonlőtték, mikor az utolsó pillanatban a padlásra el tudott bújni.

Kádár Lajos kereskedő, Gyoma- 1940-től 1944-ig több ízben teljesített szolgálatot és Beregszászon érte az orosz felszabadítás. Felesége, fia, szülei deportálva voltak, közülük apósa nem tért vissza. Családjából még Schwarcz Ferencné halt meg a deportálásban, K. István pedig mint muszos nem tért vissza.

Kádár László kereskedő, Békéscsaba.. A 106/1306-os századdal több ízben teljesített munkaszolgálatot és 1944 akt. 12-én szökött meg. Feleségét és 3 gyermekét a német halál táborban ölték meg.

Kádár Mihály kereskedő, Nyíregyháza«. A 101/27. századdal Ukrajnában, majd Auschwitzban, majd Mauthausenben teljesített szolgálatot és 1945 májusában szabadították fel. Szüleit, 2 testvérét, 3 sógornőjét és gyermekeiket vesztette el.

Kádár Pál kereskedő, Szegvár. A 705/1 századdal teljesített munkaszolgálatot 1944. október 16-án történt felszabadulásáig. Elvesztette édesanyját és felesége is deportálva volt.

Káldor Árpád kereskedő, Báiteszék. A 104/4. századihoz vonult be, majd Galiciába, vitték és 1944 dec. 17-én szabadult fel. Atyja, felesége, édesanyja és fia Auschwitzból nem tértek vissza.

Káldor Armin gombgyáros, Budapest 1944. december 9-én a nyilasok a gettóba vitték Leányát, Illés Antainét az újlaki téglagyárba deportálták, semmi hír nem érkezett róla. Fia, Frigyes, mint vegyes házas, a musz alól mentesítve volt, de mégis bevitték a nyilasok házba és bántalmazták.

Kállai Miklós kereskedő, Cegléd. A 105/4. századdal több éven át volt munkaszolgálatos részben Lengyelországban, majd Budapesten megszökött és a felszabadulásig bujkált. Édesanyja mártírhálát halt Auschwitzban, aatyja 1942-ben a Donnál tűnt el.

Kállai Sándor bércsépő, Karcag. Az 53. századdal 1940-től teljesített munkaszolgálatot és 1945 márc. 8-án deportálás után szabadult fel. Fiát, testvéreit és rokonait veszítette el. Felesége is deportálva volt.

Káldoir Mihály szappangyáros. Mohács. A 104/3. kmsz.-nél éveiken át szolgált és Harkáin az oroszok szabadították fel. Elvesztette feleségét és fiát, valamint édesanyját.

Kállai Elemér bútár-ágykereskedő. Gyöngyös 1940-ben 6 hónapig volt munkaszolgálatos. Elvesztette szüleit és családjának 15 tagját. Felesége Auschwitzban volt.

Kálmán Ervin üvegkereskedő, Nyíregyháza. A 11/5. századdal honi és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített, 1944 okt. 27-én Ungváron szabadult fel. Szüleit, testvéreit deportálták. Atyja mártírhalált halt.

Kálmán Gézné kereskedő, Budapest Férje Oroszországban 1943.-ban megfagyott. Édesapja munkaszolgálatos volt, de visszatért. Családjának mintegy 50 tagja veszett el.

Kálmán Jenő kereskedő. Keszthely. 3 évig volt munkaszolgálatos a 103/5. századnál és több helyütt szolgált. Szökés után került orosz fogságba, ahonnan 1945 jún. 26-án került vissza. Szüleit, feleségét és 4 gyermekét, valamint testvéreit vesztette el.

Kálmán József nagykereskedő, Miskolc. Hat hónapig teljesített munkaszolgálatot Lengyelországban, majd megbetegedett és Tiszaújlakra került a kórházba, ott érte a felszabadulás. Elvesztette testvérét, sógorait, sógornőit, valamint feleségének testvérét.

Kálmán József nagykereskedő, Kiskunhalas. 1942 jún. 13-án vonult be a 105 B-o? k. m sz.-hez, majd a 114. VÉP-nél is teljesített szolgálatot. 1944 dec. 4-én vitték ki Bergen-Belsenbe. Szüleit, testvéreit, sógorát is deportálták. Húga és férje nem tért vissza.

Kálmán László mérnök, Gyöngyös. Több évig teljesített munkaszolgálatot különböző századoknál, járt a Don mellett, majd Mauthausenben szabadult fel. Anyja, felesége és gyermekei haltak meg.

Kálmán Menyhért órás és ékszerész, Eger. 1939/1940-ben 3 hónapig, majd még több ízben egész a felszabadulásig teljesített munkaszolgálatot. Apját, 86 éves anyját, feleségét, 2 leánygyermekét, 2 nőtestvérét és teljes családját kipszították a náci fenévadak.

Kálmán Mihály kereskedő. Zalaiövő. A 1031/303-ars századdal teljesített szolgálatot, majd deportálták és Günskirchenben fejszabadult. Szüleit, öccsét, nagynénjét és nagybátyját vesztette el.

Kálmán Sándorné kereskedő, Mezőtúr.

Kántor Endre ménlegkészítő, Győr. A 102/14. századdal az ország területén teljesített munkaszolgálatot és Mátyásföldön szabadult fel. Apját, feleségét, nővérét ölték meg.

Kárpáti Ferenc rendőrfőhadnagy, Tokaj. Több század kötelékében honi és oroszországi munkaszolgálatot teljesített és 1945 jan. 18-án szabadult fel. Elvesztette édesanyját, öccsét és családjának kb. 40 tagját.

Káimánovits István bődíszműves. Budapest. 1944-ben több mint félévig volt munkaszolgálatos a 101/96. századdal. 1944. november 29-én deportálták, 1945. márciusában szabadult fel Szombathelyen. Apját és 2 btyját a deportálásban, másik kettő az orosz fronton vesztette el.

Kármán Gáborné háztb.. Budapest. Férjét, mint muszost Oroszországban vesztette el, unokái estvére és nagybátyja deportálva veit.

Kárpáti István cipőkereskedő, Budapest. Három éven át munkaszolgálatot teljesített a 101/2. századdal. 1944 márciusában Borba deportálták, fiát, 1 testvérét elvesztette, 3 testvére hazajött.

Kárpáti László hitközségi elnök, Ónod. Több éven át teljesített megszakításokkal munkaszolgálatot, majd deportálták. 1945. április 5-én szabadult fel. 2 testvérét, több családtagját vesztette el. Felesége és 4 estvére visszatért a deportálásból.

Kárpáti Lászlóné virágüzletes, Budapest. 1944. október 15-től védélházban volt, majd bujkált és a gettóban szabadult fel 1945. január 18-án. Miklós fia mint muszos 1943-ban az orosz fronton eltűnt.

Kecskeméti Hugó bomagykereskedő. Kecskemét. Két évig volt munkaszolgálatos. Szüleit, feleségét, kislányát, 33 húgát, 2 sógorát gyermekeikkel, öccsét, mind elvesztette, öccse mint muszos Voronyezsnél tűnt el.

Kelemen Ignác hentes, és mészáros. Nyíregyháza. A 108/21. századdal Oroszországban is teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból 1945 máj. 4-én szabadították fel. Szüleit, 3 testvérét ölték meg. K. Andnáb hentes a 4/1. mohácsi században szolgált, a deportálásból 1945 máj. 4-én szabadították fel.

Kelemen József állatkereskedő. Debrecen. A 106/302. századdal teljesített munkaszolgálatot. Felesége és leánya deportálva voltak. Elvesztette nővérét, sógorát, azok 3 gyermekét, 2 fivérét, 1. öccsét és 2—2 gyermeküket.

Kelemen László fogtechnikus, Budapest. A 109/1-es századdal Szentendréről vonult fbe s 1945-ig teljesített munkaszolgálatot. Ukrajnában, majd a Donnád volt, ahol orosz fogságba került. 1945 aug. 20-án mint 50% os hadirokkant tért haza.

Kelemen Rezső fakereskedő, Szigetvár. A 103/303. századdal az ország területén teljesített munkaszolgálatot, majd kivitték Németországba, ahol 1945 máj. 5-én szabadult fel. Szüleit, gyermekét, testvérét és sógorát vesztette el. Felesége szintén deportálva volt, szülei és sógora neki is elvesztek.

Kelen Sándor vaskereskedő, Rákospalota. A 101/1., 36. és 328. századokkal Oroszországban teljesített munkaszolgálatot és -Húszton szabadult fel. Szüleit, hűgát, sógorát és azok gyermekeit vesztette ed. Sógora mint műszóig az orosz fronton vesztett el.

Keller Béla nyomdász, Mezőcsát. A 7/2. és 107/312. századokkal megjárta Ukrajnát is, majd a deportálásból Bécsben szabadult fel. Feleségét és egyik leányát megölték.

Keller György gépészmérnök. Gyöngyös. Több részletben hosszú munkaszolgálatot teljesített és Budapesten szabadult fel. Szüleit, nővérét, nagy bátyját, nagynénit a dep ártéri óban, unokaöccsét Budapesten, ahol agyon lötték, vesztette el.

KeUermann Henrik dr. töltőtoll -üzem tulajdonos, Budapest. A 93. századdal volt munkaszolgálatos Győrszentmiklóson és Csornádon, majd Budapesten szabadult fel. Eeánya. Irén Lichtenwörthből flektifusszal jött haza, anyja ápolta és megfertőzte magát és 1945 május 8-án 55 éves korában halt meg.

Kellerman József kereskedő, Mohács. 1942 dec. 12-től a 104 8. századdal több heüyütt, köztük Erdélyben, Újvidéken és Galíciában teljesített munkaszolgálatot és 3 évig volt orosz fogságban. Édesanyját, testvéreit, feleségét és gyermekeit vesztette el. Összesen 1 nővére jött haza.

Kellner György Budapest. A 101/331. századdal teljesített munkaszolgálatot Erdélyben és a román fronton, majd mint fogoly lemaradt Bukarestben és 1945 áprilisában tért haza. Elvesztette atyját, 2 bátyját és családjának mintegy 30 tagját.

Kellner Ferenc kereskedő, Z ala lővő. A 103/1 es századdal Oroszországban teljesített munkaszolgálatot, majd 1943

jan. 21-én orosz fogságba esett, ahonnan 1945 okt. 1-én tért haza. Szüleit és hűgait vesztette eL

Kellner László korcsmáros, Komárom. 1944 májustól 1945. július 9 ig deportálva volt. Feleségét, 2 gyermekét, valamint 3 testvérét a deportációban elvesztette.

Kellner Pál cipész, Rákospalota. A 109/35. századdal több éven át volt munkaszolgálatos. Elvesztette feleségét, 2 gyermekét, öccsét, hűgát 1 gyermekkel. Második felesége megjárta Auschwitzot elvesztette első férjét, szüleit, nagyszüleit és nagybátyját.

Kellner Pál bórkereskedő Szombathely. A 103/3. és 101/52. századokkal honi és ukrajnai munkaszolgálatot teljesített és Beregszászon szabadult feL Szüleit testvérét és sógorát vesztette el.

Kellner Sándor kárpitos és bútorkereskedő, Felsőgalla. A 102/4- és 110/15. századokkal honi és ukrajnai munkaszolgálatot teljesített és 1944 szeptemberben Nagykaposon szabadult fel. Édesanyja mártírhalált halt.

Kemény Béla építész, Budapest. Két hónapig teljesített a löversenytéren munkaszolgálatot, majd felszabadult. Elvesztette fivérét, annak feleségét, fiát és leányát.

Kemény Endre igazgató. Kecskemét.

Kemény Gyula, Szeged. Deportálva volt és Theresienstadtban 1945 júniusában szabadult fel. Felesége és leánya is deportálva voltak.

Kemény Jenő tolLkereskedő, Oroszháza. 1944 máj. 16-án deportálták es 1945 ápr- 24-én szabadult fel. Ugyancsak deportálták feleségét és anyósát,

Kemény Miksa kér. Budapest. Endre fia a 9/1 századdal Galántán és Vácott szolgált, majd Budapesten felszabadult. Elvesztette leányát, 2 testvérét és azok férjeit. Csak fia maradt meg.

Kemény Róbert rádióműszerész és kereskedő, Budapest. Munkaszolgálatot teljesített, 1945 január 16-án szabadult fel. Édesapja, K. Ignác a budapesti gettóban pusztult el. Öccsét. K-Pált a nyilasok elhurcolták és csak véres ruhadarabjait találták meg.

Kemény Sándor házfelügy., Budapest. Erdővároson szolgált és Budapesten szabadult fel. István fiát munkaszolgálatra vitték és 1944 szept. óta nincs róla hír. György fia apjával volt együtt.

Dr. Kende Vidor kórházi főorvos, Pápa. 1944 május 4-én internálták, majd július 4-én deportálták Auschwitzba és 1945 május 2-án Mettenheimben szabadult fel. Elvesztette feleségét, 2 leányát, anyját, nővérét. 3 sógorát és 3 sógornőjét.

Kendi (Kleni) László szörmekereskedő, Budapest. A 109/22. századdal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Családjának 15 tagját veszítette el.

Kenedi (Kurcz) Andor ezüstműves, Budapest. Több éven át több ízben teljesített munkaszolgálatot, majd 1944-ben a nyilasok elvitték, egy hónap után megszökött. A zsidó aggok házában bujt el, ahol egy hónap múlva felszabadult. Édesanyja testvéreit Szlovákiából és édesapja 1 testvérét veszítette el.

Kenedi (Klein) Hugó bőrkereskedő, Budapest. 1942 márciusától teljesített munkaszolgálatot, hosszú ideig Oroszországban volt a visszavonuláskor a magyar határra került, ahol tifuszban megbetegedett. Innen 1944 decembereben Budapestre került, később újra behívták, de ekkor a németeknek dolgozott egy cipésműhelyben. Itt érte a felszabadulás. Családjá a Teréz-kört 6. alatt vészelte át német védelem alatt az ostromolt

Kenyeres (Róth) József pékmester, Diósgyőr. Kisebb megszakításokkal 1940-től volt munkaszolgálatos egészen a felszabadulásig. Családjának 18 tagja veszett el.

Kenyeres Miklós kereskedő. Hajdúböszörmény. A 106/302. századdal teljesített szolgálatot éveken át. Elvesztette anyját, testvérét és gyermekét, Kenyeres Pannit. Felesége is deportálva volt.

Kepes László kereskedő, Nyíregyháza. A 101/16. században közd 4 évig volt munkaszolgálatos és 1945 áprilisában szabadult fel. Anyját, 2 hűgát Auschwitzban megölték.

Kepes Nándor órás. Nyíregyháza. A 108/20. században éveken át volt munkaszolgálatos és a deportálásból 1945 május 5-én szabadult fel. Szüleit és több testvérét megölték.

Kepets Sándor szabómester, Debrecen. A 306/107. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és az amerikaiak szabadították fel. Feleségét leányát, anyósát, testvéreit veszítette el.

Kerekes Ferenc fakereskedő, Kisvárd. Öt évig teljesített szolgálatot a 106/16. 17. vasútépítő és 101/10. századoknál az országban több helyütt. 1944 november 29-én deportálták Ausztriába, 1945 márciusban Mauthausenba. 1945 május 5-én szabadult fel. Elvesztette feleségét, gyermekét és 3 testvérét.

Kerekes Ferenc utazó. Budapest. 1944 október 20-tól teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és 1945 április 13-án szabadult fel. Egyik nővére mártírhalt.

Keresztessy Lajos bankár, Budapest. A 701/302. századdal Szolnokon és Újpesten teljesített szolgálatot, majd 1944. október 30-án megszökött és hamis német papirokkal a Ritz szállóban bujt a felszabadulásig. A Ritz sobafőnökének Ocskaynak köszönheti 40 társával együtt, hogy épségben megmenekült. Apja a gettóban szerzett betegsége következtében halt meg.

Keresztúri László játékkészítő, Rákoscsaba. Négy évig volt munkaszolgálatos a 109/32. századnál Nagykovács és Ausztriában. 1944. decemberében deportálták. A következő év ápr. 7-én szabadult fel Bacsban. Szülei, felesége, gyermeke, testvére, m irtirbalált haltak.

Kerényi Andor, Budapest. A 206/6. és a 101. VÉP-pel teljesített munkaszolgálatot és Budapesten a nyilasok ölték meg. Felesége elvesztette még szüleit, öccsét, sógornőjét és teljes családját.

Kertész Annin kefekötőm., Budapest. A 105/2. századdal az oiosz fronton teljesített szolgálatot és a deportálásból Auschwitzban szabadult fel. Szüleit, testvérét, sógorát, és rokonainak 80 százalékát veszítette el.

Kertész Ernő asztalos., Budapest. 1942-ben kezdte munkaszolgálatát és több évi szolgálat után 1944. októberében Ungvárott szabadult ffe>L Nővérét deportálták, sógornőjét elvesztette.

Kertész Ferenc asztalos, Szeged. A 105/1. századdal Ukrajnában és Fehéroroszországban teljesített munkaszolgálatot, majd 1943 januárjában fogásba esett, ahonnan 1945 szeptemberében jött haza. Elvesztette édesapját. Családjá többi tagjai is deportálásban voltak.

Kertész Ferenc kereskedő, Készt hely. Először a honvédségnél, majd mint munkaszolgálatos teljesített szolgálatot és 1945. januárjában szabadult

fel. 2 bátyját, nővérét és sógorát, 2 sógornőjét veszítette el.

Kertész György állami tisztviselő, Kispeszt. A 101/102. jászberényi században teljesített munkaszolgálatot, majd Budapestien az oroszok felszabadították; Feleségét, fiát, bátyját, 2 nővérét, azok férjeit és gyermekeiket, valarri-^x édesanyját ölték meg.

Kertész Gyula, betonos, Hejőcsaba. A 107/13. századnál, majd a miskolci tűzéreknél Ukrajnában és Miskolcon szolgált és 1944. november 22-én szabadult fel Feleségét, bátyját és számos hozzátartozóját veszítette el.

Kertész István bútorkereskedő, Szeged. A 108/84. században, Borban teljesített munkaszolgálatot, majd átszökött a 7-ik szerb partizán-brigádhoz. Felesége, kisleánya és anyósa is deportálva voltak.

Kertész Jenő, Budapest.

Kertész Jenő néhai kereskedő, Budapest. A múlt világháborúból, mint 100%-os hadirokkant került ki. Erős baloldali magatartása miatt a Margit, leőrüti katonai fogházba zárták, ott együtt volt Bajcsy Zsilinszky Endrével és Tartsay Vilmossal. Bántalmazták és sérüléseibe halt meg. Fia: László muszos volt. Jászberényben teljesített munkaszolgálatot, ahonnan megszökött. A családból elvesztette: Berger Frigyeset és férjének egész családját.

Kertész József könyvnyomdász, Karcag. 1944. június 26-án hurcolták el a deportálásba és 1945. áprilisában szabadult fel. 3 lányát, menyét, 2 vejét és 8 unokáját veszítette el családjából. — K. Imre nyomdász, a 106/2. században teljesített munkaszolgálatot. 1944. október 25-én szabadult fel. Feleségét és 2 gyermekét veszítette el.

Kertész Károly fakereskedő, munkaszolgálatos volt, majd megszökött és 1045. febr. 16-án szabadult fel. Családjából összesen 21 személyt veszített el.

Kertész Károly kereskedő, Kiskőrös. Munkaszolgálatának tartama 22 hónap Ukrajna és 10 hónap Auschwitz. Volt a Donkanyarnál is, ahol 3000 kilométert gyalogolt és flektifuszban Dorosicsben feküdt. Később deportálták és 1945 februárjában szabadult fel. Szüleit és testvéreit veszítette el.

Kertész László kereskedő, Heves. A 2/6. századdal Ukrajnában és a Donnál teljesített munkaszolgálatot és 1944. júniusában orosz fogságba esett, ahonnan az orosz hadsereggel léit vissza. Szülei mártírhalált haltak, Imre Öcs-

cse mint muszos és húga is deportálva voltak.

Kertész László kereskedő. Nyír egy-haza. A 101/46. és 349. századokkal az ország több részében szolgált. 1944. okt. 27-én szabadult fel. Anyját és húgát megölték.

Kertész Sándor kereskedő, Debrecen. A 303/6 századdal az ország különböző részein volt munkaszolgálatos 'egészen a felszabadulásig. Felesége és 2 leánya deportálásban voltaik, de visszatértek. 3 testvérét elvesztette.

Kertész Sándor kereskedő, Kecskemét A 114. VEP-pel az ország különböző részeiben, volt munkaszolgálatos és a Günökirchenben szabadult fel. Szüleit, 2 testvérét és 2 unokatestvérét veszítette el.

Kertész Sándor kereskedő, Dombóvár. Muszos volt a 104/303. sz. századnál, majd orosz fogságba került, ahol 7 hónapig volt Feleségét, 2 gyermekét, 4 testvérét, anyósát és apósát, rokonait deportálták és közülük csak 2 gyermek jött vissza.

Kertész Sándor pékmester, Budapest. A 101/70 századdal Lengyelországban teljesít itt munkaszolgálatot, majd 1944 október 15-én megszökött. Feleségének apja Hegyeshalomnál eltűnt. Fivére, László Ukrajnában volt muszos és ott pusztult! el

Keszler Ignác állatkereskedő, Dombóvár A 104/303. száziaddal honi és oroszországi munkaszolgálatot teljesített, majd, orosz fogságba esett Felesége Auschwitzból hazatért.

Keszler László cipőkereskedő, Pécs. Nyolc hónapig volt munkaszolgálatos és 10 heti bujdosás után 1944. dec. 24-én szabadult fel. Szüleit és összes rokonait veszítette el.

Keszler László kereskedő, Keszthely. Jugoszláviában, majd később Oroszországban volt munkaszolgálatos, ahonnan tifuszoaan hozták haza. Később Mauthausenbe hurcolták, ahol 1945 májusában szabadult fel. Hatéves kislányát Auschwitzben ölték meg.

Kesztelbaum Anna, kereskedő, Mátészalka. 1944. május 30-án deportálták és a következő év május 4-én szabadult fel. Szüleit, nagyanyját, 2 testvérét, 7 nagybátyját, 5 nagynénjét, nagyapját és 20 unokatestvérét veszítette el.

Keszrtenbairm Mózes kereskedő. Mikor 1944. június 29-én deportálták Bécsibe és Terésienstactban szabadult fel. Szüleit és egész családját vele együtt deportálták és azok mind visszatértek

Berta húga Debrecenből került a deportációba és Auschwitzbari halt mártírhalt.

Kékesi Zoltán dr. fogorvos, Ózd. 1941-től kezdve a felszabadulásig az oroszországi frontreszen orvosszázaddal teljesített szolgálatot 2 gyermekét, 1 öccsét vesztes el, felesége a deportálásból visszatért.

Kéri (Klein) Sándor kér., Budapest. Nagykátán és Borban teljesített munkaszolgálatot és megjárta Ukrajnát is. 1945. január 18-án szabadult fel. Elvesztette sógorát Weiser Zoltánt.

Kérj (Krausz) Sándor kötszővő, Győr A 2/1. kmsz.-el teljesített szolgálatot és Becsben szabadult fel. Szüleit és hűgát veszttete el.

Király Károly kereskedő, Csurgó. A 104/8-as századdal Lengyelországban volt, majd deportáltak és 1945-ben Harkán szabadult fel. Szüleit, fivérét és nővérét veszttete el. — K. László muszos volt, majd Eszékre vitték, ahonnan azóta semmi hír nincs róla.

Kis Boriska varrónő, Budapest. Nővérével együtt a gettóban szabadult fel, fivérét a 114/140. századdal deportáltak és onnan, nem tért vissza. Leánytestvére szintén a depor Váciéban pusztult el, míg annak férje mint muszos veszttet el.

Kis Emő gyümölcsnagykereskedő, Gyöngyös. A doni visszavonulás alatt teljesített munkaszolgálatot a 110/15. századdal és 1944. márc 25-én fogságba esett, ahonnan 1945. szept. 4-én szabadult. Elvesztette apját, feleségét és testvéreit.

Kis Miklós dr. ügyvéd néhai, Eger. Előbb mint munkaszolgálatos teljesített szolgálatot, majd 1945. janiban Ipolyságon a nyilas banditák agyonlőtték. Felesége deportálva volt és 1945. máj. 8-án szabadult fel. Szüleit, sógor-nőjét veszttete még el.

Kiss Géza férfiszabó, Sátoraljaúj hely. A 107/7. századdal Ukrajnában és az országban volt munkaszolgálatos és 1945. jan. 22-én szabadult fel. Szüleit és testvérét veszttete el.

Kiss György fodrász; Pápai A 103/5. századdal teljesített munkaszolgálatot és Sachendorban szabadult fel. Anyját és 2 testvérét ölték meg a németek.

Kiss József gazdálkodó, Tornyospálca. Oroszországban, a 108/21. századdal volt munkaszolgálatos és a deportálásból 1945. május 2-án szabadították fel. Apját. 2 testvérét, feleségét és 2 gyermekét veszttete el.

Kiss József kereskedő, Nyíregyháza.

A 108/76. és 37-es századokkal Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot.

1944. december 6-én szabadult fel. Szülei, felesége, 2 testvére mártírhaltak.

Kiss László kér., Budapest. 5 évi munkaszolgálatot teljesített rövid megszakításokkal és megjárta Bort is. Elvesztette öccsét Kiss Györgyöt, aki Voronyezsnél halt muszos hatóit, nagybátyját és annak fiát.

Kis László műszerész. Újpest. A 9/3. századdal az ország területén teljesített éveken át munkaszolgálatot és Erdővárosban szabadult fel. Szülei mártírhaltak.

Kiss Róbert moziüg., Budapest. 1940-től kezdve teljesített munkaszolgálatot, nagyrészt a Csurgói Bauxit bányában. Beregszászról megszökött és a felszabadulásig bujkált. Felesége a deportálás elől 2 izben szökött meg, majd a gettóba került.

Kiszner Sándor /kereskedő, Vác. Előbb munkaszolgálatos volt, majd deportáltak a 107/309. századdal és a felszabadulás Günsfirchenjben érte 1945. máj. 5-én. Édesanyját, feleségét. 2 Idslányát, btyját, 3 nővérét és családjából 31 személyt veszttet el.

Kivovits Jenő fakereskedő, Sárospatak. A 108/5. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd a deportálásból 1945. május 5-én Dömhauban szabadították fel. Feleségét deportáltak, egyetlen gyermekét Budapesten a nyilasok ölték meg.

Klaber Leó gyáros, Budapest. 1944. november 4-étől teljesített munkaszolgálatot a felszabadulásig, öccse Dezső Oroszországban mint munkaszolgálatos tünt el, rokonai közül nyolcán vesztek el a deportálásból.

Klein Adolf szabósegéd. Nyíregyháza. A 2/3., 4/3., 3/1., 103/365. századokkal az ország több részében és Lengyelországban volt munkaszolgálatos, majd deportáltak, s 1945. ápr. 1-én felszabadult. Apját. 4 testvérét, 2 sógorát, 2 sógornőjét és 8 unoka testvérét veszttete el.

Klein Andor órás és ékszerész, Pécs. Három évig volt munkaszolgálatos a 104/1. századdal a Kárpátokban. 1944. dec. 24-én szabadult fel. Feleségét és édesanyját veszttete el.

Klein Andor fakereskedő, Sárospatak. A 108/8. századdal az országban és Lengyelországban volt munkaszolgálatos és 1945. márc. 31-én szabadult

fel a deportálásból. Szüleit, nagyszüleit és teljes családját elvesztette. — K. József fakereskedő szintén munkaszolgálatos volt és Budapesten szabadult fel.

Klein Antal nyomdász m., Budapest. A 208/2. és 900/9. századokkal teljesített éveken át munkaszolgálatot, nagyobb megszakításokkal és a pesti gettóban szabadult fel. Elvesztette apját, 3 öccsét, egyiknek feleségét, hűgát férjével, másik hűgát 2 kis gyermekkel és 1 sógorát.

Klein Andor ker., Csenger. A 110/41. századdal honi és oroszországi munkaszolgálat után Ebelseeben szabadult fel. Elvesztette anyját, anyósát sógoranját 1 gyermekkel. Felesége deportálva volt.

Klein Arnold m. tisztv., Budapest. A 49. sz. musz. századdal Fertőrákoson és Kőszegen teljesített munkaszolgálatot. Fia, Ernő is muszos volt, századától megszökött és Budapesten érte a felszabadulás.

Klein Arthur zsbárus, Budapest. A budapesti gettóban szabadult fel. Négy muszos fiát Oroszországban vesztette el. Öccsét és egész családját a nyilasok lötték agyon, 1 leánya menekült meg.

Klein Ármin kér., Budapest. 1940—1944-ig muszos volt, majd deportálták Bergen Belsenbe. Fivére Oroszországban mint muszos halt meg, feleség fivére és sógora is elpusztult.

Klein Ármin tisztviselő, Budapest. Több éven át teljesített munkaszolgálatot, majd 1944 novemberében deportálták, 1945 május 10-én szabadult fel. Felesége Auschwitzban pusztult el.

Klein Ármin kereskedő. Újfehértó. A 182/9-es és 108/34. századokkal teljesített munkaszolgálatot majd deportálták és 1945. ápr. 1-én szabadult fél. Szüleit, feleségét, 3 gyermekét] és 4 testvérét vesztette el. Második felesége szintén deportált volt Auschwitzban, majd az oroszok segítségével felszabadult. Szüleit és 6 testvérét vesztette el.

Klein Béla tollkereskedő, Karcag. 1944. május 16-án deportálták Ausztriába és a következő év áprilisában szabadult fel. Felesége, leánya is deportálva volt, fia mint munka szolgálatos került deportálásra. Családjából elvesztette 14 testvérét, sógorát és azok gyermekeit.

Klein' Béla hentes és mészáros. Hejőcsaba. 1940-től 1944 márciusig törént felszabadulásáig munkaszolga-

tos volt a miskolci fegyverjavító műhelyben. Elvesztette feleségét és 3 bugát és rokonaiból 25—30 személyt. Fia, László apjával együtt szolgált mint muszos.

Klein Béla kovácstanonc Ózd. A 107/321. században teljesített munkaszolgálatot és Dachauban szabadult fel. Édesanyja mártírhalt. 3 leánytestvérét is deportálták, akik visszatértek.

Klein Béla kereskedő, Putnok. Több éven át volt munkaszolgálatos és Ukrajnában is szolgált. A deportálásból 1945 május 4-én szabadult fel. Szüleit, feleségét, kislányát, Aladár bátyját és családját mint deportáltakat, Sándor fivérét mint muszost vesztette el. Fia vele együtt szolgált.

Klein Dezső 75%-os hadirokkant, Nyiracsád. Négy napig volt a gettóban, majd mint kivételezettet elengedték. Fia, K. Márton hat évig mint muszos teljesített szolgálatot, Zoltán fia szintén munkaszolgálatos volt. Elvesztette szüleit, 1 testvérét és 3 gyermekét. Feleségének egyik fivére Auschwitzban vesztett el, másik jelenleg is orosz fogságban van.

Klein Dezső szabómester. Nyirmada. A 109/26. századdal teljesített Ukrajnában és Lengyelországban munkaszolgálatot és 1944 decemberben szabadult fel. Két testvére mártírhalt szenvedtek felesége visszatért a deportálásból.

Klein Elemér kereskedő. Makó. 1940-ben három hónapig vnit munkaszolgálatos. majd 1944 június 27-én deportálták feleségével cevnft. 1945 május 7-én szabadult fel. Fia Béla munkasznl átiAtos volt, kivitték Ukrajnába és 1943 ánnlis 1-én adott magáról utóá a életielt.

Klein Emánuelné özv. háztartásbeli, Nyíregyháza. Egy évig volt deportálásban és 1945. május 4-én szabadult fel. Szüleit, férjét és számos rokonát ölték meg.

Klein Emil terménykereskedő, Bodrogkeresztur. A 109/6. kimsz.-szel Ukrajnában és Oroszországban teljesített munkaszolgálatot. 1944. decemberében szabadult fel. Szüleit, 3 testvérét, feleségét és 1 gyermekét elvesztette. — K. József, Sándor, Zoltán és Miklós szintén muszosok voltak, ugyanott ahol Emil fivérük.

Klein Ernő terménykereskedő Nyíregyháza. A 108/20. századdal teljesített munkaszolgálatot. majd orosz fogságba

esett, s 1945 februárjában tért haza. Szüleit, 3 húgát sógorát, 3 unokahúgát veszítette el — K. Zoltán kereskedő munkaszolgálatos volt, majd deportáltak, s 1945. május 3-án felszabadult. Anyját, fivére családjával, 4 gyermekkel, másik fivérét családjával veszítette el.

Klein Ernő kér., Budapest. 1942 júniusában vonult be munkaszolgálatra és 1945 februárjában Hárkán mártírhaltát halt. Családjából még elveszett nővére, fivére és sógora.

Klein Ernő könyvkereskedő Kisvárdra. Egy és fél évig teljesített munkaszolgálatot a 108/315. századnál Hajmáskéren és Jákfán. 1945 február 17-én deportálták Mauthausenba, 1945 május 5-én szabadult fel. Elvesztette szüleit és 6 testvérét.

Klein Éva férj. Grósz Miklósné, Orosháza. 1944. jún.-ban deportálták nagyanyjával és édesanyjával együtt Bécsben az oroszok szabadították fel. Édesanyját, ma is a bécsi kórházban ápolják. Édesatyját az SS-ek hurcolták el Bécsbe, ahol szívszélhűtésben meghalt öccsét, K. Dezsőt, mint munkaszolgálatost deportálták Buchenwaldba és azóta semmi hír sincs róla. Nagybátyja, mint muszos, Kőszegen halt meg.

Klein Fibián cipész, Sajószentpéter. A 107/306. századdal, végigcsinálta a munkaszolgálatot és a deportációt és Gunskirchenben szabadult fel. Feleségét és 2 gyermekét veszítette el.

Klein Ferenc terménykereskedő, Forróencs. 1944 május 18-án deportáltak. Elvesztett feleségét, 2 gyermekét, édesapját, testvérét, férjével másik testvérét, akinek férje mint muszos a Donnál tűnt el, fivérét, aki szintén a Donnán tűnt el és több rokonát.

Klein Ferenc kereskedő, Püspökladány. A 102/206. századdal volt munkaszolgálatos és Szombathelyen szabadult fel. Elvesztette feleségét és 5 testvérét.

Klein Ferenc kereskedő, Füzesabony. A 107/2. századdal teljesített munkaszolgálatot Oroszországban, majd deportáltak és Auschwitzban szabadult fel. Édesanyját, feleségét, gyermekét és 3 nagybátyját veszítette el.

Klein Ferencné özv. háztartásbeli, Karcag. Bergen-Belsenben volt deportálásban és ott is szabadult fel. Férjét, 5 testvérét veszítette el, gyermekei viszájtettek.

Klein Félix bortermelő és borker., Kiskőrös. 1944 június 26-án deportáltak és 1945 január 18-án szabadult fel.

Elvesztette édesanyját feleségét, gyermekét, 2 testvérét, azok gyermekét, 2 nagybátyját és 2 nagynénjét. — K. Aurél bortermelő és borker. a 105/304. századdal teljesített szolgálatot, 1944 novemberében szabadult fel. Elvesztette anyját, 3 testvérét, nagynénjeit és unokafivéreit.

Klein Fülöp kereskedő, Vác. Mint munkaszolgálatos Gödöllőn, majd Budapesten gyárban dolgozott, aztán Lengyelországba vitték, ahonnan Kopházára gyalog került. Itt szabadult fel. Elvesztette szüleit, 3 gyermekét, 3 testvérét és teljes rokonságát.

Klein Géza borkereskedő, Keszthely. 1940-től kezdve megszakításokkal a Kárpátokban és Szlovákiában volt munkaszolgálatos, majd deportáltak és 1945. májusában szabadult fel. Fivérét; és feleségét és családja számos tagját ölték meg.

Klein György műszerész. Soroksár. A 701/16 századdal Lengyelországban majd Borsod megyében szabadult fel. több éven át volt munkaszolgálatos. Szüleit, nagyanyját, feleségét, fiát, húgát, anyósát és apósát veszítette el. Munkaszolgálat alatt egy ízben megsebesült aknáitól, egyszer pedig két bajtársával együtt két német teherautót, amely Lőszert szállított, felrobbantott. Tarackközben egy ottani szakaszvezetőt megvert, amiért a Gestapo elfogta. É onnan egy német kénunó segítségével megszökött.

Klein György né háztartásbeli, Soroksár. Egy évig volt Auschwitzban deportálva Buchbergenben szabadult fel. Szüleit, öccsét, nagyanyját, apósát, veszítette el a deportálásban, férje az orosz fronton halt meg.

Klein Gyula kereskedő, Budapest. A csendőrök elfogták, deportálták Auschwitzba, ahol kivégezték. Felesége Bergen-Belsenben halt meg. Fia, Zoltán Ukrajnából nem tért vissza. Vejét mint lengyel állampolgárt Kamence-Podoloszkba deportáltak és ott végezték ki.

Klein Gyula kereskedő, Kiskunfélegyháza. Két és fél évig volt munkaszolgálatban a 115. VEP-nél és 1944. dec. 22-én szabadult fel. Feleségét, 2 gyermekét, 4 testvérét és családjait deportáltak, akik közül senki sem tért vissza és családjának 50 tagjából összesen 5-en menekültek meg.

Klein Henrik ékszerész és ezüstműves. Budapest. 1944 szept. 4-től tel-

jesített munkaszolgálatot, majd svéd védlevelet szerzett és a gettóban szabadult fel Leánya és annak 3 hetes gyermeke Auschwitzban halt mártírhálált és nagyszámú családjából összesen 6-an tértek vissza, de testvérei mind elvesztek.

Klein Henrik, zslbáros Budapest. Több éven át megszakításokkal teljesített munkaszolgálatot és a pesti gettóban szabadult fel. Apját, fivérét, és 2 gyermekét veszítette el. Felesége 6 testvérét és azok teljes családját elvesztette.

Klein Henrik kereskedő, Derecske. A 106/302 századdal volt munkaszolgálatos 1944. novemberig. Egész családját kiirtották.

Klein Henrik kereskedő, Hajdúböszörmény. A 106/302. századdal az országban teljesített munkaiszolgálatot 1944. májusában szerelt le. Felesége, 2 fia, testvére családjával együtt és családjának számos tagja pusztult el.

Klein Ignác sütőmester, Dombrád. A 101/327. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1944. október 12-én szabadult fel. Elvesztette anyját és húgát

Klein Imre fűszemgyereskedő, Gyöngyös. 1940-től megszakításokkal munkaszolgálatot teljesített és két évig Ukrajnában szenvedett, majd deportáltak és Gunkskirchenben szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, 2 testvérét és azoknak 5 gyermekét.

Klein Imre lakatosmester, Miskolc. Több ízben teljesített munkaszolgálatot, majd Urkutra hurcolták, ahonnan Budapestre került és ott érte a felszabadítás. Ekkor a gödöllői, majd a ceglédi orosz fogolytáborba vitték, ahonnan 1945. áprilisában szabadult. Elvesztette szüleit, 3 testvérét, azok 2 gyermekét.

Klein Imre kereskedő Kiskunfélegyháza. Több ízben teljesített munkaszolgálatot, majd Mauthausenbe deportálták, ahol az amerikaiak szabadították fel. — K. Sándor musz után Ausztriába került, ahonnan 1945 májusban tért haza. Szüleit és 2 leány testvérét vesztette el. — K. Lajos és Gyula muszosok voltak Oroszországban, ahonnan Gyula nem tért vissza, míg Lajos Auschwitzban tűnt el. Az egész családból 3-atn maradtak életben.

Klein Irén kereskedő, Kiskunfélegyháza. 1944 jún. 16-án Kecskemétről Auschwitzba deportálták, majd később Alsósziléziába gyári munkásnak került, ahol 1945 máj. 8-án szabadult fel. Szüleit a Gestapo vitte el, nővérét, só-

gornőjét és annak fiát, valamint 3 bátyját szintén elhurcolták, összesen 1 bátyja tért vissza, a többi elpusztult.

Klein Imre textilkereskedő, Gyöngyös. 1940 júniusától kisebb megszakításokkal a felszabadításig Lengyelországban és másutt teljesített szolgálatot a 104/311. századnál. Feleségét és 6 testvérét veszítette el.

Klein István órás, Ózd. A 107/11. században teljesített munkaszolgálatot és 1944. december 26-ánt Esztergom táborban szabadult fel. Edes anyját és húgát megölték

Klein Iván borkereskedő, Eger. A 107/2. századdal a Don partján és másutt teljesített szolgálatot, majd 1943-ban fogságba esett. Szüleit, 4 testvérét és számos rokonát veszítette el.

Klein Jenő asztalosmester. Nyiregyháza. A 106/13. és 17-es századokkal az ország különböző részeiben teljesített szolgálatot és 1945 ápr. 1-én szabadult fel. Szüleit, feleségét, 6 testvérét, 4 sógorát, 2 sógornőjét, apósát hurcolták el. Közülük felesége, 3 testvére, 1 sógora és sógornője tértek vissza. Ő miaga Győr környékén megszökött, majd elfogták, puskatussal addig üttették, amíg a puskái eltört, halottnak hitték

Klein Jenő bádogosmester, Budapest A 101/70. századdal honi és lengyel országai munkaszolgálatot teljesített, majd 1944. november 1-én az oroszokhoz ment át Apját az óbudai téglagyárba vitték el és nyolcvan kilométeres út után, mivel hetven éves korában ezt nem bírta, a nyilasok agyonlőtték.

Klein Jenő János szabó, Pápa. A 103/5. század kötelékében teljesített munkaszolgálatot, majd deportáltak és 1945 máj. 8-án Rudelsdorfban szabadult fel. Szüleit elvesztette.

Klein Jenő kereskedő, Makó. 1944-június 16-án deportáltak és 1945. június 2-án szabadult fel Ausztriában. Feleségét, leányát deportáltak. Fia muszos volt.

Klein Jenő kereskedő, ónód. 1941-től volt munkaszolgálatos, majd később megszökött és keresztény papírokkal bujkált. Elvesztette édesapját, testvéreit. Bátyja, K Viktor előbb katona volt, majd munkaszolgálatos.

Klein Jenő magántisztviselő, Nyiregyháza. A 108/25., 50. és 72-es, majd a 708/11. századokkal teljesített munkaszolgálatot több éven át és 1944 okt. 16-án szabadult fel. Elvesztette apját, anyját, bátyját, 1 unokatestvérét, és otthagyták.

Klein Jenőné kereskedő, Orosháza. Tíz hónapig volt Ausztriában deportálva, 1945 ápr. 15-én szabadult fel. Férjét, aki műszó^o volt, Németországban vesztette el. Ugyancsak elvesztette testvérét, sógorát és rokonságának számos tagját is.

Klein József bútorkereskedő, Kispest. A 101/301. és 308. században több helyütt teljesített szolgálatot, majd 1945 április 3-án szökés útján szabadult. Feleségét, házas bátyját feleségé, veit és gyermekeivel vesztette el.

Klein József cipéism., Budapest. 1944. november 10-án a nyilasok Németországba hurcolták és meggyilkolták apját ő végig Budapesten bujkált. Húga a deportálás elől megszökött. Több rokonát vesztette el.

Klein József kereskedő, Hajdúböszörmény. Két évig volt munkaszolgálatos. Elvesztette szüleit, feleségét, gyermekét, testvérét és annak feleségét.

Klein József kér., Szendrő. A 107/321. és 5. századdal megjárta Oroszországot és a deportációt és Dachauban szabadult fel. Szüleit és öccsét megölték a náciak.

Klein József kötszövő, Budapest. A 101/304 századdal 1945. január 16-ig teljesített munkaszolgálatot.

Klein Károly szabó s., Budapest. A 109/23. és a ruhagyűjtő századdal honi és oroszországi munkaszolgálatot teljesített és Budapesten szabadult fel. Nővérét a deportálásban, László fivérért orosz fogságban, továbbá családjának 10—15 tagját vesztette el.

Klein Lajos kereskedő, Budapest. 1942. áprilisában Jászberénybe vonult be, de ezt megelőzően is volt munkaszolgálatos, majd 1944. november 20-án négy baj társával megszökött. Elvesztette 3 testvérét és azok családtagjait, felesége részéről szüleit, 4 testvérét és azok családtagjait

Klein Lajos kereskedő Büdszentmihály. A 107/11. században az ország különböző részeiben szolgált és a deportálásból Bergen-Belsenbenj szabadult fel. Szüleit és 5 testvérét vesztette el.

Klein Lajos borkereskedő, Szombathely. A 103/3. századdal teljesíteti munkaszolgálatot. Édesanyja mártírhalált halt.

Klein Lajos kereskedő, Szombathely. Több éven át teljesített honi és lengyelországi munkaszolgálatot és Kóp-házán szabadult fel. Elvesztette feleségét, Miklós és Andor fiát.

Klein Lajos vaskereskedő, Mátémat

ka. A 108/20. és 15. századokkal honi és oroszországi munkaszolgálatot teljesített és a deportálásból Mittenwaldban szabadult fel. Szüleit, feleségét, gyermekét, 2 testvérét megölték.

Klein Lajosné háztartásbeli, Mád. 1944. jún.-ban hurcolták el Auschwitzba és 1945. jan. 19-én szabadult fel. Szüleit, 5 testvérét és férjét vesztette el.

Klein Lajosné özr. borkereskedő, Törökszentmiklós. 1944. június 25-én deportálták és 1945. ápr. 13-án szabadult fel. Elvesztette leányát, unokáját és fiát.

Klein Lajos magántisztv., Vadna. A 107/4. kmsz.-el és a 120. VÉP-pél megjárta Ukrajnát is majd Ausztriában

1945. augusztusi 10-én szabadult fel. EL vesztette anyját, 5 testvérét, azoknak 7 gyermekét, 1 sógorát és 3 sógornőjét.

Klein László kereskedő, Budapest. A 7. K. L. G. S. büntető századdal 36 hónapot töltött Oroszországban és az ország területén. 1944. májusban Sárvarra internáltak. Szüleit, testvéreit deportálták. Két öccse: Tibor és Imre nem tétek viaszai. 1945. ápr. 14-én szabadult fel.

Klein László kereskedő, Budapest.

Klein László kereskedő, Budapest. Egy évig teljesített munka szolgálatot a 101/312 századdal! Kecskeméten és Szolnokon 1944. novemberben deportálták, 1945. májusában szabadult fel. Édesanyját, nagynénjét és több rokonát elvesztette.

Klein László kereskedő, Nyíregyháza. A 101-es ruharaktárban teljesített munkaszolgálatot, majd 1945. máj. 3-án szabadult fel. Anyját, bátyját, sógornőjét elvesztette. 4 testvére rs deportálásban Volt.

Klein Lipót fakereskedő, Sátoraljaújhegy. A 124-es VEP-ben teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták, felszabadulásakor orosz fogságba esett. Feleségét, 2 gyermekét ölték meg.

Klein Márton kereskedő, Makó. A 105/10. és 15. századoknál teljesített munkaszolgálatot és 1945. január 13-án Budapesten szabadult fel. Anyját, feleségét, gyermekét, 7 testvére sógorait és azok gyermekeit deportálták.

Klein Márton szatócs. Bekecs. 1940-ben volt munkaszolgálaton, 1944-ben deportálták és 1945. jan. 10-én szabadult fel. Feleségét és 2 gyermekét elvesztette. — K. Éva háztartásbeli deportálva volt és Dachauban szabadult fel. Édesanyját és kért öccsét vesztette

ban szabadult fel. 103 tagú családját deportálva volt, elvesztette szüleit, irtották ki, csupán feleségét és 7 éves 4 bátyját, 2 sógornőjét, 7 gyermekkel. kisleányát találta meg.

Klein Pál szabóm., Budapest. A váci egyházzá- A 2/1. szákiaddal Komárom- századdal Pécssett és Szombathelyen- ban és Erdélyben szolgált, a deportá- éveken át muszos volt a pesti felsza- cióból 1945 ápr. 13-án szabadult fel. szabadulásig. A deportálásában elvesz! ette. Szülei és testvérei mártírhaltá- bányát, Márton öccsét, sógornőjét és Klei Sándor dr. ügyvéd, Szécsény. A 9. kmsz. zászlóaljnál teljesített több és fia. János bányát a nyilasok verték agyon.

Klein Sámuel cipész. Dombrád. A 108/26. századdal teljesített munkaszol- gálatot és 1044 december 1-én szaba- dult fel. Anyja, felesége, 2 gyermeke és testvére a náci áldozata lett.

Klein Sándor bőrkereskedő, Oros- háza. 1944 jún. 20-án vitték efl. Ausz- triába deportációba, ahol 1945 április 15-én az oroszok szabadították fel. Fe- leségét, fiát, édesanyját, 4 fivérét, azok családját és 2 nővérét családjaikkal hurcolták el, akik közül felesége és fia tért vissza. A többiek mind elvesz- tek.

Klein Sándor elektrotechnikus Bu- dapest. Az 506. gk. szerovel teljesített munkaszolgálatot, majd nov. 18-án a nyilasok elhurcolták és megszökött, összesen 3 ízben szökött meg. Végül 1945 április 21-én a franciák szabadí- tották fel. Oszkár 20 éves fiát a 101/322. századdal Kiskúnhalason öl- ték meg, öccse K. Zsigmond a depor- tálásban halt meg és elvesztette vejét, 2 nővérét és családjának nagy részét.

Klein Sándor fényező és mázólo m., Budapest. A 101/3. századdal Kárpát- alján és másutt teljesített szolgálato- t és 1945. január 18-án szabadult fel. Fia mint muszos orosz hadifogságban van, sógornőjét elvesztette.

Klein Sándor kereskedő, Karcag. A 106/32. századdal szolgált és 1944 okt. 25- én szabadult fel. Egész családját deportálnák és közülük senki sem tért vissza.

Klein Sándor kereskedő, Révleány- viár. A 108/15. és 21. századdal telj- ejtett munkaszolgálatot az országban és Jugoszláviában, valamint Oroszország- ban, majd Auschwitzba deportálták. Elvesztette szüleit, feleségét, 2 gyerme- két és 1 testvérét

Klein Sándor lókereskedő, Zemplén- agárd. A 198/1. 106/6. 101/34. és 106/8. századokkal honi és ukrainai munka- szolgálato- t teljesített 1944. december 26- ig. Elvesztette szüleit, feleségét, 2 gyermekét 2 testvérét, 1 sógornőjét, 3 unokaöccsét, apósát, és mindkét nagyapját. Jelenlegi felesége szintén

Klein Sándor ruhakereskedő, Nyír, egyházzá- A 2/1. szákiaddal Komárom- ban és Erdélyben szolgált, a deportá- cióból 1945 ápr. 13-án szabadult fel. Szülei és testvérei mártírhaltá-

Klein Sándor dr. ügyvéd, Szécsény. A 9. kmsz. zászlóaljnál teljesített több éven át munkaszolgálatot, majd Ausz- triába) vitték. Elvesztette édesanyját, 2 testvérét, feleségét, gyermekét-

Klein Tibor gazdálkodó, Büdszentmi. hlá&y. Közel 5 évig volt munkaszolga- latos a 108/1- században, a deportálás- ból Günskirchenben szabadult fel. Szüleit, feleségét, 2 gyermekét és 4 test- vérét megölték.

Klein Tibor kereskedő, Debrecen. A 106/8. és 10 századokkal a Donka- nyiamál és másutt teljesített szolgálato- t, majd megszökött, Oderbergben a Gestapo elfogta, elhurcolta Tessenbe, majd Sopronba, végül Püspökladány- ba, ahol statáriális bírósáfe élé állíto- ták, amely felmentette. Ismét kivették a frontra, majd fogságba esett és 1944 októberben az oroszok hazaengedték. Elvesztette anyját, bányát és 24 tagú családjából csak bányja leánya) ma- radt meg.

Klein Tibor kereskedő, Edelény. A 197/418. századdal teljesített munka- szolgálato- t és 1945. április 20-án szaba- dult fel. Feleségét, Zoltán öccsét, apját és családjának számos tagját vesztette el.

Klein Tibor kereskedő. Rákospalota. A 101/15. és 101/61. századokkal Len- gyelországban volt munkaszolga- latos- Ott szabadult fel 1944 decemberében. Szüleit, feleségét és fiát megölték-

Klein Tibor lakatosmester, Hevesi 1940-ben volt munkaszolligálatos, majd 1944-ben ismét munkaszolgaílatos lett ég az urkúti mangánbányába hurcolták. Budapestben szabadult fel. Elvesztette feleségét, testvéreit., sógorát és azok családtagjait, valamint József öccsét, aki mint muszos tűnt el és Zoltán öcs- sét, akn a deportációból nem tért visz- sza.

Klein Tibor magántisztviselő, Zala- egerszeg. A 103/301-es kmsz.-nél volt munkaszólgálatosL Később deportálták és Mittenwaldban szabadult fel. Szü- leit, menyasszonyát és rokonságát vesz- tette elL

Klein Vilmos kereskedő, Baja. 1944 ápr. 15-én Topoly ára vitték, majd Auschwitzba került éfl megjárta a né-

met többi haláltábor is. Az oroszok szabadították fel. Családjában minden tagja elveszett, így felesége és gyermeke is.

Klem Vilmos nagykereskedő, Miskolc. A 107/7. és 306. századokkal 38 hónapon át teljesített munkaszolgálatot részben Oroszországban és 1945 januárban Budapesten szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, testvéreit gyermekeit, tes véreinek gyermekeit — K. Géza pékmester, a 107/14. századdal többhölgyütt szolgált, elvesztette feleségét, gyermekeit

Klein Zoltán bádogos, Mezőcsát. A 107/312. századdal 1940-től munkaszolgálatot teljesített és 1942-ben Ukrajnába vitték ki. Budapesten szabadult fel. Feleségét, szüleit és Béla nevű testvérét, mint muszost veszttette el.

Klein Zoltán kereskedő, Szendrő. A 11/6. századnál honi és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített és 1945 ápr. 1-én szabadult fel. Elvesztette apját, anyját és 3 fivérét. Károly fivére Ukrajnában tűnt el. — K. József szintén muszos volt, majd deportálták.

Kleinberger György kereskedő Budapest. 1940-től teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. 1944 dec. 1-én a Józsefvárosi p. u.-on megszökött a deportálás elől, majd a nyilasok elvitték az óbudai téglagyárba, de újból megszökött. Később a Gestapo megint elvitte és 23 nap múlva ismét megszökött.

Kleinmann Dezső gyümölcs, és bornyagykereskedő. Gyöngyös. A jölsvai 107/314. századdal Lengyelországban és málsutt teljesített munkaszolgálatot. Feleségét, édesapját, 3 testvérét és ezeknek hozzátartozóit veszttette el. Fia is muszos volt.

Kiinger Dezsőné s. munkás, Budapest. Közei 1 évig munka-szolgálatot teljesített, a deportálásból 1945 máj. 5-én szabadult el. K. Dezsőt, K. Ferencet, annak feleségét, Weisz Lászlót, feleségét, Szegő Imrét és feleségét, Sz. Evét, Weisz Pált, Pollák Lajosné, Kun Sománét, Pollák Ilonát deportálták, senki sem tért vissza.

Knöpfungmacher Zoltán László gazdálkodó. Balkány. A 103/1. századdal teljesített szolgálatot, 1945-ben szabadult fel. Nagyszülei és 1 testvére mártírhalált haltak.

Knöpfungter Frigyes kereskedő, Debrecen. Hajdúnánáson teljesített szolgálatot, onnan 1944. máj. 22-én deportálták

a/ XXI k. századdal. Jedlesdorfb. Feleségét 3 gyermekét, menyét 4 gyermekkel szintén, deportálták. 5 fia nem tért vissza Oroszországból.

Knöpfungter László szállítmányozó, Debrecen. Két és félfévig volt munkaszolgálatos a 106/1. századdal és Nagyvárad mellett szabadult fel. Szüleit és 3 testvérét veszttette el.

Koch István kereskedő, Győr. A 102/6. századdal Ukrajnában teljesített szolgálatot, majd orosz fogságba esett, ahonnan 1945 márc. 1-én tért vissza. Szülei mártírhalált szenvedtek.

Kocsis László kereskedő, Ibrány. A 108/11., 13. és 25. századokkal megjárta a Don-kanyart és 1944 október 26-án szabadult fel. Szüleit és 2 testvérét veszttette el, felesége is deportálásban volt — K. Sándor kereskedő a 4/5. századdal teljesített munkaszolgálatot részben Ukrajnában és 1944 dec. 23-án szabadult fel. — K. Endre kereskedő a 11/5. századdal volt munkaszolgálatos, 1944 okt. 27-én szabadult fel.

Kóbor Pál tart, főhadnagy, rendőrszázados. Budapest. A 101/309. századdal több helyütt szolgált, majd orosz fogságba esett, ahonnan 1945 júl. 25-én tért haza. Fia muszos volt. Elvesztette sógorát, sógornőjét és annak vejét. —

K. Ervin r. alhadnagy a 3/3. községi századdal Ukrajnában és málsutt teljesített munkaszolgálatot és 1944 decem. berében Balassagyarmaton szabadult fel. Ezt megelőzően szökésért halálra ítélték, de az ítélet végrehajtásai elől újból megszökött és sebesülten hadapródi egyenruhában a felszabadulásig tovább bujdosott.

Koffler Ferenc kereskedő, Hajdúhadház.

Kohen József tanító, Földes. A 104/2. századdal az esztergomi; felszabadulásig teljesített szolgálatot. Elvesztette feleségét, 2 gyermekét és 3 testvérét. — K. Borbála varrónő 1945 márc. 15-én szabadult fel a deportálásból, testvérét elvesztette.

Kohlman Fülöp asztalossegéd, Budapest. A 102/201. századdal több helyütt szolgált és Budapesten szabadult fel. Anyját és 3 muszos bátyját veszttette el.

Kofan Benő gazdálkodó» Kiskunhalas. A szegedi gettóval Strasáhoiba vitték és Teresdenstadtban szabadult fel. Feleségét és két fiát is deportálták, valamint 2 testvérét. Elvesztette sógorát, ezeknek gyermekeit és unokáit.

Kohn Benő néhai, sütőmester, Szedged. 1944. ápr. 4-én internálták, majd Auschwitzba hurcolták, ahol eltűnt. Felesége és leánya, valamint édesanyja szintén deportálva voltak, de visszatértek.

Kohn Béla kávé. Pápa. 1944. júl. 4-én deportálták és Buchenwaldban a következő év április 11-én szabadult fel. Felesége szintén deportálva volt.

2 gyermekét és 1 unokáját vesztette el. — K. Károly bődíszműves deportálásban volt, fivérével együtt szabadult fel. Két testvérét vesztette el.

Kohn Béla szabómester, Mohács. A szekszárdi századnál teljesített szolgálatot majd Ukrajnába vitték, ahonnan a visszavonulás alkalmával az oroszok szabadították fel. Feleségét, 2 gyermekét, atyját, nevelőanyját, nővérét és 2 húgát öltek meg a németek, öccse és egyik húga visszatértek.

Kohn Dávidné özv. háztartó, Budapest. A nyilas idők alatt mint cseléd bujkált. 4 testvérét és anyósát vesztette el.

Kohn Dezső kereskedő, Büdszentmihály. 108/98. századdal az ország több részében szolgált, majd megjárta Auschwitzit és Mauthausent és 1945. máj. 5-én felszabadult. Feleségét, szüleit, gyermekét, 4 testvérét és rokonait vesztette el.

Kohn Dezső kereskedő, ózd. A 107/14. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1945. április 16-án Magdeiburgban szabadult fel. Elvesztette feleségét, 3 gyermekét és 3 testvérét.

Kohn Dezső üvegesmester, Pápa. A 102/201-es sz. kmsz.-nél 1940. aug.-tól 1944. dec. 4-ig teljesített szolgálatot amikor deportálták. A deportációból 1945. ápr. 18-án szabadult fel. A németek elhurcolták feleségét, 4 gyermekét, atyját, 5 testvérét, 2 sógorát és 2 sógornőjét. Felesége 1945. ápr. 15-én Bergen-Belsenben szabadult fel, ő szüleit, 3 testvérét 2 gyermekkel vesztette el.

Kohn Ferenc kereskedő, Orosháza. 1940-től 1945-ig a 106/303, 106/117 és a 20/20. sz. büntető századdal teljesített munkaszolgálatot. Szüleit, feleségét, gyermekét, testvérét és rokonait vesztette el a deportálás következtében.

Kohn Frigyes kereskedő, Budapest. A 101/69. századdal több helyütt szolgált a budapesti felszabadulásig. Ezt megelőzően nov. 7-én megszökött, de bajtársainak anyagi segítségét nyújtott. 2 unokafüvére a deportálásnál lelte halálát.

Kohn Géza, kereskedő, Biharkeresztes. A 306/3., 326/5. és 6/309. századdal teljesített munkaszolgálatot. 1944. dec. 9-én Nógrádverőcén szabadult fel. Elvesztette feleségét, Ifiát, szüleit és 3 testvérét.

Kohn György állai kereskedő, Karcag. 1940-től 1945-ig a 106/13. századnál teljesített szolgálatot, majd deportálták és Gímskirchenben az amerikaiak szabadították fel. Feleségét, 2 gyermekét deportálták, több rokonát elvesztette.

Kohn Imre kereskedő, Debrecen. Több évig volt munkaszolgálatos a 6/2. századdal, majd deportálnak. Felszabadulás után csonttöréssel és flektifuszszal a soproni kórházba került. Elvesztette szüleit, 2 nagybátyját, 3 nagyménjét és ezek 10 gyermekét. Felesége is deportálásban volt.

Kohn Imre bádogos, Szendrő. A 19. VÉP-pel teljesített szolgálatot az ország különböző részein és 1945. április 3-án Himbergben szabadult fel. Elvesztette feleségét, leányát, anyósát, nővérét és apósát.

Kohn Jenő cipőkereskedő, Mátészalka. 1944–1945. májusáig teljesített munkaszolgálatot a 108/88. és 108/21. századoknál Kassain és Mátészalkán. 1945. februárban deportálták. 1945. májusban szabadult fel. Feleségét, 2 gyermekét, 7 testvérét deportálták, akik közül csak 1 testvére tért haza.

Kohn Jenő kereskedő, Nagysimonyi. A 104/3. századdal teljesítette munkaszolgálatot, majd deportálták és Günskirchenben szabadult fel. Szüleit, 2 bátyját, 1 nővérét, 3 sógorát 8 gyermekkel elvesztette. — Huga, K. Rózsi deportálva volt, Theresienstadtban szabadult fel.

Kohn Jenő lakatosi, Rákocscsaba. Több ízben teljesített munkaszolgálatot a 209/14. és más századokkal. 1944. dec. 25-én deportálták. 1945. ápr. 2-án szabadult fel Zägendortfban. Egész családját elvesztette a deportálásban.

Kohn Jenő pékmester, Mándok. A 108/24. századdal Erdélyben és Ukrajnában teljesített szolgálatot és a deportációból 1945. máj. 1-én szabadult fel. Elvesztette 2 testvérét, nagynénjét, feleségét és 2 gyermekét. Atyja szintén deportálva volt.

Kohn Jenő műszerész, Budapest. A 101/36. századdal honi és oroszországi munkaszolgálatot teljesített, majd deportálták és 1945. májusában szabadult fel. Elvesztette nagybátyját és felesége testvérét.

Kohn József festőmester, Debrecen. A 6/3. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és Dachauban szabadult fel. A századból összesen hárman menekültek meg.

Kohn József (hitközségi) alkalmazott, Földes. 187. VÉP-pel teljesített munkaszolgálatot, majd depóról ták és Dachau-ban szabadult fel. Testvéreit vesztette él.

Kohn József kereskedő, Kunmadaras. Egy évig volt deportálásban -5s 1945 márc. 10-én szabadult fel. Fia és több rokona nem tért vissza.

Kohn József ügynök, Heves. Munkaszolgálatot teljesített 1940 óta a 101/42. századdal részben Ukrajnában, majd Budapesten a felszabadulásakor orosz fogságba esett. Családjának számos tagját vesztette el, felesége és 2 húga ki-vételével egy sem tért vissza.

Kohn Lajos kőfanagómeszter és nyomda tulajdonos, Vác. A 109/9. századdal teljesített szolgálót Briianski erdőben. Kecskemétről egy ízben megszökött, ekkor a hadbíróság 12 évre ítélte, Gommelben pedig 3 és fél évre ítélték. A felszabadulási Budapestre érte. Családjából 24-en haltak meg.

Kohn Lajos dr ügyvéd, Vác. Munkaszolgálatban és deportálásban 45 hónapot töltött, ebből Ukrajnában 28-at. Elvesztette apját, feleségét, kisleányát, fivereit, akik mind elpusztultak. Családjának 26 fő a vesztesége.

Kohn László pékmester, Nagykovács. Három évig teljesített munkaszolgálatot a 108/101. századdal 1944 okt. 21-én szabadult fel. Elvesztette édesanyját, 2 nagybátyját és testvérét. 2 testvére és még egy nagybátyja hazatért.

Kohn Mái d önné paplanüzemtul, Budapest A pesti gettóban vészelté át a felszabadulást. Fia, Sándor, veje, Bér. kovits Jénó orosz fogságban valószínűleg elveszték. Másik veje a deportálásban pusztult el. Fia feleségének részéről elvesztett 2 bátyja, egyikük felesége és leánya.

Kohn Mátyás srikvízüzem tulajdonos. Bonyhád. A 104/8. századdal több-hejyütt és Ukrajnában is szolgált, majd deportálták s Angeillbachban 1945. épr. 1-én felszabadult. Édesanyját, feleségét vesztette el.

Kohn Miklós hentes és mészáros Veszprém. A 109. VÉP-pel az ország területén volt munkaszolgálatos éveken keresztül. 1944 decemberében szabadult fel. Feleségét és 2 gyermekét deportálták, 1 fia nem tért vissza

Kohn Miklós kereskedő. Nyiregyháza. Egy évig volt munkaszolgálatos, majd deportálták s 1945. március 4-én szabadították fel. Szüleit, feleségét és 2 testvérét ölték meg.

Kohn Miklós vaskereskedő, Tokaj. A 12/1. századdal Tasnádon és Erdélyben teljesített szolgálót, majd Budapesten felszabadult. Szüleit, 7 testvérét vesztette el. Felesége szintén deportálva volt. — K. Sándor gazdálkodó Ukrajnában és másutt teljesített szolgálót. 1 testvére nem -tért vissza.

Kohn Mór kereskedő, Balassagyarmat. 1 évig volt deportálva, majd 1945. máj. 4-én megszökött Elvesztette szüleit, 3 testvérét, akik mártírhalált haltak.

Kohn Mór né özv. kereskedő, Nyiregyháza. Hamis papírokkal Budapesten bujkált, majd az oroszok felszabadították. 1 fiát, 4 testvérét, 2 sógorát és több rokonát, közülük 6 unokáját vesztette el.

Kohn Ödön altiszt, Budapest A 101/7. századdal volt Borban és 1945-ben szabadították fel. Elvesztette feleségét, fiát és testvéreit

Kohn Pál kereskedő Eger. 1941-től megszakításokkal több évig volt munkaszolgálatos, majd Ausztriába hurcolták és Siegendorfban szabadult fel. Szüleit feleségét, 5 gyeim ekét és 10 testvérét vesztette el.

Kohn Róbert könyvkötő, Pest szenterzsébet. Muszos volt és mint ilyen a bori haláltáborban is szenvedett. 1944 szeptember havában szabadult fel.

Kohn Sándor utazó, Budapest. A 102/63-as századdal teljesített munkaszolgálatot, majd a deportálásból 1945 májusában szabadult fel. Családjának több tagját vesztette el.

Kohn Sándor né kereskedő, Szegvár. 1944 májusban deportáltak és egy évig szenvedett a német haláltáborokban. Elvesztette testvérét, sógornőjét és deportáltak fiát és leányát is.

Kohn Sándor né tisztviselő, Budapest. 1944 júniusában deportáltak és a következő év májusában szabadult fel. Elvesztette szüleit, 3 testvérét, férjét, fiát és több rokonát

Kohlmann József kereskedő, Sárospatak. fVfunkaiszolgálatot a 103/4. és a 109. VÉP-mél teljesített. 1940 aug-tól több megszakítással 1944 decemberig. Ekkor Zala bánd on szabadult fel. A német táborokban szüleit és nővéreit vesztette el. Felesége: Krausz Erzsébet, 1945 ápr.

13-án Balsemurbán szabadult fel. Ő édesanyját és bátyját vesztette efl.

Kollár Hugó dr. vegyész, Budapest. A 101/33. századdal teljesített munkaszolgálatot és a deportációból 1945 április 3-án szabadult fel. 2 fivére, mint mustosok, nem tértek vissza.

Koller István kereskedő, Kaposvár. 1944 májustól 1944 decemberig munkaszolgálatot teljesített a 104 01. századdal az ország területén. Szülei nem tértek vissza a deportálásból.

Koller Izidor villanyszerelő, Budapest. Sógort, két fiát a Gestapo elhurcolta és nem tértek vissza. Fischer Zoltán, valamint unokaöccse szintén mártírhalált haltak.

Koliin Béla kereskedő, Adásztevel. 1940. aug.-ban) vonult be a 103/11. kmsz.-hez, amellyel Szerbiában és Ukrajnában. teljesített szolgálatot. 1944. dec.-ben deportálták és 1945. júl. 27-én Mauthausenben érte a felszabadulás. Elvesztette szüleit, feleségét, leányát 2 testvéré 2 sógornőjét és 3 gyermeket.

Kollin Jenő kereskedő, Kaposvár. 1942-től 1944 Október 25-ig teljesített m i inln gá latot a 104/1. századdal az országban és Ukrajnában. Akkor átszökött ez oroszokhoz. Szüleit, feleségét, két és féleves leánykáját. 2 nőtestvérét deportálták, akik közül csak az utóbbiak tértek haza.

Koloss Gergely dr. községi orvos, Dunavecse. A 105/5. századdal éveken át honi munkaszolgálatot teljesített és 1945 február 27-én szabadult fel. Elvettette apját, feleségét, leányát, akik Ravensbrückbe kerültek.

Kolozs Jenő néhai malomtulajdonos, Mezőcsát. A 7/1. századdal az ország több részében teletített szolgálatot, 1945 március 7-én halt meg. Felesége deportálva volt Auschwitzban és 1945 ápr. 30-án Tutógnben sasba ddu lt tel. 2 testvérét vesztette el.

Koltai (Klein) Dávid borkereskedő, Császártöltés. 1944 májukban deportálták Straissihoffba, majd Mosbierbaumban egy vegyi gyárban dolgozott. Mindvégig feleségével együtt volt, leányuk irodában dolgozott. 1945 ápr. 11-én az oroszok szabadították fel. Hazatérve, a község lakói megható ünnepléssel fogadták. Fivére Is velük volt. Két fia ei Donnál túnt el. a mai napig nem adtaik él etjeit magukról. Elvesztette egyik leányát fér lével és gyermeké. vel. — özv. Wassermann Som á né leányával szintén Strosshoffban volt és Bécsben érte a felszabadítás.

Kottai (Kohn) Dezső m tisztviselő, Budapest A 101/310. századdal teljesített munkaszolgálatot és Zomborban szabadult tel 1944 okt. 21-én, 3 unokatestvérét 5 családtagjával vesztette el.

Koltai (Klein) Lajos férfiniszabó, Aszód. 38 hónapig teljesített munkaszolgálatot a 101/15. századdal az ország területén. 1944 nov. 20-án szabadult fel. Szüleit, 5 testvérét családjukkal együtt, mint egy 27 személyt elvesztett.

Koltai Sándor aranyműves, Budapest A 109/32. századdal teljesített megszakításokkal 2 évig munkaszolgálatot, részben Lengyelországban, majd a deportálásból 1945 áprilisában szabadult fel. Elvesztette feleségét és családját

Koltai Sándor rendőrszázados, Dunavecse. Négy évet töltött munkaszolgálatban és megjárta a bori haláltábor is. 1944 szeptemberben szabau dult fel. Szülei és három fivére veszték el.

Komáromi Miklós kereskedő, Budapest. A 101/12. századdal 3 évig volt muszos, ezt megelőzően a honvédségnél szolgált. Ukrajnában is volt és Budapesten szabadult fel. Elvesztette nővé, rét. sógorát azok gyermekeit és több hozzátartozóját.

Komlós István keramikus, Budapest Több éven át teljesített megszakításokkal munkaszolgálatot és Q-pesti gettóban szabadult fel. Családjának vesztesége miint egy 40 fő.

Komlós Gyula kereskedő, Devecser. A 103/304. századdal több éven át teljesített munkaszolgálatot és 1944. dec. 3-án szabadult fel. A századparancsnok, Csanaki Mihály pápai igazgató-tanító főhadnagy a század megmentője volt emberségese! magatartásával. Szüleit, 2 hűgát, feleségét, kisleányát, sógorát és azok 1 gyermekét vesztete el.

Komlós Jernóné kereskedő, Dombóvár. 1944 júl. 1-én deportálták Ausztriába és 1945 ápr. 13-án szabadult fel. Férjét és 2 fiát vesztette el.

Koós Gyula fényképész, Budapest. A 101/307. századdal több helyütt teljesített szolgálatot és a deponálásból 1945 május 4-én Gun kircheniben szabadult fel. Szülei, testvérei, 2 nagyanyja, nagybátyja, nagynénje és több rokona pusztult el. Családjából csak ő és hűga maradtak életben. K. Gusztáv fényképész a 701/1. századdal teljesített szolgálatot és 1945 ápr. 1-én szabadult fel. Anyját és 2 bátyját vesztette el.

Korad Imre kereskedő, Lepsény. A 104/7. század diád, az ország különböző részein teljesített munkaszolgálatot és 1945 januárban szabadult fel. Elvesztette szüleit és közeli rokonságfáinak 30 tagját. — K. Katalin szintén deportálva volt és 1945-ben szabadult fel.

Korda Alfréd bankigazgató, Pécs. 13 hónapig volt munkaszolgálatos a 104/302. századdal és Pétfürdőn teljesített munkaszolgálatot. Később deportálták és 1945 máj. 9-én szabadult fel. Feleségét és fiát is deportálták, fia nem tért vissza.

Korda Sándor szállítmányozó, Pécs. 45 hónapig volt munkaszolgálatos, nagyrészt az ország határán túl. Anyját és bátyját veszítette el.

Kora Tenőné htb., Budapest. Férje a 101/357. századdal Lúspén és Kőszegen teljesített munkaszolgálatot, később deportálták. A családból deportáltak még leányát, 3 fivérét feleségeikkel és gyermekeikkel. Csak leánya tért vissza a deportációból. őt Pesten, a gettóban érte a felszabadulás.

Koth Rudolf kereskedő, Paks. A 401/4-es majd 2-es századdal Ukrajnában szolgált. Anyját, feleségét, 4 gyermekét, fivéreit, húgát, nővérét, sógornőjét és a család 20 gyermektagját veszítették el. Második felesége szintén deportálva volt ő is szüleit és teljes családját elvesztette.

Kosztelitz Sándor molnár, Szikszó. 101/36. századdal Kassán és Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot és Ungváron szabadult fel. Szüleit, testvéreit, annak férjét és 5 gyermekét, valamint másik testvérét és 4 gyermekét és Gábor öccsét veszítette el.

Kosztolitz Sándor dr. terménykereskedő, Vasvár. 1940-től éveken át munkaszolgálatot teljesített és 1945 márciusban szabadult fel. Elvesztette szüleit, húgát és annak kislányát.

Kovács Aladár nagykereskedő, Miskolc. A 107/1. századdal Ukrajnába került, majd 1944 nov. 21-én felszabadult. Elvesztette feleségét. 12 éves fiát, apósát, anyósát nővérét és bátyját. — Scharffer Magda Auschwitzba volt deportálva, elvesztette édesanyját, nagyanyját, édesapját, fivérét.

Kovács Dezső rendőrőrmester, Devecser. Előbb, mint katoná, majd mint munkaszolgálatos a 233/88. század kötelékében teljesített szolgálatot és a Donnál is volt. Később Mauthausenbe vitték és Günskirchenben szabadult fel. Anyját és nővérét veszítette el.

Kovács Endre dr. ügyvéd, Keszthely. Kovács Imre fuvaros, Újpest. A 108/23. századdal Abaujszántón teljesített munkaszolgálatot, majd ki vitték az orosz frontra. Családjának 40 tagját deportálták Auschwitzba, kettő kivételével, mind elveszett, ő maga 1943 júliusában tűnt el s azóta orosz fogságban van, hír nem jött róla.

Kovács Lajos szabósegéd, Szombathely. 101/506. századdal több helyütt teljesített munkaszolgálatot és szökés útján Szombathelyen szabadult fel. Elvesztette szüleit, testvéreit, akik közül Jenő és Sándor mint muszos Oroszországban, illetve Borban tűntek el, míg Magda Auschwitzban halt meg.

Kovács László kereskedő, Török-szenthalmos. 1941 okt.-ben mint muszos Ukrajnába vitték, ehclnnan 1944 dec.-ben tüdőlővéssel került haza. Feleségét, gyermekét és testvéreit családjukkal együtt elhurcolták és közülük senki nem tért vissza.

Kovácsi Miklós kereskedő, Budapest. A 101/16. és 110/7. századdal teljesített honi és szlovákiai munkaszolgálatot és Sopronban szabadult fel 1945. márc.-ban. 6 férfitestvérét, sógorait és sógornőit, valamint azok gyermekeit, 4 nővérét, összesen 20 személyt veszített el.

Kovács Sándor kereskedő, Kalocsa. A gettóval együtt deportáltak és 1945 ápr. 16-án az oroszok szabadították fel. Feleségét és két leányát szintén deportálták, nővérét elvesztette.

Kovács (Krausz) Sándor lókereskedő, Pápa. 1944 dec.-ig volt munkaszolgálatos a 109. VEP-nél. Szüleit és öccsét veszítette el.

Kovács Sándor dr. ügyvéd, Budapest. A felszabadulásig bujkált, 2 nővérét, azok férjeit veszítette el.

Kovács Tibor bádgos, Eger. 1942-ben a Donnál 18 hónapig a 102/210 századdal teljesített munkaszolgálatot, majd 1944-től a felszabadulásig ismét. Deportáltak feleségét, szüleit, két testvérét, akik közül csak felesége tért vissza. Fivére Ernő a Donnál pusztult el.

Kovács Zoltán rendőrszázados, Győr. A 101/10. nagykátai századdal Oroszországban teljesített munkaszolgálatot és 1945 február 25-én mfcit partizán szökött meg Debrecenbe. Szüleit és családjának 20 tagjából 18-at veszített el. Felesége Budapesten bujdosott.

Körömdi (Kupferstein) Andor vas kereskedő, Budapest. A 109/17. század-

dal teljesített munkaszolgálatot és Munkácson szabadult fel. Elvesztette szüleit, testvéreit, fiát, felesége visszatért.

Környei Imre szíáLMtási vállalkozó! Mohács. Szigetváron és más helyütt, valamint Galíciában teljesített szolgálatot, ehol az orosz csapatok szabadították fel. Feleségét és 2 kislányát hiába várja vissza.

Körösi Ferenc vaskereskedő, Nagykőrös. A 705/1. századdal az ország különböző részeiben szolgált, majd Bukarestben 1945 március 3-án felszabadult. Edesanyját, bátyját a deportációban, egyik bátyját Ukrajnában vesztette el.

Körpner Bamáné háztartásbeli, Nyíregyházak Budapesten bujkált hamis papírokkal és 1944 októberében felszabadult. Férjét, anyósát és sógorát vesztette el.

Köves Antal malomi gazgató, Jánoshalma.

Köves Elemér bútorgyáros, Budapest. Előbb honvéd volt, majd munkaszolgálatos lett, később megszökött és a spanyol védett századhoz került, amellyel Fertőrákosra vittek, Sopronban kivagonirozták őket és az ottváro SS-ek és nyilasok puskatussal agybafoibe verték az embereket. Fertőrákoson rengeteget szenvedtek és nagyrészüik elpusztult, majd gyalog deportálták őket, útközben borzalmas szenvedéseken mentek ált

Köves Endre kereskedő, Jánoshalma. 1940-ben Kiskőrösön kezdte munka - szolgálatát. 1944. májusban a gettóból vitték el Kiskőrösre, Budapestre, majd Székesfehérvárra. Később a Tattersalból megszökött és 1945. jan. 28-án Kispesten az oroszok szabadították fel. Felesége Auschwitzban volt és 1945. jón. 3-áh tért haza. Elvesztette edesatyját Aauschwitzban, fivérét, mint muszost. orosz hadifogságban és családjának nagy részét, akik Ausztriában tűntek el.

Köves (Sltn) György asztalosmester, Újpest. A 109/32. századdal teljesített szolgálatot és a deportálásból Guns- kirchenben szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, gyermekét és fivérét.

Köves Imre kerekedelmi ügynök. Eger. Közél 4 éven át teljesített szolgálatot. Feleségét kislányát, öccsét, sógornőjét és családjának mintegy 40 tagját vesztette el.

Köves Jenő gyümölcskereskedő, Jánoshalma. A 105/302. századhál volt munkaszolgálatos. Edesanyját vesz-

tette el a deportációban. Felesége és leánya Komáromnál megszöktek.

Köyes (Steiner) László asztalosmes- ter. Újpest- A 101/203. századdal több helyütt teljesített szolgálatot, majd deportálták és Gunskirchenben sza- badult fel. Feleségét, 2 gyermekét öl- ték meg.

Köves Pál nyomdai gépmeister, Bu- dapest. A 2/2. századdal honi munka- szolgálatot teljesített, majd Mauthau- senbe hurcolták és Gunskirchenben szabadult fel. Elvesztette 4 nagybáty- ját feleségükkel és 2 gyermekükkel.

Kömüves Imre könyvkén, Budapest. A 101/14., 17. századokkal több éven élt munkaszolgálatot teljesített és The- reaienstadtban 1945. máj. 8-án szaba- dult fel. Elvesztette József öccsét, 2 sógorát, egyiknek feleségét, anyját és /2 gyermekét. Osailádjából még Falusi Györgyöt, mint muszost a nyilasok végezzék ki.

Kömig Fülöp kereskedő., Budapest. 1940-ben muszos volt. A nyilasok alatt feleségével bujkált. Lajos fiaai hazatért a munkaszolgálatból. Elvesztette fele- ségle sógorát és öccse leányát, vala- mint vidéki rokonaiból 25 embert.

Kömig György kémigráfus, Budapest. Kőszegen, Ruszinszkóban és Galíciában teljesített munkajszolgiátatot, majd meg- szökött és mint szökevény Kőszegre került fogságba., ezután megbetegedett, majd 1945. áprilisában orosz fogságba esett, ahonnan június végén szabadult. Elvesztette szüleit, 2 bátyját, azok fe- leségeit és 1 gyermekét, valamint 2 unoka testvérét.

Komig Imre órás, Budapest. Több ízben teljesített munkaszolgálatot. 1945. ápr-ban Sopronban szabadult fel. Test- véreit és edesapját 1945. jan. 1-én vág- gonirozták és nem tértek vissza.

König Samu mérnök, Győr. Műszaki parancsnokságnál teljesített munka- szolgálatot az orosz fronton. Ezt meg- előzően mint főhadnagy szolgált. A de- portálásból Treisenben szabadult fel. Atyját, 4 nővérét, 1 bátyját 5 gyermek- kel vesztette el, 7 fia orosz fogságban tűnt el.

Kömig Sándor kereskedő, Szeged. 1940-ben kezdte munkaszolgálatát, majd 1944-ig Baján volt. Ekkor okt. 25-én szabadították fel. Edesanyja Auschwitz- ban halt meg, atyja a világháborúban halt hősi halált.

Königsburg László órás, Eger. A get- tóval hurcolták el és 1945 máj. 3-án szökés útján szabadult fel. Elvesztette

apját, 3 gyermekét, 2 öccsét 1 húgát. 2 öccse, mint muszosok pusztultak el.

Körösi (Klein) Béla állatkereskedő, Sárbogárd. 1942. okt. 5-én vonult be a 104/2-es századhoz, amellyel az országterületén, Szlovákiában teljesített szolgálatot. 1944. dec. 6-án Sárbogárdon szabadult fel. Szüleit veszítette el a deportálásban, bátyja pedig az orosz fronton. 1943. februárban tűnt el. Unokahuga: Pollák Erzsébet, szintén deportálva volt, valamint Erschtein Klára is megjárta a németországi haláltáborokat, s mind a katitén elvesztették hozzátartozójukat..

Körösi (Katz) József vegyészeti gyáros, Újpest. A 108/18. és 102/12. századoikkal munkaszolgálatot teljesített, majd 1944. júl. 2-án családját deportálták, ő a Józsefvárosi pályaudvaron a deportálás elől megszökött, 1944. nov. 30-án és az orosz felszabadításig bujkált. Elvesztette lányját, feleségét, összes testvéreit és azok teljes családját.

Körösi Ottó kereskedő, Győr. A 106. VÉP-pel az ország területén, majd Ukrajnában szolgált, később Siegen-dorfban volt deportálva. Szülei, bátyja, felesége, 2 sógora, 3 sógornője 2 gyermekükkel együtt nem tértek vissza.

Kőszegi (Feldstein) Béla kereskedő, Soroksár. Több évig teljesített munka-szolgálatot a 101/40., 101/39. és a 101/349. századoknál az országban és Lengyelországban. Beregszászon szabadult fel. Elvesztette feleségét, «anyját, sógornőjét, anyósát, apósát, 2 öccse, mint munkaszolgálatos tűnt el.

Kőszegi Endre kereskedő, Budapest. A 1031. szákiaddal több helyű szolgálat után 1944. dec. 28-án Alagon szabadult fel. Elvesztette «szüleit, sógorát és öccsét. Felesége elvesztette atyját, akit ia nyilasok a házban «agyonverték.

Kőszegi Sándor kereskedő. Nyiregyháza. A 108/55. századdal 5 évig volt munkaszolgálatos, majd deportáltak és 1945. máj. 5-én szabadult fel. Szülei mártírhalált haltak.

Kövári Gyula kereskedő, Budapest. 1944. máj-tól a felszabadulásig, old. 18-ig a 101/318. századdal Gödöllőn és másutt teljesített munkaszolgálatot, öccsét és 20 rokonát deportálták, Csak unokatestvére, annak felesége és sógora tértek vissza.

Kövári Izsó zsidó, Budapest. Először 1940-ben volt munkaszolgálatos, majd 1944-ben Csepelről megszökött, elfogták, bevitték a nyilasiházba és a gettóba került feleségével és anyjával

együtt. Fia Kőszegein és Lengyelországban teljesített munkaszolgálatot és visszatért. Leánya Mauthausenből jött vissza. Elvesztette leánytestvérét, feleségének öccsét, akinek felesége (katolikus) egy év után öngyilkos lett.

Kraj Lajos dr. magántisztviselő, Eger. A 107/312. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd deportáltak és Günskirchenben szabadult fel. Szüleit, 2 testvérét a deportációban veszítette el, a harmadik Ukrajnában tűnt el.

Krajnik Mór dr. orvos, Hajduhadház. Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot, majd deportáltak Szegedről. 1945. január 27-én Auschwitzban szabadult fel. Feleségét, 2 gyermekét, szüleit, 3 testvérét veszítette el.

Krajz Györgyné vendéglős, Sárospatak. Fivérét, feleségét és 5 gyermekét, húgát férjével, 1 gyermekével, 2 öccsét, édesanyját és unokahúgát deportáltak.

Krammer Ignác kereskedő, Paks. A 104/7-es századdal volt munkaszolgálatos majd 1944. novemberében szabadult fel, 3 gyermekét, 3 nővérét, bátyját, 5 sógorát és sógornőjét veszítette el. A deportálásból csak a felesége tért vissza. — K. Emil a 104/7-es műsznál volt szolgálatban. Szüleit, 3 bátyját veszítette el. — K. Bertalan kereskedő mint muszos a román fronton volt, majd deportáltak. Feleségét, gyermekét szüleit, 3 testvérét veszítette el — K. Károly kereskedő Ulrajnában volt munkaszolgálatos, majd deportáltak. SzülHn kívül feleségét és gyermekét veszítette el,

Kramer Imre kereskedő, Budapest. A 109/36. és 701/2. századokkal 4 és fél évig munkaszolgálatot teljesített és Székesfehérváron szabadult fel. Feleségét, apósát, anyósát, 2 sógorát, 2 sógornőjét deportáltak, közülük csak felesége tért vissza.

Krammer Pál kereskedő, Nagyatád. A 104/4-es századdal honi munkaszolgálatot teljesített, majd Galíciában 1944. október 26-án az oroszokhoz ment át. Szüleit, 3 nőtestvérét, 2 unoka testvérét, 2 sógorát és összes rokonait elvesztette.

Kraszner György épületburkoló, Budapest. Megszakításokkal éveken át volt munkaszolgálatos, majd deportáltak és Gyöngyösön szabadult fel. Feleségét, 6 kezelit és kb. 17 távolabbi rokonát elvesztette.

Krausz Árpád né dr., Nagyatád. Lányaival együtt volt deportálásban, majd 1945 május 8-án felszabadultak. Több rokona veszett el.

Krausz Dezső néhai borkereskedő, Eger. Előbb munkaszolgálatos volt, majd deportálták és Auschwitzban szabadult fel. Elvesztette fivérét, nővérét és sógornőjét.

Krausz Dezső illatszerezés, Budapest. 1944. okt.-tól teljesített munkaszolgálatot a felszabadulásig, öccse, István Oroszországban veszett ed, fivére, Várkonyi László is elpusztult. Felesége részéről Sük Nándor Mauthausenben pusztult el.

Krausz Elek terménykereskedő, Demeccser. A 3/3- századdal 1944. dec. 20-ig szolgált. Szülei mártírhalált haltak.

Krausz Ernő üvegkereskedő, Nyíregyháza. A 106/7. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1944 október 31-én szabadult fel. Szülei, 2 fivére elvesztek, harmadik fivére Párisban a szabad csapatokkal küzdött a németek ellen s nem tért vissza.

Krausz Hermán kereskedő, Üjfehértó. A 108/85. és 98-as századokkal több helyütt teljesített munkaszolgálatot, majd 1944 október 20-án az ország határán túlra hurcolták. Két öccsét és az azok család járt/ vesztesége el.

Krausz Ignác fakereskedő, Budapest. Az 54- századdal Rákoscában szolgált, majd Hegyeshalomtól svéd menlevéllel visszajött. Feleségét és leányát deportálták. Fiát, Róbertét elvesztette.

Krausz Imre villanyszerelő, Pápa. 1940 augusztusában vonult be a 103/11. századhoz, ahol több részletben 1944 december 12-ig teljesített szolgálatot és Lengyelországban is volt. Ekkor deportálták. 1945 április 1-én szabadult fel. Elvesztette 2 gyermekét, édesatyját és teljes rokonságát. Felesége: Eibenschütz Katalin 1945 április 2-án Lichtenwörthben szabadult fel. Felesége fivére E. József mint munkaszolgálatos 1942-ben tűnt el.

Krausz István kereskedő, Jánosháza. Lengyel országban és Magyarországon teljesített munkaszolgálatot és Agfalván szabadult fel. Szüleit, bátyját, apósát, anyósát és sógornőjét 2 gyermekkel vesztesége el. Felesége a deportálásból visszatért.

Krausz István titkár, Kecskemét. 1942-től több évig volt munkaszolgálatos és a deportálásból 1945. május

2-án szabadult fel. Közben Borban is volt. Szülei mártírhalált hadtak.

Krausz Jenő tisztviselő, Pestszenterzsébet. 1940-ben volt először munkaszolgálatos, majd 1944-ben ismét szolgálatot teljesített és 1945-ben szabadult fel. 1 gyermekét deportálták, veje orosz fogságban volt, ahonnan visszatért.

Krausz József tisztviselő, Körmend. A 109-es VEP-el volt BUSZOS és a vagonirozás előtt megszökött, majd 1944. december 9-én az oroszok felszabadították. Elvesztette édesanyját, feleségét, gyermekét és 2 leánytestvérét.

Krausz József üveges Sárvár. 1942. október 15-én vonult be a 103/2-es sz. k- m. sz.-hez, majd 107/3. századhoz került, amellyel 1943. augusztus 1-én vilték Ukrajnába. 1944. december 22-én deportálták, 1945. május 8-án Teresien-sladtban érte a felszabadulás. Feleségét, anyját, Öccsét, sógornőjét és azok 2 gyermekét hurcolták el a németek és csak felesége jött vissza, aki 1945-szeptember 13-án Waldenburgban szabadult fel. ő szüleit és MÚSZ-os öccsét vesztesége el.

Krausz József villany- és műszerészemester Győr. A 106 VEP-el Erdélyben Oroszországban és Szerbiában teljesített szolgálatot és Siegen-dorf bán szabadult fel. Apját, feleségét, leányát és nővérét vesztesége el.

Krausz Károly tisztviselő, Győr. A 106. VEP -pel az ország területén és az orosz fronton teljesített munkaszolgálatot, majd fogságba esett, ahonnan 1945. novemberében jött haza. Anyját, (feleségét, 2 gyermekét, 5 testvérét. 11 gyermekkel vesztesége el.

Krausz Lajos ecetgyáros. Orosháza. 1944. júniusában a gettóból Bécsbe hurcolták, ahonnan az oroszok szabadították fel. Feleségét, leányát, deportálták és azok ott is veszték el. Ugyancsak fdesanyja, valamint fivéréi és nővérei 16 .gyermekükkel együtt elveszték. K. Armin a deportálásból hazatért és az ott szerzett betegségekbe 1945. augusztusban behalt.

Krausz Lajos kereskedő, Putnok. Előbb munkaszolgálatos volt, majd deportálták és 1945. jfebr- 10-én szabadították fel. Feleségét, 3 leányát, fiát, fivérét, nővérét és családjaikat deportálták, közülük csak 3 leánya menekült meg.

Krausz Lajos lakatos, Kaposvár. Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot a

104/1-es marcali században és Auschwitzban szabadult fel. Feleségét, sógornőjét, születik testvéreit és apósát vesztette el.

Krausz Lázár kereskedő, Bonyhád. A 104/5. századdal az ország területén teljesített szolgálatot flbb éven át és 1944. december 10-én szabadult fel. Születit, nővérét és annak 5 gyermekét vesztette el.

Krausz Leó bútorkereskedő, Miskolc. 1941-től állandó munkaszolgálatot teljesített, majd Auschwitzba, Dachauba és Buchenwaldba került, onnan megszökött és az egyik német városban mint német bujdosott, majd Prágába jutott, ahol a felszabadulás érte. Elvesztette feleségét, 3 gyermekét, édesanyját, húgát, akik Auschwitzban, 4 fivérért, akik mint muszosok haltak meg.

Krausz Miklós kárpitos, Tolna. A 104/7-es századdal Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot 1944. december 28-án szabadult fel. Szüleit, 2 öccsét, nővérét és húgát vesztette el. Felesége is deportálva volt, ő édesanyját vesztette el.

Krausz Miklós szállító, Győr. A 104. VÉP-el teljesített munkaszolgálatot budapesti felszabadulásáig. Szüleit, 3 testvérét feleségét és 2 gyermekét megölték.

Krausz Mór dr. orvos, Győr. A 102/301. századdal teljesített szolgálatot és az oroszok (bevonulásakor szabadult fel. Feleségét, Endre és Tamás fiát elvesztette.

Krausz L. Pál hentes, Budapest. Budán teljesített munkaszolgálatot a felszabadulásig. 3 fivérért és feleségének testvéreit, Sándor és Marika kivételével elvesztette.

Krausz Pál kereskedő, Kiskunfélegyháza. 1943. január 15-én vonult be a 105/4-es századhoz, majd szolgált a 105/31-es századnál is. 1944. március 22-én vitték Mathausenbe és Gunkirchenben szabadult fel. Szüleit, feleségét, kisfiát és 2 testvérét vesztette el. Négy ven tagú családjából egyedül tért haza.

Krausz Rudolf mészárosmester, Győr. A 104. VÉP-el az ország területén volt munkaszolgálatom Budapest felszabadulásáig. Apját, testvérét, feleségét és 2 gyermeket vesztett el.

Krausz Samu kereskedő, Mohács. Több évig volt muszos, majd a Dobutcai gettóban volt, ahol az oroszok szabadították fel. Feleségét Auschwitzi

ba vitték, nővérét szintén ott végezték ki. Fiai, József, Gyöngy, István muszosok voltak. Feleségtel családjából kb. tízen pusztultak el.

Krausz Sámuel borikereskedő, Sátoraljaújhely. A 108/10. és 26. padokkal teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták. 1945. április 30-án szabadították el. Feleségét, fiát, születit és testvéreit vesztette el. K. Izság gimn. tanuló l ávig volt deportálásban.

Krausz Sámuel kereskedő, Heves. A 107/321. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd Budapesten megszökött és a fel szabadulásig bujkált. Elvesztette szüleit, Öccsét, Jenő fivére a Donnál tünt el.

Krausz Sándor szőlőtulajdonos, JOINT elnök, Nyírmada. A 108/67. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1945. ápr. 29-én szabadult fel. Anyját, feleségét, gyermekét, 3 testvérét és apósát vesztette el.

Krausz Soma kereskedő, Karcag. 10 hónapig volt deportálásban és 1945. áprilisában szabadult fel. Elvesztette fiát, menyét és leányunokáját.

Krausz Vera tanítónő, Nagyatád. Auschwitzban valit deportálva, majd 1945. május 1-én felszabadult, elvesztette 2 nagybátyját, 1 húgát, 4 nagynénit 2 unokaöccsét.

Krausz Vilmos kereskedő, Bonyhád. A 103/3. századdal Lengyelországban volt munkaszolgálatom majd deportáltak és 1945. július 1-én szabadult fel. Szüleit, feleségét, fiát, nővérét 5 gyermekkel vesztette el.

Krausz Vilmos kereskedő, Kecskemét. Budapesten szabadult fel, elvesztette leányát és annak férjét, aki mint muszos Oroszországban tünt el. ömaga Szönyből sógjora segítségével szökött meg, Budapesten egy csendőrfelfogta, agyon akarta löni, de sikerült megszöknie.

Krausz Vilmos kereskedő, Nagysimonyi. A 103/2-es századdal éveken át teljesített munkaszolgálatot, legnagyobb részt Lengyelországban és Ukrajnában. Később deportáltak és 1945. május 10-én Teresienstadtban szabadulták fel. Feleségét. 2 fiát, anyját, öccsét és 4 sógorát vesztette el. Második felesége szűk tén deportálva volt, anyját és bátyját vesztette el.

Krausz Zoltán cukorfőzőmester, Győr. A 101. Gk. szer.-el Debrecenben teljesített szolgálatot és 1945. januárban szabadult fel. Anyját és 5 testvérét vesztette el.

Krause Zsigmond kereskedő, Sárvár. 1943-ban vonult be a 103/4-es századhoz, amellyel Lengyelországba került és 1944. dec. 23-án Székesfehérváron átszökött az oroszokhoz. A deportálás következtében szüleit és nővérét veszítette el.

Krámer Mór kereskedő, Budapest A 101/347. századdal honi munkaszolgálat után Pesten felszabadult. Elvesztette Márton öccsét, sógorát és felesége részéről mintegy 7 személyt.

Krámer Dezső bőrkereskedő, Paks. A 107/303. századdal az ország területén évekig volt munkaszolgálatos, anyját, anyósát, sógorát és sógornőjét, valamint nagynénjét leányával veszítette el. Felesége szintén deportálva volt, ő is sokat vesztett családjából.

Krámer Lajos városi tanácsnok., Gyöngyös. Több ízben teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Felesége, anyja és nővére mártírhaltak.

Krámer Tivadar nyomdász, Eger. 17 hónapig volt Ukrajnában, majd Mauthausenbe deportálták, és Günskirchenben szabadult fel. Édesapját és öccsét mint muszost veszítette el.

Kreibich Ödönné szül. Richter Alice háztartásbeli, Budapest. A 102/3. századdal Korányban dolgozott és 1945. jan. 17-én szabadult fel.

Kreiner Péter órásmester, Szeged. Honi és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített és 1944. nov.-ben szabadult fel. Anyósát és apósát veszítette el. Felesége és szülei is deportálva voltak.

Kreisman József kereskedő, Siófok. 1940-től volt muszos, majd 1942-ben Lengyelországba vitték, ahonnan 1944. október 27-én tért vissza és Munkácson szabadult fel. Felesége, Marika leánya, szülei és húga a deportálásban öccse, mint muszos az orosz földön tűnt el. A családból összesen Erzsébet és Margit tértek haza.

Kreisman Sándor kereskedő, Bonyhád. A 104/3. századdal volt munkaszolgálatos az ország területén, majd deportálták és 1945. június 1-én szabadították fel. Elvesztette édesanyját, 4 gyermekét. 3 nővérét, 2 sógorát 12 gyermekkel. Felesége visszatért Auschwitzból. — K. Armin kereskedő a 104/3. és 4 századdal volt munkaszolgálatos. Elvesztette anyját, feleségét, 5 gyermekét 3 nővérét, 2 sógorát 12 gyermekkel.

Krémer Ferenc bőrkereskedő. Nyíregyháza. A 108/5, 13, 28. és 35-ös századokkal honi és oroszországi munkaszolgálatot teljesített és a Donnál is volt. 1943. január 28-án orosz fogságba esett és 1945. márciusában Moszkvából tért haza. Szüleit és testvéreit veszítette el.

Kristófi (Keiner) József bőmágykereskedő, Debrecen. 1944. jún. 26-án deportálták, 1945. ápr. 5-én szabadult fel. Édesanyját, bátyját és sógornőjét veszítette el.

Kroffel Sándorné kereskedő, Csongrád. 1 évig volt deportálva és a német lengyel halfaméi szabadult fel. Családjából senki sem tért vissza.

Kulcsár Endre kereskedő, Veszprém. Több évig volt munkaszolgálatos Borban is szolgált. Itt érte a felszabadítás. Szülei a német gázkamrákban pusztultak el.

Kulcsár Sámuel kereskedő, Eger. A 107/309. századdal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette édesanyját, feleségét, 2 leányát és 5 leány testvérét.

Kulcsár Sámuel dr. ügyvéd, Kunmadaras. Tíz hónapig volt deportálva. 1945. áprilisában szabadult fel. Feleségét, édesanyját, 4 testvérét deportálták. Édesanyja nem tért vissza.

Kulka János szappanfőző, Budapest. A 101/333. századdal 11 hóiapog vált munkaszolgálatos és 1945. febr. 18-án szabadult fel. Unokaöccsét és unokahugát, veszítette el.

R. Kulin Istvánná, Nagyatád. A gettóval együtt 1944. május 27-én deportálták Auschwitzba és 1945. április 26-án Leipziigben szabadult fel. Férjét és szüleit ölték meg.

Kun Benő kereskedő, Kiskunhalas. A szegedi Gettóval vitték Ausztriába, ahol 1945. május 8-án szabadult fel. Családjából hűgát, sógorát és több hozzátartozóját veszítette el.

Kun Sándor kereskedő, Debrecen. A 106/302. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd megszökött és tanyákon bujkált a felszabadulásig. Elvesztette édesanyját, feleségét, gyermekét, 2 öccsét és annak családját. Apósát és anyósát is megölték. Egyik öccsét mint munkaszolgálatost Günskirchenben temették el.

Kunovits Imre ásványolajelosztó, Heves. Több században 2 évig teljesített munkaszolgálatot, majd megszökött a deportálás elől, miután századát Pusztá vámon kivégezték, öt hétig a

Bükkhegységben bujdosott és Kócs-fürdőn szabadult fel. Elvesztette szüleit, 2 gyermekét, 2 testvérét, sógornőjét, unokatestvéreit, nagybátyjait, nagynénjeit és nagyanyját. Felesége kivételével senki nem tért vissza. Felesége elvesztette anyját, nagyszüleit és több rokonát-

Kunz Albert szikvízgyáros, Sasahalom. Rövid ideig munkaszolgálatos volt. Feleségét, fiát Auschwitzban ölték meg.

Kupfeschmied Sámuel szabómester, Szombathely. A 100/3. századdal Délvidéken teljesített szolgálatot, majd a 103/11. századdal Lengyelországban és Gunskirchenben szabadult fel. Elvesztette feleségét, (fiát, Leányát, 2 testvérét, fivérének feleségét, 7 sógornőjét 1 gyermekkel, 2 sógorát és anyósát.

Rupferstein Sámuel kereskedő, Újfehértó. A 104/69. századdal volt munkaszolgálaton, majd deportálták, 1045. április 6-án szabadult fel. Anyját, 9 testvérét, 2 sógorát, 3 sógornőjét és azo-

családját veszttette el.
Kupferstein Péter kereskedő, Újfehértó. Több éven át volt munkaszolgálatos, Ukrajnában és Borban is. 1944. szeptember 30-án szabadult fel. Elvesztette feleségét, 3 testvérét, sógorát és sógornőjét. — K. Zoltán kereskedő a 108/16. századdal járt Ukrajnában, Erdélyben és Bácskáiában és 1944. december 1-én szabadult fel. Feleségét, gyermekét, apját, 2 testvérét veszttette el.

Kurcz Endre kereskedő, Dunapataj. A 109/35. kinsz- kötelékében 43 hónapot szolgált Erdélyben Csillaghegyen és 1945. jan. 17-én szabadult fel. Édesanyja és anyósa mártírhalt szenvedtek.

Kurcz János kereskedő, Mikepércs. A 106/303. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1944 dec. 9-én szabadult fel. Minden rokonát elvesztette.

Kurcz Jenő kereskedő, Veszprém. 1940-tól a felszabadításig a 103/3. és 107. VÉP kötelékében teljesített munkaszolgálatot nagyrészt Lengyelországban. Feleségét, testvérét és családja számos tagját deportálták, akik közül összesen 2 gyermek jött vissza.

Kurczweil Sándomé gyártulajdonos, Budapest. 1944-ben Újpesten egy keretlegény lakásán: bujt meg a felszabadulásig. Közvetlen családjából deportáltak Korda Artúrt, annak nejét Kurczweil Honát, 19 éves fiát, dr. Váradi Ernőt, Fried Miksát és Fried Józsefet. 1 családtagjai tért csak vissza.

Kurtz Imre kereskedő, Szombathely.

A 103/301. századdal teljesített szolgálatot és Mittenwaldban szabadult fel. Elvesztette édesanyját, testvéreit és azok gyermekeit; sógorát

Kutas László vegyész, Pécs. Két évet töltött munkaszolgálatban a 102/206. k. m sz-nél Tétényben, Vácott és Fehérváron. A deportálás következtében feleségét, gyermekét és családjából összesen 11 hozzátartozóját veszttette el.

Kuttner Győző bórdíszműves, Budapest. A 108. századdal Szentendrén és Gyálligeten teljesített szolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette bátyját, unokaöccsét és sógornőjét, ki a gettóban szerzett betegsége következtében halt meg. — K. Ervin bórdíszműves a 101/27. századdal Oroszországban teljesített munkaszolgálatot, 1944- júL 28-án orosz fogságba esett, ahonnan 1945 novemberében tért haza. Elvesztette apját és 3 nagybátyját.

Künstler Sándor dr. csokoládégyári tisztviselő. A 161-es században Erdélyben és Hajdúhadházan teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták. 1945. április 15-én szabidították fel. Elvesztette édesanyját és öccse kivételével a teljes családját. Öccse viszont Ukrajnában 1943-ban tűnt el-

Kürschner Frigyes dr. orvos, Budapest. A 109/18. századdal teljesített mint orvos munkaszol gála tót különböző helyeken, végül Csepelről védlevéllel az Albrecht laktanyába került, majd a 701/38. századdal bányába vitték és végül deportáltak. Közben egyik újját leütötték, amit Mauthajusenben levágtak. 1945. máj. 5-én szabadult fel. Felesége a nyilasházból megszökött és egy védett házban mint orvos dolgozott Kürti Sándor kereskedő, Budapest. A 201/8. és 101/338. századokkal teljesített a pesti felszabadulásig szolgálatot. A deportálás elől Nagykaroly és Nyíregyházai között megszökött, majd körülményes bujkálás után Pestre került családjához. Elvesztette anyját, 4 fivérét és azok családját-

Lackenbacher Andrásernyőkészítő, Nagykanizsa. A 109-es VÉP-peL teljeL tett munkaszolgálatot éveken át, majd 1944. december 9-é.i átszökött az oroszokhoz Szüleit, feleségét, bátyját és hűgát elvesztette

Lackó Endre fakereskedő, Újpest. A 101/76. századdal az ország több részében Budapest felszabadulásáig volt munkaszolgálatos, felesége, fia veszett el. Második felesége apját veszttette el.

Ladányi László órász és látezerész, Miskolc. A 107/7. századdal két évig Ukrajnában teljesített szolgálatot és Lovasberényben szabadult fel. Elvesztette szüleit, bátyját, annak feleségét, kislányát, apósát és anyósát.

Ladányi (Lehrfeld) Sándor vaskereskedő, Miskolc. 1044. május 30-án a gettóból Jolsvára vitték, ahonnan Lengyelországba került és a visszavonuláshoz megszökött, majd az oroszok felszabadították. Elvesztette szüleit, feleségét, akit a szülészetiről hurcoltak el, bátyját, nagybátyját és több rokonát. Jelenlegi felesége elvesztette első férjét, szüleit, nővérét, annak leányát, bátyját és fiát.

Ladvánszky Jánosné htb., Komlótóttalu. 1944. december 27-ig volt muszós, amikor megszökött. Anyja és 8 testvére mártírhaltak.

Laendler Géza ötvös, Budapest. 1944. novemberben deportálták és január 18-án szabadult fel. Elvesztette testvérét, mint a Lszost, sógorát szintén mint muszost, annak feleségét és 1 gyermekét, akik mind Auschwitzban haltak meg.

Lajtai Jónás bördíszműves, Budapest. A 101/30. kmsz-el teljesített munkaszolgálatot. Elvesztette családjából Heifel Árpádot és feleségét. Vidor Lajost és feleségét, nagybátyjait és nagynénit ed t és 2 unokatestvérét L. Gézát és Bélát.

Lakos András borkereskedő; Heves. A 6/7. századdal teljesített munkaszolgálatot és Ukrajnában 1944. októberben orsz. fogságba esett 1945. márciusában szabadult fel. Feleségét és öccsét vesztette el.

Lakos Dénes mérnök, Budapest. Több éven át volt munkaszolgálatos és Budapesten szabadult fel. 3 fivérét, deportálták, akik közül csak egy tért vissza. Felesége és sógornője a deportálás elől megszöktek.

Lampel Vilmos vegyüzemtulajdonos, Budapest. A 101/355. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1945. január 11-én szabadult fel. Elvesztette anyját, fivérét és 5 közeli rokonát. Feleségét deportálták és szintén nem tért vissza, ő századától megszökött és a felszabadulásig bujkált.

Landauer Pál néhai mérlegkészítő, Szekszárd. 1940-től kezdve teljesített munkaszolgálatot több megszakítással, majd 1944-ben elhurcolták, mint baloldalt és deportálták Mauthausenbe,

ahol azóta eltűnt Testvére, Brühl Sándom is elveszett.

Landau István dr. bányatisztviselő. Tatabánya. A 2/4. kmsz-szel teljesített munkaszolgálatot és 1944. december 24-én megszökött. Szüleit és fivérét vesztette el. Felesége szintén deportálva volt és 1945. május 8-án szabadult fel. Szülei mártírhaltak.

Langer Dezső kereskedő, Nyíracsd. A Gettóval Auschwitzba hurcolták és 1945. júniusban szabadult fel. Szüleit és 3 testvérét vesztette el.

Langer Dezső főtisztviselő, Budapest. A 101/42. századdal honi és galíciai munkaszolgálat után a deportálásból Guns kirchenben szabadult fel. Felesége részéről 4 hozzátartozóját vesztette el.

Langer Miksa zsidókereskedő, Budapest. A 101/32. századdal 51 hónapig teljesített munkaszolgálatot, majd megszökött és 1945. január 1-én szabadult fel. Sógorait Szóbel Zoltánt vesztette el.

Langer Salamon szabómester, Budapest. A 101/30. századdal honi és ukrajnai munkaszolgálat után Budapesten szabadult fel. 3 testvérét deportálták és felesége részéről 50 családtagja veszett el.

Lantos István kereskedő, Veszprém. A 103/5. század kötelékében volt munkaszolgálatos, majd deportálták és Hammersdorffban szabadították fel. Szüleit és hűgát hiába várja vissza,

Läufer György szücsmes'er. Pápa. 1940. augusztusában vonult be a 103/11-es kirisz.-hez, majd a 434-es századhoz került. 1945. febr. 4-én Ausztriába hurcolták, ahol márc. 26-án Grácban sikerült megszökönie. Családjából fivérét, nővérét vesztette el. Felesége, Sz. Farkas Jolán, 1944. decemberben került deportálásra és 1945. máj. 8-án szabadult fel. Ő, szüleit, nagyanyját és 6 nagybátyját vesztette el.

Läufer István kereskedő, Székesfehérvár. A 102/201. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1945. márciusban a bakonyi erdőben szökés útján szabadult fel. Elvesztette szüleit, nagyszüleit, 3 nagybátyját és 3 nagynénjét.

Läufer Sándor oki. mérnök, droguista. Gyöngyös. Az orvos- és mérnöki században teljesített szolgálatot és Budapesten szabadult fel. Anyósát és 12 közvetlen családtagját, köztük testvéreinek gyermekét vesztette el.

Lautman Lajos bádogos, Csenger. 1941. januártól 1945. októberig a 35/8. századnál teljesített munkaszolgálatot,

közben deportálták Auschwitzba. Fele-kaszolgalatot az országban és 1945. febr. 12-én szabadult fel. Feleségét, 3 gyermekét, húgát, öccsét, el-26-án szabadult fel. Jelenlegi felesége szintén de- László Béla banktisztviselő, Szep- portálva volt. rencs. A 708/11. századdal az ország

Lazarovich László rendőralhadnagy területén teljesített munkaszolgálatot Tokaj. A 111/302. századdal több éven át 1944. okt. 15-én Nagysomkúton sza- át teljesített munkaszolgálatot, majd szabadult fel. Szülei mártírhalált haltak, felszabadulása után orosz fogságba László Dezső bődíszműves, Buda- esett, ahonnan 1945. máj. 3-án tért visz-pest. öt évig teljesített honi és lengyel- sza. Szüleit és leánytestvérét vesztette országi munkaszolgálatot a 101/66- szá- zad kötelékében. 1944. október 18-án a

Lax Vilmos mozititkár, Cegléd. A Felvidéken megszökött és a felszabadu- tizenegyedik zászlóalj 3. századánál tel-lásig 12 napig bujkált egy erdőben. jesített munkaszolgálatot, összesen 32 Anyósát és sógornőjét vesztette el.

hónapig, ebből 22 hónapig Ukrajnában László Elemér gazdálkodó, Tapolca. volt. Századából 213 főből heten marad-A 109- és 112-es VEP kötelékében tel- tak életben. Anyja mártírhalált halt. jesített muszt 1944-ben deportáltak s

Láng Anna háztartásbeli, Nyírbátor. 1945. márc.-ban szabadult fel. Feleségét, 1944. április 20-án deportálták és 1945. kisleányát, édesanyját, testvéreit és májusában szabadult fel. Teljes család-rokonait vesztette el a német haláltá- borokban.

Láng Hugó dr. vegyész mérnök, Tata. László Ernő üvegkereskedő, Buda- 1944. december 16-án deportálták pest. A 101/338. századdal teljesített Dachauba és a következő év május 1. munkaszolgálatot és 1945. január 18-án én Mittenwaldban szabadult fel. Elvesz-szabadult fel. Szüleit és öccsét Auscht- tette feleségét. 2 gyermekét, 2 bátyját, witzba deportálták, ahol elpusztultak- és 2 húgát. Feleségét 1944. november 15-én az

Láng Miklós ezüstműves, Budapest. újlaki téglagyárba vitték, onnan mint 1940-ben 3 hónapig teljesített munka-beteg, a hitközség épületébe, majd a szolgálatot, megszökött és bujkált. Fi-Hollo-utcai gettóba került

vérét L. Bélát Matbausenbe deportálták László Imre illatszerezs, Salgótarján. és olt meg is halt. 1940-től teljesített munkaszolgálatot,

Láng Pál főkönyvelő, Kecskemét. Amajd 1944-ben a gettóból újból bevo- 9/4. galántai századdal több éven át volt mult és megszökött. Budapesten buj- munkaszolgálatos és Gunkirchenben kált A nyilasok kétszer elfogták, de szabadult fel. Elvesztette szüleit, nővé- sikerült megmenekülnie. A felszabadu- rét és annak férjét. lás után orosz fogságba esett és Ceg-

Lányi Dezső műszai kereskedő, Sá-léden szabadult. Feleségét, kisleányát rospatak. A 108/5. században teljesített édesanyját Auschwitzban pusztító- munkaszolgálatot az országban és Ro-ták el.

mániában. A deportálásból 1945. május László István kereskedő, Budapest 4-én szabadult fel. Felesége, 8 éves fia, A 109/9. századdal Oroszországban volt apósa, anyósa és két sógora nem jött muszos és Budapesten szabadult f@L vissza. Szüled mártírhalált haltait.

Lányi (Luszt) Dezső művezető, Paks. László Jenő gyógyszerész, Budapest Előbb az orosz fronton katona volt, 1944. okt. 20-tól az 1945. jan. 13-án majd a 104/7-es századnál Ukrajnában történt felszabadulásig a 902/44. szá- munkaszolgálatos. Atyját, nővérét, fele-zaddal Szentimrén és Soroksáron telje- ségét, gyermekét, sógorait 1 gyermek-sített munkaszolgálatot Feleségét és kél és apósát vesztette el. Második fele-Endre fiát a Nagyatádi-Szabó István- sége szintén deportált volt, ő édesany-utcai 43 sz. házból a nyilasok elhurcol- ját, férj éti, nagyanyját, s majdnemták és mindezideig életjeJI nem adtak egész családját vesztette el magukról. Két nagybátyját, egyiknek

Lányi (Lobi) István kereskedő, Bu-feleségét és fiát deportálták, akik szin- dapest A 101/28. és 101/35. századdal tén nem tértek vissza.

Oroszországban teljesítet szolgálatot László József, Budapest Katonai és Budapesten szabadult el. Pál öccseszolgálat után muszos leírt, 1944. no- Oroszországban tűnt el. Családjának vember 24-én a nyilasok élhurcolták, mintegy 10 tagja veszett el. majd megszökött és a felszabadulásig

László Bertalan gyógyszerész, Buda-bujdosott. Édesanyja öskeresztény volt pest Közel három évig teljesített mun. és mert zsidókat bujtatott, 1944. no-

vember 24-én a nyilasok kivégezték Kallós Ernőt és feleségét deportálták, fia mint muszos Ukrajnában volt, mindhárman elvesztek.

László Miklós gumijavító, Szeged. Muszos volt, majd deportálták 1945. máj. 8-án szabadult fel. Ezt megelőzően a nyilasok egy izben véresre verték, ruhátlanul hurcolták, 2 baj társát előtte végezték ki. Édesatyja is deportálásban volt.

László Samu ny. MÁV felügy., Budapest. A gettóban vészelte át az ostromot, idősebb fia Oroszországban van, fiatalabb fia már visszatért. Elvesztette bátyját, annak feleségét, leányát, felesége anyját, hugját és sógorát.

László Sándor kereskedő, Békéscsaba. 1940 máj.-ban vonult be munka, szolgálatra, majd 1942 februárban ismét. 1944- ápr. 22-én a Gestapo vitte el és Németországban deportálták. 1945. ápr.-ban szökés útján került haza. Szüleit feleséglet, öccsét veszítette el. Felesége családjából 21 személy veszett el.

László Fái börmagykereskedő, Budapest. 4 és fél évig volt muszos a 4/4, majd 101/52. századokkal részben Oroszországban. Minden közeli vidéki rokonát elvesztette.

László Tibor kereskedő, Budapest. Többéven át megszakításokkal munkaszolgálatot teljesített, Ukrajnában és Lengyelországban. Családjának több tagja veszett el.

Lázár (Krausz) Béla gabonaoszt vez., Dunaföldvár. A 104/4-es századnál teljesített szolgálatot Lengyelországban, Munkácson szabadult fel. Tibor öccsét 1942-ben Cserbakovban a hadbíróóság kivégezte. Anyósa és felesége veszett ed a deportációban. Második felesége szintien deportálásban volt, szüleit veszítette el.

Lázár Ferenc fényképész, Eger. Több éven át teljesített munkaszolgálatot a 101/15. századnál Ukrajnába[©] és Bácskában. Majd deportálták és Gunskirchenben szabadult fel. Szüleit, feleségjét, 2 gyermekét és 4 fivérét veszítette el.

Lázár Imre malomtisztviselő, Nyírábrány. Az 5/3. és a 344. bori századdal volt munkaszolgálatos az ország különböző részeiben és 1945-től szabadult fel. Elvesztette szüleit, felesége szinten deportálva volt, szüleit és testvérét veszítette el.

Lázár Imre szabómester, Pápa. A 103/5. századdal Lengyelországban teljesített munkaszolgálatot és Tiszakeresztúron szabadult fel. 2 bátyját és

unokatestvérét veszítette el. Felesége szintien deportálásban volt. Szüleit, hűgát és 3 nagyszülőjét ölték meg.

Lázár Jenő bördíszműves, Pápa. A 103/15. századdal éveken át volt munkaszolgálatos, majd deportálták és Zigendorfbán szabadították fel. Szüleit, hűgát és öccsét veszítette el. Felesége visszajött a deportálásból és családját, köztük szüleit veszítette el.

Lázár Jenő mérnök, Celldömök. Másfél évet töltött, mini munkaszolgálatos majd 1944 ápr. 29-én deportálták. Egy év múlva, máj. 1-én München mellett szabadult fel. Feleségét és kisleányát szinten elhurcolták, de azok nem tértek vissza.

Lázár László oki. gépészmérnök, Budapest. 1944 október 20-án sáncásásra viték, majd védlevéllel visszajött, Budapesten elfogták a nyilasok, kivitték a Duna partra, hogy kivégezzék, beugrott a Dunába, kimentekült, elfogták, a főkapitánytágra, majd kórházba került. Elvesztette anyját, bátyját, annak családját és több rokonát.

Ländler György kereskedő, Budapest. A 101/10. századdal, majd a 118 93. és 91. századokkal teljesített munkaszolgálatot Nagy kátén. 1942 júliusában Oroszországba vitték. Később kórházba került tifusszal, 1943 márciusban a visszavonuló csapatok a kórházat felgyújtották. Azóta nincs hír róla. Felesége gyermekével hadiüzemben dolgozott, feljelentésre a Prónai-különítményhez vitték, ezek a nyilasoknak aduáik át, több nyilasházban volt, majd 1944 december 18-án a gettóba került, ahol felszabadult.

Lebovics Jenő fuvaros, Balmazújváros. A 6/1. századdal Szentkirálysza badján teljesített munkaszolgálatot és Pécsen szabadult fel. Egész családját elvesztette.

Lebovics Márk dr. fogorvos, Budapest. A 108/20. századdal honi és oroszországi munkaszolgálat után deportáltak és 1945 április 23-án szabadult fel. Elvesztette szüleit, nagy szüleirt, testvérét és feleségét. Gyermeke visszatért a deportálásból.

Lebovits Gyula pék, Tiszafüred. A 107/23. századdal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Szüleit és 10 hozzátartozóját veszítette el.

Lebovite Hermann kereskedő, Budapest. A 342/3. és 101. századdal telje-

sített Lengyel országban munkaszolgálatot, majd Budapesten, felszabadult Elvesztette szüleit, nővérét, és annak 2 gyermekét.

Lebovits Lajos asztalos és kereskedő. Kiskörös. 1944 május 4-én deportálták és a következő év május 12-én szabadult fel. Felesége és hétéves kislánya mártírhalált haltak.

Lebovits Lajos baromi ikereskedő, Kecskemét. A 105/301. századdal Szegeden teljesített szolgálatot és Baján szabadult fel. Elvesztette nővérének 2 gyermekét és 1 öccsét. Anyja? és felesége, valamint gyermekei visszatértek a deportálásból.

Lebovits Vilmos kereskedő, Békéscsaba. 4940—42-ig, majd 1944-ig ipint munkaszolgálatos bedorszában teljesített szolgálatot és Budapesten szabadították fel az oroszok, 1945 februárban tért haza. Feleségét: Kohn Rózsit, deportálták Auschwitzba, ahonnan nem tért vissza 2 gyermeke Budapesten vészelt át az osromot. Elvesztette még 2 hűgát is.

Lefkovits Anna háztartásbeli, Nyíregyháza. 1 évet töltött a deportációban Auschwitzban, s 1945. máj. 4-én szabadították fel. Anyját, 4 testvérét, 4 sógorát, 4 bátyját és családjának 17 gyermekét végezték ki-

Lefkovits Bornát kelmefestő, Budapest Fiait megölték és elvesztette 5 testvérét feleségestől és gyerekestől. Összesen családjának 28 tagját.

Lefkovits Ede kereskedő, Orosháza. 1944 máj. 10-én a német Gestapó elhurcolta és Bécsben sz oroszok szabadították fel. Felesége és leánya szintén deportálva voltak és együtt tértek haza. Két fja mint muszos teljesített szolgálatot. Édesanyja és két fivére Németországban pusztultak el.

Lefkovits Ernő malomtulajdonos. Földes, Szentendrén teljesített munkaszolgálatot és 1945 január 10-én szabadult fel. Szüleit és testvéreit vesztette el.

Lefkovits Jenő fuvaros, ózd. A 104/312. századdal az ország különböző részén szolgált és Budapesten szabadították fel. Elvesztette feleségét, testvérét és azok családját.

Lefkovits József borkereskedő, Miskolc. A 108349. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd Pestről deportálták és Terésilenstadtban szabadult fel. Szüleit, hűgát, valamint L. Ferencné és 2 gyermekét pusztították el.

Lefkovits Lajos szórme kereskedő,

Budapest. 1940-től kisebb megszakításokkal munkaszolgálatos volt, majd a deportálásból Guns kirchenben szabadult fel. Elvesztette feleségét, nővérét. sógorát a deportá dóban és László öccsét mint muszt Oroszországban. Sógornője Auschwitzban halt meg. Feleségének öccse is Oroszországban volt muszos.

Lefkovits Lőrinc tisztviselő Debrecen.

Lefkovits Márta kereskedő, Sárospatak. Egy évig volt deportádóban, ahonnan 1945 máj. 8-án szabadították fed. Szüleit, 2 testvérét ölték meg.

Lefkovits Rudolfné sz. Klein Márta vendéglős, Sátoraljaújhely, 1 évig volt deportálásban és Thefficsnenstadtjon szabadult fel. Férjét, 2 testvérét, 1 sógornőjét és 1 sógorát vesztette el.

Leicht Géza sütőmester, Nagykanizsa. Jugoszláviában és az ország területén teljesít tett munkaszolgálatot. Budapesten szabadult fel Felesége és fia is deportálva volt, de visszatértek. Felesége szüleit és bátyját vesztette el.

Ernő cipőszm-ter, Pátroha. A 108/93. századdal teljesített munkaszolgálatot az orosz fronton és másutt 1944-ben fogságba esett, ahonnan 1945 októberében tért vissza. Elvesztette apját, feleségét, 5 testvérét, gyermekeikkel együtt. Felesége is deportálva volt, de visszatért.

Leichtmann Endre bőrdíszműves Demecser. A 101/95. századdal Lengyelországban volt munkaszolgálatos és a deportálásból 1945 márciusában szabadult fel Szüleit elvesztette.

Leichtmann Gábor ma/omtulajdonos, Csenger. A 108/98. századdal honi és broszorstzág'i munkaszolgálat után a deportálásból 4945 május 6-án szabadult fel. Szülei, 2 testvére, 1 sógornője, 2 gyermeke és 2 sógora pusztult el. Felesége a deportálásból visszatért. Elvesztette szüleit, 2 testvérét. 2 sógorát, 1 gyermekkel.

Leiner Ernő szabósegéd. ózd. A 107/202. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és 1945 április 25-én szabadult fed Wurzenben. Nővére iMlagna, szintén deportálva volt és Erzsébet testvérevel együtt tért haza. Elvetették édesapjukat, anyjukat, nagyanyjukat, Dezső és Katalin testvérüket, Sándor fivérüket, ki mint műszóé, 1942 augusztusban halt meg.

Leitmann Eliás óras, Makó. Két évet töltött mint munkasoadgáiaos és

1944 júniusában deportálták, majd 1945 április 3-án felszabadult. Szüleit, bugát elvesztette, egyik öccse angol katonaként

Leitner Ede fuvarozó, Gyöngyös. A 107/307. században a felszabadulásig szolgált Feleségét, két fiát és családjának mintegy 15 tagját veszítette el. — L. István fuvarozó munkaszolgálatos volt, elvesztette édesanyját és két testvérét.

Leitner Jenő kereskedő, Debrecen. Először 1941-ben teljesített munka szolgálatot, majd 1944 márciusban ismét egészen a felszabadulásig. Fel sz í badulása után mint tolmács működött, majd megválasztották a nemzeti bizottságba és nemzetgyűlésbe mint képviselő, valamint a törvényhatósági bizottságba is. A hazatérő műszók segítségével és a zsidó vagyonok megmentése céljából megalakította a zsidó szövetséget és az országos zsidó szövetség intézőbizottságát. Megalakította többedmagával a két debreceni izr. hitközséget is. A dj9portáció?n elvesztette 5 testvérét és azok családtagjait Felesége hazatért a deportációból.

Leitner Mihályné kereskedő, Földes. A 6/3. századdal volt munkaszolgálatos és Alcsuton szabadult fel. Szüleit, testvérét és teljes családját megölték.

Leraberger Adolf sütőüzemvezető, Heves. 1940-ben volt munkaszolgálatos és Budapesten szabadult fel. Felesége és 2 lánya deportálva voltak, de viszatérték, elvesztette 3 testvérét, 2 sógornőjét, valamint azok gyermekeit.

Lenberger Nándor főrabbi, Makó. 1944-ben hurcolták a deportációba és Teresienstadtban 1945-ben szabadult fel. Édesanyját, 1 gyermekét elvesztette, felesége és 3 gyermeke deportálva voltak.

Lendvai (Erlich) Árpád autófuvarozó, Budapest. A 101/66. és 22-es századdal Oroszországban és Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette 2 fivérét, nővérét, annak leányát, egyik nővére és húga fiait, akiket 1944 december 28-án öltek meg.

Lengyel Albert kereskedő, Komárom. 1942-től 1945 július 13-ig deportálva volt Kunmadarason, Mauthausenben. 1945 május 4-én szabadult fel Günskirchenben. 6 deportált testvére közül 4-et elvesztett.

Lengyel Dezső kereskedő, Sopron. A gettó századdal tetfesiíftt Sopronban szolgálatot, de ezt megelőzően is éve-

ken át munkaszolgálatos volt. Budapesten szabadult fel. Elvesztette szüleit, fivérét, feleségét és 2 gyermekét

Lengyel Endre szappangyáros, Budapest. A 109/4. században Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot és 1945 jan. 8-án Pestszenterzsébeten szabadult fel. Ezt megelőzően október 15-én megszökött és felszabadulásig bujdosott.

Lengyel Endréné sz. Müller Gizella, Pestoenterzsébet. A deportálás elől elbujdosott, elvesztette 4 testvérét.

Lengyel Gézi né özv. kereskedő, Budapest. A nyilas idők alatt bujkált a felszabadulásig. Elvesztette testvérét 2 gyermekével, nővérét pedig meggyilkolták, sógorával együtt. Legközelebbi rokonai közül 50-en pusztultak el.

Lengyel György kereskedő, Budapest. A 701/13. és 42. századukkal 3 évig honi és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített, majd orosz fogságba esett, ahonnan a MKP nozta haza. Bátyja Voronyezsnél túnt el.

Lengyel László órásmester, Szombathely. A 101/3. és 101/51. századnál teljesített munkaszolgálatot és 1944 október 26-án szökés útján Beregszásznál szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, testvérét Jelenleg felesége i-zintén deportálva volt és szüleit és 5 testvérét veszítette el.

Lengyel Márton gépkocsivezető, Budapest. A 101/8. században teljesített Vnunkaszolgálatot a buLpc.?! fe' szabadulásig. Bátyja mártírhalált halt.

Lengyel Pál kereskedő, Pécs. Két évig volt munkaszolgálatos a 402/2. századdal, majd 1944 nov-20-án szabadult fel. Édesanyját, feleségét és 3 gyermekét ölték meg.

Lenkei György órásmester, Budapest. A 101/306. száz-iddal honi munkaszolgálatot teljesített és a deportálásból 1945 május 2-án szabadult fel. Anyja a meghurcoltatások m'a t öngyilkos lett, feleségét, nagyapját deportálták, nagybM'Vjál mint műszost Sopronban lötték agyon, feleségét és leányát Auschwitzba hurcolták. Lenkei Lászlónét, Editet és Klárát szintén három nagybátyja szintén muszosvolt. tén deportáltak. Apja muszos volt és Feleége visszatért AuscwitziBól

Lenkei (Lówy) Lajos műszerész-mester, Cegléd. A 105/1. századdal Ukrajnában volt munkaszolgálatos, majd 1943-ban orosz fogságba β-ett és 1945 február 23-ő)n a Nemzeti önkéntes Hadsereggel jött haza. Debrecenben a honvédelmi minisztérium elnöki osztá-

lyán volt beosztva és 1946 januárjában mint tartalékos tüzérhadnagy szerelt le. Anyját, húgát és családjának 9 tagját deportálták, közülük kettőn tértek vissza.

Leopold Károly magántisztviselő, Szetезд. 20 hónapig volt a 104/7. kmsz. kötelékében és 1944 dec. 2-án szabadult fel. Szülei nem tértek vissza.

Lecpoid Miklós tünánmester, Tata»- A 102/201. Kmsz.-szel az ország különböző részeiben a budapesti felszabadulásig teljesített szolgálatot. Apja és 2 testvéna mártírhalált haltak.

Lerner Armaiid néh. kereskedő, Budapest. A 101/28. századdal Monoron és Hódmezővásárhelyen teljesített szolgálatot, majd megjárta Ukrajnát és Fehéroroszországot és a visszavonuláskor Usidában a tábori kórházban halt mártírhalált. Sógora, Weisz Jenő, szintén mint muszos halt meg.

Lessner Peter gazdálkodó, Tapolca. 1942—1944 oki. 15-ig teljesített munkaszolgálatot Budapesten. Szüleit és húgát hiába várta vissza.

Leszlauer Mór fekereskedő, Győr. A 104. VEP-el az ország területén volt munkaszolgálatos és a deportálásból 1945 április 2-án szabadították fel. Elvesztette feleségét, gyermekét, 3 bátyját, unokahugait, 2 sógornőjét.

Leuchter Lajos kereskedő, Kemece. A 108/26. századdal teljesített munkaszolgálatot 1944 december 1-én történt felszabadulásáig. Elvesztette anyját, testvérét, sógorát és annak 1 gyermekét. Felesége? deportálva volt és 1945 január 25-én szabadult fel. Családjából ed veszett: anyja, 3 leánytestvére és 6 unokatestvére, öccse, Sándor a Don kanyarnál tűnt el, Dezső Dorosiban halt tűzhalált.

Levendula Béla gyümölcsstermelő. Fehérgyarmat. A 9/1. nagyváradai élóval Ukrajnában, majd Mau/hausenben szolgált és 1945 május 4-én szabadult fel. Szülei és 4 testvére mártírhalált haltak.

Levinter Miksa szücsmester, Budapest. A 9/13. századdal Vácott teljesített szolgálatot és Budapesten szabadult, szökés útján. Elvesztette édesanyját, bátyját, akit 1941-ben vittek el a lengyelekkel, fivére feleségét, nővérét, férjével és 1 gyermekével és unokájával, sógorát, aki muszos volt és a felszabadulás utján Hamburgban látta.

Léderer Fülöp kereskedő, Kiskunfélegyháza. 1940-ben vonult be, majd 1943-ban ismét muszos lett és 1944 jún. 5-én harmadszor is bevonult. Baján az

orszok szabadították fel és onnan tért haza. Szüleit deportálták és ezek nem is tértek vissza Auschwitzból. Fivére, dr. L. Andor, Oroszországban, Krasznóújban halt meg. Családjából csak ő és sógornője, valamint azok gyermeke maradtak.

Léderer László sütőmester, Csongrád. A 105/4. és 109/6. századokkal az országban, majd Orosz- és Lengyelországban teljesített munkaszolgálatot és Kopházán szabadult fel. Elvesztette szüleit, 4 testvérét és azok családját.

Léderer Miklós kereskedő, Szabadszállás. 26 hónapig teljesített szolgálatot ez 5/2. és 105 századokkal az országban, 1944 október 20-án deportáltak. Édesanyja, felesége, annak szülei, gyermeke, testvérei deportálva voltak és nem tértek haza.

Léhner Imre kereskedő, Pécs. A 701/2. századdal 2 és fél évig volt munkaszolgálatos, majd Ausztriába vitték és 1945 áprilisában szabadult fel. Szüleit és testvéreit veszítette el.

Léhner László bortermelő, Sátoraljaújhely. A 108/62. századdal az országban éveken át munkaszolgálatot teljesített. Szüleit és 2 testvérét veszítette el. Felesége is deportálva volt.

Léner Endre géptulajdonos, Vitka. A 901 zászlóalj 8. századánál teljesített szolgálatot és 1945 januárjában szabadult fel. Szülei, húga és fivére már, tírhalált haltak.

Lévai László kereskedő, Szeged. Három hónapig volt munkaszolgálatos és Szegeden teljesített szolgálatot 1944. okt 10-én szabadult fel.

Lévai Miklós műszerész, Budapest 201/11. nagykáti századdal teljesített munkaszolgálatot. Géza öccse Oroszországban meghalt. Édesanyja a gettóban volt, húga elveszett.

Libor Lajos kereskedő, Mezőcsát. A 107/312. és 7/2. századkkaj Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Feleségét, fiát és leányát deportálták, a felesége nem tért vissza.

Lichner Lajos cipésmester, Balassagyarmat Több éven át volt munkaszolgálatos a 119-es VEP-pel, majd deportáltak és 1945. augusztus 8-án került haza. Felesége, 14 éves leánya, 11 éves fia, anyósa Auschwitzban haltak meg.

Licht Artúr kereskedő Gyula. 1940—41-ig az ország határan belül, majd 1942-től Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot és 1944-ben jött vissza. Az

oroszkok Tornypospálán szabadították fel, amikor 32 társával együtt átszökött hozzájuk. Felesége, 2 gyermeke, 4 nővére és családjából még 3 gyermek nem tért vissza.

Lichtblau Géza kereskedő, Rákospalota. A 101/318. századdal Erdélyben teljesített szolgálatot, majd megszökött. Anyját, öccsét 4 hűgát és 3 unokaöccsét veszttette el.

Lichtblau Jenő nagykereskedő, Rákospalota. A 101/305. századdal 36 havi munkaszolgálatot teljesített. Anyját, feleségét, 5 testvérét, sógorát és több rokonát veszttette el.

Lichter Ferenc cipészmeister, Baja. 1940-től 1943. végéig munkaszolgálatot teljesített, majd betegszabadságot kapott. később bekerült az SS hadosztály munkatájborába. Ezzel végigjárta a román had vonalat, majd a visszavonuláskor Budakeszin Sikerült az oroszokhoz átszöknie. Az SS-ek azzal kényszerítették, hogy velük együtt menjen, hogy kisgyermekait mentesítették a deportálástól és azok lágerben dolgoztak. Elvesztette édesanyját, bátyját, nőtestvéreit és összesen 12 hozzátartozóját.

Lichter György kereskedő, Bátaszék. 1944. máj. 25-én bevonult 104/7. századhoz, majd másutt is szolgált és 1944. nov. 29-én Pécsen szabadult fed. Szüleit kivitték Németországba. Apja Dachauban anyja Auschwitzban tünt el.

Lichtig Adolf nyomdász és papírkereskedő, Paks. A 104/1-es századdal ment ki Ukrajnába, majd deportálták és 1945. ápr. 20-án szabadult fel. Feleségét, 2 gyermekét, édesalyját, 4 testvérét 3 gyermekkel veszttette el.

Lichtmann Endre bádogos, Budapest. 1944. júniusában megszökött és a felzabادلásig bujkált. Elvesztette nagy, nénjét, nagybátyját, akiket a győri gettóból hurcoltak el és 3 unokatestvérét.

Lichtmann Imre bélyegker., Budapest. A 101/92. században Lengyelországban teljesített munkaszolgálatot és Günskirchenben szabadult fel a deportálásból.

Lichtman László sütőmeister. Nagyhalász. A 3/1. századdal teljesített szolgálatot. 1945. júliusában szabadult felt. Szüleit megölték. — L. Tibor sütőmeister adatai azonosak.

Lichtman Mayer kereskedő, Makó. Harminc hónapig volt munkaszolgálatos a szegedi Élő-nál, majd a deportálásból 1945. májusában szabadult fel Edesapját, feleségét. 2 gyermekét de-

portálták, közülük csak kisebbik fia tért vissza.

Lichtmann Mayer kereskedő, Csenyén A 100/68. kmsz-nél teljesített szolgálatot és a deportálásból 1945. márciusban szabadult fel. Szüleit és 7 testvérét veszttette el.

Lichtschein Ignác kereskedő, Kisvárdada. A 103/101. századdal teljesített munkaszolgálatot az 1944. október 28-án történt felszabادلulásaiig. Szüleit és 4 testvérét elvesztette.

Lichtwitz Ferenc szüicsm., Budapest. A 109/7. századdal megjárta Oroszországot és Budapesten szabadult fel.

Lidith Imre sapkakészítő, Nagykanizsa. Lengyelországban volt muszos és 1945. okt. 24-én szabadult fel. Leányát, anyját, nővérét sógornőjét 5 gyermekkel veszttette eb Felesége is deportálva volt.

Liebenau Géza órás, Csepreg. A 103/5. századdal az ország különböző részein teljesített munkaszolgálatot és Csapnál szabadult fel. Adatai egyébként azonosak édesapjával. L. Gyulaiával.

Liebenau Gyola lókereskedő, Csepreg. A 103/5 századdal teljesített munkaszolgálatot és 1944. novemberben) Csapnál szabadult fel szökés útján. Elvesztette. feleségét, leányát, 3 testvérét, azok házastársait és gyermekeit.

Lieber Adolfné szül. Staub Klára, Nyíregyháza. 1944. áprilisában vonult be munkaszolgálatra, majd jún. 4-én deportálták és 1945. ápr. 23-án szabadult fel. Szüleit, testvéreit, apját, anyját, apósát, anyósát, sógorait, sógornőit, valamint férjét és gyermekeit (3) megölték.

Liebermann Ervin gyáros, Budapest. 1940-beni 3 hónapiig volt muszos, a 101/29. századdal, majd a többi időt végigbujdosta. József öccse szintién munkaszolgálatot teljesített.

Lieberman Tibor nyomdász, Újfehértó. A 108/94. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd deportálásból 1945. márciusában Auschwitzban szabadult fel. Szüleit, feleségét, 2 gyermekét, 4 hűgát mind elvesztette.

Lieber Zoltán kereskedő, Nyíregyháza. A 105/4. századai Stanisluban és Munkácson szolgált és a deportálásból Günskirchenben szabadult fel. Szüleit, 2 testvérét, 10 nagybácsiját és nagy nénieit, valamint családjának mintegy 100 tagját veszttette el.

Lieber Zoltán kereskedő, Nyíregyháza. A 108/34. századdal több helyütt

teljesített szolgálatot és 1945. április 1-én Harkán szabadult fel. Anyját, feleségét, öccsét és rokonait megölték.

Ligeti Imre textilmérnök, Győr. A 2/4. és 101-es gyűjtőszázadokkal volt munkaszolgálatos több éven át és Günskirchenben szabadították fel a deportálásból. Elvesztette szüleit, nagyanyját, 5 nagybátyját, 4 unokatestvérét. Bátyja mint muszos 1943. április 5-én az orosz fronton halt meg. Felesége szántén deportálásban volt, szüleit, bátyját és nagynénjét veszítette el.

Lilienfeld Károly vendéglős, Budapest. 1944. október 20-ig teljesített munkaszolgálatot, majd megszökött és a felszabadulásig bujkált. 4 közeli vénrokonát veszítette el.

Lindenblatt Ferenc kereskedő, Budapest. 1944. október 25-én a nyilasok elfogták, majd deportálták Dachaubába, ahol 1945. május 6-án szabadult fel. 2 fia muszos volt és megjárták a munkaszolgálat teljes kálváriáját. Leánya keresztény iratokkal bujkált, veje muszos volt Oroszországban.

Lindenfeld Albert ecetgyáros, Hódmezővásárhely. 1940-ben vonult be munkaszolgálatra. 1944. jún.-ban deportálták Ausztriába, ahol az oroszok szabadították fel. Fia, L. Béla, mint muszos 1942-ben Oroszországba került, ahonnan 1945 dec.-ben tért vissza. Feleségét deportálták és Németországban pusztult el. Ugyancsak nem tért vissza édesapja, akit '89 éves korában hurcoltak el.

Lindenfeld Ármin kereskedő, Budapest.

Lindenfeld Gyula fakereskedő, Szencs. A 223/5. és más századokkal teljesített szolgálatot és, 1944. december 1-én szabadult fel. Édesanyját 8 testvérét, 3 sógorát, 2 sógornőjét 12 gyermekkel veszítette el. Felesége is deportálva volt, 1945. május 1-én szabadult fel. Szüleit, testvérét és több családtagját. veszítette el.

Lindenfeld László kereskedő, Debrecen. A 106/6. 21. és 16- századokkal teljesített munkaszolgálatot az ország több részén és Galíciában. 1944. október 20-án Ungváron szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, fiát, testvéreit családtagjaikkal! és számos más rokonait

Lindenfeld Mórné kereskedő, Budapest. Bátyját: Drach Gyulát deportálták és azóta nincs hír róla. A családból még deportálták Füredi Kénét, akinek fia: Singer György elveszett és Füredi Gyulát, kit holtan hoztak haza;

Bihari Ferencet Hidegségről, annak fiát: Pétert, Békéscsabaról, Schwarcz Zoltánt és nejét: Lindenfeld Piroskáit» kik a deportálásból nem is tértek vissza. Feldmann Jenő és neje: Lindenfeld Sári, ezeknek leánya iSried Andornál és 2 gyermekét, férjét, ki muszos volt és bátyját: Feldmann Ferencet, agyonlőtték.

Linder Dezső cipészmeister, Budapest. Több éven át megszakításokkal munkaszolgálatot teljesített a pesti felszabadulásig. Édesapja mártírhalt.

Linder Sámuel fakereskedő, Sátoraljaújhely. A 8/4., 6. és 6/6. századokkal Oroszországban is teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és Günskirchenben szabadult fel. Édesanyját és 3 testvérét.

Linkovits Endre kereskedő, Mándok. 1944. április 15-én deportálták és 1945. április 29-én szabadult fel. Atyja mártírhalt.

Linzer László dr. kereskedő, Budapest. A 701/33. századdal másfél évig volt muszos és 1945. január 13-án szabadult fel. Fiát a nyilasok Budapesten lőtték agyon, öccse Oroszországban pusztult el és teljes vidéki rokonságát is kiirtották.

Linzer Miksa, tisztviselő, Budapesti. 1944. október 20-án a nyilasok kényszer munkára vitték. többhelyütt megfordult majd megszökött. Feleségét és leányát fis elhurcolták, később védettházba kerültek és 1945. január 18-án felszabadultak.

Lipkevits Jenő kereskedő, Sátoraljaújhely. Egy évig volt munkaszolgálatos és 1945. április 30-án München előtt szabadult fel. Feleségét kisleányát; édesanyját, öccsét, húgait, sógorait, 18 unokáját és nagyszámú rokonságát veszítette el. 1 fia tért vissza.

Lipkovits Zsigmond órás, Kisvárda. A 105/7. és 10Fy/63. századnál teljesített munkaszolgálatot az ország területén. Anyját, feleségét, 3 gyermekét, 4 testvérét, 2 húgát, 4 sógornőjét, 3 sógorát deportálták, közülük csak 1 bátyja tért vissza.

Lipsitz Sándor kereskedő, Budapest. A 131/334. sz. vád században Erdélyben szolgált, majd megszököve Budapesten felszabadult. Felesége 3 testvére és azok 6 gyermeke a náci barbarizmus áldozatai lettek.

Lisser László dr. hittanár, Budapest. 1941. szeptembertől kezdve teljesített munkaszolgálatot és a pesti felszabadu-

léskor szerelt le. Édesapja Kopházán mártírhalt.

Littmann S. Sándor néhai, drágakő-kereskedő, Budapest Bíró Dánielnél a nyilasok kivégezték. Felesége édesapját Buxbaum Izidort szintén a nyilasok ölték meg.

Lók Jenő kereskedő, Sárvár. A 103/105. századhoz 1944. jún. 13-án vonult be és onnan 1945. jan. 18-án Budapesten szerelt te. Közben a németek elhurcolták anyját és feleségét. 4 gyermekét és testvéreit. Ezek közül mindössze 1 kisleánya tért vissza, a többiek valahol Németországban haltak meg.

London Ernő fogtechnikus segéd, Hejőcsaba. A 107/321. századdal 1940-től megszakításokkal munkaszolgálatot teljesített, majd a deportálásból Dachauban szabadult fel. Szüleit, 2 testvérét és 10 rokonát veszítette el.

London Miklós kereskedő, Szerencs. A 3/1. században honi és oroszországi szolgálatot teljesített és a deportálásból Gunskirchenben szabadult fel. Szülei, 2 öccse, nagyszülei és számos rokona veszett el.

Lonker Sándor kereskedő, Budapest. 3 és fél évig teljesített munkaszolgálatot különböző helyeken és Borban a 101/349. századdal. Szülei és nővére mártírhaltak. Ő mint partizán a felszabadító hadsereggel jött Budapestre.

Lóránt Ferenc igazgató, Budapest. A 101/329 századdal 5 hónapig teljesített munkaszolgálatot az ország területén. Felszabadult Budapesten 1945. január 16-án. Elvesztette öccsét: Lóránt Hugót.

Lónyai (lichtmann) Sándor kereskedő, Budapest. Több éven át megszakításokkal munkaszolgálatot teljesített és 1944. december 20-án szabadult fel. Szüleit és közeli hozzátartozóját részben a deportációban, részben munkaszolgálatban veszítette el.

Lóránt Ernő moziigazgató, Makó. A Gettóval deportáltak. Szüleit veszítette el.

Lóránth Manó Miklós, reklám váll Budapest. Három hónapig volt munkaszolgálatos és 1945. január 8-án szabadult fel. öccsét, hűgát kisleányával, szülei?, sóggyrát, 3 unokatestvérét, unokaöccsét deportáltak, szülei, sógora., öccse és unokaöccse nem tértek vissza.

Lóránth Rezső igazgató, Budapest

Lóránt Lóránt szücs m., Budapest. A 109/8. századdal 33 hónapon át honi és ukrajnai munkaszolgálatot teljesített és Kiebben egyízben, mert társainak pénzt szerzett élelemre, súlyosan össze-

verték. Elvesztette anyját, hűgát, öccsét, sógorát, keresztfiait, 4 nagybátyját, 3 nagynénjét és 6 unokatestvérét.

Lorsch Endre kereskedő, Kaposvár. Három évig teljesített munkaszolgálatot a 4/2. műszaki századdal Ukrajnában. 1944. december 22-én orosz hadifogságba esett, ahonnan 1945. november 7-én tért vissza. Közvetlen családja Budapesten tartózkodott. Nagyszámú lokonságát elvesztette.

Lovas (Lichtwitz) Sándor órásmester, Budapest A 101/93. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1945-ben szabadult fel. Elvesztette anyjának 2 öccsét, 1 hűgát annak férjét és 2 leányát. Bátyja L Jenő 1942-ben Ukrajnában, L. Imre Sopronbámfalván veszett el.

Löff Jenő kereskedő, Budapest. Több évig volt munkaszolgálatos magszakításokkal, majd a deportálás elől Hegyeshalomnál megszökött és Budapesten, szabadult fel. Családjából F. Armin, annak felesége, fia, elpusztultak, utóbbi a nyilasok lötték agyon. — L. Pál, mint muszos teljesített szolgálatot, majd 1944. szeptemberben átszökött az oroszokhoz.

Löffler Béla tisztviselő, Gyöngyös. 1940-től teljesített munkaszolgálatot. 18 hónapig volt Ukrajnában majd Galiciában frontszolgálatot teljesített. Testvérét, sógorári és azok leányát veszítette el.

Löffler Jakab kárposztmester, Budapest. Négy évig teljesített munkaszolgálatot a 101/73. századdal és Budapesten szabadult fel. Elvesztette L. Oszkárt és családját, valamint L. Lipót és családját. Utóbbi a nyilasok ló ték agyon. L. Miksát családjával deportáltak Vácraól.

Löffler János kereskedő, Budapest. A nyilas idöket sikerült átvészelnie

Löffler Manó nyersbörkereskedő, Budapest. A 305. századdal honi szolgálatot teljesített a pesti felszabadulásig. Elvesztette nővérét, fivérét, annak feleségét 2 gyermekkel és több rokonát.

Löbl Andor asztalos, Bonyhád. A 4/2. századdal Ukrajnában és Oroszországban volt és 1945 jan. 30-án szabadult fel. Apját, gyermekét, bályját, annak feleségét 2 gyermekkel veszítette el. Felesége szintien deportálva volt

Löbl Ödönné tisztviselő, Debrecen. 9 hónapig volt deportálásban és Bergen-Bérsenben szabadult fel. 4 unokar Öccse nem tert vissza.

Lőrincz Béla kereskedő, Mátészalka. A 109/22. századdal honi munkaszolga-

latot teljesített majd Mauthausenbe hurcolták és 1945. márciusban Grácból megszökött» tíz napig étlen-szomjan barlangba bujkált, aztán elfogták és Mauthausenbe vitték vissza, ahol május 5-én szabadult fel. Szüleit» 2 testvérét, 1 sógorát vesztette el, felesége is deportálva volt.

Lórin ez Emil kereskedő, Budapest. 1942-ben bevonult munkaszolgálatra és 1944- év végéig országhatáron túl teljesített szolgálatot. Századától megszökött és csatlakozott a cseh partizánokhoz, ahol a felszabadulásig küzdött. Feleségét és több családtagját deportálták, akik közül felesége menekült meg. Számos családtagja pusztult el.

Lőrincz György kereskedő, Kecskemét A 101/4. századdal Budapesten volt munkás a szolgálatos és ugyanott szabadult fel. Szülei és bátyja mártírhalál.) haltak.

Lőrincz József fuvaros, ózd. A 107/312. századdal teljesített munkaszolgálatot» majd a deportálásból Becsben szabadult fel. Elvesztette Zoltán t'véjét, szüleit, feleségét és 2 gyermekét

Lőrinczy József szabómester, Üjfehértó. Több század kötetekében teljesített munkaszolgálatot, majd a deportálásból Bergen-Belsenben szabadult fel. Apját, feleségét, 2 gyermekét, 4 testvérét, 4 sógornőjét, 9 gyermekkel ölték meg.

Lövcnkopf Miksa kereskedő, Kiese. A 102/2. századdal Komáromban és Oroszországban teljesített munkaszolgálatot, majd Auschwitzba deportálták és 1945. júniusban szabadult fel. Elvesztette 2 testvérét, 3 sógorát, 2 leánytestvérét és azok 9 gyermekét.

Lów Fülppné özv. oszt, sorsjegy főéausító, Budapest. Keresztény iratokkal bujkált a felszabadulásig, férjét, mint muszos Ukrajnában, György fiát Auschwilzban vesztette el.

Lówi Béla nyersbőrkereskedő, Gyomoré. A 107- VÉP-pel teljesített munkaszolgálatot Csepelen. Elvesztette szüleit, hűgát és több rokonát, valamint felesége rokonait

Lówin Miklós kereskedő, Mosonmagyaróvár. A 102/240. századdal az ország különböző részeiben teljesített munkaszolgálatot és 1945 febr. 9-én Budán sebesülten szabadult fel. Szüleit vesztette el. — L. T'bor műszerész a 102/210. századdal Urkoton ffiloglálit és Budapesten szabadult fel. — L. János kereskedő szintén ugyanabban a században teljesített szolgálatot budapesti

felszabadulásáig. — L. Rózi deportálva volt

Lőwinger Albert kereskedő, Sárvár. 1944. jún. 13-án vonult be a 103/305. kmsz-hez, amelynek kötelékében dec. 18-ig teljesített szolgálatot és 1945. jan. 18-án Budapesten szabadult fel. A német deportálás következtében édesanyját, 5 testvérét, 2 sógorát, 4 sógornőjét 11 gyermekkel veszte-te el

Lőwinger Béla ócskavaskereskedő, Budapest. Családjából Kincses László Grünhut Imre Oroszországban volt takmoszosok, Lantos L. Sándor, Vidor Fülöpné és Vidor Samuné 1945 jan. 8-án Cserhát-u. 22. alatt a nyilas gyilkosok áldozatai lettek. Jan. 9-én a Liszt Ferenc-téren agyonlőtték. Schléssinger Lajosné, V. Ernát, Liviát, Editet, Olgát és két éves Zsuzsi, leányukat.

Lőwinger Dávid kereskedő, Sárvár. 1944. jún. 13-án vonult be a 103/305-kmsz-hez és dec. 20-ig teljesített szolgálatot. Ekkor Börglödnpusztán felszabadult. Elvesztette feleségét, gyermekét, édesanyját, 5 testvérét, 2 sógorát, 3 sógornőjét, 10 gyermekkel.

Lőwinger Gyula női fodrász» Győr. A 102/4. századdal Ukrajnában szolgált és 1944- október 8-ten szabadult; fel. Szüleit, fiát, 6 testvérét vesztette el.

Lőwinger Imre szabó, Tapolca. Harminchat hónapot töltött részben a honvédségnél, részben mint muszos. Ebből 1 évig Oroszországban, majd később Lengyelországban volt. 1945. jan. 13-án szerelt le, feleségét, szüleit és 1 testvérét vesztette el

Lőwinger Jenő festőmester, Mohács. Több éven át teljesített munkaszolgálatot és az Urkuti ércbányában az orosz csapatok szabadították fel. 2 leányát deportálták, de azok megmenekültek, míg felesége, fia elvesztek.

Lőwinger Lajos kereskedő, Makó. 1940-től több megszakítással munkaszolgálatot teljesített, majd 1945-ben szabadult fel. Szüleit, 5 férfi és 5 leánytestvérét és stzámos hozzátartozóját deponálták, köztük egyik fivére Ukrajnában muszos volt. L. Jenő fivére Félixdorfban halt mártírhalált.

Lőwinger Jenő kereskedő, Jánouháza. A 103/305-ös századdal teljesített szolgálatot az ország területén és Budapesten szabadult fel. Anyját, feleségét, 3 gyermekét, testvéreit, sógorait 1 gyermekkel vesztette el. Nagybátyját szintén a deportálásban vesztette el, 2 fia mint muszos halt meg, 6 leányát Né-

metországbán ölték meg. A család elhurcolták s közülük csak felesége majdnem minden tagja elveszett.

Lőwinger Sándor fajkereskedő, Sárvár. 1940- aug-ban kezdte munkaszolgálatát a 103/11-es századnál, amellyel több részletben mindvégig volt Munkaszolgálatának legnagyobb részét Ukrajnában töltötte és 1945. okt. 2-án Kopházán szabadult fel. A németek elhurcolták szüleit, feleségét, gyermekét, 2 hűgát, 2 öccsét. Felesége: Schwartz Éva 1945. szept-ben szabadult fel a deportálásból: ő is szüleit veszette el.

Lőwinger Sándor szabó, Ózd. 1944 június 14-én deportálták Auschwitzba, majd Buchenwaldot megjárva. Theresienstadtban szabadult fel. Állapotos felesége, szülei és teljes családját veszette el.

Lőwy Andor szabómester, Mátészalka. A 108/37. századnál teljesített munkaszolgálatot 1940-tól 1945-ig Ukrajnában és Oroszországban. 1944. decemberben deportálták Ausztriába. Családjából deportálták anyját, feleségét, öccsét, akik nem tértek vissza.

Lőwy Antal kereskedő, Pápa. A 103/304. századdal többbizben teljesített munkaszolgálatot, s 1944. dec. 3-án szabadult fel. Szüleit, feleségét, 2 leányát veszette el.

Lőwy Béla fűszerkereskedő, Pécs.

Lőwy Béla kereskedő. Pápa- 1940-ben vonult be először munkaszolgálatra, majd 1942. szept-ben a 103/11. kmsz-al Ukrajnába vitték. 1944- nov-ben szökött meg. A dep. köv.-be elvesztette szüleit testvérét, sógorát, 9 nagynénjét, 2 nagybátyját és 18 unokatestvérét. Felesége, szül. Deutsch Lenke 1944 július 4-én került dep-ra Auschwitzba, 1945. máj. 23-án Terésienstadtban szabadult fel. Atyját és bátyját veszette el.

Lővy Dezső gazdálkodó, Sükösd. 1944 júniusban deportálták és Dachauban halt mártírhalt. Ugyancsak elpusztult felesége is a deportátióban, ahonnan két leánya tért vissza.

Lőwy Endre villanyszerelő, Nyiregyháza. A 101/40. századdal az ország több részében teljesített munkaszolgálatot, majd jan. 18-án felszabadult. Szüleit, 3 testvérét és több rokonát veszette el.

Lőwy Ernő kereskedő, Bonyhád. A 112. VÉP-nél teljesített munkaszolgálatot az ország területén éveken át. Felszabadulása 1945. apr. 27-én történt. Feleségét, 2 gyermekét, 2 nővérét, bátyját, annak feleségét 2 gyermekkel

tért vissza» ő is családja számos tagját elvesztette.

Lőwy Ferenc kereskedő, Cegléd. 1943 okt. 4-én vonult be munkaszolgálatra, volt Szerbiában, Lengyel országban, ahol megsebesült, s több kórházban feküdt. Újpestről megszökött, majd bujdosott, egyizbetn felismerték és ekkor a pesti gettóba menekült 60°/o-osa hadirokkant. Szüleit, öccsét, mint muszos és egy leány testvérét veszette el.

Lőwy Gyula tex Iliik ereskedő, Alberti. Irsa. Hét hónapig volt munkaszolgálatos a 201/9. századdal Kunmadarason. 1945. apr. 29-én szabadult fel. Felesége, nővére 5 gyermekkel, öccse feleségével nem tértek vissza a deportálásból.

Lőwy Hermáim pékmester, Ti szál ök. A 108/19., 98. és 124. kmsz-el Erdélyben, Ruszinszkóban és Oroszországban teljesített munkaszolgálatot, majd a deportálásból 1945- apr. 4-én szabadult fel. Felesége, 2 fia, 2 leánya, apósa, szülei és 8 testvére haltak mártírhalt.

Lőwy Imre szabómester, Kaposvár. Két és fél évig volt munkaszolgálatos a 104 2. szárodcm az ország területén. 1944-ben határon túltra> vitték. 1945 máj. 2-án szabadult fel Mühldorfban. Szüleit, 2 testvérét, feleségét, két és fél éves Anikó leánykáját deportálták, nem tértek vissza. — L. Imréné, sz. László Margit. Tíz hónapig volt deportálva Auschwitzben, Ravensbrückben, 1945 áprilisban szabadult fel Waldenburgban. Édesanyját, bátyját, mint muszost veszette el.

Lőwy Ignác kereskedő, Olaszliszka. 1 évig volt deportálásban és 1945. apr. 29-én szabadult fel. Feleségét és 6 gyermekét veszette el.

Lőwy István kereskedő, Szentes. A 105/303. századdal volt munkaszolgálatos, majd a deportálásból 1945. máj. 2-án Felsőbajorországban szabadult fel. Szüleit és testvéröccsét megölték.

Lőwy István vendéglős, Budapest. A 1X/4. században több helyütt szolgált és Budapesten szabadult fel. Felesége deportálva volt.

Lőwy János w.skereskedő, Szombathely. Az 5/4. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd a deportálásból 1945. máj. 5-én Gunákirchenben szabadult fel.

Lőwy József kereskedő, Mór. Az 502/2. Gk.-szeróval teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból 1945 máj. 4ten szabadult fel. Elvesztette feleségét, fiát és édesanyját

Löwy Lajos műszaki kereskedő, Salgótarján. Több éven át volt munkaszolgálatos megszakításokkal, majd Mauthausenbe és Gunkirchenbe került, ahol felszabadították. Szüleit Auschwitzban ölték meg.

Löwy Márton kereskedő, Balassagyarmat A 107/12. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd átkerült a 107/314. századhoz, később Mauthausenbe és Gunkirchenbe deportálták, ahol felszabadult. Felesége, édesanyja és 6 testvére tüntek el.

Löwy Miklós terménykereskedő, Nagykálló. öt éven át teljesített munkaszolgálatot a 108/24., 28. és 71. századokkal Kolozsváron. 1944 márciusban deportálták Auschwitzba; 1945 június 4-én szabadult fel. Apja, felesége, két gyermeke és 2 testvére deportálva voltak csak kisfia tért haza.

Löwy Miksa kereskedő, Tiszalök. A 108/14. század kötelékében a budapesti felszabadulásig teljesített munkaszolgálatot 2 testvére és szülei mártírhaltak.

Löwy Pál fakereskedő 32 hónapig volt munkaszolgálatos, 3 hónapig bükkölt a felszabadulásig. Feleségét, kisleányát, nővérét és családja minden tagját elvesztette.

Löwy Sándor kereskedő, Budapest. Több évig teljesített munkaszolgálatot a pesti felszabadulásig. Fivérét, L. Ferencet, mint muszost lötték agyon a nyilasok

Löwy Zoltánná kereskedő, Győr. Egy évig volt deportálásban és 1945 május 8-án Theresienstadtban felszabadították fel. Apját, nagyszüleit, nagybátyját vesztette el.

Luger Samu sütőmesier, Makó. 1944. június 1-én deportálták Feleségét, kisleányát, testvérét, édesanyját vesztette el.

Lukács Béla betűszedő, Budapest. 1944. június 1-én bevonult Jászberénybe, majd onnan Erdélybe került a 101/11. századdal 1945. november 28-án vitték el Kőszegre, innen Németországban Gunkirchenben május 4-én szabadult fel. 2 öccsét, 1 húgát, valamint rokonságának nagy részét megölték.

Lukács Imre borkereskedő, Császártöltés. 1944 jún. 2-án (a keceli) gettóval deportálták Auschwitzba, ahol egy ízben szabotálás miatt 25 boltbüntetést kapott. Az egyik ütés jobb kezefejét érte és két uja pusztult el. Az oroszok felszabadították fel. Feleségét, két leányát és hatéves unokáját megölték.

Lukács József MATEOSz fuvarozó, Berettyóújfalú. 1944 máj. 18-án deportálták és 1945 ápr. 11-én Buchenwaldban szabadult fel. Elvesztette feleségét, gyermekét és testvéreit.

Lukács László kereskedő, Rákospalota. A 109/21. és a 975. századnál Ukrajnában és Szerbiában teljesített szolgálatot, majd Borból megszökött. Szüleit, nővérét, annak férjét és gyermekét, valamint nagynénjét vesztette el.

Lukács Miklósaé ékszerüzlet vezető Debrecen. Férjével és 2Vá éves kislányával, szüleiével, sógornőjét 5 éves kislányával együtt deportálták. 1945-ben Bécsben szabadultak fel. Fivére: Éber István dr az orosz fronton tünt el, 5 éve nem jött semmi hír róla.

Lukács (Landsmann) Zoltán fakitermelő Szikszó A 71- század. 1940 óta teljesített munkaszolgálatot legutóbb Abaujszántón. 1944 májusában deportálták s 1945 február havában Kitterében szabadult fel. Feleségét, két gyermekét, felesége szüleit, valamint 2 testvérét Auschwitzba deportálták, kik közül csak felesége tért vissza, a többiek mind odavesztek.

Lusztbaum Béla fakereskedő, Debrecen. 1940-ben bár tartalékos százados, vitéség! érmei alapján kivételezett volt, mégis munkaszolgálatra hívták be, majd 1944 júl. 25-én deportálták és 1945 ápr. 6-án feleségével megszökött és Linz környékén várták a felszabadulást. Deportálása előtt a debreceni gettó parancsnoka volt. Elvesztette apját, anyját, nőtestvérét, sógorát, 17 éves fiát, másik fia a budapesti repülőtéren mindkét szemét elvesztette. Zágrábban nagybátyját egész családjával kürtötték, családja többi része, mintegy harmincán Auschwitzba kerültek. Felesége részéről vesztesége: édesanyja, testvérbátyja és azok családtagjai.

Lusztbaum József fakereskedő, Debrecen. Előbb 1940-ben, majd 1944-ben volt munkaszolgálatos, ekkor deportálták és 1945. ápr.-ban szabadult fel. Édesanyja, apja, egy húga, sógora vesztett el, sógora 24 éves fia megvakult a budapesti bombatámadáskor. Leánya Budapesten bukkolt, férje mint muszós 1942-ben halt meg. ő a debreceni gettónak volt parancsnoka. Feleségével együtt ápr.-ban szökött meg és a vörös hadsereg bevonulásáig bukkáltak. Felesége elvesztette édesanyját, 4 testvérét és számos családtagját.

Lusztig Árpád gumijavitó, Miskolc. A 120. VÉP-pel és a gépkocsizó vonat, osztálylál teljesített munkaazolgálatot, majd deportálásra, került és 1945 máj. 4-én Gunkirchenben szabadult fel. Elvesztette feleségét, 5 gyermekét, nővérét, testvéreit és több rokonát

Lusztig Béla állatkereskedő, Pápa. A 103/4. századdal éveken át teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és 1945. májusában Teresietistadtban szabadult fel. Anyját, feleségét, testvérét, 2 öccsét, 2 sógorát 1 gyermekkel veszítette el.

Lusztig Dezső borkereskedő, Hódmezővásárhely. 1 évig volt deportálásban. 1945. ápr. 26-án szabadult fel. Feleségét és nővérét elhurcolták, azok visszatértek. Fia, Imre, Szegeden volt munkaszolgálatos

Lusztig Frigyes cipészmeister, Hajdusámson. 1944. máj.-ban hurcolták el és 1945-ben szabadult fel. Két vejét veszítette el.

Lusztig László vendéglős, Békéscsaba. 1940—44. okt. 15-ig teljesített munkaszolgálatot, közben 18 hónapig Oroszországban volt, ahonnan 1943. dec. 21-én tért haza. Budapesten 1943. okt. 15-én megszökött és az illegális mozgalom tagja lett. 1945. jan. 16-án szabadult fel és márc. 23-án hazatért. Németországban elvesztette feleségét és 3 gyermekét, szüleit és 2 fivérét, akiket büntetőszázaddal hurcolták Dachaubába. Húga: Spádi Miklósné férjét veszítette el.

Lusztig Sándor kereskedő, Miskolc. 1940-től megszakításokkal tizenhárom ízben teljesített munkaszolgálatot és Budapesten bujkálásban szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, fiát, nővérét, akik mind Auschwitzban haltak mártírhalált.

Lusztig Sándor optikus, Eger. A jól svari törzsszázadnál teljesített szolgálatot éveken át és 1944. nov. 19-én szabadult fel. Edesapját, 3 fiú és 1 nőtestvérét és azok családját, számszerint 17-et végezték ki.

Lusztig Sándor vízvezetékyszerelő, Pápa. 1940. aug. 29-én vonult be a 103/302-es sz. k. m. sz.-hez, amellyel az ország területén teljesített szolgálatot. 1944. nov. 11-én deportálták és 1945. máj. 2-án érte a felszabadulás. Feleségét, szüleit és 2 fivérét ölték meg a németek.

Lux Arnold gyógyszerész, Debrecen. 1944. ápr.-ban deportálták és 1945. máj.-ban szabadult fel. Feleségét, hú-

gát, leányát, annak férjét veszítette el. Öccse szintén nem került vissza.

Mahler József néhai bádgos, Ózd. A 107/302. és 13. százdrakkal többhelyütt szolgált, majd deportálták, ahol elpusztult. Elveszték még szülei, felesége, Erzsébet, Miklós és István testvérei.

Major Ernő tisztviselő, Budapest. Mint muszos több hónapig szolgált és Mauthausenben is járt ahonnan 1945 nyarán tért vissza. Elvesztette bátyját Nándort, Bélát, húgát Irént, fivérét Lászlót és Istvánt, valamint rokonságának 20 tagját.

Major (Mandl) Gyula dr. kereskedő, Budapest. Munkaszolgálatos volt a 103. VÉP-pel. Gunkirchenben szabadult fel. Testvérét és sógornőjét deportálták.

Majláth Hugó ügyv., igazgató, Miskolc. 1940-ben teljesített munkaszolgálatot majd 1943-ban Ismét, a kivételezett századnál mint 1. oszt. ezüst vitézség! éremmel kitüntetett tartalékos főhadnagy, utána leszerelték. Fia, Ferenc, a Don-kanyárnál pusztult el. a keretlegények végezték % ki 1943-ban. 3 testvére, 2 sógora, 3 nőyére Auschwitzban pusztultak el, ReZsÓ öccsét a Gestapo végezte ki.

Mandel Albert borkereskedő, Győr. 1944 június 15-én deportálták Auschwitzba és Dachauban szabadult fel. Elvesztette feleségét, két gyermekét, 6 testvérét, 3 sógorát 1 sógornőjét és azok 4 gyermekét és fivérét M. Ferencet, aki az orosz fronton tűnt el.

N. Mandelbaum Magda szűcs, Debrecen. 1944 július 1-től 1945 március 28-ig deportálásban volt. Elvesztette szüleit és 3 testvére is deportálva volt.

Mán beim Siefrid kötszövőkereskedő. Újpest A 201/202. századdal az ország több helyén szolgált és Balfó”» szabadult fel. Feleségét és 3 testvérét hiába várja vissza.

Mandel Ernő kereskedő, Tokaj. A 108/91. századdal az ország különböző részein volt Edesanyját, húgát 3 gyermekkel és közöli rokonságának 5 tagját veszítette el. 2 rokonát Budapesten a Dunaparton végezték ki.

Mandel Ferenc kereskedő, Budapest. Feleségével bujkált, majd a nyilasok a Dunaparra kísérték őket, ott feleségét agyonlőtték és ő is két golyó által sebesült meg. 2 testvérét veszítette még el.

Mandel Ferenc kereskedő, Kisvárd. A 105/2. századdal Borban is volt

munkaszolgálatos és 1945 májusában szabadult fel. Szüleit 4 testvérét és méő 10 rokonát veszítette el,

Mandel Tibor nagy kereskedő, Sátoraljaújhely. A 108/46. századdal az országban és 1941-től Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot. 1945. decemberében szabadult, fel. Édesanyja mártírhaltát halt — M. Ernő vaskereskedő Theresienstadtban szabadult fel a deportálásból.

Manheim Gáspár fodrász, Szeged. A 105/2. században több éven át volt munkaszolgálatos, majd deportálták és 1945. májusában szabadult fel. Elvitték édesapját, öcseit sógornőjét, elvesztette bátyját, egyik sógornőjét, nagynénjét és még több rokonát.

Mán dl Ferenc kereskedő, Rákosszaba.

Maim Adolf kereskedő, Vác. Előbb nwszos volt, majd megszökött és Ukrajnában is volt. Családjából már 1941-ben 14 testvérét, szüleit deportálták és egyikük sem tért vdsza. öt szökéseikor Budapesten elfogták és 60 emberrel a Dunához kísérték, ahonnan sikerült megszökönie.

Maim Ernő kereskedő, Putnok. A 101/3- kmsz. kötelékében teljesített munkaszolgálatot és Budán szabadult fel. Szüleit, 5 testvérét és azok családját veszítette el. Felesége és 4 gyermeke is deportálva voltak.

Marni Llpót kereskedő, Makó. 1944. júniusban deportálták és Bécsújhelyen a következő év április 26-án szabadult fel. Szüleit, 5 testvérét és azok családját veszítette el. Felesége és 4 gyermeke is deportálva voltak.

Marcell Tibor kimid varooki cukorkagyáros Budapest, a 701/15. századdal teljesített többhelyütt munkaszolgálatot, 1943 október 18-án megszökött Pestre és a svájci követség futárja lett. 1945 január 1-én a nyilasok elfogták, az Andrassy-útra vitték, ahol egész nap verték, majd teljesen levetkőztetve, hajnalban 170 társával kivitték a Dunaparra és egyenkint lőtték agyon, ő beugrott a Dunába» felmászott egy uszályra, majd később a svájci követségre menekült. Vele együtt kislányát is elfogták. akit három nap múlva bocsátottak el. Mint követség! ember rengeteg embert mentett ki a gettóból és több századnak védlevelet szerzett

Margittal Nándor portás, Debrecen. A 106/306. századdal kétízben, összesen 13 hónapig teljesített munkaszolgálatot és Debrecenben szabadult fel. Húga nem tért vissza.

Markovits Aurél kereskedő, Szombathely. 1943 május 1-től 1944 októberig teljesített munkaszolgálatot a 103/3. és 107/307. századokkal és 1944 december 20-án Sárosdon szabadult fel. Szüleit, nőtestvérét 1 gyermekkel és fivéréit elvesztette.

Markovits Béla nyomdász, Jánosháza-Hatvan hónapot teljesítet muszos a 301/1-es századnál, melynek legnagyobb részét Ukrajnában töltötte. Günskirchenben szabadult félk Szüleit és testvéreit veszítette el.

Markovits Dezső cipész Nyirábrány. A 109/29. századdal Ukrajnában volt munkaszolgálatos. 1944 dec. 20-án szabadult fel. Szüleit, feleségét, 6 testvérét, valamint feleségének 5 testvérét veszítette el.

Markovits Lajos földműves, Pomáz. Több évig teljesített munkaszolgálatot a 109/8., 109/26- és 101/23. századdal. Budiapesten szabadult fel. Feleségét, gyermekét, és 2 nővérét deportálták, gyermeke nem tért vissza.

Markovits Sándor szabómester, Vencselő A 108/10. századdal honi, orosz és németországi munkaszolgálat után 1944 decemberében Ausztriában szabadult fel. Elvesztette apját» feleségét, 2 gyermekét, 3 testvérét, sógorát, feleségeikkel és gyermekeikkel együtt.

Marmorstein Andor kereskedő, ózd. 1940-től kezdve kisebb megszakításokkal részben Ukrajnában munkaszolgálatos volt, majd Budapestre megszökött és mint partizán harcolt. 1945 február 13-án Nagyszalontán szabadult fel. Elvesztette szüleit és 2 fivérét. Felesége is deportálva volt.

Marmorstein Géza kereskedő, ózd. Két évig volt munkaszolgálatos a 105/41. században és 1945 május elején szabadult fel. Szüleit és 2 fivérét veszítette el.

Marmorstein Jenő és Miklós kereskedő, Vásárosnamény. öt évig volt munkaszolgálatos a 6/2. és 6/6. századoknál a püspökladányi zászlóaljnál. Járt Ukrajnában is. 1944 májusában Auschwitzba deportálják, a következő év áprilisában szabadult feil. Szüleit és 1 testvérét elvesztette másik testvére és felesége hazatértek.

Marosi Géza kereskedő, Karcag. Két évig volt munkaszolgálatos a 101/2.. századdal és Budapesten szabadult fel. Feleségét és szüleit dep<rtálták. Apja nem tért vissza.

Marosi Rezső osztály főnök, Makó. 1944. július 17-én deportálták Teresien-

stadtba, ahol 1945. május 31-én szabadult fel. A deportálásban szülei is vele voltak.

Marton Alice kereskedő, Szombathely. Elvesztette testvérét, Herczog Károlynét, sz: Marton Erzsébet, annak férjét és András fiát

Marton Imre téglagyáros, Celldömölk. A 107. VÉP-pel 1940-tól 1945-ig megszakt íT fásokkal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Feleségét, 2 gyermekét, szüleit, 4 testvérét veszette el. Második felesége szintén deportálva volt, szüleit, 2 testvérét veszette el.

Marton Jolán kereskedő, Pápa. 1944. júl. 5-én deportálták Auschwitzba. Itt 1945. májusában szabadult fel. Édesanyját, 3 nővérét, sógorát és annak 2 gyermekét veszette el.

Marton József kereskedő, Sárvár. 1940. aug-ban vonult be először, decemberig szolgált, majd 1942. szépitő l 1943. februárjáig, végül 1944. okt-1-ig teljesített szolgálatot a 103/11-es kmsz-nél. Utóbbi időben Lengyelországban volt; majd 1944. okt-ben Beregszászon szabadult fel. Édesanyját, nővérét és feleségét hurcolták el, akikből felesége: Rosenthal Iona jött csak vissza. Ő szüleit és öccsét vesz ette el

Marton Miklós kereskedő, Körmend. Szombathelyen volt muszos, majd deportálták és 1945. ápr. 29-én szabadult fel. Szüleit és hűgát veszette el. — M. Ferenc kereskedő. Muszos volt, később deportálták. Szüleit, testvéreit elvesztette. — M. József kereskedő. Töbo évig volt muszos, később deportálták, ffülelit, 3 testvérét elvesztette. — M. Zoltán kereskedő. Hosszabb ideig teljesített munkaszolgálatot, 1945. jan. 20-án szabadult fel, vesztesége: szülei és hűgá.

Marton Sándor kereskedő, Pápa. 1941-ben vonult be mint s-szolg. honvéd, majd 1942. okt-ben a III/1. seb. szállítóoszloptól áttették a 101/506. kmsz-hez, amellyel végig Ukrajnában szolgált. 1944. szept-ben megszökött és 1945. márc. 25-én Hegyfalun szabadult fel. A deportáció következtében édesanyját, 3 testvérét, 2 sógorit és azok l gyermekét veszette el.

Mautlinger Ferenc kereskedő, Földes. A 306/106. századdal Hajdúnánáson szolgált és 1945. január 18-án szabadult fel. Feleségét, gyermekét és 17 családtagját veszette el.

Mauthner László takarékpénztári igazgató, Devescer. A 101/302. század

dal teljesített Erdélyben szolgálatot és Németkén szabadult fel. Anyját és 2 fivérét ölték meg.

Mautner Ferenc festőmester, Sárvár. A 103/6. sz. kmsz. kötelékében 1940-aug-tól megszakításokkal! 1944. dec-ig teljesítőit szolgálatot, amelynek nagyrészét Lengyelországban szenvedte végig. 1944. dec-ben Ormospusztán szabadult fel. Elvesztette édesanyját, 2 bátyját, 2 sógornőjét, 1 gyermekkel. Felesége: Libenauer Erzsébet 1944. júl. 4-én került dep-na és 1945. máj. 13-án Waldenbergben szabadult fel. ő, szüleit és nővérét l gyermekkel veszette el.

Mautner György dr. ügyvéd, Devescer. A 103/2. századdal Ukrajnában, Fehéroroszországban és Lengyelországban volt munkaszolgálatom majd Dachauba hurcolták és 1945. máj. 1-én Miitenwaldban szabadult fel. Anyját, bátyját, nagybátyját és annak feleségét ölték meg a németek. Egyik bátyja Zsitomirban, mint muszos halt meg.

Mautlinger M. Miklós kereskedő, Erdőbénye. Mint egyetlen kivételezett IOOX-os hadirokkont és az 1914-es világháborúból 7 kinttetés tulajdonosa. Őt és családiját iitthonhagyták. Szeptemberben, amikor a nyilaisok már nagyon garázdálkodtak, az élete kockáztatásával a Tórárt és a 150 éves anyakönyveket megmentette. A faluban sokan bujtatták. Egyizben a Gestapo elé hurcolták, ahol úgy összeverték, hogy négykézláb vánszorgott haza. Egy hét múlva felszabadult.

Mautner Imréné orvosi közezerész, Budapest, Erzsébet királyné szanatóriumban mint szobalány dolgozott, kisfiával együtt 1944. december 24-én szabadult fel Budakesziin. Férje> mint muszos 1943. januárban a Donnál el-tűnt

Mautsch Dezső kereskedő, Tamási. A 101/16. század kötelékében több éven át az ország területén és Ukrajnában volt munkaszolgálatos, majd deportáltak. Járt Mauthausenben és Gunkirdhen/ben, ahol felszabadul. Anyját, 4 testvérét, sógorát 4 gyermekkel veszítette el. Felesége is deportáláson ment keresztül, fivére mint muszos 1942-ben tűnt el

Mayer Jenő kereskedő, Zalalövő. A 103/909. kmsz-el teljesített szolgálatot és 1945. márc. 30-án szabadult fel. Feleségét, fiait, anyósát, 4 testvérét, 5 sógorát és 5 gyermekét, veszette el.

Mayer Lajos kereskedő, Debrecen. A 106/306-századdal teljesített szolgálatot, majd a határnál megszökött és vissza tért Debrecenbe, ahol iz oroszok felszabadították. Elvesztette hűgláit 9 gyermekével; 1 öccsét és több közeli rokonságlát Feleségét szintén deportálni akarták, de visszaszökött Fia Sechendorfban bujosott mint muszos a fel szabadulásig. Felesége is több családtagját veszítette el.

May László nagykereskedő, Budapest. A I. kiég, ki rendeltségnél teljesített munkaszolgálatot a felszabadulásig. 1945. január 13-án a Hollán-utcQj. kórházban, mint annak gondnoka szabadult fel. — M. Pál tisztviselő, négy és fél évig munkaszolgálatot teljesített részben Ulcrajnban és Lengyelországban és 1944-ben vitték Bálira, ahol el-túnt — Angyalfi Sándomé, sz. May Margit. 1944-ben gyalog] hajszolták a bécsi országúton Kőszegig, ahol megnalt.

Mándi László gazdálkodó, Nagyatád. 1944. máj. 26-án deportálták és 1945. jan-ban Auschwitzban szabadult fel. Edesanyját veszítette el.

Márai János dr. ügyvéd, Gyöngyös. A 107/13. századdal az országban és Ukrajnában teljesített szolgálatot, majd Budapestien felszabadult. Edesanyja, sógornője és annak 2 éves kislfia nem tértek vissza a deportálásból.

Márkus Imre kereskedő, Kistelek. A 105/8. században az ország határán belül volt munkaszolgálatos. Felszabadulása 1944. dec. 20-én. történt. Felesége, két gyermeke visszatértek a deportálásból.

Márkus István cipészmeister, János-háza. A 103/3-as századdal Lengyelországban teljesített munkaszolgálatot. 1945. apr. 1-én Sopronban szabadult fel. Szüleit, feleségét 2 gyermekkel és hűgát veszítette el.

Márkus László kereskedő, Szeghalom. A 106. századdal Ukrajnában teljesített szolgálatát] és 1944. október 7-én szabadult fel. Elvesztette feleségét, szüleit, nővérét, 3 sógornőjét és azok 3 gyermekét.

Márkus Magda háztartásbeli, Nyíregyház?.. 1 évig volt deportálásban, 1945. apr.-ban szabadult fel. Anyját és 4 testvérét veszítette el.

Márkus Imre kereskedő, Pomáz. Előbb munkaszolgálatot teljesített Borban, majd 1944. szept. 30-án felszabadították. Felesége nem tért vissza.

Márton Edit háztartásbeli, Esztergom. Deportálva volt és 1945. máj.

8-án szabadult fel. Szüleit és 10 közeli rokonát veszítette el. — M. István munkaszolgálatos volt, majd orosz fogságba került és az ellenállási mozgalomban tevékenyen részt vett.

Mátraházi (Müller) István nyomdatulajdonos, Pestszenterzsébet. Több évig volt muszos. Edesatyját és családja számos tagját deportálták, s azok 2 kivételével mind elvesztek. Ö 1944. nov. 3-án Budapested megszökött és a fészabadulásig bujosott.

Máté (Mandl) József tisztviselő, Tatabánya. A 102/18. és 701/40. századdal közel öt éven át megszakításokkal munkáiszolgálatot teljesített és a deportálásból 1945. április 9-én Bécsben szabadították fel. Elvesztette szüleit, feleségét, 1 gyermekét és közeli rokonságának 12 tagját

Meisel Róbert konzervmester, Budapest 1944. június 14-én vonult be, majd Mauthausenbe deportálták, mint politikai foglyot és 1945. máj. 5-én szabadult fel. Edesatyjának egész családját Szlovákiából (18 fő), anyjának 5 rokonát veszítette el.

Meitner József kereskedő, Szarvas. 1944. jún. 5-én vonult be munkaszolgálatra és nov. 9-én szökött meg. Szüleit és hűgát deportálták, és csak hűga tért vissza. Három fivére muszos volt Oroszországban és semmi hír nincs róluk.

Medrels Sándor kereskedő, Devecser. A 104/2. századdal teljesített munkaszolgálatot éveken át, majd Auschwitzba deportálták, ahol fel is szabadult. Feleségét, 2 gyermekét, 3 sógorát, 2 gyermekkel, 4 testvérét megölték.

Meisner Tibor dr. ügyvéd, Derecske. 1944. júniusában deportálták Bécsibe, ahol április 17-én szabadult fel testvérét, veszítette el, felesége visszatért

Meilinger József oipészmeister, Nagycsed- A 108/23. és 24. századokkal honi és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített és 1945. április 2-án szabadult fel a deportálásból. Szüleit, feleségét, gyermekét és 2 testvérét megölték.

MenczH Bernát óras, Sátoraljaújhely. 1944. máj. 16-án deportálták feleségével, leányával és fiával és 1945. máj. 4-én szabadult fel. Fia nem tért vissza.

Menczelesz Pál vaskereskedő, Nyírbátor. 1910. októbertől 1945. márciusig a 201/1. 108/22- és 34. századokkal szolgáit 1944. decemberében deportálták.

Elvesztette szüleit és 2 testvérét, másik testvére visszatért.

Mencer Mór kereskedő, Makó. 1944. június 16-án deportálták. Felesége Bergen-Belsenben halt meg, fia Béla, mint muszos Mülsdorban veszett el. 2 fia; Lázár és Gáspár muszosok voltak, de hazatértek. Elveszett még Etel leánya is.

Mendelsobn Armin asztalos, Budapest. A 101/210. századdal több helyütt szolgált és Budapesten szabadult fél Edesanyja és 2 testvére mártírhaltalt haltak. — M. Rezső asztalos több éven át volt muszos, nagyobb megszakításokkal, a 9/2- századdal és 1944. szeptember 14-én Hevesen szabadult fel.

Mermelstein Armin Pál dr. orvos, Gyöngyös. A 107/14. sz.-dal teljesített munkaszolgálatot, majd deportáltak és Gunskirchenben szabadult fel. Szülei és 2 testvére nem tértek vissza.

Mermelstein József kereskedő, Szerencs. A 108/8. századdal az országban teljesített szolgálatot, majd Szlovákiában és Lengyelországban is volt. Sopronban szabadult fel. Szüleit és 4 testvérét veszítette el.

Mermelstein Sándor fakereskedő, Nyírmada. Az 5/2. századdal teljesített szolgálatot, majd 1945. január 2-án szabadult fel, szüleit és testvéreit veszítette el.

Messinger Dezső textilmanipuláns, Budapest. A 109/35. századdal több helyütt szolgált majd a nemzetközi gettóban a Vadász-utcában teljesített futárszolgálatot. 1944. január 16-ig. 10 hozzátartozóját veszítette el.

Messinger Ernőné háztartásbeli. Újpest 1 évig volt deportálva s 1945. május 9-én szabadult fel. Elvesztette férjét és családjának több tagját.

Mesztler Mihály kirakatrendező, Nagyatád. A 109/15-ös és 104/3-a§ századdal teljesített munkaszolgálatot Oroszországban, Lengyelországban és Bukovinában. 1944. okt. 2-án átment az oroszokhoz és mint partizán harcolt 1945. márc. 10-ig. Anyját, nővérét 4 gyermekkel veszítette el.

Mezei Abrahám kereskedő, Budapest A 24. századdal 4 hónapig munkaszolgálatot teljesített különböző helyeken a pesti felszabadításáig. Elvesztette fiát, 6 testvérét, 10 sógorát és azok családtagjait.

Mezei Dezső kereskedő, Pécs. 1944. ápr. 17-én Jolsvára vonult be, majd több helyütt szolgált, és Budapesten megszökött. Nevelőanyja deportálásban volt és nem tért vissza, ugyan-

csak felesége is elveszett.

Mezei Ernő cipőkereskedő, Budapest. 1945. január 18-án szabadult fel. Elvesztette szüleit, öccsét.

Mezei József kereskedő, Nyíradony 40 hónapig teljesített munkaszolgálatot a 108/24. és 104/4. századokkal Budapesten és Lengyelországban. 1944. októberében szabadult fel. Szüleit, 3 testvérét, feleségét, 4 gyermekét elvesztette

Mórei István szabómes er. Kaposvár. 1943. januártól 1944. novemberig a 104/8. századdal az országban és Galíciában teljesített munkaszolgálatot. 1944. december 10 -én szabadult fel. Edesanyját, feleségét és kiterjedt rokonságát elvesztette a deportációban.

Mészáros György kereskedő. Budapest. A 9/2. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd 1944. november 28-án megszökött. Egy pesti védett házból szüleiivel együtt deportáltak Bergen-Belsenbe. Edesanyja a német haláltáborban halt meg. Edesapja az ott szerzett betegsége következtében pusztult el.

Métneki (Freiberger) János dr. orvos, Szombathely. A 90/19. román századdal teljesített munkaszolgálatot 1944. december 24-én szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, Anna nővérét, annak gyermekét és Lívia nővérenek 2 gyermekét.

Mihály Ármin pékmester, Szerencs. 1940. szept. 26-án kezdte a munkaszolgálatot, majd 1944. okt. 26-án Margittá község mellett a századdal az orosz partizánokhoz álltak át. Feleségét, edesapját, 2 gyermekét veszítette el. Második felesége is deportálva volt, 1945. április 30-án szabadult. Szüleit, 2 testvérét, nagynénjét és több rokonát elvesztette.

Mihály Károly malomtulajdonos, Pécsvárad. A 403/303. szekszárdi századnál teljesített munkaszolgálatot, majd öt hónapig orosz fogságban volt, feleségét és 2 gyermekét ölték meg.

Miklós Pál tisztviselő, Budapest. Munkaszolgálatos volt a ruhagyűjtő századnál öccse, György 1943. jan.-ban Voronyezsnél eltűnt-

Mike Zoltán dr. orvos, Zalaszentgrót, A 108/9-es századdal teljesített szolgálatot az ország területén belül. Deportáltak és Bécsben szabadult fel. Leányát, atyját és bátyját veszítette el. Felesége szintén deportálásban volt.

Milbofer Ferenc kereskedő, Kisvárd. öt évig volt munkaszolgálatos az or-

számban és Ukrajnában. 1945 január 16-án szabadult fel. Szüleit, nővérét, testvérét, feleségét 2 sógorát, sógor-nőjét deportálták Auschwitzba. Szülei, nővére, testvére, 2 sógora és sógor-nője nem tértek hazai.

Mire Salamon magántisztviselő, Szekszárdi A 104/303. századdal volt munkaszolgálatos, majd 4 hónapig orosz fogságban volt. Tasvéreit és azok családait veszítette el.

Mittelmann Jenő gazdálkodó, Sátoraljaújhely. A 108/23. századdal az országban és Lengyelországban teljesített munkaszolgálatot és 1944. dec.-ben szabadult fel. Szüleit, feleségét, 2 gyemiekét elhurcolták. — M. Menyhért gazdálkodó, a 108/34. századdal volt munkaszolgálatos. Elvesztette szüleit, feleségét és testvérét.

Mittelmann József kereskedő, Budapest. A 101/302. századdal kétféle éven át teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból Dachauban 1945 május 1-én szabadult fel. Elvesztette édesanyját és húgát, felesége részéről annak szüleit, fivérét és több rokonát.

Mogyorósi János a Stühmer-gyár cégvez., Budapest. A 109/13. századdal Szentkirály szabadján és Erdélyben 15 hónapig teljesített szolgálatot. 1944 december 15-én a nyilasok a Radetzky-laktanyában vitték, ahonnan 9 nap múlva sikerült megszabadulnia.

Mogyorósi Lajos vendéglős, Sajószentpéter. A 120. VEP-pel az ország főbb részében teljesített munkaszolgálatot és Günskirchenben szabadult fel. Édesanyját, feleségét 2 leányát és 5 testvérét veszítette el.

Molnár Béla fakereskedő, Újpest. A 101/19. századdal teljesített munkaszolgálatot, ezt megelőzően mint kartona szolgál. Apja az első forradalomban párttitkár volt és emiatt 30 hónapra internáltak. Elvesztette feleségét, leányát, édesanyját.

Molnár Ferenc párttisztviselő. A 106. VEP-el teljesített munkaszolgálatot és Budapestben szabadult fel. Fivérét, nővérét és több rokonát veszítette el. Családjából csak József bátyja tért vissza.

Molnár Imre gyógyszerész, Újfehértó. A 201/7. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1945. áprilisában szabadult fel. Feleségét, két testvérét, apósát, anyósát és húgát veszítette el.

Molnár István dr. tisztviselő, Baja. Tizenhat hónapig teljesített munkaszolgálatot a 108/72. és 105/301. szá-

dokkal többhelyütt az országban. Szüleit, feleségét, teljes rokonságát deportálták. Szülei és nagybátyja! nem tértek vissza.

Molnár László kereskedő, Szigetvár. A 104/1. század kötelékébe volt munkaszolgálatos, majd 1944. dec. 22-én megszökött. Anyját, feleségét, gyermekét és családját több tagját veszítette el.

Molnár Sándor dr. gnzdász, Tolcsva. A 108/38. századdal az ország különböző részeiben éveken át munkaszolgálatot teljesített. Elvesztette szüleit és 1 testvérét. — M. László gazdálkodó munkaszolgálatos volt az ország különböző részeiben.

Montag Bemát kereskedő, Paks. 1940-től teljesített munkaszolgálatot az ország területén és 1945. jan. 18-án Budapesten szabadult fel. Feleségét, 8 gyermekét veszítette el a német haláltáborokban.

Montagh László gazdálkodó és kereskedő, Gyöngyös. 1940-től kezdve a 107/4. században teljesített szolgálatot. Szüleit, feleségét és annak teljes családját veszítette el.

Morgenstem György asztalosmester, Baja. A 482. különleges századdal teljesített szolgálatot Sárospatakon és Ukrajnában, majd fogságba esett, ahonnan 1945 szeptember 3-án mint beteg tért vissza. Szüleit, fivérét és nővérét ölték meg.

Morgenstem Nándor vaskereskedő, Szikszó. A 11/6. században 1944 február óta teljesített honi és lengyelországi munkaszolgálatot, majd 1944 végén Ungváron szabadult fel. Anyját, 2 leánytestvérét és feleségét deportálták, kik közül csak felesége tért vissza. Utóbbi elvesztette édesapját, aki Stanislauban tűnt el, valamint anyját és nővérét.

Morvai Miklós rádiókereskedő, Budapest. Mint külföldi állampolgárt 4 napi szolgálat után mentesítették, anyját, 4 testvérét és családjukat Belgrádban gyilkolták meg.

Moskovics Dávid rabbi, Bonyhád. A 104/7. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1944. dec. 25-én szabadult fel. Elvesztette mostohaapját, édesanyját, feleségét 3 gyermekkel, bátyját 7 gyermekkel, nővérét urával, 6 gyermekkel.

Moskovics Sándor aranyműves, Debrecen. A 106/10. századdal teljesített munkaszolgálatot az országban és Uk-

rajnában. Innen visszatérve, deportáltak, majd Teresienstadtba irányították, de már Magdeburgban felszabadították. 2 fivére és 2 sógora mint muszokok tüntek el.

Moskovits Andor szifcvízgyáros, Békéscsaba. 1943. jan. 15-én vonult be munkaszolgálatra a 106/6 os.. majd a 101/34-es és a 106/8-as századhoz. Később Ukrajnában teljesített szolgálatot, majd megszökött és Mezőberényben érte a felszabadulási Edesatyját, feleségét, fiát, 3 nőtestvérét és azok családját, valamint 3 muszos fivérét deportálták és azok mind elvesztek.

Moskovits Dezső fodrászmester, Budapest. A Z. 774. századdal több éven át teljesített munkaszolgálatot, volt Ukrajnában is. Családjából deportáltak M. Sándort és M. Józsefnét Mauthausenbe, ők nem tértek vissza.

Moskovits György közigazdász, Békéscsaba. Három évig volt munkaszolgálatos a 106/4-es századnál és Nádudvaron szabadult fel. Edesatyját veszítette el.

Moskovits Hermann kereskedő, Szombathely. A 103/302. századdal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Második felesége szintén deportálva volt, szüleit és 6 gyermekét veszítette el.

Moskovits István dr. orvos, Kisvárd. 1943 májusától 1944 október 26-ig, a felszabadulásig teljesített munkaszolgálatot az ország területén. 1944 februártól a felszabadulásig vitéz Laborczy Miklós főhadnagy volt a századparancsnokuk. A zsidósággal szemben tanúsított nagyszerű magatartásával az egész század hálóját érdemelte ki. M. dr. családjából deportáltak szüleit, 1 bátyját, nagyanyját 4 nagybátyját, 3 nagynénjét, 10 unokatestvérét, Ezek közül bátyja és 4 unoka testvére tértek vissza.

Moskovitz Jenő építési vállalkozó, Budapest. A 701/9. századdal Gödöllőn és Hárósszigeten szolgált és Budapesten szabadult fel. Elvesztette szüleit, hűgát 2 gyermekkel, férjével, 1 öccsét. 2 öccse 1942-ben eltűnt sógorát is elvesztette. Több rokonát is elvesztette.

Moskovits József szabó, Nyíregyháza. A Kárpátokban teljesített munkaszolgálatot és 1945. ápr. 11-én szabadult fel a deportálásból, mint 75%-os rokkant. Feleségét, 4 gyermekét veszítette el.

Moskovits László mérnök, Kisvárd

1943 május 10-től 1945 február 1-ig teljesített munkaszolgálatot a repülőter építő parancsnokságnál. 1945 március 1-én Mauthausenba deportálták, 1945 májusában szabadult fel Gunkirchenben. Elvesztette szüleit, nagyanyját, 6 unokatestvérét 4 nagybátyját, 3 nagynénjét. öccse és még 4 unokatestvére is deportálva voltak.

Moskovits László magántisztviselő, Encs. Az 5/4., 108/18. és 107/5. századokkal honi és ukrajnai munkaszolgálatot teljesített és a deportálásból Mittenwaldban szabadult fel. Edesanyja mártírhalált halt

Moskovits Mór kereskedő, Kisvárd. A 108/34. századdal teljesített szolgálatot 1944 május 4-én történt felszabadulásáig. Elvesztette szüleit 12 testvérét, 4 sógorát és azok 16 gyermekét. — M. Ignác kereskedő a deportálásból 1945 május 6-án szabadult fel. Elvesztette szüleit, 4 testvérét, 2 sógorát 3 gyermekkel. — M. Sándor kereskedő a 108/34. századdal volt munkaszolgálatos és Budapesten szabadult fel. Elvesztette szüleit, 6 gyermekét, 5 testvérét és 2 sógorát.

Moskovits Zoltán gépész, Mándok. A 108/27. 109/7. és 108/20. századoknál teljesített szolgálatot és 1945. május 1-én szabadult fel. Anyját, 2 testvérét és több családtagját elvesztette.

Moskovits Endre kereskedő, Eger. Több megszakítással éveken át teljesített szolgálatot és 1941-ben mint honvéd gépkocsivezető Ukrajnában volt. Edesanyját, feleségét, 2 hűgát deportáltak. Közülük csak felesége tért vissza. Egy bátyja mint muszos halt meg.

Moskowitz Gyula kereskedő, Budapest. A 101/317. századdal munkaszolgálatot teljesített a pesti felszabadulásig. Elvesztette 2 fivérét és feleségének Zoltán bátyját, akit Sopronban lőttek agyon, valamint felesége nővérét és családjának mintegy 50—60 tagját.

Móhr Imre kereskedő, Kecskemét. Az 5/4. századdal teljesített munkaszolgálatot. 1945 május 1-én szabadult fel. Szüleit, László és Klára testvéreit elvesztette.

Mózes Gábor fakereskedő, Pásztó, 1940-ben volt munkaszolgálatos, majd 1944-ben Borba deportálták. Elvesztette edesanyját, feleségét és 3 testvérét.

Mózes György villanyszerelő, Csongor. A 101/506. századdal teljesített

munkaszolgálatot és 1945. áprilisában szabadult fel. Apja mártírhalált halt — M László szabómester, két évig volt munkaszolgálatos.

Mózes Imre textilkereskedő, Csenger. A 108/303. századdal teljesített munkaszolgálatot egészen 1945. január 1-én történt felszabadulásáig. Szülei és húga mártírhalált haltak.

Mózes Jenő kereskedő, Balassagyarmat. Előbb mint munkaszolgálatos teljesített munkaszolgálatot, majd a sátorlajújhelyi gettóval akarták deportálni, de megszökött és Budapesten bujkált. Itt ismét elfogták, s apomázi csendőrségi laktanyába került. Innen a toloncházba vitték, majd a sátorlajújhelyi lengyel táborba. Felszabadulása Budapesten érte. Elvesztette feleségét és 5 testvérét.

Mózes Sándor kávéos, Budapest. Három évig volt muszós, részben Erdélyben, 1944. december 24-én szabadult fel. Miklós fivére nem tért vissza a deportálásból.

Münk János gazdálkodó, Alsószolca. 1940-ben három hónapig teljesített munkaszolgálatot a 107/21. és 107/301. századokkal az ország területén és hűgát elvesztette.

Munkácsi László kávéháziul adós, Budapest. A 9/1. századdal 15 hónapig teljesített munkaszolgálatot és 1945. január 10-én szabadult fel. Elvesztette apját, nagybátyját, 5 nagynénjét, 3 unokatestvérét.

Muth György fémárúkesztő, Budapest. A 109/18-17. és a 101/8. századokkal Erdélytől Ukrajnáig szolgált és 1944. október 25-én az északi határon szabadult fel. Öccsét Endrét és 6 közeli rokonát vesztette el.

Mülhoffer Miklós kárpitos, Szeged. A 105/3. századdal Erdélyben és az ország egyéb részeiben teljesített szolgálatot és 1944. október 18-án szabadult fel. Elvesztette feleségét, gyermekét, sógoróját, sógorát és számos rokonát.

Müller Béla vegyész, Sashalom. 1944-ben a Weisz Manfréd-gyárból megszökött, de elfogták, az óbudai téglagyárba vitték, onnan kiszabadult és a felszabadulásig a Csúcs-hegyen bujdosott. 1 fiát, testvérét, 3 nővérét és bátyját vesztette el.

Müller Ernő állomásfőnök, Zalaszentgrót. A 103/11-es k. m. sz.-szel az országban és Lengyelországban teljesített szolgálatot, majd Mauthausenban és Gunskirchenbeim volt, ahol felszabadult. Szüleit, 4 testvérét gyermekeikkel és apósát vesztette el.

Müller Ferenc műszerész, Szekszárd. 25 hónapig volt munkaszolgálatos a 103/4 században és 1944. október 25-én szabadult fel. Szülei nem tértek vissza.

Müller Ferencné kereskedő, Sárospatak. 1944. jún. 2-án deportálták és Máhlhofban 1945. máj. 2-án szabadult fel. Edesatyját, nagybátyját és annak családját kiirtották. Férjét is deportálták.

Müller Gyula kereskedő, Budapest. A 109/12. századdal négy éven át teljesített munkaszolgálatot rövid megszakításokkal és Budapesten szabadult fel, miután a nyilasoktól megszökött. Fia Tibor Komáromban szökött meg a deportálás elől.

Müller Károly kereskedő, Budapest. A 10V31. századdal Oroszországban teljesített munkaszolgálatot és 1944b novemberében Bergen-Belsen-be vitték, ahol 1945. július 1-én szabadult. 1 testvérét és 15 rokonát vesztette el.

Müller László szállodás, Budapest. Munkaszolgálatos volt a felszabadulásig a 109/36. századdal Budapesten szabadult fel. Édesanyját, édesapját, öccsét, anyósát, apósát és a rokonság férfiágának 90 százalékát elvesztette.

Müller Miksa kereskedő, Sümeg. 1940-ben Sárvarra vonult be, majd több részletben több ízben szolgált még, később Ausztriába deportálták és az angolok szabadították fel. Felesége, 2 gyermeke Auschwitzba kerültek és onnan nem tértek vissza. Testvéreit és gyermekeit szintén elvesztette, valamint Freiler Andor rokonát az orosz fronton verték agyon. Családjából még Müller Samu 2 gyermekkel, Koch László 2 gyermekkel, Waldhauser Imréné és Molnár József 1 gyermekkel veszték el. Müller László mint muszós az orosz fronton tűnt el. Molnár Emil Szibériában van fogságban és Molnár Tibor Mauthausenből tért haza.

Müller Pál kereskedő, Budapest. Előbb katona volt, majd muszós lett, a 101/11- századnál és a deportálásból 1945. május 3-án szabadult fel. Elvesztette szüleit, öccse szintén depóieívá volt. Schwartz Zsigmond muszós volt, majd Németországba került, ahonnan nem érkezett hír róla.

Müller Sándorné, Nagykanizsa. Auschwitzban volt deportálásban és 1945. ápr. 13-án szabadult fel. Szüleit fér-

jét, gyermekeit, 2 sógorát, testvéreit, 342 anyósát, apósát veszette el.

Müller Tibor cipőkereskedő, Budapest. Több éven át különböző helyeken volt munkaszolgálatos. A deportálásból 1945 április 5-én szabadult fel. Elvesztette szüleit és több vérrokonát.

Naftoli Imréné női szabómester, Budapest. Férje: Bácskában és Borban teljesített munkaszolgálatot és Borban végezték ki. Elvesztette még apósát, anyósát, 3 sógornőjét, azok 2 fiát és 1 leányát és nagynénjét, akik mind Auschwitzban haltak mártírhaltak.

Nagy Dezső nyomdatulajdonos, MÓDOT. Több évig volt munkaszolgálatos, majd deportálták Borba és 1944. decemberében Pécsen szabadult fel. Felesége és fia elhaltak.

Nasser Károly órás, Újpest. A 9. kmsz-el, majd más. századokkal az ország több részében teljesített munkaszolgálatot, Komáromból megszökött és Budapesten szabadult fel. Feleségét, kisfiát, édesanyját, sógornőjét, annak 2 fiát, nagybátyját, és számos hozzátartozóját hurcolták el.

Naftán László gépészmérnök, Budapest. A 101/39. 6G. századokkal Oroszországban volt muszos és 1944. októberében Kárpátalján szabadult fel. Elvesztette 7 nővérét és családját, 1 fivérét és családját, összesen 1 fivére tért vissza.

Nadas Ferenc kereskedő, Budapest. A 101/4. századdal teljesített Oroszországban szolgálatot és nem tért vissza. Apja és mind a, férj mind az özvegy részéről több hozzátartozó veszett el.

Nadas Gyula főkönyvelő, Szolnok. A gettóval hurcolták el és 1945. március 1-én az oroszok szabadították fel. Feleségét, leányát és menyét, valamint unokáját és családjának számos mástagját hurcolták el. Fia; N. Fáti, mint muszos Budapesten légitámaszból kifolyólag halt meg. Veje: Vidor Mihály Garam környékén veszett el. Családjából Gyöngyi nevű kislány szintén nem tért vissza.

Nadas István néh. szikvízgyártó, Siófok. Előbb muszos volt majd Németországba deportálták, ahol a haláltáborban életét veszette. Felesége sz. Reichenburg Katalin a budapesti gettóban vészelt át a nyilas időkben. Az egész Nadas-családból senki sem menekült meg. Szülei, testvérei és gyermeke. N. Péter a budapesti gettóban halt éhen.

Nadas Rezső dr. ügyvéd. Balassagyarmat. A 107/21. századnál teljesített

munkaszolgálatot, járt Lengyelországban is és a Kárpátokban. Ipolyságon érte a felszabadulás. Szüleit, feleségét, leánytestvérét, 3 fiútestvérét Auschwitzba deportálták.

Nádlér Abrahám nyomdász, Debrecen. A 106/302. századdal több éven át teljesített munkaszolgálatot és 1944. októberben szabadult fel. Elvesztette feleségét, gyermekét, szüleit, 4 öccsét, 2 sógorát.

Nánás Antal malomtisztviselő, Kótaj. 1944. április 19-én deportálták és 1945. május 6-án szabadították fel. Felesége és 2 leánya is deportálva voltak, de mindnyájan visszatértek.

Nedőczy Gyuláné szül.: Freifeld Erzsébet MÁV titkárnő, Sárospatak. Szüleit és egész családját, mintegy 57 embert veszített el.

Neiger Géza szabó, Csepel. A 101/65. századdal több mint 3 évig volt munkaszolgálatos, majd deportálták és Guns kirchenben szabadult fel. Elvesztette 2 testvérét, 2 sógornőjét, 12 sógorát 6 gyermekkel.

Neiger Zoltán vaskereskedő, Hejőcsaba. A 108/34. században volt munkaszolgálatos, több éven át, majd deportálták és Guns kirchenben szabadult fel. Elvesztette szüleit, húgát és öccsét, mint muszost. Felesége is deportálva volt.

Neihardt Jenő tanító, Makó. 1944. május 25-től 1944. decemberében történt felszabadulásáig teljesített munka szolgálatát, a 109/7. századdal, nagyrészt Ukrajnában. Szüleit, 1 leányt és 3 férfi testvérét, sógornőjét veszítette el.

Neizer László szappanfőző, Siklós. A 104/3. századhoz Mohácsra vonult be és 1945. december 25-én szabadult fel. Szüleit és fiát Auschwitzba hurcolták ég onnan nem tértek vissza.

Nemes György ásvány-, olajnygykereskedő, Pestszenterzsébet. Ukrajnában volt muszos a 701/2-es századdal s 1945. május 7-én szabadult fel. Anyját, 2 nővérét 2 gyermekkel deportálták és azok nem jöttek vissza. Öccse 1943-ban tűnt el.

Nemes György néh. tisztviselői Budapest. Előzőleg zászlós volt Miskolcon, majd muszos lett, kivitték Ukrajnába és Ostrogovszk-ban fogságba esett.

1943. január 10-én és azóta semmi híre róla. Testvére N. István Borból tért haza, mint muszos, a partizánokkal együtt. Elvesztett még családjából édesanyja, bátyja, sógornője és öccse.

Nemes István géplakatos, Győr. A 102/4. és 107/12. századokkal honi és

ukrajnai munkaszolgálatot teljesített, majd fogságba esett, ahonnan 1945-szeptember 2-án tért haza. Szüleit, feleségét, bátyját és annak családját vesztette el.

Nemes László kereskedő, Budapest A 701/12. századdal Lengyelországban teljesített szolgálatot és 1945. jan. 6-án szabadult fel. Elvesztette testvéreit, Dezső és Rózsán kívül mindenkit.

Nemes (Neumann) Jenő asztalosmester Soroksár. A 109/24. századdal Oroszországban teljesített munkaszolgálatot és Rozsnyón szabadult fél Elvesztette hűgát kislányával, nagyszüleit, nagybátyját, öccsét pedig mint munkaszolgálatost. Felesége is deportálásban volt.

Nemes (Nikolsburger) Viktor gyárvezető, Kispeszt A 101/312. században a Délvidéken szolgált és 1944 december 2-án szabadult fel. Feleségét, gyér, mekét és családjának 19 tagját vesztette el.

Neményi László fiatermelő, Szemere. Mint munkaszolgálatos Kőszegre vonult be 1942-ben a 302- századhoz és az ország különböző részeiben teljesített szolgálatot. 1944. októberében Ungváron szabadult fel. Szüleit, 2 nővérét, 2 sógorát és azok 2 gyermekét deportálták. Felesége is deportálva volt Auschwitzba és 1945. májusában Magdeburgban szabadult fel. Sógóitán kívül családját elvesztette. Feleségének szülei Auschwitzban pusztultak el, míg 3 leánytestvére visszakertült. — Neményi Ferenc, a 708/11. században teljesített! munkaszolgálatot és 1944. októberében Nagysomkúton szabadult fel. Elvesztette szüleit, 2 nőtestvérét, 1 sógorát és azok 2 gyermekét.

Neubart Endre órásmester, Székesfehérvár. A 102/18- századdal volt munkaszolgálatos és a deportálásból 1945. április 27-én szabadult el. Elvesztette szüleit, feleségét és több hozzátartozóját.

Neubart Ernő fuvaros. Gönc. A 100. fákirtermelő századnál teOj esd tett szolgálatot, 1945. január 1-ig, amikor Tahiban szabadult fel. Elvesztette édesapját és Miklós fivérét-

Neufeld Imre sütőmester, Sopron. A 103/41. és 11. századdal Stanislauban teljesített szolgálatot és Budapesten szabadult fel. Apját, 5 fivérét, 3 leánytestvérét 1 sógorát, 3 sógornőjét, gyermekeiket, valamint feleségét és 2 gyermekét vesztette el.

Neufeld Jenő szücsmester, Budapest. Harminc hónapig volt munkaszolgálatos, 1943-ban Borba deportálták. Itt

szabadult fel 1944. november 21-én. Anyját, 7 testvérét és 15 családtagját elvesztette.

Neufeld Rezső üvegcsiszológymester. Budapest A 107/15- 101/342. századokkal Lengyelországban és Magyarországon teljesített munka szolgálatot és Budapesten szabadult fel szökés út járt Anyját meggyilkolták a nyilasok. Imre fivére Oroszországban túnt el, felesége testvéreit Győrben végezték kk Sógora mint muszos túnt el.

Neuhaas Pál kereskedő, Baja. Két hónapig teljesített munkaszolgálatot Újvidéken. 1944. októberben deportálták, decemberben megszökött és a felszabadulásig bujkált, Nagykanizsán Fia munkaszolgálatos volt. Elvesztette szüleit, 3 férfitestvéröt feleségeikkel és gyermekeikkel.

Neu Károlyné kereskedő, Szeged. A gettóval hurcolták el és május 7-én szabadult fel. Férjét, testvérét, azok gyermekeit vesztette el, leánya vissza, tért

Neumann Adolf szabómester, Budapest. Koránál fogva nem volt muszos. 37 közeli hozzátartozóját vesztette el.

Neuman Aladár dr. orvos, Szombathely. 1944 július 4-én deportálták és 1945- májusában szabadult fel. Feleségét és Agnes leányát, Auschwitzban égették eO., Jenő testvérét és Imre öccsét szintén a német haláltáborokban pusztították el. Felesége visszatért a depprtálásból Atyja és György fivére szintén ott pusztultak el.

Neumann Árpád MÁV gépgyári nyfőtiszt, Diósgyőr. Több éven át volt munkaszolgálatos és 1944. dec. 6-án Diósgyőrben szabadult fel. Elvesztette feleségét és anyósát.

Neuman Géza kereskedő, Mándok. A 108/24. és 16. századokkal Ukrajnáiban, Fehéroroszországban, Lengyelországban és a Kárpátokban volt munkaszolgálat OG és 1945. január 2-án szabadult fel. Elvesztette anyját, 2 testvérét. Fivére orosz fogságban van.

Neumann Géza kereskedő, Szombathely A 104/1. századdal teljesített szolgálatot és a deportálásból 1945. május 3-án szabadult fel. Elvesztette szüleit és feleségét.

Neuman Géza segédmunkás, Zirc. öt hónapig volt munkaszolgálatos, majd Budapesten felszabadott. Szüleit és fivérét elvesztette.

Neumann Imre cipésmester, Nyíregyháza. A 108/11. századdal volt

munkaszolgálatos, majd deportálták s 1945 május 5-én szabadult fel. Szüleit, 2 testvérét, 1 húgát elvesztette.

Neumann Jenő kereskedő, Budapest. 1940-ben volt rövid ideig munkaszolgálatos, 1944-ben a gettóban volt feleségével együtt, öccsét a nyilasok anyonlőték, sógorát elhurcolták és nem tért vissza.

Neumann József cipész, Paszab. A 108/16. századdal több éven át munkaszolgálatot teljesített Ukrajnában és Oroszországban, 1944. november 19-án szerelt le. Elvesztette anyját, 4 testvérét, sógorát, sógijomját és azok 8 gyermekét. Felesége visszatért.

Neuman József kereskedő, Budapest. A 101/333. századdal volt muszos, a pesti felszabadulásig. Bátyját, Mártont vesztette el.

Neumann József kereskedő, Tolna. Ukrajnában teljesített éveken át munkaszolgálatot, majd orosz fogdába esett és 1945 szeptember 1-én Baján szabadult fel. Bátyját öccsét, családjá több tagját vesztette el.

Neumann József képfestő, Paks. A 104/2-es századdal Ukrajnában volt, majd megszökött és Kisteleken szabadult fel. Szüleit, nővérét 2 gyermekkel, anyósát, 4 sógorát vesztette el. Felesége szintén deportálva volt.

Neumann József nagykereskedő, Budapest. Több ízben teljesített munkaszolgálatot az évek folyamán és 1945. január 10-án Budapesten szabadult fed. Édesanyját és Aladár testvérét vesztette el.

Neumann Lajos cipőfelsőrézskészítő, Nyíregyháza. A ruhaellátó osztagnál szolgált és 1945 május 8-án szabadult fel. Szüleit, feleségét, gyermekét és 2 testvérét ölték meg.

Neumann Lajos jegykezelő, Budapest. 1944. október 19-én a nyilasok elhurcolták majd sikerült visszakerülnie Budapestre, ahol felszabadult. 4 testvérét azok családtagjait vesztette el.

Neumann Lajos kereskedő, Ózd. 1944 június 4-én vonult bf munkaszolgálatra, majd deportálták és Pécsben 1945 április 9-én szabadult fel. Elvesztette feleségét, édesanyját, testvérét, nővérét húgát és teljes családját.

Neumann László kereskedő, Ózd. 1940-től a felszabadulásig teljesített munkaszolgálatot, elvesztette szüleit, Hona nővérét, annak férjét és kisfiát és sógorát.

Neumann Manó kereskedő, Vác, Mun-

kaszolgálatot teljesített Vácon és Szentendrén és 1945 február 11-én Budán szabadult fel. Elvesztette édesapját, 4 testvérét. 2 gyermekét.

Neumann Mór gyángazgaitó, Vác. 3 hónapig volt büntetőszázadban, majd deportálták, s 1945 január 17-én szabadult fel. Feleségét szintén deportálták nem tért vissza.

Neumann Mihály tollkereskedő, Budapest. A nyilasok elvitték. 4 hétig volt sáncásason majd megszökött és a gettóban szabadult fel. Elvesztette 5 testvérét és Schwartz Endrét, aki muszos volt. Fia, Ferenc szintén munkaszolgálatot teljesített.

Neumann Sándor fűzőkészítő, Makó. Több éven át volt munkaszolgálatos és Baján szabadult fel. Feleségét, 2 gyermekét vesztette el. Fivére, N. János mint munkaszolgálatos sebesült meg és tűnt el.

Neumann Sándor ifj. kereskedő, Mezőcsát. A 7/2. és 107/312. századokkal teljesített munkaszolgálatot Ukrajnában és Lengyelországban, majd Gunkirchenben szabadult fel. Édesanyját és 3 testvérét vesztette el. Jelenlegi felesége szintén deportálva volt, elvesztette édesapját, nővérét 10 gyermekkel, fivérét mint muszos József fivérét mint muszost agyonlőtték és ezenkívül még 3 leány testvérét.

Neuman Sándor id. lókereskedő, Mezőcsát. A 7/2. és 107/305. századokkal Ukrajnában s az ország különböző részeiben volt éveken át munkaszolgálatos, majd Gunkirchenben szabadult fel. Elvesztette feleségét gyermekét és testvérei közül 4-et. Jelenlegi felesége szintén deportálva volt, elvesztette első férjét és Márta kisleányát. Fivére mint muszos Mauthausenben halt meg.

Neuman Sándor kereskedő, Nyíregyháza. A 108/17. századdal 4 évig volt munkaszolgálatos. majd deportálták és 1945 május 6-án szabadult fel. Szüleit, nővérét, testvérét és rokonait vesztette el.

Neuman Simon kereskedő, Budapest. 1944 májusában Nagykatára vitték, majd Kárpátaljára, ahonnan megszökött. Budapesten a nyilasok rálöttek és a fejét megbesbesítették. Elvesztette kislányát, aki a deportálásból nem tért vissza, szüleit 4 testvérét és családtagjaikat.

Neumark Sándor mészáros, Keszthely. A 103/3. századdal 2 évig volt

munkaszolgálatos és Lengyelországban is teljesített szolgálatot. 1945 május 1-én szabadult fel. Edesanyját» nővérét és annak fiát veszttette el.

Neuwirth Andor kereskedő, Tiszalök. 1944 április 17-én deportálták Auschwitzba és a következő év április 24-én szabadították fel. Elvesztette anyját, 3 bátyját 2 sógornőjét és kisöccsét.

Neuwirth Henrik kereskedő Dombóvár. A 104/8-as századdal szolgált, majd 10 hónapig honvédségi börtönben volt és 4 hónapig büntető intézetben. Később a 441-es K. L. G. S. századnál szolgált, ahonnan megszökött és Polgárdin érte a felszabadulás. Feleségét internálták, edesanyját és nővérét deportálták, anyja nem tért vissza.

Neuwirth Sándor nyomdász, Győr. 1942 októberétől 1944 októberéig teljesített szolgálatot a II/3. századdal Ukrajnában. Edesapját és 2 nővérét elvesztette a deportálásban. — N. Imre nyomdász az úrkuti századdal, 194. VEP-pel teljesített munkaszolgálatot az országban. 1945-ben Urkuton szabadult fel. Elvesztette feleségét és 2 gyermekét.

Neuwirth Tamás borkereskedő, Császártöltés. 1944 április 5-én Epres János levente főoktató feljelentésére internálták Garanya, majd pár hét múlva az egész internálótáborot Auschwitzba deportálták. 1945 február 10-én szabadult fel. Feleségét is deportálták. Elvesztette szüleit, öccsét és nagyszüleit.

Ney Endre kereskedő, Pestszeiiterzsébet. A 101/1. századdal Stryben, Stanislauban volt munkaszolgálatos és Munkácson szabadult fel. Edesanyját, 2 fivérét deportálták, illetőleg öccse már Nagycenken halálát lelta.

Németh Gyula szappanfőzömmester, Nyíregyháza. Hornié papírokkal! bujkált végig Budapesten és 1945 január 18-án felszabadult. Feleségét és 1 fiát elvesztette.

Niedermann László malom tulajdonos, Balkány. Kassán és Erdélyben teljesített munkaszolgálatot, majd Auschwitzba és Mauthausenbe hurcolták és 1945 május 5-én szabadult fel. Elvesztette szüleit, 1 testvérét, annak férjét és 1 gyermekét. Felesége 1 testvérét veszttette el.

Niederman Rudolf mészáros, Nyíregyháza. A 101/12» századdal Biharkezesen és Ukrajnában szolgált és a deportálásból 1945. áprilisában szaba-

dult fel. Felesége, testvére, 4 sógornője, unakabátyja, 10 unokatestvére és számos egyéb rokona veszett el.

Nobel Miklós üzemvezető, Győr. A 102/16. századdal teljesített szolgálatot, majd Siegendorfban felszabadult. Sógornőjét veszttette el.

Nógrádi Zoltánna sz. Fried Rózsa háztartásbeli, Gyöngyösi 1 évig volt deportálásban. Elvesztette szüleit és egyik fivérét. — N. Zoltán, kereskedő munkaszolgálatos volt, majd Budapesten felszabadult. — N. Imréné sz. Fülöp Olga háztartásbeli a deportálásban Münchenben szabadult fel. Szüleit, nővérét, annak férjét és fivérét mint muszost veszttette el. N. Imre kereskedő munkaszolgálatos volt, majd megszökött, aztán elfogták, két hévig Sátoraljaújhe-lyen a gyűjtőtáborban volt, onnan újból megszökött Miskolcra.

Nuszbaum Imre kereskedő, Karoag. 1944. júniusában vitték Bergen-Belsenbe. Feleségét is deportálták. Fia oroszországban volt és 1946. október 20-án tért hazai.

Nuszbaum Mór szabómester, Szegvár. A 102/202. századdal Budapesten szolgált, ugyanott szabadult fel. Elvesztette anyósát, apósát. Felesége és 2 gyermeke is deportálva volt. Családjának még több tagját veszttette el.

Nümborg Vilmos óras és ékszerész, Makó. 1940-től a felszabadulásig több részletben munkaszolgálatot teljesített majd 1944 október 26-án orosz fogságba esett, ahol egy évet töltött. Szüleit, 5 testvérét és azok családjait elvesztette.

Nyitraa László gabonakereskedő, Pécs. Nyúl Albert kereskedő, Biharkeresztes. A 106/302. századdal 1944 októberig, a felszabadulásig Hajdúnánáson teljesített szolgálatot. Szülei mártírhálalt szenvedtek.

Nyúl Sándor férfisزابó, Biharkeresztes. A 106/6. századdal három évig teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból Gunskirchenben szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét gyermekeit és testvéreit.

Odze Károly kereskedő, Budapest. A 301/4. és 5. századdal több helyütt teljesített szodgálatot 1 éven át. Elvesztette fiát, Miklóst, testvéreit Aladárt és Lajos tt sógornőjét és annak leányát, valamint (Számos rokonát.

Odze Sarolta háztartásbeli, Sátoraljaújhely. 1 évig volt deportálásban és 1945. április 24-én Wursenben szabadult fel. Szüleit és 3 bátyját ölték meg.

Omstein Béla kereskedő, Püspök-
ladány. Több éven át teljesített munka-
szolgálatot; Feleségét, gyermekét, hűgát,
nővérét, annak 2 gyermekét és több ro-
konát veszttette el.

Orosz Imre kereskedő, Budapest. A
101/16. századdal Romániában teljesít-
tett szolgálatot és 11H5. március 12-én
szabadult fel. Elvesztette öccsét és fe-
leségének 2 fivérét

Ortner Emil kereskedő, Sátoraljaúj-
hely. A 108/15- századdal volt munka-
szolgálatos és Budapesten szabadították
fel. Elvesztette apósát, anyósát, azok
gyermekait és családjának mintegy 40
tagját

Óri Lajos szikvizgyártóüzem tulajdo-
nos, Nagykanizsa. 1040-ben három hó-
napig volt muszos, majd 1941-ben ismét
szolgált A gettóval Auschwitzba hur-
colták s 1945. január 27-én szabadult fel.
Leányát, anyósát, apósát, sógornőjét 1
gyermekkel veszttette eh

Öszteireicher Lászlóné dr. orvos,
Karcag. 1944. május 16-án deportáltak
s 1945. március 28-án szabadították fel.
Elvesztette férjét, hűgát 2 gyermekével,
sógorát, Öccsét, anyósát s minden hoz-
zá tartozó j át

Öszteireicher Rudolf nyersbőrkeres-
kedő, Miskolc Lengyelországban tel-
jesített munkaszolgálatot és Sopronban
szabadult fel. Elvesztette édesanyját és
hűgát, valamint sógorát, öccse Miklós
1943-ban a Donnál tünt el.—ö. Ernő
munkaszolgtá latos volt, a Donnál fog-
ságba esett, ahonnan 1945. augusztus
8-án jött haza

Óri László dr. kereskedő, Budapest
22 hónapig teljesített munkaszolgálatot
a 101/13. századdal. Hat hónapig buj-
kált. Elvesztette édesapját.

Pajzs Elemér dr. ügyvéd, Budapest.
A német megszállás alatt hamis okmá-
nyokkal bujkált, ariyja Gestapó fogságá-
ban volt

Pallós Miklós magántisztviselő, Szek-
szárd. A 104/2. századdal teljesített
munkaszolgálatot és 1945 április 29-én
szabadult fel. Szülei, testvérei, fele-
sége, gyermekei, apósa, anyósa, 1
öccse kivételével mind elpusztultak.

Paachkesz Ignác nyakkendőüzem-
tulajdonos, Budapest A mohácsi 4-ik
században kezdte munkaszolgálatát,
majd kivitték a Kárpátokba.

Paskeffi Lajos szőlőbír¹ okos, Sátor-
aljaújhely. A 108/24. században
több éven át volt munkaszolgálatos,
1944 október 28-án, szabadult fel. Feleségét,

gyermekét és családjának számos tag-
ját veszttette el.

Paszternák Oszkár fakereskedő, Sal-
gótarján. Először 1940-ben teljesített
munkaszolgálatot, majd 1944-ben is-
mét. Ekkor Budapesten többbizben el-
foglák, de mindig sikerült meg-
szöknie. A felszabadításkor mint orosz
fogoly Gödöllőre került. Felesége és
kisfia nem tért vissza.

Paszternák Simon malomtulajdonos,
Tállya. 1944 áprilisában deportáltak
és Dömhauban 1945 májusában szaba-
dult fel. Feleségét, 3 gyermekét, csa-
ládjának 45—50 tagját veszttette el.

Pauk Andor kereskedő, Szombathely,
A 203/5. századdal munkaszolgálatot
teljesített, majd Sopronban 1945. ápri-
lis 1-én szabadult fel. Elvesztette szü-
leit, 2 testvérét és azok 2 gyermekét.

Pauker Árpád textilnagykereskedő,
Budapest. A 101/8. századdal hosszú
ideig teljesített munkaszolgálatot Bu-
dapesten szabadult fel. Családjának 2
férfitagját deportáltak.

Pauker Lajos szákvizgyáros, Sátor-
aljaújhely. A 107/11. századdal az or-
szágban és Ukrajnában volt munka-
szolgálaton és 1944 decemberében fel-
szabadult Anyját és 1 testvérét de-
portáltak, testvére nem tért vissza.

Pauncz Dezső kereskedő, Budapest.
Erdélyben teljesített szolgálatot, majd
Mauthausenbe hurcolták és Günskir-
henben szabadult fel. — P. Zoltán kér.
alkalmazott, ugyanott szolgált és ott
szabadult fel. — P. István kereskedő a
301/15 századdal volt muszosi, az or-
szágban és Ukrajnában és Budapesten
szabadult fed. Bátyja Tibor elveszett. —
P. Pál kereskedő, a 101/329. századdal
ugyanott szolgált és Budapesten szaba-
dult fel. A fenéin kívül még sógorát,
Hass Tibort veszttette el.

Pál Jakab Joint tisztviselő, Csenger.
1943-tól 1044- október 28-ig a 108/16-
századdal ttlj esi tett munkaszolgálatot
részben Ukrajnában. Szülei, felesége,
gyermeké, 6 testvére, 2 sógora, 2 só-
gornődé, azok 9 gyermeke deportálva
voltak, csak felesége tért vissza.

Pál László v egy iárunagy kereskedő,
Budapest. A honvédvasu¹i és hidász-
szertárműhelyben dolgozott éveken át
és Budapesten szabadult fel.

Pálmai István dr. ügyvédjelölt, Buda-
pest. A 9. zilj- 4. századával honi mun-
kaszolgálatot teljesített és 1945. január
18-án Budapesten szabadult fel.

Pápa Adolf kereskedő, Vác. 1 évig
volt munkaszolgálatos, majd Buda-

pestről Bergen-Belsenbe került és végül Theresienstadtban az amerikaiak felszabadították. Szülei, 3 testvére gyermekeikkel együtt Auschwitzban pusztultak el.

Pápa Arnodd dr. községi és tb. megyei főorvos, Bácsalmás. 9 hónapig volt munkaszolgálatos Gödöllőn és 1945 március 15-én szabadult fel. Leányát Bergen-Belsenben. vőjét az orosz fronton veszítette el és testvéreit teljes családjukkal együtt szintén megölték.

Pápa Rezső kereskedő, Budapest. A 109/6. és 101/334. századokkal megjárta Ukrajnát és Nagyikállón 1944. október 20-án szabadult fel. Elvesztette szüleit és 2 nővérét

Pártos Dénes elektroműszerész. Budapest. A 9/2. századdal Gáüántán és másutt szolgált, majd Siegendorfba deportálták, ahol 1945. április 1-én szabadult fel. Közeli rokonaiból 1 nővére kivételével 26-an pusztultak el.

Pártos Endre ipari szervező, Szeged. A 105/3. légo századdal teljesített munkaszolgálatot 1944. október 11-ig. Szüleit, feleségét leányát deportálták, édesanyja nem tért vissza.

Pártos Imre dr. ügyvéd, Nyíregyháza. A 108/25. században Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot, 1944-ben szabadult fel. Testvérét, sógorát esztette el.

Pártos József filmkölcsonzó, Budapest. Egy évig volt munkaszolgálatos Hárosszigjten és másutt a pesti felszL-baduláság. 1944. szeptember 22-én a deport< ació elől megszökött és bujkált. Elvesztette 3 nagybátyját, 3 unokatestvérét és azok család tágiait, összesen 8 személyt.

Pászti Miklós cipőfelsőrészkesztő. Eger. A 101. munkásszázaddal teljesített szolgálatot, majd deportálták és Schattendorfbn szabadították fel. Feleségét és több hozzátartozóját ölték meg.

Pásztor Andor kereskedő, Budapest. 1944, áprilistól november 6-ig a monori századnál szolgált, akkor megszökök és a felszabadulásig bujkált.

Pásztor Béla filmgyártó és rendező, Budapest. 1941-ben internálták Nagykanizsára 14 filmestársával együtt. Később egy kommunista ellenállási mozgalom vezetője volt' és ekkor röodratterjesztés miatt letartóztatták. Megjárta a Hadik laktanyát és a Margit-körúti fogházat, ahol hosszú kínzások után stardáflís eljárás alá vonták. A rendes

bírósághoz került, majd újból az ügyészségre és hosszú időre a toloncházba. 1943-ban szabadult, a németek alatt illegálisban élt, árulás folytán letartóztatták, a Margit-körúti fogházba vitték, ahonnan kivégzése előtt egy nappal megszökött, 1944. december 2-án Tovább bujkált a felszabaduláság. Elvesz?ette nővérét, férjét, kisleányát, vőjét, unokáját és családjának mintegy 51 tagját.

Pasadéi Izr. Hitközség családjai sorából az alábbiak egyáKlalan nem tértek haza: TepLánszki Oszkár és 3 családtag, Braun Mór, 6 est, Kemény Ferenc, Schück Andor, 1 est. Rosenberg Nándor, 3 est., Himler Mór, 5 est, Jungreis Lajos, 1 est., Lusztig Gábor, 4 est., Abraham Izidor, 3 est., Heller Armin, 1 est, Herczeg Armin, 2 csitt, Mátrai Sándor, 3 est, Braun Pálné, 1 est, Porjesz Mór, 1 est., Schw rcz Salamon, 5 est, Braun Miksa, 2 est., Braun Gábor, 1 est, Szipszer Hermán, 3 est

Pável Miklós kereskedő, Vaja. A 8/48. századdá 1 teljesített munkaszolgálatot és 1944. október 26-án szabadult fel. Elvesztette szüleit, 2 testvérét és azok 4 gyermekét, valamint 2 sógorát Felesége Auschwitzból visszatért, elvesztette szüleit és húsát.

Pehr Henrik kereskedő, Budapest. 1944. október 2-án a nyúlások elvitték, majd megszökött és Budapesten elfogták és a toloncházba került. Azután ismét többször megszökött és a felszabadulásig bujkált.

Pelcer Adolf kereskedő. Bála. A 101/309. sz. k. m. sz. kötelékében Magyarországon teljesített szolgálatot és 1945 április 28-án szabadult fel. Családjából feleségét leányát és apósát vesztette el.

Pelcer László kereskedő, Báta. A 101/321. k. m, sz-nél Magyarországon teljesített szolgálatot és 1944 december 1-én szabadult fel. Édesanyját és, hűgát vesztette el.

Pelmann Hermán kereskedő, Berettyóújfalu. Előbb TOi munkaszolgálatos volt, majd deportálták és 1945 április 1-én Laxenburgban szabadult fel. Feleségét és kisgyermekét vesztette el.

Perczel Pál kereskedő, Budapest. A 107/301. századdal teljesített munkaszolgálatot 1945. január 13-ig. Szülei mártírhalál haltak.

Perczel Sándor kalaposmester, Győr. A 104. VEP-pel teljesített munkaszolgálatot budapesti fel szabadulásáig. Apját, 6 testvérét, sógorait vesztette

el. Családjának még számos tagja halt meg.

Pereszlényi (Engel) Tibor harisnya-kötőmester, Pestszenterzsébet. A 109/35. századdal volt munkaszolgálatos, majd deportálták és Guns kirchenben szabadult fel. Öccse is deportálásban volt.

Perjés Dezső kereskedő, Budapest 3 hónapig volt muszos és 1945. február 14-én szabadult fel. Fia muszos volt és deportált Családjának 21 közeli tagja nem tért vissza.

Perl Emil kereskedő, Pápa. 1940. jún. 27-én. vonult be a 103/4. k. m. sz.-hez, majd a 103/11-es századnál is teljesített szolgálatot. Megjárta a hírhedt Bor-i haláltábor és 1944 dec. 8-án! deportálták. 1945 márc. 31-én szabadult fel. A németek által elvesztette atyját, 4 testvérét, 2 nővérét, 1 sógorát és 6 gyermekét. Egy sógora mint muszos tűnt eb Felesége, szül.: Schlésinger Róza Auschwitzben volt deportáláson 1945. május 31-én szabadult fel.

Perl Ernő kereskedő, Pécs. Előbb muszos volt, majd megszökött és Pécsen az oroszok szabadították fel. Család, jából 2 bátyja és azok családja nem tért vissza a deportálásból. Fivére, P. Andor visszajött a deportálásból.

Perlhefer Jenő műszaki kereskedő, Szombathely. Több évig volt munkaszolgálatos és Budapesten szabadult fel. Elvesztette édesanyját és Károly fivérét.

Perl Mór könyvkötő, Debrecen. A 107/21. századdal az országban és Erdélyben volt munkaszolgálatos, Tere-sienstadtban szabadult fel. Szüleit» 3 testvérét veszttette el.

Perl Mór üvegkereskedő, Sárvár. 1940 aug.-ban vonult be a 103/4-es századhoz, majd a 103/11-es századdal Lengyelországban szolgált. 1944 dec. 6-án deportálták, 1945. május 4-én Guns kirchenben szabadult fel. A deportálás következtében anyját, nővérét, 2 gyermekkel, 1 öccsét feleségét, apósát, anyósát, 5 sógorát, 6 sógornő-jét 8 gyermekkel veszttette el.

Perlstein Márton kereskedő, Szerencs. Két évet volt munkaszolgálatos, majd deportálták és 1945. márciusában szabadult fel. Szülei, 8 testvére mártír-halált haltak.

Perlusz István kereskedő, Vác Egész családját deportálták szüleit, gétt. összes hozzátartozóival megölték. Először tényleges

volt, majd munkatáborba került. Járt Oroszországban, végig az első vonal-ban és a Donnál is volt.

Pető Imre éi tékpa irkereskedő, Bu-dapest. A 101/90. századdal a Dél-vidéken, Erdélyben és a Felvidéken volt muszos és Budapesten szabadult fel. Elvesztette anyját, apósát és szá-mos rokonát.

Peter Arpád kereskedő, Putnok. Az 52. századnál teljesített munkaszol-gálatot az ország különböző részeiben, majd Budapesten felszabadult Test-véreit és azok családtagjait, valamint 5 közvetlen rokonát, részben mint muszosokat, részben mint deportálta-kat veszttette el.

Péier Gyula vaskereskedő, Miskolc. 1940-tól a 107/16. századnál teljesített munkaszolgálatot majd Oroszországba került, ahol 18 hónapig szolgált. Ké-sőbb a gettóból Lengyelországba vit-ték és a visszavonuláskor Szikszónál szabadult fel. Elvesztette feleségét, nagynénjét, unokabátyját, annak fele-ségét, gyermekét, öccse pedig Orosz-országból a mai napig sem tért vissza.

Péter Henrik óras és ékszerész. Nyír-egyháza A 109/6. századdal közel 5 évig teljesített munkaszolgálatot és 1945. március 31-én Kopházán szaba-dult fel. Feleségét, 2 gyermekét, any-ját, 2 húgát gyermekeikkel együtt megölték.

Péterfreund Ernő igazgató, Nyíregy-háza. A 108/38. századdal teljesített munkaszolgálatot és a Donnál is volt, ahol átélte az ottani szörnyűségeket. 1945. augusztusában szabadult fel. El-vestttette anyját gyermekét, húgát, sógorát, sógornőjét, 5 gyermekkel, A felesége visszatért.

Péterfreund Zoltán gazdálkodó, Cse-nyéte. A 108/7., B. 344. és a 102. gép-kocsizóknál teljesített szolgálatot Uk-rajnában és 1945-ben szabadult fel. Elvesztette anyját anyósát és 4 test-vérét, valamint felesége btyját

Phlipp Miklós furnér kereskedő, Bu-dapest. A 101/67. századdal a Keleti p. u.-on teljesített szolgálatot és Buda-pestben szabadult fel.

Pick Pál gabona- és terménykeres-kező. Abony. A 105/4. századdal tel-jesített munkaszolgálatot és a depor-tálásból Bécsben szabadult fel. Ukraj-nában 16 hónapig, Oroszországban 8 hónapig volt. Elvesztette anyját, nő-vérét, sógorát, György fivérét mint muszost Borban és családjának mint-egy 15 tagját.

Pick Sámuel bórkereskedő, Budapest. 1944 májusában a csepeli táborba vitték, majd később elvitték a külföldi különleges századhoz a Tutaj-utcai iskolába és amikor a század menet-alakulattá alakult át megszökött. Felszábadulása a Vöröskereszt gyermekotthonban történt családjával együtt.

Pintér Andor kereskedő, Békés. 1943. októberben Szentkirályszabadjára vonult be a 6/1-es k. m. szó-hez, melyel 1944. ápr. 20-ig az ország határában belül teljesített szolgálatot. Ekkor Nagyváradon megszökött, majd Budapesten elfogták és a Kistarcsa-i táborba vitték. Ercsinél ismét megszökött és az orosz felszábadulásig Budapesten bujkált. Szülei nem tértek vissza a deportálásból, valamint nővére, fivére, sógornője és annak két leánya szintén elpusztultak Auschwitzben.

Pintér Bertalan kereskedő, Békés. 1944. május 15-én Nagyváradon átutazóban csendőrök gettóba vitték, innét Auschwitzba került, ahonnan nem tért vissza. Ugyancsak (fivéré) valamint feleségét és leányát Békéscsabáról Budapestre, a Columbus-utcai internálótáborba vitték. Az oroszok szabadították fel. 1945. március 5-én tért haza. P. Pál feleségét, 2 gyermekét, sógornőjét s unokáját vesztette.

Pintér Fülöp banktisztviselő, Budapest. A 101/360- százzal 1944 nov. 28-ig teljesített szolgálatot, amikor megszökött és a felszábadulásig svéd védettséggel bujkált.

Pintér József szücsmester, Budapest A 109/22. százzal teljesített szolgálatot, majd deportálták Mauthausebe és 1945 májusában szabadult fel. Szüleit, nagybátyját és nagynénjét vesztette el.

Plaszner Ervin okL közgazdász, Sárospatak. A 106/6. 52. és 8/6. százzal az ország területén és Ukrajnában volt munkaszolgálatos, majd deportálták és Günskirchenben felszábadult. Szüleit és két húgát hiába várja vissza, fivére orosz fogságban van.

Platzer Emil kereskedő, Cegléd. A 109/6. százzal Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot és 1945 március 31-én Kőpházán szabadult fel. Elvesztette szüleit, húgát, családjának mintegy 14 tagját.

Pláner Armin üvegkereskedő, Sárospatak. Több helyütt teljesített munkaszolgálatot, a deportálásból Dachauban szabadult fel. Szüleit és négy testvérét ölték meg.

Pongrácz Tibor igazgató, Budapest. Több éven át teljesített munkaszolgálatot a 109/6. százzal Ukrajnában. Budapesten szabadult fel. öccsét deportálták Németországba, Dachauban elvesztett.

Polacsek József kötőmester, Rákospalota. 40 hónapig volt munkaszolgálatos, legnagyobb részt Ukrajnában a 209/13. és 109/30. százzal. Szüleit és 6 testvérét gyilkolták meg Németországban. — P- Márton kötőmester több éven át volt munkaszolgálatos, majd deportálták. Elvesztette szüleit, feleségét, kislányát és testvéreit.

Polacsek József szíjgyártó, Vasvár. Több éven át teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból Günskirchenben szabadult fel. Elvesztette apját, feleségét, fiát, 3 v testvérét és azok családtagjait, 2 gyermek kivételével, akik visszajöttek.

Polacsek Pál konzervtechnikus, Budapest. A 101/16. százzal több helyütt szolgált 16 hónapon át. Édesatyja mártírhálalt halt.

Polacsek Sándor vaskereskedő, Aszód. 38 hónapig volt munkaszolgálatos a 202/5. és 101/33. százzal Oroszországban Németországban, Erdélyben és Délvidéken. 1945. március 30-án deportálták, május 4-én szabadult fel. Szüleit és nővérét elvesztette.

Polilatsik Andor divatszalon tulajdos, Budapest. 1940-tól 1944. végéig megszakításokkal munkaszolgálatot teljesített <a Váci százzal 1945. január 18-án szabadult fel. Elvesztette édesapját. — P. Imre női szabó, négy évig teljesített munkaszolgálatot a 109/32. százzal Ukrajnában. 1944. december 6-án deportálták. 1945. május 5-én szabadult fel Günskirchenben.

Pollák Andor autószerelő, Kiskőrös. 1941. szeptember 1-től 1945. június 29-ig volt munkaszolgálatos. Ezt megelőzően 16 hónapig katona volt Járt Boriban is, ahol résztvett minden borszalomban, innen szökött meg a partizánokhoz. Velük 13 és fél hónapig harcolt és kétszer megsebesült. Szüleit, sógorát, sógornőjét és 3 leánytestvérét vesztette el. -

Pollák Arthur tábori lelkész, Eger. A 107/1 és 107/14 század kötelékében teljesített munkaszolgálatot. Feleségét 4 gyermekét és számos rokonát vesztette el. Családjából összesen egy leánya tért haza.

Pollák Árpád kereskedő, Budapest. A 101/324. százzal teljesített az ország

különböző részeiben munkaszolgálatot és 1944. októberben Hatvannál szabadult fel Szülei Auschwitzban mártírhadiálBt haltak.

PoUák Dezső kereskedő, Sárvár. 1944. május 13-án vonult be a 103/305 k. in. sz.-hez amellyel 1944 év december 20-ig az ország területén belül teljesített szolgálatot. Ekkor Börgönpusztán szabadult fel A deportálás következtében feleségét, leányát, 2 bátyját és nővérét veszítette el.

Polák Ede kékfestő, Nagykanizsa. Jugoszláviában és Oroszországban volt munkaszolgálatos, majd orosz fogságba került, ahonnan 1945. nov.-ben szabadult. Szüleit, testvérét, sógorát és a család 2 gyermektagját veszítette el.

Pollák Ernő ékszerész, Debrecen. Előbb többhelyütt volt munkaszolgálatos, majd megszoókott Budapestre, ahol a nyilasok elfogták és deportálták. 1945. júniusban szabadult fel. Kiirtották szüleit nővérét, bátyját, nagyszüleit és egész családját.

Pollik Ernóné özv. női szabó, Kunmadaras. Egy évwg volt deportálva és 1945. május 22-én szabadult fel. Elvesztette férjét, anyósát, sógorát, 5 nagynénét.

Pollák Imre kereskedő, Keszthely. 1941—44 végéig többször volt munkaszolgálatos majd orosz fogságba került kétszeri lábtöréssel. Feleségét és 3 gyermekét Auschwitzban ölték meg, Ervin fia visszatett. Ugyancsak elvesztette fivérét, annak fiát, valamint sógornőjét is.

Pollák Istvánné kereskedő, Szeged. Férjét internálták 1944 április 20-án Bácsotpolyára, majd Auschwitzba vitték, ahol megölték. ő is volt Auschwitzban, ahol 1945 szeptember 19-én tért haza. Családjából kb. 20-an voltak deportálva, akikből 8-an fértek vissza. Férje családjából 3-an tértek vissza és 12 veszett el.

PoUák Izidor kereskedő, Balatonfüred. 3 évig volt muszos a 103/5-ös századdal amellyel Lengyelországban is járt. Szüleit feleségét és 2 gyermekét, fivérét és nagyszámú családját veszítette el.

PoUák Jenő kereskedő, Eger. A 107/314. század kötelékében Ukrajnában volt és 1945 novemberben szabadult fel. 3 testvérét deportálták, egy sem jött vissza.

Pollák László cipőkereskedő, Székesfehérvár. 1941. október 13-tól teljesítet

tett munkaszolgálatot részben az oroszfronton és 1944. márciusában átszoókott az oroszokhoz, akikkel együtt tért vissza. Elvesztette szüleit és összes rokonait

Pollák László kereskedő, Pestszenterzsébet. 101/15. században 2 évig volt munkaszolgálatos, majd deportálásba hurcolták és 1945 május 3-án szabadult fel. Apját 2 bátyját és több rokonát ölték meg.

PoUák László tisztviselő, Kunszentmárton. A 114. VÉP-pel teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és 1945 április 1-én szabadult fel. Szülei,, felesége és testvére nem tértek vissza.

Pollák Lipótné özv. kesztyűkészítő, Budapest. Családjából Pollák Endre munkaszolgálatos volt, majd deportálták.

Pollák Pál kereskedő, Eger. A 107/33. századdal teljesített munkaszolgálatot és Mauthausenban szabadult fel. Felesége, leánya és unokája a német gázkamrában haltak meg,

Pollák Sándor kereskedő, Szolnok
Pollák Viktor bornagykereskedő. Gyöngyös. A 107/314. és 701/22. századokkal a felszabadulásig teljesített munkaszolgálatot. Feleségét és nővérét deportálták, nővére nem tért vissza.

Pollák Zoltán cipézmester, Tab. A 104/4-es századdal 3 évig teljesített munkaszolgálatot és 1944 október 26-án szabadult fel Munkácson. Szüleit, feleségét gyermekét és nagyszámú rokonságát veszítette el.

Polgár Jenő János gyógyszerész, Sátorlajújhely. 1944. okt. 15-én nyilasok elhurcolták. Budapestről megszoókott és a felszabadulásig bujkált. 4 éves egyetlen fiát és 16 közvetlen családtagját ölték meg. Jelenleg a Musz szervezet elnöke.

Polgár Miklós kereskedő, Szombathely. A 3/1. századdal Kárpátalján és Galíciában teljesített szolgálatot, majd megszoókott és Munkácson szabadult fel. Elvesztette szüleit és 2 nővérét

Polgár Sándor kereskedő, Sárospatak. 1944. május 25-én deportálták és 1945. májusban Auschwitzban szabadult fel. Elvesztette a feleségét, 14 éves kislányát, hűgát és annak kisfiát. Második felesége szintén deportálva volt, elvesztette az első férjét» dr. Bein Tibor és öccsét.

Polgár Tibor Ibusz-tisztviselő, Budapest. 1940-től kezdvp teljesített munka-

szolgálatot a 131/13. századdal utoljára Borban, ahonnan nem tért vissza. Anyja, özv. Polgár Dezsőné a felszabadulásig bujkálva tengődött. Elvesztette testvérét és 2 unokatestvérét.

Polinitzer Mór kereskedő, Kispest. A 103-as jászberényi századdal több helyütt munkaszolgálatot teljesített és Újpesten szabadult fel. Szüleit feleségét és két gyermekét vesztette el.

Politzer László kereskedő, Pápa. 1942. október 5-én vonult be munkaszolgálatra a 103/2. századhoz majd deportálták és Teresienstadtban 1945. májusában szabadították fel. Anyját és 4 testvérét ölték meg.

Politzer, Miksa kereskedő, Győr. A 106. VEP-el teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból Gunskirchenben szabadították fel. Anyja és sógora elvesztek, felesége deportálva volt, de visszatért. Elvesztette szüleit

Pomázl Izs. Hitközség adatai: Régi létszám 136, Munkaszolgálatra bevonult 16, deportáltak 120-at. Visszatért összesen 24.

Popper Emil s. munkás, Budapest. 1944 márc. 19-től kezdve a Röck Szilárd-u. konyha vezetője volt, majd ápr. 12-én Kistarcsára vitték, ahonnan élengedve Budapesten szabadult fel. Édesanyja és közvetlen rokonaiból 30-an pusztultak el.

Popper Gyula kereskedő, Alberti-Insá. 1940-től 1944-ig a 109/16. századdal teljesített munkaszolgálatot Erdélyben. 1944 októberben szabadult fel. Elvesztette édesanyját és 2 fivérét.

Popper Imre kereskedő, Tapolca. 1942 októberben vonult be a 103/2 kőszegi munkásszázadhoz, amellyel Várpalotán, Devecserben és másutt teljesített szolgálatot. 1944 októberben szabadult fel. Szüleit és összes közeli rokonait deportálták. Ezek mind elvesztek. P. István kereskedő 1 évig volt muszos, melynek nagyrészt Borbából töltötte. Szülei és rokonai vesztettek el.

Popper László nyomdatulaódonos, Monor. A 101/21. századdal Ukrajnában és Oroszországban» valamint Szerbiában teljesített munkaszolgálatot és Borban a Jugoszlávok szabadították fel. Szülei, két húga, valamint azok gyermekei meghaltak.

Porgesz János kereskedő, Budapest. 36 havi munkaszolgálatot teljesített a 9/2. és 101/39. századdal és Budapesten a Wesselényi-utcai kórházban

szabadult fel.

Porjesz Imre malamtisztviselő, Heves. 1940-től kezdve munkaszolgálatot teljesített több megszakítással, a 107/307. századnál, majd 1945 jan. 18-án felszabadult. Elvesztette édesapját, feleségét és 3 gyermekét.

Porjesz Pál vízvezeték-szerelő vállalkozó, Budapest. Aszódon és Jászberényben teljesített szolgálatot, majd a Tot szervezetbe került, innen megszökött és családjával együtt a pesti gettóban szabadult fel. László fia mint muszos orosz fogságban él, minden testvérét deportálták, egyik sem tért vissza.

Pór Dezső gyári tisztv., Budapest. Fia évekig munkaszolgálatot teljesített az ország területén. 1944 nov. 2-án deportáltak. Két fivérét még deportálták. 1945 máj. 1-én szabadult fel.

Pósa Józsefné kereskedő, Szeged. A szegedi gettóval hurcolták el és Bécsben volt deportálásban. 1945 júniusban szabadult fel. Elvesztette édesapját férjét és fivérét.

Prágai Sándor szabósegéd, Mosonmagyaróvár. A 107/12. és 101/34. századdal Ukrajnában teljesített szolgálatot, majd a deportálásból 1945 ápr. 1-én szabadult fel. Szüleit és testvérét veszítette el, bátyja mint muszos Oroszországban túnt el. — P. József műszerész, a 102/201. századdal Ürcfúton szolgált és ott is szabadult fel. — P. József autószerelő a 102/203. századdal szolgált.

Präger Ed éné özv. kereskedő, Budapest. Férje a 101/313. századdal Zomborba vonult be, majd hazajött és Budapesten 1945 jan. 7-én a Kálvária-tér 16. sz. házában a nyilasok elfogták és még aznap megölték. Feleségét és leányát is két ízben elfogták, de sikerült megszökniük.

Präger Miksa kereskedő, Budapest. Fia! Béla Szekszárdon vonult be a 104/5. századhoz, majd ki vitték Oroszországba, ahol agyonlőtték. 2 leányát, Margitot és Liviát deportálták, mindkettő felszabadult. Ede fivérét a nyilasok lőtték agyon.

Preisz Mihály villanyszerelőmester, Budapest. A 101/6. századdal teljesített munkaszolgálatot, először Kurksban, majd a 101. üzemi helyreállító századhoz került Starioskolba és másutt is szolgált. 1944 májusában a Gestapóhoz került és ott dolgozott. Ekkor hazajött, a nyilasok okt. 17-én el-

vitték sáncmunkára, majd deportáltak és végül Félixdorfban a beteglágerben szabadult fel. Feleségét 2 éves gyermekével szintén elhurcolták.

Prerán János kereskedő, Kisvárd. Egy évig volt munkaszolgálatos a 108/204. századdal. Budapesten szabadult fel 1945 jan. 17-én. Szülei és 2 testvére Auschwitzban mártírhalált hal-
tak.

Present Ignác gabonakeresk., Gyöngyös. A 107/11. század kötelékében éveken át teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Szüleit, sógornőjét és annak gyermekét veszítette el. Márton fivére, mint muszos jelenleg is Oroszországban van.

Pressler Gyula dr. orvos, Eger. Előbb mint kórház alorvos., majd mint muszos a 107/307. századnál teljesített szolgál-
latot és 1944. december 3-án szabadult fel. Feleségét, 16 éves leányát, apósát, anyósát 4 testvérét és ezekkel együtt a család mindegy 25 tagját végezték ki

Pressler István gyógyszerész, Eger. A 107/302. századdal teljesített munkaszolgálatot. Szüleit, húgát veszítette el. Családjából 14 közül kelten tértek vissza.

Pressler Sándor néhai szőlőbirtokos, Eger Több évig teljesített munkaszolgálatot és 16 hónapig Ukrajnában volt. Visszatérése után Budapesten bujkált, ahol a nyilasok elfogták és kivégezték. özvegye deportálásban volt és visszatért.

Princz László bortermelő Vámosújfal. A 108/16. századdal Budapesten teljesített szolgál-
latot, majd Auschwizban szabadult fel. Edesanyja mártírhalált halt

Propper J Gyula gazdálkodó, Tapolca. Az isaszegi 66. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd Buchenwaldba deportáltak, és 1945. máj-ban szabadult fel. Edesanyja mártírhalált halt.

Protovin Ármin fuvarozási vállalkozó, Gyöngyös. Több éven át teljesített munkaszolgálatot majd orosz fogságban volt. Elvesztette feleségét, 6 gyermekét, szüleit. 2 testvérét, mint muszosokat és 2 nőtestvérét. Második felesége szintén deportálva volt, szüleit, első férjét és fivérét ölték meg.

Protovin Béla kereskedő, Gyöngyös. A 107/5. századdal Ukrajnában és Lengyelországban szolgált, majd Mitlenwaldban szabadult fel. Elvesztette szüleit, 2 leánytestvérét és ezek gyer-

mekeit. Két fiútestvére mint muszos veszték el. Felesége szintén deportálva volt, ő is sok hozzátartozóját, köztük 4 fivérét mint muszost veszített el.

Protovin Jenő földműves, Vernelét. A 107/23. századdal teljesített szolgál-
latot és Budapesten szabadult fel. Szüleit veszítette el.

Protovin Ödön kereskedő, Cegléd. 1944 máj. 19-én vitte el a Gestapo és 1945 máj. 1-én szabadult fel. Feleségét, fiát, szüleit, 2 testvérét veszítette el.

Pünkösdi István kereskedő, Budapest. A 109/15. és 701/3. századdal több helyütt szolgált éveken át és Budán szabadult fel. Anyját, húgát, annak férjét, gyermeküket, nővérét és összes rokonait elvesztette.

Quittner Miklós villany szerelő, Nagykanizsa. A 103/4-es századdal több éviig teljesített szolgál-
latot, majd Németországba vitték és 1945. márc. 20-án szabadult fel. Szüleit veszítette el a deportálásban. Felesége szintén deportálva volt, szüleit és testvéreit veszítette el.

Quittner Sándor kávéháztulajdonos, Budapest. 5 hónapig volt muszos, a 303/1. századnál és Budapesten szabadult fel. Leányát és feleségét deportálták, fia mint muszos teljesített szolgál-
latot.

Raab László könyvkereskedő, Győr. 1940-től kezdve felszabadulásáig kisebb megszakításokkal a 102/14. szá-
zaddal, majd a 104. VÉP-el teljesített szolgál-
latot Feleségét, 10 éves fiát, nővérét, sógornőjét 1 gyermekkel a deportációban, István bátyját mint muszost veszítette el. Második felesége is deportálva volt Lichtenwörthben Elvesztette első férjét, szüleit, sógornőjét és sógorát

Raab Rézső okl. mérnök Budapest. 1944 október 29-én kezdte munkát a szolgál-
latát és január 18-án szabadult fel. Bátyja R. Lajos ugyancsak munkaszolgálatos volt. 2 nővére, valamint Mihály bátyja deportálva lett és nem tértek vissza, őket parancsnokuk hamis papírokkal mentette meg és ettől kezdve bujkáltak. Leánya férje Auspitz István Borban volt munkaszolgálatos, ahonnan visszajövet meggyilkolták. Családjá több tagja elvesztett. — R. András műegyetemi hallgató a 101/302. századdal volt munkaszolgálatos, majd megszökött és a felszabadulásig bujkált.

Raab Rézső okl. mérnök Budapest. 1944 október 29-én kezdte munkát a szolgál-
latát és január 18-án szabadult fel. Bátyja R. Lajos ugyancsak munkaszolgálatos volt. 2 nővére, valamint Mihály bátyja deportálva lett és nem tértek vissza, őket parancsnokuk hamis papírokkal mentette meg és ettől kezdve bujkáltak. Leánya férje Auspitz István Borban volt munkaszolgálatos, ahonnan visszajövet meggyilkolták. Családjá több tagja elvesztett. — R. András műegyetemi hallgató a 101/302. századdal volt munkaszolgálatos, majd megszökött és a felszabadulásig bujkált.

Raab Rézső okl. mérnök Budapest. 1944 október 29-én kezdte munkát a szolgál-
latát és január 18-án szabadult fel. Bátyja R. Lajos ugyancsak munkaszolgálatos volt. 2 nővére, valamint Mihály bátyja deportálva lett és nem tértek vissza, őket parancsnokuk hamis papírokkal mentette meg és ettől kezdve bujkáltak. Leánya férje Auspitz István Borban volt munkaszolgálatos, ahonnan visszajövet meggyilkolták. Családjá több tagja elvesztett. — R. András műegyetemi hallgató a 101/302. századdal volt munkaszolgálatos, majd megszökött és a felszabadulásig bujkált.

Raab Sándor nyomdász, Paks. A 104/7-es századdal volt Ukrajnában, majd deportálták és Dachauban szabadult fel 1945. áprilisban. Atyját és húgát vesztette, el a daporált ástam, bátyja Oroszországból nem jött haza. Felesége szintén deportálva volt, ő atyját és 5 testvérét vesztette el.

Raab Zoltán borkereskedő, Gyöngyös. A 107/314. század kötelékében Galiciában éveken át teljesített munkaszolgálatot, aztán deportálták és Günskirchenben szabadult fél Feleségét, szüleit, testvérét és két kislányát szintén elhurcolták. Közülük csak egy kislánya tért vissza.

Rabinek I-ipót kereskedő, Budapest. 1944 november 15-én a nyilasok elhurcolták és több helyütt teljesített szolgálatot; majd meghalt. Családjából 1 sógora, 2 fia, pusztult még el.

Rabin Zoltán iakereskedő, Siófok. 1940-ben vonult be munkaszolgálatra, majd 1944-ben a Gesfllaipo Ma/uthausanbe vitte, mint politikai foglyot, ahonnan 1945. máj. 31-én tért haza. Felesége, fivére, annak felesége, sógornője gyermekeivel együtt nem térte haza, összesen 1 unokája tért haza Feűsége családja is nagyrészen elpusztult

Radics Tibor magántisztviselő, Újpest Egy évig volt deportálva és 1945. márc. 22-én Sachenhausban szabadult fel. Anyját, 2 testvérét és feleségét deportálták, közülük csak a felesége, tért vissza. Felesége szüleit, testvérét, unokahúgát és sógorát vesztette . el.

Radtnai Józsdf magántisztviselő, Nyiregyháza A 108/37. századdal Sáros-patakon szolgált és 1944. dec. 25-én szerelt le. 4 testvérét és gyermekét vesztette el. A felesége visszatért.

Rados Marcell kereskedő, Győr. A 102/14 századdal volt munkaszolgálatos az ország különböző részeiben és a deportálásból Büchenwaldban szabadult fel. Szülei mártírhaltak.

Radó Pál nagy kereskedő. Budapest. A 701/5. századdal Pétfürdőn szolgált és Budapesten szabadult fel. Antal öccse mártírhaltak.

Radó Sándor kereskedő, Cegléd. 1940 májustól 1942 december 15-én történt felszabadulásáig munkaszolgálatot teljesített a 109/6. századdal Magyarországon, Ukrajnában, Lengyelországban. Édesapját, 1 húgát deportálták, nem tértek vissza.

Raj Károly né htb., Debrecen; Férje 4 hónapot töltött Korányban munkaszol-

gá Laton, majd deportálták. Deportáltak még édesapját, ki nem is tért vissza. 1945 jan. 18-án. Budapesten érte a felszabadulás.

Rajnai Gyula hentes és mészáros, Vécéi. A 109/18. és 109/23. századokkal Ukrajnában volt munkaszolgálaton. és Uzsoknál szabadult fel. Deportáltak feleségei 2 gyermekét, szüleit, több rokonát. Közülük felesége és 2 gyermeke tért csak vissza.

Ranschburg Gusztávné özv. htb., Budapest. Elvesztette fiát és 2 vejét. Budapesten. 1945 január 18-án szabadult fel.

Rappaport Ferenc kereskedő, Sasalom. A 101/71. századdal Najgykátán, Lengyelországban és a Felvidéken teljesített szolgálatot. Elvesztette édesanyját és unokatestvérét

Rappaport József textütechnikus, Nagyálló. 2 évig teljesített munkaszolgálatot a 101/8. századdal az országban. 1944 áprilisában deportálták Auschwitzba, a következő év májusában szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, 3 testvérét.

Rauch Imre kereskedő. Kaposvár. Több mint 2 évig teljesített munkaszolgálatot Oroszországban. 1945 január 6-án szabadult fel Székesfehérváron-Feleségét, 2 gyermekét. 4 testvérét, apósát, anyósát a deportációban vesztette el.

Rác Emil kereskedő, Kecskemét A 105/31. századnál teljesített munkaszolgálatot 1945 április 19-én szabadult fel. Családjának 7 tagját deportálták, akik közül senkisémet tért vissza.

Rác Ferenc tisztviselő, Rákosszentmihály. 1944 májusában deportálták-Elvesztette feleségét és fiát 1940-ben. Leánya visszatért a deportálásból.

Rác János gyógyszerész, Kiskunhalas. 1944. jún. 17-én deportálták és 1945 máj. 7-én szabadult fel. Elvesztette feleségét, leányát, nővérét, sógorát 4-tagú családját. Fia Péter, jelenleg hadifogoly.

Rákosi Géza villanyszerelőmester, Pestszen/terzsóbet. A 101/14-es kmszaddal volt munkaszolgálatos éveken át. Utána illegális mozgalomban vett részt egész az orosz felszabadításig.

Rátki László fogtechnikus, Miskolc. A 107/318. századdal volt munkaszolgálatos több éven át, majd deportáltak és Günskirchenben szabadult fel. Mint muszos Ukrajnát is megjárta. Felesége és szülei mártírhaltak.

Rátonyi (Rosenstein) Miklós kereskedő, Kecskemét. A 107/7. századdal közel 3 éven át volt munkaszolgálatos és Székesfehérváron szabadult fel. Egész családját, 3 testvérét deportálták és mind elvesztek.

Rechnitzer Benő szabómester, Budapest. A gettóban szabadult fel. R. Árpádot és Ferencet, mint muszosokat vitték el, előbbi Erdélyben, utóbbi Oroszországban volt és mindketten Németországban vesztették életüket. Elvesztette még testvéreit, és azok családtagjait, valamint több vidéki rokonát.

Rechnitzer József kereskedő, Vasvár. Előbb munkaszolgálatos volt, majd deportálták és Günskirchenben szabadult fel. Elvesztette bátyját, nővérét és annak kisleányát felesége szüleit, nővérét és kisleányát. Felesége és Dezső egyik kislánya visszatért.

Rechnitzer Ignác kereskedő, Vasvár. 1940-től kezdve teljesített munka szolgálatot több részletben, megjárta Mauthausent és Günskirchenben szabadult fel. Elvesztette feleségét, fiát és Éva leányát.

Reich Andor aranyműves, Budapest. 1944 október 20-án vonult be munkaszolgálatra és 1944 decemberben deportálták.

Reich Andor kereskedő, Sátorlajújhely. A 4/2. századdal ez országban teljesített munkaszolgálatot és 1945. jan. 13-án szabadult fel. Szüleit és 5 kiskorú testvérét vesztette el. — R. Jenő textilkereskedő a 110/306-os századdal volt munkaszolgálatos, s 1944. nov. 18-án szabadult fel.

Reich Artúr malomigazgató, Karcag. Egy évig volt deportálásban és Becsben szabadították fel. Felesége és fia kivételével minden rokonát elvesztette.

Reichbard Ernő konzervgyári igazg., Kecskemét. 1944 június 29-én deportálták Bergen-Belsenbe és a következő évben szabadult fel. Feleségét, leányát és családjának több tagját deportálták dr. Román László vegyész mérnök nem tért vissza.

Rewch Ferenc látszerész, Budapest. A 101/306. századdal honi munkaszolgálatot teljesített a pesti felszabadulásig. Elvesztette anyósát és feleségének 3 tagú családját.

Reich Imréné özv. kereskedő, Budapest. Férje, mint muszos, 1943. április 8-án halt meg.

Reich János gabonakereskedő, Sárboárd. 1944. máj-ban került a rendőrségre és 6 hónapig politikai fogoly volt! Efe megelőzően 1941—1944-ig rendőri felügyelet alatt volt, 1945 febr. b. Mauthausenben és máj. 6-án Günskirchenben szabadult fel. A német gázkamrákban 2 öccse, pusztult el. Felesége: Stampfel Erzsébet, 1944. júli 30-án került Auschwitzba s 1945. máj-ban Lichtenau/ban szabadult fel.

Reich Lipót kereskedő, Pécs. Előbb muszos volt és 2 éviig Oroszországban dolgozott, majd Flossenburgra deportálták. Az amerikai felszabadítás után tért haza. Felesége és leánya Auschwitziról tértek vissza. Bátyjai: R. Adám és Jenő feleségével és leány árnyak, vejével, valamint nagyszülei vel nem tértek vissza.

Reich Magdolna nőikalapos, Nyiregyháza. Auschwitzba deportáltak és Libauban, 1945. máj. 8-án szabadult fel. Szüleit, nagyszüleit, 9 nagybátyját vesztette el. Testvére: R. Erzsébet szintén deportálásban volt vele együtt — Goldfarb Veronika is deportálásban volt és elvesztette szüleit, nagybátyját és nagynénjét.

Reich Márton id. szénkereskedő, Tokaj. A 108/109. század kötelékében teljesített szolgálatot és a deportálásból Günskirchenben szabadult fel. Szüleit és 3 testvérét vesztette, el.

Reich Sándor bőrkereskedő, Szarvas. A 104/306-os kimsz-nál 6 hónapig teljesített szolgálatot, feleségét és 1 gyermekét deportálták, öccse Jenő, az orosz fronton veszett el.

Reich Sándor órasmester, Szeged. A 110/6-os századdal teljesített munkaszolgálatot. 1945. jan. 16-án szabadult fel. Anyját, nagyanyját, nővérét és bátyját vesztette el.

Reiner Andor kesztyűssegéd, Budapest. Az 5-ös századnál teljesített munkaszolgálatot, majd kivitték Voronyezshez és 1945 január 16-án szabadult fel.

Reiner Gyula néhai kér., Budapest. A 101/340. században teljesített munkaszolgálatot és Hidegségről nem tért többé vissza.

Reiner Emil órasmester, Budapest. A 101/1. századdal megjárta a Don-kanalyt is, majd 1944. február 8-án deportáltak. Elvesztette anyósát és 20 unokatestvérét.

Reiner Ervin kőművestulajdonos, Győr. A 102/302. és 101/304. századokkal volt munkaszolgálatos, a deportá-

lásból Günskirchenben szabadult fel. Szülei mártírhalált haltak.

Reáner József kereskedő, Vác. 36 hónapig mint munkaszolgálatos teljesített szolgálatot, ebből huszonnyolc hónapig Ukrajnában, volt, majd Barba került, ahol az oroszok felszabadították. Szülei, felesége, 2 gyermeke Auschwitzban pusztult el.

Reiner Tiborné özv. háztart., Budapest. Férjét Vácra, majd Komáromba vitték, 1944-ben deportálták, ahonnan nem tért vissza.

Rednfejd Aladár órásmeister, Eger. Több évig volt munkaszolgálatos a 107/31. század kötelékében és Galicidában is járt Edesanyját, feleségét, 3 testvérét, 1 gyermeket, apósát és anyósát vesztette el.

Reininger Dezső kereskedő, Devecser. A 107> VÉP kötelékében több éven át teljesített munkaszolgálatot, majd Budapesten 1945. jan. 18-án szabadult fel. Húgát egy gyermekkel, sógorát, bátyját, sógornőjét egy fiával ölték meg a németek, felesége is deportálva volt. Elvesztette szüleit, 5 testvérét, 2 sógorát 2 gyermekkel.

Reininger József kereskedő, Devecser. A 103/304. századdal éveken át teljesített munkaszolgálatot, majd Németkéren felszabadult. Elvesztette feleségét, gyermekét, húgát és öccsét

Reingewürtz Jenő fűszerkereskedő, Csenger. öt éven át volt munkaszolgálatos, és Auschwitzot is megjárta. 1945. jón-ban szabadult fel. Atyját és feleségét, gyermekével vesztette el.

Reinltz Ernő vaskereskedő, Szikszó. A 108/47. századdal Stanislauban és az ország különböző részeiben volt munkaszolgálatos 1944. december 25-én Felcsuton szabadult fel. Szüleit, 3 testvérét elvesztette.

Reissiman Ernő zongorakészítő, Budapest. A 109/8. századdal Ukrajnában teljesített szolgálatot, majd deportálás elől Kőszegről megszökött. Két sógorát, mint muszos, deportálták és mindketten elvesztek. Két nővére védett házban szabadult fel.

Reismann László kereskedő, Budapest. A 101/335. századdal több helyütt teljesített szolgálatot, majd sikerült megszöknie és a felszabadulásig illegálisan élt. Elvesztette edesanyját, nővérét, akik Auschwitzban tüntek el. Sógort a nyilasok végezték ki. Még több rokona is elveszett.

Redszmann Andor autókereskedő, Kecskemét. A 101. századdal teljesít

tett munkaszolgálatot és járt Jászszentandrason. Két testvére a Donnál tűnt el.

Reiszmann Gyula autófúvarozó, Kecskemét. Több ízben volt munkaszolgálatos és 1944. jún. 27-én a Gestapo lefogta, majd megszökött és a felszabadulásig a környéken bujdosott. Már az 1914-es időkből is sok meghurcoltatásban volt része, egy ízben halálra ítélték Héjjasék és különítménye által, majd hosszabb ideig bezárva volt és később is, mint politikailag megbízhatatlan, sok üldöztetésben volt része. Családjából egy kivételével mindenki elveszett.

Reisner István vegyész mérnök, Gyula. A budapesti gettóba 1944. dec.

3-án került, ahol a felszabadulás' érte. Szülei, fia, húga, öccse a deportációban pusztultak el.

Reiss Imre kereskedő, Budapest. A 109/64. századdal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten svéd védett házban szabadult fel. Szüleit és Béla fivérét vesztette el.

Reisz Géza kereskedő, Nagykőrös. A 304. kmsz-al 9 hónapig volt munkaszolgálatos, majd szökés útján szabadult.

Reisz Gyuláné özv. htb. Budapest. A budapesti gettóban szabadult fel. Elvesztette testvérét és annak gyermekeit.

Reisz Károly nyomdász, Budapest. 1942. dec. 15-én kezdte munkaszolgálatát, majd a pesti felszabaduláskor szerelt le. Sógort 'és feleségét vesztette el, utóbbit a nyilasok lötték agyon.

saládjából még özv. Schwartz Pálnét és dr. Mandel Lajost, valamint annak 3 gyermekét, továbbá Fekete Józsefet ölték meg Auschwitzban.

Reisz László bőrkereskedő. Nyiregyháza. 5 te évig volt munkaszolgálatos az 1086. századdal az ország különböző részében. 1945. januárjában szabadult fel. Elvesztette szüleit, nővérét és sógorát

Reisz Sándor órás, Budapest. Az 1/2. és 13/1. és 105/31. századokkal honi munkaszolgálatot teljesített és 1945. március 31-én Harkán szabadult fel.

Reisz Zolién kereskedő, Budapest. A 701/17. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd megszökött és a felszabadulásig bujdosott. Elvesztette anyját, húgát, annak férjét és feleségének fivérét, aki Oroszországban 1943-ban halt meg.

Renkei György kereskedő, Budapest. A 101/2. századdal több ízben éveken át volt munkaszolgálatos és Budapesten szabadult fel. István fiát megölték. — R. László kereskedő 1940-ben vonult be Ukrajnában mint muszos túnt el.

Renkei (Reinfeld) György kereskedő, Budapest. Több évig teljesített különböző helyeken munkaszolgálatot és 1944. aug.-tól kezdve Budapesten bujkált. Édecsajja az üldöztetés alatt szerzett betegségében belehalt, öccse mint muszos eltűnt, fia, István, a deportálásból ezideig nem tért vissza. Felesége átvészelte a nyilas időköt, elvesztette anyját, Ernő fivérét és sógornőjét.

Revitz Lajos kereskedő, Paks. A 103/305., majd a 104/303. századdal teljesített munkaszolgálatot és Székesfehérváron szabadult fel. Feleségét, 4 gyermekét, szüleit, 4 testvérét veszítette el. — R. Jenő kereskedő muszos volt. Szüleit, feleségét, 4 gyermekét, testvéreit és rokonait veszítette el.

Rédlich Miklós festékkereskedő, Gyöngyös. Előbb hosszabb ideig munkaszolgálatos volt, majd deportálták és Guns kirchenben szabadult fel. Feleségét, bátyját és családjának 12 tagját veszítette el.

Régner Ferenc villanyszerelő, műszerész, Csongrad. A 102/32. századdal deportálni akarták, de megszökött és a budapesti svájci követség házában szabadult fel. Családjából elhurcolták testvérét, 3 unokatestvérét, akik közül édesanyját, feleségét, gyermekeit 4 R. Margit tért vissza.

Régner Sándor fogtechnikus, Bácsalmás. Másfél évig volt Muszos a 105/1-es k. m. sz.-nél, majd a századdal Galiciába vitték, ahonnan megszökött. 1945. jún. 3-án került haza, Deportálás következtében édesanyját veszítette el.

Rékai Gábor kereskedő, Kisikunlacháza. A 106/11. századdal teljesített szolgálatot és a deportálásból 1945 májusában szabadult fel. Anyja és húga mártírhalált szenvedtek.

Rétházi József gazdálkodó- és autófuvározó, Szikszó. A 101/8. században mint munkaszolgálatos 1940-től kezdve teljesített szolgálatot Kassán és Erdélyben, majd 1944. november havában csapatától sikerült megszöknie és 1944. dec. 20-án az oroszokkal együtt vonult be Szikszóra. Edesapját, feleségét, mostohaanyját, húgát, sógorát, valamint azok kisleányát deportálták, kik

közül csak felesége tért vissza. Két fivére mint muszosok átszöktek az oroszokhoz, harmadik fivére, Miklós, az ellenállási mozgalomban résztvevő Budapest felszabadításánál s a rendőrségen teljesített szolgálatot.

Réti (Strasser) Endre kereskedő, Balassagyarmat. 42 hónapi munka szolgálatot teljesített a 102/12. századnál, a felszabadulás Budapesten érte, ezt megelőzően a nyilasok többször elfogták, de mindannyiszor sikerült elszöknie. Felesége, fia, 4 testvére Auschwitzban lelték halálukat.

Réti Imre bórdízműves, Budapest. A 109/7. századdal. Ukrajnában volt és Budapesten¹ szabadult fel. Elvesztette feleségét és Pál fivérét, aki a Donnál tűnt el.

Réti István bórkereskedő, Szombathely. A 103., 102. és 109. VÉP-nél teljesített munkaszolgálatot éveken át és 1945. máj. 4-én Guns kirchenben szabadult fel. Elvesztette apját, nővérét és annak gyermekét, sógorát, aki a jolsvai orvosszázadnál pusztult el. Felesége a deportálásból visszatért. Elvesztette szüleit és testvérét.

Réti Jenő szabómester, Keszthely. Előbb Jugoszláviában, majd Oroszországban volt munkaszolgálatos, innen tízfuszosan hazahozták, majd ismét Lengyelországba vitték ki, ahol átszökött az oroszokhoz és mint partizán, a Rákosi-brigádban egész Budapestig harcolt. Feleségét, gyermekét, valamint édesanyját a németek ölték meg.

Réti Miklós kereskedő, Nyíregyháza. Rahón teljesített munkaszolgálatot, majd Auschwitzba hurcolták, majd 1945. máj. 2-án szabadult fel. Anyját, feleségét és 5 testvérét veszítette el.

Réti (Steiner) Miklós tisztv., Körösjadány. A 106/307. századdal teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból 1945 május 3-án szabadult fel. Szüleit és két testvérét veszítette el.

Révai Sándor gazdálkodó, Tamási. A 107/2. századdal éveken át az ország területén volt, majd Dachauba internálták és 1945. máj. 1-én szabadult fel. Szüleit veszítette el. Felesége szintén deportálva volt, ő két öccsét siratja.

Révész István cipész, Eger. A 102/208. századdal előbb 1940-beni, majd 1944-ben teljesített munkaszolgálatot, aztán deportálták és Sachendorfból szökés által szabadult fel. Szüleit, feleségét, annak nővérét és 3 gyermekét, édesapját és 2 fivérét deportálták. Felesége kivételével mind elvesztek.

Révész Izidor malombérlő, Ibrány. A 108/42. századdal teljesítette munkaszolgálatot, majd orosz fogságba került, ahonnan 1945. augusztus 31-én tért vissza. Elvesztette édesanyját, három testvérét» közülük Dezső orosz fogságban halt meg.

Révész Jenő kereskedő, Cegléd. Előbb 1940-ben volt munkaszolgálatos, majd 1944-ben deportálták és felszabadulása 1945. április 16-án történt. Egész családját Auschwitzban mártírhalált halt.

Révész Jenő kereskedő, Kalocsa. 1944. máj. 16-án internálták, onnan Szegeden át deportálták. 1945. máj. 8-án szabadult fel. Édesanyját, feleségét, leányát, öccsét és sógornőjét pusztították el. Második felesége volt férjét is a deportálásban ölték meg és édesanyját is elvesztette.

Révész (Roscnfeld) József kereskedő, Újpest. A 101/34. században teljesített munkaszolgálatot Romániában és az ország területén. Budapesten szabadult fel. Elvesztette feleségét, 2 gyermekét, bátyját, nővérét és azok 4 gyermekét.

Révész László gazdálkodó, Kecel. A 101/70. századdal Lengyelországban teljesített szolgálatot és 1944. november 15-én Ungváron szabadult fel. Szüleit és öccsét veszítette el. — R. Irén kereskedő, a nyílfasídköket Budapesten védett hátában vészelte ál.

Révész László kesztyűsmester, Budapest. A 101/306. századdal a budapesti felszabadulásig Volgáit. Elvesztette apósát és feleségének mintegy 30 tagú rokonságát.

Révész Zoltán színész, Eger. 1940-től 1944-ig a Kárpátokban és Erdélyben teljesített munkaszolgálatot és Győsen szabadult fel. Feleségét Auschwitzban végezték ki.

Riemer Sándor fuvarozó vállalkozó, Budapest. A 101/13. századdal többhelyütt szolgált és Pesten szabadult fel. Édesatyja és öccse mártírhalált haltok.

Riesz Endre kereskedő, Zirc. A 103/5. és 110/7. századokkal Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot és 1945. március 31-én Sopronban szabadult fel. Anyját, nővérét és feleségét deportálták, közülük anyja nem tért vissza.. Felesége apját veszítette el.

Riesz Imre szücsmester, Budapest. A nyilasok alatt illegálisan élt a felszabadulásig. Öccsét, húgát, annak leányát, anyját veszítette el a deportálásban. Regina húgát a nyilasok végezték ki. Sógora, mint muszós Hidegségnél

halt meg, anyósát és apósát Auschwitzban ölték meg, ugyanitt veszítette el még több családtagját.

Riesz Sándor zsidó, Budapest. 50 %-os hadirokkant. Fiai orosz fogságban varu mint a 102/30. munkaszolgálatos század tagja.

Rigó Dezső papír- és vegyiárkereskedő, Pécs. Szlovákiában és Magyarországon a 104/1. századdal teljesített éveken át munkaszolgálatot. Édesanyját, feleségét, gyermekét, 4 testvérét és több közeli hozzátartozóját deportálták.

Rinder Béla tisztviselő, Gönc. A deportálásból 1945. május 4-én Günskirchenben szabadult fel. Elvesztette szüleit, testvérét és annak Ferenc fiát

Ringwald Sándor bélyegkereskedő, Budapest. Több éven át teljesített munkaszolgálatot különböző helyeken, majd a deportálás elől megszökött és Budapesten szabadult fel. Fivérét dr. R. Marcéi orvost deportálták és nem tért vissza, sógora Ukrajnában flektiifuszban halt meg és dr. R. Jenőné és Agi leánya Auschwitzba haltak meg.

Ritter Andor szabómester, Budapest. A 109/10. századdal honi és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített és az orosz hadsereggel tért vissza. Szüleit és testvéreit veszítette el.

Ritter Jenő tisztviselő, Földes. A 101/210. századdal két és fél évig volt munkaszolgálatos és Dachauban szabadult fel. Elvesztette édesanyját, feleségét, leányát, öccsét és több rokonát,

Rípp Vilmos kereskedő, Bácsalmás. 1940-ben vonult be a 253/1-es k. m. sz.-hez, majd a 105/6-os és a 114-es VEP-nél is teljesített szolgálatot 1944. jan. 7-én vitték ki az ország határán túl, majd 1945. ápr. 7-én szabadult fel. Nővérét és családjának 22 tagját deportálták, akik mind a német haláltáborokban haltak meg.

Robinson Ferenc textiltervező, Budapest. 3 hónapig volt muszós, utolsó állomása Gönyű volt. Feleségét deportálták és ott mártírhalált halt.

Robisek László kereskedő, Kaba. A 106/17. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1944. december 16-án Buká mellett szabadult fel. Szüleit és testvérét megölték.

Roboz Andorné özv. tanár, Budapest. 1944. november 15-én a nyilasok elhurcolták. Megszökött éfé svéd védett házában szabadult fel. Öccse.

Braun Ferenc, Frigyes, apja és 2 sógora vesztett el.

Roboz Béla gyógyszerész, Sárospatak. Szüleit, 2 testvérét, unokaöccsét és sógornőjét vesztette el.

Rochlitz Vilmos tamuló, Budapest. A 101/335. századdal János és István fiavérével együtt teljesítettek munkaszolgálatot, majd deportálták őket.

Bodó Imre kereskedő, Budapest. Aknaszlatinán és Oroszországban volt munkaszolgálatos, majd fogságba esett és Szibériába vitték. Innen 1945 augusztus 23-án jött haza. Felesége a deportálásban halt meg és vele elvesztette Sándor bátyját is.

Romhányi Miklós gazdálkodó, Nyíregyháza. Két hónapig volt munkaszolgálatos s 1945. jan. 13-án szerelt le. Szülei mártírhalált haltak. Felesége is deportálásban volt.

Rosenbaum László kereskedő, Felsőgalla. A (komáromi Elónál teljesített munkaszolgálatot éveken át megszakításokkal, majd deportálták. Szüleit, feleségét, és gyermekét ölték meg. — R. József kereskedő a »105. VÉP-nél teljesített szolgálatot és Günskirchenben szabadult fed. — Benkő Zsuzsanna háztartásbeli Auschwitzban volt deportálva. Szüléd mláirtírhalált haltak.

Rosenbaum Lipót kereskedő, Mándok. 1940-ben volt munkaezolgálatos, majd 1944-ben deportálták. Elvesztette anyját, 2 testvérét, bátyját családjával. Fia» mint muszos, a Radnai havasokban 1942 decemberben halt meg.

Rosenberger Imre kereskedő, Zirc. A 107. VÉP-nél volt munkaszolgálatos és Budapestem miután a deportálás elől megszökött, felszabadult. Szülei Ausch-

l witzbhn mártírhalált haltak.
Rosenberg György bútorkereskedő, Pestissienterzsébet. A 101/39. századdal teljesített munkaszolgálatot és Lengyelországban is volt. Deportálták Harkára és 1945. márciusában szabadult fel. Hadirokkant. Családjának számos tagját deportálták.

Rosenberg Gyula textilkereskedő. Nyíregyháza. A 108/34. századdal honi és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített és 1945. márc. 22-én szabadult fel. Családjával együtt elvesztette testvérét és azok 27 gyermekét.

Rosenberg Hermann üveges, Szécsény. Előbb muszos volt, majd 1944. áprilisában internálták Miskolcon, újból bevonult s rövid megszakításokkal mindvégig munkaszolgálatot teljesített. A deportálásból Günskirchenben szaba-

dult fel. Feleségét, szüleit, 3 gyermekét vesztette el. Második felesége szintén deportálva volt. Ő a szüleit vesztette el.

Rosenberg János kereskedő, Budapest. A budapesti gettóban szabadult fel.

Rosenberg József bőrkereskedő, Búdszentmihály. A 108/13. században honi és lengyelországi szolgálatot teljesített, majd deportálták és 1945. jan. 23-án szabadították fel. Anyját, feleségét, gyermekét és 3 testvérét megölték.

Rosenberg József kereskedő, Balatonboglár. Huszonnyolc hónapot töltött a 104/3-as sz. mohácsi századdal. 1944. okt. 27-én szökött meg. Szüleit, feleségét, fiát és több rokonát vesztette el. 1944. okt. 27-én szökött meg. Szüleit, feleségét, gyermekét és rokonait vesztette el.

Rosenberg Károlyné htb., Budapest. A pesti gettóban érte a felszabadulás, férje a deportálásban, testvéreit (3) részben deportálásban, részben mint — R. Arpád lakatos, Nagybjom. Huszonnyolc hónapig volt muszos, ebből 7 hónapig Lengyelországban szolgáit, muszosokat vesztette el, valamint férje nővérének családját.

Rosenberg Lajos néhai kereskedő, Diósgyőr. Előbb munkaszolgálatos volt, majd deportálták Sárvárra, ahonnan azóta semmi hír nincs róli. Felesége és leánya szintén deportálva voltaik, 1945 áprilisában szabadultak fel.

Rosenberg Lajos órásmeister, Kecskemét. A 107/23. századdal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Ezt megelőzően illegális mozaómban vett részt, plakát és röpcédulák kiragasztásában működött közre, a Gestapó elfogta, és kivégzése elől szökött meg. Elvesztette szüleit, nővérét, bátyját, öccsét. Egyik bátyja, mint musz, Oroszországban tűnt el. Fivérei közül csak Zoltán tért haza. Felesége is deportálva volt, ő szüleit és nővérét vesztette el.

Rosenberg Mihály gazdálkodó, Bácsalmás. A 105/31. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd megszökött és az oroszok bejöveteléig tizenkét napig bujdosott. Édesanyját, két leánytestvérét és számos rokonát vesztette el.

Rosenberg Miklós gyümölcskertész. Komlód tótfalu. A 11/8. századdal 1944 november 30-ig teljesített munkaszolgálatot. El vettette apját, nagybátyját, nagynénit. Felesége deportálva volt,

elvesztette szüleit, hűgát s több rokonát.

Rosenberg Miksa szabómester, Kótaj. Több mint egy évig volt deportálva és 1945 június 20-án szabadult fel Eben-seében. Elvesztette szüleit, feleségét, 2 gyermekét, apósát, anyósát, 3 testvérét és 3 sógorát. — R. Géziai bórdíszműves. A «108/1. századdal volt munkaszolgálatos, majd deportálták és 1945 május 4-én szabadult fel.

Rosenberg Zoltán kereskedő, Domb-rád. Az 5/3., 3/7. és 701/2- századok-kal teljesített szolgálatot és 1945 fe-bruárjában szabadult fel 17 tagú csa-ládját kiirtották.

Rosenblum Artur asztalos, Budapest A 305/6. századdal teljesített munka-szolgálatot éveken árt, részben Orosz-országban. 1944 november 17-icén sza-badult fel. Elvesztette feleségét, szü-leit, és 20 közeli hozzátartozóját Sán-dor öccse Oroszországban tünt el.

Rosenblum Henrik borkereskedő, Bu-dapest. A 109/9. századdal Oroszország-ban, a brianszki erdőben teljesített Sönlgállartot, majd visszatérve az Al-brecht laktanyába, megszökött és a felszabadulásig bujkált.

Rosenblüh Béla kereskedő, Szeged A 105/31. században éveken át teljesí-tett munkaszolgálatot, majd megjárta Gürskirchent és Mauthausent és 1945 május 4-én szabadult fel. Elvesztette hűvérét és annak fiát. Felesége és gyermeke, valamint 2 nővére is depor-tálásban voltak.

Rosenzweig Lajos kereskedő, Mindszent. Munkaszolgálatos 1940-ben volt, majd 1944. májusában deportál-ták és 1945. április 15-én szabadult fel. Elvesztette fiát, unokaöccsét, fe-leisége és anyósa is deportálva voltak.

Rosenzweig Lászlóné kereskedő, Budapest. Férje 1941-tőU kezdve a 701/12. századdal teljesített munka-szolgálatot és 1944-ben a Kárpátokban eltűnt Családjának több tagja veszett el.

Rosendom Mihály kereskedő, Kapos-»pula. A mohácsi: kieg.-gei teljesített munkaszolgálatot az országban és Oroszországban. Budapesten sza-badult fel. Felesége, leánya és 5 testvére volt deportálva, testvérei nem tértek vissza. — R. Agnes férjezett Steiner Károlyné deportálva volt és 1045 má-jus 9-én szabadult fel. — R. Mihályné, stz. Friedmann Éva deportálva volt, elveartette édesanyját és 2 testvérét.

Rosenfeld Adolf kereskedősegéd, Du-

napataj. Több éven át volt munkaszol-gálatos, háromszor szökött, meg és 23 bajtársát mentette meg.

Rosenfeld Armin vaskereskedő, Pécs. A 102/212. kmsz.-nél Magyaróváron és Budapesten volt munkaszolgálatos. Bu-dapesten a nyilások kezén volt, maja onnan megszökött s az oroszok szaba-dították fel. Feleségét, kisfiát, 3 tes-tvérét, apósát, anyósát és még 20 roko-nát ölték meg.

Rosenfeld Dávid kereskedő, Cegléd. Szüleit és 2 testvérét Lengye'országba deportálták és azokat ott végezték ki. Ő maga orosz katoná volt és a néme-tek ellen harcolt. Négyszer sebesült. Két évig mint partizán, Lengyelor-szágban küzdött

Rosenfeld Imréné sz. Deutsch Olga kereskedő, Budapest A deportálás elől Hegyeshalomból védett útlevelel jött vissza. Majd a nyilasok élfogták, elvit-ték a nyilasházba, végül a gettóba ke-rült. Férjét deportálták mint munka -szolgálatost, valamint nővérét, annak férjét és leányát, közülük senki nem tért vissza. Fivérét a nyilasok végez-ték ki. Családjának még száimos tagja veszett el.

Rosenfeld József kereskedő. Nagykö-rös. A 101/50. században 41 hónapig teljesített szolgálatot és a Donig gya-log hurcolták. 1944. június 27-én Len-gyelországban fogságba esett, ahonnan 1945. okt 15-én szabadult 3 testvérét, felesége részéről annak édesanyját, nagynénit, sógorát és unokahűgát vesztette el.

Rosenfeld Lajos cipésmester, Duna-földvár. A 104/3-as századdal volt munkaszolgálatos és orosz hadifogság-ban is volt. Székesfehérváron szerelt le. 2 testvérét, sógorát, sógornőjét 1 gyermekkel vesztette el.

Rosenfeld Lajos kereskedő, Török-szhehtmiklós. 1944. máj. 17-én a gettó-val deportálták, majd Bergen-Belsen-ben szabadult fel. Feleségét é 2 gyér-mekét is elhurcolták. Felesége nem tért vissza.

Rosenfeld Miklós szücsmester, Buda-pest. A «101/70. századdal Lengyelor-szágban szolgált és 1945 február 11-én Nagycenken halt muszos halált. Fele-sége még elvesztette sógorát, annak fe-lségét 2 (gyermekkel. Saját családjából pedig még László fivére halt meg. ő visszatért a deportálásból.

Rosenfeld Miksáné kereskedő, Újfe-hértó. Egy évig volt deportálásban és

1945. május 1-én szabadult fel. Elvesztette édesanyját, férjét, 8 testvérét, anyósát, apósát és azok gyermekeit, 2 sógorát, 3 sógornőjét.

Rosenfeld Mór gazdálkodó, Kál. A 107/108. századnál teljesített munkaszolgálatot, majd Budapesten felszabadult. 3 testvérét veszítette el. Felesége és gyermekei is deportálva voltak.

Rosenfeld Sándor borkereskedő, Budapest A 701/302. mázáddal teljesített munkaszolgálatot, majd a deportálás elől megszökött Mosonmagyaróvárról és epepesti felszabadulásig bujkált Egész családját megmentette. Újvidékről deportáltak testvéreit és azok családtagjait, valamint anyósát, ajkák mind meghaltak öt és családját Ujváry Gyula kér. (Zoltán-u. 12.) saját élete kockázatásával bujtatta lakásán.

Rosenkrantz B Bertalan kereskedő, Budapest. A Gestaponál és a Pestváltó Jéiki törvénytörésen volt fogában, majd a budapesti gettóban, mint a VU-kér. intézője szabadult fel. Elvesztette nővéreit, Róth Fülöpöt, annak feleségét, leányát és 2 unokáját.

Rosenthal Adolf nyersbőrkereskedő, Pásztó. A 107/307. századdal teljesített szolgálólatot, majd a budapesti Albrecht laktanyából megszökött és Buják mellett szabadult fel. Elvesztette édesanyját 4 gyermekét, 4 testvérét, családjából összesen felesége és 2 fivére tért vissza.

Rosenthal Dezső molnár, Sárvár. Munkaszolgálatot 1942 nov. 25-től 1944 nov. 7-ig a 103/4. k. m. sz. kötelékében teljesített. Szerbiában volt századával majd Borból 1944. nov. 7-én deportáltak. Atyját és saját fiát veszítette el. Felesége szintén deportálva volt és 1945. máj. 1-én szabadult fel. Anyját, nagyatyját és 3 hűgát veszítette el.

Rosenthal Ignác hentes és mészáros, Sárvár. 1940. aug.-ban kezdte munkaszolgálatát a 107. VÉP-nél, amelynek kötelékében 1945. jún.-ig teljesített szolgálólatot. 1945. márc.-ban Németországba hurcolták és júniusban szabadult fel. Elvesztette feleségét, 2 gyermekét, 2 öccsét, 4 nőtestvérét, 3 sógorát és 3 gyermekét. Feleségének is majdhcm egész családja elpusztult.

Rosenthal József kereskedő, Sárvár. 1940. aug.-ban vonult be először a 101/327-es századhoz, amellyel Romániában teljesített szolgálólatot. 1944. dec. 14-én deportáltak és 1945. ápr. 13-án Magdeburgban szabadult fel. Szüleit, sógornőjét 1 gyermekkel veszítette el. Fele-

sége., Maulher Mária 1944. júl. 7-én Auschwitzba került és 1945. ápr. 13-án Waldenburgban szabadult fel. ő anyját a németek által és bátyját, mint muszost veszítette el.

Rosenthal Sándor gazdálkodó, Debrecen. Több éven át volt munkaszolgálatos részben Ukrajnában és Lengyelországban, majd Dachaubába került és Feldafinban szabadult fel. Felesége is deportálva volt. Elvesztette szüleit, 3 nővérét, 3 gyermekét, sógorát. Az ő vesztesége, szülei, 1 leánya, 1 hűga, 5 nagybátyja, 3 nagynénje és ezek 9 gyermeke.

Rosenthal Zoltán kereskedő, Kalocsa. A 482. klg. büntetőszázaddal teljesített éveken át szolgálólatot, melynek nagyrészét orosz területen szolgálta végig. Visszatérés után Kassa környékére került, ahol a csendőrök elfogták és Agfalvára vitték. Itt bátyját agyonlőtték, ő megszökött. Később deportáltak és Bécsnél szabadult fel.

Rosenzweig Ernő iparos, Miskolc. Több évig volt munflcaifizolgatee részben Ukrajnában, járt a Donnál, majd kórházba került, innen megszökött és Moszkvába került, antifasiszta tanfolyamra és a partizánokkal harcolt két és fél éven át. Főhadnagyi rangban szerelt le. Résztvett Auschwitz felszabadításában is. Elvesztette feleségét kisleányát, szüleit, 3 nagybátyiát. 2 nagynénjét és azok 9 gyermekét.

Roanwasser József fuvarozó, Ib-rány. A 108/31. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1945. január 24-én szabadult fel. Elvesztette édesanyját, feleségét, 6 gyermekét és 3 testvérét.

Rosinger János né bútorkereskedő, Karcag. A deportálásból Strasshofbm szabadították fel. Elvesztette testvérét, anyósát, sógornőjét és nagynénjét.

Rosmann Hermáim kereskedő, Sátoraljaújhely. A 108/4. századdal az országban és Oroszországban teljesített munkaszolgálatot és a deportációból 1945 május 7-én szabadították fel. Szüleit, 3 nővérét, fivérét és teljes családját elvesztette.

Roener Jenő néh, Budapest. Mint muszos bevonult 1942. november 22-én a 101/22. századhoz és 1943. február 16-án agyonlőtték.

Rosner Miklós kereskedő, Budapest. A 101/37. századdal honi és ukrainai munkaszolgálatot teljesített, majd a Don-kanyartól fagyással, mint 50

százalékos hadirokkant tért vissza és később a felszabadulásig bujkált.

Rosta Frigyesné tisztviselő. Budapest Férje, mint musz teljesített szolgálatot majd a deportálás elől megszökött és 1945. január 8-án a nyilasok kivégezték. Fivéie Mauthausent járta meg, de visszatért

Rostás (Rechnitzer) Pál nyomdász, Sopron. A 3/5. századdal teljesített munkaszolgálatot és Sachendorfnál szabadult fel. Szüleit és 4 nagybátyja kivételével teljes családját kiirtották. Felesége visszatért a deportálásból. Elvesztette szüleit, öccsét és nagynyáját

Rothberger János bádogosmester, Kaposvár. A 104/2. hajmáskéri századdal teljesített szolgálatot és 1944. december 27-én szabadult fel. Elvesztette édesanyját, nővérét, feleségét, hat és három éves kislányát és unokaöccsét

Roth Deosó kereskedő, Budapest. A 101/312. századdal Zomborban szolgált és Budapesten szabadult fel. Öccse, mint muszos halt meg, sógornője Auschwitzban pusztult el

Roihstedt Albert termény kereskedő, Miskolc. A 107/7. és 3/3. századdal teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból fiával együtt Guns kirchenben szabadult fel. Elvesztette feleségét 3 testvérét, apósát. Jelenlegi felesége szintén deportálásban volt. Elvesztette első férjét és Magda kislányát.

Roth Ernő kereskedő se@éd, Hejőcsaba. 11/5. századdal volt munkaszolgálatos és 1944. október 27-én Ungváron szabadult fel. Apját, hűgát, 2 öccsét és családjának mintegy 18 tagját vesztette el.

Roth Ferenc kereskedő, Tiszabercel. A gépkocsizó századdal teljesített munkaszolgálatot éveken át és 1945 márciusában Ausztriában szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, 5 gyermekét és 3 testvérét.

Roth Ferenc szövőmester, Örkény. A 101/69. és 101/22. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1944. december 7-én szabadult fel. Apósát anyósát, hűgát és bátyját családostul együtt irtották ki.

Rothfeld Miklós üvegkereskedő, Mátészalka. 1941-től 1945-ig teljesített munkaszolgálatot Kassán a 108/98. és Huszton a 110/11. századoknál. Járt Ukrajnában. 1945. januárjában orosz fogságba esett. 1945. február 26-án szabadult fel Moszkvában. Szüleit, fele-

ségét, 1 gyermekét, 3 testvérét Auschwitzba deportálták, elvesztette közülük édesanyját 3 testvérét.

Roth György kereskedő, Sátoraljaúj hely. A 108/37. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd Budapesten felszabadult. Édesanyját vesztette el.

Roth Jenő sütőmester, Tiszabercel. A 108/305. századdal Kassán és Hajmáskéren szolgált, majd Dachauban hurcolták és 1945. május 1-én szabadult fel. Elvesztette anyját, 3 testvérét sógornőjét és annak gyermekét.

Roth Miklós börgyári igazgató, Pécs. 104/1. kmsz.-szel az ország 18 helyén teljesített munkaszolgálatot és 1944. december 21-én szabadult fel. Édesanyját és feleségét vesztette el.

Rottenberg Izsák üzemvezető, Pestszenterzsébet. Az ország területén volt munkaszolgálatos, majd deportálták és 1945. május 4-én Guns kirchenben szabadult fel. 3 sógorát, 2 sógornőjét és azok gyermekeit vesztette el.

Rottersmann Armin kormáros, Budapest. Feleségével együtt gettóban volt. Jenő fia Oroszországban munkaszolgálatot teljesített. Hazajött és Budapesten bujkált. Gyula öccsét! elvitték és eltűnt. Feleségének 6 testvére nem tért vissza. Nővérének férjét és leányát agyonlőtték a nyilasok.

Rotschild Imre kereskedő, Siófok. 1940—1944. december 25-ig muszos volt, Bukovinában az oroszok szabadították fel. Fivérét és annak feleségét Auschwitzban vesztette el és családjának 99%-a ott vesztett el.

Rotschild László molnár, Szikszó. Kassán és Sárospatakon volt munkaszolgálatos évekerről, majd Budapesten szabadult fel. 2 kisleányát a nyilasok Budapesten kivégezték.

Rottmann Ferenc cipésmester, Nyíregyháza. A 108/37. századdal honi és oroszországi munkaszolgálatot teljesített és a deportációból 1945. május 8-án szabadult fel. Feleségét és 2 gyermekét vesztette el.

Rottmann Ferenc cipésmester, Nyíregyháza. A 908/13. és 33-as századokkal Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból 1945. márciusban szabadították fel. Szüleit, apósát és 5 gyermekét ölték meg. Felesége visszatért.

Rottmann Jenő kereskedő, Pestsent-erzsébet. A 101/35. századdal öhb éven át volt munkaszolgálatos kisebb megszakításokkal, majd a deportálás-

ból 1945-ben szabadult fel. Szüleit, nagynénjét és nagybátyját megölték.

Róbert, Pál kereskedő, Tapolca. A 107. VÉP-pel 2 évig volt munkaszolgálatos és 1945. januárjában szabadult fel. Szüleit, testvéreit és rokonait vesztette el. Egyedül felesége tért vissza.

Róna Ferenc nyomdatulajdonos Budapest Lakásáról a nyilasok hurcolták el a gettóba. Elvesztette leánya férjét, Mbgchanzkeer Józsefet, aki mint muszos halt meg.

Rónai András fényképész, Eger. A 107/5. és 312. századdal végigszenvedte Ukrajnát, Fehéroroszországot és Lengyelországot majd megszökött és az oroszoknál működött. Feleségét, aki áldottállapotban volt, elhurcolták és megölték.

Rónai Ferenc kereskedő, Tab. A 104/1-es századdal Ukrajnában szolgált, majd Paks mellett orosz fogságba került és Finnországba vitték, ahonnan betegen tért haza. Szüleit, feleségét és kisleányát gyilkolták meg a németek.

Rónai István kereskedő, Tab. Három évig volt muszos, majd deportált. Ukrajnában és Lengyelországban vonal-szolgálatot teljesített, majd az egész századdal együtt átadták a németeknek. Dachauban szabadult fel. Családjából szüleit, feleségét, kisleányát vesztette el.

Rónai László MATEOSz fuvarozó, Debrecen. A 106/8. századdal a Don kanyarnál és Ukrajnában teljesített munka szolgálata tót, ahonnan Günskirchenig gyalog tette meg az utat, nyolcezer kilométert. 1945 májusában szabadult fel. Apját vesztette el, felesége és gyermeke szintén deportálva voltak, de visszatértek.

Róna Imre városi aljegyző, Pestszent-erzsébet. A 108/25., majd 108/37. és 13-as századdal Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot és Klebánál megsebesült. Ekkor a pécsi hadikórházba vitték, majd Kassára küldték, ahonnan Auschwitzba deportálták. Később Breszlauból átszökött az oroszokhoz. Szüleit, 2 öccsét, apósát, anyósát és 16 hónapos gyermekét ölték meg, csupán felesége tért vissza.

Róna István bőrtchnikus. Simon-tomya. 1940. aug.-ban vonult be a 104/1-es k. m. sz.-hez, majd később a 104/2-es századnál teljesített szolgálata t. 1944 dec. 23-án szabadult fel. A deportálás következtében anyját, btyját pedig mint muszost vesztette el. Fele-

sége, Kármán Anikó, 1944. jún. 6-án került deportálásra!. 1945. máj. 6-án Teresienstadtban szabadult fel.

Róna, István községi főjegyző, Török-szentmiklós. 18 hónapig v/út munkaszolgálatos, utoljára, a 106/303. századnál, 1944 december 10-éig. Apját és öccsét elvesztette, felesége és fia visszatértek.

Róna Lászlóné újságíró, Budapest. Horthyigieten és másutt teljesítőtt munkaszolgálatot, majd Budapesten szabadult fel. Elvesztette édesanyját, fivérét, sógorát, sógornőjét, 1 gyermekkel.

Róna Miklós kőfaragó, Nyíregyháza. A 11-es kmsz. zászlóaljjal volt munkaszolgálatos, majd deportáltak és felszabadult 1945. ápr. 29-én. Szüleit, testvérét, nagyanyját, nagy apját ék több rokonát elvesztette.

Róna Pál szabómester, Budapest A 103-as VÉP-pel teljesített munkaszolgálatot és Günskirchenben szabadult ftt 2 fivérét vesztette el.

Róna Tibor kereskedő. Mohács. Több évig teljesített munkaszolgálatot, majd Budapesten felszabadult. A deportálás elől megszökött. Felesége és leánya az elhurcolás elől elbujdosott és így menekültek meg. Fivére Dachauban halt éhen.

Rösenzweig József gazdálkodó, Tus-sár. A 201/3. 108/27. és 35. századokkal többhelyütt teljesített munkaszolga-latot és a deportációból 1945. május 5-én szabadult fel. Elvesztette anyját, feleségét, nővérét, 2 btyját és azok családjait

Róth Aladár kereskedő, Isaszeg. A 701/3. századdal teljesített munkaszol-gálatot több éven át és 1944. december 21-én Seregélyesen az oroszok szabá-dították fel. Feleségét, kisleányát, btyját és annak feleségét vesztette el. Családjá számos tagját hurcolták még el.

Róth Arnoldné Özv. kereskedő, Kis-kunhalas. Deportálásban volt a sze-gedi Gettóval és Strasshoffban szaba-dult fel. Családjából elvesztek: 6 test-vére, családtagjaikkal együtt.

Róth Béla sütőmester, Nyíregyháza. A 108/28. 43-as és 52-es századokkal tel-jesített munkaszolgálatot. 1944 decem-ber 8-án szabadult fel. Apját, felesé-gét és 2 gyermekét megölték.

Róth Dezső dr. ügyvéd, Karcag. 1944. júniusában deportáltak és 1945. ápri-lis 12-én szabadították fel. Elhurcol-ták feleségét, leányát és unokáját is.

akik azonban szerencsésen visszaértek.

Róth Emil ecetgyáros. Salgótarján. A 107/303. századdal Jolsván és Főiciken teljesített szolgálatot, később deportálták és Dachauban szabadították fel. Elvesztette szüleit Auschwitzban, Ernő bátyját Mauthausenben.

Róth Ernő kereskedő Földes. 3 évig ette a munkaszolgálat kenyerét a 106/6 századdal részben Ukrajnában és Mezőberényben szabadult fel. Apját, feleségét és testvéreit veszítette el.

RóU> Ernő szőlőbirtokos, Vámosújfalú. A 105/1. századdal Erdélyben teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták, és Günskirchenben szabadult fel. Edesanyja, húga és annak kisleánya mártírhaltak.

Róth Ernő dr. ügyvéd, Eger. A 107/21. századdal Ukrajnában teljesített szolgálatot, majd deportálták és Günskirchenben szabadult fel. Edesanyja mártírhalt.

Róth Ensóné pék, Újfehértó. 1944. május 20-án hurcolták Auschwitzba és a következő év április 10-én szabadult fel. Szüleit, férjét, 8 testvérét-3 sógorát, 1 sógornőjét és több rokonát veszítette el.

Róth Gyula hentes és mészáros, Polgár. A 8/4. századdal teljesített munkaszolgálatot és a Donnál volt, majd orosz fogságba esett, ahonnan 1946 augusztus 26-án tért haza. Szüleit és 3 testvérét veszítette el.

Róth István kereskedő. Balassagyarmat. Előbb mint muszos volt a 107/309. században, majd a deportálás előtt az utolsó percben megszökött és Gödöllőn szabadult fel. Szüleit, nagyszüleit és rokonságát veszítette el.

Róth Jánosé sz. Szende Magda háztartásbeli, Dunaharaszti. 1945. január 18-án szabadult fel. Férjét Günskirchenbe deportálták és onnan még a mai napig nem tért vissza.

Róth Jenő magánzó, Apagy. A 108/8. századdal több helyütt teljesített szolgálatot és 1944. novemberében szabadították fel. Szüleit és 6 testvérét ölték meg.

Róth Jenő sütőmester. Baja. A 253/

IsEiázaddal teljesített munkaszolgálatot és deportálták. 1945. nyarán az oroszok szabadították fel. Szüledt, nővérét és bátyját veszítette el.

Róth Jenő műszerész Makó. 1944. júniusában deportálták. Felesége is deportálva volt. Elvesztette öccsét, nővérét. — R. József 1943-ban a Donnál

eltűnt.

Róth Jenő szabómester, Nyiracsád. A 8/37. századdal Sárospatakon és Ukrajnában volt munkaszolgálatos és 1945. március 19-én szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, 1 fiát és testvérét.

Róth József kereskedő, Kiszvárd. A 108/37. századdal a Donnál is járt és a munkaszolgálatból HI. deportálásból 1945. áprilisában szabadult fel. Anyját 3 testvérét, 3 sógorát, 1 sógornőjét és 7 gyermeket veszített el. — R. Izidor munka szolgálatos volt 1945. április 13-án szabadult fel.

Róth József építési anyag kér. és cementaru készítő, Balatonboglár. A 104/3. századdal több mint 2 évig teljesített szolgálatot, majd deportálták. 1944. október 28-án szabadult fel és szökés útján tért haza. Edeanyját, feleségét, gyermekét, testvéreit és több rokonát veszítette el.

Róth Károly kereskedő, Mezőcsát. 1940-ben hat hónapig 1042. május 6-tól 1945. április 30-ig, a felszabadulásig a 7/1, 107/312. századnál teljesített munkaszolgálatot Ukrajnában, Lengyelországban. 1944. december 6-án deportálták. Elvesztette feleségét, szüleit, 2 gyermekét, nővérét, fivérét feleségével és fiával. Jelenlegi felesége Auschwitzban volt deportálva elvesztette szüleit és nagyanyját.

Róth Lajos műszerész, Rákospalota. A 101/504. századdal több évig teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és ott szabadult fel. Elvesztette feleségét 5 fivérét, 2 nővérét és 7 gyermeküket.

Róth Lajosné kereskedő. Szeged. 1944. június 15-én deportálták Ausztriába, Teresienstadtban szabadult fel. 1945. május 8-án. Férje és fia muszosok voltak, férje Németországban éhenhalt, fia ökörmezőn halt meg.

Róth Miklós dr. orvos, Kecskemét. A 482. kiégnél teljesített szolgálatot. 1945. május 4-én Günskirchenben szabadult fel. Anyját deportálták, de visszakért.

Róth Miklós bomagykereskedő, Miskolc. Munkaszolgálatot teljesített Erdélyben és Ukrajnában, majd Mauthausenbe és Günskirchenbe hurcolták, ahol felszabadult. Elvesztette feleségét, kisfiát, szüleit, 4 sógorát akik mind Auschwitzban tal/tak meg.

Rózsahelyi (Róth) Tibor az MKP körzeti titkára, Devecser. A 103/304. század kötelékében teljesített szolgál

latot és 1944 december 3-án Némei- kéren szabadult fel. Szüleit, bátyját, öccsét és nagynénjét ölték meg a nácik.

Rózsa Gyula kereskedő, Baja. 1944 április 15-én deportálták és a német haláltáborokból soha nem tért vissza. Felesége is a nácik áldozata lett. Két gyermeke szintén deportálva volt de ők visszatértek.

Rózsa Gyula kereskedő, Budapest. Munkaszolgálatos volt Vecsésen és Kápolnásnyéken. Fiát, 5 testvérét, 20 unokatestvérét, sógorát deportálták, 5 unokatestvérére tért csak haza.

Rózsa György telepvezető. Szombathely. A 103/4. századdal Ukrajnában teljesített szolgálatot és 1945 májusában szabadult fel. Szüleit és 1 testvérét megölték.

Rózsa József gazdálkodó, Tapolca. 3 hónapig volt muszos, majd 1945-ben Sárvarott feleségével és leányával együtt internáltak, ahol 4 hónapig volt. Fia: István, mint muszos Mauthausenben halt meg. Felesége szüleit vesztette el.

Rózsa László kereskedő, Békéscsaba. 2 évet tödött t munkaszolgálatot az ország belterületén, majd ismét 2 évet Ukrajnában, ahonnan 1944 október 18-án tért haza. Szüleit, feleségét, testvéreit, apósát, anyósát elhurcolták s azok mind elvesztek. 1 bátyja, akit a Gestapo vitt el, visszatért, de három hét múlva, a német haláltáborban szerzett betegségébe belehalt.

Rózsa, László gazdálkodó, Tapolca. A 103/1. századdal Oroszországban volt 4 évig, amelyből 1943 január ó:a hadifogságban volt. 1945 októberben tért haza. Édesanyját és 2 testvérét vesztette el a deportálásban,

Rózsa Miklós lát szerész nagy kereskedő. Budapest. Két évig volt munkaszolgálatos a 701/12. századdal az ország területén. Öccsét és 30 közeli rokonát deportálták, öccsét Nagycenken megölték. Rokonai mind elvesztek.

Rózsás! Hermán kávépörkölő üzem tulajd., Budapest. Veje: Sándor Béla mint muszos a deportálásban halt mártírhalt. Felesége részről elvesztette Eleki Jenő feleségét és 2 gyermekét, özv. Frei Józsefnét 2 gyermekkel és 2 unokával és dr. Csaba Józsefnét 1 gyermekkel.

Rómer Lajos gyógyszerész, Nagykőrös. Először 1943 június 31-én elvették a patikáját és öt rtiunkaszolgálatos gyógyszerésznek Abonyba rendel-

ték. 1944 június 13-án a kecskeméti gettóba hurcolták, majd Auschwitzba. 1945 április 30-án szabadult fel Felsőbajorországban. Elvesztette feleségét, öccsét, 2 hűgát, 2 sógorát.

Rubinstedn László kereskedő, Tiszafüred, Oroszországban teljesített munkaszolgálatot a 107/2. századdal és Hajmáskéren a fogolytáborban szabadult fel. Felesége, kisfia, unakanővére nem tértek vissza. R. Andor 10-jáskereskedő szintén munkaszolgálatos volt Ukrajnában. Elvesztette édesanyját és nívérét.

Rubinstein Sándor nyomdász, Török-szentmiklós- 1944 májustól 1945 májusig Bécsben volt deportálva és a felszabadulás után tért haza. Feleségét, menyét, 1 unokáját és 2 muszos fiát deportálták, akik közül 1 fia tért haza betegesen és hazatérése után meghalt.

Rubinyi Pál dr. közgazdász, Budapest. 38 hónapi szolgálatot teljesített a 13/4. századnál és Volócnál szabadult fel. Elvesztette hűgát, unokahűgát és unokabátyját.

Rubovits Jenő pereskedő, Duna-szekcső. A 104/1. századdal xöbbs helyütt teljesített munkaszolgálatot és 1945 január 2-án szabadult fel. Szüleit, feleségét, 2 gyermekét, és 6 testvérét vesztette el.

Rudas Albert tisztviselő, Budapest. Különböző századokkal teljesített munkaszolgálatot majd 1944-ben deportáltak Mauthausenbe, Günskirchenben szabadult fel. Feleségét, szüleit, bátyját elvesztette.

Rudas Dezső takarékpénztári tisztviselő, Győr- A 104 VEP.pel kövei 5 évig teljesített munkaszolgálatot az országban. 1945. január 18-án szabadult fel Feleségét és családjának mintegy 40 tagját vesztette el.

Rudas Imre dr. orvos, Debrecen. A 6/6. századdal munkaszolgálatot teljesített. Előbb a táborig kórházban, majd az orosz fronton mint katonatorvos működött. A munkásszázaddal Ukrajnában volt és a Borosicsi járványkórházban is működött. Később deportáltak Auschwitzba és Dachau mellett szabadult fel. Elvesztette feleségét, szüleit, hűgát, sógorát, azok gyermekét, apósát és anyósát.

Rudas Odön kötszövő. Budapest. A 109/35. századdal Erdélyben és Budapesten szolgált a fel szabadulásig. Húga Mauthausenben, öccse Oroszországban halt meg.

Rudas Rezső kereskedő, Budapest. 30 hónapig teljesített munkaszól gálatok a 101/36. századdal Aszódon és Oroszországban és Ujpesten szabadult fel. Elvesztette anyját, 3 fivérét 2 sógomóját, 1 unokahugát, 1 sógorát, annak feleségét, valamint tízéves fiát.

Rudas Sándor könyvkötőmester, Budapest. 1944 október 19-től a felszabadulásig munkaszolgálatot teljesített. Elvesztette anyját, leányát akit agyonlőttek, 3 fivérét, József és Zoltán feleségeit, Rezső fivére 1942-től a felszabadulásig Oroszországban teljesíteti szolgálatot.

Rószy Endre borkereskedő, Gyöngyös. A 107/23- századdal volt munkaszolgalatos és 1945 február 12-én szabadult fél. Elvesztette szüleit, sógornőjét, unokaöccsét és nagybátyját.

Róna Endre földbirtokos és bomagyrkereskedő, Gyöngyös. A 107/13. századdal Ukrainában, majd Miskolcon és Budafokon teljesített szolgálatot és Budapesten szabadult fel. A deportálásban elvesztette feleségét, nagybátyját és testvérét. Szülei, húga és fivére szintén munkaszolgálatotok voltak. Fivére felesége eltűnt.

Rusznák Béla eipésmester, Szécsény. Több éven át teljesíteti munkaszolgálatot, Szlovákiában, Ukrainában és mint 40% os rokkant szerelt le. Később elhurcolták Ausztriába és Günskirchenben szabadult fel. Feleségét, 3 gyermekét, szüleit, nővérét, sógorát és azok gyermekeit ölték meg.

Rattkaj Sándor okleveles táncanár, Mezőcsát. A 7/1. és 107/312. századokkal Ukrainában és Lengyelországban teljesített munkaszolgálatot és Ungváron szabadult fel. Aldott állapotban lévő feleségét, szüleit, 1 testvérét, 2 unokahugát és sógorát veszttette el.

Rvritkai (Léderer) Sándomé háztartásbeli, Budapest. Auschwitzban volt deportálva 1945 június 3-ig. 1 sógornőjét veszttette el.

Ruzitska Olga könyvkereskedő, Budapest A 110/1b századdal volt munkaszolgálatos a felszabadulásig. Férje, Gertner Sándor mint muszos halt meg, 16 éves leányát valamint másik leányát és annak férjét veszttette el.

Sachs Nándor kárpitosmester, Szeged. A 105/10. században 18 hónapig teljesített munkaszolgálatot, ebből hatot a németeknél. 1945 április 2-án szabadult fel. Egész családját, anyját,

feleségét, fiát, anyósát és apósát is elhurcolták de ezek mind visszatértek.

Salamon Árpád kereskedő, Szeged. 1JM0- szeptember 16-án vonult be, majd később a Bori táborban szenvedett. Anyját és Jenő fivérét deportálták, nem tértek vissza. Vilmos fivére Oroszországban halt meg. Andor fivére, mint musz, Oroszországban tűnt e.l. Családjából kb. 28-an voltak deportálva, akik mind visszatértek. Felesége Budapesten vészeltte át a nyilas időket, leánya Orosházán bujdosott.

Salamon Emília tisztviselő, Budapest. A nyilas idők alatt bujkált a feűszabadulásig. KI vettette szüleit és Sándor fivérét.

Salamon Imre festékkereskedő, Budapest A 101/321. VEP-pel és a 109. utaszzszáddal teljesített munJcaroigálatot az ország területén. 1944 október 10-én megszökött, a Pronea különítménybe került, később az Alsóerdősor 3. alatt bujkált, ahol felszabadult. Édesapját és btyját deportálták, eddig nem tértek vissza.

Salamon Jenő tisztviselő, Bonyhád. A 104/2. századdal Ukrainában volt munkaszolgálatos és 1944. december 7-én szabadult fél. Szüleit, 4 testvérét ölték meg. Felesége szintén deportálva volt

Salamon László magán tisztviselő, Győr. Nagyváradon volt munkaszolgálatos, majd a deportálásból Buchetwaldban szabadították fel. Anyja, nővére?, sógora, s annak 2 gyermeke vészett el

Salamon László lakatos, Pécs. Harmincnégy hónapig teljesített muSzt a 104/2. századdal, amellyel Oroszországban volt 2 évig. 1944. decemberben került haza szökés útján. Édesanyját és több rokonát veszttette el a deportálásban.

Salamon Marcell kereskedő. Bonyhád. A 104/1. századdal az ország területén négy évig volt munkaszolgálatos, rraijd deportálták és 1945. május 20-án szabadult fel. Szüleit, nővérét, 3 fivérét veszttette el. Felesége szintén deportálásban volt, szüleit és majdnem teljes családját elvesztette.

Salamon Zoltán vaskereskedő, Kalo-csa. A 105/4. századdal éveken át teljesített munkaszolgálatot, majd kitér-n állták és később deportálták Munkaszolgálat alatt Haj máskorén megsebesült Feleségét, 2 kislányát, 3 testvérét anyósát, apósát és sógorát ölték meg.

Salamon Sándorné kereskedő. Budapest. 1943-ban a németek elvitték férjét és «azóta nyoma veszett. Elvesztette anyját, 7 testvérét, családtagjaikkal együtt.

Salczer Vilmos bornagykereskedő, Miskolc. A 671. honvéd munkaközpontnál teljesített szolgálatot, majd a 106/319. századhoz került, később deportálták és Bergen-Belsenben szabadult fel. Elvesztette szüleit, nővérét, feleségét 2 gyerekekkel. — S. József bomagyteneskedő. Adatai azonosak fivérével. FÜiai munkaszolgálatot teljesítettek.

Sadgó Imre kereskedő, Budapest. A 701/305. százzal az ország területén munkaszolgálatot teljesített. 1945 január 18-án szabadult fel Budapesten.

Salovits Sándor kereskedő, Budapest. Munkaszolgálatot teljesített éveken át. Született, 3 testvérét és feleségének 3 testvérét veszítette el.

Sarkadi Ernő állami iskolai igazgató, Hejőcsaba. A 7/1, 2/1 és 5-ös századokkal teljesített munkaszolgálatot, az ország különböző részeiben és Budapesten szabadult fel. Feleségét, anyját, 2 fivérét, apósát, anyósát és 3 sógorát deportálták, közülük csak a felesége maradt életben.

Sarkadi Pál bádogos és vízvezeték-szerelő, Pestszenterzsébet. Több évig volt munka szolgálatos, a Donnál orosz fogságba esett, 3 évi fogság után felesküldött és mint szakaszvezető tért haza. Szüleit, testvérét, annak feleségét és hugiát deportálták.

Sattler Gyuláné özv. mézáros. Nagykanizsa. A gettóval együtt Auschwitzba hurcolták és 1945. május 2-án szabadult fel. A deportálásban anyját, 1 leányát, öccsét, anyósát és több rokonát veszítette el.

Sas László filmproducer, Budapest. A 101/318. százzal teljesített munkaszolgálatot. 1944. december 18-án a Hiadn-csoport elfogta, a Svábhegyre vitte, ahol napokon keresztül vallatta, mert nem akarta ki szolgálatot Hatni családja és több ismert zsidócsalád búvóhelyét Félholtra verték, majd egy rendőr segítségével 4 nap múlva megszökött.

Sauber Dezső kereskedő, Hejőcsaba. A 11/5. százzal honi és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített és 1944. december 9-án Hontban szabadult fel. Elvesztette apját és rokonságának mintegy 20 tagját.

Sauberman Ferenc kereskedő, Hajdúhadház.

Sábel Aladár kereskedő, Békéscsabán 1940-ben vonult be munkaszolgálatra és 1944-ig, kisebb megszakításokkal teljesített szolgálatot. 1944. év végén deportáltak Bergen-Belsenbe és Teresiensztadtban szabadult fel. 1945. július 15-én. Családjából felesége és 6 gyermeke rém tért vissza, s családjának teljes vesztesége 39 fő.

Sági Emil kereskedő, Budapest 1944. március 21-től szeptember 27-ig túszenként volt internálva Kistarcsán és 1945. január 16-án szabadult fel. Elvesztette édesanyját, 3 nővérét férjeikkel és gyermekeikkel, öccse feleségét és gyermekét.

Sági Imre cégvezető, Szombathely. A 103/11. százzal Galíciában és Kóp-házán teljesített szolgálatot és 1945. április 1-én szabadult fel. Elvesztette apját, 2 testvérét és feleségét.

Sándor Imre bankfőtisztviselő, Eger. A 107/322. százzal több éven át teljesített munkaszolgálatot és a Budapesti Gettóban szabadult fel. Deportáltak feleségét, 3 gyermekét, elvesztette testvérhugát és 2 gyermekét.

Sándor István m. tisztviselő, Budapest. A 101/14. százzal több helyütt teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból 1945. április 1-én szabadult fel. Családjának minden vidéki tagját elvesztette.

Sándor Jenő lókereskedő, Budapest. A 103/30. százzal Erdélyben és Érsekújváron szolgált, majd deportáltak és Günskirchenben szabadult fel. Elvesztette édesanyját, 4 testvérét és feleségét. Rokonságából kb. még 20–30 embert veszített el. Jelenlegi felesége szintén deportálva volt és 1945. május 9-én szabadult fel. Elvesztette apját, 6 testvérét, első férjét, annak 5 testvérét, valamint fiát. 64-en mentek el, akikből összesen 7-en tértek vissza.

Sándor Mihály malomtulajdonos, Mezőtúr. 1944. július 16-án deportáltak és 1945-ben Teresiensztadtban az oroszok szabadították fel. Felesége: Goldberger Márta és 2 fia János és György szintén deportálásból tértek vissza. Fivére Sándor Jenő, valamint nővére Máhrer Sándorné sorsáról még nem jött hír. Sógornője: Sándor Lászlóné repülőgéptámadás közben halt meg.

Sándor Rezső kereskedő, Makó. A nyilas időkét Budapesten élte át és ott is szabadult fel. 1 testvére kivételével teljes családja elveszett.

Sárai József kereskedelmi alkalmazott, Budapest. 1940-ben három hónapig

volt Nagykátán munkaszolgálatos és 1945 februárján szabadult fel. Húgát és sógorát veszttette el.

Sárdi (Steiner) Imre órás, Szeghalom A »106/301. századdal teljesített szolgálatot és 1944 december 12-én Sárosdon szabadult fel Apja mártírhaltat szenvedett

Sárdi (Schlesinger) Kálmán, Lakatos, Kistelek. A 107/204. század kötelékében volt munkaszolgálatos, 1945. január 6-án szabadult fel Édesanyja, testvérei, mártírhaltat haltaik.

Sárdi Miklós főpincér, Debrecen.

Sárkány Ferenc bornagykereskedő, Gyöngyös. A 107/307. századdal több megszakítással teljesített munkaszolgálatot és a budapesti gettóval szabadult fel.

Sárkány Pálné konzervüzemtulajd., Budapest. Elvesztette szüleit, testvérét és azok 8 gyermekét

Sávad (Schwartz) Lajos dr. orvos, Kispest. A 101/95. századdal Lengyelországban és Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot és 1944 október 26-án az oroszok szabadították fel Apját, feleségét, kisleányát veszttette el. Öccse munkaszolgálatos volt. Felesége, állítólag Bergen-Belsenben a felszabadulási után tűnt el.

Scbachel Dezső szállodatulajdonos, Budapest Feleségét Bergen-Belsenbe deportálták és ott a nácik áldozata lett.

Schafar Samuné, Budapest Férje a 701. és 116. VEP-pel ez ország területén teljesített munkaszolgálatot. A családból deportáltak 1 leányát, 6 fiát, 5 testvérét Auschwitzba. A család vesztesége: 5 testvér, 3 fiú, 1 leány, és 1 menyét. Felszabadult 1945 január 16-én.

Schaffer Sándomé ecetgyár vez., Törökszentmiklós. 1944 május 17-én vitték a gettóba, majd később Németországiba és Ausztriába hurcolták, ahol Bergen-Belsenben 1945 április 13-án szabadult fel. Édesanyját, fiát és férjét, mint muszost deportáltak, férje és édesanyja) nem tértek vissza.

Schakovitz Zsigmond fogász, Pécs, két és fél évig volt munkaszolgálaton a 112-es VEP-nél 1944. április 1-én szabadult fel. Elvesztette nővérét

Scharf László kárpitos, Sárospatak. A 9/b századdal Vácott és Esztergomban teljesített, szolgálatot és 1944. december 1-én szabadult fel Szüleit és 5 testvérét ölték meg.

Schaffer Ferenc kereskedő, Szerencs-A 482-es különleges századdal Oroszországban teljesített munkaszolgálatot, 1945. április 10-én Agfalván szabadult fel. Szüleit, feleségét, 3 kisgyermekét veszttette el.

Schaffer György kereskedő, Kél. A 101/23. századdal kezdte munkaszolgálatát, majd a 701/22. századnál is teljesített munkaszolgálatot. Szüleit és húgát veszttette el.

Schaffer Lászió kereskedő, Devecser A 103/5. és 6. századdal Ukrajnában és Lengyelországban volt, majd Mjaiúhauzenbe hurcoltak és Günskirchenben szabadult fel. Apját és 2 nővérét ölték meg a gázkamrákban.

Schaffer László terménykereskedő, Debrecen. 1940-től kezdve a 122. VEP-pel teljesített munkaszolgálatot több megszakítással, majd 1945 január 28-án szabadult fel. 2 testvére, azok gyermekei vesztek el. Feleségét és gyermekét szintén deportálták, de azok visszatértek.

Schaffer Sándor terménykereskedő, Debrecen. A debreceni gettóval deportáltak és Günskirchenben szabadult fel. Utána flektifuszba esett. Felesége, húga, öccse, azok gyermekei, sógora, apósa, anyósa mártírhaltat haltak.

Scheiber Dezső bérautós, Celldömölk. A 103/6-os századdal Lengyelországban teljesített munkaszolgálatot és Sopronban szabadult fel. 2 testvérét és 1 gyermeket veszttett családjából. Felesége szintén deportálva volt Szüleit, 2 testvérét, 2 gyermekkel veszttette el.

Scheiber József asztalos, Tata- A 102/212. és 103/1. századokkal volt munkaszolgálatos éveken át, Budapesten szabadult fel. A deportálás elől megszökött. Szüleit, testvérét és majd teljes családját elvesztette.

Scheiber Kornél bórkereskedő Pápa. A 107/14. század kötelékében Oroszországban teljesített szolgálatot és Ukrajnában szabadult fel. Anyját, húgát 3 gyermekkel veszttette el.

Schein Antal műszerész, Szekszárd. 3 évig volt munkaszolgálatos a 104/1. századdal és 1944 Január 20-án vitték az ország határára túl. Felszabadult 1945 május 10-én. Szüleit veszttette el.

Sebenk Gyula, kereskedő, Győr. Két és fél évig volt munkaszolgálatos és 1945 április 25-én deportálás után szabadult fel. Anyját, nővérét veszttette el.

Schermann Tibor kereskedő, Budapest. A 9/3. századdal az országban

volt muszos és Budapesten szabadult fel. Elvesztette 2 sógorát és több rokonát.

Schertz Imre fűszernagykereskedő, Hódmezővásárhely. A 105/2-es szegedi Légő századdal Ueljeisliett munkaszolgálatot az ország különböző részeiben, majd megszökött és négy napi bujkálás után felszabadult. Egész családját feleségével együtt deportálták, közülük elvesztette a bátyját, apósát, anyósát, 2 záporát 3 sógornőjét

Schiffer János tisztviselő, Budapest. A 9/4. századdal honi munkaszolgálatot teljesített a pesti felszabadulásig. Apját és nagybátyját, a deportációban Hidegségen, vesztette el, Gondos Géza nagybátyját a nyilasok ölték meg.

Schiller Miklós szücsmester, Sopron. A 103/301. századdal Szombathelyen teljesített szolgálatot és 1945 április 16-án szabadult fel. Elvesztette anyját, Öccsét és 2 nagyszülőjét.

Schindler Henrik kereskedő, Berettyóújfalú. A 6/1. századdal volt munkaszolgálatos három éven keresztül és Günskirchenben szabadult fel. Elvesztette szüleit és számos rokonát.

Schinner Béla kereskedő. Mándok. A 108/22., 16. és 17. századokkal Galíciában teljesített szolgálatot és 1944 október 26-án szabadult fel. Felesége és 7 testvére mártírhaltak.

Schirmer Miklós betonkészítő és fa. kereskedő. Mezőcsát. A 271/3., 7/1. és 107/312. századdal Tokajban, Ukrajnában és Galíciában teljesített munkaszolgálatot és 1945 májusában Bécsben szabadult fel. Szüleit, feleségét, 2 gyermekét⁷ testvérét és annak 1 gyermekét vesztette el.

Schleien Vilmos bornagykereskedő Budapest. A 101/311. századdal Zomborban teljesített szolgálatot és 1944 november 17-én szabadult fel. Testvérét és sógornőjét vesztette el.

Schleifer Ernő kereskedő, Nyírmada. 1944 májusától 1945 júliusáig volt deportálva. Elvesztette szüleit és testvéreit.

Schleifer László ezüstműves, Budapest. A 101/2. századdal több évig munkaszolgálatot teljesített és 18 hónapot a Don partján töltött. A deportálásból 1945 május 5-én szabadult fel. Nagynőjét vesztette el.

Schleifer Sándor kereskedő, Budapest. A 108/15.. 42. és 13. századokkal a Don-kanyartól végigjárta a hadműveleti területét és 1944 október 27-én 17 bajtársával megszökött Muzsaj és

Beregszász között egy erdőben. Seügli és 1 testvére mártírhaltak.

Schlesinger Dávid kereskedő, Keskemét, A 106/302. századdal Hajdúnánáson szolgált és annak környékén 1944 novemberében szabadult fel. Elhurcolták feleségét, nővérét 6 gyermekkel bátyját, feleségét és kislányát, közülük csak felesége tért vissza.

Schlesinger Géza lókereskedő., Balasagyarmat. A 107/21. századnál volt munkaszolgálatos, majd deportálni akarták, d? önként jelentkezett a frontra és l>npyelországba vitték. 1944-ben Hegyeshalomnál megszökött. Szüleit, 3 testvér#, valamint egyik testvérenek 4 gyermekét, sógorát Auschwitzban végezték ki.

Schlesinger József kereskedő, Hódmezővá'sárhiely. 1940-ben vonult be, majd 1942—1944 december 23-ig Lengyelországban volt. Családjából feleségét 'és kislányát vitték el. akik 1945 júniusban tértek vissza.

Schlesinger Lajos szücsmester, Budapest. A 109/36.» majd a 109/61. századdal Kárpátalján teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és Günskirchenben szabadult fel. Elvesztette testvérét, sógorát, annak 1 gyermekét, továbbá másik sógorát, akit a nyilasok vittek el Birkenaubá, és fia György szintén eltűnt. Harmadik sógora, Sebestyén Zoltán a nyilasok alatt, mint muszos halt meg. — S. Mór szücsmester a 109/40. századdal Ukrajnában szolgált, majd fogságba került, ahonnan 1945 március 5-én tért vissza.

Schlesinger Miksa kereskedő. Baja. 1944 április 15-én deportálták Bajáról Auschwitzba, majd Bergen-Belsenbe került, ahol az angolok szabadították fel. 1945. áprilisban Svédországból tért haza. Felesége, gyermeke, unokája és egész családja elpusztultak. Fia jelenleg Oroszországban van. Nővére szintén nem tért vissza, ifiét pedig az újvidék mérszárlásában ölték meg. Családjá több tagja is majdnem¹ mind elpusztult.

Schmalhausen Abrahám kereskedő, Nagyecsed. A 108/59- és 49. századokkal teljesített munkaszolgálatot és 1945 január 16-án Budapesten szabadult fel. Ezt megelőzően a kassai kém. elhárítónál, majd a hadbírószágon 16 hónapig volt letartóztatva és több hely ütt internálva mivel az orosz rádióból feljegyezte, kik vannak a munkaszolgálatosok közül fogságban.

Elvesztette apját, feleségét és 3 testvérét.

Schmelcz Ferenc borkereskedő, Kecel. Az 5/3. századdal teljesített szolgálatot éveken át részben Lengyelországban. A deportálásból 1945. április 10-én szabadult fel. Feleségét és gyermekét is deportálták, de vissza tértek.

Schmelcz István ékszerész, Budapest. Három évig volt munkaszolgálatos a 105/1. századdal az országban és Borban. Húgát, 10 unoka testvérét és 25 családtagját elvesztette. — S. Elemér szintén 3 évig volt munkaszolgálatos a 701/4. századdal Kárpátalján, Budapesten és Erdélyben. 1944. nov. 3-án szabadult fel Erdélyben.

Schmelcz Lajos borkereskedő, Győr. A 102/14. századdal teljesített munkaszolgálatot és Bánfalván szabadult fel. Feleségét, 2 gyermekét, 3 testvérét veszítette el. Második felesége szintén deportálva volt, elvesztette anyját és 2 testvérét.

Schmidg Béla szűcs, Budapest. 1942. májusától 1944. december 31-ig az V/2., 105/32. és a 101/50. századokkal Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot. Ekkor deportálták Auschwitzba 1945. május 5-én szabadult fel Günkirchenben. Két nagybátyját elvesztette. Sógora és unokanővére 2 fiával szintén nem tértek vissza.

Schmidg Marcell kávé. Budapest. Munkaszolgálatos volt, majd deportálták és Günkirchenben szabadult fel. Édesanyját elvesztette. Bátyja, sógora és 2 unokaöccse is deportálva volt.

Schmidg Sándor kereskedő, Nacyatád. A 104/2-e századdal az ország területén közel 3 évig volt muroos, majd deportálták és Mauthausenban szabadult fel. Ezt megelőzően Balassagyarmaton a nyilasok elfogták szökés közben nagyon megkínították, majd hadbíróskodás elé állították. Atyját, nagyatyját és nagynyját veszítette el.

Schmidg Pál kereskedő, Vác. A 109/23. századdal Ukrajnában szenvedett és Munkácson 1944. októberében szabadult fel. Szüleit és testvéreinek gyermekeit veszítette el.

Schmidl Ferenc magántisztviselő, Salgótarján. A 107/314. században teljesített szolgálatot, majd a galíciai frontra vitték, később Sopron mellé került, ahol századának 80 százaléka éhínségben meghalt. Hurkán szabadult fel. Jelenleg 50 százalékos rokkant. El-

vesztette a feleségét, 2 gyermekét, akik Auschwitzban mártírhalált haltak.

Schneeweisz László cipésmester, Eger. A 107/1. századdal Ukrajnában és Oroszországban teljesített szolgálatot. Szüleit elvesztette.

Schneeweisz Pál pékmester, Eger. A 109/5. századdal két éven át teljesített szolgálatait és Ungváron szabadult fel, illetőleg került orosz fogságba. Családjából csak húga maradt meg, 5 személyt elvesztett. Özv. S. Sándorné cipőkereskedő deportálva volt és 1945. április 25-én Wurzen szabadult fel. Édesanyját, 3 leány testvérét, fivérét, mint muszost vesz', ette el.

Schneider Mártonná nagykereskedő, Kiskunhalas, 1944. július 12-én deportálták és 1945. május 6-án szabadult fel. Férjét, annak testvérét és családja számos tagját hurcolták el, akik mind elvesztek.

Schner Dénes kereskedő, Gyula. 1940–43-ig teljesített szolgálatot. 1941-ben mint katona az ország határán túl Oroszországba vitték, ahol 7 hónapig gépkocsi vezető volt. Budapestén 1945. január 4-én szabadult fel. Feleségét, Leichter Margitot és Péter fiát deportálták, valamint szüleit és 2 testvérét, akik közül egy sem tért vissza. Felesége szülei, sógora szintén elvesztek, az utóbbi Musz-os Borban volt.

Schnitzer Árpád borkereskedő, Kécskemét. Kiskunfélegyháza és Mosonmagyaróváron volt munkaszolgálatos és Budapestén szabadult fel. Ezt megelőzően megszőkött századtól és oujkált. Elvesztette apját, akit a Gestapo vitetett el, 2 fivérét, sógorát, annak leányát, hat hónapos gyermekével, nővérét 2 leányával.

Schnitzler Béla szabómester, Forróén cs. A 108/86. századdal Lengyelországban és Magyarországon teljesített munkaszolgálatot, majd Auschwitzban szabadult fel. Elvesztette szüleit, gyermekét, testvéreit, felesége részéről szüleit és kisleányát valamint felesége első férjét.

Schnurmacher Ignác kereskedő, Tét. Megszakításokkal éveken át volt munkaszolgálatos a 102/3. századdal Lengyelországban. 1945. januárjában deportálták szüleit, 4 testvérét és számos rokonát, akik közül senki sem tért vissza. Felesége szintén deportálva volt Auschwitzban, Bergen-Belsenben szabadult fel 1945. áprilisában. Elvesztette szüleit, 3 testvérét, 8 unokatestvérét.

Sebőn Endre vegyeskereskedő, Bicske. Erdélyben és Szentendrén teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból Siegendorfőn szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, gyermekét és testvérét.

Sebőn Hermán üvegkereskedő, Nyíregyháza. 189/91. századdal az ország több részében szolgált, felszabadult 1944. október végén. Elvesztette: feleségét gyermekét, 3 testvérét, sógornőjét 2 gyermekkel.

Sebőn László dr. ügyvéd, Kaposvár. A 104/2-es századdal éveken át szolgált, volt Ukrajnában és 1 évig orosz hadifogságban. Anyját, feleségét, nővérét, 2 gyermekét, férjét, apósát veszítette el és teljesen egyedül maradt.

Sebőn Sándor bőrkereskedő, Mágocs. Katonai szolgálat után mint munkaszolgálatos is teljesített szolgálatot, majd 1944. júniusában átszökött az oroszokhoz. Feleségét és egyéves kisfiát elvesztette. Jelenlegi felesége szintén deportálva volt, elvesztette édesanyját, húgát és egyetlen fiát, Földiák Tibort. Első férje Oroszországban veszett el. Fia Pestszentiórincen volt gimnazista tanuló, az intézet díszé és a legjobb diákja volt.

Sohőner Ignác kereskedő, Csenger. A 120/8. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1945. májusában szabadult fel a deportálásból. Vesztesége: szülei felesége. 4 gyermeke.

Schöner József kereskedő, Csenger. 1940-től 1945. májusig teljesített munkaszolgálatot. Közben megjárta Ukrajnát és Bort Atyját és testvérét veszítette el. — Sch Sándor kereskedő. A 108/20. századdal Ukrajnában teljesített szolgálatot és a deportálásból 1945. június 1-én szabadult fel. Elvesztette feleségét, gyermekét, atyját és testvérét.

Schönfeld Adolf kereskedő, Debrecen. A 117. VEP-pel teljesített munkaszolgálatot Erdélyben és Budapesten, innen deportálták és 1945 május 1-én szabadult fel. Édesanyját, 4 testvérét, 3 sógorát részben Auschwitzban, részben Ukrajnában veszítette el.

Schönfeld Ferenc kereskedő, Csöngrád. A 109/17. századdal Ukrajnában járta végig a munkaszolgálatosok kálváriáját és 1944 november 15-én szökés útján szabadult fel.

Schönfeld Jenő kereskedelmi ügynök, Budapest. 1940-től munkaszolgálatot teljesített. 1944. december 20-án megsebesült, aknátlól. Feleségét deportálták

és a kórházban meghalt. Szüleit és 2 testvérét Auschwitzba deportálták és elpusztultak. Egy testvérét Genovából deportálták. Felesége szüleit Auschwitzban veszítette el.

Schönfeld Pál gazdálkodó, Túrje Közel 3 évig volt¹ munkaszolgálatos, majd a bori haláltáborban szabadult fel. Szüleit veszítette el.

Schönfeld - Tivadar vaskereskedő, Szombathely. A 107. VEP-pel Zircen szolgált és Budapesten szabadult fel. Elvesztette apját feleségét és 5 testvérét

Schönfeld Vilmos terménykereskedő, Kisvárd. 1940-től 1945. október 1-ig teljesített munkaszolgálatot a 108/53. századnál Oroszországban. Szülei, 7 testvére, 25 unokatestvére deportálva volt, anyja, 2 testvére és 20 unokatestvére elpusztult.

Schönheim Kató kereskedő, Kiskunhalas. Szegedről hurcolták Strasshofba és 1945 április 10-én szabadult fel. Elvesztette két bátyját, Lászlót és Bélát, mint munkaszolgálatos, Martonpusztán, ahol megölték őket. Családja több tagja deportálásban volt.

Schöntag Ernő fuvarozó, Celldömölk. A 101/2-ep, npjd egyéb századokkal teljesített munkaszolgálatot éveken át, később deportálták és 1945 májusban szabadult fel. Szüleit, feleségét és 2 sógorát veszítette el. Második felesége szintén deportálva volt, férjét és öcsét veszítette el.

Schönwald Edgárné, Özv. ékszerész. Pécs. 1 évig volt deportálva 1945 május 6-án szabadult fel. Elvesztette férjét, édesapját, apósát és anyósát.

Schönwald János cipézmester, Tamási. Több éven át volt munkaszolgálatos és Pécsen szabadult fel. Elvesztette feleségét, két bátyját, nővérét, sógornőjét és 3 unokaöccsét.

Schreiber Ernő fűszer kereskedő, Sátoraljaújhely. A 108/303. században teljesített szolgálatot és Budapesten szabadult fel. Szüleit, feleségét és 2 1942-ben Oroszországban tűnt el, szüleit, 4 testvérét, nagyszüleit, nagynénjét a náciak ölték meg.

Schreiber Ferenc dr. földbirtokos, Budapest. A nyilas idők alatt bujkált. Egész családját elhurcolták.

Schreiber Jakab hitközségi alkalmazott, Fehérgyarmat. A 108/20. századdal Lengyelországban, majd Németországban volt munkaszolgálatos. Feleségét, 2 testvérét és azok gyermekeit veszítette el.

Schreiber Lajos gyógyszerész, Máté-
szalka. 1944 májusában deportálták és
1945. január 23-án szabadult fel. Apját
feleségét leányát, fiát, bátyját és só-
gornőjét veszítette el.

Schreiber Sámuel kereskedő, Eger.
A 107/312. századdal Lengyelországban
teljesített munkaszolgálatot és 1944
október 28-án szabadult fel. Szüleit, 4
nővérét Auschwitzban végezték ki.

Schréger Károly kereskedő, Pest-
szent erzsébet. Az 502. gépkocsizó szá-
zaddal teljesített szolgálatot, majd de-
portálták és 1945. április 29-én szaba-
dult fel. Ezt megelőzően 1944. novem-
ber 1-én megszökött, de az utcán elfog-
ták és átadták a nyilasoknak akik
négy napig kinozták és a Gestaponak
adták át Innen öskeresztény felesége
©gy detektív segítségével mentette meg.

Schrötter Tivadar kereskedő, Buda-
pest. A 101/15. 20. és 94. századokkal
többhelyütt teljesített munkaszolga-
latot és 1945. május 4-én szabadult a de-
portálásból. Családjának 10 tagját vesz-
tette el.

Schubert Jenő, Mateosz-fuvarozó.
Gyöngyös. A 105/344. századdal honi
és lengyelországi szolgálatot teljesít-
ett és Budapesten szabadult fel. Fele-
ségét, gyermekét, nővérét és bátyját
vesztette el.

Schulcz Gusztáváé pensáótulajdonos
Budapest. Kétszer vitték a gettóba,
mind a kétszer megszökött. Fia: József
muszos volt a 701/4. századnál és eltűnt
Elvesztette öccsét, annak családját és
több rokonát

Schulhof Dezső kereskedő, Dunapataj.
1944. május 26-án vitték deportációba
és 1945. július 4-én szabadult fel. Fele-
sége is deportálva volt Fia György a
101/323. századdal teljesített munka-
szolgálatot és a Dunántúlon megszökött.

Schulhof László szabómester, Duna-
pataj. A 101/322. századdal teljesített
munkaszolgálatot és 1944. szeptemberétől
bujkált a felszabadításig. Szülei
mártírhalált szenvedtek.

Schück Ernő pol. oszt. vez., Cell.
dömölk. Munkaszolgálatot 1942 október
5-től 1944 szeptember 27-ig teljesített
a 103/2-es századdal. Két testvérét és
azoknak 5 gyermekét veszítette el.

Schützer György szappangyáros.
Pécs. A 10-es eu. oszloppal teljesített
éveken át szolgálatot, nagyrészt Cseh-
szlovákiában. Nővérét, sógorát veszít-
ette el.

Schütz Emil kereskedő, Miskolc.
Munkaszolgálatot teljesített nagyrész-

ben Ukrajnában, majd Esztergomban
szabadult fél Elvesztette édesanyját,
apját, László és Andor öccsét akik Uk-
rajnában hősi halált haltak. — S. Imre
kereskedő adatai azonosak fivérével.

Schvartz Aladárné Özv. háztartásbeli.
Vésztő. 1944-ben Ausztriába deportál-
ták egy év múlva Teresienstadtban
szabadult fel. Egész családját deportál-
ták, 10 személyt veszített el.

Schvartz Albert állatkereskedő, Baja.
1944. április 14-től májusig Erdélyben
teljesített munkaszolgálatot és 1944.
december 24-én szabadult fel. Sógor-
nőjét veszítette el.

Schvarcz Béláné szövőnö. Örkény.
1944 június 1-én deportálták és 1945
május 8-án szabadult fel. Szüleit és
bátyját megölték. Nővére visszatért.

Schvarcz Ferenc panziótulajdonos,
Mezőcsát. A 107/312. századdal az or-
szágban és Lengyelországban teljesít-
ett munkaszolgálatot és Ungváron
szabadult fel. Elvesztette édesanyját,
gyermekait és Miklós testvérét. Fele-
sége is deportálva volt.

Schvarcz Ferenc szabómester. Bihar-
keresztur. A 106/16. századdal Len-
gyelországban teljesített szolgálatot és
1944 november 1-én szabadult fel. Tel-
jes családját kiirtották a nácik.

Schvarcz Ferenc kereskedő, Kapos-
vár. A 101. és 104/8. századokkal
honi és lengyelországi munkaszolga-
latot teljesített és 1944 december 25-én
szabadult fel. Feleségét és Péter nevű
kisfiát veszítette el.

Schvarcz Ferenc kereskedő, Kiskőrös
6 hónapig volt munkaszolgalatos a
105/301. századnál, majd szökés után
1944 október 11-én szabadult fel. Szü-
leit, 4 testvérét, nagyszüleit és Özsze
rokonait deportálták és 2 kivételével
mind elvesztek.

Schvarcz Géza kereskedő, Körös-
ladány. 1944 június 10-én deportálták
és 1945 április 15-én szabadult fel.
Egy leányát elvesztette.

Schvarcz Géza bádogos Eger. 1942-
máj-tól a felszabadulásig a 107/1. és
107/2. századoknál teljesített munka-
szolgálatot. Bejárta Ukrajnát, Fehér-
Oroszországot és Nagy Oroszországot is.
Édesanyját, leánytestvérét és 2 fivé-
rét veszítette el — S Dávid bádogos
munkaszolgalatos volt a 101/210. szá-
zadnál

Schvarcz György droguista Szakoly,
Jugoszláviában teljesített munkaszol-
gálatot és 1945 január 17-én szabadult

fel. 2 bátyját és 1 nővérét deportálták, közülük csak nővére tért vissza.

Schvarcz György tisztviselő, Budapest. A 2/3. századdal megjárta Ukrajnát és 1944 októberében szabadult fel. Édesanyja mártírhalt.

Schvarcz Imre kereskedő, Kecskemét. 1940-től több megszakítással éveken át munkaszolgálatot teljesített egészen a felszabadulásig. Szülei mártírhaltak. Ő maga Ukrajnában, Lengyelországban is több mint egy évet töltött, majd Gunkirchenben szabadult fel. Felesége is deportálva volt. Elvesztette szüleit, 3 testvérét.

Schvarcz István autóműszaki kereskedő, miniszteri biztos, Gyöngyös. A 107/307. hatvani századdal teljesített szolgálatot és Budapesten szabadult fel. Feleségét, anyját, apját, fiát és öccsét ölték meg.

Schvarcz Izidor szabómester, Mándok. 1944 júniusban deportálták és a következő év augusztusában szabadult fel. Felesége, 2 gyermeke, 5 testvére, 4 sógora, 4 sógornője, azok 5 gyermeke, apósa és anyósa elveszett.

Schvarcz János kereskedő, Vésztő. Huszonnyolc hónapig volt munkaszolgálatos a 106/10. századdal Ukrajnában. Egész családját deportálták, szüleit és testvérét elvesztette.

Schvarcz Jenő kereskedő, Földes. A 106/302. században teljesített munkaszolgálatot és Hajdúnánáson szabadult fel. Elvesztette feleségét, 3 gyermekét és 2 testvérét.

Schvarcz József kereskedő. Budapest. A 101/66., 68- és 69. századoktól j esített, 1944-ben deportálták Mauthausenbe, Gunkirchenben szabadult fel. Testvéreit, azok gyermekeit, unokáit elvesztette, Márton és Zoltán bátyjai visszatértek a deportálásból.

Schvarcz József kereskedő, Cigánd. 1942-től 1945 áprilisáig munkaszolgálatos volt, legutóljára Borban. Szüleit, 6 testvérét, sógorát, sógornőit és azok gyermekeit megölték. Felesége visszatért a deportálásból, elvesztette szüleit testvérét, sógornőjét 1 gyermekkel.

Schvarcz József mészáros és hentes, Vaja. 1944 júliusától teljesített munkaszolgálatot a 101/343. századnál Jászberényben, Budapesten és Csepelen. 1945 márciusában deportálták Gunkirchenbe és Mauthausenbe. 1945 májusában szabadult fel. Anyját, 3 testvérét és 2 gyermekét deportálták, mind elvesztek.

Schvarcz Károly fuvaros, Ózd. 1944 márciusában lett munkaszolgálatos és az októberi felszabadulásig teljesített szolgálatot. Felesége, leányát és 3 testvérét vesztette el. Három fia szintén vele volt munkaszolgálatos.

Schvarcz Lajos hentes és mészáros, Heves. A 6/3. századdal az ország területén teljesített szolgálatot, majd deportálták és 1945 május 5-én szabadult fel. Elvesztette szüleit és 2 fivérét.

Schvarcz László géplakatos, Demeccser. A 107/307. századdal volt munkaszolgálatos és deportált. Felszabadulása 1945 május 4-én történt. Szüleit és 4 testvérét gyászolja. — Sch. Pál szabósegédet a 101/307. századdal deportálták, 1945 május 4-én szabadult fel.

Schvarcz László kereskedő, Vésztő. A 121. VÉP-pel Törökbálinton teljesített szolgálatot és 1945 január 6-án szabadult fel. Egész családját elvesztette.

Schvarcz Mátyás kereskedő Kőrösladány. A 106/304. századdal a debreceni repülőtéren teljesített szolgálatot és 1944 decemberében szabadult fel. Egy nővérét vesztette el. — S. András gazdálkodó. A 101/3. századdal szolgált és 1944 október 24-én szabadult fel. Testvéreit vesztette el.

Schvarcz Menyhért kereskedő, Sajószentpéter. Több megszakítással a 107/305. századdal volt munkaszolgálatos és Kópházán szabadult fel. Felesége, 3 gyermeke, 5 testvére és azok gyermekei 7 kivételével mind elvesztek.

Schvarcz Salamon gépkocsi vezető, Sashalom. A 7. gépkocsiátvételi bizottságnál dolgozott, majd az orosz felszabadításkor mint foglyot Oroszországba vitték, ahonnan 1946 augusztusban tért haza. Feleségét, leányát, két sógorát és leányát deportálták. Leánya kivételével mind elvesztek.

Schvarcz Sándor gazd. Pátroha. A 101/15. századdal az orosz fronton teljesített munkaszolgálatot és 1944. decemberében szabadult fel. Elvesztette anyját, leány testvérét, annak két fiát, sógornőjét 2 gyermekkel. Felesége is deportálva volt. Neki szülei és 1 testvére vesztett el.

Schvarcz Vilmos kereskedő, Szeghalom. 1944. június 25-én deportálták és 1945. április 1-én szabadult fel. Két fíla dr. Schvarcz István és Jenő 1943. június 12-én tünnek el.

Schvarcz Zoltán fuvaros, ózd. A 11/1. századdal az ország több részében volt munkaszolgálatos és Gyöngyösön szabadult fel. Édesanyja és Margit testvére mártírhalált haltak.

Schwabach Dénes építésmérnök, Pécs. A 104/1. századdal három évig volt munkaszolgálatban, az országban és Bukovinában. Anyját, apósát, nagybátyját és sógorát ölték meg.

Schwalb Endre terménykereskedő, Nyinábrány. 1941. március 18-tól 1945. január 17-ig teljesített munkaszolgálatot a 108²/14. századdal többhelyütt az országban. Szüleit és 7 testvérét deportálták. Közülük csak 3 testvére tért vissza.

Schwartz Adolf néh. műszerész m.² Budapest. A 101/4., 5. és 254/61. századdal Ukrajnában teljesített szolgálatot, ahonnan nem tért vissza. Elvesztette meg nővérét 2 leányával együtt.

Schvarcz Andor gyárigazgató Sopron. A 701/301. századdal teljesített szolgálatot és 1945 május 9-én szabadult a deportálásból. Elvesztette nővérét, sógorát és azok kislányát. Felesége is munkaszolgálatot teljesített.

Schwarzl Antal kereskedő, Nyírbátor. Négy évig volt a 108/11. századdal munkaszolgálatos. 1945. december 15-én, szabadult fel. Szüleit és 2 testvérét megölték, 2 testvére hazatért.

Schvarcz Arnold órásmeister, Budapest. 1940-ben munkaszolgálatot teljesített 1944-ben a nyilasok elhurcolták 1945. január 18-án szabadult fel. Testvére, több vérérokon, valamint felesége mártírhalált haltak.

Schvarcz Béla kereskedő, Szekszárd. 16 hónapot töltött 104/303. század kötelékében és 5 hónapig volt orosz fogóságban. Feleségét, leányát, unokáját, és anyósát vesztette el.

Schvarcz Béla fuvaros, ózd. A zászlóaljtorzsnél 1940-től, kisebb megszakításokkal, a felszabadulásig teljesített szolgálatot. Édesanyját Margit húgát megölték. — S. József fuvaros munkaszolgálatos volt és 1944 októberében Gyöngyösön szabadult fel.

Schvarcz Béla kovács, ózd. A 107/302. századdal teljesített munkaszolgálatot és a deportációból Buchenwaldban szabadult fel. Szüleit, feleségét és 2 fiát vesztette el, Tibor fia muszos volt.

Schvarcz Béla kereskedő, Bonyhád. A 4/1. és 104/4-es századdal Lengyelországban volt munkaszolgálatos. 1944 október 26. Szüleit megölték a ne-

metek.

Shcvarcz Dezső kereskedő, Budapest. 1940-ben teljesített munkaszolgálatot. Elvesztette 2 fiát és feleségét. Ő 1945 május 3-án szabadult fel.

Schwartz Dezső kereskedő, Csongrád. Politikai fogoly volt. Fiát, apját és testvérét megölték a német brigantik.

Schwartz Dezső kereskedő, Eger. A 107/300. századdal teljesített munkaszolgálatot és deportálva is volt, amelyből Gunskirchenben szabadult fel. Elvesztette feleségét, fiát, bátyját és annak feleségét és fiát.

Schwarcz Dezső fakereskedő. Pécs. 1942 október 20-án vonult be a 4/2. kmsz.-hez, amellyel Ukrajnában és Oroszországban volt. 1945 januárjában deportálták és május 4-én szabadították fel. Két testvére nem jött vissza a német haláltáborokból.

Schwarcz Dénes szikvízgyáros, Tiszafüred. A 107/315. századdal több éven át honi és ukrajnai munkaszolgálatot teljesített és Budapesten szabadult fel. Édesapját, feleségét, 3 testvérét és 1 gyermekét vesztette el.

Schwarcz Ede kereskedő. Budapest. A 101/7. és 107/9. századokkal többhelyütt szolgált és 1944 október 4-én szabadult fel. 3 nőtestvére deportálva volt.

Schwartz Elemér textiltechnikus, Budapest. A 101/13. századdal több éven át honi munkaszolgálatot teljesített és Budapesten szabadult fel. Hugó fivére Oroszországban tűnt el.

Schwarz Ernő fuvaros, ózd. A 101/10. századhoz vonult be munkaszolgálatra, majd deportálták és Dachauban szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét és Miklós bátyján kívül teljes családját.

Schwarcz Endre kereskedő, Békéscsaba. 1940-ben vonult be, majd 1942-ben Oroszországba vitték a 101/35. századdal. 1944-ben hozták haza és deportálták Dachaubába, ahol novemberben az amerikaiak szabadították fel. 1945 május 1-én tért haza. Szülei a deportálásból nem tértek haza.

Schwarcz Ferenc tisztviselő, Dombrád. A 108/35., 482- Klg. és 122. VEP-nél teljesített szolgálatot, 1945 április 1-én szabadult fel. Elvesztette apját, feleségét, 2 gyermekét, 2 testvérét, 2 sógorát, 2 sógornőjét és azok 2 gyermekét.

Schwartz Géza kereskedő, Edelény. A 7/2. századdal Ukrajnában volt,

majd Burgenlandon át Mauthausent is megjárta és Gunkirchenben szabadult fel. Elvesztette apját, testvérét, annak férjét és 5 gyermekét, valamint Helén testvérét, férjével, 4 gyermekével és családjának számos tagját, valamint feleségét és 2 gyermekét.

Schwarcz György bőrdíszműves, Budapest. A 101/42. századdal Esztergomban és Galíciában volt muszos és Budapesten szabadult fel. Sógorát és annak fiát vesztette el.

Schwarcz György kereskedő, Devecser. A 103/1., 110/15. és 103/6. krnsz. kötelékében Ukrajnában és Lengyelországban volt, majd orosz fogságba esett, ahonnan 1945. nov-2-án jött haza Szüleit, feleségét, 2 gyermekét, húgát, 2 gyermekkel vesztette el

Schwarcz H. Gyula dentál-depotker., Budapest. Három évig volt munkaszolgálatos az 1/1. gépk. és a 101/39. századdal Nagykátán, Oroszországban és másutt, 1945 január 8-án szabadult fel, öt testvérét családjukkal együtt, kb. 15 tag, valamint családjából 24 személyt elvesztett. Feleségét 1944 dec. 20-án deportálni akarták, de megszökött.

Schwarcz Gyula kereskedő. Tetőtlem A 106/305. századdal teljesített munkaszolgálatot. Egész családját kiirították

Schwarcz Imre kereskedő, Győr. A 101-es honvéd üzemi helyreállító századnál teljesített szolgálatot, majd deportálják és Gunkirchenben szabadult fel. Ukrajnában is volt munkaszolgálatos. Szüleit, feleségét, leányát, apósát, anyósát húgát, nővérét, sógorát 1 gyermekkel vesztette el

Schwarcz István borkereskedő, Baja. 1940. nov. 1-én vonult be Hódmezővásárhelyre s összesen. 4 évet teljesített munkaszolgálatot. 1944-ben vitték Ausztriába, ahol az oroszok szabadították fel. Feleségét, atyját, anyját és felesége szüleit és testvéreit, összesen 8 családtagot Ausztriába vitték, ahonnan többé nem tértek vissza, ő maga, mint muszos összesen 20 hónapot töltött az ország határáon kívül

Schwarcz Jakab bádogos, Alsózsolca. 1940-től kezdve teljesített munkaszolgálatot a 102/10. századnál és Urkutot megjárva, Budapesten szabadult fel. Feleségét, 3 gyermekét, testvéreit és azok férjeit vesztette el. Jelenlegi felesége Auschwitzból tért haza, elvesztette szüleit és 3 fivérét a Donnál.

Schwarcz Jakab cipésmester, Budapest. 1942-ben Lengyelországban teljesített munkaszolgálatot, majd Maut-

hausenbe deportálták és Gunkirchenben szabadult fel. Elvesztette anyját, sógorát, nővérét,

Schwarcz Jenő keresikédő, Debrecen. A 116- VÉP-el teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és Gunkirchenben szabadult fen. Szülei, bátyja, felesége és annak 7 testvére és családjának mintegy 38 tagja vesztett el.

Schwarcz Jenő bőrkereskedő, Sátoraljaújhely. Munkaszolgálatot teljesített, majd deportálták, 1945. május 9-én szabadult fel. Édesanyját és öcsédét megölték.

Schwartz Jenő fényképező m., Budapest. 1944 október 18-án elhurcolták, 1944 novemberben Buchenwaldba vitték és azóta semmi hír nincs felőle. Fia: Sch. Károly muszos volt, a felszabadulás után tért haza.

Schwarcz Jenő mészáros, Nyiracsád. A 108/12. századdal Oroszországban a Don-kanyamál teljesített szolgálatot és 1944 október 26-án szabadult fel. Szüleit és nagyszüleit elvesztette.

Schwartz József kereskedő, Békéscsaba. 1940-ben kezdte munkaszolgálatát mely 1942-ben 106/2. századdal Oroszországba vitték, ahonnan 1944. okt-ben tért vissza. Nagyváradon az oroszok szabadították fel. Felesége: Terván Borbála és 2 gyermeke, Gabriellái és György pusztultak el a deportálásban. Fivére: Dr. Schwartz László Oroszországban; mint muszos a Donnál vesztett el, húga Sch. Ilona Németországból nem tért haza.

Schwartz József vegyész mérnök, Budapest. A 101.66., 68. és 69. századokkal honi és ukrajnai munkaszolgálatot teljesített és szökés által 1944 nov. 1-én Kárpátalján szabadult fel. Szüleit megölték.

Schwarcz Kálmán szeszkereskedő, Budapest. Munkaszolgálatos volt több ízben. majd 1944 novemberében megszökött és a felszabadulásig bujkált. Két öccse, Dezső és Sándor Ukrajnában tűntek el, Géza Győrben tűnt el Tibor pedig Auschwitzból nem jött vissza. Húga 2 gyermekével, sógora szintén elvesztek, valamint felesége Bergen-Belsenben tűnt el Lajos fivére visszatért a deportálásból. Jelenlegi felesége férjét Ukrajnában vesztette el, valamint elvesztette szüleit és húgát.

Schwartz Kálmán bőrkereskedő, Sallótarján. A 107/309. századdal teljesítette

tett munkaszolgálatot és Fertőrákosról deportálták. Gunskirchenben érte a felszabadulás 1945. máj. 4-én. Szülei, bátyja meghaltak.

Schvarcz Károly kereskedő, Bonyhád. A 104/303. századdal teljesített munkaszolgálatot, közben rengeteg szenvedésen ment keresztül. Feleségét, 2 gyermekét, apósát, anyósát, fivérét, 3 nővérét, 2 sógorát és családja számos tigrát végezték ki-

Schvarcz Károly kereskedő, Nyíregyháza. A 101/15. századdal Nagykatán (Teljesített szolgálatot, 1945. jan. 15-én szabadult fel. Anyját és 6 testvérét vesztette el.

Schwarz Lajos férfiszabó. Török-szentmiklós. A 106/3. századdal a budapesti felszabadításig munkaszolgálatot teljesített. Teljes családját kiirtották.

Schvarcz Lajos kereskedő, Nyíregyháza. 4 évig volt munkaszolgálatos és 1945. január 18-án szabadult fel. Anyját, 3 leány testvérét és 3 fiútestvérét vesztette el. Felesége és gyermekei is deportálásban voltak.

Schwartz László kereskedő, Eger. Damicsában és Stanislauban teljesített szolgálatot. Anyja és 4 testvére veszélyt el.

Schvarcz László bortermelő, Erdőbénye. A 107/14. században honi és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített és 1944. dec-20-án Debrecenben szabadult fel. Nagyszüleit és szükebb családjából 20 embert vesztett. Felesége elvesztette édesatyját és nagyszüleit. Anyósa. Gertjer Jenőné elvesztene a férjét és szüleit.

Schwartz László malcmtisztviselő, Táillya. A 11/5. századdal a magyar-lengyel határon teljesített munkaszolgálatot és 1944. októ. 28-én szabadult fel. Anyját vesztette el.

Schvarcz Lipót bőrkereskedő, Balassagyarmat. A 107/308. században Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot, majd Körmendre került, ahol a nyilasok bántalmazták, később deportálták és Gunskirchenben szabadult fel. Feleségét, 3 gyermekét szüleit, 3 húgát, nagyszüleit és számos rokonát vesztette el.

Schvarcz Mihály bőrkereskedő, Mohács. A 104/1. marcali századdal volt Ukrajnában és Lengyelországban, ahol átszökött a partizánokhoz majd Lengyelországban élt 8 és fél hónapig és a felszabadult deportáltak parancsnoka lett. Ezekkel 7 hónapig volt Oroszor-

szágban. Feleségét és gyermekét elhurcolták és azok nem tértek vissza. Öccse, S. Géza mint muszos került ki Németországba és azóta nem adott élet jelt magáról.

Schwarz Miklós betonkészítő, Csengeter. A 107/5. századdal több helyütt szolgált és a deportálásból Mühlldorfban 1945 május 2-án szabadult fel. Elvesztette szüleit, 3 fiú- és 1 leánytestvérét, sógornőjét és annak 1 gyermekét.

Schwarz Miklós cipőfelsőrészkesztő, Ozd. A 11/11. században teljesített munkaszolgálatot majd a deportációból Theresienstadtban szabadult fel. Szüleit és 4 nőtestvérét megölték.

Schwartz Miksa keresk. alkalm., Budapest. A 101/71. század kötelékében közel 4 évig teljesített munkaszolgálatot és 1944 október 25-én szabadult fel. Elvesztette fivérét, 6 sógorát és sógornőjét. Felesége visszatért a deportálásból.

Schwartz Mór cipész, Nagyecsed. A 42. munkásszázaddal közel 5 évig volt munkaszolgálatos és 1945 május 5-én Ebenseeben szabadult fel. Elvesztette anyját, feleségét, 5 gyermekét, 2 testvérét férjével és 2 gyermekükkel, öccsét és sógorát.

Schwarz Mór kereskedő, Püspökkladány. 4 és fél évig volt munkaszolgálatos a 106/17. századnál és 1945. máj.

4-én szabadult fel. Feleségét, apját és 3 (testvérét elvesztette.

Schwarz Nándor nőiszabó, Sárospatak. A 108/41. századdal az orosz fronton teljesített munkaszolgálatot, 1915 dec-ben szabadult fel. Szülei és 3 testvére nem tért vissza,

Schwarz Pál kereskedő, Fadd. A 104/1-es századdal 4 évig teljesített szolgálatot Beszarábiában és az ország határára belül. Anyját, sógornőjét, húgát és 2 gyermekét deportálták családjából, akik közül egy sem tért vissza. Felesége szintén deportálásban volt és ő anyját, Öccsét, nagypapját vesztette el.

Schwarz Péter kereskedő Miskolc. Ukrajnában és másutt teljesített munkaszolgálatot és 1943-ban megsérült. 1945 januárjában mint szökevény a svéd követség székházában szabadult fel. Elvesztette feleségét, leányát. 5 testvérét Auschwitzban, fivérét Bud& pesten a nyilasok kivégezték.

Schwartz Sámuel kereskedő, Budapest. A 101/325. században honi munkaszolgálatot teljesített és a deportá-

Lásból 1945. március 17-én szabadult fel. Családjából elvesztette Friedmann Farkas feleségét, Fr. Ka-ót Fr. Sámuelnél, Weinberger Vincénél és leányát, Erzsit.

Schwarz Sándor kereskedő, Budapest. Munkaszolgálatból megszökve védőházba került, ahol találkozott feleségével. Anyósa velük volt, testvére 6 gyermekkel deportálva) volt és elpusztultak Sógora, annak felesége 1945. szeptember 8-án jött haza Buchenwaldból. Sógora, Vogel Adám vele együtt volt munkaszolgálatos.

Schwarz Sándor gazdálkodó. Kiskőrös. Budapest környékén, mint sáncmunkás teljesítet munkaszolgálatot és 1945. január 18-án szabadult fel. Felesége és 6 testvére családjukkal együtt veszett el.

Schwarz Sándor banktisztviselő, Kisvárd. 1940-től 1944. márciusáig teljesített munkaszolgálatot a 108/47. száznál az országban és Ukrajnában. 1944 április 21-én deportálták Auschwitzba, ahol a következő év januárjában szabadult fel. Deportálták anyját, feleségét, hűgát és annak gyermekét. Édesanyja és hűgának gyermeke mártírhaltaitik.

Schwarz Sándor kereskedő, Balassagyarmat. Előbb muszos volt, majd deportálták, Bergen-Belsenben szabadult fel. S. Jenő szintén muszos volt, majd megszökött és Budapesten a svájci védett házban érte a felszabadulás. Vesztességük édes apjuk, anyjuk, 5 testvérük. S. Sándor leánya és felesége, ugyancsak S. Jenő leánya és felesége.

Schwartz Sándor vegyészmérnök. Békéscsaba. 15 hónapig teljesített munkaszolgálatot az ország belterületén a 106/3-sz. száznál. Szüleit és feleségét deportálták, s azok mind elvesztek.

Schwartz Sándor kereskedő, Nyiregyháza. A 108/42. századdal a Donnál volt és 1945 szeptember 17-én szabadult fel. Szüleit, 6 testvérét, 4 sógornőjét és több rokonát vesztette el.

Schwartz Sándor műszerész, Nyiregyháza. 1 évig volt munkaszolgálatos. 1944 június 6-án deportálták és 1945 április 30-án szabadult fel. Feleségét, kisleányát, nővérét, sógorát 2 gyermekkel a deportációban, 1 öccsét mint munkaszolgálatost vesztett el. A deportáció alatt Flossenburbban borzalmas élménye volt, egy ízben 180 embert vertek agyon, köztük az ő fejét

is hét helyen beszakították, majd krematóriumba vitték őket, ahol mághoz tért, 3 hullá alól kimászott és felment a Lägerbe, ahol önként jelentkezett, s ezért életben hagyták.

Schwartz Sándor fuvaros, Újpest. Több éven át munkaszolgálatot teljesített, 1944 decemberében az oroszok szabadították fel. Elvesztette feleségét, kisfiát és egyik bátyját. Feleségét és kisfiát Auschwitzban szemtanuk állítása szerint elégették.

Schwarz Tibor dr. ügyvéd, Budapest A 109/33. századdal teljesített munkaszolgálatot. 1944-ben deportáltak. Feleségét és Gábor fiát Bergen-Belsenbe deportálták.

Schwarz Vilmos szabó m.. Fadd. A 104/8-as századdal 1940—1944 novemberig teljesített szolgálatot nagyrészen Lengyelországban. Feleségét, fiát, atyját, apósát, anyósát, hűgát gyermekeivel elvesztette.

Schwartz Zoltán kereskedő, Mátészalka. Ukrajnában és Kisvárdán volt munkaszolgálatos a 108/11. század kötelékében, majd Auschwitzba hurcolják és 1945 május 7-én szabadult fel. Szülei, felesége, 3 gyermekéti és 3 testvérei: vesztette el. 1944. március 18-án Linzben géppisztolytól 12 helyen sebesült meg.

Schvéd András kereskedő, Berettyóújfalú. A 106/9. századdal honi és ukrajnai munkaszolgálatot teljesített és 1944. december 10-én szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, fiát és 8 testvérét.

Schvéd Dávid kereskedő, Kisteleek. 1944 május 17-én a gettóval deportáltak és a következő év június 27-én szabadult fel. Egész családját elhurcolták, 4 hűga elveszett. Családjából összesen 34 tagot öltek meg.

Schweiger Sámuel magántisztviselő, Nyiregyháza¹. A 7/1. században Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot és 1945 áprilisában Hegyeshalomnál szabadult fel. Szülei és testvérei mártírhaltait haltak. Felesége deportálva volt, 1945 május 2-án szabadult fel. Elvesztette édesanyját, 4 testvérét, 1 sógornőjét, 3 sógorát és 4 unokatestvérét.

Schweitzer József Joint titkár, Hatvan. A 107/14. és 21. századdal az ország területén és Ukrajnában teljesített szolgálatot, majd deportáltak. Édesanyját, feleségét, kisleányát, sógorát és apósát vesztette el. Bátyja felesége és kisleánya 1945 április 1-én az internálótáborból megszökött.

Schweitzer József kerékpárnyak-
reszkedő, Miskolc. Több éven át teljesít-
ett munkaszolgálatot és 19 hónapig
Ukrajnában volt. Visszatérve Pélm-
nostorra vitték, majd megszökött. Bu-
dapestben a nyilasok elfogták és Német-
országba deportálták, ahol 1945. május
6-én szabadult fel. Elvesztette édesany-
ját, nevelőapját és családjának 15 tag-
ját.

Schweitzer Ödön ékszerkészítő. Buda-
pest 1940-ben majd 1944. májusától
november, 28-ig munkaszolgálatos volt
a 101/308. századdal az ország területén.
Ekkor deportálták Mauthausenbe.
Günkskirchenben szabadult fel. Elveszt-
ette 3 testvérét, 1 sógorját, 2 gyer-
mekét, 1 sógorát. 2 gyermekét, vala-
mint felesége szüleit.

Schweitzer Pál kereskedő Vác.
Előbb egy évig katona volt, majd
munkaszolgálatot teljesített. Oroszor-
szágban, utána Borba került, ahol a
partizánok szabadították fel. Edes-
anyja és családja több tagja Auschwitz-
ban pusztultak el.

Schweitzer Sándorné kereskedő, Kis-
kunfélegyháza. 1944 július 27-én Kec-
skeméten át Ausztriába deportálták.
1945 május 1-én szabadult fel. Félrjét,
édesanyját, sógorait, sógoróját család-
jával együtt deportálták és azok nem
tétek vissza. A család tagjai közül
(Simon) Pálné szintén deportálva volt,
és neki édesanyja, 3 nagynénje, 3
nagybátyja, első férje és anyósa nem
tért vissza, öccse pedig Ukrajnában
tűnt el. Bleyer Ferenc kereskedő
ausztriai deportálásból tért vissza, ro-
konsága nagy része eltűnt, fia Miklós,
Ukrajnából nem jött vissza.

Sebes Zoltán kereskedő. Budapest.
A 105. századdal 54 hónapot töltött
Ukrajnában és az ország területén.
Felszabadult 1945 január 15-én. A csa.
lából deportálták sógoróját 2 gyer-
mekkel, akik nem is tértek vissza.

Sebes Lászlóné tisztviselő. Eger. A
deportálás következtében elvesztette
édesanyját, nővérét, két fivérét, férje,
mint munkaszolgálatos halt meg.

Sebestyén István kereskedő, János-
háza. 1940—1944-ig teljesített munka-
szolgálatot. Legutoljára Borban volt.
Szegeden szabadult fel. A deportálás
következtében édesanyját vesztette el.

Sebestyén István kereskedő, Pásztó.
1940-ben kezdte munkaszolgálatát a
107/9. századnál és 1945. január 18-án

szabadult fel. Felesége deportálva volt
de visszatért.

Sebestyén István tisztviselő, Szom-
bathely. A 4/7 századdal teljesített
munkaszolgálatot és 1944. szeptember
ben szabadult fel. Edesanyja mártír-
halált halt.

Sebők Béla biztosítási titkár Eger.
A 107/307. századdal több éven át volt
munkaszolgálatos megszakításokkal. El-
vesztette szüleit, feleségét, kisfiát, 3
testvérét, anyósát és ezeken kívül csa-
ládjából összesen 128 személyt.

Sebők Sándor néh. gummiárunagyker.
Budapest. 1940-ben, majd 1942-ben volt
muszos és 1944. október 20-án a nyila-
sok lakásáról elhurcolták és 2 nap
múlva Nagycenken agyonlőtték. Fele-
sége részéről elvesztek bátyja és 2
sógora.

Seelenfreund Józsefné kereskedő,
Szeged, Bergen-Belsenben és másutt
is volt deportálva, leányát és több ro-
konát szintén elhurcolták. Férje és
fivére Neufeld József és dr. Neufeld
László Ukrajnában tűntek el.

Segál Sándor dr. ügyvéd, Szikszó.
A 108/27. és 101/11. századokkal Aba-
újszántón és Ukrajnában teljesített
munkaszolgálatot, majd 1945. május
8-án Ebenreeben szabadult fel. Edes-
anyját, feleségét, 3 éves kisleányát
vesztette el.

Segelbamm Sámuel nyersbőrkereske-
dő, Gávta. A 108/17. századokkal Erdély-
ben és Ukrajnában teljesített előbb
katona majd munkaszolgálatot, majd
Mauthausenbe megjárva. 1945. májusá-
ban szabadult fel. Elvesztette szüleit,
feleségét, fiát, 2 öccsét, 1 nővérét 3
gyermekkel.

Ségner Károlyné sz. Keller Ágota,
kereskedő. Kecskemét. 1944. június-ban
deportálták és a következő évben Wai-
derburgban szabadult fel. Félrjét a 105/
2. századdal vitték ki Oroszországba,
ahol eltűnt. Elvesztette szüleit, testvé-
reit, azok gyermekét, anyósát, sógorát,
sógoróját.

Seidenfeld Zoltán kereskedő, Olasz-
liszka. A 108/58. és 46- századdal az
országban és Ukrajnában volt munka-
szolgálatos és a deportálásból Gunis-
kirchenben szabadult fel. Feleségét,
2 gyermekét, szüleit, 2 testvérét és fele-
ségének 2 testvérét vesztette el.

Seidner Arpádné kereskedő Gyön-
gyös. 1944. jún- 8-án hurcolták Ausch-
witzba, majd megjárta a többi német
haláltábor és Bergen-Belsenben sza-
badult fel. Edesanyját, hűgát, 2 sógor-

nőjét, 2 sógorát, anyósát unokahúgát és sógora gyermekeit veszítette el.

Seidner László tisztviselő, Fehérgyarmat. A 101/2. századdal teljesített munkaszolgálatot és deportálásból 1945. április 2-án szabadult fel. Feleségét és 20 unokatestvérét deportálták és közülük nyolc elveszett.

Seidner Gyula mészáros, Kecel. A 113. VEP-pel és a szegedi ÉLÓ-val teljesített munkaszolgálatot és 1945-máj. 9-én Gunskirchenben szabadult fel. Ugyanitt találkozott feleségével és 2 gyermekével.

Seidner Sándor hentes, Tarnaszád, A 107/21. század kötelékében teljesített munkaszolgálatot és 1944. nov. 26-án szabadult fel. Edesanyját, húgát veszítette el.

Seidner Zoltán fényképész m., Budapest. A 101/315. századdal Jászberényben és Kecskeméten teljesített munkaszolgálatot, 1944. április elején deportálták Mauthausenba.. Egész családját deportálták akik nem is tértek vissza.

Seiler Gyula kereskedő, Eger. 1944. máj-tól a felszabadulásig Jolsván teljesített szolgálatot, közben Budapesten a svájci követségnél bujkált. Edesapját, 2 nővérét, testvéreit és gyermekeit, összesen 13-at veszített el.

Seiler Lajos kereskedő, Gyöngyös. Egy évig volt munkaszolgálatos a 107/314. századdal Jolsván és 1945. jan. 18-án szabadult fel. Apját és 2 nővérét veszítette el. — S. Miklós kereskedő szintén munkaszolgálatos volt.

Seiller Károly mészáros, Kistelek. Előbb internáltak, majd deportálták és 1945-ápr. 10-én szabadították fel. Feleségét, edesanyját és fiát, valamint 2 nővérét, sógorát, 2 unokaöccsét és számos egyéb rokonát elhurcolták.

Selczer Dezső kereskedő, Vásárosnamény. Öt évig teljesített munkaszolgálatot a 108/101. századnál Felvidéken és Erdélyben. 1944. október 27-én Barabáson szabadult fel. Anyját, fivérét, feleségét, gyermekét deportálták, mind meghaltak.

Seligmajnn J. Géza ékszerész, Bpest. 1942-ben 3 hónapig volt muszos, majd 1944 júliusától 1945. február 7-ig teljesített szolgálatot és ekkor Balf-fürdőn a nyilasok bántalmazása következtében meghalt. Elvesztette nővérét, öccsét és 2 sógorát. Felesége a nyilasidőket átvészelte és a gettóban szabadult fel. Fia: sáncmunkán volt Gyál.

ligeten, a deportálás elől megszökött és a felszabadulásig bujkált.

Selinkó Sándor kereskedő, Pápa. 1940-ben vonult be először a 103/304 sz. kmsz.-hez, amellyel több részletben 1944. dec. 3-ig teljesített szolgálatot, amikor Pakson felszabadult. Családjából a németek megölték edesanyját 5 testvérét, 4 sógornőjét 13 gyermekkel.

Sellei István szörmefestő, Szeged. Hat hónapig teljesített munkaszolgálatot az ország területén. 1944 októberben szabadult fel. Elvesztette nevelőatyjait, Szabó Ferencet, kit deportáltak és nem tért vissza.

Sellinger Imre betűszedő Budapest. 1940-ben Rabon volt munkaszolgálatos, majd 1944-ben Borba hurcolták, ahol felszabadult Rokonságából 20 főt veszített el.

Seregi Béla hites szakértő, Bpest. 13 hónapig teljesített munkaszolgálatot, az 501/4. századdal. 1944. novemberben deportáltak. Anyósát, apósát, 2 öccsét elvesztette.

Seres Ernő papírkereskedő, Bpest. A 101/359. századdal Erdélyben teljesített szolgálatot és Budapesten szabadult fel. Nagybátyját, Vámos [Sámuelt] és feleségét megölték. Felesége is munkaszolgálatot teljesített. Elvesztette bátyját és annak feleségét.

Seress Rezső zeneszerző, Budapest. A 101/25. századdal 28 hónapot töltött munkaszolgálatban Szolnokon, Erdélyben és a Kárpátalján, onnan Bruckba vitték ahonnan megszökött és a bécsi Gestapo fogságába került. 1945 április 13-án Béciben szabadult fel. Családjából szüleit, valamint nagynénjét és unokatestvérét deportálták, akik nem tértek vissza.

Serényi (Spitzer) Marcel fatermelő, Budapest. 1940-ben munkaszolgálatos volt, 1944-ben deportálták, 1945. februárban szabadult fel Buneilauban. Anyját, feleségét és lányát veszítette el.

Serényi Miklós kalapos m.^A Bpest. A 103/343. századdal honi munkaszolgálat után deportálták és Gunskirchenben szabadult títel. 14 unokaöccsét veszítette el. 3 húgát is deportálták.

Slichemann Miklós kereskedő, Mád. A 8/3. századdal többhelyütt teljesített szolgálatot, majd Budapesten szabadult fel. Szüleit és 1 testvérét elvesztette. — S. Ignác Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot. Feleségét és 2 gyermekét veszítette el.

Siklósi István rendőr, Nagykanizsa. A 103/1-es századdal Lengyelországban teljesített munkaszolgálatot, majd megszökött és Budapesten szabadult fel. Anyját, testvérét 3 nagynénijét, 3 nagybátyját veszttette el.

Siklós István dr. közs. jegyző, Balatonújhely. A 103/303-századdal az ország különböző részein teljesített szolgálatot, majd deportáltak és 1945. április 1-én Kópházán szabadult fel. Szülei mártírhalált szenvedtek.

Siklós Leó kereskedő, Bpest. 1944. október 20-án Andor fiával együtt elhurcolták. Feleségét védlevéllel hazahozták, majd őket 3 hét után szintén a felszabadulásig védett házába vitték. Elvesztette sógornőjét, aki eltűnt és annak férjét, akn Csepelen halt meg. Másik sógorát elvitték és fiát agyonlőtték. A férj 2 testvérét veszttette el családjukkal együtt, valamint székesfehérvári és kispesti rokonságát.

Sikos (Stern) Róbert műszaki tisztviselő, Csepel. A 101/16. század kötelékében több éven át teljesített szolgálatot Erdélyben, Szerbiában és Horvátországban. A deportálásból Gunskirchenben szabadították fel. Apja, felesége, fia, mostohaanyja a náci áldozatai. Bátyja mint muszos az orosz fronton veszett el.

Silberman Artúr kereskedő. Újfehértó. A 3/1-századdal teljesített szolgálatot, 1945. márc. 30-án szabadult fel. Szüleit, testvérét, nagyapját 3 nagybátyját és családtagjait veszttette el.

Silbermann László néhai, Szombathely. A 103/4. századdal volt munkaszolgálatos és Borban halt meg. Szülei Auschwitzban pusztultak el.

Silberschein Dezső tisztviselő, Újpest. Lengyelországban és az ország területén -teljesített munkaszolgálatot, majd 1944. októberében megszökött. Anyját feleségét, gyermekét, bátyját és nővérét veszttette el.

Silberschein Dezsőné szül. Klein Zsuzsa, Újpest. Munkaszolgálatot teljesített, majd deportáltak és 1945. május 5-én Mauthausenben szabadult fel. Szüleit és húgát is elhurcolták és csak édesanyja jött vissza.

Silberspitz Vilmos kereskedő, Bpest. 1941-től teljesített munkaszolgálatot, majd ki vitték a Don kanyarhoz, ahol eltűnt. Bátyja Fertőrákoson mártírhalált halt, annak fia Mauthausenben a felszabadulás előtt tűnt el.

Silmann Rudolf kefégyáros Pécs.

Simái (Schwarz) Mátyás állatkeres-

kedő Szeghalom. 1944. június 19-én deportáltak és 1945. április 13-án szabadult fel. Feleségét és 4 testvérét veszttette el.

Simkovits Ferenc hentes és mészáros mester. Nyíregyháza. A 108/35. században teljesített munkaszolgálatot, majd 1943 januárjában orosz fogságba esett. Feleségét 2 gyermekét, szüleit és 4 testvérét veszttette el.

Simon (Sauer) Hugó dr. orvos, Budapest. Sajátmaga tervezte pincében bujt el a felszabadulásig. Elvesztette jövődöbéli vejét és közeli rokonságából 180 főt. Jelenleg igazolt százados-orvos.

Simon János magán tisztviselő, Kaposvár. A 104/4. és 7. századokkal honi és orosországi munkaszolgálatot teljesített és Székesfehérvárott szabadult fel. Elvesztette szüleit, testvéreit és családjának számos tagját.

Simon János szikvíz üz. túl., Kaposvár. A 104/2-es századdal több helyen teljesített szolgálatot, majd 1945. ápr 1-én felszabadult. Szüleit veszttette el.

Simon Klára háztartásbeli. Szeged. 1 évig volt deportálásban Auschwitzban és Bergen-Belsenben és 1945. május 8-án szabadult fel. Elvesztette édesanyját, valamint több rokonát.

Simon László dr. orvos, Kaposvár. Közel két évig volt munkaszolgálatos a kaposvári helyőrségi kórházban.

1944 júL 5-én deportáltak, 1945. máj. 6-án szabadult fel Deutschgiabelben. 2 sógornője, annak négy gyermeke elvesztek, deportálva volt még édesanyja felesége, 2 húga és 2 sógora.

Simonfalvi (Stern) Imre gépihurkoló, mester, Dunapataj. A 482-es különleges büntetőszázaddal teljesített szolgálatot több éven át és Budapesten szabadult fel. Szülei a náci áldozatai lettek.

Singer Árpád hentes és mészáros, Nagykanizsa. Több éven át volt muszos, 1945. márc. 31-én szabadult fel. Vesztesége: felesége, 2 leánya, anyja, öccse; húga apósai, anyósa. Második felesége szintén deportálva volt, szüleit, kisleányát és teljes családját veszttette el.

Singer Dezső lakatosmester, Keszthely. 3 évig volt munkaszolgálatosi a 103/1., majd a 103/4. századdal, Jugoszláviában és Oroszországban is. 1945-áprilisában szabadult fel. Feleségét, 2 leányát, apósát, anyósát és rokonait veszttette el.

Singer Farkas kereskedő, Budapest. A 101/310- százzal teljesített munkaszolgálatot, majd Theresienstadtban 1945. májusában felszabadult. Elvesztette Márton fivérét, nővérét, annak férjét és gyermekét

Singer Ferenc fakereskedő Veszprém A 103/5. százzal Lengyelországban teljesített munkaszolgálatot majd deportálták Mauthausenbe és Gunkirchenben szabadult fel. Szüleit, feleségét, gyermekét, 2 nevelt gyermekét, anyósát, 5 testvérét és családja számos tagját, kb. 68 személyt vesztett el- öccse mint muszos az orosz fronton lün+ el.

Singer Gyula fuvaros Bpest. A 109/8. és 21. századokkal honi és oroszországi munkaszolgálat után Budapesten szabadult fel. Elvesztette szüleit és Hirachl Lászlóné hűgát, annak férjét és Edith leányát

Singer Gyula kereskedő, Pápa.. A 103/317- kmsz-nát az ország területén teljesített szolgálatot és 1944. dec-ben. szabadult fel. Szüleit és 3 testvérét ölték meg.

Singer Henrik dr, orvos, Győr- A II. kmsz. zászlóaljjal Komáromban és a Kárpátokban teljesített szolgálatot, majd Budapesten szabadult fel. Feleségét, 2 leányát, fivérét, öccsét, 3 hűgát deportálták, felesége, 2 leánya és fivére nem jöttek vissza.

Singer Imre kereskedő, Budapest- A 101/51. százzal Ukrajnai: és a Donkanyart is megjárta. és 18 hónapot szolgált a fronton. Gunkirchenben szabadult fel.

Singer Jenő fakereskedő, Veszprém. Több éven át volt munkaszolgálatos a 103/303. százzal keretében és 1945. március 23-án Veszprémbe szabadult fel.

Singer Jenő kereskedő, Bpest. Három hónapig volt munkaszolgálatos, majd betegsége miatt elengedték. Leányát és családjának 10 tagját elvesztette.

Singer József gyümölcskereskedő. Vasvár. A 103/3 százzal teljesített munkaszolgálatot és Németkéren 1944. dec-ben szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, 3 gyermekét, nővérét és több családtagját.

Singer József kereskedő, Szeged. 1940-44. május 23-ig teljesített munkaszolgálatot. 1945. január 17-én szabadították fel az oroszok. Anyját, feleségét és leányát deportálták, akik közül édesanyja nem tért vissza. Sógora: Völgy László, mint muszos,

Oroszországban halt meg.

Singer Lajos néhai, kereskedő, Ózd.

1944. máj. 26-án deportálták a Kárpátokba és Ukrajnába majd onnan visszatérve, Hatvanban halt meg. Felesége és 2 gyermece színién elvesztek.

Singer Miksa kereskedő Bpest. A 101/4-, 6., és 115/23. századokkal Ukrajnában járt és Budapesten szabadult fel. Sógornőjét, Singer Bélánét vesztette el.

Singer Ödön kereskedő. Keszthely. 3 évig volt munkaszolgálatos és a honvédségnél is teljesített szolgálatot. Budapesten szabadították fel az oroszok Feleségét, 2 gyermekét, édesapját és 5 testvérét vesztette el

Singer Sándor asztalosmester, Újpest. A 101/72. százzal Lengyelországban és Oroszországban volt munkaszolgálatos és a deportálásból 1945. májusában szabadult fel. Edesanyját, nővérét, feleségét, leányát, fivereit és számos hozzátartozóját vesztette el. Testvérednek férjei Lencz M. Henrik és Seiden Henrik Oroszországban haltak meg.

Singer Tibor kereskedő, Sümeg. 1942 április 27-én Kőszegre vonult be és egyhuzamban teljesített szolgálatot 1945. június 13-ig. Kiewtől vonult vissza egészen Mauthausenbe át Gunkirchenig, ahol az amerikaiak szabadították fel. Szülei Auschwitzból nem tértek vissza.

Singer Zoltán kereskedő Szarvas.

1944. április 7-én vonult be munkaszolgálatra a 117. VEP-hez 1945. jan. 22-én Budapesten szabadult fel. Egész családját deportálták és mind vissza is tértek.

Sipos András kereskedő, Mátészalka 1943 okt-tól 1944-ig volt munkaszolgálatos a 101/3. százzal. N agy terez - nán szabadult fel ,1944. nev-beru EL- vesztette szüleit, testvérét, 4 unoka»- tesrtvérét r- S. Klári 1944 01 1945-ig Auschwitzban volt deportálva, Bergen-Belsenben szabadult fel.

Sipos József kereskedő, Nyíregyháza. A 708/11. százzal teljesített munkaszolgálatot, majd 1944. október 16-án felszabadult. Szüleit, 3 nagybátyját, 2 náfgyénéjét és több rokonát veszhette el. 3 nagybátyját, mint kommunistákat kivégezték, 2 pedig 10 éven felüli fegyházbüntetést kapott, mint kommunista. egy pedig Mauthausenben halt meg.

Sipos Miklós kereskedő, hitközségi elnök, Nyíregyháza. A 707/2. százzal

az ország több részében szolgált, 1945. január 14-én Budapesten szabadult fel. Feleségét, 2 gyermekét és több családtagját elvesztette, ő maffia részt vevő helyi partizán mozgalomban és annak szervező és anyagi támogatója. Ezért feljelentették és előbb Kassára, majd a Margit-körúti fogházba hurcolták, ahol 1944. június 9-ig raboskodott.

Sohr László magántisztviselő, Bpest. A 109/7. és 18. századokkal megjárta Lengyelországot és Ungváron szabadult fel. Feleségét és dr. Müller Miklóst 1945. jan. 4-én a nyilasok agyonlőtték.

Solt Elemér dr. fogorvos, Budapest. Rövid ideig volt muszos, majd megszökött és a felszabadulásig bujkált. Elvesztette szüleit, apósát anyósát, öccsérőút, aki muszos volt, 1942. jún. óta nincs hír. Feleségét, 2 gyermekkel védett házból vitték ed, de mindhárman még Pesten megszöktek és végig bujdosták.

SoW Sándor olaj kereskedő, a MLJSz elnöke, Nyiregyháza. A 281/2. és más századokkal több helyütt teljesített munkaszolgálatot és 1944 október 30-án szabadult fel. Szüleit, 5 testvérét és azokkal együtt a család 42 tagját vesztette el.

Somlai Ferenc magántisztviselő, Csorna. 3 évi teljesített munkaszolgálatot a 103/11. századdal, amellyel Oroszországban volt, ahonnan visszatérve Mauthausenbe, majd Gunfkirchenbe hurcolták. Elvesztette szüleit 3 testvérét és ezeknek 2 gyermekét.

Somló Endre filmkölcsonzó. Bpest. A 701/4-, 3. és 109/21. századdal közel 5 évig többhelyütt teljesített munkaszolgálatot 1944. nov. 21-én a nyilasok feleségével együtt elfogták, egy pincében összeverték és feleségét, aki áldott állapotban volt, megrugdosták. Kifosztották őket és 2 unokatestvérét vesztette el.

Somló Endréné kereskedő, Kecskemét. 1944. jún-ban deportálták és 1945. máj-ban szabadult fel. Férjét és szüleit vesztette el.

Somló József ékszerész, Bpest. A 201/7. 12. és 3-as századokkal több helyütt teljesített munka szolgálatot, majd a nyilasok uralomrajutása után mint szökevény bujkált és naponta vágta el a nyilasok és németek által húzott telefon- és rádiódrótokat. A Pátia-kávéházban nyilas katonáktól vásárolt zsoldkönyveket és szabadságleveleket, amelyeket bajtársai között

ingyen osztott széjjel és ezáltal többnek életét mentette meg. A gettóból több zsidó gyermeket hozott ki. Elvesztette szüleit, 4 fivérét, 2 nővérét és 7 unokaöccsét

Somló Pál kereskedő Győr. A 102/18. századdal Budapesten és Erdélyben szolgált és Budapesten szabadult fel. Anyját, feleségét, gyermekét, nővérét, annak gyermekeit, sógorát és annak feleségét vesztette ed. Második felesége deportálásból visszatért, elvesztette szüleit, első férjét.

Somló Tibor vendéglős, Bpest. A 101/1., 42- és 38. századokkal Esztergom-táborban és Lengyelországban szolgált, majd 1944. szept-ben átment az orosz hadsereghez, amelynek tagjaként résztvett Budapest felszabadításában. Az orosz tábori száma 37.405 volt. Elvesztette szüleit bátyját és nővérét

Solymár József bútorkereskedő, Debrecen. A 106/17. század kötelékében teljesített munkaszolgálatot. 1944. novemberben megszökött és 1945. február végén az oroszok szabadították fel.

Solymosi Egon kereskedő. Győr. A gyű Aszáraddal teljesített munka szolgálatot, majd a deportálásból Theresienstadtban szabadult fel. Szüleit, nővérét, annak gyermekét, nagyanyját a nácik kivégezték.

Sommer Armin kereskedő, Pécs. 1944 márc. 28-án vonult be a 104/7. szkmshoz, amellyel az ország határán bedűl ugyanaz év december 31-ig teljesített szolgálatot Egész családja elpusztult, felesége, 2 gyermeke és szülei.

Sommer Ferenc műszerész, Szekszárd. Másfél évig szolgált a 104/7. századdal és Unkúton teljesített szolgálatot. 1945. április 10-én, szabadult fel. Szüleit elvesztette.

Somogyi András bőrdobos, Nyiregyháza. A 108/2. századdal főleg Erdélyben teljesített szolgálatot, 1945. május 5-én szabadították fél a deportálásból. Szüleit, feleségét, 4 testvérét és családjukat deportálták. Közülük felesége és 2 testvére tértek vissza.

Somogyi Géza nagykereskedő, Debrecen. 1941. májusban Bécsbe deportálták, ahol rá egy év mudvta fel 5jg szabadították, 5 testvérét vesztette el.

Somogyi Imre borkereskedő, Kecel. A 101/16. századdal Lengyelországban és Bukovinában teljesített szolgálatot részben mint katoná, részben mint muszos Felszabadulása 1945. márc.-ban

történt. Elvesztette szüleit és 3 nővérét.

Somogyi István asztalos, Pásztó Előbb munkaszolgálatos volt, majd deportáltak és Daohauban szabadult fel. Elvesztette szüleit (édesapját mint műszolt) hűgát, öccsét, mmt muszost, feleségét, 4 nagyszülőjét, illetve 2 déd-nagyanyját, 3 nagybátyját, azok feleségeit és 3 gyermekét Családjából csak László öccse tért vissza.

Somogyi Izsó műszaki kereskedő. Pécs. A 104/302. századdal több-helyüüt teljesített szolgálatot, később deportáltak és 1945. ápr. 30-án szabadult fel. Feleségét 3 gyermekét, testvéreit, nővéreit és azok családját deportáltak, közülük 12-en nem tértek vissza.

Somogyi József kertész, Bonyhád, Éveket töltött mint munkaszolgálatos Ukrajnában ési 1944. nov. 20-án szerelt le. Anyját, feleségét, hűgát, btyját, anyósát, apósát és számos más rokonát veszítette el

Somogyi László gabonakereskedő, Szigetvár 1940-től a 104/3-as sz századnál teljesített munkaszolgálatot, és 1945. márc-ban Hidegségen szabadult fel. Nővérét, sógorát és családjának több tagját veszítette el

Somogyi Márk kereskedő, Budapest. 1944. okt. 15-án a nyilasok elhurcolták sáncmunkára és Budapesten szabadult fel. Testvére, sógornője és annak 5 családtagja, valamint nővére elpusztult Auschwitzban. Családjának még több tagja veszett el, közöttük még Reif Pál aki miint muszos 1943-ban orosz fogságba esett és azóta semmi hír róla.

Somogyi Mihály szücsmester, Bpest. A 4/4. és 4/3. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd deportáltak és Gunskirchenben szabadult fel. Elvesztette egész családját.

Somogyi Miklós asztalosmester, Pest-szenlőrinc. A 101/15. századdal Galíciában is szolgált és <ai felszabadulás szökésben érte. Családjának több tagját veszítette el. Édesanyját testvérét, leánytestvéreit, sógorát is elhurcolták.

Sonnenfeld Fülöpné özv., korcsmáros, Budanest. A pesti gettóban szabadult fel. Elvesztette testvéreit és több közeli vérrokonát

Sonnenschein Ernő fogtechnikus, Gyöngyös Munkaszolgálatos volt 1942. október 5-től 1944. nov. 14-ig, majd Budapestien bujkált a felszabadulásig. 1945. jún. 15-ig az orosz hadsereg tagja volt. Btyja mint muszos Ukrajnában van. Édesanyját deportálásban el-

vesztette.

Sonnenschein Géza kereskedő, Salgótarján. 1940-től megszakításokkal munkaszolgálatot teljesített, a hírhedt Bergmann-században is volt. A budapesti gettóban szabadult fel. Elvesztette édesatyját, 5 tetvérét, gyermekmetaEiikkel együtt, 3 sógorát.

Sonnenschein József mészáros mester/ Fonyód. 18 hónapig volt muszos a 104/1-es századdal. A deportálás következtében szüleit és rokonait veszítette el.

Sonnenschein Tibor kereskedő, Fonyód. 1942. ápr-íól 1944. márc-ig volt muszos a 104/4-es századdal, majd deportáltak. Szüleit, feleségét gyermekeit és nagyszámú rokonságát veszítette el.

Sorgcr József kereskedő, Riese. Egy évig teljesített munkaszolgálatot a 11/6. századdal Kárpátalján. Szüleit és 5 testvérét deportáltak, csak 1 (testvére) tért haza.

Sólyom András fakereskedő, Gyöngyös. Több éven át teljesített munkaszolgálatot a 107/7. századnál nagyrészt Ukrajnában, majd a lengyel Kárpátokban orosz fogságba esett, ahonnan hazatért Elvesztette feleségét, 2 sógorát, nőtefitvéreb apósát, anyósát és 14 unokatestvérét. κ

Sós Imre cipőgyáros, Budapest.

Sós Imre és Rózsa Antal cipőüzem-tulajdonosok, Budapest. S. I. a 107/303. századdal 5 hónapig teljesített munkaszolgálatot Füleken. Anyját és 2 testvérét deportáltak. 1945 jan. 18-án szabadult fel Budapesten.

Sömjén László könyvkiadó, Bpest. 1944. december 4-én Bergen Belsenbbe vitték, ahonnan nem tért vissza. Felesége Budapesten szabadult fel és férjén kívül fivérét és 3 sógornőjét veszítette el.

Sövény György kereskedő. Pécs. A 105/3. és 102/204. századdal teljesített munka szolgálatot és 1944. december 3-án szabadult fel. cSzüleit és családjá minden tagját 1 kivételével, elvesztette.

Sparber Pál dr. gyárigazgató. Újpest. A 101/329. és 105/15. századdal több éven át volt munkasEolgálatos. Szüleit és nagyapját deportáltak, de viszsztatérik.

Spiegel Aladár kereskedő, Budapest. Több éven át a 109/24. és a 101/33. sz. századdal Oroszországban teljesített munkaszolgálatot. 1944 december 10-én deportáltak és 1945 május 5-én szaba-

dult fel. A családból 7 személyt deportáltak, közülük csak 2 személy tért vissza.

Spiegel Henrik kereskedő, Sárvár. Több megszakítással 1940. aug-tól 1944. okt-ig a 103/11. sz. kmsz-nél teljesített szolgálatot Lengyelországban. Ekkor Tiszaujlakon szabadult fel. Felesége, gyermekei, sógornője 4 gyermekkel került dep.-ra és feleségét, gyermekeit, öccse feleségét és 4 gyermekét vesztette el.

Spiegel Henrik dr. orvos, Nyirmada. Prómaáfalván teljesített mint musz-orvos szolgálatot, majd deportáltak és 1945. május Lén Dachauban szabadult fel. feleségét, gyermekeit, 4 testvérét, 4 sógorát, 7 sógornőjét és azok 10 gyermekét, valamint anyósát elvesztette. Családjából összesen 2 sógornője és 1 gyermeke tért vissza.

Spiegel Károly kereskedő Győr. A 104/2. századdal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette anyját és 3 testvérét. Felesége visszatért a deportálásból, szüleit és 1 testvérét vesztette el.

Spiegel Nándor kereskedő, Budapest.

Spiegel László kereskedő, Miskolc. A 107/21. századdal honi és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített. Vesztése: (fivére, öccse és leánytestvére, szülei.

Spielberger István kereskedő, Bpest. A 109/19. századdal honi és lengyelországi munkaszolgálat után 1944. októberében Romániában szabadult fel. Elvesztette nagyanyját, 4 nagybátyját, 6 unoka hűgát és 3 nagynénjét.

Spilberger László műszerész, Salgótarján. A 119-es VÉP-el teljesített szolgálatot, 1944. november 30-án bevágónirozták, Kőszegre került, ahol 3500 emberből 800-an éhenhaltak. Március 22-én gyalog Ausztriába akarták vinni közben megszökött. A felszabadulás Sachsendorfban érte. Elvesztette feleségét, leányát, édesanyját, anyósát, bátyját, annak feleségét és gyermekét.

Spielmann János korcsmáros, Vésztő. A 106/11. századdal Ukrajnában teljesített szolgálatot és Biharpuspókin 1944. október 16-án szabadult fel. Szüleit, feleségét, gyermekeit (2 leányát) és testvérét vesz/tieit el.

Spielmann Jenő kereskedő, Bánhida. Egy évig volt munkaszolgálatos és a deportálásból, Buchenwaldban szabadult fel. Edesanyját, apósát, 5 testvérét és azok 8 gyermekét vesztette el. Felesége is deportálva volt — S. Sán-

dor kereskedő a 102/24. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1945. május 4-én szabadították fel a deportálásból. Nagyszülei mártírhaltak.

Spielmann Jenő bádogos tanonc, Rudabánya. A 107/303. századdal Füleken és Fertőrákoson szolgálait és Gunkirchenben szolgált. Szüleit és 1 leánytestvérét vesztette el — tSpielmann Árpád gépkereskedő, 1944. májusában deportáltak és 1945. nyarán szabadult fel. — S. Ernő több évig volt politikai internált Garanyban, 1945-ben szabadult fel.

Spielmann Sándor mézszáros, Szombathely. 1944. június 4-én deportáltak és 1945- júniusban szabadult fel Auschwitzban. Elvesztette édesanyját, feleségét. 3 testvérét. — S- Henrik hentes és mézszáros, a 103/304. századdal teljesített szolgálatot és Németkén szabadulj fel. Fentieken kívül feleségét is elvesztette.

Spielman Vilmosé szül. Kánitz Erzsébet, hb., Bpest. 1944. nyarán deportáltak és 1945 júniusában Ravensbrückben szabadult fel. Édesapja mártírhalt.

Spiró Sándor dr. ügyvéd, Szikszó. 1944. április 17-én deportáltak Auschwitzba, majd Nüstegiersdorfba került, végül 1945. május havában tSchottenwerkben szabadult fel. Edesapját és anyját deportáltak és azok nem is tértek VÍFSZÓL

Spttz Ferenc autó- és vili, szerelő, Budapest. A 101/16. századdal Erdélyben és Szlovákiában szolgált 1945. ápr. 4-én Sopronban szabadult fed. Elvesztette családjából rS. Adolfot, Armint, Sáindort és Lipótot.

Spitz Henrik kereskedő. Hajdúbőszörmény. A 106/302. századdal az ország határán belül teljesített szolgálatot, 1944. október 31-én szabadult fel. Feleségét, gyermekeit. 8 testvérét, anyósát és sógorait vesztette el.

Spitzer Antal kereskedő, Soltvadkert 1944. máj. 15-től Gödöllőn teljesített munkaszolgálatot a 101/318. századdal, majd Decsna és Debrecenbe került. Feleségét, 3 gyermekét, édesanyját, 2 hűgát, 2 sógorált, gyermekeikkel, sógornőjét 1 gyermekkel deportáltak, közülük csak sógora és hűga fia tért vissza.

Spitzer Arturné özv. dr. orvos özvegye, Villány. 1944. ápr. 28-án deportáltak és 1945. máj. 2-án szabadult fel. Férje Munkácson a deportálás előtti éjszaka öngyilkos lett. Edesanyját is elvesztette.

Spitzer Ferenc mészáros, Győr. A 102/6. és 9-es századakkal az országban volt munkaszolgálatos és a deportálásból Gunskirchenben szabadult fel. Szüleit, hűgát, 2 gyermekkel, sógorát vesztette el utóbbi az orosz fronton hunyt el. Felesége is deportálásban volt, anyja mártírhalált halt.

Spitzer Gyula kereskedő, Pécs. Közel 50 hónapig volt munkás az aszféga Latos a 104/2. és 112. VÉP kötelékében, 1945. novemberében szabadult fel Édesanyját, hűgát vesztette el.

Spitzer Hugó dr. orvos, Barcs. 1944. ápr. 15-én vitt ék Mauthausenba, ahol egy év múlva szabadult fel. Feleségét, leányát és fiát ölték meg a németek.

Spitzer Imre kereskedő, Szentgottárd. A 107-es VÉP-pel 1944. ápr. 17-től 1945. jan. 18-ig volt munkaszolgálatos. A deportálás elől megszökött és Budapesten 1945. jan. 18-án szabadult fel. Szüleit, feleségét és 2 leányát ölték meg a németek.

Spitzer Jenő bizományos, Celldömölk. Több évig teljesített munkaszolgálatot különböző századoknál és 1944. dec. 20-án Székesfehérváron szabadult fel. Szüleit, feleségét, nővérét vesztette el.

Spitzer Lajos ezüstműves, Budapest. A 103/316. századdal teljesített munkaszolgálatot és Jászszentánóráson 1944. november 14-én szabadult fel. Elvesztette 3 nővérét, azok gyermekét és férjeiket Kohn Andor sógorát a nyilasok hurcolták el és Theresienstadtban légitámadás következtében halt meg, valamint sógornőjét kisleányával.

Spitzer Lajos dr. ügyvéd, Kalocsa. Éveken át teljesített munkaszolgálatot, majd deportáltak és 1945. máj. 8-án szabadult fel. Feleségét, testvéreit és azok gyermekeit deponáltak és feleségén kívül senki sem tért vissza.

Spitzer László bomagykereskedő, Villány. A 104/2. századdal 29 hónapot töltött munkaszolgálatban majd deportáltak és 1945. ápr. 30-én szabadult fel. Edesanyját, feleségét, gyermekei vesztette el.

Spitzer Mihály bádógos és vízvez. szerelő, Pécs. 1942. tól a felszabadulásig megszakításokkal volt munkaszolgálatos, feleségét és fiát vesztette el.

Spitzer Menyhért kereskedő, Hajdúnánás. A 106/16. századdal többhelyütt teljesített szolgálatot és 1944 novemberben az oroszok szabadították fel. Feleségét, gyermekét, szüleit Auschwitzban ölték meg, valamint ugyan-

ott veszett el 3 muszos öccse, 1 nővére és azok családja.

Spitzer Miklós kereskedő, Budapest.

Spitzer Miksa kereskedő, Edelény. A 107/318. századdal az ország különböző részein volt munkaszolgálatos, majd a deportálásból Linz mellett 1945 május 9-én szabadult fel. Szüleit, 10 testvérét deportáltak, akik közül Ilona. Magda és Hajnal tértek vissza.

Spitzer Mór tisztviselő, Bpest Előbb sáncásásra vitték, majd deportáltak, de a határról menlevéllel hazajött és a gettóban szabadult fel feleségével együtt. Leánya megjárta Mauthausent, férje muszos volt mindvégig Oroszországban. Fia előbb katona volt, majd muszos lett és 1943-ban jött az utolsó hír róla. Oroszországból, a Dontól, ahol eltűnt. Testvére, felesége és két gyermeke Auschwitzban letek gázhalált.

Spitzer Sándor kereskedő, Mohács. Munkaszolgálatos volt az országban, majd Lengyelországban s Munkács mellett szabadult fel. Feleségét, atyját és 3 leánytestvérét hurcolták a haláltáborba a németek. Fivére mint munka szolgálatos tűnt el, valamint sógora is és annak 3 gyermeke veszett el Auschwitzban.

Sprei Ferenc gazdálkodó, Mezőcsát. A 107/7. 2. és 312-es századokkal Ukrájnában és másutt volt munkaszolgálatos és 1944 december 1-én Sátoraljaújhelyen szabadult fel. Szüleit, testvéreit vesztette el. Felesége szintén deportálva volt, elvesztette szüleit és 6 testvérét.

Sprócz László kereskedő, Budapest. A 101/11. századdal oroszországi munkaszolgálat után deportáltak és 1945 május 1-én Garmish-Partenkirchenben szabadult fel. Bátyját és hűgát vesztette el.

Sputz Sándor kereskedő, Budapest. Négy hónapig teljesített munkaszolgálatot Nagykátán. Fia S. Ottó deportálva volt. Testvérei: S. Artúr, leányával és annak két gyermekével, Widder Mómé leányával és annak férjével, Szepes Béla, leányával és férjével, Weinreb Józsefné családjával, Klein Gyuláné két gyermekével és számos hozzátartozója deportálva voltak.

Stamberger László gazdálkodó Szikszó. A 292/14, 108/25. és 108/37. munkaszázadokban 1940 óta teljesített munkaszolgálatot, majd 1945 január leit, feleségét, testvérét, valamint aivnak fiát deportáltak, kik közül csak

havában Fekcuton szabadult fel Szülei és felesége és Márta nővére tért vissza.

Stark Antalné házfelügyelő Újpest. A gettóban élte át a nyilas uralmat, elvesztette testvérét, sógorát és bátyja kisfiát Fivérét és feleségét gázkamrába vitték, míg sógorát Fertőrákoson ölték meg.

Stark Béla szabó m., Paszab. Az 1122. védett századdal a Felvidéken és Kárpátalján szolgált és 1945 január 13-án szabadult fel. Szülei és 1 húga mártírhaltak.

Stark Emil fakereskedő, Nyírbátor. A 101/21. századdal teljesített munkaszolgálatot az ország különböző helyein és 1944 december 23-án Vál községben szabadult M. Szüleit és rokonságának 92%-át veszítette el. S. Ottó Lengyel-, Orosz- és Németországban volt munkaszolgálatos. Szasznovitzban szabadult fel. Onnan elvitték Oroszországba és 1945 szeptember 15-én féléllát elvesztve tért vissza. Szüleit és rokonságát veszítette el.

Stark Endre dr. ügyvéd, Pécs. 44 hónapot töltött munkaszolgálatban a 104/1. munkásszázadnál. A német deportáló következtében majdnem teljes családját elpusztult. így: szülei, felesége, gyermeke, apósa anyósa és számos rokonsá-gja.

Stark Jenő kereskedő Gyula. 1944. jún-ban a gyulai gettóból deportálták Auschwitzba, ahol mint annyi más, ő is elpusztult.

Stark Jenőné özv., hb., Budapest. A 101/7. századdal férje munkaszolgálatot teljesített, majd deportálták és többé nem tért vissza. Elvesztette még szüleit, bátyját, nővérét és annak 2 éves gyermekét.

Stark Marcell gazdálkodó, Kisvárd. A 108/84. századdal Szerbiában és Magyarországon teljesített szolgálatot és 1944 szeptemberében a partizánok fel szabadították, akikkel négy hónapig együtt harcolt Feleségét, két gyermeket megölték a nácik.

Stark Miklós villanyszerelő mester» Csepel. A 109/4. váci századdal teljesített szolgálatot és Budapesten szabadították fel. Szüleit a deportációban, muszos bátyját az orosz fronton veszítette el.

Stark Ottó vegyiáru kereskedő, Budapest. A 201/18. 101/18. és 333. századokkal honi munkaszolgálat után deportálták és 1945 április 13-án szabadult fel Németországban. Két sógorát, Borban és Hidegségen, sógornőjét Ber-

gen-Bel senben, öccsét mint muszost Oroszországban, apósát a nyilasoknál és feleségét összes rokonait Auschwitzban veszítette el. Családjából még Lichtmann Bsnőnt és Kluger Józsefnél végezték ki.

Stark Tibor kereskedő, Pécs. Három évig volt munka szolgálatos a 104/4. századdal és Lengyelországban is járt. Szüleit, feleségét és öccse kivételével minden rokonát elvesztette.

Staub Endre vállalati igazgató. Budapest. Hamis iratokkal bujkált a fel szabadulásig, anyját, négy testvérét, sógorát, 2 sógornőjét, 9 unokatestvérét, anyja testvérét és azok 5 gyermekét, férjeiket, feleségeiket és azok gyermekeit, összesen 35 főt veszített el.

Staub László borkereskedő, NyiregyházH'. 45 hónapig volt munkaszolgálatos a 108/67. és 102. gjk- szerv.-vel és 1945. máj. 15-én szabadult fel. Anyját, unokatestvéreit és rokonait elvesztette. Apja és felesége is deportálva voltak.

Steiger Dezső kereskedő, Fülöpszállás. Több mint félévig teljesített szolgálatot a 105/303. és 701/9. századokkal Budapesten és Dunántúlon. A budapesti gettóban szabadult fel 1945 január 18-án Elvesztette feleségét, két gyermekét két testvérét

Sién Andor magán tisztviselő, Csóngrád. A 305/2. században Újvidéken és másutt teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és 1945. ápr. 1-én szabadították fel. Egy gyermeke és 6 testvére nem tért vissza. Feleségé is deportálva volt.

Sién Artúr dr. ügyvéd Bpest 1942. szeptember 15-től december 27-ig Nagykanizsán volt internálva, majd rendőri felügyelet alatt állott. Elvesztette fivérét, Simont, aki Ukrajnában tűnt el, továbbá nővérét, sógorát és leányukat Auschwitzban, Pál fivérét és feleségét gyermekeivel, valamint Etel nővérét, annak férjét és két gyermekét, akik mind Auschwitzban pusztultak el.

Sién Béla kereskedő, Rákospalota. A 109/18. századdal Lengyelországban szolgált, majd egy évig orosz fogságban volt. Szülei felesége, gyermekei nem tértek vissza. Második feleség szintén deportálásban volt, elvesztette szüleit és két testvérét

Steinberger Ferenc kereskedő, Fehérgyarmat. A 11/5 és 5/3. századokkal honi és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített és 1945-ben mint 50%-os

rokkant szerelt le. Három testvére mártírhalált halt.

Steinberger Imre műszerész m., Szolnok. Megszakításokkal 39 hónapig volt muszos, majd deportálták Ausztriába és 1945. máj-ban szabadították fel. Felesége és fia nem tértek vissza a német haláltáborokból.

Steinberger Lászlóné kereskedő, Nyiregyháza. Deportálva volt és 1945. ápr. 23-án szabadult fel. Elvesztette férjét, szüleit, testvéreit, sógorát és apósát.

Steinberger Sándor műszerézmester, Fehérgyarmat. A 101/29. századdal több éven át volt Ukrajnában munkaszolgálatos, majd Lengyelországból deportáltak és Therésienstadtból szabadult fel. Felszabadulása után két hónapig betegen feküdt az ottani kórházban. 3 leánytestvérét és azok gyermekeit veszítette el. — S. Ferenc textilkereskedő A 11/5. századdal honi és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített és Hidegségen 1945. ápr. szabadult fel. Lábujjait fagyás miatt <imputálták.

Steinbock Miklós korcsmáros, Dombóvár 1940—1945. ápr. 2-ig a 701/2. századdal volt muszos majd deportált. Ausztriában megszökött és MosonmgyaFőváron érte a felszabadulás. Szüleit és rokonait veszítette el a deportálásban.

Stein Dániel kereskedő, Rákospalota. A 109/4. századdal Oroszországban és Borban szenvedte végig a munkaszolgálatot, majd szökés útján szabadult. Szülei a deportálásból nem tértek vissza.

Stein Lajosné háztb., Kőrösladány. 1944 júniusban deportáltak és a következő év április 1-én Heiligenkreuzben szabadult fel. Elvesztette édesanyját, férjét, testvéreit és rokonait.

Stein Marcell dr. oki. gépészmérnök Pécs. Három hónapig volt Budapesten munkaszolgálatos és az oroszok szabadították fel. Szüleit, testvérét veszítette el ő feleségével együtt megszökött és 3 hónapig a toloncházban volt. A nyilasok alatt bujdosnak.

Stein Samu gazdálkodó, Ujfehértó. A gettóval deportáltak Auschwitzba és Heidelbergben 1945-ben szabadult fel. Elvesztette feleségét, 10 testvérét, 5 sógornőjét, 5 sógorát és a család 19 gyermektagját

Stein Sándor kereskedő, Jánoshalma. 1940-ben kezdte munkaszolgálatát.

majd később Oroszországban volt, ahonnan 1944. dec. 13-án szökött meg. Egész családját deportálták, felesége és Marika leánya elvesztek.

Stein Zoltán kereskedő, Tab. Ukrajnában volt muszos itt megszökött és átment az oroszokhoz, ahol mint katona, a T 34-es tankon teljesített szolgálatot és kétszer sebesült meg. Összesen 37 hónapi irón szolgálatot teljesített és 1945. júl. 9-én Dachauban, mint tábori légvelő, a magyar tisztek mellett működött, öccsét és édesanyját deportálták, anyja nem tért vissza.

Szteiner Aladár kereskedő, Budapest. 1941-től 1945. jan. 18-ig munkaszolgálatot teljesített a 101/71. századdal Oroszországban. Feleségét deportáltak, 2 nagybátyját, 2 nagynénjét, 2 gyermekkel és nagyanyját elvesztette. Apósa, sógora annak felesége, sógornője, annak férje és gyermeke, 2 sógora feleségeikkel és gyermekeikkel szintén nem tértek haza.

Steiner Andor dr. kórházi főorvos, Veszprém. A veszprémi gettóval hurcolták el Buchenwaldba és 1945. május 2-án Terésienstadtban szabadult fel. 8 testvérét, 3 sógorát, sógornőjét 3 gyermekkel és családjai több tagját ölték meg.

Steiner Andor kereskedő, Karcag. Steiner Benő kereskedő, Budapest. A 109/6. századdal honi, oroszországi és bori szolgálat után 1945. j. = un. 26-án szabadult fel. Elvesztette szüleit, 3 fivérét, Aranlca nővérét.

Steiner Béla kereskedő Bpest. Ukrajnában volt munkaszolgálatos. Elvesztette feleségét, kislányát, hűgát és más rokonát.

Steiner Dezső asztalosmester, Szécsény. Több éven át volt munkaszolgálatos, kisebb megszakításokkal Ukrajnában is járt és mint '50% -os rokkant került haza 1945. június 3-án a deportációból szabadították fel. Elvesztette feleségét, gyermekét, 2 testvérét

Steiner Emil kereskedő, Celldömölk. 1940-ben vonult be munkaszolgálatra a 107-es VÉP-hez és 1944. dec. 20-án fogóságba esett. Szüleit, feleségét, 2 gyermekét ölték meg a német haláltáborokban.

Steiner Ferenc kereskedő. Bpest. A 109/21. századdal több éven át megszakításokkal munkaszolgálatot teljesített, majd a deportálásból Gunskirchenben szabadult fel. Apósát, anyósát, Neumann Mártont és feleségét Budapesten lötték agyon a nyilasok, nő-

vére Bevgen-Belsenben halt meg. Több unokatestvérét, nagynénijét, nagybátyját veszítte el.

Steiner Ferenc villanyszerelő m., Nagykanizsa. A 103/1-es, majd 2-es házával Lengyelországban teljesített munkaszolgálatot és 1944. október 25-én «zabandult fel. Szüleit, nagyanyját, teltvéreit veszítte el. Felesége Sopronban volt internálva.

Steiner György tanuló, Bpest. A 101/359. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd 1945. jan. 4-én átszökölt az oroszokhoz és jan. 13-án Budapesten szabadult fel. Elvesztette 1 nagybátyját és családjának mintegy 62 tagját.

Steiner Gyuláné téglagyáros, Sopron. Auschwitzban volt deportálásban. Édesanyja, férje, 3 testvére, azok feleségei és 5 gyermeke nem tért vissza. 2 fia munkaszolgálatos volt.

Steiner Ignác dr. orvos, Kiskunhalas. A szegedi gettóval deportáltak és Therésienstadtnban szabadult fel. A deportált táborban mint orvos működött, később egy flektdufizos kórházban vezető főorvos lett. Felesége mellette dolgozott, mint asszisztens. Anyósa 76 éves ikonében került a deportálásba, feleségének fivérét Borból hurcolták el és elvesztette. Családjának még számos tagja halt meg a náciak által.

Steiner Imre keresk. alkalm. Bpest 1940. szept. 13 óta teljesített munkaszolgálatot részben Oroszországban, majd 1944. okt. 9-én Budapestre került és a felszabadulásig Bielek Károlynál negyedmagával bujkált. Felesége keresztény és leánykori irataival gyermekével együtt bujkált. László öccse a doni áttörésnél tűnt el. Feleségének nővérét ösikeresztény létére elhurcolták és többé nem tért vissza.

Steiner István banktisztviselő, Budapest. A 101/351. századdal honi munkaszolgálatot teljesített a pesti felszabadulásig. Szüleit, fivérét és nővérét, valamint Jenő fivérének feleségét és 2 gyermekét veszítette el. Felesége fivéréit szintén deportálnák.

Steiner István borkeresk., Budapest. 1944. októberében sánkra unkára vitték el majd Budapesten szabadult fel. Feleségét deportálták, családjából a férj részéről 10, a feleség részéről 6-an vesztettek el.

Steiner József kereskedő. Bpest. A 101/6. századdal Oroszországban teljesített munkaszolgálatot. Elvesztette apját, 3 testvérét és azok családtagjait

Felesége családjából is többen Auschwitzban haltak meg.

Steiner József Endre kereskedő, Kiskunfélegyházát 1944. június 16-án a kecskeméti gettóval Bergen-Belsenbe hurcolták. 1944. december 4-én szabadult fel és Svájcban keresztül 1945. augusztus elején került haza. Fivére György a Donnál 1943. január 15-én tűnt el. Felesége Bergen-Belsenbe volt deportálva és szintén Svájcban át tért vissza a deportációból.

Steiner Károly kereskedő, Budapest. Simmens vas- és gépgyárban dolgozott a 101/354. századdal. 1944. nov. 28-án deportálták Budapesten szabadult fel védett házbán. Szüleit, 3 fivérét, húgát, sógorát elveszítette.

Steiner Károly gyárigazgató Mezőberény. Több ízben teljesített muszót a 106/303. hazai századnál Debrecenben a repülőtéren. A felszabadulás Nógrádverőcén érte 1944. december 9-én. Szüleit, feleségét, gyermekét, 2 nagynénjét, 3 sógornőjét és számos rokonságát hurcolták el. Családjából 18-an voltak deportálva és 7 személy muszos. 13 deportált nem tért vissza, a mustosok pedig mind elvesztettek.

Steiner Lajos Mateosz-fuvarozó Debrecén. A 108/35. századdal több éven át teljesített munkaszolgálatot, majd a deportálásból 1945. májban szabadult fel. Öccse mint muszos tűnt el, feleségének szülei és teljes családja Auschwitzban halt mártírhalt.

Steiner Lajos kereskedő, Gyömöre. A 102/301. századdal az ország területén volt munkaszolgálatos majd deportáltak és Therésienstadtnban szabadult fel. Szülei és 4 testvére mártírhaltát szenvedtek.

Steiner László cipész, ózd. A 307/306. századdal volt munkaszolgálatos és 1945. május 5-én Gunsarkirchenban szabadult fel. Édesatyját mint (kommunistát) internálták, édesanyját s nőtestvéreit is elvesztette.

Steiner László kereskedő, Celldömölk. Több éven át teljesített munkaszolgálatot az ortszáfe területén és 1945. január 18-án Budapesten szabadult fel. 4 testvérét, sógorát és a családból 1 gyermeket veszített el.

Steiner Lászlóné férfisabó Dunahaszti. Férjét, sógorát veszítette el, ő a deportálás előtt átment az oroszokhoz.

Steiner Lola háztb., Vasvár. 1944. máj. 12-én deportáltak és 1945. máj. 17-én Wurzenben szabadult fel. Elvesztette

tette nagynéniét, nagybátyját, unokabátyját, annak feleségét és hatéves kisfiát, valamint apósát és anyósát.

Steiner Miklós kávész, Bpest. A 107/302. századdal másfél évet töltött munkaszolgálatban és Budapesten szabadult fel. Húgát deportálták. Elvesztette 4 öccsét, 2 sógorát, unokaöccsét és a család 15 tagját Ő a felszabadulás előtt nov. 3-án megszökött a századától éj a Mosonyi-utcai rendőrlaktanyában mint hullaszjáillító nyert alkalmazást, minnek következtében több nyílás gyilkosságot módjában volt végignézni.

Steiner Miklósné kereskedő, Bpest A 222/75. századdal Oroszországban teljesített munkaszolgálatot, majd Budapesten felszabadult. Anyját és testvéreit deportálták, anyja nem tért vissza.

Steiner Miksa szikvízgyártó, Eger. 1940-bben volt mukaszolgálatos, majd Budapestre vitték, ahol felszabadult. Felesége, apósa, nővére és annak leányra nem tértek vissza.

Steiner Mór kereskedő, Pápa. 1940-augusztusban vonult be a 103/11. századhoz, amellyel Ukrajnában teljesített szolgálatot. 1944 dec. 6-án deportálták és 1945 szept. 1-én szabadult fel. Szüleit, testvéreit és azok 3 gyermekét veszítette el. A deportációból nővére: Schwarcz Adolfné tért vissza».

Steiner Nándor kárpitos, Keszthely. 40 hónapig volt munkaszolgálatos a 108/10. századdal közben Oroszországba vitték és 1945 májusában szabadult fel. Szüleit, gyermekét, testvéreit és rokonait ölték meg a németek.

Steiner Pál borkereskedő, Sárvár. 1944 májusiban vonult be munkaszolgálatra és u. az év októberben szökött meg. 1945 jan. 18-án szabadult fel Budapesten. Születit deportálják, akik közül atyja nem tért vissza.

Steiner Zoltánná borkereskedő, Sárvár. 1944 júl. 2-án vitték ki Auschwitzba és 1945 ápr. 26-án Wurzenben szabadult fel. Férjét, öccsét, 2 sógoróját 2 gyermekkel veszítette el.

Steinfeld Jenő sütő m., Szarvas. 1944 máj. 1-én vitték el és 12 hónapig volt deportálva. Családjából feleségét, atyját, 1 fiát és 3 testvérét hurcolták el, akik közül József fia tért csak vissza.

Steinfeld Tivadar szabó, Bpest. A 101/33. E századdal Erdélyben, Délvidéken és Oroszországban teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Sógora, Kürti László, mint muszos

Oroszországban halt meg. Távolabbi rokonságából kb. 100 személy veszett el Ő családjával a budapesti svájci követség épületében bújt el, miután a menetszáztadból megszökött.

Steinhercz Lajos szikvízgyáros, Kecs. kémét. A 115. VÉP-pel és a 701/3. kmsz-szel teljesített szolgálatot és 1944. december 24-én szabadult fel Szüleit, feleségét és két gyermekét Auschwitzban gyilkolták meg.

Steinhof Józsefné dr. tisztv., Budapest. 1944. július 5-én hurcolták el és a következő év április 15-én szabadult fel. Elvesztette édesanyját, férje és sógorai is deportálva voltak.

Steintz Béla textilker., Bpest. A 101/309. században teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból 1945. ápr. 7-én szabadult fel. Elvesztette édesanyját, öccsét és családját.

Steckl Béla kereskedő, Pásztó A 107/307. századdal nyolc hónapi teljesített munkaszolgálatot és a budapesti, gettóbarn szabadult fel. Feleségét, leányát, 2 asszony testvérét családjával és több rokonát veszítette el.

Stelcer János szücsmester, Székesfe. hérvár. A 102/24. századdal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Szüleit és 1 testvérét veszítette el.

Stellner László cipésszegéd, Baja. Az 5/3. századdal Szegeden teljesített szolgálatot és 1945. január 21-én szabadult fel. Apja mártírhalált halt.

Sterk István tanító Bpest. A 101/103 századdal több éven át volt munkaszolgálatos, ezt megelőzően internáltak Kistarcsám kérebb deportáltak Mauthausenben. Gunskirchenben szabadult fel. Szülei mártírhalált haltak.

Sterk Pál bádogos, Mezőcsát. A Don-tól kezdve több helyütt teljesített szolgálatot és Budapesten szabadult fel. Édesanyját, 5 leány testvérét deportálták, akik közül csak Irén húgai jött vliisszaj. Édesapja. S. Géza a britanszMi erdőben, öccse pedig szintén minit muszos a Kárpátokban halt m/eg.

Stern Árpád üvegkereskedő, Balasagyarmat A 107/310. században teljesített fiával együtt munkaszolgálatot a felszabadulás Szentgotthárdon érte 1945 tavaszéin. Elvesztette (feleségét, 4 gyermekét, akik Auschwitzban mártírhalált haltak.

Stern Béla kereskedő, Pápa. 1940-szept. 3-án vonult be a 109-es VÉP-hez. Az ország területén belül dolgozott és 1944 dec. 3-án szökött meg századától.

A munkaszolgálat alatt 75%-os hadirokkantságot szenvedett. A deportálás következtében szüleit vetette el.

Sternberg Rezső hangszergyáros, Budapest. Mühldorfban volt mint deportált, 1944 március 20-án mártírhalált halt. Gein inger Dezső musz Keleten vesztett el.

Sternberger Imre földműves, Tetélen. Két és fél évig volt munkaszolgálatos a 6/1. Él.-nál 1944 október 3-ig. Szüleit vesztette el.

Stern Béla takács, Nagykálló. Három évig volt munkaszolgálatos a 108/23. és 27. századokkal az ország területén és Lengyelországban. 1944. decemberben Ausztriába deportálták, 1945. május 15-én szabadult fel. Felesége és kislánya, 2 nővére mártírhalált haltak.

Stern Dezső hitk. jegyző, Kisvárd a 1940. májustól 1940. december 31-ig volt munkaszolgálatos ókemenécén és Taracközben. 1944. májusban deportálták, 1945. február 11-én felszabadult. Édesanyját, feleségét, 3 gyermekét, 2 testvérét, mint muszosokat, 2 sógorát, 1 sógornőt és azok 5 gyermekét vesztette el.

Stemfeld Imre kereskedő Győr. A 108/18. kmsz el Csepelen teljesített szolgálatot pesti felszabadulásig. Hűgát vesztette el. Családjának még számos tagjait hurcolták el.

Stern Ferenc villanyszer., Szikszó. A 108/95. századdal hurcolták Borba, ahol 1944. október 6-án szabadult fel. Felesége és gyermekid deportálva voltak és elvesztette családjának nagy részét.

Stern Ferenc néhai, keresk. Eger. 1940-től a felszabadulásig teljesített munkaszolgálatot az országban és Ukrajnában. Feleségét, 2 fiát, 1 testvérét s 1 fivérét deportálták. Leánytestvér? nem tért vissza.

Stern György kereskedő, Nagyatád. Több évig volt muszos, majd deportálták és 1945 májusban szabadult fel. Szüleit, számos rokonát ölték meg a németek.

Stern Gyula kereskedő, Verpelét. A 107/3. és 7. század kötelékében teljesített munkaszolgálatot, majd 1945 máj. 5-én szabadult fel Gunskirchenben. Elvesztette feleségét, gyermekét, édesanyját, 4 testvérét és azok gyermekeit.

Stem Herman kereskedő, Kisvárd. A 108/10. századdal többhelyütt teljesített szolgálatot majd deportálták. Nagyszüleit, szüleit 4 testvérét vesztette el.

Stern Hugó keresk., Bpest 1941. novemberétől a nyálasok több ízben meghurcolták és sok üldöztetésen ment át a felszabadulásig. Elvesztette öccsét dr. Bartha István orvost, sógorát, annak feleségét gyermekévek

Stern Imre kereskedő Bpest. A101/103. századdal nagyrészt Ukrajnában szolgált és Budapesten szabadult fel. Elvesztette 2 gyermekét, anyósát, apósát» 4 testvérét, 2 sógorát és 1 sógornőt.

Stern Imre banktisztviselő, Szombathely. A 103/3. századdal honi és ukrajnai munkaszolgálatot teljesített és Afgfálván szökött meg. Anyját és nővérét, vesztette el.

Stern Imre kereskedő, Várpalota. 42 éven át megszakításokkal a 103/11. század kötelékében teljesített szolgálatot az országban és Lengyelországban. Harkán szabadult fel, ahol megsebesült és mint 75%-os hadirokkant szerelt le. Szüleit és testvérét vesztette el.

Stern István magántisztviselő, Zalaszentgrót. Magyarországon és Jugoszláviában teljesített szolgálatot és Budapesten szabadult fel. Fiát, édesanyját, nővérét, azok gyermekeit, anyósát, sógorát vesztette el.

Stern Jakab kereskedő, Bonyhád. 1942 október 5-től 1945 november 5-ig a 4/1. századdal teljesített szolgálatot. Anyját, bátyját, nővérét és azok gyermekeit vesztette el. Felesége is deportálásban volt.

Stern Jenő cukrászsegéd, Győr. Az orosz fronton teljesített munkaszolgálatot, majd fogságba esett és 1946 szeptemberében jött haza. Nővérét, annak férjét, 2 gyermekkel, 2 fivérét vesztette el.

Stern Jenő cipőkeresk., Bpest. A 101/5. századdal Oroszországban teljesített munkaszolgálatot, majd sebesülés folytán füllábát elvesztette és mint 50 százalékos hadirokkant szerelt le. 2 fivérét, Sándort Oroszországban, Lászlót Auschwitzban vesztette el.

Stern Jenő kereskedő, Bpest. Elvesztette fiát» aki a 701. v. 702. századdal teljesített szolgálatot és a m?d napig nem tért vissza. Valamint fivéréit, Sándort és Armint és utóbbi családját.

Stern József kereskedő, Győr Oroszországban volt munkaszolgálatos, a 102/2, 604/1. századokkal, majd Gunskirchenben felszabadult a deportálásból. Szüleit, feleségét, 2 gyermekét,

öccsét a deportációban, Ferenc öccsét mint munkaszolgálatost az orosz fronton vesztette el. Második felesége is deportálva volt, elvesztette apját és bátyját.

Stern József kereskedősegéd, Győr. A 102/18. századdal Erdélyben teljesített szolgálatot, majd a deportálásból 1945 májusában szabadult fel. Szüleit vesztette el, felesége is deportálásban volt és 1945 januárjában Auschwitzban szabadult fel. Elvesztette szüleit és Ukrajnában egy bátyját.

Stern Kálmán mészárosmester, Pápa. Közel négy évet töltött szolgálatban, mint 103/6. sz. k. m. sz. tagja. Ukrajnában teljesített szolgálatot 1944 július 26-án orosz fogságba esett. Inneta 1945 május 16-án szabadult fel. Szüleit németországba hurcolták, s azok ott lelték halálukat. Felesége: Sz. Kiss Margit Auschwitzban volt deportálva, ahonnan 1945 május 3-án szabadult.

Stern László malom üzemv., Bakatorántháza. Kassán és Jászbebrényben volt munkaszolgálatos és 1945. január 16-án szabadult teil. Szüleit és 3 testvérét hurcolták el.

Stern László magántisztviselő, Balvány. Az 506/901. századdal teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból 1945. május 4-én szabadult fel. Apját, nagypajfát és öccsét vesztette el. Felesége szántén deportálva volt, szüleit és testvérét vesztett el.

Stern László dr. fogorvos, Győr. A 5031. számú nemzetiségű musz. század orvosa volt éjs 1944. októberben Zsbbónai szabadult fel. Elvesztette anyját, feleségét György és János öccsét Oroszországban/, hűgát, annak férjét és kislányukat.

Stern Margit tisztv. Bpest. A deportálás elől Komáromból megszökött és végig hamis iratokkal bujkált. Elvesztette szüleit, apja Bergen-Belsenben, anyja a gettóban halt mártírhálált.

Stern Mária háztartásbeli» ózd. 1944. június 12-én deportáltak és 1945 áprilisában Airansóorifban szabadult fel. Szüleit és nővérét deportálták. Szülei elvesztek.

Stern Mihály kereskedő, Nyíregyháza. A 108/37-es századdal az ország több részében teljesített szolgálatot. 1944 december 20-án szabadult fel. Szüleit, testvérét és több rokonát vesztette el.

Stern Miksa főrabbi, Debrecen. A 106/13. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és Magde-

burgban szabadult fel. Szüleit, 2 testvérét vesztette el.

Stern Salamon malom tulaj d., Bpest. 1940-ben 3 hónapig volt muszos, majd deportáltak Bergen-Belsenbe, ahonnan Svájcba került és ott szabadult fel. 2 leéhyát és azok 3 gyermekét szintén deportálták.

Stern Sándor asztalosmester, Cegléd. 1942-től a felszabadulásig részben Lengyelországban teljesített munkaszolgálatot, majd 1944-ben felszabadult és utána mint orosz partizán harcolt. Szülei és hűga a deportációban haltak meg, József öccse Ukrajnában tünt el.

Stern Simon keresk., Bpest. A Felvidéken, Erdélyben, Budapesten, Lengyelországban teljesített munkaszolgálatot és ott szabadult fel. Felesége Budapesten bujkált, két testvére munkaszolgálatos volt, egyik eltűnt. Nagyszámú rokonságát elvesztette.

Stern Zoltán cukrász. Győr. A 103/303. századdal Lengyelországban volt munkaszolgálatos és Agfalván szabadult fel. Szüleit, fivérét, feleségét, 2 gyermekkel elvesztette. Bátyja Ferenc, mint muszos tünt el. Második felesége is deportálva volt, szülei mártírhálált haltak.

Stern Zoltán kereskedő, Pápa. A 107. VÉP-pel és egyéb századokkal több éven át teljesített munkaszolgálatot, majd deportáltak és Sandorfban szabadult fel. Elvesztette feleségét, szüleit, hűgát, gyermekét, apósát, anyósát vesztette el.

Stég Lajos cukrász, Nyíregyháza. A 303. századdal közel 5 évig volt munkaszolgálatos és 1945 jan, 18-án szabadult fel. Felesége éfl testvérei mártírhálált haltak.

Stolczer Sándor magántisztv., EpešU Több éven át teljesített munkaszolgálatot, majd Zöldi cs. százados pribékjeivel Auschwitzba deportáltatta, ahol 1945 januárjában meghalt.

Straser Gyula kereskedő, Győr. Előirt» munkaszolgálatos volt, majd Budapesten felszabadult. Feleségét és leányát deportáltak, a felesége nem tért vissza. Fia mint muszos az orosz fronton teljesített szolgálatot. Második felesége' is deportálva volt, elvesztette anyját,, nővérét, annak gyermekét.

Strasser Imre gyári cégvezető, Vác. A 106/211. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd deportáltak és 1945-márc. 30-án szabadult fel. Felesége és fia, valamint édesapja és 2 leánytestvére pusztultak el.

Strasser Jónás fakereskedő Paks. A és 1945 májusában tért vissza Romániából. Edesanyját 1944 november 14-én elhurcolták és nem tért vissza.

Stuhl Sándor kereskedő Makó. 1942-től a felszabadulásig a szegedi bűntetőszázaddal teljesített szolgálatot, ahová öncsonkítás vádja miatt került.

Szüleit, 6 testvérét és bátyja családját, három gyermekkel deportálták, akik közül két testvére nem tért vissza.

Strauber József György né üzletvez., Budapest. Gyermekével együtt a gettóban vészelte át a nyilas időköt. Férjét mint muszost az Albrecht lak-tanyából vitték el Németországba és azóta¹ nincs róla hír. Bátyja Brünauer Béla elpusztult.

Stumpf Lajos szállítmányozó, Bpest. Ukrajnában és az országban teljesített munkaszolgálatot a felszabadulásig. Elvesztette 2 bátyját¹, feleségét Budapesten a nyilasok a Dunába ölték, itt-hagyva¹ 4 árváját. Edesanyja részéről 3 testvére halt mártírhalált.

Sugár Elek kereskedő. Diósgyőr. 1940-től megszakításokkal munkaszolgálatos volt, végigszenvedte a doni borzalma-kat, majd Borba is elkerült, ahol a partizánok szabadították fel. Szüleit és családjának számos tagját veszítette el.

Sugár Ferenc malomtulajd. és föld-bérlő, Szombathely. A 103/3. század-dal honi és lengyelországi munkaszol-gálatot teljesített, majd megszökött és Beregszászon felszabadult. Elvesztette szüleit és 3 testvérét, valamint azok gyermekeit.

Sugár György kereskedő, Bpest. A 109/9. századdal Oroszországban telje-sített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Felesége mártírhalált halt.

Sugár Gyula kávéháztulajd., Bpest. A 28. vecsési századnál teljesített mun-kaszolgálatot és szökés útján Buda-pestben szabadult fel. 3 unokatestvérét veszítette el.

Sugár Gyula dr. ügyvéd, tbt városi főügyész, Miskolc. Hatvankét és fél hónapig teljesített munkaszolgálatot a 1/1. és 107/6. századokkal Ukrajnában, Kunmadarason és Bruck a L--m 1945 máj. 4-én Günskirchenben szabadult fel. Elvesztette feleségét, 8 éves fiát, apját, 2 fivérét, és ezek családját, mintegy 20 lelket.

Sugár Jenő kárpitos. Mohács. 31 hó-napig volt munkaszolgálatos a 104/4. században és Galíciában teljesített szolgálatot. Edesanyja és fivére vesz-tek el.

Sugár László kereskedő Budapest. 1940-től 1944-ig többhelyütt szolgál-t, majd 1944 decembertől 1945 áprilisig deportálva volt 2 fo Oroszországban. vannak, S. Arminné és 3 gyermekét elégették. Felesébe itthon volt, vidéki rokonságból cca. 30 személy pusztult el.

Strasser Jónás fakereskedő Paks. A és 1945 májusában tért vissza Romániából. Edesanyját 1944 november 14-én elhurcolták és nem tért vissza.

Stuhl Sándor kereskedő Makó. 1942-től a felszabadulásig a szegedi bűntetőszázaddal teljesített szolgálatot, ahová öncsonkítás vádja miatt került.

Szüleit, 6 testvérét és bátyja családját, három gyermekkel deportálták, akik közül két testvére nem tért vissza.

Strauber József György né üzletvez., Budapest. Gyermekével együtt a gettóban vészelte át a nyilas időköt. Férjét mint muszost az Albrecht lak-tanyából vitték el Németországba és azóta¹ nincs róla hír. Bátyja Brünauer Béla elpusztult.

Stumpf Lajos szállítmányozó, Bpest. Ukrajnában és az országban teljesített munkaszolgálatot a felszabadulásig. Elvesztette 2 bátyját¹, feleségét Budapesten a nyilasok a Dunába ölték, itt-hagyva¹ 4 árváját. Edesanyja részéről 3 testvére halt mártírhalált.

Sugár Elek kereskedő. Diósgyőr. 1940-től megszakításokkal munkaszolgálatos volt, végigszenvedte a doni borzalma-kat, majd Borba is elkerült, ahol a partizánok szabadították fel. Szüleit és családjának számos tagját veszítette el.

Sugár Ferenc malomtulajd. és föld-bérlő, Szombathely. A 103/3. század-dal honi és lengyelországi munkaszol-gálatot teljesített, majd megszökött és Beregszászon felszabadult. Elvesztette szüleit és 3 testvérét, valamint azok gyermekeit.

Sugár György kereskedő, Bpest. A 109/9. századdal Oroszországban telje-sített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Szülei mártírhalált haltak.

Sugár Gyula kávéháztulajd., Bpest. A 28. vecsési századnál teljesített mun-kaszolgálatot és szökés útján Buda-pestben szabadult fel. 3 unokatestvérét veszítette el.

Sugár Gyula dr. ügyvéd, tbt városi főügyész, Miskolc. Hatvankét és fél hónapig teljesített munkaszolgálatot a 1/1. és 107/6. századokkal Ukrajnában, Kunmadarason és Bruck a L--m 1945 máj. 4-én Günskirchenben szabadult fel. Elvesztette feleségét, 8 éves fiát, apját, 2 fivérét, és ezek családját, mintegy 20 lelket.

Sugár Jenő kárpitos. Mohács. 31 hó-napig volt munkaszolgálatos a 104/4. században és Galíciában teljesített szolgálatot. Edesanyja és fivére vesz-tek el.

Sugár László kereskedő Budapest. 1940-től 1944-ig többhelyütt szolgál-t, majd 1944 decembertől 1945 áprilisig deportálva volt 2 fo Oroszországban. vannak, S. Arminné és 3 gyermekét elégették. Felesébe itthon volt, vidéki rokonságból cca. 30 személy pusztult el.

Stroh Endre nadrágtartó készítő, Bu-dapest. Több éven át teljesített mun-kaszolgálatot részben Ukrajnában a 109/30. századdal Később Borba vitték

Sugár László malomtisztviselő, Bucsuszentlászló. 1944. júl. 3-án deportálták és 1945. máj. 6-án Zittauba/n szabadult fel. Édesanyja mint muszos halt meg, ezenkívül elvesztette édesanyját és 5 testvérét.

Sugár Zoltán paptrikakeresk. 1 év. 8 hónapig teljesített munkaszolgálatot a 107/307. századnál és a budapesti gettóban szabadult fel. Elvesztette feleségét, 2 gyermekét, 2 testvérét és anyósát.

Surányi Endre kereskedő, Budapest. A 9/4. századdal teljesített szolgálatot fedszabadulásáig. Testvérbátyja Oroszországban tűnt el.

Susitzky Andor kereskedő,⁷ Eger. A 119. VEP-pel több éven át teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és Günskirchenben szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, 2 gyermekét, nővérét, anyósát és apósát.

Stisa István kereskedő, Budapest. A 107/36. és 101/2. században 2 évig volt muszos és Buda felszabításakor szerelt le.

Sümegei járás zsidóságának 460 volt a létszáma. Ebből a gettóba 396 került, 60 pedig muszos volt. Az összes visszaérték száma a járás területén 44.

Svéd Sándor kereskedő, Budapest. A Hungárda-körúton teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és 1945. májusban szabadult fel. 1 nővérét elvesztette.

Svéd Sándor, droguista, Székesfehérvár. 3 évig volt munkaszolgálatos a 209/2. századdal. 1943-ban deportálták, 1945-ben szabadult fel. Felesége, fia, szüléd, 3 fivére, nővére, azok gyermeke, sógora és sógornője deportálva voltak, csak felesége és fiai menekültek meg.

Szabadi András autófuvarozó, Cegléd. 1941-ben teljesített munkaszolgálatot, majd 1943. jún. 13-án Győrben szolgált és 1944. szept-ben deportálták. 1945. május 2-án szabadult fel. Édesanyját és Rózsa húgát Auschwitzban vesztette el. László bátyja eltűnt.

Szabadi Miksa kereskedő, Budapest. A 101. aszódi századtól Kőbányán megszökött és a svájci védett házban várta meg a fel szabadulást. Két leányát hurcolták el. Endre fia, mint muszos, orosz hadifogságban van.

Szabados Ferenc tollkereskedő, Bpest. 1944. ápr. 5-én internálták, majd később deportálták és 1945. májusában Csehországban szabadult fel. Fia mu-

szos volt. Felesége Aucshwitzban halt mártírhalált.

Szabados Ferenc tisztviselő, Rákospalota. Több éven át megszakításokkal horv munkaszolgálatot teljesített, majd deportálták és Günskirchenben szabadult fel. Anyját, feleségét és 2 testvérét vesztette el.

Szabados István bankigazgató Zalaegerszeg- Előbb katonai szolgálatot teljesített, majd mint muszos több helyütt és Borban volt Itt partizán fogásba került s azok vitték Szegedre» majd Temesvárra. Felesége deportálva volt Auschwitzba és 1945. július 15-én tért haza.. Szüléd a deportálásban halt meg. Nővére fc deportálva volt.

Szabolcsi Andor ónás és ékszerész. Nyíregyháza. A 101/2. században az ország különböző részében szolgált és 1944. szeptember 29-én Tito partizánjaihoz szökött, akikkel 6 hónapot harcolt ~ Szüleit, 3 testvérét, annak férjeit és gyermekeit elvesztette.

Szabó Béla kereskedő, Szeged. 1944. júniusban deportálták és 1945. április 1-én szabadult fel. Felesége, leánya, sógornője szintén áldozatai lettek a nácizmusnak.

Szabó István korcsmáros, Gyöngyös. A 109. gyorsbombázó repülőszázadnál mint muszofc teljesített szolgálatot, majd 1945. jan. 2-án felszabadult 'ides. anyját, feleségének apját, 2 testvérét vesztette el. Felesége is deportálva volt.

Szabó Lajos kereskedő, Kaposvár. 1942. januártól 1945. májusig teljesített munkaszolgálatot az országban és Ukrajnában a 109/13. századdal. 1945. május 8-án szabadult fel Günskirchenben. Feleségét és másfél éves Mária leányát deportálták, akik mártírhalált haltak.

Szalad (Kohn) Imre kereskedő, Budapest. 1943. márciusától a felszabadulásig az 502. századnál teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból 1945. áprilisban szabadult fel.

Szalad (Kohn) István kereskedő, Budapest. 1941. okt. 5-től kezdve kisebb megszakításokkal teljesített munkaszolgálatot és 1945. február 20-án szabadult fel. Elvesztette négy testvérét.

Szalad István Zoltán magántisztviselő, Budapest. A 209/12., 109/36. századokkal honi szolgálatot teljesített és 1944. dec- 31-én szabadult fel Rákospalotán. Szüleit és feleségét elhurcolták. Feleségét Soroksáron lőtték agyon, apja visszatért.

Szalkai György gépészmérnök, Buda-
pest. 1943. áprilistól 1944. okt 27-én
történt felszabadulásig munkaszolgá-
latot teljesített a 109/17. századdal
Szarnék Gyula dr. cégvezető, Buda-
pest. 1940-ben mint századparancsnok
helyettes zászlós. 1944-ben mint mun-
kaszolgálatot teljesített szolgálatot és a
svájci védettségben szabadult fel
Anyja mártírhalált halt Auschwitzban.

Szarnék József iparművész, Pécel. A
101/85., a 7/3. századokkal Borban tel-
jesített munkaszolgálatot és a partizán-
nok tszabadították fel. Feleségét, lányát,
bátyját, nővérét, annak férjét és gyer-
mekét veszítette el.

Szauer Sándomé háztartásbeli, Buda-
pest. Testvére, annak két gyermeke,
továbbá édesanyja két testvére Ausch-
witzba! pusztultak el. Sógora fogság-
ban volt. Elvesztette még anyja test-
véreinek két fiát; édesapja unoka.
öccsét és több rokonát.

Szántó (Schwartz) György malomtu-
lajdonos, Bácsalmás. A 101/1. század-
nál 10 hónapig teljesített munkaszolgá-
latot, majd Budapesten, mint hadi-
üzemi munkás dolgozott. Szüleit és
számos rokonát deportálták, akik kö-
zül édesanyja nem tért vissza.

Szántó György tisztviselő, Győr. 1942-
ben politikai magatartása miatt a
HVjprgát-körúti fogházba vitték, majd a
Csó Ilag-fegy házba. 1945 január 5-én
Budapesten szabadult fel. Résztvett a
Békettfyy-féle győri .szabotázs ügyben és
emiatt börtönözték be. Anyját & első
feleségét veszítette el. Második felesége
szintén deportálva volt, elvesztette
anyját, nővérét és első férjét.

Szántó Gyula bőrkereskedő, Monor. A
102/2. szátoad kötelékében teljesített
munkaszolgálatot. Fia, Tibor, mint mu-
fizos Ukrajnában, Sándor 2 évig sor-
katoha volt és 4 /e évig mint muszos,
jelenleg fogságba van. Elvesztette öcs.
csenek feleségét 2 gyermekkel. Öccse,
Sz. József, feleségével szintén Ausch-
witzban halt meg. Bátyját, Vilmost, is
ugyanott ölték meg.

Szántó Ilona kereskedő Hódmeze vá-
sárhely .Édesanyjával együtt 1944 jún.
17-én deportáltak Oszmárkwerkbén,
ahonnan az oroszok szabadították ki.
Csiadiájából néh. Szántó Miksa a va .
gonban halt meg, Sz. József pedig a
deportálás óta nem adott élet jelt ma-
garól. Családja többi tagja is nagyrész-
ben elpusztult.

Szántó Imre műszaki kereskedő, Sal-
gótarján. A gettóval vitték Hatvanon

kertaaztúl Kiákunlalcházára, ahonnan
az oroszok előrenyomulása miatt Bu-
dapestre került, itt ai nyilasok elfogták
ép deportálták. Az orosz csapatok sza-
badították fel. Családjából mártírhalált
haltak: édesanyja, húga kislányával,
sógornője kisfiával. Bátyja Kálmán,
hazatért.

Szaráé István dr. pénzügyi tanácsnok
Pestszenterzsébet. 101/41. századdal az
ország több részében teljesített munka -
szolgálatot, majd Ukrajnába vitték, ké-
sőbbL deportáltak és Günskirehenben
szabadult fel. Feleségét, kislányát, apó-
fát, anyósát megölték.

Szántó Jenő fakereskedő, Abauj-
tszántó, A 108/15. és 105/28. századok-
kal teljesített munkaszolgálatot és 1945
máj. &-áh szabadult fel. Feleségét, 2
gyermekét elhurcolták, 1 gyermeke
nem tért vissza.

Szántó László kereskedő, Nagykőrös.
A 105/1. századdal Szegeden teljesített
szolgálatot és Baján szabadult isii. Fe-
leségét, bátyját, anyósát, unokahugát
vesztette el.

Szántó Pál kereskedő Pécs. Két és
fél évet volt munkaszolgálatos a 104/4.
századdal, az országban és Lengyel-
országban. Szüleit, feleségét és családja
több tagját veszített: el.

Szász Béla építész. Eger. Egy évig
teljesített munkaszolgálatot a jolsvai
törzsszázadban és 1944 dec. 2-án sza-
badult fel. 1 testvérét, anyósát és
apósát veszítette el. Felsege és gyer-
meke visszatértek a deportálásból.

Szász Ferenc kereskedő, Budapest.
A 101/19. és 33. századdal Ruszinszkó-
ban, Ujpesten és Oroszországban tel-
jesített munkaszolgálatot a pesti fel-
szabadulásig. Elvesztette három test-
vérét és rokonságának 18 tagját.

Szász Géza dr. cégvezető, Budapest.
A 7/7. századdal 14 hónapot Borban
szolgált és ugyanott szabadult fel Két
testvérét deportálták.

Szász István kávéháztulajdonos, Mo-
hács. Mint munkaszolgálatos két és fél
évig volt Oroszországban, ahonnan be-
tegen tért vissza. Fivérével együtt
megszöktek. Mindkettőjüket Nagyba ,
jőmban az oroszok szabadították fel.
Atyját, nagybátyját és nagynénjét
vesztette el.

Szász István szőlőbirtokos, Tapolca
A 103/3. kmsz.nél töltött két évet,
1945 márciusban deportáltak és Güns-
kirchenben ugyanez év május 5-én
szabadult fel. Szüleit, nővérét, sógorát
és annak fiát veszítette el.

Szász László könyvkereskedő, Miskolc. A 107/2. kmsz.-nél teljesített szolgálatot Oroszországban és Ukrajnában és 1944-ben a gettóból ismét bevonult és a svájci követségen érte a felszabadulás. Elvesztette két fivérét, nővérét, akik Auschwitzban haltak meg. Felesége szerencsésen visszatért.

Szász Manó órász és ékszerész. Szekszárd. A 101/202. századdal három évig volt munkaszolgálatos. 1945. jan. 19-én szabadult fel. Feleségét hiába vatta vissza-

Szász Sándor kereskedő, Mezőcsát 1940-től 1945. februárig kisebb megszakításokkal munkaszolgálatot teljesített Tokajon, Kunmadarason és Ukrajnában a 7/2. és 107/315. századoknál. 1945. február 1-én szabadult fel. Rozsnyón Edesanyját, nővérét, annak férjét, feleségét, testvérét deportálták, egyikük sem tért vissza.

Szász Tamás kárpitos, Eger. A 107/301. századdal honi szolgálatot teljesített és Gyöngyösön szabadult fel. Szüleit, 8 testvérét és felesége szüleit vesztette el. — Sz. Imre sportoktató munkaszolgálatos volt, majd Szlovákiába szökött, ahol mint csehszlovák partizánszázados az ejtőernyős brigádban működött. 1944. okt. 17-én mint sebesültet, orosz repülőgépen Kievbé vitték. Edesanyját, bátyját húgát, valamint Öccsét és két nagybátyját vesztette el.

Szávai Endre borkereskedő, Budapest. A 101/84. századdal résztvevő a bori vasútépítésben, majd a cservenkai vérfürdőben, ahol megsebesülve megmenekült. Később a századdal Flossen. burgba deportálták és végül Terésienstadtnban szabadult fel. Felesége a deportálás elől Győrben megszökött és a felszabadulásig egy keresztény barátjánál bujkált.

Szegő Arthur gyári tisztviselő, Budapest. 1940-ben kezdte munkaszolgálatát, majd 1944-ben ismét behívták és a 101/305. századnál teljesített szolgálatot, majd megszökött és kisleányával bujkált a felszabadulásig. Elvesztette felesége edesanyját és 5 testvérét, valamint azok családtagjait.

Szegő Izidor bútorkereskedő, Budapest. 1940-ben bevonult Nagykátára 3 hónapra. Majd 1942 januártól Szentkirályszabadjára, ahol 7 hónapig volt, majd 1944 júniusban ismét Nagykátára a 101/340. századhoz, ahonnét Oroszor-

szágba vitték. Majd onnét vissza jövet deportálták éh 1945 ferbr. 5-én mártírhalált halt. Neje is muszos volt, ugyanott teljesített munkaszolgálatot. A család vesztesége 55 lélek.

Szegő József bőr- és gépszij gyári ig., Budapest. Több éven át volt munkaszolgálatos, az ország különböző részeiben, majd megszökött és a felszabadulásig bujdosott. Családjából elvesztette húgát és annak gyermekét. Családjának többi tagja hamis papírokkal bujkált.

Szegő István, dr orvos, Mezőberény. Négy hónapig a 461-es fegyenc század dal teljesített munkaszolgálatot, majd Ausztriába és Bajorországon deportálták, ahonnan 1945. március 28-án szabadult fel. Feleségét, fiát, testvéreit és rokonait deportálták, fia visszatért, családjának 62 tagja pusztult el.

Szegő József magántisztviselő, Gyöngyös. A 107/307. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd deportáltak és 1945. május 4-én szabadult fel. Elvesztette feleségét, kislányát, edesanyját, 6 testvérét és számos rokonát.

Szegő József műszaki kér., Nagykanizsa. A 107/9-es századdal az ország több helyén volt muszos, majd Danubiusban hurcolták, ahol az amerikaiak szabadították fel. Szüleit, gyermekeit testvéreit, összesen 10 személyt ölt meg családjából. Felesége is deportálva volt, ő is elvesztette szüleit és legközelebbi hozzátartozóiból 15 személyt. A deportálásban a lágerből 1945 márc. 17-én éjjel egyedül szököst meg.

Szegő Miklós textílnagykereskedő, Budapest. Előbb muszos volt, majd hadiüzemben dolgozott. 1944 júliusában a német biztonsági rendőrséghez vették, ahonnan szeptemberben megszökött. Öccse László 1942-ben adott életjelt utoljára magáról, a 109/41. században szolgált.

Szekeres György dr. ügyvéd, Celldömölk. A 101/208-as századdal teljesített munkaszolgálatot éveken keresztül, majd deportáltak és 1945. május 2-án szabadult fel. Fiát, edesanyját vesztette el. Felesége is deportálva volt.

Szekeres Miksa dr. nőorvos Győr. Komáromban teljesített munkaszolgálatot, majd 1945. márc 28-án Hosszúpüreszre szökött. Feleségét, 3 fivérét, 1 nővérét Auschwitzban vesztette el.

Szekeres Pál korcsmáros, Budapest. Először 1940-ben, majd 1944 októberében ismét muszos volt, majd deportál-

ták és 1945 május 4-én Hösselingben szabadult fel. Húgát Lichtenvörtben ölték meg.

Szemere József szücsmester, Budapest 1944 novemberében elfogták és az Erzsébet körüti nyilasházban megvertek, majd a Ra de tzy-laktanyába vitték kivégzésre, ahonnan 25.000 pengő váltságdíj fejében elengedték. Elvesztette 3 testvérét, 2 sógorát és azok 2 gyermekét.

Szemere Pál tisztviselő, Újpest A 101/76. századdal az özdi vasgyárban dolgozott. 1945. januáriábei. az oroszok szabadították fel. Anyját, feleségét és családjának 10 tagját vesztette el.

Szende Andomé özv. háztartás beli, Dunaharaszti. 1944. nov. 13-án hurcolták el és 1945. jan. 18-án szabadult fel. Elvesztette Öcsét és feleségét két gyermekkel, nővérét és unokáját.

Szenesi István kereskedő, Szeged. 1944 jún.-ban deportálták és 1945 ápr. 8-án szabadult fel. István fiát, anyósát, apósát és több rokonát megölték. Felesége visszatért a deportálásból.

Szerday László tisztviselő, Dunaföldvár. A 104/4.es századdal teljesített munkaszolgálatot és 1945. ápr. 11-én szabadult fel.

Szerencsi László kereskedő, Szeged. Deportálásban volt és Theresienstadt-ban szabadult fel. Feleségét, gyermekeit, édesanyját és anyósát is elhurcolták, utóbbi kettő nem tért vissza.

Székács Andor gazdálkodó, Mátészalka. A 11/5. és 901. századokkal teljesített munkaszolgálatot és 1944 okt. 27-én szabadult fel. Szüleit és Sándor testvérét vesztette el.

Székely Andor kereskedő, Szarvas. A 106/3. szkm.-nél teljesített munkaszolgálatot és 1944. okt. 19-én szökött meg Budapesten, ahol jan. 14-én, a felszabadulásig, bujdosott. Feleségét deportálták, két fia muszos volt és rokkant lett.

Székely Dezső kereskedő, Baja. 1942. okt. 5-én Hódmezővásárhelyre vonult be, majd Borba vitték, ahonnan 1300 km. útatt tett meg gyalog. Schlossenburgba, majd Bergen.Belsenbe hurcolták el, ahol 1945. okt. 20-án szabadították fel.

Székely Emil kereskedő, Nyíregyháza. 1944. jún. 4-én deportálták Auschwitzba, ahol a következő év jan. 27-ig szenvedett Felesége ott lelte mártírhálalt.

Székely Endre kereskedő, Eger. A 107/320. századdal teljesített munka

szolgálatot, majd megszökött és Budapesten felszabadult. Elvesztette feleségét, két gyermekét és nővérét.

Székely Endre malomtulajdonos, Soltvadkert. 1944 dec. 6-án deportálták. Leánya is deportálva volt és nem tért vissza.

Székely Fülöp kávéháztulajdonos Budapest. 15 hónapig volt munkaszolgálatos az ország különböző részeiben és Pesten szabadult fel. Anyját Budapesten lötték agyon, nővérét politikai okokból deportálták. — Sz. Róbert műszerész, a 101/208. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd orosz fogságban volt, ahonnan visszatért.

Székely Imre kereskedő, Berettyóújfalú. A 106/302. századdal 14 hónapig teljesített munkaszolgálatot és 1944 nov. 3-án szabadult fel. Teljes családját kiirtották.

Székely Imre bőrdíszműves, Budapest. A 101/325. századdal teljesített munkaszolgálatot a pesti felszabadulásig. 2 sógorát vesztette el.

Székely István. Baja. 1939-ben vonult be katonai szolgálatra és megszakítás nélkül három évet a Donnál töltött, majd deportálták és Mauthausenben szabadult fel 1945. jún. végén. Fivére Sz. László, Dezso fivérével együtt volt deportálva és Bergen-Belsenben szabadultak fel. Székely Jenőt szintén deportálták és Hanover külvárosában szabadult fel. Felesége és fia a deportálásban haltak meg.

Székely István dr. községi orvos, Örkény. Feleségét, két bátyját és fiát hurcolták el. Felesége visszatért ő maga Székelyudvarhelyen mindvégig mint városi orvos dolgozhatott, ezt a város polgármesterei köszönhette.

Székely Jenő kereskedő, Tamási. A 104/1. századdal Ukrajnában szolgált, majd deportálták s 1945. ápr. 23-án szabadult fel. Elvesztette bátyját, sógornőjét, unokahugát, annak gyermekét. Feleségét szintén deportálták és ő teljes családját vesztette el.

Székely Jenő dr. szemorvos, Budapest. Hat évig volt munkaszolgálatos a 212. századdal. Édesapját Auschwitzba deportálták.

Székely Miklós az elhagyott javak kormánybiztosi megbízottja, Vác. 3 és fél évig volt munkaszolgálatos a 193. jászberényi századdal és a Donnál teljesített szolgálatot. Később az orosz partizánokkal harcolt Nyugat-Galiciában. Édesanyja nem tért vissza.

Székely Mihály malomtisztviselő, Tét A 2/1. 2., 3. és 107/12. századokkal Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot és 1944 okt. 12-én Endrődön szabadult fel. Anyja mártírhalált halt.

Székely Miklós dr. ügyvéd, Kisvárdla. A 108/33. századdal honi és ukrajnai munkaszolgálatot teljesített és 1945 febr. 9-én szabadult fel. Elvesztette szüleit, 5 testvérét, 6 unokatestvérét.

Székely (Schwarcz) Pál műszerész, Kisvárdla. A 104/2. századdal Mohácsoson és Erdélyben teljesített munkaszolgálatot, majd Auschwitzba hurcolták és 1945 máj. 2-án szabadult fel. Anyját, nagyszüleit és mostohaatyját vesztette el. Felesége szintén deportálva volt és 1945 ápr. 17-én szabadult fel. Felesége szülei mártírhalált haltak.

Székely Sándor kereskedő, Budapest A 101/28. monori századdal Oroszországban szolgált és Budapesten szabadult fel.

Szép Miklós magántisztviselő, Pest-Gzenterzsébet. A 11. kmsz. harmadik századával Erdélyben teljesített szolgálatot és 1945 márcusában szabadult fel. Édesanyját, nővérét elhurcolták. Édesanyja nem tért vissza.

Szigei Ferenc filmkölesző Budapest. Népmozgalmi útján a Mavartnál teljesített szolgálatot Feleségét, húgát és férjét vesztette el.

Szigei Imre gabonakereskedő Budapest. A 106/304. századdal Gyomán és Debrecenben volt munkaszolgálatos és 1944 okt. 17-én 'szökött meg. A múlt világháborúban mint tartalékos hadnagy küzdött és az I. o. e. v. érem tulajdonosa. Felesége és fia is munkaszolgálatos volt.

Szigei Iván Ferenc dr. ügyvéd, Kecskemét. A 105/1. századdal több éven át megszakításokkal munkaszolgálatot teljesített és a deportálásból 1945 máj. 4-én szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, bátyját, annak feleségét és családjából összesen csak unoka-öccse tért vissza.

Szigei (Stern) László magántisztviselő, Budapest. A 101/22. és 33. századokkal eljutott egészen a Donig és 1944 dec. 2-án szabadult fel, amikor átszökött az oroszokhoz. Apját, öccsét, nagybátyját és számos rokonát hurcolták el, közülük csak apja tért vissza.

Szigeivári Imre kereskedő, Veszprém. A 103/302. század kötelékében Lengyelországban és itthon teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel.

Sziklai lápot üveges, Budapest A

109/8. századdal honi és oroszországi munkaszolgálatot teljesített, majd 1944 ápr. 25-én megszökött századától Sarnltzból és az amerikai csapatok érkezéséig, 5 napig bujkált. Elvesztette apját, 4 nagybátyját, 1 nagynénjét, 3 unokatestvérét.

Szikra László ma glántiszt viselő, Dunaharaszti. Az orosz fronton teljesített szolgálatot és 1945 jan. 29-én szabadult fel. Fivérét és öccsét deportálták. Felesége szintén deportálva volt. Elvesztette szülei nagynénjét és nagybátyját.

Szilas György dr. orvos, Baja. A 109/23., 206/6. és 101/84. századokkal Ukrajnában és Borban töltött három évet, majd megszökött, az oroszok felszabadították. Atyján kívül az egész család meghalt.

Szilas Hugó Első M. Bizt (Társ, főnöke, Debrecen. A debreceni gettóval deportálták Bácsben, aliól később felszabadították. öccse mint deportált mulzos halt meg.

Szilasi Ernő kereskedő. Budapest. Munkaszolgálatos volt, majd megszökött és Budapesten felszabadult. Szüleit, Sz. Gézát és nejét, Sz. Vilmost, mint muszost, testvérét, Sz. Honát Auschwitzban elvesztette.

Szilas Miklós 'kereskedő, Újpest A 109/19. és a 101/604. századdal éveken át teljesített munkaszolgálatot részben Oroszországban. 1944 okt. 15-én megszökött. Anyjiát, húgát és annak gyermekét vesztette el.

Szilas Sándor dr. ügyvéd, Budapest A 701/40. századdal végigcsinálta a deportációt és Bécsben szabadult fel. Sógorát, annak leányát és férjét vesztette el.

Szilágyi Dezső (ortvisi) műszerész, Miskolc. A 107/316. századdal Galíciában teljesített szolgálatot és 1944 júl. 28-án került orosz fogságba. Innen 1945 szept. 8-án tért vissza. Elvesztette feleségét, leányát, akik Auschwitzba leltek halálukat.

Szilárd Gyula György fogász, Kaposvár. Négy éven át teljesített munkaszolgálatot megszakításokkal a 104/2. századdal. 1944 dec.-ben Kaposváron szabadult fel. Felesége, 6 éves Veronika lányát, testvéreit, apását, anyósát deportálták, csak bátyja tért vissza.

Szilvás! Sándor bankigazgató, Nyírbátor. A 108/11. századdal majd a 108/33. századdal honi és oroszországi munkaszolgálatot teljesített és Kecse-

méten szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, gyermekét és 3 testvérét. — Sz. Zoltán géplakatos a 109/21. századdal volt munkaszolgálatos és Budapesten szabadult fel.

Szín aj János fodrász, Újpest. Fia, Sz» György, 2 évig volt muszots és Mauthauient és Günskirschent is megjárta. Szüleit, feleségét, fivérét, sógornőjét, anyósát, öccsét és annak feleségét, Vera leányát és hűgát is elvesztette a deportálásban.

Szifnai Miklós kereskedő, Tiszalök. A 4/2. és 2/2. századokkal honi, szlovákiai és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített, majd Ausztriába vitték és 1945 január 9-én Párkányánán felszabadult. Szülei, testvérei mártírhalált lelték.

Szinay Lajos szerelő. Gyöngyös. Több éven át volt munkaszolgálatos, 1943 ápr. 5-én Ukrajnában megsebesült és több kórházban műtétet hajtottak rajta végre, miht 75%-os hadirokkant szerelt le. Elvesztette édesapját, 4 bátyját és sógorát.

Szir.es István bankig. Nlgykanizisa. A 103/3uas századdal Lengyelországban volt munkaszolgálatos és 1944 decemberben szabadult fel. Feleségét, nővérét, 6 sógorát, 5 sógornőjét 3 gyermekkel deportáltak, közülük csak felesége tért vissza.

Szirtes Róbert kereskedő Budapest A IX. kmsz. zlj. III. századával többhelyű tt teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. — Sz. Miklós György kereskedő, tizenhat hónapig volt munkaszolgálatos.

Szlovák László oorkerrdkeő, Gyöngyös. A 107/307. századdal közel 2 évig teljesített munkaszolgálatot, majd Budapesten felszabadult. Elvesztette feleségét, kisfiát és szüleit.

Szmrekovszky Tibor kávé, Budapest Munkaszolgálatot teljesített és 1944 okt. 12-én megszökött századától, mint katonaszökevény bujkált. Fia Mátyás szintén katonaszökevény volt és közben egy nyilas járőr elől menekülve, lövést kapott a jobb lábába, melynek következtében lábát el is vesztette.

Színük Jakab kereskedő, Budapest. A 101/325. századdal teljesített munkaszolgálatot az ország területén. Budapesten érte a felszabadulás.

Színük László bádogos- és szerelőmester, Budapest. Erdélyi és lengyelországi munkaszolgálat után 1944 október 24-én megszökött. Elvesztette apófiát és távoli rokonságának 45 tagját

Szobed Vilmos kereskedő, Budapest A 101/7., 8., 37. és 38. századokkal Komáromtól Oroszországig teljesített munkaszolgálatot és 1944 nov. 1-én Kiskunlacházán szabadult fel. 2 testvérét veszttette el, Bernét fivérét az Angyalföldi elmeógyógyintézetben ölték meg. Ibolya a gettóban német belővén következtében halt meg.

Szoffer Armin terménykereskedő, SárospaiGk. A 108/21. századdal tsJjesített szolgálatot és 1944 okt. 27-én cj abadult felL Szüleit, 6 testvérét és egész rokonságát kiirtották.

Szolnoki izr. közösség adatai: Deportálás előtti állapot kb. 1800 fő. Jelenlegi létszám 700. Közvetlen környék 110.

Szolovits Ármin bőrkereskedő, Polgár. A 108/64. századdal volt Ukrajnában és 1945 májusában szabadult fel. Anyját, feleségét, gyermekét, 2 testvérét, egyetlen nővére kivételével, mind elvesztette.

Szom őri Sándor dr. gyárvezető, Újpest. Az Élo-oszlopnál volt munka szolgálatos, majd Békásmegyeren mint „olympikont“ visszatartották, kéoőbb a peeti toloncházba került feleségével és 2 kisleányával együtt, majd Mosonmagyaróvárra. onnan Budapestre, ahol katonai egyenruhában bujkált és életüket sikerült megmenteni. Szüleit, epését, anyósát, sógorát megölték

Szöke Ferenc baidtjgpgzntó, Mu=z el-nők, Fehérgyarmat. A 106/13. századdal teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból 1945 máj. 19-én szabadult fel. 5 testvérét, 4 sógorát, 1 sógornőjét és azok gyermekeit veszttette el.

Szóllós Endre oki gépészmérnök, Budapest. A 109/9. és 103/23. századokkal teljesített munkaszolgálatot 1944 novemberig. Szüleit és öccsét veszttette el.

Szóllósi István kereskedő, Jánodhida. A 206/13., 109/1. és 111/1. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd 1945 április 1-től június 30-ig orosz fogságban volt. Feleségét, gyermekét, testvéreit, anyját, nagyszüleit, családjának mintegy 30 tagját¹ veszttette el.

Szönyi Ferenc gyógyszerész, Barcs-1942. okt. 2-án vonult be a 104/5., majd a 101/64-es kmsz-hez és 1945 április 1-én szabadult fel. Anyját és öccsét ölték meg a németek.

Szönyi István egy. hallgató, Budapest. A 101/95. századdal Oroszországban és Stanislauban teljesített munkaszolgálatot és 1945 márc 30-án Nagy-

deniken mint beteg a kiürítésnél visszamaradt, azóta hír nincs róla. Édesapja szintén muszos volt.

Szónyi István cégvez., Budapest A 102-es VÉP-pel teljesített munkaszolgálatot, majd védett századhoz került, amellyel a Todt-szervezethez vitték. 1944 dec. 6-án megszökött és a felszabadulásig bujkált. Elvesztette sógornőjét és több távolabbi rokonát.

Szűcs Sándor dr. ügyvéd Budapest 1944 ápr. 19-én vitték el, majd jún. 27-én Auschwitzba deportálták, ahonnan nem tért vissza. Elpusztult még sógora és unokaöccse mint musz orosz fogságba került.

Takács Sándor kereskedő, Pécs. A 104/1. századdal teljesített munkaszolgálatot majd deportálták és Bergen-Belsenbe szabadult fel. Édesanyját, feleségét, gyermekét, testvérét és sógorát vesztette el.

Takács Sándorné özv. kereskedő, Mátysföld. Férje több éven át volt munkaszolgálatos, majd 1944. okt. 15-én Budapesten a nyilasok megölték. Elvesztette még 5' fivérét, 1 sógorát és unokaöccsét.

Tamási János magántisztv., Barcs. A 104/7-es és 104/1-es századdal teljesített munkaszolgálatot és Kaposváron szabadult fel. Apósát, anyósát, sógorát vesztette el.

Tamás (Katz) Katalin, Kecskemét. 1944. jún. 30-án deportálták és 1945. ápr. 1-én szabadult fel. Elvesztette szüleit.

Tannenbaum Fábián borkereskedő, Budapest. A 101/351. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd megszökött és Kecskeméten szabadult fel. Elvesztette fivéréit azok családtagját, feleségeikkel és gyermekeikkel, továbbá nővérének férjét

Tarr József né htb. Budapest. A nyilas időkben a gettóban és bujkálással vészeltte át. Eszter és Margit leányát örszentmiklóásra vezényelték, majd a Vcg nirozás alatt megszökött. Az ellenállási mozgalom miatt vejét, Szabó Istvánt a Margit-körúti fogházba vitték, ahol ő és fél hónapig volt bezárva. Imre fia munkaszolgálatot teljesített. Férjét a nyilasok a Telek-tér 5. szám alá hurcolták és bevagonirozták. 1944. dec. 9-én 2 leányát deportálták.

Tarján Endre rumgyáros, Eger. A 107/320. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd megszökött Édesanyját és leányát vesztette el. Bátyja szintén munkaszolgálatos volt.

Tarján László kereskedő Mohács. 1940-től megszakításokkal munkaszolgálatot teljesített. Felesége, fia, szülei nem tértek vissza. öccse muszos vált mindvégig, húga és 2 gyermeke szintén nem tértek vissza.

Taub Katalin háztartásbeli, Búj. Auschwitzban volt deportálásban és 1945 máj. 5-én szabadult fel. Szüleit, 2 testvérét, unokabátyjait, nagynénjét és unokatestvéreit mind elvesztette.

Taub Sándor borkereskedő, Csenger. A 108/305. századdal több helyütt szolgált és a deportálásból 1945. ápr. 10-én szabadult fel. Szülei és 1 testvére mártírhaltak.

Tauber Dezső kereskedő, Berettyóújfalú. 1942-től 1945-ig teljesített munkaszolgálatot a 106/10. századdal Ukrajnában. Elvesztette szüleit, feleséget, gyermekét, testvéreit.

Tauber Zsigmond fogtechnikus Sopron. A 103/305. századdal, teljesített szolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette szüleit, öccsét, sógornőjét, egyik Öccse Budapest bombázásánál pusztult el.

Tausz Márton sütőmester, Budapest. A 109/20. és más századokkal honi munkaszolgálatot teljesített. Miskolcon több társával a német mozdonyok töltésénél dolgozott, megtagadták a munkát és ezért 14-üket halálra ítélték. Megszökött és végül Budapesten bujkált. Budapesten egy védett irodában dolgozott, az üldözötteknek adott tanúsítványokat, közben a nyilasok ismét elfogták és megszökött. Elvesztette öccsét, nővérét, azoknak 5 gyermekét és 5 sógorát.

Tausig György villanszerelő, Budapest. Hosszabb ideig volt munkaszolgálatos. Székesfehérvárott szabadult fel. Apját, T. Imrét elvesztette.

Tauszig Dezső szabómester, Sárbovárd. A 104/1-es, majd egyéb századoknál teljesített szolgálatot és végül deportáltak. Günksirschenben szabadult fel. Atyját, 2 sógornőjét 3 gyermekkel a deportációban, bátyját és öccsét az orosz fronton vesztette el.

Táncos (Taubner) Béla, fogtechnikus, Győr. 1940-től 1944-ig megszakításokkal teljesített szolgálatot a 702/1. századdal Lengyelországban. 1944. nov. 22-én szabadult fel. Elvesztette feleségét, gyermekét, apósát Komáromban agyonverték, öccse Ukrajnában mint muszos halt meg.

Teichman Viktor kereskedő, Kisvárd. 1944. május 22-én deportáltak

Auschwitzba. Szülei és négy testvére mártírhalált haltak.

Teichmann Benő köt-szó vőüzem tulajdonos, Budapest. Kőszegen teljesített munkaszolgálatot, majd Jászberényben, Csepelen és Budapesten és 1944. nov. 22-én megszökött. Elvesztette szüleit, 2 fivérét munkaszolgálatban, felesége részéről nagybátyját és 8 közeli rokonát.

Teichner Géza dr. kar. ügynökség tulajdonosa, Bpest. A 101/14. és más századokkal teljesített munkaszolgálatot, majd megszökött és a felszabadulásig bujkált. Elvesztette anyját. Feleségét, mint Gestapo foglyot, a Dunaparttra vitték, megmenekült és bujdosott. Nagybátyját és annak leányát, férjét és gyermekét meggyilkolták Szombathelyen, másik nagybátyját Tétényből deportálták és még több közeli rokonát veszítette el.

Telegdi Ferenc kereskedő, Budapest. A 101/317. századdal honi munkaszolgálat után deportálták és Kopházán szabadult fel. Elvesztette szüleit, fivére feleségét, Silbermann Nándomét és Silbermann Lászlónét, valamint kettőjük 3 gyermekét.

Telkes János tisztviselő. Tata- A II. kmsz. zászlóalj központjánál Komáromban teljesített szolgálatot és Budapesten szabadult fel. Szülei és három testvére elvesztek.

Teller Ernő kereskedő, Mándok- A 2/3. és 108/48. századdal volt munkaszolgálatos majd a deportálásból 1945 május 4-én szabadult fel. Szüleit, négy testvérét, három unokabátyját és három nagynénjét veszítette el. Felesége deportálva volt. Elvesztette szüleit, három testvérét, két nagybátyját, három nagynénjét és azok 16 gyermekét.

Tenenbaum Imre órásmeister. Budapest. A 109/36. századdal több éven át teljesített munkaszolgálatot és 1944. nov.-ben Budapesten szabadult fel. Sógort és nagynénjét veszítette el.

Teitelbaum Dávid Dezső vasárnapgyereskedő Bpest. 1944. okt. 19-én a nyilasok sáncására hurcolták el, majd Hegyeshalomnál megszökött a deportálás elől és Budapesten szabadult fel. Elvesztette 6 testvérét családjával, felesége részéről 4 testvérét családjával.

Teffelbánni Zoltán kereskedő. Gáva. A 108/93. századdal több helyütt szolgált és 1945. májusában, miután 1944. március óta orosz fogságban volt,

felszabadult. Elvesztette szüleit, 3 testvérét, 4 sógorát, sógornőit és azok gyermekeit. Felesége visszajött a deportálásból. — T. Vilmos, kereskedő. A 108/9. és 43. századokkal több helyütt szolgált, majd Auschwitzot megjárva, 1945. május 6-án felszabadult. A fentiekén kívül feleségét és 5 gyér, mekét veszítette el.

Tenenblat Jakab asztalos. 1944. december havában deportálták Dachaubába, ahol 1945. nyarán szabadult fel. Feleségét és családját szintén deportálták, de hazajött.

Tévner Béla üveges, Gyöngyös. A 104/4. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és 1945. ipr. 24-én szabadult fel. Szüleit és 6 testvérét veszítette el.

Tímár Pál panzió vezető, Budapest. 1941-től 1945 jan.-ban történt felszabadulásig munkaszolgálatot teljesített a hevesi százzal. Járt Oroszországban és Ukrajnában. Edesanyját elvesztette.

Tihanyi István kereskedő, Mohács. Előbb katona volt, majd munkaszolgálatos lett és Lengyelországban szabadították fel az oroszok. Fivére, T. László szintén munkaszolgálatos volt, és őt is az oroszok szabadították fel. Elvesztette szüleit, fivére pedig feleségét is, 6 hónapos kislányával együtt.

Tischler Endre borkereskedő, Budapest. A 101/27. századdal honi és lengyelországi munkaszolgálat után 1945 apr. 1-én Harkán szabadították fel. Nővérét és sógornőjét veszítette el.

Tiszától d vári Izr. Hitközség adatai: Békebeli lélekszám 74. A gúttóba a környékbeli falvakkal együtt 96-an kerültek, akikből összesen hatan jöttek vissza. Jelenleg Földváron 6 férfi, 6 nő lakik és a környékben összesen ketten.

Tklkos Jenő dr. ügyvéd, Budapest. A 101/33. századdal több évig munkaszolgálatot teljesített nagyrészt Oroszországban és 1945 jan. 13-án szabadult fel. Elvesztette szüleit, 2 testvérét és 1 unokahugát.

Tolnai István kereskedő, Tata. A 2/2. élelmezési raktárnál teljesített szolgálatot, majd deportálták és 1945 májusban szabadult fel. Felesége, gyermeke és 1 testvére nem tértek vissza.

Tordai Miklós gyári képviselő, Budapest. A 101/67. század kötelékében több helyütt teljesített munkaszolgálatot, majd a deportálásból 1945 április 27-én szabadult fel. Felesége bátyját veszítette el.

Tóth Dezső divatárkereskedő, Gyöngyös. Előbb munkaszolgálatos volt a 107/314. századdal. Jolsván és Lengyel. % országban szolgált. Elveszítette öccsét, két nővérét, két sógorát, ezek gyermekeit és 5 unokatestvérét öccsét a menet században gyilkolták meg.

Tóth Lajosné dr. htb., Budapest. A nyilasok alatt férje, aki Beszkárt főtanácsos, bujtatta a felszabadulásig. Elvesztette szüleit, nővérét, húgát, 3 unokatestvérét. Ő mint vöröskeresztes ápolónő a 11. helyőrségi kórházban működött műtősnő beosztásban és innen feljelentés miatt kellett távoznia.

Török Gyula dr. orvos, Celldömök. 1940. aug. 20-án vonult be, majd később ismét munkaszolgálatot tej lesi tett és 1944. jún. 5-én deportálták. Csaladjából feleségét, gyermekét és szüleit vesztette el.

Török László mészáron Budapest-A 222/77. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd Oroszországban eltűnt és azóta) nincs róla hír. Édesanyja, özv. Török Jenőné a deportálásból visszatért.

Trau Éva okL zenetanár, Újpest. Mint munkaszolgálatos az Újpesti Pamutiparban dolgozott. Elvesztette szüleit, Edith húgát és nagybátyját, dr. Halpert Salamon tapolcai főrabbit, akit a németországi táborban agyonlőttek.

Traub Imre bőrkereskedő Dunaföldvár. Lengyelországban volt muszos. Szüleit, nővérét, sógorát 2 gyermekével vesztette el.

Traub László bőrkereskedő, Dunaföldvár. A 104/4 es századdal Lengyelországban szolgált és Munkácsen szabadult fel. Szüleit, nővérét, sógorát 2 gyermekkel vesztette el.

Trattner Dezső szabómester, Debrecen. Az 51/2. századdal teljesített szolgálót, majd deportáltak és Példáimban szabadult fel 1945 máj. 1-én. Elvesztette feleségét, bátyját, annak feleségét, leányát és fiát. Utóbbit Ukrajnában.

Treikl Tibor nagykereskedő, Miskolc. A 108/1. századdal teljesített szolgálót részben Lengyelországban. 1944 októberben szabadult fel, miután Margitáról megszökött. Elvesztette szüleit és fivérét (Oroszországban) és összes rokonságát.

Trepper Jakob technikus, Gyöngyös. 1944. májusától többhelyütt teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Édeanyját, feleségét, bátyját és több közeli hozzátartozóját veszi-

tette el.

Tuchten Károly oki. vegyész. Budapest A 109/9. gödöllői századdal a Kárpátokban teljesített szolgálót a felszabadulásig. — T. László munkaszolgálatos volt, majd deportáltak, megjárta Oroszországot, Ukrajnát, Lengyelországot és Gunskirchenben szabadult fel.

Túri Mózesác háztb. Szeghalom. 1944 jún. 19-én deportáltak és Görlitzben szabadult fel. Anyját és nagyszüleit vesztette el.

Tyroler Jenő kereskedő, Dunaharaszti. Négy éven át teljesített munka, szolgálót és megjárta Bort is. 1945. májusában szabadult fel. öccsét vesztette el. Felesége deportálva volt és elvesztette édesapját és édesanyját.

Udvardi Ferenc üvegesmester, Keszthely. 17 hónapig volt a 103/5. századdal munk a szolgáló. majd deportáltak Maulhausenbe és Günskirchenben szabadult fel. Szüleit, nagyszüleit és rokonait ölték meg.

Udvardi Sándor szövetkezeti ügyvezető, Nyíregyháza. A 701/14. honvéd szertárban teljesített munkaszolgálatot. 1945 jan. 18-án szabadult fel. Atyját és 1 nővérét megölték.

Udvardi Sándorné szül. Kálmán Veronika háztartásbeli, Nyíregyháza. Deportálásban volt, 1941 júliusában szabadult fel. Atyja nem tért vissza.

Ujlaki Zoltán dr. belgyógyász, Budapest. Nyolc hónapig volt deportálva Gunkirchenben szabadult fel 1945. május 4-én. Apját, nővérét, sógorát, nagybátyját, egész családját, elvesztette.

Ullmann Ernő kereskedő, Szigetvár. A 104/1-es és 104/3-as századdal éveken át volt munkaszolgálatos az ország területén. Anyját, feleségét, sógorát, nővérét és azok gyermekeit vesztette el.

U. Urnaim Sándor malombérlő, Nyírbátor. Hét hónapig teljesített munkaszolgálatot a 108/301. századdal Kassán és Ungváron. 1944 október 27-én szabadult fel. Szüleit és két húgát vesztette el. Felesége deportálva volt, szüleit és két testvérét vesztette el.. Két testvére pedig hadifogoly.

UUmaim Mózes kereskedő, Bonyhád. A 104/3. századdal szolgált éveken át Lengyelországban. Felszabadulása: 1944 dec. 4. Anyját, 2 gyermekét, 2 nővérét és 2 bátyját vesztette el. Felesége szintén deportálva volt. — U. Henrik kereskedő. Éveiket volt munkaszolgálatom.

elveszítette édesanyját, feleségét, 6 gyermekét és családja számos egyéb tagját. Donnal meghalt. Adolf unokatestvérét szintén elveszítette.

Unger Ferenc magántisztviselő, Bácsalmás. Nyolc hónapig a 701/18-as k. m. sz.-nél Budapesten a Légó-nál teljesített szolgálatot és 1945 jan. 16-án szabadult fel. Szüleit, 3 bátyját és rokot-ait deportálták, akik közül 1 testvére tért vissza, a többi mind elveszett.

Ulmier László kereskedő, Körösladány. A 106. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és Günskirchenben szabadult fel. Elvesztette édesanyját, két nővérét, két öccsét, apósát, testvéreit, azok gyermekeit, családjának mintegy 16 tagját. Felesége és fia visszatértek a deportálásból.

Ungár Béla vaskereskedő, Dunavecse. A vasútépítő századdal teljesített szolgálatot és 1945 januárjában orosz fogságba esett, ahonnan, június 5-én tért haza. Szülei, felesége, 2 gyermeke és öccse vesztett el. Jelenlegi felesége szintén deportálva volt Bergen-Bielsenben. Elvesztette szüleit, gyermekeit, első férjét, testvérét és teljes családját.

Ungár Béla kereskedő, Szombathely. A 1013 /századdal Zircen szolgált és Balassagyarmaton szabadult fel. Édesanyját és 5 testvérét ölték meg.

Ungár Emil szállítóm., Budapest. A 9/7 ég 4/1. századokkal honi és ukrajnai munkaszolgálatot teljesített és felszabadult 1945 május 11-én. Édesanyját, vesztette el.

Ungár Ferenc szabómester, Sásd. 1940-től éveken át munkaszolgálatot teljesített, részben Oroszországban és 1945 április 30-án Dachau előtt szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, 2 fiát, jelenlegi felesége szintén deportálva volt, elvesztette első férjét, szüleit és 2 nővérét.

Ungár Ferenc szabó, Celldömölk. Muszos volt. 1944 jún.-tól 1945 jan. 18-ig. Anyját, testvérét deportálták és azok el is veszték.

Ungár Imre bördíszműves, Budapest. Több éven át megszakításokkal a váci századdal volt muszos és 1945 jún. 1-én szabadult fel a deportálásból. Elvesztette szüleit, felesége édesapját és sógorát.

Ungár Jenő cipésmester, Budapest. Több ízben teljesített munkaszolgálatot. 1944 nov. végén Vámosgyörkön szabadult fel. Unokatestvére 1942-ben a

Ungár József lakatos, Pestszenterzsébet. Két éven át volt munkaszolgálatosi, majd megszökött és 1945 jan. 13-án Budapesten szabadult fel. Feleségét, 2 gyermekét deportálták, gyermeke mártírhalt.

Ungár József kereskedő Hajduszozáta. 1941-ben deportálták és 1945-ben szabadult fel. Szüleit és testvéreit vesztette el. Felesége visszatért a deportálásból, atyját gyászolja.

Ungár Józsefné özv. kereskedő, Földes. Egy évig volt Ausztriában deportálva. Elvesztette a férjét, nyolc testvérét és szüleit.

Ungár László péksegéd, Szendrő. A 107/23. századdal teljesített szolgálatot és 1945. május 4-én Günskirchenben szabadult fel. Elvesztette anyját, nővérét és nagyszüleit.

Ungár Miklós kereskedő, Budapest. 1945. jan.-ban szabadult fel Budapesten. Szüleit, két fiát, nővérét, annak gyermekét elvesztette, feleségének sikerült megszöknie a téglagyárból.

Ungár Miklós tisztviselő, Nyíregyháza. Két évig volt munkaszolgálatos a 108/47. századdal Kassán és Huszton. 1944. májusban deportálták Auschwitzba és itt szabadult fel 1945. m.-ban. Szüleit elvesztette, valamint egy testvérét is, másik két testvére hazatért a deportálásból.

Ungár Mór néh. cipőker., Budapest. 1940-ben volt először muszos, majd 1944-től munkaszolgálatot teljesített. 1944-ben deportálták és Mauthausen—Günskirchen között halt mártírhalt Családjából még elvesztett édesanyja, nővére 2 gyermekkel és kb. 24 hozzátartozó.

Ungár Pál borbély mester, Pestszenterzsébet. A 701/2. században teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Szüleit, nagyszüleit elvesztette.

Ungár Pál szücsmester. Sashalom. A 101/12. és ' 13. századdal Ukrajnában és Ausztriában teljesített munkaszolgálatot és 1945. május 4-én szabadult fel.

Ungár Pál kereskedő, Salgótarján. A 10744. század kötelékében volt munkaszolgálatos, majd a gettóval Németországba akarták szállítani, de közben Budapest fel szabadult. Édesanyja, 3 testvére, 3 sógora gyermekeikkel Auschwitzban haltak meg.

Ungár Sándor kereskedő, Nagymenyi. A 103/3-as századdal éveken át teljesített munkaszolgálatot az országban és Ukrajnában. 1945. ápr. 8-án Kopházán szabadult fel. Atyját, 7 testvérét, 6 sógorát, 1 sógornőjét és 14 gyermeket vesztett a család. Felesége szintén deportálva volt, apját, 2 testvérét veszítette el.

Ungár Sándor terménykereskedő, Polgár. A 108/47. és 109/9. századdal Ukrajnában is teljesített munkaszolgálatot, majd Auschwitzba került és Mauthausenben szabadult fel. Feleségét, 7 testvérét és fiát deportálták, közülük csak a felesége tért vissza.

Unger Mór kereskedő, Pápa. 1940. aug.-ban vonult be a 103/305. k. m. sz.-hez, majd később a 103/6-os századnál az ország területén teljesített szolgálatot. Első feleségét, szüleit, 3 gyermekét és 2 testvérét veszítette el. Jelenlegi felesége Grósz Magda, szintén deportálva volt Auschwitzba és 1945. ápr. 23-án Altenburgban szabadult fel.

Ungváry Imre grafikus, Pécel. Több éven át volt munkaszolgálatos a 190/34. századdal, majd deportálták és Birkenauban, amikor meghallotta, hogy az oroszok közelednek, 32-ed magával megszökött és a visszavonult németek sortűzet adtak rájuk. Haslövést kapott, az oroszok Krakóba szállították, ahonnan felgyógyulva tért haza. Anyósát veszítette el.

Ungár Zoltán sütőmester, Szendrő. A 107/321. századdal teljesített szolgálatot, majd a budapesti gettóban szabadult fel. Elvesztette feleségét, leányát és hat testvérét, valamint azok családtagjait.

Ungár Zoltán kereskedő, Szombathely. 1940-től a felszabadulásig, 1945. jan. 18-ig megszakításokkal teljesített munkaszolgálatot a 103/3. századdal. Édesanyját, feleségét és gyermekét, 2 és fél éves Tamást, testvéreit, szám szerint ötöt, deportálták és nem tértek vissza.

Unger Ödön dr. htb., Budapest. Pár hétig volt muszos, majd Budán felszabadult. Elvesztette apját, fivérét Lászlót, aki mint muszos Oroszországban pusztult el. Ő a deportálás elől Komáromból 3 társával szökött el.

Upor Józsefné özv. kávéháziul. Budapest. 1944. december 19-án zsidó bűntudatért elfogták, a Mozsár-utcai ka-pitányságra vitték, ahol összeverték. Innen a Svábhegyi Mirabelle szállóba hurcolták ahol december 24-én éjjel

12-ig tartották fogva. Életét részben Jászi nevű detektívnek köszönheti. Fia a Don kanyárnál halt musz hálál és családjának 15 tagja volt deportálva.

Ustor Endre dr. vm. t. főügyész, ügyvéd, Mátészalka. A 101/71. kmsz.-szel több éven át teljesített munkaszolgálatot és 1944. október 26-án Munkács mellett szabadult fel. összes hozzátartozóját deportálták.

Vadas (Weiner) Pál molnár, Gyöngyös. 30 hónapig teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Szüleit, testvéreit, 11 (közeleli hozzátartozóját veszítette el.

Vadas Pál cukrász, Szegled. A 101. kmsz. kötelékében Stianislaulban teljesített munkaszolgálatot és 1944. dec. 12-én szabadult fel. Anyját, bátyját, sógorát, nővérét és sógornőjét hurcolták el.

Vadasz Ármin kereskedő, Budapest. Vecsésen vonult be, majd deportálták és 1945. ápr. 2-án Félixdorfban szabadult fel. Feleségét, öccsét, hugát, 4 sógorát és 3 sógornőjét veszítette el.

Vadasz Ernő dr. orvos, NagykáUó. Két éven át teljesített munkaszolgálatot Mándokon és Bugac monostoron. 1944. jún.-ban deportálták Auschwitzba, Dachaubá és 1945. ápr.-ban szabadult fel Lanztgerben. Feleségét, 2 gyermekét és 3 testvérét deportálták és nem tértek vissza.

Vadasz Gézané özv. kereskedő, Szeged. Szegedről vitték a gettóval a deportálásba és 1945-ben szabadult feb 3 közeleli családtagját veszítette el.

Vadasz (Steiner) József vendéglős, Békéscsaba-Harmincegy hónapot töltött munkaszolgálatban Magyarországon és Lengyelországban. 1944. nov. 6-án Ungvánon szabadult fel. Feleségét, 2 gyermekét, édesanyját és 2 testvérét veszítette el a deportálásban.

Vadasz Károly banktisztviselő. Balassagyarmat. 1940-től megszakításokkal a 107/12. századdal az országban és Ukrajnában teljesítőit munkaszolgálatot. 1944. január 2-án századától megszökött, majd a nyilasok elfogták, de egy rendőrtiszt megmentette. A felszabadulás Budapesten érte. Felesége ötéves kisfia, édesanyja, hugi 2 gyermekével Auschwitzban haltak meg.

Vajai Jenő fűzőkészítő, Budapest. 1944. jún.-tól bujkált. Felszabadulása 1944. nov. 3-án történt. Édesapját és

sógorát a deportálásban veszítette el, bátyját agyonlőtték.

Vajda (Wohlstein) Andor papírkereskedő. 1939-től kezdve több megszakítással a 101/1., 2., 3. századokban Romániában és Szerbiában teljesített szolgálatot Felszabadulása 1945. szeptember 15-én Harkán történt. Feleségét, 2 sógorát, 3 sógornőjét 3 gyermekkel veszítette el. Második felesége szintén deportálásban volt, édesanyját vesztette el.

Vajda Andor vendéglős, Budapest. 1944. dec. 2-án deportálták és 1945. ápr. 13-án Hillersleben mellett szabadították fel. öccse, húga és leánya, valamint fia, sógora, sógornője, becsének felesége és fia, néneje és leánya, unokabátyja és családja, nagybátyja és egész családja, összesen 53-an¹ haltak meg. Zoltán fia is deportálva volt.

Vajda Armin dr. ügyvéd, Gyöngyös. A 107/317. századdal 6 hónapig teljesített munkaszolgálatot és 1945. febr. 8-án szabadult fel. Elvesztette édesapját, feleségét, leányát, sógorát, testvérét és anyósát.

Vajda Béla mérnök vállalkozó, Budapest. Elvesztette minden vidéki rokonát, egy budapesti húgát, sógorát és fiukat.

Vajda Imre cégvezető, Budapest 13 hóhagig volt deportálva és 1945. május 1-én szabadult fel. Szüleit és János és Ferenc fiát megölték.

Vajda István igazgató, Budapest. A 705/1. századdal az Ojtozi-szorosban teljesített munkaszolgálatot és 1944. okt.-ban szabadult fel. Szüleit, nővérét éj sógorát veszítette el.

Vajda István miálomtiisztviselő, Nyíregyháza. A 122. VEP-eli teljesített munkaszolgálatot, majd századával együtt deportálták és a Mauthausen felé vezető úton 17.000 ember közül 12.000-et a német SS-tribékek 9 km-es távon meggyilkoltak. megérkezésük után /még 800-Qt löttek agyon. 1945. máj. 4-én szabadult fel. Szüleit és öcsét veszítette ek

Vajda (Weisz) István magántisztviselő, Szigetvár. A 104/8. századdal teljesített munkaszolgálatot Galiciában. Később deportáltak 1945 máj. 5-én szabadult fel. Szüleit húgát, bátyját és sógorát ölték meg.

Vajda István magántisztviselő, Nagyhalsz. 1940. júl. 28-tól 1944. okt. 22-én történt felszabadulásáig munkaszolgálatot teljesített a 101/318. századdal

Erdélyben. Feleségét és testvérbátyját deportálták és nem tértek vissza.

Vajda István kereskedő, Szombat hely. 1941. aug. 18-tól 1943. dec. 13-ig Ukrajnában, 1944. máj. 13-tól április 28-ig teljesített munkaszolgálatot, ekkor deportáltak Mauthausenbe, 1945. május 4-én Guns kircheben szabadult fel. Szüleit, feleségét és 11 hónapos kislányát, egyetlen húgát deportálták, összes rokonait, számszerint 20-at elvesztett.

Vajda János dr. orvos, Sárospatak. A 101. gépkocsizó vonatosz/ágnál Győrött és Galántán teljesített munkaszolgálatot, majd Budapestén szabadult fel. Elvesztette apósát, anyósát, 2 sógorát, nagybátyját és nagynénit

Vajda Sándor dr. ügyvéd, Budapest A 101/70. századdal teljesített munkaszolgálatot Tokajon és Nagyváradon és Budán szabadult fel Elvesztette szüleit, bátyját, sógornőjét és több hatvani rokonát Felesége szülei, valamint rokonságának 8 tagját, köztük sógora, mint muszos haltak mártírhaltát.

Vajda Sándor kereskedő, Budapest. A 11. VEP-nél teljesített szolgálatot és Guns kircheben szabadult fel. Elvesztette anyját, felségét, testvérét, 6 tagú családjával. (Simon), Adolfot és családját, Friedmann Mómét 3 gyermekével, Róth Vilmosnét 6 gyermekével.

Varga József né özv. cukrász Budapest. Menyével és unokájával a gettóban volt. Fia 1940-ben munkaszolgálatos volt Ukrajnában és Oroszországban, ahol eltűnt. Rokonságából 30—35 személyt veszített el.

Vaktor Imre Lakatos, Újpest. A 101/15. századdal közel 4 évig teljesített munkaszolgálatot, majd 1944. tavaszán megszökött a századból Romániába. Elvesztette feleségét, leányát, feleségének szüleit és számos rokonát

Varga Lajos vezérigazgató, Budapest. Üldöztetésben részesült. Családjából testvérét, V. Jánost IBudapestről Ukrajnába vitték, ahol eltűnt. Ezenkívül 2 nővére, özv. Vogl Józsefné (Veszprém) és Wolf Jánosné (Újpest), a deportálásból nem tértek vissza. Varga Györgyné szül. Kárpáti Anna; Klopfer Ferenc és Károly, Czigler Péter és számos távolabbi rokona a deportációban mártírhaltak.

Varga Vidorné cégvezető, Szeged. A Kolumbusz-utcai internálótáborban volt a felszabadulásig Elvesztette apó-

sát, és sógorát Férje Oroszországban 1943-ban tűnt el és azóta nem adott életjelt magáról.

Varsányi Ferenc olaj- és vegyipari vállalkozó, Budapest. A 791/2. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd megszökött! s a felszabadulásig illegálisan élt Varsányi Tibor eltűnt s azóta semmi hír sincs róla.

Varsányi Miklós cukorgyár! főkönyvelő, Szerencs. A 117. VEP-el teljesített szolgálatot, majd a deportálásból Theresienstadtban szabadult fel. Elvesztette apját, feleségét és 8 éves kisfiút.

Vas Ferenc fakereskedő, Aszód. Munkaszolgálatot teljesített 1944 áprilistól 1945 febr.-ig a 101/95. századdal Lengyelországban Budapesten szabadult fel. Elvesztette szüleit, 2 testvérét, 4 nagyszülőjét.

Vas László cipőgyáros, Szeged. A 200/2. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1945 május 8-án Theresienstadtban szabadult fel. Felesége viszszaért a deportálásból.

Vass Béláné cukrázsmester. Budapest Férje keresztény, így a deportálás elől megmenekült. Fia munkaszolgálatot teljesített, majd megszökött.

Vass Gyula könyvelő, Alóság. 1944. máj-ban vonult be munkaszolgálatra, majd júl. 6-án deportáltak. Feleségét, leányát és unokáját deportálták és azok mind elvesztek. Ő 1945. ápr 11-én szabadult fel Buchenwaldban.

Vass Lajos kereskedő, Budapest. 1941-től 1945-ig megszakítás nélkül teljesített munkaszolgálatot, nagyrészt Oroszországban. Elvesztette szüleit, 4 fiú és 4 leánytestvérét és azok gyermekeit.

Vass László kereskedő, Debrecen. Munkaszolgálatot teljesített és 1944. nov-ben szabadult fel. Elvesztette szüleit és kislányát.

Váci György borkereskedő, Budapest. Hosszabb időn át munkaszolgálatot teljesített a 701/3- századdal az ország területén 1945 február 12-én szabadult fel Budán.

Vágó (Weisz) Sándor ruhakereskedő, Debrecen. A 116. VEP-pel 27 hónapot töltött munkaszolgálatot Püspökladányban, Törökbálinton és Budapesten. 1944. nov. 29-én századával együtt deportálni akarták de Kőszegnél megszökött. Elvesztette feleségét, szüleit és testvéreit.

Vág völgyi (Weisz) Ignác cukrász, Felsőgalla. A 102/10. századdal az ország különböző részeiben teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból

1945 március 25-én szabadult fel. Elvesztette feleségét, gyermekét, 5 nővérét, azok 4 gyermekét, 5 fivérét, valamint szüleit és családjából 146 személyből hatan maradtak éledben. Vámos Imre néhai KFT igazgató Budapest. A 101/22 századdal 1942 novemberben Ukrajnába vitték, ahol eltűnt. Szüleit a budapesti gettóban vesztette el.

Vágvölgyi István cukorgyári főintéző, Szerencs. A 108/3. és 708/11. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1944. dec. 16-án szabadult fel. Szűkebb családjából 18 embert deportáltak, akik közül csak 2 tért vissza.

Vályi Péter vegyész mérnök, Simon-tornya. 1944. okt. 23-án vonult be a 104/303. századhoz, amellyel az ország határán belül 1945. márc. 31-ig teljesített Musz. szolgálatot. Közben 1945. január 5-től február 8-ig a Nemzeti Számonkérő Szék foglya volt Szombathelyen szüleivel és Sándor öccsével együtt. A kihallgatáson a hírhedt Radó Elemér csendőrszázados parancsára megkínózták őket.

Vámos Ferenc maiomigazgató. Sáros-patak. A 107/301. századdal teljesített szolgálatot, 1944. nov. 7-én szabadult fel. Feleségét, 2 gyermekét és a család több tagját vesztette el.

Vámos György magán tisztv. Békésgyula. Másfél évig volt a 106/1-es munkásszázad kötelékében és 1944. nov. 20-án Horthy-ligeten szabadult fel.

Vámosi Gábor kereskedő, Tata. 1944-től Urkuton teljesített munkaszolgálatot a 202/1. századdal. 1945 március 24-én szabadult fel. Elvesztette édesapját és 2 testvérét. 3 testvére szintén deportálásban volt, de visszatértek.

Vámos István kereskedő, Törökszentmiklós, A 106/304. századdal Debrecenben teljesített szolgálatot és 1944 októberben megszökött. Felesége mártírhalt. V Miklós kereskedő, ugyanott teljesített munkaszolgálatot 1944 december 5-ig, Gyermekeit vesztette el, felesége visszatért.

Vámosi Jenő dr. orvos, Tatia. 1944-júniusában deportáltak Auschwitzbe.

1945 január 17-én szabadult fel. Apját és 2 testvérét deportáltak. 3 testvére szintén, deportálva volt.

Vámosi (Weisz) Miklós kereskedő, Tata. 1942. novemberből 1945 március 30-án történt felszabadulásig a 102/1. századdal teljesített munkaszolgálatot

Komáromban és Ukrajnában. 2 testvérét elvesztette, még 3 testvére is deportálva volt.

Vámos (Weisbrot) Jenő motorszerelő, Győr. Az 502/G. k. oszloppal teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és 1945 május 3-án szabadult fel. Elvesztette apját és 4 testvérét.

Vámos (Weisz) Sándor házfelügyelő, Budapest. Több helyütt volt muszos a pesti felszabadulásig. Családjából elveszett Braun József, annak felesége, Weisz Béla Gábor, Bács Jenő; és Tamás, König Leó és veje Singer László. Unokája Singer Iván a gettóban született.

Vámos Sándor kereskedő, Törökszentmiklós. A 106/16. századdal Lengyelországban! is teljesített munkaszolgálatot és Ungváron szabadult fel. Felesége mártírhalált szenvedett. Második felesége visszatért a deportálásból.

Vánkai (Wolf) Mihály bődíszműves Budapest 1942 május 5-től 1943 nov. 21-ig, majd 1944 júniustól 1944 nov. 14-ig a 107/13. századokkal teljesített munkaszolgálatot Ukrajnában. Budapesten szabadult fel. 2 nővérét deportálták.

Várad i Béla kereskedő, Budapest. 1940—1944 október 20-ig szolgált, akkor megszökött és a pesti felszabadulásig bújkált. Elvesztette szüleit, testvérét, 2 unokaöccsét 2. sógorát és rokonságának 20—25 tagját.

Várad i Ernő kereskedő, Debrecen. A 106/8. századdal négy éven át teljesített munkaszolgálatot és 1944. nov. 2-án szabadult fel. Felesége és kislánya visszatértek a deportálásból, 3 testvére odaveszett.

Várad i István kereskedő, Heves. A 107/15. és 321. századokba! több éven át teljesített Vett munka szolgálatot és Lavocsnában 17 hónapig volt. A deportálásból! Dachauban 1945. ápr. 29-én szabadult fel. Feleségét, 2 gyermekét, szüleit testvérét, egy bátyján kívül mindenkit elvesztett. Jelenlegi felesége; elvesztette édesanyját, nővérét, sógorát, kishugát, nagynénjeit, nagybátyjait és telj. esi családját. — V. József kérésére. A 120. VÉP-el teljesített szolgálatot és Gunschirchetiben szabadult fel.

Várad i (Weisz) Jenő kereskedő, Budapest. A 101/35. és 101/21 századokkal részben Ukrajnában és Oroszországban teljesített munkaszolgálatot és hazatérése után illegálisan élt a felszabadulásig. — V. Sándor muszos Ukrajnában tűnt el. Családjának több

tagját részben a deportációban vesztette el, részben a nyilasok ölték meg.

Várad i (Weisz) József textilkereskedő, Berettyóújfalu. A 106/16. századdal Ukrajnában volt munkaszolgálatos és 144 nov. 19-én szabadult fel. Szülei felesége, 2 fia és testvérei elvesztek.

Várad i Sándor mézárósegéd, Budapest. A 101/31. századdal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Bátyja Jenő és felesége, sógora és nővére, valamint leányuk mind elvesztek. Ugyancsak elvesztette még több rokonát is. — Weisz Henrikné kereskedő férjét, fiát és több rokonát vesztette el.

Vári Endre kereskedő, Budapest. A 104/4. századdal Oroszország és lengyelországi munkaszolgálat után 1944 október 26-án szabadították fel. Elvesztette hűgát és szüleit, akik a gettóban haltak meg.

Várhelyi Tamás kereskedő, Hódmezővásárhely.

Vári György kereskedő, Nyíregyháza. A 103/47. és 108/2. században Ukrajnában és Oroszországban teljesített munkaszolgálatot. 1944. májusában deportálták. Szüleit, feleségét és családjának mintegy 50 tagját vesztette el.

Vári (Weiss) György gimnáziumi tanuló, Sárospatak. 1 évig volt deportálásban és Ebenseben szabadult fel. Szüleit, nagyszüleit, nagybátyjait, unoka testvéreit vesztette el, családjából összesen egy nagybátyja tért vissza.

Várkonyi Erzsébet tisztviselőnő Tata. 1944. jún. 11-én deportálták és a következő év ápr. 19-én Dümbergen szabadult fel. Elvesztette férjét, édesanyját, s rokonságának 42 tagját

Várkonyi Jenő bődíszműves, Budapest. 1940-ben Jászberényben teljesített szolgálatot 1945. januárjában Budapesten szabadult fel. Felesége részről elvesztette 3 fivérét, akik Oroszországban tűntek el és nővérének 2 gyermekét.

Várkonyi László kereskedő, Ujpest. A 102/202. századdal az ország több részben volt munkaszolgálatos és Budapesten szabadult fel. Szüleit és 2 testvérét vesztette el.

Várnai Dezső dr. orvos, Jánoshalma. 1940. szept.-től teljesített munkaszolgálatot és megjárta a bori haláltábori. Innen 21 napig; menekült, amíg sikerült az oroszokhoz Romániába átjönnie. Öccse és sógora még nem tértek vissza.

Várnai Gábor dr. magántisztviselő, Kispest. A 101/16. és 201/3. századdal teljesített munkaszolgálatot az ország több részében. Később deportálták és feleségével és anyósával együtt 1945. január 19-én szabadult fel Budapesten. A deportálásból úgy tudott megszökni, hogy Monoron az auschwitzzi szerelvényről feleségével és anyósával megszökött Budapestre.

Várnai Frigyes magántisztviselő, Budapest-Többhelyütt teljesített munkaszolgálatot, majd a Vörös Hadseregben mint partizán 1944. aug-tól harcolt. EL vesztette a nővérét, sógorát és azok gyermekét

Várnai Lajos malom'ulajdotnos, Napkor A 108/52. századdal Ukrajnában és az országban teljesített 1944. december 20-ig szolgálatot. Elvesztette szüleit, 1 leány- és 1 fűtestvérét és anyósát.

Vásárhelyi Istvánná kereskedő, Budapest. 1944. dec. 1-én deportálták Rawensbrückbe és 1945. máj. 9-én Mauthausenben szabadult fel. Elvesztette férjét, fiát és sógorát

Vázsonyi (VVeiszfeld) József v. nyomozó tiszt, Szikszó. A 3/2 században 1942. július havától az ország különböző részeiben teljesített munkaszolgálatot és 1944. októberében Ungváron szabadult fel. Szüleit és 3 testvérét a náci elhurcolták és nem tértek vissza. Dezső fivére mint muszos hazajött.

Vedres (Waldmann) Ferenc néh. kér., Budapest A 101/62. századdal Kárpátalján teljesített szolgálatot. Feleségét Kopházára deportálták és ő ott is szabadult fel. 2 fivére, akik muszosok voltak, Ukrajnában tüntek el.

Verebes Sándor arany- és ezüstműves, Budapest A 101/82. századdal honi munkaszolgálat után deportálták és 1945. ápr. 10-én több lágiert megjárva, felszabadult. Szülei mártírhaltak.

Verebélyi Sándor fakereskedő, Pásztó Előbb internáltak, majd Auschwitzba hurcolták és Dörmhauban szabadult fel. 1945. máj. 8-án. Elvesztette apósát és közeli családjának számos tagját

Veres István cipésmester, Budapest. 1944. jún. 11-én a Gestapo elhurcolta és tíz napig fogságban tartottat

Vermes Andor dr. kereskedő, Budapest A 102/206. és 101/89. századokkal teljesített munkaszolgálatot, majd megszökött és a felszabadulásig bujkált. Szüleit, testvéreit (3), és családjának

mintegy 101 tagját deportálták akik közül csak egy tért vissza. Feleségének családját Szlovákiából deportálták. Vesztesége hatyan.

Vermes Armin kereskedő, Budapest. A Gestapónál volt internálva, majd a Pestvidéki Törvényszéken 4 hónapig volt Lefogva és kínzások és vallatások után 1944. szept. 1-én szabadult. Utána a felszabadulásig családjával illegiail'ásban élt. Családjából eltűnt Fischer Sándor muszos Ukrajnában, akiről semmi hír nincs.

Vermes György kereskedő, Budapest. A 101/9. és 34- századokkal Aszódon és Ukrajnában teljesített szolgálatot és 1945. jan. 13-án szabadult fel. Elvesztett 2 nővérét, unokaöcsét és több rokonát.

Vermes György kereskedő, Szolnok. 1944-ben vonult be a 106/301-es századhoz, amelytől megszökött és Budán bujkált a felszabadulásig. Atyja deportálva volt Becsben, ahonnan hazatért. Fivérét, András a Gestapo deportálta, István Muszos volt Ukrajnában, László Budapesten teljesített munkaszolgálatot.

Vermes Miksa kereskedő, Makó. Hat hónapig volt munkaszolgálatos, majd deportálták és 1945. ápr. 25-én tért haza. Fia internálva volt Sárváron, majd Auschwitzba került, veje mint musz vonult be, azóta semmi értesítés sem jött róla- Fiát, akit baloldali magatartása miatt internáltak és vejét vesztette el.

Vermes Tiborné htb., Szeged. Verő Endre műszaki vállalat tulajdonosa, Budapest. 1942. nov 25-én kezdte munkaszolgálatát, majd 1943. jan. 25-én megszökött és feleségével és gyermekével együtt bujkált Budapesten szabadult fel. Elvesztette szüleit, nagyszüleit, egy testvérét és családjának mintegy 40—50 tagját. Felesége apját vesztette el.

Vemitzer Gyuláné szüb Juhász Johanna női kalapos, Dunaharaszti. Monnoiról deportálták és 1945. máj. 4-én szabadult fel. Édesanyját, kislányát, 2 nagybátyját és két unokabátyját ölték meg.

Verő Ferenc olajkereskedő, Budapest Több ízben teljesített munkaszolgálatot és 1945. január 18-án szabadult fal. 3 fivére és azok feleségei, vaihar mint Lajos leánya és unokája pusztultak el.

Verő I. István könyvkereskedő Budapest. 1944. jún. 7-én a Drasche tég-

lagyárba hurcolták és 1945. jan. 13-án szabadult fel Budapesten. Feleségét, 2 leányát, annak egyik férjét és 2 unokáját mint muszosokat deportálták.

Verő Sándor mozitulajdonos, Budapest. 1940-től megszakításokkal a 101/302. századdal teljesített munkaszolgálatot az ország területén. 1945. dec. 26-én a Hűvösvölgy bembeszabadt fel. Anyósát, 3 sógorát és több rokonát elvesztette. Bátyját és nővérének fiát a nyilasok 1945. jan. 6-án a Dunánál agyonlőtték.

Verő Mihály cégvezető, Budapest. 26 hónapig volt munkaszolgálatos a 109/35. és 33. századokkal az országban és Oroszországban. Testvéreit elvesztette.

Vezér Endre kereskedő, Balatcnfüred. Egy évig volt muszosa Budapesten, majd bujkált a felszabadulásig. Szüleit és húgát deportálták, atyja nem tért vissza.

Véscsi Endre kereskedő, Budapest. Többbizben volt munkaszolgálatos az ország területén. Budapesten 1945. jan. 18-án szabadult fel.

Vécei László vegyüzem tulajdonos, Budapest Szentlőrincszabadjai és Miskolcon volt munkaszolgálatos, onnan megszökött és többhelyütt bujkált. Feleségét deportálták de útközben meg-
«zvkött

Végh László gyógyszerész, Szombathely. A 103/11. századdal, az országban és Galiciában teljesített szolgálatot és Ungváron szabadult fel. Elvesztette édesanyját, nővérét, öccsét, akit 1944. ápr-ban a nyilasok gyilkoltak meg.

Vértes (Weisz) Dezső kereskedő, Budapest. Négy évig teljesített munkaszolgálatot a 101/12. századdal az országban és Ukrajnában. A deportálás elől megszökött. Szüleit és egy testvérét elvesztette, 3 testvére visszatért.

Vértes Deasó kereskedő, Budapest. A 101/350. századdal Ozdon teljesített szolgálatot és Vácott szabadult fel. Feleségét, gyermekét, anyósát, apósát és 3 sógornőjét veszítette el.

Vértes Gyula kereskedő, Budapest. 1940-től 1945. jan. 14-én történt felszabadulásig megszakításokkal munkaszolgálatot teljesített a 101/359» századdal. Elvesztette 2 öccsét.

Vértes Gyula háztulajdonos, Budapest. 1944. okt. 20-án a nyilasok elhurcolták, majd nov. 10-én megszökött és utána hamis papírokkal bujkált a felszabadulásig.

Vértes Gyula tisztviselő, Gyöngyös. Közel 5 éven át teljesített munkaszol-

gálatot a 701/40. században. Fivérét, feleségét és kislát elvesztette.

Vértesi (Winter) Jenő kereskedő, Miskolc. A 107/34., 109/23. VEP-ei és 107/21. századdal teljesített szolgálatot 38 hónapig és 1944. dec. 3-án szerelt la. Húgát 2 gyermekkel és 2 sógorát veszítette el.

Vértes Imre hentes és mészáros, Túrje. Több ízben teljesített munkaszolgálatot, majd Borban sínylődött. Szüleit, húgait 2 gyermekkel veszítette el. — Vértes György munkaszolgálatos volt. Anyját, húgát 2 gyermekkel veszítette el.

Vértes István rum-éisi líkőrgyáros, Budapest. A 101. aszódi században teljesített munkaszolgálatot és 1944. szeptemberében Zomborban szabadult fel. 2 testvére mártírhalált halt.

Vértes László korcsmáros, Budapest. A 109/35. századdal volt munkaszolgálatos és Budapesten szabadult fel. Egész családját deportálták, dr. V. József és V. Antalnét elveszték.

Vértes Pál kereskedő, Budapest. Három éven át volt muszosa a 9/4. századnál és végül Budapesten szabadult fel.

Vértes (Weisz) Sándor műszerécsmezter, Eger. Munkaszolgálatban 4 évet töltött a 101/15. században. 1944. október 18-án szabadult fel. Bátyja és öccse, mint munkaszolgálatosok haltak meg.

Vészi László villamos és rádió szaküzlet-tulajdonos, Budapest. 1940-től 1944. nov. 9-ig az ország területén teljesített munkaszolgálatot a 206. és 109/37. századokkal. 1945. jan. 18-án szabadult fel Budapesten, öccsét, Károlyt veszítette el.

Viasz Imre kereskedő, Pécs. Muszosa volt 1940—44-ig, majd deportálták Ausztriába, ahol az orosz csapatok szabadították fel. Felesége és 2 gyermekét, valamint édesatyja Auschwitziban pusztultak el.

Vida (Winkler) Aladár vaskereskedő, Győr. A ganti században teljesített munkaszolgálatot, majd 1944. novemberében átszökött az oroszokhoz. Szüleit, testvérét a deportációban, Ernő fivérét az orosz fronton, Benő fivérét Kőszegen veszítette el.

Vidor Tibor kereskedő, Budapest. 1944. máj. 17-től okt. 15-ig vált munkaszolgálatos, utána a felszabadulásig bujkált. Családjából László Ernőt elvitték a nyilasok és azóta semmi hír sincs rólu. Z. Ferencné 1945. jan. 15-én megölték a nyilas brigantik.

Vigh László kereskedő, Vésztő Több mint 2 évig teljesített munkaszolgálatot a 109/15. századnál az ország területén. Egész családját deportálták, senki sem tért vissza.

Villányi Zoltán cipőkereskedő, Budapest. A 101/316. századdal honi munkaszolgálat után deportálták és Gunkirchenben szabadult fel. Háromszor sebesült meg. Elvesztette apját. Deportációja alatt egy ízben az ú. n. halálhegyen nyolc napig étlen-szomjan volt és útközben száz személyt löttek agyon, majd Mauthausenből Gunkirchenbe vezető úton ötszáz személyt végeztek ki.

Vince András vaskereskedő. Nyíregyháza. A 708/11. századdal Galíciában és Stanislauban teljesített munkaszolgálatot és 1944. október 17-én szabadult fel. Szüleit, feleségét, gyermekét és több rokonát veszítette el. — V. Gábor egyetemi hallgató deportálva volt és 1945. május 4-én szabadult.

Vince Sándor fémöntőmester, Budapest. A 101. ruhaelosztóban teljesített szolgálatot több éven át, majd 1944. kt. 15-án Nagykaposnál megsebesült és kórházba került. Végül Csehországban 1945. május 8-án szabadult fel. Ezt megelőzően a cseh felkelésben résztvevett.

Vincze Istvánná háztartásbeli, Rákospalota. Auschwitzban volt deportálásban és Birkenauban szabadították fel. Elvesztette anyósát, apósát, két nagyanyját és mint muszost, férjét.

Viola Pál textiltechnikus, Budapest. Két és fél évig volt munkaszolgálatos Erdélyben és Galíciában a 109/17., 701/3., 13. és 12. századokkal és Miskolcon 1944. dec. 3-án szabadult fel.

Virág Pál állatkereskedő, Kecel. A 105/4. századdal teljesített szolgálatot, majd Páhiból megszökött és az orosz felszabadításig bujkált. Felesége megjárta Auschwitzot, anyósával együtt. Anyósa nem Vért vissza.

Virág Sándor pincemester, Budapest. A 109/20. századdal honi munkaszolgálatot teljesített éveken át a pesti felszabadulásig. Andor és József fivére pusztult el.

Visontái Pál kereskedő, Gyöngyös. A 107/308. századdal 1 évig teljesített munkaszolgálatot, majd deportáltak és 1945. máj. 4-én szabadult fel. Elvesztette édesanyját, testvéreit, családjának 21 tagját.

Vitriol József kereskedő, Mezőkövesd. Több éven át teljesített megszakításokkal munkaszolgálatot. Elvesztette

feleségét, leányát és édesanyját.

Vizfiolyi Gyula gazdálkodó. Pécel. Két hónapig volt munkaszolgálatos és Budapesten szabadult fel. Feleségét, annak apját, 5 testvérét, azok 10 tagú családját, bátyját és annak 4 fiát vesztette el. Felesége Hegyeshalomnál egy betegszállító kocsi segítségével megszökött.

Vogel Gyuláné háztartásbeli Sásd. Édesapjával és férjével együtt volt Budapesten, 1944. nov. 5-én megszökött és az egész századot hazahozta.

Vogel László kereskedő, Budapest A 101/18. századdal Oroszországban teljesített munkaszolgálatot és 1944. okt. 14-én szabadult fel. Családjából V. Natákné halt mártírhalt.

Vogl Árpád köztisztviselő, Győr. A 105. VÉP-pel az ország területén volt munkaszolgálatos és Budapesten szabadult fel. Szüleit, 4 testvérét, feleségét, apósát, anyósát, 4 testvérét, 7 sógorát, 9 gyermekkel és 7 unokatestvérét veszítette el. Második felesége visszatért a deportálásból, elvesztette anyját, húgát és annak kislányát.

Völgyesi László bődíszműves, Budapest. A 101/16. századdal honi és (szlovákiai munkaszolgálat után 1945. március 29-én Nemeskéren szabadult fel. Szüleit, feleségét és 2 gyermekét deportálták, gyermekei megvannak. Több rokonát veszítette el.

Wachs Sándor borkereskedő, Cegléd. 1944. máj.-ban deportáltak és a következő évben szabadult fel Feleségét és leányát is elhurcolták, felesége nem tért vissza.

Wachslér Géza kereskedő, Győr A 2/2. századdal teljesített munkaszolgálatot és Gunkirchenben szabadult fel. Szüleit, 5 testvérét a náciak ölték meg, 2 fivére az orosz fronton halt meg. Felesége szintén deportálva volt, elvesztette szüleit és 3 testvérét.

Wald Tibor műlszjerészegéd, Budapest. A 101/201. századdal több helyütt szolgált és a deportálásból Bécs-újhelyen szabadult fel. Károly és Lóránd fiverei a Donnál 1943. novemberében és decemberében haltak meg.

Waldner Ferenc kalapkereskedő, Kaposvár. Két és fél évig volt muszos Hajmáskéren és Bodajkon és 1945. jan. 1-én: szabadult fel. Gyermekeit vesztette el a német haláltáborokban. — W. Sándor kereskedő Ukrajnában volt muszos és 1945. máj. 1-én szaba-

dult fel. Feleségét és fiát deportálták, fia nem tért vissza.

Walder Gyula pereskedő Kaposvár. Két évig teljesített munkaszolgálatot a 4/4. századdal az országban és Galiciában. Felszabadult 1945. aug. 10-én. Elvesztette szüleit, öccsét és rokonait.

Walder Sándor díszműkészítő, Budapest. Munkaszolgálatot teljesített több-hé-jyütt, 1945. jan.-ban szabadult fel József vele együtt volt mindvégig. Béla 1942-bein Oroszországban volt, majd deportálták és 1946. apr.-ban jött haza. Nővérét deportálták Ravensbrückbe és elpusztult, férje meghalt. Vidéki rokonai sem tértek vissza. Második felesége a budapesti gettóban volt.

Walder Zoltán szabómester, Kaposvár. A 104/325. századdal az országban teljesített szolgálatot és szabadult fel. Szüleit és két kisfiát veszítette el. Felesége visszatért a deportálásból.

Waldhauser Sándor gyáros, Nagykanizsa. Több évig volt muszos az ország területén, 1944. dec. 10-én szabadult fel. Feleségét, fiát, édesanyját, anyósát és apósát veszítette el.

Waldmann Jenő tisztviselő, Hajdúböszörmény. A 106/8. századdal teljesítetű munkaszolgálatot Debrecenben, az élelmezési raktárban, ahol embertelen bánás nőibxi volt része. Itt történt az, hogy Nagy Dezső százados felgyűjtotta az élelmezési raktárt, csak azért, hogy a gyűjtogatást a muszosokra hárítsa. Hét napig tartott a nyomozás, egyenkint verték véresre a század tagjait, hogy vallják be, hogy ők gyűjtötták fel a tábor. ő néhány társával adatokat szolgáltatott a politikusoknak, hogy mi történt, mire Berettyóújfaluba hurcolták, ahol rettenetesen megkínózták, majd Köder vezérőrnagy szabadította ki őket és a századdal Ukrajnába vitték. Elvesztette szüleit, testvérét és annak 6 gyermekét.

Waddtnann Miklós magánalkalmazott, Abaujszántó. A 108/47. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és 1945. máj. 8-án szabadult fel. Édesanyját és egyik nővérének fiát és leányát veszítette el.

Waldmann Vilmos könyvelő. Budapest. A 101/311. századdal honi munkaszolgálatot teljesített, majd Bonyhádon megszökött. Sógora, Krausz József Gunskirchenben halt mártírhalált.

Waldner Oszkár üveges, Gyöngyös 1942-től 1944-ig munkaszolgálatos volt, majd politikailag internálták. 1944. októbertől Wienerneustadtban, majd Budapesten a 107/2. és 109/301. századnál teljesített szolgálatot. Szülei, 4 fivére munkaszolgálatosok voltak, leány testvére, felesége deportálva voltak. Felesége megszökött, a többiek nem tértek vissza.

Waller József kereskedő, Kisvárd. A 701/7. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1944. dec. 24-én szabadult fel. Szüleit, 4 testvérét, 1 sógornőjét 2 kis gyermekkel elvesztette.

Walkó László dr. ügyvéd, Gyöngyös Kisebb megszakításokkal éveken át teljesített munkaszolgálatot Erdélyben a 107/301. és 109/17. századdal. Édesatyját 86 éves korában ölték meg a náciak. — Walkó József dr. ügyvéd 3 és fél évig volt munkaszolgálaton, nagyanyját veszítette el.

Wallenstein József kereskedő, Mezőberény. A 101/350-es századdal az ország belterületén, majd Ukrajnában teljesített szolgálatot és 1945. febr. 16-án tért ha a- Szüleit, testvéreit, feleségét, 1 gyermekét és számos rokonát deportálták, családjából csupán felesége és gyermekei tértek vissza.

Walter Árpád aranyműves. Budapest. Mint muszos vonult be, majd deportálták és eltűnt. Nővére Rotter Rudolf né., a meghurcoltatások súlya alatt öngyilkosságot követett el.

Wasserlof Sándor ruhakereskedő, Nyíregyháza. A 108/37. században Oroszországban, Szlovákiában és Csehországban telj esi tett munkaszolgálatot és 1945. áprilisában szabadult fel. Szüleit, testvéreit és rokonait elvesztette.

Wassermann Ernő borkereskedő. Tokaj. A 108/26. századdal az országban, és Bukovinában teljesített szolgálatot, majd Debrecenben szabadult fel. őt testvére és közeli rokonságának 40 tagja veszett el a deportációban.

Wasserman Lajos hentes- és mészárosmester, Erdőbénye. A 108/26. gymesi századdal teljesített szolgálatot és 1944. dec. 31-én szabadult fel. Édesanyját, feleségét és családjának 60 tagja közül 57-et vesztett el. Második felesége Bergen-Belsenben szabadult fel. Elvesztette apját és 1 öccsét.

Wasser Miksa keresik., BaktaJóránt-háza. 1944 április 24-én hurcolták a deportációba, ahonnan 1944 szeptem-

berében tért vissza. Feleségét és 2 gyermekét veszítette el. W. Erzsébet htb. deportálva volt Auschwitzban.

Wechter Jenő kereskedő, Nyírbátor. A 108/90- százzal teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és Dachauban szabadult fel. Szülei, felesége, gyermeke és 3 testvére elpusztult. W. Erzsébet visszatért a deportálásból. Elvesztette szüleit, férjét, hat testvérét.

Vveiczner Jenő malomtulajd., Szarvas. 1944. júl. 1-én) deportálták Ausztriába, Bergen-Belsenbe, ahol 1945. júl. 1-én szabadult fel. Feleségét, atyját és 2 leánygyermekét szintén deportálták, akik közül felesége és édesatyja nem tértek vissza.

Weider Salamon kereskedő. Gyöngyös. 1942-ben teljesített munkaszolgálatot a 107/314. száznál, majd 1944—1945-ig ismét munkaszolgálatos lett, deportálták és Gunkirchenben szabadult fel. Feleségét, 3 gyermekét, szüleit, 8 hozzátartozóját veszítette el.

Weiler Géza vaskereskedő, Mohács. 1942. október 5-én vonult be munkaszolgálatra, majd megszökött s az oroszok felszabadításáig bujkált. Szüleit és húgát elhurcolták.

Weilller István kereskedő, Nagykanizsa. A 103/3. as százzal az ország területén volt I munkaszolgálatban, majd Auschwitzba hurcolták és Gunkirchenben szabadult fel. Atyját, 3 testvérét, 2 sógornőjét veszítette el.

Weil Ernő okl. vegyész, Győr III/1. Élőnél a 102/4. 24. és 109/24. századokkal honi és ukrainai munkaszolgálatot teljesített és Gunkirchenben szabadult fel. Apja és sógora veszttek el.

Weimann József kereskedő, Tornyospálca. A 108/6., 34. és 42. századokkal teljesített több évig munkaszolgálatot, 1945 máj. 1-én szabadult fel. Anyját, 2 testvérét veszítette el. Jelenlegi felesége Auschwitzban volt, szüleit, 3 testvérét veszítette el.

Wein Endrémé korcsmáros, Budapest. Férje 1941 áprilisától megszakításokkal honi munkaszolgálatot teljesített és Budapesten szabadult fel. Elvesztette anyósát, apósát és több rokonát Férje Borban is szolgált.

Weinberger Adolf szabómester, Nyírmada. A 108/3., 34. és 47. századokkal volt munkaszolgálatos, részben Ukrajnában (isi és Gunkirchenben) szabadult fel a deportálásból. Anyját, 5 testvérét, sógorát és 2 sógornőjét elvesztette, valamint azok 7 gyermekét is.

Weinberger Adolfné dr. özv. háztb., Budapest. A gettóban szabadult fel. 2 gyermekét és 3 testvérét veszítette el.

Weinberger Ernő hitközségi titkár, Sopron. 1940-tól 1945-ig megszakításokkal a 107. százzal teljesített munkaszolgálatot. Elvesztette 4 fivérlét és azok családjait.

Weinberger Ignác gazdálkodó, Sátoraljaújhegy. Feleségét, 1 fiát, 2 testvérét és azok gyermekeit veszítette el. Weinberger Imre tollkereskedő, Orosháza. 18 hónapig teljesített munkaszolgálatot) a 121-es VEP-nél, szüleit, feleségét, gyermekét, testvérét hurcolták el a németek, valamint sógorait, sógornőjét és azok családjait, akik közül csupán felesége tért vissza. Fivére, Mihály, Oroszországban mint muszos halt meg.

Weinberger Jakab kereskedő, Makó, 1945 márciusában történt felszabadulásáig munkaszolgálatos volt. Szüleit, testvéreit és azok családjait deportálták és 1 sógorán kívül mindenki visszatért.

Weinberger Jenő kereskedő, özd. 1944 március 25-én feleségével együtt a Gestapo fogságába esett. 3 hónapig Budapesten, 3 hónapig Kistarcsán voltak lefogva. 1944 október 25-én Pestre került, mint muszos, majd megszökött. Családjának számos tagját veszítette el, közülük csak Weinberger József maradt életben.

Weinberger József malom tulajdonos, Makó. A szegedi légőnél a 101/5. száznál teljesített szolgálatot és ugyanott szabadult fel. Feleségét és családjának tíz tagját veszítette el.

Weinberger József fakereskedő, Putnok. 1940-ben volt munkaszolgálatos, 1944-ben pedig deportálták és 1945 február 10-ig szenvedett a haláltárbán. Feleségét, fiát, testvéreit, valamint azok családjait a deportációban, fivérét, Dezsőt, mint munkaszolgálatos veszítette el.

Weinberger László MUSz alelnök, Sátoraljaújhegy. 5 hónapig volt munkaszolgálatos a 105/59. században, majd deportálták, 1945. május 5-én szabadult fel. Édesanyja és sógorai mártírhálalt haltak.

Weinberger Lipótné keresk., Budapest. A 291/99. százzal Oroszországban teljesített munkaszolgálatot férje, és ugyanott halt meg. Elvesztette még apját, anyját, öccsét, annak feleségét és 2 gyermekét, valamint sógorát.

Weinberger Károly bádogosmester, Debreccen. A 106/10. századdal teljesített szolgálatot Ukrajnában, Fehér oroszországban, majd fogságba esett és 1945 elején került vissza. Elvesztette édesanyját, bátyját, akit föbelöttek. Egyik öccse Oroszországban van, mint fogoly. Felesége és két gyermeke szintén deportálva voltak.

Weinberger Mór kereskedő, Fehérgyarmat. A 108/14. századdal több éven át volt munkaszolgálatos és 1944 decemberében szabadult fel. Elvesztette apját, feleségét 3 gyermekkel. Sógorát, sógornőjét 3 gyermekkel.

Weinberger Mózes kereskedő, Makó. Tizenhét hónapig volt munkaszolgálatos és Szegeden 1944 október 15-én szabadult fel. Feleségét 3 gyermekkel deportálták, de azok szerencsésen visszatértek.

Weinberger Sándor bőrkereskedő, Sárospatak. A 101/211. századdal az ország több részében teljesített munkaszolgálatot és 1945. áprilisában szabadult fel. Anyja és 3 testvére nem tértek vissza.

Weinberger Sándor kereskedő, Balmazújváros. A 101/2. századai volt munkaszolgálatos és Budapesten szabadult fel. Feleségét 6 gyermekkel deportálták, közülük 1 gyermeke nem tért vissza.

Weinberger Sándor segédmunkás, Nyírmada. A 108/47., 34. és 281/3. századokkal teljesített Ukrajnában munkaszolgálatot és 1945 január 11-én szabadult fel. Elvesztette apját, bátyját, apósát, 2 sógorát, nagybátyját.

Weinberger Sándor üvegkereskedő. Vásárosnamény. Egy és fél évig volt munkaszolgálatos a 110/301. századdal az ország területén. 1945 májusában szabadult fel. Elvesztette szüleit, 3 testvérét. Felesége és 3 testvére szintén deportálva voltak, de hazatértek.

Weinberger Tibor fogtechnikus, Putri ok. A 104/2. mohácsi századdal teljesített szolgálatot és deportálásból 1945 május 5-én Ebenseben szabadult fel. Elvesztette apját, Klára testvérét és annak 2 gyermekét.

Weinberger Vera háztartásbeli, Nyírmada. 1944 május 31-én deportálták Auschwitzba és 1945 május 2-án szabadították fel. Anyja és testvére mártírhalt szenvedtek.

Wedner Bernát szücsmester, Tisza-füred. A 104/3. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1945. máj. 4-én szabadult fel. Apját és öccsét vesztette el.

Weinrr Ernő aranyműves, Budapest. A gettóban vészelte át a felszabadulást. Emma leányát vesztette el.

Weinr Jenő fuvarozó. Újszász. A 161/342. századdal az ország több részében teljesített munkaszolgálatot, s 1944. nov. 11-én szabadult fel. Apját, testvérét, sógorát és azok gyermekeit, családjának mintegy 12 tagját vesztette el.

Weinfeld Artúr dr. fogorvos, Budapest. Tart, orvosihadm-gy. kivételezett veit.

Weinreb Mátyás pékmester, Nyiregyháza. A 108/24. századdal Kassán és Miskolcon szolgált, majd 1945. januárjában Dunántúlon szabadult fel. Ezt megelőzően Stanislauban teljesített szolgálatot. Szüleit és testvéreit megölték.

Weinstein Béla kereskedő, Edelény. Közel három évig teljesített munkaszolgálatot a 107/2 századdal és a Don-kanyamál is járt. 1944. okt. 6-án szabadult fel. 2 testvére deportálva volt, de azok visszatértek, édesanyját, négyéves fiát és Júlia húgát elvesztette.

Weinstock Miksáné szül. Rosenfeld Malvin háztartásbeli, Erdőbénye. Elgy évig volt deportálva, Bergen-Belsenben. szabadult fel. Elvesztette anyját, 4 testvérét, 3 sógorát és azok 5 gyermekét. Férje munkaszolgálatos volt.

Weinstock Sándor üveges, Salgótarján. Először 1940-ben, majd 1942-ben lelejtett munkaszolgálatot, kikerült Oroszországba. Később Jolsván teljesített szolgálatot, majd megszökött és Csapnál orosz fogságba esett. Elvesztette feleségét 2 gyermekét, édesanyját és 2 testvérét.

Weintraub Fülöp villanyszerelőmester, Győr. A 102/2. századdal honi munkaszolgálatot teljesített és Unkutban szabadult fel. Feleségét, 4 gyermekét, szüleit, öccsét, annak feleségét 1 gyermekkel, 4 sógornőjét, 3 sógorát és 2 gyermeket hurcolták el a családból, közülük csak 1 leánya és 1 sógornője jött vissza. Második felesége deportálva volt elvesztette édesanyját.

Weisenberg Sándor kereskedő, Makó. A 105/301. századdal teljesített szolgálatot és 1944. okt-ben szabadult fel. Szülei mártírhaltak.

Wetaz Adolf kereskedő, Kiskörös. Három évig volt munkaszolgálatos, közben deportálták és 145. máj. 5-én szabadult fel.

badult fel. Feleségét, 2 fiát és 1 leányát vesztette el.

Weisz Adolfné kereskedő, Budapest. Különböző helyeken bujkált, 3 gyermekével együtt. Férje mint muszos lett deportálva és azóta nem adott éle tjeit magáról. Egyik fiát szintén deportálták, Auschwitzban eltűnt. 2 testvérét és férjének összes rokonait elvesztette, őt Klára leányával Hegyeshalomig vitték, ahonnan védlevéllel jöttek visszafra. Vejét, aki Budapesten mint musz megszökött, elfogták, majd az Andrássy-út 60-ból a gettóba vitték, ahonnan ismét megszökött.

Weisz Adorján László dr. orvos, Sasalom. Az országban és Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták, 1945. márciusában szabadult fel. Szülei mártírhalált haltak

Weisz Aladár műszerész, Budapest. A 101/360. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd Mauthausen után Guns kirchenben szabadult fel. Szüleit, nővérét és hűgát ölték meg Felesége visszatért a deportálásból.

Weisz Aladár kereskedő, Földsis. Közel öt évig volt munkaszolgálatos, megjárta Ukrajnát is és Budapesten szabadult fel. Szüleit és 6 testvérét vesztette eb

Weisz Andor kereskedő, Békéscsaba. Három évig volt Oroszországban munkaszolgálatos, majd Nagyváradon orosz fogságba került. Feleségét, fiát és a családból kb-100 főt vesztett el.

Weisz Andor könyvkereskedő, Szekszárd. 1944. ápr. 4-én vitték el és 1945. ápr. 4-én szabadult fel a deportálásból. Feleségét Pelcer Ilonát a német haláltáborokban vesztette el.

Weisz Arthur, Budapest. 1945. január 1-én 46 éves korában Budapesten a nyilasok végezték ki a Vadász-utcában, ahol az ő közbelépésének köszönhető, hogy az otlévoiket nem hurcolták el. Ezért jan. 1-én külön elvitték és kínzások után végezték ki. Családjából még kivégezték W. Gyulát, Vilmost. Viktort és családjukat.

Weisz Arthur kereskedő, Elger. Kis-kunlacházán a 107/308. századdal teljesített szolgálatot majd deportálták és Guns kirchenben szabadult fel. Szüleit, feleségét, kisfiát, 3 fivérét, akik muszosok voltak, összesen hetet vesztett családjából.

Weiszberg Sándor fűszerkereskedő, Sárospatak. A 11/6. századdal Lengyelországban a tűzvonalban teljesített szolgálatot 1944. október 23-án szerelt

le. Szüleit, 4 testvérét és azok gyermekeit mintegy 30-at vesztett el — W. Zoltán kereskedő, Ukrajnában volt munkaszolgálatos és 1945. májusában szabadult fel.

Weisz Bertalan tisztviselő, Kunmadiaras. Egy és negyed évig teljesített munkaszolgálatot, 1945. áprilisában szabadult fel. Feleségét, apósát, anyósát, sógorait egész családjukkal deportálták, 2 testvére és feleségének szülei nem tértek vissza.

Weiszbrot Ernő könyvkereskedő, Győr. A 2/4. századdal Bánhidán teljesített szolgálatot, majd orosz fogságba esett, ahonnan 1945. jún-ban tért vissza. Elvesztette apját, három testvérét, sógornőjét és egy négyhetes kisfiút, valamint Andor fivérét, aki az orosz fronton 1942-ben halt meg.

Weiszbrun Sándor száll, tulajdonos, Budapest. A 4-ik gépkocsiosztaggal teljesített munkaszolgálatot éveken át részben hadterületen és 1945. januárjában szabadult Apját agyonlőtték a nyilasok, öccse Fertőrákoson halt muszbalált és több hozzátartozóját vesztette el.

Weisz Dezső kereskedő, Győr. A 102/4., 102/13. és 107/14. századokkal végigjárja Ukrajnát, és Gyomén szabadult fel. Anyja, mártírhalált halt Felesége visszatért a deportálásból, hűga és apja vesztett el.

Weisz Dezső szöv. ell. biz. tanácsos, Makó 1944. ápr. 20-tól a felszabadulásig munkaszolgálatot teljesített és a lefező légitámadásnál megsebesült. Kaposváron szabadult fel. Szüleit, 2 fiú és 1 leány testvérét vesztette el. 2 fivére Ukrajnában tűnt el.

Weisz Dezső kér., Budapest. A 101/341. nagykáti századdal többhelyütt szolgált, majd Budapesten szabadult fel. Zoltán fia, mint muszos Fertőrákoson, sógora és édesanyja, valamint testvére 2 gyermekével és több rokona részben a deportálásban, részben a munkaszolgálatban Ukrajnában vesztett el.

Weisz Dezső, harisnyakötőmester, Győr. A 105. VEP-el teljesített szolgálatot és 1945. május 2-án szabadult fel a deportálásból.

Weisz Endre dr. ügyvéd, Devecser. A 102/7. és 102/16. század kötelékében teljesített szolgálatot, majd deportálták és Siegendorfban szabadult fel Édesapját, nővérét és fiát ölték meg.

Weisz Endre borkereskedő, Sátoraljaújhely. A 108/62. századdal telje-

sített munkaszolgálatot és 1945. február 10-én szabadult fel. Szüleit és 2 testvérét veszítette el.

Weisz Ernő kereskedő, Budapest. Az 53. és 109/36 századokkal honi és lengyelországi munkaszolgálat után Cziraki-majorban 1944. nov. 25-én szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, 2 gyermekét és öccsét, Károlyt, aki mint muszos Tiszaújlelken tűnt el 1944. szept. havában. Felesége szüleit és Összes rokonait kiirtották.

Weisz Ernő kereskedő, Zemlénagárd. A 108/34. századdal honi és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített és 1944. dec. 1-én szabadult fel. Elvesztette szüleit feleségét, 5 testvérét, 2 sógorát, 1 sógornőjét, 2 gyermeküket és anyósát Jelenlegi feleségje deportálva volt és 1945. máj. 4-én szabadult fel. Elvesztette szüleit és egy testvérét.

Weisz Ernő kereskedő, Veszprém. Éveken át teljesített munkaszolgálatot a 109. VEP kötelékében és 1944 decemberében Ipolyságon szabadult fel. Anyját feleségét, gyermekét, 5 testvérét és családja több tagját veszítette el.

Weiszfeld Lipót cukrászmester, Budapest A 101/19. és 17. századdal Aszódon és Jászberényben évig teljesített munkaszolgálatot. A családból W Józsefet a nyilasok elhurcolták.

Weisz Ferenc kereskedő, Nagyhalász. A 108/86 századdal Lengyelországban teljesített szolgálatot és 1944. ok. 26-án szabadult fel. Szüleit és öccsét veszítette el. Feleségé szintén deportálva volt Elvesztette szüleit és 3 testvérét

Weisz Ferenc szabómester, Nagykálló. Négy éven át teljesített munkaszolgálatot a 106/15. századdal és 1944 nov. 6-án szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, 2 gyermekét 5 testvérét. 3 testvére szintén deportálva volt — W. Imre gazdálkodó Auschwitzba volt deportálva, 1945. jan-ban szabadult fel. A fentiekben kívül feleségét és gyermekét veszítette el

Weisz Géza kereskedő Kecskemét. 1944. jún. 1-én deportáltak és a következő év ápr. 10-én szabadult fel. Felesége és István fia mártírhaltak.

Weisz György óras és ékszerész. Székesfehérvár. A 2/1. Élőval teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból Siegjendoriban szabadult fel. Édesanyját 2 nővérét és feleségét veszítette el.

Weisz György tisztviselő, Pécs A

104/7-es századnál teljesített munkaszolgálatot, majd deportáltak és Bergen-Belsenben szabadították fel. Anyját, 2 nagybátyját veszítette el.

Weisz György dr. orvos, Pécsvárad. A 701/23-as századdal három és fél évig teljesített munkaszolgálatot, nagyrészt Ukrajnában. Szüleit és egy testvérét veszítette el.

Weisz György kereskedő, Tiszaföldvár Vácon teljesített munkaszolgálatot, majd deportáltak és Mauthausenben szabadult fel. Elvesztette édesanyját, nagyanyját és számos rokonát.

Weisz György kereskedő, Vác. A 109/34. századdal Lengyelországban és Ukrajnában szolgált, ahol sebesülten orosz fogságba esett. Családjából 11-en haltak meg Auschwitzban.

Weisz Győző vendéglős, Siófok. Kilenc hónapig volt muszos a 104/5-ös századnál, ahonnan később megszökött. Szüleit. 3 testvérét, 2 sógornőjét és azok 4 gyermekét deportáltak, akik nem is tértek vissza-

Weisz Gyula férfiszabó, Csengén A 108/51. századdal Oroszországban teljesített szolgálatot és 1944. okt. 22-én szabadult fel. 2 testvérét gyermekeikkel együtt megölték.

Weisz Gyula kereskedő, Biharkeresztes. A 6/3. századdal Hajdúböszörményben szolgált és 1944 dec 9-én szabadult fel. Egész családja a nácik áldozata lett-

Weisz Gyula pénzeszedő, Budapest 1944. máj. 31-től dec. 20-ig teljesített szolgálatot. Feleségét 3 gyermekkel deportáltak és mind elpusztultak, valamint 4 nővére és azok gyermekei. Jelenlegi felesége szintén végigjárta a deportálás keserveit

Weisz Gyula fatermelő, Budapest. Hat hónapig volt munka szolgálatos Gödöllőn. Pesten szabadult fel. — W. Egon, nővérei, húga, sógora nem tértek vissza a deportálásból.

Weisz Gyula paplankészítő, Eger. A 107/312 századdal több éven át volt munkaszolgálatos részben Lengyelországban. Feleségét, 2 leányát, 3 fiát veszítette el.

Weisa Hermán gazdálkodó, Nyírmádé A 281/3., 108/34 3/3. Élő és 108/301- kmsz-ekkel teljesített munkaszolgálatot és 1945. jan. 7-én szabadult fel. Szüleit, 4 testvérét, 4 sógorát és azok 4 gyermekét veszítette el

Weisz Ignác kereskedő, Nagyhalász. 1942-től munkaszolgálatot teljesített és

1945. jan-ban szabadult fel. Szülei és egy testvére mártírhalált haltak.

Weisz Ignác lakatos, Eger. A 319/107. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd deportálásból Gráz mellett szabadult fel. Elvesztette feleségét, szüleit, 2 hűgát, apósát anyósát.

Weisz Ignác ékszerész. Budapest. A 101/301. századdal Oroszországban teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Legközelebbi családi jának több tagja Auschwitzban halt

Weisz Ignácz kereskedő. Nyíregyháza. A deportálás és munkaszolgálat elől hamis papírokkal bujkált. Elvesztette szüleit, feleségét, 1 gyermekét, 2 testvérét és azok gyermekeit. Második felesége deportálva volt Auschwitzban. Anyját, testvérét 2 gyermekkel és 1 sógorát veszttette el.

Weisz Ignácné özv. háztartásbeli, Nyíregyháza. A nyilas uralmait hamis papírokkal bujkálta végig és 1945. január 16-án felszabadult szüleit, férjét, 1 leányt 3 testvérét megölték.

Weisz Imre igazgató, Belcsapuszta. A Gestapó 1944. április i-én lefogta és a politikai foglyokkal Mauthausenba hurcolták, ahol 1945. május 5-én szabadult fel. Feleségét, öccsét és hűgát gyermekeivel együtt veszttette el.

Weisz Imre kereskedő, Pápa. 1940 augusztusban vonult be a 103/3. kmsz.-hez és Lengyelországban, valamint Ukrajnában teljesített szolgálatot 1944 október 17-én szökött meg századától és 10 nap múlva Beregszászon az oroszok felszabadították. A németek által elvesztette feleségét laposát, anyósát, 2 sógorát és 2 sógoróját.

Weisz Imre kereskedő, Apagy. A 2/2. 4/2. kmsz. és 122 VEP kötelékében honi munkaszolgálat után deportáltak és Gunkskirehben szabadult fel. Szüleit és 3 testvérét megölték.

Weisz Imre tisztviselő, Gönc. A 3/2 és 4/1. századdal az országban és Galiciában teljesített szolgálatot és Gunkskirehben szabadult fel. Elvesztette szüleit 2 testvérét. Felesége viszkzartát a deportálásból.

Weisz István bádogossegéd, Császártöltés 1944. máj. 24-én a 102/203. századdal kezdte munkaszolgálatát és 1945. máj. 25-én szabadult fel. Elvesztette édesanyját, öccsét és nagyszüleit.

Weisz Jakab kereskedő. Soltvadkert. Kilenc hónapig volt munkaszolgálatos a 105/303. századdal. Szüleit, feleségét és 7 gyermekét, mind 15 éven alul

vesztette el.

Weisz János kereskedő, Csurgó A 104/8. századdal Lengyelországban teljesített szolgálatot, majd Harkán 1945 áprilisban szabadult fel. Szüleit, 2 sógorát, 1 gyermekkel veszttette el.

Weisz Jenő vaskereskedő, Budapest A 190/16. századdal honi muszos volt és a deportálásból 1945. áprilisában Siegjendorfbn szabadult fel. Elvesztette nővérét, feleségét.

Weisz Jenő kereskedő, Budapest. A 101/4. századdal teljesített hosszabb ideig munkaszolgálatot, majd Ukrajnában eltűnt. Apja, öccse és a családból 26 felnött és 9 gyermek pusztult el a nácizmus alatt

Weisz Jenő szabómester, Békéscsaba. 1944. július 26-án Békéscsabától hurcolták Auschwitzba feleségével együtt.

1945. január 28-án az oroszok szabadították fel és májukban tért haza. Sógornője: Weisz Józsefné szintén Ausztriában, volt, ahonnan felszabadulás után visszatért. Családja férfi tagjai, mint műszolok teljesítettek szolgálatot. Sógora Stelner Lajos és felesége családjukkal együtt elpusztultak a deportálás következtében.

Weisz Jenő gépkereskedő, Csorna. A 103/304. századdal teljesített munkaszolgálatot. A deportálásból felesége, 3 gyermeke és 2 hűga nem tért vissza.

Weisz Jenő sütőmester. Pápa. 1940. augusztustól 1944. szeptember 28-ig teljesített a 103/4. sz. kmsz.-nél szolgálatot, s ebből 1942. augusztustól a hírhedt jugosziávtitai bori táborban szynlódott. Elvesztette szüleit, 4 testvérét és hozzátartozóit. Felesége, szül. Hoffmann Adél 1944. júliustól 1945. május 8-ig volt deportációban. ő szüleit és 4 testvérét veszttette el.

Weisz Jenő kereskedő, Pécs.

Weisz Jenő kereskedő, Vásárosbarmény. A 108/8. századdal Galiciában és az országhatárán belül teljesített munkaszolgálatot és 1944. nov-ben szerelt le. Szülei és 3 testvére mártírhalált haltak. — W Miksa ugyanott teljesített munkaszolgálatot majd deportálva Volt Auschwitzban és 1945. jan. 21-én szabadult fel.

Weisz Jenőné kereskedő, Budapest. Egy védett házban kislányával együtt vészelté át az ostromot, férjét deportálták és Magdenburgban halt meg. Veje, Steiner Sándor 1943. febr. 6-án orosz fogságba esett. Férje összes er-

déli rokonát kiirtották. öccsét Oroszországban halt meg, vejének édesanyja eltűnt.

Weisz József szabómester, Sükösd Szentesen és Oroszországban teljesített éveken át munkaszolgálatot és 1944. sz. 30-án szabadult fel. Anyját és 2 testvérét veszítette el.

Weisz József maiomtisztviselő, Bal-mazújváros ötévig volt munkaszol-gálatom és 1944. nov-ben szabadult fél Szüleit és testvéreit veszítette el.

Weisz József cipőüzem tulajdonos, Budapest A 101/61. századdal több éven át megszakításokkal munkaszol-gálatos volt és a deportálásból 1945. máj. 9-én Térés ienstadtban szabadult fel. Felesége is deportálva volt Elvesztette 3 testvérét és közeli rokonságá-nak 73 tagját

Weisz József kereskedő, Nagycsed. A101/11. századdal Ukrajnában teljesít-t munkaszolgálatot, majd Dacbauba vitték és 1945. máj-ban szabadult fel Szülei és testvére mártírhalt haltak — W. Mór kereskedő. A 10/93 század-dal Ukrajnában volt munkaszolgálat majd orosz fogságba került és 1946. apr jan tért haza Szüleit feleségét, 2 gyermekét, 5 testvérét veszítette el.

Weisz József bányatisztviselő, Diós-győr. Miskolcon és Jolsván teljesített szolgálatot a 107/17. századdal és Bu-dapestén szabadult fel. Elvesztette fe-leségét, édesanyját, vejét, aki a Don-nál esett el. Öccsét és több rokonát

Weisz József fuvaros, Kisvárdá- A 3. Hgye-, 108/2. és 68. századoknál telje-sített munkaszolgálatot és végigsen-vedte a doni visszavonulást is. 1944. dec. 20-án szabadult fel Nagyváradon. Anyját 4 testvérét és azok 6 gyerme-két veszítette el. — W Károly keres-kező a 108/32. századdal és a 122. VEP-e! teljesített szolgálatot Galíciában, Szlovenszkóban Felvidéken és Maut-hausenben. 1945. máj. 5-én szabadult fel

Weisz József István tisztviselő, Szom-bathely. Ukrajnában 28 hónapot töl-tött és a deportálásba Stremm-Bur-gcnladban hialt meg Szülei Auschwitz-ban lelték halálukat.

Weisz József textilgyári művezető, Budapest. A 101/602. századdal telje-sített munkaszolgálatot és Budapestén szabadult fel. Elvesztette szüleit és fivérét.

Weisz József kereskedő, Kaposvár. Hatom évig volt muszos a 104/1. szá-zaddal Ukrajnában és 1945. május

1-én szerelt le. Feleségét, gyermekét, anyját, testvéreit deportálták, utób-biak nem tértek vissza.

Weisz József kereskedő, Nagyatád. A 104/1. századdal teljesített munkaszol-gálatot, atyját, kisleányát, apósát és anyósát ölték meg. Felesége te depor-tálásban volt.

Weisz József órás és ékszvrész, Sá-teraljaújhely A 108/9. majd 108/54. szá-zaddal teljesített munkaszolgálatot, ké-sőbb deportálták és 1945. május 4-én Günsikirchenben szabadult fel. Feleségé» és 4 gyermeke mártírhalt haltak.

Weisz Józsefnc, Nagytkanizsi. Au-schwitzban volt deportálásban, ahol 1945. április 13-án szabadították fel. Szüleit, férjét, testvérét, sógorait és szá-mos rokonát veszítette el.

Weisz József né özv. háztartb, Kö-rösi adány. 11 hónapig volt deportálva és 1945. apr. 5-én szabadult fel. 2 uno-káját veszítette el

Weisz Károly szabómester, Békés-csaba. 1944. júniusában Solnokon a cu-korgyárba került, ahonnan Ausztriába hurcolták és Teresienstadtban az oro-szok szabadították fel. Felesége 3 gyer-mekkel és feleségének 2 öccse, valamint fivére Q. Ferenc és G. Nándor pusztul-tak el. Utóbbiak, mint muszosok. Ugyancsak elveszett családjából 2 Sógornője gyermekeikkel

Weisz Károly autószerelő, Eger Előbb munkaszolgálatot teljesített, majd deportáltak és a felszabaduláskor orosz fogságba esett, ahonnan 1945. de-cember 10-én jött haza. Elvesztette édesanyját és nagyszüleit

Weisz Lajos könyvkötőmester, Buda-pest. Rövid ideig 1940-ben teljesített munkaszolgálatot, felszabadulása Bu-dapestén történt. Elvesztette Móric testvérét és gyermekeit, valamint fe-lesleg részéről Raubitz Nellyt és fiát.

Weisz Lajos magántisztviselő, Buda-pest. A 101/303. századdal több éven át teljesített munkaszolgálatot 1920-ig. Testvérét, Kovács Gyulánét Győrben ölték meg. Felesége sógorát Német-országban veszítette el. Felesége uno-kaöccse mint muszos jelenleg is Oroszországban van és ennek szüleit deportálták. Elvesztette még nagy-bátyját és annak fiát.

Weisz Lajos kereskedő, Mágocs A 104/4. és 7. századdal honi munka-szolgálatot teljesített és 1944. dec.-ben szabadult fel. Elvesztette szüleit, fe-leségét, 17 éves leányát és 2 bátyját, családjukkal.

Weisz Lajosné kereskedő, Budapest Budapestem védett házban vészelte át a nyilas időket, öccsét, leányát, fivérét a Duna parton végezték ki. Férje édesanyját deportálták, leánya férjét Borba vitték muszosnak, majd onnan Németországba. mind elvesztek. Hugo fia muszos volt és visszatért. Fia, W. Imre 1940-tól 1946. febr.-ig mintáz angol hadsereg tagja a németek elleni küzdött és minden afrikai, palesztinai és egyéb harcteret végigjárt.

Weisz László, lakatosmester, Miskolc. 1940-től teljesített munkaszolgálatot részben az orosz fronton és Délvidéken. Budapesten szabadult fel. Elvesztette szüleit, testvéreit, azok családtagjait, felesége Auschwitzban volt deportálva, de visszatért.

Weisz László szabómester, Derecske. A 106/6. századdal töltötte a munkaszolgálatot és a szombathelyi erdőben szabadult fel 1945. ápr. 15-én. Szüleit és leánytestvéreit vesztette el.

Weiss Leó kereskedő, Budapest. A 109/33. századdal tobbhelyütt szolgált és 1944. okt. 20-án szabadult fel. Fiát és családjának mintegy 20 tagját vesztette el. Felszabadulásakor megszökött századától és főleg Romániában bujdosott.

Weisz László kereskedő. Gyöngyös. 17 hónapig teljesített munkaszolgálatot Jolsván és Galiciában. Szüleit és öccsét vesztette el. Felesége deportálva volt, szüleit és testvéreit vesztette el. Felesége hugaj Ausch Vera is deportálva volt.

Weisz László kereskedő, Karcag. A 101/63 századdal Kőbányán teljesített munkaszolgálatot, majd felszabadult. Feleségét, gyermekeit és egész családját deportálták és senki sem tért vissza.

Weisz László kereskedő, Siófok. 1942. május 13-án vonult be muszra a 104/3. századhoz, ahonnan 1944. december 30-án szökés útján szabadult. Atyját és hűgát hurcolták el, mindkettő elveszett.

Weiszman Károly kereskedő, Budapest A 101/3. századdal 3 hónapig volt muszos és Budapesten szabadult fel. 2 testvére mártírhalált halt.

Weiszman Lajos kereskedő, Debrecen. A 108/68. századdal közel négy évig teljesített munkaszolgálatot és Nagyváradon szerelt le. Két évig Oroszországban volt. Elvesztette apját, 8 testvérét és családja 50 tagját.

Weisz Miklós kereskedő, Miskolc. A 107/321. századdal a gettóból vitték el, tobbhelyütt dolgozott, majd a századparancsnokuk közbenjárására hu-

szonötödmagával elengedték és Budapesten szabadult fel. öccse, Imre, mint muszos szolgált és családjának több tagja Auchwitzban lelte halálát.

Weisz Miklósné, Nagykanizsa. 1944. május 2-án került deportálásra és reá 1 év múlva, május 8-án szabadították fel. Szüleit és 2 nagyanyját ölték meg, —W Elemér fakereskedő. Előbb muszos volt majd deportálták, fedeségét, leányát és édesityját vesztette el.

Weisz Mór ny. MÁV altiszt, Kistelek 1944. májusában hurcolták ei és 1945. április 13-án szabadult fel. Féleségét, leányát, öccseit és azok feleségeit is elvitték, közülük felesége, leánya téri vissza.

Weisz Mór férfisziabó, KomádL A 106/303. századdal közel egy évig volt deportálásban Feleségét, édesanyját és testvéreit vesztette el.

Weisz Mór fakereskedő, Olaszliszka. A 108/93. és 29. századdal az országban es Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot és 1945. július 5-én szabadult fel. Elvesztette szüleit 4 testvérét és egy kis unokáját. — W. Miksa előbb munkaszolgálatos volt, majd deportálták családjával együtt.

Weisz Oszkár néh., Budapest. 1940-ben vonult be munkaszolgálatra, majd 1944. okt. 20-án a nyilasok pestkörnyékre sáncmunkára vitték, később deportálták és utolsó hír 1945. januárjában jött róla. 2 Öccsét is deportálták, anyósát Budapesten gyilkolták meg.

Weisz Oszkár szücsmester, Győr. Munkaszolgálatot teljesített több éven át, majd deportálták, 1945 április 1-én Siegendorfban szabadult fel. Anyját, feleségét, gyermekét, nővérét sógorát 1 gyermekkel, sógornőjét 2 gyermekkel, s több rokonát vesztette el. Bátyja mint muszos az orosz fronton tűnt el,

Weisz Oszkámé Özv. magánzó Ballassagyarmat. A gettóval hurcolták el, fiával és leányával, valamint édesanyjával és testvérevel együtt. A családnak mintegy 25 tagja volt deportálva. Férje internálva volt és Auschwitzba került, majd Dachaubá, a felszabadulást megérte és csak utána halt meg. Elvesztette édesanyját két nővérét, btyját, sógorát, nagynénjét és 5 tagú családját, valamint 13 éves fiát is.

Weisz Ottó sütőmester, Budapest A 701/301. századdal honi munkaszolgálat után deportálták és Gunskirchen-

ben szabadult fel. öccse mártírhalt mártírhalt halt.

Weisz Pál kereskedő. Celldömölk. A 303/3-as századdal teljesített éveken át munkaszolgálatot Később deportálták és Béciben szabadult fel. Feleségét, 2 fiát és családja több tagját deportálták és azok mind el is veszték.

Wedsz Pál bádogos és vízvezeték-szerelő, Felsőagy. A 111/302. századai az ország különböző részeiben volt munkaszolgálatos, majd megszökött Gödöllőről és 1945. jan. 11-én szabadult fel. Szüleit, testvérét vesztette el, fiverei Ukrajnában minit muszosok tüntek el.

Weisz Pál kereskedő, Rákócscsaba. Két évig teljesített munkaszolgálatot özdon a 209/20. és 101/350. századokkal. 1945. márc.-ban szabadult fel. Feleségét, W. Miklóst, Tamást és Györgyöt deportálták.

Weisz Pál hentes, Mosonmagyaróvár. A 102/201. századdal volt munkaszolgálatos és Béciben szabadult fel. Szüleit és Imre öccsét vesztette el.

Weisz Salamon borkereskedő. Balassagyarmat. A 107/310. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták, s Mathausenből Günskirchenbe került. Felesége és két leánya Auschwitzban semmisültek meg. Második felesége is deportálva volt, elvesztette 17 éves fiát, edesanyját, 3 testvérét és egész családját, mintegy 50 személyt.

Weisz Sándor villanszerelőm est er, Budapest. A 101/342. századdal honi munkaszolgálat után deportálták és Mauthausenben szabadult fel. Elvesztette apját, hűgát 3 gyermekkel és Ignác fivérének családját 2 gyermekkel. Ignác fivére visszatért.

Weisz Sándor csapos, Budapest. A 101/303. századdal honi szolgálatot teljesített és Budapesten szabadult fel. Elvesztette 2 fivérét, valamint Kohn Bemátot, akiről komáromi híradása óta semmi hír nem érkezett róla.

Weisz Sándor kereskedő, Budapest. Budapesten teljesített munkaszolgálatot, 2 fia, dr. W. István és Tibor Oroszországban teljesítettek munka - szolgálatot és még nem tértek vissza. W. Hugót deportál ák. Több hozzátartozója veszett meg el.

Weisz Sándor váll, igaza., Budapest. Több éven át volt muszos és Budapesten szabadult fel. Sógora, Klein Árpád mint muszos eltűnt.

Weiss Sándor dr. orvos, Sopron. Fel - szabadulása 1945. jan. 19-én történt Budapesten. Edesanyja Auschwitzban

Weisz Sándor kereskedő. Székesfehérvár. A 104. VEP-pel volt munkaszolgálatos, majd megszökött és 1944. dec.-ben szabadult fel. Edesanyját, feleségét a deportációban, Rezső fivérét, mint muszost a Donnal vesztette el. Ezenkívül 2 nővérét sógorával és családjukkal vesztette el.

Weisz Sándor dr. ügyvéd, Sátoraljaújhely. 1 évi volt deportálásban, s 1945 májui 3 9-én szabadították fel. Edesanyját, feleségét és 14 éves fiát ölték meg a náci.

Weisz Sándor kereskedő, Tamási A 109/32. századdal az ország területén teljesített szolgálatot, majd deportálás után Günskirchenben szabadult fel. Anyját, gyermekét, öccsét, 2 sógornőjét 1 gyermekkel és sógorát vesztette el. Felesége szintén deportálásban volt, elvesztette anyját, gyermekét és nővérét.

Weisz Sándorné özv. háztartásbeli, Pestszentlőrinc. A deportálás elől leányával együtt megszökött 3 fia vált munkaszolgálatos. Albert és Ferenc fia hazajöttek., Imre Oroszországban halt meg. Két bátyja szintén elpusztult.

Weisz Sándor kereskedő. Szeghalom. A 106/306. századdal Kárpátalján teljesített szolgálatot és 1945. máj. 6-án Günskirchenben szabadult fel egyik fiával együtt. Szüleit és testvéreit elvesztette, felesége visszatért. Az előbb! világháborút őrmesteri rangban végigküzdötte és a nagyezüsttől kezdve több kitüntetései volt. A „nemzeti hála“ ezért vitte ki a deportálásba.

Weisz Sándor szabómester, SüköscL Oroszországban teljesített munkaszolgálatot. Elvesztette feleségét, szüleit, testvéreit és teljes családját.

Weisz Tibor elektrotechnikus, Budapest. A 4/3. századdal teljesített szolgálatot és 1945 május 1-én szabadult fél. Családjából deportálták W. Ignácot Máriát.

Weisz Tibor dr. orvos, Kunszentmárton. A 109/6. századdal két éven át teljesített szolgálatot. Elvesztette feleségét gyermekét, két testvérét, nagyanyját, 4 unoka öccsét.

Weisz Vilmos kereskedő, Jánosháza. A 107/11-es és 14-es századdal Lengyelországban volt munkaszolgálatos, majd deportálták és Günskirchenben szabadult fel. Atyját és 7 testvérét vesztette el.

Weisz Zoltán kereskedő. Hódmezővásárhely. Másfél évig volt munkaszol-

gálatban, majd 1 évet deportálásban töltött és 1945. május 8-án szabadult fel. Feleségét, 3 leányát, szüleit és testvérét deportálták. Vesztesége szülei, 2 testvére, 3 sógora.

Weisz Zoltán kelmefestő, Budapest A 101/37. századdal Oroszországban teljesített munkaszolgálatot, majd fogóságba esett és mint hadifogoly Uraiban és Szibériában volt. 1946. szeptember 12-én t-rt vissza. 1 fiát veszttette el

Weisz Zsigmond kereskedő, Budapest. A 109/30. századdal Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Testvérét és unokaöccse! veszttette eb

Wellisch Imre szabómester. Baja. A 104/7. és 220/98. századokkal előbb az orosz fronton szolgált, majd a helyi SS műhelybe került és Budakeszinél az oroszok szabadították fel. A Donkanyart is megjárta. Szüleit, feleségét és másfél éves Idgyermekét Auschwitzban ölték meg.

Wellisch László tisztviselő, Szigetvár. 1942. júniusában vonult be a 104/3-as kmsz-hez és 1944 december 18-án szabadult fel. Vesztesége felesége, gyermeke, szülei és családja számos tagja.

Wellisch Rezső konzerv iparos, Budapest A munkaszolgálat és deportálás elől mindvégig bujkált, fia munkaszolgálatot teljesített. Vejét a nyilasok agyonlőtték. Sógort és feleségét Auschwitzban semmisítették meg.

Wellvard Edit (Braun Mártonná) háztartásbeli, Duna haraszt. Deponálásban volt, majd hazatért, 2 bátyját veszttette el. Apját mint 100 százalékos hadirokkant; deportálták.

Welt Arthur dr. ügyvéd, Gyöngyös. A munkaszolgálatot és a deportálást bujkálása révén sikerült elkerülnie, nővérét deportálták és nem tért vissza.

Wedfinger Ferenc kereskedő, Zalalövő A 103/303-as századdal teljesített szolgálatot az ország területén. Később deportálták és Günskirchenben szabadult fel. Szüleit, nővérét veszttette el.

Weltinger Mór bórkereskedő, Zalalövő. A 103/303-as századdal teljesített szolgálatot, majd deportálták és Günskirchenben szabadult fel. Felesége, kisleánya, sógora és sógornője és a család 10 gyermeke veszttette el.

Weltner Manó cükork akasztó, Budapest-1944. nov-ben akarták deportálni, de Sopron környékén megszökött, és Rákosszentmihályon szabadult fel. Elvesztette 3 testvérét és azok családtagjait.

Weltner Pál hentes és mészáros, Veszprém. A 103/1 századdal Ukrajnában és Lengyel országban volt, majd megjárta a német haláltáborokat is és Günskirchenben szabadult fel. Elvesztette feleségét 2 gyermekét és családja számos tagját

Weltner Vilmos kereskedő, Budapest-Munkaszolgálatot teljesített, majd megszökött és Kispesten bujdosott feleségénél a felszabadulásig. Fia szintén munka szolga Latos volt, majd megszökött, honvédek öltözött és egy bajtársát, mint keretlegény kísérte

Werbner Jenő bútorkereskedő, Budapest A 101/18. századdal honi és oroszországi munkaszolgálatot teljesített és 1945. jan. 15-én szabadult fel. — W József bútorkereskedő, a 101/34. századdal az országban és Oroszországban munkaszolgálatot teljesített és 1945. márc-ban mint orosz hadifogoly szabadult fel. — W. Bernát 1943-ban tűnt el.

Werner János kereskedő, Szombat hely. 1944. jún-ban deportálták ég 1945. ápr. 29-én Ergoldsbachban szabadult fel. Szüleit a deportációban, Miklós fivérét mint muszost veszttette el.

Werner Mór korcsmán», Budapest. A pesti gettóban feleségével együtt szabadult fel. Elvesztette 2 sógorát, 1 bátyját és a sógornőjét, akit Pesten gyilkoltak le. továbbá Beregszászról 1 bátyját, leányát és 2 fiát. Szlovákiából nővérének leányát, férjét és 2 fiát, feleségének egész családját, 2 fivérét, sógornőjét, 2 gyermekkel, anyját és 10 nénjét.

Wertheimer Adolf kereskedő, Nyírbátor Munkaszolgálatos volt már 1939-ben, azóta a 108/85. és 82. századokkal szolgált Elvesztette szüleit, feleségét, 5 testvérét, 2 sógorait, 2 sógornőjét, feleségének szüleit.

Wertheimer Dezső szerelőmester, Budapest Honi munkaszolgálatot teljesített a pesti felszabadulásig. Felesége szintén Budapesten szabadult fel rövid munkaszolgálat után. — W. György szövőmester a 701/303 századdal szolgált és 1944. dec. 12-én Isaszegen szabadult fel.

Weser Miksáné özv. bortermelő, Budapest. Férjével együtt gettóban volt, majd férjét egy német teherautó elgázolta. Fia muntoaszolgálatos volt, deportáltak megjárta Mauthausent és Günskirchent. Testvére elveszett

Weber Leó gépkereskedő. Pápa. 1940-tól 1944 márciusig a 103/6. kmsz-nél teljesített szolgálatot. Az ország hatá-

tán belül, s Lengyelországban is teljesített szolgálatot. A németek által feleségét, 2 gyermekét, édesatyját, 2 fivérét, 2 nővérét és azok férjét, valamint 2 sógornőjét és azok gyermekét vesztette el.

Wieder Lipót kereskedő, Cegléd. A 101/316. századdal teljesített munkaszolgálatot 1944. okt-ben megszökött, majd nov. 5-én felszabadult. Húgát, sógorát és családjának 8 tagját vesztette el.

Wiegler Ármin órásmester, Karcag 11 hónapig volt deportálásban és 1945. április 20-án szabadult fel. Felsője is deportálva volt.

Wiener Dezső kereskedő, Budapest A 101/14 századdal honi, oroszországi és németországi munkaszolgálat után 1945. májusában szabadult fel.

Wiener Ferenc Pál kereskedő, Körmen. A 103/2-es századokkal volt mu-szcsal Uzsokon. 1945. július 10-én szabadult fel a deportálásból. Szüleit és húgát ölték meg a haláltáborokban.

Wiener Károly fogtechnikus, Makó. Több évig volt munkaszolgálatos, majd megszökött és családjával együtt deportáltak, Terésienstadtbba, ahol felszabadult. Ezt megelőzően két évig katonai szolgálatot teljesített. 2 testvérét vesztette el.

Wiesner József szeszfőzetüladonos, Nyinmada. A 108/68. századdal teljesített szolgálatot Ukrajnában is és 1944 dőc-ben szabadult fel. Elvesztette szüleit, testvérét, 13 sógorát azok feleségeiket és gyermekeiket. Felesége is deportálva volt, elvesztette szüleit és 4 testvérét.

Wilheim Ernő tisztviselő, Budapest. A pestszentlőrinci építészadnál teljesített munkaszolgálatot és 1945. január 18-án Budapestén szabadult fel. Családjából senkit sem deportáltak.

Wilheim Imre cipőkereskedő, Pestszentlőrinc. A 109/16. századdal az országban teljesített munkaszolgálatot. Szüleit, feleségét, 6 éves kisleányát testvérét, apósát, anyósát, számos rokonát ölték meg.

Wilheim Sándorné sz. Kóbor Edit pénzügyi könyvszakértő. Budapest, környékén bujkált. Férjét 1943 márciusában munkaszolgálatra vitték Vácra és Harisán éhenhalt. ő Budapesten szabadult fel január 10-én.

Wilheim Gusztávné kereskedő, Budapest. 1944 október 20-án a Svábhegyre hurcolták onnan megmenekülve védett házba került. Férje Buchenwaldban lelte mártírhalálát. Két veje mu-

ezos volt.

WW.inger Ferenc tisztviselő, Budapest. A 101/15. századdal teljesített szolgálatot, a budapesti első Elónál és Lengyelországban. 1945 februárjában Budán szabadították fel. Feleségét, gyermekét és 3 testvérét deportálták.

Willinger Mór textíülkereskedő, Nyíregyháza. A 122. VEP-pel teljesített munkaszolgálatot Stanislauban és az országban 1945. január 1-én szabadult fel. Szüleit, feleségét, gyermekét, 2 testvérét. 5 sógorát és sógornőjét pusztították el.

Winkler Andor kereskedő, Bonyhád. A 13/1. századdal Lengyel országban és Németországban szolgált, majd 1945. május 4-én felszabadult. Szüleit, 4 testvérét, apósát, anyósát. 2 sógorát vesztette el/ Felesége szintén deportálva volt.

Winkler Béla gazdálkodó, Nagy kálló A 108/16. századdal Kárpátalján, Miskolcon és Ukrajnában teljesített szolgálatot, 1944-ben szabadult fel. EL-vesztette anyját, húgát, és fivérét. — W. Sándor Auschwitzban volt deportálásban.

Winkler Dezső gépészmérnök. Győr. Győrben teljesített munkaszolgálatot, majd 1945 május 3-án szabadult fel a deportálásból. Elvesztette anyját, testvéreit és azok gyermekeit Felesége és fia szántén deportálva voltak, de vissza tértek.

Winkler Jenő ny. vasúti s tiszt Sopron. A 109. VEP-nél teljesített szolgálatot és a deportálásból! Gunskirchenben szabadult fel. Elvesztette szüleit, nővérét, két fivérét.

Winkler Mihály kereskedő. A 101/301. századdal Szegedeni teljesített szolgálatot és Baján szabadult fel. Édesanyját feleségét, 15 éves fiát, 4 testvérét, sógorát, 2 unokaöccsét ölték meg.

Winkler Miklós gazdálkodó, Keme-cse. A 108/25., 37. és 101/360. századokkal a Don kanyarnál is teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból 1945 május 4-én szabadult fel. Elvesztette édesanyját, 2 gyermekét, 6 testvérét, apósát anyósát, sógorát és annak 2 gyermekét. Felesége is deportálva volt.

Winterstein Samuné özv. háztartásb., Budapesten szabadult fel. 1 lánya mártírhalált halt.

Winternitz Sándor kéményseprőmester, Földes. A 106/305. századdal honi munkaszolgálatot teljesített éfc 1944

október 30-án Hajdúböszörményben szabadult fel. Feleségét és 2 kislányát gyászolja.

Wirth László kereskedő. Sümeg. 1940-től 1945-ig több részletben az ország területén volt muszos, majd a győri és szombathelyi kínzások után megszökött. Később elfogták és Mauthausenbe vitték, ahonnan Guns kirchenbe került. Itt az amerikaiak szabadították fel. Szüleit, testvérét deportálták, akik nem tértek vissza. Testvére fia orosz fogságból jött vissza. Több rokona is elveszett.

Wirth Sándor malomigazgató, Dura-főudvár. A 104/303-as századdal teljesített munkaszolgálatot éveken keresztül és Budapesten szabadult fel. Anyját, feleségét, nővérét sógorát veszítette el. — W. Magda Auschwitzban volt deportálva, majd megszökött és 1945. márciustól májusig szökésben bujkált. Anyját és nagyanyját veszítette el.

Wirtschaftler József terménykereskedő, Tiszapolgár. A 124 vasútépítő századdal Ukrajnában, Kárpátalján és Erdélyben teljesített szolgálatot, majd Mauthausen is megjárta és 1945. május C-án szabadult fel. Anyját, testvérét, feleségének öccsét veszítette el. Felesége Auschwitzban pusztult el.

Wittmann György kereskedő, Győr. A 102/16 századdal Ukrajnában és Lengyelországban volt munkaszolgálatos és 1945. április 2-án Pozsonyban szabadult fel. Elvesztette szüleit, húgát, sógorait, 1 gyermekkel. Felesége is deportálva volt, elvesztette szüleit. — W. Miklós kereskedő a 102/24. századdal volt munkaszolgálatos és Mauthausenben szabadult fel a deportálásból.

Wittmann Miklós bádogos és szerelő, Győr. A 102/2. századdal az ország területén volt munkaszolgálatos és Urkutban szabadult fel 1945. március 25-én. Feleségét, kisleányát, valamint nevelt leányát veszítette el.

Wohl Gyula ifj. kereskedő, Pásztó. Budapesten internálták, majd a toloncházból Sárvárra vették, onnan pedig Auschwitzba deportálták, Landsbergben szabadult fel. Elvesztette édesanyját és 8 testvérét. — W. Imre kereskedő Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot és 1944 novemberében szabadult fel. Felesége és testvérei is deportálva voltak.

Wohl Gyula gazdálkodó, Pásztó. Több éven át teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Felszabadulása előtt a 7/2. ellenállási alakulatnál

Zsapka százados parancsnoksága alatt Budapesten működött. Evesztette apját, feleségét, fiát nővérét, 2 gyermekkel.

Wohlner Ferenc kereskedő, Győr. A II./2. kic -nél és a 107/ kmsz.-nál Ukrajnában és Erdélyben volt munkaszolgálatos, majd Budán szabadult fel. Felesége és leánya nem tért vissza.

Wohlstein Annin malomigazgató, Debrecen. A 270. Kmsz.-szel teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette feleségét, 3 bátyját, 1 nővérét, 2 sógorát, 2 unokaöccsét, 3 unokahúgát, apósát, sógornőjét, összesen 15 családtagot, akik részben Auschwitzban, részben Németországban, míg) apósa a budapesti Gettóban halt meg.

Wohlstein Jenő asztalosmester, Budapest. A 101/358. századdal a felszabadulásig teljesítette munkaszolgálatot. Családjából elvesztek W. József, felesége és W. Janka.

Wolf Aladár gyógyszerész, drogériatulajdonos. Kiskunhalas. 1944 július 28-án deportálták és 1945. május 7-én szabadult fel. Családjából meghaltak: f&a, Géza mint katon, Lajos mint musz., édesapja mint deportált valamint sógora. Felesége is deportálásban volt.

Wolf Jenő kereskedő&egéd, Eger. A 107/16. századdal többhelyütt szolgált és 1944 december 27-én sszabadult fel. Édesanyját ég 3 testvérét veszítette el.

Wollák Imre kereskedő, Tapolca. A 103/4-es kmsz-el Kőszegen, Uzsokon, Kassán, Székesfehérváron és Sárváron szolgált, innen deportálták és 1945 áprilisában szabadult fel. Szüleit és rokonait veszítette el a deportációban. — V. Tibor Kőszegen, Szombahelyen, Mosonmagyaróváron teljesített szolgálatot, majd Németországba hurcolták, 1945 májusában szabadult fel.

Wollner Rezső fuvaros, Újpest A 109/33. és a 609/37-es lázadókkal teljesített munkaszolgálatot éveken át, majd Budapesten az oroszok felszabadították. Elvesztette szüleit, feleségét, 2 kisfiát, öccsét, bátyja feleségét, annak kisleányát, apósát, éó anyósát. Második felesége szintén deportálásban volt, elvesztette 2 testvérét és első férjét.

Wosner Emil szücsmester, Szombahely. A 107/3. és 103/3. kmsz-szel honi, Ukrajnai és Fehérorosz-országi munkaszolgálatot teljesített és 1944 július 23-án orosz fogságba esett. Elvetette szüleit, feleségét, 9 éves kis-

fiát és 6 éves kislányát, 2 fivére mint muszosok haltak meg. Jelenlegi felesége visszatért a deportálásból, édesapját és öcsét veszette el. — W. Gyula kereskedő, a 101/1. századdal teljesített munkaszolgálatot és Borban szabadult fel. Vesztesége édesanyja és 2 fivére.

Wu rezei Ferenc termény kereskedő, Kunmadaras. A 106/3 századdal Debrecenben teljesített szolgálatot és Nógrádverőcén szabadult fel. Felesége 2 gyermekével Auszriában volt deportálva, nagybátyját Szolnokon agyonverték» ahol sógorát is súlyosan bántalmazták. Családjából még testvére, leánya Svéd Béláné 9 éves kislányával került deportálásra. IDR.

Székely István a Donnál halt meg, dr. Fried Miklós ma is fogságban van. Neuländer László Kőszegen tünt el, unokaöccse, Schwarte Márton mint muszos halt meg).

Zajk László mérnök. Budapest 1940-től Erdélyben és Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot és Budapestem szabadult fel. Elvesztette apját és annak 3 fivérét.

Zajonc Pál órás és ékszerész, Pécs. 1941-ben Ukrajnába deportáltak, majd visszakerült az országba és 1944 novemberében ismét deportáltak. Anyósát és sógorát veszette el.

Zala (Waldesdorfér) István magántisztviselő, Budapest. A 109/29. gödöllői században teljesített munkaszolgálatot, Ukrajnában és. Fehéroroszországban. 1945 január 18-án a budapesti gettóban szabadult fel. Szüleit és 3 nagybátyját veszette el.

Zeisler Kálmán kér. ügynök, Forróencs. 1940-től megszakításokkal éveken át teljesített munkaszolgálatot, majd 1942 november 28-án fogságba esett és az orosz csapatokkal érkezett vissza 1945 márciusában. Elvesztette fivérét, annak feleségét, 3 gyermekét, másik fivérét» mint mustos Oroszországban, feleségét, 3 gyermekét, Andor fivére szintén Oroszországban tünt el, feleségét és 2 gyermekét, sógorát és, feleségét, 2 gyermekkel, valamint József fivérét, aki Oroszországban tünt el. — Z. Endre termény kereskedő, előbb munkaszolgálatos volt, majd deportáltak és Gunskirchenben szabadult fel.

Zelmanovits Sándor ékszerész, Budapest. Több éven át volt muszos, részben Erdélyben és Borban. Felesége Csehszlovákiában bujdosott 2 gyermekével együtt. Elvesztette 6 testvérét,

feleségének pedig] eperjesi rokonságát írtolták ki.

Zelmanovits Sándor kereskedő és hentes, Budapest. Több éven át teljesített munkaszolgálatot, majd deportáltak Auschwitzba és Mauthausenben szabadult fel. Elvesztette testvérét feleségét, Lipót fivérét, annak feleségét és leányát. Zeisler László gazdatiszte Nyiregyháza. A 108/8. és 33-as, valamint 708/11. századdal az országban és Lengyelországban volt munkaszolgálatos és 1944 október 17-én szabadult fel. Anyját, gyermekeit, 4 testvérét elvesztette, felesége is deportálásban volt.

Zimmermann Jenő és Frigyes kereskedők, Győr. Budapesten voltak munkaszolgálatosok, majd 1944 december 29-én Budán szabadultak fel.

Zimmermann Laura tisztviselő, Budapest Svéd védett házban bujdosott a fel szabadulásig, szüleit és 5 testvérét veszette el.

Zimmermann László zsbírius, Budapest A 109/20. századdal több részletben éveken át különböző helyeken szolgált és Budapesten szabadult fel. E.vesztett, sógornőit, unokabátyjait és azok családtagjait, mintegy 15 személyt.

Zimmermann Nándor borkereskedő, Budapest. 1944. júliusában deportáltak Elvesztette családjában Ledermann Pálnét, szül. Z. Ilonát és Ledermann Erzsébetet.

Zinner Árpád kereskedő, Kecskemét. Két évig teljesített munkaszolgálatot, majd deportáltak és Gleinitzben szabadult fel. 4 fivére pusztult el.

Zinner Gyula vasesztergályos, Budapest 13 ízben volt muszos, a deportálás elől sikerült megszöknie. Elvesztette hűgát, annak kisfiát. Apja a gettóban elszenvedett nélkülözések következtében a felszabadulás után halt meg és teljes rokonsága is elpusztult.

Zinner József órás, Budapest. Megszakításokkal több éven át teljesített munka szolgálót. Felesége leányával gettóban volt. Édesapja és 1 nővére el-tünt. Bátyja Lengyel országból megszö-kött, másik bátyja szintén. Felesége el-vestette szüleit, 2 testvérét és azok családtagjait

Zinner Miklós orvosi műszerész. Budapest. 1940 -ben hadnagyi rangban teljesített szolgálatot majd munkaszol-gálatos lett. Béla öccsét feleségével együtt a Gadó tanyán SS pribékek meggyilkolták.

Zübermann Izsák felsőrészkesztítő, Paks. Min munkaszolgálatom került ki

Oroszországba, ahol fogságba esett és ahonnan 1945 februárban jött haza. Szüleit, öccsét, bátyját, feleségét és 5 gyermekét veszítette el. Felesége szintén deportálva volt és 5 is szüledt és majdnem teljes családját veszítette el. Két bátyja mint muszós, Ukrajnában haltak meg.

Zilzer János ruhakereskedő, Vác. A 107/6. századdal! teljesített munkaszolgálatot 1940-től, majd mikor a századot Németországba! Irányították, Komáromban megszökött és Pesten bujkált a felszabadításig. Édesanyját, feleségét, fiát, leányát Auschwitzban ölték meg.

Zimuler Géza cipészemester, Rákospalota. A 109/20. és a 212. századdal több éven át teljesített munkaszolgálatot és Budán szabadult fel. Felesége nem tért vissza a deportációból.

Zinner Hugó dr. néhai ügyvéd, Eger-Többszben teljesített munkaszolgálatot Jolsván és Lengyelországban. 1945 január 22-én Markán flektifuszban halt meg. Feleségét, 2 leányát, 3 nővérét férjével, gyermekeikkel, valamint felesége részéről édesapját fivérét és családját deportálták és ezek felesége kivételével elpusztultak.

Zinner Lajos kereskedő, Újpest 103. VÉP-pel Erdélyben volt munkaszolgálatos és Budapesten szabadult fel. Elvesztette anyját, feleségét, fiát, anyósát és húgát.

Zober László kereskedő. Búj. A 108/68. századdal honi munkaszolgálatot teljesített, majd Mauthausenbe deportálták és 1945. júniusában szabadult fel. Anyja mártírhalált halt.

Zoltán József autófuvarozó, Mátészalka. A 11/5 és más századokkal két évig volt munkaszolgálatos és a deportációból 1945. május 5-én szabadult fel. Szülei mártírhalált haltak.

Zombori Károly kereskedő, Nagykanizsa. A 103/1-eg századnál teljesített

munkaszolgálatot és a Donnál is volt. 1945 január 26-án szabadult fel a deportálásból. Anyját, húgát, unokahúgát, sógorát és unokabátyját veszítette el.

Zöld József ásványolaj kereskedő, Debrecen. A 106/12. 101/35. századokkal Erdélyben és Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot. Budapesten szabadult fel. Szülei és testvére Persenbeiben 1945. május 2-án a felszabadulás napján haltak mártírhalált, amikor a németek az utolsó percben legyilkolták az egész táborát, majd petróleummal leöntve, azt felgyújtották.

Zöldhelyi József tisztviselő, Gyöngyös. 1940-től a felszabadulásig megszakításokkal munkaszolgálatos volt az ország területén. Deportálásban elvesztette szüleit feleségét, nővérét 8 gyermekével, 2 húgát, öccsét. Székesfehérváron szabadult fel.

ZwiUingcr István süti tősegéd, Pest-szentimre. 1 évig volt deportálva és 1945. április 22-én Ostranban szabadult fel. Feleségét, fiát, apósát, sógornőjét, 2 gyermekével öccsét, másik sógornőjét és fiát veszítette el.

Zsoldos György kallaposmester, Budapest. A 101/15. századdal honi, erdélyi és galíciai munkaszolgálatot teljesített és Budapesten szabadult fel. Felszabadulása előtt megszökött és bujkált. Zsoldos Zoltánt 1944. szeptember 1-én elvitték a németek és azóta semmi hír róla.

Zsolnai Zoltán kereskedő, Pécs. Három évig volt muszosi a 104/5-ös századdal Magyarországon és Lengyelországban. Szüleit, testvérét, fiait és rokonait veszítette el.

Zsombokos (Stark) Géza ny banktisztviselő, Szeghalom. 1944 június 18-tól 1945 április 13-ig volt deportálva, elvesztette feleségét 4 fivérét, sógorát és unokaöccsét. Fia munkaszolgálatos volt.

Pro Domo. Az itt közölt adatokat a bementett és beküldött adatok nyomán dolgoztuk fel. Amennyiben esetleges hibák előfordulnak ezekben, azokért — sajnálatunk kifejezése mellett — felelősséget nem vállalunk.

Abonyi (Abeles) Árpád ügynök, Budapest, 1944. jún. 5-től nov. 18-ig teljesített (munkaszolgálatot, majd feleségével együtt gettóban élt. Fia deportálva volt és Kőszegen eltűnt. Géza fivére Oroszországban tűnt el. Húga Auschwitzban meghalt.

Abonyi Eleké ruggyantagári tisztviselő, Budapest. Férje 1944. november 16-tól kezdve teljesített munkaszolgálatot, amikor deportálták, ahonnan nem tért vissza. Édesanyját is elvesztette.

Abonyi Jenőné kereskedő, Budapest. Kisebbségi lányával svájci házban vészelte át az üldöztetést, férjét Borból deportálták és eltűnt. Elvesztette még férje édesanyját, valamint férjének 2 testvérét és azok családtagjait.

Acél Imre fogász, Budapest. Oroszországban, Ukrajnában majd Bécsben és Mauthausenben volt munkaszolgálatos és 1945. máj. 9-én Stockerauban szabadult fel. Elvesztette anyját, sógornőjét és családjának 68 tagját.

Aczél Jakab kereskedő, Budapest 1944. a/ug. 16-tól okt. 15-ig romeltakázó munkát végzett. Elvesztette leányát, vejét, unokáját, 3 bátyját és azok családtagjait. Felesége 4 testvérét és 3 unokaöccsét veszítette el.

Adler Sándor magánzó. Budapest. Fia A. László Nagykátára vonult be és 1942. április 16-án vitték ki, majd Voronyezsinél 1943. január 15-én fogásba esett. Leánya, A. Teréz férj. Fantó Lapótné és 2 unokája Kecskemétről lettek deportálva, közülük senki sem tért vissza.

Agrolux Rt., Budapest. Alkalmazottai közül az üldöztetés következtében az alábbiak vesztették el: Lőrinczi Károly, a népszínház-utcai harcokban esett el, Zuckor János mérnök Balfon, mint muszós lett kivégezve, dr. Hámos Róbert anyagbeszerző eltűnt Hatvanban, Ladányi Ferenc mérnök mint muszós a deportálásból nem tért vissza, Keller Imre Borban tűnt el.

Alapi Ferenc tisztviselő, Budapest. 1940-ben teljesített munkaszolgálatot, később mint kivételezett felmentet-

ték. Márton unokaöccsét mint muszóst veszítette el és családjából még elvesztett Lóránt Artúr és Holczer Andor, valamint annak fia, Pál. Nővérének 3 fiát is deportáltak és vidéki rokonainak nagyrésze szintén elveszett.

Alberti Rezső zeneműkiadó, Budapest. 1944. dec. 4-én hurcolták Bergen-Belsenbe és 1945. máj. 8-án Terésienstadtban szabadult fel. Fiát, A. Györgyöt, mint muszóst 1944. nov. 27-én Fertőrákosra vitték, majd 1945. márc. végén Mauthausenbe deportálták, ahonnan mai napig nem tért vissza.

Alpár László aranyműves, Budapest A 101/306 századdal többizben teljesített munkaszolgálatot és 1944. októberében megszökött, majd Budapesten szabadult fel. Elvesztette apósát, nagybátyját, valamint feleségének 2 nagybátyját, egyikük feleségét és 15 éves kisfiát.

Alpár Pál dr. orvos. Budapest. Mint orvos teljesített munkaszolgálatot több helyütt, majd megszökött. Anyósa Auschwitzba volt deportálva.

Altér Mór papóműgyáros, Budapest. Isaszegen és Hegyeshalmon teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette fiát, Ottót, húgát Évát, szüleit, 2 fivérét, 2 gyermekükkel, Teszler Simont és feleségét és számos közeli hozzátartozóját, összesen 28 személyt, akik mind Auschwitzban pusztultak el.

Andai (Schneider) Károly cipész-mester, Budapest. A 101/14. századdal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Feleségét 2 gyermekkel deportálták.

Arató Pál hirdetőiroda tulajdonos, Budapest. 1943. november 3-tól a 9025/2. számú nemzetiségi munkaszolgálatot teljesített. 1945. január 10-én szabadult fel.

Arányi Tibor kereskedő, Budapest. A 101/329. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd deportáltak és 1944. december 14-én Bécsből visszaszökött. Bátyja, dr. A. Ernő Mauthausenben, öccse István Sopronkőhidáról menekült meg.

Bacber Béla dr. ügyvéd, Budapest. 1944 október 20-tól november 20-ig sáncását teljesített, majd Budapesten fõl szabadult. Leánya, Edit deportálva volt Németországban, de visszatért.

Back György kereskedõ. Budapest. A 107/301. századdal 1940-tõl teljesített munkaszolgálatot, illetõleg elõbb katonaként Ukrajnában is szolgált.

Back Sándor kereskedõ, Budapest. A 101/300. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd 1944 dec. 4-én megszökött, anyja mártírhalált halt. Bátyja Tibor, mint mustos orosz fogságba esett, ahonnan még nem tért vissza. Atyja sáncmunkás volt.

Bakos Lászlomé magánzó, Budapest. A határig hurcolták a deportálandókkal, onnan visszakerült és hamis papírokkal bujkált. Férje muszos volt, majd Kassáról vagonirozták és azóta semmi hír sem érkezett róla. Edesanyja Auschwitzban, bátyja, Habenfeld Imre Budapesten halt mártírhalált.

Baksai Andor kereskedõ. Budapest. 1944 márc. 19-én kezdte a bujdosást feleségével és leányával a felszabadulásig. Elvesztette sógorát, Hoffmann Jenõt és üzlettársát. Bíró Sámuel. Családjának a bujdosás alatt Kulcsár Györgyné volt segítségére, aki életét kockáztatva rejtegette õket.

Batabán Sándor tisztviselõ, Budapest. A 105. VEP-nél teljesített munkaszolgálatot részben Oroszországban és Lengyelországban, majd Hegeyshalomnál (megszökött és Budapesten bujkált. Elvesztette szüleit, 4 leány- és 3 fiútestvérét, utóbbiakat mint muszosokat és sógorát.

Balassa Gyula dr. ügyvéd, Budapest. A Tattersaalba hurcolták, majd Budapesten felszabadult, Sõgorát és annak 2 gyermekét, valamint Neumann Józsefet, feleségét, 2 gyermekét és 3 unokáját, továbbá ©Solymár Jenõ tart fõhadnagyot (arany vitézség! éremmel kitüntetve) és több hozzátartozóját veszítette el. Scharfstein Emil 2 fia is elveszett, akik mint partizánok áldozták fel életüket. Ugyancsak elveszett családjából Ruttkay Jenõ író is.

Balassa Róbert gyári képviselõ, Budapest. Feleségével a gettóban szabadult fel. Elvesztette anyósát és 20 unokatestvérét

Balog András textiltechnikus, Budapest. 1944 május 20-tól nov. 12-ig honi munkaszolgálatot teljesített, utána a felszabadulásig bujkált. Családjá

idegen papírokkal vészelte át az üldözetest

Barát Ferenc fodrászmester, Budapest A 101/16. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd sikerült megszökönie és Budapesten a sorkatonaságnál helyezkedett el. Édesatyja a deportálásban mártírhalált halt.

Barna Ferenc magán tisztviselõ, Budapest. 1940-tõl megszakításokkal munkaszolgálatot teljesített részben Lengyelországban. 1944 nov-ben szabadult fel.

Barna Gábor gyáros, Budapest. A 109/1. századdal több ízben teljesített szolgálatot és már 1938-ban Bécsbõl Buchenwaldba internálták. 'Elvesztette hûgát, Kozma Bélámét, akit a nyilasok 1945 január 9-én gyilkoltak meg, valamint sógorát. Apõsa, anyõsa deportálva lettek és nem tértek vissza, A család legnagyobb részét Auschwitzba vitték Gyõngyõsrõl. — Kardos Imre rokona, mint régi kommunista, aki 1919-ben a Vörös Újság szerkesztõje volt, deportálva lett és 1945 áprilisában éhenhalt-

Bárok István ft. tisztviselõ, Budapest A 101/28. és 35. századdal megjárta Oroszországot és a bori tábort. 1944 október 18-án Baján szabadult fel Szüleit és György fivérét veszítette el, felesége visszatért.

Bárok István magántisztviselõ, Budapest. A 109/17. századdal több éven át teljesített munkaszolgálatot és 1944 okt. 27-én Ungváron szabadult fel.

Báro ti (Boskovitz) Dezsõ rt. igazgató, Budapest. 1944 október 20-tól november 12-ig sáncmunkán dolgozott majd védelemmel sikerült megszabadulnia és végül a gettóban szabadult fel. Feleségének 2 fivére, Sándor és László, valamint utóbbi fia, Viktor, mint muszosok pusztultak el. õ elvesztette unókáit, akik mind a négyen muszosok voltak és büntetõ századdal 1942-ben Oroszországba kerültek, ahonnan egyik sem került vissza, õ életét felesége hõsies magatartásának köszönheti.

Bartos Zoltán kereskedõ, Sajókazán A 107/13. századdal teljesített éveken át munkaszolgálatot és 1944 december 13-án szabadult fel. Szüleit, nõvérét 2 gyermekkel veszítette el

Bartos Zoltánná kereskedõ, Sajókazán. 1944 júniusában deportálták Auschwitzba és 1945 áprilisában szabadult fel. Elvesztette szüleit és 2 fivérét.

Báru eh Izsák szőnyegkereskedő, Budapest. Budapesten mint török állampolgár vészelté át az üldöztetést. Fiát, Pétert 1944 december 3-án deportálták és mártírhalált halt.

Basch Sándor kereskedő, Budapest. Több ízben volt muszos, majd a nyilasok alatt megszökött és a felszabadulásig bujkált. Elvesztette szüleit, testvéreit és távoli rokonságának számos tagját.

Bauer György kávéháztulajdonos, Budapest. Valkon teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Öccsét, Oskárt a deportációban megölték.

Bauer Jenő tanár, Budapest. A 103/2. századdal honi munkaszolgálatot teljesített többiben és Budapesten szabadult fel. Elvesztette szüleit, bátyjának feleségét és 2 gyermekét, Koth Dávidot, feleségét, 2 leányát és 1 fiát, Pollák Józsefet 2 fiával és feleségével, Bauer Sándort feleségével és 2 fiával.

Bauer Miklós dr. orvos, Budapest. 1944-ben három hétig mint orvos teljesített munkaszolgálatot, elvesztette bátyját, dr. B. István ügyvédet, aki Auschwitzban és annak fiát Istvánt, aki Kőszegen halt meg. Vidéki rokonságának nagyrészt, valamint felesége hozzátartozóit szintén elvesztette. Családjának mintegy 40 tagjai mártírhalált halt.

Bálint Dezső gyárigazgató, Budapest. A 701/302. századdal honi munkaszolgálatot teljesített, majd megszökött és a felszabadulásig bujkált. Elvesztette nővérét, dr. Deák Emónét. Jenő bátyja muszos volt.

Bánát Salamon Istvánná, kötszövőüz. tulajdonos, Budapest. Férje gépkocsivezető volt és 1944. dec. 1-én a nyilasok Németországba hurcolták, ahol elűnt Ö keresztény papirokkal bujkált tizenöt éves fiával együtt. Családjából még B. Ferencet hurcolták Németországba és többé nem tért vissza.

Bánfalvi (Bermann) József dr. orvos, Budapesti. 1940-ben Monoron volt munkaszolgálatos, 1944 okt-ben a nyilasok ejhurcolták a tolncházba, majd hazahozták és a felszabadulásig feleségével egy üt: bujdost. 3 nővérét Auschwitzba hurcolták, Izidor bátyját feleségével együtt a nyilasok megölték, családjából még elveszett Friedländer Károly, aki Gunskirchenben mártírhalált halt, annak felesége, akit a nyilasok gyilkoltak meg Kislányát, Valériát örökbefogadta.

Bánki Sándor autókereskedő, Budapest- A 101/21. nagykatiá századdal teljesített éveken át szolgálatot, majd a deportálás elől útközben megszökött Krakkóból' és Budapesten szabadult fel. Elvesztette fivérét, nővérét, annak férjét és 3 fiát, akik Oroszországban tüntek el. Felesége részéről fivére, dr. Adler Tibor volt muszos Oroszországban és atyja megjárta az oroszországi munkaszolgálat kálváriáját.

Bányai Lajos borkereskedő, Budapest. 1940-ben volt három hónapig muszos, majd Budapest felszabadulásáig illegálisan élt. Sándor fivérét a nyilasok gyilkolták meg, nővérét, annak 5 gyermekét, felesége sógornőjét, továbbá vidékről több rokonát vesztette még el.

Bárdi Imre autókereskedő, Budapest. 1941-től teljesített munkaszolgálatot részben Oroszországban. 1944 jún 1-én a nyilasok elhurcolták a Svábhegyre, onnan Auschwitzba, ahol mártírhalált halt. Családjából még elvesztett Rosenzweig Dezsó és Bárdiné, sz. Dux Riza, akik 1944. jún.-bari az elkövetkező szörnyeségektől való félelmükben öngyilkosok lettek

Bátori Ferenc dr. gyógyszerész, Budapest. 1944 okt. 16-án feleségével együtt Budára szökött, ahol a felszabadulásig papírok nélkül bujkáltak. Elvesztette nővérét, egy öccsét és közeli rokonságából 60 személyt.

Báder Andor dr. orvos, Budapest A 103/1., 109/34 századdal lengyelországi munkaszolgálatot teljesített és 1944 okt-ben Ungtamócán szabadult fel. Sándor öccse mint muszos, szülei, apósa, anyósa veszíték el.

Beer Mór kereskedő, Budapest. 1940-től teljesített hosszú megszakításokkal munkaszolgálatot. majd 1944-ben a Sváb-hegyre hurcolták, innen megszökött és a Drasche téglagyárban dolgozott. ahonnan a nyilasok a gettóba hurcolták, ismét megszökött és a felszabadulásig illegálisan élt. Nővéreinek leánya deportálva volt.

Beermann D. Adolf igazgató, Budapest- A nyilasok meghurcolták és teljesen bántalmazták, végül teljesen kifosztva a gettóban szabadult fel.

Beck Dezső rt igazgató, Budapest. A 101/319. századdal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Családjának minden egyes tagját elvesztette, közülük egy sem tért vissza.

Beck Dezső kereskedő, Budapest Hosszú évekig veit muszos részben Oroszországban, majd Borban és a felszabadulás Temesváron érte. Feleségének édesatyja a gettóban éhhalált szenvedett és 4 fivére is mártírhalt, ő nővérét és annak 2 gyermekét vesztette el.

Beke Béla vállalati főmérnök, Budapest. 1944 nov- 27-én vitték Balfra, majd onnan deportálták és 1945 máj. 4-én szabadult fel. Szüleit Budapesten megölték.

Bélgráder György rádiókereskedő, Budapest. Harminc hónapig teljesített munkaszolgálatot a 109/7. és 101/10. századdal nagyrészt Ukrajnában. Közlebbi családtagjaiból hatan vesztettek el.

Bencze Ervin tisztviselő, Budapest. 3 évig szolgált, mint muszos és Budapesten szabadult fel. Edesatyját, B. Gyula gépészmérnököt a Gestapo hurcolta el. Elfogatásakor fegyver volt nála és mártírhalt halt.

Bence Miklós kereskedő. Budapest. A II/1. kmsz-nál teljesített munkaszolgálatot, majd Pesterzsébetről megszökött és Budapesten svéd házban vészelte át az üldöztetést Sógora, dr. Sommer László Auschwitzban puffitul el négytagú családjával együtt.

Benda Vilmos kereskedő. Barcda. A 306/307. századdal teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból Gunkirchenben szabadult fel. Elvesztette feleségét, gyermekét, sógornőjét 1 leányával és 5 testvérét. Húga, Margit szintén deportálva volt és 1945 apr. 28-án szabadult fel.

Benedek Sándor kereskedő, Budapest.

Benedikt Marcell oki. mérnök, Budapest. Feleségével együtt a felszabadulásig bujkált. Fia, Károly Tamás muszos volt majd megszökött és vele együtt bujkált, többiben elfotrták őket a nyilasok, de mindig megszöktek. Feleségének 2 btyját, Rosenthal Bélát és Kálmánt deportálták. leányát, Rosenthal Ilonát kislányával szintén, valamint hűgának férjét, dr. Báro Ernót Budapestről hurcolták el és ezek mind elvesztek.

Benkő Miklósné kereskedő, Budapest. 1944 nov. 10-én a deportálás elől megszökött és a felszabadulásig bujkált. Férje mint muszos, sógornője, B. Klára mint deportált halt mártírhalt.

Beregi Árpád magántisztviselő, Budapest. A 101/325. századdal a Kárpá-

tokban szolgált és Budapeten szabadult fel. Elvesztette btyját és öccsét, annak feleségét, 1 gyermekét, Rosenfeld Lajost és fiát, felesége részéről Virágh Imrét és feleségét.

Beregi Lipót kereskedő, Budapest. A 101/71. századdal teljesített munkaszolgálatot, többiben, Erdélyben és Kárpátalján, majd Ukrajnában. A deportálásnál Orenbergnél lemaradt és az erdőben bujkált. Később orosz fogságba került és Miskolcon 1945 február 1-én szabadult fel. Elvesztette édesatyját, nővérét, Lajos öccsét és számos rokonát.

Berend Ottó kereskedő, Budapest. A 101/323. századdal Szolnokon teljesített munkaszolgálatot, majd megszökött és 1945 jan. 16-án szabadult fel. Felesége a téglagyárból, édesatyja a határról jött vissza. Elvesztette családjából Weismann Jenőt és Mórt.

Beretvás Andor Igazgató, Budapest. Két hónapig teljesített munkaszolgálatot Isaszegen, Nagykátán és Pécelen. Fia, B. János munkaszolgálatos volt, a voronyezsi áttörés óta nincs róla hír.

Beretvás Józsefné háztartásbeli, Budapest. Az üldöztetés ideje alatt bujkált, félje Voronyezsnél tűnt el mint műszóé. Btyja, dr. Dénes Andor Oroszországban és Lengyelországban több éven át teljesített munkaszolgálatot, majd orosz fogságba esett. Unokabtyja, Beik ovi ts Endre büntetőszázadnál volt, Deutsch Béla muszos és még 8 rokona a fentiekkel együtt vesztett.

Berényi Imre sütőmester, Budapest. A 101/97. századdal orosz- és lengyelországn munka szolgálat után Gunkirchenben. szabadult fel. Nővére mártírhalt halt.

Berger Pál kereskedő, Budapest. 1940-tól teljesített munkaszolgálatot részben Oroszországban és Lengyelországban, majd a deportálás elől Hegyeshalomnál megszökött és feleségével együtt a felszabadulásig Budapesten bujdossott. Felesége teljes családja 1 nagynénjén kívül elvesztett.

Berger Jenő aranyműves, Budapest. A 101/17. századdal honi, ukrainai és lengyel országi munkaszolgálat után deportáltak és Gunkirchenben szabadult fel. Elvesztette szüleit, 3 testvérét és feleségét, valamint testvéreinek 3 gyermekét és 2 sógornőjét.

Berger Miklós órásségéd, Budapest. A 105/29- és 27. századdal volt munkaszolgálatos és a deportálásnál megszö-

köit. Apját és 2 nagy lányját vesztette el.

Bergsmann Gyula gyári tisztviselő, Budapest 1944 október 23-tól Ferihegyen mint muszos dolgozott, majd a gettóba került, ahol felszabadult. Fiát Lászlót Németországba hurcolták mint muszost, utoljára Ordruiban látták, azóta semmi hír róla. Családjából elhurcolták még Grosz Miilhálnét, Erdi Alfrédot, annak feleségét és László fiát, akit Oroszországba vittek és egyikük sem tért vissza.

Berkes Imre cégvezető, Barcs. A 102/22. századdal Mosonmagyaróváron a Gázgyárban teljesített munkaszolgálatot és Budaipesten szabadult fel. Elvesztette szüleit, fiát, anyósát és sógorát, felesége visszatért.

Berkes István, Budapest. A 29-es századdal többhelyütt teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Fia, Frigyes muszos volt és utoljára Mosonmagyaróváron a Kühne gépgyárban dolgozott, ahonnan az utolsó értesítés jött róla. Elvesztette feleségét és feleségének Józsa testvérét. Fivére, dr. Berkes László a gettóban tüdőgyulladásban halt meg.

Berkes József néh. tisztviselő, Budapest. 1944 júniusában 4 hétig teljesített munkaszolgálatot, majd a gettóban éhenhalt. Feleségének gyermeke, Fürtgiott Hertát deportálták és kivégezték. Felesége még több közczi családtagját vesztette el.

Berkovits György papírárugyár tulajdonosa, Budapest. 1042-ben (mint muszos a Donnál tűnt el. A cég alkalmazottai közül Schaffer Tibor muszos-halált halt.

Besnyő Pál gyógyszerész, Budapest. 1940-től kezdve megszakításokkal munkaszolgálatot teljesített, közben két évig Oroszországban volt a nyilas időket (feleségével és gyermekével bujkálásban töltötte. Szüleit, hővérét, annak férjét és fiát, valamint felesége édesapját, aldt a nyilasok löttek agyon és muszos bátyját vesztette el.

Békefi Miklósaé özv., kereskedő, Budapest. Aladár fia a 219/71. századdal Oroszországban. Károly István fia Erdélyben tűnt el. Aranka leányát a nyilasok hurcolták el és elvesztette vejét is.

Bér Miklós testőmester, Budapest. Éveken át munkaszolgálatot teljesített a 109/22. századdal, 1945 jan. 17-én szabadult fel Budapesten. Öccsét és sógorát vesztette el.

Bieber Sándor kereskedő, Budapest. A 7/4., 7/5. és 16. századokkal több éven át teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból 1945 április 2-án szabadult fel. Amikor 'kivitték Hegyeshalomnál 67 főnyi meneképtelen legénység-ből ő és 1 társa menekült csak meg, míg a többinek Hangvári százados parancsára eltörték a lábukat és úgy géppuskává k le őket Elvesztette szüleit, feleségét. gyermekét, apósát, anyósát 1 testvérét és 1 nagybátyját.

Bihari (Bleier) György aranyműves, Budapest. Több éven át volt munkaszolgálatos. részben Oroszországban, majd deportáták és 1945 máj.-ban szabadult fet Felesége a menetből megszökött és Budapesten bujkált gyermekével együtt. Édesanyja a deportálásban halt mártírhalt, bátyja mint musz tűnt el.

Bilié Imre nyugdíjas, Budapest. A •701/4. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1944 december 1-én deportálták. Elvesztette 2 sógorát, 1 sógor-nőjét, 1 unokabátyját, 1 unokaöccsét.

Biró György kereskedő, Budapest A 701/13. századdal Lengyelországban teljesített munkaszolgálatot éveken át. B. Lászlót nejét, B. Vilmost, nejét és fiát deportálták. Családjából nyolc személyt vesztett el.

Biró Gyula lakatosmester. Budapest. A 203/3., 101/35. és 37. századokkal Oroszországban is teljesített munkaszolgálatot és 1945 február 6-án szabadult fel. Elvesztette anyját, feleségét, fiát, leányát, akik mind Auschwitzban pusztultak el. Továbbá anyja testvérét és azok családtagjait.

Blitz Antal kö+őmester, Budapest. A 101/321. századdal teljesített munkaszolgálatot. 1944 november 29-én Bonyhádon szabadult fel. Elvesztette szüleit és öccsét.

Blum Béla dr. rabbi, Budapest. A 101/71. és a 602. büntető századdal honi és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített és 1944 okit. 26-án Munkácson szabadult fel. Elvesztette szüleit, 8 nagybátyját és családtagjaikat, kb. 20 személyt.

Blum Györgyi htb., Sényü. 1944 ápr.-ban deportálták és 1945 május 8-án Gabloncán szabadult fel. Szülei és 2 testvére mártírhaltak. — Weisz Ignácné szül. B. Erzsébet hb. ugyanott vült deportálva. Férje a 108/26. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1945 május 1-én szabadult fel. Elvesztette

szüleit, 7 testvérét és több hozzátartozóját.

Blum Károly cipész. Mezőkeresztes. A 11/4. századdal több éven át teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból Gunskirchenben szabadult fel. Elvesztette szüleit, 4 testvérét, sógorát, sógornőjét gyermekeivel.

Blum Zsigmond gyáros. Budapest. A nyilas idők aitt feleségével bujkált. Édesanyja a felszabadulás után az üldözések alatt szerzett betegségében halt meg és így halt meg testvére, Keleti Miksáné is, valamint Mór bátyja. Fia, Róbert Voronyezsnél halt mártírhalt. Feleségének édesanyját 82 éves korában Auschwitzban ölték meg és ugyanott vesztette el nővérét férjével, bátyját feleségével és kisfiával és 4 unokabátyját, 5 unokatestvérét, 2 unokahúgát, valamint 2 nagynénjét és 1 nagybátyját.

Blumberger Pál kereskedő. Nyékládháza. 1940-től a 107/5. századdal a felszabadulásig munkaszolgálatos, majd deportált volt. Törésienstadtban. szabadult fel.

Blumenschein László gépkocsiszerelő, Budapest A 109/10. századdal több éven át teljesített munkaszolgálatot a pesti felszabadulásig. Elvesztette fivérét Borban, ment muszost, feleségének anyját, húgát, fivérét 2 gyermekkel, akik közül egyik a deportálás állomásán született továbbá sógorát és számos vidéki hozzátartozóját családjukkal együtt.

Blumenthal Tivadar dr., a B. B. harisnyagyár tulajdonosa. Budapest. A 101/15. és 71 századdal honi és galíciai munkaszolgálatot teljesített, majd 1044 október 26-án Munkácsnál átszökött a felszabadító hadsereghez. Elvesztette édesanyját, nevelőapját. Édesanyja a meghurcoltatások súlya alatt öngyilkos lett. Felesége elvesztette nagybátyját.

Bodnár Miklós kereskedő, Budapest. A 101/207. századdal honi és oroszországi munkaszolgálatot teljesített, majd 1944 nov-ben megszökött és a felszabadulásig illegálisban élt. Elvesztette sógornőjét a deportálásban, valamint Péter, Barna; és Béla muszosokat. akik eltűntek.

Bogén Manó cukorkaüzem tulajdonos, Budapest. 1944 aug-ban vonult be munkaszolgálatra és különböző helyeiken végzett sánemunkét, majd a gettóba került, megszökött és illegálifjtásban élt a felszabadulásig. Felesége az üldöztetés következtében súlyosbodó betegség-

gében meghalt. Felesége teljes családját kiirtották Auschwitzban.

Bokor Tibor vegyész, Budapest. Több éven át volt munkaszolgálatos nagyrészt Oroszországban, majd 1944-ben az oroszokhoz szökött át. akikkel együtt harcolt és megsebesült. Atyját, dr. B. Ernő állatorvost Auschwitzban mint politikai foglyot végezték ki, fivérét, dr. B. István orvost Párásból deportálták és Rigában nyoma veszett.

Borbás Imre kereskedő, Budapest. Több ízben teljesített munkaszolgálatot, majd 1941-ben a zácsutcai laktanyából megszökött és a felszabadulásig illegálisban élt. Több közeli hozzátartozóját vesztette el.

Boros Árpád zenész, Budapest. 1943 júliusától kezdve teljesített munkaszolgálatot és 1944. június 2 án orosz fogságba esett, öccse, László jelenleg is fogiságban van. Felesége mint török állampolgár vészelté át az üldöztetést.

Boros Géza színművész, Budapest. 1944 október és novemberében ismert neve sem mentette meg a munkaszolgálatlól és végül 1945. január 15-én szabadult fel. Árpád fia jelenleg Moszkvában hadifogoly. László fiáról, aki Voronyezmél 1943-ban esett fogságba, semmi hír nem jött.

Böbm Margit gyári munkás, Budaipest. 1944 októberében sáncási és erdőirtáson vett részt, majd deportáltak és Belsenben szabadult fel. Nagybátyját, Hirz Józsefet vesztette el.

Braun Benő kereskedő. Budapest. A 101/301. századdal több éven át volt munkaszolgálatos, majd deportáltak és Gunskirchenben szabadult fel. Fiával együtt volt a deportálásban. Testvére 6 gyermekével deportálva lett, másik testvérét férjével és 7 gyermekével hurcolták el. Továbbá elvesztette feleségének 3 testvérét, azok családtagjait és több rokonát.

Braun Dezső gumijavító és műszerész, mester, Budapest. 1940-ben volt munkaszolgálatos, majd 1944-ben ismét behívták, később megszökött és a felszabadulásig illegálisban élt. Családjából B. Béla Németországban mártírhalt és családjának számos vidéki tagját hurcolták Németországba, ahol nagyrészüket elpusztult.

Braun Ignác magánzó, Budapest. Az üldöztetést bujkálással vészelté át. Testvéreit: dr. Kun Mihálynét férjével, Braun Sándort feleségével, Braun Alfrédet feleségével, valamint B. Mórt 2 kislányával elvesztette.

Braun Imre cipészmeister, Budapest 1944 novemberében a nyilasok Csontpusztára hurcolták el és azóta semmi hír sincs róla. Gáspár Tibomé szül. B. Erzsébet megjárta a deportáció gyötrelmeit és 1945. április 2-án szabadult fel.

Braun József képkereskedő, Budapest. 1944. október 26-án a nyilasok elhurcolták munkára, Csíkmajorban megbetegedett és sikerült a 101-es helyőrségi kórházba jutnia. Bátyja mártírhalt.

Breiner Pál ügynök, Budapest. Feleségével együtt a gettóban, majd védett házban volt. Fia mint muszos Kópházán halt mártírhalt, miután Oroszországból visszajött László fia Oroszországból 1943 jan.-ban túnt el. Testvére Auschwitzban pusztult el. Feleségének első férje, Policzer Vilmos Albertfalván a nyilasok áldozata lett.

Breitner Miklós cipőnagykereskedő, Budapest. A 103/318. századdal hosszabb időn át munkaszolgálatot teljesített az országban. 1945. jan. 18-án szabadult fel. Feleségét a nyilasok agyonlőtték.

Brichta Béla kereskedő, Budapest. 6 hónapig volt muszos a 101/19. századnál és Kispesten szabadult fel. Édesanyja, húga és sógora, Raisz Pál a náci áldozata lett.

Briszk Dániel rabbi, Budapest A 304. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1945. február 13-án szabadult fel. 1 fivérét, 1 leány testvérét, 1 sógornőjét családjával együtt, valamint 1 sógorát feleségével és 12 gyermekével vetette el.

Bnimmer Miklós cipészmeister, Budapest. Több éven át 1940-től honi munkaszolgálatot teljesített. Ernő fia Lengyelországban, anyja a deportációban, Jenő fivére, annak 2 fia és 2 leánya, József fivére Mariska testvére és férje, Rózi testvére és férje, valamint annak leánya és férje és számos közeli, hozzátartozója pusztult el.

Brunner Oszkár váll. igazg., Budapest. Felesége részéről annak 3 nagynénjét, nagybátyját és 2 unokatestvérét veszítette el. Erdélyi családtagjai közül közel 50 pusztult el. Alkalmazottai közül Eisenberg Jenőné a nyilasok végezték ki.

Budai Goldberger Miklós igazgató, Budapest. 1941-ben, majd 1944-ben volt muszos és okt 12-én megszökött Egerbe ahol december 1-én szabadult fel. Atyja, B. Goldberger Leó Mauthausenban halt mártírhalt, fivére, Antal a de-

portálásból visszatért. Feleségét, férje bűjtatásáért. Hain Péter elhurcolta és 6 hónapig fogja tartotta.

Buchinger Mór kereskedő, Budapest. Elvesztette édesanyját, 1 fivérét családjukkal együtt, felesége részéről annak szüleit, 2 testvérét 3 gyermekkel, 2 nagynénjét 4 gyermekkel és vidéki rokonai közül még több hozzátartozóját.

Buchwalder Zsigmondné. özv. gyógyszerár felszerelés egyedárusító, Budapest. Nevelő atya, Klein Fülöp a deportálásban halt mártírhalt.

Budk Zoltán földműves. Dísnóshorvát. A 107*305. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1946 április 1-én Kópházán szabadult fel. Atyja és 2 testvére mártírhaltak.

Burger Deső építészmérnök, Budapest. 1944. október 20-án a nyilasok elhurcolták sáncásásra, később megszökött és a felszabadulásig illegálisan élt. Bátyját 1944. június 29-én Auschwitzba vitték, ahonnan visszaérkezett, de később az ott szerzett betegségében mártírhalt. Feleségét szintén meghurcolták. 2 hűgát férjével együtt Auschwitzba deportáltak, valamint öccsét és több hozzátartozóját.

Burger Ödön kereskedő, Budapest. 1940-től 1943 októberig teljesített munkaszolgálatot, majd deportáltak Mauthausenba 1944. nov. 28-án és ott szabadult fel 1945. máj. 4-én. Felesége, B. Ödönné szül. Braun Sarolta a téglagyárból megszökött és hamis papírokkal bujkált Budapesten 1945. jan. 16-án szabadult fel. A családból, közeli hozzátartozói közül sokat deportáltak, akik nem tértek vissza.

Büchler Ferenc kereskedő, Budapest. A 109/40. századdal több éven át Oroszországban volt muszos, majd Budapesten felszabadult.

Büchler Richárd kereskedő, Budapest A 101/27. századdal Erdélyben, Bácskában és Oroszországban teljesített hosszabb szolgálót és Budapesten szabadult fel.

Citron Adolf kereskedő, Budapest. 1942-ben munkaszolgálatot teljesített többhelyütt az országban, majd leszerelt, később újra bevonult munkaszolgálatra. 1944 nov.-ben szabadult fel.

Cohen Illés szőrmekereskedő, Budapest. A gettóban volt és védett házban szabadult fel. Családjából elvesztette Hecht Bélát, annak feleségét és H. Károlyt.

Csángó Zsigmond szállodatulajdonos, Budapest. Családjának mintegy 40 tagját deportálták, akik közül mindössze 2 fiú tért vissza.

Cserai György rádiókereskedő, Budapest. 1943-ban lett muszos és több helyütt szolgált, majd 1944 szeptember végén megszökött és a 8/2. kisegítő századnál jelentkezett mint katona és ott volt egészen a felszabadulásig. Édesanyját deportálták Auschwitzba, ahonnan nem tért vissza.

Cserai Zoltán rádiókereskedő, Budapest. 1940-től néhány megszakítással, több éven, át volt muszos, 1944. december 20-án a nyilasok a Dunaparton ki akarták végezni, meglőtték, a Dunában magához tért, sikerült kórházba kerülnie. Elvesztette édesanyját, feleségét, annak szüleit, unokatestvérét, annak édesanyját, akiket mind a Dunaparton végeztek le. Jelenlegi feleségének első férjét, Kiár Pált 1945. január 11-én a Wesslányi-u. 27. sz. házban lőtték agyon. Unokabátyja Voronyezsnél mint muszos tűnt el.

Csemovitz Jenő magánzó, Budapest. A 101/13. századdal több helyütt teljesített munkaszolgálatot és Ukrajnában is járt. Később deportálták és Schwerinben szabadult fel. Atyját Sopron mellett lőtték agyon. Felesége szintén deportálva volt és fivérét, aki muszos volt, vesztette el.

Csillag Ernő cipésmester, Budapest. A 109/7- századdal megjárta Ukrajnát, majd Grázban szabadult fel a deportálásból.

Csillag (Steni) Lajos kereskedő, Budapest. Több éven át volt munkaszolgálatos, majd a deportálásnál megszökött, a nyilasok elfogták és az Andrássy-úti székháziban súlyosan bántalmazták, megszökött és illegálisan élt. Márton fivére 1944. nov. elején halt meg. József fivére 1943-ban Oroszországban pusztult el és Géza testvére Oroszországban tűnt el. Dezső fivére állítólag orosz fogoly. Feleségének testvérét és fiát jaegolték. Még több rokonát vesztette el.

Csillag; Sándor cipőüzem tulajdonos, Budapest. 1942. dec.-től kezdve részben Lengyelországban volt munkaszolgálatos, majd a nyilasok Ilona majorba hurcolták, ahol a borzalmas kínzások és nélkülözések közt mindkét lába lefagyva, érte a felszabadulás. Feleségét a nyilasok Lichtenbergbe hurcolták.

Csokoládé, és cukorkaárugár. Budapest.

Dalmadi Gyula fogász, Budapest. A 3/1., 301/39. ési 312. századokkal éveken át teljesített munkaszolgálatot, majd megszökött és Budapesten szabadult fel. Felesége elvesztette 2 testvérét, sógorát 2 gyermekével, valamint édes atyját.

Darányi Henrik sütőmester, Budapest. A 101/3. századdal Nagy kátán és Bustyaházán szolgált és Budapesten szabadult fel. Elvesztette 4 testvérét.

Dániel Jenő dr. nagykereskedő, Budapest. Testvére, Deutsch Lajos mint muszos került ki Mühldorfba és 1945. április óta nincs róla hír, ugyancsak József fivére szintén mint deportált tűnt el, míg Miklós orosz fogságba került, Imre Oroszországban megsebesült, majd kórházzal fogságba esett. Sándor fivére pedig visszatért a deportálásból. Sógora, Klein Arthur is visszatért Gönyűről, de itt a kórházban meghalt Dr. Gyenes Déneist, annak feleségét és gyermekét is deportálták, közülük felesége és gyermeke tért vti-eza. Ezenkívül még több rokonát vesztette el.

Dej Mediko Imréné szül. Szabó Anna pensiotulajdonos, Budapest. Mint politikai foglyot Kistarcsára internálták, innen megszökött és bujkált a felszabadulásig. Húgát, annak leányát Auschwitzba deportálták. Ugyancsak oda hurcolták sógorát, feleségét 2 gyermekével együtt, valamint fiát, dr. Szili Györgyöt és öccsét, dr. Szabó Sándort, akik közül senki nem tért vissza.

Deutsch D. Dezső autószerelőmester, Budapest. Több ízben teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Öccsét deportálták húgával együtt.

Deutsch Ferenc kereskedő, Budapest. Feleségével együtt a gettóban vészelte át az üldöztetést, László fia muszos volt Oroszországban, majd Budapesten, Borban és Újvidéken. Klára leányát elhurcolták, de Mosonmagyaróváron megszökött és a felszabadulásig bujkált. Nővére 3 gyermekével elpusztult, leányának apósa és annak több hozzátartozója szintén elveszett.

Deutsch Ignác tisztviselő, Budapest. 1944. októbertől decemberig sánccsást teljesített pestkörnyéki falvakban, majd Budapesten felszabadult. Elvesztette József öccsét, Bertha testvérét, annak férjét és Jenő fiát.

Deutsch Ilona hb., Nyékládháza. 1944. májusában deportálták és 1945. május 8-án Cittauban szabadult fel. Szülei, 1 nővére, 1 sógornője fiával, 1 unokahúga

a deportációban, 1 bátyja és 1 sógora
Ukrajnában haltak meg.

Deutsch Jakab dr. ügyvéd, Budapest
1944. november 14-én feleségével együtt
deportálni akarták, de megszöktek és
hamis papirokkal bujkáltak a felszaba-
dulásig. Elvesztette leányát és annak
férjét (Magda), akik nem tértek vissza,
Éva leánya megszökött. Felesége test-
véreit és sógorát, Hermann Aladárt és
feleségét, valamint leányát a nyilasok
a Dunánál kivégezték, Agnes leánya a
deportálásban pusztult el. Másik só-
gora, H. Sándor a deportálásban pusztult
el.

Deutsch Miklósné htb., Nyékládháza.
1944 májusában deportálták Auschwitz-
ba és 1945 áprilisában szabadult fel
Eergen-Belsenben. Anyját, 5 testvérét a
deportációban, 2 fivérét Oroszország-
ban vesztette el. — D. Miklós gazdáik,
(honi és oroszországi munkaszolgálatot
teljesített a 107/1. századnál és Debrecenben
szabadult fel. Elvesztette szil-
veit és sok hozzátartozóját.

Dénes Béla gépi hurkoló, Budapest.
Több éven át megszakitásokkal teljesít-
ett munkaszolgálatot. 1944. okt. 2-áig,
amikor Nagybányán felszabadult. Tibor
fivére Németországban volt deportálva
és visszatért.

Dénes László autókereskedő, Buda-
pest. A 101/9. századdal teljesített mun-
kaszolgálatot, majd a deportálásból
1945. március 13-án szabadult fel. El-
vesztette feleségét, apósát, anyósát, 1
sógornőjét és 40 tagú családjából mind-
össze ketten tértele vissza.

Dévai László orvosi közezerésmester,
Budapest. A 6/3. századdal honi munka-
szolgálatot teljesített, majd Guns-
kirchenben szabadult fel a deportálásból.
Szülei és bátyja Auschwitzban haltak
mártírhalált.

Diamant Emil igazgató, Budapest. A
101/356. századdal teljesített mun-
kaszolgálatot és a deportálásból Guns-
kirchenben szabadult fel. Felesége részé-
ről 7 hozzátartozóját vesztette el, aki-
ket az újvidéki mézárásokban öltek
meg. Anyja Auschwitzban halt mártír-
halált.

Diener József pékmester, Budapest. A
10V17. századdal több ízben éveken át
volt muszos, majd szökése után Pest
környékén bujkált és 1944. december
26-án szabadult fel. Szökése 1944. októ-
berében Kocs községben történt. El-
vesztette hűgát 2 gyermekkel, unoka-
fivérét Kemény Lászlót és sógorát,
Weisz Imrét

Dobán (Deutsch) Ferenc operaénekes,
a Magyar Ali. Opera tagja, Budapest,
1941-től kezdve a felszabadulásig a
101/3., 306-os és XIII/1-es századokkal
teljesített munkaszolgálatot Öccsét,
Lászlót, Dachauba hurcolták el és on-
nan nem tért vissza.

Dolf Jenő autószerelő, Budapest. 2
fivérét, akik mártírhalált haltak, vesz-
tette el, ő maga 1945. jan. 13-án szaba-
dult fel.

Drexler Gyula tisztviselő, Budapest.
A 201/16 és 101. századdal teljesített
munkaszolgálatot több éven át a pesti
felszabadulásig. Elvesztette bátyját, nő-
vérét és annak fiát.

Drucker Miklós kereskedő, Sajó-
kaainc. A 107/21. századdal hon? és ga-
liciai munkaszolgálatot teljesített, majd
1944. december 15-én szökés útján az
Ipolyáson szabadult fel. Elvesztette
szüleit, feleségét, 2 gyermekét, 4 test-
vérét, apósát anyósát.

Egervári Lászlóné kereskedő, Buda-
pest. Budapesten bujkált a felszaba-
dulásig. Fia, Tibor, a Vöröskeresztben
volt. Pál fiát sáncásásra vitték és fiek-
tífuszban meghalt. Férjét, mint sánc-
ásót, agyonlőtték. Hűga Ravensbrück-
ben volt deportálva, ahol meghalt.
Férje Bergen-Belsenben halt meg. 2
gyermek maradt utánuk.

Egri Gyula mérnök, Budapest. A
209/17. századdal teljesített munkaszol-
gálatot, majd deportálták és 1945. má-
jus 5-én szabadult fel. Felesége elvesz-
tette szüleit, 4 nagyszülőjét és 5 test-
vérét.

Ehrenfeld Miksa nyomdász, Buda-
pest. 1944. okt. 20-án a nyilasok Pécelre
hurcolták sáncásásra, majd deportálták
és azóta nincs hír róla. Felesége Ber-
gen-Belsenből tért visszai. Fia, Béla

1943. január 17-én Osztrigorszk és Bud-
jenti közt eltűnt. Felesége elvesztette
atyját Auschwitzban, hűgát kisleányán
val és férjével Dachauban. testvérét, dr.
Vámosi István ügyvédet Oroszország-
ban, annak feleségét Auschwitzban.
Leánya, Ibolya visszatért a deportálás-
ból.

Ehrlich Sándor tart, őrnagy, igazgató,
Budapest. A 109/20. században telj-
esített szolgálatot, mint munkavezető és
a pesti gettóban szabadult fel. Elvesz-
tette bátyját, anyósát és¹ sógorát.

Eichenbaum Vilmos magánzó, Buda-
pest. 1944 októberében a nyilasok
sáncására Csomódra vitték, ahonnan
megszökött és a gettóban szabadult fel.
Családjából elvesztette dr. Székely

Miklós ny. kúriai bírót és annak feleségét, akiket 1945. jan. 14-én a nyilasok gyilkoltak meg.

Eisler Sándor kereskedő, Budapest- A 107/322. századdal több éven át teljesített munkaszolgálatot, majd Gunkirchenben szabadult ifiúi. Elvesztette feleségét, 4 testvérét, anyósát és 1 öccsét, valamint több rokonát.

Endre Ferencné dr. tisztviselő, Budapest. 1944 május 26-án deportálták és 1945. május 8-án Theresienstadtban szabadult fel. Férjét, nagyszüleit, 4 nagybátyját, 5 unokahugját, 2 nagynénit és sógorát vesztette el.

Endrői Nándor kereskedő, Budapest Nyolc hónapig volt muszos Zomborban a 101/12. századdal Anyja és 7 testvére mártírhaltak.

Engel Dániel nyomdaitulajd., Gyünk A 101/70. és 12 századdal teljesített munkaszolgálatot, majd deportáltak' és Theresienstadtban szabadult fel. Elvesztette E. Dezsőt és annak családját, valamint nagykönyti, értényi, szakcsd, gyónki rokonait majdnem kivétel nélkül.

Engel László ingatlan forgalmi iroda tulajdonos, Budapest. Két évig volt mint kommunista internálva 1919—1922-ig. A fasiszták által elvesztette édesanyját és testvérét

Erdensobo András műszaki kereskedő, Budapest A 106/11. századdal Oroszországban teljesített 28 hónapig munkaszolgálatot és 1945 januárjában szabadult fel. Elvesztette szüleit, testvéreit, Erdensohn Károlyt és feleségét, valamint Pick Manónt.

Erdélyi István kereskedő, Budapest A 201/60. századdal teljesített munkaszolgálatot, 1942. június 20-án Oroszországba vitték, ahonnan többé nem tért vissza. Édesanyja, 5 nagynénje és 10 unokatestvére is elveszett.

Erdős Endre bánya tisztviselő, Dfeznóshorvát. A 107/23. századdal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel szökés útján; Szülei és 1 leánytestvére mártírhaltak

Erdős Ernő szabómester, Budapest. Rövid ideig volt muszos, majd a gettóban érte a felszabadulás. Elvesztette atyját, aki a gettóban, nagynénjét, aki a deportálásban szerzett betegségben halt meg hazatérése után 5 napra, valamint 17 éves fiát, aki Albertfalván halt meg.

Erdős István kereskedő, Budapest A 102/1. századdal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel.

Erdős Rezső kereskedő. Budapest 1942. szept. hótól 1943. febr.-ig és 1944. máj. 22-től teljesített munkaszolgálatot Jászberényben és Borban. Később deportáltak Westfallen-be. A családból deportáltak még feleségét és 3 bátyját. 3 bátyja nem tért vissza.

Ernst György iparos, Budapest. 1944. ápr.-tól a felszabadulásig munkaszolgálatot teljesített. Feleségét, testvéreit, anyját deportáltak, felesége visszatért

Ernst György né fihémeműkészítő, Budapest. Egy évig volt deportálva Auschwitzba, majd 1945. jún.-ban szabadult fel. Anyósát, sógorát elvesztette.

Erői László műszerész, Budapest A C. 706. századnál Oroszországban. Erdélyben és Szerbiában teljesített szolgálatot és a honi hírhedt táborban szabadult fel. Apósát, Schillinevr Jánost 1944-ben deportáltak és nem ért vissza.

Fabritzky Imre konzervgyáros, Budapest. Több ízben teljesített munkaszolgálatot különböző helyeken, majd 1944. december 5-én megszökött örhalomnál. Elvesztette nagybátyját, Farkacs Sándort és annak Gábor fiát, akii a nyddiasok Dunaharattin agyonlöttek, továbbá sógorát és 2 unokaöcsét.

Faludi (FaJenstein) Béla kereskedő, Budapest. Délvidéken és másutt teljesített munkaszolgálatot, majd a deportálás elől megszökött. Anyja a gettóban szerzett betegségében halt meg, Ernő bátyja a deportálásban tűnt el, Imre öccsét Budapesten végezték ki. Feleségének atyját elhurcolták és el-tűnt, nővére férjével és gyermekével Auschwitzban pusztult el.

Faludi Jen öné gyógyszerész, Budapest. Leányával együtt keresztény családnál vészelté át a nyilas időket. Férje mint muszos az orosz fronton tűnt el, elvesztette még nővérét, annak fiát és több közeli rokonát.

Faragó Andor áll. v. fogász, Budapest. Gödöllőn teljesített munkaszolgálatot, majd megszökött, bekerült a Mária Terézia laktanyába, onnan újra Gödöllőre vitték és ismét megszökött. 1 testvérét, 1 sógornójét és 1 gyermeket vesztett el.

Faragó Lóránt dr. elektromérnök. Budapest. A 701/12. századdal Orcazországban volt muszos és Budapesten szabadult fel. Elvesztette anyját, 3 nagynénit, 2 unokatestvérét, 2 testvérét és azok 3 gyermekét. Felesége a deportálásból megmenekült

Faragó Tibor kereskedelmi alkalmazott, Budapest. A 208/8., 101/73. és 102.

VÉP kötelékében honi és erdélyi munkaszolgálat után deportáltak és Günskirchenben szabadult fel. Feleségének öccsét, Faragó Ivánt 2 évi ukrajnai szolgálat után Borból Németországba deportálták, ahonnan nem tért vissza. Feleségének atyja a meghurcoltatások következtében Győrben halit meg.

Farkas Adolf fakereskedő, Budapest. 9 hónapig teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette 2 testvérét 7 gyermekkel, feleségének nővérét és annak férjét. Leánya férje szintén deportálva volt, majd megszökött és a felszabadulásig bujdosott.

Farkas Imrémé magántisztviselői Budapest Testvérével és édesanyjával a gettóban vészelte át a nyúlás időt. Férjét deportálták és Günskirchenben 1945 máj. 5-én szabadult fel, de azóta hír nincs róla. Elvesztette még anyóját, István sógorát, Katalin sógornőjét és férjét, valamint gyermeküket, akiket kivégeztek és F. István feleségét és öt-éves kisgyermeküket is.

Farkas László kereskedő, Budapest Fivérét, F. Ernőt veszítette el, ő maga 1945 jan. 9-én szabadult fel.

Farkas Mózes szücsmester, Budapest. A 701. századdal több éven át megszakításokkal teljesített munkaszolgálatot, majd 1914 decemberében megszökött és a felszabadulásig bujkált. Elvesztette édesanyját, Bernéit fivérét feleségével és 4 gyermekkel. Náthán testvérét feleségével, 3 gyermekkel és Izsák fivérét. Fivéréi mint muszások haltaik meg, családtagjai a deportálásban, 1 sógorát 3 gyermekkel is elvesztette.

Farkas Sándor szörmekereskedő, Budapest. A 705/1. századdal Erdélyben teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette anyját húgát, sógorát és 40 közeli hozzátartozóját. Felesége Rajna Margit bujkált az üldöztetések alatt és fiát veszítette el.

Farkas Sándor cipőkereskedő, Budapest. Három évig volt munkás a szolgálatos a 10.V21. századdal részben Oroszországban. Elvesztette öccsét, apósát, sógorát és közeli hozzátartozóiból tizet. Felesége és gyermeke is deportálva voltak, ő maga Szikszón szökés útján szabadult fel és itt egy Juhász Gábor r.eyü temetőár és Olga, undtaahuga két társával együtt rejtegette és mindvégig élmezte.

Fabián Henrik vendéglős, Budapest. 1944 május 29-én deportáltak és megjárva a német haláltáborokat, 1945 május 2-án Mühldorfban szabadult fel.

Elvesztette feleségét, 2 kislányát, nővérét, sógorát és azok 3 gyermekét.

Fabri György szücsmester, Budapest. 1944 május 15-től teljesített munkaszolgálatot az ország különböző részeiben, a 101/320. századnál. A bori megmaradt 1600 bajtársat élelmező beszerző szakasz parancsnoka volt, a gettóban szabadult fel.

Färber Manó kalapnagykereskedő, Budapest. 1940-ben, majd 1944-ben volt muszos és Budapesten szabadult fel. Nővérét, Sugár Józsefnél, bátyját Sámuelt deportálták feleségével leányával és 2 fiával. Közülük 2 fiú, 2 leány, 2 unoka nem tért vissza.

Fehér György magántisztviselő, Budapest. A 701/1. századdal teljesített munkaszolgálatot kb. 15 állomáshelyen és végül Kopházán szabadult fel 1945 március 31-én.

Fehér Károly szabómester, Budapest nőszülése miatt áttért a zsidó vallásra és emiatt a fasizmus alatt ő is üldöztetésnek volt kitéve. Felesége anyósával együtt bujkált és családjának több tagját veszítette el.

Fehér Lajos sütőmester, Budapest. A 101/314. századdal honi munkaszolgálat után deportáltak és 1945 máj. 4-én Günskirchenben szabadult fel. Felesége kivételével teljes családját kiirtották.

Feiertag Olga háztartásbeli, Budapest. A deportálásból Teresienstadtban szabadult fel 1945 április 26-án. Nagynénijét és 2 nagybátyját veszítette el.

Feig Rudolf szövömmester, Budapest. Több ízben teljesített rövidebb ideig munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette szüleit, Mózes bátyját Ukrajnában, nővérét, feleségének szüleit, testvéreit, Klein Ervinnét és 2 gyermekét, valamint Mózes bátyjának 2 leányát, azoknak férjeiket gyermekesükkel együtt.

Feith Mihály építész mérnök, Budapest. Egy hónapig munkaszolgálatot teljesített Isaszegen és Soroksáron. Édesanyját, nővérét és nyolcvan rokonát elvesztette a deportálásban.

Feld József kereskedő, Budapest. Több éven át volt munkaszolgálatos részben Lengyelországban és 1944 okt. 16-án szabadult fel. Apját, nagybátyját veszítette el.

Feldmár György tisztviselő, Budapest. A 101/308. századdal több éven át honi munkaszolgálatot teljesített a budapesti felszabadulásig. Elvesztette

mostohaanyját és rokonságának 32 tagját.

Fellner Zsigmond kereskedő, Budapest. Az 5. üllői századdal teljesített munkaszolgálatot a pesti felszabadulásig. Elvesztette öccsét és feleségét

Féltéi Lmréné dr. háztartásbeli, Budapest. Családjának vesztesége: dr. Berger Lajos orvos és annak felesége, Berger Eva. férj. Farkas Sándomé és férje, valamint két él? féléves kislia. Dr. F Sándor Voronyezsnél tűnt el, mint muszos.

Fenyő Komélné özv. műszaki iroda tulajdonosa, Budapest. Fia Kornél 1942 április 27-én a 101/5. századdal került ki Oroszországba és utolsó hír 1942 december 12-én jött tőle. Elvesztette még bátyját, dr. Szatmár Sándor szerkesztőt, akit a Gestapo hurcolt el

Fenyő Tibor iparos, Budapest. A 180/23. századdal több éven át teljesített munkaszolgálatot és volt a bori hírhedt Voralberg lágerban is. Fivére, Lajos 1943 januárjában Voronyezsnél fogóságba esett és azóta semmi hír róla. Családjából még elveszett Brust Márton, annak felesége, gyermekei és írno kai.

Fenyves Imre hadirokkant, magántisztviselő, Budapest A 108/16. századdal több éven át teljesített munkaszolgálatot, nagyrészt Oroszországban, majd deportálták és 1945 április 27-én szabadult (fel. Távoli családja Ujpestről és a vidékről teljesen elveszett a deportálás következtében. Az 1943-as visszavonulásnál Bugyeninél sebesült meg és mint 50%-os hadirokkant szerelt le.

Ferenci Lajos bórkereskedő, Budapest. A 101/16. századdal többbizben teljesített munkaszolgálatot és 1944 decemberében szabadult fel. Elvesztette Mayer fivérét, annak feleségiát és 3 gyermekét, Kaufimann Adolfné 3 gyermekkel, Kan dél Ernőt és feleségét, Feldmann Samut és feleségét 2 gyermekkel, Katz May ért, feleségét 2 gyermekkel.

Féder Sándor kereskedő, Budapest A 101/333. századdal teljesített munkaszolgálatot és Budapestben szabadult fel. 2 testvérét és családjának 30 tagját veszette el?

Fényes Albert fakereskedő, Budapest. 1944 október 20-án sánçasásra vitték el, majd megszökött és feleségével bujkált. 2 testvérét veszette el, míg feleségének 2 fivére mint műszósók haltak mártírhalált.

Fischer Albertné kárpitós, Budapest. 1945 február 12 én szabadult fel, férjét 1944 szeptemberében hurcolták el és azóta nincs róla hír. Edesatyját Debrecenből vitték el, elvesztette még testvérei közül Lászlót Oroszországban, Sándort és Józsefet a deportálásban, továbbá családjából Fischer Jánost és annak hozzátartozóit

Fischer Andor fémmagykereskedő, Budapest. A 101/14. századdal szolgált Szentkirálysziabadján és Harkán szabadult fel Szüleit Budapesten, a nyilasok ölték meg, feleségét és Ágnes leányát Auschwitzban gyilkolták meg.

Fischer Armin kávéháztulajdonos, Budapest. 1944 május 23-tól október 25-ig többhedyütt teljesített munkaszolgálatot és Budapestben szabadult fel. Több távoli rokonát veszette el.

Fischer Béla bádogosmester, Budapest. A 102/205. századdal teljesített munkaszolgálatot, a pesti felszabadulásig Húga a deportálásban halt meg. F. József bádogos a 102/205 századdal volt munkaszorgálatos.

Fächer Györgyné aranyműves, Budapest. 1944 tavaszán ia nyálasok elhurcolták háramizben, majd a Gestapo üldözése elől bujdosott és felszabadulásáig tizennyolc lalfásiban volt. Bátyja, Friedmann Tibor a 101/2. századdal volt munkaszol gád a tos és 1943 jan. 18-án Oroszországban eltűnt; feleségét a józsefvárosi pályaudvaron 1944 dec. 3-án agyonlőtték. Férje, mint muszos vonult be a 109/4. századhoz és az orosz fronton 1943 jani. 18-án tűnt el

Fischer József mészáros, Budapest. Több éven át teljesített munkaszolgálatot nagyrészt Oroszországban, majd 1943 júl-ban hazajött, megszökött és illegialiításban élt a felszabadulásig. Közben a nyilasok teljesen kifosztották. Szüleit deportálásban veszette el, felesége visszatért.

Fischer László kelmfestő, Budapest 1940-től megszakításokkal munkaszolgálatot teljesített a 109/10. és 101/69-századokkal. 1944 dec-ben Bergen-Belsenbe deportálták. Teresienstadban szabadult fed. Edesanyja, felesége, húga a deportálásban, öccse mint muszos tűnt el.

Fischer Pál textiltechnikus, Budapest. A 101/46., 70. és 109/22. századokkal Délvidéken és Erdélyben szolgált 40 hónapon át és Gunskirchenben szabadult fel. Feleségét, 2 kislfiát] és anyósát ölték meg.

Flamm Sándor szücsmester, Budapest. A 109/22. századdal Budapesten szolgált. A Jókai-utcai svéd szövetség-megrohanásánál, amikor háromszáz embert gyilkoltak le, egyedül őt kísérték legálisan a férfiak közül a gettóba, mert felesége és két gyermeke mezít-láb volt és egyik gyermeket neki kellett vinnie. Elvesztette szüleit, húst. 2 sógorát, apósát, anyósát, 4 nagybátyját és 4 nagynénit.

Fleischmann Béla mészáros, Budapest. 1944 novemberében a nyilasok elhurcolták a gettóba, közben bántalmazták és kifosztották. Fia muszos volt Oroszországban, 1942 decemberében mártírhalt! Családjából még Fleischmann Lászlónét deportálták, aki 1945. május 5-én szabadult fel és Fleischmann Imre volt muszos, aki Borban szabadult fel.

Fleischmann Gyula kirakatáLVány-készítő, Budapest 1940-ben 1 hónapig volt muszos, majd 1944-ben behívták, de megszökött és végül a gettóban szabadult fel. 5 testvérét, azok családtagjait, sógorójét, annak leányát unokáját és még számos közeli hozzátartozóját ölték meg a németek.

Fleischmann Tibor tisztviselő, Budapest. Több ízben behívták munkaszolgálatra és mindig sikeült megszabadulnia és a deportálás elől megszökött. Szüleit és húgát megölték a náciak.

Fleischner Manó kereskedő, Budapest. 1944 máj-ban Szentendrre vonult be, ahonnan deportáltak. 1945. máj. 4-én Gunskirchenben szabadult fel. A 608 km-es utat éhezve, folytonos ütlegetés közepette gyalog tették meg. — F. György műszerész. Deportáltak és azóta semmi hír sincs róla. Elvesztette még testvérét, dr. F. Gyula orvost és annak feleségét, akik mindketten Auschwitzban haltak mártírhalt! Családjából még Benedek Pálné pusztult el.

Flóris Imre cukrászmester, Budapest 1940—1942-ia teljesített munkaszolgálatot, majd 1944-ben ismét a pesti felszabadulásiig. 1 sógorát vesztette el.

Fodor József bőrdíszműves, Budapest. A 11-eis kmsz-nél teljesített munkaszolgálatot és a pesti gettóban szabadult fel. Ezt megelőzően bomba támadástól súlyosan megsebesülve, kórházba került, ahol 2 évig feküdt. Elvesztette szüleit és 20i közeli hozzátartozóját.

Fodor József mérnök, Budapest.

1944. okt. 20-tól 5 hónapiig sáncásason volt, majd Budapesten felszabadult. Családjából elvesztette 3 nőtestvérét, továbbá Fried Vidornét, Kardos Hermannet és fiát, F. Vidort, K. Heimant és K. Sándort. Feleségének nagynénjét és családját, valamint több hozzátartozóját szintén elvesztette.

Fogéi Imre mérnök, Budapest. A 101/66. és P. 339. századokkal teljesített munkaszolgálatot, majd eltűnt. Családjából elvesztett mégí sógora, nagybátyja és több rokona.

Fon Sándor dr ügyvéd, Budapest. Győrtt 14 hónapig volt muszos, majd mint politikai foglyot internáltak a Pozsonyi-út 8—10 sz. házában, ahol együtt volt többek között Szeder Ferencel. Renci Sándorral, dr. Karcai egy. tanárral és Rátkai Mártonnal. Fon Endréné szül. Fried Lili mártírhalt! halt Bergen-Belsenben.

Forgács László tisztviselő, Budapest A 209. századdal teljesített munkaszolgálatot és a gettóban szabadult fel. öccsét és 30—40 közeli családtagját vesztette el.

Forrai Tibor villanyszerelőmester, Budapest A 106/11. századdal Oroszországban teljesített munkaszolgálatot és Budapestem szabadult fel. Elvesztette 3 fivérét, közülük 2-öt Oroszországban 1 pedig Kiskunhalason ölték meg. Anyósa Auschwitzban halt mártírhalt!

Forschner János mérnök, Budapest. A 71. századnál teljesített munkaszolgálatot, amely század parancsnokai, Tóth Béla főhadnagy 1944. december 5-én Sashalmon, a katonai telepen, irodájában 5 nála megbújt muszost revolverrel védett meg a hozzá benyomuló nyilasok és német katonák elől. Budapesten szabadult fel 15 családtagját vesztette el.

Fóti (Fischer) László textilkereskedő, Budapest. A 101/29. és IV/15. századokkal teljesített munkaszolgálatot a budapesti felszabadulásiig, illetve 1944. október 13-ig, amikor megszökött. Felesége deportálva volt, de visszatért.

Földeák Lászlóné háztartásbeli, Budapest. Első férje, Kardos József muszos volt és 1945. februárjában Nagy-czeniken halt mártírhalt! Elvesztette szüleit és 2 fivérét, akik mint muszosok Oroszországban tüntek el.

Földes Ferenc magántisztviselő, Budapest. A 67. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd Buchenwaldba vit-

tek, ahol 1945. április 10-én szabadult fel. Fia, F. Károly mint muszos, orosz fogságba esett, ahol jelenleg is van, anyját, nővérét és feleségének testvérét 2 gyermekkel deportálták és közülük egy sem tért vissza. Feleségének 3 fivére muszos volt és nem tértek vissza.

Földes József fémaikereskedő, Budapest. 1944 októberében vonult be munkaszolgálatra és Budapesten szabadult fel. Elvesztette öccsét, 2 unokatestvérét, egyiknek feleségét és gyermekét. — F. Gyula fémaikereskedő 1940-től teljesített munkaszolgálatot. — F. Géza 1942 októberében vonult be munkaszolgálatra és a deportálás elől sikerült megszöknie!.

Földes Miklós m. tisztviselő, Budapest. 1940-ben, majd 1944-ben hosszabb időn át munkaszolgálatot teljesített többhelyütt az országban. Feleségét deportálták, nem tért vissza.

Földiák József kereskedő, Budapest. A 101/352. századdal 1944. június 4-től teljesített munkaszolgálatot és a gettóban szabadult fel. Leányát, Rosta Zsuzsát deportálták és nem tért vissza.

Franki Andor tímármester, Budapest. Több éven át a XIII. k. m. sz. zlj. 4. századdal teljesített szolgálatot. 1945. febr. 13-án deportáltak és 1945. máj. 4-én szabadult fel Gunskirchenben.

Frank Lajos hentes és mészáros, Nyírtura. A 108/303. századdal többhelyütt teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Szüleit és 1 leánytestvérét elvesztette el.

Frank Tamás kisiparos, Budapest. 1942. okt.-tól teljesített munkaszolgálatot Galánthán, majd mint grafikust a budapesti honvéd térképészeti intézethez vezényelték és mindvégig itt szolgált, a gettóban szabadult fel.

Frank Zsigmond aranyműves, Budapest. 1940-ben és 1944-ben volt muszos, majd védett házban és végül a gettóban volt, ahol felszabadult. Veje, Kardos György muszos, 1942-ben Oroszországban pusztult el, sógora Weisz Jenő és Imre fia a deportálásból nem tértek vissza.

Frankfurter Imre mérnök, Budapest. Ki vétel ezetségs miatt 1944 decemberéig nem esett bántódása, ekkor megszökött és a felszabadulásig bujkált. Edesanyja mártírhalt.

Franki Lajos felsőrészkészítő, Budapest. A 109/32. századdal több éven át volt muszos, részben Lengyelországban és 1944. október 26-án Ungváron sza-

babadult fel. Elvesztette feleségét, 1 gyermekét, testvérét, apósát, anyósát, 3 sógorát és 1 sógornőjét.

Freyberger Gyárfás Jenő műszaki kereskedő, Budapest. A 101/319. századnál 3 hónapig teljesített munkaszolgálatot, majd a svéd követségen szabadult fel. Feleségét és öccsét deportálták, felesége nem tért vissza.

Freud Lajos kereskedő, Budapest. A 102/14. és 101/40. századdal 1943 áprilisától munkaszolgálatot teljesített és 1944 szeptemberében megszökött, majd december 17-ig bujkált feleségével együtt. Feljelentés folytán feleségét elvitték, de megszökött. Felesége elvesztette 1 hagyónőjét, 1 unokatestvérét és 1 húgát, míg ő 2 unokanővérét és 3 unokabátyját és 1 unokahúgát. Felesége nagybátyját, Horváth Antalt feleségével, leányával és unokájával a nyilasok a Dunaparton kivégezték.

Fried Vilmos kereskedő, Budapest. A 109/20. századdal Erdélyben teljesített munkaszolgálatot hosszabb megszakításokkal éveken át és Budapesten szabadult fel. Jenő öccse Oroszországban volt muszos és nem tért vissza.

Friedländer Salamon kereskedő, Budapest. Ferihegyen és Kecsenen teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette fivérét, Hugót, húgát, Lilit, annak férjét, Farkas Lászlót, akit agyonlőttek és saját fiát, Lászlót, aki Oroszországban tűnt el.

Friedlich Lajos ig., Budapest. A 101/316. századdal teljesített munkaszolgálatot a budapesti felszabadulásig. Elvesztette Tibor öccsét, Bán Kálmán és Steiner Sándor sógorait.

Friedmann Emil dr. orvos, Budapest. Több ízben teljesített munkaszolgálatot mint orvos, majd deportáltak Bergen-Belsenbe. Feleségei gyermekeikkel, vidéken ölt keresztényeknél. Elvesztette testvéreit és azok családtagjait, valamint feleségének teljes családját.

Friedmann Jenő malomtisztviselő, Mezőkövesd. Több éven át teljesített munkaszolgálatot, legutoljára Borban, ahol 1944. október 3-án szabadult fel. Elvesztette anyját, 3 testvérét.

Friedman Odön kereskedő, Budapest. 1949-től megszakításokkal munkaszolgálatot teljesített, majd 1945. jún. 18-án szabadult fel. Dezső, Arpád és Gózmán Ábrahám Oroszországban eltűntek.

Fritsch Ernőné szabóm., Budapest. Az üldöztetés ideje alatt bujkált. Férje mint muszos Kőszegen halt mártírhalt.

Fritz József a Magyar Ruggyantarugóárugár Rt. igazgatója, Budapest 1943. és 1944-ben volt muszos, majd 1944. november 28-án deportálták és Günskirchenben szabadult fel. Elvesztette nővérét, 2 fivérét, sógornőjét, annak gyermekét és valamennyi vidéki rokonát.

Frojinovics Ferenc kereskedő, Budapest.

Frost Imre kereskedő, Budapest. Hóni és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített, majd 1944 októberében megszökött és az orosz felszabadításig az erdőben bujkált. Szülei deportálva voltak, de visszatértek, 2 nagybátyját vesztette el.

Fröhlich Lajos kávé, Budapest. A 109/26. szentendrei századdal 23 hónapig volt Oroszországban és 1945. jan. 18-án szabadult fel. 1944. akt. 16-án szökött meg és attól kezdve Budapesten bujkált. Család tagjai közül 12 nem tért vissza.

Fucsb Fülöp kereskedő, Hogy ész. A 12. vasútépítő századnál teljesített munkaszolgálatot, majd deportáltak és Zugén dóriban 1945. április 1-én szabadult fel. Feleségét és fiát, valamint leányát és unokáját vesztette el. Jenő fia Oroszországban volt muszos és felszabadult. Miklós fia vele együtt volt Zügerdorfban és együtt is szabadultak.

Fülepp Miklós Rt igazgató, Budapest. A 101/33. századdal a Don mellett szolgált, majd Afgal várói deportáltak és 1945. április 7-én az oroszok szabadították fel.

Fürst József kereskedő, Budapest. Muszos volt, majd deportáltak és Auschwitzba szabadult fel. Mihály fia Voronyezsnél esett orosz hadifogságba. Endre fia muszos volt, nővérét, Rózsát, Szidit, Erzsébetet, Herminát deportálták férjükkel együtt és közülük csak Hermina férje tért vissza.

Galambo Dezsőné kereskedő, Budapest. Férjét, aki 50%-os hadirokkant volt, 1944. június 3-án az utcán a csendőrök elfogták és azóta nem tért vissza. László fia büntető századnál szolgált, majd sánóásásra hívták be, ahonnan később megszökött. Családjából Lónyii Györgyné, Baugartner György, férje, 2 testvére, feleségeik és 2 gyermekük vesztett el.

Gang Alfréd váll igazg., Budapest. A 103/3. századnál teljesített hosszabb ideig munka szolgálatot, majd deportáltak családjával együtt és az oroszok szabadították fel. Elvesztette édesanyját, húgát, anyósát, apósát és több ro-

konát.

Ganz Hermann tollkereskedő, Budapest. A 101/38. századdal honi munkaszolgálatot teljesített és Budapesten szabadult fel. Elvesztette leányát és vejét- Fia, Jenő mint muszos orosz hadifogságban van.

Ganz Pálné redőnygyáros, Budapest Férje 1942-ben a monori 101/27. századdal ment ki Oroszországba, ahol Voronyezsnél tünt el. Elvesztette még anyját, apját, nővérét és annak 2 gyermekét, köztük Pétert, aki a bevagonozás napján született Férje részéről annak édesanyját, fivérét, feleségével és fiával együtt. Ezenkívül még több rokonát vesztette el.

Gara Tibor kereskedő, Budapest A 109/4. századdal Oroszországban és Erdélyben teljesített munkaszolgálatot, majd Dachauba vitték és 1945. április 27-én szabadult fel. Elvesztette anyját, öccsét, Györgyöt, mint muszost, nagybátyja öccsét, nagynéjét, utóbbit a nyilasok lőtték agyon. Felesége szintén a deportálásból szabadult fel. Elvesztette 2 fivérét, Istvánt Oroszországban, Pál Németországban halt meg.

Garbovits Imre kereskedő, Budapest. A 201/4. századdal és más századokkal együtt honi és oroszországi munkaszolgálatot teljesített, majd 1944. december 10-én megszökött és a felszabadulásig bujkált. Deportálás folytán elvesztette feleségét, 2 btyját, 1 nővérét, 2 sógorát, 1 sógornőjét, annak 2 fiát, apósát és anyósát.

Gábor Andomé kalapüzlet tulajdonos, Budapest. A felszabadulásig bujkált. Éva leánya Auschwitzban volt deportálva, ahonnan ezeidig nem tért vissza. Elvesztette családjának több tagját.

Gábor István köftflővő, Budapest. A 101/61. századdal az országban teljesített munkaszolgálatot, majd 1944. nov 27-én deportáltak. Nagybátyját és un okatest véreit elvesztette.

Gábor Zoltán kereskedő, Budapest. Több éven át a 701/16. századdal] honi munkaszolgálatot teljesített, majd szökés útján szabadult fel. Családjából Fischer Imrét deportálás közben agyonlőtték és Keszler Tibor mint muszos, Oroszországban halt meg.

Gábor Zoltán fakereskedő, Zuhogy. A 107/16. és 313. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd orosz fogságba esett 1944. aug. 4-én. Feleségét, gyermekét, húgát, 2 sógornőjét 5 gyermek-

kel, apósát, szüleit, 2 testvérét 1 leány-nyal, vesztette el.

Gábor Sándor tisztviselő, Budapest. A 101/323. századdal honi munkaszolgálatot teljesített, majd megszökött és itt szabadult fel. Feleségét mint politikai foglyot deportálták, öccse Szibériában van mint muszfogoly, szüleit 1944. december 28-án a nyilasok kivégezték a Dunaparton feleségének atyját, Weisz Mártont 1944. december 31-én végezték ki, hűgát, Évát deportálták, valamint majdnem minden vidéki rokonukat. Közülük csupán felesége és Éva húga tértek vissza.

Gál Jenő főtisztv., Budapest. 1940-ben majd 1944-ben volt muszos és a pesti gettóban szabadult fel. Elvesztette feleségét és György fiát, valamint édesanyját és nővérét, továbbá sógorát Debrecenből deportálták, de ők visszatértek. Nyíregyházi 2 nővére seintén elpusztult a deportálásban.

Gál László kereskedő, Budapest. 30 hónapon át teljesített munkaszolgálatot a 109/18 századdal Erdélyben és Lengyelországban és végül Ungvárott szabadult fel. 2 öccsét, 1 sógorát és 2 unokatestvérét vesztette el.

Gál Sándor váll, igazgató, Budapest. 1941. aug.-tól decemberig volt muszos, majd a gettóban felszabadult. Elvesztette édesanyját, apósát, anyósát, akik a deportálásban, valamint sógorát, aki Oroszországban halt mártírhalt. Felesége szintén deportálva volt és Auschwitzban szabadult fel.

Gárdos Dezsóné, Budapest 1944. július 23—augusztus 28-ig a RÖKk Szilárd-utcában internálták, majd svéd védett házba került. Férje bujkálással vészeltte át az üldöztetést.

Gárdos Miksa bankiőtisztv., Budapest. 1944. okt. 20-án vitték el a nyilasok sáncmunkára, majd Thuringiába deportálták.

Gáspár (Glancz) Béla dr. ügyvéd, Budapest Oroszországban volt munkaszolgálatos, majd Maaithausenbe hurcolták, ahol felszabadult. Atyja, felesége, nővére, bátyja mártírhalt hal- tak. Elvesztette még családjának több tagját

Gáspár István dr. író, ia Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara előadója. Budapest. Munkaszolgálatot Jászberényben, Borban és Temesváron teljesített és Budapesten szabadult fel. Közeli hozzátartozói közül 15 személy, valamint a Révész-családot vesztette el.

Gáti Zoltán hírlapiró, Budapest. A 110/9. századdal több éven át megszakításokkal teljesített munkaszolgálatot és az üldöztetésből 1919—1921-ig része volt, amikor mint baloldali Egerben internáltak. Budapesten szabadult fel. Elvesztette sógorát, Radó Antalt, aki a 110/8. századdal került deportálásra.

Geiger Antal kereskedő, Budapest. A 101/336. századdal több évig volt muszos megszakításokkal, majd deportáltak és 1945. május 3-án Lübeckben szabadult fel. Sándor József és Jenő fivéréi Ukrajnában, Klein Jenő sógora a deportálásban tűnt el.

Gelbmann Miklós szabósegéd, Ófehértó. 1944. áprilisában hurcolták el Auschwitzba és 1945. május 9-én szabadult fel a deportálásból. Elvesztette anyját, 4 testvérét a deportálásban, míg 2 muszos testvére eltűnt.

Gellert György banktisztviselő, Budapest- 1944. október 23-án bevonult, majd deportáltak Mauthausenbe, ahol 1945. április 14-én végelgyengülésben mártírhalt.

Gellert Csepregi Jenő oki. kultúr- mérnök, Budapest. 1945. január 18-án szabadult fel.

Genad Endre igazgató, Budapest. 1940-ben, majd 1943-ban vplt muszos, 1944. májusában letartóztatták, később Rákosszentmihályon bújdosott a felszabadulásig. Öccsét., nővérét és sógorát, valamint azok gyermekeit hurcolták el. Családjából Bisitz György Ukrajnában! tűnt el.

Gergely Arnold dr. ügyvéd, Budapest, 1940. szeptembertől decemberig teljesített munkaszolgálatot, majd 1944 október 20-án a nyilasok elhurcolták. Csonádon vérhast kapott és így hazaengedték. 1945. január 7-én szabadult fel.

Gergely Ferenc mérnök, Budapest- 1940-ben és 1944-ben volt muszos, miközben a nyilas brigantik teljesen kifosztották. November 20-án megszökött. Bátyja dr. Gergely Jenő a budapesti Wesselényi-utcai kórházban volt, a nyilasok kifosztották és a izgalom következtében szívtrombozisban halt meg. Szülei ugyancsak a Wesselényi-utcai kórházban , haltak mártírhalt

Gergely GyőEóné magánzó, Budapest. Férjét 1945. január 4-én az utcán elfogták és a Szt. István-körút 2. sz. alatt végezték ki a nyilasok. Elvesztette dr. Horváth Jenőt, nővérét Kaufmann Malvint és több rokonát.

Gergely Zsigmond sorsjegyőárusító. Budapest A 10136 századdal Ukrajnában és a Donnál teljesített munkaszolgálatot, majd Buchenwaldban szári a bűit fel. Elvesztette feleségét, anyósát, apósát, sógorát, sógornőjét 2 gyermekkel és 2 testvérét.

Gerő Dávidné özv. kereskedő, Budapest. Férjével együtt, a gettóban volt, majd bújkáltak a felszabadulásig. Férje az üldöztes szenvedések-ből kifolyólag 1946. április 20-án meghalt. Leányát, Magdát, annak fiát Istvánt és leányát Évát Auschwitzba, Klára leányát Rawensbrückbe, Goldberger László vejét Hamburgba deportálták, közülük senki nem tért vissza. Bürger Andor vejét Báliról hzot'ra vissza holtan.

Gerő (Gelber) Dező kereskedő, Budapest. A 240, 109 24. századokkal teljesített munkaszolgálatot, részben Ukrajnában és a deportálásból 1945 márciusában szabadult fel. Édesanyja 65 éves korában a gettóban halt meg, deportálták öccsét, Miklós bályját, Hermann fivérét és annak Róbert fiát. Miklós és Róbert nem lérték vissza.

Gerő Imre mérnök, Budapest. Nagykátán teljesítendő munkaszolgálatot és Budapestben szabadul fel. Hatvan tagú családból öten tértek vissza.

Gerő Imre kereskedő, Budapest. Több éven át volt megszakításokkal honi muszos és 1945 március 31-én Sopronban szabadult fel. Elvesztette 5 testvérét, sógorait, unokahugait és gyermekeit, valamint családjának 25 tagját.

Gerő István kereskedő, Budapest. Több éven át teljesített munkaszolgálatot, majd a Margit-körud fogházban is volt, onnan védett házba kerülj ahonnan a nyilasok elhurcolták, majd a gettóban szabadult fel. Bátyja, mint muszos Oroszországban túnt el, hűgát deportálták és azóta semmi hír sincs róla.

Gerő Izor ny. tisztviselő, Budapest. Veje Koricsoner Sándor a 208 106. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és nem tért vissza, ő maga Budapestben szabadult fel.

Gerstl Károly kereskedő, Budapest. A 5 2. századdal honi, orosz és lengyelországi munkaszolgálat után deportálták és 1945 márciusában Agfalván szabadult fel. Elvesztette édesanyját és bátyját, aki Oroszországban túnt el. János öccse Borban volt muszos.

Gertler Adolf fonalkereskedő, Buda-

pest. Fia Viktor több éven át volt BUSZOS, unokaöccse dr. G. J. Jenő és Erős Béla elvesztett Hűga özv. Sebeiben Gézáné vele együtt volt a gettóban a felszabadulásig.

Gervai László utazó, Budapest. 1942 júniusban Zomborban a nyilasok súlyosan bántalmazták, majd deportálják Guns kirchenbe. Elvesztette családjából dr. Weisz Ignácét, Szarvasi Ferencet és Aladárt, valamint Grünbaum Lajost Gémesi Oszkár, Budapest. Muszos volt több éven át, nagyrészt Ukrajnában, majd 1944 október 22-én szabadult fed.

Glaser Jenő textilkereskedő, Budapest. Az 52. századnál teljesített rövid ideig munkaszolgálatot, majd Budapestben szabadult, fel. Öccsét, hűgát és annak férjét veszi te¹ te el.

Glück Hermann kocsisikéő, Budapest A 101312. századdal több helyütt téliesített munkaszolgálatot' és 1944 december 12 én Baranyaszentlőrincen szabadult fel. Elveszthette feleségét, 3 testvérét, Weisz Armit és leányát Magdát, valamint Engel Zoltánt.

Glück Jenő illatszertártu'jadosos, Budapest. Családjából elvesztett? leányát, Líviát, akit muszos férjével együtt a nyilasok, végeztek ki. Fivérét és annak feleségét, valamint Artúr fivérét és feleségét deportálták és ugyancsak deportálták nővérét és annak férjét is. Felesége elvesztette édesanyját és több rokonát. A család tagjai közül nyolcvan nem tértek vissza.

Glück József bútorkercvkedő, Budapest. 1940-tól több ízben a 101/343. kmsz. szel teljesített munkaszolgálatot az ország területén 1944. október végen a svéd követségre kerül! éj ott is szabadult fel. Édesanyját és öccsét a nyíregyházi gettóból Auschwitzba deportálták; kik nem tértek vissza.

Glück Pál gazdálkodó, Budapest 1944 okt-tól 1945 febr-ban történt felszabadulásáig Birkenauban volt deportálva.

Goldberger Sámuel és fiai R. T., Budapest.

Goldberger Sándor szakszervezeti gondnok, Budapest. Hat hónapig volt munkaszolgálatos a 107/16. és más századoknál. Elvesztette szüleit és sógorát, öccse visszatért.

Goldmann Sándor cipőgyáros, Budapest. A 101/312. századdal Zomborban és Bükkszálláson teljesített munkaszol-

gálatot, majd Baján szabadult fel. Elvesztette feleségét, 4 testvérét, sógorát és sógornőjét, valamint közeli rokonságából Ritter Imre és Goldmann Jenőt teljes családjukkal. — G. Kálmán cipészsegéd, Budapest. Honi, lengyel és csehszlovákiai munkaszolgálat után Mauthausenben szabadult fel. Edesanyja mártírhalált halt. — G. Imre cipész, Budapest. Szintén muszos volt. — G. Ede cipész. Budapest Honi munkaszolgálatot teljesített.

Goldschmidt Salamonné ruhaszalon tulajdonos, Budapest. Védett házban vészelte át az üldöztetést. Férje Harkán túnt el. bátyját deportálták kislányával együtt, valamint hűgát, akik közül egyik íem tért vissza. Férje öccse mint muszos túnt el, hűgát deportálták, Béla öccsét, minit osztrák állampolgárt feleségével együtt ölték meg.

Goldstein Dező tisztviselő, Budapest. 1940-tól kisebb mégiszakításokkal a 101/201. századdal teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból Gunskirchenben szabadult fel. Jenő öccsét mint muszost Ukrajnában vesztette el, továbbá elvesztette sógorát és felesége szüleit, öccsét és családjának 34 tagját.

Goldstein Nándor kereskedő, Budapest. A 108/46. századdal Nagybanján teljesített szolgálatot, majd Auschwitzba hurcolták és 1945 máj. 2-án Ebenseseben szabadult fel. G. Salamon cégezető, a 108/39. 40. és 55. századokkal honi és lengyel országai munkaszolgálat után deportáltak és 1945 máj. 8-án szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, 6 testvérét és rokonságának 50 tagját

Gönda Mór Marcell nyomdász nx, Budapest Több ízben teljes térd munkaszolgálatot 1940 tői, Aszódon és Bustyaházán. Légitámadás alkalmával 75%-os rokkant lett, hónapokon keresztül beszélni és járnai nem tudott Kórházi helyhiány miatt azo nr-1 le szerelték és Szálasa mentességet élvezett, mint hadirokkant. Bátyját G. Jenőt deportáltak és 1945. májusában tért haza, öccsét G- József színművészt a védett szózáddnl deportáltak és Wells körül felszabadulás után elűnt Felesége szintén deportálva volt és Rawensbrückben szabadult fel.

Gordon Ármin gyárigazgató, Budapest. A 101/318. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd 1944 december 1-én az oroszokhoz szökött Kaposvárott. Elvesztette edesanyját, 5 testvérét és 2 sógorát.

Gosztonyi Márton nagykereskedő, Budapest.

Gottesmann Ernő fogászati cikkek gyártója, Budapest. A 109/32. századdal több éven át teljesített munkaszolgálatot és Ungváron szabadult fel. Elvesztette szüleit és György fiát, aki 7 hónapos korában Budapesten éhenhalt. ő maga végigjárta Bukovinát és Gailiciát és kétszer sebesült meg. Még több rokonát vesztette el.

Gottlieb Lajos kereskedő, Högyész, A 303/4. szekszárdi századdal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette feleségét 3 gyermekkel, edesanyját, Józsuá fivérét, mint muszost. G. Salamont feleségével! és 5 gyermekkel, Kohn Sahamon-nét 5 gyermekevei és Löwi, Bélánét 3 gyermekkel.

Gottlieo Miklós sütőmester, Pincehely. A 104/303. és 224 212. századokkal teljesített munkaszolgálatot, majd a deportálásból Mauthausenben szabadult fel. Elvesztette feleségét, 4 leánygyermekét. Jenő és Sári testvérét, valamint azok családtagjait. — Jelenlegi fsüesége is deportálva volt és Lichtenwörthben szabadult fel. Elvesztette első férjét, Engel Ervint.

Gottlieb Ottó konzervgyáros, Budapest. Három hónapig volt munkaszolgálatos a 101/314. századdal és Budapesten szabadult fel.

Gödrös (Goldner) Elemér kárpitósmester, Budapest. A 101/327. századnál teljesítéd szolgálatot, majd deponáltak és felszabadult. Imre fivére Bukarestben volt' és ott élte ál az üldöztetést. Tivadar fivére is megjárta a deporációs táborokat. Elvesztetek G. Tivadar feleségét és több rokonukat.

Gráf Miksa pénzbeszedő, Budapest. 1944 június 4 én vonult be Nagykátára és 1944 december 8-án Tordaa járói adott utoljára eleijeit magáról, 3 leányát is hiába várja vissza özvegye.

Greiner Andor mérnök, Budapest. 1940-től teljesített több megszakítással munkaszolgálatot éveken át részben Oroszországban és Ukrajnában és Budapesten szabadul fel. Elvesztette 2 fivérét, nővérét, annak leányát és vejét, feleségének fivérét és még több rokonát. Nővérének fia Endre, Oroszországban l ünt el.

Gróf Géza állat bizományos, Budapest. Több éven át teljesített megszakításokkal munkaszolgálatot, majd deportáltak. Ausztriában megszökött és Horvátországban szabadult fel. Fivére

Bergen-Belsenben tűnt el és ugyancsak eijünj leány vés ivére, özv. Heisier ±jnile, míg sógora Feischmann Miksa Fertórákoson haiti meg. Felségen OK anyja az ostrom alatt szerzett betegsége következőében halt meg, baija dr. Forgács IsVán, mint muszos tűnt el Oroszországban.

Gróf Tibor vegyész mérnök, Budapest A 110/4. századdal teijesi ett Ukrajnában munkaszolgálatot, majd 1943 január 12-én orosz fogságba esett, ahonnan 1945 szeptemberében tért vissza. Elvesz ette édesanyját, felesége anyját, unokaöccsét, Elemert mint muszost nagybátyját és még több közeli hozzátartozóját, akik részben a deportálásban,, részben az újvidéki tömeggyilkosságoknál pusztultak el.

Gróf Vilmos iparos, Budapest. A 201/4. századdal teijesi ett munkaszolgálatot a pesti felszabadulásig. Elvesztette feleségét, btyját, nővérét és btyjának feleségét, valamint leányát.

Grosinger László dr. ügyvéd, Budapest. 11 hónapig volt letartóztatásban a Margit-körúti katonai büntető intézetben. Elvesztette anyját, testvérét, sógorát, 3 nagybtyját és Deutsch Béla gyermekét, »továbbá Magyar Lóránd mérnököt és M. Pál gyógyszerészt, akik részben Auschwitzban, részben Kremnitzen és M. Lóránd mérnök a budapesti gettóban halt meg. G. Imre János Budán partizánkodott ott.

Grosman József üveges, Budapest. Először 1940-ben, majd 44-ben volt munkaszolgálatos és Budapesten szabadult fel. Felesége elvesztette több rokonát, akiknek nagyrésze a német haláltáborokban pusztult el.

Grosner Simon építési vállalkozó, Budapest. 1940 augusztusául szeptember 20-ig teljesített munkaszolgálatot és Budapes'en szabadult fel. Veje Szipszer Miklós, mint muszos Oroszországban, Práger Frigyes László szintén muszos volt, majd deportálták, de visszatértét.

Grosz Dezső bélyegkereskedő, Budapest. Három és fél hónapig volt munkaszolgálatos a 208/5. századdal és Budán szabadult fel. Közeli hozzátartozói közül ketten nem tértek vissza.

Grosz Ede cipőkereskedő, Budapest. A Péti kőbányában teljesített munkaszolgálatot, majd Dachauban hurcolták, ahol eltűnt. Felesége Budapesten szabadult fel és elvesz ette még 3 lesi vérért és közeli hozzátartozói közül 20-at. Leánya és fia szintén deportáltak voltak, de visszaértek.

Grósz Miklós kereskedő, Budapest 1940 ben és később is többbizben teljesített munkaszolgálatot a pesti felszabadulásig. Felesége Lichtenwörthben volt deportálva és onnan visszaért.

Grosz Rezső kárpitósmester. Bu-

dapest. A 101/7. századdal volt muszos és a deportálásból Gunkirchenben szabadult fel. 4 testvérét deportálták, de visszatér ék. Felesége védett házbán 2 gyermekével szabadult fel, anyja mártírhalált-haP.

Groszmann Alfréd üvegező, Budapest Többbizben teljesített munkaszolgálatot, feleségét deportálták Belsenbe, de visszaért. Fivére Abrahám nem adott még magáról életjelt, húga, annak férje és 2 gyermeke Auschwitzban pusztultak el. Apósa és sógora Dachauban hallak meg.

Grossmajon Hugó bőöröndös, Budapest. Rövid ideig volt muszos, majd feleségével együtt bújkált a felszabadulásig. Sógorai dr. Náthán László ügyvédet, annak feleségét és 20 éves fiát öl ék meg.

Grossmann Ignác kereskedő, Budapest. 1944 júniusában deportáltak és a felszabadulás Theresienstadtban éré feleségével együtt, akivel közösen tértek haza.

Gruber István fogász, Budapest. 1940 tői több megszakítással teljesített munkaszolgálatot és 1944. november 27-én századáva együtt deportáltak, de ő megszökött s mint magyar zászlós bújkált, s 1944. december 28-án Zuglónál átszökött az oroszokhoz. Édesanyja a gettóban volt, hucát pedig Bergen-Belsenbe deportáltak 1944. december 4-én és felszabadulás után visszatért.

Grosz József kereskedő, textilmérnök, Budapest. Mím katona a gépkocsizó osztagnál 31 havi szolgálatot teljesített, amiből 17 hónapig Oroszországban volt. Később a 119-es éhergépkocsizó osztagtól a 108/66. kmsz. -hez került, ahonnan megszökött és Romániában szabadult fel. öccse Imre min' muszos Borból letti deportálva, és nem tért vissza. Családjának 55 deportált tagja közül 7-en tértek vissza.

Grünberger Armin volt bányatulajdonos, Disznóshorvát. A 107/305. századdal teljesített munkaszolgálatot éveken át és 1945 január 24-én szabadult fel. Elveszhetette édesanyját, feleségét, 1 gyermekét, 5 testvérét, 2 sógorát, 5 sógornőjét és azok gyermekeit.

Gruner Endre hentesmester, Budapest. Több éven át honi, ukrainai, bori és oroszországi munkaszolgálatot teljesített és Borban 1944 szeptember 30-án szabadult fel. Elvesztette szüleit, 7 testvérért.

Grünfeld Samu köt-szővmester, Budapest A 107/3C4. századdal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Feleségét deportáltak és onnan nem tért vissza. Károly fia 101/206. századnál volt muszos.

Grünhut György hentesmester, Igái.

A 104/3. századdal Mohácson szolgált, majd deportáltak és Gunkirchenben szabadult fel. Szülei és több közeli hozzátartozója mártírhaltak.

Grünspan Imre fakereskedő, Budapest. A 101/343. századdal több éven át megszakításokkal volt muszos, majd Fertőrákosról deportáltak és Gunkirchenben szabadult fel. Gyula fivérét deportálták, Béla fivére muszos volt, annak feleségét a Kapás u'cai nyilasházba hurcolták el. Felesége szüleit vesztette el, ő nagyszüleit és több rokonát.

Grünstein Andor cipész, Sajókazinc. A 107/305. századdal volt muszos, majd deportáltak és Gunkirchenben szabadult fel. Szülei és 3 testvére mártírhaltak.

Grünstein Ernő géplakatos, Budapest. A nyilasok alatt illegalitásban élt. Elvesztette feleségét, tizenhat éves fiát, 2 nővérét, akiket mind Auschwitzban öltek meg. Második felesége elvesztette anyját, bátyját, nővéreit, akik szintén elpusztultak.

Grünvald Ede órásmeister, Budapest. 1944 június'ól 1945 augusztusig volt deportálva. Családjából elvesztette anyját, feleségét és 4 fivérét.

Grüssner István vállalati igazgató, Budapest. 2 és fél évig volt muszos Hárosszigeten és Budapesten szabadult fel. Szülei, húga és sógorai nyilas gyilkosok áldozatai lettek 1944 decemberében.

Gulácsj István tisztviselő, Budapest. A 107/301. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1944 november 19-én szabadult fel. Családjából deportáltak húgát, Mártát és Annát, valamint György öccsét. Utóbbi mártírhalt hMt.

Guth Imre bádogossegéd. Budapest A 11/301. századdal többhalyütt volt munkaszolgálatos, majd deportáltak és Dachauban szabadult fel. Felesége Auschwitzban mártírhalt halt.

Guttman Ernő ékszer kereskedő, Budapest. A 102/2 és 4. századdal teljesített munkaszolgálatot és Gunkirchenben szabadult fel a deportálásból. Elvesztette atyját, feleségét, gyermekét és számos közeli hozzátartozóját, vala-

mint bátyját.

Guttman Károly fakereskedő, Budapest.

Guttman Anna orvostanhallgató, Budapest. 1944 július 4-től 1945 márc. 25-ig a 16704. századdal munkaszolgálatot teljesített Auschwitzban, Rigán, Thom és Brombergben. Családjából deportáltak: édesanyját, édesanyját, nővérét. Édesanyja Thomban, édesatyja pedig Dachauban halt meg. Felszabadult 1945. jan. 16-án.

Guttman Sámuel gyár tulajdonos, Budapest. Feleségével együtt védett házban, majd a gettóban voltak a felszabadulásig és ugyancsak így vészelte át az üldöztetést 2 leánya is, valamint unokája, aki rendőri segítséggel szökött meg és egy munkáscsaládnál Rákospályán bujt meg. Másik unokáját, Hamburger Évát baloldali érze'mei miatt a csendőrök elfogták és deportáltak, de visszatért. Elvesztette Redner Mliklós vejét, továbbá másik vejét, Száritó Gyulát, nővérét 4 leányával és vejével. valamint 1 unokájával és több rokonát.

Gutwald Sándorné magántisztviselő, Budapest Férje a budapesti Élóban teljesített szolgálatot, majd 1944 dec. 1-én deportáltak és azóta nem téri vissza.

Gyenes György mérnök, Budapest. A T01/J2. és 13. századdal Lengyelországban telj esi tett munkaszolgálatot és 1944 október 16-án a tűzvonalból megszökött, majd november 30-án felszabadult. Elvesztette László bátyját, továbbá feleségének Mihály bátyját, akik mindketten mint muszosok haltaik meg, majd Mánóvi István, János, Gyenes Imre, András, dr. Lukács György és János, Osztreicher Pál és György hozzátartozói, akik közül M. István és János állítólag orosz fogságban vannak és ugyanott van O. Pál és Gyöngy is. Még több rokona veszett el.

Gyóni (Gleichmann) Antal cipészmeister, Budapest. A 109/35. századdal Kárpátalján és Budapesten szolgált és szökés útján szabadult fel. Munkaszolgálat alatt Csillaghegyen hét bajtár-

sát szedne láttára gyilkolták mag. Elvesztette szüleit és 2 hűgát.

Györfi Lajos könyvszakértő, Budapest. Nagy kár. teljesített munkaszolgálatot ég Budapesten szabadult fel Az üldöztetés alatt lakásán hamis okmányokat gyártott feleségével együtt és a reászorultaknak adta. Fia Palesztinában él, a 8. angol hadseregben szolgált 1946-ig és El Amezínál ÉszakioiasEországiüg harcolt. 1 unokatestvérüket vesztették el.

György András kereskedő. Budapest. 1944 október 13-án deportálták Mauthausenbe és 1945 május 2-án szabadult fel. Édesatyja mártírhált halt.

György Endre hírlapíró, Budapest. Három zben teljesített munkre szolgálatot, összesen 14 hónapon át. majd mint régi baloldali publicistát Horthy-l igeire internáltak, ahonnan 4 hónap múlva 1944. október 20-án Buchenwaldba deportáltak. 1945. májusában szabadult fel a náci rabságból. Elvesztette testvérét, sógorait, sógor-nőit, unokafivéreit, unokahugáit, nagybátyját. nagynénjét. közeli hozzátartozói mintegy 20 tagját. Felesége és leánya is deportálva voltak.

Haan Alfréd magántisztviselő, Budapest. 36 hónapig teljesített szolgálatot a 109/16. századnál Ukrajnában és Esztergomban. 1944 szeptemberében szabadult fel, György és Károly bátyját vesztette el.

Hantos (Hirsch) Miksa, kereskedő, Budapest. Rövid ideig volt muszos, majd megszökött és a felszabadulásig illegálisban élt. Mostoha fiát Goldrmn Lászlót és. leányát deportáltak, győri rokonai közül közel 20-at vesztett el, míg feleségének vesztésége 10 bécsi rokona.

Haan Andor vegyi üzem tulajdonos, Budapest 1940-től kezdve megszakításokkal! teljesített munkaszolgálatot az 1. sz. élelmezést raktárnál. 1944 okt. 20-án a nyilasok elvitték, de két hét múlva megszökött. Édesanyjával bujdosott. György fivére négy évig volt munkaszolgálatos és Sopronban szabadult fel, majd az úton flektíuszban meghalt. Tibor fivérét Agfálván gyilkolták meg.

Haas Károly kereskedő, Sajókazán. A 101/42. századdal éveken át volt munkaszolgálat 09 részben Ukrajnában és 1945 április 15-én Hegyeshalomnál szabadult fel.

Haasz Károlyné. szül. Hoffmaan Ilona fehémeműkészítő, Budapest. Hamis papírokkal bujkált a felszabadulásig.

Férje, mint muszos vonult be és orosz fogságban halt meg. Elvesztette édesanyját és annak 8 rokonát.

Haimann M Marcell fogász, Budapest. Hosszú ideig munkaszolgálatot teljesített különböző századokkal. Ukrajnában és Kopházán, ahol 1945 április 2-án szabadult fel. Öccse, Nándor munkaszolgálatos volt és eltűnt.

Hajdú Gábor kávéháztulajdonos, Budapest. Három w fél évig vö t munkaszolgálatos, megjárta Ukrajnát és Bort és 1944 dec-ben Majdenbeckben szabadult fel. Elvesztette bátyját, öccsét és 28 közeli családtagját. Majdenbeckben megszökött, nyolc társát is megszököttette és hosszú küzdelmes bujdosás, valamint partizánkodás után Romániába jutott, majd a felszabadulás után haza.

Hajdú József technikus, Budapest. A 209/19., 109/4. és 10>1/350. századokkal Oroszországban teljesített munkaszolgálatot és a deportálás elől megszökött, majd 1944 december 7-én Nötincsen szabadult fel Elvesztette sógorát, Székely Józsefet, továbbá makói, kolozsvári és dési rokonait.

Hajdú László kereskedő, Budapest A 101 századdal honi és oroszországi munkaszolgálatot teljesített és a deportálásból Gunskirchenben szabadult fel. Elvesztene feleségét és több rokonát.

Hajnal László kereskedő, Budapest. A 105/15. századdal honi és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített, majd a deportálásból 1945 április 13-án szabadult fel. Elvesztette édesatyját, nagybátyjait és családjának 14 tagját.

Halász György textilkereskedő, Budapest. Több éven át volt munkaszolgálatos, majd 1944 november 16-án megszökött és a felszabadulásig Budapesten bujkált.

Halász Sándor gépészmérnök, Budapest. A 101/603. századdal Monoron és Budapesten szolgált és ugyanott szabadult fel. Vesztésége: szülei, 11 nagynénje, 3 nagybátyja és 12 unokatestvére.

Halb Benő üzemtulajdonos, Budapest. A 101/337. századdal Nagykatán és a német táborokban volt muszog. Gunskirchenben szabadult fel. Feleségét, 2 gyermekét, Jenő fivérét, annak feleségét 7 gyermekkel, Izrael fivérének feleségét 6 gyermekkel, nővérét 4 gyermekkel, sógorát, továbbá öccsét fivérének feleségét 2 gyermekkel deportáltak. Csupán József fivére tért vissza.

Halmos Aladár kereskedő, Budapest.

Több ízben volt munkaszolgálatos, majd Budapesten a felszabadulásig bújált. Kovács Pál muszos vejét deportálták és agyonlőtték.

Halpem Jenő szücsmester, Budapest. A 101/61. századdal hosszú ideig volt munkaszolgálatos, majd 1944 november 5-én megszökött és 1945 február ILén Budán szabadult fel.

Halpem József szücsmester, Budapest. A 109/22. századdal mgszakíttásokkal több évig munkaszolgálatot teljesített és 1944 október 28-án megszökött, majd felszabadulásig bújált.

Hammel László dr. a MAK rt. igazgatója, Budapest. 1942—44 februárjáig muszos volt, majd március 24-től október 26 ig Ges'apo fogoly és végül Budapesten felszabadult. Közve'len családja megmenekült, több nagybátyját, nagynénjét, unoka tes' vérért vesztette el.

Dr. Harmat Pál orvos, Budapest. A 109/34. századdal több éven át teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Családjából elvesztette Benkő Andort, aki Hegyeshalomnál pusztult el, továbbá dr Bach Ernőt és több közeli hozzátartozóját családjaikkal egy ürt.

Harsányi Sándor rádiókereskedő, Budapest. Több éven át teljesített munkaszolgálatot különböző helyeken, majd Fertőrákosról megszökök és a felszabadulásig bújált. Feleségét és 2 gyermekét a nyilasok elhurcolták a Dohány-utcai templomba, majd védett házakba kerültek. 4 testvérét családjával együtt vesztette el, míg felesége édesapját és öccsét.

Hartmann Dávid kereskedő, Budapest. 1944 október 23—november 27-ig teljesített munkaszolgálatot, majd megszökött és a gettóban szabadult fel. Elvesztene 3 testvérét 7 gyermekkel.

Hauer Démoné kereskedő, Budapest. Férje 1942 júniusában vonult be munkaszolgálatra, majd Oroszországba viték ki, ahol fogságba esett és onnan még nem lért vissza, őt 1944 június 2-án deportálták és 1945. április 24-én szabadult fel. Elvesztette szüleit, 1 gyermekét, apósát, anyósáfos sógornőjét.

Hauer Károly vegyész, Budapest. A 101/36., 12. és 339. századokkal honi és Don melletti munkaszolgálatot teljesített, majd Budapesten felszabadult. Ernő fivére mártírhalál halt.

Hauer Lajos tisztviselő, Budapest. A 105/301. századdal honi munkaszolgálatot teljesített éveken át és Szegeden,

1944 akt-ben szabadult fel. Elvesztette szüleit, fivérét és 2 sógorát, valamint kecskeméti, aszódi családtagjait.

Hauser Ignác János vaskereskedő, mérnök, Budapest. 1940-ben munkaszolgálatot teljesített, majd leszerelt. 1944-ben a nyilasok elhurcolták. Később megszökött és illegálitásban élt egészen a felszabadulásig. A nyilasok teljesen kifosztották. Sashalmon szabadult fel.

Havas Béla dr. ügyvéd, Budapest. 1944 nov-ben a nyújtások a téglia yárba hurcolták, feleségével együtt félholtra verték, értékeiket e'tulaj donit o'ták. 98 éves édesanyját, 73 éves bátyját, 65 éves öccsét és annak feleségét elhurcolták, közülük senki sem tért vissza.

Havas Ferenc tisztviselő, Budapest. A 711/101. századdal teljes ett munkaszolgálatot és a budapesti g'ttóban szabadult fel. Elvesztette nővérét, sógorát és menyasszonyát.

Havas Gábor kefe-, ecs-ittyár tulajdonos, Budapest. Éveken át munkaszolgálatot teljesített a 10171. s-á ddal részben Lengyelországban Gun virchenben szabadult fel 1945 máj. 4-én. Nővérét, annak tizenh'trves leányát deportálták. Édesapja mártírhalál't h lt.

Havas Géza kereskedő Budapest. A 109^{VI} századdal Oroszországban teljesített munkaszolgálatot, nrd megjárta a, német haláltáborokat és felszabadult. Elvezhette szüleit és anó-át.

Havas István cipőfe'sörös-készítő, Budapest. Több éven át volt munkaszolgálatos részben Lengyelországban, majd deportálták és Kópházán szabadult fel. Egy sógornőjét vesztette el.

Havas Tibor újságíró, néppüvész, Budapest. A 101/333. századdal teljesített szolgálatot, majd megszökött és 1945 február 11-én szabadult fel. 1 fivérét és 7 tagú családját deportálták, fivére visszatért.

Hegedűs Elemér kereskedő, Budapest. A 101³⁵⁹. századdal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette nagybátyját, anyósát és feleségének nagyanyját.

Hegyí Jakab tisztviselő, Budapest. Elvesztette feleségét és Éva Lányát, akiket 1945 január 2-án a nyilasok a> svájci védett házból hurcoltak el és azóta nem tértek vissza. 1945 jan. 18-án szabadult fel.

Heiman Imre magántisztviselő, Budapest. 1944 nov. 27-én Fertőrákosról Mauthausenbe deportálták fiával együtt,

akivel együtt Gunskirchenben szabadult fel. Elve sejtette szüleit, sógorét és Margit húgát, akik a gettóban öngyilkosok lettek, mások sógora, Ringwald Márk, mint muszos éhenhalt, Ungár Istvánt, sógorát Bánfalván agyonlőtték és távoli rokonai közül 26-án haltak meg.

Heinrich Nándor pék. Budapest. Gödöllő mellett teljesített munkaszolgálatot. Ilona húgát a budai téglagyártól elvitték. Semmi hír sincs róla. Özv. Hoffmann Jenőné szintén deportáltak.

Hellem Vilmos szabómester, Budapest. A 201/33., 26., V/2., 105 32. és 101/50. századokkal honi és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített és a deportálásból Gunskirchenben szabadult fel. Margit nővérét is deportáltak.

Herczfeld László kereskedő, Budapest. 1943-tól 1945 jan. 18-án történt felszabadulásig munkaszolgálatot teljesített Anyját, feleségét, 1 gyermekét; 1 sógorát, 1 sógornőjét 1 gyermekkel, 2 testvérét deportáltak, közülük csak sógora és sógornője tértek vissza.

Herczka Imre áll, tis tvise'ő, Budapest. A 209/15.. 109 30. századokkal honi és oroszországi munkaszolgálat után Budapesten szabadult fel. Elvesztette mind sziját, mind felesége családjának nagy részét, részben munkaszolgálatban, részben deportálásban. Felesége visszatért a deportálásból.

Herczog László vegyész, Budapest. A 109/17. századdal Szentendrén és Erdélyben szolgált, majd később Lengyelországba vitték és 1944 október 6-án Kárpátalján szabadult fel. Szolgálat alatt parancs ellenére nagymennyiségű löszert felrobbantását szabotálták el és így 2 község pusztulását sikerült elkerülni. Elvesztette öccsét és 7 rokonát

Herczog Sándor cipésmester, Budapest. A 101/96. századdal több ízben teljesített munkaszolgálatot, majd deportáltak és 1945 április 13-án szabadult fel. Elhurcolták feleségét, édesanyját, 3 leánygyermekét, akik közül csupán felesége tért vissza Több közeli hozzátartozóját vesztette el úgy ő mint felesége.

Herendi Pál kereskedő, Budapest. Több éven át megszakításokkal a váci gépkocsizó századdal teljesített munkaszolgálatot részben Oroszországban. Elvesztette édesanyját, bátyját, Lászlót Oroszországban. Dezsőt a deportálásban, sógorát, akdk közül egy sem tért vissza.

Hermann Ferenc dr igazgató, Buda-

pest. 1944 máj. 3-tól okt 17-ig honi munkaszolgálatot teljesített, amikor megszökött és Rákosfalván szabadult fel Elvesztette szüleit, testvéreit, sógorát, sógornőit és családjának mintegy 13 tagját.

Hermann István kereskedő, Budapest. Több éven át voftl munkaszol g ala<-tos megszakításokkal, majd megszökött és hamis papirokkal bujkált a felszabadulásig Elvesztette 2 nagynénjét és 2 nagybátyját és még több rokonát.

Hermann Lászlóné dr Berger Magda vegyész. Budapest. Elvesztette szüleit és fivérét, dr. B. Tászlót

Hermann Sándomé kereskedő, Budapest. A deportálás elől 1944 dec. 3-án megszökött és a fel szabadulásig bujkált. Férje és leánya deportálva voltak, de visszatértek. Elvesztette családjából Hermann Aladárt, annak feleségét éç 2 leányát.

Hermann Vilmosné szül. Weisz Sarolta háztartásbeli, Budapest. Családjából elvesztett Altmann Rudolfné, szül. Weisz Irén és annak férje.

Hevesi Ferenc dr. orvos, Budapest. A mohácsi 45. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd 1944 július 2-án deportálni akarták, de megszökött és december 1-én orosz fogságba esett, ahonnan 22-én szabadult fel. Elvesztette szüleit fivéreit, nővéreit és 18 hozzátartozóját.

Hidas (Hirschfeld) János droguista, Budapest. Több éven át teljesített munkaszolgálatot részben Oroszországban, majd a Nemzeti Számonkérő Szék csendőrsége Mauthausenbe hurcolta, ahol 1945 máj. 4-én szabadult fel.

Hirsch Imre mésaáirosmester, Budapest. Több éven át teljesített munkaszolgálatot közben internálva is volt Horthy ligeten és rokonságának mintegy 20 tagját vesztette el.

Hirschmann Ferencné háztartásbeli, Budapest. 1944 júliusában deportáltak és 1945 áprilisában szabadult, fel. Elvesztette 1 leányát, vejét és unokáját.

Hitesí Endre cipőnagykereskedő, Budapest. Ukrajnában 1941 júliusától 1942 májusáig katonai szolgálatot teljesített mint gépkocsizó és Budán szabadult fel.

Hofbauer László tisztviselő, Budapest. A 109/7. századdal Ukrajnában és Borban teljesített szolgálatot és 1944 okt 2-án szabadult fel. Sándor bátyja Szombathelyen halt meg. Felesége szintén deportálva volt és 1945 máj. 8-án szabadult fel. Több vidéki rokonát vesztette el.

Hoffmann Ervin néh. Budapest. A 70/1. és 15. századdal teljesített szolgálatot ég utolsó hír Fertőrákosról 1944 december 6-án jött róla. Géza bátyja, mint muszos Oroszországban túnt el.

Hoffmann Győző szállító, Budapest. Több éven át volt munkaszolgálatos, majd 1944 márciusában a svájci védett századhoz került, ahonnan megszökött és a svéd védettekhez ment át. Közben a nyilasok teljesen kifosztották és újból megszököve a felszabadulásig búj kait. Nővérét a nyilasok elhurcolák és Németországban mártírhalált halt. Fivérét H. Lászlót, aki munkaszolgálatos volt, egy ízben a nyilasok ki akarták végezni, de utolsó pillanában megmenekült.

Hoffmann Imre dr. orvos, Budapest. 1944-ben az Igmándi Erődben szolgált, majd a Kisfaludy-utcai szükségkórházban működött. Elvesztette feleségét és 1 leányát, akik mártírhalált haltak.

Hoffmann István műszaki kereskedő, Budapest. A nyilas időkét családjával együtt átvészelte.

Hochmann Lajos szövetkezeti igazg., Budapest. 1940-ben és 1944-ben volt muszos, majd a budapesti gettóban szabadult fel. Testvéreit Erdélyből deportálták és azok mind elpusztultak.

Hollán Lajosné kereskedő, Budapest. A 65/2. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1945 január 18-án szabadult fel. öccsét: dr. Éri Pált Mohácsról munkaszolgálatra vitték és nem tért vissza. Leánya Éva Krausz Györgyné deportálva volt és 1945. április 22-én szabadult fel, míg férje a 101/17. század muszosa volt és Mauthausenben pusztult el.

Holló Rezső paprikanagykereskedő, Budapest. 3 fivérét Miksát, Ferencen és Vilmost, azok családtagjait és 2 unokatestvérét deportálták és közülük egysen tért vissza.

Hortobágyi (Hollender) Jetiő kereskedő, Budapest. A 101/69. századdal a Trunkham posztógyárban teljesített munkaszolgálatot. Elvesztette atyját, 2 sógorát, akik mint muszosok Kőszegen veszték el.

Horváth Andor iparos, Budapest. Katórá! szolgálatot teljesített, mint gépkocsivezető egészen 1945-ig, majd februárjában deportálták és május 8-án Arnsteinben szabadult fel.

Horváth István mérnök, Budapest. 1943-ban, majd 1944-ben teljesített munkaszolgálatot és Hídegségről deportálták Günskirchenbe. Felesége és 3

gyermeke Budapesten HUegaláltásban él/t. Elvesztette testvérét, ennek feleségét, szüleit és 2 gyermekét Feleségének 4 tagú családját Nagyváradról elhurcolták.

Horváth Jánosé született Berger Emília magán tisztviselő, Budapest. Mivel férje keresztény, sikerült megmenekülnie. Elvesztette hűgát és annak kisleányát

Hölzl Emil kereskedő, Budapest. Szentendrén teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette feleségét, 2 testvérét, 3 sógorát, nővérének vejét és családjából 30 közeli hozzátartozóit, feleségének 15 unoka testvérét és több rokonát.

Illovszky Kálmán tisztviselő, Budapest. 34 hónapig teljesített munkaszolgálatot és megjárta Mauthausent, majd Günskirchenben szabadult fel.

Irányi György tanuló, Budapest. 1944. május 15-én deportálták Buchenwaldba, majd 1945 februárjában Flossenbürgből érkezett róla az utolsó hír.

Iványi Lajos asztalos, Budapest. A 109/129. századdal Oroszországban a Donnál járt, majd a deportálásból 1945 április 15-én Bergen Belsenben szabadult fel. Elvesztette anyját, nővérét, annak gyermekét, öccsét. Felesége és Jenő kisfia, «apja visszatért.

Iványi Sándor tisztviselő, Budapest. Több ízben teljesített munkaszolgálatot és 1945. március 31-én Sopronban szabadult fel. Elvesztette fivérét, feleségének fivérét Seidner Lajost, nagyanyját, nagybátyjait és azok hozzátartozóit.

Izsák Vilmos vetőmíg bizományos, Budapest. A 101/69. századdal éveken át muszos volt, részben Orosz- és Lengyelországban 1944-ben megszökött és a felszabadulásig illegalitásban élt. 3 sógorát vesztett el. Továbbá több rokona is elpusztult

Jakab Sándor cukrász, Budapest. A 101/332. századdal Erdélyien teljesített munkaszolgálatot, majd Balassagyarmaton szabadult fel. Feleségét és hűgát deportálták, hűga és családjának mintegy 50—60 tagja veszett el. — J. László cukrász, Budapest. Honi és Oroszország! munkaszolgálatot teljesített és 1945. február 15-én szabadult fel.

Jacobi G. Lajos szabómester, Budapest. A 109/9. és 74. századdal teljesített munkaszolgálatot és felszabadulása svéd védettségben érte. Andor fiát mint muhkaszolgálatost deportálták, ahol mártírhalált halt.

Jakobovits Áron néh., Budapest 1944. október 20-án a nyilasok a 97/3. század, dal Csonádra hurcolták» ahol meggyilkolták. Felesége elvesztette még fivérét Bokor Sándort, unokatestvérét, annak feleségét és 8 éves gyermekét, valamint vejét

Jánszky Lajos vegyész mérnök, Budapest Apósa Hajdú H. András 1942. július 25-én került ki mint muszos Oroszországba és 1943 februárjában tűnt el. Ő maga Budapesten szabadult fel.

Jászinger Hermáimé papírt eldolgozó üzem tulajdonos, Budapest. 1944. novemberében Tatára hurcolták, ahonnan svájci védett levéllel sikerült visszajönnie és védett házban vészelte át az üldöztetést Férje 1944. október 23-án jelentkezett és 60 éves korában Vecsésre vitték és azóta semmi hír róla. Közél 20 hozzátartozóját veszítette el

Jávör (Glück) József városi tisztviselő, Budapest. Feleségével együtt a gettóban vészelte át a nyilas idöket. László fi? három évig munka zol'gálatos volt Oroszországban, István fia 1939 ben Palesztinába vándorolt ki és György fia szintén munkaszolgálatot teljesített. Leányát deportálták, annak férje három évig Oroszországban volt munkaszolgálatos. Két nőtestvére és azok gyermekei Auschwitzban haltak meg. Családjának még számos tagja veszett el.

Jónap Andor kereskedő, Budapest 1940-ben és 1944-ben volt muszos, majd Budapesten szabadult fel. Anyját 62 éves korában Miskolcra Auschwitzba hurcolták, ahol megölték.

Jónás Odön ügyv. igazgató, Budapest. 1940-ben Nagykátán, majd 1944-ben több helyütt szolgált. Később a nyilasok a Sváb hegyre vitték, ahol oldalborda lövést szenvedett és lázasan sebével menekült meg. Feleségét deportálták és zóta semmi hír sincs róla. Családjából még elveszett Glück Lipótné.

Juhász Márton gyógy szerész, Budapest. 1944. július 1-én a csendőrség elhurcolta, Bonyhádra, onnan Pécsre, azóta semmi hír sincs róla.

Jucker Béla ügynök, Budapest. Több ízben teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. 6 testvére és 1 sógornője veszett el Fia 1940 ben volt be munkaszolgálatra és 1942-ben. Or cországban eltűnt.

Juszt Gyula cipész, Budapest A 101/74 századdal több éven ált megszákítással teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel.

Kaba Béla kávéháztulajdonos, Buda-

pest. A 101/32. századdal rövid ideig teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel szökés útján. Családjának 52 tagját gyilkolták le,

Kalla Ernő dr orvos, Budapest. A 101/202. századdal Mátészalkán szolgálát és Nyergesujfalun szabadult fel. Elvesztette nővérét, sógorát, Löffler Sándort, valamint dr. Neuwelt Gézát, annak feleségét és gyermekét, apósát, anyósát, azok Imre fiát és György unokáját.

Kallós (Klein) András autóalkatrész kereskedő, Budapest. Éveken át munkaszolgálatot teljesített Budapesten és a Déda-Beregfalvi vasútnál 1945. január 18 án szabadult fel Budapesten.

Kallós József m. tisztviselő, Budapest. 1944. novemberből 1944. december 15-ig munkaszolgálatot teljesített, majd svéd védett házban volt a felszabadulásig. Nővérét, annak férjét, leányát, fiát deportálták, közülük csak Sári (nővére-nek leánya) tért vissza.

Kalmár Jenőné kereskedő, Budapest. Az üldöztetést a gettóban szenvedte végig, ahol felszabadult. Férjét Buchenwaldba deportálták, ahonnan nem tért vissza, bátyját Bélát a nyilasok a Csengeri-utcában lötték agyon és elvesztette sógorát és annak fiát, valamint nagyszámú vidéki rokonságát.

Kartal Arpád dr. orvos, Budapest. A 47. orvos századdal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. leánya a deportálás felé menő úton lemaradt és sikerült visszakerünie Budapestre. Elvesztette szüleit, 4 testvérét, azok feleségeit, illetve férjeiket és gyermekeiket. apósát, és anyósát.

Kassder Jenő mázólo m , Budapest A 109 17. századdal teljesített munkaszol, gála tót és Munkácson szabadult féli 1944. októberében. 7 testveire családtagjaikkal együtt, valamint feleségének 3 testvére, szülei és testvérenek hozzátartozói Ösz szesrti 27 en vesztek el.

Katona (Klein) Jenő kereskedő, Budapest. Több éven át honi és oroszországi munkaszolgálatot teljesített és a nyilasok aflatt a felszabadulásig bujkált. Elvesztettel felesége nővérenek férjét, Gábor Ernőt, aki eltűnt. Távollabbi családjának számos tagja veszett el.

Katz Ignác kereskedő, Budapest. Pest-környéken végzett sáncásást, majd Budapesten fiával és feleségével együtt szabadult fel. Fia muszos volt. Elvesztette szüleit. 3 testvérét és azok családtagjait. Felesége szántén 3 testvérét veszttette el családjukkal együtt

Katz Ignácné kereskedő. Budapest Férje 1944. május 19-én vonult be a 101/310. századhoz, amellyel Zomborban teljesített szolgálatot és a mai napig nem tért vissza. Négy sógorát és egy sógornőjét veszítette el.

Katz József magántisztviselő, Levélek A 106/21. századdal Kassán és Oroszországban szolgált, majd deportálták Auschwitzba és Gunkirchenben szabadult fel. Elvesztette anyját, feleségét, fiát, 1 nővérét, 1 fivérét és sógorát, valamint 2 gyermeket

Katz László kereskedő, Budapest. A 271/8, 630/2. századdal több éven át megszakításokkal honi munkaszolgálatot teljesített a pesti felszabadulásig. 1944. április 6-án a német gletapó foglyulejtette, mert a Titó partizán mozgalomba húszmagiával bekapcsolódott, átkerült a Margit-körútra, majd a tonlonházba, ahonnan Németországba deportálták, de az úton sikerült megszöknie s védlevéllel bujkált Budapesten. István és Károly öccse Auschwitzban pusztult el Klára húga visszatért.

Katz Mór kereskedő, Budapest 1940-ben, majd 1944-ben volt munkaszolgálatos, amikor a nyilasok sáncmunkára vitték el és december 29-én megszökött és a felszabadulásig illegálisan kórházban élt — K István Borban volt munkaszolgálatos, majd Németországba deportálták és ott eltűnt. Veje Buchsbaum József 1944. december 28-án a nyilasok gyilkos fegyverétől mártírhalált halt.

Kaufmann István drogéria tulajdonos, Budapest. 1943-ban vonult be munkaszolgálatra és több he-nyűt teljesített szolgálatot, végül a gettóban szabadult fel. Győri rokonad közül 6 személyt vesztett el.

Kádár Ede ingkészlő, Budapest. A 101/314- századdal Feri hegyen teljesített munkaszolgálatot, majd Bálion 1945. március 31-én szabadult fel. Elvesztette anyját, 2 nővérét, öccsét, feleségét, sógorát és sógornőjét.

Kádár Gyula droguista. Budapest 1944 december 4-én védett házból elhurcolták, Bergen-Belserben sz nvedett majd Terézienstadtban meshaft. 3 fivére és azok családjai mártírhalált haltak.

Kádár Istvánná női ruhaszalon tulajdonos, Budapest, ő maga bujkálással vészelté át az üldöztetést. Férje 1943. január 18 -án Voronyezsnél eltűnt és azóta semmi hír róla.

Kádár (Klein) Márton emlékilapos hadnagy, kereskedő, Budapest 13 hó-

napig volt muszos a 101/38. századnál, majd 1944. október 23-án láblövessel orosz fogságba került Nyíregyházán. A város visszafoglalása után jelentkezett a magyar katonai parancsnokságnál és a 10-es helyőrségi kórházba került Ké-sőbb Budapest felszabadításáig bujkált. Elvesztette nővérét. 5 sógorát, 6 nagybátyját, 6 nagynénjét és 15 unokatestvéré

Kahn László igazgató, Budapest. A 109/24. és 101/68. századdal honi és bori munkaszolgálatot teljesített és Budapesten szabadult fel

Káldor Ottó Andor kereskedő, Budapest. A 101/4. századdal Oroszországban, Voronyezsnél teljesített szolgálatot és 1945. február 10-én szabadult fial-Anyósát és nagynénjét veszítette el.

Kállai Eleméi szállítmányozó, Budapest. A gettó kórházak anyagbeszerzője volt. Elvesztette fiát, Ferencet, aki a mai napig nem tért még vissza, valamint 2 öccsét és Neumann Hermant, akik eltűntek.

Kálmán Ferenc textiltechnikus, Budapest. Több ízben teljesített munkaszolgálatot, majd deportáltak és 1945. április 13-án szabadult fel. Édesatyja a gettóban bombatámadás következtében halt meg.

Kálmán Ferenc tisztviselő, Budapest Borban teljesített munkaszolgálatot és 1944. októberében szabadult fel. öccse Oroszországban volt muszos.

Kálmán Géza kereskedő. Budapest. A 72. sz. gödöllői századdal teljesített szolgálatot a budapesti felszabadulásig. Feleségének édesanyját és két testvérét elvesztette.

Kálmán György dr. születése nőgyógyász főorvos. Budapest. 6 hónapig volt muszos Jászberényben és Budapesten szabadult fel. Elvesztette nagyszüleit, 4 nagybátyját, 5 unokahúgát, 2 sógorát és nagynénieit.

Kálmán Jenőné tisztviselő, Budapest Férje mint muszos 1944. júliusában vonult be és november 5-én deportáltak és azóta nem tért vissza. 2 báija Székely Lipót és Jenő, sógornője 10 éves kisfiával, nővére férjével és közeli hozzátartozóiból még 9-en veszték el.

Kántor Anna tisztviselő, Budapest 1944. november 9-én deportáltak és 1945. április 2-án Ldchtenwörthben szabadult fel. Ella nővérét férj. özv. Krausz Al adómét Auschwitzba deportáltak és ott mártírhalált halt.

Kárász György kér. alkalmazott, Budapest. A 192/211 századdal volt mun-

kaszolgálatos a budapesti felszabadulásig. Elvesztette apját, apósát és sógorát

Kárpát Antal tisztviselő, Budapest. A 101/68. és B. 487. századdal Borban teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette Pollák Kipótol, Dénes Gábort és feleségét, Krammer Miksát, Husler Imrénét, továbbá felesége részéről Löwinger Sámuel és családját és több közeli rokonát.

Kárpáti Zoltán gyár gondnok, Budapest. A 201/17. századdal több helyütt teljesített munkaszolgálatot és Gunkirchenben szabadult fel. Elvetette szüleit, apósát, anyósát, 1 sógorát és annak feleségét.

Kelemen Koméi műszaki vállalkozó, Budapest. A budapesti önkéntes mentőegyesületnél teljesített rövid ideig munkaszolgálatot, majd felszabadult.

Kelen (Klein) Géza ékszerkereskedő. Budapest. 1940-től megszakításokkal munkaszolgálatot teljesített részben Oroszországban. A nyilasok alatt feleségével és kislányával bujkált. Fivérei Jenő és Elére-ér Oroszországban pusztultak el és ugyancsak ott vesztett el feleségének Viktor öccse is. Egy nagybátyját is elvesztette.

Kelen László műszaki kereskedő, Budapest. 1944-ben hét hónapig munkaszolgálatot teljesített, majd 1944. november 2-án megszökött. Felesége és húga, 2 gyermekével. Ravensbrückben volt deportálva. Elvesztette még feleségének bátyját, mint muszost.

Keleti Ernő kereskedő, Budapest. 1940-ben és 1942-ben volt muszos, a többi időt bujkálással töltötte és Budán szabadult fel.

Kemény Lajos üveges mester, Budapest. Több éven át honi és kárpátaljai munkaszolgálatot teljesített és a budapesti gettóban szabadult fel. Nagynénje és annak kisleánya még nem tért vissza.

Kende Dezső kereskedő, Budapest. Több ízben volt muszos, majd 1944. decemberben a határról megszökött a deportálás elől és a felszabadulásig bujkált. Családjából elvesztette Frank Györgyit Zeisler Aladárt és Reginát, akik Németországban haltak mártírhalált.

Kende István dr. kórorvos, Sajókaza. 1942-től teljesített munkaszolgálatot, majd deportáltak és 1945. május 8-án szabadult fel. Elvesztette szüleit és számos rokonát.

Kenedi Tibor gyapjúmosó, Budapest. A 101/71 századdal Oroszországban teljesített munkaszolgálatot, majd 1944.

szeptember 2-án átment az orosz csapatokhoz.

Kenéz Endre dr. gyógyszerész, Budapest. A 101.2. századdal honi és oroszországi munkaszolgálatot teljesített és Budapesten szabadult fel. Elvesztette 1 nagybátyját, nagynénjét és 3 unokatestvérét.

Kerekes György mnlomfőkönyvelő, Szuhakálló. A 7. km» zászlóalj törzsnél teljesített szolgálatot és a deportálásból Gunkirchenben szabadult fel. Szüleit, feleségét és 2 nagybátyját ölték meg.

Kereke Nándor bányaigaagató, Miskolc. A 107/1 és 320. századdal honi és ukrainai munkaszolgálatot teljesített, majd felszabadult. Elvesztette szüleit, feleségét és 1 testvérét. Leánya viszarátért.

Kerek László cégvezető, Budapest. A 701/13. századdal honi és lengyeországi munkaszolgálatot teljesített és Mőccxn szabadult fel. Elvesztette nagybátyját, feleségét.

Kersner Hugó tisztviselő. Budapest. 1940-ben majd 1944 ben teljesített munkaszolgálatot és végül a gettóban szabadult fel. Feleségét deportálták Bel-senbe és nem tért vissza.

Kertész Dezső asztalos m., Budapest. A 101. VUP-nél teljesített munkaszolgálatot több éven át, majd 1944. decemberében megszökött és a felszabadulásig bujkált. Kisleányai Vera Budapesten pusztult el, nagybátyját és feleségét, valamint nagynénjét deportálták és egyik sem tért vissza.

Kertész Ferenc nyomdász, Budapest. Honi és oroszországi munkaszolgálatot teljesített és Budapesten szabadult fel. Fivérét Oroszországban vesztete el, sógornőjét a nyilasok ölték meg.

Kertész Imre dr. vegyész mérnök, Budapest. Oroszországban volt munkaszolgálatos, majd a gettóból Jolsvára, később Miskolcra vitték kőitázbba. s azóta semmi hír sincs róla, öccse bombátámadás áldozata lett, szüleit deportálták.

Kertész István kereskedő, Búd no est. A 101/357. századdal teljesített munkaszolgálatot és a budapesti vőroskereszt gettóban szabadult fel. Felesége elvesztette apját, 4 testvérét, 5 unokaöccsét, 2 sógorát és 3 sógornőjét

Kertész Miklós tisztviselő. Budapest. Mint kivételezett, Csepelen teljesített munkaszolgálatot, majd a ruhaszázadhoz került, végül az Abonyi utcai rak-tárból megszökött és a felszabadulásig

a lakásán bujkált, ahol 4 üldözöttet rejtgetett. Édesanyja a gettóban éhenhalt, bátyját a nyilasok agyonlőtték.

Kertész Pál építésmérnök, Budapest. Oroszországban teljesített munkaszolgálatot, majd deportáltak és 1945. május 9-én szabadult fel. Első felesége édesanyjával együtt Auschwitzban halt mártírhalált. Jelenlegi feleségének 6 nagybátyja pusztult el.

Kertész Tibor péh. kereskedő, Budapest 1942. júliusától 1942. december 1-ig a 109/3 századdal teljesített munkaszolgálatot és ekkor mártírhalált halt. Plotowoban temették él bajtársi.

Kiss Árpád kereskedő, Budapest Verezsegyházán és Budapesten teljesített szolgálatot a felszabadulás Családjából 5 közeli hozzátartozóját vesztette el, akik közül négyen mint muszosok tűntek el. Róth Tibort pedig agyonlőtték. Felesége részéről nyolcán veszték el.

Kistér Manó kereskedő, Budapest A 101/13. századdal teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból április végén Badenben szabadították fel. Veje Braun Márton Ukrajnában mártírhalált halt és vidéki rokonait is elvesztette.

Klausz Regina fémeműkészítő, Budapest. 1944. október 15 én internálták a felszabadulásig. Közeli rokonságának 7 tagját vesztette el.

Klein Adolf cipésmester, Budapest. 1944. március 25-én a németek Mauthausenbe hurcolták, mint politikai foglyot és a következő év május 5-én szabadult fel. Gizi leánya a deportálásban halt mártírhalált. Veje Furmann Árpád Borban pusztult el. Enigel Ödön Németországban halt meg és felesége szülei is a deportálásban veszték el.

Klein Aladár tisztviselő, Sajjókazinc. A 107/21. századdal Szlovákiában szolgált és Sopronban 1945. márciusában szabadult fel. Elvesztette apját, feleségét, 2 gyermekét

Klein Elemér cinkografus, Budapest. Honi és jugoszláviai munkaszolgálatot teljesített több éven keresztül és 1944. szeptemberében szabadult fel. Fivére a munkaszolgálatban vesztett eő, felesége a deportálásból visszatért.

Klein Imre kesztyűmester, Budapest. A 101/357. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd 1944. novemberében megszökött és Budapesten a felszabadulásig bujkált. Fiát a nyilasok elhurcolták, de megszökött. Elvesztette apósát, feleségének testvérét, annak férjét és 2 kisfiát. Továbbá másuk testvérét férjével és kisfiával és fivérét dr.

Bajor Lajos orvost.

Klein István kötőüzem társtulajdonos, Budapest. A 101/16. századdal teljesített munkaszolgálatot Bukovinában és SZIOL vákiében és Sopronban 1945. március 31-én szabadult fel. Szabotálás miatt őt és századát ugyanaznap ki akarták végezni, de több társával megszökött. Elvesztette édesanyját, 5 fivérét és csa hídjának 40 tagját.

Klein Izidor kereskedő, Budapest A gettóban teljesen kifosztva szabadult fel. László fia muszos volt, majd deportáltak és az angolok szabadították fel. Elvesztette vejét Rotter Árpádot, akinek felesége is deportálva volt, de visszatért. Családjának még több tagja szenvedte át a deportálást.

Klein József kereskedő, Budapest. A 101/349. századdal Lavocsne-n és másutt teljesített szolgálatot, majd a deportálásból Guns kirchenben szabadult fel. Elvesztette feleségét, fiait, édesanyját, 3 testvérét, 6 nagynénjét gyermekeikkel együtt.

Klein József könyvkötő, Budapest. A 107/7. századdal honi munkaszolgálat teljesítése után Budapesten szabadult fel. Elvesztette édesanyját, akit 1944. májusában végeztek ki és két nőtestvérét. Nagyváradai rokonai közül Rédcz Armiin és családja pusztult el. Fia munkaszolgálatos és deportált volt

Klein József kereskedő, Budapest. Fél évig szolgált mint muszos, majd megszökött és keresztény papírokkal bujkált a felszabadulásig. Imre bátyja és Miklós öccse mint muszosok haltak mártírhalált, sógorát és annak feleségét a Dunapartján ölték meg.

Klein József gazdálkodó, Kisfoka j. A 107/23. századdal a Dunántúlon teljesített szolgálatot és 1945. január 6-án Cegléden szabadult fel. Szülei és 1 testvére mártírhalált baltiak.

Klein Lajos kereskedő, Székely. A 109/20. századdal Oroszországban szolgált és 1944. decemberében a Bükk hegységben szabadult fel. Szüleit és 3 testvérét vesztette el.

Klein László kereskedő, Székely. A 101/6 és 121. majd 120 és 123. századokkal teljesített munkaszolgálatot különböző helyeken, később deportáltak és Guns kirchenben szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, 2' gyertynikét, 6 sógorát. 5 testvérét.

Klein Manó magántisztviselő, Budapest. Testvére Vilmos, annak felesége, továbbá unokaöccse, húga és annak fia

deportálva lettek és egyik sem tért vissza. Leánya Erzsébet visszatért. Fia Pá/1 Oroszországban lett fogoly és már érkezett róla hír. Felesége elvesztette édesanyját, húgát, 2 öccsét és több rokonát.

Klein Márton kereskedő, Budapest. 1940. augusztusában volt rövid ideig muszos. Budapesten szabadult fel. Végjót és 2 unokaöccsét veszítette el, fia muszos volt és mennét is deportálták.

Klein Miklós kereskedő, Kistokaj. A 107/316. századdal Ukrajnában és Lengyelországban szolgált és a deportálásból Gunkirchenben szabadult fel. Elvesztette szüleit és Sándor öccsét, aki a Donnál tűnt el.

Klein Miksa kereskedő, Budapest 1945. január 18-án szabadult fel. K. István, Bergen-Belsenben, K. Zoltán Németországban, Schwarcz Aladár és fia Béla deportálva voltak, ezidőig semmi hír sem érkezett róluk. Guttman Simon és feleségei, fia Zoltán és K. Vilmosné elvesztek.

Klein Miksa hentes és mészáros, Székely, A 2/4. századdal teljesített munkaszolgálatot Bánhidán és Komáromban, majd Gunkirchenbe deportáltak és ugyanott szabadult. Szüleit, 5 testvérét 2 gyermekkel, 1 sógorát, feleségét deportálták. Közülük szülei, 3 testvére, 2 unokatestvére és 1 spgora nem tért vissza.

Klein Ottó cipőgyáros, Budapest. A nyilasok sáncmunkára hurcolták el, közben megszökött. Ödön Öccsét 1944 december 31-én a nyilasok a Nagymező utcában agyonlőtték. Mohácsi rokonságából 38-an nem tértek vissza.

Klein Samu szabómester, Budapest. Gödöllőn teljesített munkaszolgálatot 1944. június 4-től december 1-ig, amikor megszökött és a gettóban szabadult fel feleségével együtt. Elvesztette 2 lányát, testvérét, annak fedjségét, és 3 gyermekét, továbbá Jenő fivérét, annak feleségét, nővérét és férjét, fiával együtt és több rokonát. Ő maca csa ádjáival együtt 22-től 43-ig Bulgáriában élt, ahonnan a magyar követség felszólítására tértek haza, 2 leányát lakáshiány miatt Aba-ujszántóra vitte, ahonnan deportáltak.

Klein Sándor szabómester, Kéz. 1944. októberében vonult be, novemberben deportáltak Kópházára és 1945. április 1-én szabadult el. Elvesztette szüleit, öccsét, húgát, 1 fivére fogságban van, 1 öccse eltűnt.

Klein Sándor bérkocsizó, Mezőkeresztes. A 101/10. századdal honi, orosz

és németországi munkaszolgálat után Gunkirchenben szabadult fel. Elvesztette anyját, 4 testvérét, sógorát, sógornőjét és azok gyermekeit. — K. Zoltán gépkocEjzö a 107/6. századdal volt muszos és deportált és Gunkirchenben szabadult fel.

Kling Aladár szerelőmester, Budapest. A 105/205. századdal teljesített több ízban munkaszolgálatot, majd deportálták: és 1945 májusában Mauthausenben szabadult fel. Szülei a gettóban mártírhalált haltak.

Koch Egon kereskedő, Budapest. Több éven át teljesített munkaszolgálatot, majd Borba vitték, ahol sikerült felszabadulnia. Apját Auschwitzba hurcolták. ahonnan nem tért vissza, öccse, Ervin Oroszországban túlit el. Nagynéniét, férjével együtt a csendőrség elhurcolta, azóta semmi hír róla.

Kohn Ede sütőmester, Budapest. 1940. ben és 1944-ben volt muszos és Budapesten szabadult fel. Testvéreinek férjei Hersel Mór és Kohn Ignác műszolok voltak, majd feleségükkel deportáltak őket, úgyszintén gyermekeiket és egyik sem tért vissza. A családnak mintegy 30 tagja veszett el.

Kohn László kereskedő, Budapest 1940-től megszakításokkal honi és oroszországi munka szolgálatot teljesített, majd Gunkirchenbe deportáltak, ahol felszabadult. Elvesztette édesanyját, Renée test vénéit és annak 2 gyermekét, valamint 2 sógorát, akik mint muszosok haitik meg.

Kohn Sándomé gépmester Budapest Édesanyjával és gyermekévéi Budán hamua iratokkal búikéit a felszabadulásig. Elvesztette férjét és apját.

Kohut Vilmos ezüstműves, Budaöest-Egész családja búikéit. Két bécsi testvére elpusztult. Feleségének családjából 26-an vetetek el.

Köiben Lajos kereskedő, Budapest A 101/505. gk. szerónál teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Apósa és anyósa mártírhalált haltak.

Kolber Henrik üvegesmester, Budapest 1944. szeptember 28-tól október 25-ig munkaszolgálatos volt majd védett házbán és gettóban vészelté át az üldöztetést. Elvesztette bátyját öccsét, fiát és édenatyját.

Kolin Endre kalapkellék kereskedő, Budapest 1940-től 1945-ig teljesített munkaszolgálatot, majd közben orosz fogságba esett és 1944. október 10-én

Királyhágón szabadult fel. Édesanyja és bátyja mádrhaiált haltak.

Kolozs István dr. ügyvéd, Budapest. Több éven át volt muszos a felszabadulásig és megjárta Ukrajnát, valamint a bori tábor is, ahonnan 1944 augusztusában megszökött és a partizánoknál szolgált. Valamennyi oldalági vidéki rokonát elvesztette.

Holtai Kornél vendéglős, Budapest. 1944 novemberében letartóztatták a nyilasok, majd deportálják és 1945. május 4-én szabadult fel Grahownát Felesége a deportálásban eipuftult.

Kondor József kereskedő, Bvxiapest. 1940-ben teljesített rövid ideig munkaszolgálatot, majd Budapesten fel szabadult. Elvesztette 2 fivérét, 2 sógorát, 1 nőtestvérét, annak 2 éves kisgyermekét, akik mind elpusztultak.

Kondor Tibor színész, Budapest. A 9/2., 701/12. és 304. századokkal honi és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített, majd Fertőrákosról megszökött és Budapesten szabadult fel. Elvesztette 3 nagybátyját, nagynénjét és unokaöccsét.

Korányi Jenőné varrónő, Budapest. Az üldöztetés ideje alatt hamis papírokkal Kispesten bújkált és ott szabadult fel. Elvesztette szüleit és családjának hat tagját.

Korda Gábor olajkereskedő, Budapest. A 101/316. századai cöDoheiyütt teljesített munkaszolgálatot és 1944. november 14-én Jászszent Andrásan szabadult fel. Szülei, egy húga férjével és gyermekével, valamint egy unokatestvére Auschwitzban haltak mártírhaltak.

Korda Péter tisztviselő, Budapest. 42 hónapig volt muszos a 101/34. századdal nagyrészt Oroszországban. Sándor fivérét feleségével és fiával a Dunába ölték. Lajos és Imre fivére feleségükkel és utóbbi 3 éves kislányával Németországban vesztett el.

Kornhauser László szücsmester, Budapest. 1943-ban Bengyelországban és Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot, majd deportáltak és 1945. május 4-én Gunskirchenben szabadult fel. Elvesztette atyját, sógorát, nagyatyját és még több rokohát.

Kovács Gyula kereskedő, Budapest. A 101/2. századdal 33 hónapig volt muszos, nagy rész Ukrajnában és Németországban. Elvesztette szüleit.

Kovács József gabonabizományos, Budapest. A 101/357. századdal Gödöllőn és Szőnyben teljesített munkaszolgála-

tot és Budapesten szabadult fel. Fiát dércitálták.

Kovács Miklós kereskedő, Budapest. A 109/29. századdal Oioszországban szolgált, majd Fertőrákosról megszökött és Budapesten szabadult fel. Húga deportálva volt, de visszatért. Több rokonát, anyja testvéreit és unokahugait vesztette el. Feleségének fivére mint muszos Borban pusztult el, atyja a deportálásban halt mártírhaltak.

Kovács Rezső gyári gazgató, Budapest. 1944. május 15-én vonult be a ruhagyűjtő századhoz és Budapesten szabadult fel.

Kovács Sándor kereskedő, Budapest. A 107/5. és 101/339. századokai ham és Lengyeiloinszágai munkaszolgálat után Budapesten szabadult fel. Elvesztette szüleit, 3 testvérét és közeli rokonságának mintegy 30 tagját.

König Imre kávéháztulajdonos, Budapest. A 101/333. és 14. századokkal az ország különböző helyein 18 hónapig teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. öccsét mint muszost és 30 közeli hozzátartozóját vesztette el.

König Jenő fa termelő, Budapest. 1944. december 23-án védett házból a Royal-száUóba hurcolták a pribékek és azóta semmi hír nincs róla.

Königsberg Arnold bördíszműves, Budapest. A 101/330. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd megszökött Szabadkán. Édesatyja 85 éves korában a pesti gettóban halt meg.

Környei Adolf tisztviselő, Budapest. A 202/4. századdal honi munkaszolgálatot teljesített a pesti felszabadulásig. Unolrateatvérei. Fáik László, Spotzer Sándor és annak felesége, Engel Ervin, Boskovits Füljöp, Neubauer Henrik, Reüner Kató, Felsenfeld Izidor és felesége vesztett el.

Köszegi Árpád nagykereskedő, Budapest. 1944-ben Jugoszláviában, bekapcsolódott az ellenállási mozgalomba és később a jugoszláv partizánmozgalom összekötő tisztje lett. 1944. október 23-án Kiskunhalason szabadult fel. Elvesztette szüleit, testvérét, feleségének nővérét. Feleségeért, aki Budapesten tartózkodott, a Szálasi-puccs alkalmával átjött JImgtoszláviából és elvitte őt.

Kövesd Viktor órásmester, Budapest. A 101/3. századdal Jászberényben teljesített munkaszolgálatot, majd megszökött és a felszabadulásig ülegál-

tásban élt Elvesztette 1 testvérét, 2 sógorát 1 gyermekkel.

Kövér József vízvezeték-szerelő, Budapest. Több ízben volt muszos, majd 1944 november 2-án megszökött és a felszabadulásig illegálisan élt.

Krammer Sándor vendéglős, Budapest. Rövid ideig volt a 61. századnál muszos, Gödöllőn és Aszódon és Budapesten szabadult fel. Kálmán fivére mártírhalált halt. — Kaszás József vendéglős a 30. századdal sáncását teljesített Vecsén és Felsőhalomban. György és András fiát veszttette el.

Krasznár János dr. főtisztviselő, Budapest. Több ízben teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Kőszegről barmadmagával megszökött és a felszabadulásig bujkált. Edesatyja mártírhalált halt.

Krausz Jenő ékszerész, Budapest A 101/7- századdal oroszországi munkaszolgálatot teljesített és 1943. február 5-én orosz fogságba esett, ahonnan 1945 november 15-én minit 50 százalékos rokkantként tért vissza. Elvesztette apját, nagyszüleit, 2 nagybátyját és 3 nagynénit, öccse K- László vele együtt esett orosz fogságba, ahonnan ezidőig még nem tért vissza.

Krausz László kereskedő, Budapest A 101/14. századdal Ukrajnában teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták őt Gunkirchenben szabadult fel.

Krausz Sándor köt-szövőüzem tulajdonos Budapest. 15 hónapig volt muszos a 101/303. századdal és 1945. január 16-án szabadult fel. Elvesztette 3 testvérét, azok feleségét és gyermekeit Esesanyját is elhurcolták.

Krausz Zoltán vaskeieskedő, Budapest. Másfél évig teljesített munkaszolgálatot a 103. Vép-nél és Bndán szabadni! fel. Elvesztette btyját, 2 nővérét, 1 sógorát 9 közeli rokonságának 50 tagját, ő maga végigélte 1945- jannár 14-én a városmajori kórházban történt vérengzést, amikor a nyilasok 170 embert ölték meg. Ő az utolsó percben kiugrott sz ablakon, a nyílfasok kézigránát dobta utána, amitől megsebesült és mégis megmenekült.

Kritzler Pál kereskedő, Budapest. A 200/30. és 25. századokkal több ízben teljesített munkaszolgálatot és végül a gettóban «szabadult fel. Húgát deportálták, valamint öccsét is. Sógornője Radnai Magda nem tért vissza.

Kugel Emil igazgató, Budapest Fel-

szabadult 1945. január 18-án. Felesége elvesztette fivérét dr- Mandelbaum Alfrédot, annak feleségét ő elvesztette öccsét, Lajosit és feleségét, Miklós fiát, aki Oroszországban halt meg, Vera leányát, akit Balassagyarmatról vittek el sógorát Müller Móricot, annak feleségét, fiát és feleségét, nővérét és férjét, Magda testvérét pedig a nyilasok gyilkolták meg. Éva testvérét Aushwitzban ölték meg és e vesztették még több unokatesvérüket családtagjaikkal együtt.

Kunstädter Marcell kereskedő. Budapest. 1944 novembertől kezdve feleségével együtt a Vöröskeresztnél bujkált. Lajos fia muszos volt, majd megszökött. Sógoranak lányát elhurcolták és az a mai napig sem tért vissza. Elvesztette még dr- Bíró Lajos unoka-öccsét és több rokonát.

Kupfersteini Miklós fehérműkészítő, Budapest. A 101/23. és 18. századdal) teljesített, munkaszolgálatot éveken át megszakításokkal, majd deportálták és 1945. április 15-én Bergjcn-Bolsenben szabadult fel. Elvesztette édesanyját, 3 testvérét és közel 25 rokonát

Kuti László dr orvos és író, Budapest. A 101/71. és 20F17. századokkal több helyütt teljesített éveken át munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette unokatesvérét, nagybátyját, anyósát, távoli rokonságából 10 személyt.

Kürschner Géza gumifel dolgozó, Budapest- A 101/323. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták. Fivére, László, mint muszos Ukrajnában, Ilona nővére a deportálásban veszett el.

Labesz Jenő kereskedő. Budapest 1944. október 1>9—november 18-ig teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fél. Elvesztette Mór és Marcell fivéreit, továbbá Rosenfeld Piroskát

Lackó Láffló kereskedő, Budapest. A 701/13. századdal honi és len gyei oroszai munkaszolgálatot teljesített, majd deportálták és 1945. május 5-én Gunkirchenben szabadult fel. Feleségének öccse, Havas István az ostrom alatt életét vesztette. Elvesztették még Kaszáról Reich Arthurt, feleségét, leányát és annak 1 éves gyermekét, R. Miksát és feleségét

Ladányi Andor gyógyszerész, Budapest. 1944. december 20-án megszökött

a sáncásárról és a felszabadulásig az abonyi utcai vöröskereszt kórház gyógyszerésze volt. Feleségét elhurcolták a nyilasok, de megszökött, öccsét, amikor meg akart szököni, Hegyeshalomnál, kivégezték. Feleségének bátyja mártírhaltát halt. Családjának vesztécega még 10 személy

Laksz Dezső erdőhivataflú. alkalmazott, Ják falva. A 120. VEP-pel teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták, 1945. jón.-bán. szabadult el. Elvesztette feleségét, 3 testvérét, 3 sógorát, 3 sógornőjét és azok gyermekeit.

Landau László likörgyáros, Budapest, Honi és ukrainai munkaszolgálatot teljesített, majd a nyilasok alatt Isaszeg-ród megszökött és Budapesten szabadult föl. Atyját és fivérét a nyilasok ölték meg és elvesztette Sógornőjét, továbbá Zoltán Lászlót, apósát, felesége testvérei deportálva voltak, de visszatértek.

Lantos István kereskedő, Budapest. A 109/16. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1944. október 18-án Dó-dén szabadult fel. Szülei Auschwitzban mártírhaltát haltak.

Lantos József ügynök, Budapest. Több éven át volt muszos, majd 1944. október 18-án megszökött és az oroszokhoz ment át. Elvesztette szüleit, feleségét, akik Auschwitzban mártírhaltát haltak.

Lantos (Lichtenthal) László kereskedő, Budapest. A 101/15. lengyelországi századdal volt muszos éveken át és 1943 októberében fogságába esett, ahonnan megszököve, 1945. október 6-án tért vissza.

Lantosy József né fényképész, Budapest- Budapestben szabadult fel. Családjából deportálták Steiner Józsefet, annak feleségét, St Etelit és Dezsőt.

I antz Pál kereskedő, Budapest A 101/13., 109/19. és 37. századokkal 39 hónapig teljesített munkaszolgálatot, majd 1945 március 31-én Haricán szabadult fel. Feleségének testvérét vesztette el.

Laudon Béla dr. ügyvéd, Budapest. Spanyol védlevéllel bujkált a felszabadulásig és László és Elemér öccsét, akik mindketten muszosok voltak, a nyilasok agyonverték és ugyancsak kivégezték sógorát, Zoltán Lászlót, és öccsének feleségét, Laiudon Elemémét. Felesége elvesztette nővérét, sógorait Lax Gyula fakereskedő, Budapest. A 701/304. századdal teljesített a Délvidéken, Kárpátalján és Budapestben

szolgálatot és Budán szabadult fel. 2 testvérét, Evát és Etát vesztette el.

Láng Aurél rt igazgató, Budapest. Fivére, Ernő mártírhaltát halt.

Láng Béla iparos, Budapest 1944 október 20-án Pécelre vitték sán em unakára, ahol november 28-ig volt, utána a svéd követségen teljesített szolgálatot. Szűkebb családjának 30 tagját vesztette el.

Lányi (Leichtmann) Sándor műszaki kereskedő, Budapest Több éven ált megszakításokkal honi munkaszolgálatot teljesített, majd 1944 okt. 15-én megszökött és a felszabadulásig bujkált. Elvesztette anyját, aki a gettóban, Hermán bátyját, aki Nagycenken halt meg, valamint nővérét és családját Továbbá Debrecenből Mermelstein Zoltánt, feleségét és fiát és nővérének kislányát, máraimarosszigeti bátyját, L. Mórt, feleségét és leányát, feleségének bátyját, akit Budapesten a nyilasok végeztek ki, apjának nővereit és bátyjait, családjukkal együtt

Lányi Tibor kereskedő, Budapest. Több éven át munkaszolgálatot teljesített, majd 1944 okt-ben megszökött. Zarubezsi orosz partizanbrigád tagja lett, négy hónapon keresztül harcolt a németek etilen. 1945 ápr-ban jött haza, a Szabadság érdemrenddel tüntették ki. öccse, Imre mustaos volt, 1943-ban a voronyezsi áttörésnél eltűnt Dezső öccse Oroszországból visszatért.

László Béla dr orvos, Budapest. A 101 39. századdal éveken át megszakításokkal teljesített munkaszolgálatot és végül a soproni téglagyárban 1945 április 1-én szabadult fel.

László Emánuel rt. igazgató, Budapest. Több éven át volt munka szolgálatos megszakításokkal és Budapestben szabadult fel Elvesztette 3 testvérét 10 gyermekkel, sógornőjét, míg felesége szüleit és 1 öccsét vesztette el. Családjukból dr. Banké Lajos sem tért vissza.

László György dr. mérnök, Budapest. A 701/11. századdal teljesített munkaszolgálatot. ElveSteitte édesanyját, húgát, feleségének nővédért, több nagybátyját, nagynőjét és számos egyéb rokonát.

László Gyula ékszerész, Budapest A 701. századdal! Pétfördön szolgált és Budapestben szabadult fel. Rezső fivérét, annak feleségét, leányát, valamint Árpád fivérét, feleségét és gyermekét, Jenő fivérét, feleségét és 3 gyermekét vesztette el.

László Imre tisztviselő, Budapest. A 101/70. századdal többhelyütt szolgált, részben Lengyelországban, majd 1944 október 29-én Beregszászon szabadult fel. Csailádtagjai közül elveszett Krausz Jakab, Klein Sándor, Makit Tivadar és Dodolcs Sándorné.

László Tibor kötszövő, Budapest. A 705/1. századdal Erdélyben teljesített munkaszolgálatot. Bátyját elvesztette.

Lázár György vegyész mérnök, Budapest. Két és fél évig teljesített munkaszolgálatot részben Oroszországban és Budapesten szabadult fel. Elvesztette nagynénjét és nagyanyját.

Lebovics Ignác kereskedő, Budapest. Három éven át teljesített munkaszolgálatot, járt a bori rézbányában. 1944 okt. 16-án szabadult fel. L. Mártont, feleségét, 8 gyermekét, L. Idát és Szerént elvesztette.

Lefkovits Árpád cégvezető, Budapest. Honi munkaszolgálatot teljesített és Budapesten szabadult fel. Elvesztette szüleit 2 fivérét és sógorát.

Lehel Ernő néhai, magánzó, Budapest. A 701/305. századdal Pétfürdőn teljesített szolgálatot, majd Hegyeshalomról deportáltak és többé nem tért vissza. Felesége elvesztette Deutsch Kálmánt és annak feleségét.

Leichtner Henrik kereskedő, Budapest. Több éven át tobbizben volt muszjos és Budapesten szabadult fel. Fia is muszjos volt. Elvesztette Fás Arnoldot és feleségét, Spira Árpádot» nővérét és a Ringler családot.

Leitner Aladárné özv., háztartásbeli, Budapest. Fiát deportálták Kopházára és sikerült megmenekülnie. Nővére családjának 10 tagja veszett el.

László Tibor líkórgyáltulajdonos, Budapest

Leitner Imre építész, Budapest. A 101/4. századdal Oroszországban teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. 2 sógorát vesztesse el.

Lempert Ferenc kereskedő, Budapest. Mint kivételezett hadirokkant nem teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Közvetlen családjából huszonhármán veszték el.

Lendvai Károly zeneszerző, Budapest. Szökésben volt mindvégig és a gettóban szabadult fel. Elvesztette Sámuel fivérét, Éva leánya visszatért a deportálásból.

Lendvai Lajos kereskedő, Budapest. Az 52. és 701. századdal volt muszjos és svájci védett házban szabadult fel. Fia, Tibor is munkaszolgálatot teljesített

Lengyel Andor rendőrhadnagy, Mezőkeresztes. A 107/11. századdal honi és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített és szökés útján 1944 december 24-én Esztergomban szabadult fel. Szülei és 2 testvére mártírhaltal haltak.

Lengyel Ede kisiparos, Budapest. 1944 júl 24-től a gettóban volt a fel szabadulásig. Elvesztette fivérét, dr. Lengyel Ernőt, az ismert kiváló publicistát, továbbá kaposvári, mohácsi, nagyváradai és budapesti rokonainak nagyrészét» köztük dr. Szerb Antalt, a magyar irodalom büszkeségét.

Lengyel Ferencné háztartásbeli, Budapest. Férjét Csornádon lőtték agyon. Elvesztette még férje 5 testvérét és 1 unokahugát

Leopold Gyula szkv. százados, hirdetőiroda tulajdonos, Budapest. Mint világháborús kivételezett százados házparancsnok volt és mint ilyen több mint 30 üldözöttet, köztük több munkaszolgálatos bajtársát bujtatta el. Anyósát és családjának 30 tagját vesztette el.

Lébi György erdőtermelő, Budapest. A 101/35 századdal Erdélyben, Bácskában, Oroszországban és a Donnál teljesített szolgálatot majd 1942 április 4-én hadifogságba esett, ahonnan 1945 szeptember 10-én szabadult fel. Árpád és Emil bátyja muszjosok voltak, apósa és sógorai szintén. 9 közeli rokona vesztett el.

Léderer Zoltán gabonák eres V ed ő Mezőkeresztes. A 106/4. századdal Ukrajnában, Magyarországon és Németországban 1945 május 4-ig szolgált, amikor felszabadult. Feleségét, fiát, szüleit, 5 testvérét, apósát, nagyszüleit deportálták, közülük felesége, fia és 2 testvére tért vissza. Felesége szülein kívül még 1 testvérét és annak 1 fiát vesztette el. — L. Lajos főQdbériő a 107/8. századdal többhelyütt szolgált és szintén Gunskirchenben szabadult fel. Elvesztette feleségét, gyermekét, apósát, anyósát és 7 testvérét, valamint azok gyermekeit.

Lévai Imre vendéglős, Budapest. A 101/307. századnál teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és Buchenwaldban szabadult fel. Elvesztette e.pósát és anyósát, édesanyját pedig a nyilasok lőtték agyon Budapesten.

Lévai László tisztviselő, Budapest. 1940-ben, majd 1944-ben volt muszjos, majd svájci védelemmel megszökött és családjával együtt a gettóban szabadult fel. Elvesztette Pál bátyját, aki mint

muszos tünt el. feleségének testvérét, sógorát és 7 gyermekét, valamint Fried Sándor mérnököt, annak feleségét és 2 gyermekét

Liebling Ferencné kereskedő, Budapest. Férje 1944 májusában vonult be Vácna és onnan a bori haláltáborba hurcolták, azóta nem adott életjelet magáról. Férjén kívül elvesztette édesatyját is, akit 1944 október 20-án a nyilasok lakásáról hurcoltak el. Vidéki rokonságának nagy része szintén elvezett.

Ligeti Ignác kereskedő, Budapest. Több éven át megszakításokkal volt muszos és Budapesten szabadult fel. György fia szintén muszos volt és megjárta Bort, Móríc öccsét a Gestapo internálta, Rózai testvérét szintén internálták, feleségének testvérét, Gránát Samut, annak feleségét és 3 gyermekét 1945 január 10-én a nyilasok kivégezték.

Lichtig Elek szobrász, Budapest. A 161/304. századdal honi munkaszolgálatot teljesített több éven át nagyobb megszakításokkal és szökés útján szabadult fel. Elvesztette 2 sógorát.

Lichtig Sándor kereskelelmi alkalmazott, Budapest. 1941-ben deportálták Kamenes Podolskiba, mint idegen állampolgárt, ahonnan 1942 szeptemberében visszatért, majd 1944 május 25-én munkaszolgálatra vonult be és november 28-án ismét deportálták Mauthausenbe, Gunskirchenben szabadult fel. Felesége a határról megszökött és gettóba került. Felesége sógora és kislánya, valamint családjának 28. felesége családjának közel 50 tagja pusztult el.

Lichtschein Lajosné dr., kereskedő, Budapest. A nyilas időkét keresztény papírokkal bujkálta végig és Saslomon szabadult fel. Elvesztette nővérét, vejét és fiát.

Lóránt János fakereskedő, Budapest. A 101/305. századdal teljesített honi munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette édesanyját, fivérét, aki Oroszországban tünt el és 1943 június elején jött róla az utolsó hír.

Lóránt Miklós magántisztviselő, Budapest. 1944 őszén rövid ideig muszos volt, majd Budapesten felszabadult. József fivérét Buchenwaldban, anyósát, feleségének fivereit (3) Auschwitzban, Ferenc fivérét ismeretlen helyen vették el.

Lorschy György mérnök, Budapest. A Délvidéken és másutt teljesített több ízben munkaszolgálatot és 1944 november 20-án átszökött Beregszásznál az orosz felszabadító hadsereghez.

Losonczy Edéné szül. Mautner Gyöngyi tisztviselő, Budapest. A családból Kelemen Benő, M. Karolin, férje volt muszos és Sopronban halt mártírhalálra. Annak felesége, valamint leánya és Fodor Béla szintén deportálva lettek, egyikük sem tért vissza.

Lób Ármin cipésmester, Budapest. 1940-ben és 1944-ben teljesített munkaszolgálatot, majd védlevéllel védett házába, végül a gettóba került. Elvesztette Béla fivérét, annak feleségét, húgát, annak fiát, öccsét, feleségét és gyermekét, valamint anyósát és sógorát.

Lobi Béla elektrotechnikai vállalat tulajdonosa, Budapest. 2 hónapig volt muszos Nagykátán és Budapesten szabadult fel. 3 fiát, 1 leányát, 2 testvérét és vejét deportálták, közülük 1 fia és 2 testvére mártírhalált haltak.

Löffler Jenő kereskedő, Budapest. 1940-ben a Csepeli Weis Manfréd gyárban dolgozott, 1944. novemberében deportálták és 1945 május 4-én szabadult fel. Sógora Herdinger Gusztáv, annak felesége és 2 gyermeke nem tértek vissza, öccsét Rudolfot az előjárásra rendelték be és azóta nyoma veszett.

Löwenberg Lajos magánzó, Budapest. 1941-ben volt 1 hónapig muszos és Budapesten szabadult fel. Elvesztette fivérét Alfrédot, annak feleségét, leányát, húgát, férjét, akiket az újvidéki vérengzések alkalmával gyilkoltak le. — L. Koméi tanuló Erdélyben volt a 706/1. századnál és Szilágy s.c.mlyön szabadult fel. L. Ottó egy, hallgató Borban volt muszos és 1944 «május 8-tól semmi hír sincs róla»

Lówy Béla főpincér, Budapest. A 109/26. szentendrei századdal 26 hónapig volt muszos és közben végigjárta Ukrajnát, majd Budapesten szabadult fel. Feleségét, 3 nővérét, 1 bátyját, 3 unoka testvérét és sógornőjét deportálták, akik közül 3 nővére nem tért vissza.

Lówy György kereskedő, Budapest. A 106/12. és 106/35. századdal honi és ukrajnai munkaszolgálatot teljesített és Budapesten szabadult fel. Családjának 6 közeli tagját ölték meg. Századának 90%-át deportálták, ahonnan mindössze 10% tért vissza, ő maga szökés útján

menekült meg. L. Sándor ládakészítő a 102. VEP nél teljesített szolgálatot, majd deportálták és GUNSU -chemben szabadult fel.

Lówy Jenő kereskedő, Budapest Mint 75%-os hadirokkant rövid ideig volt muszos, majd lestaerélték és a felszabadulásig illegálításban élt. Fia, László textilmémők Lengyelországban volt muszos, majd deportálták és Gunkirchenben szabadult fel, ahol állítólag orosz fogságba esett és onnan még nem tért vissza. Elvesztette nővérét és 2 gyermekét, sógorát, annak feleségét. — L. Pál szintén muszos volt Erdélyben és Budapesten szabadult fel.

Lówy Józsefné magántisztviselő, Budapest 1944 akt. 15-én hurcoltak el munkaszolgálatra», majd deportációra és 1945 május 4-én szabadult fel. Elvesztette férjét, 2 fivérét és sógornőjét

Lövinger Józsefné paplankészítő, Budapest.

Lukács Antal órás- és éfcszerésmester, Budapest. A 236. századdal 10 hónapig Borban a Heddeniaui lágerben szolgált és 1944 október 15-én szabadult fel. öccsét, Imrét veszítette el.

Lukács László műszaki tisztviselő, Budapest. 21 hónapig volt muszos a 109/32. században, majd a felszabadulásig illegálításban élt. Szüzeit, feleségét hurcolták el, vidéki rokonságának vesztesége 72 fő.

Lukács László elektrotechnikus. Budapest. A 209/7., 101/88. és 701/38. századokkal többhelyütt teljesített munka, szolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette anyósát, apósát, sógorát és annak feleségét.

Lukács Móric vendéglős, Budapest. 1944 december 11-én feleségével együtt a gettóba került, ahol, felszabadulásig. Csaúdjából elvesztette Bánhegyi Ottó-
nét és Hoffmann Ignáánét, akiket a nyilasok hurcoltak el.

Lukács (Lówy) Oszkár szücsmester, Budapest Az 52., 111/305. századokkal Lengyelországban és Romániában szolgált, majd Stájerországba deportálták, majd 1945 május 8-án szabadult fel.

Lusztig Adolf divatárukereskedő, Budapest. A 65/101. századdal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette feleségét, öccsét, an. ak feleségét.

Magyar Kender, Len és Ju faipar ri., Budapest. Alkalmazottai sorából a következők tűntek el, illetve haltak hősi halált: Barcza Gyula, Berkovits Rezsőné, Braun Árpád, Burg Miklós,

Eckstein Imre, Feán László, Fischer József, Földes Tivadar, Friedhaber Izsó, Horváth Tibor, Katz Aladár, Manger Richard, Muth László, Radvány Imre, Rednitz Ferenc, Rosenblum Jenő, Ingber Jenő. Sattler Lajos, dr. Schild Géza, Sebők Béla. Spatz Ernő. Spitzer Sándor, Statter Hugó, Singer György, Vértes Frigyes, Wagner Olga. Wouf Sándorné, Szász Sámuel, Blum Frigyes, Pártos Imre, Goldstem Sándor, Fischer Andor (Dunaföldváról), a következők Pestszenterzsébetről: Altmann Károly, Deutch Sándor, Halász Imre, Tihanyi Béla, Vértes Andor, Groszmann Ödön, Huszár Amold, Haiasiz Jenő, Krisar Gyula, Wolf Géza, a továbbiak Szegedről: Gottlieb Aladár, Kemény Zoltán, Klein Dezső, Rotmann János, Szántó Ernő, Szöllös Antal, Zádor (Tennenbaum) Imre. Kozma Miklós, Ritter Géza. Rudas István, Silómon Ernő, Szerdahelyi László, Vig György István, Világi (Neuwelt) Károly. Lampel Andor, Balogh Magdolna, Szántai Imre, dr. Busztin Gyula (Budapest) S-nemény Zsiemond (Dunaföldvár). A deportálásból és munkaszolgálatból az alábbiak tértek vissza: Budapest: Busztin János, Fényes Gábor, Kardos Jenő. Frankfurter Imre. Klopfsr Izidor Ferenc. Lóránd Zoltán, dr. Reisner György, Sági (Schlésinger) Gyula. Weinberger Henrik, Weinberser Tibor. Weintnub Vitéz Sámuel. Weisz Tibor, Z'ffer Rezső, Szegedről: Gelléri József. Gott'reb József. Földi (Fischer) Mihály, Fischer Miklós, Horovitz Magdolna, dr. Lévai Miklós, Pártos Béla, Rubtásdk Izsó, Sn-gár Miklós, Sulyok (Snhönfeld) Andor, Szívós Elemér és Wilhcfim Jenő.

Magyar Ruggyantagyár rt., Budapest A vállalat tisztviselőkarából a következők veszték el: Abonyi Elek, Aczél István Voronyezsnél halt meg. Brüli Józsefné német deportálásban. Dr. Marton György ügyvéd Oroszországban tűnt el. Pál Endre deportálásban tűnt el. Kertner Ede Voronyezsnél tűnt el. Solt Antal Voronyezsnél. Hidász Endre Oroszországban. Somló Tibor munkaszolgálat közben meghalt. Klein Albert a deportálásban. Bauer Alfréd Oroszországban. Bariba Teréz a deportálásban. Steiner Páll a deportálásban. Dr. Nyéki Tibor a deportálásban. Leinkauf Nándor a deportálásban. Miuthner Irén nyilas gyilkosság által. Wedsz Károly a deportálásban. Márkus László-

né, szül Fodor Gizú nyilas gyilkosság által. Dr. Kaunitz László mérnök a deportálásban. Szegő Zoltán Oroszországban a keret agyonverte. Holzmann Vilmos nyilas gyilkosság által Budán. Dr. Popper László a deportálásban. Korda László Kőszegen. Gellert Ernő mérnök Oroszországban. Báró Pál Ukrajnában. Székely Ferenc Oroszországból még nem tért vissza. Fodor Margitot a nyilasok, gyilkolták meg. Pichler Győző a deportálásban. Riesz Gyözőné, sz. Kraiusz Erzsébet a deportálásban. Riesz Győző a munkaszolgálatban. Tedeszkó Endre a deportálásban Radnai István a mozgó vesztőhely században. Szóbbél Miklós Oroszországból még nem tért vissza. Fischer Tibor Oroszországból még nem tért vissza Havas Lajos gyárigazgató nyilas gyilkosság által. Vörös Károly gyárigazgató a deportálásban. A gyár tisztviselői karából fentiek részben meghaltak, részben eltűntek a deportálásban és a munkaszolgálatban.

Mandel Ervin kereskedő, Budapest. Hosszú ideig volt muszos, majd Oroszországban fogságba esett, ahonnan 1945 május 7-én tért vissza. Elvesztette édesanyját, akit a nyilasok a Dunaparton végeztek ki. Apja is súlyosan megsebesült, de megmenekült és felesége is súlyos bántalmazásokat szenvedett át.

Mandel Jenő kereskedő, ófehértó. A 108/14. századdal teljesített szolgálatot és 1944 december 2-án Kaposváron szabadult fel. Elvesztette szüleit, 1 testvérét férjével, 4 gyermekkel, 2 sógornőjét 6 gyermekkel, felesége szintén deportálva volt és 1945 január 26-án szabadult fel 4 fivére eltűnt, feleségének családjából 2 fivére tűnt el.

Marék Gábor oki. vegyész mérnök, Budapest A 6/1., 706/1 századdal 1942 október 13-án bevonult. Innen Püspökladányba, majd Hajduhídházára vitték angol rádió hallgatása miatt. Később Erdélyben és Kárpátalján is szolgált és átszökött 22 oroszokhoz.

Markovits Elemér kereskedő, Budapest A 101/325. századdal Erdélyben teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és Guns kirchenben szabadult fel.

Markovits Márton kereskedő, Budapest: A 101/336. századdal honi munkaszolgálatot teljesített, majd Berlinbe, deportálták, ahonnan ezeidig nem tért vissza. József fivére is elveszett.

Markovits Miksa kereskedő, Budapest. Rövid ideig volt muszos, majd a budapesti gettóban szabadult fel. El-

vesztette testvéreit, azok családtagjait és Hollandiából a Walberg Adolfot, feleségét és András fiát. Továbbá feleségének fivérét annak feleségét és fiát, valamint több rokonukat. Éva leánya visszatért a deportálásból.

Martos Károly dr. mérnök, Budapest. Búcsú községben teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és 1945 május 7-én szabadult fel. Családjából elvesztette dr. Freuwirt Bélát és dr. Meszlényit.

Mauthner Börgyár rt. Budapest, alkalmazottai közül az üldöztetések következtében részben mint muszosok, részben mint deportáltak az alábbiak vesztették életüket: Bíró Klári, Braun Zoltán, Fenyves Mór, Földes Pál, Kollár László, dr. Korányi Imre és Stark Miklós.

Mányai Miklós cégvezető. Budapest A 101/10. nagykütaai századdal Ukrajnában és Fehéroroszországban teljesített szolgálatot, majd a deportálásból Guns kirchenben szabadult fel. Felesége elvesztette első férjét, Gróf Pált és több rokonát.

Márkus Dénes gépésztechnikus, Budapest. 1942-től teljesített munkaszolgálatot, majd 1944 nov. 27-én megszökött és Németországban bujkált. Feleségén és gyermekén kívül anyósa, apósa, sógora le ek deportálva. Édesatyja a pesti gettóban volt.

Márkus Pál kereskedő, Budapest. 1940-ben, majd 1944-ben teljesített munkaszolgálatot, később megszökött és a fel szabadulásig illegálisan élt. Mind az ő, mind a felesége családját nagy veszteség érte és közülük többen meghaltak.

Márton Pálné ingkészi ő, Budapest. Férje 1944 júniusától munkaszolgálatot teljesített a 101/333. századdal, majd Németországba került, ahonnan nem tért vissza. Férjén kívül elvesztette édesapját, 10 testvérét és édesanyjának testvéreit.

Mátyás Ervin kereskedő, Budapest. Elvesztette édesanyját, Mária nővérét, 3 gyermekét, akik Auschwitzban haltak mártírhalált.

Medák Gyula kereskedő, Budapest. Három hónapig volt munkaszolgálatos Vecsésen és Budafokon, majd megszökött és Budapesten szabadult fel. Húga és öccse mártírhalált haltak.

Meisner József szőnyegkereskedő, Budapest. A 101/208. századdal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult¹ fel. Családjából elveszet sógornője, Szécsi Emóné, továbbá Rein Gábor és annak fia.

Menczel Márton üveges mester, Budapest. Nagytétényben teljesített szolgálatot, majd deportálják Mauthausenbe és 1945 május 5-én szabadult fel. 2 húgát is deportálták.

Mendelovits Béla kereskedő, Budapest. A 101/61. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd 1944 november 7-én megszökött és a felszabadulásig illegálisan élt. 2 fivérét és 40 rokonát vesztette el, feleségét 1945 január 17-én a nyilasok Budapesten elhurcolták kislányával együtt és a Gerlóczy-utcában meggyilkolták. Kislánya két golyótól sebesülten megszökött.

Merő István váll, vezető, Budapest. A 374/2. századdal szolgált és 1944 november 2-án megszökött és a felszabadulásig illegálisan élt. Elvesztette a húgát, annak férjét és leányát.

Metzendorf Andor cégvezető, Budapest. 1942 decemberétől teljesített honi munkaszolgálatot, majd deportálják. Elvesztette szüleit, sógorát, Schönfeld Andort, aki Ukrajnában tűnt el és feleségének nagybátyját, akit deportáltak.

Mezed Imre vegyipari vállalat tulajdonosa, Budapest. 1940-ben, majd később több ízben volt munkaszolgálatos és 1944-ben Kassán a deportálás elől megszökött és a felszabadulásig illegálisan élt. Atyja Németországban halt mártírhalált, bátyja orosz fogságban van, Miklós fivére Franciaországban halt meg.

Mezed János szabómester, Budapest. A 101/23. századdal honi munkaszolgálatot teljesített, majd deportálták és Gunklirchenben szabadult fel. Elvesztette Miklós öccsét és apását.

Mérő Imre magántisztviselő, Budapest. A 201/704. századdal deportálták és Gunklirchenben szabadult fel. 11 közeid hozzátartozója veszett el.

Miklós Hugoné szül. Neumann Hona női divatszalon tulajdonosa, Budapest. A budapesti gettóban szabadult fel. Vőlegénye Bellák Ernő mint muszos orosz fogságba esett, ahonnan ezideig nem tért vissza és egy ízben adott életjelet magáról. Elvesztette bátyját, Nádas Imrét, aki a deportálásból nem tért vissza.

Miklós József nyomdász, Budapest. Több éven át volt muszos, majd 1944 júliusában megszökött és Budapesten szabadult fel Nyíregyháza és kassai rokonai, a Frigyesi, György és Maian családok mind elpusztultak.

Miklós Márton gyári képviselő, Budapest. O bujkált, 2 fia Erdélyben és a Felvidéken majd országhatáron túl teljesített munkaszolgálatot. Családjából deportáltak még 2 fiát menyét 1 gyermekkel, vegét. 2 unckaöccsét, unokahúgát és vidéki rokonai közül 22 személyt. Fentiek közül menyé és unokahugi jött vissza. 1945. január 16-án szabadult fel.

Milkó Elemér ügyvezető igazgató, Budapest. 1944. júniusában Nagykátára vonult be, majd a deportálás elől a svéd követség tisztviselője lett 1945. január 3-án a nyilasok üldöztetése miatt öngyilkos lett. Addig a svéd követségen állandóan élete kockáztatásával az üldözöttek mentésével foglalkozott. Családjából fivérét elhurcolták, dr. Milkó Aurél orvost, aki a deportációban szabadult fel. Elveszett nagynénje és számos közeli hozzátartozója.

Mocsári Mihály üzem tulajdonos, Budapest. Szüleit és testvérét deportálták és ízok mártírhalált haltak. Családjának mintegy 28 tagja veszett el.

Mohos Jenőné kereskedő, Budapest. Védett házban szabadult fel. Elvesztette férjét, aki mint muszos deportálásra került és felszabadulása után Linzben halt meg. Apósa, anyósa, férje nővére, annak férje és fia. szintén deportálva lettek, közülük nővére tért vissza. Férjének 2 öccsét is elhurcolták, egyikük visszatért. Fivére Földe István Ukrajnában tűnt el.

Molnár Ferenc banktisztviselő, Budapest. A 101/28. századdal Erdély, Délvidék és oroszországi munkaszolgálatot teljesített és 1944. október 19-én szabadult fel. Szüleit a nyilasok Budapesten 1944-ben kivégezték.

Molnár Jenő cukorgyári felügyelő, Budapest. A ruhagyűjtő századdal teljesített szolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette egy testvérét, sógorát, öccsét, 3 nagybátyját, 3 nagynénit.

Molnár (Maidei) Sándor szabó m., Budapest. 1944. június 1-én vonult be munkaszolgálatra, majd december 7-én deportálták Ebarhardba és 1945. május 6-án Ebensee-ben szabadult fel. Elvesztette 5 testvérét, azok gyermekeit és Farkas fivére unokáját is. Fia László

Vácra vonult be, onnan Borba vitték, majd 1944. októberében, a partizánok felszabadították és azóta a németek ellen tovább harcolt, miközben kétszer megsebesült.

Moskovics Emil gyáros, Budapest. A Rökk Szilárd utcai intemálótáborban volt, majd Budapesten felszabadult. Fiát a nyilasok elhurcolták és közeli rokonának 11 tagját veszette el. — M. István vegyész mérnök, a vasúti és hidász szertárnál volt muszos, majd deportálták és 1945. április 8-án Stuttgartban szabadult fel.

Murányi Béla kezűüzem tulajdonos, Budapest. 1943 szeptemberétől több ízben teljesített munkaszolgálatot a pesti felszabadulásig. Anyósát, aki már irháieit halt, veszette el.

Müller Ferenc fémárú készítő, Budapest. Egy évig volt munk a szolgálatos a vasúti és hidász szertárnál és Budapesten szabadult fel. Fivére és sógora mártírhaltak.

Müller Rezső. Budapest. 1940-ben vonult be Nagykátára, még ez évben mint beteg leszerelt. Ezután kapcsolódott be a Hadviseltek Bizottságába, ahol fontos vezető tevékenységet fejtett ki. Megszervezte a jóléti bizottságot, a Muszosok család védelmét s ezek javára előadásokat tartott, kiállításit rendezett. A Muszosok felruházására az országos pénzgyűjtést is ő szervezte meg s több mint 3 millió pengőt gyűjtött. A ruhagyűjtő akció megszervezésében is vezető szerepet töltött be. Mint országos szervezőt bízták meg az összeköltözés és romeltakarítás megszervezésével. 1944. X. 17-én elhurcolták a nyilasok, megkínózták, majd a Svábhegyre vitték. Kiszabadulása után a Svéd Követség a nemzetközi gettó felállításával és jóléti intézményének vezetésével bízta meg. A nyúlásuralom áldozata lett édesanyja és sógora.

Müller Sándor kereskedő, Budapest A 110/17. századdal Oroszországban teljesíteti munkaszolgálatot, majd deportálták és 1945 május 5-én szabadult fel. Békében Erdélyben fejtett ki illegális mozgalmat. Elvesztette édesanyját, bátyját, annak feleségét és kisfiát, nővérét és kisfiát.

Nagel Sándor gyógyszer-nyagykereskedő. Budapest. 15 hónapig volt muszos, majd Dalira vitték és 1944 december 31-én megszökött a deportálás elől és a felszabadulásig, 1945 április 16-ig Győrben bujkált.

Nádlér Jenő vaskereskedő, Budapest A 101. VÉP-nél két és fél évig volt muszos és a deportálásból Mauthausenben szabadult fel. 3 testvérét és 80 közeli hozzátartozóját veszette el.

Nánási Pál mérnök, Budapest. A 701/11.. századdal honi munkaszolgálatot teljesíteti és Budapesten szabadult fel. Elvesztette nővérét¹, annak leányát, fivérét, aki 1942 január 10-én tünt el, feleségének nagyanyját, nagybátyját és annak feleségét, 6 unokaöccsét, akik mind muszosok voltak és több rokonát.

Nemes János kereskedő, Budapest. A 201/30., II/4. és 101/15. századokkal Bánhidán és Turkán teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel.

Nemes Istvánné vendéglős, Budapest. Első férjét, Rosenfeld Hermannat deportálták és nem tért vissza. Férjének 2 testvére jött meg, a többi elveszett.

Nemes Jenő György dr. orvos, Budapest. A 701. mentőszázaddal teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és 1945 május 7-én Linzben szabadult fel. öccse, Nemes Frigyes dr. Kőszegen halt mártírhalt, édesanyját és Ödön öccsét a Dunaaprtón ölték meg.

Neuberger Jenő hajófuvarozó, Budapest. A 101/341. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd depónál'ák és 1945 április 26-án szabadult fel. Családjából dr. Schitzer Pálnét deportálták, valamint leányát, dr. S. Pál nem tert vissza-

Neuburg Zsigmond gyári tisztviselő, Budapest. Több éven át több ízben teljesített munkaszolgálatot és 1944 december 27-én szabadult fel. Sógora és sógornője deportálva lettek és nem tértek vissza.

Neumann Fülöp üveges m., Budapest. 1944 október 21-én a ferihegyi repülőtéren a nyilasok súlyosan bántalmazták és több ízben ki akarták végezni. A svéd követség mentette meg. November 25-én megszökött és súlyos betegségében illegálisban élt a felszabadulásig. Elvesztette¹ te bátyját, annak feleségét, valamint leányát és kis unokájukat.

Neumann László droguista, Budapest. Több ízben volt muszos, majd 1944 novemberében megszökött és a felszabadulásig illegálisban élt. Csa-

ládjából elvesztette Elbert Andort, aki Németországban mártírhalált halt.

Neumann Márton kereskedelmi ügynök, Budapest. A 101/604. századdal teljesített munkaszolgálatot -majd deportálták és felszabadult. Fia, Győző, 2 bátyja Hermann és Károly egész családjukkal, unokaöccse és több rokona veszett el.

Neuvirth Jenő szövömester, Budapest. 1940-ben és 1944-ben teljesített munkaszolgálatot, majd Komáromba vitték és többé nem tért vissza. Felesége elvesztette még özv. Wieder Sándomét, W-Erzsébetet, annak férjét és 2 gyermeket, Fleischmann Endrét és számos közeli rokonát.

Németh Arpádné szül. Bihari Ilona varrónő, Budapest. 1945. január 1-én a nyilasok elhurcolták, súlyosan bántalmazták, majd megszökött és édesanyjával illegálisan élt a felszabadulásig. Apját a nyilasok elhurcolták, majd kivitték a Dunaparra többedmaigával, ott sortűzet zúdítottak rájuk és a Dunába dobták.

Németh Ede kereskedelmi ügynökség vezetője, Budapest. Sógorát Práger Ede muszost a nyilasok végezték ki, feleségének fivére Sichelmann Lajos mint muszos Kőszegen halt meg, Fischer Jenő Bécs felé menő úton szintén meghalt és fia György is mártírhalált halt. Még több vidéki rokonukat veszítették el.

Niesel József szövömester, Budapest. 1940-ben és 1944-ben volt muszos, majd megszökött és a felszabadulásig illegálisan élt. Deportálták sógorát, dr. Bauer Istvánt, aki Auschwitzból tért vissza és felesége egész családját. 46 tagot, akik közül 3-an tértek csak vissza.

November László magántisztviselő, Budapest. Mint politikai foglyot Franciaországból 1943. novemberében hurcolták Buehenwaldba, ahol 1945. április 11-én szabadult fel. Elvesztette feleségét, szüleit és testvéreit.

Oblatt Károly dr. ügyvéd, Budapest. Három hétig sánck munkát végzett Pestköi nyéken, majd felszabadult. Gyula fia és feleségének Gábor fia munkaszolgálatosok voltak és mndezideig nem tértek vissza. Péter fia hazatért a deportálásból.

Oppenheim Miksa kereskedő, Budapest. A 101/33. századdal teljesített munkaszolgálatot Ukrajnában és Fehéroroszországban. Budapesten szabadult fel. 3 sógora Fischer Ede, Littmann Jenő és Egyes Miksa nem tértek vissza.

Oroszlán Sándor földmives, Sajóka-

zinc. A 72. századdal honi és oroszországi munkaszolgálat után 1944. október 13-án Nagyváradon szabadult fel. Elvesztette édesanyját és egy bátyját, aki mint muszos tűnt el.

Óri Róbert főmérnök, Budapest. 1940-ben 3 napig teljesített munkaszolgálatot, majd 1944. október 20-án elvütek és a 25. orvosszázadba teljesített munkaszolgálatot. Később Leányvárnál harmadmagával megszökött és a felszabadulásig feleségével együtt volt. Elvesztette 2 nővérét, 2 sógorát, 1 nagybátyját, akit Budapesten lőttek agyon, nagynénjét, unokabátyját, öccsét és még több rokonát. Anyósa a felszabadulás után vesztesége miatt öngyilkos lett. Unokahugát Budán lőtték agyon.

Órsi (Neumann) Lajos szabó m., Budapest. 1944. október 5-től december 1-ig volt muszos, majd megszökött és Budapesten szabadult fel. Deportálták leányát, fiát, feleségét, bátyját, feleségének öccsét, akik közül fia, leánya és feleségének öccse tértek vissza.

Ohlmacher Jakab cipőüzem tulajd., Budapest. Több ízben teljesített munkaszolgálatot Erdélyben és másutt, 1944. október 22-én a nyilasok Lakásáról elhurcolták, megszökött és a felszabadulásig illegálisan élt. Elvesztette 4 testvérét, valamint azok családtagjait, akik Auschwitzban mártírhalált haltak.

Pallós Imre gabonakereskedő, Budapest. Több mint két évig volt muszos és 1944. november 28-án megszökött. Elvesztette László bátyját. Felesége szülei a nyilasok alatt öngyilkosok lettek.

Pallós Zoltán rt. igazgató, Budapest. A 89/4. századdal teljesített munkaszolgálatot és a budapesti gettóban szabadult fel. Anyját, feleségét és bátyját deportálták, anyja nem tért vissza. Elvesztette még nagybátyját és nagynénjét is.

Patai József dr. orvos, Budapest. Mint világháborús kivételezett tiszt nem teljesített munkaszolgálatot, később orosz fogságba került, ahonnan megszabadult. Egy unokahugát és több közeli rokonát veszítette el Auschwitzban és másutt!

Pataki Sándor kereskedő, Budapest. Több ízben volt muszos, majd 1944. október 16-án orosz fogságba esett. Felesége a gyermekeivel a gettóban szabadult fel. Vilmos fivére Oroszországban halt meg, (felesége testvére eltűnt).

Pauncz Ernő dr. orvos, Budapest
Az üldöztetés alatt hamis papírokkal
bujkált. Elvesztette bátyját feleségé-
vel, nővérét leányával és vejével,
valamint fiát és unokáját, akiket is-
meretlen helyen pusztítottak el. Ignác
bátyjának fiát, dr. P. Dénest és fele-
ségét szintén elhurcolták és nem tér-
tek vissza. Jenő bátyja két fia, István
és György és weje is mártírhalt

Pál Andor köt. szövő, Budapest.
1944-ben munkaszolgálatot teljesített
a 101/103. századdal, 1945 január 18-án
szabadult fel Budapesten. Edesapját,
nagybátyját, nagyanyját és rokonait
elvesztette.

Pártos Lajos kereskedő, Budapest.
Több éven át telj. esi te' »V munkaszolga-
latot a 101/4. századdal, majd 1944
október 16-án Szinerváralján szökés
útján felszabadult. József fivére mint
muszos Balf-fürdőn halt mártírhalt,
ugyancsak elveszett annak felesége és
anyósa is.

Pártos László gyógyszerész, Buda-
pest. 1940 és 1944-ben volt muszos és
Budapesten szabadult fel. Szüleit,
apósát, anyósát, húgát és annak leá-
nyát, valamint több rokonát vesz-
tette el.

Pásztor György kereskedő, Buda-
pest A 101/319. századdal honi és
erdélyi munkaszolgálatot teljesített és
Budapesten szabadult fel. Apósát,
anyósát vesztette el. Felesége depor-
tálva volt. Szülein kívül sógornőjét és
1 gyermekét vesztette el.

Perlusz Mihály szabó m., Budapest
Honi munkaszolgálatot teljesített,
majd deportálták és 1945 április 13-án
szabadult fel. Elvesztette apját, any-
ját, Ilona nővérét, annak férjét és
kisfiát, valamint Jolán nővérét, an-
nak férjét és kisfiát.

Pessl Arnold kereskedő, Budapest.
1944 májusában Sárvarra és onnan
Auschwitzba hurcolták, azó¹ a semmi
hír sincs róla. Felesége gyermekével
szintén deportálva volt, de visszatér-
tek. A férj teljes családja mártír-
halt.

Pető Mihály rt. aligazgató, Buda-
pest. Rövid munkaszolgálat után mint
svájci védett a budapesti gettóban
szabadult fel. 2 húga: Grünfeld
Mómé férjével és 2 gyermekkel, Pol-
lák Erzsébet, továbbá 2 sógornője ve-
szett el. Gyula öccse vele együtt sza-
badult fel.

Péher Tibor dr. ügyvéd, Budapest.
1940-ben volt munk. aszó Igálatos, majd
1944-ben sánccásást végzett, aztán meg-
szökött és a gettóban szabadult fel. El-
vesztette anyját, 3 testvérét, azok csa-
ládtagjait, összesen 10 személyt.

Pfeifer Sándor szücsmester, Budapest.
Előbb katona volt, majd mint muszos
teljesített szolgálatot, nagyrészt Orosz-
országban, ahol századának 70% a el-
veszett. Orosz fogságba esett, ahonnan
1945. október 6-án tért vissza. Húgát
2 gyermekkel, édesanyjának fivérét,
feleségét és 3 gyermekét vesztette el,
utóbbiakat a nyilasok végezték ki.

Pintér Zoltán dr. kereskedő, Buda-
pest. A 101/34. századdal Erdélyben és
Oroszországban szolgált, majd deportál-
ták és Gunskirchenben szabadult fel.
Elvesztette húgát Arankát, akit Buda-
pesten agyonlőttek és férjét, Kalmár
Gyulát, aki nem tért vissza a deportá-
lásból.

Polgár Antal kereskedő, Budapest
1940-ben, majd később is teljesített
munkaszolgálatot és Budapesten sza-
badult fel. Elvesztette 83 éves bátyját és
öt tagú családját, hevesi bátyjának
családjából 10 tagot és nővérét 5 tagú
családjával.

Pollatsek Jenő nyomdászmeister, Bu-
dapest. 1940-ben, majd 1944-ben is
munkaszolgálatos volt, a deportálás
elől határról hozták vissza és a felsza-
badulásig svéd védettségben volt, fele-
ségével és három éves fiával. Húgát
férjével együtt deportálták, ahonnan
nem tértek vissza. Sógornőjét leányá-
val együtt a nyilasok kivégezték, édes-
anyja a gettóban január 10-én éhehalt.
Minden cseh szlovákiai rokona elveszett.

Pollik László kereskedő, Budapest. A
101/27. századdal Oroszországban volt
muszos, ahonnan nem tért vissza. Fe-
lesége férjén kívül anyósát, 3 testvérét,
3 sógorát és azok 2 gyermekét vesztet-
te el.

Popper Jenő m. tisztviselő, Budapest.
A 107/1. és 101/3. századokkal teljesített
munkaszolgálatot nagyrészt Orosz-
országban, majd a deportálásból Guns-
kirchenben szabadult fel. Elvesztette
anyját, 4 nővérét, 1 fiát és sógorát. Fe-
lesége pápai védett házban vészelte át
az üldöztetést, apját vesztette el.

Popper Lajos üzem. tulajdonos, Buda-
pest. A 101/359 és 701/31. századokkal
1944. júliustól 1945. január 18-ig, a fél-
szabadulásig teljesített szolgálatot. El-
vesztette 2 sógorát, sógornőjét, unoka-
húgát, unokaöccsét. — P. László gépész-

mérnök hallgató a 107/301, 304 és 359-70/31. századokkal 10 hónapig teljesítette munkaszolgálatot. Elvesztette unokanővérét, unokabátyját, nagynénjét, 2 nagybátyját.

Porg-es Ede tisztviselő, Budapest Húgát, Bognár Dezsónél és Márta leányát — Frommer Ferencnél — Szigeti Imrénét és 3 éves gyermekét, Ungerleider Sándor unokaöccsét, testvérét özv. Nemes Henriknél és annak leányát, Simon fivérét, feleségével leányával és unokájával, sógorát Hegedűs Mihályt, H Szilárdat és feleségét, továbbá Faludi Endre és Hegedűs István unoka öccsét veszítette el.

Postl György dr. aranyműves, Budapest. 1943. június 12-én Jászberénybe vonult be munkaszolgálatra, később deportálták, ahonnan még a mai napig sem tért vissza. A család több tagja volt deportálva.

Prágai Ármin magánzó, Budapest A gettóban szabadult fel. Elvesztette 1 x mokahúgát 2 gyermekkel. Családjából P. György az országúton halt meg elhurcolás közben. P. Ernőné Auschwitzban veszett el és Frank Aladár ugyan-csak ott-

Prüger Sándor, Budapest.

Preis Andor asztalos és kárpitos m., Budapest A 109/24. és 18. századokkal teljesített munkaszolgálatot több ízben, részben Lengyelországban, a Kárpátokban orosz fogságba esett, ahonnan visszatért. Elvesztette édesanyját, valamint vidéki nagybátyját és nagynénjét.

Princz József, kávémérő, Budapest A 101/34. 108/16. 106/6. századokkal megjárta Ukrajnát és 1944. november 29-én orosz fogságba esett, ahonnan 1945. március 1-én szabadult. Szülei ia deporr. táihásból nem tértek vissza, fivére mint muszos halt mártírhalált. Családja vidéki tagjai kivétel nélkül elpusztultak.

Prisender László dr. ügyvéd, Budapest. A 4/2. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd megszökött és feleségével és gyermekeivel együtt bujdosott. Húgát, annak férjét, apósát és anyósát deportálták, öccse György szlovák partizán volt és felszabadulása előtt kivégezték. Családjának mintegy 10 tagja veszett el.

Radnai Gyula műszaki kereskedő, Budapest, 1944. májusában Vácott, majd a budapesti gépkocsiszó osztagnál, az első hadtestben teljesített szolgálatot. Mint tiszt Erdélyben szolgált, majd megjárta Ukrajnát is. Elvesztette fivérét, annak feleségét, valamint Deutsch

Árpádot és fiát, húgát és annak férjét, míg felesége édesanyját, 4 testvérét, 3 sógorát, testvéreinek 2, sógorainak 4 gyermekét veszítette el.

Radnóti Lajos rt. igazgató, Budapest. 1944. október 20-tól december 24-ig sánck munkát teljesített pestkörnyéken és a dunántúlon, ekkor megszökött és a felszabadulásig hamis papírokkal bujkált. 1940-ben mint tartalékos hadnagy munkaszolgálatos volt. Elvesztette bátyját és számos rokonát.

Radó Endre tisztviselő, Budapest. A 701/4. századdal több éven át teljesített munkaszolgálatot, majd megszökött és 1944. december 3-án szabadult fel. Elvesztette anyját, testvérét és egy unokaöccsét. Felesége részéről 4 nagybátyját és 1 nagynénjét.

Radó Imre kereskedő, Budapest. A 101/325. századdal teljesített munkaszolgálatot a Kárpátokban és 1944. június 6-án orosz fogságba esett, ahonnan 1945. február 7-én szabadult. Elvesztette húgát, vejét, mint muszost Borban és 2 sógorát.

Radványi Zoltán csomózómester, Kispeszt. A 109/33 századdal több helyütt szolgált, részben Ukrajnában, majd deportálták és 1945. március 31-én Kópházán szabadult fel. Elvesztette szüeit, feleségét, Mihály bátyját, aki a 402. büntető századdal tűnt el és több vidéki rokonát. Egyik nagybátyját és nagynénjét Budapesten a nyilasok lötték agyon.

Rajna László cukrász m., Budapest. A 101/18. századdal több éven át megszakításokkal volt mufrfzos a pesti felszabadulásig. Családjából elveszett R. Hugó Auschwitzban, valamint több vidéki és pesti rokona részben a deportálásban, részben Ukrajnában.

Rappaport György magántisztviselő, Budapest. A deportáció elől megszökött. Leánya Alice 1945. március 30-án Bel-senben mártírhalált halt.

Ra&kovits Ernőné háztartásbeli, Budapest. Férje a Donnál mint muszos halt mártírhalált és elvesztette 2 fiát és 1 leányát is.

Rácz Ferenc kereskedő, Budapest. Előbb munkaszolgálatos volt, majd deportálták Auschwitzba. Valószínűleg itt halt meg. — Bauer Dezsőnek fia, Tamás, Franciaországban min partizán esett el, két héttel a felszabadulás előtt.

Rács (Róth) Lajos kereskedő, Budapest. Honi és oroszországi munkaszol-

gálatot teljesített, majd fogságba esett mint a 109/40. század tagja. Elvesztette R. Hermann, aki Németországban halt mártírhálalt, továbbá 4 testvérei, akik szintén a deportálásban haltak meg.

Rechnitz Oszkár kereskedő, Budapest. Elveszte'te nővérének fiát, Gelb Imrét, akit mint muszost Budapestről deportálták, feleségének szülei¹, nővérét és annak férjét. Sógorát, Gálos Lászlót és feleségét sz. Willner Margitét!, fivéré' W. Mihályt, annak feleségét és kisleányát, továbbá 7 közvetlen hozzátartozóját. W. Endre vegyész mérnököt Budapesten a nyilasok lőtték agyon.

Reich Adolf és Fiai gyár túl., Budapest.

Reich Ferenc lakat osm., Budapest A 109/26. századnál teljesített munkaszolgálatot, amellyel megjárta Ukrajnát. Később onnan visszatérve, a svájci követségen vészel e át az üldöz e és utolsó heteit. Elvesztette testvérét, Rózsit férj. Princz Sándornét, annak kisleányát Julikát, akiket Auschwitzban égettek el a náciak.

Reichmann Kató háztartásbeli, Budapest. 1944 május 28-án deportálták. Anyja, annak második férje, anyja testvére, annak felesége és Éva leánya, nagyanja és több rokona pusztult el.

Reiner Albert ügynök, Budapest. Több éven át teljesített munkaszolgálat Gyálligeten és 1945 január 18-án szabadult fel. Elvesztette apját, 1 testvérét, 2 hűgát 1 sógornőjét 1 gyermekkel, 1 ünokaöccsét.

Reiner Árpád kereskedő, Budapest. 1940-ben, majd 1944-ben volt muszos. Elvesztette 2 öccsét, Gyulát Mauthausenben, Bélát Ukrajnában, sógorát és családját, nővére leányát.

Reiner József konzervgyáron, Budapest. 1940-ben 6 hónapig, majd 1944 júliusában ismét munkaszolgálatos lett és a felszabadulást a gettóban vészelte át. Feleségének édesanyját, hűgát, annak férjét, fiát, öccsét deportálják, illetve öccse Ukrajnában éhenhalt. Nővérét leányával, vejével és unokájával a Dunaparton végezték ki a nyilasok.

Reiner László kereskedő, Budapest 1940-ben volt muszos és 1944 október 10-én Romániában szabadult fel. Eisenhoffer József és Groszmann József sógorait mint muszosokat vesztette el.

Reiner Tibor kereskedő, Budapest A 101/16., 201/13. és 65. századokkal 34 hónapig teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és 1945-ben szabadult fel. Elvesztette Lajos öccsét, aki muszos volt, sógorát és családjából még Szenes József mérnököt.

Reisch László kereskedő, Budapest. A 101/301. századdal éveken át volt muszos, majd szökés díján szabadult fel. Családjából 3 férfi és 1 női rokon veszett el. — R. Imre kereskedő a 208/12., 109/32. és 101/63. századokkal honi és bori munkaszolgálat u'án deportálják és Buchenwaldban szabadult fel.

Reisz Sándor pensio tulajdonos, Budapest. 1944 októberében Szlovákiából deportálták Auschwitzba feleségével együtt. Felesége visszatért, ő eltűnt. Elvesztette felesége még 2 fivérét családjukkal együtt és férjének hűgát.

Reisz Sándor rézműves, Budapest. 1944 október 20—január 2-ig teljesített munkaszolgálatot, amikor megszökött. József és Ferenc fia eltűntek. Deportáltak még fivérét és annak fia¹, valamint feleségének több hozzátartozóját.

Reisz Sándor férfisزابó, Budapest. Honi és oroszországi munkaszolgálatot teljesített¹ és Budapesten szabadult fel. Fivére Pál muszos volt, majd a pesti gettóban bomba¹ áradás következtében halt meg. Feleségét, valamint 8 éves gyermekét és apósát a deportációban pusztították Kellner Vilmos 1943 május 8-án Ukrajnában halt mártírhálalt, R. Menyhértet feleségével a deportációban, fiát a munkaszolgálatban pusztították el, Wagner Vilmos muszos volt, felesége elveszett, Weisz Imre és felesége elvesztek, valamint Heisler Imre és felesége szintén.

Reisz Sándor kereskedő, Budapest Közel 3 évig volt muszos a 109/26. századdal, amellyel végigszervezi e az ukrainai munkaszolgálat kálváriáját Budapesten szabadult fel. Feleségét, hűgát és sógorát deportálják, felesége nem lért vissza.

Reiszmann Ferenc vendéglős, Budapest. 5 hónapig volt muszos különböző helyeken és Budapesten szabadult fel. Leánya és felesége visszatértek a deportálásból, 3 sógornője, 1 sógora mártírhálalt haltak.

Rejtő György tisztviselő, Budapest. A IX/1., 109/23. századokkal teljesítette el.

tett munkaszolgálatot, majd megsző-
kött és Budapesten felszabadult. El-
vesztette nagyanyját, 2 nagybátyját
családosból, sógorát, aki Oroszország-
ban tünt el, továbbá Bodor Henrik-
nél Bélát és annak feleségét, akiket
a Dunánál öltek meg.

Réti Henrik villany szerelő mes'er,
Budapest. 1940 májusától kezdve tel-
jesíteti munkaszolgálatot, majd 1944-
ben ismét és október 12-én megsző-
kött, elfogták, Komáromban halálra
ítélék, majd kegyelemben részesült.
Később deportálták, de a határnál is-
mét megszőkött és a budapesti géi-
őban érte a felszabadulás. Sándor
fivére a deportálásban, Róza testvére
a ge tóban halt éhen. Felesége fűleit
Auschwitzban ölték meg, nővérét és
annak férjét, nagyanyját, 3 nagybáty-
ját 3 nagynénjét és 4 unokát estvérét
szintén elpusztították.

Rév (Rosenbaum) Vilmos kereskedő,
Budapest. 1940-ben honi munkaszol-
gálatot teljesített. A nyilas időkét
spanyol védelességgel vészelté ai. 2 fia
muszos volt, mindkétl ő visszatért.
Elvesztette testvéreit, Rosenbaum Mór
és feleségét 7 gyermekkel, Weisz Fű-
löpő és feleségét 1 kislánnyal,
Breuer Vilmost feleségével és 3 gyer-
mekével, Weisz Gábort, feleségét és
leányát és unokáját. Továbbá felesé-
gének testvéreit és számos egyéb
rokonát.

Riegler Bernát dr. ügyvéd, Buda-
pest. Rövid ideig volt muszos, majd
leszerelt. 3 fia: Tibor, Imre és László
szintén munkaszolgálatot telj esi-
er'ek, az előbbi kettő Voronyezsnél. Fele-
sége mártírhaltát halt és fiai közül
sem tért vissza senki.

Rinder Sándor kerékpár műszerész
és kereskedő, Budapest A 8/2-
századal
Ukrajnában, Csik megyében,
Kárpátalján és a Délvidéken teljesí-
tett munkaszolgálatot, majd deportál-
ták és 1945 februárjában Breslauban
szabadult fed. Elvesztette apját, 2 nő-
testvérét, azok gyermekeit, bátyját,
sógorait és azok családtagjait. Fele-
sége visszatért.

Rippényi Ernő banktisztviselő, Bu-
dapest. A 301/18. századdal teljesített
munkaszolgálatot, majd deportálták
Buchenwaldba, ahonnan nem "tért
vissza Felesége Budapesten szabadult
fel. Elvesztette 5 testvérét és rokon-
ságának 10 tagját. Míg férje részéről
2 testvére, 1 öccse és 10 tagú rokon-
sága veszett él.

Ritter György magántisztviselő, Bu-
dapest. A 104/2. századdal részben
Oroszországban teljesített munkaszó gá-
latot és 1944. november 4-én szabadult
fel. Edesanyját és 17 közeli rokonát
vesztette el.

Róbert Imre dr. vegyész mérnök, Bu-
dapest. 1940 ben, majd 1942-ben és
1944-ben is muszos volt és a deportá-
lás elől megszőkött. Feleségével együtt
hamis iratokkal bujkált. Családjának
18 tagja veszett el.

Robitsek Ignác ny. MÁVAG főfel-
ügyelő, Budapest A gettóban szabadult
fel. Sógornője Radványi Paula Belsen-
ben volt deportálva.

ilohonyi (Lówy) Hugó keztyűkészítő,
Budapest. A 191/10. nagykatai századdal
teljesített munkaszolgálatot Ukrajná-
ban, majd 1944. november 16 án meg-
szőkött és Budapesten felszabadult. El-
vesztette bátyját, aki mint muszos tünt
el, anyósát és sógorát.

Róna László autójavító, Budapest-
Több éven át megszakításokkal volt
muszos, majd 1944 áprilisában a tolon-
házba internáltak, onnan decemberben
megszőkött és a felszabadulásig illegali-
tásban élt.

Rónai Andor termelési biztos, Buda-
pest. 1944. október 20-tól november 15-
ig szolgált, majd megszőkött és Buda-
pesten szabadult fel. Elvesztette apját,
3 testvérét, Ferenc fivérének feleségét
és Margit leányát. Bozsán Tibort, fele-
ségének 2 testvérét és azok családtag-
jait, kivéve Schwartz Juditot, aki visz-
szatért.

Rosenbaum Miklós boikereskedő, Bu-
dapest. Elvesztette hűgát, sógornőjét. 2
sógorát, anyósát és apósát, akiit 1945-
január 14-én a Városmajorban gyilkol-
tak meg a nyilasok.

Rosenblatt Kálmánna röi ruhaszalon
tulajd., Budapest. A nyilaj-ok alitt a
deportálás elől bujdossott és hadi mun-
kán dolgozott. Elvesztette férjét és fiát,
akik mint muszosok szolgáltak és nem
térték vissza, valamint unokafrűgát.
Négy Mártát.

Rosinger Andor dr. orvos, Budapest.
A 101/25. sáncásó századnál 9 hónapig
volt szolgálatban, majd felszabadult
Nagyanyja és 1 nagybátyja mártírhaltát
haltak.

Rosenthal Sándorné tisztviselő, Buda-
pest. Ő maga mint keresztény születésű
mentesítve volt a munkaszolgálat alól.
Elvesztette férjét, aki Oroszországban
halt mártírhaltát, férjének szűleit, nagy-
anyját és testvérét.

Roseth György műszaki kereskedő, Budapest. A 101/37. ruhagyűjtő századnál teljesített munkaszolgálatot a pesti felszabadulásig. Feleségét 1944. december 25-én a nyilasok elfogták és azóta eltűnt.

Rosta Zoltán vegyész mérnök, Budapest. A 701/13. és 12. századokkal honi és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített és 1945. január 16-án szabadult fel. Elhívta anyját, József öccsét, aki Oroszországban tűnt el és közel 40 hozzátartozóját.

Roth Andor aranyműves, Budapest. A 101/4. századdal Budapesten és Galíciában teljesített szolgálatot, majd Munkácson szabadult fel. Elvesztette szüleit, testvérét. 6 nagybátyját, anyósát, sógorát és annak családját.

Róth Imre moziüzemvezető, Budapest. Feleségével együtt voltak a gettóban a felszabadulásig. Felesége elvesztette 3 sógorát, 2 sógornőjét, azok 2 gyermekét, valamint szüleit.

Róth Kálmán mérnök. Ercsi.

Róth Pád elektrotechnikus, Budapest. A 101/38. üzemi helyreállító századdal honi és oroszországi munkaszolgálatot teljesített és Budapesten szabadult fel.

Róth Róbert kertész. Budapest. Több ízben teljesített éveken át munkaszolgálatot és Borban szabadult fel. Apósa a gettóban halt mártírhalt.

Róth Sándorné kereskedő, Budapest. Férje a 101/38. századdal Erdélyben és Kárpátalján szolgált, majd deportálták Mauthausenbe és többé nem tért vissza. Elvesztette még hűgát és öccsét is, akik szintén nem tértek vissza.

Róth Szerén háztartásbeli, Budapest. Fécelen volt munkaszolgálatos, majd Rawensbrückbe deportálták és 1945. május 8-án szabadult fel. Elvesztette 3 testvérét, 3 sógorát, 6 unokatestvérét és 15 rokonát. Rokona Steingisser Mihály Molnár Mihály néven hamis papírokkal működött és a vöröskereszt útján Hegyeshalomtól negyven embert hozott vissza.

Rotschild Sándor kereskedő, Budapest. Szentendrén, Szabadkán, Nagykatán majd Szolnokon teljesített munkaszolgálatot, 1944. szeptember 8-án megszökött és a felszabadulásig illegálisan élt Fivére munkaszolgálat a'att szerzett betegségében mártírhalt halt nagybátyját Auschwitzban elgázosították.

Rótt Lajos férfi szabó. Budapest A 108/24. századdal éveken át volt muszos és Budapesten szabadult fel. Szüleit, 3 testvérét és rokonságának mintegy 200

tagját veszítette el.

Rottmann László kereskedő, Budapest. 1944. december 1-től a felszabadulásig volt muszos. Deportálták László és Endre fiát Oroszországban, Györgyi Zoltán fiát Magyarországon, Szerén testvérét, annak férjét, 4 gyermekét, Teréz testvérét, férjét, 3 gyermekét, továbbá Miklós fivérét és feleségét, Rozália testvérét, férjét és 2 gyermekét, akik közül összesen Rozália és férje tértek vissza. Feleségének minden testvére elveszett, öccse dr. Pataki Pál és felesége a deportálás elől öngyilkosok lettek. 2 bátyja szintén deportálva lett, feleségük viszsztatért. A családból még 50-en veszték el.

II;

Rózsa Béla nagykereskedő, Budapest A 107/15- századdal teljesített honi és ukrajnai munkaszolgálatot és 1945. január 5-én a Bükk hegységben szabadult fel. Elvesztette feleségét, szüleit, 2 testvérét, közel 50 rokonát.

Rózsa Endre szemüvegkeretgyáros, Budapest Az üldöztetés ideje aüjait bujkált a felszabadulásig. Tibor fia muszos volt, majd megszökött, Lajos fiát a debreceni gettóból hozta ki és vele együtt bujkált. Árpád öccse szintén gettóban volt, majd tús lett, később mint árja-párját elengedték, a Gestapo újra elfogta, végül Kistarjárd ismét megszökött. Csijádjából elveszett Irén hugla, annak férje, Vilma hűga férjével és 2 fiával, Lili hűga férjével és fiával, továbbá dr Rózsa Imre ügyvéd, aiki Nagycenken flektifuszban elpusztult és közel 22 rokona elveszett

Rózsa Jenő szállítmányozó, Budapest. A 101/15. századdal Lengyelországban teljesített munkaszolgálatot és Munkácson szabadult fel. Elvesztette szüleit Auschwitzban, fivérét, dr. R. Bélát 1945-ben a nyilasok ki végezi ék Pusztavámon, felesége szüleit Auschwitzban és Stem Zoltánt, -akit szintén Pusztavámon gyilkoltak meg.

Ruszi Jenő olajgyári fő tisztviselő, Budapest. A 101/336. századdal több ízben teljesített munkaszolgálatot majd deportálták és 1945 május 3-án Schwerinnél szabadult fel. Elvesztene 2 öccsét, 2 sógornőjét és sógorát. Felesége hűgát, annak családját 1 gyermekkel vesztette el.

Ruttkai Dezső kereskedő, Budapest. A 101/325., 319. és 321. századokkal Kárpátalján, Oroszországban 30 havi munkaszolgálatot teljesített és Buda-

pesten szabadult fel. Elhurcolták szüleit, feleségét, 1 hűgát 2 gyermekével, öccsét és 3 sógorát. Közülük csupán öccse lért vissza mint 100 százalékos hadirokkant.

Rückländer Józsefné kereskedő, Budapest. 1944 decemberében deportálták és Lichtenwörben 1945 április 2-án szabadult fel. Férje Félixdorfban 1945 január 12-én mártírhalált halt. Elvesztette még hűgának férjét, 2 sógorát, Tannenbaum Izidor feleségét és 1 gyermekét, T. Henriket és 1 gyermekét, Klein Mártont feleségével és 3 leányával, valamint férje nagybátyját és annak feleségét.

Salamon Viktor vegyész mérnök, Budapest 1944 október 20-tól teljesített rövid ideig sáncmunkát és Budapesten szabadult fel. Fivérért, dr. Salamon Frigyest, feleségével deportálták, fia Endre muszos volt és eltűnt és ugyancsak eltűnt Zoltán is, akiről semmi hír sincs.

Salgó György tisztviselő, Budapest. A 209/13. és 109/29. századokkal Erdélyben és Gödöllőn szolgált, majd megszökött és hamis papírokkal bujkált. Elvesztette unokabátyját és 2 unokanővérét.

Salz Sándor vaskereskedő, Budapest. A 206/4. és 101/347. századokkal honi és ukrajnai munkaszolgálat u'án szabadult fel szökés útján. Két sógorát vesztette el.

Salzberger Oszkár kereskedő, Budapest. 1940-ben egy hé'ig volt muszos és az üldöztetést svájci védettséggel vészelte át. Leánya Sopronkőhidán volt internálva. Elvesztette testvéreit és azok családtagjait, apósát a Városmajor-utcai szeretetházban a nyilasok 1945 január 19-én gyilkolták meg és még több vidéki rokonát vesztette el.

Salzmann Arminné magánzó, Budapest. Gyermkeivel együtt a gettóban szabadult fel. Férje mint muszos Agfalván flecktifuszban halt meg. Elvesztette még testvéreit és azok családtagjait, min'egy 40 embert. Férje részéről annak testvérét és családtagjait, Összesen 7 személyt vesztet el. Andor fia is muszos volt és a deportálásból visszatért

Sarlós János kereskedő. Budapest. A 101/39. századdal 15 hónapig volt muszos, majd deportálták és Mauthausenben szabadult fel Elvesztette 2 öccsét és feleségét. Miklós öccse 1943 januárjában tünt el Dolsokinál.

Sas Gyula szkv. százados, postafel-

ügyelő, Budapest. A nyilasok 1944 október 20-án elhurcolták és a fogságban szerzett betegségében mártírhalált halt. Veje, dr. Silberkrausz László Oroszországban volt munkaszolgálos, majd Beregszászról a nyilasok Diósgyőrbe hurcolták és ott meggyilkolják. Szülei és 2 testvére családostul szintén elpusztult.

Sámuel György bádogosszerelő, Budapest. 1940-ben, majd 1944-ben volt muszos, később megszökött és a felszabadulásig a Györfi-kollégiumban bujdtársott. Édesanyja Auschwitzban mártírhalált halt és elvesztette még 7 újpesti rokonát — S Egon gépészmérnök, Budapest. Honi és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített, majd 1944. decemberében Kassán megszökött és ugyanott január 19-én szabadult fel. A 101/70. és 66. századokkal szolgált

Sándor Béla mérnök, Budapest. A 101/3. Gk. szeronál teljesített munkaszolgálatot, majd 1944. november 28-án Győrben megszökött és a felszabadulásig bujkált Elvesztette 1 bátyját, 5 nővérét, 1 gyermekkel, 3 sógorát, 3 gyermekkel, 3 nagybátyját és anyósát.

Sándor Ignác kereskedő, Budapest. Roméi takarító és sáncmunkán dolgozott majd feleségével együtt a gettóban szabadult fel. Elvesztette 2 öccsét, mint muszost, nagybátyját és családját, nagy-néniét és annak családját, Összesen 10 személyt.

Sándor László szabómester. Budapest A 13. 2. századdal közel 2 évig volt muszos és 1945. január 13-án szabadult fel. Elvesztette szüleit, testvérét és apósát

Sándor Miklós magán tisztviselő, Budapest. A 108/47. századdal részben oroszországi munkaszolgálat után deportáltak és 1945. május 6-án Pilsenben szabadult fel Elvesztette 2 testvérét. 1 sógorát 2 gyermekkel, míg felesége 1 sógorát és 7 nagybátyját vesztette el.

Sárdi (Steinberger) Lajos rézművesmester, Budapest. A 109/40. házáddal Oroszországban teljesített munkaszolgálatot, majd megszökött és 1945. február 20-án szab aduit fel. Bátyját és nővérét deportálták.

Scbapira József bádogosszerelő, Budapest. 1943. december 15-én büntetőszázaddal Kassára vitték, majd Hangonyba, ahonnan megszökött és 1944. november 1-én Beregszászon szabadult fel. 1941. május 1-től a munkaszolgálatig

internálva volt. Feladását és szüleit Ukrajnába deportálták, szülei elvesztek.

Schatz Károly régiségkereskedő, Budapest A 101/333. századdal Erdélyben teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból Gunsclerben szabadult fel. Deportálása alatt St. Loretóban az SS-ekről fej lövést kapott és Hörschingben flecktífuszban feküdt. Elvesztette bátyját, anyósát és unokabátyját.

Schiller Ernő gyógyszerész Budapest. 10 hónapig mint sáncmunkás dolgozott és Budapesten szabadult fel. Feleségét deportálták, de visszatért. 10 közeli hozzátartozóját veszítette el.

Schiller György orvosi műszerkereskedő, Budapest. A 701/17. századdal több ízben teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel.

Schillinger Károly épületburkoló m., Budapest. A 109/31. századdal teljesített több ízben munkaszolgálatot, majd a nyilasoknál Csornádon megszökött és a felszabadulásig bujkált.

Schindler Frigyes dr. orvos, Budapest, 1940 május 12-től teljesített munkaszolgálatot, 1943-ban kivitték Oroszországba, ahol jelenleg is fogságban van.

Schlesinger Emil kereskedő, Budapest. Több ízben teljesített munkaszolgálatot és 1944 október 31-én szabadult fel. 2 fivére is muszos volt, Ernő Ukrajnában, László belterületen foglalkoztatta. Elvesztette feleségének szüleit és 1 gyermekét.

Schmeitz Ernő ólomcső készítő, Budapest. A 101/12. századdal Aszódon és Kárpátalján másfél évig volt muszos és Budapesten szabadult fel. Apját és közeli családjának 20 tagját veszítette el.

Schmergel Géza parkettázó vállalk., Budapest. A 201. honi ködösítő századnál teljesített szolgálatot és 1945 március 25-én szabadult fel. Elvesztette sógorát, Székely Pál, aki Dachau felszabadulása után tűnt el.

Schneider Sándor tisztviselő, Budapest. Több éven át teljesített munkaszolgálatot részben Oroszországban és 1944 decemberében Hatvanban szabadult fel. Bátyja, annak felesége, fia feleségének szülei, nővére, azok kislánya és sógora vesztette el.

Schneider Péter György lakatos, Budapest. A 109/19. századdal több helyütt teljesített munkaszolgálatot éveken át, majd deportálták, majd Zappelnben szabadult fel. Családjának mintegy 28 tagja halt mártír-

halált.

Schnitaler Gyula villanyszerelő, Budapest. A 207/1., 109/17. és 102. helyreállító századdal Ukrajnában szolgált. Elvesztette apját, anyósát, 2 sógorát mint muszosokat és rokonságának 30 tagját. 1944 novemberében orosz fogságba esett, miután megsebesült, ugyanis a nyilasok Budapesten ki akarták végezni és a golyó vállát érte. A fogságból 1945 júliusában tért vissza súlyos betegen.

Schön Sándor tisztviselő, Budapest. A 101/332. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd megszökött és Budapesten szabadult fel.

Schönfeld Béla bőrdíszműves, Budapest. A nyilasok alatt bujkált, ezt megelőzően muszos volt. Felesége Auschwitzban mártírhalt, és ugyancsak ott halt meg édesapja. János fivérének mint muszost Balfon lőtték agyon. Elvesztette még sógorát. Jelenlegi felesége elvesztette nagybátyját, aki Gunsclerben meghalt. Édesanyja visszatért a deportálásból.

Schwarz Ernő mérnök, Budapest. Több éven át volt muszos, elvesztette feleségét, anyját, 3 testvérét, akik közül egy hazajött és az utcán lőlék agyon, valamint minden vidéki rokonságát.

Schwartz Frigyes kereskedő, Budapest. A 101/313. századdal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette feleségét, valamint Jenő bátyját, akit az első csillagos napon elfogtak csillag nélkül és internálták, majd Sárovarról deportálták és azóta eltűnt.

Schwartz Lipótné özv., Budapest. Leányát, Margót férj. Ullmann Ottó-tól és gyermekét deportálták és ezenkívül számos rokonát vesztette el.

Schwartz Miksa kereskedő, Budapest. 1944 október 20-án a nyilasok Domonybaj hurcolták, majd deportálták, ahol mártírhalt. Felesége még elvesztette leányát Katót, továbbá férjének testvérét Gézát, annak feleségét és több rokonát mind saját, mind férje részéről.

Schwartz Mór kereskedő, Budapest. A 101/65. századdal Nagybányán teljesített munkaszolgálatot 1940-ben három hónapig. Résztvett az ellenállási mozgalomban, ezért Kolozsvárra vitték. A kolozsvári honvéd törvényszéken tizenkét hónapra ítélték, majd munkatáborba vitték, ahonnan megszökött. 1943-ig

Budapesten bujkált, a kémelhárító osztály letartóztatta. Ismét megszökött, Budapesten bujkált, újból letartóztatták, három heti fogság után megszabadult, majd keresztény papirokkal bujkált. Családjából 51 személyt veszített el.

Schwarz Pál dr. ügyvéd, Búd. pest. Pestszentimrén teljesített rövid ideig sáncmunkát, majd felszabadult Pesten. Andor öccsét, 2 unokaöccsét és azok családját veszítette el, őt és feleségét a nyilasok teljesen kifosztották.

Schwarz Péter fuvaros, Nyírbogát. A 108/13. századdal honi és oroszországi munkaszolgálatot teljesített. 2 hűgát veszítette el. Felesége is deportálva volt és visszatért, ő maga 1944. szeptemberben szabadult fel.

Schwarz Sámuel cukarkaüzem tulajdonos, Budapest. 1940-ben, majd 1944-ben volt munkaszaligálatos és a gettóban szabadult fel. A nyVasak teljesen kifosztották. 7 testvére mártírhalált halt. Felesége szüleit és 4 testvérét Auschwitzban veszítette el.

Schwarz Sándor igazgató, Budapest

Schwarz Tibor tisztviselő. Budapest. A 110/5. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és Gunkirchenben szabadult fel. Elvesztette feleségét és gyermekét, akik a német haláltáborokban haltak nácihalált.

Schwimmer Árpád kereskedő, Budapest. 1940-ben volt muszos majd 1942-ben sánomunkát végzett, a nyilasok alatt védtet házban vészeltte át az üldöztetést. Elvesztette sógorát, Nussbaum Simont, özv. Aczél AlJbertnét, továbbá unokaöccsét, annak feleségét és 13 éves fiát

Sshwitz Frigyes ásványolajkereskedő, Budapest. A 72. századdal pestkörnyéki helyeken teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel a gettóban.

Sebes (Stem) László kereskedő, Budapest. A 109/35. századdal teljesített munkaszolgálatot Csillaghegyen és Budapesten szabadult fel. Családjából Dr-stner Jenő tűnt el.

Sebes Miklós villanyszerelő m, Budapest. 1941-ben került először Lengyelországba, mint muszos, majd 1942. májusában Ukrajnába vitték, 1944. májusában Jolsvárol Veszprémbe került, innen Siaichandorfba deportálták, ahonnan megszökött és hazajött. Édesatyja mártírhalált halt.

Sebestyén József technikus, Budapest 1944-ben teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és Gunkirchenben szabadult fel. utána Welsben fleck- és hastífuszban feküdt és Dornából 1945. augusztus 9-én tért vissza. 1944. decem-

ber 31-én Fertőrákoson 26-od magával halálra ítélték. Elvesztette anyósát, sógorát, testvérét és annak leányát, valamint Nagysajdóól 6 családot.

Sebő Dénes textilmemök, Budapest. A 101/71- századdal több éven át volt muszos, részben Oroszországban, ahol fogságba esett és 1945. februárjában tért vissza Apósa Auschwitzban mártírhalált halt

Sebő Hugó kereskedő, nyug. fővárosi főtiszt, Budapest 1944. szeptemberében sáncmunkára Ullőre vitték, majd megszökött, később a nyilasok ismét elhurcolták, újból megszökött és a felszabadulásig bujkált. Elvesztette Öccsét és rokonságának 30 tagját. Veje, Brüll Lipót muszos volt, majd 2 év után megszökött és felszabadult.

Sebők Ferenc cégvezető, Budapest. Borban teljesített munkaszolgálatot és 1944. október 3-án szabadult fel. Szüleit a deportációban, öccsét a munkaszolgálatban veszítette el.

Semmel József kereskedő, Budapest. 26 hónapig volt muszos a 109/23. és 101/71. századoknál, részben Ukrajnában ég Oroszországban. 1944. október 26-án szabadult fed. Anyját Budapesten a nyilasok gyilkolták meg és közeli rokonságának 6 tagját veszítette még el.

Senyei Arthur cégvezető, Budapest. Több helyütt teljesített munkaszolgálatot és 1943 decemberében Monoron megszökött és Budapesten felszabadult.

Senyei Manó igazgató, Budapest. Az 55/3. századdal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette feleségét, fiát, nővérét és annak fiát. — S István egyetemista, a 107/9. századdal volt munkaszolgálatos, aki nem tért vissza.

Siklós György tisztviselő, Budapest. A 101/318. századdal honi és erdélyi munkaszolgálatot teljesített és 1944. november 1-én Hevesen szabadult fel. Hűgát, annak férjét és fiát, feleségének testvéreit részben munkaszolgálatban, részben deportálásban veszítette el. Nevelőapja, dr. Havas Kálmán Auschwitzban halt mártírhalált.

Simon Istvánná, Budapest. A Wesselényi-utcai Vöröskereszt kórházban volt a nyilasok alatt és 1945. jan. 19-én szabadult fel. Elvesztette férjét, aki mint muszos 1943-ban a voronyezsi áttörésnél tűnt el és hűgát, aki Bergen-Belsenből nem tért vissza.

Simon (Spiegel) József tejiparos, Budapest A 701/2. századdal több éven át

megszakításokkal honi munkaszolgálatot teljesített és 1944. november 27-én szökött meg. Elvesztette anyját, sógorait, nővérét, Ilonát és Lenkét és feleségének hűgát, férjét és 2 gyermekét.

Singer Hermann fémesztergályosmeister, Budapest. 1940-ben a gépkocsisokhoz vonult be, majd 1941 júniusában az orosz frontra ment és október 22-én került a munkaszolgálatba. 1944-ben tért vissza és 1945-ben, a felszabadulásig a sashalmi gépkocsizó szertárban mint gépkocsivezető működött. Sándor bátyja és húga, valamint Singer Arthur és testvéreinek gyermekei pusztultak el.

Sipos Anna női szabó, Budapest. Isaszegről a deportálás elől szökött meg és Budapesten szabadult fel. Szülei a gettóban a hiányos táplálkozás következtében haltak meg.

Sipos József kereskedő, Budapest. A 101/71. századdal lengyel országi munkaszolgálatot teljesített, majd 1944. okt. 26-án orosz fogságba esett. Elvesztette anyját, hűgát, feleségét, nagybátyját, annak feleségét és két gyermekét, valamint nagynénit három leányával és több rokonát.

Solt Evelin tisztviselő, Budapest. 1945. január 17-én szabadult fel.

Solti József vendéglős, Budapest. A 101/13. századdá öt éven át honi és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített, majd Miskolcon 1944. november 19-én szabadult fel. Szüleit, feleségét és családjának 20 tagját veszítette el.

Sólyom György dr. nagykereskedő, Budapest. Több éven át teljesített munkaszolgálatot és megjárta Bort is. Elvesztette 4 nagynénit és 1 unokacséjét felesége családjából, míg neki 1 unokacséje pusztult el.

Somló Sándor kereskedő, Budapest. Péter, Tamás és István fiai muszosok voltak, közülük Tamás a 401. büntető században szolgált és azóta srmmi hír sincs róla. Feleségének testvéreit és azok családtagjait, valamint nővérét és több rokonát veszítette el.

Somlyó Hugó kereskedő, Budapest. Először 1940-ben, majd 1944-ben teljesített munkaszolgálatot és deportálták. 1944. május 13—augusztus végéig feleségével és leányával a Pestvidéki Törvényszéken a német Gestapo foglya volt, ahonnan váltságdíj ellenében szabadult. Elvesztette feleségét, édesanyját, vejét, akik mind a német haláltáborokban haltak meg.

Sommer Gábor gyárvezető, Budapest. A 109/35. századdal honi és erdélyi

munkaszolgálatot teljesített a felszabadulásig. Elvesztette szüleit, László fivérét és feleségét bombatámadás következtében. A gyár alkalmazottai közül a bombatámadáskor életüket vesztették.: Bandler Pál, Deutsch Zsigmondie, Fein Art hűmé és Sándor Ignác.

Somogyi Andor bomagykereskedő, Budapest. A 153/2. századnál te jeisített szolgálatot, részben Ukrajnában és Bácskában. 1944. májusában ismét bevonult, a deportálásból visszamaradt, majd súkerült megszöknie és a felszabadulásig bujdosnia. Bátyja, Láiszló a doni visszavonulásnál, húga, Ilo.a, Rózsi, apósa, anyósa és 3 unokahugi nem tért vissza.

Somogyi György rt. főtisztviselő, Budapest. 1934. október 1—1942. január 15. lg fegyveres alakulatnál hadapródör-mesteri rangban teljesített szolgálatot, majd ekkor a 105. VEP-hez osztották be szolgálatra és deportáltak is. Gunskirchenben szabadult fel. Elvesztette szüleit, nővérét, feleségét és kisfiát, valamint apósát és anyósát. Jelenlegi fetelesége elvesztette első férjét, Orenstein Arthur és Mária leányát, valamint édesanyját, aki a debreceni gettóban öngyilkos lett

Somogyi Imre cipőüzemtulajdonos, Budapest. 1943-tól kezdve teljesített munkaszolgálatot, majd a deportálás elől megszökött és Budapesten és Újpesten bujkált a felszabadulásig. Édesanyját, valamint rokonságának 30 tagját veszítette el

Somogyi (Steiner) László könyvkereskedő, Budapest. A 109/11. századdal Jászberényben és Csepelen volt muszos. n ajd deportálták és Gunskirchenben szabadult fel. Sógora, Bergmann Emó mint muszos az orosz frontról nem tért vissza. — S- Béla könyvkereskedő több éven át megszakításokkal volt muszos, majd partizán lett. Apósát, anyósát és 3 sógorát veszítette el.

Sonnenfeld Ernő kereskedő. Budapest. 1942-ben volt muszos, majd 1943. január 15-én az orosz áttörésnél túnt el-

Sonnenfeld Vilmosné kereskedő, Budapest. 1944. június 10-én deportáltak Auschwitzba. Férje Szentendréről ment el 1942. november 18-án a 109/25 századdal és 1943. január 16-án túnt el Oroszországban. Elvesztette még szüleit, nővérét és férjének szüéat is.

Sós Zoltán dr. ügyvéd, Budapest. A 105/15. és 10949. századdal Erdélyben, Délvidéken és Dunántúlon teljesített szolgálatot, majd Budapesten szabadult

fel. Elvesztette szüleit, 4 nagy bátyját és azok teljes családját.

Spiegel Lajos cipőfűzőüzemtulajdonos, Budapest. Több éven át több ízben teljesített munkaszolgálatot, majd 1944 novemberében a Ujpesten megszökött és az orosz csapatokkal együtt részt vett Budapest felszabadításában. Elvesztette édesanyját, 2 testvérét és feleségjét-

Spitzer Andor mérnök, Ercsi.

Spitzer Józsefné háztartásbedii, Budapest. Férjét 1944. október 18-án elhurcolták és november 3. óta semmi hír sincs róla Férje a 101/351. munkásszáznál dolgozott, bár többszörösen kitüntetett tűzértsizt volt. Egyik sógora Nagycenken éhenhalt, másik sógora mint muszos. Lengyelországban teljesített szolgálatot.

Spitzer Lászlóné háztartásbeli, Budapest. A gettóban szabadult fel. Férje megérta Gunschnrchenben a felszabadulást, de a kiállott szenvedések megölték. Édesanyja és 1 nővére, valamint 32 vidéid rokona veszett még el.

Stark Miklós tisztviselő, Budapest. Lengyelországban teljesített hosszabb ideig munkaszolgálatot, majd 1945. március 31-én Kópházán szabadult fél. Elvesztette bátyját, feleségét, édesanyját. Edith leánya visszatért.

Stoin József tisztviselő, Budapest. Munkaszolgálatot teljesített a 101/601. századnál, majd megszökött és a felszabadulásig illegálisan élt. Felesége és gyermeke a deportálásban mártírhaltak. — St. Sándor üzemi tulajdonos ugyanott szolgált és vele együtt bujkált, a felszabadulásig. St. Károly üzemi tisztviselő mérnök a nyilasok alatt a Tattersalba vonult be és 1944. decemberében Hegyeshalomról jött róla az utó! só hír.

Steji Pál mérnök, Budapest. 1944. december 8-án hurcolták Buchenwaldba, majd Dachaubá és 1945. április 27-én szabadult fel. Elvesztette feleségét és több rokonát Testvérei is deportálva voltak.

feleinder Jenő iparos, Buciapest.

Steiner Aladár kereskedő, Budapest. A JOI IS. századdal teljesített munkaszolgálatot Zomborban. Később deportáltak és Gunschnrchenben edlűnt. Azóta semmi hír sincs róla.

Steiner Pál mázoló- és fényezőm est er. Budapest. Több ízben volt muszos, részben a lengyel fronton, majd Sopronnál flektifusszal a deportálás elől lemaradt és az oroszok szabadították fel Elvesztette 2 sógorát, nagybátyját, nagy-

nénje!, unokatestvérét, annak feleségét és 1 kislányát

Steinfeld Nándomé vegyiparos, Budapest. Testvérét, Widder Lászlót' m/int muszost a 101/31. monoi századdal viték el és nem tért vissza. Unokahugát, Deutsch Irént deportáltak és Widder Pétemét Auschwitzban vesztette el.

Steingisser Miklós keres edő, Budapest. Mint gépkocsizó teljesített szolgálatot a pesti felszabadulásig és 11 hónapig volt az orosz fronton. 2 nővérét, 1 fivérét deportáltak, fivére nem tért vissza.

Sterk Elemér díszlettervező, Budapest. 1940-ben, majd 1944-ben. volt muszos és deportáltak. 1945. júliusában szabadult fel FtetJesége Hegyeshalomnál megszökött. Elvesztette testvérét, Bartha Lászlónét és annak férjéi, továbbá feleségének Rezső bátyját.

Stern Antal bőrrönd ösmester, Budapest. A 101/315. századdal honi munkaszolgálatot teljesített és Budapestien szabadult fel. Jenő fivére Kópházán mártírhalt halt.

Stern Jakab nagy kereskedő, Budapest. Fia. dr. Stern György 1942-ben Oroszországban veszett el, testvérei és azok családai kb. 3J—40 szemé'y, valamint felesége részéről Fleischer Lv sné és 4 leánya, továbbá másik fia, S. László a nácik áldozata lett. Ő maga Budapestben szabadult fel.

Stern Jenő órasmester, Budapest. A 107/304. századdal hosszú ideig teljesített munkaszolgálatot különböző helyeken, majd a Dunántúlon megszökött és Budapestien szabadult fel. Nagybátyja Auschwitzban tűnt el.

Stern Ricbárd műsterészm, Budapest. Kilenc hónapig volt munkaszolgálatos a budapesti önkéntes mentőegyesüléinél és 1945. j>an. 16-án szabadult fel.

Stern Sándor igazgató, Budapest. el1940 ben a 4-ik gk- vonatosztagnál Pécese t teljesítet! szolgálatot.

Stern Sándomé özv. cipőkereskedő, Budapest. Férje 1942 október 26-án vonult be Gödöllőre, majd novemberben Ukrainába viték, ahol mártírhalt halt, ő Budapestien szabadult fel.

Stiller Sándor bádogos, Budapest, A 701/12. századdal teljesített munkaszolgálatot a pes i felszabadulásig. Felesége a deportálásban mártírhalt halt.

Stössel Imre fémkereskedő, Budapest. Az 59/3. gödöllői századdal tel-

jesítet munkaszolgálatot, majd meg- Strausz Imre dr. főorvos, Budapest
szökött. Tesvérét, S- Lajost, feleségét 1940 101 megszakításokkal munkaszol-
és 2 gyermekét deportáltak és nemgálatot teljesíteti. Szülei, nővére, an-
tértek vissza. nak férje és unokahuga nem térlek

Strasser András kereskedő, Buda-vissza a deportálásból — S. György
pest A 101/14. századdal honi és kereskedő 1940 től katonai szolgálatot
ukrajnai munkaszolgálatot teljesített, később munkaszolgálatot teljesített
majd deportálták és Gunkirchenben Budapesten szabadult fel.

Strasser Ferenc tisztviselő, Buda- Sugár Ödön kereskedő, Budapest.
pest. 1944 október 17-től november után felszabadult. Fia is visszatért a
9-ig volt munkaszolgálatos a 92. szá- ját. veszette el.
zaddal, utána megszökött és bujkált. Burányi (Sebwarcz) Gyula tisztvi-
Elvesztette 2 fivéréit, húgát sógorát, selő, gépészmérnök, Budapest. A 101/2-
sógoróját és annak 3 gyermekét helyreállítható századdal 32 hivi munka-

Strasser György nyomdász, Buda-szolgálatot teljesített. 1944 december
pest. 1942-től több helyütt teljesített4 en szökés útján felszabadult. Edes-
munkaszolgálatot, majd 1944-ben Al-aját elvesztette. Húga, sógora és hú-
másfűzítőn megszökött, később mégisának négyéves kislfia is deportálva
deportáltak és 1945 áprilisában szaba-volt.

Strasser Richard kárpitosmester, szabadult fel. 8 hozzátartozója halt
Budapest. A 13. és 107/13. századdal mártírhalált.
teljesített munkaszolgálatát¹ Orosz- Szálai János titkár, Budapest. Az
országban és Ukrajnában és Miskolcon 5051. nemzeti munkásszáznál
letartóztatták tiltott levelezés miatt, teljesített munkaszolgálatot és ször-
onnan Budapestre került, ahonnan anyú kínzásokban volt része.

Szász Jenő dr. főorvos, Budapest. A 101/14. századdal honi és kereskedő 1940 től katonai szolgálatot
ukrajnai munkaszolgálatot teljesített, később munkaszolgálatot teljesített
majd deportáltak és Gunkirchenben Budapesten szabadult fel.

Szász Jenő dr. főorvos, Budapest. A 101/14. századdal honi és kereskedő 1940 től katonai szolgálatot
ukrajnai munkaszolgálatot teljesített, később munkaszolgálatot teljesített
majd deportáltak és Gunkirchenben Budapesten szabadult fel.

Szász Jenő dr. főorvos, Budapest. A 101/14. századdal honi és kereskedő 1940 től katonai szolgálatot
ukrajnai munkaszolgálatot teljesített, később munkaszolgálatot teljesített
majd deportáltak és Gunkirchenben Budapesten szabadult fel.

Szász Jenő dr. főorvos, Budapest. A 101/14. századdal honi és kereskedő 1940 től katonai szolgálatot
ukrajnai munkaszolgálatot teljesített, később munkaszolgálatot teljesített
majd deportáltak és Gunkirchenben Budapesten szabadult fel.

Szász Jenő dr. főorvos, Budapest. A 101/14. századdal honi és kereskedő 1940 től katonai szolgálatot
ukrajnai munkaszolgálatot teljesített, később munkaszolgálatot teljesített
majd deportáltak és Gunkirchenben Budapesten szabadult fel.

Szász Jenő dr. főorvos, Budapest. A 101/14. századdal honi és kereskedő 1940 től katonai szolgálatot
ukrajnai munkaszolgálatot teljesített, később munkaszolgálatot teljesített
majd deportáltak és Gunkirchenben Budapesten szabadult fel.

Szász Jenő dr. főorvos, Budapest. A 101/14. századdal honi és kereskedő 1940 től katonai szolgálatot
ukrajnai munkaszolgálatot teljesített, később munkaszolgálatot teljesített
majd deportáltak és Gunkirchenben Budapesten szabadult fel.

Szász Jenő dr. főorvos, Budapest. A 101/14. századdal honi és kereskedő 1940 től katonai szolgálatot
ukrajnai munkaszolgálatot teljesített, később munkaszolgálatot teljesített
majd deportáltak és Gunkirchenben Budapesten szabadult fel.

Szász Jenő dr. főorvos, Budapest. A 101/14. századdal honi és kereskedő 1940 től katonai szolgálatot
ukrajnai munkaszolgálatot teljesített, később munkaszolgálatot teljesített
majd deportáltak és Gunkirchenben Budapesten szabadult fel.

Szász Jenő dr. főorvos, Budapest. A 101/14. századdal honi és kereskedő 1940 től katonai szolgálatot
ukrajnai munkaszolgálatot teljesített, később munkaszolgálatot teljesített
majd deportáltak és Gunkirchenben Budapesten szabadult fel.

Szász Jenő dr. főorvos, Budapest. A 101/14. századdal honi és kereskedő 1940 től katonai szolgálatot
ukrajnai munkaszolgálatot teljesített, később munkaszolgálatot teljesített
majd deportáltak és Gunkirchenben Budapesten szabadult fel.

Szász Jenő dr. főorvos, Budapest. A 101/14. századdal honi és kereskedő 1940 től katonai szolgálatot
ukrajnai munkaszolgálatot teljesített, később munkaszolgálatot teljesített
majd deportáltak és Gunkirchenben Budapesten szabadult fel.

Szász Jenő dr. főorvos, Budapest. A 101/14. századdal honi és kereskedő 1940 től katonai szolgálatot
ukrajnai munkaszolgálatot teljesített, később munkaszolgálatot teljesített
majd deportáltak és Gunkirchenben Budapesten szabadult fel.

Szász Jenő dr. főorvos, Budapest. A 101/14. századdal honi és kereskedő 1940 től katonai szolgálatot
ukrajnai munkaszolgálatot teljesített, később munkaszolgálatot teljesített
majd deportáltak és Gunkirchenben Budapesten szabadult fel.

Szász Jenő dr. főorvos, Budapest. A 101/14. századdal honi és kereskedő 1940 től katonai szolgálatot
ukrajnai munkaszolgálatot teljesített, később munkaszolgálatot teljesített
majd deportáltak és Gunkirchenben Budapesten szabadult fel.

Szász Jenő dr. főorvos, Budapest. A 101/14. századdal honi és kereskedő 1940 től katonai szolgálatot
ukrajnai munkaszolgálatot teljesített, később munkaszolgálatot teljesített
majd deportáltak és Gunkirchenben Budapesten szabadult fel.

Szász Jenő dr. főorvos, Budapest. A 101/14. századdal honi és kereskedő 1940 től katonai szolgálatot
ukrajnai munkaszolgálatot teljesített, később munkaszolgálatot teljesített
majd deportáltak és Gunkirchenben Budapesten szabadult fel.

Szász Jenő dr. főorvos, Budapest. A 101/14. századdal honi és kereskedő 1940 től katonai szolgálatot
ukrajnai munkaszolgálatot teljesített, később munkaszolgálatot teljesített
majd deportáltak és Gunkirchenben Budapesten szabadult fel.

Szász Jenő dr. főorvos, Budapest. A 101/14. századdal honi és kereskedő 1940 től katonai szolgálatot
ukrajnai munkaszolgálatot teljesített, később munkaszolgálatot teljesített
majd deportáltak és Gunkirchenben Budapesten szabadult fel.

Szász Jenő dr. főorvos, Budapest. A 101/14. századdal honi és kereskedő 1940 től katonai szolgálatot
ukrajnai munkaszolgálatot teljesített, később munkaszolgálatot teljesített
majd deportáltak és Gunkirchenben Budapesten szabadult fel.

Szász Jenő dr. főorvos, Budapest. A 101/14. századdal honi és kereskedő 1940 től katonai szolgálatot
ukrajnai munkaszolgálatot teljesített, később munkaszolgálatot teljesített
majd deportáltak és Gunkirchenben Budapesten szabadult fel.

Szász Jenő dr. főorvos, Budapest. A 101/14. századdal honi és kereskedő 1940 től katonai szolgálatot
ukrajnai munkaszolgálatot teljesített, később munkaszolgálatot teljesített
majd deportáltak és Gunkirchenben Budapesten szabadult fel.

Szász Jenő dr. főorvos, Budapest. A 101/14. századdal honi és kereskedő 1940 től katonai szolgálatot
ukrajnai munkaszolgálatot teljesített, később munkaszolgálatot teljesített
majd deportáltak és Gunkirchenben Budapesten szabadult fel.

Szász Jenő dr. főorvos, Budapest. A 101/14. századdal honi és kereskedő 1940 től katonai szolgálatot
ukrajnai munkaszolgálatot teljesített, később munkaszolgálatot teljesített
majd deportáltak és Gunkirchenben Budapesten szabadult fel.

Szász Jenő dr. főorvos, Budapest. A 101/14. századdal honi és kereskedő 1940 től katonai szolgálatot
ukrajnai munkaszolgálatot teljesített, később munkaszolgálatot teljesített
majd deportáltak és Gunkirchenben Budapesten szabadult fel.

tette még Alfréd és Emil bátyját és azok családtagjait

Szántó Dezső dr. ügyvéd, Budapest. A 101/352. századdal több helyütt teljesített munkaszolgálatot, a deportálás elől megszökött és Budapesten szabadult fel. Családtagjai közül 8-an vesztették életüket.

Szász Albert oki mérnök építési vállalkozó, Budapest. Két hónapig Kósmegyeren szolgált, majd felszabadult. 5 sógorát vesz ette el.

Szász Leó üvegesmes'er, Budapest. 1940-ben volt muszos, majd 1944 október 20-án deportáltak, bár a régi világháborúból 5 vitézség! érme volt. Elvesztet-e fiát, dr. Nemes Jánost, feleségét, nővérét, annak férjét, sógorát és sógornőjét, ő maga 1945-ben szabadult fel.

Szebeni Miklós tisztviselő, Budapest. Több éven át a 101/209. és 350. századokkal volt munkaszolgálatos az országban. 1944 decemberében szabadult fel. Elvesztette öccsét, feleségének anyját, nővérét és 2 sógorát, valamint számos vidéki rokonát és azok hozzátartozóit.

Szegő Alajos kereskedő, Budapest. A 109 21. századdal honi munkaszolgálatot teljesített, majd a deportálásból Guns kirchenben szabadult fel. Elvesztette Kassa, Ungvár és Budapestről majdnem minden rokonát.

Szegő Endre műszerész. Budapest. Több évig teljesített munkaszolgálatot Erdélyben és másutt és Budapesten szabadult fel. Atyja a gettóban 72 éves korában mártírhalt. Felesége elvesztette apját és Hermann fivérét, aki Voronyezsnél 1943 január 4-én tűnt el.

Szegő István dr. ügyvéd, Budapest. Az üldöz! e'ést hamis iratokkal védszelte át. Elvesztette vejét, Székely Róbertét, fia, dr. Szegő György muszos volt Voronyezsnél, de visszatér! . Endre szintén muszos volt és Kőszegről szökött meg.

Szegő Jenő igazgató, Budapest.

Szegő Tibor tisztviselő, Budapest. A 10144. századdal 1942 'ól teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette 1 öccsét, 1 nagybátyját és 9 unok a' est vérért

Szekeres Pál MAK-ri. cégvezetője. Budapest. Több részletben összesen 1 évig volt muszos, majd illegálításban élt a felszabadulásig. Elvesztette édesatyját, 3 nagybátyját, nagynénit, unokahugát és számos más rokonát.

Szemere Dezső gyárigazgató, Budapest. A 101/353. századdal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Családjának vesztesége 2 személy.

Szemere Nándor cukorka- és csokoládéárú készítő, Budapest, Kistarcsáról a Todt-szervezet Erdre vit'e, ahonnan 4 hét után megszökött és a gettóban szabadult fel. Elvesztene feleségét, bajos öccsét feleségével és 24 éves fiával, valamint 37 rokonát.

Szendefi Lajos kereskedő, Budapest. A 101/302 századdal honi munkaszolgálatot teljesített, majd a deportálásból 1945 május 4-én szabadult fel. László fivére Sopronbánfalván halt meg, a' tyja az ostrom alatt végelgyenülésben, felesége 3 fivérét vesztene el.

Szendró György textilmérnök, Budapest. 194J. áprilisában vonult be Aszódra, majd Ukrajnába vitték és 1942-ben Starioskolból jött róla az u'olsó hír. Fivére Dezső szintén ugyanon tűnt el. Sándor fivére a deportálásból Guns kirchenben szabadult fel. Ugyancsak itt szabadult fel János fivére is. Wechselmann Tivadar Dezsővel együtt szolgált végig. Családjuknak mintegy 10 felvidéki tagja pusztul! el.

Szendró Sándor gyógyszerész, Budapest. Aszódon teljesített löbb ízben szolgálatot, majd Jászberényben és másutt is. A nyilasok is elhurcol! ák, de megszökött és a felszabadulásig illegálításban élt. Elvesztette édesanyját, dr. Szendró Györgyi oki. tanárnő! , Ilma gyógyszerésznőt, ifj. dr. Klein Pál ügyvédet, akik mind mártírhaltak. -

Szendródi (Steiner) Ödön lakatos, Budapest. Több éven át szolgált megszakításokkal a felszabadulásig. A nyilasok 1945 január 3-án elfogták 2 fiával és feleségével együtt, beviték. a Royal-szálló pincéjébe, ahol súlyosan bántalmazták és teljesen kifosztották.

Szen'umiklósi (Bauer) György gyógyszerész, Budapest. 1944 október 20-án hurcolták el a nyilasok sáncmunkára, majd Budapes'en szabadult fel. Feleségét Hegyeshalomig hurcolták el gyalogmenetben, onnan vöröskeresztes védlevéllel sikerült visszajönnie. — Sz. Péter egyetemi hallgató a 111/301. századdal volt muszos, majd a deportálásból Mauthausen után megszökött és 1945 május 8-án az ausfeldeni erdőben szabadult fel. — Sz. Pál gyógy-

szerész a 13/3. századdal volt muszos, majd Beregszásznál orosz fogságba esett és 1945 október 17-én tért vissza.

Szepes Aladár fakereskedő, Budapest. Az üldöztetést Kassán bujkálásával vészelte át, öccsét Sopron környékén, bátyját a Dunántúlon végezték ki. Edesanyja a meghurcoltatások borzalmi elől a halálba menekült.

Szepes Dezső kereskedő, Budapest. A 701/12., 202/6., 7/7., majd 5/2. századokkal Borban és másutt teljesített szolgálatot. Elvesztette dr. Fehér Józsefét, feleségét 2 gyermekkel, öccsét Bélát, továbbá felesége részéről Nyitrai Ernőt feleségével, leányával és unokájával, Ny. Józsefet feleségével, Ny. Kálmánt és Belgráder Benónét.

Szepesi Zoltán cipőfejsőrszkesztő, Budapest. 1943-tól kezdve teljesített munkaszolgálatot, majd deportálták és Gunkirchenben szabadult fel. Szüleit és testvéreit deportálták, de visszatértek, Schwartz Béla fivérét és sógorát Ukrajnában vésztette el.

Szécsi Géza kereskedő, Budapest. A 102/212. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd Mauthausenbe deportálták és ugyanott szabadult fel. 2 sógorát vésztette el. Felesége edesanyjával Budapesten vészelte át az üldöztetés idejét.

Székely Alfréd vállalati igazgató; Budapest. 1944 márc. 25-én a Gesapó mint politikai foglyot Horthy-ligetre, majd Hermina majorba internálták, később feleségével és gyermekével együtt a felszabadulásig bujkált. Anyósa és nagybátyja mártírhalált haltak.

Székely Ármin golyóscsapágykészítő Budapest. A 101/305. századdal teljesített munkaszolgálatot, majd a deportálás elől megszökött és Budapesten szabadult fel. — Sz. Adolf lakóom-munkaszolgálatos volt, majd deportálták. Elvesztette feleségét, Sz. Izsó Ferencet, Andort, aki mint muszos Oroszországban lúnt el. Szerént és annak férjét, Rózsit férjével és gyermekével, akiket Budapesten végeztek ki.

Székely Ede kereskedő, Budapest. 1940-től teljesített munkaszolgálatot több ízben és Budapesten szabadult fel. Anyósát és Mamiéi Károlyt, valamint több rokonát, azok családjait vésztette el.

Székely Éva, Budapest. 1944. december 8-án a csillaghegyi rendőrségre vitték, onnan a toloncházba, végül deportálták Auschwitzba. 2 só-

goma, Gándos Béla Borban, dr. Gárdos Miklós az orosz fronton tűnt el.

Székely Ferenc bútorkereskedő, Budapest. A 101/76. századdal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette edesanyját, öccsét és bátyját szántán muszosok voltak.

Székely Félix igazgató, Budapest. A 101/318. századdal több ízben teljesített munkaszolgálatot különböző helyeken és Budapesten szabadult fel. Elvesztette testvérét, sógorát. 2 unokatestvérét, 2 gyermekkel.

Székely István zeneszerző, Budapest. A 101. századdal Ukrajnában szolgált, ahonnan nem tért vissza. — Sz. Ottó kereskedő muszos volt Borban és 1945 január 16-án szabadult fel.

Székely Jenő kereskedő, Budapest. A Tódt szervezetnél teljesített munkaszolgálatot, majd feleségével együtt bujkáltak egy védett házban, ahol egy ízben 8 személyt gyilkoltak le, szerencsére ők nem voltak otthon. Utána a házmester őket sem akarta engedni a házból, és felesége fregoli kötéllal ereszkedett le az udvarra. Elvesztette anyját, 2 testvérét, 1 sógoróját 3 gyermekkel, hűgát és annak fiát.

Székely Pál egyetemi hallgató, a Magyar Jugoszláv Társaság titkára, Budapest. A 107/304. századdal több helyütt szolgált és Budapesten szabadult fel. Szűkebb családján kívül egész jugoszláviai rokonságát elvesztette.

Székely Sándor kereskedő, Budapest. A 701/11-, 15. és 109/21. századokkal teljesített munkaszolgálatot, majd német túszer volt és Budapesten szabadult fel. Edesanyja és nővére mártírhalált haltak.

Székely Tibor magántisztviselő, Budapest. Több éven át teljesített megszakításokkal munkaszolgálatot, részben Oroszországban, ahonnan 1943 novemberében lért vissza, majd 1944 májusában deportálták és Gunkirchenben szabadult fel egy év múlva.

Szénási György kötszerész, Budapest. Hosszú éveken át teljesített munkaszolgálatot az országban. Erdélyben, a délvéken és Károlyvárosban 1944 novemberében megszökött és a felszabadulásig bujkált. Elvesztette feleségét, Pál és Eva gyermekét és több rokonát.

Sziklai Pál mérnök, Budapest. Jászberényben kezdte a munkaszolgálatot.

tot, majd 3 hét után megszökött és a felszabadulásig illegálisan élt. Anyját elhurcolták a nyilasok és azóta semmi hír róla. Nagynénjét is elvesztette.

Szilágyi János női szabó, Budapest 1940 től több ízben teljesített munkaszolgálatot a 9/4 századdal, majd deportálták Mauthausenbe és Gunkirchenbe szabadult fel. Felesége Belisomben tünt el és elvesztette egy nagybátyját is.

Szilágyi József cipészmes'er, Budapest. Hosszú idei volt munkaszolgálatos, majd a deportálás elől megszökött. Anyját Auschwitzban, Anna húgát az Akácska utcában ölték meg. László bátyja Ukrajnában tünt el. — Sz. Imre hosszú ideig volt munkaszolgálatos, majd Lengyelországból visszatért a deportálás elől megszökött. Vilmos fiát Auschwitzban ölték meg.

Szilágyi Pál vállalati igazgató, Budapest. 1944 november 20-án a nyilasok hurcolták el a sáncmunkára. Két alkalommal szökött meg és védett házban szabadult fel. Feleségét Hegyeshalomig hurcolták, ahol útközben szerzett betegségében meghalt. Elvesztette anyósát. Feleségének 2 bátyja muszos volt.

Szilárd Bertalan dr. főorvos, Budapest. 1940-ben volt rövid ideig muszos, majd leszerelték. 1944-ben a csillagos házból feleségével együtt megszökött és a budai felszabadulásig együtt bujkáltak. Elvesztette 6 éves leányát és 2 fiát. Összesen 42 hozzátartozóját.

Szirtes Odön kereskedő, Budapest. A Rökk Szilárd-utcai táborban volt internálva és 1945 február 15-én szabadult fel. Elvesztette 3 nagybátyját, 15 unokatestvérét és 7 nagynénjét.

Szűts Jenő magántisztviselő, Budapest. A 101/312. sz. házban volt munkaszolgálatot teljesített és 1944 december 2-án Kaposváron szabadult fel.

Szűts Miklós kereskedő, Budapest. 1940-től megszakításokkal az 501. századdal munkaszolgálatot teljesített részben Oroszországban. 1945 január 15-én szabadult fel. Sógort, Kertész Mihályt elvesztette.

Talienberg Izsákné özv. porolókészítő, Budapest. 1944. november 3-án deportálták, de megszökött és 16 hónapig étlen-szomjan bujdosott, később feljelentésre a németek gettóba vitték

és Budapesten szabadult fel. Fia, dr. T. Dezső Spanyolországban halt meg, veje, Engel Imre Kőszegen halt mártírhalt.

Tamás Endre droguis'a, Budapest. 1944 májusában Jászberénybe vonult be, majd Erccsinél megszökött és a felszabadulásig illegálisan élt.

Tauszig Ervin üvegessegéd, Budapest. Munkaszolgálatos volt, majd hazajött orvosi felülvizsgálóra, a leletet vissza kellett vinnie Jászberénybe és azóta semmi hír sincs róla. Húgai: Ibolya és Agnes a nyilasok által lettek elhurcolva és azóta az édesatyja teljesen egyedül él.

Tauszig Imre kereskedelmi ügynök, Budapest. 1944 október 20-án a nyilasok elhurcolták sáncmunkára, majd megszökött és az Abonyi utcai Nemzetközi Vöröskereszt házban volt egész a felszabadulásig. Fia Géza mint egyetemi hallgató muszos volt, majd megszökött 1944 októberében az oroszokhoz. Magda leányát deportálták 1945 januárjában Bergen Belsenben volt, azóta semmi hír nincs róla. Elvesztette testvérének fiát, Ungár Albertét, továbbá Károly Ilmát, K. Leót, akinek feleségét a nyilasok a Dunaparton lőtték agyon.

Tenner Armandné háztartásbeli Budapest. Keresztény papírokkal bujkált a felszabadulásig. Elvesztette László bátyját, Imre öccsét és annak feleségét, továbbá sógort, 2 húgát és másik sógort.

Tescher Andor mérnök, Budapest. Fiát 1942 június 11-én munkaszolgálatra vitték. Bujkálás folytán sikerült elkerülnie a deportálást. Nővérét, leányát és 1 fiát deportálták, húga, sógóra, sógornője nem tértek vissza. T. Vilma 1944—45. januárig gettóban, védett házban, majd ismét a gettóban volt.

Tímár István ipari szakértő, Budapest. Több ízben volt muszos és büntető századnál teljesített szolgálatot. Később deportálták és 1945 május 5-én szabadult fel. Családjából Friedmann István mérnök Németországban mártírhalt halt és ugyancsak meghalt Mauthausenben szerzett betegségében a felszabadulás után Schwartz Andor is.

Tímár Jenőné dr. fővárosi tanító, Budapest. A gettóban szabadult fel. Elvesztette férjét, 3 bátyját, 3 unokahúgát, 1 nővérét és húgát

Timár László kereskedő, Budapest. Több ízben teljesített műink: szolgálatot, majd 1944 novemberében megszökött ég a felszabadulásig. Illegalitás-ban ölt. Elvesztette 2 sógorát, Szántó Lászlót, akit Voronyezsnél mint muszos túnt el és dr. Koncz Andort, aki Mauthausenből nem tért vissza.

Török György mérnök, Budapest. A 701/15. századdal szolgált, majd Mauthausenben 1945 május 5-én szabadult fel a deportálásból. Több rokonát veszítette el.

Török Ignác dr. orvos, Budapest. A 17. századdal Kőrmenden szolgált, majd Budapesten a svájci követségen családjával együtt felszabadult. Felesége elveszte te szüleit, 5 testvérét, azok családtagit, -valamint Klein Mórt, annak feleségét és 3 leányát, Schwariz Imrét, aki orosz fogságban halt meg és még 10 rokonát.

Trau Lipót mag'ermelő, Budapest. Budapesten szabadult fe' 1945 január 16-án. Elvesztette sógorát annak vejét és feleségének 2 unoka öccsét.

Trau Miksa kereskedő, Budapest. A 101/27- századdal Vecsésen volt muszos és Budanes' n» szabadult fel. S"ab"du-láa úy történt, hogy 1944 novemberében megszökött szadától és utena mint őrmester (katonai egyenruhában a sváje száradná' téliesített szolgál-atot. ahol SchWimmer őrmester » és Koncz százados, sztezsdoa neonok se-gítette elő munkáit. Az ő tudtával az őbudai tó "fi a e várból több nőt és gyer-meket mentett meg. A gettóban Be-nedek László főorvossal együtt csinál-ták meg a vöröskeresztes kórházakat, később a K auzál u. 35 sz. kórház ve-zetője lett.

Trutzer Ernő néh- filmkölcsonzó, Budapest. A 101/341. százsaddal telje-sített munkaszolgáilirtot, ma d Kőszegen 1945 január 14-én ' mártírhalált halt. Benne a magyar filmszakma egyik régi k'vá'ó tagjo- veszett el. Csa-ládjából 30 an, felesége családjából 8-ain veszteik -még el.

Túrán Oszkár tisztviselő,, Budapest. 1943 szépiembertől decemberig Pest környéki városaikban teljesített szol-gé'atot és a budapesti gettóban sza-badult fel.

Tún István dr. fehérmemű-tisztító. Budapest. A II/3- századdal honi és oroszországi munkaszolgá'iai után 1945 április 1-én Harkán szabadult fel Szüled mártírhalált haltak.

Tuschák Marcell papírzem tulaj-donosa, Budapest. A 101/17. századdal kb. 14 hónapig teljesített munkaszol-gálatot és Budapesten sz badult fel. Feleségének minden vidéki rokona, köziei 25-en veszteik e'.

Tuschák Tamás gyáros,, Budapes-. A 101/347. századdal honi munkaszol-gálat után szabadult fel. Anyja részé-ről elvesztett 3 testvért és azok gyer-meket, apja részéről annak testvé-reit és gyermekeit. — T. Tivadar 1942 óta mint muszos szo'gált majd sánc-ásásra hívták be.

Udvaros György kereskedő, Buda-pest. 1944 júniusától szep'ember 12-ig a 26. századdal Jászberényben szol-gált, majd megszökött és Budapesten szabadult fel. Bátyja, dr. Ustor Andre vármegyei tisz'i főügyész visszatért a deportálásból.

Uglyai Faipar rt, Budapest. Tiszt-viselőkarából az alábbiak haltak mártírhalált: Gránitz Sándor, dr. Handel Kálmán, Lowinger Sári, Schönmann Tivadar és Spitzer Miklós.

Ujvári Miklós igazgató, Budapest. Ullmann Jenőné háztartásbeli, Bu-dapest. Férje a 701/b. századdal telje-sített munkaszolgálatot, majd deoor-tál'ák és nem tért vissza. Férjén kívül elvesztette még 1 hugat kis-leányával és öccsét.

Ullmann Ödön magántisztviselő» Budapest. A 101/304. századdal honi munkaszolgálatot teljesEelt és Balfon szabadult fel. Elvesztette szüleit, hu-gát, bátyját, annak 2 gyermekét, nagy-bátyját, feleségét, nagynénjét és tel-jes családját. Felesége elvesz' et'e ap-ját, anyját, 3 bátyját, hűgát, annak férjét és fiát, öccsének feleségét.

Ungár Aladár mézáros és hen'es, Mucsony. A 212- és 107/319. századdal honi és németországi munkaszolgála-tot teljesitet és Gunkirchenben sza-badult fel. Elvesz etté anyját, 5 test-vérét, 3 sógorát, 1 sógornójét és azok 17 gyermekét.

Ungár tmréné kereskedő, Budapest . Az üldözte és ideje alatt bujkált. Bátyjának fia, Szemere György Orosz-országban mint muszos 1942-ben túnt el és távoli rokonságának min- egy 50 tagját veszítette el.

Unterberger Oszkár vállalkozó, Bu-dapest. 1944 májusától november 28-ig honi munkaszolgálatot teljesített, ek' kor deportálták és Gunkirchenben szabadult fel. Elvesztette szüleit a budapesti gettóban, 3 unokatestvérét

Budapesten gyilkolták le, továbbá elvesztette 2 sógorát, 2 unokafivérét és Léederer Gyula leányát. U. László vállalkozó a 109/34., 701/22. és 102/706. századdal szolgált, majd a deportálásból Gunkirchenben szabadult fel. Vesztesége ugyanaz, továbbá felesége részéről: Klein Mór!, Barna Mihályt, B. Elemért és K. Mómét.

Vadász Ernő igazgató, Budapest. Több ízben teljesített munkaszolgálatot, majd a nyilasházban karlövészt szenedet«! és Budapesten szabadult fel. Weiszberger Szerént Nagyváradról deportálták és mártírhalált halt.

Vajda János nyug. magán tisztviselő, Budapest. Feleségével együtt védett házában vészelte át az üldöztetést. Elvesztene 4 testvérét 4 gyermekkel, 1 sógorát és 1 sógornőjét. Feleségének anyja!, 5 testvérét 2 gyermekkel ölték meg.

Vajda Károly tisztviselő, Budapest. Felesége részéről apósa, anyósa, az ő részéről fivére fia, dr. Vajda János László a 705/1. századnál volt muszos és Romániában állítólag fogságba esett, azóta semmi hír nincs róla. Fivére és annak felesége szintén deportálva voPak, de visszatér ek.

Vajda László gyógyszerész, Budapest 1942 szeptemberétől 1944 december 31-ig a belügyminisztérium által kirendelt gyógyszerészeti szolgálatot teljesítet, majd megszökött és Budapesten szabadult fel.

Vajcu Rudolf házigazdónk, Budapest. 1940-ben és 1944-ben volt muszos és Budapesten szabadult fel. Elvesztette vejét, aki a Margit-híd robbanásakor halt meg, sógorait Győrből, Ermihályfalváról, Nagykárolyból és Alsólendvároiról és azok családtagjait.

Valkóci Pál igazgató, Budapest. Hosszabb ideig illegális úton bujkált, egy ízben súlyosan bántalmazták, nyolc koponyalékeiést szenvedett. Kézserlábsípcsontját törték el. Fia mint muszos orosz fogságba esett, ahol jelen légt is él. Sári leánya is muszos volt.

Varga Izsó dobozüzem tulajdonos, Budapest. Az üldöztetést a gettóban vészelt e át. Zorán fia mint muszos Oroszországban halt mártírhalált. Elvesztette még Kovács Jenő sógorát és feleségét, annak leányát és Czipszer Gézátt és feleségét.

Varsányi Endre főiskolai hallgató, Budapest. A 11/2. századdal volt muszos, majd megszökött és Budán szabadult fel. Szülei Auschwitzban,

bátyja mint muszos Voronyezsnél vészelt el. Még több hozzátartozóját vesztette el.

Varsányi Gyula kereskedő, Budapest. A 101/12. századdal Szentkirályszabadján és Lengyelországban szolgált és 1944 októberében Gyöngyös mellett szabadult fel. 3 közeli rokonát vesztette el.

Vas Pál kereskedő, Budapest. A 101/6. és 109/22. századokkal több éven át! megszakításokkal munkaszolgálatot teljesített. Elvesztette Vajda Miklóst, annak feleségét és 6 hónapos gyermekét, bátyját Vass Józsefet, aki eltűnt és Spi/z Gyulát, aki a felszabadulás után Gunkirchenben hal meg, valamint fiát, Györgyöt, akit szintén elhurcoltak.

Vámos István kereskedő, Budapest. A 109/39. századdal teljesített munkaszolgálatot és 1942 október 16-án Voronyezsnél eltűnt Felesége férjén kívül még szüleit vesztette el.

Váradai Árpád ny. r. kapitány, Budapestes. 16 hónapon át a 101/315. századdal több helyütt teljesített munkaszolgálatot és Budán szabadult fel. 4 testvérét, sógorát, 2 sógornőjét és 2 unokaöccsét, valamint családjának 34 tagját vesztette el.

Váradai László rádió és csallárkereskedő, Budapest A 701/1. századdal honi és lengyel országi munkaszolgálatot teljesített és Miskolcon 1944 novemberében szabadult fel. Elvesztette feleségét, apósát és sógornőjét.

Váradai Pál közmester, Budapest. A 10V39, 110/15. századdal a Donnán teljesített szolgálatot és 1945 márciusában a foksányi fogolytáborban szabadult fel. 2 fivére muszos volt, sógora, Ries Béla elveszte t.

Váradai Tibor asztalosmester, Budapest. A 101/307. századdal 3 évet szolgált, majd feleségével együtt Ges'apofogoly volt és 1945 április 2-án szabadult fel.

Vári József könyvkiadói tisztviselő, Budapest. A 701/3. századdal honi munkaszolgálatot teljesített és 1944 októberében megszökött, majd a felszabadulásig illegálisan élt. Apja és nagynénje a német haláltáborokban életüket vesz'tették.

Várnai László tisztviselő, Budapest. A 101/311. századdal?! 1944 május 16 tói október 9 ig Aszódon és Zomborban szolgált, majd megszökött és Szabadkám szabadult fel. Róbert fia mint

muszos veszett el és ezenkívül 30 tagú rokonságát is elvesztette.

Várnai (Weindenfeld) Sándor cipész, Sajók:® ne. Több éven át volt muszos és 1945 január 6-án szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét, 3 gyermekét, 2 nőtestvérét és azok 3 gyermekét.

Veisz Dezső magántisztviselő, Budapest. Az üldöztetés alatt Szlovákiában tartózkodott és 1945 február 6-én szabadult fel. 5 testvérét és családjának 13 tagját vesztette el.

Vencel Lajos Ma eosz fuvarozó, Budapest. 1940 szeptembertől megszakításokkal munkaszolgálatot teljesített a 2/36- százzal. 1944 szeptembertől 1945 január 18-ig a szerbeknél volt.

Veres Lajos kereskedő, Budapest. 1944 májusában ia 62. sáncásó századhoz került, ahol november 10-ig szolgált, amikor megszökött és a fel szabadulásig, 1945 február 2-ig 11 egységben élt. A nyilások teljesen kifosztották. Nővérét a nyilasok elhurcolták és valószínűleg Budapesten mártírhalt. özv. Weisz Hermannét, valamint sógorát. Szirma' Árpádot 1944 október 20-án Albertfalvára vitték el, azóta semmi hír róluk. Másik sógora, Szirmai' József Ba'ifon halt mártírhaltig. Feleségének testvére. Feldmann Arminné a német halál táborokban pusztult el és ugyancsak ott veszett el Erdődi Árpádné . s.

Vermes Péter kirakatrendező, Budapest. E őszön 1940-ben, majd 1944-ben volt muszos és Budapesten szabadult fel. Családjából deportáltak húgát, aki azonban az utolsó percben megszökött, Tibort, ajkát Kőszegről vittek Oroszországba és akinek százada 292/37. volt, utoljára 1943 január 12-én a 253/54-es tábor, kórházból adott el etjeit magáról. Elvesztette még özv. Weisz Jakabné rokonát, aki már a vonatban beitt meg és több hozzátartozóját. Feleségének öccse, Fredmann Mór, deportálva lett, Weisz Lajos pedig az ostrom alatt tűnt el.

Veszély Árpád kereskedő. Budapest. 1940-ben volt muszos, majd 1944-ben is elhurcolták a nyilasok és végül a gettóban súlyos bántalmazások után szabadult fel. Elvesztette özv. Mande' Izidomét, Mandeil Izidort, továbbá nagybátyját. M. Mózzest, atok mind mártírhalt haltak.

Vető Arnold gyárigazgató. Budapest László fia muszos volt, majd depor-

táltak és onnan nem tért vissza. Elvesztette még feleségének fivérét, dr. Spát Imrét feleségéveti és György fiával, ő maga Budapesten felszabadult.

Vécei József sütőmester, Budapest. Apósa, Schwartz Mór Németországban mártírhalt halt.

Vérles Gyula fakereskedő, Budapest. 1942-ben a 72/73. százzal Gödöllőn teljesített munkaszolgálatot, majd 1944 október 20-án Győrbe hurcolták, ahonnan megszökött és a fel szabadulásig Budapesten bujkált. Két sógorát, Halász Lászlót és Fábrián Istvánt a nyilasok hurcolták el. Két unokaöccse muszosok voltak.

Vértesi (Weisz) Lajos ügynök, Budapest. 1940-től kezdve több megszakítással teljesített munkaszolgálatot, majd 1944-ben megszökött és illegálisan élt. A Magyar Front ellenállási csoport tagja volt. Elvesztette édesanyját, 14 éves kislányát, 2 testvérét Ukrajnában és felesége is deportálva volt.

Vértés Mór szövetkezeti igazgató, Budapest. A 106/11. százzal Lengyelországban volt muszos. Elvesztette húgát, Lenkét és Weisz Andort, aki Oroszországban halt mártírhalt. Felesége, anyja és fia is deportálva voltak.

Vészi Imre dr. orvos, Budapest. A hadiüzemi századnál szolgált. A deportálás előtt 1944 december 8-án a Józsefvárosi pályaudvaron a lezárt vagonból 5 társával együtt kiszöktek a felfeszített ablakrácsra és így menekültek meg. Elveszthette szüleit, 1 testvérét és 2 unokahúgát.

Vészi Józsefné dr. háztartásbeli, Budapest. Elvesztette testvérét Berger Gyulát, annak feleségét és leányát, húgát és 2 leányát, akik mind Auschwitzban pusztultak el.

Vidor Jenő gabonakereskedő, Budapest. 1944 október 20-án sáncásásra vitték, majd a budapesti gettóban szabadult fel. 1940-ben munkaszolgálatot is teljesített. Felesége a deportálásban mártírhalt halt, leánya visszatért.

Vidor Ödön mérnök, Budapest. A 47-es orvosi és mérnöki századnál teljesített szolgálatot és 1945 február 12-én szabadult fel. 3 testvérei és 8 közeli rokonát vesztette el.

Víg Imre ügynök, Budapest, 1940. augusztustól december 28-ig mint teljesített katonai szolgálatot majd 1944 június 5-én munkaszolgálatra

vonult be, 1944 októberben deportáltak, innen megszökött és Budapesten szabadult fel. Feleségét Németországba deportálták, nem tért vissza, öccse Miklós a nyilas gyilkosok áldozata lett. György, Pál, Lajos visszakérek a munkaszolgálatból. Herlinger Artur orosz fogságban halt meg.

Vig Mihályné szül. Friedmann Margit háztartásbeli, Budapest. Mint árjapárja rokonait éllemezte, ezért feljelentették és a Bérkocsis-u. 2. sz. alá vitték. Ostrom alatt harmadmagával a gettóba akarták kísémi, a Stählyutca sarkán orvttamadással lelötték és 3 lövés érte. A Corvin ideigleneskor házba segélykiáltására bevittek. Elvesztette 2 fivérét és Kovács Pált.

Virányi Imre kalaposmester, Budapest.

Vogel Adám szállító, Budapest. Egy hónapig volt munkaszolgálatos, majd felszabadult.

Wachsmann Károly parafadugóké-szíő. Budapest. Az üldöztetés alatt feleségével együtt bujkált. Családjának vesztesége nincs.

Wachtel László szücsmester, Budapest. A 101/13. századdal több helyütt szolgált mint muszos, majd Borba került, ahol 1944 októberében szabadult fel. Tes'vérét és annak 20 éves leányát veszítette el.

Walder Tibor művezető, Budapest. Felesége részéről Grün Ferencet, annak feleségét és nővérét veszítette el.

Waldmann Alfréd mérnök, Budapest. 1944 október 20-án a nyilasok a téglagyárba hurcolták, teljesen kifosztották és végül a gettóban szabadult fel. Sógornőjét leányával együtt a nyú sok a Dumapartion meggyilkolták.

Waldmann Marcellné kereskedő, Budapest. Férje több ízben volt muszos, majd 1944 decemberében deportálták és 1945 június 2-án kapott róla utolsó hírt, ő maga is deportálva volt Ravensbrückben és 1944 áprilisában szabadult fel. Elvesztette férjén kívül anyját, nagyanyját, 4 tagú családjával, valamint férje családjánál is egy részét.

Waldmann Miklós autószerelő. Budapest. A 7. 2. századdal volt muszos és a deportálásból Guinsklrchenben szabadult fel. Elvesztette szüleit feleségét, 1 gyermeket, apósát, anyósát 1 testvérét, sógorát és sógornőjét.

Waldmann Miklósné háztartásbeli Budapest. 1944 július 7-én deportáltak és 1945 április 24-én szabadult fel.

Férje Putnokon és Balassagyarmaton szolgált, majd Auschwitzba hurcolták. E veszítette szüleit, 3 testvérét, 6 sógornőjét. 3 sógorát, apósát, anyósát és 1 kis gyermeket.

Wassermann Armin kereskedő, Budapest. A 101/38. századdal több éven át Oroszországban teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból Türkhemben szabadult fel. Családjának 32 tagja nem tért még vissza.

Weil Miklós műegytemi hallgató, Budapest. A 101/321. századdal honi munkaszolgálatot teljesített, majd 1944. november 16-án megszökött és felszabadulásáig bujkált. Bátyja, György mint muszos orosz fogságban van.

Weinberger Arnold berautófuvarozó, Budapest. Muzsapusztán teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. Elvesztette édesanyját, apósát, bátyját, aki mint muszos Ukrajnában 1942-ben tűnt el.

Weingarten Emílné magánzó, Budapest. A deportálás elől Győrnél sikerült megszöknie és Budapesten védett házban, majd a gettóban vészelte át az üldöztetést. Férjét Mauthausenbe deportálták és nem tért vissza. Elvesztette Újpestről férje minden rokonát és Bécsből saját rokonait.

Weingarten Sámuel szücsmester, Budapest. A 109/22. századdal több éven át megszakításokkal dolgozott és Budapesten szabadult fel. Elvesztette apósát, anyósát és azok Irén és Margit leányát, valamint saját 3 fivérét, akik Oroszországban mint musztsok tűnlel el.

Weingarten Sándor vegytisztatógyá tulajdonos, Budapest. 1944-ben sáncmunkárai hívták be, majd november 20-án leszerelték és végül a gettóban szabadult fel. Felesége deportálva volt és felszabadult, öccse, Emil muszos volt és Mauthausenbe deportálták, hűgát, annak fiát szintén deportálták és azóta semmi hír róluk. Feleségének édesanyja, húga és öccse Auschwitzba kerültek.

Wefez Albert cukrászmester, Budapest. Több ízben teljesített munkaszolgálatot, majd deportáltak 1944. november 28-án és Gunskirchenben 1945. május 4-én szabadult fel.

Weisz Albert kereskedő, Budapest. A 101/12. és más századokkal Lengyelországban szolgált és Ungváron szabadult fel. Elvesztette apósát, anyósát, 2 sógornőjét, 1 sógorát, nagybátyját,

nagynénjét és közeli hozzátartozóiból majd 60 embert.

Weisz Alfréd tisztviselő, Budapest. A 104/304. századdal honi munkaszolgálatot teljesített, majd orosz fogságba esett, ahonnan 1945. októberében halt meg.

Weisz Andor aranyműves, Budapest. A 106/7. századdal oroszországi és ukrajnai munkaszolgálat után deportálták és 1945. május 3-án szabadult fel.

Weisz Ferenc kereskedő, Budapest. 1940-ben, majd 1944-ben teljesített munkaszolgálatot, aztán a deportálás elől svéd védett házba került, ahonnan a gettóba ment és ott szabadult fel. Elvesztette W. Jenőt, sógorát, Kellner Istvánt, Tibort és Ibolyát, és rokonságának mintegy 30 tagját.

Weisz Gyula műszerész, Budapest. 1940-ben volt munkaszolgálatos néhány hónapig, a nyilasok alatt pedig hamis papírokkal bujkált. Elvesztette 3 fivérét és Ilona testvérét. Továbbá vejét, aki Oroszországban pusztult el. Ezenkívül több közeli rokonát és azok családtagját, közel 70-et. Felesége 85 éves anyját, fivérét, sógornőjét és 20 rokonát veszítette el.

Weisz Lajos bádogos és szerelő, Budapest. A 101/66. századdá több éven át Ukrajnában és Lengyelországban szolgált, majd orosz fogságba esett, ahonnan 1945. júniusában tért vissza. Amikor Lengyelországból visszatért, megszökött és a hazafelé úton került az oroszokhoz. Elvesztette szüleit, nővérét, annak férjét és családját.

Weisz Malvin háztartásbeli, Székely. »1944. áprilisában deportáltak és 1. 45. április 15-én szabadult fel Bergen-Belsenben. Szülei mártírhalált haltak.

Weisz Miklós nagykereskedő, Budapest. Jászberényben teljéi tett munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. 3 fivérét, Bélát, Lászlót és Imrét Oroszországban veszítette el, mint muszósokat, apját, 4 testvérét Bécs mellett deportáltak. Felesége elvesztette atyját és 2 testvérét, akiket Franciaországból deportáltak.

Weisz Sándor gazdálkodó, Nyírbo-gát. A 108/68. századdal honi és lengyelországi munkaszolgálatot teljesített és 1945. március 27-én szabadult fel a deportálásból. Szüleit, 4 testvérét, 1 sógorát, 1 gyermekkel és annak feleségét deportálták. Ezek közül csupán 1 húga tért vissza.

Weiszberger András géplakatos, Budapest. Több éven át megszakításokkal teljesített munkaszolgálatot. El-

vesztette testvéreit, Kálmánt, Lászlót, akit Fertőrákoson öltek meg, felesége húgát 2 éves kislányával, unokahúgát 2 gyermekkel és még több rokonát.

Weiszmann Lajos borkereskedelmi alkalmazott, Budapest. A 101/352. századdal többhelyütt teljesített munkaszolgálatot a felszabadulásig. Fia, Róbert mint muszós orosz fogságba került, ahol jelenleg is él.

Weltner Andor dr. ügyvéd, Budapest. A 103/1. zalaegerszegi századnál 1942. márc. 31-től teljesített munkaszolgálatot, majd deportáltak és Dachauban szabadult fel. Bátyja, dr. W. László mártírhalált halt.

Weltner Hermin háztartásbeli, Budapest. Édesanyjával, Irén, Ilona és Erzsébet testvérével svájci védett házba kerültek, ahol minden bántódás nélkül sikerült átvészelnük az üldöztetések idejét.

Weltner Tibor kereskedő, Budapest. A 107/31. századdal több éven át megszakításokkal teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel. W. István kereskedő mint gépkocsizó teljesített hosszabb ideig szolgálatot, majd 1944. áprilisában megszökött és a fe'szabadulásig illegálisan élt. A család 77 tagját Dunántúlról és Felvidékről veszítették el.

Werkner László m. tisztviselő, Budapest. 1940. augusztus 1—december végéig a szentendrei hadkiegészítőnél mint tartalékos hadnagy teljesített szolgálatot, 1944. június 5—szeptemberig muszós volt, majd megszökött, október 20-án a nyilasok elhurcolták sáncására, Soroksárról ismét megszökött, majd a ruhadgyűjtő századhoz került. Az ellenállási mozgalom igazolt tagja. Budapesten szabadult fel.

Werschitz Aladárné kereskedő, Budapest. 1944. október 8-án deportáltak és 1945. május 4-én Kolditzban szabadult fel. Elvesztette férjét, Iván fiát, apját, akik közül senki nem tért vissza.

Wertheimer Andomé háztar' ásbeli, Budapest. Hamis papírokkal bujkált. Férje több helyütt szolgált, majd Ilkamajorra hurcolták el és többé nem tért vissza. Elvesztette férjén kívül öccsét, apósát, anyósát, 1 sógornőjét kisfiával, 1 unokanővérét, 1 nagybátyját és még 2 sógornőjét.

Wieder Mihály órásmester, Budapest. A 101/19. századdal honi munka-

szolgálatot teljesített, majd a deportálásból Schwerinben szabadult fel.

Wieder Nándor műszaki tisztviselő, Budapest. A 101/71. és 13/1. századokkal 4 éven át teljesített munkaszolgálatot és Losoncon öt hétig egyedül egy padláson bujdosva várta be az otosz csapatokat. Családjából elveszett W. Ilona férj. Terkeltaub Baláné, annak kisleánya és W. Adolf. — W. Sándor művezető egy évet volt deportálva és Dachauban 1945 áprilisában szabadult fel.

Wiesel Frigyes cégvezető Budapest. A 109/33. századdal teljesített munkaszolgálatot, részben Lengyelországban és 1944. december 5-én orosz fogságba esett, ahonnan 1945. február 10-én szabadult. Apja mártírhalált halt.

Wilesek Béla gyári osztályvezető, Budapest. 10 hónapig teljesített munkaszolgálatot, majd Mauthausenben deportáltak, ahol mártírhalált halt.

Wimmer Mihály fényképész, Budapest. A 101/33. századdal Ukrajnában 25 hónapig teljesített munkaszolgálatot és Budapesten szabadult fel.

Winkler Béláné özv., töltőtollkészítő Budapest. Családjának vidéki tagjai közül 80-an veszték el. ő maga Budapesten szabadult fel.

Winkler Zoltán nagykereskedő, Budapest. Rövid ideig volt muszosi Jászberényben és Budapesten szabadult fel. Elvesztette édesanyját, 4 testvérét és több közeli hozzátartozóját, akik mind Auschwitzban vesztették életüket.

Winter Imre bélyegkereskedő, Budapest. A 101/358., 102/202. századokkal öt évig teljesített munkaszolgálatot az ország különböző részein és Budapesten szabadult fel. 1944 decemberében Baracskánál szilánkkal megölebesült és 75%-os rokkantná nyilvánították. Elvesztette 1 bátyját, 3 sógorát, 1 sógornőjét. Felesége visszatért a deportálásból, 1 öccse mint partizán jött haza Jugoszláviából.

Winter Jenő kereskedő, Budapest. 1939-től megszakításokkal munkaszolgálatot teljesített az országban. 1945. jan. 18-án szabadult fel. Fivérééről a mai napig semmi hír sincs.

WiHmann Jenő kereskedő, Budapest. A 111/306. századdal több éven át teljesített munkaszolgálatot. Családjának számos közeli hozzátartozóját vesztette el.

Wohlberg Sándor könyvkötőmester, Budapest. A szentendrei századnál

teljesített szolgálatot, majd 1944. október 3-án megszökött és az oroszok elé ment Miskolcra, ahol felszabadult. Elvesztette édesanyját, nővérét, annak fiát, húgát, férjével és két éves gyermekével, valamint öccsét, Bélát és Gábort, akik mint muszosok Ukrajnában haltak meg. László öccse orosz fogságban van, felesége és gyermeke elpusztultak. Lajos öccsének felesége és gyermeke szintén elveszett.

Wolf Dezső ny. bankigazgató Budapest. A 101/3. és 109/4. századokkal több ízben teljesített munkaszolgálatot és 1945. jan. 16-án szabadult fel. 2 fiát, 1 menyét és 1 unokahúgát deportáltak, közülük unokahúga elveszett.

Wolf Imre garazsbérlő, Budapest, A 101/21. nagykövetségi századdal hosszú munkaszolgálat után deportáltak és Gunkirchenben szabadult fel. Elvesztette nővérét, fivérét, sógorát 1 gyermekkel.

Wollner Lajos szücsmes⁴er, Budapest. 1940-ben és 1942-ben teljesített munkaszolgálatot és végig szolgált a felszabadulásig, amely a svéd követésen érte. Feleségét és fivérét deportáltak, fivére a visszafelé való úton vesztett el. Sógornője, Grünwald Ödöné is eltűnt, 2 gyermeket hagyva maga után.

Wollner Oszkár sütőmester, Budapest. A 101/310. századdal teljesített munkaszolgálatot Zomborban, majd deportáltak Mauthausenbe és Gunkirchenben szabadult fel. Elvesztette öccsét feleségével és 1 gyermekével és 5 közeli rokonát.

Wollner Sándorné festékkereskedő. Budapest. Az üldöztetés idején keresztény iratokkal bujdosott. Férje Fülöp. szálláéről lett deportálva és nem tért vissza, 2 fia muszos volt és a deportálás elől megszökött. Elvezette még férje első feleségének leányát, annak férjét, unokáját, apósát, anyósát, férjének bátyját, feleségét és gyermekeit, köztük 3 fiát, akiket mint muszosokat lőttek agyon. Második férje, Wilhelm Sándor muszos volt és ott szerzett betegségében halt meg.

Zalán Ernő gyárigazgató, Budapest. Mint túszt 1944. április Lén internáltak szept. 30-ig, utána a gettóba került, ahol felszabadult. Felesébe négy hónapig Horthy-ligeten volt internálva. Vera lányát 20 éves korában bombatalálat érte.

Zádor Károly, Budapest. Több éven át különböző helyeken teljesített mun-

kaszolgálatot, majd deportálták és 1945. május 1-én szabadult fel.

Zernplényi Emil kereskedő, Budapest. A 701/9. századdal teljesített munkaszolgálatot több éven át, majd Budapesten felszabadult. Fivére, Zeiger István 1942-ben Ukrajnában pusztult el.

Zerkowitz András dr. orvos, Budapest. 1942-től teljesített munkaszolgálatot megszakításokkal, 1944-ben a belügyminisztériumban szolgált, majd a nyilasok alatt bujkált, öccse Erdélyben volt muszos, ahonnan megszökött és a felszabadulásig bujkált. 2 nagy-nénjét, Auschwitzban ölték meg.

Zinner Károly rt. igazgató, Budapest. 26 hónapig a 701/16. századnál teljesített szolgálatot és 1945. február 13-án szabadult fel. Béla fivére és annak felesége mártírhalt halak.

Zober András kereskedő, Besenyőd. A 8/2. és 12/6. századdal honi munkaszolgálat után deportálták és Gunkirchenben szabadult fel. Szüleit és 3 testvérét vesztette el. — Z. Ignác a

109/38. századdal teljesített munkaszolgálatot és a deportálásból 1945. február 20-án szabadult fel. Elvesztette szüleit, feleségét 3 gyermekét, 3 testvérét, azok hozzátartozóit, felesége szüleit és 3 testvérét.

Zollmann Jenő műszaki kereskedő, Budapest. A 101/301. gk. ezerszóppal teljesített szolgálatot, majd 1944-ben a hajógyárhoz került, később ismét a gépkocsizószeroszópphoz, ahol megsebesült. A felszabadulás Budapesten érte. Elvesztette édesanyját családjával, összesen 9 személyt.

Zoltán József ne zongorakereskedő, Budapest. Férje mlrnt muszos bevonult 1944. június 1-én, majd Auschwitzba deportálták, ahonnan nem tért vissza. Elvesztette még 2 bátyját, Győré József Zsigmondot és annak feleségét és Györgyöt. — Z. Imrénél az üldöztetést végigbujdosrta, férjét mint politikai foglyot internálták Nagykanizsára, majd Sárvárra és utolsó hír 1944. május 19-én jött róla. Fia, Richárd muszos volt, majd megszökött.

MÉG EGY PERCRE

A magyar társadalom még beteg. Szabadságát ajándékba kapta. Párszáz partizán harcolt csak érte, a milliók helyett. A szemek pedig még sokszor torzítva látnak, a hosszú-hosszú mesterséges sötétség után.

A magyar demokrácia, ez a jószándékú ifjú Kertész, eddig csak az építés virágmagvait hintette el. A gaz, dudva, gyom még sok helyütt kertünk feltett földjében maradt. Ahol élődsi gyökerei újra a dolgozók életfáját fenyegetik. Meddig?

E könyv létrehozásával nem sebekbe akartunk vágkálni. Más a nagy cél.

Még a legkitűnőbb sebész is csak akkor kezdheti kimetszeni a kóros testrészt, ha előbb — látja!

Mi most rávilágítottunk, kartársaink értékes írásaival hiteles fényképek rettetésével. Íme, a tegnapi állatember. És a tegnapi politikája. Egymásra hasonlítanak.

Nem akarunk felejteni. Nem akarjuk, nem bírjuk feledni: szüleinket, testvéreinket, musz.- és honvéd bajtársainkat, elvrokonainkat, akiket nemes életük teljében tépett el tőlünk a jobbá, emberebbé alakuló Európa talán utolsó alvilága!

Legyen ez a könyv az élő tilalomfa!...

Olvassák el, tanulják meg a pedagógusok és tanítsák az elemi iskoláktól az egyetemekig, hogy soha többé anya véresszemű gyilkost ne szüljön, És harcos, áldozatkész demokratákat neveljenek.

Mert a magyar demokráciáért még harcolni kell. A lét-nemlét háborúja ez, a mi és az ők harca. És az első — eddig elmulasztott — lépés, köztudattá váltani, hogy: a demokrácia a demokratáké! Tehát kirekesztendők belőle a tegnap haramiáin kívül, a kaméleonok, a szélkakasok és a szemforgatók. De azok is, akik nem építenek, akik koldusrongyokkal üzerkednek, a bajkeverők, a múltat visszasírók, származásra tekintet nélkül!

Legyen a demokrata cím a béke életének becsületrendje. Emeljük igaz rangra e címet s kezdjük mi tisztelni, hogy mindenki tisztelhesse. De csak az kaphassa meg, aki komoly munkájával méltónak bizonyult erre. Mindenki annyit érjen, amennyi értéket a Közösségnek jelent.

Kérjük az Olvasót, tűnődjön el az „írástudók“ e kis csoportjának búcsúszavain egy percig.

Ha úgy érzi, hogy jót akartunk s a jót jól akartuk, akkor elértük munkásságunk végső célját.